

ПРЕДСТАВНИКИ РОДИНИ SARCOPHAGIDAE ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ

Негреба Ю.В. ст. викладач

Кравченко Ю.О., студ. 4 курсу ФВМ, спеціальність «Ветмедицина»

Мухи родини Sarcophagidae надзвичайно різноманітні і населяють майже всю земну кулю від полярних країн до екватора. Багато з них дуже поширені, наприклад, кімнатна муха, м'ясна муха, зелена муха, які трапляються влітку в усіх тих місцях, де є органічні гнилі речовини і взагалі нечистоти.

Назва «саркофагіди» означає «ті що живляться м'ясом». М'ясні мухи більші за домашніх мух – 10–25 мм завдовжки. Зазвичай їх називають сірими трупними мухами. Самки м'ясних мух живородні. Личинки одних видів живуть на трупах та екскрементах, в інших можуть бути паразитами комах і молюсків. Відомі види, личинки яких живуть у ранах ссавців, викликаючи виразки – міази. Життєвий цикл сірих м'ясних мух добре вивчено, тому наявність їхніх личинок на трупах дозволяє встановити час смерті, що успішно застосовується у криміналістиці.

Із численних представників родини Sarcophagidae велике значення має вольфартієва муха (*Wohlfarthia magnifica*) живородна комаха, личинки якої, розвиваючись у ранах і подряпинах шкіри, слизових оболонках, викликають значно поширене захворювання — вольфартіоз (зачервлення ран). Вольфартіоз завдає значних збитків тваринництву України за рахунок зниження приростів, втрати продуктивності, а також вимушеного забою й падежу хворих тварин.

Можливість паразитування личинок вольфартієвої мухи визначається наявністю тварин на пасовищі та умов для розвитку її личинок: рани, травми, запалені слизові. Вольфартіоз частіше реєструється на півдні, де температура навколишнього середовища забезпечує можливість розвитку лялечки в ґрунті, а наявність великої кількості тварин (особливо овець) сприяє значному поширенню вольфартієвої мухи. Пізня кастрація, обрізка хвостів, часті порізи шкіри під час стрижки овець є найбільш сприятливими факторами для розвитку *Wohlfarthia magnifica*.

Личинки, що розвиваються в ранах, спричиняють сильний свербіж і біль. Вони заковтують клітини тканин, зумовлюючи при цьому значні ушкодження на тілі й гальмуючи загоєння ран. Вівці швидко худнуть, продуктивність їх знижується, часто настає загибель тварин.

Вівці занепокоєні, гризуть місця ураження на шкірі, погано пасуться. Температура їхнього тіла підвищується, вони худнуть і нерідко гинуть. У разі високої інтенсивності ураження тварини втрачають до 800–1000 г маси за добу.

Рани хворих тварин обробляють інсектицидами: вольфартолом (4,17 % хлорофосу), вольфазолем-Д (1,7 % ціодрину), естрозолем (12,5 % ДДВФ), міазолем (екзотоксин бактерій) у формі аерозольних балонів місткістю 170–380 мл один раз на тиждень. При обробці рани балони слід тримати вертикально на відстані 15–20 см. Як ларвіциди можна використовувати також 1 %-ну водну емульсію ДДВФ через кожні 2–3 дні до загоювання рани.

З метою профілактики хвороби овець після стрижки бажано купати в емульсіях, які містять 0,025–0,03% гамма-ізомеру гексахлорану, 0,05%-ного неоцидолу або 0,25 %-ного ціодрину за діючою речовиною.

Для зменшення чисельності окрилених вольфартієвих мух з настанням теплих днів проводять профілактичні обприскування овець 1 %-ним водним розчином хлорофосу один раз на тиждень з розрахунку 0,5–1 л на тварину за допомогою машин ДУК, ВДМ, ЛСД, ОВТ або ручних автомасків.

Для профілактики зачервлення ран, які з'являються після недоброякісної стрижки та пізньої кастрації баранів, використовують плівкоутворюючі препарати: колодій, креол, клей БФ-6, кубатол. Рани обробляють через 15–20 хвилин після зупинки крові із розрахунку 0,2 мл на 1 см² поверхні рани.

Загальні заходи профілактики вольфартіозу: це забезпечення сухих підходів овець до джерела водопостачання, вистригати волосся навколо очей, препуція, на вим'ї і хвості; каструвати ягнят і обрізати у них хвости слід до настання теплої погоди; стежити за станом тканин міжкопитної щілини (запобігати ранам та мацерації).

ОБЕРЕЖНО ДИРОФІЛЯРІОЗ!

Негреба Ю.В. ст. викладач

Бублик А.А., студ. 4 курсу ФВМ, спеціальність «Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза»

Дирофіляріоз – це небезпечне захворювання, яке поширене серед тварин (собак, котів, деяких диких ссавців), але останнім часом в Україні почастишали випадки цього захворювання і серед людей. За офіційними статистичними даними дирофіляріоз, спричинений *Dirofilaria imens* – єдиний трансмісивний гельмінтоз місцевого характеру, що реєструється в Україні і має тенденцію до зростання.

Ускладненню епідемічної ситуації з дирофіляріозу в Україні сприяють: сприятливі кліматологічні умови для виплоду комарів – активні переносники збудників та не якісна регуляція їх чисельності; наявність епізоотії серед тварин, передусім собак – основних джерел інвазії та не проведення суцільної дегельмінтизації тварин у вогнищах; недостатнє проведення освітньої роботи серед населення щодо шляхів зараження, проявів захворювання, профілактики дирофіляріозу, включно із захистом від нападу комарів на людей і тварин; недостатньою обізнаністю лікарів з питань діагностики, лікування та профілактики дирофіляріозу.

Збудники дирофіляріозу бувають декількох видів. Підшкірний дирофіляріоз, який реєструється на нашій території, викликає *Dirofilaria imens*. Статевозріла дирофілярія цього виду – круглий ниткоподібний гельмінт, білого кольору, довжиною 13-17 см, товщиною з сурову нитку.

Самка гельмінта щодоби виділяє в кров тварини до 5 тисяч личинок (мікрофілярій), які циркулюють там до 5-9 місяців. На відміну від тварин, в організмі людини гельмінт не досягає статевої зрілості, виділення мікрофілярій в кров не відбувається. Основним джерелом збудника у природних умовах є хижі ссавці, а в умовах населених пунктів основну роль у поширенні паразита відіграють, в першу чергу, бродячі собаки. Людина заражається тільки при укусі кровосисних комах, в основному комарів.

Безпосередньо від собак і кішок людина не заражається. В передачі дирофіляріозу не виключається роль гедзів, кліщів та бліх. Зараження людини дирофіляріозом найчастіше відбувається під час активності основних переносників інвазії - комарів, але заразитися можна навіть в зимовий період в будинках з підтопленими підвалами, де є комарі. В тілі переносника, в залежності від температури зовнішнього середовища, мікрофілярії розвиваються протягом 10-21 дня. Від моменту укусу людини зараженим комаром до перших проявів захворювання (підшкірна пухлина, відчуття повзання під шкірою, свербіж, біль та ін.) проходить від 1 місяця до 2-х років.

Дорослі гельмінти локалізуються під шкірою або слизовою оболонкою налюбій частині тіла, найчастіше - в органах зору (повіки, очне яблуко, кон'юнктива). Такі хворі звертаються за медичною допомогою до окулістів в найбільш ранні терміни, тому що в місці локалізації гельмінта відчують наявність іншорідного тіла, або печію, свербіж, з'являється пухлинка з просіяне зерно, що порушує функцію органа зору. Якщо ж така пухлинка виникає під шкірою кінцівок або тулуба, то хворий помічає її не одразу і звертається до лікарів навіть через рік після зараження. Характерним симптомом захворювання є міграція гельмінта, що проявляється в пересуванні чи ущільненні «пухлини» під шкірою.

Іншими симптомами захворювання можуть бути головний біль, нудота, слабкість, підвищення температури тіла, сильний біль у місці локалізації гельмінта з іррадіацією по ходу нервових стовбурів. Лікування хворих на дирофіляріоз відбувається шляхом хірургічного видалення гельмінта. При цьому функції уражених органів ніколи не порушуються. Летальних випадків від підшкірного дирофіляріозу серед людей не зареєстровано.

Профілактика дирофіляріозу полягає в захисті від укусів комарами себе і домашніх тварин. Для таких цілей є велика кількість різного роду репелентів – препаратів, що відлякують комарів і комах. Для собак і котів, використовуються різні види ошейників. В приміщеннях потрібно засічувати вікна та двері. Ефективним є використання інсектицидних спіралей, електрофумігаторів з інсектицидними пігулками або рідинами. Доступний для всіх захід захисту – носіння одягу, який максимально захищає від укусів комах в години їхньої активності.

ПСЕВДОМОНОЗНА ІНФЕКЦІЯ (АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМАТИКА)

Зон І.Г., аспірант,
Ушакова Н.В., магістрант 2 курсу ФВМ
Сумський НАУ

З розвитком фарміндустрії, зокрема винаходу сучасних антибіотиків широкого спектру дії, питома вага хвороб бактеріальної етіології почала збільшуватись за рахунок умовно патогенних бактерій. Так, *P.aeruginosa* раніше визначалась як умовно-патогенний мікроорганізм, проте вона є представником одного з небагатьох видів бактерій, що є небезпечною як для людини так і тварин. На даний час *P. aeruginosa* посідає одно з важливих місць у розвитку як локальних так і генералізованих запальних процесів у людей і тварин, птиці та риби включно. У зв'язку з цим розглядається питання щодо присвоєння *P. aeruginosa* статусу окремої нозологічної одиниці.

Збудник синьогнійної інфекції у медичній практиці загальновідомий за тяжким гнійним процесом при менінгітах, отитах, пневмоніях, стоматитах, циститах, ендометритах, перитонітах, за септичних ускладнень опікової хвороби тощо.

Починаючи з 40-50 років попереднього століття, синьогнійна інфекція постала як проблема і у практиці ветеринарної медицини. Її реєструють у коней, великої рогатої худоби, свиней, овець, птиці, риби та бджіл. Серед м'ясоїдних першими об'єктами ураження були хутрові звірі – норки, а через деякий час хворобу почали реєструвати у лисиць та песців. В наукових повідомленнях *P. aeruginosa* фігурує як збудник септичних запальних процесів: ендометритів і маститів у корів та свиноматок (Шипицин А.Г., 1981; Турченко А.Н., 1999; Коба І.С. 2002); баланопоститів у биків-виробників (Шипицин А.Г., 1981; Азямов М.А., 1988); респіраторних та шлунково-кишкових хвороб телят, поросят (Терехов В.І., 2001; Басова Н.Ю., 2002; Тельнов С.М., 2002); цистити, пієлонефрити, ускладнення після кастрації у коней (Соболева В.Е., 2003) шлунково-кишкових хворобах нутрій (Баженова Є.О., 2003); респіраторних та шлунково-кишкових хвороб норок, ендометритів і загибелі плодів та новонароджених у песців і лисиць (Литвинов О.Б. и соавт., 1988); респіраторних хвороб і загибелі ембріонів у різних видів птиці: кури, перепели, голуби, фазани, папуги, водоплавна птиця тощо (Морозов А.Ф., 1988; Бовкун Г.Ф., Борисенкова А.И., 1989; Четчина Н.П., Четчина И.А., 1995; Кассич В.Ю., Волосянко Е.В., 1995; Фукс П.П., и соавт., 1997; Matthens S., 1989; Ramassatry P. et al., 1991).

Вивчення проблеми синьогнійної інфекції у тварин є актуальним за рахунок різниці видових факторів, сезонності, джерел і шляхів розповсюдження, першочергового ураження певних систем організму, здатності процесу запалення до генералізації, частоти виділення культури *P. aeruginosa* з певних органів, чутливості і резистентності до антибіотиків, ефективності засобів профілактики.

У дослідженій літературі відомості щодо псевдомонозної інфекції серед тварин-компаньонів (собаки, коти, шиншили, декоративні кролі, поні) мають фрагментарний характер у вигляді окремих практичних спостережень, а деякі майже не з'ясовані.

Існує інформація про те, що *Pseudomonas aeruginosa* виділяють у собак та котів з сечостатевого тракту (простити, уретрити, простатити), дихального тракту (у собак носова порожнина та носоглотка, у котів трахея і легені), при ураженні опорно-рухливої системи, зокрема при артритах, остеомієлітах, при ураженні шкіри. Це свідчить про те, що псевдомонозна інфекція може за різних умов проявлятися різними симптомами, перебігає як гостро, підгостро, так і хронічно. Наряду з розвитком та поширенням послуг з амбулаторної та стаціонарної лікарської допомоги тваринам-компаньйонам набуває чинності проблема псевдомонозу як лікарняної інфекції. В останній час особливу актуальність набувають так звані факторні хвороби в етіології яких приймають участь різноманітні умовно патогенні мікроорганізми. Особливе значення в цьому плані належить *Pseudomonas aeruginosa*. Це пов'язано з її надзвичайною стійкістю до багатьох антибактеріальних препаратів та тривалою життєздатністю у зовнішньому середовищі. Ці мікроорганізми, що раніше визначались як умовно патогенні, на сьогодні набувають провідне становище у розвитку локальних і генералізованих гнійно-запальних процесів у людей та тварин. При цьому, ці патології настільки різноманітні, що не визначенні за якою-небудь систематизацією. Вочевидь, це більшою мірою пов'язано з біологічними властивостями синьогнійної палички, зокрема, з наявністю великого набору факторів патогенності, ступінь прояву яких залежить від стану організму, його резистентності та імунологічної реактивності. Завдяки різноманітним пристосувальним процесам *Pseudomonas aeruginosa* змінила сапрофітне існування на паразитичне. Проблема синьогнійної інфекції посилюється за рахунок поширеного, а найчастіше неконтрольованого використання антибіотиків широкого спектру дії. Це приводить до придушення життєдіяльності нормальної мікрофлори організму і до появи нових рас синьогнійної палички яким властива ще більша стійкість до антибактеріальних препаратів. У зв'язку з цим, низка авторів вважають, що *Pseudomonas aeruginosa* припинила бути умовно патогенним мікроорганізмом, та пропонують виділити її у самостійну нозологічну одиницю, не тільки у патології хутрових звірів, але і для різних видів сільськогосподарських та інших домашніх тварин.

ОСТЕОХОНДРОДИСТРОФІЯ У ШОТЛАНДСЬКИХ ВИСЛОВУХИХ

Козлова Н. І., Смолянінова В. Є., студ. Магістр ФВМ, спец. «211 – Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: професор Шкромада О. І.

Остеохондродистрофія у шотландських висловухих є спадковим захворюванням, і пов'язане воно з тим самим геном мутації, який закручує вуха тварини. Він може викликати деформацію скелета хребта і лап. Симптоми цієї хвороби проявляється в товстому і короткому хвості, який частково або повністю позбавлений рухливості. Також, у тварини з'являється кульгавість, воно не бажає стрибати, хода стає скутою. Це серйозне захворювання доставляє домашньому улюбленцю сильні болі.

Шотландці можуть мати хвороби кістково-м'язової системи навіть при гомозиготному схрещуванні, але у таких особин захворювання проявляються в більш пізньому віці. Пов'язано це з навантаженням на суглоби. Тому, якщо ваш шотландський вислоухий кіт кульгає, то варто відразу ж відвезти його до ветеринара. Деякі господарі можуть не помічати дефекту, так як кіт розподіляє масу тіла на здорові лапи і кульгавість в таких випадках ледь помітна.

Лікування остеохондродистрофії шотландських висловухих практично неможливо. Можливе застосування різних нестероїдних препаратів і вітамінів, які будуть зменшувати набряк і знизять біль кішки, але повне одужання настає дуже рідко.

Рис.1. Виявлення остеохондродистрофії за допомогою рентгенологічного дослідження.

Метакам здатний усунути больовий синдром у вашого вихованця, зняти запалення і прибрати набрякості. Метакам для кішок категорично не можна застосовувати у вигляді оральної суспензії. Тільки підшкірне введення ін'єкції в розрахунку 0,2 мг на 1 кг ваги кота. При необхідності, процедуру повторюють, але ін'єкцій не повинно бути більше, ніж 2-3 рази в 7 днів.

Артофарм усуває наслідки запальних процесів і перешкоджає порушенню функцій суглобів. Вводять внутрішньовенно або підшкірно у дозі - 0,1 мл препарату на 1 кг маси тіла.

Для боротьби з остеохондродистрофією забороняють схрещування двох висловухих особин і хочуть повністю заборонити їх розведення.

Для розмноження необхідно, щоб один з батьків був із прямими вухами, оскільки шотландські коти з прямими вухами не мають таких аномалій.

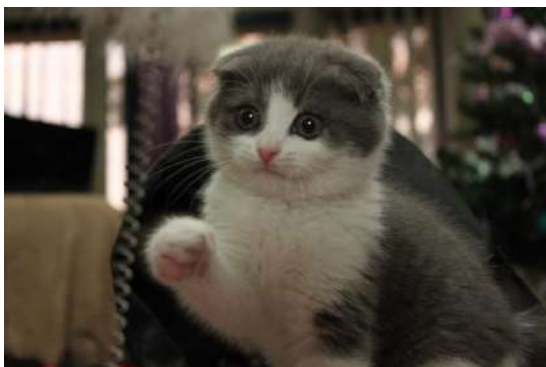

Рис. 2. Для того щоб кошенята шотландських висловухих кішок були здоровими необхідно, щоб один з батьків мав звичайні вуха.

ОБМІН РЕЧОВИН У ОВЕЦЬ

Дудченко Ю. А., аспірант 1 курсу ФВМ, Ситник В.М. магістр 1 курсу ФВМ
Науковий керівник: д.вет.н., професор Шкромада О.І.
Сумський НАУ

Обміном речовин називаються хімічні перетворення, яким піддаються в організмі вівці органічні і неорганічні речовини, що надходять з кормом, а також вода. Обмін речовин складається з трьох послідовних етапів: 1) надходження поживних речовин в організм; 2) перетворення їх у більш прості, властиві організму речовини; 3) використання їх організмом і виділення кінцевих продуктів обміну. В організмі відбувається процес синтезу і засвоєння речовин (асиміляція) і поступового розщеплення складних органічних речовин, виведення непотрібних йому елементів (дисиміляція).

Асиміляція і дисиміляція пов'язані між собою і становлять єдиний процес обміну речовин і енергії. В обміні речовин беруть участь білки, вуглеводи, жири, неорганічні солі, вода і вітаміни. Білки використовуються організмом в основному для побудови тіла клітин, вуглеводи і жири витрачаються головним чином як джерело енергії.

Поживні речовини, спожиті твариною, використовуються як будівельний матеріал для відновлення клітин, що руйнуються, і дають потрібну енергію. Джерелом енергії є білки, вуглеводи та жири. Ця енергія використовується для побудови нових клітин, їх життєдіяльності, для кінетичної та статичної потреби м'язів, а частина її використовується як тепла енергія, необхідна для підтримки постійної температури тіла тварин.

Білки - найбільш важливі складові частини всіх живих організмів. Кожна білкова молекула складається з ланцюга пов'язаних між собою амінокислот. Число амінокислот, що входять в молекулу, може досягати багатьох тисяч, але порядок їх поєднання неоднаковий, що й обумовлює індивідуальні властивості білків.

Вступники в кров амінокислоти використовуються в різних цілях. В основному з них синтезуються білки органів і тканин, а також білки молока, вовни і т. д. Кожна амінокислота пов'язана з певною фізіологічною функцією. Наприклад, для росту тварин перш за все потрібні триптофан, тирозин, аргінін і сірковмісні амінокислоти. Цистин грає велику роль в зростанні вовни. Частина амінокислот синтезується в організмі тварин, а частина з них повинна надходити з кормом. Слід зазначити, що в рубці овець більшість амінокислот може бути синтезовано мікрофлорою. Однак на початку життя (молочний період) вівці потребують в амінокислотах, так як в не цілком розвинених передшлунках мікрофлора слабо синтезує амінокислоти. У зв'язку з цим ягнята повинні отримувати всі необхідні амінокислоти з кормом.

Вуглеводи всмоктуються в кров зі шлунково-кишкового тракту у вигляді моносахаридів. У рубці і товстому відділі кишечника більша частина вуглеводів корму перетворюється в летючі жирні кислоти (оцтова, пропіонова і масляна), які всмоктуються в кров і за рахунок їх обміну організм вівці покриває 40-60% витраченої енергії.

Жири розщеплюються в основному в тонкому відділі кишечника на гліцерин і жирні кислоти. Жир всмоктується в систему лімфатичних судин і тільки частково в кров ворітної вени, яка приносить його в печінку. Там він може затримуватися і накопичуватися. Значна частина жиру відкладається в підшкірній клітковині, в сальниках, в тканинах, що оточують нирки, і т. д. Організм тварини використовує не тільки жир, що надходить з шлунково-кишкового тракту, але може і сам його синтезувати з вуглеводів і білків.

Вода в організмі тварини становить приблизно 63-65%. Основні запаси її містяться в м'язях (близько 49%), значна частина знаходиться в підшкірній клітковині. Вода входить до складу структурних елементів клітин, плазми крові. Так звана позаклітинна вода заповнює позаклітинні простору. Крім питної води, в організм вівці надходить вода і з кормом. Потреба у воді залежить від віку, фізіологічного стану тварини, температури повітря і виду корму. Наприклад, ягнятам в підсисний період води потрібно в 2-3 рази більше, ніж дорослим вівцям. Дача сухого корму значно збільшує потребу у воді. Деяка кількість води утворюється в організмі при окисленні білків, жирів і вуглеводів. Вода з шлунково-кишкового тракту швидко всмоктується в кров і потрапляє в печінку, а потім вже розноситься кров'ю по всьому тілу. З клітин вона надходить в міжклітинні простору, а потім через лімфатичну систему знову в кров. З організму вода виводиться у вигляді сечі, поту, з повітрям, що видихається, з калом, з секретом слинних залоз.

Вітаміни відіграють велику роль в життєдіяльності організму. Хоча вони і не використовуються тваринами як енергетичні або пластичні речовини, але беруть активну участь в регуляції багатьох фізіологічних функцій. Захворювання, пов'язані з відсутністю вітамінів в кормах або порушенням процесу їх всмоктування, називаються авітамінозами.

На обмін речовин впливає вік, стать, фізіологічний стан організму, порода тварин, сезон року, а також гормони, особливо гормон щитовидної залози. У молодих тварин обмін речовин протікає більш інтенсивно, ніж у дорослих; у баранів рівень його вище, ніж у маток. При вагітності і лактації обмінні процеси прискорюються.

АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ ДО БОРОТЬБИ З ДЕРМАТОФІТОЗАМИ ДРІБНИХ ТВАРИН

Гавриков С.В., студ. магістратури 2 курсу ФВМ
Науковий керівник: доцент, к.в.н. Ребенко Г.І.

Дерматофітози дрібних домашніх тварин на сьогоднішній день реєструються як найбільша група патології шкірного покриву. Дерматофітози (різновиди: мікроспорія, трихофітія, фавус) – група зооантропонозних грибкових захворювань різних видів сільськогосподарських, дрібних домашніх та диких тварин. Захворювання характеризується появою на шкірі різко обмежених ділянок шкіри на яких відбувається лущення шкіри, обламання волосся, розвитком локального запалення шкіри та її похідних з виділенням серозно-гнійного ексудату.

Збудниками хвороби є гриби з роду *Trichophyton*, *Microsporum*, *Achoreon* та інші представники групи *Dermatophytes*. Згідно з опублікованими даними, 50 – 70 % грибкових хвороб шкіри собак і більше 90 % грибкових хвороб шкіри котів спричинено збудником *Microsporum canis*. Решта грибкових хвороб шкіри собак і котів викликані збудниками *Trichophyton mentagrophytes* і *Microsporum gypseum*. Зазначені збудники дуже стійкі в зовнішньому середовищі і можуть зберігати свою вірулентність в ураженому волоссі протягом 5 – років. У ґрунті дерматофіти зберігаються до 3 місяців.

Найчастіше збудники мікроспорії і трихофітії вражають молодих тварин. Джерелом збудників зазначених інфекцій є хворі тварини, які заражають здорових шляхом прямого і (або) непрямого контакту. Зараження відбувається в основному через пошкоджені ділянки шкіри (тріщини, подряпини, садна та ін.) Факторами передачі збудників є заражені приміщення, меблі, обладнання, предмети догляду, спорядження (нашийники, шлейки, намордники, повідці та ін.) Можлива передача збудників гризунами. Особливу небезпеку для тварин і людини представляють інфіковані безпритульні собаки і коти.

10

Інкубаційний період за дерматофітозів обумовлений особливостями конкретного збудника хвороби, ступенем його вірулентності, а також станом імунної системи тваринного організму і може тривати від кількох днів до трьох місяців. Клінічні ознаки дерматофітозів дуже різноманітні і зумовлені специфічними властивостями збудників. За характером прояву і локалізації патологічного процесу у тварин розрізняють такі форми хвороби: поверхневу, глибоку і стерту. У тварин з високою загальною резистентністю спостерігається, як правило, поверхнева і стерта форми дерматофітозів. У собак і котів з ослабленою імунною системою, а також у молодяку розвивається в

основному глибока форма хвороби. За несприятливого перебігу і відсутності своєчасного лікування поверхнева форма може переходити в фолікулярну, яка згодом набуває хронічного характеру. Вогнища дерматофітозів найчастіше локалізуються в області голови, шиї, а також спини. Діагноз устанавлюють на підставі характерних клінічних ознак хвороби та мікроскопії ураженого волосся й кірочок. Виділення збудника на живильних середовищах проводять лише в неординарних випадках.

Лікування хворих на дерматофітози тварин - комплексне. Асортимент засобів специфічного та етіотропного лікування, пропонований сьогодні на ринку ветеринарних препаратів, представлений в таблиці 1.

Таблиця 1 Асортимент засобів лікування тварин за дерматофітозів

Специфічні засоби	Спосіб застосування	Етіотропні засоби	Спосіб застосування
інактивована вакцина "Полівак-ТМ"	внутрішньом'язово, дворазово, з інтервалом 10 - 14 діб.	баксинова мазь	Зовнішньо на уражену ділянку шкіри тонким шаром 1- 2 рази на добу.
вакцина "Мікодерм,"		мазь узатімоп	
Вакцина "Вақдерм"		мазь унісан	

Для антисептичної обробки промивання вогнища запалення теплою водою з дигтярним милом. Обов'язковим є застосування в комплексі з основним лікуванням, протівірусних, імуностимулюючих препаратів — Неоферон, Імунофан. Також не завадять ін'єкції Гамавіта (нормалізує обмін речовин, підвищує стійкість організму до різних захворювань, містить вітаміни та амінокислоти), полівітамінних препаратів, фитомінів .

ДОСВІД ЛІКУВАННЯ КОРІВ, ХВОРИХ НА ДИСТОНІЮ ПЕРЕДШЛУНКІВ.

Непийвода І.В., студ. магістратури 2 курсу ФВМ
Науковий керівник: доцент, к.в.н. Ребенко Г.І.

Дуальна освіта, яка широко практикується в Сумському національному аграрному університеті, передбачає паралельне набуття теоретичних знань в аудиторіях та за допомогою електронних засобів навчання і практичних навичок безпосередньо на виробництві під час роботи на посаді, пов'язаній з фахом, що здобувається.

Під час роботи на виробництві в молочному секторі тваринництва ми з'ясували, що правильна організація профілактичних щеплень та превентивної діагностичної роботи в сукупності з ретельним виконанням ветеринарно-санітарних заходів дозволяють забезпечити стійке благополуччя молочного стада та ремонтного молодняку щодо інфекційних та інвазійних хвороб.

На фоні епізоотичного благополуччя на перший план роботи лікаря ветеринарної медицини виходить боротьба з незаразними хворобами: внутрішніми, хірургічними та метаболічними хворобами та акушерською патологією. А серед внутрішніх хвороб сільськогосподарських тварин найбільш поширені хвороби органів травлення. Їх частка серед загальної захворюваності хворобами незаразної етіології становить 30 – 60%.

Захворювання передшлунків вивчалось багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, Зокрема С.З.Гжицький зі співавт. (1958) рекомендували застосовувати для лікування інсулін разом з глюкозою або натрію цитратом, А.М.Стадник – натрію ацетат або цитрат. І.П.Кондрахін (1989) вивчав патогенез і розробив ефективний метод лікування ацидозу рубця, експериментально обґрунтував застосування ферментних препаратів (мацеробациліну, протосубтиліну Г3х, амілосубтиліну Г3х) для лікування дистонії передшлунків. Чуб О.В. (2002) запропонував з метою лікування корів з вторинною дистонією рубця використовувати: підшкірно – 1 %-ний водний розчин аміридину гідрохлориду в дозі 1,5–2 мл на 100 кг маси тіла, внутрішньовенно – 10%-ний розчин натрію хлориду 200 мл на тварину і всередину – суміш за С.І.Смирновим (100 г дріжджів, 100 мл 70° спирту етилового, 200 г цукру, води до 1 л) двічі на добу, а з метою запобігання вторинній дистонії рубця проводити заходи щодо профілактики і своєчасного лікування жирової гепатодистрофії, кетозу, зміщення сичуга, затримання посліду, ендометриту, маститу, гнійно-некротичних процесів у ділянці кінцівок.

Мета цієї роботи – визначити причини та провести лікування корів, хворих на гіпотонію передшлунків. З метою порівняння ефективності різних методів лікування корів, хворих на дистонію передшлунків, шляхом поступового набору сформували дві групи тварин по 10 голів у кожній. Для лікування корів контрольної групи (з базовим, прийнятим у господарстві лікуванням) та дослідної групи застосовували голодну дієту з необмеженою кількістю води та призначили лікарські речовини, згідно схеми, наведеної в таблиці 1.

Таблиця 1 Схема дослідю.

№	голів	Засоби стимуляції моторної функції передшлунків	Засоби покращення мікрофлори рубця	Симптоматичні засоби
1 група (базове лікування)	10	внутрішньо задавали 10 – 12 мл настоянки кореневища білої чемериці, попередньо розвівши у 500 мл води	1000 мл модифікованої суміші за С.І.Смирновим (50 г дріжджів, 200 г цукру, 50 г етилового спирту і води до 1 л);	внутрішньовенно – 200 – 250 мл 10 %-ного розчину натрію хлориду.
2 група (дослідна)	10	підшкірно вводили 1 %-ний водний розчин аміридину гідрохлориду у дозі 1,5 мл на 100 кг маси тіла, двічі на добу з інтервалом у 12 годин.		

Відновлення моторної функції передшлунків у корів після лікування визначали за клінічним станом, а саме: початок прийому корму, час виникнення жуйки та її активність, тривалість жуйних періодів, відрижка тощо. Вимірювали кількості скорочень рубця протягом 5 хвилин, спостерігали за силою і ритмом скорочень.

На другий день після застосування комплексного лікування у хворих корів дослідної групи жуйка наставала через 40 – 45 хв (максимум через годину) після згодовування їм сіна, скорочення рубця – 5 – 7 разів за 5 хв. У всіх корів дослідної групи наприкінці другого, початку третього дня лікування відмічали покращення апетиту, інтенсивне поїдання кормів. Скорочення рубця становило за 5 хвилин 9 – 11 разів.

Термін лікування корів контрольної групи становив у середньому 5 днів, одужали всі тварини.

Отже застосування з лікувальною метою 1%-ного водного розчину аміридину у дозі 1,5 мл на 100 кг маси тіла, двічі з інтервалом 12 – 14 годин у комплексі з 10 %-ним розчином натрію хлориду, сумішшю за С.І.Смирновим (внутрішньо) сприяло відновленню моторної функції передшлунків у тварин на кінець третьої доби лікування.

THE ANALYSIS OF ATTEMPTS TO DEVELOP THE SPECIFIC PROPHYLAXIS OF AFRICAN SWINE FEVER

Zhang Jingjing, veterinary medicine master 2st year student
Scientific adviser: PhD in Veterinary Sciences Rebenko Halyna.
Sumy National Agrarian University (SNAU), Ukraine and Henan Institute of Science and Technology (HIST), China

In view of the huge impact of ASFV on the pig industry, the national economy and food safety, vaccine development has become the subject of research by many scientists. But so far all vaccine development and production for ASF has failed, mainly because ASFV has a complete anti-host vaccine response mechanism. The ASFV genome encodes a variety of proteins that interfere with the host's natural immune system, thereby inhibiting and evading the immune response, creating powerful conditions for its own proliferation and spread.

The **inactivated vaccine** was developed after the first discovery of the African swine fever virus, but have not been effective. Inactivated vaccines are difficult to stimulate the innate immune system to induce high levels of cellular immunity due to their inherent defects. Although some of them can stimulate antibodies production in pigs. It is also difficult to detect the presence of neutralizing antibodies. With the deepening of ASF research, the results of Blome et al. showed that the use of the new adjuvant Polygen TM or Emulsigen-D could not resist ASFV attacks.

The **ASF subunit vaccine** uses a baculovirus as a vector to express a protective antigen of an ASFV with a neutralizing epitope in a prokaryotic or eukaryotic cell, and then binds the obtained protein or polypeptide to an antigen presenting cells, in order to induce higher anti-ASFV neutralizing antibodies. There are many kinds of structural proteins encoded by ASFV. Three important antigenic proteins P72, P54 and P30 have been found to have protective effects. Antibodies that produce P72 and P54 prevent viral adsorption, and antibodies to P30 prevent viral endocytosis. Recombinant proteins expressed in P30, P72 and P54 only delay clinical symptoms and reduce viremia levels, providing only 50% protection against effective protection. ASFV has complex structural proteins and immune evasion mechanisms, and it is difficult to obtain good immunoprotective effects against neutralizing antibodies produced by the above three antigens.

At present, the **viral live vector vaccine** is mainly expressed in the induction of immune response. Related studies have used rabies virus, poxvirus or adenovirus as vectors to express ASFV protective antigen gene in order to obtain better cellular immunity and cytotoxic T lymphocyte (CTL) responses. In order to obtain an ideal immune response, a "cocktail" type of mixed immunization was used, but these studies did not carry out a challenge protection test, and the protective effect needs to be further verified to ensure the feasibility of the vaccine development method.

Live attenuated vaccines can be divided into three categories according to the source of the strain: passage attenuated strains, natural attenuated strains and recombinant attenuated strains. During the epidemic of ASF in Spain and Portugal, side effects such as pneumonia, abortion and death occurred after immunization of animals with attenuated passages. Subsequently, Krug et al. subcultured the isolate ASFV-G in Vero cells, and the virus virulence was completely lost when transmitted it to the 110th generation, but it was not effectively protected by inoculation into domestic pigs. Immunization of animals with natural attenuated strains can induce cross-immunoprotection of different isolates of ASFV type I, but at the same time have incalculable side effects, and there are many potential safety problems.

Nucleic acid vaccine, also known as **DNA vaccine**, the development technology is not very mature. Argilaguet et al. cloned the P72, P30 and P54 genes of ASFV into eukaryotic expression vectors to prepare DNA vaccines for ASF, but DNA vaccines do not provide protection against infection after immunization of pigs. Fusion of the single-chain variable region gene of the specific antibody expressing ASFV P30 and P54 genes and porcine leukocyte antigen II in eukaryotic expression vectors allows some animals to obtain immunoprotection. Recent studies have found that ASFV genomic DNA plasmid expression libraries provide 60% protection and require multiple DNA vaccines constructed with ASFV antigens for higher immunoprotection. In this regard, scientists should look for more and improve the protection level of nucleic acid vaccines. Receptors and key antigens that currently mediate ASFV invasion of cells are still unclear. The cell challenge protection test has found that CD163 is a receptor of ASFV, and the expression level of CD163 is positively correlated with the degree of ASFV infection, but transgenic pigs with CD163 gene knockout by CRISPR/Cas9 do not show effective resistance to ASFV. Prove that CD163 is not a receptor of ASFV. Studies have shown that p12 protein may be a key antigen that mediates viral invasion, but in ASFV infection cells experiment, the addition of excess p12 antibody did not effectively block viral binding and infection, suggesting that p12 is not the only antigen that mediates viral adsorption. Studies have shown that p32, p72 and p54 also play important roles in the process of virus adsorption, p72 and p54 promote the binding of viruses and macrophages, while p32 contributes to virus internalization. What are the receptors for ASFV and need to be further explored?

ЕСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ШРОТУ РОЗТОРОПШІ ПЛЯМИСТОЇ З ЛІКОПІНОМ В КОМБІНОВАНІЙ ТЕРАПІЇ ГЕЛЬМІНТОЗІВ

Ємець М.О., студентка 5 курсу фармацевтичного факультету

Литкін Д.В., асистент кафедри біологічної хімії

Наукові керівники: проф., д. біол. н. Загайко А.Л., проф. д. фарм. н. Кошовий О.М.

Національний фармацевтичний університет

Вступ. Гельмінтози – найбільш поширені паразитарні захворювання тварин і людей. На сьогоднішній момент частота виявлення таких захворювань має чітку тенденцію до зростання. Найбільш поширеними типами гельмінтозів визнано аскаридоз, ехінококоз, трихоцефальоз, опісторхоз, дірофіляріоз та ряд інших. Згідно з епідеміологічними даними ВОЗ 24% населення планети заражені гельмінтами, кожного року діагностують більше 200 тисяч нових випадків. У ендемічних на паразитози країнах окремі види гельмінтів виявляють у 20-95% сільськогосподарських тварин. Економічні збитки спричинені гельмінтозами становлять 200-800 мільйонів доларів на рік. З іншого боку, фармакотерапія гельмінтозів має несприятливий профіль безпеки та високий ризик розвитку побічних реакцій. З огляду на це, актуальними є дослідження щодо вдосконалення терапевтичних заходів лікування гельмінтозів. Неінвазивне лікування останніх проводиться переважно препаратами групи бензімідазолу, зокрема мебендазолом. Проте, зазначений антигельмінтний засіб має виражений нейротоксичний ефект, обумовлений активною дією вільних радикалів, що викликає побічні ефекти у хворих тварин та людей з боку ЦНС.

Мета. Дослід націлений на оцінку зниження нейротоксичного ефекту мебендазолу на тлі використання рослинного препарату з антиоксидантними властивостями – шроту розторопші плямистої з лікопіном.

Матеріали і методи. Експеримент проводили на 18 аутбредних щурах чоловічої статі яким вводили наступні препарати: група 1 – інтактний контроль; група 2 – контрольна патологія, де тварини отримували мебендазол в дозі 310 мг/кг протягом 5 днів; група 3 (дослідна) – еквівалентний режим введення мебендазолу у комбінації зі шротом розторопші плямистої та лікопіном. Протягом 5 днів експерименту тварини отримували досліджувані препарати у дозах, що були попередньо перераховані з середньої добової терапевтичної дози для людини відповідно до внутрішньовидових особливостей тварин. Для оцінки нейротоксичного ефекту мебендазолу застосували тест «відкрите поле» де оцінювали поведінкову реакцію піддослідних тварин, локомоторні, орієнтовно-дослідницькі та психо-емоційні показники.

Результати та обговорення. У порівнянні з інтактними тваринами, у щурів групи контрольної патології застосування мебендазолу зумовило вірогідне зниження горизонтальної активності (на 35,1%) та частоти зазирань в нірки (на 46,8%). У групі тварин де застосовували цей же антигельмінтний засіб у поєднанні зі шротом розторопші та лікопіном, поведінкових відхилень у порівнянні з інтактними тваринами не спостерігалось, додаткове застосування шроту нормалізувало змінені показники до рівня тварин інтактного контролю.

Ймовірно, зниження нейротоксичних властивостей пов'язано із властивостями розторопші та лікопіну активізувати антиоксидантні механізми захисту. Зокрема група біологічно активних речовин силімарину має здатність підвищувати активність супероксиддисмутази, каталази та параоксоназу й водночас знижувати кількість малонового альдегіду (продукту пероксидного окислення жирів). Окрім антиоксидантної дії, флавоноїди композиції силімарину (зокрема силібін) мають цитопротекторні властивості. Вони полягають у захисті ліпідної мембрани самих клітин (в т.ч. гепатоцитів) від дії вільних радикалів, та одночасному накопиченні АТФ в мітохондріях.

Окрім цього, антиоксидантними властивостями володіє лікопін, що входить до складу експериментального препарату. Цей ізомер бета-каротину має 11 спряжених подвійних зв'язків, які окислюючись мають високу афінність до вільних радикалів. Важливою особливістю лікопіна, як каротиноїдного пігменту, є його властивість вловлювати активні форми кисню у високореактивному стані, наприклад – синглетний кисень, який, за одним із варіантів, утворюється в ході окислення холестерину мікросомальними ферментами. На фоні накопичення АТФ в гепатоцитах під впливом силібіну, динаміка мікросомальних ензимів підвищується, що може активізувати утворення синглетного кисню. Тому поєднання розторопші з лікопіном демонструє урівноваження перебігу цих біохімічних реакцій.

Висновки. Використання шроту розторопші з лікопіном, що володіє антиоксидантними властивостями, під час лікування гельмінтозів мебендазолом суттєво знижує прояви нейротоксичності останнього, та покращує локомоторну й орієнтовно-дослідницьку активність тварин. Виходячи з цього, вивчення переваг токсикологічних та фармакологічних властивостей комбінацій антигельмінтних засобів з антиоксидантами є перспективним напрямом для подальших наукових досліджень.

ПОРУШЕННЯ ОБМІНУ РЕЧОВИН

Борщан Б.Ю., Пилипенко В.І. магістри
Керівник: д.в.н., професор О.І. Скляр
Сумський НАУ

На сучасному етапі ведення тваринництва відзначається надмірне функціональне всіх органів і систем організму тварин, що призводить до змін біохімічного статусу. Основними причинами можуть бути як внутрішні так і зовнішні чинники. Механізм дії цих чинників різний, але результати є порушення обміну речовин. Порушення обміну речовин у тварин є актуальною проблемою і вимагає щоденної уваги керівників та спеціалістів. Даний патологічний процес необхідно розглядати не як захворювання органа чи системи а як, захворювання організму в цілому. Разом з тим необхідно відмітити що ця проблема є не поодиноким а може вражати до 70 % поголів'я у стаді. В зв'язку з цим порушення профілактику обміну речовин необхідно проводити на початковому етапі. Порушень обміну речовин може проявлятися різними симптомами і залежить від організму тварини, дисбалансу в годівлі, умов утримання рівня продуктивності тощо. За цих умов в організмі виникає порушення перебігу усіх видів обмінних процесів і перш за все, обміну нуклеїнових кислот, що впливає на інтенсивність синтезу білків, ферментів, гормонів. Що в свою чергу призводить до порушень в органах і тканинах. Ці порушення свідчать про зміни функціонального стану паренхіматозних який призводить до розвитку ацидозу, кетозу, гепатиту та зниження природної резистентності в цілому. Порушення обміну речовин у дійних корів набули катастрофічного характеру. Враховуючи те, що дисбаланс обмінних процесів в організмі найбільш інтенсивний в період лактації то захворювання проявляється в усі періоди року. Біохімічні показники крові свідчать, що лише у 20-25 відсотків тварин обмінні процеси знаходяться в межах норми. Особливо проблема порушень обміну речовин набула у господарствах з продуктивністю тварин у межах 8-10 тис/кг молока за лактацію. Біохімічні дослідження крові від високопродуктивних корів показують глибокі негативні зміни обміну речовин. Так у більшості тварин значно підвищена кількість кетонових тіл натомість зменшена кількість глюкози. Посилюється розвиток патологічних процесів у тварин під час роздою що пов'язано зі зміною структури раціону. Продуктивність молока в цей період найвища і для його виробництва необхідно значну кількість енергетичного матеріалу. За незадовільного раціону тварина не задовольняє потреби за рахунок спожитого корму тому організм починає витратити енергію свого тіла, що призводить до порушення обмінних процесів в організмі. Одним із симптомів метаболічних порушень у корів є ацидоз, зумовлений порушенням у раціоні співвідношення концентрованих кормів та вуглеводів. Ацидоз характеризується накопиченням в організмі проміжних продуктів обміну речовин, що призводить до зниження резервної лужності крові. Що в свою чергу може проявлятися захворюваннями системи дихання, агалактією, маститами, парезами, порушенням відновлювальної функції, захворюваннями кінцівок та іншого.

Як відмічають значна кількість науковців що сприяючим фактором, є ожиріння корів у період сухостою. Корови які йдуть у запуск повинні мати вгодованість не більше 3,5-4 бали. Або краще сказати середньої вгодованості. Жирна корова має знижений апетит і не поїдає необхідну кількість корму яка необхідна для виробництва енергії яка потім буде трансформована у молоко. В цей період тварина повинна з'їдати не менше як 15 кг сухої речовини.

Одним із найбільш розповсюджених захворювань на тлі порушення обміну речовин є кетоз. Характерними симптомами кетозу у корів є збільшення кількості кетонових тіл у крові понад 1,2 ммоль/л (кетонемія), у сечі – 1,7 ммоль/л (кетонурія), у молоці – 1,3 ммоль/л (кетонolakтія). Але необхідно відмітити, що збільшення кількості кетонових тіл у крові, сечі, молоці відмічається лише початковій стадії хвороби, а при затяжному перебігу кількість кетонових тіл зменшується і знаходиться в межах норми

Шляхи утворення кетонових тіл є різні. Основні поживні речовини корму – білки, жири, вуглеводи – розщеплюються в організмі, проходячи через проміжні стадії до активної форми ацетату – ацетилкоензиму А (ацетил-КоА), який в циклі Кребса утилізується до вуглекислоти і води. Первинний кетоз виникає як самостійне захворювання, головним чином, в результаті енергетичного незабезпечення, при незбалансованій годівлі або згодовуванні великої кількості кетогенних кормів. Такий кетоз називають аліментарним. В інших випадках переважають розлади нейрогуморальної регуляції на підставі напруженого обміну речовин у високопродуктивних корів. У таких корів виникає стрес-реакція, розвивається кетоз, який називається гормональним, якому передують фізіологічна кетонемія. Первинний кетоз може ускладнюватись і іншими захворюваннями - гепатозом та іншими. Вторинний кетоз (секундарний) розвивається при різних захворюваннях пов'язаних з лихоманкою яка впливає на апетит коли обмежене поїдання корму. Він виникає передусім при хронічних захворюваннях шлунково-кишкового тракту, при пневмоніях, метритах та інших захворюваннях. Разом з тим деякі дослідники вказують порушення функції кори над нирків. Така теорія базується на даних патологічних змін наднирників у корів, вимушено забитих за кетозу

СЕЧОВИНА МОЛОКА ЯК ПОКАЗНИК БІЛКОВОГО ОБМІНУ

Герун І.В. аспірант

Науковий керівник: д.в.н., професор О.І. Скляр

Сумський НАУ

На теперішній час актуальним є питання щодо забезпечення населення продуктами харчування. Але на ряду з кількістю продуктів харчування останнім часом підвищились вимоги щодо його якості та безпечності. Одним із найбільш розповсюджених продуктом харчування є молоко та вироби із нього. Молочні продукти швидко псуються а надто як вони отримані з порушенням гігієни та від хворих тварин. Одним із найбільш важливих питань сьогодення у молочному тваринництві є хвороби пов'язані з обміном речовин. Це пов'язано з тим, що високопродуктивні корови мають інтенсивний обмін речовин і внаслідок цього йде значне навантаження на організм тварини. За високої продуктивності тварини не завжди поїдають таку кількість корму щоб повністю задовольнити потреби організму. В цьому разі корови використовують енергію поживних речовин свого тіла що призводить до схуднення тварин – настає від'ємний енергетичний баланс. В організмі тварини білки утворюються безперервно, бо вони необхідні для росту і розмноження, синтезу біологічно активних сполук, відновлення клітин, що відмирають, а також утворення продукції — молока чи м'яса. Одним із кінцевих продуктів обміну білків є сечовина. Вона складає 80-90% всіх азотних речовин. Процеси біосинтезу сечовини вперше були вивчені М.В. Ненцьким (90-ті роки XIX сторіччя) Сечовина — приблизний індикатор вмісту сирого протеїну в раціоні корів. Нормальним вважають рівень 20–35 мг/100мл молока. Вміст сечовини окремої корови змінюється залежно від стадії лактації, періоду доби і часу годівлі. Він підвищується після споживання корму та у пасовищний період, оскільки пасовищний корм, особливо на початку літа, містить багато протеїну. На сьогодні корови в змозі давати 35-40кг молока за добу. Що призводить до виведенню із організму значної кількості біологічно активних речовин які необхідні для підтримання енергетичного балансу самого організму тварини. Так корова з продуктивністю у межах 40 кг/добу втрачає до 1000г білка та таку ж кількість жиру разом з молоком із організму виводиться до 1500 г лактози. Це призводить до швидкого зносу організму та в подальшому втрачає кількість та якості молока. З метою запобігання захворювання тварин особливу увагу стали приділяти раціону. Незбалансований раціон, навіть за окремими поживними речовинами, спричиняє порушення процесів життєдіяльності організму. Щоправда необхідно відмітити що на одному і тому ж раціоні з однаковою продуктивністю організм тварин реагує по різному. Отже з метою профілактики захворювань пов'язаних з обміном речовин необхідно систематично проводити біохімічний аналіз клінічного статусу тварин та визначення якості та безпечності молока. За показники якості беруть: жир, білок, лактоза, питома густина, кислотність; показники безпечності – кількість соматичних клітин (КСК) та (ЗБО) – загальне бактеріальне обсіменіння. На теперішній стало відомо ще один показник якості це сечовина. Що правда він не повністю підходить для оцінки якості загального молока так як у даному випадку необхідно аналізувати період отримання, стадію лактації молока та співвідношення білок-сечовина. За кількості сечовини у молоці окремої корови можна провести аналіз раціону корів і особливо вмісту сирого протеїну тобто проаналізувати білковий обмін. Разом з тим не одне із останніх питань при виробництві молока є економічна доцільність яка залежить не тільки кількості та якості молока а й від затрат на його виробництво, тобто віддачу від корму. В окремих країнах, зокрема у Франції та Австралії, на державному рівні прийнято оцінювати білковість молока не за загальним, сирим протеїном, а за істинним білком Ця позиція ґрунтується, перш за все, на незначній поживній цінності речовин, що містять небілковий азот, і тим, що основну кількість НБН становить сечовина, вміст якої у молоці залежить від практики годівлі корів і на яку впливає чимало сезонних факторів. Сечовина в молоці сигналізує про потребу перевірки забезпеченості мікроорганізмів рубця азотом (основою сирого протеїну). Вміст сечовини нижче 15 мг/100 мл молока свідчить про істотний дефіцит азоту в рубці. Це обмежує активність мікроорганізмів рубця, через що знижується споживання корму і, як наслідок втрата молочної продуктивності. Оптимальний вміст сечовини в молоці становить близько 25 мг/100мл. Наявність сечовини понад 30–35 мг/100мл свідчить про надлишок азоту та сирого протеїну в рубці. При цьому обмін азоту надмірно навантажений. Кількість сечовини в молоці віддзеркалює показник балансу азоту в рубці, який використовують під час складання раціону. Значення балансу азоту в рубці (RNB, BAP) від 0 до 10 г відповідає вмісту сечовини на рівні 20-25 мг/100мл

ЕФЕКТИВНІ ЛІКУВАЛЬНІ РОБОТИ ПРИ ГНІЙНОМУ ОТИТІ У СОБАК

Сурай С.С., Терещук М.О. магістри
Науковий керівник: д.вет.н професор Скляр О.І.
Сумський НАУ

Запальний процес у вусі, або по-іншому отит, може доставляти дискомфорт не тільки людині. І даного захворювання дуже часто страждають домашні вихованці, а для їх гострого слуху і нижніх поверхонь вушної раковини це досить важке випробування. Якщо у собаки дуже швидко забруднюються вуха (певні особливості порід) від них йде неприємний запах, тварина дуже часто трусить головою і намагається розчесати свої вухка, то слід показати вихованця ветеринара. Швидше за все, мова йде саме про отит у собаки.

До факторів можна віднести спадкову схильність і інтоксикацію талієм. Простежується зв'язок між породами і розвитком отиту, так як захворювання і його напрямок зв'язаний з будовою вушної раковини.

Найчастіше запалення розвивається у володарів довгих, висячих вух, які приховані від природного провітрювання і є ідеальним для розмноження патогенних мікроорганізмів. Серед порід з подібною проблемою можна відзначити спанієлів і пуделів, бассетхаунд.

За походженням отит буває: інфекційний або гнійний. Виникає через вплив хвороботворних мікроорганізмів - грибків, бактерій, вірусів. Симптоми: підвищена температура, апатія, відмова від їжі, зроговіння і почервоніння шкіри, гнійні виділення і неприємний запах з вух, погіршення слуху.

Травматичний. З'являється через сторонні предмети, удари, укуси, відкриті рани - будь-які механічні травми. Симптоми: біль, почервоніння, підвищення температури вуха.

Алергічний. Роздратування може викликати невідповідний корм, доглядовий засіб, підстилка, запахи і безліч інших причин. Симптоми: густі виділення, постійне розчісування вух, почервоніння, висип, мотання головою

Паразитарний. Причиною стають паразити, що порушують цілісність шкірного покриву - кліщі, блохи. Симптоми: дратівливість, свербіж, зниження апетиту або відмова від їжі.

На орган слуху у свійських тварин припадає від 7 до 20% усіх захворювань, що зустрічаються у ветеринарній практиці. Таке захворювання як отит, на сьогоднішній день, є досить поширеним, згідно спостереження ветеринарних лікарів на практиці. Найчастіше захворювання розвивається при інфекційному ураженні вуха або при наявності у вушній раковині паразитів (кліщів, вошей). У більш рідкісних випадках гнійний отит виникає при ускладненні інших видів запалення (катарального, серозного), або відсутність своєчасного лікування.

Під час роботи було відібрано за клінічними даними дві групи тварин, собак різного віку та породи (10 голів) з діагнозом гнійний отит. Симптоми захворювання: набряклість і почервоніння вушної раковини, болючість, неприємний запах із слухового проходу. Тварини були поділені на дві групи по 5 у кожній. Для першої групи застосували традиційне лікування яке розпочалося з очищення вух від вмісту 3%-ним розчином пероксиду водню. Застосували вушні левоміцетинові краплі на 0.5%-му новокаїні-для місцевого лікування. Краплі застосовували 14 днів до повного одужання, по 3-5 крапель 3 рази на добу. Також застосували левоміцетин в дозі 30-40 мг/кг 2 рази на добу. Для тварин другої групи, у перші два дні застосували лосьйон "Отіфрі" 2-3 рази на добу до видужання, цей лосьйон містить такі компоненти як: вода, пропіленгліколь, емульгатор (кремофор EL), календула. Також використали складні краплі склад яких містив: димексид, левоміцетин, 0,5%-й розчин новокаїну та 2,5%-й розчин тіотриазоліну. Каплі застосовували 3 рази на добу по 2-3 краплі. Для системного лікування застосовували цефазолін у дозі 30-40 мг/кг 2 рази на добу.

Термін лікування для тварин першої групи складав 12±16 днів, ексудатія припинилася на 8±11 день. Свербіж та болючість стала непомітною на 10-12 добу лікування. Після даного лікування, найчастіше мали місце рецидиви та ускладнення. Термін лікування у тварин другої групи дещо коротший, у середньому 9±11 днів.

У висновках можна додати, що лікування димексид-новокаїнових складних крапель та лосьйону "Отіфрі" є більш дієвим для боротьби з гнійним отитом у собак, так як курс лікування коротший та ефективніший.

ВПЛИВ УМОВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПЕРЕБІГ ГРИБКОВИХ ХВОРОБ РОЗПЛОДУ МЕДОНОСНИХ БДЖІЛ

Боюн К.В., студ. 2М курсу ФВМ
Науковий керівник: доцент. О.В. Мусієнко
Сумський НАУ

Значною перешкодою збільшення виробництва продуктів бджільництва є мікози, серед яких найчастіше діагностується аскофероз медоносних бджіл. Збудником аскоферозу є сумчастий гриб *Ascosphaera apis* з класу недосконалих грибів. Найбільш інтенсивний розвиток гриба йде у вологу та прохолодну погоду. Розвитку аскоферозу також сприяють обробки хіміотерапевтичними засобами і антибіотиками не грибкової дії при лікуванні гнильцевих хвороб бджіл. Захворювання має широке розповсюдження в Україні і створює серйозну небезпеку для бджільництва, тому що уражує спочатку трутневих, потім бджолиних личинок 3-4-денного віку, що розміщені на нижніх і бокових ділянках стільників. При масовому ураженні розплоду хвороба призводить до загибелі бджолиних сімей.

Тому актуальним на сьогоднішній день є питання встановлення зв'язку між ступенем ураження бджіл аскоферозом і змінами погодних умов у період медозбору. Це допоможе більш правильно проводити лікувальні обробки, а також зменшити їх кількість або замінити хіміотерапевтичні засоби на рослинні лікувальні препарати, що, в свою чергу, зменшить залишкову кількість токсичних речовин у продуктах бджільництва. Враховуючи вищевикладене, метою наших досліджень було вивчити динаміку розвитку хвороб бджіл на деяких пасіках Сумської області за останні три роки, а також дослідити вплив хіміотерапевтичних обробок і погодних умов на розвиток аскоферозу та запропонувати найбільш досконалу схему лікування.

Дослідження проводилися на кафедрі терапії, фармакології, клінічної діагностики та хімії СНАУ та на пасіках Краснопільського, Лебединського та Тростянецького районів Сумської області. Матеріалом для досліджень був патологічний матеріал, отриманий від хворих бджолосімей. Також були використані дані звітності за ці роки. По даних звітності було вивчено динаміку змін кількості бджолиних сімей на пасіці, а також її продуктивність за цей період. Для підтвердження діагнозу різних захворювань проби ураженого розплоду направляли в ветеринарну лабораторію для встановлення у них інфекційних хвороб бджіл.

За результатами проведених досліджень було встановлено, що на пасіці зараз є 2 захворювання – це варрооз та аскофероз медоносних бджіл.

За даними журналів пасічника було встановлено, що на пасіці варрооз зменшився на 20% і це пов'язане зі зменшенням кількості бджолиних сімей, а не проведених обробок проти кліща *Varroa*. В середньому на пасіці ступінь ураження кліщем складав 9,4%. Цей ступінь сильно впливає на розвиток і силу бджолиних сімей. Кількість хворих сімей аскоферозом за останні роки збільшилась з 19,2 % до 38,0 %, що призвело до загибелі 25 бджолосімей. Тому було вирішено провести лікування бджолиних сімей пасіки від аскоферозу та постановку виробничого досліду.

Бджолосім'ям 1 групи згодовували цукровий сироп (1:1,5), який містив на кожен літр 0,75 г трихополу, в дозі 50 мл на рамку з бджолами 3 рази з інтервалом 5 днів. Бджолосім'ям 2 групи згодовували цукровий сироп (1:5) з аскоцином (100 тис. ОД. на 1 літр сиропу) у кількості 60-70 мл на рамку з бджолами 3 рази з інтервалом 5 днів. Бджолосімей 3 групи обприскували відваром збору, який складався з хвоща польового, часнику посівного та калини червоної у співвідношенні 1,5:1:1 (готували перед використанням), в дозі 50-60 мл на рамку з бджолами 5 разів з інтервалом 5 днів. Бджолосімей 4 групи (контроль) обробляли цукровою пудрою, яка на кожні 100,0 г містила 2 млн. ОД. ністатину. На кожний стільник приблизно витрачали 10,0 г пудри. Обробку проводили 3 рази з інтервалом 5 днів.

Слід відмітити, що на останньому етапі обробок після 10 липня минулого року в умовах України склались дуже несприятливі кліматичні умови для розвитку аскоферозу. Це температура навколишнього середовища, яка піднімалась далеко за 30°C. У результаті використання лікувальних засобів та температурного фактора у всіх без виключення бджолиних сім'ях клінічних ознак аскоферозу не було виявлено. При весняній ревізії загинувих сімей та клінічних ознак аскоферозу не спостерігалось. З початком медозбору всі бджолосім'ї показали гарний розвиток та високу продуктивність. Але у середині серпня місяця дуже сильно знизилась температура навколишнього середовища та підвищилась вологість, що привело до інтенсивного розвитку аскоферозу, особливо у ослаблених сім'ях. Тому виходячи з цього можна зробити висновок, що зміна погодних умов, дуже сильно впливає на інтенсивність захворюваності на аскофероз. При підвищеній температурі навколишнього середовища інтенсивність захворювання зменшується, а при зниженні – підвищується. Важливе значення має також і вологість повітря. При обробці хворих сімей бджіл проти аскоферозу відваром збору, який складався з хвоща польового, часнику посівного та калини червоної у співвідношенні 1,5:1:1 у кількості 50-60 мл на рамку з бджолами 5 разів з інтервалом 5 днів та теплих погодних умовах ефективність досягала майже 100%. Достатньо високу ефективність проявив трихопол, який застосовували за розробленою нами методикою, та аскоцин.

ВУГЛЕВОДНА НЕДОСТАТНІСТЬ, КЕТОЗ ТА ЙОГО УСКЛАДНЕННЯ

Вілкова Д.Р., студ. 2М курсу ФВМ
Науковий керівник: доцент. О.В. Мусієнко
Сумський НАУ

Перехідний період між пізньою вагітністю та ранньою лактацією, безумовно, є найцікавішою стадією циклу лактації. Класично тривалість перехідного періоду визначається, як останні 3 тижні перед пологами та до 3 тижнів після пологів. Найважливіші інфекційні захворювання та метаболічні розлади виникають протягом цього часу. Одним з таких захворювань є кетоз. Кетоз (ацетонемія) – це збільшення кетонів тіл (ацетон, ацетооцтова та β -оксимасляна кислоти) в крові, з часом вони надходять у сечу та молоко. У молочних корів кетоз – це лактаційний розлад, як правило, пов'язаний з інтенсивним виробленням молока і негативним енергетичним балансом. Кетоз виникає на найбільш продуктивній стадії лактації і, отже, може призводити до значних економічних збитків, як повідомляють різні дослідники.

У початковій стадії порушення обміну, яка нами визначається як вуглеводна недостатність або передкетозний стан, причинно пов'язаний з недостатністю легкоперетравних вуглеводів в раціоні і відповідно цукру і глюкопластичних амінокислот в організмі, мобілізуються запасні енергетичні і пластичні речовини, гальмується фізіологічна реакція тканинних, клітинних і внутрішньоклітинних структур, пошкоджуються енергоутворюючі і білково-синтезуючі апарати в органах, особливо в печінці, ураження якої у вигляді гепатоза визначає сутність і характер хвороби.

За нашими даними, в патогенезі порушень обміну важливу роль відіграють зміни, що виникають в різних метаболічних циклах, в активності гідролітичних і окислювально-відновних ферментів циклу Кребса, пентозного шунта і, нарешті, в інформаційно-генетичній системі ДНК-РНК-білок. Встановлено, що зазначені процеси розвиваються в усіх життєво важливих органах, як в результаті порушення клітинного метаболізму, так і механізму трофіки в регулюючих системах (гормональної та нервової) з підвищеним розпадом комплексних сполук в органах і тканинах і ослабленням формоутворюючих процесів. В першу чергу і головним чином вражається печінка з розвитком яскраво вираженого вуглеводно-білкового та жирового метаболічного гепатоза (кетогенної гепатодистрофії), органи ендокринної системи, серцево-судинна система з проявом міокардозу, органи розмноження, травлення і виділення, лімфоїдна тканина, скелетні м'язи і кісткова система.

Надалі вуглеводна недостатність і кетоз можуть розвиватися в трьох напрямках: 1) одужання тварини з розвитком в організмі відновних процесів (повне або неповне одужання, безпліддя та ін.); 2) посилення дистрофічних процесів в печінці (гепатоза) і в інших органах з розвитком незворотних змін; 3) перехід хвороби в хронічну форму з розвитком виснаження, остеодистрофії, безпліддя.

Хронічний кетоз нерідко ускладнюється вторинною остеодистрофією, яка характеризується порушенням вуглеводного, жирового, білкового та мінерального обмінів. Кожен четвертий випадок кетоза ускладнюється вторинною остеодистрофією, виникнення якої не пов'язано з нестачею в раціонах енергії, протеїну, кальцію, фосфору і інших мінеральних елементів, як це є при аліментарній дистрофії. У раціонах корів перед захворюванням кетозом і вторинної остеодистрофії був надлишок 2,54 корм, од., 783 г перетравного протеїну, 59,6 г кальцію і 55,6 г фосфору. Зазначені хвороби різні як за етіології, та й по клініко-біохімічним, а також морфологічними показниками.

При вторинній остеодистрофії на відміну від аліментарної лізуха менш виражена або відсутня, активніше динаміка рубця, область печінкового притуплення збільшена, спостерігаються симптоми міокардіодистрофії (міокардоз) і дистрофії печінки (гепатоз), як правило, високий рівень загального білка сироватки крові ($8,72 \pm 0,17$ г%), низький вміст в крові цукру, позитивна білково-осадова проба. При аліментарній дистрофії рівень сироваткового білка знижений ($7,16 \pm 0,14$ г%), вміст цукру в межах норми ($48,7 \pm 1,86$ г%), білково-осадова проба негативна.

На підставі власних і літературних даних ми дійшли висновку про те, що вторинна остеодистрофія у корів має ендогенне походження. В основі її патогенезу (внаслідок кетоза) лежать порушення функцій гіпофіза, надниркових залоз, підшлункової, щитовидної та паращитовидних залоз, ураження печінки, серця та інших органів. Також хронічний перебіг кетоза нерідко ускладнюється вторинною остеодистрофією. В основі її патогенезу лежить порушення вуглеводного, білкового, жирового і мінерального обмінів, печінки, гіпофіз-надниркової системи, щитоподібної залози і інших органів. Основними причинами кетоза і вторинної остеодистрофії у корів в поєднанні з гіподинамією є недосконала структура раціонів, недостатність в них сіна та сінажу (відповідно порушення рубцевого травлення, недостатність глюкопластичних речовин і енергії в організмі) та надлишок концентрованих кормів (відповідно кетопластичних речовин в організмі). Виходячи з цього радикальний шлях профілактики цих хвороб – забезпечення тварин фізіологічно повноцінними раціонами з вмістом не менш як 6-8 кг хорошого сіна і не більше 40-45% концентратів за поживністю. З метою нормалізації обміну речовин у тварин в неблагополучних по зазначеним хворобам господарствах доцільно застосовувати лікувально-профілактичну добавку кетост, а також здійснювати контроль за диференційованим годуванням тварин і забезпечувати їх активним моціоном.

ОТРИМАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ ПРОДУКТІВ БДЖІЛЬНИЦТВА

Линок Є.С., студ. 2М курсу ФВМ
Мулач Л.В., студ. 2М курсу ФВМ
Науковий керівник: доцент. О.В. Мусієнко
Сумський НАУ

Бджільництво – найдавніше заняття багатьох народів нашої планети. Бджоли не тільки підвищують врожайність ентомофільних культур, запилюючи їх, але і виробляють велику кількість цінних продуктів: бджолиний мед, віск, прополіс, пилок, маточне молочко та бджолину отруту. На продуктивність бджолиних сімей, кількість і якість продукції негативно впливають хвороби медоносних бджіл. В умовах Сумської області частіше зустрічаються нозематоз, американський та європейський гнильці, варооз й аскофероз. Ці хвороби сильно ослаблюють бджолині сім'ї, а інколи призводять до їх загибелі. Особливу стурбованість викликає аскофероз, який останнім часом вражає все більше пасік Сумської області. Збудником хвороби є гриб *Ascospaera apis*, який уражує 3-4 денних личинок трутнів та робочих бджіл. Для боротьби з цією хворобою та іншими інфекційними та інвазійними захворюваннями бджіл запропонована велика кількість хіміотерапевтичних засобів. Хіміопрфілактика та хіміотерапія хвороб медоносних бджіл широко застосовується і на протязі декількох десятиріч заслужено користується великою популярністю. Разом з тим, слід зазначити, що ці методи не тільки наносять суттєву шкоду організму бджіл та впливають на стан сім'ї в цілому, але і негативно позначаються на якості отриманої продукції. Всім відомо, що обробка бджіл проти вароатозу або нозематозу розчинами органічних кислот (мурашина, щавлева та ін.) призводить до підвищення кислотності у вулику, що створює сприятливі умови для розвитку аскоферозу та гнильців, а лікування гнильців антибіотиками стимулює розвиток аскоферозу медоносних бджіл. Проникненню грибка в організм личинок також сприяє порушення зовнішніх покривів, що ушкоджені кліщем Варроа. Багато препаратів застосовують у вигляді розчинів методом обприскування рамок, що призводить до підвищення вологості у вулику і сприяє розвитку вапняного розплоду. Також більшість хіміопрепаратів є імунодепресантами, частина з них (антибактеріальні засоби) згубно діють на корисну мікрофлору, викликаючи дисбактеріози, що призводить до виникнення резистентних штамів патогенних мікроорганізмів. Крім цього ці речовини забруднюють продукцію бджільництва, знижуючи тим самим її цінність. Встановлено, що аскоферозом, як й іншими хворобами частіше хворіють слабкі сім'ї бджіл, і при несприятливих погодних умовах (низька або дуже висока температура повітря, підвищена вологість, тощо). Тому велику увагу слід приділити нарощуванню сили бджолосімей, лікуванню та профілактиці заразних хвороб медоносних бджіл, використовуючи екологічно чисті, нешкідливі для бджіл і людей засоби та методи їх застосування.

Для вивчення токсичності препаратів нового покоління: активного гіпохлориту натрію, що отримують шляхом обробки розчину натрію хлориду (1%-6%) постійним електричним струмом використовуючи титанові електроди вкриті платиною та лікувального препарату на його основі гівінлайфу, їх згодовували бджолам (кишкова дія) з цукровим сиропом (2:1). Також вивчали токсичність методом аплікації (контактна дія) цих препаратів на тіло бджіл. Після цього на протязі 72 годин встановлюємо спостереження, враховуючи зміни у поведінці та загибель бджіл. У разі повного поїдання цукрового сиропу з препаратом доливали чистий сироп (1:1), яким годувався і контроль. Також була вивчена кишкова токсичність тканинного біопрепарату ПДЕ (плацента денатурована емульгована) для бджіл вищенаведеними методами. Тканинний стимулятор ПДЕ використовується для стимуляції розмноження та росту сільськогосподарських тварин, птиці, риб та рослин. Нами досліджувалась його ефективність і для стимуляції яйцекладки маткою. Разом з цим використовували схему внутрішньостільникового підігріву бджолиних сімей з метою їх інтенсивного весняного нарощування. Нагрівачим елементом є дріт, що натягується на рамки для навощування вошчини.

Використання цих заходів та препаратів у комплексі дозволяє утримувати сильні сім'ї, швидко нарощувати силу у слабких та середніх сім'ях. Підігрів також буде оберігати сім'ї від різких похолодань та сирості у вулику. При цьому треба враховувати те, що хвороби розплоду (аскофероз, гнильці) з'являються частіше у слабких сім'ях, а сильні сім'ї можуть самі успішно боротися з інфекцією. У результаті було встановлено, що активний гіпохлорит натрію та гівінлайф у концентраціях у яких вони використовуються не проявили токсичної дії на бджіл, тобто загибелі бджіл у досліді не спостерігалось. При згодовуванні бджолам ПДЕ з цукровим сиропом також не було летальних випадків. Це свідчить про нешкідливість цих препаратів і для бджіл. Також заслуговує на увагу застосування цих заходів у комплексі, тобто застосування підігріву, стимулююча підгодівля цукровим сиропом з ПДЕ та лікувально-профілактичні обробки гіпохлоритом натрію та гівінлайфом. При цьому досягається ефект на 20-50 % кращий ніж при застосуванні цих заходів окремо. Звідси можна зробити висновок, що за допомогою застосування екологічно чистих матеріалів та методів можна досягнути більш інтенсивного нарощування бджолосімей, а це більша кількість запилених ентомофільних культур, що збільшить кількість сільськогосподарської продукції, а особливо цінних продуктів бджільництва, які отримані без застосування хіміотерапевтичних засобів, тобто екологічно чистих.

КЛІЩ *VARROA DESTRUCTOR* ЯК ФАКТОР ПЕРЕДАЧІ ВТОРИННОЇ ІНФЕКЦІЇ

Титаренко Я.І., студ. 2М курсу ФВМ
Науковий керівник: доцент. О.В. Мусієнко
Сумський НАУ

В окремих регіонах України епізоотична ситуація досить складна, що зумовлено багатьма причинами: погіршенням екологічної, економіко-господарської ситуацій та ослабленням ветеринарно-санітарного нагляду за бджільницькими господарствами і підприємствами з переробки воскосировини всіх форм власності. При цьому основна роль по запиленню ентомофільних культур належить медоносним бджолам, які крім цієї функції ще дають чудові продукти (мед, віск, прополіс, перга та інше). В процесі еволюції медоносні бджоли, як суспільні комахи, гарно пристосувались до умов існування і займають на Землі великий ареал. Однією із форм пристосування стала генетично обумовлена необхідність існувати єдиним складним великим організмом – сім'єю. Жодна з її структурних одиниць (матка, робочі бджоли та трутні) не може існувати окремо. Така форма існування забезпечила процвітання бджіл, як виду. Сім'я, що складається з декількох десятків особин при одній матці, має можливість пережити найнесприятливіші умови навколишнього середовища та успішно розмножуватися.

Виходячи з поняття, що бджолина сім'я – це функціонально єдиний організм, можна констатувати, що хвороби, які викликаються паразитами, бактеріями, грибами і вірусами мають безпосередній зв'язок одна з одною та з організмом в цілому.

Всі процеси, що проходять у сім'ї та забезпечують її стійкий динамічний стан, взаємообумовлені та взаємопов'язані на генетичному рівні її структур. У сім'ї бджіл існують вікові функції робочих бджіл, що виконують послідовно внутрішньовуликові роботи. Також є тісні функціональні зв'язки з личинками усіх структурних елементів. Вони виражаються на біохімічному, фізіологічному і різних фізичних рівнях. Поведінка у сім'ї її структурних елементів інстинктивна і знаходиться на високому рівні організації. Поза сумнівом, що сім'я бджіл по своїм фізичним біохімічним та фізіологічним рівням організації являє собою цілісний організм з усіма властивими йому генетично обумовленими властивостями. Вивчення перебігу вароозу бджіл протягом бджолярського сезону проводили на пасіках Сумської області. Екстенсивність вароозної інвазії вивчали в динаміці протягом усього активного сезону, починаючи з травня і до листопада, до повного виходу розплоду. Під час визначення показників екстенсивності інвазії в бджолиних сім'ях досліджували печатний розплід робочих бджіл і трутнів, а також імаго, підраховували кількість кліщів на 100 комірок із лялечками або на 100 дорослих особин бджіл.

Під час проведення епізоотичних обстежень, врахували виробниче призначення пасік, природно-кліматичні умови й технологію утримання бджіл, санітарний стан і силу розвитку бджолиних сімей, для чого використовували загальноприйняті методи та способи епізоотологічних досліджень.

Кліщ *Varroa destructor* паразитує на робочих бджолах не весь період розвитку. Частина цього періоду, а також розмноження, проходять у розплоді бджіл та трутнів. Це призводить до зниження резистентності не тільки дорослих бджіл, а і їх личинок та лялечок. Тому вивчення екстенсивності інвазії провели протягом усього сезону. Аналізуючи дані, отримані під час вивчення динаміки вароозної інвазії протягом активного періоду бджоловедення, можна зробити висновок, що популяція кліща інтенсивно розвивається протягом сезону, і вже в серпні рівень інвазії перевищує весняний у три рази. Екстенсивність інвазії бджолиних сімей у жовтні коливається від 14 до 30 % (усередньому по групі 20 %), що перевищує показник інвазії навесні більш, ніж у 7 разів. Цей показник інвазії є дуже високим, що істотно впливає на розвиток бджолиної сім'ї. Тому потрібно проводити обробку сімей бджіл проти вароозу більш інтенсивно в осінній період з обов'язковим контролем екстенсивності інвазії, щоб знизити її рівень до 0,5–1 % у бджолиних сім'ях, що йдуть у зимівлю. А навесні, хворими на варооз, слід вважати ті бджолині сім'ї, які мають ступінь ураження більше ніж 2 %, що потребує проведення відповідних заходів щодо зниження цього рівня. Тоді розвиток популяції кліща буде не такий інтенсивний та істотно не впливатиме на рівень неспецифічної резистентності бджіл, і не призводить до виникнення на цьому фоні інших інфекційних хвороб.

Для встановлення ролі вароозу в прояві та розвитку інфекційних хвороб бджіл були проведені дослідження, під час яких усі бджолині сім'ї розділяли залежно від екстенсивності інвазії вароозом, і було помічено прямий зв'язок цього показника з інфекційними хворобами розплоду бджіл, особливо змішаної мікозно-гнильцевої форми перебігу. При цьому особливу увагу звертали на цей показник у розплоді робочих бджіл і трутнів. І було встановлено, що при ступені ураження бджіл вароозом до 2 % прояв змішаних форм інфекційних хвороб мав незначний відсоток і складав від 0 до 10,8 % (усередньому $3,58 \pm 1,5$ %), а при збільшенні вароозної інвазії більше 4 % цей рівень зріс до 57,1–88,2 (усередньому $75,66 \pm 3,8$ %). Тому аналізуючи дані епізоотологічних досліджень пасік, можна констатувати, що екстенсивність ураження вароозом більше 2 % призводить до сильного погіршення епізоотичної ситуації та перебігу інфекційних хвороб розплоду бджіл у змішаній формі.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОРУШЕНЬ ОБМІНУ РЕЧОВИН У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Шевченко Л.В., студ. 2М курсу ФВМ
Науковий керівник: проф. О.І. Скляр
Сумський НАУ

В умовах промислової технології тваринництва відзначається надмірне функціональне напруження організму тварин, що виявляється біохімічними, клінічними, морфологічними змінами в різних органах і тканинах, у ряді випадків функціонують «на грані патології», що призводить до еволюції старих і появи нових хвороб. До них відносяться загальний ліпідоз, кетоз, вторинна остеодистрофія, ацидоз рубця, гіперкератоз рубця, жирна печінка (гепатози), гіпокальціємія, або післяпологовий парез, остеохондроз, остеохондро- і міопатія, колагеноз, сечокам'яна хвороба, панкреолітіаз і ін.

При аналізі даних господарств різних природно-кліматичних зон країни встановлено, що зі збільшенням в раціоні тварин сіна, сінажу і коренеплодів зростає молочна продуктивність, підвищується відтворна функція, знижуються захворюваність і падіж молодняку, витрати кормів на виробництво продукції. Нашими дослідженнями підтверджено, що зі збільшенням в раціоні кількості сіна, сінажу і коренеплодів знижується захворюваність корів кетозом і остеодистрофією, зростання ж споживання барди і жому супроводжується підвищенням числа випадків аліментарної остеодистрофії.

У досліджах на молочних коровах, проведених нами встановлено, що висококонцентратний раціон необхідно оцінювати двоюко. Такий раціон, збалансований за всіма поживними речовинами, підвищує молочну продуктивність, але при його незбалансованості по енерго-цукрово-протеїновому відношенню веде до розвитку патології обміну речовин у корів.

Недосконала структура раціону, одноманітне годування, незабезпеченість тварин основними поживними речовинами і біологічно активними сполуками викликають порушення рубцевого травлення, дисбаланс летючих жирних кислот (ЛЖК) - в кров надходить велика кількість масляної кислоти, кетогенних амінокислот, аміаку при недостатньому припливі глюкопластичних речовин (глюкози, пропіонової кислоти і ін.), вітамінів і мікроелементів, що призводить до порушення вуглеводного, жирового, білкового та мінерального обмінів в організмі.

Поряд з недосконалою структурою раціонів причинами порушень обміну речовин є підвищений або знижений рівень годівлі, корми з високим вмістом нітратного азоту і калію та низьким - цукру, магнію, вітамінів, мікроелементів, включаючи селен.

Високий рівень годівлі в поєднанні з гіподинамією, особливо в фазу затухання лактації і у фазу сухостою, призводить до ожиріння тварин. Недостатність в раціоні енергії є основною причиною розвитку кетозу в період роздоювання та інтенсивної лактації корів. Надлишок в кормах азоту і калію веде до поганого засвоєння магнію і розвитку гіпомагнемії (пасовиську тетанії). Висока концентрація в кормах нітратів і нітритів - причина утворення великої кількості метгемоглобіну і зниження гемоглобіну, порушення окисно-відновних процесів в організмі.

У корів з продуктивністю 4000-7000 кг молока спостерігаються ожиріння, кетоз і вторинна остеодистрофія. За нашими даними, кетоз діагностується у 27% тварин (14,2-35,2%), ожиріння - у 11,8% (4,5-16,3%), вторинна остеодистрофія - у 6,8 (2,1-17%) від обстеженого поголів'я.

Зазначені хвороби етіологічно і патогенетично тісно пов'язані між собою. Нами встановлено, що ожиріння сухостійних корів є фактором розвитку кетозу в фазу інтенсивної лактації. Ожирілі корови хворіли кетозом після отелення в 2,3 рази частіше (81,8%), ніж корови середньої вгодованості. Крім того, ожиріння призводить до порушення функції гіпофіз-надниркової системи, що підсилює токсикоз вагітності.

У фазу інтенсивної лактації збільшується потреба в глюкозі і інших речовинах, необхідних для синтезу молока, посилюється ліполіз, утворюється велика кількість вільних жирних кислот. При нестачі глюкопластичних засобів та інших причинах, що гальмують реакцію окислення ацетил-КоА в циклі трикарбонових кислот, вільні жирні кислоти не використовуються для синтезу молочного жиру та інших потреб, з них утворюється надмірна кількість недоокислених продуктів, особливо ацето-оцтової, бета-оксимасляної кислот і ацетону.

Подальший розвиток хвороби, пов'язаний з підвищенням використанням кетогенних речовин, депонованого жиру і власних тканинних і клітинних білків, веде до розвитку кетозу.

Виходячи з цього можна зробити висновок, що при інтенсивному веденні тваринництва і висококонцентратному типі годівлі, наявності гіподинамії переважною патологією обміну речовин у корів з удоєм за лактацію 4000-7000 кг молока є ожиріння, кетоз і вторинна остеодистрофія, які мають тісний етіологічний і патогенетичний зв'язок, що залежить від ступеня порушення вуглеводного, жирового, білкового та мінерального обмінів. Ожиріння сухостійних корів є фактором кетоза в стадію інтенсивної лактації. Патогенез кетоза пов'язаний з гіпоглікемією, гальмуванням реакцій окиснення ацетил КоА в циклі трикарбонових кислот, особливо і головним чином в печінці (гепатоз), накопиченням кетонових тіл з мобілізацією жирних кислот, депонованого жиру і розвитком морфологічних змін у всіх життєво важливих органах.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ВІДТВОРНОЇ ЗДАТНОСТІ, ПЕРЕБІГУ РОДІВ І ПІСЛЯРОДОВОГО ПЕРІОДУ У КОРІВ НА ФОНІ ПОПЕРЕДНЬОЇ АКУШЕРСЬКОЇ ПАТОЛОГІЇ ЗАПАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

Шарафутдинов Р. Р., студент 2-го курсу магістратури 1,4 ФВМ
Науковий керівник: доцент Чекан О.М.
Сумський НАУ

Досліди виконувались у 2018- 2019 рр. на кафедрі акушерства та хірургії Сумського Національного аграрного університету. Дослідження здійснювались в умовах ПАФ «Тарасівка» Коропського району. Чернігівської області

Метою нашої роботи було встановити причини та патогенез патології родів та післяродового періоду у корів та удосконалити методи терапії корів при цих патологіях.

Для реалізації нашої мети у 2018 року були проведені дослідження з метою з'ясування рівня відтворення стада великої рогатої худоби.

Дослідження проводили на коровах сementальської породи. Корови були віком 4-6 років, середньої вгодованості, масою тіла 380-450 кг, із середньорічною молочною продуктивністю 3000-3500 кг молока за лактацію. Тварини дослідних та контрольної груп утримувалися на молочнотоварних фермах ПАФ «Тарасівка» дослідники проводили на коровах чорно рябої породи.

Після встановлення діагнозу, тварини з патологією родів запального характеру були сформовані в дві дослідні та одну контрольну групи, лікування яких проводилося різними методами.

Тваринам першої дослідної групи внутрішньовенно вводили окситоцин, у дозі 50 ОД через 5 годин після підтвердження діагнозу.

Коровам другої дослідної групи внутрішньовенно застосовували розчин кальцію хлориду 10% у дозі 150 мл та розчин глюкози 40% у дозі 150-200 мл під час родів при відсутності чи слабких переїмах і потугах.

У кожній групі було по 10 тварин, підібраних за методом аналогів.

Крім цього нами були сформовано 2 групи корів, у яких спостерігалися патології післяродового періоду. У кожній із цих груп було також по 10 тварин.

У кожній групі було по 10 тварин, підібраних за методом аналогів.

Першим етапом наших досліджень було вивчення помісячної динаміки родів у корів.

Отели у корів відбуваються протягом усього року, проте, є значні коливання їх кількості в різні періоди року.

Так, найбільша кількість родів у корів зареєстровано з лютого по травень, з другої половини року кількість отелів різко знизилась і була на рівні 0,38 -4,3% в місяць, проте в останні два місяці знову спостерігалася тенденція до збільшення кількості отелів корів до 5%.

Також нами було проведено дослідження щодо добової динаміки родової активності у корів. Роди у корів частіше наступають вночі (412 випадків, що складає 51,6%) та ранок (301 – 37,71%).

Рідше за нашими даними вони відбуваються вдень (57, що складає 7,14%) і невелика кількість отелів відбувається у другій половині дня – лише 3,55%

Тривалість родового процесу у I дослідній групі становила 10,12±1,5 годин при цьому у 8 тварин спостерігали фізіологічний перебіг післяродового процесу, що склало 80% від загальної кількості тварин у групі, а середній строк настання вагітності склав 45,2±3,67.

Аналізуючи аналогічні показники II дослідної групи можна сказати про те, що тривалість родового процесу була достовірно меншою і складала 7,41±0,37 годин, при цьому у всіх тварин цієї групи спостерігати фізіологічний перебіг післяродового процесу та середній строк настання вагітності у межах 37,62±2,49.

Найкращий профілактичний ефект було отримано у тварин першої дослідної групи, комплексне введення Свічки з риванолом внутрішньоматково. Ін'єкції "Метрісана" підшкірно 10 мл.

Тварини цієї групи приходили в охоту в середньому за 4 доби після лікування. Показник запліднення склав 100% від першого осіменіння, а випадків розвитку патологічних та запальних процесів статеві системи не відмічалось.

Слід відзначити, що у корів другої дослідної групи, де застосовували внутрішньом'язово в ділянці крупа Іхлуківіт, в дозі 10 мл на 100 кг маси тіла у пара вагінальну клітковину, дворазово з інтервалом 48 годин проявляли статевий цикл в середньому на 6 добу після лікування, відсоток запліднення після першого осіменіння дорівнював 80%, загальна кількість запліднених тварин дорівнювала 100%, випадків розвитку патологічних та запальних процесів статеві системи не відмічалось.

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ КОРІВ ХВОРИХ НА ЦЕРВІЦИТ В УМОВАХ

Нікольський Ю. М., студент 2-го курсу магістратури 1,4 ФВМ
Науковий керівник: доцент Чекан О.М.
Сумський НАУ

Досліди проводились на коровах в післяродовому періоді

Лікування проводилось двома методами. Тваринам першої групи (контрольна група) застосовували антибіотикотерапію (стрептоміцину сульфат у дозі 5000/1 кг маси) та окситоцин у дозі 60 ОД. Препарати застосовували двічі на добу до одужання.

Тваринам другої (дослідна група) застосовували внутрішньовагінально ентеросгель – 100–150 г на 0,9% розчині натрію хлориду з додаванням 2,5 г етонію, внутрішньовенно вводили 2,5% розчин тіотриазоліну у дозі 15 мл перші два дні підряд, а потім 2 ін'єкції з інтервалом 48 годин.

Метою досліджень даної роботи було порівняння різних методів терапії гострого післяродового цервіциту у корів та розробити найбільш ефективний метод лікування при даній патології.

Згідно із планом досліджень нами, проводились дослідження морфологічного складу крові корів з гнійним післяродовим цервіцитом при різних методах його лікування.

Слід зазначити, що зростання концентрації гемоглобіну, кількості еритроцитів та зниження числа лейкоцитів було більш вираженим в дослідній групі, перевищуючи значення даних показників в контрольній групі на 11,6% ($p < 0,01$), 2,6% та 16,3% ($p < 0,01$), відповідно.

П'ята доба спостережень характеризувалась подальшим зростанням вмісту гемоглобіну та числа еритроцитів порівняно з показником до лікування у корів дослідної групи на 20,7% ($p < 0,001$) та 15,2% ($p < 0,001$), відповідно, тоді як в контрольній групі рівень гемоглобіну зріс на 7,8% ($p < 0,05$), а число еритроцитів на 6,7% ($p < 0,01$). В той же час рівень гемоглобіну відносно 3-ї доби спостережень зріс у тварин дослідної групи на 7,1% ($p < 0,05$), а еритроцитів на 10,4% ($p < 0,001$), а в дослідній групі це зростання становило для гемоглобіну 6,8% ($p < 0,05$) та еритроцитів – 4,9% ($p < 0,05$).

Кількість лейкоцитів у даній період у тварин дослідної групи зменшилась порівняно з 3-ю добою на 17,5% ($p < 0,01$) та на 38,1% ($p < 0,001$), порівняно з показником до лікування, тоді як в контрольній групі цей показник знизився на 20,1% ($p < 0,001$) та 28,4% ($p < 0,001$), відповідно.

На 10-у добу рівень гемоглобіну зазнає подальшого зростання порівняно з 5-ю добою у тварин дослідної групи на 9,8% ($p < 0,01$) та відносно показника до лікування на 32,6% ($p < 0,01$), перевищуючи значення клінічно здорових корів на 4,7% ($p < 0,05$). В контрольній групі рівень гемоглобіну також зазнав зростання порівняно з 5-ю добою досліджень на 13,1% ($p < 0,01$) та відносно значень на початку лікування на 21,9% ($p < 0,01$), проте, не досяг рівня клінічно здорових корів, залишаючись вірогідно нижчим на 3,8% ($p < 0,05$).

Кількість еритроцитів, невірогідно зростає в дослідній групі порівняно з 5-ю добою досліджень на 3,6% та 19,3% ($p < 0,001$) відносно показника до лікування, досягнувши рівня клінічно здорових тварин і дещо перевищуючи його на 1,2%, тоді як в контрольній групі їх число зросло на 7% ($p < 0,05$) та 14,3% ($p < 0,001$), відповідно, досягнувши значень клінічно здорових корів.

В той же час на 10-у добу спостережень кількість лейкоцитів й надалі знижувалась відносно 5-ї доби спостережень у тварин дослідної та контрольної груп на 32,4% ($p < 0,001$) та 33,6% ($p < 0,001$) відповідно, знизившись порівняно з показником на початку лікування в дослідній групі на 58,1% ($p < 0,001$) і контрольній на 52,4% ($p < 0,001$).

Однак, рівень лейкоцитів у тварин обох груп, навіть на 10-у добу, лише наближається до нормативних значень, перевищуючи показник клінічно здорових корів в дослідній групі на 9,2% ($p < 0,05$) та контрольній на 24,1% ($p < 0,01$).

Дані досліджень лейкоцитарної формули вказують, що через дві доби з початку лікування у корів дослідної групи відмічено зростання кількості еозинофілів порівняно з показником до лікування на 68,7% ($p < 0,001$), тоді як в контрольній групі число клітин залишалось нижчим на 29,7% ($p < 0,01$) та невірогідно зросло відносно значень до лікування на 8,4%.

В даній період досліджень відмічено зниження відсотку юних та паличкоядерних нейтрофілів порівняно з показником до лікування у тварин дослідної групи на 42,5% ($p < 0,05$) і 53,1% ($p < 0,001$), відповідно, тоді як в контрольній групі це зниження було невірогідним і склало 10,5% та 13,2%, відповідно.

Аналізуючи показники строку прояву статевої охоти після запропонованого нами лікування можна сказати, що у дослідній групі три тварини на протязі 30-ти днів після лікування, а дві – на протязі 60. Характеризуючи аналогічний показник у тварин контрольної групи слід сказати, що у цій групі також всі тварини проявили ознаки статевої охоти, проте значно пізніше – 1 корівка через 30 днів після закінчення лікування, 2 – на протязі 60 днів та 2 – на протязі від 60 до 90 днів.

Слід також вказати на те, що одужання у тварин контрольної групи наставало через $10,1 \pm 1,3$, а у дослідної групи $6,2 \pm 0,75$ днів.

КЕСАРІВ РОЗТИН ПРИ КРУПНОПЛІДІ У СУК

Калашник М. О., студент 2-го курсу магістратури 1,4 ФВМ
Науковий керівник: доцент Чекач О.М.
Сумський НАУ

Робота виконувалась в умовах приватної клініки „Хелс” міста Суми протягом 2018-2019 років. Досліди проводились на різних породах собак – англійський бультер’єр, боксер, німецька вівчарка, доберман.

Лікування проводилось двома методами.

Оперативне втручання проводилося по білій лінії у обох групах.

Надалі в одній (контрольній) групі черевну порожнину закривають кетгутівим безперервним швом. На очеревику з апоневрозами м’язів накладали безперервний кетгутівий шов, а на шкіру – вузлуватий шов із шовку. Краї шкірної рани обробляли 5 %-ним спиртовим розчином йоду, а рану присипали зверху порошком трициліну, на рану накладали клейову (колодій або БФ-6) пов’язку.

У другій групі при закритті операційної рани застосовували двоповерховий шов із використанням синтетичної оксилонової нитки, а поверхню рани обробляли імосгентом (ентеросгель + гентаміцин).

Метою досліджень даної роботи було порівняльна характеристика проведення кесаревого розтину із застосуванням шовкового та синтетичного шовного матеріалу та методів післяопераційної обробки рани із застосуванням імосгенту.

Нами було зареєстровано 3 випадки неповноцінного статевого циклу у сук контрольної групи, із них 2 випадки (66,6%) – анестральний та 1 випадок (33,3%) – алібідний, тоді як у тварин дослідної групи був зареєстрований лише 1 випадок анестрального статевого циклу.

Аналізуючи дані можна сказати про те, що в крові тварин обох груп кількість лейкоцитів після проведення кесаревого розтину була достовірно вищою за показник здорових тварин. Так, у крові тварин контрольної групи кількість лейкоцитів складала $12,1 \pm 0,65$ Г/л, а у тварин дослідної групи $10,6 \pm 0,72$ Г/л. На 5-у добу післяопераційного періоду відповідно $11,83 \pm 1,01$ та $9,63 \pm 0,38$ Г/л. В цей період ми спостерігали нагноєння операційної рани у тварин контрольної групи, що і виразилося більш інтенсивним лейкоцитозом. Надалі кількість лейкоцитів зменшувалася у крові тварин обох груп: $9,51 \pm 0,45$ у дослідній та $10,2 \pm 0,82$ Г/л у контрольній на 8-у добу післяопераційного періоду. Різниця наприкінці нашого лікування була статистично недостовірна ($P < 0,5$), проте слід зауважити, що інтенсивність запальної реакції у тварин дослідної групи була нижчою і тварини цієї групи швидше одужували.

До проведення операції кількість фібриногену в обох групах практично перевищував показник здорових тварин вдвічі і складав $4,8 \pm 0,88$ г/л. Після проведення операції на 3-ю добу післяопераційного періоду даний показник у крові тварин дослідної групи сягав значення $4,07 \pm 0,23$, а в контрольній групі – $4,69 \pm 0,11$ г/л. В подальшому розвивалась тенденція зниження фібриногену. Так вже на 5-у добу післяопераційного періоду рівень фібриногену у крові сук дослідної групи становив $3,12 \pm 0,41$ г/л і достовірно відрізнявся від аналогічного показника у тварин контрольної групи – $4,28 \pm 0,34$ г/л. В подальшому тенденція до зниження фібриногену у крові тварин обох груп зберігалася. Так, на 8-у добу спостереження рівень фібриногену у тварин дослідної групи становив $2,35 \pm 0,66$ г/л і статистично не відрізнявся від рівня фібриногену у клінічно здорових тварин, а у тварин контрольної групи даний показник хоча і знизився, проте залишався достовірно вищим від аналогічного показника у клінічно здорових тварин і склав $3,12 \pm 0,70$ г/л.

Так, у контрольній групі тварини почали приймати корм після операції на 2-3 добу, тоді як у дослідній на 1,5-2 добу, порушення координації рухів спостерігалось в 1 тварини контрольної групи, тоді як у тварин дослідної групи таких порушень не відмічалось. В’ялість тварин та занепокоєність також суттєво відрізнялись: у тварин контрольної групи у всіх тварин ці ознаки були присутні, тоді як у дослідній вони спостерігались лише у 1 тварини.

Важливим показником успішного проведення такої операції як кесарів розтин є відновлення репродуктивної здатності самки після операції. Чим швидше відбудеться відновлення репродуктивної здатності, а саме прояв повноцінного статевого циклу і чим менша кількість ускладнень після операції, тим успішнішою можна вважати дану операцію.

Аналізуючи дані щодо захворювання на ендометрит після проведення кесаревого розтину, а також прояв повноцінного статевого циклу та запліднення, можна сказати про те, що в післяопераційний період захворіло на ендометрит у контрольній групі 3 тварин, що складало 60%, тоді як у дослідній групі на ендометрит захворіла 1 тварина, що складало 20%. Обернено пропорційним був показник заплідненості у перший статевий цикл. Так, у контрольній групі в перший статевий цикл запліднилось 2 тварини, що складало 20%, тоді як у дослідній відповідно 4 – 80%.

БІОЛОГІЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ТЕРАПІЇ ПРИ СИМПТОМАТИЧНІЙ НЕПЛІДНОСТІ КОРІВ

Дудак А. П., студентка 2-го курсу магістратури 1,4 ФВМ
Науковий керівник: доцент Чекан О.М.
Сумський НАУ

Акушерські та гінекологічні захворювання займають значне місце серед причин, які обумовлюють низьку відтворювальну функцію і продуктивність корів.

Метою дипломної роботи є вивчення особливостей етіології та клінічного перебігу цервіцитів у корів, а також розробка і впровадження в господарстві комплексу заходів щодо профілактики та терапії при симптоматичній неплідності.

Враховуючи отримані дані для лікування в дослідних групах, застосовували комплексну схему лікування цервіцитів. У контрольній групі застосовували наступну схему лікування: АСД-2 (антисептик, стимулятор Дорогова) внутрішньовенно, іхіолові тампони внутрішньовагінально, а також ректальний масаж матки.

У 1-й групі застосовували АСД-3 внутрішньовенно, естрофан (простагландин F2 α), перорально вводили вітаміни А і Е, прополіс, внутрішньоматково і ректальний масаж матки.

У 2-й групі - АСД-3 внутрішньовенно, тампонація шийки матки, тампони просочені 20% розчином АСД-3 на водній основі, фолікулін, орально вітаміни А і Е.

Лікування тварин у всіх дослідних групах продовжували до зникнення клінічних ознак захворювання або вибраковування тварини. Результати лікування підтверджували лабораторним дослідженням виділень за методом Калиновського.

Вивчивши дані журналу реєстрації хворих тварин і звіти по заразним і незаразним захворювань, були отримані наступні результати по захворюваності тварин в господарстві:

Згідно з отриманими результатами акушерсько-гінекологічними хворобами хворіють 16% маточного поголів'я.

Згідно з даними діаграми, цервіцити в господарстві реєструються в 50% випадках, але як самостійне захворювання вони зустрічаються рідко, хвороба перебігає в асоціації з ендометритом, різної форми і течії, і іншими гінекологічними захворюваннями.

Внаслідок цих захворювань відбувається розлади фолікулів і лютеогенезу у корів, що призводить до таких захворювань як гіпофункція яєчників і персистенція жовтого тіла.

Пік захворюваності цервіцити припадає на лютий - травень (70%), що пояснюється масовими розтєлами корів у цей період.

Нами було клінічно обстеження все маточне поголів'я молочнотоварної ферми.

З 63 голів у 36 був виявлений гострий гнійно-катаральний цервіцит. Встановлено, що в 90% випадків цервіцити виникають при травмуванні і інфікуванні матки під час осіменіння або допомозі породіллі.

Перші ознаки цервіцитів у корів діагностували на 9-15 день після родів. У хворих тварин відмічали погіршення загального стану, пригнічення, зниження апетиту, підвищення температури тіла, почастищення пульсу і дихання. Корови часто приймали позу для сечовиділення, вигинали спину, довго стояли з піднятим хвостом. При напруженні, під час лежання, при масажі матки тварини, виділявся, світло-сірого кольору ексудат неприємного запаху, з домішкою гною. Частина ексудату на корені хвоста і сідничних горбах засихала у вигляді темно-сірих корочок при вагінальному дослідженні, в 90% корів виявляли при відкритій на 1-2 пальця канал шийки матки.

В яєчнику з боку колишнього рогу-плодовмістилища у 25% корів пальпували жовте тіло.

Для діагностики ендометриту, у 24 корів був проведений діагностичний тест по Г.М. Калиновському, який підтвердив наявність ендометриту у цих тварин.

Для оцінки ефективності впливу терапевтичних препаратів на показники гомеостазу, на 10 день після лікування було відібрано 12 проб сироватки крові і проведено дослідження морфо-біохімічних показників крові. Встановлено, що у тварин в порівнянні з даними до лікування, відбулося нормалізація білкового обміну і зміна співвідношення білкових фракцій. Підвищення кількості глобулінових фракцій в крові корів після лікування, у порівнянні з даними до лікування, свідчить про успішний синтез неспецифічних антитіл під час хвороби тварини.

Після проведеного терапевтичного втручання, в крові перехворілих тварин, окрім підвищення кількості загального білка, реєструється «нормалізація» морфологічних показників крові - наближення кількості еритроцитів, лейкоцитів, лімфоцитів, гемоглобіну відносно показників клінічно здорових тварин. На підставі отриманих результатів, необхідно відзначити, що в крові тварин після лікування, відбувається збільшення кількості гемоглобіну, у корів I-ї дослідної групи на 2,27%, а в II-ї - на 3,26, у порівнянні з даними до лікування. Виходячи із усього вище сказаного можна зробити висновок, що лікування, яке застосовували у дослідній групі є економічно виправданим.

ДІАГНОСТИКА І ПРОФІЛАКТИКА СУБІНВОЛЮЦІЇ МАТКИ У КОРІВ

Усік О. І., студент 2-го курсу магістратури 1,4 ФВМ
Науковий керівник: доцент Чекан О.М.
Сумський НАУ

Проблема післяродових ускладнень у корів є актуальною вже багато десятиліть. Особливе місце серед них займає субінволюція.

Серед патологічних процесів післяродового періоду у корів найпоширенішим є субінволюція. За даними ряду вчених, субінволюція реєструється у 4–35 % випадків, вони стверджують, що післяродові ускладнення діагностуються в середньому в 12–40 % корів і проявляються переважно субінволюцією.

Мета: розробка, апробація та впровадження у клінічну практику ефективних схем терапії корів при субінволюції матки.

Досліди проводили протягом 2018- 2019 рр. на коровах чорної-рябої породи в умовах ТОВ АФ «Ряснянське» Краснопільського району Сумської області.

Корови були віком 4-8 років з середньорічною молочною продуктивністю 5 тис.кг молока за лактацію.

Для вивчення терапевтичної ефективності, нами за принципом аналогів (враховувалися вік, порода та жива маса) було відібрано 20 корів із субінволюцією, з яких було сформовано чотири дослідні групи по 5 голів у кожній.

Для лікування корів першої групи внутрішньоартеріально стрептоміцину сульфат в дозі 2 млн Од, окситоцин, у дозі 25 Од, броестрофан у дозі 1 мл, 5% водний розчин іхтіолу у дозі 20 мл.

У другій дослідній групі внутрішньоартеріально тілозоміколь 20% у дозі 2,5 мг/кг, окситоцин, у дозі 25 Од, броестрофан у дозі 1 мл, 5% водний розчин іхтіолу у дозі 20 мл.

Коровам третьої групи внутрішньоартеріально енрофлоксацин 10% у дозі 1,6 мг/кг, окситоцин, у дозі 25 Од, броестрофан у дозі 1 мл, 5% водний розчин іхтіолу у дозі 20 мл.

З таблиці 3 видно, що Так, у 2017 році післяродова патологія була зареєстрована у 20,6 % корів і 20,0 % нетелів, у 2018 році відбулося її збільшення на 2,5 % у корів та на 13,7% у нетелів.

Частота виникнення субінволюції у корів, які утримуються в умовах молочного комплексу, за період дослідження коливалась у межах від 7,6% у 2019 році до 17,3% у 2017.

Ректальна пальпація матки корів, які перебували у післяродовому періоді, надала можливість констатувати, що у більшості корів, які захворіли, клінічні ознаки субінволюції проявлялися протягом 15-19-ї доби після родів. Найтипівіша картина перебігу субінволюції була у вигляді незначного збільшення температури тіла, частоти пульсу та дихання, анорексії. При порівнянні розміру рогів матки хворих корів слід відмітити, що, починаючи з 13-ї доби післяродового періоду спостерігалася певна послідовність в динаміці зменшення розміру рогів матки. Так, при майже однаковому розмірі рогу плодовмістища на 13-у добу після родів у 600–620 мл у корів дослідних груп, вже через три доби він зменшувався майже на 33 % і становив 420–440 мл. При цьому розмір іншого рогу прямо пропорційно зменшується на 30 %. Починаючи з 19-ї доби післяродового періоду (6 доба лікування), можна констатувати певні відмінності щодо зменшення розміра матки, що підтверджує терапевтичну дію препаратів на скоротливу функцію матки. Так, у першій дослідній групі розмір матки зменшився на 50 % і становив 210 мл, в другій групі – 38 % і 250 мл та в третій 43 % і 230 мл відповідно. Подальше застосування лікарських засобів з терапевтичною метою обумовило вже через два тижні лікування скорочення розміру матки втричі, а саме: у корів першої групи з 620 до 200 мл, у другій – з 600 до 210 мл та в третій – з 620 до 220 мл відповідно, хоча ці дані не є статистично достовірними.

Так, при застосуванні другої схеми лікування після першого осіменіння запліднилося 46,6 % тварин, що на 6,7% більше, ніж у другій та контрольній групах та на 13,3 %, ніж у третій групі.

Загалом, після трьох осіменінь у першій дослідній групі запліднилося 86,7 %, що на 6,7 % більше, ніж у другій групі та на 13,4 % ніж у третій дослідній групі.

При цьому найчастіше після третього осіменіння не запліднювалися зовсім корови у другій дослідній групі, що, на нашу думку, пов'язано з переходом в деяких випадках запалення в хронічну форму. Вплив введених препаратів на подальший перебіг родів і післяродового періоду оцінювали за кількістю випадків затримання посліду та післяродових ускладнень.

Кількість діб до запліднення у корів контрольної групи була майже на 4 доби коротшою, ніж у тварин контрольної групи. На це також вказує найнижча кількість діб неплідності, яка у першій групі була на 4–6 діб, у другій – на 5 діб, у третій – на 4–8 діб та у контрольній групі на 4 доби, ніж у дослідних груп з інших господарств. Виходячи із цього, необхідно сказати, що найефективнішим із терапевтичної точки зору виявився метод першої схеми лікування, який дозволяє протягом трьох осіменінь запліднити 80–86,7

ВПЛИВ ТРИВАЛОСТІ ПЕРЕБІГУ РОДОВОГО ПРОЦЕСУ В СВИНОМАТОК НА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ ПОРОСЯТ І ЇХ ЗАПЛІДНЕНІСТЬ

Водяник В.Є., слухач магістратури
Макогонов Д.М., слухач магістратури
Лазоренко А.Б. кандидат ветеринарних наук, доцент

Відомо, що свиноматки відносяться до багатоплідних тварин. У них може народжуватись 4 – 16 поросят, а інколи і більше, що має вплив на перебіг родового процесу та його тривалість. Крім того, перебіг родів залежить від віку тварин. Тому **метою** наших досліджень було визначити тривалість перебігу родів на у дорослих свиноматок і первісток та її вплив на збереженість поросят і заплідненість маток впродовж першого тижня після відлучення поросят.

Для проведення досліджень сформували дві групи свиноматок залежно від віку – I група свинки-первістки, II група дорослі свиноматки. Потім після опоросу залежно від тривалості його перебігу кожену групу розділили на дві підгрупи. Перші підгрупи складали свиноматки з перебігом опоросу до 5 годин, у другі – входили матки з перебігом родового процесу більше 5 годин. Після опоросу до відлучення поросят щоденно проводили клінічний огляд тварин, за потреби надавали лікувальну допомогу. Під час дослідження враховували кількість поросят після опоросу та під час відлучення. Після відлучення поросят впродовж тижня спостерігали за свиноматками з метою визначення статевої охоти та їх осіменіння. Через місяць після осіменіння діагностували вагітність за допомогою транскутанної сонографії.

Результати досліджень представлені в таблиці.

Збереженість поросят та стан відтворної функції свиноматок

Показники	Первістки, n=20		Дорослі свиноматки, n=30	
	До 5 годин, n=11	Більше 5 годин, n=9	До 5 годин, n=12	Більше 5 годин, n=18
Тривалість перебігу опоросу				
Кількості поросят після опоросу на 1 свиноматку	9	11	10	12
Кількість відлучених поросят на 1 свиноматку	8,5/94,4	9/81,8	9/90	10/83,3
Проявили еструс після відлучення поросят	10/90,9	7/77,8	10/83,3	12/66,7
Запліднилися	8/80	4/57,1	9/90	10/83,3

Примітка: знаменник %

Із даних таблиці видно, що збереженість поросят і подальша відтворна функція свиноматок залежить від тривалості опоросу. Так, збереженість поросят у молодих свиноматок з тривалістю опоросу менше 5 годин була на 12,6 % вища, ніж у тварин з більш тривалим опоросом. У дорослих свиноматок відмічали подібну тенденцію. Прояв еструсу та заплідненість молодих свиноматок з тривалим опоросом відмічали у меншій кількості тварин, ніж за швидкого його перебігу. Подібну картину відмічали у дорослих свиноматок.

СТИМУЛЯЦІЯ ТА СИНХРОНІЗАЦІЯ ЕСТРУСУ У ТЕЛИЦЬ

Водяник В.Є., слухач магістратури
Макогонов Д.М., слухач магістратури
Гавриков С.В., слухач магістратури
Лазоренко А.Б. кандидат ветеринарних наук, доцент

Після досягнення фізіологічної зрілості за поліетіологічних стресових ситуацій в багатьох господарствах значна частина телиць залишається неплідною. Через це спеціалісти вимушені використовувати різні протоколи стимуляції та синхронізації статеві циклічності (еструсу) у телиць.

Виходячи із вищесказаного, метою досліджень було визначити ефективність осіменіння телиць за стимуляції та синхронізації еструсу в порівнянні з спонтанним його проявом.

З метою проведення досліджень було сформовано дві групи телиць віком 16-18 місяців. У першій групі телиць (25 гол.) осіменяли за спонтанного прояву еструсу. Телицям другої групи (25 гол.) проводили синхронізацію еструсу шляхом дворазового введення естрофану 500 мкг з інтервалом у 14 діб. Телиць осіменяли, як після першого так, і після другого введення естрофану але за умови прояву тічки та наявності зрілого фолікула в одному із яєчників.

Результати досліджень представлені в таблиці

Прояв тічки та заплідненість телиць

Показники	Спонтанний прояв тічки	Стимуляція та синхронізація еструсу
Перший прояв (перше введення естрофану)	25	5
%	100	25
Запліднилось	10	3
%	40	60
Другий прояв (друге введення естрофану)	15	18
%	100	90
Запліднилось	10	17
%	66,7	94,4
Всього	20	20
%	80	80
Середня тривалість неплідності однієї телиці впродовж досліджу, дн.	67	15

Із даних таблиці видно, що заплідненість телиць впродовж двох спонтанних проявів еструсу і стимуляції та синхронізації еструсу за протоколом двох-разового введення естрофану була однаковою. Однак слід відмітити, що 60 % телиць другої групи залишалися неплідними під час проведення експерименту більш тривалий період, який склав 52 дні.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТОКОЛУ ЛІКУВАННЯ КОРІВ ЗА МАСТИТУ

Водяник В.Є., слухач магістратури
 Макогонов Д.М., слухач магістратури
 Лазоренко А.Б. кандидат ветеринарних наук, доцент

Захворювання корів на мастит наносить суттєвих економічних втрат господарствам через зниження молочної продуктивності та якості молока, виникнення захворювань у новонароджених телят і токсикоінфекцій у молодняку за згодовування молока від корів хворих на мастит. Крім того необхідно нести затрати на лікування хворих тварин, проведення діагностичних і профілактичних заходів. Водночас своєчасне виявлення та лікування хворих корів забезпечує зниження захворюваності корів в умовах кожної конкретної ферми.

Саме через це **метою** наших досліджень було визначити лікувальну ефективність препаратів різних фармакологічних груп в умовах конкретної ферми.

З метою порівняння ефективності нестероїдних протизапальних препаратів і антибактеріальних засобів проводили експеримент на коровах хворих на субклінічний мастит. Для цього сформували дві групи корів по 15 голів у кожній. Першу групу хворих корів лікували нестероїдним протизапальним препаратом аїніл, другу – мастіет форте. Обидва препарати використовували згідно настанови по їх застосуванню. Під час аналізу результатів лікування враховували відновлення молочної продуктивності, частоту рецидиву захворювання, стан відтворної функції під час лікування і після нього.

Результати досліджень представлені у таблиці.

Стан молочної продуктивності та відтворної функції корів після лікування

Показники	НПЗП	Антибактеріальні
Середня молочна продуктивність до діагностики	25,6	24,9
Неплідні корови	100%	100%
Середня молочна продуктивність після лікування	24,4	22,5
Запліднилися місяця після лікування	5/30%	3/20%
Рецидиви захворювання	6/40%	3/20%

Враховуючи результати приведені в таблиці можна зробити висновок, що лікувальна ефективність препаратів різних за фармакологічною дією майже однакова за субклінічного маститу у корів. Проте, значна кількість рецидивів захворювання у корів потребує більш детального вивчення чинників які викликають субклінічне запалення молочної залози у корів даного господарства.

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ЗА АСЕПТИЧНИХ ПОДОДЕРМАТИТІВ У КОРІВ

Приходько Ю.І., слухач магістратури
Беркут А.В., слухач магістратури
Сіренко Т.Л., слухач магістратури

У ветеринарній ортопедії значна увага приділяється стану копитець, зокрема, великої рогатої худоби, що у першу чергу зумовлено важливим значенням скотарства у тваринництві.

Ураження кінцівок великої рогатої худоби досить розповсюджений вид патології і наносить значні економічні збитки господарствам, за рахунок не тільки зниження продуктивності, відтворювальної здатності, але часто є причиною вимушеного забою тварин.

Кульгавість негативно впливає на молочну продуктивність. За даними різних авторів втрати молока в корів із захворюваннями кінцівок становлять 1,5–2,8 кг/день протягом перших двох тижнів після постановки діагнозу, 0,3–3,3 кг/день протягом лактації.

Відомо, що у країнах Європи, в умовах стійлового утримання худоби, асептичні пододерматити, виникають внаслідок гіподинамії та високобілкової годівлі, а хірургічні методи лікування при цьому захворюванні, займають вагоме місце у практичній діяльності лікаря ветеринарної медицини. Власне порушення функцій опорно-рухового апарату, у тому числі ділянки пальця не тільки зумовлює зниження приростів і надоїв, але й значно скорочує період господарського використання цінних тварин. Ураховуючи значне поширення, складність питань лікування та профілактики асептичних пододерматитів у корів, актуальним є подальше вивчення етіопатогенезу даного захворювання і опрацювання на цій основі обґрунтованих методів лікування.

Ортопедична патологія у великої рогатої худоби становить 15,4% від загальної кількості обстежених тварин. У структурі патології пальців найпоширенішими є асептичні запальні процеси, що складають 62,2%, з яких 41,9% становлять пододерматити – ексудативно-асептичні – 45,7% та вогнищево-дрібногематомні – 21,7%. Менш поширеними, в структурі асептичних запальних процесів ділянки пальця є ламініти – 19,6% та тіломи – 13%.

Частота виникнення асептичного пододерматиту залежить від наявності ступеня деформації копитець в корів: із запущеною формою деформації частота ураження становить 45,2%, тоді як за вираженої та початкової форми деформації цей показник складає – 32,3% та 12,9%, а без наявності деформації копитець лише 9,7%.

Найбільший відсоток асептичних запальних процесів у ділянці пальця припадає на весняний та зимовий періоди року – 28,3% та 43,5%, тоді як влітку та навесні цей показник склав – 15,2% та 13%, відповідно. Узимку вогнищево-дрібногематомні та ексудативно-асептичні пододерматити склали 30% та 28,6%, навесні 40% та 52,4%, відповідно, тоді як влітку цей показник становить 10% для вогнищево-дрібногематомної та 9,5% для ексудативно-асептичної форми.

Комплексне застосування за гострих асептичних пододерматитів апікацій димексид – ксилометазолінового розчину разом із внутрішньовенними інфузіями 15% розчину ксантинолу ніконіату в 5% розчині глюкози при гострих асептичних пододерматитах у корів дозволяє істотно скоротити терміни лікування на 4-5 днів порівняно із використанням лише апікацій димексид – ксилометазолінового розчину за рахунок прискорення припинення кульгання та запальної реакції в основі шкіри копитець.

Встановлено, що застосування йод-димексидного розчину та 20% розчину димексиду з лідазою за хронічних асептичних пододерматитів у корів, покращують обмінні процеси у ділянці пальця, сприяючи скороченню періоду лікування на 5-6 днів, порівняно із використанням іхтіол-гліцерінового розчину.

Отже, рекомендуємо для лікування тварин із гострими асептичними пододерматитами пропонуємо застосовувати апікації на ділянку димексид – ксилометазолінового розчину (ксилометазолін – 0,1% розчин у 20% розчині димексиду), 1-2 рази на добу з експозицією 25-30 хвилин, до одужання, всього 4-5 апікацій, а також внутрішньовенні інфузії 15% розчину ксантинолу ніконіату в дозі 50 мг на 100 кг маси тіла у 5% розчині глюкози (300 мг ксантинолу ніконіату у 200 мл 5% розчину глюкози на тварину), 1 раз на добу з інтервалом у 24 години, всього 3-4 інфузії.

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ЗА ГНІЙНИХ РАН У КОНЕЙ

Приходько Ю.І., слухач магістратури

Беркут А.В., слухач магістратури

Сіренко Т.Л., слухач магістратури

Останнім часом, в результаті інтенсивного ведення конярства, спостерігається тенденція до поширення захворювань незаразної етіології, особливо хірургічного профілю, що зумовлено значним відсотком травматизму серед даного виду тварин, який сягає 86%, від загального числа хірургічних хвороб, з яких 51,5% складають відкриті механічні ушкодження – рани. Рани, в наслідок мікробного забруднення, ускладнюються розвитком інфекційно-запальних процесів у травмованих тканинах.

Відомо, що хірургічна патологія складає 40-50% від загального показника захворюваності хворобами незаразної етіології.

Найбільш поширеною групою захворювань хірургічного профілю є травматизм, на долю якого припадає до 50% загальної захворюваності хворобами незаразної етіології.

Травматизм широко розповсюджений у спортивному конярстві. Зокрема, із загальної кількості хвороб не заразної етіології, що зустрічаються у коней, 86% зумовлені травмами, 37,5% яких є патологією м'язів, сухожилків і суглобів, а решта становлять відкриті механічні ушкодження – рани зокрема.

Не дивлячись на значні успіхи хірургії, проблема гнійної хірургічної інфекції продовжує залишатись в центрі уваги хірургів ветеринарної медицини, що обумовлює пріоритетну необхідність вивчення окремих питань патогенезу ранового процесу, розробці та опрацюванні нових діагностичних прийомів і патогенетичних методів лікування хворих тварин.

Метою досліджень було опрацювання патогенетично обґрунтованих методів лікування коней при гнійних ранах та проведення їх клінічної оцінки у порівняльному аспекті.

Хірургічна патологія виявлена у 21,3% тварин від обстеженого поголів'я, з яких 48,5% складають відкриті механічні ушкодження – рани: в ділянці голови та шиї – 8,8%, тулуба – 11,8% та кінцівок – 27,9%.

Розвиток інфекційно-запального процесу в рані у коней супроводжується нейтрофільним лейкоцитозом, еритроцитопенією і гіпегемоглобінемією. Водночас, застосування левосіну та ін'єкцій інфламафертину призводить до швидкої нормалізації морфологічного складу крові у порівнянні із загальноприйнятими методами лікування.

Комплексне застосування гіперосмолярної мазі «Левосін» та внутрішньом'язевих ін'єкцій інфламафертину дозволяє скоротити термін лікування коней з гнійними ранами на 6-8 діб, за рахунок швидкого очищення ран від некротизованих тканин, прискорення росту грануляційної тканини та епітелізації

Таким чином, для лікування коней з гнійними ранами пропонуємо після хірургічної обробки рани місцево застосовувати гіперосмолярну мазь «Левосін» по 5-10 г та виконувати внутрішньом'язеві ін'єкції інфламафертину по 10 мл із інтервалом у 48 год – у першій фазі ранового процесу, а надалі, протягом 2-ї фази використовувати лінімент «Вульнузан», до одужання.

З метою об'єктивної оцінки перебігу ранового процесу та моніторингу ефективності лікування коней з гнійними ранами і своєчасної профілактики ускладнень рекомендуємо визначати в крові кількість лейкоцитів, еритроцитів та лейкоформулу, а також проводити планіметричні дослідження ранових поверхонь.

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ПРІ НЕКРОТИЧНИХ ВИРАЗКАХ В ДІЛЯНЦІ ПАЛЬЦЯ

Гавриков С.В., слухач магістратури
Водяник В.Є., слухач магістратури
Макогонов Д.М., слухач магістратури

Однією з основних галузей сільськогосподарського виробництва в Україні завжди було тваринництво. Останніми роками в нашій країні спостерігається тенденція до поліпшення генетичного потенціалу корів молочного напрямку. Результатом цієї роботи є створення в багатьох господарствах високопродуктивних стад з надоями 5-8 тис. і більше молока за лактацію.

Однак відомо, що високопродуктивні корови хворіють частіше, це зумовлено виведенням з молоком великої кількості поживних речовин і зниженням, відповідно, резистентності їх організму.

Особливо актуальною проблемою молочного тваринництва є боротьба з хворобами дистального відділу кінцівок у корів, адже відомо, що в окремих господарствах вони зустрічаються в 30-87% корів і завдають значних економічних збитків господарствам за рахунок зниження молочної продуктивності, вгодованості тварин, розладів репродуктивної функції та неповного використання генетичного потенціалу породи внаслідок передчасного вибракування хворих тварин.

Заходи профілактики уражень пальців у господарствах не проводяться, а основним напрямом у боротьби з ними є лікувальна робота. В системі лікувальних заходів домінує етіотропна терапія, однак за даними більшості сучасних дослідників найбільш перспективною слід вважати патогенетичну терапію.

Питання лікування хвороб ратиць у корів неодноразово висвітлювались в літературі, однак більшість запропонованих засобів проявляють лише антибактеріальні властивості, діють у вогнищах ураження поверхнево, погано проникають в глибину тканин і не завжди дають бажаних результатів.

Останнім часом у ветеринарній медицині як розчинник з добрими протизапальними, антимікробними та пенетруючими властивостями використовується димексид. Тому опрацювання та впровадження у виробництво ефективних лікувальних засобів на основі димексиду, які б справляли багатofакторну дію у вогнищі ураження та добре проникали в глибину тканин, на сьогодні є актуальним. Метою наших досліджень було визначення лікувальної ефективності комплексних препаратів на основі диметилсульфоксиду за некротичних виразок в ділянці пальця у великої рогатої худоби.

Ортопедична патологія серед обстеженого поголів'я корів становить – 27,9%. Серед якої найбільш поширеними є виразки шкіри вінчика і міжкопитцевого склепіння – 27,8%, деформації копитець – 22,4%, флегмонозні процеси та виразки м'якуша – 14,3% та 13,9%, відповідно. Менш поширеними є ламініти, пододерматити та подартрити, складаючи – 9,3%, 8,1% та 4,3% від загального числа хворих тварин, відповідно.

Застосування апікацій метилурацил-димексидного розчину на виразковій поверхні сприяє швидким та динамічним змінам цитологічного складу виразок вже на 6-ту добу лікування за рахунок зниження кількості нейтрофілів до $43,20 \pm 1,85\%$, зростання відсотку полібластів, макрофагів і фібробластів до $13,40 \pm 0,50\%$, $16,0 \pm 0,70\%$, $9,60 \pm 0,50\%$, відповідно, що свідчить про стимуляцію репаративного потенціалу тканин.

Застосування метилурацил-димексидної емульсії за некротичних виразок шкіри пальців у корів сприяє швидшому усуненню запальної реакції, прискорює очищення гнійних порожнин від авіталізованих тканин, стимулює ріст і утворення грануляційної тканини, обмежує процеси дезорганізації сполучної тканини та дозволяє скоротити терміни лікування порівняно із сумішшю хлорофіліпту з димексидом на 3-4 доби.

Для лікування корів з некротичними виразками в ділянці пальця, після хірургічної обробки патологічних осередків, доцільним є застосування перев'язок з метилурацил-димексидною емульсією (1:10): 10% розчин метилурацилу - 10 мл (1000 мг), 50% розчин димексиду – 100 мл із інтервалом у 3-4 доби, до одужання.

З метою об'єктивної оцінки перебігу некротичних виразок м'якуша та вінчика і міжкопитцевого склепіння у корів, оцінки глибини дезорганізації сполучнотканинної основи шкіри та ранньої діагностики ускладнень рекомендуємо проводити визначення цитологічного складу виразкових поверхонь.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ

Дакалова Н.В.,- студ. 2 курсу магістратури ФВМ, спец. 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Науковий керівник: к.вет.н., ст. викл. С.М. Назаренко

При виявленні невідповідності (негативний результат) констатується фальсифікація товару.

Фальсифікація - визначається як підробка; дії, спрямовані на обман покупця і / або споживача шляхом підробки об'єкта купівлі-продажу з корисливою метою; дії спрямовані на погіршення споживчих властивостей товару або зменшення його кількості.

Залежно від методу підробки розрізняють фальсифікацію: асортиментну (видову), якісну, кількісну, вартісну, інформаційну.

Асортиментна фальсифікація - це підробка, яка здійснюється шляхом заміни одного товару іншим (замінником), зі збереженням подібності за однією або кількома ознаками. Найбільш часто для цієї мети використовують воду, низькоякісний натуральний (харчовий) або ненатуральний (нехарчовий) компонент, а також різні імітатори.

Якісна фальсифікація - підробка товарів за допомогою харчових або нехарчових добавок, які покращують зовнішній вигляд продукту, але знижують його якісні показники. Для цієї мети найчастіше використовують різні фарбувальні й ароматичні речовини, які не передбачені рецептурою, технологією виробництва і призначені для надання продукту властивостей, що дозволяють імітувати їх підвищену харчову цінність. При безпечній фальсифікації споживачеві наноситься матеріальна і моральна шкода, а при небезпечній - шкода життю і здоров'ю. Різновидом якісної фальсифікації є пересортиця, тобто дії, спрямовані на обман одержувача або споживача шляхом заміни товарів вищих сортів нижчими

Кількісна фальсифікація - це обман споживача за рахунок значних відхилень параметрів товару, що перевищують гранично допустимі норми відхилень (обмір і т.д.).

Вартісна фальсифікація - обман споживача шляхом реалізації низькоякісних товарів за цінами високоякісних. Цей вид фальсифікації є найпоширенішим, тому що поєднується зі всіма іншими видами. Інформаційна фальсифікація - обман споживача за допомогою неточної або спотвореної інформації про товар. Цей вид фальсифікації зустрічається дуже часто (в товарно-супровідних документах, маркуванні, рекламі). Досить часто або неточно вказуються дані про найменування товару, країну походження товару, про харчову цінність, і т.д.

Таблиця 1. Способи та засоби фальсифікації ковбасних виробів, методи її виявлення

Найменування	Способи і засоби	Методи виявлення
Ковбасні вироби	Застосування менш цінних наповнювачів і добавок:	Органолептичні методи:
Ковбасні вироби	- кісткове борошно; - крохмаль; - білкових гідролізат; - вода; - сіль.	За зовнішнім виглядом і консистенцією; йод крахмальною пробою мікроскопічні методи; оцінка по консистенції визначення вологи; оцінка за смаком.
Ковбасні вироби	- пересортиця; - заміна ковбас в/с і 1-го сорту відповідно 1-м і 2-м сортами.	-по консистенції. -за смаком і запахом. -Візуальний контроль за в'язанням батонів. - по виду фаршу на розрізі (наявність грубих волокон та інших включень).

Якісна фальсифікація проводиться шляхом часткової заміни цінної сировини (м'яса) менш цінним (кістковим борошном, соєю, білковим гідролізатом і т.п.), а також недотримання затверджених або прийнятих рецептур (наприклад, збільшення вмісту води, крохмалю, шпику). Крім того, одним з можливих способів фальсифікації є пересортиця, що застосовується для ковбасних виробів. При цьому вона може носити як технологічний (використання м'яса низьких сортів, добавка крохмалю і т.п.), так і передреалізаційна (підміна батонів ковбаси вищих сортів нижчими).

Для запобігання поширенню фальсифікації необхідно здійснювати комплекс заходів попередження і покарання. Однією з дієвих заходів має стати широка пропаганда методів ідентифікації товарів і виявлення їх фальсифікації. Це принесе користь продавцям-одержувача товарів, так як виявлення фальсифікованих товарів при прийманні, відмова від приймання продукції з відхиленнями за якістю в гіршу сторону змусять фальсифікаторів - виробників відмовлятися від реалізації таких товарів через торгівельну мережу.

ОЦІНКА МІКРОБІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПИТНОЇ ВОДИ У ПРОМИСЛОВОМУ СВИНАРСТВІ

Безуглий О. А., студ. 1 курсу магістратури ФВМ, спец. 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Науковий керівник: к.вет.н., ст. викл. С.М. Назаренко
Сумський НАУ

Основною метою санітарно-мікробіологічного дослідження є забезпечення тварин, населення якісною водою, для чого проводиться гігієнічне оцінювання води інфекційної безпеки для здоров'я людей і тварин.

Повне забезпечення тваринницьких підприємств доброякісною водою в достатній кількості – одна з основних передумов успішного виробництва якісної та безпечної продукції тваринництва.

Основними критеріями санітарно-гігієнічної оцінки води з мікробіологічного погляду є загальна кількість мікрофлори і наявність або відсутність у ній кишкової палички, визначення патогенних мікроорганізмів, у тому числі сальмонел, що характеризують її придатність до споживання тваринами

Мета і завдання дослідження. В зв'язку з цим метою досліджень було визначити мікробіологічні показники питної води тваринницьких ферм.

Матеріали і методи дослідження. Робота виконувалася на базі лабораторії «Інноваційні технології та безпеки і якості продуктів тваринництва» та «Ветеринарна фармація» кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки і якості продуктів тваринництва факультету ветеринарної медицини Сумського національного аграрного університету та фермерських господарств Сумської області.

Оцінку мікробіологічних показників питної води проводили на та на базі господарства ФОП Линик, с. Кам'янецьке, Тростянецький район, Сумської області. Було відібрано проби води з природних водойм, свердловин, водопровідних мереж ферм, резервуарів і поїлок для тварин, що досліджували бактеріологічно загальноприйнятими методами. Визначення загального мікробного забруднення (мікробного числа) води і колі-індексу, проводили згідно ДСанПіН 2.2.4-171-10.

Колі-індекс визначали методом мембранних фільтрувань згідно з ДС 18963-73. Загальне мікробне обсіменіння визначали у 1 мл води методом посіву на тверді живильні середовища із проб, що були приготовлених за методом серійних розведень, згідно з ДСТУ ISO 4833-2006.

Результати та їх обговорення. Було проведено санітарно-мікробіологічні дослідження джерел питної води для тварин. При цьому встановлено, що у досліджуваних пробах кількість бактерій групи кишкової палички (БГКП) в 1 л води (колі-індекс) коливається від 200 до 140 000 та більше. Із всіх досліджених проб за даним показником нормативному показнику задовольняло тільки 39,4 % водоймищ. Проби води із артезіанських свердловин в 12,3 % випадків не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам за кількістю БГКП.

При проведенні санітарно-мікробіологічного аналізу проб води з різних елементів систем водопостачання відносно умовно-патогенної мікрофлори встановили, що найбільш високий ступінь мікробної контамінації мали проби, які було відібрано з напувалок. Загальна кількість мікроорганізмів склала 10^7 КУО/см³, а колі-індекс перевищував 240 тис. одиниць.

Дослідивши проби води встановили, що 40 % зразків мали підвищену кількість ентеробактерій.

Встановлено, що у 28-100 % випадках проби води не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам. В 39,1 % випадків було ізольовано *E. coli*, із загальної кількості яких 59,6 % мали ентеропатогенні властивості. При дослідженні води на наявність санітарно-показових мікроорганізмів, (які непрямо вказують на можливість забруднення води патогенними мікроорганізмами) було виділено кишкову паличку. На середовищі Левіна виділено збудника – колонії темно-фіолетового кольору, на Ендо – колонії малинового кольору з металевим блиском; спостерігали зміну кольору середовища з білого рожевого на малиновий, що було характерно для *E. coli*.

Таким чином, встановлено, що у джерелах питної води, для напування тварин циркулює умовно-патогенна мікрофлора. Відомо, що в умовах порушення умов утримання, годівлі, мікроклімату у тварин та птиці, особливо молодняка, різко знижується резистентність організму. На цьому фоні умовно-патогенна мікрофлора може набувати патогенних властивостей і викликати бактеріальні захворювання.

Висновки. Отже, внаслідок санітарно-мікробіологічної оцінки проб води на тваринницьких підприємствах було виділено умовно-патогенні мікроорганізми: *Enterococcus spp.*, *Staphylococcus spp.*, *E. coli*, *Klebsiella spp.*, *Enterobacter spp.*

БІОЛОГО-ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ МАРГАНЦЮ В ОРГАНІЗМІ ЖУЙНИХ ТВАРИН

Брязкун І.І., студ. Магістр ФВМ
Науковий керівник: доц. А.В. Піхтірєва
Сумський НАУ

Марганець – входить до складу всіх рослин і тіла тварин, впливає на процеси обміну речовин, активує багато ферментів (лужну фосфатазу, карбоксил азу, пролідазу та ін.). Науковці вважають, що він впливає на обмін азотних речовин, кальцію й фосфору. Роль цього елемента надзвичайно різноманітна. Він сприяє посиленню росту молодих тварин, впливає на кровотворення (особливо в поєднанні з залізом, міддю і кобальтом), бере активну участь в окисно-відновних процесах, тканинному диханні, впливає на обмін вуглеводів, посилює дію вітамінів С, В₁ і В₁₂, тісно пов'язаний із відтворювальними функціями тварин.

В організмі тварин міститься близько 0,2-0,3 мг марганцю на 1 кг живої маси. Весь марганець в їх організмі розподіляється приблизно так: у скелеті — 55-57%, у печінці — 17-18, у м'язах — 10-11, у шкірі — 5-6, в інших органах — 10-13%.

Нестача в раціонах тварин марганцю призводить до затримки формування кістяку (окостеніння). При нестачі марганцю в організмі дорослих тварин спостерігається порушення природного циклу, резорбція плоду, відсутність секреції молока. У молодняку — поганий волосяний покрив. Згодовування молочним коровам кормів з низьким умістом марганцю супроводжується стерильністю, абортми, деформацією скелета у новонароджених телят. При проведенні дослідження на козах встановлено, що за нестачі марганцю охота наставала без типових для цього стану ознак. На таку «тиху» охоту козли не реагували. Проте овуляція у кіз відбувалася нормально і яйцеклітина була здатна до запліднення. Внаслідок труднощів, пов'язаних з виявленням маток в охоті, збільшилась кількість осіменінь на самку, оскільки парування було переважно не в оптимальні строки. Частина самок абортувала. Ці аборти відбувалися в перші місяці вагітності. Це стало причиною частих перегулів у корів.

Поряд з цим помічено зміщення співвідношення статі у нащадків: народилося більше самців. Можливо, у жіночих плодів потреба в марганці більша, і тому вони гинуть у першу чергу. Причиною зміщення співвідношення статі може бути також недостатня кількість слизу при спокійній охоті, що сильно гальмує рухомість великих сперматозоїдів, які дають жіночу стать, внаслідок цього дрібніші сперматозоїди, що дають чоловічу стать, швидко досягають яйцеклітини і запліднюють її. Зміна співвідношення статі спостерігалась як у піддослідних кіз в умовах експерименту, так і у корів у господарських умовах. При нестачі марганцю це співвідношення становило 1:1,32 на користь бичків, при достатній забезпеченості — 1:1. Така сама тенденція спостерігалась при розрахунку співвідношення статі у телят від матерів, яких утримували в нормальних та недостатньо забезпечених марганцем місцевостях.

Плодючість молочних корів значною мірою залежить від зональних особливостей. У районах, де в зелених кормах міститься достатньо марганцю, більше 65% корів було запліднено після першого покриття. При нестачі марганцю в раціонах у самок частина їх приплоду має порушення скелета. У кролів на фоні нестачі марганцю припиняється ріст кісток кінцівок, вони стають крихкими й викривленими. Гальмувався ріст у довжину лицевого черепа й окостеніння слухової кістки. Ці симптоми виявлені в класичних районах марганцевої нестачі Тюрингенського басейну. Об'єм зап'ясткового суглоба збільшується через розростання хрящів. Цього можна уникнути, якщо давати коровам і телятам марганець.

У тварин, які зазнали нестачі марганцю, порушується порядок розташування клітин в епіфізарній зоні росту кісток. Марганець потрібний для активації глікозилтрансфераз, що беруть участь у процесі включення аміноцукрів в мукополі цукри. Звідси виходить, що зміни в скелеті при дефіциті марганцю викликаються не аномальним обміном кальцію, а є наслідком порушень процесу утворення кісткової речовини. В підсумку гальмується процес окостеніння і з'являються викривлення кісток, що викликалися у кіз експериментально. У тканинах козенят, матері яких одержували недостатню кількість марганцю, містилось менше жиру, ніж у нащадків, матерів яких годували нормально. Нестача марганцю призводить до порушення обміну й транспорту жиру в плід.

Небажаним є й надмірне надходження марганцю з кормами або з добавками, оскільки, у жуйних це змінює склад мікрофлори в рубці. У більшості тварин надлишок марганцю в раціонах призводить до зменшення споживання корму, погіршення перетравності клітковини, зниження середньодобових приростів живої маси.

Експериментально доведено, що максимально безпечним рівнем у раціонах жуйних тварин є 1000 мг марганцю на 1 кг сухої речовини корму. Фізіологічна потреба жуйних тварин (велика рогата худоба і вівці) в марганці забезпечується при вмісті його в кормі 60 мг/кг сухої речовини.

PHYSICOCHEMICAL PROPERTIES AND TOXICOLOGICAL EFFECTS OF ZEARALENONE

Yanan Wang, Second year Postgraduate student. Faculty of Veterinary Medicine
Scientific adviser: Fotina Hanna. Doctor of Veterinary Medicine, Professor

Zearalenone (ZEN), also known as F-2 toxin, was originally isolated from corn with scab. The toxigenic strain is a genus of *Fusarium*. It is a steroidal mycotoxin with estrogenic toxicity produced by *Fusarium graminearum*, *Fusarium graminearum* and other fungi. It can be metabolized into many other derivatives by microorganisms, animals, plants and humans. ZEN can pollute many food crops, such as corn, wheat and soybean, and cause food safety problems for human beings; after ZEN pollutes feed (such as DDGS), it causes animal poisoning; and when ZEN enters nature, it will cause environmental pollution problems. ZEN has strong heat resistance and must be treated at 110 °C for 1 hour before it can be destroyed. Animals use toxic effects such as reproductive toxicity, cytotoxicity, genotoxicity and immunotoxicity after using feed containing excessive amounts of ZEN. The toxicity produced by the animal will inhibit the body's reproductive function and immune function, thus affecting animals and Human health. **1. Physicochemical properties of Zearalenone** Zearalenone is a phenolic Dihydroxybenzoic acid lactone structure. Its molecular formula is $C_{18}H_{22}O_5$. It is insoluble in water, carbon disulfide and carbon tetroxide, soluble in alkaline aqueous solution, ether, benzene, chloroform, dichloromethane, ethyl acetate and acids, and slightly soluble in petroleum ether. Because zearalenone is a lactone structure, the ester bond can be opened in alkaline environment, and the bond can be restored when the alkali concentration decreases. ZEN is insoluble in carbon tetroxide, water and carbon disulfide. When the methanol solution was irradiated under short ultraviolet light at 254 nm, there was a green-blue fluorescence.

2. Toxicity of ZEN ZEN has the function of estrogen, which has certain influence on animal body itself, and has the greatest influence on reproductive system. It can cause pathological changes of the body organs, leading to the occurrence of obstacles in the body. The toxicity of ZEN includes reproductive toxicity, immunotoxicity, genotoxicity and cytotoxicity.

2.1 Reproductive toxicity The toxic effect of ZEN on animal body is estrogen poisoning, which results in abnormal reproductive function of female animals by affecting reproductive function of female animals. In all livestock, pigs are most sensitive to the toxic effects of ZEN. ZEN is similar to endogenous estrogen in structure. It can bind to estrogen receptor under non-specific conditions, activate estrogen, form receptor dimerization reaction, and produce a series of estrogenic-like effects, which lead to the disorder of reproductive hormones in vivo, eventually destroy the reproductive system and cause reproductive toxicity in animals. For male animals, although a small amount of estrogen has a great effect on maintaining the endocrine system, a large amount of estrogen can have a great impact on male reproduction. **2.2. Immunotoxicity** The body's immune system is mainly composed of immune molecules, immune cells and immune organs. The effect of ZEN on the immune system is related to the dosage of the toxin. ZEN at any dose can induce the immune response of the animal body, promote the immune response of the body or cause toxicity to the animal body itself. When low dose ZEN enters animal body, it will drive the gene expression of cytokines and induce inflammation. High doses of ZEN inhibit the growth of mouse thymic epithelium and affect thymic function in mice. When the dosage is too high, ZEN will affect the immune organs and other functions of the body, participate in the immune regulation of the animal body, damage the immune system of the body, reduce immunity, thereby causing the immune toxicity of ZEN to the body. **2.3 Genotoxicity** The main genetic material of animals is DNA. The genetic material produced by ZEN and its derivatives can affect the synthesis of DNA, leading to DNA strand breaks in cells and impeding DNA replication in cells. While inhibiting DNA and protein synthesis, ZEN interferes with cell division and affects the expression process of genetic material, which hinders genetic function and causes genotoxicity. Studies have shown that when the concentration of DNA in the cell fluid is between 1 and 15 ug/ml, it can cause damage to the DNA structure of the cells.

3. Clinical manifestations of ZEN poisoning in animals ZEN is a mycotoxin with an estrogen-like effect. Estrogen is elevated, which can cause endocrine disorders in poultry and livestock, and reproductive dysfunction in livestock, causing poisoning. ZEN has the most serious effect on the reproductive system of female animals, which can increase the level of estrogen in female animals, and also affect the fecundity of male animals. The study found that pigs are more sensitive to this toxin. ZEN poisoning is divided into three types, including acute poisoning, subacute poisoning and chronic poisoning. **3.1 Acute poisoning** Animals with acute poisoning often die suddenly, and all kinds of organs and nervous system of animal body will be damaged to a certain extent. The clinical manifestations are general symptoms, abnormal mental excitement, mania, limb weakness, standing instability, occasional convulsions, and sudden death. The body temperature has not changed significantly. After poisoning, animal feces are not shaped, often mixed with water, Brown intestinal mucosa, and accompanied by a fishy odor. The frequency of urination increased, and the urine was pale yellow. External genitalia of animals were markedly enlarged. The back of the arch of the animal was reviewed from time to time and the abdomen was characterized by abdominal pain and diarrhea. Animals (including humans) can cause neurological symptoms in animals or humans after eating foods containing zearalenone, which are manifested as palpitations, lack of energy and physical form disorders. During pregnancy, animals (including humans), after eating the toxin containing zearalenone, can cause miscarriage, stillbirth and fetal malformation. The main cause is the high level of estrogen.

3.2 Subacute Poisoning Male animals are significantly female, such as obvious mammary gland development, testicular dysplasia; maternal emergence of significant litter size, stillbirth, infertility, infertility, piglets weak, cows and pigs have similar symptoms; poultry Egg production rate will also be affected, such as fallopian tubes and cloacas, etc.

MEASURES TO IMPROVE CHICKEN IMMUNITY

Xiaofei Wang, Second year Postgraduate student. Faculty of Veterinary Medicine
Scientific adviser: Fotina Hanna. Doctor of Veterinary Medicine, Professor

In recent years, with the improvement of chicken breeds and the constant change of the environment, chicken diseases have shown a complex trend of mixed infection. The main reason is that chicken disease presents a complex trend of mixed infection. Since chicken disease is the result of the interaction between pathogenic factors and the immunity of the chicken, if the immunity of the chicken is improved, the chance of chicken disease is correspondingly reduced. Therefore, improving chicken immunity is essential.

1. Attach importance to the development of immune organs The development of the internal organs is critical before the chick is 5 weeks old. Immune organs thymus, lymph nodes, spleen and so on are mainly developed in this stage. The development of the chickens at this stage, especially the weight gain, represents the development of the immune organs. Therefore, we should attach great importance to the development of chicks before 35 days, promote standardized breeding, supply comprehensive and balanced feed for chicks, and ensure that the weight of chicks aged 5 weeks reaches the standard.

2. Pay attention to the nutritional function of feed Nutrients not only meet the growth and production needs of laying hens, but also play an important role in maintaining immune system function and immune activity of laying hens. The basis of immunity is stimulating the body to produce immunoglobulin. Amino acids in feed such as threonine, methionine, valine and arginine are important material bases for the formation of immunoglobulin. VA, VE, VC, VB6, choline, folate and biotin also play an important role in improving immunity. Trace elements of iron, copper, selenium and chromium have important effects on the formation of immunity and play an important role in the development and function of the immune system.

3. Focus on immunization and post-immunization management In the current breeding prevention and control system, vaccine immunity undoubtedly still plays a very important role. However, in the process of immunization, there are still a lot of factors that affect the immune effect of the vaccine. Therefore, special attention should be paid to the following immunization work: one is the quality of the vaccine. The second is whether the immunization procedure is reasonable. Improper timing of immunization, insufficient or excessive use of immunization dose, so that the immunization can not reach the required immune effect. Thirdly, the improper operation of the vaccine in the process of procurement, transportation and preservation has damaged the efficacy of the vaccine itself. Fourth, the serotype of the strain used in preparing the vaccine is inconsistent with that of the actual epidemic disease. Fifth, the immune dose is too large or immune frequency is too frequent, can not produce a better immune response, resulting in immune paralysis. The success or failure of immunity depends on its effectiveness.

4. Pay attention to feeding management and stress factors When the chicken is stressed, the blood pressure will rise and the content of adrenal corticosteroid hormone in the blood will rise, which will cause degeneration of bursa fascii, lymphoid tissue and thymus, and lead to the decrease of immune organ's response to antigen. Give the chickens a quiet and comfortable environment during production. Avoid the situation of poor ventilation, overcrowding and too much harmful gas in the flock.

5. Pay attention to the use of immune-enhancing substances

Exogenous probiotics can improve the intestinal microecological balance, and enhance the body's disease resistance by virtue of the advantage of microflora against pathogenic microorganisms. Through a large number of applications of this probiotics, it can improve the immunity of the body and feed utilization rate, improve the environment of chicken coop, improve the quality of eggs and eggshells, and prevent diarrhea. Selenium, levamisole, BCG and some Chinese herbal medicines, such as Astragalus polysaccharide, garlic, Radix, Houltuynia, Rhizoma Coptidis, Astragalus, Phellodendron, etc., have the function of enhancing the immune function of poultry organisms. Selenium is an essential trace element for maintaining normal life activities in the body. It participates in the regulation of various physiological functions in the body in the form of various biological activities, especially in improving the immunity of the body. Levamisole can promote T lymphocytes and macrophages, and has a good immune regulation function. BCG is a kind of non-specific immune enhancer, which can enhance the phagocytic activity of macrophages, activate lymphocytes, and improve the cellular and humoral immune functions of the body. Astragalus polysaccharide has many pharmacological effects, such as immune regulation, anti-tumor and anti-virus, especially immune enhancement.

ВИДИ КОРМІВ ДЛЯ СОБАК ТА КОТІВ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Шульга А. Р., аспірантка 3-го року навчання ФВМ, спец. «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: Фотіна Г.А. д.в.н., професор

Часто можна почути вислів «ми – це те, що ми їмо». Таке твердження стосується не тільки людей, а й наших домашніх улюбленців. Оскільки якість корму є запорукою міцного здоров'я вашої тварини.

Корм - це вид їжі розроблений в промислових умовах з урахуванням фізіологічних потреб тварин. Склад корму залежить від віку, розміру, стану та породи тварини. У промисловій їжі є всі складові, необхідні для здорового росту і розвитку тварини. У кормі вони збалансовані.

Основні поживні речовини, необхідні тварині:

Білки тваринного і рослинного походження. Перші краще засвоюються, тому переважніше. Джерела тваринних білків у промисловості: м'ясо і субпродукти великої рогатої худоби, курка, риба, яйця, м'ясне, рибне, кісткове борошно. В їжу економ - і преміум-класу додають побічні продукти м'ясної промисловості – кістки, голови, ноги, тельбухи. Рослинні білки – кукурудзяний глютен, сухі пивні дріжджі, борошно з лляної макухи, зелене борошно з люцерни, зародки пшеничного зерна.

Вуглеводи. Додатки у вигляді рису, пшениці, вівса, ячменю, моркви, лляного насіння, гороху та картоплі. В кормах економ – класу багато вуглеводів, про що свідчить кал собаки – частий і погано сформований. Індикатор доброго профкорма – невелика кількість випорожнень, оптимальна консистенція калових мас, невелике газоутворення. За перистальтику кишечника відповідає клітковина. Жири. Є джерелом енергії і покращують смак промислового корму. Перевірені виробники використовують пташиний жир. В недорогі профкорма додають рослинні жири з сої або кукурудзи.

Корми розділяють на :

Сухий. Кількість вологи не перевищує 6-10%. Випускається у вигляді гранул.

Вологий корм 75% маси припадає на воду. Форма випуску: пащтет, тушонка, шматочки м'яса у желе, соусі і т. д. Вологі корми діляться на два види: повсякденні і делікатесні.

Гіпоалергенний. Не містить інгредієнтів, що викликають алергію: м'ясо птиці, кукурудзу, рис, пшеницю, рослинний соєвий білок, яйця, ароматизатори, підсилювачі смаку, консерванти. Замість птиці в склад входить конина, кролик, ягня, лосось або судак. У списку інгредієнтів є пробіотики.

Беззернові. Ці корми для собак небагаті білками і жирами.

Для різних порід. Враховують особливості тварини. У великих і середніх собак більш повільний метаболізм, ніж у маленьких, тому в їжі має бути небагато жирів. Для різних вікових груп. Виробники випускають корми для цуценят (паппи, джуніор), дорослих тварин (адалт), для літніх собак (сеньйор). Для тварин різної активності. Для домашніх, сторожових, мисливських, спортивних. Для кастрованих або стерилізованих тварин. Після операції у собак змінюється гормональний фон, із-за чого з'являється зайва вага. Спеціальні профкорма мало калорійні, але збалансовані за рахунок білків/жирів/вуглеводів.

Для вагітних і годуючих сук. У зразках збільшений вміст білка, амінокислот, вітамінів і мінералів, що необхідно для повноцінного розвитку плоду і хорошої лактації.

Класифікація кормів.

Прийнято розділяти корм на 4 класи, беручи до уваги якість інгредієнтів.

1.Для кормів економ класу використовують сировину низької якості. Це в основному відходи харчових виробництв, субпродукти і соя.

2.До складу корму преміум класу також входять інгредієнти невисокої якості, консерванти, підсилювачі смаку і запаху. У порівнянні з економ класом збільшено кількість білків тваринного походження. Однак в більшості випадків використовують замість м'яса субпродукти.

3.Корм супер-преміум класу містить в складі якісні компоненти: м'ясо птиці або ягнят, злаки, яйця, біологічні добавки.

4.Самий якісний і натуральний корм – це холістік. Його склад добре підібраний, містить високо якісні продукти, У складі такого корму часто можна побачити пробіотики, які покращують травлення і загальний стан тварини. Виробники докладно пишуть склад, вказуючі сорт м'яса, злаків або масла. Дієтологи наголошують найвищу якість цього корму і його користь для здоров'я і розвитку чотириногих улюбленців.

ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ «ЕНЦИМ 10%» НА РЕПРОДУКТИВНІ ОРГАНИ ПІВНИКІВ

Опанасенко Ю.М., аспірантка 3-го року навчання ФВМ, спец. «Ветеринарна медицина»
 Науковий керівник: Фотіна А.А. доктор ветеринарних наук, професор

Фторхінолони є важливою і великою групою синтетичних антимікробних препаратів, що мають велике значення в терапії інфекційно-запальних хвороб різної етіології застосовуються для птиці. Перевага фторхінолонів це висока бактерицидна активність відносно ряду бактеріальних збудників, які викликають захворювання птиці, а саме: *E. coli*, *Hebisiellsp.*, *Pseudomonasspp.*, *Staphylococoeusspp.*, *Chlamydiasspp.* В літературних джерелах не знайдено даних про негативний вплив на розмноження, але існують дослідження які доводять їх негативний вплив на розвиток хряща у плоду, тому застосування вагітним самках даного антибіотику не рекомендують.

Метою нашого дослідження було дослідити сперму півників після застосування енрофлораксацину і визначити метаболіти. Дослідження проводили в умовах віварію клініки ветеринарного факультету та лабораторії кафедри епізоотології та паразитології Сумського національного аграрного університету. В дослід були взяті півні у віці 20 -23 тижні, які утримувались в металевих клітках по 5-6 особин згідно вимог комітету біоетики. В приміщеннях було 15 годинне штучне освітлення та вільний доступ до їжі та води. Птицю поділили на 4 групи по 20 голів в кожній. Птиці групам 1, 2 та 3 задавали препарат «Енцим 10%» (НВФ «Бровафарма», Україна) у кількості 10, 20 та 40 мг / кг ваги тіла відповідно. Препарат розводили у воді і задавали щодня протягом 10 діб. Контрольною групою була група № 4 яка отримували лише воду без препарату. В кінці досліду від півнів була відібрана сперма методом механічної стимуляції.

Встановлено, що вага сім'яників, гребінця та сережок не змінилась під впливом енрофлораксацину, це дає можливість припустити що кількість андрогену не було змінено.

Таблиця 1

**Середня маса сім'яників, гребінців та сережок півників
 при різних дозах енрофлораксацину (n = 20)**

Органи	контроль	енрофлораксацин (мг / кг)		
		10	20	40
Сім'яники	1.41±0,09	1.39 ±0,02	1.38±0,06	1.38±0,04
Сережки	0.25±0,07	0.26±0,04	0.24±0,05	0.25±0,05
Гребінець	0.51±0,08	0.52±0,03	0.53±0,06	0.51±0,03

Доведено, що немає значної різниці між контрольною та дослідною групами (P <0,05).

Тривалість задавання препарату «Енцим 10%» була такою ж як зазвичай використовують цей препарат для лікування бактеріальних хвороб птиці. Дози були дещо завищені, з метою точного визначення негативних наслідків на сперматогенез.

Висновки.

Препарат «Енцим 10%» не має негативного впливу на сперматогенез півників.

ОСОБЛИВОСТІ АНАТОМІЧНОЇ БУДОВИ ЛОСЯ, ОНДАТРИ ТА НУТРИЇ

Мальченко К.О., студ. 1 курсу ВЕТ, спец. «Ветеринарна медицина»
Косенко М.О., маг. 2 курсу ВЕТ, спец. «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: Лівощенко Є.М. к.вет.н, доц.

Скелет грудної кінцівки лося складається з лопатки, плечової кістки, кісток передпліччя та кисті. Лопатка - парна, плоска кістка у вигляді трикутника, вершина спрямована краніоventральнo, а основа каудодорсальнo. У лося по латеральній поверхні лопатки тягнеться довгий вузький гребінь, висота якого поступово підвищується - ость лопатки. Близько ventральнoгo кута ость різко обривається виступом - акроміоном. Ость ділить латеральну поверхню на дві ямки: передостну - більш вузьку і заостну – ширшу. На медіальній (реберній) поверхні лопатки є широка підлопаткова ямка, в якій лежить підлопатковий м'яз. Близько ventральнoгo кута лопатка сильно звужується і утворюється шийка лопатки. Потім на ventральнoму кутку лопатка дещо розширена і має суглобову западину для з'єднання з плечовою кісткою. Краніально від суглобової западини є надсуглобовий горбок (бугор лопатки), на медіальній поверхні якого видно невеликий каракоїдний відросток - це рудимент каракоїдної кістки.

Плечова кістка - довга, трубчаста кістка, складається з діафізу і двох епіфізів. На проксимальному епіфізі у лося знаходиться велика, округла голівка, зміщена до медіальної сторони. Під нею - шийка, а близько головки два м'язових горбка: великий горбок нависає над малим. Між ними міжгорбковий жолоб, по якому проходить сухожилля двоголового м'яза плеча. Від латерального горбка на тіло спускається гребінь, який переходить в дельтоподібну шорсткість, яка виступає на латеральну поверхню тіла, і продовжується після неї до дистального епіфіза. На медіальній поверхні тіла помітна округлої форми шорсткість великого круглого м'яза.

Променева кістка вкорочена, особливо її дистальний кінець. Тіло кістки в поперечнику має форму овалу з більш опуклою краніальною поверхнею і більш плоскою - каудальною.

Кістки зап'ястка - короткі, лежать в два ряди. У проксимальному ряду 4 кістки, в дистальному ряду у лося залишилося дві кістки, що утворилися в результаті злиття 2-ої з 3-ою і 4-ої з 5-ою, перша кістка відсутня.

Кістки п'ястка - довгі. У лося 3-я і 4-а кістки зрослися в одну. У місці зрощення по дорсальній і пальмарній поверхнях проходять спинний і пальмарний поздовжні жолоби.

Кістки пальців - складаються з трьох фаланг в кожному пальці: проксимальної, середньої і дистальної.

Відомо, що грудні кінцівки гризунів характеризуються добре вираженою мультифункціональністю. Будучи органом локомоції, вони використовуються також для риття нір і утримання їжі або різних матеріалів при будівництві гнізда.

Грудна кінцівка ондатри та інших напівводних гризунів характеризується довгим передпліччям, що становить більше 40% довжини кінцівки, дещо укороченим плечем і короткою кистю. При цьому відносна довжина кисті у всіх порівнюваних видів практично однакова. Майже половину її довжини складають пальці, що забезпечує хороші маніпуляторні рухи кисті. Маса скелета грудної кінцівки ондатри становить 23% від сумарної маси скелета кінцівок, у нутрії - 30%. Таким чином, рівень опорних навантажень, що діють на грудні кінцівки, у досліджуваних гризунів незначний і найменший у ондатри.

Тазові кінцівки характеризуються поступовим наростанням довжини ланок від проксимальної до дистальної. У ондатри стопа порівнянна за розмірами з гомілкою, дещо коротша, ніж у бобра і нутрії, у водяної полівки - значно коротша, ніж у ондатри. Тазові кінцівки спеціалізовані, напівводні гризуни використовують їх при пересуванні по землі та як активне знаряддя руху при плаванні. У напівводних гризунів спостерігається в різному ступені виражене подовження тазових кінцівок. По відношенню до довжини грудинно-поперекового відділу, прийнятому за одиницю, довжина грудної кінцівки у бобра, нутрії і ондатри однакова і становить 0,8, а тазової - 1,3. Тому що, на грудну кінцівку навантажень менше ніж на тазову, оскільки тазова кінцівка грає головну роль під час плавання. Тазова кінцівка напівводних гризунів значно масивніша, ніж у інших досліджуваних гризунів. При цьому у нутрії найбільш масивна стопа і найменш масивна гомілка. Стопа напівводних гризунів характеризується потужним розвитком скелетних елементів заплесни, подовженої плюсни і довгими пальцями. По відношенню до довжини базиподій, метаподій і пальці відносяться у нутрії як 1:1,2 :1,4. Трубчасті кістки задніх кінцівок для неспеціалізованих форм пропорційні, в передній проекції вони дещо нагадують пропорції, властиві бобрам: дещо вкорочене плече і подовжене передпліччя. Плечова кістка з потужним великим горбком, без надвиросткового отвору. Ліктьова і променева кістки порівняно тонкі, ліктьовий відросток довгий. Стегнова кістка без третього вертлюга, інші два помірної величини; малий вертлюг, як і у бобрів, розташований порівняно високо. Малогомілкова кістка вільна по всій її довжині і являє собою пластинку компактної речовини, яка протистоїть згинаючим навантаженням, що діють на великогомілкову кістку у фронтальній площині. У будові скелета нутрії крила атланта спрямовані назад і вгору, довгий гребінь епістрофея заходить назад за четвертий хребець.

КЛАПАННИЙ АППАРАТ СЕРЦЯ. ФУНКЦІ ТА ВИДИ КЛАПАНІВ

Радченко А. В., студентка 2 курсу ФВМ, спеціальність «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник : кандидат вет. наук, доцент Лівощенко Є. М.

Серце (cor, cardia) - основний орган, що забезпечує постійну циркуляцію крові і лімфи в судинах. Тобто є головним органом кровообігу і виконує роль насоса.

Клапанний апарат серця - це сукупність важливих утворів серця, що забезпечують рух крові, в серці та судинах по усьому організму тварин, тільки в одному напрямі. Клапани розміщені на внутрішній поверхні стінок серця та судин, тому їх будову й топографію вивчають на розтині серця.

Клапани серця поділяються на два види:

- Передсердно-шлуночкові клапани - *valvae atrioventricularis*
- Півмісяцеві клапани - *valvae semilunaris*

▪ **Тристулковий (*valvae tricuspidalis*) і двостулковий (*valvae bicuspidalis*) клапани**

Атріовентрикулярні клапани знаходяться у порожнинах шлуночків серця. Клапани представлені **стулками – cuspis**.

Стулкові клапани являють собою тоненькі сполучнотканинні пластинки трикутної форми, які під тиском крові піднімаються і закривають атріовентрикулярні отвори. Щоб клапани не виверталися в бік передсердь, від кожної стулки клапана йдуть **сухожилльні тяжі (струни) – hordae tendinae**, які закріплюються своїми нижніми кінцями на **сосочкоподібних м'язах - mm. Papillares**.

По колу передсердно-шлуночкового отвору прикріплюється до внутрішньої оболонки серця – **ендокарду (*endocardium*)**, **правий передсердно - шлуночковий клапан (тристулковий клапан) – *valvae atrioventricularis dextra (valvae tricuspidalis)***, що перешкоджає зворотному току крові з порожнини правого шлуночка в порожнину правого передсердя.

Мітральний клапан (двостулковий, лівий передсердно-шлуночковий) - *valvae mitralis (valvae bicuspidalis, valvae atrioventricularis sinister)*, розташований між лівим передсердям і лівим шлуночком серця. Представлений двома сполучнотканинними стулками, які запобігають, під час систоли лівого шлуночка, зворотному відтоку крові (регургитації) в ліве передсердя. Важливу роль в механізмі закривання атріовентрикулярних отворів відіграють кільцеві м'язи що оточують ці отвори.

▪ **Півмісяцеві клапани (кишенькові) - *valvae semilunares***

Від лівого шлуночка відходить аорта, а від правого – легенева артерія. Біля отворів, де розпочинаються ці судини, розташовані півмісяцеві клапани.

В отворах аорти і стовбура легеневої артерії розміщені відповідні клапани - ***valvae aorta et valvae trunci pulmonalis***. Вони щільно закриті під час діастоли та відкриті під час систоли шлуночків. Кожен із них утворений стулками у вигляді пів місяцевих кишеньок. Між каудальною порожнистою веною та впаданням краніальної порожнистої вени розташовується невеликий **межвенозний горбок - *tuberculum intervenosum***. Особливе значення міжвенозний горбок має в ембріональний період. Він спрямовує течію крові з каудальної порожнистої вени крізь **овальний отвір – *foramen ovale*** — у перегородку **передсердь — *septum atriorum***. Дещо вентральніше від овальної ямки знаходиться **віндедий, синус — *sinus coronarius***, який відповідає устю великої серцевої вени.

Отвір легеневого стовбура - *ostium trunci pulmonalis*, веде в легеневий **стовбур - *truncus pulmonalis***, до його краю кріпляться три стулки клапана: **проміжна, права і ліва**. При чому права і ліва стулки розташовані краніально, а проміжна - каудально. Усі вище перелічені клапани разом утворюють **клапан легеневого стовбура - *valva trunci pulmonalis***.

Щодо **аортального клапану – *valvae aorta***. Клапан складається з 3 стулок: **права, ліва і перегородкова**. При чому права стулка розміщена краніально, а ліва і перегородкова - каудально.

Близько середини вільного краю кожного клапана є малопомітне потовщення - **вузлик півмісяцевого клапана - *nodulus valvulae semilunaris***, від якого в обидва боки краю клапана відходить щільний тяж, який називається **луночками півмісяцевого клапану - *lunula valvulae semilunaris***. Півмісяцеві клапани утворюють з боку легеневого стовбура поглиблення - кишені, які разом з клапанами перешкоджають зворотному току крові з легеневого стовбура в порожнину правого шлуночка.

Під час систоли відбувається звільнення порожнин серця від крові, а під час діастоли наповнення їх кров'ю. Під час скорочення м'язів шлуночків, тиск крові в них різко зростає, тому атріовентрикулярні клапани закриваються, а після цього, дещо пізніше відкриваються півмісяцеві клапани. У цей момент тиск крові в порожнинах шлуночків стає більшим, ніж у аорті. Півмісяцеві клапани відкриваються, а кров виганяється з серця. Після відкриття півмісяцевих клапанів (0,05-0,1с) виганяння крові з серця починає сповільнюватися, а скорочення міокарда стає слабкішим. В середньому через 1/4 секунди після розкриття півмісяцевих клапанів систола шлуночків зупиняється, м'язи розслабляються і розпочинається діастола. У цей момент аортальні клапани закриваються, оскільки тиск крові в порожнині шлуночків різко падає та стає нижчим, ніж в аорті і легеневій артерії.

ОСОБИСТА ГІГІЕНА ПЕРСОНАЛУ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ХАРЧОВИХ ЯЄЦЬ

Ващик Є. В., к. вет. н., доцент
Мусієнко О. В., к. вет. н., доцент
Демяненко Д. В., аспірант ФВМ

Однією з найважливіших складових безпеки харчових продуктів є ефективна організація особистої гігієни персоналу. Оскільки у процесі виробництва харчових продуктів тваринного походження мають місце багато контактів обслуговуючого персоналу з сировиною, або кінцевим продуктом, процедури особистої гігієни є дуже важливими. Санітарно-гігієнічні норми для птахівничих господарств регламентуються Наказом N 53 від 03.07.2001. На птахофабрики яєчного напрямку які працюють в режимі підприємств закритого типу, категорично забороняється вхід сторонніх осіб. Вхід обслуговуючого персоналу до виробничих зон здійснюється виключно через ветеринарно-санітарний санпропускник. Працівники виробничих підрозділів перед початком роботи повинні прийняти душ, одягти чистий санітарний одяг так, щоб він повністю закривав особистий одяг, підібрати волосся під хустинку або чепчик, ретельно вимити руки теплою водою з милом та продезінфікувати дезінфікуючим засобом. При виході з приміщення на територію і відвідуванні не виробничих приміщень (туалетів, їдальні) санітарний одяг необхідно знімати. Санітарний одяг повинен зберігатися в чистоті, регулярно піддаватися чистенню та дезінфекції (1% розчин соди кальцінованої). Усім особам, крім обслуговуючого персоналу, що заходять на територію виробничої зони, категорично забороняється заходити у виробничі приміщення, контактувати з птицею, кормами та виготовленою продукцією. При вході в пташники, інкубаторій, забійні і кормові цехи, яйцесклади та інші приміщення для дезінфекції встуть обладнують дезінфекційні ванни (спеціально зацементовані ями) або ящики на всю ширину проходу довжиною 1,6 м, які регулярно заповнюють дезінфекційними розчинами, наприклад, Бровадез - 20, Дезсан та інші, або спеціальні дезкилими.

Перед початком роботи, кожен працівник повинен розписатися у спеціальному журналі про відсутність у нього і членів сім'ї кишкових, респіраторних або гнійничкових захворювань. Під час виробничого процесу велику увагу приділяють контролю за станом здоров'я працюючих. Працівники повинні мати особисту санітарну книжку, регулярно проходити періодичні медогляди. Для запобігання занесенню збудників інфекції на території птахофабрики робітникам та службовцям цих господарств забороняється придбання птиці в інших господарствах та на ринках для особистого користування. Для обслуговування птиці закріплюють постійний персонал, який обов'язково пройшов медичне обстеження і відповідну ветеринарну підготовку. Перед початком роботи, після перерв, відвідування туалету, вживання їжі, напоїв або паління, проведення будь-якої операції з прибирання, переходу до іншої технологічної операції працівники зобов'язані ретельно вимити руки. Руки працівників підприємств харчової промисловості регулярно перевіряють на присутність патогенної та умовно-патогенної мікрофлори.

Механізм передачі патогенних мікроорганізмів від людей-носіїв більш ймовірний, ніж будь-яка інша форма перехресного зараження. Відомо багато видів патогенних мікроорганізмів здатних викликати токсикоінфекції та токсикози у людини, такі наприклад як *Escherichia*, *Streptococcus* spp., *Listeria* spp., *Salmonella* spp., *Klebsiella* spp., *Enterobacter*, *Serratia*, *Proteus* spp., *Campylobacter* spp., *Yersinia enterocolitica* тощо. При виробництві харчового яйця особливу небезпеку представляють наступні групи мікроорганізмів:

Salmonella spp. (*enteritidis*, *typhimurium*) – є збудником у людей черевного тифу, паратифу та інших сальмонельозів. Бактерії роду *Salmonella* здатні зберігатися тривалий час у зовнішньому середовищі та продуктах харчування, не гинуть при заморожуванні, виділяють токсин TTSS-1.

Escherichia coli - O157:H7 ентерогеморагічний штам бактерії *Escherichia coli*; часта причина харчових отруєнь та токсикоінфекцій.

Staphylococcus aureus - може викликати у людини гнійні запальні процеси майже у всіх органах і тканинах. Метицилін-резистентний золотистий стафілокок - будь-який штам золотистого стафілокока, який стійкий до великої групи антибіотиків - бета-лактамів (включають в себе пеніциліни і цефалоспорины).

Staphylococcus epidermidis - часто зустрічається на шкірі і слизових оболонках людини, може викликати сепсис, ендокардит, кон'юнктивіт, гнійну інфекцію ран і гнійні інфекції сечовивідних шляхів.

Особиста гігієна працівників харчової промисловості – це обов'язкове дотримання працівниками гігієнічних правил у побуті та при виробництві харчових продуктів. Нехтування цими правилами може призвести до спалаху харчових отруєнь та поширення інфекцій різної етіології. Ми вважаємо, що одним з найважливіших етапів контролю дотримання особистої гігієни персоналу є впровадження системи HACCP на птахівницьких підприємствах. HACCP передбачає заходи, що забезпечують необхідний рівень показників безпеки продукції в процесі її виробництва, причому саме в тих критичних точках технологічного процесу, де може виникнути загроза появи небезпечних чинників. Система дозволяє виділити всі потенційно небезпечні чинники у харчовому продукті та запобігти їх виникненню.

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІВІТАМІННОГО КОМПЛЕКСУ «ЛОВІТ AD₃E» З МЕТОЮ ЗМІЦНЕННЯ ІМУНІТЕТУ, ПІДВИЩЕННЯ ЯЄЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ТОВАРНОГО ЯЙЦЯ

Демяненко Д. В., аспірант кафедри «Ветеринарна гігієна, санітарія, експертиза»
Науковий керівник: к. вет. н. Ващик Є. В.

Відомо, що найбільший вплив на яєчну продуктивність та якість шкаралупи товарного яйця мають не тільки умови годівлі та утримання, а також вік птиці, відсутність патологій органів яйцекладки, параметри мікроклімату птахівницьких приміщень. З віком птиці суттєво знижується продуктивність та якість шкаралупи яйця. Збільшення яєць з тонкою та м'якою шкарлупою та часткова втрата здатності пересуватися є основною ознакою гіповітамінозу D. Також зі збільшенням віку серед промислової птиці зростає кількість захворювань як внутрішньої незаразної так і бактеріальної етіології.

Метою нашого дослідження, було вивчити вплив полівітамінного комплексу «Ловіт AD₃E» на стан здоров'я промислового стада вікових груп 420 – 550 днів, підвищення рівня яєчної продуктивності та поліпшення якості шкаралупи товарного яйця.

«Ловіт AD₃E» - полівітамінний засіб, який складається з трьох діючих речовин: ретинолу (вітамін А), холекальциферолу (D₃), токоферолу (Е).

Вітамін А відноситься до жиророзчинних вітамінів. Бере участь в окисно-відновних процесах, у вуглеводному і жировому обміні. Впливає на мінеральний та гормональний обмін. Механізм дії вітаміну А полягає в регуляції засвоєння кисню в біохімічних процесах. Гальмує активність інсуліну та підсилює неоглікогенез. Активізує метаболізм кальцію та магнію та забезпечує формування скелета. Затримує утворення кератиногіалінових зерен у ліпідному шарі клітинних мембран і підтримує еластичність клітинних оболонок.

Вітамін D₃ належить до групи жиророзчинних вітамінів. Впливає на метаболізм кальцію та фосфору, починаючи зі всмоктування його у кишечнику та закінчуючи виведенням з організму. Регулює вміст кальцію і фосфору у крові та кістковій тканині, забезпечує фізіологічне співвідношення їх в організмі. При зниженні рівня кальцію у крові вітамін D₃ забезпечує його перехід з кісткової тканини. Впливає на тканинне дихання і окислення вуглеводів.

Вітамін Е відноситься до групи жиророзчинних вітамінів. Відіграє важливу роль як регулятор окислення у процесах біосинтезу білка. Збільшує вміст міозину та актоміозину та забезпечує метаболізм АТФ. Запобігає окисленню жирів, жирних кислот та стеринів, що можуть спричинити токсикоз, у якості антиоксиданту. Затримуючи окислення жирів, запобігає утворенню токсичних метаболітів, сповільнює обмін вуглеводів, білків, нуклеїнових кислот і стероїдів, а також забезпечує стійкість еритроцитів проти гемолізу та окислення.

Дослідження проводили у господарствах яєчного напрямку Сумського району та Сумської області. Засіб застосовували перорально (методом випойки), на трьох різних вікових групах (420, 475 та 550) днів відповідно, серед різних кросів (Декалб-Вайт – 420 днів, Ломанн-Лайт – 475 днів та Ломанн-Классік – вік 550 днів) протягом 5 днів один раз на місяць на протязі року за допомогою дозатору Dosatron (500 мл. препарату на 50 л. води, враховуючи кількість спожитої води поголів'ям). На віковій групі 550 днів комплекс застосовувався двічі на місяць. В результаті застосування полівітамінного комплексу протягом встановлено зменшення загальної кількості падіжу (1,8%), а також зменшення кількості випадків прояву колібактеріозу, що на 1000 умовних голів складає 4,7%. При патолого-анатомічному дослідженні падіжу спостерігалось зменшення кількості випадків сальпінгоперітонітів, оваріїту та вісцеральної форми подагри серед всіх вікових груп (таблиця 1).

Таблиця 1.

Реєстрація патологій птиці внутрішньої незаразної та бактеріальної етіології за застосування препарату «Ловіт AD₃E», %

Діагноз	до використання, %	після використання, %
Сальпінгоперітоніти	5,1	2,7
Колібактеріоз	8,8	5,1
Дистрофія	11,7	7,4
Вісцеральна форма подагри	5,3	2,0

Встановлено збільшення рівня продуктивності за період застосування «Ловіт AD₃E» серед кросів Ломанн - Лайт та Декалб-Вайт. Так, у несучок кросу Декалб-Вайт яєчна продуктивність зросла на 1,9% на одну несучку, а у несучок кросу Ломанн-Лайт яєчна продуктивність на одну несучку досягла 2,3%. Товщина шкарлупи яйця зросла з 0,34 мм до 0,39-0,43 мм по всіх вікових групах.

Аналіз отриманих результатів використання препарату «Ловіт AD₃E» свідчить про позитивний вплив засобу на загальний стан здоров'я птиці, що підтверджується виявленим підвищенням яєчної продуктивності, та поліпшенням якості шкарлупи товарного яйця.

СОЦІАЛЬНИЙ ПРОЕКТ «ЖИТТЄВІ ПОРАДИ ВІД ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ - ДІТЯМ І НЕ ТІЛЬКИ», ЯК СПОСІБ КОРИСНОЇ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ТА ОБІЗНАНОСТІ

Великодна Х. С., студ. 3 курсу ФВМ
Науковий керівник: Кистерна О. С., к.вет.н., доцент
Сумський НАУ

Соціальний проект «життєві поради від лікарів ветеринарної медицини - дітям і не тільки» був сформований з метою покращення якості профорієнтаційної роботи серед школярів. В результаті реалізації даного проекту стало зрозуміло, що він може внести в пізнання школярів набагато більше.

Так, *пізнавальна мета проекту* – надбання знань, що поєднують теоритичу складову шкільних предметів з життєвими питаннями, розкриваючи зв'язок навчальних дисциплін з навколишнім світом. Популяризація природничих професій, які допомагають в житті, мають соціальну значимість та не можуть бути замінені роботами. *Соціальна* - полягає у формуванні в учнів розуміння гуманного поводження з тваринами, популяризація елементарних знань, що допоможуть в майбутньому за різних життєвих ситуацій. *Практично-адаптивна* – формування практичних навичок, розуміння своїх дій та поведінки, пов'язаних з контактом з тваринами; елементарних навичок щодо оцінки якості продукції. Також, *реалізація сучасних механізмів донесення інформації* щодо розширення знань юних громадян України відбувається через систему STEM-освіти – це низка чи послідовність курсів або програм навчання, яка готує учнів до успішного працевлаштування та освіти після школи або для того й іншого, вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема із застосуванням математичних знань і наукових понять. Тому впроваджувати даного проекту через STEM-освіту є перспективним та продуктивним механізмом донесення корисної інформації до школярів різних вікових груп. Механізми реалізації даного проекту пропонуємо проводити через пізнавальні лекції-презентації, майстер-класи на літній школі, створеної на базі ФВМ СНАУ з різноманітними тематиками (табл.). Окремі теми можна демонструвати на уроках природознавства, біології, хімії, основах здоров'я, класних годинах, батьківських зборах, під час екскурсій на факультет ветеринарної медицини та до ветеринарних клінік. *Виконавцями проекту можуть бути:* автори проекту, викладачі кафедр факультету, студент-волонтери після занять та під час навчальної практики, що є важливою частиною роботи ветеринарного лікаря – популяризація знань та обізнаності серед громадян щодо ветеринарних питань, набуття досвіду просвітницької роботи з населенням для майбутніх спеціалістів.

Табл. - майстер-класи у літній школі ФВМ

№	Предмет	Формування життєвих навичок
1.	Анатомія	Ідентифікація археологічних розкопок (частини тіла тварин різних видів)
2.		Назви частин тіла корови, коня, свині, кози, kota, собаки
3.	Безпека людини	Алгоритм поведінки, у разі якщо придбав чи підібрав тваринку на вулиці
4.		Алгоритм поведінки, у разі укусу знайомою чи незнайомою твариною
5.		Поводження людини (дитини) з незнайомою тваринкою на вулиці
6.		Поводження людини (дитини), якщо розбився градусник вдома
7.		Виготовлення мазків з рук школяра до та після їх миття
8.	Візуальне пізнання	Відвідування музеїв акушерства, паразитології, патологічної анатомії, ветеринарної експертизи, фармакології ФВМ СНАУ та віварію з тваринами
9.	Діагностика	Аускультация серця тварин різних видів. Основи оцінки здоров'я
10.		З тваринкою щось не так? Оцінка здоров'я тварини по зовнішньому вигляду
11.		Як доять козу чи корову. Правила поведінки та доїння
12.		Що не можна їсти тваринам, обереги із запропонованого.
13.	Експертиза	Що ми їмо? Домашня експертиза продуктів. Сметана. Кока-кола. Шоколад. Жувальні цукерки. Чіпси. Перга. Мед, тощо.
14.	Фармакологія	Вплив кофеїну на організм на прикладі вимірювання тиску
15.		Порівняння ваги різних речовин чайними, столовими ложками та на вагах
16.		Розрахунок дози препарату від гельмінтів для kota, собаки
17.		Як безпечно надати тваринкам «таблетку від глистів». Фіксація тваринок
18.		Правила нанесення препаратів проти бліх і кліщів на тіло тварини
19.		Препарати першої допомоги для тварин при отруєнні та пошкодженні шкіри
20.		Виготовлення настоїв та відварів з лікарських рослин
21.	Хімія природи	Якісні реакції, що допомагають в житті людини
22.	Хірургія	Пов'язка коту, якщо у нього рана чи травма голови
23.	Цитологія	Як виглядають легені курця та здорової людини, печінки, статеві клітини та інші органи та тканини під мікроскопом

Соціальний проект «життєві поради від лікарів ветеринарної медицини - дітям і не тільки» може мати корисне суспільне значення, потребує впровадження в учбовий процес для школярів та студентів факультету ветеринарної медицини як частина важливої просвітницької діяльності.

ВІД ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗНАНЬ – ДО ГУМАННОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

Бойченко А.С., студ. 3 курсу, ФВМ; студенти ФВМ - реалізатори проекту:
Кекух Л.А., 3 ст. курс, Корчінова Д.О., 3 курс та група 1601-1, 4 курсу ФВМ
Науковий керівник: Кистерна О. С., к.вет.н., доцент
Сумський НАУ

Проблеми гуманного поводження з тваринами є і, нажаль, будуть у нашому суспільстві. Дана проблема комплексна, має свої причини, розвиток та наслідки. Відношення до тварин формується перш за все в родині. Після того, як дитина стає дорослішою і заглиблюється у життя, на її шляху з'являються інші люди та обставини, які теж можуть значно вплинути на відношення до тварин. На наш погляд, такими людьми можуть бути майбутні лікарі (студенти ФВМ) та ті, хто вже ними став.

В розумінні ветеринарного лікаря негуманне поводження з тваринами не обмежується тільки питаннями жорсткого поводження людей з ними. Існує достатньо зрозумілих для лікаря і необізнаних для власників тварин питань, які призводять до ситуацій, які потім можна зарахувати на цей рахунок.

Метою наших досліджень став аналіз різноманітних ситуацій, які відбуваються в нашому суспільстві на сьогоднішній день та на прикладах із практики лікарів ветеринарної клініки дрібних тварин «Ветсервіс», м. Суми.

Було встановлено, що більшість проблем виникають на базі відсутності елементарних знань щодо утримання, профілактики інфекційних хвороб, лікування тварин, правил їх вихову на території міста, варіантів контролю їх чисельності, таких понять як проведення евтаназії тільки з медичних показань; шкода від використання гормональних таблеток для припинення тички і охоти, що призводить до онкологічних хвороб і запалень органів жіночої сфери; порушення дозувань і схем застосування антигельмінтних та інсектоакарицидних препаратів, що викликає отруєння або недостатньо профілакує дані хвороби; відсутність обізнаності щодо правил перевезення тварин у інші країни з метою попередження збільшення безпритульних тварин на території міст та селищ.

Проблеми також виникають і під час прояву доброти людей до тварин: у разі коли їх підбирають з вулиці та розміщують поряд з домашніми, які при цьому часто є не вакцинованими; можливість ураження людини зооантропонозами під час контактування з незнайомими тваринками. Окремим зловідомним питанням є розведення та реалізація тварин громадянами України в незареєстрованих розплідниках, у тому числі, і нашого міста, без належних знань та вмінь і за відсутності державного ветеринарного контролю та реалізації відповідної законодавчої бази.

Всі вищесказані проблемні питання, нажаль, мають місце у сумському регіоні. Окремо наголошуємо про резонансний випадок знищення котів в колодязі восени 2019 року. Часто зустрічається випадки, коли на прийом у ветеринарні клініки м. Суми надходять тварини, поранені з пневматичної та мисливської зброї; тварини, які постраждали від петард, після чого стали пораненими, агресивними, чи навпаки, отримали стрес і хвороби серця або загубилися від страху. Були у ветеринарній клініці тварини з татуваннями, фарбуванням чи нанесенням стразів на волосяний покрив, стразами на зубах, незручному для тварин одязі та взутті.

Аналіз проблематики гуманного поводження, зменшення або мінімізації даних проблем демонструє нам потребу вирішення таких питань. Ми пропонуємо це робити через популяризацію ветеринарних знань серед школярів і населення за для збільшення охочих стати лікарями ветеринарної медицини і професійно впливати на дану ситуацію або за для обізнаності людей та впливу на ситуацію, що склалася. Такі заходи важливо проводити серед школярів міст та селищ нашого регіону, власників розплідників тварин. При цьому обов'язково потрібно наголошувати про міру і ступінь відповідальності людини (дитини), яка настає в результаті жорсткого поводження з тваринами. Потрібно також розробити брошури, постери з важливою та цікавою інформацією, нанесенням QR-кодів з посиланнями на закони та цікаві статті по даній проблематиці.

Вдале поєднання популяризації ветеринарних знань серед населення та школярів, на наш погляд, можуть стати рушійною силою для покращення вирішення питань щодо гуманного поводження з тваринами. Для реалізації такої ідеї може використовувати такі дати, як: Всеукраїнський урок доброти щодо гуманного поводження з тваринами (4 жовтня), що вже офіційно проводиться другий раз поспіль в Україні та Всесвітній день боротьби зі сказом, який проводиться 28 вересня кожного року.

Пробна реалізація даного проекту вперше відбулася за участю викладачів (Кистерної О. С., Гребенник Н. П.) та студентів факультету ветеринарної медицини групи 1601-1, 4 курсу, спеціалізації «Ветеринарна гігієна» на базі ЗОШ №4, м. Суми. Була підготовлена тематична презентація, яку вдалося провести одночасно у всіх класах школи завдяки залученню майже всієї групи студентів одночасно. Це стало позитивним досвідом для них та може розглядатися, як практична робота лікаря ветеринарної медицини, яка була проведена через просвітницьку роботу з населенням. Після чого вперше презентаційні доповіді підсилили невеликим театральним дійством про найбільш наболілі проблеми негуманного поводження з тваринами, що дало змогу адаптувати подачу матеріалу для школярів різного віку. Вважаємо, що через достойну популяризацію ветеринарних знань, у тому числі, і серед школярів, можливо і потрібно впливати на проблеми жорсткого поводження з тваринами.

ПОДІЛ ПЕРОРАЛЬНИХ ЖЕЛАТИНОВИХ КАПСУЛ – ДІЯ, ЩО РОЗКРИВАЄ «СКРИНЬКУ ПАНДОРИ»

Смирнов М. С., студ. 2 ст. курсу, ФВМ
Науковий керівник: Кистерна О. С., к.вет.н., доцент
Сумський НАУ

Ідея написання тези спричинена тим, що в сучасній ветеринарній медицині виникають спірні питання, коріння яких лежить в порушенні встановлених правил використання таких лікарських форм, як капсули. Такі ситуації переважно зустрічаються за терапії дрібних тварин. Лікарі ветеринарної медицини все частіше використовують європейські протоколи лікування доказової ветеринарної медицини, при цьому не враховують наявності заявлених препаратів у відповідних лікарських формах в Україні, зручних для дозування дрібним тваринам. Наприклад, такі пероральні капсули з кришечками, як Клотримазол, Флюконазол, Тетрациклін, мають форми випуску і дозування, розраховані на людину вагою 10-50-70 кг та не виробляються фармацевтичними ветеринарними підприємствами для дрібних тварин. При лікуванні мікроспорії, трихофітії, маласезій та інших грибних уражень за рекомендації європейських протоколів використовують протимікозні антибіотики, а для мікоплазмозів та інших чутливих до нього інфекцій – Тетрациклін. При цьому зустрічаються випадки, коли лікарі ветеринарної медицини рекомендують розкривати та ділити капсули на 2, 4 та більше частин, що є неприпустимим згідно вимог фармацевтичної практики. Втім, така «процедура ділення капсул», навіть спеціалістами ветеринарної медицини, потребує аптечного обладнання, санітарних умов, навичок зважування та пакування капсул. Відомо, що для цього у пусті капсули з кришечками розсипають «умовно потрібну дозу», переважно «на око». Часто такі маніпуляції вимушені виконувати самі власники тварин за рекомендацією лікарів, так як курс лікування такими препаратами є тривалим.

Тому *мета нашої роботи* - перевірка такої незаконної процедури, як ділення капсул та аналіз можливих проблемних питань, що можуть виникати після впровадження таких дій у практику лікування дрібних тварин. Був проведений дослід на прикладі капсул з Тетрацикліном 500 мг. Для чого використали два типи вагів – електронні - модель 6000 Momert Orsiginal brand, які мають мінімальну шкалу вимірювання 100 мг (0,1 г) та аптечні-ручні, розраховані на 20 мг-1 г (табл.).

Табл. – визначення похибки на вагах при діленні капсул з кришечками

Типи вагів		Зважування	Ціла капсула, мг/г	Оболонка без вмісту, мг/г	Вміст капсул без оболонки, мг/г	Втрати вмісту, мг	Вага кожної із частин капсули, поділеної на 2 або 4 частини від вмісту цілої капсули, мг				
							1/2	1/2	1/4	1/4	
Електронні, мін. 0,1 г (100 мг)		№ 1	500 (0,5)	110 (0,1)	(350) 0,35	-50*	100	менше ±100	менше ±100	менше ±100	
		№ 1 - втрати вмісту капсули внаслідок налипання на оболонку 10 мг, розсіпання 40 мг									
		№ 2	500 (0,5)	100 (0,1)	(380) 0,38	-20*	100	100	менше ±100	менше ±100	
№ 2 - втрати вмісту капсули внаслідок налипання на оболонку відсутні, розсіпання 20 мг											
Ручні, мін. 20 мг-1 г		№ 3	500 (0,5)	120 (0,1)	(360) 0,36	-40**	80	110	100	70	
		№ 3 - втрати вмісту капсули внаслідок налипання на оболонку 20 мг, розсіпання 20 мг									
		№ 4	500 (0,5)	100 (0,1)	(390) 0,39	-10**	100	90	80	120	
№ 4 - втрати вмісту капсули внаслідок налипання на оболонку 0 мг, розсіпання 10 мг											

Так, під час ділення капсул та вимірювання їх кожної окремої частини електронними вагами з мінімальною зважувальною здатністю 0,1 (100 мг) було не можливо досягнути точного результату при їх діленні і зважуванні. На відміну від використання ручних з мінімальною здатністю вимірювати - 0,02 (20 мг), де можна було досягнути більш точного результату. Після ділення капсул на 2 та 4 частини електронне табло завжди демонструвало однакову вагу різних частин капсул - 0,1 (100 мг) за наявності втрат під час зважування від 20 до 50*мг (№1-2). Втім, ручні ваги демонстрували коливання ваги кожної із частин від 70 до 120 мг за наявності втрат від 10 та 40**мг (зважування № 3-4), а на електронних було втрачено-20-50 мг (зважування №1-2) через просипання та налипання на внутрішню оболонку капсули вмісту препарату, капсулу з яким піддавали експериментальному розподілу.

Результати дослідження демонструють значні похибки під час поділу желатинових капсул з кришечками, що підтверджує вже і так відомий фармакологічний закон – капсули ділити не можна. Тому хочемо ще раз застерегти лікарів ветеринарної медицини, що поділ капсул призведе до порушення цілісності вмісту даної лікарської форми та її інактивації ще на шляху до надходження у кишечник, де повинно відбуватися основне всмоктування вмісту капсули. Також порушується дозування, що є особливо небезпечним за умов застосування протимікробних та інших хімотерапевтичних засобів (напр., інсектоакарицидних засобів). При цьому виникає ризик зменшення їх протимікробної активності, терапевтичного ефекту на організм пацієнта, з'являються перспективи появи резистентних форм бактерій. А останнє питання – є пріоритетним на шляху подолання проблем в сучасній ветеринарній медицині всієї планети та й України в цілому.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОРМУВАННЯ ВМІСТУ ОКСИМЕТИЛФУРФУРОЛУ В ПРОДУКТАХ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ

Барабанова Л., студ. 1 курсу ФХТ, спец. «Харчові технології»
Науковий керівник: доц. В.Д. Івченко
Сумський НАУ

Процес виробництва продуктів харчування часом супроводжується утворенням небезпечних для здоров'я сполук, що вимагає суворого дотримання регламентів виробництв, а також контролю якості, особливо для продуктів дитячого харчування.

Однією з таких сполук є 5-оксиметилфурфурол (ОМФ) – альдегід фуранового ряду (хімічна формула $C_6H_6O_3$). Назва за IUPAC номенклатурою – 5 (гідроксиметил)-2-фурфураль (рис. 1).

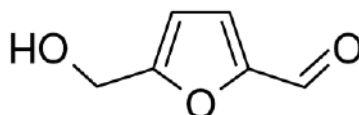

Рис. 1. Хімічна структура 5 (гідроксиметил)-2-фурфуралю (ОМФ)

Це продукт хімічного руйнування цукрів. І хоча процеси, що супроводжують нагрівання, не зовсім однакові для різних цукрів, проте основну схему хімічних змін можна представити в наступному вигляді (рис 2): сахароза гідролізується до глюкози і фруктози, нагрівання моносахаридів викликає спочатку дегідратацію цукру (відщеплення від моносахариду однієї або двох молекул води). При цьому утворюються ангідриди цукрів. При тривалому тепловому впливі відщеплюється третя молекула води і утворюється оксиметилфурфурол, який при подальшому нагріванні може розпадатися з руйнуванням вуглеводного скелету і утворенням мурашиної і левулінової кислоти або утворювати забарвлені сполуки.

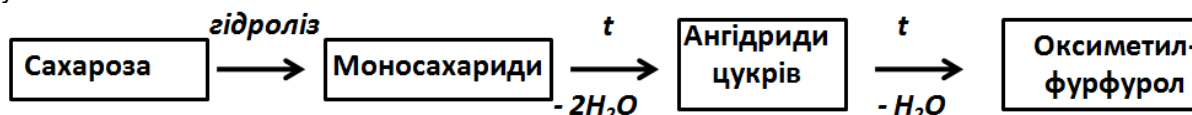

Рис. 2. Схема утворення оксиметилфурфуролу при нагріванні цукрів

Присутність 5-оксиметилфурфуролу в харчових продуктах небажана з наступних причин: фуранові похідні є отрутами, великі дози їх викликають судоми і параліч, малі дози пригнічують нервову систему. Ці сполуки організм людини не може метаболізувати, що призводить до накопичення їх у печінці, а можливо і до порушення біохімічних процесів в організмі. Також фахівці відносять ОМФ до «можливо або потенційно канцерогенних речовин».

Оксиметилфурфурол входить до так званих індикаторів якості і безпеки ведення технологічного процесу, так як утворюється при виробництві соків, плодоовочевої та кондитерської внаслідок впливу високих температур на окремих етапах технологічного процесу, зокрема при стерилізації (пастеризації) чи в результаті порушення режиму термообробки. Перевищений його вміст може бути результатом тривалого зберігання продуктів або використання застарілих технологічних ліній.

Згідно з результатами ряду експериментальних досліджень, оксиметилфурфурол володіє обмеженою токсичною (мутагенною) дією, що обґрунтовує необхідність нормування його максимальної кількості в продуктах, особливо дитячого харчування. На сьогодні питання офіційного нормування вміст ОМФ у харчових продуктах в Україні не можна вважати до кінця вирішеним. Найкраще контролюється вміст цієї речовини у меді, де згідно діючих норм він не повинен перевищувати 25 мг на 1 кг.

Традиційно бажаними у дитячому раціоні є плодоовочева продукція та продукти її переробки, зокрема соки та пюре. Але технологія виробництва цих цукровмісних продуктів обов'язково включає етап термічної обробки, а отже, утворення оксиметилфурфуролу не уникнути. В ЄС для всіх соків встановлені норми вмісту ОМФ від 10 до 20 мг / л. В Україні з 2013 року цей показник регламентується тільки в дитячих соках, рекомендованих від 0 до 3-х років: для соків з цитрусових - 10 мг / л, для решти 20 мг / л, що досить багато. А для інших груп споживачів, в тому числі і для дітей старше трьох років, вміст цієї речовини в соках не нормується.

Разом з тим, слід зазначити, що не можна перекладати відповідальність за безпеку харчування лише на державу та виробників, уникаючи свідомого підходу до формування раціону дитини батьками. Для порівняння допустимий вміст ОМФ у солодких напоях - 100 мг/л, а в Coca-Cola і Pepsi вміст ОМФ може сягати 300-350 мг/л, так як входить до складу забарвлюючих речовин. Такі напої можна назвати справжніми «оксиметилфурфуроловими бомбами».

ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА АСКАРОЗУ СВИНЕЙ В УМОВАХ ТОВ «ЖУРАВКА» ВАРВИНСЬКОГО РАЙОНУ

Гурин А., студентка магістратури ФВМ.
Науковий керівник : к.вет.н., ст. викладач Панасенко О.С.

В умовах промислового свинарства надзвичайно важливим є комплексна діагностика паразитарних хвороб свиней. Однією з головних ланок такої діагностики є дані патологоанатомічного розтину. Ми вивчили домінуючі патологоанатомічні зміни при одному з найбільш розповсюджених гельмінтозів свиней -аскарозі в умовах ТОВ «Журавка».

Аскаридоз свиней викликається крупною нематодою *Ascaris suum*. Це одне з найпоширеніших гельмінтозних захворювань свиней. Яйця аскарид, що виділяються з кишечника свині в зовнішнє середовище, не інвазійні, вони дозрівають у зовнішньому середовищі. За цей час в яйці розвивається личинка. Термін розвитку інвазійних яєць у зовнішньому середовищі, близько 3-4 тижнів. Зараження відбувається при ковтанні яєць, що пробули в зовнішньому середовищі понад 4 тижні. Личинки роблять складну міграцію різними шляхами:

1. Через лімфатичні синуси кишкових ворсинок, лімфатичні судини і вузли потрапляють в грудну протоку, порожнисту вену, в легені.
2. Через ворітну вену і печінку проникають в порожнисту вену, в легені.
3. Через кишкову стінку в черевну порожнину, потім через капсулу печінки, її паренхіму і судини в венозну систему. Цей шлях вельми рідкісний.

Проникнувши в судини легенів, личинки незабаром покидають їх; проходять через стінки капілярів і через міжальвеолярні перегородки потрапляють в альвеоли і бронхіоли; потім просуваються до трахеї і гортані, проникають в глотку і проковтують тваринам, досягають травного тракту. Під час міграції відбувається линька личинки і розвиток статевозрілої стадії. Частина личинок через легеневі капіляри можуть потрапляти в серце, звідки можуть надходити в різні органи.

При клінічному огляді свиней ми відмічали при гострому перебігу прояви алергії; ціаноз видимих слизових оболонок, вогнищеву гіперемію шкіри, набряк повік, міжщелепової ділянки.

При зтяжньому перебігу спостерігали катаральний ентерит, хронічну інтоксикацію; іноді відмічали закупорку аскаридами кишечника. Інтоксикація призводить до ураження центральної нервової системи (судоми), кропив'яної висипки на шкірі.

Патологоанатомічні зміни при гострому прояві характеризувалися ціанозом видимих слизових оболонок, набряком підшкірної клітковини, ураженням печінки. У печінці спостерігали білуваті ділянки за рахунок еозинофільного паразитарного гепатиту.

Набряк легень, крововиливи з подальшим розвитком пневмонії. Пневмонічні вогнища іноді розсмоктувалися. У місцях ураження виявляли личинки аскарид. Статевозрілих аскарид знаходили в тонкому кишечнику, вони викликали катаральний ентерит, іноді відмічали закупорку кишечника клубками аскарид.

При зтяжньому перебігу в печінці в місцях білих плям розвивається вогнищевий цироз у вигляді зірчастих, сітчастих розростань сполучної тканини, що проникають у паренхіму. У легенях крім пневмонії - щільні вузликіві ураження. Потрапляння личинок у велике коло кровообігу і затримка їх в органах веде до утворення вузликів з просіяне зерно, в яких можна виявити личинки аскарид. Часто діагностували хронічний катаральний ентерит. Навколо загиблих личинок в органах утворюються гранульоми.

Підводячи підсумки проведеної роботи можна сказати про важливість патологоанатомічної діагностики взагалі і при паразитарних захворюваннях зокрема. Проводячи патологоанатомічний розтин тварин в умовах господарства можна в найкоротші строки встановити попередній, а часто і остаточний діагноз на паразитарні хвороби свиней.

ПРОЯВ КЕТОЗУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СЕЗОННОСТІ ТА ФІЗІОЛОГІЧНОГО СТАНУ КОРІВ В УМОВАХ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ФІЛІЇ «РАЙЗ – МАКСИМКО» ТРОСТЯНЕЦЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Педан О. студент магістратури ФВМ.

Науковий керівник : к.вет.н., ст.. викл. Панасенко О.С.

Кетоз - захворювання, яке характеризується порушенням вуглеводно-ліпідного, білкового та мінерального обміну і накопиченням в організмі кетонів (ацетооцтової і бета-оксимасляної кислот та ацетону).

Головною причиною первинного кетозу є неповноцінна годівля тварин: недостатність у раціонах легкозасвоюваних вуглеводів, надлишок у них білків (при висококонцентратному типі годівлі), а також одноманітний тип годівлі тварин силосом, жомом, бардою, які містять багато оцтової і масляної кислот. Сприяють виникненню і розвитку кетозу порушення функції гіпофізу і надниркових залоз, нестача в організмі життєво необхідних мікроелементів, гіпокінезія. Первинний кетоз серед корів нерідко має масовий характер, тоді як вторинний зустрічається в поодиноких випадках як ускладнення після пологового парезу, захворювань печінки, хронічної гіпотонії та деяких кормових отруєнь.

Кетоз у корів, що має субклінічну форму, характеризується підвищеним вмістом кетонів у сечі (1,7-5,2 ммоль/л), молоці (0,8-1,5 ммоль/л) і крові (2,1-4,2 ммоль/л), зменшенням лужного резерву (35-40 об% CO₂) та вмісту глюкози (1,2-1,3 ммоль/л) в крові.

За даними наших досліджень в умовах господарства ми встановили, що кетоз проявляється з вираженою сезонністю, а саме в осінне-зимовий період було зареєстровано 87% випадків кетозу в господарстві. Також відмічали суттєву залежність прояву кетозу від фізіологічного стану корів - наявності стільності. Левова частка кетозів (92%) викала в останні 2 місяці перед розтелом і два місяці після отелу, що можна пояснити піковими навантаженнями на обмін речовин в цей період.

З метою лікувально-профілактичних міроприємств в господарстві ми застосовуємо мелясу — 0,5-1 кг, натрій пропіонат та амоній лактат по 50-70 г, пропіленгліколь — 300-500 г на добу за два прийоми протягом чотирьох-п'яти діб. Ефективними є протикетозні препарати і лікарські суміші в такому складі: осимол, холінол, кетосан, кетост гама-аміномасляна кислота, урсокетин, а також суміші А і В, за І.Г. Шарабріним і М.Х. Шайхамановим та суміш С.І. Смірнова. Комплексні препарати добавляють до корму, суміші А і В вводять внутрішньовенно, а суміш С.І. Смірнова, яка складається з 50 г 96°-ного етилового спирту, 100 г дріжджів і 200 г цукру на 1 води вводять всередину.

Для запобігання кетозу необхідно слідкувати, щоб цукрово-протеїнове співвідношення в раціоні було в межах 0,8:1-1,2:1, рН силосу — 3,9-4,2, контролювати вміст і співвідношення органічних кислот у ньому. Слід запобігати також гіпокінезії й дії на організм стрес-факторів. Для профілактики кетозу великої рогатої худоби при масовій відгодівлі доцільно застосовувати карбоксилін.

При кетозі раціон корів слід збалансувати за вмістом і співвідношенням основних поживних речовин, вітамінів, макро- і мікроелементів, організувати активний моціон та ультрафіолетове опромінювання тварин.

Із лікарських засобів високий терапевтичний ефект забезпечує внутрішньовенне введення коровам 10-20 %-го розчину глюкози (по 750-500 мл). До розчину глюкози додають аскорбінову кислоту (по 1-2 г). При введенні коровам великих доз глюкози (1-2 л розчину) для її засвоєння одночасно потрібно внутрішньом'язово вводити інсулін (по 200-300 ОД).

ЗДОРОВИЙ КИШЕЧНИК – ЗДОРОВА ТВАРИНА

Павловський В.В., студ-3 курсу ФВМ, Павловська Е.С. студ-2 курсу БТФ
Науковий керівник : професор Зон Г.А.
Сумський НАУ

Для забезпечення найкращої продуктивності тварин, необхідно надати оптимальні умови утримання та збалансовану годівлю. За сучасних умов утримання та годівлі використовують багато інноваційних заходів, спрямованих на попередження тих чи інших хвороб тварин. Але ці заходи на жаль не впливають значною мірою на реальній стан якості кормів та комбікормів для годівлі продуктивних сільськогосподарських тварин через те, що контроль якості в Україні з боку ветеринарно-санітарного нагляду здійснюється не системно, з причин значного зменшення повноважень та недофінансування даної установи. Це негативно впливає на добробут тварин в тваринницьких господарствах, виробництв сировини тваринного походження та господарств селекційно-племінного напрямку.

Відомо, що раціон є важливим елементом в розвитку та існуванні всього організму, від цього залежить коефіцієнт виходу прибутку з продукції чи забійного потенціалу тварин в т.ч. птахів, в залежності від спеціалізації підприємства. Тому збереження автохтонної мікрофлори кишечника та використання ефективних біологічно-активних сполук для боротьби з субклінічним хронічним запаленням кишечника і іншими біологічними, хімічними та механічними загрозами дозволяють отримати високу рентабельність і є дуже важливим і важким завданням для виробництва.

Шлунково-кишковий тракт являє собою дуже складну та динамічну за своєю роботою екосистему, тому що тут відбувається перетравлення та засвоєння всіх необхідних для життя сполук та мікроелементів. Але на цьому роль Шлунково-кишкового тракту не обмежується. Система слугує захисним бар'єром для організму, який складається з фізичних, хімічних, мікробіологічних та імуногенних складових, які в сукупності, по мірі своїх можливостей захищають організм від уражень патогенними мікроорганізмами та продуктами їх життєдіяльності (токсинами) та від інших факторів. Здоров'я тварини залежить від взаємодії слизової оболонки з мікроорганізмами, які її колонізують.

Мікроорганізми можуть бути як не патогенними (корисними), так і патогенними (шкідливими), але поміж них розрізняють також умовно-патогенні, які в сукупності з різними факторами можуть нести як шкоду, так і користь макроорганізму. Факторами порушення балансу можуть слугувати не тільки негативні чинники годівлі, а й стресові ситуації. Добре відомо, що стрес, спричинює підвищену проникність слизової оболонки кишечника. Таким шляхом через оболонку потрапляють шкідливі речовини та уражають інші тканини організму. Цей ефект отримав назву «дір'явої кишки». Суть цього процесу полягає в тому, що епітелій втрачає частково здатність до засвоєння поживних речовин та запобіганню всмоктування шкідливих речовин. Це в свою чергу призводить до затримки росту тварини та зниженню її економічного потенціалу, також зниження резистентності до вірусних і мікробіологічних загроз.

Найбільш характерним представником умовно-патогенних мікроорганізмів є *E. coli*, яка є типовим мешканцем тонкого відділу кишечника, більшість штамів якої є нешкідливими. Проте характерним винятком є ентеропатогенні штами *E. coli*, що викликають тяжкі захворювання харчового походження. Зараження виникає внаслідок споживання неякісного корму. Також цей представник мікробіоти здатен виробляти токсини дуже схожі з токсинами *Shigella dysenteriae*. Сприятливими умовами для збудника є температура в межах 7-50 ° С, тобто в умовах внутрішнього середовища організму тварини, вона відчуває себе досить зручно. Кількість мікроорганізму може збільшуватись в продуктах харчування, що мають показник рН 4,4.

Також в тваринництві найбільш поширеною стресовою ситуацією є відлучення молоді тварини від матері. Стрес виникає в наслідок змін навколишнього середовища для тварини, а саме зміни раціону з підсисного періоду на самостійне харчування. Нові умови утримання та оточення тварини і є основним стресом для молодняка. Все це викликає негативні зміни в роботі кишечника та змінює співвідношення в спектрі мікрофлори шлунково-кишкового тракту.

Таким чином, можна стверджувати те що, збалансована годівля перевіреними та якісними кормами і попередження зайвих стресових ситуацій у господарстві є першорядною метою для профілактики розладів травлення та обміну речовин в організмі тварин, що в свою чергу збільшить економічний потенціал господарства.

ЗАСТОСУВАННЯ СТЕМПІНГ-АУТУ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ СПАЛАХУ АФРИКАНСЬКОЇ ЧУМИ СВИНЕЙ(АЧС)

Лисиця В.А., магістрант 1. курсу ФВМ
Науковий керівник : професор Г.А.Зон
Сумського НАУ

АЧС- це висококонтагіозна вірусна хвороба свиней, що характеризується лихоманкою, ціанозом шкіри та геморагіями внутрішніх органів .Інкубаційний період може тривати протягом 2-6 днів. Клінічна картина при захворюванні супроводжується підвищеною температурою тіла до 40,5-42°C.Хвора тварина здебільшого лежить, заривається в підстилку, погано підіймається, має хитку ходу, на шкірі живота, шиї, вух помітні червоно-фіолетові плями, при надавлюванні на які вони не зникають.

Метою даного повідомлення є інформація про власний досвід з ліквідації вогнища АЧС в одному з населених пунктів України, де автор безпосередньо приймала участь.

На місці події, де стався даний випадок в першу чергу проводили збір анамнезу при спілкуванні з власником тварини, а саме про те як тварина себе поводити, про раціон харчування, умови утримання..Після з'ясування обставин загибелі тварини, проводили патологоанатомічний розтин трупа тварини, який відправляли до діагностичної лабораторії для підтвердження даного діагнозу. Відбір патологічного матеріалу проводили безпосередньо на скотомогильнику (кров від загиблої тварини у чисту стерильну закриту пробірку, шматочки нирок , селезінки, підщелепні та мезентеріальні лімфатичні вузли поміщали до контейнеру, після чого писали супровідний лист і разом відправляли до діагностичної лабораторії, для підтвердження діагнозу. Після підтвердження діагнозу приймалися заходи щодо ліквідації хвороби, які містили подвірний обхід, проводили бесіду з усіма жителями даного населеного пункту та застосовували метод стемпінг-ауту (англ.- загасити, викоринювати, винищувати), який полягає в забої усіх хворих і підозрюваних у зараженні тварин, знищенні(спалюванні,захороненні) їх трупів, очищенні та дезінфекції господарства. На даний час застосування стемпінг - ауту є провідною в радикальній стратегії контролю інфекційних захворювань тварин.

Після накладання карантину проводили усі заходи відповідно до чинної інструкції з ліквідації АЧС в т.ч. дезінфекцію подвір'я де безпосередньо виникло захворювання, обладнували входи дезкілимками, які кожного дня обробляли дезінфектантом Бланідас А - Форте, з розрахунку 10 літрів на 1м² площі. Одночасно проводили дезінфекцію приміщення де утримувались тварини хлорним вапном ,з розрахунку 0,5кг на 1м² поверхні.

На в'їзді та виїзді з населеного пункту встановлювали дезбар'єри для машин , які також кожного дня зрошували Бланідас А-форте Згідно інструкції , встановили певні знаки ,що вказували на карантин в даному населеному пункті,який після проведених заходів протягом 40 днів зняли і об'явили населений пункт благополучним щодо АЧС.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНАЛІЗАТОРІВ

Гома К.С. студ. 2 с.т. курс., ФВМ, «Ветмедицина»
Науковий керівник: к.в.н., доцент Плюта Л.В.

Нервова система, регулюючи і координуючи діяльність організму, постійно отримує і аналізує інформацію, що надходить до неї із зовнішнього середовища та від усіх органів. Частиною нервової системи, яка виконує цю функцію, називають аналізаторами. Діяльність аналізатора людини й тварин нерозривно зв'язана з синтетичною діяльністю їхнього мозку. Згідно з дослідженнями І. Павлова, кожний аналізатор складається з трьох частин: периферичної (представлена певними видами рецепторів); провідникової (шлях, по якому передається збудження — периферичні нерви й волокна білої речовини спинного та головного мозку); центральної (спеціальні чутливі зони кори великих півкуль головного мозку). Наприклад, до слухової сенсорної системи входять слухові рецептори внутрішнього вуха; слухові нерви і провідні шляхи стовбура й підкіркової частини головного мозку; слухова зона кори, що розташована у скроневій частці великого мозку. Кожна частина аналізатора відіграє важливу роль у забезпеченні нормальної чутливості організму, а отже, набуття життєвого досвіду. Отже, кожний аналізатор має три частини: периферичну, проміжну і центральну. Периферична частина представлена рецептором, який сприймає подразнення і у відповідь на нього генерує нервовий імпульс (збудження). Нервовий імпульс по проміжній частині аналізатора, до складу якої входять нерв (нерви) та підкіркові центри, досягає кори півкуль великого мозку. Остання є центральною частиною аналізатора. В ній відбувається синтез і аналіз збудження.

Рецепторами називаються спеціалізовані клітини, які сприймають дію подразників. Енергія подразника кодується рецептором і передається в центральний відділ у головному мозку. Рецептори є головним джерелом інформації про стан зовнішнього та внутрішнього середовища.

В залежності від способу взаємодії рецептора з подразником розрізняють контактні та дистантні рецептори. Контактні — це рецептори, збудження в яких виникає при безпосередньому контакті з подразником (рецептори у шкірі). Дистантні — це рецептори, які сприймають подразнення, джерело якого знаходиться на відстані (рецептори слуху, зору).

Рецептори поділяють на екстерорецептори і інтерорецептори. Екстерорецептори сприймають подразнення із зовнішнього середовища, які у корі півкуль великого мозку відтворюються у вигляді відчуттів. У зв'язку з цим їх називають органами чуття. У тварин органи чуття сприймають подразнення зовнішнього середовища. Нервові збудження, що виникають внаслідок дії подразнень, сприймаються у формі різних відчуттів. Відчуття — це відображення у свідомості людини або тварини предметів і явищ зовнішнього світу у результаті їх впливу на органи чуття. До екстерорецепторів належать зорові рецептори, слухові, тактильні, температурні та больові рецептори шкіри і слизових оболонок рота, носа, верхніх дихальних шляхів, смакові, нюхові рецептори. До інтерорецепторів відносяться рецептори, які збуджуються під впливом змін, що відбуваються всередині організму, до них належать рецептори, розташовані у або на внутрішніх органах (рецептори шлунково-кишкового тракту, кровоносних судин, дихальних органів тощо), вестибулорецептори (рецептори вестибулярного апарату), пропріорецептори (рецептори м'язів, суглобів, сухожилків). Екстерорецептори та інтерорецептори в залежності від фізичної природи подразника поділяються на механорецептори (рецептори дотику, тиску, розтягування), фоторецептори (подразником є світло), барорецептори (подразником є тиск), терморецептори (подразником є температура), хеморецептори (подразником є хімічні речовини, хімічний склад середовища).

Збудження рецепторів може викликати або помітні відчуття (відчуття голоду), або зовсім не викликати відчуттів (незначні коливання артеріального тиску). Інформація, яку отримує рецептор, кодується у вигляді потенціалів дії (нервові імпульси). Ці потенціали дії не мають специфічності — тобто від різних подразників, різних рецепторів у ЦНС надходять потенціали дії, які відрізняються лише амплітудою та частотою імпульсів. Інформація кодується на рівні рецепторів. Найменші зміни параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища перетворюються в параметри потенціалів дії, які дають нам об'єктивне відображення зовнішнього світу.

Органів чуття п'ять: зору, дотику, смаку, нюху і присінково-завитковий (статоакустичний) орган. Залежно від будови сприймальних елементів органи чуття поділяють на первинночутливі — сприймальними елементами є нервові клітини (орган зору і нюху), вторинночутливі — сприймальними елементами є видозмінені епітеліальні клітини, які контактують з дендритами нервових клітин (орган смаку і присінково-завитковий орган), і органи, що не мають чіткої органної будови і представлені чутливими нервовими закінченнями (орган дотику).

Інтерорецептори сприймають подразнення від органів, їхніх тканин і судин. Збудження від цих рецепторів, за винятком рецепторів органів руху, у корі півкуль великого мозку при нормальній життєдіяльності організмів не відтворюються у вигляді відчуттів. Аналіз цих збуджень забезпечує нормальний обмін речовин, регуляцію кровопостачання органів та координацію функцій апаратів і систем органів. Аналізатору властива здатність сприймати й розрізняти різноманітні щодо своєї сили й характеру подразнення.

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУДОВИ ШКІРИ

Грива Н.Р., студ. 2 с.т. курс., ФВМ, «Ветмедицина»
Науковий керівник: к.в.н., доцент Плюта Л.В.

Загальний покрив або система органів шкірного покриву складається зі шкіри та її похідних. До похідних належать залози шкіри – залозисті похідні, волосся, роги, органи пальця у вигляді ратиць, копит, кігтів, нігтів та деякі інші утвори, або рогові похідні шкіри.

Шкіра — це орган, який підтримує безпосередній зв'язок організму з навколишнім середовищем, сприймаючи його різноманітні впливи. Для виконання цього завдання шкіра повинна поєднувати у собі механічно-захисні властивості (міцність, еластичність, щільність) з яскраво вираженою чутливістю та здатністю до реагування. В онтогенезі система органів шкірного покриву розвивається з ектодерми й мезодерми. Наприклад, у свині (ембріон) віком один місяць епідерміс одношаровий, як у нижчих представників хребетних; потім він стає двошаровим (як у личинок амфібій), а у віці 2 – 2,5 міс — багатшаровим. Будова шкіри ускладнюється за рахунок мезенхіми, яка утворює власне шкіру та підшкірну основу. Паралельно відбувається розвиток похідних шкіри, який у плодів великої рогатої худоби закінчується до 4-місячного, а в овець — до 2,5 – 3,5-місячного віку. Шкіра – це оболонка, яка відділяє внутрішнє середовище від зовнішнього середовища. Шкіра – цілісна, еластична зовнішня оболонка тіла не набрякаючи від впливу вологи, рН 3,5 – 5,5, має велику пластичність, мінливість та регенеруючу властивість. Шкіра виконує ряд важливих функцій. Вона являється бар'єром між зовнішнім середовищем і внутрішнім середовищем організму, захищає організм від інфекції, механічних і фізичних ушкоджень і втрати рідини. Крім того в шкірі ще є потові і сальні залози, які виділяють піт і жир, у яких містяться кислоти, що служать хімічними засобами захисту від грибів і бактерій, відіграє важливу роль у регуляції температури тіла (звуження і розширення кровоносних судин, виділення поту, на шкірі росте волосся, яке створює захист від холоду), це один з органів почуттів (знаходяться фізичні рецептори, що сприймають тиск, біль, холод, тепло), один з органів виділення (з потом видалюються продукти розщеплення білків, вода, солі), місце депонування енергетичного матеріалу – жирів, а при певних умовах – води, мінеральних солей, вітамінів (особливо вітаміну D3, який тут і утворюється), виконує дихальну функцію (шкірне дихання становить 1% загального газообміну). Розвиток і функції шкіри залежать від функціонування інших органів тіла тварин.

Шкіра складається з епідермісу, дерми (власне шкіра) і підшкірної основи. Епідерміс побудований з плоского багатшарового епітелію. Епідерміс шкіри утворюється за рахунок ектодерми, а власне шкіра та підшкірна основа розвиваються з мезодерми (дерматоми). Епідерміс – зовнішній пласт шкіри (надшкір'я) 0,07-2,5 мм – представлений багатшаровим плоским зроговілим епітелієм. Його глибокі шари складаються з клітин, які розмножуються і мають назву росткового епітелію. Наближаючись до поверхні шкіри, клітини стають плоскими, зроговівають, злущуються і відпадають (зроговілий шар). Саме роговий шар захищає шкіру від механічних, хімічних пошкоджень, проникнення води і мікроорганізмів усередину тіла (мозолі – потовщений роговий шар), забезпечує регенерацію шкіри та очищення шкіри. У цитоплазмі клітин поверхневих рядів шипуватого шару, які переходять у клітини зернистого шару, починається процес кератинізації — накопичення рогоподібних речовин. Ці клітини мають вигляд лусочок, що легко злущуються в разі порушень їхніх зв'язків. В епідермісі шкіри розрізняють кілька шарів: основний, шипуватий, зернистий, блискучий, роговий. Основний і шипуватий шари об'єднують під назвою «ростковий». В епідермісі містяться чутливі нервові закінчення. У шкіри покритій волоссям, епідерміс значно товстіший ніж на ділянках де немає волосся. Склад епідермісу залежить від виду та породи тварини. Зернистий та блискучий шари у свійських тварин є лише в окремих місцях і слабо розвинені. У свиней блискучого шару немає. В ростковому шарі є пігментні клітини - меланоцити, які виробляють пігмент – меланін, що надає колір шкірі й поглинає ультрафіолетові промені, захищаючи цим організм. Цей шар приймає участь у синтезі вітаміну D. Епідерміс має багато нервових закінчень, але немає кровоносних судин. Зернистий шар складається з кількох шарів плоских клітин, всередині яких є кератогалін. Останньому властива значна міцність і еластичність. Він розтягується в холодній воді на 50–70 %, а в гарячій — до 100 % (з попереднім відновленням довжини).

Власне шкіра складається із сосочкового та сітчастого шарів. Сосочковий шар переходить у сітчастий без чітких меж. Товщина сосочкового шару залежить від виду тварин: у великої рогатої худоби він становить 18 – 30 %, у вівці — 50 – 70, у коней — 30 – 40 % товщини основи шкіри. Сосочковий шар виконує трофічну функцію і збільшує поверхню контакту дерми з епідермісом. Сітчастий шар утворений щільною неоформленою сполучною тканиною, в якій є багато колагенових і еластичних волокон. Підшкірна основа з'єднує шкіру з глибше розміщеними органами і складається з пухкої волокнистої сполучної тканини, яка має багато жирових клітин. Саме тут відкладається жир, особливо при надмірній годівлі тварин. У деяких тварин спостерігається значне накопичення жиру (китоподібні, ластоногі), що сприяє збереженню теплоти.

ПІД'ЯЗИКОВИЙ СКЕЛЕТ ТВАРИН, ЙОГО АНАТОМІЧНА БУДОВА

Маренич М.Р., студ. 2 с.т. курс., ФВМ, «Ветмедицина»
Науковий керівник: к.в.н., доцент Плюта Л.В.

Під'язиковий скелет складається із значної кількості кісток, з'єднаних між собою. Ці кістки мають з'єднання між собою, з'єднання з гортанню, з'єднання з черепом. Під'язиковий скелет складається з непарного тіла базигоїда, парних зябрового тиреоїда та гоїдного рогів. Останній ділиться на кератоїод, епігоїд, непостійний додатковий членник, стилоїод і тимпаногіод. Кістки під'язикового скелета з'єднуються між собою суглобами, хрящовою й кістковою тканинами. Вони з'єднуються за допомогою суглоба з щитоподібним хрящем гортані та за допомогою волокнистої сполучної тканини, рідше хрящової, зі скроневою кісткою. Під'язиковий скелет є місцем фіксації м'язів язика, гортані та глотки.

У великої рогатої худоби тіло коротке, широке і стиснуте дорсовентрально. Рострально розміщений язиковий відросток, який має вентроростральний напрям. Дорсокаудально від тіла розміщений тиреоїд, який з'єднується зв'язкою з ростральним ріжком щитоподібного хряща гортані. Тиреоїд з'єднується з тілом хрящем, який з віком переходить у кісткову тканину. Ростродорсально від тіла відходить кератоїод, який приєднується до кулястої суглобової поверхні тіла. Середня частина його звужена, а кінці розширені. Епігоїд видовжено-округлої форми, дещо стиснутий з боків. Між епігоїдом і стилоїодом у овець і великої рогатої худоби буває додатковий членник, який за формою подібний до епігоїда. Стилоїод довгий, плоский і у верхній частині має значних розмірів м'язовий відросток. Тимпаногіод спрямовується від стилоїода до барабанної частини вискової кістки, обходячи латерокаудально зовнішній слуховий хід, потім повертається рострально і прикріплюється на рівні мису середнього вуха.

У молодих тварин тимпаногіод хрящовий. Пізніше відбувається його скостеніння з боку барабанної частини. Інколи його описують як шилоподібний чи під'язиковий відросток. Під'язикова кістка з'єднуються з малими рогами під'язикової кістки суглобами, малі роги під'язикової кістки з дистальним членником під'язикової кістки, а під'язикова кістка з великими рогами під'язикової кістки, середній членник під'язикової кістки з дистальним членником під'язикової кістки і проксимальний членник під'язикової кістки з'єднуються хрящем (синхондроз).

У коня під'язиковий скелет має багато подібного з під'язиковим скелетом у великої рогатої худоби. Язиковий відросток довгий і звужується дорсально. Латерально на тілі розміщені великі кулясті суглобові поверхні для з'єднання з кератоїодом. Тиреоїд шаблеподібно вигнутий і закінчується хрящовим епіфізом. Він стиснутий з боків і біля тіла дещо заокруглений. Тиреоїд рано зростається з тілом. Кератоїод звужений у середній частині і розширений по краях. Його дистальний кінець заокруглений, а проксимальний — плоский. Епігоїд маленький, плоский і довго залишається хрящовим. Стилоїод має вигляд плоскої й довгої пластинки. Тимпаногіод хрящовий, округлої форми з'єднуються суглобами, крім кісткового зрощення, синостоз, між великими рогами під'язикової кістки та під'язиковою кісткою і хрящового зрощення, синхондроз, між середнім членником під'язикової кістки і проксимальним членником під'язикової кістки.

У свині базигоїд масивний, широкий, довгий, на дорсальній поверхні має ямку, а на ростральній — гребінь. Тиреоїд має вигляд пластинки, опуклої латерально, на медіальній поверхні якої є борозна. Тиреоїд рано зростається з тілом. Кератоїод має вигляд трикутної пластинки з вершиною, спрямованою медіально. Епігоїд представлений короткою еластичною зв'язкою, яка у старих тварин заміщується хрящовою тканиною. У свиней (диких і свійських) завжди є додатковий членник, який розміщений між зв'язкою і стилоїодом. Із стилоїодом він з'єднується суглобом. Стилоїод шаблеподібно вигнутий вентрально. Тимпаногіод довгий, хрящовий, з боку барабанної частини скостенілий. У свиней суглобом з'єднані кератоїод з базигоїдом.

У собаки тіло має форму широкої, але короткої пластинки із загнутими дорсально кінцями, до яких приєднуються тиреоїд і кератоїод. Тиреоїд маленький, майже трикутної форми, з розширеною дистальною частиною. Епігоїд довший за стилоїод, тонкий, злегка округлий, з розширеними кінцями. Додатковий членник іноді буває на одному з боків. Стилоїод у середній частині різко загнутий, злегка скручений. Тимпаногіод довгий, плоский, хрящовий, має вигляд пластинки, звуженої дорсально. Тимпаногіод тягнеться по латероростральній поверхні барабанного міхура, потім спрямовується дорсокаудально до кореня яремного відростка, входить у невелике заглиблення і досягає рівня мису середнього вуха. Більшість елементів скелета побудовані за принципом трубчастих кісток. Найбільш мінливою частиною скелета під'язикового апарату є гоїдний ріг, а в його складі — стилоїод. Відношення латеромедіального діаметра стилоїода до його довжини становить 0,03–0,04. Це свідчить про те, що дана ланка скелета працює на вигин і розтягування.

У м'ясоїдних всі елементи під'язикового скелета з'єднуються суглобами, за винятком з'єднання між середнім членником під'язикової кістки і великими рогами під'язикової кістки, яке є хрящовим.

З'єднання під'язикового скелета з ростральним рогом щитоподібного хряща гортані відбувається за допомогою суглоба у собак, у жуйних і свиней це з'єднання забезпечується зв'язкою, а у коней — хрящем. З'єднання під'язикового скелета (тимпаногіода) з частинами вискової кістки являє собою волокнисте сполучення у хижаків, хрящове у жуйних і кісткове — у коней і свиней.

ФІЛОГЕНЕЗ І ОНТОГЕНЕЗ СКЕЛЕТА КІНЦІВОК ТВАРИН

Сабадашов П.С. студ. 2 с.т. курс., ФВМ, «Ветмедицина»

Науковий керівник: к.в.н., доцент Плюта Л.В.

Кінцівки наземних хребетних є похідними плавцеподібних кінцівок представників, що мешкали у воді. Спочатку це була шкірно-м'язова складка, яка знаходилася збоку тіла і виконувала функцію збереження певного положення тіла у водному середовищі. В подальшому певні частини її набувають більшого розвитку й видозмінюються — утворюються грудні й черевні плавці, що розміщуються на більш рухливих частинах тіла. Подібність скелета ногоподібних кінцівок із плавниковоподібними кінцівками виражається в їх поділі на ланки. У вільному відділі плавниковоподібної кінцівки є ланки, які відповідають стилоподію, зейгоподію і деякою мірою автоподію. Відмінність між ними — в кількості ланок і довжині їхніх променів. У водяних тварин промені ланок короткі, в наземних — довші, що пояснюється особливостями їх функцій. Так, парні плавники водяних забезпечують заглиблення, а ногоподібні кінцівки — основні органи руху, які підтримують тіло та відштовхують його від землі. Скелет черевного плавця також складається з поясу і вільного відділу. Поясом є одна хрящова пластинка, що лежить у товщі черевних м'язів перед отвором клоаки. До цієї пластинки приєднується лише один базальний видовжений хрящ, до якого прикріплюється ряд радіальних хрящів. Решта вільного відділу підтримується еластиновими нитками. У самців базальний хрящ продовжується за межі плавця як скелетна основа органу копуляції.

Перехід від повзання до ходіння (бігання) шляхом відштовхування від землі вплинув на будову кінцівок. Підійманню тулуба над землею насамперед допомагає повертання кінцівок із сегментального положення в сагітальне, внаслідок чого ліктьовий суглоб став позаду плечового, колінний — спереду кульшового. При цьому обидва суглоби і автоподій розмістилися під тулубом, а пальці двох пар кінцівок спрямувалися вперед. Таким чином, довжина кроку стала залежати від довжини стилоподія та зейгоподія. Із повертанням кінцівок відпала необхідність у згинанні тулуба при локомоції, тварина почала рухатись швидше. У зв'язку з цим виникла відмінність у функції грудних і тазових кінцівок. Грудні кінцівки почали підтримувати й підтягувати тулуб, а тазові — штовхати його вперед.

Для рептилій, на відміну від амфібій, характерний розвиток грудної клітки. Плечовий пояс має опору на осьовий скелет. Ключиця і надгрудничник збільшують міцність з'єднання правої й лівої частин плечового поясу. Тазовий пояс складається з трьох кісток: клубової, сідничної й лобкової. Таз у рептилій закритий; права й ліва лобкові та сідничні кістки вентрально зросли. Кінцівки рептилій побудовані за типовою схемою наземних хребетних. На грудних кінцівках у зв'язку з посиленням груднини та розвитком лопатки сталася повна редукція коракоїда і часткова — ключиці. В тазовому поясі відбулося значне посилення дорсального відділу, зміщення його в дорсокраніальному напрямі й міцне з'єднання з осьовим скелетом. Праві та ліві лобкові й сідничні кістки зрослися, утворивши тазовий шов. Вільні відділи грудних і тазових кінцівок також зазнали змін не лише в характері розміщення. Відбулася зміна опори від стопо- через пальце- до фалангоходіння. При цьому змінилися довжина, товщина, рельєф суглобових поверхонь кісток вільної кінцівки, ступінь розвитку зв'язок, м'язів, судин, нервів тощо. У різних тварин процес ходіння, бігання на чотирьох кінцівках відбувається неоднаково. Так, амфібії, рептилії, а також ведмеді спираються на весь автоподій — стопоходіння. Стопоходіння змінюється на пальцеходіння, коли тварина спирається на весь палець кінцівки, а базиподій і метаподій входять в опорну частину кінцівки, збільшуючи її довжину, а також легкість кроку (собаки, кішки). Ці властивості ще більше посилюються при переході від пальцеходіння до фалангоходіння, коли тварина спирається тільки на треті фаланги (свиня, велика рогата худоба, кінь), перші ж дві фаланги входять до складу підпірного стовпа (людина, коли ходить, ступає спочатку на п'ятку, а потім на всю стопу, а коли бігає — то тільки на пальці). Перехід від стопоходіння через пальцеходіння до фалангоходіння зумовлює не лише відривання від землі базиподія, метаподія і частково акроподія, а й перебудову всіх ланок кінцівки від пальців до поясу. Змінюються м'язи, що діють на суглоби кінцівок, їхні кровоносні судини. Характер і спосіб руху тварин впливає на будову внутрішніх органів, призводить до зміни певних частин тіла, а також зумовлює структурні зміни всього організму. В онтогенезі кінцівки у ссавців закладаються на четвертому тижні ембріонального розвитку у вигляді невеликих випинань. Грудні кінцівки розвиваються інтенсивніше, ніж тазові. Кінцівка закладається у вигляді подвійної складки, куди входить і мезенхіма, в подальшому закладка кінцівки розчленовується на закладки всіх елементів. Впродовж другого місяця ембріогенезу з'являються центри, з яких розвиваються хрящові закладки кісток поясів і відділів вільних кінцівок. Потім хрящовий скелет кінцівок починає скостенівати. Час появи центрів скостеніння в окремих кістках різний і залежить від виду тварин, годівлі та утримання їх.

ЛІКУВАННЯ ТА СПЕЦИФІЧНА ПРОФІЛАКТИКА МІКОПЛАЗМОЗУ ТВАРИН

Титух Я.М., магістрант ФВМ.,
Наук. кер. доцент Байдевлатов Ю.А.

У зв'язку з можливістю вироблення імунітету при респіраторному мікоплазмозі використовують кілька вакцин, в тому числі живі та інактивовані (емульговані). Їх зазвичай застосовують для попередження зниження несучості в промислових стадах, там, де зараження мікоплазмами представляє реальну загрозу. Для зменшення ризику перенесення мікоплазм через яйця вакцини використовують також в репродуктивних стадах, хоча рекомендується утримувати такі стада взагалі вільними від мікоплазм. Існує розроблена інактивована сорбирована вакцина проти респіраторного мікоплазмозу птахів. Імунологічна ефективність її до 80%, тривалість імунітету 6-8 міс. Вакцина забезпечує збільшення збереженості поголів'я, приріст маси тіла птахів, підвищує ефективність вакцинації проти ньюкаслської хвороби та інфекційного ларинготрахеїту.

У благополучних господарствах для тварин необхідно створювати оптимальні умови утримання та годування. Приміщення для утримання тварин повинні бути сухими, теплими, світлими і добре вентильованими. Дорослих тварин і особливо поросят треба забезпечувати сухою і теплою підстилкою, давати білкову, вітамінну підгодівлю; регулярно, починаючи з перших днів життя, призначати молодняку препарати, що містять залізо. Рекомендуються табірне утримання, регулярні прогулянки і моціон тварин на свіжому повітрі незалежно від пори року. Необхідно також дотримуватися, норми щільності посадки, забезпечувати функціонування кожної секції за принципом «все вільно - все зайнято», розведення свиней проводити по циклам, робити технологічні санітарні розриви при розміщенні тварин. Важливим заходом є боротьба з паразитарними інвазіями, вражаючими легені тварин. У промисловому птахівництві рекомендується проводити профілактику технологічних стресів. Для профілактики вакцинального стресу протягом 3 днів до вакцинації, в день її проведення і в наступні 3 дні птиці призначають антистресові премікси, до складу яких входять вітаміни, дибазол, аміназин, глюкоза. Використовують комплексні антибактеріальні препарати еріпрім і колмік-Е. В даний час перспективні препарати «Рекс-Вітал амінокислоти» (комплекс вітамінів і 17 амінокислот) і «Рекс-Вітал електроліти» (комплекс вітамінів, макроелементів).

Головне в профілактиці респіраторного мікоплазмозу - поліпшення санітарних умов, дотримання суворого розпорядку і технології виробництва. Перед прийомом нової партії приміщення необхідно повністю звільняти від птахів, після чого ретельно їх очищати і дезінфікувати. Мікоплазми дуже чутливі до дії дезінфікуючих речовин, що застосовуються зазвичай у ветеринарній практиці: хлорного вапна, розчину гідроксиду натрію, формаліну. У тваринництві і свинарстві слід враховувати, що не дивлячись на високу чутливість збудників мікоплазмозів до антибіотиків широкого спектра дії окситетрациклін, тилан тартат і фосфат тилозіна, тіамутін, лінкоміцин, спіраміцин, хлорамфенікол, тетрациклін, препаратів фторхінолонового ряду (ципрофлоксацин, норфлоксацин, енрофлоксацин), сульфаніламідних препаратів (етазол, норсульфазол, сульфаметазин і ін.), а також до дезінфектантів йодиду алюмінію і хлораміну Б, в практичних умовах вони попереджають лише розвиток клінічних ознак хвороби, але не запобігають інфекції і не звільняють організм тварини від збудника. Для підвищення ефективності лікування проводять симптоматичну терапію, а також використовують засоби проти бактеріальних, вірусних і грибкових секундарних інфекцій. Широке застосування антибіотиків часто викликає загибель не тільки патогенної мікрофлори, а й порушення росту і розвитку симбіотної фізіологічної мікрофлори, що призводить до порушення мікробіоценозу та розвитку дисбактеріозу, на тлі якого відбувається активне заселення респіраторного, урогенітального і кишкового тракту гнильною та грибковою флорою й посилення інфекційного процесу. Також в лікуванні мікоплазмозу призначаються пробіотики, що містять культури біфідо-і лактобактерій з метою придушення сторонньої мікрофлори і одноразовою корекцією природного мікробіоценозу.

Входять в схему лікування і заходи щодо підвищення імунітету тварин вітаміни, імуностимулятори. Рекомендовано для лікування мікоплазмозу тварин спільно з антибіотикотерапією застосовувати імуномодулятори. При призначенні даної схеми термін одужання тварин скорочувався в 1,5-2 рази і при цьому було відзначено позитивний вплив на гемопоетичну реакцію кровотворних органів. Усунення мікоплазмоза ґрунтується на необхідності комплексного підходу, оскільки необхідно не тільки позбавити організм від мікоплазм, а й взяти заходи для підвищення імунітету хворої тварини і для усунення наслідків впливу мікоплазм на його організм.

ОРГАНИ ЛІМФОЇДНОЇ СИСТЕМИ

Сачук В. О., студентка 2-го курсу ФВМ

Наук. кер. Байдевятова Ю.В., к.вет.н., ст. викладач

Лімфоцити, які відносять до білих клітин крові, циркулюють в лімфі та крові і складають переважаючий тип клітин лімфоїдних органів. У їхню функцію входить формування імунної відповіді на бактерії, що потрапляють в організм, і віруси. Крім того, вони оберігають від розвитку ракових захворювань, знищуючи ракові клітини при їхній появі в організмі. Лімфоцити утворюються в кістковому мозку із стовбурових клітин (клітин-попередників). Ще незрілими вони виходять з кісткового мозку і потрапляють в первинні лімфоїдні органи, де завершують розвиток.

До первинних лімфоїдних органів відносять тимус (вилочкову залозу), кістковий мозок (деякі лімфоцити залишаються в кістковому мозку і дозрівають в ньому), пейєрові бляшки в кишечнику і так звану фабрицієву сумку у птахів. Знаходячись в цих органах, лімфоцити піддаються певному відбору, і дозрівають тільки ті з них, які реагують на чужорідні речовини (антигени), а не на нормальні тканини організму.

Зрілий тимус – це епітеліально-лімфоїдний орган, що складається із трьох окремих зон, кожна з яких містить лімфоїдні клітини, частіше одного класу та нелімфоїдні клітини, що забезпечують необхідне мікрооточення для дозрівання лімфоцитів.

У часточках тимуса виділяють субкапсулярну, кіркову і мозкову зони. Кіркова зона тимуса новонароджених ссавців на гістозрізах, пофарбованих гематоксиліном і еозином, виділяється більш інтенсивним забарвленням через значну кількість лімфоцитів у ній порівняно з мозковою, в якій виявляються тимічні (епітеліальні, Гасалія) тільця, що складаються, як припускають дослідники, із зроговілих епітеліальних клітин. Характерно, що у недорозвинених тварин межа між зонами у часточках виражена слабо, а у мозковій зоні виявляються дрібні тимічні тільця із стертою шаруватістю. З віком ссавців у часточках тимуса зменшується площа кіркової зони, а зростає – мозкової, як і кількість тимічних тілець. У кірковій зоні часточок тимуса знаходяться, головним чином, нащадки лімфобластів – малі тимусні лімфоцити, які вже не розмножуються і знаходяться близько до дендритних кіркових епітеліальних клітин. Мозкова зона часточок тимуса містить, переважно, лімфоцити середнього розміру, що походять також із лімфобластів, з якими взаємодіють різні нелімфоїдні клітини.

Лімфоцити, що дозрівають в тимусі, називають Т-клітинами, а ті, що дозрівають в кістковому мозку, пейєрових бляшках або фабрицієвій сумці – В-клітинами. В- і Т-клітини, стаючи зрілими, мігрують з первинних у вторинні лімфоїдні органи, які включають лімфатичні вузли, селезінку, лімфоїдні тканини кишечника, а також скупчення лімфоцитів, розкидані в багатьох органах і тканинах. Кожен вторинний лімфоїдний орган містить як В-, так і Т-клітини.

Лімфатичні вузли розташовані по ходу лімфатичних судин і фільтрують протікаючу лімфу. У людини їх налічується понад 400. Будь-які частинки, що потрапили в лімфу, затримуються у вузлах і стикаються з лімфоцитами.

Селезінка – великий лімфоїдний орган, розташований в черевній порожнині. Її поділяють на дві області: червону пульпу – депо крові – і білу пульпу, що складається з лімфоїдної тканини. Біла пульпа – головне місце продукції антитіл; отже, вона реагує на чужорідні речовини, які циркулюють в крові.

Інші важливі лімфоїдні тканини включають кістковий мозок і лімфоїдні утворення, такі, як пейєрові бляшки і мигдалики. Одні пейєрові бляшки є первинними лімфоїдними органами, інші – вторинними; функція останніх – уловлювання чужорідних речовин, що потрапляють в організм через кишечник. Аналогічні скупчення лімфоїдної тканини зустрічають на задній стінці гортані (мигдалини) і вистилають бронхи, що несуть повітря до легенів.

В-клітини, потрапляючи до вторинних лімфоїдних органів, більше не мігрують і залишаються в них. Т-клітини, навпаки, циркулюють в організмі постійно, вони виходять з лімфатичних вузлів і разом з лімфою надходять у кровотік.

Лімфатична система ссавців істотно відрізняється від такої у інших хребетних. У риб, наприклад, немає порожнистих кісток, а тому не може бути і кісткового мозку.

Функціональним аналогом кісткового мозку і лімфатичних вузлів у них служить частина нирки (переднирки або пронефроса), яка втрачає функцію виділення і розвивається в лімфоїдну тканину, що містить лімфоцити і інші клітки. Тимусу або селезінки немає у круглоротих (міног), але вони з'являються у вищих риб і інших хребетних. Деяким риbam, земноводним, плазунам і птахам властиві т.з. лімфатичні серця – м'язові ущільнення, що проштовхують лімфу у вени. Однопрохідні (яйцеродні) ссавці, такі, як качконіс і єхидна, мають незвичайні лімфатичні вузли, що складаються з декількох маленьких лімфоїдних вузликів, які локалізуються в лімфатичному сплетенні.

THE HEART

Freeman Ganian Frnd, 2d student of the FVM.

The heart is a large mass of muscle. Cardiac muscle is a variant form of striated muscle, with distinct differences from the skeletal form; and some unique structures that make it work properly, day in and day out, until death. The term "myocardium," (from Greek, *myos* = muscle + *kardio* = heart) is specifically the mass of muscle that comprises the bulk of the organ.

Myocardial cells (cardiac myocytes) are much smaller than the myofibers of skeletal muscle, and they don't form long cylindrical structures the way myofibers do. The shape of the myocyte is pretty irregular, with stumpy projections coming off of it where it contacts other cells. Myocytes also differ from skeletal myofibers in that cardiac myocytes are mononuclear and not syncytial. One nucleus per myocyte is the rule, not hundreds as in a skeletal myofiber, and that one nucleus is centrally located. The surface of the myocyte is to be ridged or grooved. These ridges are the sites of Z-lines. They mark the ends of the sarcomeres of this cell's contractile apparatus. The sarcomeres are slightly contracted in this specimen and so they appear as ridges on the surface. The T-tubules aren't visible.

Myocardium has a "stringy" look compared to skeletal muscle. While skeletal muscle cells are very large and lie next to each other in parallel bundles, the smaller cardiac muscle cells are butted together at their ends, and irregularly shaped, numerous blood vessels between them. The effect is to create an anastomosing network of fibers rather than a solid phalanx of muscle fascicles. The single nucleus of each myocardial cell is quite clearly visible in these images, especially on the right.

This drawing will clarify the architecture of the tissue. Note the branching, and compare it to the actual specimens shown in the longitudinal view. At lower right in the drawing, the cells are shown in cross section. Compare the drawing to the actual specimen shown at right, and to the sections of smooth muscle in Exercise 10: at first glance this field could be confused with smooth muscle, but they can be told apart fairly easily. An important difference between the appearance of this tissue compared to smooth muscle is that in cardiac muscle almost all the cell profiles are approximately the same size, which isn't true of smooth muscle. Furthermore, most of the cell profiles will have a nucleus inside. Cardiac myocytes are so short and the nucleus takes up such a proportionally greater percentage of their length (compared to smooth muscle cells) that the chances of intersecting a nucleus with the plane of the section is pretty good. The individual cells are clearly defined by their CT envelope (the endomysium) and most of them show a nuclear profile.

The smaller, denser nuclei outside the cells are fibroblasts that make and maintain the intercellular collagen network. There's a blood vessel crossing the field about one quarter of the way down from the top edge. Cardiac muscle is even better served by the circulatory system than skeletal muscle is. Unlike skeletal muscle, cardiac muscle can't incur an "oxygen debt," because it doesn't have the lactic acid pathway to generate ATP when oxygen levels are low. Consequently it's quite prone to anoxia, and the capillary beds are extensive to minimize the possibility of it happening.

The most prominent feature of myocardium, and the one that's absolutely diagnostic for it, is the intercalated disk. The ID is a specialized cell-to-cell adhesion/communications site. It demarcates the beginning of one myocyte and the end of the next, and information is pass across it from cell to cell. These structures are found only in cardiac muscle.

The epicardium is the inner portion of the CT envelope that surrounds the heart. It corresponds to the peritoneum of the abdominal cavity in origin (from the mesoderm lining the embryonic coelom) and function (to allow the heart to move freely in its cavity without adhesion to surrounding structures). Here you see it as a thin serous membrane overlying the outer surface of the organ. A stain for connective tissue would reveal a very delicate sub-epicardial CT layer, mainly reticular fibers.

The conducting system transmits the signal to contract from its origin in the "pacemaker" to the rest of the myocardium. The Purkinje fibers are not neurons. They're specialized muscle cells, and they look like it. They can be distinguished from the myocardium by their size (they're much larger than regular myocytes) and by their staining (they tend to be more lightly stained than true myocardium). With the PAS stain they're strongly positive, since they contain large amounts of glycogen.

Purkinje fibers are not contractile, at least not to any significant extent. They contribute nothing to the force generation of myocardium. The cells of the Purkinje fibers are organized into several tracts that lead away from the atrioventricular node and form nerve-like structures, but they aren't nerves. There's a bundle along both sides of the septum, one distributing to the right ventricle and one to the left ventricle. The Purkinje fibers are larger and less well stained than the ordinary contractile myocardium because of the relatively protein-poor cytoplasm, which doesn't take up the eosin stain very well. Hence the fibers look pale and washed out in comparison to the protein-packed myocytes. Purkinje fibers do have some of the other features of cardiac myocytes, including a centrally-located single nucleus, and even intercalated disks.

ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЗА КЕТОЗУ

Мірошник І.І., Рижко Г.О., Міщенко Т.С., студ. 2 курсу магістратури ФВМ, спец. 211 «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник: д.вет.н. Улько Л.Г.

Стабільний аграрний сектор економіки в Україні неможливий без розвитку тваринництва, зокрема скотарства. В останні роки в господарствах різних форм власності практикується розведення високопродуктивних порід корів. Висока молочна продуктивність корів потребує створення і дотримання технологічної дисципліни їх експлуатації. Навіть незначні порушення годівлі та утримання їх, особливо в перехідний період, який включає три тижні до родів і три – після отелення, зумовлюють виникнення хвороб печінки, передшлунків, серця і нирок та порушення обміну речовин.

Кетоз – одне з найпоширеніших захворювань жуйних тварин, зокрема високопродуктивних ураженням внаслідок цього центральної нервової системи корів, яке характеризується порушенням вуглеводно-ліпідного і білкового обміну, супроводжується нагромадженням в організмі кетонових тіл, - залозної системи, щитоподібної залози, печінки, серця, нирок, зниженням молочної продуктивності.

Проведені дослідження останніх років в Україні та зарубіжні дані вказують на те, що критичним у корів молочного напрямку є перехідний період, який починається за 2-3 тижні до родів і закінчується трьома тижнями після них, причому порушення метаболізму можуть виникнути вже в перші дні після отелення. Коровам у ранній лактаційний період для синтезу молока потрібно значно більше поживних речовин, ніж вони спроможні споживати. Так, у здорових корів потреба в енергії і білку на четвертий день після отелення переважає їх споживання на 25-26 %. Для продуктивності молока корова використовує 97 % спожитої енергії і 23 % білку, і лише невелика частка енергетичних ресурсів залишається для забезпечення потреб організму. В цей період, коли корови через біологічні особливості неспроможні споживати кількість корму, адекватну витратам організму для продукції молока, виникає негативний енергетичний баланс, який триває весь перший семестр лактації, і особливо небезпечний у перші тижні після родів. Негативний енергетичний баланс спричиняє порушення обміну речовин та різноманітні хвороби, що завдає молочному тваринництву значних збитків. Мета роботи - вивчення терапевтичної ефективності препарату «Фос-Бевіт» за субклінічного кетозу корів та його вплив на окремі біохімічні показники крові.

Аналіз отриманих даних показав, що вміст гемоглобіну у крові корів за субклінічного кетозу нижчий, ніж у здорових на 11,6 г/л ($P < 0,05$). Кількість еритроцитів у корів знижена ($P < 0,05$), в той час як кількість лейкоцитів вірогідно не відрізнялася. У хворих корів у порівнянні з клінічно здоровими тваринами була підвищена ($P < 0,05$) кількість паличкоядерних нейтрофілів на 3,4%.

Результати дослідження вмісту білка та білкових фракцій у сироватці крові показали, що у корів за субклінічного кетозу рівень загального білка знижується на 9,16 г/л ($P < 0,05$) у порівнянні з клінічно здоровими тваринами. Зменшення загального білка відбувалося на фоні підвищення альфа - глобулінової фракції на 46,2% ($P < 0,05$), в той же час вміст гамма-глобулінів був нижчим на 46,1% ($P < 0,01$) порівняно з клінічно здоровими тваринами, бета-глобулінова фракція знаходилася в межах норми. Результати дослідження неспецифічної резистентності здорових і хворих тварин показали, що рівень ЛАСК (лізоцимна активність сироватки крові) корів за кетозу у порівнянні з клінічно здоровими тваринами на 8,23% нижча з критерієм достовірності ($P < 0,05$). Бактерицидна активність сироватки крові у здорових і хворих тварин вірогідно не змінювалася.

Аналізуючи отримані дані слід зазначити, що у крові хворих тварин достовірно знижені показники вмісту загального кальцію та неорганічного фосфору, що вказує на розвиток вторинної остеодистрофії на фоні субклінічно перебігаючого кетозу.

Встановлено, що застосування препарату «Фос-Бевіт» у комплексі терапії кетозу корів є ефективним. У корів цієї групи були значно коротші терміни одужання, тоді як у корів другої (контрольної групи), яким застосовували лише розчини глюкози та гідрокарбонату натрію терміни одужання були вірогідно довшими. У дослідних тварин відновлювалася молочна продуктивність та стабілізувалися морфологічні, біохімічні і імунологічні показники.

Дослідженнями встановлено, що за 14 днів дослідження гематологічні показники крові, а саме вміст гемоглобіну та кількість еритроцитів у крові тварин дослідної групи поступово відновлювалися до фізіологічної норми. За дослідження вмісту кетонових тіл у крові корів встановлено їх зниження до норми на 14 добу дослідження у крові тварин першої дослідної групи до 6,5 мг/100 мл. Показники резервної лужності підвищилися і на 15 добу досліджень становили у тварин дослідної групи 45,7 об% CO_2 . Встановлено також підвищення вмісту білка в сироватці крові тварин дослідної групи до 7,0 г/100 мл.

Отже, за розвитку кетозу у корів відбуваються зміни морфологічного та біохімічного складу крові. Застосування препарату «Фос-Бевіт» у дозі 25 мл на тварину внутрішньом'язово на фоні загальноприйнятого лікування за кетозу корів сприяє швидкому відновленню гематологічних та біохімічних показників крові та значно скоротити термін одужання хворих тварин

ПРОТОКОЛИ НОВОНАРОДЖЕНИХ ТЕЛЯТ

Смолянінова В.Є., Мулач Л.В., Глибокий К.С., студ. 2 курсу магістратури ФВМ, спец. 211 «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник: к.вет.н. Нечипоренко О.Л.

Антитіла молозива допомагають боротися з інфекційними організмами у травному тракті теляти через 24 години, забезпечуючи захисне покриття, що не дозволяє мікроорганізмам прикріплюватися до стінки. Цей захисний механізм гальмується, якщо такі бактерії, як кишкова паличка, першими потрапляють у травний канал. Бактерії можуть прикріплюватися до стінок кишечника і гальмувати прикріплення та всмоктування антитіл молозива. Незрілі клітини кишечника можуть поглинати інфекційні організми, а також антитіла. Якщо бактерії потрапляють у кров перед антитілами, теля має надзвичайно високий ризик загинути. Бактерії в молозиві також можуть перешкоджати всмоктуванню IgG. Тому молозиво і теля потрібно утримувати максимально чистими. Важливо починати з високоякісного молозива (більше 50 мг / мл IgG) та підтримувати сувору санітарію молозива та обладнання. Охолодження молозива до і після пастеризації, якщо його не використовувати негайно. Контроль часу і температури процесів пастеризації та очищення, періодично перевіряти рівень бактерій (до і після пастеризації).

Температури, які використовуються для пастеризації молока (145 ° F; 63 ° C), занадто високі для молозива, і денатурують молекули IgG. Існує безліч комерційних систем пастеризації молозива та його розмороження. Зберігання та використання впливають на якість молозива. Молозиво потрібно задавати якомога швидше (протягом 1 години) після доїння або охолоджувати до нижче 40 ° F, щоб запобігти росту бактерій під час зберігання. Зберігання молозива високої якості - це хороша практика управління. Для тривалого зберігання молозива найкраща альтернатива - заморожування.

Відомо, що шлунково-кишкові хвороби новонароджених телят поширені повсюдно і завдають значного економічного збитку. Великого значення в етіології шлунково-кишкових хвороб телят набувають умовно-патогенні мікроорганізми, які проявляють свою найбільш сильну дію в ослабленому організмі, із зниженою імунобіологічною реактивністю. Масові шлунково-кишкові хвороби телят в даний час відносять до факторних інфекцій, пов'язаних з порушеннями кишкового біоценозу, а внаслідок цього імунodefіцитним станам. До основних причин, що викликають зрушення мікробіоценозу шлунково-кишкового тракту, відносяться первинні і вторинні імунodefіцити у молодняку, зниження колострального імунітету, антибіотикотерапія, порушення умов годівлі, утримання матерів і потомства, унаслідок чого починає переважати транзиторна мікрофлора, що приводить до розвитку дисбактеріозу і інфекційного процесу. У молодняку перших днів життя спостерігають фізіологічний дисбактеріоз, який часто поєднується в цей час з імунodefіцитом, що робить цю вікову групу особливо уразливою до шлунково-кишкової патології. У основі профілактики шлунково-кишкових хвороб новонароджених телят повинно бути, перш за все, підвищення їх імунологічного захисту вдосконаленням технології годівлі і утримання тільних корів та їх приплоду, а також дослідження нових шляхів і засобів підвищення неспецифічної стійкості організму тварин, особливо за наявності імунodefіцитів. Тому розробка і дослідження екологічно безпечних методів корекції імунологічного гомеостазу у тварин є актуальним завданням.

Катозал – володіє вираженою імунотропною активністю, яка спрямована на підсилення і оптимізацію протибактеріального, противірусного та протигрибкового імунітету, активує процеси репарації і регенерації тканин. При тяжкій системній патології з проявом тотальної імунної недостатності Катозал може бути засобом імунореабілітації.

Виходячи з вищесказаного, перед нами було поставлено завдання - вивчити вплив Катозалу на стан імунологічного гомеостазу у телят при шлунково-кишкових хворобах.

У досліді формували 2 групи новонароджених телят живою масою 28-30 кг (дослідна і контрольна) по 10 голів в кожній. Тварин обох груп годували, відповідно до технології вирощування, три рази на добу з розрахунку 1,5-2,0 літра молозива (молока) на кожну годівлю. Телятам дослідної групи внутрішньом'язово вводили Катозал у дозі 5 мл двічі з інтервалом 48 годин. У контрольній групі застосовували базовий спосіб профілактики шлунково-кишкових хвороб - тривітамін. За всіма піддослідними телятами вели спостереження, враховували їх клінічний стан і функціонування травної системи.

Встановлено, що застосування телятам Катозалу запобігало розвитку шлунково-кишкових хвороб у 80% випадків, що в 2,6 рази більше порівняно з контролем. Крім того, застосування Катозалу сприяло легкому перебігу захворювання і скороченню тривалості хвороби, а також повному збереженню поголів'я телят, тоді як в контрольній групі захворювання проявлялося у 60% тварин, що потребувало додаткового застосування антибактеріальних препаратів, тривалість хвороби була більшою в два рази і збереженість становила 70%.

Таким чином, Катозал є надійним засобом для профілактики шлунково-кишкових хвороб телят.

ОСОБЛИВОСТІ СЕЧОКАМ'ЯНОЇ ХВОРОБИ (НЕФРОЛІТІАЗ)

Рижко Г.О., студ. 2 курсу магістратури ФВМ, спец. 211 «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: д.вет.н. Улько Л.Г.

В даній статті показані дані про особливості хвороби та консервативне лікування

Особливості будови: Сечовидільна система складається у кішок і котів по різному. Часто хворіють коти, через особливість будови своєї сечовидільної системи, канал по якому відбувається виділення сечі назовні з сечового міхура, тобто уретр: вузька, довша ніж у кішок, вигнута. Велика вірогідність утворенню солей та запальних процесів в сечовивідних шляхах. Уретра у кішок широка і коротка, тому її закупорка відбувається рідше. Симптомом, який вказує про розвиток хвороби є утруднене сечовипускання. Існує два види факторів, завдяки яким виникає хвороба: - екзогенні фактори (кліматичні умови, дієтичний фактор); - ендогенні фактори (гормональний дисбаланс, анатомічні особливості, аномалії сечовивідної системи, порушення функцій шлунково - кишкового тракту, різні інфекції). Були використані такі методи дослідження: - клінічний: загальний огляд, поведінка, температура тіла, пальпація нирок і сечового міхура; - лабораторні: дослідження сечі; - ультразвукова діагностика.

Для полегшення стану тварини та виключення загрози життю тварині було проведено спускання сечі з сечового міхура. За допомогою сечового катетера. Сечовий катетер залишили на кілька днів.

Починали терапію з діагностування піску або невеликих каменів. Була проведена антибіотикотерапія, фітотерапія (сечогінні збори). Тварина мала потребу в регулярній диспансеризації - аналіз сечі, УЗД нирок і сечового міхура. Такий спосіб лікування використовується при наявності хронічної інфекції і після оперативного втручання, щоб запобігти рецидив.

Висновки. За результатами досліджень встановили що: коти, які харчуються готовими сухими кормами середньої вартості, тобто (Kiticat, Whiskas) порушується обмін речовин, це призводить до виникнення сечокам'яної хвороби. Прояв захворювання є характерним в більшій мірі для кастрованих тварин віком від 1 до 5 років.

У зв'язку з тим, що ми розглянули не всі причини, які впливають на сечокам'яну хворобу котів – це питання потребує проведення подальших більш глибоких досліджень.

КОНТРОЛЬ СТАНУ ЗДОРОВ'Я НОВОТІЛЬНИХ КОРІВ

Димидко О.С., студ 4 курсу, Мірошник І.І., Рижко Г.О., Міщенко Т.С., студ. 2 курсу магістратури ФВМ, спец. 211 «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: д.вет.н. Улько Л.Г.

Більшість проблем зі здоров'ям корів і пов'язані з ними ветеринарні витрати виникають протягом перших тридцяти днів лактації. Менеджмент і годівля в сухостійний період суттєво впливають на виникнення захворювань під час і після отелення. Поряд з такими метаболічними розладами, як гіпокальціємія ацидоз і кетоз, у корів може виникати зміщення сичуга.

З метою контролю захворювань новотільних корів впродовж 10 днів після отелення проводиться щоденне клінічне обстеження, яке включає термометрію (в нормі температура тіла 37,5-39,0), визначення ступеню наповненості рубця (оцінка стану голодних ямок). Оцінювання голодної ямки як «сигнал корови» - інформативний метод, який підходить для щоденного контролю в молочному стаді. Завдяки фокусуванню на голодній ямці можна заздалегідь вжити заходів, щоб запобігти захворюванням, пов'язаних із порушенням обміну речовин і зміщенням сичуга. Проблемних тварин, у яких голодна ямка запала, відразу піддають лікуванню.

Усім тваринам після отелення задають пропіленгліколь по 250-300 мл та Єселен по 10 мл на голову.

За затримки посліду через 12-24 години застосовують Бактіофур (Цефтіофур), Катозал та Кетопро.

Катозал - унікальний стимулятор обміну речовин. Це дійсно єдиний в своєму роді препарат. Його унікальність становить Бутафосфан - діюча речовина, відкрита фахівцями компанії «Байер» у 1926 році, яка до цих пір не має аналогів. Препарат покращує утилізацію глюкози в крові, що сприяє стимуляції енергетичного обміну, прискорює процеси метаболізму за рахунок стимуляції АДФ_АТФ циклу, активізує всі функції печінки та ін.

Кетопро-100 – нестероїдний протизапальний препарат, що має знеболюючу та жарознижуючу дію. Кетопрофен, що входить до складу препарату, є похідним пропіонової кислоти з групи карбонових кислот. Механізм дії кетопрофену полягає в інгібуванні ферменту циклооксигенази та пригніченні синтезу простагландинів і тромбоксану. Знеболююча дія кетопрофену пов'язана з інгібуванням безпосередньо брадикініну, що збуджує больові нервові закінчення і тим самим провокує біль. Кетопрофен діє на центральну нервову систему, пригнічуючи сприйняття болю. Більше 98% Кетопрофену зв'язується з протеїнами плазми крові та концентрується в запалених тканинах.

За зниженої температури використовуємо препарати для усунення інтоксикації та вітамінні комплекси (Мультивітамін)

Наступний пункт протоколу ведення новотільних корів – проведення швидкого тесту на кетоз (в норі <1) при підвищенні вмісту кетонів в крові корів призначаємо пропіленгліколь двічі по 250-300 мл та внутрішньовенно розчин глюкози.

При обстеженні новотільних звертають увагу на загальний стан, стан слизових оболонок та шкіри, визначають частоту пульсу.

За зміщення сичуга частота пульсу істотно не змінюється. Брадикардія пояснюється рефлексорним подразненням вагуса. Інколи у тварин буває тахікардія та задишка, що обумовлено тиском збільшеного в розмірах сичуга на діафрагму. У хворих тварин спостерігається зниження апетиту, тривалості жуйки, гіпо- чи атонія передшлунків. Калові маси сформовані, іноді темного кольору. Основним діагностичним заходом є одночасна аускультация з перкусією.

Для визначення рівня соматичних клітин в молоці та оцінки здоров'я вимені використовуємо каліфорнійський тест. Велику увагу приділяємо консистенції молока. Ретельно оглядаємо вим'я корови, зважаємо увагу на зміни — збільшення чверті чи зміну її кольору, болючість тощо.

Для ефективного лікування маститу критично важливою є своєчасна його діагностика. Якщо тварину лікувати у перші 6 год, одужує майже 100% хворих тварин.

При ураженні шкіри використовуємо спрей Репідерма виробництва компанії Intracare - ефективний захист для шкіри тварин, що не містить антибіотики. Спрей є першим продуктом у світі, що не містить антибіотики і який можна офіційно використовувати в боротьбі проти Пальцевого Дерматиту (Мортелларо). Репідерма містить липкі речовини, що забезпечують довгий контакт зі шкірою. Додатково Репідерма містить активні інгредієнти, що захищають шкіру від зовнішніх чинників.

ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЗА ГІПОКАЛЬЦІЄМІЇ КОРІВ

Смолянінова В.Є., Мулач Л.В., Глибокий К.С., студ. 2 курсу магістратури ФВМ, спец. 211 «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник: к.вет.н. Нечипоренко О.Л.

Серед хвороб обміну речовин у високопродуктивних корів важливе місце займає післяродова патологія, зокрема, гіпокальціємія. На молочних комплексах ознаки гіпокальціємії реєструються в 2-10% тварин. В даний час актуальним для науки і практики в першу чергу є питання розробки і апробації нових ефективних способів профілактики і терапії захворювання у корів з високою молочною продуктивністю.

Метою досліджень було вивчення терапевтичної ефективності комплексної схеми лікування з застосуванням препаратів Фос-Бевіт, СвітСел, Мультивітамін+мінерали, 10 % розчину кальцію хлорид та 40 % розчину глюкози за гіпокальціємії корів.

Для порівняння ефективності лікування хворих тварин нами було сформовано дві групи тварин по 10 голів у кожній. Корів у групи відбирали за принципом аналогів. У першій групі тварин було застосовано лікування за прийнятою у господарстві схемою – це використання тривітаміну та розчин глюконату кальцію. Препарат вводили по 200 мл двічі на добу внутрішньовенно 5 днів підряд. Тривітамін застосовували в дозі 10 мл тричі з інтервалом 5 днів. Тварин другої групи лікували за розробленою нами схемою: для швидкого відновлення рівня глюкози та кальцію в крові внутрішньовенно вводили 10 % розчин кальцію хлорид та 40 % розчину глюкози по 200 мл на тварину, один раз на добу три дні поспіль, для нормалізації метаболічних та регенеративних процесів, стимуляції обміну речовин, підвищення резистентності організму до несприятливих факторів зовнішнього середовища використовували Фос-Бевіт внутрішньом'язово по 10 мл на тварину один раз на добу, впродовж 5 діб та препарат «Мультивітамін+мінерали» внутрішньом'язово по 50 мл на тварину, двічі з інтервалом 10 діб.

Застосування комплексної терапії за молочної лихоманки корів з використанням розчинів кальцію хлорид та глюкози, Фос-Бевіту та Мультивіт+мінерали виявилось ефективним в терапевтичному відношенні порівняно до традиційним методом лікування розчином кальцію глюконат та тривітаміном. В дослідній групі одужало 100 % тварин, тоді як у контрольній цей показник становив 70 %.

При лабораторному дослідженні крові було встановлено, що після застосування комплексного лікування за період досліджень у тварин другої групи суттєво збільшилася кількість еритроцитів з $5,4 \pm 0,6 \times 10^{12}/л$ до початку лікування до $7,3 \pm 0,7 \times 10^{12}/л$ через 20 днів після початку дослідження та вміст гемоглобіну з $7,3 \pm 0,3$ г/100 мл до $10,5 \pm 0,9$ г/100 мл відповідно. Вміст загального кальцію в крові корів на початку дослідження був зменшений і становив $2,06 \pm 0,09$ та $2,03 \pm 0,07$ ммоль/л у першій та другій групах відповідно, проти, $2,24 \pm 0,06$ ммоль/л та $2,71 \pm 0,04$ ммоль/л.

Нами встановлено вірогідне збільшення вмісту загального кальцію в сироватці крові дослідних тварин після проведеного лікування. Так, у тварин першої групи його рівень збільшився в 1,3 рази, порівняно з початком дослідження і був вищим в 1,2 рази вищим за контроль в цей період. Обмін іншого неорганічного фосфору характеризувався більшою стабільністю, порівняно з кальцієм. Так, у контрольній групі його рівень знаходився на нижній фізіологічній межі і становив $1,99 \pm 0,17$ ммоль/л.

У тварин дослідної групи середні показники вмісту фосфору на початку дослідження знаходилися на нижній межі норми, а в чотирьох корів (40%) виявили гіпофосфатемію. Після проведеного лікування рівень неорганічного фосфору вірогідно збільшився у дослідній групі в 1,4 рази при середньому значенні $2,5 \pm 0,07$ ммоль/л. Аналіз біохімічних показників підтвердив відновлення обміну фосфору у всіх тварин другої групи, що становить 100 % від загальної кількості тварин у групі. Це може бути наслідком позитивного впливу застосованих препаратів. Застосування комплексного лікування позитивно впливає на білковий і вуглеводний обмін шляхом активації білоксинтезувальної функції печінки.

Так, концентрація глюкози в крові корів контрольної і дослідної груп становила $0,6 \pm 0,03$ та $0,62 \pm 0,04$ мкмоль/л, на 20-й день досліджень показники А-вітамінного обміну значно зросли і відповідно складала $1,1 \pm 0,03$ та $1,2 \pm 0,05$ мкмоль/л. Застосування Фос-Бевіту коровам дослідної групи позитивно впливало і на обмін білка, концентрація якого зросла в крові тварин другої групи на 15,9 %.

Нами виявлено, що активність загальної ЛФ найвищою була у хворих тварин другої групи і становила $95,3 \pm 12,89$ Од/л, у корів контрольної групи – $87,1 \pm 8,24$ Од/л. Після проведеного лікування показники активності лужної фосфатази зменшилася у тварин дослідної групи до $66,9 \pm 12,89$ Од/л та до $77,4 \pm 5,15$ Од/л у корів контрольної групи. Зниження активності ЛФ вказує на зменшення ступеня резорбції кальцію з кісткової тканини, а значить її відновлення.

Отже використання комплексної терапії за гіпокальціємії на фоні нормалізації раціону дозволяє значно скоротити термін одужання хворих корів, підвищити відсоток одужання та продуктивність поголів'я та відновити показники обміну речовин.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БДЖОЛИНОГО ПІДМОРУ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

Погоріла М., студ. 1 курсу магістратури ФВМ, спец. «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: д. вет. н. Нагорна Л.В.

Застосування меду та продуктів бджільництва у якості харчових продуктів, з лікувальною метою – важлива та невід’ємна ланка за розведення бджіл. Нині в Україні виробляється в середньому 80 тис. т меду в рік. Загалом у галузі є низка невирішених проблем, зокрема стаціонарна не благополучність щодо вароозу бджіл, низький відсоток видового різноманіття продукції (нестача достатньої кількості меду акації, липи, при переважанні соняшникового меду, недостатня кількість вітчизняних брендів та різноманіття фасовки), значна кількість незареєстрованих пасік. Проте, галузь бджільництва в Україні має позитивні тенденції щодо розвитку.

Не дивлячись на той факт, що фізіологічна тривалість життя бджіл є досить коротка (1,5 міс. влітку та близько 9 міс. із зимівлею), навіть після загибелі бджоли є цінною сировиною для виготовлення препаратів.

Тобто, з лікувальною метою застосовують також і підмор бджіл, зокрема тіла бджіл, які померли природною смертю та не втратили своєї цілісності. Не допускається до використання з лікувальною метою підмор бджіл з ознаками плісняви, з наявністю сторонніх запахів, вогкий підмор. Свіжий бджолиний підмор має запах воску з домішками меду. Категорично забороняється застосовувати бджіл, які загинули внаслідок отруєння пестицидами чи іншими засобами. Підмор бджіл збирається під час огляду вуликів впродовж літа або ревізії зимівлі на початку весни.

Бджолиний підмор є унікальним продуктом щодо вмісту в ньому різноманітних хімічних сполук та речовин, завдяки тому, що тіло бджоли вкрите компонентами меду, пилку, маточного молочка та воску, хітиновий покрив містить гепарин та гепариноїди, хітозан та меланін.

Гепарин застосують для лікування захворювань, пов’язаних з порушеннями мікроциркуляції чи патологіями крові, серця, нирок. Гепарин також сприяє зниженню всмоктування токсинів.

Хітозан є потужним абсорбентом радіонуклідів і солей важких металів, прискорює загоєння ранової та опікової поверхонь ран, при цьому рубці не утворюються. Також хітозан володіє кровозупинними та знеболювальними властивостями. Меланін слугує природним ентеросорбентом, сприяє нормалізації нормофлори шлунково-кишкового тракту, у випадку отруєння виступає в якості антидоту і виводить отруйні сполуки до потрапляння їх у кров. Бджолина отрута виконує фізіологічний ефект «малих доз отрути». Жир бджоли за своєю цінністю переважає над рибацьким.

Варто вказати, що крім зазначених компонентів підмор містить амінокислоти, мінерали, вітаміни, ферменти, прискорює обмін речовин, посилює синтез вітамінів, частково гальмує нетиповий розвиток клітин в організмі.

З лікувальною метою з підмору бджіл готують настоянки, екстракти, відвари, мазі, лініменти.

Для приготування настоянки беруть близько 5-10 г бджолиного підмору та змішують його з 70 % чи 96 % етиловим спиртом. Після настоювання його впродовж 3 тижнів настоянка є придатною для застосування з лікувальною метою. Ефективним є застосування компресів при порушеннях роботи опорно-рухового апарату.

Для приготування водного настою до 30 г підмору додають 0,5 л киплячої води та залишають на вогні впродовж 2 год. Після охолодження настій є придатним до застосування, але його лікувальні властивості зберігаються лише впродовж 2 тижнів після виготовлення.

Для приготування мазей подрібнений бджолиний підмор змішують з будь-яким тваринним жиром, підігрівачи суміш впродовж 2 год. Виготовлена мазь є ефективним засобом при різноманітних ураженнях шкіри у тварин.

Для виготовлення лініментів близько 10 г підмору змішують з гарячою оливковою олією. Лініменти з підмору бджіл є ефективними при лікуванні уражень суглобів та судин.

Для виготовлення напару застосовують ½ склянки подрібненого якісного підмору бджіл, який змішують з гарячою водою. Після настоювання впродовж 20 хв. та фільтрування – напар застосовують при лікуванні маститів, фурункульозі.

Вітчизняними вченими було ефективно застосовано настоянку бджолиного підмору у схемі комплексного лікування хворих на гострий бабезіоз собак. В якості імуномодулятора препарат задавали в дозі 5 крапель на 10 кг маси тіла тварини один раз на добу впродовж семи діб. Поліпшення клінічних ознак при застосуванні настоянки бджолиного підмору у тварин реєстрували вже на другу добу її застосування, а відновлення концентрації гемоглобіну, зростання кількості еритроцитів та лейкоцитів – на сьому добу після початку лікування. Позитивна динаміка стану тварин свідчила про стимуляцію обмінних процесів в організмі навіть за наявності запальних процесів.

МАСТИТИ – ПРОБЛЕМА ПРОМИСЛОВОГО СКОТАРСТВА

Нестерук В., аспірант ФВМ, спец. 211 «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: д. вет. н. Нагорна Л.В.

Невирішеною проблемою сучасного скотарства є мастити різної етіології. Неналежна організація діагностичних процедур та облікових процесів в господарстві є однією з основних причин недостатнього кількісного виявлення клінічних та субклінічних маститів.

Мастити є актуальними для корів не залежно від рівня лактації, при цьому частіше хворіють високопродуктивні тварини. Економічний збиток від маститів виражається перш за все у зниженні молочної продуктивності перехворілих корів (недотримується близько 300 кг від 1 корови на рік). У перехворілих клінічною формою відбуваються незворотні зміни тканин молочної залози (розростання сполучної тканини), тому попередні показники надою взагалі не відновлюються. Наслідком цього є передчасна вибраковка високоцінних в племінному і продуктивному відношенні тварини. Також реєструють підвищення захворюваності телят. Водночас знижується запліднюваність тварин (порушується протягом статевого циклу у бік збільшення міжотельного періоду). Не варто забувати за зниження якості молочних продуктів (масла, сирів, сметани, кефіру) та зменшення можливості розширення асортименту продукції, що випускається з молока хворих тварин. Крім економічного збитку, мастити сприяють контамінації молока мікроорганізмами, продуктами їх життєдіяльності і токсинами, які викликають різноманітні кишкові та респіраторні інфекції у населення, особливо у дітей.

Загалом, дослідниками проблеми маститів, було розроблено концепцію боротьби із даною патологією. Вона містить в собі декілька основних етапів: дотримання належної гігієни доїння, використання високоякісного доїльного обладнання, обробку дійок до та після доїння, проведення лікування в період запуску, обов'язкове лікування клінічного маститу, вибракування клінічно хворих тварин.

Дослідженнями А. Дойтца та В. Обритцхаузера доведено, що добре виконуваний процес доїння може частково компенсувати технологічні недоліки доїльного обладнання, водночас помилки у доїнні не можна виправити навіть найдосконалішим доїльним устаткуванням. Дотримання комплексу правил під час доїльного процесу, забезпечує отримання від тварин високоякісного молока, мінімізує мікробне навантаження на молочну залозу та попереджає негативний вплив доїльного обладнання на неї. Під час доїння при підвищеному бактеріальному забрудненні середовища ризик інфікування зростає в рази, незалежно від природи збудників, які циркулюють у стаді. В період між доїннями, проникнення мікроорганізмів у молочну залозу можливе через контаміновану мікроорганізмами підстилку та підлогу, при контакті дійок із брудною шкірою кінцівок та хвостом, при облизуванні дійок і вимені, при контакті з зоофільними мухами. Відповідно, подолати проблему маститу не можливо без комплексного підходу, який включає в себе виконання ветеринарних та технологічних заходів, основною метою яких є розірвання інфекційного ланцюга: джерело збудника – шляхи передачі – сприйнятлива тварина. При наявності контагіозних збудників ланками захисту є вплив на джерело збудника (тварини, хворі на мастит) та шляхи передачі. За наявності патогенів, асоційованих з довкіллям, зусилля спрямовують на всі ланки, зокрема: зменшення концентрації збудників у довкіллі, попередження занесення мікроорганізмів у молочну залозу, підвищення захисних механізмів організму корови.

Організація процесу доїння повинна проводитися за певним алгоритмом, зокрема: здоювання перших цівок молока, обробка дезінфекційними препаратами, висушування дійок, підключення апарату. Здоювання перших цівок сприяє покращенню молоковіддачі та зберігає якість збірного молока, дозволяє видалити з дійкового каналу залишки деззасобу від попереднього доїння. Обробка дезінфекційним засобом перед доїнням дозволяє зменшити число мікроорганізмів на шкірі дійок. Зазвичай, експозиція не перевищує 20-30 секунд. Обов'язковою умовою є подальше видалення залишків деззасобу із зовнішньої поверхні дійок. Якщо перед доїнням вим'я змочували водою – перед підключенням доїльного апарату висушування є обов'язковим. Це дозволяє профілакувати мастит та поліпшувати якісні характеристики молока. Доїльний апарат надівають через 60-90 секунд після початку маніпуляцій з дійками. Важливим етапом є швидкість підключення доїльного апарату: чим менше повітря потрапить у систему, тим нижчого рівня коливачь вакууму зазнають корови, що вже дояться. Для повного видоювання всіх чвертей вимені доїльний апарат повинен висіти прямо, проте розташування апарату регулюють за формою вимені тварини. У випадку більшого розміру задніх чвертей, апарат направляють вперед з метою прискорення здоювання задніх чвертей.

Не менш важливою є процедура знімання апарату. Не бажано знімати доїльні стакани один за одним, оскільки це призводить до потрапляння повітря у доїльний стакан і як наслідок – надходження мікроорганізмів в інші чверті вимені. Передчасне знімання проковує збільшення залишкового молока та загрожує зниженням молочної продуктивності. Проте, більшу загрозу для молочної тканини несе пусте доїння

Отже, в сучасних реаліях ведення молочного скотарства – першочерговим завданням є профілактика маститів, відповідно всі технологічні процеси мають цьому сприяти.

ЕКТОПАРАЗИТИ ЯК ФАКТОР ЗНИЖЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Вовк Б., студент 4 курсу ФВМ, Дубініна Д., студентка 4 курсу ФВМ, спец. 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Науковий керівник: д. вет. н. Нагорна Л.В.

Існування людини як біологічної істоти значною мірою визначається сподиванням нею якісних та безпечних продуктів харчування. Харчові речовини, перетворюючись у процесі метаболізму в структурні елементи клітин людського організму, забезпечують фізичну і розумову працездатність, визначають здоров'я та тривалість життя людини. Водночас, природне існування та соціальне функціонування людини обумовлюється не лише наявністю продуктів харчування та продуктів побуту в достатній кількості, але й ступенем їх безпечності та якості. Понад 70 % усіх забруднювачів – надходять в організм людини з продуктами харчування. Якість і безпечність продуктів харчування пріоритетне завдання кожної країни, вирішення яких безпосередньо направлене на охорону здоров'я населення. У світі дана проблема набула поширення у зв'язку із збільшенням числа захворювань, які виникають внаслідок вживання недоброякісної їжі. Крім того, забезпечення населення якісними та високопоживними продуктами харчування завжди було одним із пріоритетних напрямків агропромислового комплексу. Повністю цим вимогам відповідає продукція птахівництва. Птахівництво сьогодні впевнено утримує лідируючі позиції щодо забезпечення населення відносно дешевим білком тваринного походження, оскільки впродовж останніх 5-7 років в господарствах різних форм власності не відбувалося зниження поголів'я птиці. В той час як поголів'я свиней та великої рогатої худоби демонструє негативну тенденцію.

Проте висока концентрація птиці на обмежених площах та безперервність технологічних процесів, за умови промислового ведення галузі, постійно зберігають передумови для погіршення епізоотичного благополуччя поголів'я. Недопущення спалахів інфекційних захворювань здійснюється завдяки своєчасним програмам вакцинації птиці різних вікових груп, водночас на проблему ураження птиці постійними чи тимчасовими ектопаразитами, подекуди не звертають належної уваги. Це призводить до одночасного ураження декількома видами членистоногих. Недостатня санація птахівничих приміщень у період санітарних розривів сприяє подальшому зростанню популяції членистоногих, що паразитують на птиці. Почасти виникають асоціації з протозоозами, бактеріозами, вірусами.

Згідно з даними вітчизняних дослідників, ураження птиці тимчасовими чи постійними ектопаразитами спричиняє недоотримання від кожної тисячі курей-несучок у середньому 36 тис. яєць на рік. Окрім цього, відмічається зниження якісних характеристик харчових та інкубаційних яєць, змінюється амінокислотний склад м'яса.

Знижується резистентність птиці, цим самим сприяючи відкриттю «воріт інфекції» в організм та подальшому розвитку секундарної мікрофлори. Одночасно відбуваються зміни морфологічних та біохімічних показників крові, що додатково ускладнює ситуацію. Знижується вміст гемоглобіну, кількість еритроцитів і збільшується кількість лейкоцитів, підвищується активність лужної фосфатази.

Зарубіжні дослідники широко вивчали патогенний вплив акарозів і ентомозів на продуктивність птиці, оскільки проблема не втрачає своєї актуальності донині. Було встановлено акарозно-гельмінтозну інвазію, на тлі зниження захисних функцій організму птиці. Аналогічною ситуація була у птахівничих господарствах Великобританії та Італії. Ураження курячим кліщем провокувало виникнення дерматитів, зокрема в осіб, що контактували з інвазованою птицею, і поширення збудників бактеріальних та грибкових хвороб у птиці й синантропних гризунів. Відмічали порушення гістоструктури шкіри.

З метою недопущення збільшення кількості популяції ектопаразитів, постійно розробляються нові й удосконалюються існуючі композиції інсектоакарицидних препаратів.

Сучасні лікарські засоби – це високотехнологічні продукти, при розробленні яких враховується: чутливість паразитичних кліщів і комах, швидкість транспортування діючої речовини до місця впливу (мішені в організмі), тривалість терапевтичного ефекту, швидкість виведення з організму птиці.

В сучасних реаліях промислового птахівництва, питання каренції є досить актуальним та важливим, оскільки значна кількість вискоефективних лікарських речовин характеризуються тривалим періодом виділення з організму з яйцем та м'ясом.

Усе більше з'являється на ринку комплексних ветеринарних засобів, які поєднують у своєму складі декілька синергічно діючих активних речовин, що спричиняє зростання активності препарату на хвороботворних збудників.

Отже, питання контролю якості та безпечності продукції птахівництва за ураження птиці тимчасовими та постійними ектопаразитами, нині залишається актуальним та нагальним питанням сучасної ветеринарної медицини.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БДЖОЛИНОГО ПІДМОРУ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

Погорілець М., студ. 1 курсу магістратури ФВМ, спец. «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник: д. вет. н. Нагорна Л.В.

Застосування меду та продуктів бджільництва у якості харчових продуктів, з лікувальною метою – важлива та невід’ємна ланка за розведення бджіл. Нині в Україні виробляється в середньому 80 тис. т меду в рік. Загалом у галузі є низка невирішених проблем, зокрема стаціонарна не благополучність щодо вароозу бджіл, низький відсоток видового різноманіття продукції (нестача достатньої кількості меду акації, липи, при переважанні соняшникового меду, недостатня кількість вітчизняних брендів та різноманіття фасовки), значна кількість незареєстрованих пасік. Проте, галузь бджільництва в Україні має позитивні тенденції щодо розвитку.

Не дивлячись на той факт, що фізіологічна тривалість життя бджіл є досить коротка (1,5 міс. влітку та близько 9 міс. із зимівлею), навіть після загибелі бджоли є цінною сировиною для виготовлення препаратів.

Тобто, з лікувальною метою застосовують також і підмор бджіл, зокрема тіла бджіл, які померли природною смертю та не втратили своєї цілісності. Не допускається до використання з лікувальною метою підмор бджіл з ознаками плісняви, з наявністю сторонніх запахів, вогкий підмор. Свіжий бджолиний підмор має запах воску з домішками меду. Категорично забороняється застосовувати бджіл, які загинули внаслідок отруєння пестицидами чи іншими засобами. Підмор бджіл збирається під час огляду вуликів впродовж літа або ревізії зимівлі на початку весни.

Бджолиний підмор є унікальним продуктом щодо вмісту в ньому різноманітних хімічних сполук та речовин, завдяки тому, що тіло бджоли вкрите компонентами меду, пилку, маточного молочка та воску, хітиновий покрив містить гепарин та гепариноїди, хітозан та меланін.

Гепарин застосовують для лікування захворювань, пов’язаних з порушеннями мікроциркуляції чи патологіями крові, серця, нирок. Гепарин також сприяє зниженню всмоктування токсинів.

Хітозан є потужним абсорбентом радіонуклідів і солей важких металів, прискорює загоєння ранової та опікової поверхонь ран, при цьому рубці не утворюються. Також хітозан володіє кровозупинними та знеболювальними властивостями. Меланін слугує природним ентеросорбентом, сприяє нормалізації нормофлори шлунково-кишкового тракту, у випадку отруєння виступає в якості антидоту і виводить отруйні сполуки до потрапляння їх у кров. Бджолина отрута виконує фізіологічний ефект «малих доз отрути». Жир бджоли за своєю цінністю переважає над риб’ячим.

Варто вказати, що крім зазначених компонентів підмор містить амінокислоти, мінерали, вітаміни, ферменти, прискорює обмін речовин, посилює синтез вітамінів, частково гальмує нетиповий розвиток клітин в організмі.

З лікувальною метою з підмору бджіл готують настоянки, екстракти, відвари, мазі, лініменти.

Для приготування настоянки беруть близько 5-10 г бджолиного підмору та змішують його з 70 % чи 96 % етиловим спиртом. Після настоювання його впродовж 3 тижнів настоянка є придатною для застосування з лікувальною метою. Ефективним є застосування компресів при порушеннях роботи опорно-рухового апарату.

Для приготування водного настою до 30 г підмору додають 0,5 л киплячої води та залишають на вогні впродовж 2 год. Після охолодження настій є придатним до застосування, але його лікувальні властивості зберігаються лише впродовж 2 тижнів після виготовлення.

Для приготування мазей подрібнений бджолиний підмор змішують з будь-яким тваринним жиром, підігрівачи суміш впродовж 2 год. Виготовлена мазь є ефективним засобом при різноманітних ураженнях шкіри у тварин.

Для виготовлення лініментів близько 10 г підмору змішують з гарячою оливковою олією. Лініменти з підмору бджіл є ефективними при лікуванні уражень суглобів та судин.

Для виготовлення напару застосовують ½ склянки подрібненого якісного підмору бджіл, який змішують з гарячою водою. Після настоювання впродовж 20 хв. та фільтрування – напар застосовують при лікуванні маститів, фурункульозі.

Вітчизняними вченими було ефективно застосовано настоянку бджолиного підмору у схемі комплексного лікування хворих на гострий бабезіоз собак. В якості імуномодулятора препарат задавали в дозі 5 крапель на 10 кг маси тіла тварини один раз на добу впродовж семи діб. Поліпшення клінічних ознак при застосування настоянки бджолиного підмору у тварин реєстрували вже на другу добу її застосування, а відновлення концентрації гемоглобіну, зростання кількості еритроцитів та лейкоцитів – на сьому добу після початку лікування. Позитивна динаміка стану тварин свідчила про стимуляцію обмінних процесів в організмі навіть за наявності запальних процесів.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗБУДНИКІВ БАКТЕРІОТОКСИКОЗІВ У М'ЯСІ І МОЛОЦІ

Чорнобай М.Ю. магістр 1 курсу ФВМ
Науковий керівник: доц. Л.П. Лівощенко
Сумський НАУ

Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» визначає правові та організаційні засади державного контролю, що здійснюється з метою перевірки дотримання операторами ринку законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин, а також законодавства про побічні продукти тваринного походження.

Так, у статті 13 чинного Закону прописано, що державний ветеринарний інспектор повинен розслідувати спалахи хвороб людей, пов'язаних із харчовими продуктами

Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 852/2004 встановлює контроль за мікробіологічними критеріями для операторів ринку харчових продуктів та надає пропозиції щодо попередження виникнення небезпечного біологічного чинника

Регламент Комісії ЄС № 2073/2005 «Про мікробіологічні критеріїв» Визначення критеріїв безпечності харчових продуктів і визначення критеріїв гігієни технологічних процесів.

Фахівці ветеринарної медицини здійснюють державний контроль (дієвість системи простежуваності) на всьому харчовому ланцюзі – від поля до столу, що гарантує отримання безпечних харчових продуктів, що споживають пересічні споживачі, у тому числі профілактика недопущення виникнення стафілококового токсикозу. Але, незважаючи на це, трапляються випадки харчових отруєнь, викликаних токсинами патогенних мікроорганізмів. До таких відносяться харчові отруєння, що викликані стафілококом - це шлунково-кишкові захворювання, спричинені вживанням їжі, забрудненої токсинами, що виробляються бактерією *Staphylococcus aureus* (*Staph. aureus*). Близько 25 % людей і тварин мають *Staph. aureus* на своїй шкірі та слизовій носу. Зазвичай це не спричиняє хвороб у здорових тварин і людей, але у патогенних стафілококів є здатність виробляти токсини, які можуть викликати харчові отруєння. Золотистий стафілокок - небезпечний патоген, що викликає різні важкі захворювання. Вірулентність *Staph. aureus* визначається великим набором факторів вірулентності, серед яких токсини, що відіграють провідну роль. Ряд токсинів *S. aureus* ушкоджують біологічні мембрани, що призводить до загибелі клітин. Зокрема, *S. aureus* продукує потужні гемолізینی і лейкотоксини. Серед останніх недавно були ідентифіковані такі, що лизують нейтрофіли які є особливо потужною зброєю проти знищення бактерій. Крім того, *Staph. aureus* секретує багато факторів, які пригнічують каскад комплементу або перешкоджають розпізнаванню захисними механізмами господаря патогену. У поширенні харчових бактеріотоксикозів встановлений певний зв'язок із споживанням консервованих продуктів, м'яса, молока, кондитерських виробів.

З метою попередження контамінації продуктів тваринництва патогенними мікроорганізмами, здійснюється належний контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог під час виробництва, зберігання й реалізації м'яса забійних тварин, а також дотриманням особистої гігієни працівників потужностей з виробництва м'яса забійних тварин, а також продавців, що дає можливість за обігу цієї продукції забезпечити її безпечність і якість.

Для визначення стафілококової інфекції використовують ряд методів оснований на попереднім збагаченням, що полягає у посіві продукту та розведенні його у рідкому селективному середовищі, культивуванні посіву, врахуванні позитивних пробірок, пересіванні на щільні селективні поживні середовища із наступним підтвердженням належності колоній, що виростили, до *Staphylococcus aureus*.

На молочно-сольовому агарі колонії *Staphy. aureus* ростуть у вигляді непрозорих, дещо випуклих, круглих колоній, білого, жовтого, кремового, лимонного, золотистого кольору, діаметром 2–4 мм. Але, названий метод не завжди дає можливість виявити збудника в продуктах харчування чи кормах, тому дослідниками України, зокрема, експериментальними дослідженнями Богатко Н.М., був розроблений і удосконалений горизонтальний метод виявлення коагулазопозитивних стафілококів у м'ясі забійних тварин за його виробництва та обігу, який виявився більше точним в виявленні *Staphylococcus aureus*.

На потужностях з виробництва та обігу м'яса забійних тварин за впровадження системи НАССР необхідно встановити ризик-орієнтований контроль за встановленням критерію безпечності у м'ясі забійних тварин (яловичині, свинині, баранині, козлятині) за удосконаленим горизонтальним методом виявлення коагулазопозитивних стафілококів .

Запровадження та виконання належної виробничої практики (*GMP*) і належної гігієнічної практики (*GHP*) на потужностях з виробництва та обігу (потужності з виробництва, оптові бази, супермаркети, агропродовольчі ринки) яловичини, свинини, баранини і козлятини дасть можливість ефективно оцінювати мікробіологічний ризик щодо виявлення коагулазопозитивних стафілококів.

МІКРОБІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ КОРМУ

Федорківський І магістр. 2 курсу ФВМ
Науковий керівник: доц. Л.П.Лівощенко
Сумський. НАУ

Питання про використання дріжджів для годівлі сільськогосподарських тварин було піднято порівняно, давно. Дріжджі містять багато білка, що легко перетравлюється, значну кількість ергостерином, що легко переходить у вітамін D, вітамінами А, В, Є. Значна енергія розмноження дозволяє одержувати велику масу дріжджів після зараження ними живильного субстрату, у якості якого можуть служити відходи сільського господарства і промисловості. Накопичення кислот при дріжджуванні відбувається головним чином унаслідок розвитку молочнокислих бактерій, що завжди живуть у рослинній масі. Дріжджувати можна лише корм або суміші кормів, які досить багаті на моно- або дисахариди. У протилежному випадку дріжджі і молочнокислі бактерії розвиватися не будуть. Крім концентратів, дріжджують соковиті корми, до яких домішують грубі корми. Подібні суміші дріжджують трохи інакше, і взагалі їхня підготовка вимагає більш тривалого часу. При дріжджуванні концентрованих кормів утрачається 5-6% сухих речовин. Ці втрати падають головним чином на вуглеводи, що розкладаються дріжджами. Тому що дріжджування практично, не змінює коефіцієнтів перетравності, ясно, що крохмальний еквівалент дріжджованих кормів трохи нижче такого у вихідного матеріалі. При дріжджуванні кормів білок корму частково гідролізується, переходячи в розчинні форми. Клітковина і зола практично не змінюються. Спеціальними дослідженнями встановлено, що дріжджований корм не відрізняється скільки-небудь помітно по живильним якостям від вихідного матеріалу. Разом з тим дріжджування поліпшує смакові якості корму (робить його приємно кислим) і збагачує корм вітамінами. Присутність молочної кислоти збільшує у тварин апетит. Деякі дослідники вважають дріжджування корисною, але тимчасовою мірою. На їхню думку, доцільніше згодувати тварині спеціальні кормові дріжджі (у висушеному виді), що володіють високою живильною цінністю. При дріжджуванні кормів представляє, істотний інтерес можливість збагачення корму білком за рахунок внесеного мінерального азоту. Як показують дослідження, дріжджі, споживаючи солі амонію, збагачують субстрат білком на 13-17% (у розрахунку на суху речовину). Вітамінізація кормів особливо важлива при вирощуванні свиней і птиці. Мікрофлора рубця і кишечнику великої рогатої худоби синтезує ряд вітамінів і, таким чином, до певної міри компенсує можливий їхній дефіцит у кормах. У кишечнику свиней і птиці помітної синтетичної діяльності у відношенні вітамінів мікрофлора не виявляється. Тому для названих тваринних вітамінізація кормів набуває особливого значення, хоча і для інших тварин (особливо для молодняку) поліпшення вітамінного складу кормів не може розглядатися як непотрібний захід.

Збагатити корм вітамінами можна, застосовуючи вироблені на спеціальних виробництвах препарати даних речовин. Однак вартість вітамінних препаратів поки досить висока. Тому виникла думка про використання мікробіологічного фактора з метою вітамінізації корму. Слід зазначити, що пекарські і кормові (багаті білком) дріжджі, як правило, порівняно небагаті такими вітамінами, як В₁ і В₂. Тому значні зусилля мікробіологів були спрямовані на розробку методів підвищення акумуляції названих вітамінів дріжджами. В основному йшли по шляху як добору специфічних культур дріжджових мікроорганізмів, так і підбора відповідних живильних середовищ. Був розроблений метод збагачення корму рибофлавіном (вітаміном В₂), при якому багата даним вітаміном культура дріжджів розмножується на відповідним чином підготовленому зерні, крупі або висівках. Застосування збагаченого вітаміном В₂ кормів на птахофабриках дало дуже гарний результат: зменшився відхід молодняку, підвищилася яйценосність і виводимість птиці. Дріжджі - одне з найбагатших джерел ергостерину (провітаміну D₃). Ергостерин утворюється дріжджами в аеробних умовах. Чим старше культура дріжджів, тим більше в ній ергостерину. Кількість цього провітаміну може досягати 5-6% ваги сухої дріжджової маси. У визначених умовах ергостерин в організмі тварини переходить у вітамін D. Це перетворення може бути здійснене шляхом опромінення дріжджів ультрафіолетовими променями. Такі опромінені дріжджі в ряді дослідів з успіхом використовувалися як вітамінну добавку до кормів. У природі існують дріжджі, пофарбовані в червоний колір. Вони нерідко називаються "червоними" і "рожевими" дріжджами. У цих дріжджах значна кількість каротину - провітаміну А. Розробка способів раціонального використання "червоних" дріжджів шляхом їхнього розмноження на дешевих середовищах може дати тваринництву нове джерело каротину. Гарним утворювачем воднорозчинних вітамінів В- комплексу виявилася атмосферний азот бактерія азотобактер, зв'язує атмосферний азот. Останнім часом велику увагу привернув до себе вітамін В₁₂. У значних кількостях цей вітамін виробляється рядом бактерій, у тому числі спороносною *Vas. megatherium*. Не виключена можливість використання цього мікроорганізму в кормових цілях. Деякі відходи антибіотичної промисловості (наприклад, при виготовленні стрептоміцину) містять значну кількість вітаміну В₁₂. Поставлено питання про їхнє використання в тваринництві. Таким чином, є великі перспективи у використанні мікроорганізмів для поліпшення якості кормів.

МЕТОДИ КОНСЕРВУВАННЯ МОЛОКА

Середа В., студ. 2 курсу ФВМ
Науковий керівник: доц. Л.П.Лівощенко
Сумський. НАУ

Молоко - живильна рідина, що вироблюється молочними залозами самок ссавців. Молоко - багатокомпонентна полідисперсна система, у якій усі складені речовини знаходяться в тонко дисперсному стані, що забезпечує молоку рідку консистенцію. У молоці після доїння утримуються мікроорганізми, кількість яких протягом 2 годин не тільки не збільшується, але і знижується. Здатність молока пригнічувати дію мікроорганізмів називається *бактерицидними властивостями*, а період часу, протягом якого в молоці виявляються бактерицидні властивості *називається бактерицидною фазою*. Бактерицидні властивості молока обумовлені наявністю в ньому ферментів (лізоцим, пероксидази), імуноглобулінів, лейкоцитів. Бактерицидна фаза залежить від: бактеріального обсіменіння, що залежить від дотримання санітарно-гігієнічних умов; температури молока (чим вище, тим коротше бактерицидна фаза). З метою гальмування розвитку мікроорганізмів, ферментних і фізико-хімічних процесів при охолодженні молочної сировини і молочних продуктів температуру знижують до 2-10 °С і зберігають при цій температурі до переробки. Зниження температури приводить до пригнічення життєдіяльності мікроорганізмів. Ефект впливу низьких температур на мікробну клітину заснований на порушенні складного взаємозв'язку метаболічних реакцій і ушкодженні механізму переносу розчинних речовин через клітинну мембрану. Але деякі групи мікроорганізмів (психрофіли) здатні досить швидко розмножуватися при температурі 0-5 °С. Таким чином, охолодження продуктів до низьких температур не виключає можливості його мікробіологічного псування, тому що збудниками псування білковомістких продуктів є переважно гнильні бактерії. При охолодженні молока відбувається зміна складу мікрофлори сирого молока - сповільнюється ріст мезофільної і термофільної мікрофлори і починають переважати психрофільні бактерії, що розвиваються в молоці при температурі від 5 до 15 °С.

Тепловою обробкою або пастеризацією називається процес нагрівання молока від 63°C до температури, близької до крапки кипіння. Дія пастеризації на мікроорганізми, що утримуються в молоці, залежить від температури, до якої нагрівають молоко, і тривалості витримки при цій температурі. *Пастеризацією* знищуються мікроби, а при *стерилізації* (нагріванні молока вище температури кипіння) - одночасно і спори. *Кип'ятінням* знищується вся мікрофлора молока, за винятком спор, стійких до температури кипіння. Пастеризацією без помітної зміни органолептичних властивостей молока (смак, запах і консистенція) знищуються туберкульозні, бруцельозні й інші хвороботворні бактерії. На практиці застосовуються три режими пастеризації: при тривалій пастеризації молоко нагрівають до 63-65°C і витримують при цій температурі 30 хв; короткочасна пастеризація проводиться при 72-75°C з витримкою протягом 15-20 хв, що здійснюється в потоці; миттєва пастеризація - нагрівання молока до температури 85-90°C без витримки. Термічний вплив на молоко приводить до деяких змін його складових речовин. Найбільшому впливові піддається альбумін молока: при 60- 65°C він починає денатуруватися. Нагрівання до високих температур (80-85°C) додає молоку особливий присмак і аромат, що по ступеню підвищення температури підсилюються.

Як харчовий продукт, використовується згущення молока. При правильному виготовленні без доступу повітря значна частина вітамінів вихідного молока зберігається.

У віддалених районах застосовується метод пінного сушіння незбираного молока. Молоко, підігріте до 63°C, гомогенізується, потім пастеризується при 72°C протягом 16 секунд. Далі молоко згущається до 47-50 % від вмісту сухих речовин при температурі 57°C в випарному вакуум-апараті. Отримане згущене молоко перед швидким охолодженням до 1 С піддається подвійній гомогенізації при 75°C. Після охолодження молоко насичують азотом, щоб, використовуючи розширення газу, викликати утворення піни, що сушать під глибоким вакуумом. Отриманий порошок розмелюють і накопичують в атмосфері азоту.

Впроваджується метод електричної нейтралізації. Це спосіб стали застосовувати на заводах після створення в 1947 р. нейтралізатора Денъє. Апарат являє собою циліндричну алюмінієву ванну, у якій концентрично розташовані два резервуари: анод і катод. Молоко, що стікає тонким шаром між цими двома резервуарами, піддається дії постійного струму напругою 2-8 вольтів.

Обробка ультрафіолетовими променями. Ультрафіолетові промені можуть проникати в товщу молока на невелику глибину, тому оброблюваний шар молока повинний бути тонким. Обробка ультрафіолетовими променями завжди супроводжується зміною вітамінного складу молока.

Обробка молока ультразвуком. Ряд дослідників ретельно вивчили цей метод і прийшли до висновку, що використовувані ультразвукові коливання значно зменшують вміст бактерій у молоці, але не приводять до повної стерилізації.

Обробка іонізуючими випромінюваннями. Перші дослідження в області використання іонізуючих випромінювань для обробки харчових продуктів були проведені в США в 1943 р. В даний час ще неясно, чи одержить ця обробка широке практичне застосування.

ПОХОДЖЕННЯ МІКРОФЛОРИ МОЛОКА

Гузєва В., студ. 2 курсу ФВМ
Науковий керівник: доц. Л.П.Лівощенко
Сумський.НАУ

Молоко являє собою винятково гарне живильне середовище для розвитку і розмноження всіляких мікроорганізмів, тому в ньому завжди можна виявити ту або іншу кількість мікробів. У молоко мікроби попадають головним чином з вимені і шкірного покриву тварини, з рук доярки, з повітря, посуду. У вимені завжди утримуються бактерії, що проникли сюди через канали сосків. Частина їх тут гине, інша частина залишається життєздатною. У молоці, отриманому при дотриманні всіх правил асептики, тобто усуненні зовнішніх джерел забруднення, все-таки можуть бути бактерії. Щоденне дослідження молока протягом року показало, що на 1 мл молока приходиться від 10 до 1500 мікробних тіл (у середньому 350). Якщо за вим'ям тварини немає належного догляду, число бактерій у ньому може бути значно більше і мікрофлора різноманітніше.

У перших порціях молока завжди більше бактерій, чим у наступних; особливо багато мікробів у вхідного отвору соска, що дотикається з зовнішнім середовищем. Тому перші 2-3 струменя молока необхідно здоювати в окремий посуд і ні в якому разі на землю, тому що ці порції молока містять велику кількість мікробів, серед яких можуть бути і патогенні. В одному з дослідів молоко здоювали в стерильні пляшки після ретельного обмивання вимені і сосків; у перших порціях утримувалося 16000 бактерій, у середніх - 480, в останніх - 360 на 1 мл. Мікрофлору вимені прийнято поділяти на облігатну і факультативну. Облігатні мікроби пристосувалися до умов існування в молоці і їх завжди можна знайти в ньому. До цих мікробів відносяться кокові форми, що викликають повільні зміни в молоці; вони майже нешкідливі. Факультативні мікроби попадають усередину вимені тим або іншим шляхом і знаходяться там тимчасово. До них відносяться різні коки і стрептококи, близькі до молочнокислих, що володіють властивістю розріджувати желатин і додавати молоку гіркий смак.

Покриви тварини (шкіра, поверхня вимені) містять велику кількість мікробів, що під час доїння можуть попадати в молоко. Мікроби попадають у молоко і з поверхні вимені. Після обтирання вимені сухим рушником у 1 мл надоеного молока було виявлено близько 50 тис. мікробів, а після обтирання вологим рушником - тільки 3 тис. Ці дані показують, наскільки важливо містити корів і скотарню в чистоті. Руки доярки теж можуть бути причиною забруднення молока, тому що на поверхні шкіри, особливо під нігтями, мікробів дуже багато, серед них іноді реєструються і хвороботворні. Тому перед доїнням необхідно ретельно мити руки з щіткою і милом. Гній є одним з основних джерел бактеріального забруднення молока. Підстилка, особливо коли її розкидають під час доїння або за кілька хвилин до неї, теж дуже впливає на забруднення молока. Дуже багато мікробів у підстилці із соломи; серед них часто знаходяться цвілеві гриби і бактерії, що псують молоко. У торф'яній підстилці мікробів менше: у 1 г солом'яної підстилки в середньому 115 млн. бактерій, а в 1 г біля 27 млн.; крім того, торф поглинає велику кількість рідини і газів. З повітря бактерії попадають у молоко під час доїння разом з пилом. Вміст таких мікробів у молоці буде залежати від кількості їх у повітрі скотарні. Молочний посуд, недостатньо очищений і вимитий, може служити причиною забруднення молока мікробами. Чистота води, якою миється молочний посуд, відіграє немаловажну роль у бактеріальному забрудненні молока. Крім сапрофітної мікрофлори, у воді можуть знаходитися мікроорганізми, що викликають шлунково-кишкові й інші захворювання. Тому воду, який користуються в молочному виробництві, досліджують у лабораторіях. При виявленні великої кількості мікроорганізмів воду перед уживанням кип'ятять або хлорують. Мухи - небезпечне джерело бактеріального забруднення молока під час доїння і при подальшому його збереженні. На тілі мухи знаходяться тисячі бактерій. Сідаючи на різне сміття і випорожнення, а потім на молочний посуд і молоко, мухи забруднюють його всілякими мікробами, у тому числі збудниками заразних захворювань. Тому необхідно систематичну боротьбу з мухами в корівнику.

Ретельна обробка доїльної машини теплою (50°) водою з додаванням 1% соди і наступне промивання чистою теплою водою значно знижують вміст бактерій у молоці. Промивання машини теплою водою із содою сприятливо впливає на якість молока. Видоєне, добре промитою доїльною машиною, молоко може зберігатися при кімнатній температурі протягом двох діб, причому кислотність його залишається нормальною і підвищується тільки після закінчення трьох діб. Переваги машинного доїння очевидні. Проціджування і центрифугування молока застосовується для очищення молока. За даними деяких дослідників, у першій години роботи центрифуги вміст бактерій у молоці зменшується. Тривала ж робота центрифуги, навпаки, збільшує бактеріальне забруднення молока, тому що в центрифугі накопичується слиз, що містить велику кількість мікробів. Рекомендується через кожні півтори години центрифугу чистити і дезінфікувати. Приведені дані показують, наскільки важливо строго дотримувати в молочній справі санітарні і гігієнічні правила.

ПАТОГЕННІ МІКРОБИ, ПЕРЕДАНІ ЧЕРЕЗ МОЛОКО

Крючкова Є., студ. 2 курсу ФВМ
Батишева Л., магістр 2 курсу ФВМ
Науковий керівник: доц. Л.П.Лівощенко
Сумський. НАУ

Молоко нерідко буває причиною поширення інфекційних хвороб. Зараження його патогенними бактеріями може відбуватися ще у вимені, досить часто це трапляється в процесі доїння або після одержання молока (забруднення випорожненнями, сечею і т.п.). Патогенні мікроби попадають у молоко від хворих людей або бактеріоносіїв, із зовнішнього середовища на різних етапах перевезення, переробки молока, а також заносяться мухами.

Патогенні мікроби, передані через молоко, поділяють на три основні групи. У першу групу входять мікроби, що викликають захворювання, загальні для людини і тварин: туберкульоз, бруцельоз, сибірка, мастит, ящур; у другу - мікроби, о передаються від тварини до тварини: мит коней, мастит, в третю - передані від людини до людини, - черевний тиф, паратиф, дизентерія, холера, дитячі проноси, скарлатина, септична ангіна, дифтерія.

Туберкульоз. При обстеженні корів, хворих туберкульозом, бактерії виявляються дуже часто в молоці. Туберкульозні палички можуть попадати в молоко не тільки з ураженого вимені, але і з гною, тому що хворі туберкульозом виділяють туберкульозні палички з екскрементами. Уживаючи таке молоко або молочний продукт, приготовлений із знешкодженого молока, тварина або людина заражається туберкульозом.

Бруцельоз. Зараження тварин або людини бруцельозом через молоко доведено.

Сибірка. Описано випадки зараження сибіркою через молоко. Мікроби сибірки проникають у вим'я лише в останній стадії хвороби, незадовго до загибелі тварини. Але вони можуть попадати в молоко й іншими шляхами - з частками гною і води, з посуду і ін. Тому при інфекції сибірки в череді не рекомендується відправляти молоко для споживання не тільки від підозрілих на захворювання тварин, але і від здорових.

Мастит. Про небезпеку зараження маститним стрептококом думки фахівців розходяться. Одні вважають його нешкідливим для людини, інші - небезпечним. Є дані, що мастит може бути викликаний гемолітичним стрептококом, що викликає в людини захворювання ангіною і скарлатиною.

Ку-лихоманка. За останні роки в багатьох державах, у тому числі і в Україні, набуває значного поширення серед сільськогосподарських тварин, а від них заражається і людина. У тварин захворювання протікає без видимих клінічних змін, у корів, овець іноді відзначаються аборти. Збудником Ку-лихоманки є особливий вид риккетсії (*Rickettsia Burneti*), коковидної, палочковидної форми. Зараження здорових тварин відбувається при контакті з зараженими, переносниками заразного мікроорганізму можуть бути і кліщі. У хворих корів, овець риккетсії знаходяться в молоці. Тварини і людина заражаються при вживанні не знезараженого (кип'ятінням) молока. Хвороба протікає найчастіше у важкій формі.

Ящур. Тварини і люди заражається від хворих ящуром тварин при безпосередньому контакті або вживанні зараженого сирого молока. Після семиденного інкубаційного періоду з'являється слабкість, на запаленій слизистій оболонці рота, іноді на шкірі пальців рук виступають пухирці. Особливо чутливі до ящурної інфекції діти, у яких хвороба іноді закінчується смертельно.

Паратиф. Збудники хвороби - паратифозні бактерії. По літературним даним, спалахи паратифу і дизентерії відбуваються в результаті вживання не знешкодженого молока.

Дизентерія. Нерідкі випадки виникнення дизентерії внаслідок споживання молока, зараженого бактеріями дизентерії.

Холера. Збудник холери - холерний вібріон- попадає в молоко від хворої людини або бактеріоносія. При вживанні такого молока може відбутися зараження тварин і людей.

Пронеси молодняка. Причиною проносів може бути молоко, що містить *Bact. coli* або паратифозні бактерії.

Скарлатина, септична ангіна, .дифтерія. Ці хвороби теж нерідко виникають у результаті вживання молока, зараженого бактеріями - збудниками цих інфекцій.

Крім передачі хвороби, молочні продукти можуть бути причиною отруєнь. Особливо небезпечний у цьому відношенні сир, тому що містить багато білка, що є гарним живильним середовищем для розвитку стафілококів (*Staphylococcus aureus*) і деяких видів стрептококів (гемолітичний). Розмножуючись, вони виділяють отруйні для організму токсини. Щоб уникнути зараження через молоко, треба насамперед не допускати хворих людей і бактеріоносіїв на виробництво, зв'язане з молочною справою, обов'язково пастеризувати молоко, строго дотримуватись санітарно-гігієнічних правил по одержанню, збереженню і переробці молока, що викладені в спеціальних інструкціях

МІКРОБІОМ ҐРУНТУ ЛОЖА СТАВУ ПРИ ЛІТУВАННІ

Бублик А. А.,- студ. 4 курсу ФВМ, спец. 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
Назарова Є.О.,- студ. 4 курсу ФВМ, спец. 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
Науковий керівник: к.вет.н., ст. викл. С.М. Назаренко
Сумський НАУ

Основною метою комплексу меліоративних робіт із підготовки ставів до подальшої експлуатації є створення умов для прискорення процесів мінералізації органічних речовин, що накопичились за вегетаційний сезон, підвищення інтенсивності розвитку природної кормової бази в наступному сезоні, зменшення небезпеки виникнення захворювань риб.

Серед цих робіт слід зазначити заходи щодо запобігання замулення ставів, боротьбу з надлишком мулових відкладень, літування ставів, видалення зайвої рослинності, вапнування ложа водойми/

Під час літування ставів з потужними муловими відкладеннями в перше літо їх ложе ретельно осушують, а на наступне літо здійснюють необхідні меліоративні заходи. Ложе ставів зорюють з оборотом пласта, вапнують. Вапнування покращує якість ґрунту, у ньому краще йдуть процеси розкладання органіки, а оранка сприяє проникненню кисню в глибокі шари висохлого мулу.

Під час літування ставів їх ложе засівають різними сільськогосподарськими культурами. Їх коренева система підтримує ґрунт ложа в пухкому стані, а з урожаєм видаляється надлишок мінеральних речовин. Урожай сільськогосподарських культур компенсує відсутність рибної продукції в ставах за час літування

Мета роботи. Дослідити мікрофлору ґрунту ложа ставу при літуванні.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводились на базі кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки і якості продуктів тваринництва Сумського національного аграрного університету та рибгосподарства Сумської області.

Для вивчення процесів самоочищення ґрунту були проведені порівняльні дослідження санітарно-бактеріологічного стану ґрунту ложа ставка до і після літування ставів. Проби ґрунту відбирали щомісяця стерильним буром на глибині 20-22 см в період вегетації сільськогосподарських культур.

Вивчення характеру зміни санітарно-бактеріологічного стану ґрунту ложа ставка після спуску води і його зимування виконували протягом усього періоду літування – з травня по жовтень.

Дані свідчать, що в першу добу дослідження КМАФАнМ ґрунту БМ ложа ставка дорівнювала $2,3 \times 10^6 \pm 0,06$ КУО/г, що в 2,3 рази було вище ГДК для забрудненого ґрунту, а коли-титр і титр ентерококів становив 0,001. У пробах ґрунту були виділені *E. coli* сероваріантів О4 і О8.

Через 10 діб після початку дослідження в ґрунті ложа ставу було визначено зменшення КМАФАнМ на 4,5 %, коли-титр та титр ентерококів залишався без зміни. У пробах ґрунту були виділені патогенні *E. coli* О4, О8, а також бактерії з роду сальмонел (*S. dublin*).

Через 30 діб після початку дослідження в ґрунті відбулося більш суттєве зменшення бактеріального обсіменіння: КМАФАнМ знизилося в 1,35 рази – до $1,7 \pm 0,04$ млн КУО/г, а коли-титр і титр ентерококів становив 0,001, були виділені патогенні штами *E. coli*.

Через 60 діб в поверхневому шарі ґрунту (0-20 см), незважаючи на подальше зменшення бактеріального обсіменіння до $1,3 \pm 0,05$ млн. КУО/г, були виділені патогенні *E. coli* (сероваріант О8).

Через 90 діб в ґрунті відбулося подальше зменшення ЗМЧ до $1,1 \pm 0,04$ млн. КУО/г. Коли-титр і титр ентерококів становив 0,001, були виділені патогенні штами *E. coli* (О8).

У кінціперіоду літування – на 120 і 150 добу після початку спостереження у ґрунті реєстрували меншу мікробну контамінацію: порівняно з першою добою загальна бактеріальна забрудненість ґрунту зменшилася в 2,87 і 3,29 рази – до $0,8 \pm 0,02$ і $0,7 \pm 0,05$ млн. КУО/г, а коли-титр і титр ентерококів становив 0,01. Ці показники порівняно з ГДК для забрудненого ґрунту були менше в 1,43 рази, але порівняно з ГДК для слабо забрудненого ґрунту були більше у 700 раз. Як і раніше, виділяли патогенні *E. coli* (сероваріант О8).

Таким чином, літування ставу тривалістю 150 діб є недостатнім для повного самоочищення і санації ґрунту ложа ставка від патогенної мікрофлори. Для інтенсифікації цих процесів необхідний пошук ефективних і екологічно безпечних прийомів санації ґрунту ложа під час літування ставів.

ДИРОФІЛЯРІОЗ У СОБАКИ З ЛОКАЛІЗАЦІЄЮ *DIROFILARIA REPES* У ОРБІТІ ОКА (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК)

Волохова О.О., магістрант 2 курсу ФВМ, спеціальність «Ветеринарна медицина»,
Курова А.А., магістрант 2 курсу ФВМ, спеціальність «Ветеринарна медицина»,
Педан О.В., магістрант 2 курсу ФВМ, спеціальність «Ветеринарна медицина»,
Гузь В.А., магістрант 2 курсу ФВМ, спеціальність «Ветеринарна медицина»,
Науковий керівник: к.вет.н., доцент Решетило О.І.

Дирофіляріоз (*Dirofilariosis*) – інвазійне захворювання собак, котів та інших м'ясоїдних тварин, а також людини, що викликається нематодами *Dirofilaria immitis* та *Dirofilaria repens*.

Dirofilaria repens - нематода, що паразитує у підшкірній клітковині організму собак, котів, лисиць, вовків, енотоподібних собак, диких м'ясоїдних тварин, а також людини. Тіло *Dirofilaria repens* звужено до кінців. Кутикула біла, з чіткою поздовжньою і поперековою окресленістю. Інколи *Dirofilaria repens* виявляють у ділянках нетипової локалізації: орбіта ока, очне яблуко, черевна порожнина.

Dirofilaria immitis - це довгі нематоли світло-жовтого кольору, злегка звужуються до кінців, що паразитують в серці, легеневій артерії, інших кровоносних судинах.

Проміжними хазяїнами дирофілярії є комарі родів *Culex*, *Aedes*, *Anopheles*, *Mansonia*, які переносять збудника хвороби від тварини до тварини і від тварин до людини.

До клініки ветеринарної медицини «Ветсервіс» м. Суми надійшла німецька вівчарка за кличкою «Долорес» віком 8 років. Зі слів власника собака непокоїться, тре лапою праве око, із ока кровотеча.

Клінічним обстеженням встановлено незначне вип'ячування очного яблука, набряк навколо правого ока, гіперемія кон'юнктиви, кровотеча із ока, серцева аритмія, температура тіла – 38,8°C (рис. 1, 2).

Рис. 1,2. Вигляд собако до лікування.

Мікроскопічним дослідженням нативного мазка периферійної крові собаки виявили мікрофілярії, ідентифіковані у полімеразній ланцюговій реакції як мікрофілярії *Dirofilaria repens*.

Діагноз – дирофіляріоз з локалізацією збудника у орбіті ока.

Лікування. В Україні макрофілярицид «Імітіцид» не зареєстрований, тому застосували мікрофілярицид «Дектомакс» (дорамектин) у дозі 1 см³ на 33 кг ваги тіла (разово) одночасно із засобами симптоматичної терапії та антибіотиком фторхінолонового ряду протягом 7 днів.

Після проведеного лікування стан тварини стабілізувався, очне яблуко і зір збережені (рис. 3).

Рис. 3. Вигляд собако після лікування.
Поводиться подальше лікування собаки.

АНАЛІЗ ХІРУРГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ У ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН

Белопольський Є.О.. студент групи ВЕТ 1801-1 м 1,4 роки, факультет ветеринарної медицини
Науковий керівник: Стоцький О.Г., доцент, кандидат ветеринарних наук

Як видно з даних літератури ветеринарна хірургія займає досить важливе місце серед клінічних дисциплін. Вона озброює спеціалістів глибокими знаннями з лікування та профілактики загальної патології, викликані не лише травматизмом але і неправильною експлуатацією тварин, поганими умовами утримання, і також специфічною інфекцією та багатьма незаразними, паразитарними та інфекційними хворобами з урахуванням досягнень науки і практики.

Серед усіх захворювань, які зустрічаються в клінічній практиці, хірургічні захворювання займають одне з чільних місць.

За даними багатьох авторів серед пацієнтів, що надійшли на прийом до 17 % і більше припадає на тварин які потребують хірургічного втручання різного ступеня складності. До них відносяться як операції, що потребують екстреного втручання так і стани, що загрожують життю тварини.

У зв'язку з цим вивчення розповсюдження та структури хірургічної патології у домашніх тварин є досить актуальним.

Дослідження проводилися в умовах Шосткінської МДЛВМ протягом 2018-2019 років.

Протягом зазначеного терміну, за даними журналу реєстрації хворих тварин, до лікарні надійшло 195 собак і котів.

При аналізі захворюваності нами встановлено, що структура була наступною: 18,97% становили тварини з інфекційними хворобами (чума, вірусний ентерит тощо); 38,97 % - незаразна патологія (хвороби органів дихання, серцево-судинної системи, хвороби органів травлення); 22,56 % - хірургічна патологія і 19,49 % акушерська.

У структурі хірургічної патології слід відмітити, значне розповсюдження ран, їх доля становила 22,73 %, в меншій мірі реєструвалися гнійна хірургічна інфекція та пухлини по 8 випадків, що становило 18,18 %. Відсоток інших захворювань був меншим.

Так, захворювання кісток (переломи, остеомієліт) реєструвалися у 6 тварин 13,64%, хвороби очей (кон'юнктивіти, кератити, панофтальміт) та суглобів (вивихи та синовіти) діагностувалися у 5 тварин, і становило 11,36%.

Найменший відсоток становили отити, захворювання виявлялося у 2 тварин і становило лише 4,55% від загальної кількості хірургічно хворих тварин.

АНАЛІЗ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ СЕЧОКАМ'ЯНОЇ ХВОРОБИ У КОТІВ В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ м. КОНОТОП

Олех Т.І. студентка групи ВЕТ 1801-1 м 1,4 роки, факультет ветеринарної медицини
Науковий керівник: Стоцький О.Г., доцент, кандидат ветеринарних наук

Одним з важких захворювань сечовивідних шляхів є сечокам'яна хвороба (СКХ) або уролітіаз. Дане захворювання є значною проблемою сучасної ветеринарної медицини. Сечокам'яна хвороба важка в лікуванні, супроводжується частими рецидивами і високою смертністю (не менше 40%). Тому вивчення даної патології достатньо актуальна проблема ветеринарних фахівців.

За сучасними даними на сечокам'яну хворобу хворіють від 1 до 13,5% котів. Це одне із захворювань котів, яке характеризується значними розбіжностями, насамперед, в поглядах на етіологію, тобто умови та причини виникнення. Згідно спостережень, коти страждають сечокам'яною хворобою в 4 - 5 разів частіше, ніж собаки.

У зв'язку з цим метою роботи було – з'ясування тенденції та особливостей поширення уролітіазу у котів в умовах приватної ветеринарної клініки міста Конотоп.

При аналізі історій хвороб котів, які надійшли до приватної ветеринарної клініки за 9 місяців 2019 року зареєстровано 29 випадків уролітіазу.

При аналізі вікової динаміки прояву уролітіазу встановлено, що дана патологія спостерігається у різних вікових групах тварин. Найчастіше уролітіаз реєструвався у котів віком 4 роки становлячи більше 17% від загальної кількості хворих тварин з даною патологією. В меншій мірі реєстрували сечокам'яну хворобу з у котів віком 5 та 9 років, відсоток патології при цьому становив 13,79. На долю котів інших вікових груп припадав менший відсоток.

Так, по 3 випадки нами зареєстровано у котів віком 2, 3 та 6 років. У старших вікових групах котів (7, 8, 10 та більше років) уролітіаз реєструвався по два випадки.

Аналізуючи причини виникнення сечокам'яної хвороби у котів нами встановлено, що для годівлі більшості тварини використовувалися готові корми різних фірм виробників. Самим сухим кормом готували близько 10 % котів, сухі та інші види кормів отримували 40% тварин, на долю натуральних продуктів (м'ясо, риба, овочі) якими годували котів припадало до 50%.

Таким чином, в даному випадку не прослідковується виникнення уролітіазу у котів внаслідок згодовування їм сухих кормів.

При клінічному дослідженні хворих тварин нами встановлено, що уролітіаз у 22 котів перебігав у хронічній формі, в двох тварин внаслідок обтурації сечовивідних шляхів прогноз був несприятливим.

АНАЛІЗ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ НОВОУТВОРЕНЬ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ У ДОМАШНІХ ТВАРИН ЗА СІЧЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 2019 РОКУ В УМОВАХ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ «ГРАНД-ВЕТ» м. КИЇВ

Капшук А.І. студент групи ВЕТ 1803-1 м 1,4 роки, факультет ветеринарної медицини
Науковий керівник: Стоцький О.Г., доцент, кандидат ветеринарних наук

Пухлини широко поширені в природі і зустрічаються не тільки у людини, але і у всіх видів тваринного і рослинного світу, в тому числі у домашніх і диких тварин. Пухлини у них зустрічаються частіше, ніж у людини.

В даний час існують різні методи діагностики і лікування онкологічних захворювань, і є можливість більш точно визначати прогноз. Прогноз залежить від своєчасності звернення до ветеринарного лікаря, віку тварини, його загального стану, від наявності метастазів.

Враховуючи актуальність проблеми новоутворень у домашніх тварин, перед нами була поставлена мета проаналізувати розповсюдження їх у собак та кішок за січень-жовтень 2019 року. Одним із важливих діагностичних прийомів за новоутворень у домашніх тварин є гістологічне дослідження. За виявленими патогістологічними змінами нами нами встановлена наступна їх структура.

Так, серед зареєстрованих 16 випадків новоутворення встановлені у 6 собак і 10 котів різних вікових груп та статі. У собак новоутворення реєструвалися у віці від 5 до 11 років, в той час як серед котів показник коливався від 4 до 15 років.

При проведенні патогістологічного дослідження зразків пухлин у котів нами встановлено, 5 випадків злоякісних новоутворень, серед яких слід відмітити інфільтруючу карциному у кішки віком 4 роки, аденокарциному з вогнищами некрозу – кішки віком 15 років, дві кішки з інвазивною тубулярно-папілярною карциномою – віком 8 та 12 років та малегнізована аденоміоепітеліома віком 4 роки.

Серед досліджених зразків біоптатів, доброякісні пухлини встановлені у 5 тварин. Структура їх була наступною: два випадки ектазії протоку з перидуктальним фіброзом (кішки віком 4 та 7 років), ліпома в області молочної залози (кішка віком 8 років), в однієї тварини діагностовано долькову гіперплазію молочної залози з вираженим фіброзом стромы та ознаками секреції (кішка віком 10 років).

Дослідженням біоптатів 6 новоутворень отриманих від собак встановлено, що основу їх становили доброякісні пухлини у 5 тварин.

Так, у собаки віком 10 років діагностували фіброму шкіри молочної залози у іншої тварини ліпому шкіри молочної залози віком 7 років. В однієї тварини у віці 11 років встановлено склерозивний аденоз, у собаки породи Чіхуахуа віком 6 років прості фібринозно-кістозні змінення і кісти і в однієї тварини інтораканолікулярна фіброаденома.

Слід зазначити, що лише в одному випадку діагностовано злоякісну пухлину яка була представлена інфільтруючою карциномою.

Таким чином, серед котів різних порід та вікових груп, після дослідження біоптатів новоутворень, встановлено, що відсоток доброякісних та злоякісних пухлин знаходився і рівних пропорціях в той час як у собак доброякісні становили більше 83%, а злоякісні лише близько 17%.

ЗАХВОРЮВАННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У СОБАК

Павловський В.В., студ-3 курсу ФВМ
Науковий керівник: професор Зон Г.А.
Сумський НАУ

За даними дослідників собаки доволі часто страждають на захворювання серцево-судинної системи, і понад 40% собак вмирають саме через проблеми із серцем. Серцева недостатність у собак може бути, як спадкова так і набута, через хвороби переважно вірусної етіології. Проте ці захворювання проявляються переважно через вікові фактори. Найчастіше патології серця у собак супроводжують наступні симптоми: цианоз видимих слизових оболонок, малорухомість, залежування, а при інструментальній діагностиці відмічають наявність кардіальних шумів, зміну частоти серцевих скорочень (найчастіше виникає тахікардія чи брадикардія). Також спостерігається зміна сили та ритму серцевих скорочень і наявність набряків.

При анемії у собак діагностують еритропенію та зниження рівня гемоглобіну у еритроцитах. Анемія в залежності від етіології може бути постгеморагічною як результат крововтрати, аутоімунної - коли еритроцити зруйновані антитілами імунної системи, апластичною або гіпопластичною - в наслідок порушення кровотворення в червоному кістковому мозку, гемолітичною - коли еритроцити зруйновані бактеріальними, вірусними або паразитарними чинниками, аліментарною - наслідок поганого харчування у цуценят. Основними ознаками при анемії собак є: в'ялість, сонливість та слабкість, швидке стомлювання, задишка, анорексією і тахікардія. У тварини навіть в спокійному стані прискорене дихання та підвищена частота серцевих скорочень. Видимі слизові оболонки бліді або синюшні.

При постановці діагнозу слід скористатися лабораторними дослідженнями, задля встановлення типу анемії. Тварину, при позитивному аналізі, радять годувати білковою їжею (м'ясо, сира печінка та ін.) тому що ці їстівні продукти стимулюють в організмі тварини вироблення еритроцитів. Також в годівлі повинні бути наявні вітамінно-мінеральні інгредієнти. В той же час якісне лікування не можливе без використання препаратів з лікарських рослин, відповідної сфери впливу. Як правило це відвари рослин які в своєму складі мають залізо(наприклад, корінь лопуха або кропиви).

Також, частим діагнозом є міокардит, запалення серцевого м'яза, при якому ритм скорочень послаблюється. Розвивається хвороба після перенесення складних вірусних захворювань або сепсису, інфекційного гепатиту, гостре ураження токсинами. Нерідко міокардит діагностують за чуми м'ясоїдних та парвовірусного ентериту. Симптоми хвороби дуже схожі на анемію але відрізняється втратою апетиту, підвищеною температурою тіла, прискореним і не рівним ритмом серцевих скорочень. Діагноз можна встановити шляхом аналізу різних симптомів. Для лікування призначаються лікарські засоби, що підтримують функцію серцевого м'яза, а також антигістамінні препарати та вітамінно-мінеральні комплекси. Також, таким тваринам забезпечують повний спокій та обмежують навантаження.

За ендокардиту, спостерігається запалення внутрішньої оболонки серцевого м'яза. Етіологія ендокардиту подібна до етіології міокардиту, але також можуть бути такі причини як, суглобовий ревматизм, інтоксикація або лептоспіроз. За симптоматикою нагадує міокардит, тому діагноз встановлюють лише в лабораторних умовах та за обстеженням на ЕКГ. Собаці призначають серцеві та антибактеріальні, протизапальні та антипірогенні препарати. Також потрібне дієтичне харчування та вітамінно-мінеральні комплекси.

За атеросклерозу відбувається ураження стінок артерій, як наслідок дистрофічно-склеротичних змін. Симптомами хвороби є швидка втомленість тварини, а якщо хвороба вразила головних мозок, то відповідно і втратою свідомості. Для діагностики проводять лабораторні аналізи, а для лікування використовують вітаміни, а також препарати з високим вмістом йоду. Обов'язковим заходом призначення є лікувальної дієти, яка передбачає зниження в раціоні вмісту жирів та білків.

ЦУКРОВІЙ ДІАБЕТ У СОБАК

Павловський В.В., студ-3 курсу ФВМ

Науковий керівник: к. вет. наук доцент Івановська Л.Б.
Сумський НАУ

Глюкоза як моносахарид є складовою частиною дисахариду сахарози яка є головним джерелом енергії для тварин. Глюкоза потрапляє до крові з продуктами харчування де завдяки гормону підшлункової залози розкладається та засвоюється організмом. Коли рівень цукру повертається до норми то залоза пригальмовує виробляти гормон. Це сприяє виникненню цукрового діабету за якого в'являють один із двох видів порушень.

Перший вид порушень виникає через безпосередню патологію в роботі підшлункової залози, а саме не зважаючи на рівень цукру в крові залоза зовсім не виробляє інсуліну, або виробляє його в недостатній кількості, для повного розщеплення сахарози.

Другий вид, характеризується тим, що підшлункова залоза працює злагоджено відповідно до рівнем цукру в крові, а клітини організму втрачають здатність до засвоєння вуглеводу.

Таким чином, при цукровому діабеті першого і другого типу, організм не переробляє глюкозу у крові в енергію, а не перетворений цукор крові, негативно впливає на організм. У собак ця хвороба може проявлятися постійною спрагою, через те що цукру в організмі багато, якій починає виводитися разом із сечею, спричиняючи дегідратацію, чого за нормального стану організму не відбувається. Як наслідок спостерігають часте випорожнення сечового міхура та одночасно полідепсію.

Також, ця хвороба може проявлятися гіперфагією, але при цьому тварина втрачає вагу через те що клітини недотримують енергію і починають відбирати її із глікогену м'язів. При його дефіциті відбувається розщеплення жирів та білків, і як наслідок спостерігається втрата ваги та поліфагія, що за своєю сутністю є протилежними один до одного. За діабету часто розвивається цистит як один із симптомів захворювання. Через високий вміст цукру в сечі в ній активно розмножуються бактерії. Катаракта та зниження зору, теж може слугувати симптомом захворювання, тому що через високу концентрацію цукру страждає кришталик ока. Всі ці ознаки можуть проявлятися як окремо, а також виникати на фоні інших захворювань. Наприклад, полідипсія та підвищене сечовипускання може супроводжувати і ниркову недостатність. Саме тому перед тим як встановлювати діагноз на цукровій діабет треба провести обстеження крові та сечі на рівень цукру.

Цукровій діабетнайчастіше реєструється у собак середнього та похилого віку, від 4 до 14 років, але відомі також випадки прояву цієї хвороби і у молодших за віком тварин. Проте це вважають винятком. Найбільш схильні до хвороби самки, у самців спостерігається ця хвороба досить рідко. Серед порід собак які посіли перші місця за сприятливістю до цукрового діабету австралійських тер'єри і бішон-фрізи, які є екзотичними для України. Проте такі породи собак як золотистий ретривер, пуделі які також чутливі до хвороби мають значну поширеність в країні.

Лікування хворих на цукровій діабет передбачає не тільки усунення окремих неприємних симптомів, але і підтримання сталої глікемії рівень якої відповідає даній породі собак. Але основна проблема полягає в тому що лікування даної хвороби є тривалим і дуже коштовним за рахунок використання інсуліну, спеціальної дієти та іншого симптоматичного лікування.

Клінічні симптоми у собак за цукрового діабету

ЗДОРОВИЙ КИШЕЧНИК – ЗДОРОВА ТВАРИНА

Павловський В.В., студ-3 курсу ФВМ, Павловська Е.С., студ-2 курсу БТФ
Науковий керівник : професор Зон Г.А.
Сумський НАУ

Для забезпечення найкращої продуктивності тварин, необхідно надати оптимальні умови утримання та збалансовану годівлю. За сучасних умов утримання та годівлі використовують багато інноваційних заходів, спрямованих на попередження тих чи інших хвороб тварин. Але ці заходи на жаль не впливають значною мірою на реальній стан якості кормів та комбікормів для годівлі продуктивних сільськогосподарських тварин через те, що контроль якості в Україні з боку ветеринарно-санітарного нагляду здійснюється не системно, з причин значного зменшення повноважень та недофінансування даної установи. Це негативно впливає на добробут тварин в тваринницьких господарствах, виробництв сировини тваринного походження та господарств селекційно-племінного напрямку.

Відомо, що раціон є важливим елементом в розвитку та існуванні всього організму, від цього залежить коефіцієнт виходу прибутку з продукції чи забійного потенціалу тварин в т.ч. птахів, в залежності від спеціалізації підприємства. Тому збереження автохтонної мікрофлори кишечника та використання ефективних біологічно-активних сполук для боротьби з субклінічним хронічним запаленням кишечника і іншими біологічними, хімічними та механічними загрозами дозволяють отримати високу рентабельність і є дуже важливим і важким завданням для виробництва.

Шлунково-кишковий тракт являє собою дуже складну та динамічну за своєю роботою екосистему, тому що тут відбувається перетравлення та засвоєння всіх необхідних для життя сполук та мікроелементів. Але на цьому роль Шлунково-кишкового тракту не обмежується. Система слугує захисним бар'єром для організму, який складається з фізичних, хімічних, мікробіологічних та імунітетних складових, які в сукупності, по мірі своїх можливостей захищають організм від уражень патогенними мікроорганізмами та продуктами їх життєдіяльності (токсинами) та від інших факторів. Здоров'я тварини залежить від взаємодії слизової оболонки з мікроорганізмами, які її колонізують.

Мікроорганізми можуть бути як не патогенними (корисними), так і патогенними (шкідливими), але поміж них розрізняють також умовно-патогенні, які в сукупності з різними факторами можуть нести як шкоду, так і користь макроорганізму. Факторами порушення балансу можуть слугувати не тільки негативні чинники годівлі, а й стресові ситуації. Добре відомо, що стрес, спричинює підвищену проникність слизової оболонки кишечника. Таким шляхом через оболонку потрапляють шкідливі речовини та уражають інші тканини організму. Цей ефект отримав назву «дір'явої кишки». Суть цього процесу полягає в тому, що епітелій втрачає частково здатність до засвоєння поживних речовин та запобіганню всмоктування шкідливих речовин. Це в свою чергу призводить до затримки росту тварини та зниженню її економічного потенціалу, також зниження резистентності до вірусних і мікробіологічних загроз.

Найбільш характерним представником умовно-патогенних мікроорганізмів є *E. coli*, яка є типовим мешканцем тонкого відділу кишечника, більшість штамів якої є нешкідливими. Проте характерним винятком є ентеропатогенні штами *E. coli*, що викликають тяжкі захворювання харчового походження. Зараження виникає внаслідок споживання неякісного корму. Також цей представник мікробіоти здатен виробляти токсини дуже схожі з токсинами *Shigella dysenteriae*. Сприятливими умовами для збудника є температура в межах 7-50° С, тобто в умовах внутрішнього середовища організму тварини, вона відчуває себе досить зручно. Кількість мікроорганізму може збільшуватись в продуктах харчування, що мають показник рН 4,4.

Також в тваринництві найбільш поширеною стресовою ситуацією є відлучення молоді тварини від матері. Стрес виникає в наслідок змін навколишнього середовища для тварини, а саме зміни раціону з підсисного періоду на самостійне харчування. Нові умови утримання та оточення тварини і є основним стресом для молодняка. Все це викликає негативні зміни в роботі кишечника та змінює співвідношення в спектрі мікрофлори шлунково-кишкового тракту.

Таким чином, можна стверджувати те що, збалансована годівля перевіреними та якісними кормами і попередження зайвих стресових ситуацій у господарстві є першорядною метою для профілактики розладів травлення та обміну речовин в організмі тварин, що в свою чергу збільшить економічний потенціал господарства.

БОТУЛІЗМ ПТИЦІ

Задорожна В.В., студ.6 курсу ФВМ
Науковий керівник.професор Г.А.Зон
Сумський НАУ

Ботулізм- гостре токсико-інфекційне захворювання,викликане спороуворюючою паличкою *Clostridium botulinum*(синоніми: «м'яка шия» і «західна хвороба качок»). Хвороба зустрічається у свійських птахів та птиці, що вирощується у неволі. Більшість випадків хвороби викликано *C.botulinum* типу С. Крім того були описані спалахи, викликані іншими типами токсинів.

Діксон в перше повідомив про випадок ботулізму у курей в 1917 році. Захворювання у курей і людей розвинулося після вживання в їжу консервованих овочів.Пізніше з'ясувалося, що причиною захворювання, вперше виявленої в США на початку 1900-х років, був токсин *C. botulinum* типу С. Про ботулізм курчат повідомлялося після потрапляння з їжею личинок комах роду *Liucilia* в 1923 році, і перші штами *C. botulinum* типу С були виділені з цих безхребетних.

Незважаючи на те, що багато ранніх випадків захворювання фіксували у домашньої птиці, що мала у вільний вигул, пізніше спалаху ботулізму були зафіксовані і у курчат-бройлерів за інтенсивного вирощуванням. Хворобу реєстрували і серед водоплавних птахів у всьому світі.Вважалося, що сучасні методи птахівництва дозволили знизити захворюваність на ботулізм за рахунок запобігання вживання в їжу домашньої птиці,контамінованих токсинами. Проте, про випадки захворювання з летальним закінченням неодноразово повідомлялося власниками сучасних бройлерних фермах, які вирощують птахів у неволі.

Серед усіх видів диких птахів, а також хижаків-ссавців були зафіксовані спалахи ботулізму типу С (з диких птахів, найчастіше страждають качки). Про ботулізм фазанів, вирощуваних на фермах також повідомлялося. Ботулізм у качок, курчат-бройлерів і фазанів реєструється частіше і з більшим ступенем тяжкості в теплу пору року. Однак, про спалахи серед курчат-бройлерів повідомлялося і взимку.

C.botulinum є грампозитивною бактерією, здатної виробляти потужний екзотоксин у відповідних умовах навколишнього середовища. Вид складається з різноманітної групи анаеробних бактерій, що містить чотири культуральних (I-IV) і вісім антигенно-різних токсигенних груп (А, В, С альфа, С бета, D, E, F і G).

Розмір грампозитивних клітин *C. botulinum* типу С становить 4-6 x 1,0 мкм. Спори типу С легше інактивуються нагріванням, ніж спори типу А і В, але вони більш стійкі до нагрівання, ніж спори типу Е.Токсини ботулінусу є одними з найвідоміших токсинів. Токсин типу С виробляється в анаеробних умовах при температурі від 10 до 47 ° С, з оптимальною температурою в межах між 35-37 °С.

Діагноз може бути встановлений на підставі посмертних змін. Наявність кишкових виразок, що супроводжуються некрозом печінки і збільшеною геморагічної селезінкою,є основою для клінічної діагностики хвороби. В якості допомоги в діагностиці, некротична тканина печінки може бути досліджена між двома предметними скельцями і пофарбована за методом Грама.

Диференціальна діагностика. Серед подібних захворювань, які слід відрізнити - кокцидіоз, некротичний ентерит і гістомоноз. Часто кокцидіоз передує або супроводжує ботулізм. Обидва захворювання можуть бути присутніми в однакових або різних зразках, представлених для постановки діагнозу. Важливо проводити диференційний діагноз між кокцидіозом і ботулізмом, тому що ліки для кожного захворювання різні.

Лікування. Раніше було повідомлення про невдалу хіміотерапію сульфаніламідом. Згодом вчені встановили,що стрептоміцин, введений ін'єкцією аборозчинений у воді ,або згодований з кормом, мав профілактичний і терапевтичний ефект при ботулізмі у перепелів. Стрептоміцин 60 г / т корму забезпечує також повний захист від хвороби. Також є повідомлення про ефективність фуразолідону,бацитрацину,стрептоміцину і хлортетрацикліну при експериментальному лікуванні ботуліма у перепелів.

Профілактика і контроль. Оскільки інфекційний агент знаходиться в посліді і залишається життєздатним протягом невизначеного часу, на проблемних фермах рекомендується видаляти контамінований збудником послід. У курчат потрібно уникати стресів, викликаних перенаселеністю, тримати кокцидіоз під контролем і використовувати профілактичні заходи проти вірусних захворювань, які можуть викликати імуносупресію. Найбільш ефективними препаратами вважають бацитрацин або стрептоміцин. Бацитрацин використовується з кормом в концентрації 0,005-0,01%, а стрептоміцин - 0,006%. Будь-який лікарський засіб можна вводити в питну воду профілактично або терапевтично.

THE MECHANISM OF ANTIMICROBIAL PEPTIDE ON STERILIZATION

Xueqin Zhao, First year Postgraduate student. Faculty of Veterinary Medicine
Scientific adviser: Fotina Hanna. Doctor of Veterinary Medicine, Professor

Since the discovery of antibiotics, people have opened the golden age of antibiotic. At present, the World Health Organization has stated that antibiotics are harmful to human and animal health, and animal husbandry has confirmed that the unreasonable use of antibiotics are closely related to antibiotic resistance. Because of the adverse consequences of antibiotics, they have been banned in many countries. Therefore, it is urgent to find alternatives to antibiotics. Antimicrobial peptide is a kind of small molecule polypeptide, which is the first line of defense against the invasion of pathogenic microorganisms, and an important component of host innate immunity. They have many biological functions such as antibacterial, antifungal, antiviral and anti-cancer and so on. Antimicrobial peptides have good water solubility, broad antibacterial spectrum, low resistance to drug resistance, good heat stability, and resistance to protease and trypsin hydrolysis. In addition, the bactericidal mechanism of antimicrobial peptides is different from antibiotics, mainly through the destruction of bacterial cell membranes, inhibition of bacterial DNA replication, inhibition of bacterial respiration and other methods to produce bactericidal effects. Therefore, antimicrobial peptides are not susceptible to drug resistance. Antibacterial peptides have many advantages over antibiotics and become a research hotspot in recent years. Due to the special properties of AMPs, such as amino acid composition variability, net charge, spatial conformation and structure, the mobility of amphiphilic modules and membranes is considered to have a special mechanism of action, and the antibacterial mechanism of several antimicrobial peptides is studied. The results show that most scholars agree that there are two kinds of antimicrobial peptide bactericidal mechanisms: one is that the antimicrobial peptide destroys the cell membrane of the bacteria, forms a cavity, and causes the contents of the bacteria to leak out, leading to bacterial death, eventually, that is, the membrane sterilizing mechanism; One is that after the antimicrobial peptide breaks the membrane, it enters the bacteria body and combines with other substances in the cell, causing the bacteria to die, that is, the antimicrobial peptide plays a bactericidal action in the bacterial cells. Studies found that the antimicrobial peptide was combined with peptidoglycan and LPS by destroying the bacterial cell membrane, resulting in bacterial death. The porcine antimicrobial peptide PR-39 caused the death of *Bacillus glob* spores and *Escherichia coli* by releasing bacterial ATP and membrane damage. Antimicrobial peptide RN7-IN8 released ATP after destroying the bacterial cell membrane, and inhibited bacterial DNA synthesis, leading to bacterial death. The above studies show that antimicrobial peptides produce bactericidal action through different mechanisms of action. The mechanism of antimicrobial peptides on sterilization mainly includes the following two parts: The membrane sterilizing mechanism of antimicrobial peptides. The antimicrobial peptide plays a bactericidal action in the bacterial cells.

Conclusion: The antimicrobial peptide has a unique bactericidal mechanism and is not easy to produce drug resistance, and is expected to be a substitute for antibiotics.

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ – ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ**

Балюра Н.В., студ. 2м курсу, ФЕіМ, спец. «Регіональне управління»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Ключовою ціллю стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій є покращення якості життя у сільській місцевості, розвиток інфраструктури і послуг, спрямованих на утримання виробників та залучення кваліфікованих робітників і менеджерів, з метою підтримання життєво важливої економіки у найбільш вразливих сільських районах, де сільське господарство є головним джерелом доходів. В усіх країнах уряди не можуть повністю вирішити проблеми розвитку сільських територій [1, с. 126–130]. Звідси існує об'єктивна потреба у співпраці між державою, бізнесом і «третьою стороною» – селянами, які б ініціювали заходи на підтримання своїх інтересів. При цьому держава може впливати на бізнес щодо здійснення соціальних функцій шляхом впливу на забезпечення організаційної легітимності.

Для зростання рівня доходів на селі необхідним є розвиток малого та середнього бізнесу на сільських територіях, який безпосередньо пов'язаний з використанням існуючих принад сільських територій, адже такий зв'язок сприятиме формуванню нових принад, насамперед тих, виникнення яких залежать від діяльності людини. З огляду на це, сільські території матимуть додаткові стимули та можливості для розвитку, ставатимуть більш привабливим середовищем для життя, а отже – стимулюватимуть діяльність бізнес-активних людей – основного капіталу підприємництва [2, с. 160].

Малий та середній бізнес має займати значно більшу частку у структурі економіки, ніж сьогодні, тому що він є соціально-економічним фундаментом, без якого неможливий сталий розвиток будь-якої інноваційно орієнтованої, особливо європейської, держави. Створення життєздатного і швидкозростаючого сектора МСБ та його розвиток є досить потужною складовою для забезпечення сталого регіонального розвитку та може доповнювати діяльність існуючих об'єктів промисловості. Доцільно ширше впроваджувати органічне сільське господарство, це сприятиме відтворенню родючості ґрунтів та збереженню навколишнього середовища; розвитку сільських територій та підвищенню рівня життя сільського населення; підвищенню ефективності та прибутковості сільськогосподарського виробництва; забезпеченню споживчого ринку здоровою якісною продукцією; зміцненню експортного потенціалу держави; поліпшенню іміджу України як виробника та експортера високоякісної здорової органічної продукції; забезпеченню продовольчої безпеки в Україні; поліпшенню загального добробуту громадян держави.

Недостатня кількість інформації про наявність інвестиційних проектів являється основною проблемою в Україні для підприємців чи для будь-яких інших закладів і установ, які могли б шляхом управління бізнес-проектами залучити додаткові інвестиції для розвитку підприємництва, оновлення матеріально-технічної бази чи спрямувати їх на соціальний розвиток. Для покращення економічного та соціального розвитку необхідно активно проводити роботу щодо пошуку додаткових джерел позабюджетного фінансування, грантів. Однією з важливих складових процесу залучення інвестицій є створення інвестиційних продуктів (презентації, каталоги інвестиційних пропозицій, об'єктів інвестування, проведення інвестиційних форумів тощо). Інвестиційні продукти мають на меті сформуванню позитивний образ території, її економічний потенціал і перспективи. При цьому головну роль у формуванні іміджу території відіграє інформація про інвестиційну привабливість регіону, інвестиційні пропозиції підприємств та організацій у мережі Інтернет, підтримка та просування рубрик, офіційного веб-сайту.

Безпосередньо із завданнями, що вирішуються на рівні розробки комплексних програм соціально-економічного розвитку пов'язано формування територіального бренду. Розроблений бренд також має узгоджуватися зі стратегією розвитку території та сприяти місцевому розвитку. Важливим є те, що до процесу розробки бренду важливо залучити всіх «зацікавлених» сторін: бізнес, громадян та їхні об'єднання, владні структури. При цьому держава може впливати на бізнес щодо здійснення соціальних функцій шляхом впливу на забезпечення організаційної легітимності. Слід також підкреслити той факт, що коли над формуванням бренду працює громада міста, села, району то в такому разі територіальний брендинг є ще й інструментом згуртування громади.

Список використаної літератури:

1. Валентинов В. Л. Організаційна легітимність як фактор сільського розвитку. Економіка АПК. 2005. №10. С. 126–130.
2. Зінчук Т.О., Куцмус Н.М. Принади сільських територій: новий теоретико методологічний підхід чи забута потреба сільського розвитку? Сталий розвиток економіки. 2012. №1. С. 155–162.

ІСТОРИЧНІ ВІХИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОЇ СИСТЕМИ В УЛЯНІВСЬКІЙ СЕЛИЩНІЙ РАДІ

Сакун Н.М., студ. 2м курсу, ФЕІМ, спец. «Регіональне управління»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Культура – це надзвичайно важливий елемент розвитку держави. Це не тільки дозвілля для громадян, але і своєрідний механізм, що формує ідентичність. Це важлива цінність, яка формує націю. Так і в Уляннівській селищній раді Білопільського району Сумської області культура та культурна політика відіграє важливу роль як в житті кожного мешканця, так і в цілому в громаді.

Одним із суб'єктів культурного середовища є Уляннівська селищна бібліотека, яка розпочала свою діяльність в далекому 1925 році з хати-читальні. В 1935 році бібліотека розміщується в збудованому будинку культури, потім, у післявоєнні роки, її переводять в приміщення колишньої сільської ради.

З відбудовою народного господарства, розширенням тоді ще Уляннівського району зростає книжковий фонд, збільшується кількість читачів. В 1951 р. виникає потреба в розділенні книжкового фонду бібліотеки на Уляннівську районну бібліотеку для дорослих та Уляннівську дитячу бібліотеку. Постає питання нового приміщення для бібліотеки для дорослих. І ось в 1957 році починається будівництво бібліотеки в центрі села, а 7 листопада 1959 року районна бібліотека розпочала свою роботу в новому одноповерховому приміщенні.

В 1982 – 1983 р.р. рішенням правління колгоспу ім. Ульянова, який очолював Герой Соціалістичної Праці Колесник В.Ф., було прийнято рішення про будівництво нового, двоповерхового приміщення для бібліотеки. Будівництво розпочалося в 1985 році, а в 1987 році приміщення було здано в експлуатацію. Тут розміщується: бібліотека для дорослих, дитяча бібліотека, музей бойової та трудової слави селища.

Сьогодні селищна бібліотека обслуговує 1140 читачів, в тому числі і соціально незахищені верстви населення, і має в своїх фондах 28797 примірників художньої та галузевої літератури.

Аналізуючи доходи до селищної бібліотеки, можна сказати, що, на жаль, їх достатньо лише для оплати праці працівників, і не вистачає для покращення матеріально-технічного стану бібліотеки. Ремонт в приміщенні робили останній раз в 2004 році, тому заклад потребує впровадження енергоефективних заходів: заміна вікон на енергоефективні, утеплення приміщення та інше. Є потреба у проведенні капітального ремонту самих приміщень, укомплектування необхідним обладнанням.

Досить бідна матеріально-технічна база нашої бібліотеки не дає можливості надавати повноцінні інформаційно-комунікаційні послуги нашим користувачам.

Оскільки інформація вважається сьогодні головним досягненням людства і велика її частина акумулюється в бібліотеці, то, відповідно, однією з головних функцій бібліотеки залишається саме інформаційна.

Сучасна бібліотека – це не тільки зібрання книжкових колекцій, але й величезний світ соціальних комунікацій для людей, об'єднаних пошуком знань. Реальне майбутнє – у тих бібліотеках, які поєднують традиційну культуру спілкування з книгою та нові інформаційні технології. Це – стратегічний напрям на шляху модернізації української бібліотечної системи й перспективи зміцнення партнерських відносин зі світовим бібліотечним, інформаційним і культурним співтовариством.

Уляннівській селищній бібліотеці необхідно адаптуватися, комбінувати традиційні цінності та нові реалії – інновації, і це, мабуть, єдиний правильний шлях.

Використання сучасних інформаційних технологій дасть можливість представити інформацію яскраво, динамічно, у формі, що повинна запам'ятатися надовго, бо високий емоційний рівень дозволяє досягнути більшого ефекту у порівнянні з традиційними формами.

Прогрес у бібліотечній сфері відчуватиметься тоді, коли є творчість і виважений підхід на будь-яких ділянках роботи. Отже важливо забезпечити можливості для постійного розвитку матеріально-технічної бази, знань та навичок персоналу. Не менш важливим є те, що фахівці бібліотеки повинні постійно вивчати, відчувати і підтримувати зворотній зв'язок з користувачами в інноваційному процесі.

Список використаної літератури:

1. Іванова, Я. Удосконалення традиційних та формування інноваційних фахових навичок шкільного бібліотекаря. Бібл. форум України. 2014. № 2.
2. Вергунов, В. Інноваційна діяльність – запорука успішного розвитку вітчизняних наукових сільськогосподарських бібліотек. Бібл. вісн. 2014. № 1.

ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Євдокименко В.І., студ. 2м курсу, ФЕІМ, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

В умовах реалізації медичної реформи перед медичними закладами первинної ланки постають нові завдання, зокрема, забезпечення якісного обслуговування громадян сімейними лікарями. Тож у цьому контексті потребують детального дослідження можливості закладів сповна виконувати їхні функції, передусім, з точки зору кадрового забезпечення їхньої діяльності. Цим визначається актуальність та своєчасність проведеного дослідження, а також мета – визначення проблем управлінського (організаційного) та кадрового забезпечення функціонування закладів первинної ланки в національній системі охорони здоров'я.

Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 1» Сумської міської ради (КНП ЦПМСД № 1) розташований у м. Суми. Медичний заклад працює як первинна ланка в системі охорони здоров'я, забезпечуючи населення послугами з огляду та лікування сімейними лікарями. Загалом КНП ЦПМСД № 1 обслуговує 65703 чоловік, що становить близько 27 % населення міста. У структурі населення, що обслуговується, переважає доросле населення (72,11 %), переважно працездатного віку. Діти становлять 25,11 %, що є більшим за кількість пенсіонерів (15,94 %). Підлітки складають лише 2,77 %. У середньому число випадків звернень у 2018 р. за всіма причинами хвороб становило 1,49. Захворіло – 37 % обслуговуваного населення, а перебуває на обліку – 89 % населення, що обслуговується. При цьому найбільш поширеними захворюваннями є хвороби системи кровообігу (28 %), хвороби органів дихання (23 %), хвороби органів травлення (21 %). Це ілюструє проблеми сучасного суспільства – недостатня рухливість та стреси, забруднене повітря та незбалансоване, нездорове харчування.

Коментуючи стан кадрового забезпечення діяльності закладу зазначимо, що загальна чисельність штатних одиниць КНП становить 302,75 шт.од. Фактична чисельність персоналу – 278 особи, які обіймають 292,25 посад. Фактично, потреба у персоналі покрита лише на 96,53 %. При цьому, в середньому навантаження на одного працівника становить 1,05 шт.од.

Проведений аналіз стану кадрового забезпечення КНП ЦПМСД № 1 Сумської міської ради дозволяє виокремити такі найважливіші проблеми.

Передусім слід вказати на незбалансованість (невідповідність) кількості обслуговуваного населення та кількості персоналу. Результати проведеного порівняльного аналізу розподілу штату КНП між амбулаторіями та розподілу обслуговуваного населення свідчать про суттєві розбіжності: в амбулаторіях № 6 та 3 обслуговується найменша частка населення (9% та 11 %, відповідно), тоді як зосереджена середня кількість персоналу (за штатним розкладом) – 16 % та 14 %, відповідно. У найбільш «завантаженій» амбулаторії № 4 зосереджено лише 19 % штатного складу, тоді як у амбулаторії № 1 – 20 %.

Тісно пов'язана з цією й інша проблема - дефіцит кадрів (лікарів), що призводить до понаднормового навантаження на медичний персонал. Так, в окремих амбулаторіях навантаження на одного працівника сягає 1,13 шт.од., в амбулаторіях з найбільшою кількістю населення наявні недоукомплектовані штати, тоді як штатна потреба в персоналі повністю покрита у підрозділах, де обслуговується незначна кількість осіб.

Інша проблема полягає в тому, що підрозділи КНП ЦПМСД № 1 вирізняються певною мірою спеціалізації – у амбулаторіях № 3 та №6 обслуговуються лише діти та підлітки, а в амбулаторіях № 2 та 5, навпаки, не ведеться прийом цих категорій населення. Універсальною є амбулаторія № 1 та 4, де ведеться прийом всіх категорій населення.

Слід також вказати на невідповідність спеціалізації лікарів спеціалізації амбулаторій. Загалом у КНП працює 50 лікарів, з яких найменш чисельна група за спеціалізацією – сімейні лікарі, тоді як переважають педіатри (21 чол., 42 %). Це свідчить про невідповідність спеціалізації персоналу характеру надаваних послуг, адже КНП обслуговує переважно доросле населення (72,11%). Це зрештою призводить до нерівномірного навантаження між лікарями та амбулаторіями.

І зрештою - «Старіння» кадрового складу та незбалансованість персоналу підрозділів за трудовим стажем. Так, у структурі лікарів КНП за трудовим стажем переважають лікарі із досвідом понад 31 рік (34%) та 11-20 років (24 %). Частка лікарів із досвідом 21-30 років є найменшою.

Отже, вирішення проблем дефіциту кадрів, збалансування спеціалізації лікарів та амбулаторій, приведення у відповідність чисельності персоналу та кількості обслуговуваного населення, перехід до моделі «універсальної» амбулаторії, підвищення кваліфікації та залучення до роботи молодих спеціалістів має становити пріоритет діяльності КНП, адже від цього критично залежить здатність структурних підрозділів та закладу в цілому надавати якісну медичну допомогу. З іншого боку, у цьому також криються значні можливості оптимізації витрат та більш раціонального витрачання фінансових ресурсів закладу.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ, ЩО ЧИНЯТЬ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА КУКУРУДЗИ: ТОВ «КАТЕРИНІВСЬКЕ»

Анфіногорова О.Г., студ. 2м курсу, ФЕіМ, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

ТОВ «Катеринівське» Глухівського району Сумської області провадить виробничо-господарську діяльність за основним видом діяльності «Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур» вже 12 років. Станом на початок 2019 року підприємство обробляє 639 га сільськогосподарських земель, працевлаштовано – 14 осіб. За 2018 р. чистий фінансовий результат господарської діяльності склав 1734,4 тис. грн, а загальний рівень рентабельності господарської діяльності – 32,98 %. Станом на кінець 2018 р., на підприємстві вироблялось 6 видів культур, що у порівнянні з 2016 р. (4 види культур) свідчить про становлення більш диверсифікованого виробництва. Такі тенденції можна вважати позитивними, адже це сприяє зменшенню виробничих та ринкових ризиків у діяльності підприємства. Незважаючи на зміни в асортиментному портфелі підприємства, судячи з усереднених даних, зернові та зернобобові культури займають найбільшу частку у структурі товарної продукції – 85,02 %, хоча за аналізований період питома вага цих культур у загальному доході суттєво скоротилась (зі 100 % до 78,11 %). І головним чином це відбулось за рахунок скорочення обсягів виробництва, а отже реалізації кукурудзи на зерно (на 46,2 %). При цьому слід зазначити, що кукурудза на зерно все ж залишається однією з основних товарних позицій підприємства.

За 2016-2018 рр. на підприємстві відмітними є суттєві зміни у структурі посівних площ: зменшення посівних площ під такими культурами як кукурудза на зерно (на 95,0 га, 51,35 %) – на 16,24 п., пшениця озима (на 62,0 га, 23,85 %) – 11,64 п. Зрештою, у 2018 р. майже однакові площі були зайняті кукурудзою (90,0 га, 14,08 %) та соняшником (100,0 га, 15,65%).

На фоні скорочення площ посівів має місце і скорочення врожайності кукурудзи на зерно (на 1,31 ц/га) – на 1,81 %, що, закономірно, призвело до зниження валового збору зерна – на 700,92 т, тобто 52,23 %. При цьому за результатами факторного аналізу встановлено, що найсуттєвіший вплив на скорочення валового виробництва кукурудзи на підприємстві має якраз скорочення посівних площ. Слід підкреслити, що урожайність кукурудзи на зерно на ТОВ «Катеринівське» є нижчою за аналогічний показник в Україні в середньому та у регіоні.

Аналіз прибутковості виробництва кукурудзи на зерно на ТОВ «Катеринівське» Глухівського району Сумської області. засвідчив, що кукурудза на зерно є досить привабливою культурою з точки зору отриманого прибутку у розрахунку на одиницю використаних ресурсів (зокрема, земельних угідь), адже її прибутковість майже втричі перевищує середню по галузі на підприємстві та має, на відміну від загальної тенденції, позитивну динаміку. В аналізованому періоді прибутковість виробництва кукурудзи на зерно зростає з 13,65 тис. грн/га посівів (2016 р.) до 14,65 тис. грн/га. Відхилення становить 7,32 %.

Водночас, має місце зростання собівартості виробництва зерна кукурудзи, спричинене, головним чином, зростанням величини грошово-матеріальних витрат на 1 га посівної площі. За рахунок зростання цього показника собівартість виробництва 1 ц продукції збільшилась на 64,12 грн/ц, а за рахунок скорочення врожайності – збільшилась лише на 2,47 грн/ц.

Проведений аналіз засвідчив гарні ринкові перспективи для виробництва зерна кукурудзи. Рівень товарності продукції в аналізованому періоді збільшився на 11,2 п. За наявного скорочення фізичного обсягу реалізації (на 46,12 %) має місце скорочення доходу від реалізації зерна кукурудзи, але лише на 36,88 %. Так за рахунок ціни вдається частково нівелювати негативний вплив на прибуток від реалізації зерна кукурудзи таких чинників як зменшення обсягу реалізації та зростання собівартості. Зокрема, зменшення обсягів реалізації найбільш суттєво позначається на фінансових результатах реалізації зерна кукурудзи. У той же час, зростання цін на продукцію чинить позитивний вплив на прибуток (+379641,7 грн), дозволяючи компенсувати дію вказаних негативних чинників.

Підводячи загальний підсумок проведеному дослідженню та отриманим результатам зазначимо, що кукурудза на зерно як виробничий напрям втрачає свої позиції на ТОВ «Катеринівське». Про це свідчить скорочення посівних площ під культурою, а з урахуванням негативних змін в урожайності - і скорочення обсягів виробництва продукції (-52,23%).

Водночас, на підприємстві наявні резерви підвищення ефективності виробництва і реалізації зерна кукурудзи, які, зокрема, полягають у такому: підвищенні врожайності культури (принаймні, до середнього регіонального рівня) за рахунок використання сучасних сортів насінневого матеріалу; перегляді структури посівних площ з виділенням більшої площі під посіви кукурудзи, за умови дотримання вимог агротехніки; застосування сучасних технологій виробництва, ЗЗР та добрив з метою збільшення валового збору зерна; перегляді рівня та структури витрат та їхня оптимізація, передусім, за статтею «Інші прямі та загальновиробничі витрати». Все це, зрештою, має позитивно позначитись на загальній економічній ефективності виробничо-господарської діяльності, адже кукурудза є однією з основних та найприбутковіших культур у господарстві.

MODERN TECHNOLOGIES OF WHEAT GROWING

Amoo Hammed Abidemi. ADM 1801 a m,

Supervisor: Inna Koblianska, PhD, Associate Professor of Economics and Entrepreneurship Department Sumy NAU

Wheat being a staple diet is the most important crop and cultivated on a large scale in almost every part of the world. It contributes significantly in value addition of agriculture thus, increasing the overall GDP. Over the past three decades, increased agricultural productivity took place primarily due to the development of technology especially, in high-yielding cultivars and fertilizers. Wheat is a worldwide cultivated crop. It is the third most-produced cereal after maize and rice. Wheat grain is a staple food chiefly used to produce flour for leavened, flat and steamed breads, biscuits, cookies, cakes, breakfast cereal, pasta, noodles and biofuel.

Technological advancements in soil enrichment, seed placement, utilization of crop rotation, fertilizers to improve plant nourishment and modernization of harvesting techniques have all combined to promote wheat as a value-added crop has grown tremendously to improved wheat growing production [1].

The development of improved water and nitrogen use efficiency, pest and disease protection and drought resistance are all keys and modern technologies employed in wheat growing, Precision agriculture combines site-specific information and advanced technologies that allow farmers to produce more wheat per acre than other countries.

One of the most powerful advances in agriculture technology is yield mapping. Yield mapping technology allows farmers to analyse their crop yields, identify differences in production rates, and make adjustments to provide the optimal growing conditions for each identified zone. To create a yield map, the farmer collects information using crop yield monitors and a global positioning system (GPS). The crop yield monitor measures the amount of wheat harvested, and the GPS uses satellite signals to track the exact location where the yield measurements were taken. The data is entered into a computer program that creates a detailed map of high-yield and low-yield zones. Specialized sensors can also detect differences in moisture and mineral content in the soil. The result is a customized map that gives the farmer powerful information and the ability to manage all the variables in ways that increase crop yields and efficiencies while decreasing costs and environmental impacts that crop yield information in hand, wheat farmers using GPS guidance systems operate seeding and spraying equipment with as little as one inch of overlap. On-board computers allow them to instantly adjust the amount of seed, fertilizer, herbicide or insecticide applied in each zone, ensuring the right amount is applied in the right location. This precision drastically reduces waste and the unnecessary application of chemicals [2].

Along with innovations in high-tech farm machinery and equipment, farmers are using specialized apps on their smartphones and tablets to monitor weather patterns, calculate spray application rates, track costs and manage equipment remotely.

So, nowadays, precision agriculture allows farmers to produce the healthiest wheat crops in the world while maintaining a healthy environment and ensuring the wheat industry continues to provide food, jobs and economic growth for our future [3].

Summarising the above, it should be noted that the current advancement in technology for growing wheat has improve both productivity of farmer and availability of food for the country at large with improved mechanism there will be enough wheat for all for varieties usage.

References:

1. Caldwell Jeff (2013). Wheat technology catching up. Successful Farming. 2/28/2013. URL: https://www.agriculture.com/crops/wheat/production/wheat-technology-catching-up_145-ar30148
2. Foutz Jonelle (2016). Washington Wheat Farmers Use the Best Technology to Produce the Best Wheat. The Seattle Times – Newspapers in Education. URL: <http://letsgrowtogether.ws/washington-wheat-farmers-use-the-best-technology-to-produce-the-best-wheat-2/>
3. Hameed Shafqat (2013). Effective use of technology in production of quality wheat to achieve export standards and demands in Pakistan. African Journal of Agricultural Research. Vol. 8(16), pp. 1433-1441. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1021.2962&rep=rep1&type=pdf>

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НА БІЛОПІЛЬСЬКІЙ ФІЛІЇ ДП "УКРЛІКТРАВИ"

Кальченко К. О., студ. 2м курсу, ФЕІМ, спец. «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Сутність економічної ефективності сільськогосподарського виробництва можна визначити як збільшення продуктів харчування і сільськогосподарської сировини з найменшими затратами праці, коштів і природних ресурсів на одиницю продукції при збереженні або поліпшенні навколишнього середовища [1; 3]. Тісний зв'язок даної категорії із продовольчою безпекою та рівнем добробуту населення зумовлює необхідність детального дослідження та вивчення стану сільськогосподарського виробництва на окремих підприємствах, зокрема, його економічної ефективності. Цим обумовлена актуальність та важливість даної статті.

Надаючи загальні коментарі щодо господарської діяльності Білопільської філії ДП «Укрліктрави» зазначимо, що географічне розташування та наявні на підприємстві ресурси є сприятливими для здійснення ефективного виробництва сільськогосподарської продукції. ДП «Укрліктрави» має добре розвинене зернове виробництво. На підприємстві вирощуються такі основні зернові культури як пшениця, жито, ячмінь та інші культури. Набір сільськогосподарських культур, що вирощуються в господарстві, є оптимальним на даному етапі його функціонування і відповідає природно-кліматичним умовам, що склалися в цій місцевості.

Земельний фонд у господарстві використовується ефективно, адже з кожним роком збільшується вартість валової продукції в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь. Рівень валового збору є важливим показником економічного розвитку господарств, від яких залежить вирішення багатьох завдань сільськогосподарського виробництва [2]. Так на Білопільській філії ДП «Укрліктрави» обсяг валового збору зернових культур в 2018 році порівняно з 2016 роком збільшився на 12396 ц. Це сталося внаслідок того, що збільшилась на 24 га посівна площа зернових культур та збільшилась урожайності зернових на 10,95 ц/га. Оскільки темпи росту урожайності (133,27%) випереджають темпи росту посівної площі (102,3 %), то резервом підвищення обсягів валового збору є підвищення врожайності. Для цього необхідно використовувати високоврожайні сорти рослин, вдосконалювати технологію вирощування та збирання, зменшувати виробничі втрати зернових культур.

Про ефективність використання робочої сили свідчить той факт, що відмітною є тенденція до підвищення показників продуктивності праці і зниження трудомісткості виробленої продукції у часі. Хоча забезпеченість підприємства основними виробничими фондами зменшується, що призводить до зниження фондоозброєності праці, але в той же час, основні засоби використовуються більш інтенсивно, що засвідчує зростання за аналізований період показника фондовіддачі.

Загальні фінансові результати господарської діяльності Білопільської філії ДП «Укрліктрави» також демонструють позитивну динаміку, зокрема, чистий прибуток підвищився на 125,01 %.

Отже, за результатами проведеного аналізу можна сформулювати такі пропозиції щодо заходів із підвищення економічної ефективності господарської діяльності на Білопільській філії ДП «Укрліктрави»:

- Розміщення культур у сівозміні після науково обґрунтованих попередників ;
- Висівання стійких проти засухи і полягання, хвороби і шкідників високоврожайних районованих сортів за високої якості посівного матеріалу;
- Застосування інтегрованих систем боротьби із хворобами, шкідниками і бур'янами ;
- Здійснення виробництва відповідно до наукової системи організації праці;
- Виконання всіх виробничих процесів відповідно до агротехнічних і організаційно-економічних заходів із залученням висококваліфікованих кадрів;
- Удосконалення процесів зберігання зернових культур у приміщеннях різного роду;
- Дотримання строків проведення агротехнічних робіт та ін.

Список використаної літератури:

1. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз. Київський національний економічний ун-т. К.: КНЕУ, 2005.
2. Боднар О.В. Економічна ефективність виробництва зерна. Вісник Сумського національного аграрного університету 2009. №2. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/VSnau/FiK/2009_2/47Bodnar.pdf.
3. Материнська А.О. Економічна ефективність виробництва зернових культур в сільськогосподарських підприємствах. Ефективна економіка № 11, 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2521>

ОГЛЯД СТАНУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УЛЯНІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ

Зеря А.О. студ. 2м курсу, ФЕіМ, спец. «Регіональне управління»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Сільські території України характеризуються низькими темпами їх соціально-економічного розвитку, що зумовлює виникнення диспропорцій у просторово-регіональному розвитку держави, стримує процеси налагодження міжрегіональних горизонтальних та вертикальних інтеграційних зв'язків, знижує ресурсний потенціал формування соціально-економічної безпеки України. Для України розвиток сільських територій є важливим не лише з огляду на необхідність вирішення їх соціально-економічних проблем, але й збереження звичаїв українського народу, його історичних та етнічних особливостей [1; 2]. Тому дослідження, в яких здійснюється оцінка стану соціально-економічного розвитку сільських територій, а також виявлення наявних проблем та шляхів їх вирішення, є особливо актуальними та важливими.

На території Улянівської селищної ради проживає 2753 особи з них – 728 пенсіонерів, 77 інвалідів, у т.ч. 5 дітей-інвалідів, 107 учасників ВВВ та прирівняних до них осіб, 30 учасників АТО, 18 учасників ліквідації аварії на ЧАЕС та ін. категорії населення, що потребують соціального захисту. Чисельність чоловіків та жінок, що мешкають на території селищної ради є майже однаковою (1226 чоловіків та 1527 жінок відповідно). Питома вага чоловіків у загальній чисельності населення становить 45 %, а жінок – 55 %. А частка населення пенсійного віку загалом у селищній раді становить 26 %, а дітей та юнацтва (0-17 років) – 11 %.

Слід підкреслити, що за питомою вагою населення у віці 60 років і старше показник селищної ради є вищим за середній по Україні – 22,5 %. Водночас, за показником питомої ваги населення у віці 0-17 років показник селищної ради є нижчим за загальнонаціональний рівень (18 %). Все ж таки наведені показники свідчать про старіння населення на території селищної ради, а отже, необхідним є вжиття заходів, спрямованих на те, щоб зробити територію населених пунктів та селищної ради в цілому привабливою для проживання молоді, зменшити кількість молодих осіб, що виїжджають у інші населені пункти, закордон, сприяти розвитку сім'ї та родинних цінностей. Необхідно здійснювати заходи щодо розвитку селища, орієнтовані на дітей та молодь, зокрема, створення певної інфраструктури (дитячий майданчик та спортивні споруди, об'єкти для відпочинку), проведення заходів культурно-розважального змісту тощо.

В адміністративно-громадському центрі селища Улянівка знаходяться: селищна рада, будинок культури, селищна бібліотека, магазини, Улянівський НВК: ЗОШ I-III ст. - ДНЗ, амбулаторія загальної практики сімейної медицини, дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Світанок», відділення зв'язку, пошта, церква. На початку селища розміщена спеціальна загальноосвітня школа-інтернат, в якій навчаються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Поруч побудований зерно комплекс. Є на території селищної ради хлібопекарський завод, кондитерський цех. Водночас, вкрай низький сучасний рівень соціальної інфраструктури села створює реальні передумови для погіршення соціально-демографічної ситуації в сільській місцевості. Подолання проблем, що склалися в цій галузі, вимагає безпосереднього втручання держави шляхом фінансування конкретних цільових програм соціального розвитку села.

Аналізуючи формування доходів бюджету селищної ради треба відмітити, що основним джерелом бюджетних надходжень є єдиний податок та податок на землю. Власне, ці джерела надходжень є, певною мірою, обмеженими – резерви їх збільшення полягають і у перереєстрації підприємств, що працюють на підвідомчій території і у збільшенні площ в обробітку сільськогосподарських виробників та зростанні вартості землі. Тим самим, сучасний стан розвитку селищної ради з точки зору фінансового забезпечення слід розглядати як такий, в якому за рахунок наявних фінансових ресурсів повинні бути закладені можливості для їхнього генерування у майбутньому. Це безпосередньо вказує на необхідність розвитку підприємницької активності та бізнес-структур, стимулювання створення нових робочих місць у позабюджетній сфері. Відповідно, і необхідність розроблення перспективних напрямів розвитку у цьому контексті не викликає сумнівів.

На наш погляд, за сучасних умов, економічному розвитку сільських територій та формуванню сприятливих умов для проживання сільського населення сприятиме: підвищення зайнятості та зростання доходів сільських мешканців; поліпшення демографічної ситуації в селі; підвищення соціальних стандартів життя; розвиток інфраструктури, введення в дію нових об'єктів інфраструктурного забезпечення; розвиток сфери послуг та обслуговування сільських населених пунктів; активізація робіт із благоустрою та створення шляхово-транспортної мережі.

Список використаної літератури:

1. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року N 5/2015.
2. Бородін Є.І., Тарасенко Т.М. Розвиток системи місцевого самоврядування в Україні. Аспекти публічного управління. 2015. №4. С.55-61.

РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ

Сухоставець В.О., студ. 2м курсу, ФЕІМ, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Комунальне некомерційне підприємство «Центральна міська клінічна лікарня» (КНП ЦМКЛ) Сумської міської ради — це ліцензований, акредитований на вищу категорію сучасний заклад, що надає весь спектр медичних послуг другого рівня населенню міста Суми. Сьогодні КНП ЦМКЛ СМР – це багатопрофільна лікувально-профілактична установа, у якій працює 720 чоловік. У своєму складі має 11 стаціонарних відділень потужністю 360 ліжок два поліклінічних відділення, денний стаціонар на 80 ліжок та амбулаторне ортопедично-травматологічне відділення. Щорічно у закладі лікується до 12 тисяч хворих, виконується понад 4 тисячі складних хірургічних втручань. Структура лікарні є досить розгалуженою, що дозволяє надавати повний комплекс спеціалізованих медичних послуг.

Проведений аналіз діяльності лікарні дав можливість охарактеризувати сучасний стан медичного закладу та надаваних послуг, а також виявити наявні проблеми.

Зокрема, у КНП ЦМКЛ СМР у 2018 р. порівняно з 2016 р. наявна від'ємна динаміка кількості відвідувань лікарів закладу як загалом (на 22,64 %), так і з причин захворювань (на 7,94 %). Це дає підстави зробити висновок про те, що у вторинній ланці скорочується кількість відвідувань пацієнтами через діагностику на первинному рівні і послуги лікарні дійсно набувають характеру спеціалізованих, що, безумовно, позначається й на їхній якості.

Обмежена можливість відвідати спеціалізованого лікаря – лише за направленням від лікаря первинної ланки у 2018 р. – призвела до суттєвого скорочення розриву між загальною кількістю відвідувань спеціалістів та кількістю відвідувань з приводу захворювань. Зі скороченням кількості відвідувань терапевтів змінюється і структура попиту на послуги закладу із медичного обслуговування. Щодо сучасного попиту на послуги лікарні, то найбільш затребуваними у 2018 р. були консультації терапевтів (54 %), невропатолога (12%), хірурга та офтальмолога (8 %).

Скорочення кількості відвідувань призвело до скорочення кількості персоналу лікарні у співставних розмірах (на 7,31 %). Разом із тим, зміни у чисельності персоналу за його категоріями та, відповідно, у структурі персоналу, є недостатньо обґрунтованими (зокрема, наявне збільшення частки допоміжного персоналу та зростання його абсолютної чисельності на тлі скорочення чисельності основного персоналу).

Коментуючи надання послуг із лікування у стаціонарі зазначимо, що за досліджуваний період вартість одного ліжко-дня зросла на 146,21 грн, що становить 79,28 %. При цьому у розрахунок на одного хворого вартість послуг зросла лише на 72,18 грн. Наведене свідчить про скорочення кількості часу перебування у стаціонарі одним хворим, а отже, певною мірою, про підвищення якості медичних послуг. Так, середня тривалість перебування одного хворого у стаціонарі за досліджуваний період скорочується на 0,43 дні (3,96 %). Вивільнення та більш ефективного використання наявного ліжкового фонду дає змогу обслужити більшу кількість населення (на 151 особу – 1,24 %). При цьому відмітне вивільнення ліжкового фонду (3 % загального ліжкового фонду), що формує потенціал для подальшого розвитку лікарні та збільшення обсягу наданих послуг (охопленого населення).

У 2018 р. план надходжень коштів для покриття потреб лікарні загалом виконано на 99,6 %. При цьому найбільше недоотримано коштів у вигляді плати за послуги (- 19,75 тис. грн, 1,9 % недовиконання). Повністю виконано план за надходженням від медичної субвенції, благодійними внесками, іншими джерелами фінансування. Також недоотримано значну частку коштів спеціального фонду (-1,1 %). Така ситуація свідчить про те, що зростання вартості послуг та введення нових видів платних послуг повинно бути обґрунтованим, виваженим та співвідноситись із купівельною спроможністю населення. В іншому випадку це може призвести до недоступності спеціалізованих медичних послуг окремим категоріям населення та, відповідно, погіршення якості їхнього життя. Тут слід вказати на доцільність розвитку страхової медицини як засобу подолання цієї проблеми.

Отже, результати проведеного аналізу свідчать про те, що здійснювана реформа системи охорони здоров'я вже демонструє певні результати, зокрема, у вторинній ланці скорочується кількість відвідувань пацієнтами через діагностику на первинному рівні. Скорочення кількості відвідувань сприяє більш якісному обслуговуванню населення і обслуговуванню дійсно тих, хто має захворюваність. Водночас, нестача фінансування є суттєвою проблемою розвитку медичних закладів вторинної ланки, позначаючись як на кадровому забезпеченні, так і на якості медичних послуг (забезпеченість медичними препаратами та засобами), а також можливостях їх удосконалення (придбання обладнання, наукові розробки, опанування новими методиками діагностики та лікування). Відтак, існує нагальна необхідність збільшення обсягів фінансування медичних закладів вторинної ланки, а отже – й пошуку сучасних механізмів залучення коштів приватних осіб (страхова медицина), бізнесу (фінансування наукових розробок фармацевтичними компаніями та виробниками обладнання) тощо.

**ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ НА ЛІСОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ:
ДАП «НЕДРИГАЙЛІВСЬКИЙ АГРОЛІСГОСП»**

Брьоменко О.М., студ. 2м курсу, ФЕіМ, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Серед головних проблем фінансового характеру в діяльності лісогосподарських підприємств в Україні, як правило, вказуються такі: незбалансованість показників обсягів активів за групами ліквідності та пасивів, згрупованих за строками їх погашення; нестача власного обігового капіталу; висока залежність від зовнішніх запозичень при фінансуванні поточної діяльності; низький рівень прибутковості діяльності; дефіцит високоліквідних активів (грошових коштів); дефіцит інвестиційних коштів та ін. Безсумнівним є те, що поліпшення фінансового стану будь-якої організації є запорукою її успішного функціонування та розвитку. Для лісогосподарських підприємств це є особливо актуальним з огляду на необхідність оновлення матеріально-технічної бази виробництва, запровадження сучасних систем моніторингу стану насаджень та ін. Отже, метою даної роботи є виявлення головних фінансових проблем в діяльності лісогосподарського підприємства на прикладі ДАП «Недригайлівський агролісгосп».

Недригайлівське дочірнє агролісогосподарське підприємство «Недригайлівський агролісгосп» входить до складу Сумського обласного комунального агролісогосподарського підприємства, і у сучасній організаційно-правовій формі та формі власності було утворено 2000 р. Основними видами діяльності підприємства є ведення лісового господарства, надання послуг, пов'язаних з лісовим господарством, заготівля деревини та торгівля лісоматеріалами. За 2016-2018рр. обсяг реалізованої продукції лісозаготівель збільшився на 176,54 %, а продукції лісопереробного виробництва – на 187,53 %. Як результат, за аналізований період дохід підприємства збільшився на 6165,00 тис. грн, що становить 179,58 % порівняно з базовим періодом (2016 р.).

Коментуючи результати аналізу фінансового стану підприємства зазначимо, що за аналізований період суттєво зростає вартість активів підприємства (у більш ніж 1,2 рази, головним чином, за рахунок зростання вартості оборотних активів. Слід підкреслити, що структура активів підприємства за значним переважанням частки оборотного капіталу є нехарактерною для галузі. При цьому має місце зростання вартості позикового капіталу – поточних (+593,0 тис. грн) та довгострокових (+177,0 тис. грн) зобов'язань підприємства. Тут слід підкреслити, що вартість довгострокових зобов'язань зросла удвічі, а поточних – майже у 3 рази. Питома вага власного капіталу у загальній вартості пасивів за аналізований період суттєво зменшилась та склала 33,91 %. Темпи ділової активності підприємства за більшістю показників (за 4ма з 7ми) пришвидшуються, а саме: покращується загальна оборотність капіталу (+0,59 п.), покращується коефіцієнт оборотності кредиторської та дебіторської заборгованостей (+0,08 та 34,78 пп., відповідно), підвищується оборотність власного капіталу (+8,86 п.). Також на підприємстві має місце тотальне зниження ефективності діяльності (прибутковості), зокрема, активів, витрат та діяльності загалом. Так, за всіма показниками має місце негативна динаміка. Найсуттєвіше знижується рентабельність виробничих активів – на 33,1 п., рентабельність оборотних активів (на 11,9 п.) та активів загалом (-6,29 п.). Зниження прибутковості використання активів підприємства, що логічно, призвело до зростання тривалості періоду їх окупності: оборотних активів – на 6,97 років, необоротних активів – на 0,53 роки, активів загалом – на 7,49 років. У зв'язку зі зниженням суми найбільш ліквідних активів у 2018 р. (майже у 2,5 рази) та одночасним зростанням суми найбільш строкових зобов'язань (більше ніж утричі), підприємство відчуває нестачу платіжних засобів для погашення найстроковіших зобов'язань (-554,0 тис. грн). Підкреслимо, що ця проблема є для підприємства типовою, оскільки мала місце й у 2016 р. (-36,0 тис. грн), і у 2018 р. Окрім того, результати проведених розрахунків у рамках аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства дають підстави зробити висновок про те, що підприємство не є платоспроможним у коротко-, середньо та навіть довгостроковому періодах.

Отже, підсумовуючи, зазначимо, що головними фінансовими проблемами ДАП «Недригайлівський агролісгосп» є такі:

- недостатня фінансова стійкість, зумовлена високою часткою позикового капіталу у структурі пасивів;
- неефективна політика щодо запасів (необґрунтоване збільшення їхнього розміру, що зумовлює необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів);
- низькі показники ліквідності та платоспроможності та ін.

Слід вказати на те, що вище перелічені проблеми цілком мають управлінську природу та є наслідком неефективної системи фінансового планування. Разом із тим, організаційна структура лісогосподарських підприємств, на сьогодні зберігає риси пострадянських організацій та, як свідчать результати проведеного аналізу, не відповідає потребам сьогодення. Отже, виділення спеціалізованої функціональної одиниці (підрозділу) з функціями фінансового менеджменту можна розглядати як потенційний засіб вирішення окреслених проблем.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ НА ФГ «НИВА-2007»

Скляр С.А., студ. 2м курсу, ФЕіМ, спец. «Менеджмент і адміністрування»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Вироблення управлінських рішень щодо підвищення ефективності вирощування зернових, зокрема, кукурудзи на зерно, потребує, передусім, з'ясування головних факторів, що впливають на динаміку доходу, прибутку, витрат, валового збору продукції тощо. Цим визначається актуальність, мета і предмет даного дослідження.

Фермерське господарство (ФГ) Нива-2007. функціонує вже більше 10 років та є досить успішним господарством. Основним видом діяльності господарства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. В обробітку господарства знаходиться 1197 га сільгоспугідь, за останній рік площа земель збільшилась на 3,28 % (38 га). На підприємстві за досліджуваний період вироблялось 5 видів продукції: пшениця озима, ячмінь ярий, кукурудза на зерно, соняшник та соя. При цьому підприємство має чітку спеціалізацію на вирощуванні зернових та зернобобових культур. З-поміж них переважає кукурудза на зерно. У середньому частка кукурудзи на зерно у загальному обсязі доходу підприємства становить 47,54% (9940,13 тис. грн) та є найбільшою з-поміж всіх вирощуваних культур.

На підприємстві наявні позитивні зміни щодо кількості працюючих та вартості основних виробничих фондів, що свідчить про динамічний розвиток ФГ. Станом на початок 2019 р. на ФГ Нива-2007 працювало 17 осіб, зафіксовано зростання вартості основних виробничих фондів – на 3485,0 тис. грн, тобто 57,82 %. Незважаючи на деяке скорочення ефективності використання ОВФ, все ж оновлення матеріально-технічної бази слід визнати позитивним трендом в діяльності підприємства, особливо урахувавши те, що ефективність використання землі підвищується. Разом із тим, це не стосується динаміки персоналу, адже різке падіння продуктивності праці (-66,22%) засвідчує необхідність більш виваженого прийняття таких управлінських рішень.

Загалом динаміка фінансових результатів на підприємстві є негативною: валовий прибуток за досліджуваний період скоротився на 2153,9 тис. грн (-27,13 %), але мав позитивне значення (5784,1 тис. грн). Теж стосується й чистого прибутку, який, маючи значення 2908,4 тис. грн, зменшився на 47,09 %. Це, зрозуміло, призвело до певного зниження прибутковості господарювання – рівень сукупної рентабельності у 2018 році склав 28,76 % та зменшився, порівняно з 2016 р., на 29,13 п.

Структура посівних площ за аналізований період суттєво змінилась на користь збільшення частки посівів під соняшником (+340,18 га, +169,2 %) та сої (+42,0 га). Найбільше скоротились площі посівів кукурудзи на зерно (-237,05 га, - 46,9 %, тобто майже наполовину). На фоні зниження площ посівів кукурудзи на зерно (-46,94 %), має місце й скорочення врожайності (-7,08 %). Зрозуміло, що це призводить до скорочення валового збору зерна (на 50,69 %).

Коментуючи чинники впливу на ефективність вирощування кукурудзи на зерно відзначимо такі: за рахунок скорочення площі посівів, валовий збір зерна кукурудзи скоротився на 23125,81 ц, тоді як за рахунок зниження урожайності – лише на 1852,09 ц, що обумовило загальне скорочення валового виробництва продукції на 24977,9 ц. Слід при цьому вказати на те, що урожайність культури на підприємстві є вищою за аналогічний показник в Сумській області та Україні загалом у всіх досліджених періодах.

Виробнича собівартість виробництва 1 ц продукції зростає вищим темпами, ніж виробничі витрати у розрахунку на 1 га посівів. Найбільший вплив на зміну собівартості продукції спричинило зростання витрат на 1 га посівної площі (+64,56 грн/ц). За рахунок зниження врожайності собівартість зросла на 10,88 грн/ц. За рахунок зростання собівартості вирощування кукурудзи на зерно, прибутковість даної продукції у господарстві скоротилась на 66,3 %, тоді як за рахунок зміни ціни – знизилась лише на 34,4 %. Рівень рентабельності реалізації зерна кукурудзи за досліджуваний період суттєво знизився: із 132,62 % у 2016 р. до 31,92 % у 2018 р., тобто на 100,7 п.

Зрештою, загальний висновок щодо ефективності вирощування кукурудзи на зерно у ФГ Нива-2007 є таким, що кукурудза на зерно є неприбутковою культурою у господарстві. Головним чином це зумовлено ціновою ситуацією на ринку, на якому підприємство реалізує власну продукцію, адже ціна за досліджуваний період зросла лише на 13,35 %, тоді як собівартість виробництва продукції – на 99,87 %. Тобто підприємству не вдається компенсувати інфляційний чинник на ринку вхідних ресурсів відповідним зростанням ціни на ринку готової продукції. Як наслідок, площі під культурою скорочуються (-46,94 %), а зниження врожайності (виробничий чинник) призводить до загального зниження валового збору зерна (-50,69 %). Ці управлінські рішення (щодо скорочення посівів) є обґрунтованими на тлі непривабливої цінової ситуації на ринку.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (на прикладі ФГ «Світанок» Великописарівського району, Сумської області)

Шпонарська В.В., студ. 2м курсу, ФЕІМ, спец. «Економіка»
Науковий керівник: доц. І.І. Коблянська
Сумський НАУ

Фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства. Він відображає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловому співробітництві, оцінює в якій мірі гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами.

На підставі проведеного аналізу фінансового стану підприємства ФГ «Світанок», а саме фінансової стійкості, ліквідності й платоспроможності, діловій активності й рентабельності можна відзначити такі шляхи покращення фінансового стану:

Підвищення ліквідності і платоспроможності суб'єкта господарювання можна досягнути шляхом оптимізації грошового обороту, ефективного управління грошовими потоками, забезпеченням підвищення ліквідності активів та постійної платоспроможності. За результатами аналіз фін стану фермерського господарства «Світанок» було виявлено, що показники ліквідності зростають. Тому слід зазначити, що підприємство має платіжні засоби для погашення найбільш строків зобов'язань і разом із тим, має достатній потенціал для вчасного погашення короткострокових зобов'язань та довгострокових зобов'язань.

Підвищення фінансової стійкості можна досягнути шляхом зміни політики фінансування господарської діяльності, удосконалення формування фінансових ресурсів та оптимізація фінансової структури капіталу суб'єкта господарювання[2]. Розглядаючи показники фінансової стійкості фермерського господарства «Світанок», треба відмітити підвищення фінансової стійкості підприємства. На підприємстві наявний і показує позитивну динаміку запас фінансової стійкості, який збільшився з 11906,6 тис. грн. до 21948,6 тис. грн., що свідчить про те, що підприємство має достатньо можливостей для забезпечення беззбиткової діяльності.

До основних заходів покращення фінансово-економічного стану підприємств слід віднести збільшення виручки від реалізації. У свою чергу, розмір виручки від реалізації залежить від обсягів реалізації продукції та ціни одиниці продукції, що реалізується. Щоб збільшити обсяги реалізації, треба максимально активізувати збутову діяльність підприємства. Стимулювати збут можна різними методами. Бажаний результат можна отримати наданням знижок покупцям, помірними зменшеннями цін, застосуванням масової реклами.

Розглядаючи показники рентабельності, відзначимо, що ефективність використання активів повільно зростає, зокрема за рахунок зниження необоротних активів на 4,25 %, що призводить до зростання терміну їх окупності на 0,56 років. Також зменшується ефективність використання оборотних активів, що призводить до збільшення терміну їх окупності на 0,60 років. Зменшення показника рентабельності за чистим прибутком підприємства ФГ «Світанок» на 13,73 % свідчить про зниження прибутку підприємства й про підвищення чистого доходу від реалізації.

Також одним із важливих напрямів зміцнення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів шляхом проведення реструктуризації активів підприємства; сукупності заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу; перетворенням в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства[1]. Аналізуючи валюту балансу, лід відзначити її збільшення, що говорить про стабілізацію діяльності підприємства ФГ «Світанок».

Таким чином, можна сказати про те, що розглянуте нами підприємство ФГ „Світанок”, хоча й прибуткове, має нестійкий фінансовий стан. Для того щоб продовжувати ефективне функціонування його діяльності, необхідно намітити основні напрямки поліпшення поточного стану й здійснити заходи, які допоможуть досягти високої прибутковості діяльності підприємства, ефективності використання всіх його коштів

Отже, удосконалення фінансового стану підприємства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності.

Список використаної літератури:

1. Чернишов В.В. Фінансова діагностика як система забезпечення фінансової стійкості підприємства. Економіка розвитку. 2012. №1(61).
2. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2017.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В ПІДПРИЄМСТВІ

Кравченко К.В. студ. 2м курсу ФЕіМ, спец. «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Пшикало В.С., студ. 1м курсу ФЕіМ, спец. «Економіка»
Науковий керівник: доц. Ковальова О.М.
Сумський НАУ

Останніми роками значно зріс попит на олійні культури, зокрема на соняшник, через те, що рослинні олії мають велике харчове й технічне значення. Їх використовують як харчовий продукт у натуральному вигляді, для виготовлення маргарину, в консервній, харчовій і кондитерській промисловості. Завдяки великому господарському, агротехнічному та економічному значенню олійних культур в останні роки значно зріс попит на ці культури і спричинив високі ціни на насіння цих культур в Україні, що забезпечує високі доходи сільськогосподарських виробників та надходження валютних коштів в Україну. Враховуючи значення олійних культур для економіки країни загалом та окремих виробників, необхідно постійно здійснювати аналіз ефективності виробництва продукції олійних культур з метою виявлення резервів її подальшого підвищення.

Проаналізуємо ефективність виробництва соняшнику в одному із сільськогосподарських підприємств Сумської області.

Таблиця 1 - Економічна ефективність виробництва соняшнику

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	2018р. у % до 2016р.
Площа, га	2256,0	1305,0	2020	89,5
Урожайність, ц/га	34,5	30,9	31,3	90,7
Валовий збір, ц	77985,0	40420,0	63126	80,9
Обсяг реалізації, ц	36009,0	64374,0	39056,0	108,5
Рівень товарності, %	46,2	159,2	61,9	+15,7п.п.
Затрати на 1 га, грн.	17263,0	21069,0	25108	145,4
Виробнича собівартість 1 ц, грн.	499,3	679,5	803,5	160,9
Повна собівартість 1 ц, грн.	553,5	567,7	609,4	110,1
Ціна реалізації 1ц, грн.	815,8	969,8	860,8	105,5
Виручка, тис. грн.	29376,0	62430,1	33618,7	114,4
Прибуток всього, тис. грн.	9446,8	25885,0	9818,0	103,9
Прибуток на 1га, грн.	4187,4	19835,2	4860,4	116,0
Прибуток на 1 ц, грн.	262,3	402,1	251,4	95,8
Рівень рентабельності, %	47,4	70,8	41,2	-6,2 п.п.

Дані таблиці 1 свідчать, що валовий збір соняшнику зменшився на 19,1%. Це пояснюється як зменшенням посівної площі на 10,5%, так і зменшенням урожайності на 9,3%. Незважаючи на зменшення валового виробництва обсяг реалізації соняшнику зріс на 8,5% і склав у 2018 році 39056 ц. Рівень товарності у 2018 році порівняно з 2016 роком зріс на 15,7 п.п. і склав 61,9%. В середині аналізованого періоду відмічаємо, що відбулося значне збільшення рівня товарності. Так, у 2017 році він склав 159,2%, о свідчить про те, що в цьому році підприємство реалізувало продукцію не лише урожаю 2017 року, а й продукцію урожаю 2016 року, адже в останньому рівень товарності був всього 46,2%, тобто підприємство залишило більшу частину урожаю для реалізації його в наступному році за більш вигідною ціною, що й відбулося у 2017 році, ціна в якому становила 969,8 грн/ц проти 815,8 грн/ у 2016 році. У 2018 році відбулося зменшення реалізаційної ціни до 860,8 грн/ц і підприємство знову залишило частину урожаю для реалізації в наступних періодах, про що свідчить рівень товарності, який склав у 2019 році 61,9%. Загальні затрати на гектар зросли на 45,4%, причиною чого є збільшення цін на ресурси. Виробнича та повна собівартість одного центнера зросли 60,9% та на 10,1% відповідно, що пояснюється не лише зростанням ціна на ресурси, а й зменшенням урожайності. Збільшення ціни реалізації на 5,5% у 2018 році обумовило збільшення виручки та прибутку як загалом, так і в розрахунку на гектар. Прибуток на центнер дещо зменшився, а саме на 4,2%, що пояснюється більш швидким ростом повної собівартості, ніж ціни. З цієї самої причини зменшився й рівень рентабельності виробництва соняшнику на 6,2 п.п., який склав у 2018 році 41,2%. Відмітимо, що у 2017 році загальний прибуток, прибуток на гектар та центнер, а також рівень рентабельності значно перевищували ці ж показники у 2016 та 2018 роках, що пояснюється тим, що в 2017 році був реалізований урожай не лише поточного, а й попереднього року, при цьому виробнича собівартість була 2016, а ціна 2017 року. Зменшення цих показників у 2018 році пояснюється зменшенням обсягу реалізації, зростанням повної собівартості та зменшенням ціни по рівняно з попереднім 2017 роком. Таким чином виробництво соняшнику в аналізованому підприємстві ТОВ «СК-АГРО» є доходним та рентабельним. Показники ефективності виробництва, хоч зигзагоподібно, але все ж таки підвищуються.

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНО-БЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ

Прядка С.І., студ.2м курсу, ФЕіМ, спец. «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: доц. Пилипенко Н.М.
Сумський НАУ

На сьогодні актуальною для сільськогосподарських товаровиробників є проблема підвищення конкурентоспроможності виробництва сільськогосподарської продукції, адже євроінтеграція України є неможливою без функціонування розвинуеного аграрного сектору. Високий рівень економічної безпеки підприємства сприяє підвищенню його фінансової стійкості і, як наслідок, конкурентоспроможності. Зростанню конкуренції в сільському господарстві сприяють кілька важливих факторів, серед яких можна виділити: - посилення конкуренції на суміжних ринках і ринках, взаємопов'язаних з сільськогосподарським виробництвом; - значні зміни попиту споживачів продукції; - висока можливість появи нових підприємств на ринку, тобто потенційних конкурентів; - висока можливість появи нових видів продукції та послуг, які замінюють певну сільськогосподарську продукцію або відсувають її для споживача на другий план.

Фактори впливу на забезпечення конкурентоспроможності підприємств – виробників сільськогосподарської продукції, забезпечують досягнення сільськогосподарським підприємством стійких позицій на ринку. Зокрема: - природно-ресурсні фактори складаються з природно-географічної зони, екологічної якості аграрних біогеоценозів; тип ґрунтів вміст гумусу, агроландшафтні особливості; - ресурси виробництва, якість та вартість сировини; трудовий потенціал; фінансове забезпечення, основні засоби виробництва та ін.; - інноваційно-технологічні системи виробництва: сортова база; системи захисту рослин; маркетингові та логістичні технології, економічні технології управління та ін.; - організаційні чинники такі як: управлінські маркетингові структури; моніторингові системи аналізу ринкових ситуацій, інформаційна, нормативна та статистична база; контроль якості та екологічної безпеки продукції; маркетинг, у тому числі екологічний та соціальний маркетинг, виробнича, ринкова інфраструктура управління знаннями. -економічні чинники: система оподаткування; механізми фінансування та кредитування; інвестиційно-інноваційна діяльність; економічна (матеріальна) відповідальність; ціноутворення з урахуванням соціальних та екологічних параметрів виробництва; системи страхування продукції; механізми стимулювання ефективного використання ресурсів підприємства та ін.

Для виявлення та утримання високих конкурентних позицій підприємства на ринку необхідно створити механізм забезпечення конкурентних переваг підприємства. Цього можна досягти, якщо використовувати напрямки, сутність яких розкрита в табл. 1.

Таблиця 1. Напрямки забезпечення конкурентних переваг підприємства, з метою підвищення економічної безпеки

Напрямок	Характеристика
Виділення меж ринку, на якому функціонує підприємство, виявлення найбільш значущих конкурентів	Вивчення конкурентів дозволить побудувати ефективну модель поведінки підприємства на ринку, надасть необхідну інформацію для пошуку засобів протидії, як у тактичному, так і в стратегічному аспекті.
Діагностика цілей і намірів конкурентів	Дозволяє виявити ступінь їх задоволення поточною позицією на ринку, передбачити можливість зміни існуючого розташування сил.
Проведення маркетингового аналізу	Суть маркетингового аналізу полягає у вивченні попиту на даний вид товару (послуги, роботи). Проведення аналізу попиту на продукцію є дуже важливим для підприємства тому, що від нього залежать обсяг продажів, середній рівень цін, виручка від реалізації продукції, сума отриманого прибутку.
Вивчення цінової політики підприємства	Аналізуючи цінову політику і встановлюючи початкові ціни треба враховувати тип ринку, чисту конкуренцію, монополістичну конкуренцію, олігополістичну конкуренцію або чисту монополію.

Таким чином, конкурентоспроможність виступає одним з пріоритетних факторів, що впливають на економічну безпеку підприємства. Важливо вміти використовувати наявний арсенал функціональних складових роботи підприємства. При цьому забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства має здійснюватися в усіх сферах та аспектах його діяльності з урахуванням загальної спрямованості на досягнення їх максимальної безпеки.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ НАДЖИНГУ ПРИ СТИМУЛЮВАННІ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Беляєва В.В., студ.4 курсу ФЕiМ, спец. "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"
Науковий керівник: к.е.н., доцент Пилипенко Н.М.
Сумський НАУ

Будь-які процеси та явища змінюються у часі та просторі, і наша держава не виключення. Сучасні умови кидають нові виклики українському суспільству, а такі виклики потребують нових способів їх вирішення. Євроінтеграція а також стратегія сталого розвитку – це шляхи, якими обрала рухатися у майбутнє Україна.

Сталий розвиток передбачає жертвування швидкістю розвитку на користь його якості та екологічності, однак для більшої частини суб'єктів економіки замість стійкості довготривалих результатів головним критерієм розвитку є можливість отримати прибуток тут і зараз, у короткі строки, беручи до уваги лише власні економічні інтереси. Однак економічний розвиток окремих суб'єктів настає там, де розвивається економіка загалом, а там де розвиваються лише окремі групи населення – посилюється соціальна несправедливість та розрив у доходах.

Вирішенням проблеми забезпечення соціального розвитку – культурного розвитку, соціальної справедливості та ін...- а також стриманості і стабільності економічного розвитку нашої держави на сучасному етапі має стати стимулювання особливого виду економічної діяльності – соціального підприємництва. Будь-які підприємства мають соціальний та фінансовий ефект, і у соціальних підприємств особливістю є переважання прагнення отримати соціальний результат понад прагнення економічного. Стимулювати цю галузь економіки можна із використанням напрямку поведінкової економіки – наджингу.

Поведінкова економіка вивчає прийняття рішень та використовує такі знання, а наджинг передбачає вивчення та використання таких знань в інтересах самого суб'єкта дослідження та підштовхування. Учені із Лондонської школи економіки об'єднали усі чинники, що впливають на прийняття рішень, у 9 груп та в аббревіатуру MINDSPACE. Для стимулювання соціального підприємництва в Україні можна застосовувати усі дев'ять груп. Припустимо, що деяка особа зацікавлена і відвідує відповідні курси, вона може відкрити соціальне підприємство, але не усвідомлює користь від цього настільки щоб це зробити. Як його простимулювати? На нас впливає той, хто передає інформацію. Отже, проведення лекцій із соціального підприємництва, поширення інформації про такий вид діяльності мають проводити авторитетні, або державні джерела. Наші відповіді на стимули формуються передбачуваними ментальними ярликами, такі як бажання уникнення втрат. Можливим при конструюванні вибору є зменшення видимості ризиків та концентрація на можливостях. На нас сильно впливає те, що роблять інші, їх приклади. Якщо соціальне підприємництво буде нормою і якщо його рекламувати із відомими успішними особами, які своїм прикладом покажуть що також займаються соціальним підприємництвом, то досліджуваний суб'єкт з набагато більшою вірогідністю прийме позитивне рішення. Ми «пливемо за течією» не змінюючи опції. Якщо у навчальну програму підприємництва додати дисципліну соціальне підприємництво за бажанням, але яку необхідно спеціально відмінити за відсутності бажання її вивчати, то більша частина студентів буде вивчати соціальне підприємництво, таким чином воно буде популяризуватися та ці студенти задумуються над такою діяльністю.

Наша увага звертається на те, що є новим і здається нам актуальним. Популяризація соціального підприємництва за допомогою в тому числі деяких попередніх пунктів, а також запуск соціального обговорення даної теми значно збільшить кількість осіб, що планують зайнятися соціальним підприємництвом. На наші вчинки часто впливають підсвідомі підказки. Можливе використання методів безпечного тонкого психологічного впливу. Наші емоційні асоціації можуть сильно формувати наші дії. Створення у соціумі асоціативного ряду «соціальне підприємництво - успіх-реалізація» та популяризація образу успішних людей що вже зробили такий вибір дозволить впливати за аналогією. Ми прагнемо відповідати нашим публічним обіцянкам . У кінці курсу із соціального підприємництва на «випуску» доцільним може бути присяга на вірність вічним ідеалам та про розвиток соціуму через власну діяльність. Ми діємо так, щоб почувати себе краще. Особа має бути переконана, що соціальне підприємництво зробить її не тільки кориснішою, але і щасливішою, тому що соціальне підприємство не означає збиткове, є можливість отримувати прибуток або гідну заробітну плату, а також бути корисним має само по собі бути мірою щастя для даної особи.

Отже, в сучасних умовах соціальний ефект має значити для майбутніх підприємців більше, ніж прибуток, таким чином ми забезпечимо соціальний та сталий економічний розвиток, вирішення соціальних проблем та нерівності.

Наджинг при правильному використанні має стати дієвим інструментом для підштовхування індивідів на прийняття рішень на користь відкриття соціальних підприємств.

Список використаних джерел:

1. MINDSPACE: influencing behaviour through public policy [Internet]. London: Institute for Government; c2010 [accessed 2012 Mar 31]

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Назаренко Д.В., студ.4 курсу ФЕІМ, спец. "Економіка"

Науковий керівник: доц. Н.М. Пилипенко

Сумський НАУ

На сьогодні, більшість агропідприємств України потребують поліпшення матеріально-технічної бази, але грошей на її модернізацію не мають. Ефективний розвиток аграрного сектора в умовах ринку неможливий без активізації інвестиційної діяльності, істотного збільшення обсягів інвестицій, вибору найбільш ефективних джерел фінансування. Для успішного розвитку сільськогосподарських підприємств потрібні масштабні інвестиції. Однак зараз позичені кошти і власні джерела сільськогосподарських товаровиробників є недостатніми для задоволення їхніх потреб. Частка іноземних інвестицій в сільське господарство в загальних інвестиціях залишається низькою. Інвестиційна привабливість агропідприємств відкриває нові можливості диверсифікації для вітчизняних та іноземних інвесторів, збільшує гарантії для іноземних інвесторів щодо їх участі в інвестиційних проектах. Аналіз інвестиційної привабливості дає можливість виявити слабкі сторони в діяльності компанії та запропонувати заходи щодо їх усунення та створення умов для залучення інвестиційних ресурсів. Це, у свою чергу, дає можливість інвесторам прийняти рішення про вкладення коштів у саме це підприємство. Сьогодні міжнародна практика визнає об'єктивну потребу у виділенні значних обсягів бюджетних коштів на підтримку розвитку сільського господарства. Лідерами такої підтримки у світі є Швейцарія, Норвегія, Південна Корея та Японія, в яких інвестиційні субсидії в доходах фермерів становлять від 60 до 70 відсотків.

Останніми роками в Україні підтримка економічного розвитку також була спрямована на залучення іноземних інвестицій. Прямі іноземні інвестиції у сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство в період 2012-2018 рр. у порівнянні з іншими секторами економіки України наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Прямі іноземні інвестиції в сектори економіки України, млн. доларів США

Сектор економіки України	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Сільське, лісове та рибне господарство	725,3	717,8	776,9	617,0	502,2	586,2	578,6
Промисловість	17303,8	18031,1	17681,4	12419,4	9893,6	9667,6	10543,7
Переробна промисловість	12394,2	12899,3	12004,6	8797,6	7531,9	7523,9	7999,9
Металургійне виробництво	5585,2	5175,3	3354,6	2181,3	1533,1	1560,8	1637,1
Фінансова та страхова діяльність	12908,1	13094,9	12261,4	6421,7	4350,1	3627,4	3526,3
Операції з нерухомим майном	3508,9	3878,3	4768,3	3979,4	3882,1	3764,4	3796,3
Всього інвестицій	48197,6	51705,3	53704,0	38356,8	32122,5	31230,3	31606,4

Джерело: статистичний збірник «Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України/з України: за країнами світу; країнами ЄС; видами економічної діяльності; по регіонах (2010-2018)»

Інвестиції в сільське, лісове та рибне господарство недостатні, і наприкінці 2018 року становили лише 1,8 відсотка від загальної суми інвестицій в економіці України. У той же час, у 2018 році, у порівнянні з 2012 р. вони знизилися з 725,3 до 578,6 млн доларів США.

Ми вважаємо, що зростаючий світовий попит на сільськогосподарську продукцію слід використовувати як стимул для інвестицій та інноваційного розвитку сільського господарства в Україні. Посилення економіки та її конкурентних переваг на світових ринках сприятиме оптимізації функціонування сільськогосподарських підприємств України. В останні роки обсяги інвестицій для вирішення проблем сільського господарства були недостатніми, проте можливості їх зростання залежать не лише від стану сільського господарства, але і від загального інвестиційного середовища - макроекономічної стабільності в країні, боротьби з корупцією, захист прав інвесторів. Зі свого боку, держава повинна сформувати активну інвестиційну політику, яка стимулюватиме інвестиційні процеси шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату.

Література:

1. Статистичний збірник «Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України/з України: за країнами світу; країнами ЄС; видами економічної діяльності; по регіонах (2010-2018)» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/zd/inv_zd/pi_ak_ks_reg_kv/pi_ak_ks_reg_kv_u/arh_pi_ak_ksvr_u.html.

MODERN CONCEPTS OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

Abigail Quaye, 2year Master Student, Administrative Management, *Faculty of Economics and Management*
 Scientific supervisor: PhD O.V. Diachenko
 Sumy NAU

Human Resource Management definition can be self-deduced from its name. It can be simply defined as the way to manage the human component of every organization to achieve its strategic goals. The process of hiring and developing employees so, that they become more valuable to the organization. Human Resource Management includes conducting job analyses, planning personnel needs, recruiting the right people for the job, orienting and training, managing wages and salaries, providing benefits and incentives, evaluating performance, resolving disputes, and communicating with all employees at all levels.

In the 20th Century there was a broad discussion whether or not Human Resource Management represents “a fundamental change in people management” or it just “a phase of Personnel Management”. Some theorists emphasized a transformational shift from Personnel Management to HRM. At the same time others believed that HRM was just a next step in Personnel Management development caused by historical and environmental factors. It is just evolutionary step in terms of semantics caused by such factors as societal and cultural change, governmental attitudinal change, changes in type and size of business organization, reawakening among employees, technical factors, and more. The only difference between Personnel Management and Human Resource Management is in the historical essence of the ‘name’ and emphasis of ‘variable cost’ and ‘variable asset’ (during the era of Personnel Management, employers regarded employees as variable cost whilst contemporary HRM regard employees as variable asset). However, in practice, Personnel Management and HRM have performed the same basic functions in the organization. Nevertheless, in theory, you can point to these subtle differences indicated in the table below (Tables 1.).

Table 1

Differences between the term ‘Personnel Management’ and ‘Human Resource Management’

	Personnel management	Human resource management
1	Personnel management is a routine function	Human resource management is a strategic function
2	Personnel management is concerned with personnel manager	Human resource management is concerned with all level of managers from top to bottom
3	Personnel management focuses on increased production and satisfied employees	Human resource management focuses on effectiveness, culture, productivity and employee's participation
4	In personnel management, decisions are made by the top management as per the rules and regulation of the organization	In human resource management, decisions are made collectively after considering employee's participation, authority, decentralization, competitive environment etc.
5	Under personnel management, employees are provided with less training and development opportunities	Under human resource management, employees are provided with more training and development opportunities
6	Under personnel management, job design is done on the basis of division of labor	Under human resource management, job design function is done on the basis of group work/team work.
7	Personnel management assumes people as a input for achieving desired output	Human resource management assumes people as an important and valuable resource for achieving desired output
8	Personnel management is a traditional approach of managing people in the organization	Human resource management is a modern approach of managing people and their strengths in the organization

It is still worth noting the underlying features that separate or distinguish Personnel Management from Human Resource Management even though they serve to perform the same basic functions. Some theorists argued vehemently that it is just relabeling of name but no fundamental change in terms of functions. In the quest to have a vivid picture of the characteristics of both Personnel and Human Resource Management looking at the relationship between the two; social scientist Max Weber proposed his concept of ‘ideal types’.

Consequently, the management of personnel is a function within the company that consists in recruiting, managing and providing leadership to people who work in the company itself, as well as dealing with issues related to compensation, hiring, management, organizational development, security, welfare, motivation, management and training of personnel. Management should provide for: improving the motivation of work with the simultaneous expansion of the powers of employees in decision-making; creation of conditions for deepening of knowledge, improvement of professional skill; flexible and adapted use of “human resources”, increase of business activity of personnel, creation of corporate culture.

ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Радченко Л. М., студ. 2м курсу ФЕiМ, спец. «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Сухоставець А. І.
Сумський НАУ

Для України нарощування виробництва сільськогосподарської продукції має стратегічне значення для підйому національної економіки, тому що при успішному його розвитку створюються умови для подолання кризового стану ряду суміжних галузей.

Виробництво продукції рослинництва важливе як для задоволення потреб населення у продуктах харчування, так і для виготовлення кормів в галузі тваринництва. Дана галузь має також досить значний експортний потенціал. Посткризове відновлення економіки України вимагає розвитку аграрного виробництва на інтенсивній основі, що дозволить забезпечити продовольчу безпеку країни, а також реалізувати конкурентні переваги країни на світових ринках продовольства.

Підвищення економічної ефективності передбачає збільшення виробництва і підвищення якості продукції при одночасному зменшенні затрат праці та матеріальних засобів на одиницю продукції. Основними показниками, що визначають економічну ефективність в аграрному секторі, є урожайність, продуктивність праці, собівартість продукції і рівень рентабельності виробництва.

На сьогоднішній день рівень конкурентоспроможності українського агропромислового комплексу можна визначити як відносно високий. За даними Державної служби статистики України обсяги валової продукції сільськогосподарства у 2018 році збільшилися на 7,7 % і становили 268,2 млрд. грн. у порівнянні з показниками за 2017 рік. Валова продукція рослинництва на рівні 198,5 млрд. грн., що на 10,6 % більше ніж у 2017 році.

Для сільськогосподарських підприємств є актуальним аналіз виробництва продукції рослинництва з метою виявлення існуючого стану та розробки планів на майбутнє. Значення урожайності як економічного показника полягає в тому, що вона відображає ефективність використання землі, яка формує валовий збір, а також собівартість і прибуток, що впливають на рівень рентабельності. За останні два роки можемо спостерігати значне збільшення врожайності озимої пшениці, соняшнику та кукурудзи на зерно.

Як показав аналіз, високу економічну ефективність має виробництво і продаж зерна кукурудзи. Високий попит на зерно кукурудзи обумовив значну її посівну площу, так у 2017 році аграрії України посіяли кукурудзу на площі 4,48 млн. га, урожайність на яких склала скромні 55,1 ц/га, а собівартість була на рівні 199,0 грн/ц. У 2018 році площі під цією культурою зайняли 4,58 млн. га, урожайність становила – 78,0 ц/га при собівартості 310,0 грн/ц. Частка кукурудзи на зерно серед всіх посівів сільгоспкультури складає 16,6 %.

За останні два роки суттєво збільшились обсяги виробництва і продажу пшениці озимої. Відповідно до даних Держстату України площа сівби озимої пшениці під урожай 2018 року склала 6,27 млн. га, що на 2,8 % перевищує показники попереднього року. При цьому собівартість озимої пшениці у 2018 році становила 230,0 грн/ц, з урожайністю 47,4 ц/га, що на 3,1 % більше за минулорічні показники.

Показник соняшнику за 2018 р. порівняно з попереднім роком також збільшився. І ось уже два роки поспіль посіви цієї олійної культури займають понад 20% загальних посівних площ країни, або понад 6 млн. га. Так, у 2018 році урожайність соняшнику в середньому по Україні склала 23,0 ц/га, що майже на 3 % перевищує показник 2017 року. Собівартість була на рівні 474,0 грн/ц у 2017 році, а у 2018 мала тенденцію до збільшення та становила 530,0 грн/ц.

Ціни всіх сільськогосподарських культур на протязі досліджуваного періоду постійно коливаються, тому і прибутковість даних культур у сільськогосподарських підприємствах всієї України нестабільна. Собівартість озимої пшениці, соняшнику та кукурудзи на зерно також має тенденцію до збільшення, адже відбулося підвищення цін на сировину, добрива, паливо та інші ресурси.

Кінцевим показником ефективності виробництва продукції як рослинництва, так і аграрної сфери загалом є рентабельність. На основі проведеного аналізу виробництва основних сільськогосподарських культур сільськогосподарських підприємств України загалом найбільш рентабельним є виробництво соняшнику та кукурудзи на зерно. У 2018 році рентабельність кукурудзи на зерно зросла до 29,9 % що на 6,2 % більше ніж у попередньому році. Рентабельність соняшнику була 32,5 та 41,3% відповідно. У 2018 році аграрії отримали рекордний за багато років урожай соняшнику — 13,7 млн.т, що на 12 % більше проти аналогічного показника минулого року — 12,2 млн. т. На відміну від виробничих витрат, які щорічно зростають прискореними темпами, прибутковість вирощування соняшнику, як і багатьох інших сільськогосподарських культур, також суттєво залежить від реалізаційних цін на продукцію, попри це, соняшник залишається однією із найрентабельніших культур.

Отже, підвищення рівня ефективності виробництва продукції рослинництва є найважливішим завданням, від вирішення якого залежить забезпечення належного рівня продовольчої безпеки, насичення ринку власною сільськогосподарською і продовольчою продукцією.

ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ВАЛОВОГО ЗБОРУ ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Змисля М. В., Козловський М. І., Вербицький К. В., студ. 3 курсу, ФЕІМ, спец. «МАР»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Я.В. Долгіх
Сумський НАУ

Природно - кліматичні умови та родючі землі України сприяють вирощуванню всіх зернових культур і дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно, в обсягах, що забезпечує внутрішні потреби та формує експортний потенціал. На розвиток виробництва зернових впливають також агротехнічні умови, динаміка посівних площ, структура зернового виробництва та інше. В структурі виробництва зерна більше половини припадає на озиму пшеницю. Друге місце за валовим збором посідає ячмінь, на третьому місці знаходиться кукурудза, на четвертому – жито. За обсягами валового збору їм значно поступаються овес, просо, гречка, рис, зернобобові.

Українські аграрії збирають близько 4 т/га пшениці та 5 т/га кукурудзи, врожайність пшениці у європейських фермерів досягає 8 т/га, в США середня врожайність кукурудзи складає 11 т/га, в Британії врожайність пшениці – 16,82 т/га. Показник врожайності зерна в Україні постійно зростає. Таким чином, Україну очікує позитивна тенденція до впевненого збільшення обсягів виробництва і експорту зерна.

Прогнозування обсягів валового збору зернових та зернобобових культур в Україні є актуальною задачею.

На основі статистичних даних за 1990–2018 рр. [1] побудуємо економетричну модель прогнозування валового збору зернових та зернобобових культур в Україні.

За допомогою програми **Линия тренда MS Excel** апроксимуємо статистичні дані різними лініями тренду, а саме лінійною, логарифмічною, степеневою, експоненційною, поліноміальною ступеню 2, 3. Серед вказаних ліній тренду найбільше значення коефіцієнта детермінації ($R^2 = 0,7671$) має поліноміальна функція ступеню 2. Тому оберемо цю функцію для апроксимації досліджуваних статистичних даних:

$$y = 127,5x^2 - 2740,5x + 46506 \quad (1)$$

На рис.1 зображено графіки вихідних даних, поліноміальної функції ступеню 2, рівняння регресії, значення коефіцієнта детермінації.

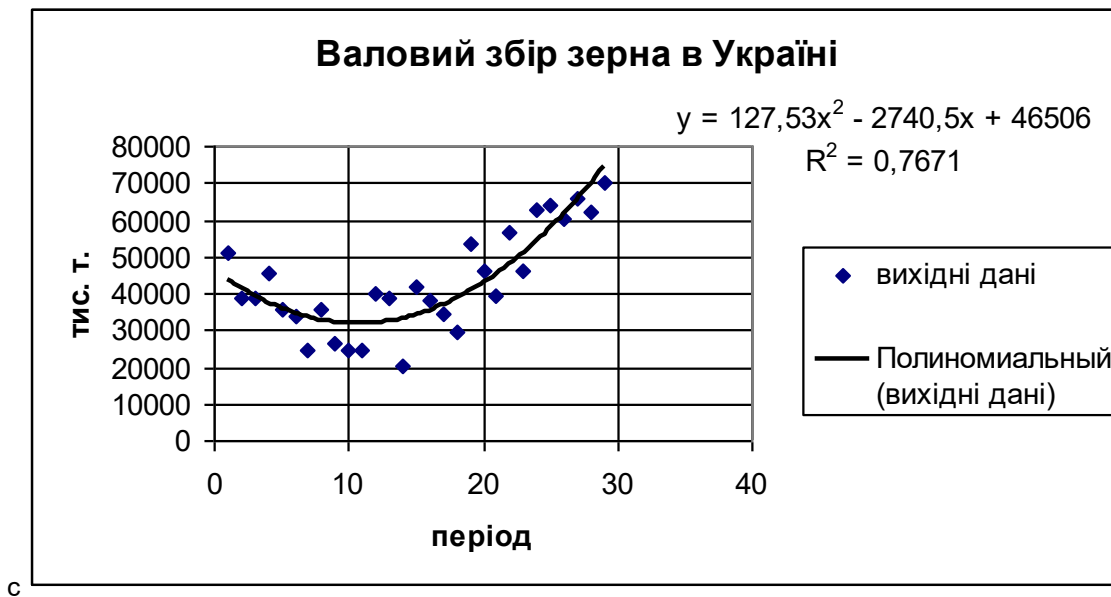

Рис. 1 Динаміка валового збору зернових та зернобобових в Україні за 1990– 2018 рр.

Аналізуючи динаміку валового збору зернових та зернобобових в Україні за 1990 – 2018 рр. можна зробити висновок, що на протязі даного періоду відбувався його зріст.

За формулою (1) визначимо прогнозні значення валового збору зернових та зернобобових в Україні на 2020 рік. Отримуємо – $y_p = 84106,83$ ц/га.

Література

1. Рослинництво України за 2018 р.: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2019. 220 с.

ПРОГНОЗУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЦУКРОВОГО БУРЯКУ В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Недельніцина Д.Л., студ.3 курсу ФЕІМ, спец. «Менеджмент»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Я.В. Долгіх
Сумський НАУ

В Україні сезон 2017–2018 рр. для цукрової галузі за показниками врожайності став досить вдалим. Станом на 1 жовтня 2018 року було зібрано 13,968 млн. тонн цукрового буряка з 276 тис. га, що на 2,5% менш ніж на аналогічну дату 2017 року. Сільгосп підприємства зібрали 2,743 млн. тонн цукрового буряка з 57,8 тис. га, що на 3,9% менш, ніж на відповідну дату минулого року. Середня врожайність цієї культури у сільгосп підприємствах становила 473,2 ц/га, що на 9,9% більше, ніж на 1 жовтня 2017 року. Господарства населення на 1 жовтня 2018 року зібрали 134,18 тис. тонн цукрового буряка з 3,5 тис. га, що на 41% більше, ніж на 1 жовтня 2017 року. Середня врожайність цієї культури у господарствах населення становила 375,5 ц/га [1]. Серед регіонів України станом на 1 жовтня 2018 року найбільше цукрового буряка зібрали у Вінницькій області (803,01 тис. тонн). Друге та третє місця посіли Тернопільська (374,51 тис. тонн) та Хмельницька (326,07 тис. тонн) області. Найнижчий врожай цукрового буряка того ж року зібрали господарства Луганської (0,4 тис. тонн), Сумської (20,84 тис. тонн) та Кіровоградської (26,36 тис. тонн) областей [1]. Лідерами за показником врожайності культури у 2018 році визнано господарства Житомирського (631,2 ц/га), Київського (606,0 ц/га) та Львівського (579,5 ц/га) регіонів. Слідом йдуть Івано-Франківський та Вінницький регіони з середнім показником врожайності 574,7 та 568,9 ц/га відповідно [2].

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю покращення процесу планування виробництва цукрових буряків в Україні за допомогою використання економетричних методів.

На основі щорічних статистичних даних за 1995 – 2018 рр. [1] побудовано економетричну модель прогнозування врожайності цукрових буряків в Україні. Побудова моделі здійснювалась за допомогою надбудови **Линия тренда** програми MS Excel. Серед ліній тренду, що використовувались для апроксимації вихідних даних застосовувались наступні: лінійна ($R^2 = 0,902$), логарифмічна ($R^2 = 0,621$), поліноміальна ступеню 2 ($R^2 = 0,946$), поліноміальна ступеню 3 ($R^2 = 0,962$), степенева ($R^2 = 0,659$), експоненціальна ($R^2 = 0,912$). Аналізуючи розраховані значення коефіцієнтів детермінації для різних ліній тренду було виявлено, що найкраще апроксимує вихідні дані поліноміальна функція ступеню 3: $y = -0,055x^3 + 2,647x^2 - 19,55x + 212,5$ (1)

На рис. 1 наведені графік вихідних даних врожайності цукрових буряків в Україні та графік поліноміальної (ступеню 3) лінії тренду, що найкраще описує вихідні дані.

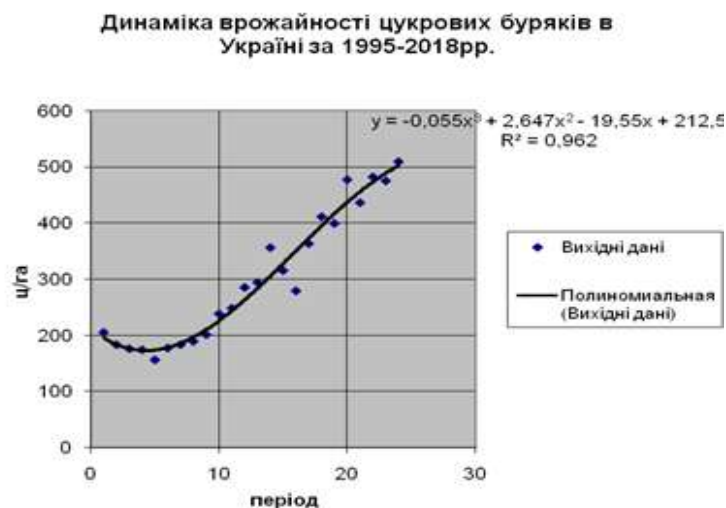

Рис. 1 Динаміка врожайності цукрових буряків України за 1995-2018 рр.

За формулою (1) визначимо прогнозні значення врожайності цукрового буряку в Україні на 2020 рік. Отримаємо – $y_p = 518,41$ (ц/га).

Література

1. За даними Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Рослинництво України за 2018 рік : статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2019. – 220 с.

ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ВАЛОВОГО ЗБОРУ ФАБРИЧНИХ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ В УКРАЇНІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Капустянська А.Ю., Чуйко В.Ю., студ. 1 с.т. курсу ФЕіМ,, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Я.В.Долгіх
Сумський НАУ

Цукрова промисловість України є стратегічно важливою для держави, оскільки цукровий буряк -- основна сировинна база вітчизняних цукрових заводів України. Будучи найстарішою пріоритетною галуззю національної економіки країни, цукрова галузь визначає ефективність агропромислового виробництва і економіки країни в цілому.

За даними [1] в 2018 році порівняно з 1990 роком валовий збір цукрового буряку зменшився в 3,17 рази (з 44264 тис. т в 1990 році до 13968 тис. т в 2018 році). Основною причиною суттєвого скорочення обсягу виробництва цукрового буряку є скорочення площ посівів в 5,82 рази (з 1607 тис. га в 1990 році до 276 тис. га в 2018 році). Незважаючи на зменшення площ посівів за аналізований період спостерігається збільшення урожайності у 2018 році в 1,84 рази (з 276 ц/га в 1990 році до 509 ц/га в 2018 році). Згідно рейтингу виробництва цукрових буряків за 2018 рік [2] перші місця займають наступні регіони: Вінницька обл. (3149,5 тис. т. цукру), Тернопільська обл. (1703,1 тис. т), Полтавська обл. (1473,1 тис. т.) і т.д. Сумська область у рейтингу займає 14 місце (140,1 тис. т цукру).

Актуальність теми дослідження полягає в необхідності покращення процесу планування валового збору цукрових буряків в Україні за допомогою економетричних методів.

На основі щорічних статистичних даних за 1990 -- 2018 рр. [1] побудовано економетричну модель прогнозування виробництва цукрових буряків в залежності від площ посівів. Побудова моделі здійснювалась за допомогою надбудови **Линия тренда** програми MS Excel. Серед ліній тренду, що використовувались для апроксимації вихідних даних застосовувались наступні: *лінійна, логарифмічна, поліноміальна ступеню 2, поліноміальна ступеню 3, степенева, експоненціальна*. Аналізуючи розраховані значення коефіцієнтів детермінації для різних ліній тренду було виявлено, що найкраще апроксимує вихідні дані *поліноміальна функція ступеню 3* ($R^2 = 0,9348$).

Таким чином, отримано наступну економетричну модель прогнозування обсягів виробництва цукрового буряку в Україні у залежності від площі посіву:

$$y = 6E - 05x^3 - 0,1361x^2 + 100,07x - 6367,2 \quad (1)$$

На рис. 1 наведені графіки вихідних даних та поліноміальної (ступеню 3) лінії тренду, що найкраще описує вихідні дані.

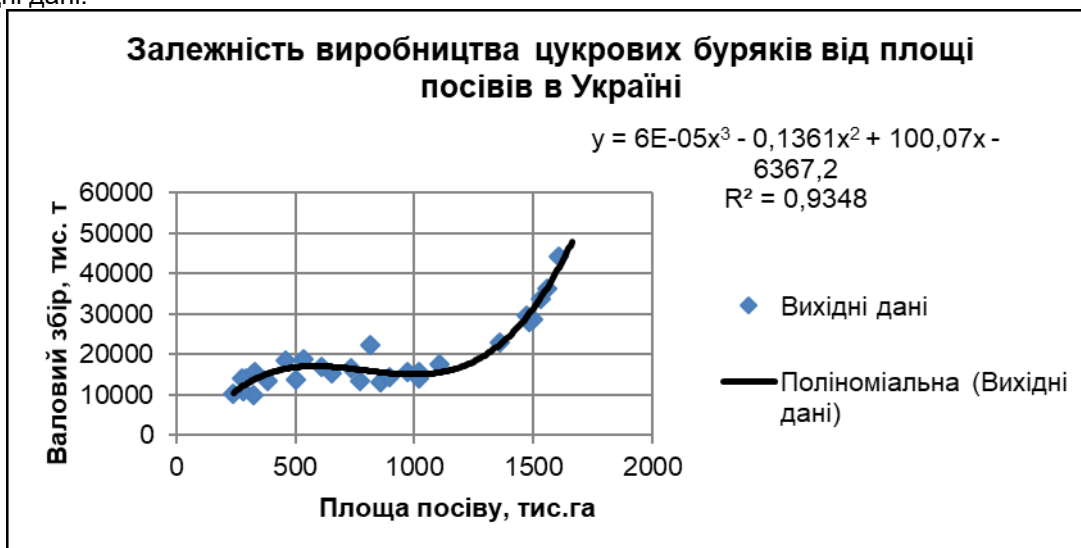

Рис. 1 Залежність виробництва цукрового буряку від площі посівів в Україні

Розрахуємо прогнозне значення y_p валового збору цукрового буряку в Україні за формулою (1) на 2020 рік. Збільшимо площу посіву 2018 р. на 20%. Отримуємо наступне значення: $x_p = 331,2$ тис. га. За результатами розрахунків: $y_p = 14026,53$ тис. ц.

Література

1. Головне управління статистики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Рослинництво України за 2018 рік : статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2019. – 220 с.

ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Горшкова Ю.А., студ.3 курсу ФЕіМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Я.В. Долгіх
Сумський НАУ

Однією з соціально-економічних проблем сучасного етапу розвитку України є безробіття. Рівень безробіття в Україні на кінець 2018 року становить 9,1%. У II півріччі 2018 року чисельність безробітних зменшилась в порівнянні з відповідним періодом 2017 року на 128,2 тис. осіб і досягла позначки 1548,5 тис. осіб, що складає 9,0% (за методологією МОП).

Основними причинами виникнення безробіття в Україні є:

- 1) низький рівень заробітної плати;
- 2) обмеженні можливості кар'єрного зростання;
- 3) спад виробництва на підприємствах;
- 4) зниження попиту на ряд професій та ін.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю підвищення рівня зайнятості населення та аналізу рівня безробіття в Україні за допомогою використання економетричних методів.

На основі щорічних статистичних даних за 2000 – 2018 рр. [1] побудовано економетричну модель прогнозування чисельності безробітного населення в Україні. Побудова моделі здійснювалась за допомогою надбудови **Лінія тренда** програми MS Excel. Серед ліній тренду, що використовувались для апроксимації вихідних даних визначимо найвищий коефіцієнт детермінації: лінійна ($R^2 = 0,0724$), логарифмічна ($R^2 = 0,2887$), поліноміальна (ступеню 2) ($R^2 = 0,6323$), степенева ($R^2 = 0,2278$), поліноміальна (ступеню 3) ($R^2 = 0,7817$), експоненціальна ($R^2 = 0,0465$). Оскільки поліноміальна (ступеню 3) лінія тренду має найвищий коефіцієнт детермінації ($R^2 = 0,7817$) – вона найкраще апроксимує вихідні дані. Таким чином, отримано наступну економетричну модель прогнозування чисельності безробітного населення в Україні:

$$y = -0,0043x^3 + 0,1704x^2 - 1,9401x + 14,615 \quad (1)$$

На рис. 1 наведені графіки вихідних даних та поліноміальної (ступеню 3) лінії тренду, що найкраще описує вихідні дані.

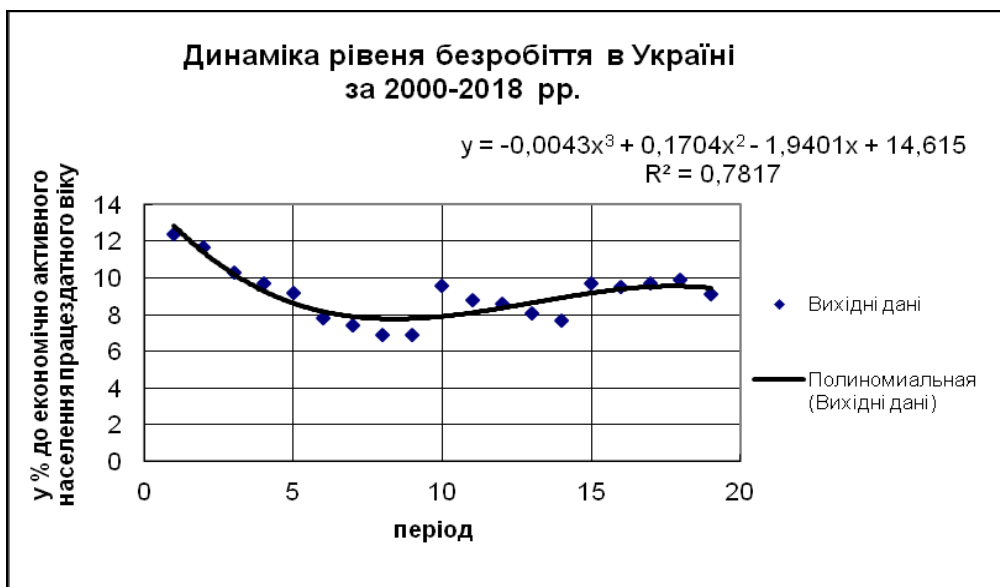

Рис. 1 Динаміка рівня безробітного населення в Україні за 2000 – 2018 рр.

Аналізуючи динаміку рівня безробітного населення в Україні за 2000 – 2018 рр. можна зробити висновок, що на протязі даного періоду відбувалося значне коливання показників. За формулою (1) визначаємо прогнозні значення рівня безробітного населення в Україні на 2020 рік. Отримуємо $y_p = 9,2$ % до економічно активного населення працездатного віку.

Література

1. Основні показники ринку праці у 2000-2018 рр. [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРОГНОЗУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Буднік Д.Ю., Приходко В.М., студ.3 курсу ФЕІМ, спец. «Менеджмент»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Долгих Я.В.
Сумський НАУ

Зернові та зернобобові культури зберігають провідні позиції в експорті, переробці і внутрішньому споживанні, що доводить їх стратегічно важливу роль у забезпеченні продовольчої і економічної безпеки країни. За даними Державного комітету статистики України у 2018 році урожай зернових і зернобобових культур склав 70 млн. тонн з 14,8 млн. га при врожайності 47,4 ц/га. Найбільше зібрали аграрії Полтавської (6,3 млн. тонн), Одеської (4,3 млн. тонн), Вінницької (5,9 млн. тонн) та Чернігівської (4,9 млн. тонн) областей [1]. Господарствами Сумської області обмолочено ранніх зернових та зернобобових культур на площі 641 тис. га, намолочено 44701 тис. тонн при середній урожайності 69,7 ц/га, що на 9,6 ц/га більше до відповідного періоду 2017 року. У тому числі озимої пшениці обмолочено на площі 178 тис. га, намолочено 430 тис. тонн при середній урожайності 4,9 т/га, що на 1,1 ц/га більше до відповідного періоду 2017 року, ярого ячменю обмолочено на площі 12,7 тис. га (28% до запланованих площ), намолочено 52 тис. тонн при середній урожайності 41,0 ц/га, що на 4,7 ц/га більше до відповідного періоду 2017 року [1].

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю покращення процесу планування виробництва зернової продукції в Сумській області за допомогою економетричних методів.

На основі щорічних статистичних даних за 1995 – 2018 рр. [2] побудовано економетричну модель прогнозування врожайності зернових та зернобобових культур в Сумській обл. Побудова моделі здійснювалась за допомогою надбудови **Линія тренда** програми MS Excel. Серед ліній тренду, що використовувались для апроксимації вихідних даних застосовувались наступні: лінійна, логарифмічна, поліноміальна ступеню 2 поліноміальна ступеню 3, степенева, експоненціальна. Аналізуючи розраховані значення коефіцієнтів детермінації для різних ліній тренду було виявлено, що найкраще апроксимує вихідні дані поліноміальна функція ступеню 3 ($R^2 = 0,9183$), яка має наступний вигляд:

$$y = -0,001x^3 + 0,1918x^2 - 2,1007x + 23,934 \quad (1)$$

На рис. 1 наведено графік вихідних даних врожайності зернових та зернобобових культур в Сумській області та графік поліноміальної (ступеню 3) лінії тренду, що найкраще описує вихідні дані.

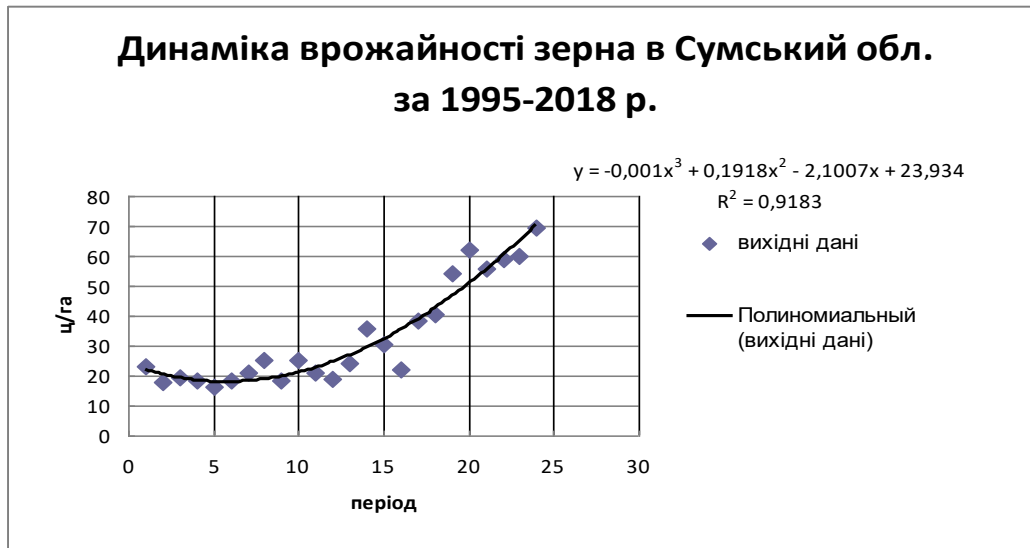

Рис. 1 Динаміка врожайності зернових та зернобобових культур в Сумській обл. за 1995 – 2018 рр.

Аналізуючи динаміку врожайності зернових та зернобобових культур в Сумській обл. за 1995 – 2018 рр. можна зробити висновок, що урожайність зернових та зернобобових зростає.

За формулою (1) визначимо прогнозні значення врожайності зернових культур в Сумській області на 2020 рік. Отримуємо – $y_p = 81,4$ (ц/га).

Література

1. За даними Департаменту агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regionews.sumy.ua>
2. За даними головного управління статистики Сумської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sumy.ukrstat.gov.ua>

ПРОГНОЗУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ СОНЯШНИКУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Дзярик А.С., Євженко В.В., студ.3 курсу, спец. «Менеджмент»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Долгих Я.В.
Сумський НАУ

Україна є одним із найбільших світових виробників та експортерів насіння соняшнику і продуктів його переробки. Цього вдалося досягти завдяки стабільності внутрішнього ринку соняшнику, що підтверджується постійним попитом на соняшник та продукти його переробки на внутрішньому та світовому ринках, високими закупівельними цінами, які забезпечують високий рівень рентабельності цієї культури.

За даними Мінагрополітики, станом на 4 жовтня 2019 р. зібрано 606,9 тис. тонн (з 82% площ) при врожайності 3,2 т/га;

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю покращення процесу планування виробництва соняшнику Сумської області за допомогою використання економетричних методів.

На основі щорічних статистичних даних за 1995 – 2018 рр. [1] побудовано економетричну модель прогнозування врожайності соняшнику в Сумській обл. Побудова моделі здійснювалась допомогою надбудови **Линия тренда** програми MS Excel. Серед ліній тренду, що використовувались для апроксимації вихідних даних застосовувались наступні: лінійна, логарифмічна, поліноміальна ступеню 2, поліноміальна ступеню 3, степенева, експоненціальна. Аналізуючи розраховані значення коефіцієнту детермінації для різних ліній тренду було виявлено, що найкраще апроксимує вихідні дані поліноміальна функція ступеню 3 ($R^2 = 0,9394$), яка має наступний вигляд:

$$y = -0,0067x^3 + 0,3058x^2 - 2,9934x + 15,412 \quad (1)$$

На рис. 1 наведені графік вихідних даних врожайності соняшнику в Сумській області та графік поліноміальної (ступеню 3) лінії тренду, що найкраще описує вихідні дані.

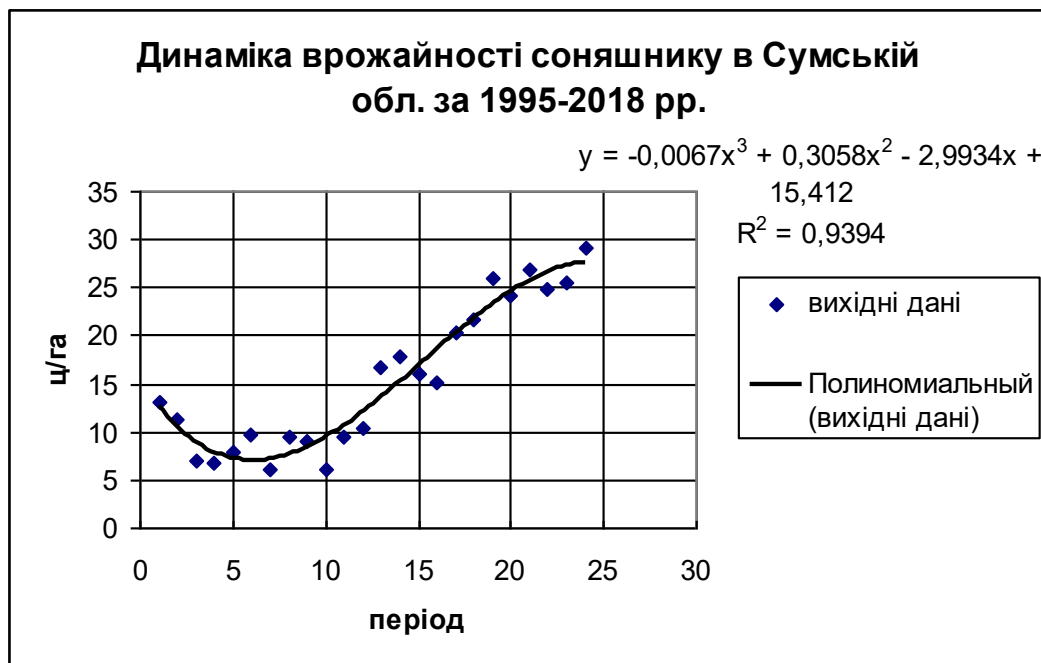

Рис. 1 Динаміка врожайності соняшника в Сумській обл. за 1995 – 2018 рр.

Аналізуючи динаміку врожайності соняшнику в Сумській обл. за 1995 – 2018 рр. можна зробити висновок, що врожайність соняшника зростає.

За формулою (1) визначимо прогнозні значення врожайності соняшнику в Сумській області на 2020 рік. Отримуємо – $y_p = 26,5$ (ц/га).

Література

1. За даними головного управління статистики Сумської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regionews.sumy.ua>

ПРОГНОЗУВАННЯ ВАЛОВОГО ЗБОРУ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Васильєва Я.В., Різніченко О.І., Корольов А.В., студ.1 с.т. курсу ФЕіМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Я.В. Долгіх
Сумський НАУ

Україна є одним з найбільших виробників соняшнику в світі. Це пояснюється, насамперед, сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами для вирощування даної культури та низькою собівартістю обробки землі. Сумська область займає одинадцяте місце у виробництві соняшнику в Україні. За даними [1] валовий збір соняшнику в Сумській обл. в 2018 році складав 6210,3 тис. ц., а темп приросту виробництва насіння соняшнику порівняно з 2017 роком складав 16,87 % [2]. Така зміна відбулася за рахунок збільшення врожайності соняшнику на 13,67 %, та приросту посівної площі на 6,16%. У 2018 році виробництво соняшникової олії в Сумській області склало 11130 тонн, що на 24,28% менше, ніж за аналогічний період 2017 року.

Актуальність дослідження зумовлена виникненням необхідності покращення процесу планування виробництва насіння соняшнику в Сумській області використовуючи економетричні методи.

На основі щорічних статистичних даних за 1995 – 2018 рр. [2] за допомогою програми **Линия тренда Excel** побудовано економетричну модель прогнозування валового збору насіння соняшнику в Сумській обл. Серед ліній тренду, що використовувались для апроксимації вихідних даних застосовувались наступні: лінійна, логарифмічна, степенева, експоненційна, поліноміальна ступеню 2, поліноміальна ступеню 3. Порівнюючи значення коефіцієнтів детермінації зазначених ліній тренду для апроксимації обрано поліноміальну функцію ступеню 2 ($R^2 = 0,97$):

$$y = 20,729x^2 - 269,7x + 888,63 \quad (1)$$

На рис. 1 відображено графіки вихідних даних, поліноміальної лінії тренду, її рівняння, значення коефіцієнту детермінації.

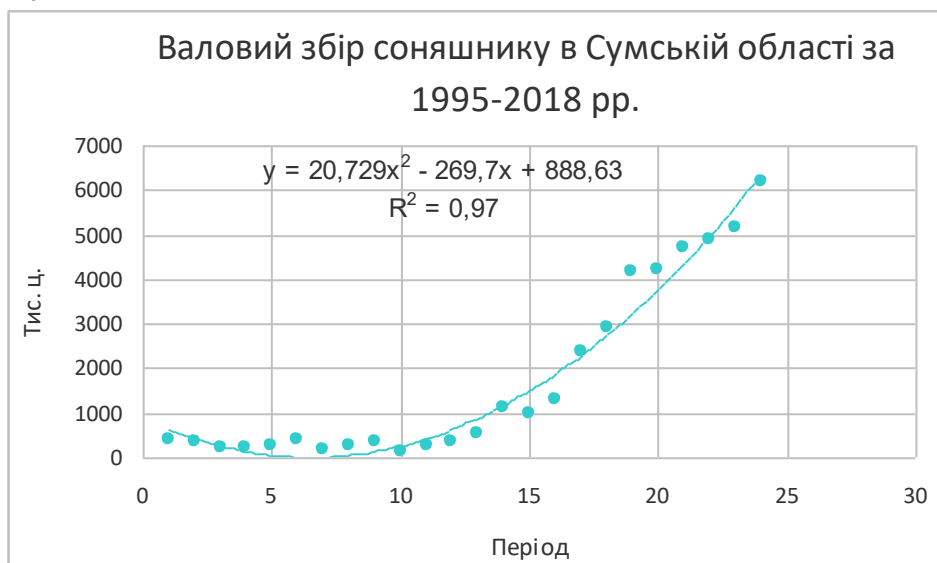

Рис. 1 Динаміка валового збору соняшнику у Сумській області за 1995 – 2018 рр.

Аналізуючи динаміку валового збору соняшнику у Сумській обл. за період 1995 – 2018 рр. можна відмітити значне зростання досліджуваної величини. За формулою (1) розрахуємо прогнозне значення валового збору соняшнику в Сумській області на 2020 рік: $y_p = 7889,23$ тис. ц.

Література

1. Виробництво культур технічних у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Головне управління статистики у Сумській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sumy.ukrstat.gov.ua>

ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

3 ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Мацак Т.Р., Демиденко В.А., студ. 1 с.т. курсу ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
 Науковий керівник: к.е.н., доцент Я.В. Долгіх
 Сумський НАУ

Важливим фактором впливу на макроекономічні показники є рівень безробіття. В Україні рівень безробіття станом на 2018 рік становить 9,7% серед економічно активного населення [1]. Стан наявності робочих місць, що відповідають очікуванням щодо рівня заробітної плати, рівню кваліфікації економічно активного населення в Україні з кожним роком погіршується. На сьогодні в Україні гострою проблемою є висока частка безробітних з вищою освітою. Останнім часом також постійно загострюється ситуація з зайнятістю молоді. Питома вага молоді у загальній кількості безробітних досягає 30%. *Актуальність* дослідження полягає в спостереженні і контролі за змінами в кількості осіб з відсутнім місцем роботи, з метою покращення загального стану рівня безробіття.

На основі статистичних даних за 2000 – 2018 рр. [2], побудована економетрична модель, що прогнозує рівень безробіття населення працездатного віку в Сумській області. При побудові моделі використовувалася надбудова **Линия тренда** у програмі MS Excel. Серед ліній тренду для апроксимації даних використовувались наступні: експоненціальна ($R^2 = 0,4947$), лінійна ($R^2 = 0,7054$), логарифмічна ($R^2 = 0,7343$), поліноміальна ступеню 2 ($R^2 = 0,8176$) та ступеню 3 ($R^2 = 0,6589$), степенева ($R^2 = 0,4701$). Серед вказаних ліній тренду найкраще апроксимує дані поліноміальна функція ступеню 3. Тому економетрична модель прогнозування рівня безробіття в Сумській обл. має наступний вигляд:

$$y = -0,0362x^3 + 1,3782x^2 - 16,798x + 115,29 \quad (1)$$

На рис. 1 наведені графіки вихідних даних та поліноміальної (ступеню 3) лінії тренду, що найкраще описує вихідні дані.

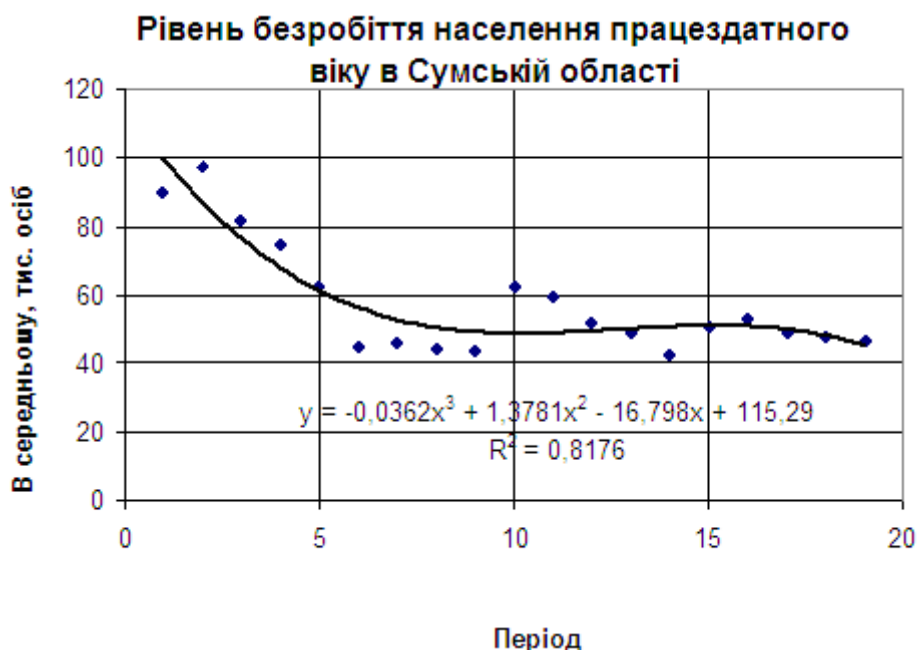

Рис. 1 Безробітне населення Сумської області за 2000 – 2018 рр.

Проаналізувавши динаміку рівня безробіття в Україні за 2000 – 2018 рр., можна зробити висновок, що рівень безробіття знизився. У 2018 році порівняно з 2000 роком кількість безробітного населення зменшилася на 43 тис. осіб. Найменша кількість безробітного населення спостерігалася у 2013 році, а саме 42,8 тис. осіб. За формулою (1) визначимо рівень безробіття на 2020 рік. Отримуємо $y_p = 35,0259$ тис. осіб.

Література

1. За даними головного управління статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. За даними головного управління статистики Сумської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sumy.ukrstat.gov.ua>

ПРОГНОЗУВАННЯ СЕРЕДНЬОМІСЯЧНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Назаренко А.В., Карпець О., студ.3 курсу ФЕіМ, спец. «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Я.В. Долгіх
Сумський НАУ

Головною причиною глибокої економічної та соціально-політичної кризи в Україні є непорядкованість системи розподілу створюваного сукупного продукту, відсутність контролю значної частини грошових прибутків населення і відсутність всебічно обґрунтованої політики в галузі оплати праці та оподаткування.

Прийняття за останні роки Кабінетом Міністрів і Верховною Радою України законоположення про оплату праці створюють необхідну правову основу для розробки ефективної системи регулювання заробітної плати на підприємствах і в галузях з урахуванням загальних економічних та соціальних законів. Ефективна політика держави в галузі оплати праці вимагає постійного вдосконалення трудового та податкового законодавства, приведення його до міжнародних норм та стандартів. Проблематика заробітної плати в Україні як в теоретичному, так і практичному аспектах є надзвичайно *актуальною*.

На основі щомісячних статистичних даних за 2010 – 2019 рр. [1] побудовано економетричну модель прогнозування середньомісячної номінальної заробітної плати у % до прожиткового мінімуму в Сумській області. Побудова моделі здійснювалась за допомогою надбудови **Линия тренда** програми *MS Excel*. Серед ліній тренду, що використовувались для апроксимації вихідних даних застосовувались наступні: лінійна ($R^2=0,8107$), логарифмічна ($R^2=0,4918$), поліноміальна ступеню 2 ($R^2=0,9412$), поліноміальна ступеню 3 ($R^2=0,9452$), степенева ($R^2=0,5519$), експоненційна ($R^2=0,8463$). Аналізуючи розраховані значення коефіцієнти детермінації для різних ліній тренду було виявлено, що найкраще апроксимує вихідні дані поліноміальна функція ступеню 2, яка має наступний вигляд:

$$y = 0,0002x^3 - 0,0012x^2 + 0,1857x + 224,64 \quad (1)$$

На рис. 1 зображено графік вихідних даних та апроксимуючої функції.

Рис. 1 Динаміка середньомісячної номінальної заробітної плати у % до прожиткового мінімуму в Сумській обл. за 2010–2019 рр.

Аналізуючи динаміку номінальної заробітної плати у % до прожиткового мінімуму в Сумській обл. за 2010–2019 рр. можна зробити висновок, що її розмір стійко зростає, що зумовлено політичними і економічними змінами в країні.

За формулою (1) визначимо прогнозне значення середньомісячної номінальної заробітної плати у % до прожиткового мінімуму в Сумській області на січень 2020 року. Отримуємо – $y_p = 501,67\%$

Література

1. За даними головного управління статистики Сумської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/>

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Волкова Ю.В., студ. 2м курсу, ФЕіМ спец «Менеджмент організацій та адміністрування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент О.Б. В'юненко
Сумський НАУ

Вступ. Метою програми картографування та моніторингу сільськогосподарських земель (ПКМСЗ) - є надання постійних, своєчасних та точних даних для керівників різних рівнів, для використання при плануванні як поточного, так і майбутнього сільськогосподарських земельних ресурсів на рівні області або окремого регіону. Для досягнення цієї мети ПКМСЗ має на меті формувати карти та статистичні дані для академічних, місцевих та державних установ, щоб допомогти їм у прийнятті обґрунтованих рішень щодо найкращого використання сільськогосподарських угідь. Основою для створення ПКМСЗ є критична потреба в оцінці місця, якості та кількості земель сільськогосподарського призначення та відстеження змін цих земель у часі. Створення такої програми також може представляти значний інтерес для великої кількості будівельних, ділових, урядових та природоохоронних установ області або регіону. Також ПКМСЗ має на меті формувати звіти для законодавчої влади на двоєрічний період про перетворення сільськогосподарських угідь та пасовищ, а також надавати карти та дані місцевим органам влади та громадськості. ПКМСЗ також спрямована на підготовку та підтримку автоматизованої системи карт та баз даних для оперативної реєстрації змін у використанні сільськогосподарських угідь.

Основна частина. Для забезпечення повного циклу моніторингу земель сільськогосподарського призначення в першу чергу необхідно сформувати технологічний та ресурсний потенціал для автоматизованого формування інформаційних ресурсів на основі поставки архівних і нових даних дистанційного зондування Землі та результатів їх тематичного дешифрування. Всі ці проекти можуть бути реалізовані на основі застосування геопортальних технологій, а комплексне формування системи сервісів з розподіленим доступом, що створюються в рамках єдиного інформаційного простору і реалізованих у вигляді проектів різного функціонального призначення та різного територіального рівня дозволить значно збільшити швидкості прийняття рішень. Одержані дані можуть бути оперативно інтегровані в існуючі інформаційні систему або ГІС. Моніторинг стану земель також передбачає спостереження за родючістю ґрунту ділянок сільгосппризначення. Всі заходи, які проводяться в рамках моніторингу, окрім стандартних операцій по відстеженню змін кордонів ділянок, полів, угідь; адміністративно-територіальних утворень, також обов'язково мають відстежувати наступні зміни: 1. Стан ґрунтів; 2. Стани рельєфу, геологічного середовища, гідрографічної мережі, водного балансу, гідробіологічного та хімічного складів, берегових морських, озерних ліній. 3. Стан рослинності по фенологічним ознакам, біомасі, фітопатологічним осередкам, лісових площ. 4. Стан земель, які схильні до негативного впливу промислових об'єктів. Загалом моніторингові спостереження пов'язані з великими витратами на збір та обробку інформації. Наприклад, розглядаючи показники програм розвитку сільського господарства, слід зазначити, що відстежується певна послідовність використання інформації. Разом з тим відсутність чіткої і обґрунтованої методології обмежує можливість порівняльного аналізу результатів. Треба відзначити, що в системах державного моніторингу тільки для земель сільськогосподарського призначення може використовуватися близько 80 показників. У зв'язку з цим для підвищення якості системи необхідно вдосконалити схему ведення моніторингу, запропонувавши адаптивну модель моніторингу, за допомогою якої можна буде виділяти найбільш актуальний множинний спектр завдань. Також тут повністю реалізується механізм забезпечення доступу юридичних і фізичних осіб до інформації про стан сільськогосподарських земель, а також постійно оновлюється підсистема дистанційного зондування на основі космічних знімків в частині оцінки посівних площ за типами сільськогосподарських культур, моніторингу розвитку і оцінки їх стану. Якість системи моніторингу визначається ефективністю її функціонування і виражається через отримання первинної інформації про об'єкт, в той же час вона повинна бути актуальною, точною, достовірною, повною і своєчасною. Аналіз існуючих систем моніторингу показує, що вдосконалення механізму впровадження систем в цій області на сьогоднішній день дуже актуально, так лише створення повноцінної інформаційної база даних дозволить зробити аналіз не тільки про досліджуваний об'єкт, а й створити загальну картину з урахуванням історичних і географічних чинників. Ґрунтуючись на точних прогнозах, можна безпомилково спланувати роботу системи моніторингу, а правильний науково-дослідницький підхід до її даних послужить платформою для ГІС.

Висновки. Використання представлених технологій моніторингу дозволить забезпечити даними будь-якого обсягу і на будь-яку територію для вирішення наступних основних завдань: 1) комплексний моніторинг сільськогосподарської діяльності; 2) управління земельними ресурсами, контроль вибуття земель сільськогосподарського призначення та планування заходів по збереженню земельного фонду; 3) отримання даних для оцінки врожайності та інших сільськогосподарських показників; 4) цільове надання субсидій; 5) планування цільових показників розвитку сільського господарства; 6) моніторинг надзвичайних станів та їх наслідків, оцінка збитків.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Півень О. О. студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: Жмайлова О. Г.
Сумський НАУ

Орієнтування економіки на інноваційний шлях розвитку вимагає підготовки висококваліфікованих кадрів, здатних генерувати нові знання, інноваційні технології та завдання світового рівня. Такі тенденції мають вплив на корпоративне управління, де ключовим елементом стає розвиток компетентностей менеджерів, як ключової ланки управління персоналомі вимагають розробки та використання в оцінці професійної компетентності керівників системи критеріїв, які дозволять виявити їх управлінський та професійний потенціал, стануть базисом їх ефективного відбору та забезпечать довгострокові конкурентні переваги організації на ринку.

Як показує практичний досвід, управлінцями (керівниками) найчастіше стають фахівці, які мають результативні показники роботи, що забезпечило їм кар'єрне зростання. Однак, у багатьох випадках, зміна фахівця-професіонала не завжди відбувається на обдарованого керівника (менеджера). Це обумовлює об'єктивну необхідність вивчення, розроблення та застосування критеріїв оцінювання компетентностей менеджерів-адміністраторів, що дозволить проводити якісний відбір ефективних управлінців для організації.

При розробленні та вивченні критеріїв компетентностей для управлінського персоналу вищої та середньої ланки необхідно визначитися, якими якостями повинні володіти керівники на певний момент часу і якими у перспективі. Тобто, за допомогою критеріїв оцінювання компетентностей необхідно забезпечити реалізацію як довгострокових, так і короткострокових цілей організації.

Враховуючи викладене, в межах дослідження виокремлено наступні групи компетентностей: професійні компетентності; базові компетентності; управлінські компетентності.

Професійні (фахові) компетентності характерні певній групі посад. Професійна компетентність фахівця характеризує його відповідність вимогам певної професії, спеціальності, стандартам кваліфікації, посаді та виконанню професійних функцій; єдність теоретичної та практичної підготовки фахівця; розвинуте професійне мислення; знання, вміння та здібності, необхідні для адаптації, продуктивної діяльності у різних професійних співтовариствах.

Базові (ключові) компетентності необхідні при перебуванні на кожній посаді. Вони визначаються виходячи із корпоративних цінностей організації, зафіксованих у корпоративній нормативній документації (корпоративна стратегія, корпоративний кодекс організації та ін.).

Управлінські компетентності потребують управлінський персонал для успішної реалізації бізнес-цілей. Їх, як правило, використовують при постановці цілей корпорації, які необхідно досягнути і у поведінці, яку потрібно освоїти для реалізації таких цілей. Вони розробляються для працівників, які є керівниками усіх ланок управління.

З метою оцінки кожного рівня компетентностей, важливим є визначення переліку характеристик для кожної з компетентностей та виокремлення критеріїв їх оцінки.

Отже, серед основних професійних компетентностей найважливішими є: наявність необхідного досвіду роботи і рівня фахових знань; уміння нести відповідальність за результати роботи, тобто, критерій, що характеризує уміння нести відповідальність за майнові, фінансові, та інші результати роботи; виконання складних ситуаційних завдань – як критерій, що визначає уміння виконувати складні завдання з використанням творчого підходу, а також уміння ризикувати – критерій, що визначає межі ризику в рамках посади і рівень шкоди від прийняття неправильного рішення.

Базові компетентності зорієнтовані на результат, або критерій, що визначає здатність досягати заплановані результати у встановлені терміни шляхом наполегливості і енергійності. Їх характеризує комунікативність і співробітництво, тобто, критерій, що визначає здатність встановлювати і підтримувати дружні відносини з колективом; емоційна компетентність – критерій, що визначає здатність усвідомлювати і регулювати свої і чужі емоції, здатність керувати ними і на цій основі будувати взаємодію з оточуючими; гнучкість, адаптивність – критерій, що відображає готовність до змін, підтримка перетворень в рамках трудового процесу, а також бажання розвиватися, інноваційність – критерій, що відображає здатність і тягу до отримання нових знань, навичок і умінь, а також зацікавленість у вдосконаленні робочого процесу, нових технологій тощо

У складі управлінських компетентностей найважливішими є лідерство і вплив, ефективність управлінських рішень, організація і контроль за діяльністю, мотивування і розвиток персоналу з метою визначення здатності керівника створювати умови, при яких підлеглі прагнуть виконувати свої обов'язки.

Таким чином, із вищевикладеного можна стверджувати про існуючий зв'язок між рівнем професійних компетентностей, визначених на основі їх критеріїв оцінки та якісним відбором ефективних управлінців для організації (установи, закладу). Це дасть змогу здійснити порівняння кандидатів між собою для вибору найкращого з них.

РОЛЬ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Чирва О.В. студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: Жмайлов В. М.
Сумський НАУ

На сьогодні в Україні трудовий потенціал є пріоритетом у функціонуванні охорони здоров'я як системи, в якій кадрова політика будується з урахуванням національних потреб, оптимальних методів управління персоналом та позитивного світового досвіду.

Актуальність проблеми організації управління персоналом в медичній галузі полягає в тому, що серед основних факторів її конкурентної політики стали кадрове забезпечення закладів охорони здоров'я; ступінь мотивації персоналу в саморозвитку та самореалізації (шляхом впровадження нових методів і систем навчання та підвищення його кваліфікації); організаційні структури і форми роботи, що визначають ефективність використання персоналу.

Чільне місце у вирішенні означених питань покладається, звичайно, ж на реформи медичної галузі, якімають робити професіонали, і на різних рівнях – різні категорії професійних людей. Для цього відбір таких людей має проводитися з урахуванням професіоналізму, фахового досвіду і освіти. Реальністю ці зміни можуть стати за умови підготовки в сфері охорони здоров'я трьох-чотирьох тисяч менеджерів-адміністраторів. Все це потребує побудови нової національної системи охорони здоров'я, головна роль в якій відводиться кадровій політиці.

Кадрова політика визначається як система правил і норм, які покликані привести кадровий потенціал у відповідність до стратегії розвитку підприємства (закладу, установи, фірми). Відповідно до рівня безпосереднього впливу управлінського персоналу на кадрову ситуацію, виділяють наступні типи кадрової політики: пасивна; реактивна; превентивна та активна.

При пасивній кадровій політиці у керівництва відсутня чітко окреслена концепція та програма управління персоналом, останнє здійснюється в режимі екстреного реагування на конфліктні ситуації, що виникають, та ліквідації негативних проявів, без бажання проаналізувати їх причини та можливі наслідки.

Реактивна кадрова політика передбачає відслідковування керівництвом симптомів негативних явищ у роботі з персоналом, здійснює діагностику виникнення конфліктних ситуацій, виявляє причини кризових явищ у сфері управління персоналом, володіє ситуацією та оперативно докладає зусиль для локалізації кризи при прийнятті стратегічних планів.

Превентивна кадрова політика характеризується наявністю у керівництва не тільки засобів діагностики персоналу, а й прогнозування кадрової ситуації на середньостроковий період – чітко визначених завдань по розвитку персоналу, обґрунтованих коротко- та середньо термінових прогнозів потреб у кадрах.

При активній кадровій політиці у керівництва є в наявності засоби постійного моніторингу кадрової ситуації та впливу на неї, антикризові програми, здійснюється корекція кадрових програм у відповідності до ситуації на підприємстві (закладі, установі, фірмі) та змін зовнішнього середовища.

Мета кадрової політики медичної галузі – підготувати професійних працівників високої кваліфікації, визначити завдання трудового колективу закладу у певному місці і часі. При цьому важливо зберегти гнучкість у досягненні мети, правильно реагуючи на кризові ситуації, вирішуючи існуючі проблеми галузі та прогножуючи майбутні події.

Виходячи із поставленої мети кадрової політики, її розробка передбачає:

- створення концепції управління персоналом шляхом вироблення загальних принципів кадрової політики закладу (установи) та її першочергових пріоритетів;
- розробку напрямків організаційно-штатної політики, що включає формування структури, штатного розпису, створення кадрового резерву, політики в сфері переміщення персоналу;
- визначення принципів фінансової політики в сфері персоналу, яка б забезпечувала функціонування ефективної системи стимулювання праці;
- формування напрямків розвитку персоналу, (включаючи програми розвитку, адаптації, перенавчання, кадрового росту, підвищення кваліфікації);
- створення системи оцінки персоналу, аналіз відповідності кадрової політики стратегії розвитку закладу (установи).

Таким чином, забезпечення ефективності кадрової політики галузі охорони здоров'я має здійснюватися шляхом розробки програм, які базуються на комплексному, взаємопов'язаному вивченні особистих характеристик працівників, зовнішніх (об'єднання працівників у профспілки, урядові розпорядження) і внутрішніх умов роботи закладу та необхідних організаційних дій, спрямованих на ефективну діяльність закладу (установи) в цілому. Велике значення для ефективної кадрової політики має аналіз ринку робочої сили, тенденції управлінського стилю, специфіка робочого колективу.

ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ

Скіданов Є.М., студ. 4 курсу МАР
Науковий керівник: д.е.н., професор Лищенко М.О.
Сумський НАУ

Більшість сучасних компаній мають в Інтернеті сайти, блоги, сторінки. Однак простого створення ресурсу та навіть наповнення його інформацією не призводить до збільшення популярності вашої компанії, впізнаваність бренду або зростання кількості продажів.

Необхідна більш детальна робота з сайтом, така як його розкрутка, SEO просування і збільшення конверсії. Цю роботу виконують фахівці з онлайн-маркетингу.

Інтернет-маркетинг (internet marketing) — це послідовність дій, ціллю яких є привернення уваги до товару чи послуги, з метою збільшення кількості його продажів.

Інтернет-маркетинг використовує всі можливі методи для збільшення кількості відвідувачів сайту та, як наслідок, збільшення кількості потенційних покупців.

Основними інструментами інтернет-маркетингу можна вважати: SEO-оптимізацію (просування в пошукових системах); e-mail-розсилку; рекламу в соціальних мережах; контекстну рекламу; банерну рекламу; арбітраж трафіку.

Комплекс інтернет-маркетингу складається з наступних показників:

Продукт – головною відмінністю є його реалізація через мережу, тому він повинен мати конкурентні переваги для привернення уваги потенційних користувачів.

Ціна – прийнято вважати що ціни в інтернеті нижчі бо немає необхідності витратити кошти на підтримку працездатності точки реалізації продукції.

Просування – існує велика кількість способів просування вашого сайту чи товару в інтернеті. Основними можна виділити SEO, банерна реклама, таргетована реклама, робота з блогерами тощо. Її вид та кількість обирається залежно від виду товару та цільової аудиторії.

Місце – власне сайт. Ресурс повинен мати оригінальний дизайн, бути простим у використанні та доступним будь-якому користувачу. Важливу роль відіграють і інші складові частини: цільова аудиторія, контент (вміст), залучення відвідувачів на маркетингові процеси.

Стратегія інтернет-маркетингу передбачає поетапну роботу над дослідженням потреб, створення і просування унікального контенту, розробку контент-плану, залученням відвідувачів в активні процеси придбання.

Перед тим як починати просування вашого ресурсу слід чітко визначити вашу цільову аудиторію та її потреби.

Конверсія - це відношення загальної кількості відвідувачів сайту, до кількості відвідувачів, що виконали цільову дію. Зазвичай – купівлю.

Головними перевагами інтернет-маркетингу є:

- інформативність (клієнт може отримати велику кількість інформації про товар перш ніж купити його),
- висока результативність в порівнянні з традиційною рекламою (класична реклама у ЗМІ, біл-бордах та ін. коштує значну кількість коштів але показується великій кількості не цільової аудиторії і це дуже важко, а інколи неможливо контролювати. Інтернет-реклама працює за іншим принципом: вона показується людям, які схильні, або вже проявляють зацікавленість до цієї теми, товару, бренду. Таким чином витрати на рекламу для здійснення купівлі клієнтом зменшуються),
- велике охоплення цільової аудиторії (кількість споживачів вашого товару в інтернеті нічим не обмежена, в теорії – це всі користувачі).

Основними цілями веб-маркетингу є:

- збільшення відвідуваності сайту;
- реалізація нових товарів та послуг;
- підвищення впізнаваності бренду та лояльності аудиторії до нього;
- поліпшення іміджу бренду, компанії.

Велика кількість користувачів всесвітньої мережі поступово відмовляється від інших джерел інформації: перестають дивитися телевізор, читати газет та слухати радіо, а всю інформацію отримують із Інтернету. Це швидше, простіше і ефективніше.

Існує тенденція до збільшення кількості купівель через інтернет до загальної кількості купівель що роблять люди. Таким чином наближається час коли онлайн купівлі будуть перевищувати офлайн продажі.

Мережеві комунікації характеризуються своєю швидкістю та ефективністю: для замовлення товару у інтернет-магазині не потрібно нікуди йти, можна зробити замовлення за одну хвилину то отримати товар будь-яким зручним способом.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГУ

Отюська В.О., студ. 2 с.т. курсу ФЕІМ
Науковий керівник: д.е.н., професор Лищенко М.О.
Сумський НАУ

Конкурентоспроможність будь-якого підприємства є одним з головних факторів ринкового середовища, який характеризує здатність підприємства пристосуватись до мінливих умов, а також допомагає зайняти провідне місце на ринку і не поступатись ним іншим суб'єктам господарювання якомога довгий час.

Закон України «Про захист економічної конкуренції» визначає конкуренцію як «змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обороту товарів на ринку».

Оцінювання конкурентоспроможності продукції необхідна для прийняття рішень при:

- комплексному дослідженні ринку;
- здійсненні процесу прогнозування продажу на внутрішньому та зовнішньому ринку певних українських товарів;
- закупівлі українських та імпортованих зразків товарів та їх аналіз;
- встановленні та зміні цін нових товарів українського та експортного виробництва;
- підготовці реклами та рекламних заходів нових товарів українського виробництва, товарів для експорту, імпортованих товарів;
- розробці та прийнятті управлінських рішень щодо доцільності витрат на розробку нової продукції;
- удосконаленні товарного асортименту.

Основа підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства - вдало розроблена стратегія, а також втримання сильної конкурентної позиції й формування такої організації, яка за допомогою підвищення організаційної культури та удосконалення структури управління могла б успішно функціонувати у жорстких ринкових умовах. В основі стратегічної піраміди, яку розробили А. Томпсон та Дж. Стрікленд - лежить ієрархічний поділ стратегій. Корпоративна стратегія розташована на першій сходинці даної піраміди, вона охоплює всі напрями діяльності та поширюється на всю компанію.

Ділова стратегія знаходиться на другій сходинці піраміди, базується вона на підходах та діях, які спрямовані на забезпечення успішної діяльності в одній специфічній сфері бізнесу. Полягає ділова стратегія в тому, щоб показати, як досягти сильних довгострокових конкурентних позицій. Крім того, ділова стратегія повинна базуватися на всій сукупності функціональних стратегій підприємства. Третя сходинка піраміди належить функціональній стратегії, яка розробляється для кожного напрямку відповідної сфери діяльності та являє собою план виробництва. Операційна - знаходиться на останній сходинці і є більш вузькою стратегією, вона доповнює та є завершальним етапом загального стратегічного плану роботи підприємства.

Процес реалізації маркетингового управління конкурентоспроможністю повинен включати просування, формування ціни, розробку бранда (іміджу), покращення обслуговування, а також використання сучасних концепцій управління, тип яких залежить від виду діяльності підприємства. Конкурентні маркетингові стратегії повинні орієнтувати на максимальну і своєчасну адаптацію діяльності підприємств до динамічного маркетингового середовища для досягнення їхніх стратегічних конкурентних цілей.

Однією з основних складових маркетингового управління конкурентоспроможністю підприємств є маркетинговий аналіз та організація збирання та обробки маркетингової інформації дослідження, а також забезпечення якості продукції, яка допомагає товару відповідати сподіванням споживачів і визначає його здатність бути проданим.

Визначення рівня конкурентоспроможності на основі оцінки споживачами можна здійснювати за допомогою методів маркетингових досліджень (опитування, спостереження, фокус-груп тощо). Отримана інформація окреслить позитивні моменти і проблеми в роботі підприємства, що погіршують його позицію серед конкурентів з точки зору споживачів. Такий підхід оцінювання є більш точним та об'єктивним, оскільки враховує не лише власне уявлення про досягнутий рівень конкурентоспроможності, а ще й реальне відображення всіх конкурентних зусиль підприємства на ринку, результатом якого є певне сприйняття споживачами.

Таким чином, ефективно налагоджене управління конкурентоспроможністю підприємства сприятиме забезпеченню високого рівня його адаптивності, дозволить мінімізувати ризики підприємницької діяльності, контролювати зовнішню і внутрішню ситуацію, визначити стратегічні цілі, регламентувати управлінську діяльність і поведінку на ринку у складних умовах розвитку економіки.

ФОРМУВАННЯ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Каплун А.О., студ.4 курсу ЕіМ
Науковий керівний: к.е.н., доцент В.В. Макарова
Сумський НАУ

Товарна політика є однією із складових успішного управління підприємством, яке прагне здійснювати свою діяльність на засадах маркетингу та бути конкурентоспроможним на ринку. Вона являє собою сукупність рішень, що стосуються формування ефективної виробничої програми підприємства, орієнтованої на ринок. Адже це той елемент маркетингу, який споживач може побачити, поторгати, відчути і т. д. Вдале управління маркетинговою товарною політикою аграрного підприємства дає змогу краще задовольнити потреби споживачів, сформувавши оптимальний асортимент товарів, ефективно контролюючи етапи життєвого циклу товарів, впроваджуючи продуктивні інновації та підвищуючи конкурентоспроможність як товару так і самого підприємства.

Основне завдання товарної політики полягає у створенні такого товару, й в подальшому – управління ним, щоб він становив системо утворюючим елементом маркетингової діяльності. Дої складових товарної політики відносять: визначення оптимального асортименту товарів та його постійне оновлення, якість продукції, дизайн, упаковку, товарну марку, міру відповідності критеріям споживачів та ін.

Так, за визначенням Т. О. Примак, маркетингова товарна політика представляє собою комплекс заходів, за яких один або кілька товарів використовуються як основні інструменти виробничо-збутової діяльності аграрного підприємства. Іншими словами, це розробка та прийняття рішень щодо створення і просування на ринку товарів підприємства.

Враховуючи особливості сфер АПК, функціональні маркетингові стратегії в аграрному секторі слід поділяти на дві групи, залежно від підгалузі, готовності продукції до кінцевого споживання та типу ринку.

До першої групи належать стратегії щодо суто сільськогосподарської продукції (зернові, насіння соняшнику, ріпак тощо), тобто продукції, що продається і відвантажується без переробки, переважно великими партіями.

До другої групи слід віднести стратегії, що застосовують до продукції, спрямованої на кінцеве споживання (фасоване молоко, кефір, пластівці, овочева консервація тощо).

При плануванні асортименту агропродовольчої продукції слід враховувати такі критерії: ринкові (потреба у продукті, перспективи розвитку ринку), товарні (якісні параметри, упаковка, маркування, ціна, можливості просування), виробничі (наявне обладнання, сировина, робоча сила відповідної кваліфікації)

Необхідність забезпечення прибутковості діяльності та сталого прогресивного розвитку аграрного господарства обумовлює доцільність розробки товарної стратегії на підставах концепції життєвого циклу товарів (що особливо важливо для переробних підприємств).

Під час формування товарної політики аграрного підприємства крім вибору стратегії важливим буде її впровадження, можливе з урахуванням таких ключових моментів: визначення цільового сегменту; планування та забезпечення умов зберігання і збуту сільськогосподарської продукції з урахуванням вимог ринку та чинника сезонності.

Товарна політика формується на підприємстві в результаті спільної роботи різних підрозділів: відділу маркетингу, відділу збуту, поново-економічного відділу, фінансового відділу тощо.

Основні аспекти товарної політики аграрних підприємств приймаються під дією множини умов та чинників макро-, міди-, та мікросередовища.

Мікромаркетингове середовище аграрного підприємства, що чинить вплив на стратегічні і тактичні рішення маркетингової товарної політики, включає щоденну роботу з постачальниками, посередниками, конкурентами, споживачами, транспортними та фінансово-кредитними організаціями. Є також аспекти мікросередовища, які притаманні кожному підприємству, і які потрібно завжди брати до уваги при формуванні маркетингової товарної політики: виробничий, маркетинговий, фінансовий, управлінський, інноваційний, кадровий аспекти та особливості маркетинг-міксу.

Умови та чинники макросередовища запропоновано поділити на соціально-економічні, політико-правові, природно-кліматичні, біологічні, технологічні, соціально-культурні та демографічні.

В умовах мінливого макросередовища необхідно постійне удосконалення маркетингової товарної політики для ефективного функціонування аграрного підприємства. Це, у свою чергу, неможливо без розуміння та усвідомлення актуальних умов її формування.

Таким чином, ключовим принципом формування товарної політики аграрних підприємств варто розглядати систематичність аналізу середовища та його специфіки і вже на основі отриманих знань формувати конкретну модель реалізації маркетингової товарної політики.

РОЗВИТОК МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ АГРОБІЗНЕСУ

Труш Д.С., Писаренко І. В., студ.4 курсу ЕіМ
Науковий керівний: к.е.н., доцент О.В. Шумкова
Сумський НАУ

За роки незалежності агробізнес України революційно змінився – від розпаювання сільськогосподарських земель і розпаду колгоспів до становлення великих агрохолдингів і впровадження сучасних ІТ-рішень.

Тепер на озброєнні багатьох українських аграріїв є електронні метеостанції, супутникові технології для зйомки полів, системи автоматичного поливу, датчики для контролю за станом ґрунту і посівів, дрони для розпилювання хімікатів на полях тощо. Нові аграрні технології допомагають оптимізувати процеси, керувати ресурсами, контролювати якість і впроваджувати нові стратегії розвитку.

Технології допомагають агрокомпаніям не тільки ставати продуктивнішими і прибутковішими, але й поступово підкорювати ринок ЄС. Звісно, це не просто, адже на шляху з'являються нетипові для українських реалій вимоги. Наприклад, прозорість ланцюгів постачань, жорсткі стандарти якості на продовольство, попит на нішеві продукти.

Серед викликів, які постають перед агробізнесом, велику роль також відіграють глобальні зміни в кон'юнктурі ринку. Українським сільськогосподарським компаніям дуже складно справлятися з усім цим.

За прогнозами United Nations, до 2050 року кількість населення на планеті сягне 10 млрд. Урбанізація та зростання частки середнього класу збільшать попит на здорові продукти харчування. За даними National Geographic, щоб прогодувати планету у 2050 році, в агропромисловій сфері доведеться виробляти вдвічі більше продовольства.

Вирішити цю проблему доволі складно, адже є багато бар'єрів, які перешкоджають пришвидшенню виробництва. По-перше, залишається невирешеною проблема дефіциту ресурсів, зокрема води та корисних копалин. По-друге, з кожним роком на планеті зменшується площа орних земель, необхідних для вирощування рослинництва. А ще вишенька на торті – невідворотні зміни клімату, до яких не готовий ніхто.

Проте фермерські господарства вже почали готуватися до складних умов у майбутньому. Дрони, роботи, штучний інтелект, великі дані та цифрові платформи допомагають аграріям збільшувати об'єми і покращувати якість урожаю з мінімальною шкодою для екології. Так, на ринку є робочі рішення для автоматизації відбору насіння, зрошення, удобрення, захисту від шкідників і хвороб, а також для створення та оптимізації ланцюгів постачань харчових продуктів. Усе задля підвищення продуктивності та зменшення витрат.

Щоб вчасно виявляти проблеми на полях, пасовищах, у садах і стійлах та вчасно їх вирішувати, агрокомпанії широко застосовують технологію інтернету речей.

Найрізноманітніші датчики та сенсори вимірюють вологість і температуру повітря, збирають показники ґрунту, моніторять здоров'я тварин на фермі, стан рослин тощо. Датчики, встановлені на сільськогосподарському обладнанні і транспорті, допомагають відслідковувати показники врожайності та якості в реальному часі. А також попереджають про технічні неполадки техніки для завчасного ремонту.

Завдяки датчикам із GPS-координатами аграрії можуть віддалено моніторити обстановку на фермі чи плантації та збирати аналітику в режимі реального часу. Отримана інформація допомагає приймати зважені рішення, підкріплені цифрами, а не інтуїцією.

Кожна технологія – Інтернет речей, дрони чи великі дані – несе значну користь для агробізнесу. Проте поодинокі їх використання недостатньо реалізує весь сучасний потенціал цифрових інновацій та не перетворює їх на цінність для бізнесу. Шлях до успішного зростання в агросекторі вимагає не тільки комплексного застосування технологій, але й переосмислення бізнес-моделей і впровадження концепції цифрового бізнесу.

Сільськогосподарським компаніям потрібна правильна платформа для інновацій, комплексне цифрове ядро, яке дозволить їм працювати на більш інтелектуальному рівні, використовуючи «розумні» технології. Постачання сировини, фермерство, виробництво і торгівля, а також переробка та маркетинг вимагають цифрової платформи з різними функціями, вона повинна забезпечувати поєднану, відкриту й інтегровану основу всіх процесів без перешкод чи бар'єрів, аби розширювати можливості бізнесу.

Традиційні галузеві межі розширюються, і в українських агровиробників з'являється можливість перетворитися з експлуататора активів на бізнес, що базується на послугах і результатах. Велика перевага для вітчизняних сільськогосподарських компаній полягає в тому, що вони можуть почати діяти просто зараз і все ще претендувати на переваги новаторів. Адже революційний цифровий стрибок на українському агроринку поки що зробили лише одиниці.

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В ЛОГІСТИЦІ

Солошенко Ю.В., студ.4 курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., доцент Н.О.Макаренко
Сумський НАУ

Запаси — це матеріальні ресурси (засоби виробництва, предмети споживання, інші цінності), необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, що зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання. Запаси тісно пов'язані з грошима, які, власне, були вкладені в їх придбання (створення).

Логістика запасів, з нашого погляду, — функціональна область логістики, яка займається вивченням статичного стану матеріального потоку й розглядає запаси як об'єкт управління, який у процесі переміщення матеріального потоку може накопичуватись у вигляді запасів у кожній ланці логістичного ланцюга, маючи різну форму, фізико-хімічні властивості та вартість, передбачає створення інтегрованої системи управління запасами, використовуючи методи і моделі логістики, і розглядає запаси з точки зору досягнення мети, поставленої перед логістичною системою загалом.

Логістичне управління запасами є складовою логістичного, яке здійснює управління запасами на стратегічному та операційному рівні від постачання до розподілу для досягнення мети, поставленої перед логістичним управлінням підприємства.

Мета логістичного управління запасами — забезпечення оптимальності між задоволенням виробничих потреб у сировині матеріалах та потреб споживачів у готовій продукції і мінімальних сукупних витрат підприємства.

Основними завданнями управління запасами в логістичній системі є:

- аналіз стану зміни запасів;
- встановлення пріоритетів управління запасами;
- вибір моделі управління запасами;
- визначення кількості закуповуваних ресурсів;
- визначення часу оформлення замовлення на ресурси.

Забезпечити взаємозалежне вирішення поставлених завдань можна лише за допомогою створення інтегрованої системи управління запасами на підприємстві, оскільки у разі застосування окремих моделей виникає недосконалість рішень щодо запасів, і лише за допомогою інтегрованої системи управління запасами та синергічного підходу до логістики запасів можливо досягти поставлених завдань

Матеріальні запаси є важливою складовою забезпечення матеріальними ресурсами виробничих процесів, потреб споживачів продукції. Так для здійснення виробничого процесу зазначеного підприємства повинні мати різні ресурси, які утворюють поточні, страхові, сезонні, ринкові запаси. Матеріальні запаси наявні у всіх ланках логістичного ланцюга. Однак управління запасами на кожній з них має певну специфіку, оскільки запаси мають різне призначення, форму, фізико-хімічні властивості та вартість.

Запас як складова та форма існування потоку є статичним станом потоку матеріальних ресурсів, а рух матеріальних ресурсів від однієї ланки логістичного ланцюга до іншої динамічним станом потоку матеріальних ресурсів. Оскільки завданням логістики є управління матеріальними потоками, котрі значну частину часу перебувають у статичному стані (в запасах, які існують по всій довжині логістичного ланцюга), можна стверджувати, що управління запасами має значну роль у логістичному управлінні.

Управління запасами містить визначення операційних цілей у правління запасами, планування потреби в запасах, організацію роботи складських працівників, розстановку і налагодження взаємодії працівників, їх мотивацію шляхом створення оптимальних умов праці та відпочинку, виплати належної заробітної плати та премій, налагодження зв'язків із постачальниками і споживачами, контроль виконання замовлень та утримання запасів на підприємстві, просування запасів логістичним ланцюгом з метою задоволення потреб виробництва і споживачів готової продукції за оптимальних логістичних витрат.

Логістика запасів вивчає закономірності створення та витрачання запасів та стосується ефективного управління ними. Предметом вивчення логістики запасів є матеріальна частина оборотних засобів, розташованих на складах певних логістичних систем.

Отже, для здійснення ефективної політики управління запасами не слід обмежуватися традиційними системами, необхідно розглядати це питання відносно всього логістичного ланцюга.

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

Бур'ян Н.Ю., студ. 1 м курсу ЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н.доц. Полятикіна Л.І
Сумський НАУ

Формування та облік загальноновиробничих витрат виробництва мають досить важливе значення для підприємницької діяльності організацій. Дані обліку загальноновиробничих витрат виробництва є засобом контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Облік загальноновиробничих витрат виробництва і калькуляції собівартості продукції займає провідне місце в системі організації. Побудова обліку загальноновиробничих витрат залежить від особливості галузі, типу і виду виробництва, характеру його організації і технологічного процесу, різноманітності продукції, що виробляється, структури організації і інших умов. Висловлене раніше визначає порядок документального оформлення витрат, угруповання і систематизації даних первинних документів, побудова аналітичного обліку, способи числення собівартості конкретних видів продукції (робіт, послуг). На думку Сук Л.К. загальноновиробничі витрати - це непрямі витрати, пов'язані з організацією виробництва і керівництвом цехами, бригадами, відділеннями та іншими структурними підрозділами підприємств. Облік ЗВВ відповідно до "Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій" ведеться на рахунок 91 «Загальноновиробничі витрати». Загальноновиробничі витрати обчислюються на рахунок 91 "Загальноновиробничі витрати". Це активний збірно-розподільчий рахунок, по дебету якого збирають витрати, а по кредиту їх списують в порядку розподілу на об'єкти обліку виробництва і на собівартість реалізації продукції. Рахунок Аналітичний облік за рахунком 91 ведеться в розрізі цехів, відділень, бригад, інших структурних підрозділів підприємства. Методологічні засади обліку, склад витрат, які включаються до загальноновиробничих, визначенів П(С)БО 16 «Витрати». Відповідно до цього П(С)БО наведений перелік загальноновиробничих витрат, а саме: витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, ділянками, фермами, ланками, бригадами; відрахування на соціальні заходи і медичне страхування апарату управління цехами, тощо), амортизація основних засобів загальноновиробничого призначення, амортизація нематеріальних активів загальноновиробничого (цехового, дільничного, лінійного) призначення; витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальноновиробничого призначення; витрати на вдосконалення технології та організації виробництва; витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень; витрати на обслуговування виробничого процесу; витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього середовища; інші витрати. Проблема обліку та розподілу загальноновиробничих витрат досліджується вченими протягом багатьох років. Великий внесок у вирішення цієї проблеми зробили такі вчені-економісти: П.С. Безрукий, О.С. Бородкіна, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Б.І. Валуєв, З.В. Гуцайлук, Т.П. Карпова, А.М. Кузьмінський, Є.В. Мних та ін. Ознайомившись з їх працями науковців можна побачити, що виникають труднощі, щодо з поділу загальноновиробничі витрат на постійні та змінні; неописана методика обрання бази розподілу, визначення нормальної потужності підприємства; у процесі обліку загальноновиробничих витрат не дається своєчасної інформації в розрізі видів продукції, відхилення в процесі виробництва, інформації про використання потужності. Виникає потреба у відповідності облікової інформації вимогам оперативного управління підприємством при одночасному збереженні основних принципів складання бухгалтерської звітності. Як відомо, що удосконалення обліку загальноновиробничих повинно охоплювати як зміст, так і методику та технологію збору, реєстрації й обробки інформації. Цей процес можливий лише при умові повної ліквідації головних недоліків - недостатньої оперативності й аналітичності. Вдосконалення методичних засад розподілу загальноновиробничих витрат зменшує дію фактора зумовлює у подальшому адекватне облікове відображення. Для того, щоб вдосконалити облік загальноновиробничих витрат можна запропонувати вдосконалену базу розподілу, що відповідає конкретній сфері господарської діяльності. База розподілу загальноновиробничих витрат повинна враховувати взаємозв'язок між непрямими витратами й об'єктами, що є основою для їх розподілу. У виборі бази для розподілу потрібно використати такий показник, який би максимально точно забезпечував віднесення непрямих витрат на відповідні об'єкти калькулювання. Необхідно чітко розуміти, що між зміною загальноновиробничих витрат і зміною бази розподілу існує пропорційна або майже пропорційна залежність. Впроваджуючи на практиці наукові розробки у даному напрямі потрібно пам'ятати, що потенційні вигоди від підвищення рівня якості обліку загальноновиробничих витрат засобами деталізації розподілу непрямих витрат повинні перевищувати затрати часу й праці на процедурні аспекти та документування такого розподілу.

Отже, питання вдосконалення розподілу і обліку загальноновиробничих витрат є досить важливим для формування прибутку підприємства. Саме тому багато вчених економістів займалися цією проблемою. На нашу думку, для вдосконалення обліку загальноновиробничих витрат необхідно вдосконалити впершу чергу базу розподілу відповідно до виду діяльності підприємства.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАРАХУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Ващенко Т.М., магістрант, 2курс, ФЕiМ
Науковий керівник: д.е.н., професор Назаренко І.М.
Сумський НАУ

Податок на доходи фізичних осіб є одним із основних податків, який формує дохід бюджету та перерозподіляє фінансові ресурси між державою та населенням. На сьогоднішній день актуальним є питання справедливого та ефективного оподаткування заробітної плати працівника. Податкова політика держави потребує змін, щоб подолати високий рівень тінізації, ухилення від сплати податків та суттєвого розшарування доходів населення.

Проблеми оподаткування доходів фізичних осіб знайшли своє відображення в працях багатьох відомих економістів. Науковці розглядали позитивні та негативні зміни у законодавстві про досліджуваний податок і ефективність його запровадження. Досліджуваному питанню присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені: О.І. Соскін, М.Г. Перерви, П.А. Лайко, І.І. Легкоступ та інші.

Україна знаходиться на шляху інтеграції до Європейського Союзу та створення соціально орієнтованої ринкової економіки, тому удосконалення власної системи оподаткування, а саме податку на доходи фізичних осіб нагально постає на сьогоднішній день з урахуванням світового досвіду у даній ніші.

Базовою ставкою податку на доходи фізичних осіб, що регламентується статтею 167 Податкового кодексу України, є ставка у розмірі 18%, яка застосовується майже для всіх видів доходів громадян: зарплати, заохочувальні та компенсаційні виплати, виплати за договорами цивільно-правового характеру тощо. Ставка 5% застосовується для доходів у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах.

Заробітна плата складає основну частину доходу родини, або взагалі являється єдиним джерелом доходу.

В нашій країні застосовується пропорційне оподаткування доходів фізичних осіб. Єдина ставка податку обумовлює соціальну несправедливість, яка проявляється в сплаті податків різними соціальними групами населення в рівних частках від доходів, незалежно від їх сум.

Зарубіжна практика оподаткування полягає в тому, що в її основі лежить прогресивна шкала оподаткування. У Франції існує нижня межа прибутків, за які не стягується податок. Далі поступово збільшується ставка податку до 45% залежно від сум отриманого доходу.

В Італії всі доходи платників поділяються на п'ять груп, залежно від джерел надходжень. Оподаткування доходів кожної групи відбувається окремо по шкалі від 23% до 43%. В Іспанії до заробітної плати застосовується податок за ставкою від 24% до 45%, максимальна ставка застосовується якщо дохід становить 300 тисяч євро.

У Німеччині застосовується класова система оподаткування. Платники поділяються на класи згідно їх соціально-громадянського статусу. Всього налічується шість податкових класів і найбільший відсоток податку сплачують представники першого класу. Податок на доходи фізичних осіб у Німеччині є прогресивним: ставки податку починаються від 14%, потім зростають до 45%. При цьому існує мінімальна ставка податку, яка становить 0%.

В українській податковій системі платники податків можуть скористатися пільгами, які зменшать суму оподаткованого доходу. Фізичні особи використовують право на податкову знижку за наслідками звітного податкового року, заповнивши податкову декларацію. Окремі види доходів, такі як нецільова благодійна допомога, не включаються в склад загального місячного оподаткованого доходу, зменшуючи податок на доходи фізичних осіб. Серед зазначених пільг виділяють право на податкову соціальну пільгу, яка залежить від показника граничного доходу.

Підхід до визначення ставок податку, який використовується в країнах Європейського Союзу, позитивно характеризує їх податкові системи та може бути розглянутий, врахований в процесі вдосконалення податкового законодавства України. Це забезпечить застосування принципу соціальної справедливості та підвищить податкову культуру громадян.

Одним із основних завдань, які постають на сьогоднішній день – сформуванню нову, стабільну та дієву економіку, використовуючи європейський досвід. Тобто, актуалізується необхідність вирішення питання, пов'язаного з забезпеченням зростання доходів фізичних осіб, створенням робочих місць, збільшенням обсягу інвестицій в економіку, що, в свою чергу, збільшить надходження до бюджету держави.

Отже, на сьогоднішній день важливо створити цілісне та стабільне податкове законодавство. Значно спрощене викладення податкових законів та зрозуміліша податкова звітність зробить їх доступними для кожного платника податку на доходи фізичних осіб.

Таким чином, проведення заходів щодо підвищення податкової культури та податкової дисципліни платників податків, стимулює громадян України усвідомити, що сплата податку на доходи фізичних осіб поєднує в собі обов'язок перед країною та можливість регулювання державою розподілу коштів між платниками податків та потребами держави.

НАПРЯМИ СПРОЩЕННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Вощенко М.А., студ. 2-м курсу, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Пасько О.В., к.е.н., доцент
Сумський НАУ

Основні засоби — дуже важлива складова ресурсного потенціалу підприємств будь-якої галузі економіки. Від ефективного використання основних засобів у значній мірі залежить фінансовий, а також майновий стан кожного підприємства. Все це зумовлює необхідність підвищення якості облікової інформації, оперативності її отримання та повноти наданих відомостей для всіх рівнів користувачів. Належним чином налагоджений і побудований облік створює можливості для забезпечення режиму економії, забезпечить скорочення, а подекуди і ліквідацію непродуктивних витрат. У цьому питанні багато залежить від понятійного апарату обліку основних засобів, адже саме від дозволяє вибудувати економічно правильну структуру бухгалтерського обліку здатну максимально достовірно відображати всі операції пов'язані з обліком основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку, а також формувати достовірну інформацію про активи сільськогосподарського підприємства у фінансовій звітності підприємства.

Основним завданням бухгалтерського обліку основних засобів є забезпечення користувачів інформацією про їх наявність, стан, рух, використання, ремонт та відтворення. Цього неможливо досягти без складання документів як безпосередньо під час здійснення господарських операцій та процесів, так і по їх завершенню, в тому числі документів аналітичного та синтетичного обліку, звітності.

Кожна операція потребує документального підтвердження, що забезпечує її юридичну доказовість. Для цього призначений первинний документ, який містить всю суттєву інформацію про ту чи іншу господарську операцію. Надалі первинна інформація узагальнюється в облікових регістрах та звітності. Процес створення документів шляхом фіксування інформації на матеріальних та/або електронних носіях є документуванням.

На нашу думку, в обліку підприємств з незначною кількістю об'єктів та працівників, доцільно відмовитись від заповнення передбачених нормативними актами форм первинного обліку у внутрішніх операціях, дозволивши поєднання регістру та первинних документів з руху основних засобів. При цьому, пропонується застосовувати Картку обліку основних засобів (мікропідприємства).

Ведення Картки замінює складання первинних документів з обліку руху основних засобів всередині підприємства, регістру пооб'єктного аналітичного обліку, забезпечує користувачів інформацією про операції з основними засобами (окрім нарахування амортизаційних відрахувань).

За існуючими класифікаційними групами на початок року заводиться Картка обліку руху основних засобів (ф. № ОЗ-8), дані до якої заносяться кожного місяця. В зв'язку зі зміною методології ведення обліку, вважаємо необхідним внесення змін до цієї форми: вилучити реквізити «витрати на капітальний ремонт», «амортизація на повне відновлення, капітальний ремонт»; включити реквізити «витрати на ремонт», «витрати на поліпшення», «знос на 1-е число звітної дати» та «амортизаційні відрахування».

Разом з тим, для цілей управління більш важлива оцінка об'єктів основних засобів не за вартістю, а за потенціалом. Так, грошове вираження оцінки лише грошей є об'єктивною їх характеристикою, для інших же речей об'єктивними характеристиками є їх фізичні кондиції: маса, технічні характеристики і т. п., - які і треба порівнювати. Тому, важливим шляхом вдосконалення організації обліку, що дасть змогу оцінювати забезпеченість та планувати використання основних засобів, є одночасне ведення їх аналітичного обліку в натуральному вираженні як за кількістю, так і якістю.

Зокрема, до форми ОЗ-8 пропонується додати наступні реквізити: кількість (штук, гектарів, м², ін.), експлуатаційна характеристика (виробнича площа, потужність, вантажопідйомність, бал бонітету, ін.). Відсутність у фінансовій звітності інформації про стан та окремі групи основних засобів звужує аналітичність їх обліку. На нашу думку, у формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» необхідно передбачити статті «Основні засоби, які амортизуються» (код 1010): первісна вартість (1011), знос (1012); та «Основні засоби, які не амортизуються» (1013), в тому числі «земельні ділянки» (1014). Разом з тим, статті щодо інвестиційної нерухомості пропонується виключити в зв'язку з віднесенням їх об'єктів до статей основних засобів.

Вважаємо, що всі перераховані пропозиції сприятимуть вдосконаленню первинного обліку основних засобів, а також призведуть до зменшення трансакційних витрат у бухгалтерському обліку основних засобів, що сприятиме, в свою чергу, підвищенню ефективності обліку в цілому.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Гнеденко К.А., студ. 4 курсу ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: доцент Полятикіна Л.І.
Сумський НАУ

Сьогодні загальний характер багатьох норм організації обліку дає широке поле професійної творчості та спонукає до самостійного прийняття важливих рішень з облікових проблем. Готова продукція є головною складовою виробничого процесу, вона виготовляється цехами, основними відділами підприємства і призначена для подальшого продажу стороннім особам. Коли кожна складова виробничого процесу швидко змінюється.

На сільськогосподарських підприємствах важливо правильно і ефективно побудувати облік готової продукції. Дослідження проблеми обліку готової продукції доцільно почати за умов функціонування національних стандартів бухгалтерського обліку. Класифікація готової продукції допомагає організувати механізм бухгалтерського обліку та полегшує побудову облікового процесу підприємства. Відповідно до Закону України Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах, готова продукція — продукція (товар), вироблена з використанням давальницької сировини (крім тієї частини, що використовується для проведення розрахунків за її переробку) і визначена як кінцева у контракті між замовником і виконавцем.

Для формування показників фінансової звітності велике значення мають бухгалтерські рахунки, отже для фінансового обліку велике значення має ступінь завершеності готової продукції. З другого боку, для підсилення управлінського обліку важливо вартісні показники, які обліковуються на бухгалтерських рахунках та надають інформацію про понесені затрати. Отже, від готової продукції залежить її порядок в бухгалтерському обліку. У натурально-грошовому вимірі обліковуються запаси, у вартісному виразі – послуги, а незавершене виробництво – в натурально-грошовому та натуральному вимірниках.

Класифікація готової продукції відображається у вартісному виразі та описується за допомогою методів оцінки на різних рахунках. Готову продукцію можна розцінювати за такими видами вартості: кошторисною собівартістю, плановою, нормативною, фактичною й цінах реалізації. Уточнимо, що в основі облікового процесу знаходяться методи обліку затрат, які у свою чергу зумовлюють вартісну оцінку готової продукції. Сума витрат, витрачених на створення продукції – вартісна оцінка продукції. Сума витрат у різних підсистемах буде різною, залежно від класифікації продукції та технологічного процесу. Оцінка відходів і браку затверджено в національних стандартах бухгалтерського обліку. Для підсистем методи оцінки будуть однаковими, але, при ринкових умовах, за існування відмінних облікових підсистем. Але підприємство уповноважене самостійно обирати методи оцінки готової продукції. В Україні прийнято положення (стандарт) обліку, які охоплюють всі діючі МСБО. Деякі національні стандарти об'єднують положення декількох МСБО, а в деяких випадках розробляються стандарти, зміст яких не має аналогу в міжнародних стандартах. Але всі національні стандарти базуються на МСБО та не суперечать їм. Стандарти надають свободу вибору відповідних методів обліку, у зв'язку з чим бухгалтерські записи часто залежать від обраного методу.

Обліковий процес слід розбити на два окремих етапи, якщо підприємство хоче правильно використовувати методи оцінки. По-перше, оприбуткування про відображення продукції з виробництва, що обумовлює управлінський облік. По-друге, процес її реалізації, який відповідає фінансовому обліку.

Вартісна оцінка продукції за виробничою собівартістю не є однаковою для різних підсистем. Наприклад, фінансовому обліку вона дорівнює всім прямим затратам на готову продукцію, змінних витратах та частині постійних загальновиробничих витрат. А в управлінському обліку – сумі всіх прямих та загальновиробничих витрат. Ціноутворення, визначення меж доцільних витрат, справжніх результатів діяльності господарства, продуктивність технологічних та організаційних постанов – це мала кількість потреб, для яких визначається фактична виробнича собівартість.

Таким чином, нами було проаналізовано особливості обліку готової продукції. До цієї складової виробничого процесу належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів. Результатом виробництва є готова продукція. Для підприємств ця тема є актуальною та залишатиметься такою, якщо вони хотітимуть отримати прибуток.

Кожне підприємство повинно виготовляти продукцію відповідно до асортименту та планових завдань. При цьому потрібно приділити велику увагу розширенню асортименту, збільшенню обсягів готової продукції та поліпшенню якості.

Розробка номенклатури, а саме тобто переліку найменувань видів виробів є важливим для правильної організації обліку готової продукції. За основу його складання береться класифікація готових виробів по визначених ознаках, що дозволяє відрізнити один виріб від іншого (модель, клас точності, фасон, артикул, розмір, марка, сорт і т.п.). Номенклатурні номери будуються по-різному, виходячи з конкретних умов виробництва.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТВЕРДЖЕНЬ В ПРОЦЕСІ АУДИТУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

Заїка В.В., магістрант, 2 курс, ФЕІМ
 Науковий керівник: проф. Назаренко І.М.
 Сумський НАУ

В процесі аудиту фінансової звітності аудитор акцентує увагу на розрахунках підприємства за виплатами працівникам. Аудит праці та її оплатою характеризується значною складністю, тому що постійні зміни в законодавчій базі, вагомість в соціально-економічних відносинах посилюють відповідальність аудитора за надані висновки. Відповідно, метою аудиту розрахунків з працівниками є отримання обґрунтованої впевненості, що інформація про розрахунки з оплати праці, яка відображена у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності не містить суттєвих викривлень, помилок і відповідає вимогам законодавчо-нормативних документів і концептуальній основі фінансового звітування.

Процес аудиторської перевірки повинен бути ретельно спланованим, необхідні для імплементації аудиторські процедури узагальнені в стратегії, плані та програмі. Параметри аудиторської перевірки мають бути чіткими, конкретними, оскільки виконання аудиторських процедур за допомогою комплементарного синтезу методів, прийомів та видів аналізу мають забезпечити отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів, які аудитор використовує в якості фундаментальної платформи для формування думки у підсумковій документації.

Увага аудитора має бути акцентована на перевірці заборгованості підприємства щодо розрахунків з працівниками. Відповідно, в даному контексті особливої актуальності набуває питання дослідження змісту, переліку тверджень управлінського персоналу щодо зобов'язань даного виду, які аудитор має установити для якісного виконання ідентифікованих завдань незалежного дослідження.

На рисунку 1 візуалізовано твердження щодо залишків рахунків та відповідних розкриттів на кінець періоду стосовно зобов'язань, пов'язаних з розрахунками з оплати праці.

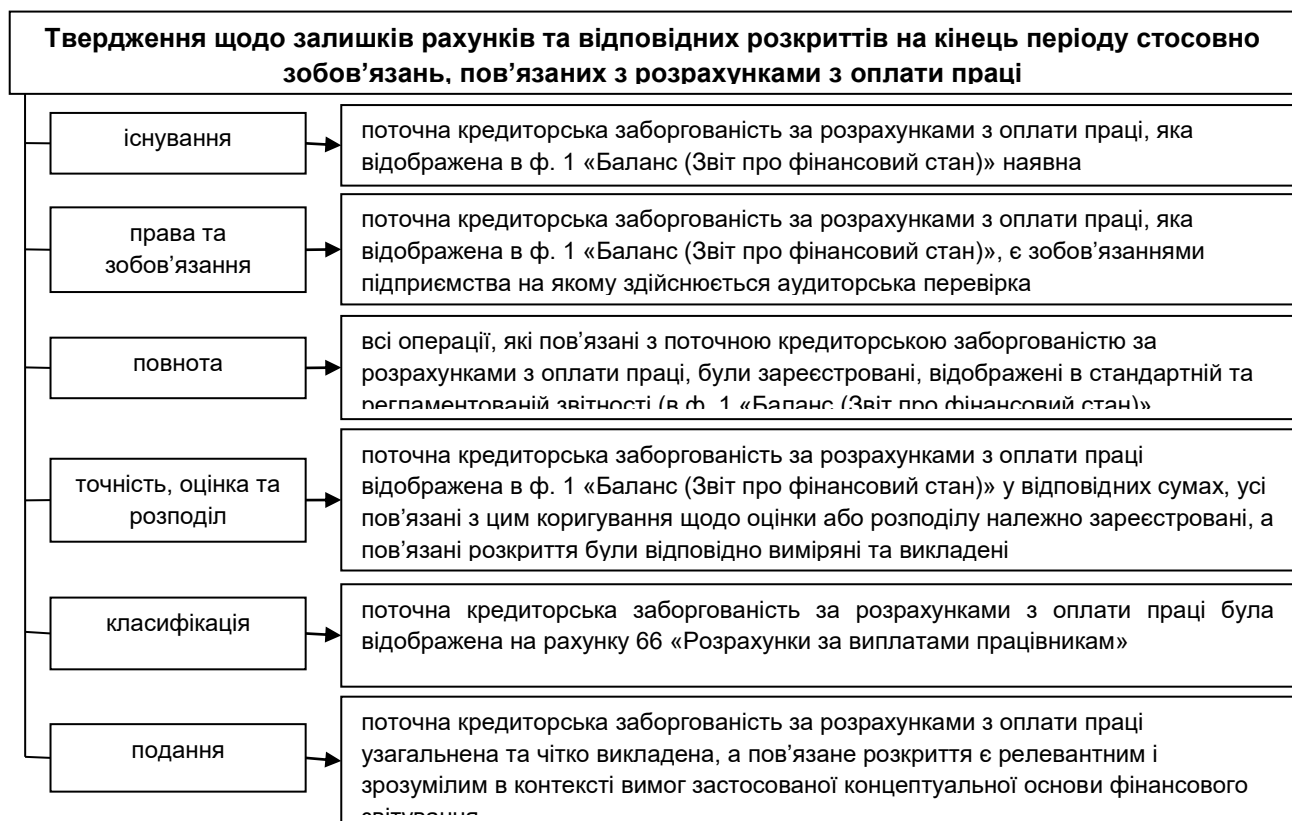

Рис. 1. Твердження щодо залишків рахунків та відповідних розкриттів на кінець періоду стосовно зобов'язань, пов'язаних з розрахунками з оплати праці

*Джерело: складено автором за матеріалами [Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с.].

Отже, аудит розрахунків за виплатами працівників повинен бути ретельно спланований, а виконання аудиторських процедур має забезпечити отримання відповідних тверджень, аудиторських доказів та обґрунтування аудиторської думки.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ОТРИМАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ДОКАЗІВ В ПРОЦЕСІ АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Іщенко А.В., магістрант, 2 курс, ФЕІМ
Науковий керівник: проф. Назаренко І.М.
Сумський НАУ

Аудиторська думка в процесі аудиту формується на основі отриманих аудиторських доказів. У відповідності до вимог Міжнародних стандартів аудиту аудитор повинен спланувати аудиторське дослідження таким чином, щоб імплементація ключових аудиторських процедур, ідентифікованих в плані та програмі аудиту, забезпечила отримання аудиторських доказів, які відповідатимуть критеріям достатності та прийнятності.

Процес формування доказової бази характеризується складністю, оскільки фундаментальний вплив здійснює специфіка досліджуваної ділянки обліку.

Враховуючи факт, що в даному науковому дослідженні увага акцентується на аудиті виробничих запасів, відповідно, цілі аудитора диференціюються на значну кількість завдань, місією яких є забезпечення отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі щодо наявності та стану виробничих запасів.

Беручи за основу зазначене, доцільно констатувати, що з метою отримання достатніх аудиторських доказів в процесі аудиту виробничих запасів аудитор доцільно використати інформацію, отриману під час інвентаризації. Варто наголосити, що оцінка інформації, отриманої в результаті проведення інвентаризації має свої особливості, оскільки домінуючий вплив здійснює факт присутності аудитора під час виконання зазначеного прийому контролю.

Відповідно, якщо аудитор є учасником інвентаризаційного процесу, який проводить інвентаризаційна комісія, то його пріоритетними завданнями є:

- 1) інспектування виробничих запасів з метою отримання аудиторських доказів щодо їх фактичної наявності, оцінки стану та проведення необхідних контрольних перерахунків;
- 2) нагляд за процесом узагальнення результатів інвентаризації виробничих запасів у відповідній документації з урахуванням вимог нормативних документів;
- 3) отримання аудитором аудиторських доказів відносно надійності аудиторських процедур, використаних в інвентаризаційному процесі управлінським персоналом.

Для отримання достатніх аудиторських доказів, належної оцінки ризиків суттєвого викривлення, об'єктивної оцінки діючої системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання та інших суттєвих аспектів, присутність аудитора під час інвентаризації виробничих запасів повинна бути ретельно спланована.

Якщо присутність аудитора при проведенні інвентаризаційного процесу є неможливою, то потрібно здійснити ретельний аналіз документації, якою оформлені результати даного прийому контролю.

Під час аудиту виробничих запасів може бути виявлений факт, що дані компоненти оборотних активів перебувають на зберіганні та під контролем третьої сторони. Специфічність означуваної ситуації вимагає здійснення відповідних процедур зовнішнього підтвердження, які конкретизовані на рисунку 1.

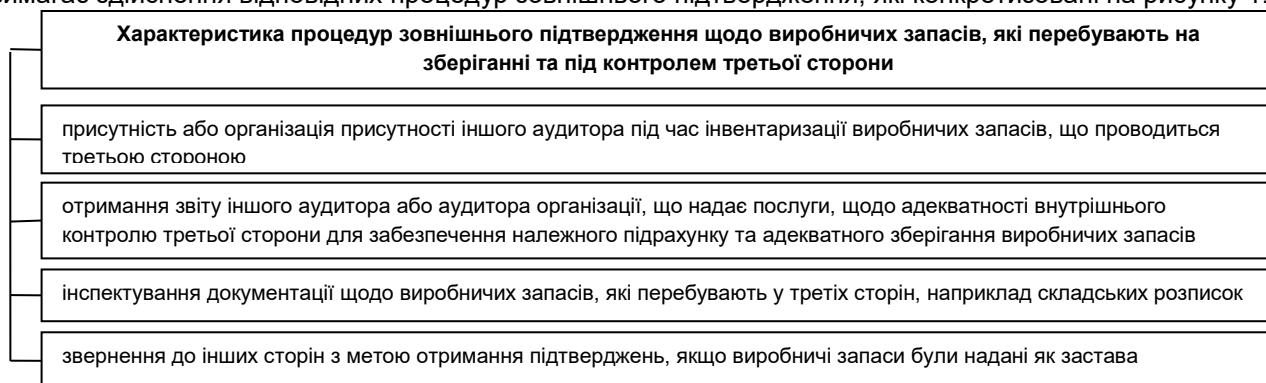

Рис. 1. Характеристика процедур зовнішнього підтвердження щодо виробничих запасів, які перебувають на зберіганні та під контролем третьої сторони

*Джерело: складено автором за матеріалами [Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с.].

Отже, місце зберігання, особливості організації бухгалтерського обліку наявності, руху виробничих запасів підприємства суттєво впливають на способи отримання аудиторських доказів в процесі аудиту даних складових оборотних активів.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КРЕДИТОРАМИ

Колодченко Г.В., студ. 2 ст. курсу, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: д.е.н., професор Назаренко О.В.
Сумський НАУ

Реалії сучасного життя потребують докорінних змін у всіх сферах діяльності людини. Особливо важливим є приведення українського законодавства у відповідність до права Євросоюзу, які передбачають трансформацію національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

У наш час, коли підприємства працюють на міжнародному ринку і здійснюють відповідні розрахунки з іноземними контрагентами виникає необхідність узгодження інформації про кредиторську заборгованість у бухгалтерському обліку та звітності вітчизняних і зарубіжних підприємств. А це викликає необхідність дослідження особливостей обліку кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. Розгляд їх загальних та відмінних ознак, особливо відносно обліку кредиторської заборгованості, які актуальні в кризовий період, дасть змогу виділити напрямки їх удосконалення, виявити причини виникнення основних помилок, що допускаються при складанні звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності. **Розрахунки з дебіторами та кредиторами — найважливіші показники, які характеризують фінансовий стан бюджетної установи.**

Вагомий внесок у дослідження теоретичних та організаційно – методичних проблем обліку розрахункових операцій внесли вітчизняні та зарубіжні вчені: Ф. Ф. Бутинець, Г. Г. Кірейцев, Е. С. Хендріксен, І. В. Жолнер, В. В. Сопко, В. П. Завгородній, В. С. Лень, Ж. Рішар та інші. Сучасні економічні умови висувають нові завдання й вимагають подальших досліджень щодо удосконалення теоретичної бази відображення в бухгалтерському обліку кредиторської заборгованості підприємств, розвитку методичного забезпечення та формування єдиних основ щодо розкриття інформації про зобов'язання у фінансовій звітності.

Кредиторська заборгованість – це зобов'язання, що виникає під час господарських відносин, та підлягає поверненню в певний строк, погашення якого призведе до зменшення економічних вигід підприємства. У міжнародній та вітчизняній економічній практиці зобов'язання класифікують залежно від терміну їх погашення на: – короткострокові (поточні) – це зобов'язання, які повинні бути погашені впродовж року (з дати складання річного балансу) або одного операційного циклу незалежно від його тривалості; – довгострокові (не поточні) – це зобов'язання, термін погашення яких складає більше одного року або операційного циклу. Така класифікація допомагає інвесторам та кредиторам оцінити відносну ризикованість зобов'язань підприємства. Згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи» зобов'язання класифікують за сутністю: – юридичне зобов'язання; – конструктивне зобов'язання; – забезпечення; – непередбачені зобов'язання. Залежно від порядку визначення сум заборгованості зобов'язання поділяють на: – фактичні (дійсні) – величина таких зобов'язань відома з договорів, контрактів, рахунків та інших документів, які їх підтверджують (заборгованість постачальникам за отримані, але не оплачені матеріальні цінності та послуги, за векселями виданими, за дивідендами до виплати, за нарахованою зарплатою, за отриманими авансами тощо); – умовні (майбутні) – це зобов'язання, точна сума яких може бути визначена лише з настанням певної дати (заборгованість по податку на прибуток, податку на майно, оплаті відпусток тощо). Момент визнання зобов'язання за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку і положенням (стандартами) бухгалтерського обліку відрізняється тим, що за національними стандартами бухгалтерського обліку не передбачено існує зобов'язання та його поділ на юридичне та конструктивне. З метою трансформації національних стандартів до міжнародних запропоновано додаткову класифікаційну ознаку зобов'язань за ступенем відповідальності (юридичні та конструктивні), що, на нашу думку, підвищить якість формування інформаційного забезпечення управління на різних рівнях. Юридичне зобов'язання – зобов'язання, яке виникає внаслідок: а) контракту (внаслідок його явних чи неявних умов); б) законодавства; в) іншої дії закону. Конструктивне зобов'язання – зобов'язання, яке є наслідком дій суб'єкта господарювання, коли: а) суб'єкт господарювання вказав іншим сторонам, що він візьме на себе певну відповідальність згідно з порядком, установленим його минулою практикою, опублікованими політиками чи достатньо конкретно поточною заявою; б) як наслідок, суб'єкт господарювання створив обґрунтоване очікування у інших сторін, що він виконає ці зобов'язання. За вітчизняною практикою кредиторська заборгованість обліковується за двома класами рахунків: клас 5 «Довгострокові зобов'язання» та клас 6 «Поточні зобов'язання». Проведене дослідження показало, що при обліку кредиторської заборгованості за національними та міжнародними стандартами існують як спільні, так і відмінні ознаки. З метою досягнення єдиного погляду в розумінні облікової категорії «кредиторська заборгованість», запропоновано розглядати її як зобов'язання, що виникає під час господарських відносин, та підлягає поверненню в певний строк. Для наближення національних стандартів до міжнародних доцільно ввести додаткову класифікаційну ознаку поділу зобов'язань за ступенем відповідальності (юридичні та конструктивні), що, на нашу думку, підвищить якість формування інформаційного забезпечення управління на різних рівнях.

ОБЛІК ДОХОДІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Кривошея К.Ю., студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Абрахам Ю.В.
Сумський НАУ

В умовах інформаційного суспільства поняття доходу набуло великого значення та широкого дискурсу у працях науковців та дослідників, проте економічний зміст та класифікація для цілей бухгалтерського обліку мають відповідати потребам зовнішніх і внутрішніх користувачів інформації. Існують суттєві відмінності між бухгалтерським обліком доходів бюджетних установ та обліком результатів діяльності підприємств недержавного сектору. Усі питання, що пов'язані з особливостями обліку доходів бюджетних установ та відображенням результатів виконання кошторисів, ефективного використання коштів, є актуальними у сучасних умовах законодавчих змін.

Значення категорії «дохід» щодо бюджетної установи має досить суттєві відмінності від її застосування щодо підприємств недержавного сектору. Так як бюджетна установа не має власних оборотних коштів, то всі свої видатки вона покриває за рахунок бюджетних асигнувань та власних надходжень. Із прийняттям у 2017 році нових положень набрала чинності нова класифікація доходів бюджетних установ, а також відбулося багато змін, пов'язаних з обліком доходів установ державного сектору. На сучасному етапі питання, що виникають у процесі їх обліку, регламентуються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи». Так, у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 9 «Дохід від обмінних операцій» наводиться таке визначення доходу: «валові надходження економічних вигід або потенціалу корисності протягом звітного періоду, коли чисті активи/власний капітал зростають у результаті цього надходження, а не в результаті внесків власників». Однак варто звернути увагу на те, що суми, що збираються представником органу державної влади чи іншої урядової організації, не належать до економічних вигід чи потенціалу корисності, що залучаються до суб'єктів господарювання, так як це не приводить до приросту активів або зменшення зобов'язань, тобто такі надходження мають вилучатися зі складу доходів.

Головними нормативно-правовими актами, що регулюють організацію обліку у бюджетній установі, є Бюджетний кодекс України та Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Проте не менш важливе значення в діяльності установ державного сектору має використання плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції з його застосування, форм реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, типових кореспонденцій рахунків та іншого. Отже, визначення, що наводяться, не відображають єдиної думки щодо трактування поняття доходу в бюджетних установах. А в контексті нещодавніх законодавчих змін, що мали наблизити український бухгалтерський облік до міжнародних стандартів, це питання потребує нагального вирішення, оскільки досить проблематично організувати облік доходів, спираючись на міжнародні стандарти, при цьому визначення цього об'єкта не є уніфікованим. Однак, незважаючи на те, що національний стандарт обліку доходів бюджетних установ розроблявся на базі відповідних міжнародних стандартів, таких як МСБОДС 9 «Дохід від операцій обміну» та МСБОДС 23 «Дохід від необмінних операцій (податки та трансферти)», певні відмінності між ними існують. Перша відмінність полягає у тому, що за міжнародною практикою облік доходів бюджетної установи ведеться із застосуванням двох стандартів, тоді як національний стандарт поєднує у собі відомості з обліку доходів за обмінними та необмінними операціями. Введення у дію НП(С)БОДС 124 «Доходи» призвело до застосування нової термінології («доходи від обмінних операцій», «доходи від необмінних операцій»), розширення складу доходів державного сектору, визначення умов визнання кожного із зазначених видів доходів, розкриття оцінки доходів державного сектору. До цього дані питання не знаходили відображення у жодному законодавчому акті для установ державного сектору.

Відмінності між НП(С)БОДС 124 «Доходи» та МСБОДС 23 «Дохід від необмінних операцій (податки та трансферти)», що стосуються сфери застосування та методу визначення доходів від необмінних операцій, є такими самими, як і між НП(С)БОДС 124 та МСБОДС 9. До цього можна додати, що існують розбіжності щодо складу доходів від необмінних операцій, що зазначаються у цих документах. Таким чином, для усунення розбіжностей вважаємо за доцільне розробити НП(С) БО в державному секторі окремо для доходів за обмінними та необмінними операціями. На нашу думку, це сприятиме гармонізації бухгалтерського обліку доходів із міжнародною практикою. У результаті здійснених законодавчих змін бухгалтерський облік бюджетних установ наблизиться до загальноприйнятих принципів міжнародної практики. Однак сьогодні залишаються невирішеними окремі питання. Це стосується й обліку доходів як однієї з найскладніших та найвідповідальніших категорій в обліковому процесі бюджетної установи. Вирішення цих проблем буде сприяти гармонізації нормативної бази бухгалтерського обліку як у розрізі окремих установ державного сектору, так і в розрізі Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі. На нашу думку, в разі переходу на ведення обліку за міжнародними стандартами варто також і запозичувати відповідну термінологію, щоб уникнути неточностей та складнощів, пов'язаних з обліком доходів.

ОБЛІК МАЙНА НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Кулик Н.В., студ. 2 ст курсу ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: ст. викладач Глушаченко А.І.
Сумський НАУ

Облік майна на сільськогосподарських підприємствах визначається сукупністю майнових прав та зобов'язань, які йому належать. Майно суб'єкта господарювання відображаються у активі балансу - якщо їх оцінка може бути достовірно визначена і очікується отримання у майбутньому економічної вигоди, пов'язаної з їх використанням. До активів належать основні засоби, нематеріальні активи, фінансові вкладення, запаси, грошові кошти, що знаходяться на рахунках і у касі тощо. Підприємства здійснюють статистичний, оперативний та бухгалтерський облік майна. Статистичний облік передбачає систематичний збір певних грошових або натуральних показників, які повинні бути відображені в статистичній звітності. Оперативний облік спрямований на періодичний збір інформації, необхідної для поточної господарської діяльності. Бухгалтерський облік майна являє собою повне, суцільне та безперервне відображення руху та стану всіх матеріальних та фінансових активів на основі первинних документів про ту чи іншу господарську операцію.

Організація бухгалтерського обліку майна має враховувати особливості технології виробництва сільськогосподарської продукції та її залежність від кліматичних факторів.

Суттєвою особливістю процесу виробництва сільськогосподарської продукції є:

1. Земля, її використання, як основного засобу виробництва. За правильного використання земля не виснажується, а набуває нових властивостей, забезпечуючи збільшення врожайності;
2. Сезонність виробництва сільськогосподарської продукції зумовлює нерівномірне використання матеріальних, трудових ресурсів та техніки впродовж календарного року. Так, витрати на виробництво виникають упродовж усього періоду, а відносяться на собівартість продукції в кінці року чи після закінчення операційного циклу.
3. Здійснення певних операцій, всупереч погодним умовам, досить часто призводить до суттєвих утрат.
4. Технічне оснащення - постійно здійснювати пошук наявних та оптимальне використання діючих виробничих потужностей, для забезпечення виконання плану по виробництву продукції;
5. За однакових витрат обсяг виробленої продукції може бути кардинально різним і не залежатиме від витрат на її виробництво, що, відповідно, впливає на собівартість та ціну продукції.
6. Відтворення господарської діяльності як за допомогою власних та і орендованих засобів виробництва.

Особливості впливу сільськогосподарського виробництва на організацію бухгалтерського обліку: необхідно відображати право на використання одного з основних засобів праці — землі у вигляді нематеріального активу; наявність великого накопичення в обліку витрат виробництв, які в кінці операційного періоду розподіляються пропорційно обсягам одержаної продукції; облік та оприбуткування отриманої протягом року продукції здійснюють за плановою собівартістю з доведенням її в кінці року до фактичної; ведення своєчасного й точного обліку і контролю за виходом продукції рослинництва і тваринництва; тривалість виробничого циклу в рослинництві вимагає організації обліку витрат на виробництво продукції не лише за культурами і окремими їх групами, а й окремими процесами і видами робіт.

Сільськогосподарські підприємства, які можуть використовувати просту форму обліку: мікропідприємства, сільськогосподарські підприємства із середньообліковою чисельністю працюючих за звітний період до 10 осіб включно (крім членів сім'ї) і обсягом виручки за рік, що не перевищує 350 тис. євро.; підприємства, які відповідають статусу малих підприємств (із середньообліковою чисельністю працівників за звітний період до 50 осіб та обсягом виручки від реалізації до 8 млн. євро); сільськогосподарські підприємства, в яких працюють власник (голова) і члени його родини (без залучення найманих працівників); можуть вести бухгалтерський облік за спрощеною формою обліку із використанням спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 19.04.01 № 186 і складати фінансову звітність відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39.

Усі інші сільськогосподарські підприємства повинні вести облік за Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291. Правильність ведення обліку майна є досить важливим, відображає та характеризує його фінансове становище.

Суб'єкти господарювання повинні складати фінансову звітність за формами, передбаченими законодавством, базуючись на основі даних бухгалтерського обліку, для забезпечення достовірності даних обліку та звітності необхідно періодично проводити інвентаризацію належного їм майна, подавати фінансову звітність відповідно до вимог закону та їх установчих документів.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Лукаш Т.В. студ. 2 с.т. курсу, ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Абрахам Ю.В.
Сумський НАУ

У нестабільних ринкових умовах дуже важко забезпечити високий рівень збуту продукції і її вчасну оплату покупцями. Кризовий стан економіки змушує підприємства надавати свою продукцію з умовою відстрочки оплати. Несплата призводить до виникнення дебіторської заборгованості, ефективне ведення обліку, внутрішнього контролю та управління якою стає одним з першочергових завдань підприємства. Керуючись переходом бухгалтерського обліку на засади міжнародних стандартів фінансової звітності, підприємства націлені на забезпечення потреб управління достовірною інформацією, на основі якої приймаються управлінські рішення. Для прийняття управлінських рішень важливе значення має повнота і об'єктивність інформації, пов'язаної з дебіторською заборгованістю. Облік розрахунків з покупцями є однією з найважливіших та найбільш досліджуваних ділянок бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формуються основна частина доходів та грошових надходжень підприємства.

Сьогодні велика увага відведена розрахункам з покупцями і замовниками. Адже постійно відбувається кругообіг господарських засобів. На етапі обліку розрахунків з покупцями і замовниками формується доход та грошові надходження підприємств. Вагомою ознакою обліку є те, що від моменту відвантаження продукції до моменту одержання готівки, кошти підприємства перебувають у виді дебіторської заборгованості. З метою забезпечення методологічних засад, формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість прийнято Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Згідно П(С)БО 10, дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

У сучасній економічній практиці під дебіторською заборгованістю слід розуміти активи, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Слід виділити деякі проблеми обліку розрахунків з покупцями і замовниками:

1. Погано налагоджена система внутрішнього контролю обліку розрахунків з покупцями та замовниками на підприємствах.
2. Нерозвиненість форм рефінансування для ефективного управління дебіторською заборгованістю.
3. Недосконалість плану рахунків обліку розрахунків з покупцями та замовниками.
4. Застарілість облікових реєстрів синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками.
5. Виникають сумніви щодо коректності, вчасності та вигідності одержаних результатів аналізу дебіторської заборгованості.
6. Нерозвиненість обліку взаєморозрахунків, а саме використання факторингу для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Для вирішення цих проблем та вдосконалення обліку розрахунків з покупцями і замовниками можна запропонувати наступні заходи:

- 1) На підставі класифікації дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги використовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів за строками непогашення.
- 2) Застосувати метод надання знижок за достроковою оплати.
- 3) В кінці року перед складанням звітності, за результатами інвентаризації дебіторської заборгованості створювати резерв сумнівних боргів.
- 4) Для зменшення масштабів ризику несплати боргів збільшувати кількість покупців і замовників підприємства.
- 5) Удосконалити контроль стану розрахунків з покупцями і замовниками, зокрема за простроченими заборгованостями, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства.
- 6) Здійснювати моніторинг потенційних дебіторів (оцінювання фінансового стану та платоспроможності, ринкової репутації, іміджу тощо).
- 9) Своєчасно та періодично контролювати співвідношення дебіторської заборгованості над кредиторською. Це створює загрозу для фінансової стабільності підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування.

Отже, ведення обліку розрахунків з покупцями і замовниками на сільськогосподарських підприємствах посідає ключове значення, оскільки допомагає в накопиченні інформації, чистоті та правдивості даних із операцій з дебіторами. Запровадження ефективної системи обліку розрахунків з покупцями і замовниками дасть змогу зменшити ризики неплатоспроможності і збільшити показники ліквідності підприємства.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Пипенко Ю.С., студ. 2М курсу, ФЕіМ, спец. «Облік і оподаткування»
 Науковий керівник: д.е.н., професор Назаренко О.В.
 Сумський НАУ

Теоретичний розгляд питань розрахунків з оплати праці має актуальне значення, оскільки оплата праці є досить важливою ланкою системи соціально-трудова відносин. У зв'язку з цим важко переоцінити значення роботи бухгалтера, пов'язаної з обліком витрат на оплату праці. Тому питання нарахування заробітної плати, а також податкового, бухгалтерського, статистичного обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства. Теоретичні та методологічні проблеми обліку праці та її оплати завжди були предметом наукових досліджень. Ці питання вивчали Ткаченко Н.М., Хом'як Р.Л., Івахненко С.В., Завгородній А.Г., Лень В.С., Нашкерська Г.В., Дем'яненко М.Я., Пушкар М.С., Рудницький В.С. та ін.

В організації оплати праці важливим етапом є вибір систем і форм оплати праці, які найбільше відповідають особливостям функціонування підприємства. Епістемологічний аналіз понять «система» і «форма» дав можливість зробити висновок, що почасова і відрядна є системами оплати праці, а не формами. Тобто, система вказує на сутнісні характеристики обсягу виконаної роботи в годинах чи натуральному виразі (почасова чи відрядна), коли основною ознакою є спосіб визначення міри праці, тоді як форма оплати праці – це встановлений на підприємстві організаційно-економічний механізм нарахування заробітної плати, який відображає взаємозв'язок затрат праці з її оплатою.

Вивчення форм почасової та відрядної систем оплати праці дозволило зробити висновок, що доцільність застосування тієї чи іншої форми оплати праці залежить від техніко-економічних особливостей виробництва. Аналіз економічної літератури свідчить про те, що автори наукових праць акцентують увагу на ідеї, згідно з якою відрядна система оплати праці є похідною від почасової. Така точка зору безпідставна, оскільки і при почасовій, і при відрядній системах оплати праця робітників піддається нормуванню. Таким чином, етимологічно почасова і відрядна системи оплати є результатом взаємодії тарифної системи та нормування праці. Відмінність між ними полягає у тому, що при почасовій системі оплати праці пріоритетною є норма відпрацьованого часу, а при відрядній – норма виробітку. Обидві норми є взаємозалежними.

Ідентифікація та оцінка факторів впливу на рівень оплати праці є запорукою ефективного функціонування системи обліку, оскільки вона має реагувати на них. Запропоновано класифікувати фактори впливу залежно від носія фактору (інституція, ринок праці, працедавець, працівник). Така класифікація дає можливість перейти від простої реєстрації змін у рівні оплати праці до активного виявлення причин, які зумовили ці зміни і, як результат, до виявлення невикористаних резервів.

Для правильної організації обліку виплат працівникам на будь-кому підприємстві бухгалтер керується документами з даного питання, до яких належать законодавчі та нормативні акти. Нормативна база підприємства з питання регулювання заробітної плати наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Нормативно-правова база регулювання питань оплати праці на виробничому рівні

Документ	Відносини, які регулюються документом
Колективний договір підприємства	Визначає відносини працедавця та найманих працівників у сфері виробництва, у сфері зайнятості населення, у сфері оплати праці, умов праці і відпочинку, у сфері соціального захисту та задоволення духовних потреб працівників
Положення про оплату праці	Визначає загальні засади оплати праці на підприємстві та порядок преміювання за показники роботи
Норми виробітку і розцінки	Наводяться норми виробітку та розцінки за виконанні відрядні роботи
Облікова політика підприємства	Визначає альтернативні підходи до відображення у обліку та звітності інформації про виплати працівникам та формування забезпечень виплат

Основою організації виплат працівникам є тарифна система оплати праці, яка включає тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики. Тарифна система виплат працівникам використовується для розподілу робіт залежно від їх складності, а працівників – залежно від їхньої кваліфікації та за розрядами тарифної сітки. Вона є основою формування та диференціації розмірів заробітної плати. Згідно з діючими положеннями синтетичний і аналітичний облік виплат працівникам у об'єктах дослідження здійснюється у спеціалізованих формах реєстрів журнально-ордерної форми обліку. На сьогодні однією з проблем підготовки звітності в галузі обліку виплат працівникам залишається недостатня автоматизація даного процесу та неправильне оформлення документів (відсутність необхідної інформації), які фіксують і тим самим підтверджують операції з розрахунків та оплати праці на підприємстві.

Отже, однією з пропозицій з удосконалення даного процесу має стати обмеження кількості документації та використання обліково-накопичувальних відомостей, встановлених форм, які складаються за допомогою програмних продуктів та обліково-обчислювальної техніки.

КОНСТИТУТИВНА ОЦІНКА ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ В ПРОЦЕСІ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Поліщук В.В., магістрант, 2 курс, ФЕІМ
Науковий керівник: проф. Назаренко І.М.
Сумський НАУ

Аудит виробничих запасів - важлива складова загального аудиторського дослідження. Специфічність діяльності бізнес-суб'єктів, значна номенклатура даної компоненти оборотних активів створюють фундаментальне підґрунтя для моделювання типологізованої стратегії з чіткою узгодженістю стадій перевірки та ідентифікацією взаємопов'язаних аналітичних процедур.

Ключову місію в ході аудиторської перевірки наявності та руху виробничих запасів відіграє діагностика дотримання нормативних документів. Адже, належний рівень нормативного забезпечення – запорука якісної організації бухгалтерського обліку. Конститутивна оцінка дотримання вимог законодавчих і нормативних актів в процесі аудиту виробничих запасів повинна здійснюватися з урахуванням вимог МСА 250 «Розгляд законодавчих та нормативних актів під час аудиту фінансової звітності».

Під час аудиту аудитор повинен отримати чітке розуміння законодавчо-нормативної бази, яку застосовує підприємство в процесі господарської діяльності та облікового відображення операцій, пов'язаних з наявністю та рухом виробничих запасів, а також оцінити дотримання вимог зазначених документів суб'єктом господарювання.

На рисунку 1 представлено характеристику особливостей отримання аудитором розуміння законодавчої та нормативної бази суб'єкта господарювання в процесі аудиту виробничих запасів.

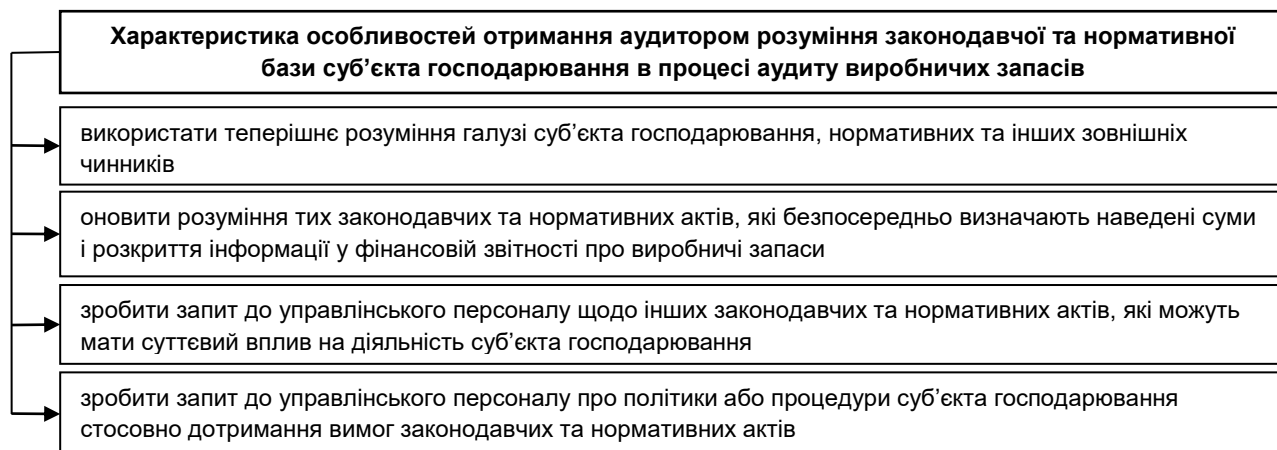

Рис. 1. Характеристика особливостей отримання аудитором розуміння законодавчої та нормативної бази суб'єкта господарювання в процесі аудиту виробничих запасів

*Джерело: складено автором за матеріалами [Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с.].

Аудитор повинен імплементувати значну кількість процедур для отримання аудиторських доказів щодо дотримання бізнес-суб'єктом нормативної бази (здійснити запит до управлінського персоналу, виконати процедури по суті), а у випадку не дотримання зазначеної вимоги, повідомити про виявлені факти тим, кого наділено найвищими повноваженнями.

В даному контексті актуалізується питання конкретизації нормативних документів, вимоги яких повинні бути обов'язкового дотримані. Відтак, доцільним вбачається аналіз процесу виконання норм наступних документів:

- Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- П(С)БО 9 «Запаси»;
- Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності;
- Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності;
- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань;
- Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій;
- Облікової політика підприємства та ін.

Отже, в процесі аудиту виключну роль відіграє конститутивна оцінка законодавчої та нормативної бази, положення якої мають бути обов'язково дотримані суб'єктом господарювання.

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ЗА СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ

Рибець О.Г., студ. 2М курсу, ФЕІМ, спец. "Облік і оподаткування"
Науковий керівник: к.е.н., доцент О.В.Пасько
Сумський НАУ

Жоден з об'єктів, що зараховуються до статей активів, неможливо взяти на облік, зарахувати на баланс підприємства, якщо цей об'єкт не матиме вартісної оцінки. ПСБО 30 "Біологічні активи" встановлено проведення оцінки біологічних активів за первісною та справедливою вартістю. Справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або погашення зобов'язання в результаті операції між зацікавленими та незалежними сторонами. Первісна вартість – це сума грошових коштів сплачених при придбанні (купівельна вартість) або виготовленні активу, включаючи транспортні та інші витрати, необхідні для приведення його до робочого стану. Особливості обліку біологічних активів полягає у формуванні аналітичних даних, а також у методиці оцінки об'єктів. Відповідно до ПСБО 30 "Біологічні активи", придбані (отримані) біологічні активи зараховуються до балансу підприємства за первісною вартістю, яка складається з фактично понесених господарством витрат на їх отримання: сума, сплачена постачальником біологічних активів; сума транспортних витрат; сума ввізного мита; сума інших витрат, пов'язаних із придбанням біологічних активів та доведенням їх до стану, коли вони придатні для використання за призначенням[1]. Дослідженню питань оцінки та обліку біологічних активів та сільськогосподарської продукції займаються такі вчені, як Н.В. Гончаренко, Г.Г. Кірейцев, М.М. Коцупатрий, М.Ф. Огійчук, Л.К. Сук та інші. Проте, на нашу думку, залишаються актуальними проблеми оцінки біологічних активів та їх відображення в системі рахунків.

Оцінка біологічних активів та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю - це не лише нормативна вимога, а й фактор інвестиційної привабливості підприємства, але не у всіх випадках підприємства проводять оцінку біологічних активів за справедливою вартістю лише для потреб інвесторів. Існують і інші моменти, коли оцінку проводять лише для внутрішньогосподарської діяльності. Справедлива вартість біологічних активів, як і отриманої від них сільгосппродукції, повинна відображати умови ринку і не повинна залежати від відстані до місця продажу цих активів, яке у кожного сільгоспвиробника різне. Сума очікуваних витрат на місці можливого продажу обліковується лише при оцінці біологічних активів, але не обліковується на балансі як така.

Основними недоліками оцінки біологічних активів за справедливою вартістю є:

- ринкові ціни не стабільні, тому виникають проблеми щодо об'ґрунтованості визначення результатів діяльності у динаміці;
- вимоги щодо оцінки справедливої вартості можуть бути обтяжливими, особливо під час подання проміжних звітів;
- оцінка дає більш об'єктивні результати, її стабільно застосовують при дослідженні результатів протягом тривалого часу, вона суперечить принципам МСБО щодо визнання доходу;
- відсутні активні ринки;
- можуть існувати значні розбіжності між фактичною ціною реалізації та оцінкою біологічних активів;
- виникає низка моментів відносно об'ґрунтованості визнання доходів щодо оцінки продукції при первісному визнанні, оскільки продукція нереалізована і її якість невідома.

Наведені аргументи є доречними, і, на нашу думку, повинні бути враховані. В результаті проведеного дослідження щодо визначення справедливої вартості біологічних активів і сільськогосподарської продукції встановлено, що необхідним є:

- застосовувати таке правило: справедлива вартість біологічного активу та/або сільськогосподарської продукції дорівнює ціні цього активу чи продукції на активному ринку у відповідному розрахунковому (звітному) періоді. Якщо підприємство визначає справедливу вартість всього асортименту біологічних активів та сільськогосподарської продукції щомісячно, розрахунковий період - це плановий місяць;
- визначати як різницю цін на активному ринку і витрат на реалізацію. Одним із основних підходів до організації бухгалтерського обліку біологічних активів та/або сільськогосподарської продукції є регулярне щомісячне визначення справедливої вартості станом на перше число кожного наступного місяця [2]. Однак ми вважаємо, що помісячне визначення справедливої вартості біологічних активів тільки збільшить завантаженість працівників бухгалтерії. Визначення справедливої вартості базується на цінах активного ринку.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 05.12.2005 р. №790.
2. Гончаренко Н.В. Визначення справедливої вартості біологічних активів / Н. Гончаренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 1. – С. 40-45.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА МІСІЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ В СУЧАСНИХ ДИНАМІЧНИХ УМОВАХ

Сема В.О., магістрант, 2 курс, ФЕІМ
Науковий керівник: проф. Назаренко І.М.
Сумський НАУ

В сучасних динамічних умовах податкова система постійно реформується, в наслідок чого бізнес-суб'єкти підпадають під податкову дискримінацію та не мають відповідної державної підтримки, що, в загальній сукупності, негативно впливає на систему оподаткування підприємств, яка займає вагоме місце в фінансово-господарській діяльності суб'єкта господарювання і постійно перебуває під державним контролем.

Означене вище актуалізує податковий аудит на ринку консалтингових та аудиторських послуг.

Податковий аудит - це незалежна перевірка, яка передбачає реалізацію комплексу заходів з виявлення помилок в системі бухгалтерського та податкового обліку, ідентифікацію заходів по їх усуненню.

В процесі податкового аудиту вивчаються всі елементи податків в розрізі їх видів, здійснюється комплексна оцінка організації податкового обліку й податкової звітності, проводиться збір і аналіз інформації, яка в майбутньому буде використана в якості інформаційного базису для моделювання стратегії щодо оптимізації оподаткування.

Отже, метою податкового аудиту є виявлення помилок в системі бухгалтерського, податкового обліку, обґрунтування перспективних шляхів вдосконалення, методів та способів швидкої їх ідентифікації, ліквідації.

Виходячи з мети податкового аудиту необхідно конкретизувати наступні завдання:

1. розробка пропозицій і рекомендацій щодо поліпшення існуючої системи оподаткування підприємства;
2. розробка оптимальних механізмів нарахування податків з урахуванням особливостей діяльності платника податків;
3. розробка комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію податків у межах чинного законодавства;
4. розробка пропозицій з адаптації діючої системи податкового планування та обліку до можливих змін податкового законодавства;
5. податкове планування;
6. податковий супровід у вигляді поточного консультування з питань застосування норм податкового законодавства;
7. діагностування проблемних аспектів в процесі облікового узагальнення операцій, пов'язаних з оподаткуванням;
8. ідентифікація латентних ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища.

Доцільно зазначити, що чіткої, поетапної методики проведення податкового аудиту не існує, тому кожна аудиторська фірма чи аудитор самостійно визначають способи, напрями проведення перевірки.

В процесі податкового аудиту здійснюється перевірка первинних документів бухгалтерського обліку; оцінюється організація податкового обліку; акцентується увага на механізмах нарахування та сплати податків до відповідних бюджетів; проводиться аналіз застосування пільг з оподаткування та встановлюється їх відповідність чинному законодавству; перевіряється правильність та своєчасність складання, подання податкової звітності в контролюючі органи.

Паралельно даним процедурам проводиться перевірка повноти і правильності відображення в обліку податкових зобов'язань. Важливим етапом в процесі податкового аудиту є виявлення податкових викривлень та ризиків, оцінка податкового навантаження і розробка механізмів, рекомендацій для оптимізації.

Оптимізація оподаткування – це зменшення податкових виплат, через застосування спеціальних механізмів, які не суперечать чинному законодавству, а саме: застосування спеціальних режимів оподаткування та податкових пільг, усунення подвійного оподаткування, реформування податкової політики. Оптимізація оподаткування є пріоритетною складовою податкового аудиту в наслідок якої замовник отримує ефективні рекомендації щодо зниження податкового тягаря та ефективного розвитку бізнес-суб'єкта.

Отже, податковий аудит - це незалежна перевірка, сутність та функціональна місія якої полягає в виявленні помилок в системі оподаткування підприємства, ризиків, невірному відображенні на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій, пов'язаних з оподаткуванням, а також ідентифікації перспективних рекомендацій щодо виправлення помилок, оптимізації оподаткування та шляхів зниження латентних ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища, імплементація яких в практичному аспекті забезпечить зниження податкового тягаря та покращить результати діяльності бізнес-суб'єкта в стратегічній перспективі.

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ТОВАРІВ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА

Складанюк І.А., студ. 2М курсу, ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: д.е.н., професор Назаренко О.В.
Сумський НАУ

Якість окремо означеної аудиторської перевірки залежить від забезпечення процесу аудиту науково-методологічними методами організації та дотримання особливостей методики аудиту товарів.

Товарні запаси підприємства виступають істотним показником звітності, тому аудиторська перевірка вельми трудомістка, займає значну частину часу. Аудит наявності та руху товарів може проводитися як складова загального аудиту фінансово-господарської діяльності окремого господарюючого суб'єкта так і як самостійна аудиторська перевірка окремої компоненти бухгалтерського обліку.

Формування плану аудиторської перевірки одна із стратегічних складових аудиторської перевірки. Міжнародні стандарти, які виступають концептуальною основою проведення аудиту в Україні, передбачають складання загального плану та програми аудиторської перевірки, які передбачають виділення певних етапів аудиторської перевірки відповідно до термінів її проведення, визначених договором для зовнішнього аудиту, і термінів перевірки, передбачених наказом керівника, для внутрішнього аудиту.

Товари представляють собою один з найбільш складних масивів інформації для аудиту, що вимагає додаткового докладання зусиль з боку перевіряючих. Аудитор має сконцентрувати увагу та перевірити:

- кількість товарів та переконатися, що вони відповідають потребам господарюючого суб'єкта. Якщо інвентаризацію провести не належним чином, буде важко визначити кількісну достатність товарів, їх фізичний стан та можливість подальшого використання або продажу;

- вартість товарів, її можна з'ясувати, переглядаючи рахунки-фактури на придбання, документацію щодо виготовлення. Доцільно буде, окремо звернути увагу на порядок визначення чистої вартості реалізації даного виду активів;

- власність, просто те, що товар на складі клієнта не означає, що він належить йому. Це може бути власність третіх сторін, яка зберігається там, або насправді, ці товари можуть бути проданими, але ще не відправленими.

При аудиті, може виникнути необхідність проведення інвентаризації товарів. Розглянемо основні теоретико-практичні аспекти порядку її проведення:

- інструктивний матеріал (слід пам'ятати, що значна кількість інвентаризацій товарів проводиться лише один раз на рік, і процедура її проведення повинна бути доведена персоналу, який буде приймати безпосередню участь, та проведені тренувальні заняття;

- підготовка місця (область інвентаризації повинна бути підготовлена шляхом прибирання та сортування предметів. Важливо, щоб можна було визначити найбільші рухливі, пошкоджені, застарілі найменування. Всі полицки або інвентарні місця повинні бути перелічені, в ідеалі послідовно. Мітки часто додаються, а на етикетках з'являється число. Вони описують місце розташування товарів. Вони можуть мати документ, у якому тип і кількість товарів може бути записана, і на етикетці повинно бути одне чи два пробіли, які підписані після того, як об'єкти були підраховані та перевірені).

- послідовно пронумеровані інвентарні аркуші. (товари будуть представлені в інвентаризаційних описах. При цьому, їх слід, послідовно попередньо пронумерувати, для повноти відображення матеріалів інвентаризації).

- формування комісій (найкращим рішенням є змішана команда. Одна людина зі складу, яка знає про товари, і той, хто є незалежним і менш схильний змінювати кількість запасів, щоб приховати помилки. Вони підписуються і маркують кожне місце, оскільки воно підраховується, щоб ці товари не враховувались двічі).

Зауважимо, що аудитори не несуть відповідальності за проведення інвентаризацій: саме їхня робота полягає в тому, щоб вирішити, чи можна покластися на них. У звітний день аудитор буде спостерігати за підрахунком, що відбувається, щоб переконатися, що цих настанов дотримуються належним чином члени інвентаризаційних комісій. Аудитор складе деякі підрахунки, зазначаючи опис предметів, кількість та місце розташування.

На певному етапі аудитор повинен буде провести тестові перевірки точності підрахунку. Як і при багатьох аудиторських тестах, це передбачає проведення певного відстеження в обох напрямках. Аудитор вивчить кількість наявних товарів і відстежуватиме їх у інвентаризаційних описах, а потім вибере деякі елементи в описах і повернеться до місця розташування матеріальних цінностей та підрахує їх фактичну наявність, щоб переконатися, у їх взаємній відповідності.

Отже, на цьому етапі аудиту товарів необхідно сформулювати думку щодо відповідності даної облікової компоненти чинному законодавству, ідентифікувати наявність (відсутність) певного найменування, швидкість його обертання, якість фізичного стану (можливо, слід провести його уцінку та записати нижче балансової вартості) та відобразити це в робочій та підсумковій документації аудитора.

ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Соколова Г.І., студ. 1м групи, 2 курсу, ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: д.е.н., проф., Славкова О.П.
Сумський НАУ

Система обліку витрат й калькулювання собівартості продукції на сучасних підприємствах не в змозі повноцінно існувати без належного нормативно-правового забезпечення, яке постійно формується та перебуває в процесі політичних, економічних, інтеграційних, соціальних змін та інших чинників.

На досліджуваній проблематиці зосереджувалася увага багатьох українських вчених економістів: Ф.Ф.Бутинця, І.М.Вигівської, С.Ф.Голова, Н.О.Гури, В.А.Дерія, Г.П.Журавля, Г.Г.Кірейцева, Я.Д.Крупки, Ю.А.Кузьмінського, Л.В.Нападовської, М.С.Пушкаря, М.І.Скрипник та ін. Варто наголосити, що інтерес до нормативно-правового забезпечення обліку витрат виробництва та промислового костингу систематично наростає.

Існує п'ять класифікаційних ознак нормативно-правового забезпечення, а саме: за видами, за рівнями, за місцем, за роллю у реформуванні й регулюванні бухгалтерського обліку та фінансової звітності, за обов'язковістю до виконання та за групами.

Слід відмітити, що основні види нормативно-правового забезпечення обліку витрат формуються згідно: - Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, Закону України „Про аудиторську діяльність”; - Указів Президента України; - постанов й рішень Кабінету Міністрів України; - наказів, постанов, розпоряджень, листів, роз'яснень міністерств та відомств; - П(С)БО 9 „Запаси” (в частині списання запасів на витрати виробництва), 16 „Витрати”; 31 „Фінансові витрати”; 9 „Витрати на дослідження і розробки”, 11 „Будівельні контракти”, 23 „Витрати позики”; - Кодексів України: Податкового, Бюджетного, Господарського, Цивільного, про адміністративні правопорушення, законів про працю тощо; - вказівок, інструкцій, положень; - планів рахунків бухгалтерського обліку (національний, галузеві, спрощений, робочі); - наказу про облікову політику підприємства; - графіків документообігу, графіків виконання обліково-звітних та контролюючо-ревізійних робіт і т.д.

Міжнародна практика не містить окремого виокремлення щодо витрат у МСБО. Основні основи цієї категорії розкриті у МСБО 1 „Подання фінансових звітів”, МСБО 2 „Запаси”, МСБО 16 „Основні засоби”, МСБО 18 „Дохід”, МСБО 23 „Витрати на позики”, МСБО 38 „Нематеріальні активи” та ін. національний й міжнародний підходи щодо оцінки й визначення витрат є ідентичними. Зокрема, МСБО1 „Подання фінансових звітів” представляє класифікацію витрат здійснювати за характером, наприклад, придбання матеріалів, витрати на рекламу, амортизація, виплати працівникам, транспортні витрати.

Дану рекомендацію можна здійснювати класифікувати і за функціями як частини „собівартості продажу”, наприклад, витрати на збут чи адміністративна діяльність.

Окремі аспекти обліку витрат за міжнародними стандартами не висвітлюються в П(С)БО. Варто відмітити, що як і МСБО, так і П(С)БО не розкривають порядок ведення бухгалтерського обліку. Адже відображують загальні правила оцінки й подання інформації у фінансових звітах. Систематизація й групування витрат МСБО походять від загальноприйнятої практики розмежування в звітності статей витрат, що утворюються в процесі звичайної діяльності та за статтями витрат, котрі не впливають на підприємницьку діяльність.

Література:

1. Дерій В. А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємств // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2010. Вип. 2. – С. 77-83.
2. Про внесення змін до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”: Закон України від 12.05.2011 р. № 3332-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 „Подання фінансових звітів” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати” : затв. наказом Міністерства Фінансів України від 31.12.1999 року № 318. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Хомяк Т. Р. Облік і аналіз витрат в системі управління підприємствами харчової промисловості [Текст] : дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.09 / Т. Р. Хомяк. – Львів, 2015. – 267 с.

ВИРОБНИЧІ ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Солодовникова К.В., студ. 2М курсу, ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Довжик О.О.
Сумський НАУ

Виробництво – це процес створення деталей, запчастин для повної побудови товару в цілому. У процесі виробництва взаємодіє природа та людська діяльність. Для дослідження процесу виробництва є вивчення його загальної сутності та побудова всіх проблем поетапно для того щоб усунути їх якнайшвидше. На різних етапах розвитку економіки та економічної теорії пропонувались різноманітні методи визначення змісту виробничих витрат, що були пов'язані з вартістю ціною та цінністю кінцевої продукції. Так, наприклад, за основу вартості та витрат трудова виробнича теорія А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса приймала працю. Споживча теорія Ж.-Б. Сея, Ф. Бастіа, У. С. Джевонса вважала за основне споживчу корисність, додатково включаючи у витрати виробництва працю, землю, капітал.

Однак теорії науковців та економістів, які були викладені декілька десятиліть назад, необхідно вдосконалювати та впроваджувати нові теорії, бо за цей час багато чого змінилося, як наприклад з'явилися нематеріальні активи, безготівкові розрахунки між контрагентами та впровадилось програмне забезпечення.

Методологічною основою обліку витрат є ціла низка законодавчих актів, кожен з яких має важливе значення при дослідженні даної теми та надає своє визначення для даного поняття.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Відповідно до П(С)БО 16 витратами визнаються ті з них, які або зменшують активи (витрати сировини, матеріалів), або збільшують зобов'язання (нарахована заробітна плата).

Не менш важливе значення при розгляді даної теми має Податковий кодекс України де визначено, що витрати - це сума будь-яких витрат платника податку в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснених для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім зміни капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником).

Згідно НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", витрати - це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період. Тобто ми маємо абсолютне узгодження визначення поняття "витрат".

Класифікація виробничих витрат є важливим аспектом для управління ними. Хоча існує багато видів таких витрат та їх поділяють на різноманітні підгрупи, все одно вони потребують удосконалення новими видами та ознаками.

Тому хотілося б дослідити та викласти більш нові та різноманітні види та ознаки виробничих витрат для підвищення ефективності процесу виробництва.

В процесі виробництва використовуються різні ресурси, які виражені як правило в грошовому вираженні. Виробничі витрати – це витрати, які безпосередньо пов'язані з процесом виробництва економічно доцільним шляхом. Виробничі витрати необхідно класифікувати для встановлення зв'язків між видами класифікації. Значна кількість класифікаційних ознак призвела до їх підпорядкуванню, якими займалась велика кількість вчених у всі часи. На сучасному етапі вчені удосконалили калькуляцію статей собівартості. Як відомо класифікація виробничих витрат і до сьогодні удосконалюється.

Можна виділити три рівні витрат.

На першому рівні – початковому, класифікуються за їх походженням. Слідуючий рівень – середній, класифікують за ознаками для спостереження, групування, калькулювання, за правилами звітності. Останній рівень – вищий, що складається з ознак аналізу, синтезу, прийняття управлінських рішень.

Часто витрати виробництва схожі з поняттям собівартості продукції.

За складом витрат собівартість поділяється на такі види:

-виробнича, яка включає прямі та загальновиробничі витрати;

-технологічна – включає лише прямі витрати;

-повна - виробнича собівартість, яка збільшена на суму адміністративних, комерційних і збутових витрат;

-індивідуальна включає витрати підприємства, пов'язані з випуском продукції.

Таким чином класифікація витрат виробництва змінювалась з плином часу, вдосконалювалась для збільшення прибутку підприємства. Хоча на даному етапі вона й знаходиться в досить непоганому стані, але ще потребує удосконалення. На сучасному етапі економіка витрати виробництва ототожнює з собівартістю продукції та виділяє багато її різновидів.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО (ПАЙОВОГО) КАПІТАЛУ ЯК ВАГОМОЇ КОМПОНЕНТИ СУЧАСНОГО АУДИТУ

Соломка К.Ю., студ. 2М курсу, ФЕІМ, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: д.е.н., професор Назаренко О.В.
Сумський НАУ

Сучасні умови господарювання вітчизняних підприємств призводять до виникнення проблем щодо забезпечення стабільності та стійкості їх роботи. При цьому зареєстрований (пайовий) капітал підприємства виступає вагомим компонентом його загального потенціалу.

За умов переходу до ринкової економіки, природа зареєстрованого (пайового) капіталу змінилася. Він представляє собою сукупність внесків засновників у вартісну оцінку майна при створенні господарюючого суб'єкта розміри якого зафіксовані в установчих документах.

Формування якісної підсистеми управління зареєстрованим капіталом окремого бізнес суб'єкта нерозривно пов'язано з налагодженням аудиту даного джерела надходження активів. Програма аудиторської перевірки зареєстрованого капіталу підприємств різних організаційно-правових форм ґрунтується з урахуванням типових господарських порушень в обліку, внесенням змін до тексту установчих документів, інформаційного супроводження розрахунків із засновниками тощо.

В процесі реалізації такої аудиторської перевірки слід провести перевірку формування, використання, особливостей ведення обліку, а також ефективності використання зареєстрованого (пайового) капіталу. Процес дослідження даного виду капіталу повинен включати два основні вектори: вивчення генетичних сторін системи (тобто формування капіталу) та вивчення функціональних сторін системи (процес функціонування капіталу).

Генетична сторона капіталу досліджується використовуючи детальне вивчення усього переліку джерел утворення, порядку оцінки, перевірки інших якісних показників формування зареєстрованого капіталу господарюючого суб'єкта.

Функціональна сторона даної системи може бути представлена відображенням ціни функціонуючого капіталу, вивчення структури та інших якісних показників, що характеризують цю категорію. При цьому, досить вагоме значення при аудиті наявності та руху зареєстрованого капіталу підприємства має ідентифікація його поточного стану, показників інтенсивності, ефективності використання.

Серед основних компонентів програми аудиту зареєстрованого (пайового) капіталу слід виділити перевірку:

- установчих документів: визначення виду власності, дозволених видів діяльності, змін та доповнень до установчих документів, перевірка протоколи зборів, учасників, акціонерів, наказів керівників, ідентифікація недозволених операцій, розподілу прибутку відповідно до статуту та рішення загальних зборів акціонерів;
- розміру капіталу заявленого та сплаченого, його відповідності визначеному законодавством мінімуму;
- складу та структури досліджуваного капіталу: кількість та вид акцій, номінальна вартість, перелік засновників, наявність переліку власників, що володіють більш ніж 5 % зареєстрованого капіталу, акціонер (при наявності), який володіє контрольним пакетом, фінансовий стан засновників тощо;
- дотримання встановлених термінів відкритої підписки на акції, строків сплати у випадку випуску цінних паперів у період перевірки;
- дотримання правил та вимог при додатковому випуску акцій;
- порядку оцінки вкладів відповідно з установчими документами;
- визначення правильності формування та змін: дотримання умов виконання бізнес-плану, повноти і виду внесків учасників і засновників, правильності відображення в бухгалтерському обліку неоплаченого капіталу та термінів погашення заборгованості засновниками, учасниками, акціонерами;
- правильності ведення первинного, аналітичного та синтетичного обліку по рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» та інші.

Найтипівіші помилки даної ділянки аудиту можна класифікувати таким чином:

- а) порушення, які пов'язані із неправильним порядком веденням бухгалтерського обліку;
- б) порушення, що пов'язані із неправильним чи несвоєчасним внесенням суттєвих змін до установчих документів;
- в) порушення, які пов'язані з помилками в оформленні та відсутністю документів;
- г) порушення, що пов'язані з проведеними розрахунками;
- д) порушення, що пов'язані із укладанням колективного договору, оформленням змін, доповнень до нього та порядком виконання.

Аудит зареєстрованого (пайового) капіталу є одним з найважливіших компонентів проведення аудиту, оскільки він виступає гарантією стабільної діяльності господарюючого суб'єкта. Правильне ведення обліку та проведення аудиту даного виду капіталу має значний вплив на майнові відносини засновників, учасників, акціонерів.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Трохименко І.І., магістрант 2 курсу ФЕіМ

Науковий керівник: д.е.н., професор Назаренко І.М.

Сумський НАУ

В умовах стрімкого економічного розвитку незалежний аудиторський контроль має особливе значення. Перевірка бухгалтерської звітності, первинних документів та іншої інформації, що стосується фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання (в тому числі розрахунків з покупцями та замовниками) допоможе виявити недоліки та помилки в системі бухгалтерського обліку та обґрунтувати перспективні шляхи вдосконалення облікового процесу.

Вагомий внесок у розвиток теоретично-практичних основ аудиту розрахунків з покупцями та замовниками зробили вітчизняні вчені В.П. Бондарь, Т.О. Каменська, Н.М. Проскуріна, К.О. Редько, М.В. Романюк, Д.С. Сушко, О.В. Царенко та інші. Враховуючи важливість наукових праць доцільно зазначити, що дане питання залишається все ж актуальним і потребує подальшого дослідження.

Беручи за основу положення МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» метою аудиту є надання аудиторіві можливості висловити думку стосовно того, чи підготовленна фінансова звітність в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосованої концептуальної основи фінансової звітності (в тому числі розрахунки з покупцями та замовниками як складової аудиторської перевірки фінансової звітності).

На рис.1 схематично представлено процес аудиту розрахунків з покупцями та замовниками як складової аудиторської перевірки фінансової звітності з чіткою ідентифікацією пріоритетних завдань.

Рис. 1. Етапи проведення аудиту

Процес проведення аудиту складається з п'яти послідовних етапів. Кожний етап включає алгоритм дій, дотримання яких допоможе сприяти повноцінній і якісній перевірці. На першому етапі здійснюється ознайомлення з діяльністю підприємства, його персоналом, вивчається структура власності та здійснюється попередній вибір стратегії. На другому етапі проводиться складання та підписання договору про проведення аудиту. Наступним етапом є планування аудиторської роботи. Аудитор повинен планувати свою роботу так, щоб ефективно провести аудиторську перевірку. На основі загального плану складається програма перевірки. Процес аудиторської перевірки включає перевірку первинної документації, синтетичного й аналітичного обліку та звітності підприємства. Однією із важливих процедур є перевірка дебіторської заборгованості, оскільки основну частину доходу підприємство отримує від реалізації товарів, виконання робіт та надання послуг. В ході перевірки аудитор отримує докази на основі яких на заключному етапі складає звіт аудитора. Для належного проведення перевірки аудитор повинен використати прийоми фактичного контролю (інвентаризація, контрольний замір, експертна оцінка, спостереження на місцях та інші) та документального контролю (повторне обчислення, порівняння, спостереження, узагальнення, огляд).

За результатами дослідження доведено, що на сьогоднішній день актуалізується потреба в використанні послуг суб'єктів незалежного контролю. Відповідно, з метою забезпечення управлінського процесу достовірним інформаційним ресурсом бізнес-суб'єкти повинні періодично користуватися послугами аудиту фінансової звітності (в тому числі розрахунків з покупцями та замовниками).

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Фірсова Т.В., магістрант, спец. «Облік і оподаткування»
 Науковий керівник: д.е.н., професор І.М. Назаренко.
 Сумський НАУ

Всі господарські операції, які відбуваються на підприємстві пов'язані з грошовими коштами. Для належної організації обліку даного виду монетарних активів необхідна чітко налагоджена система контролю. Контроль – це не тільки підтвердження достовірності фінансової звітності, а і завдяки досконалому контролю, керівництво може підвищити господарську діяльність підприємства. Як і будь-які операції на підприємстві, контроль проводять з дотриманням вимог чинного законодавства України. Процес організації контролю грошових коштів має певні особливості. На рис. 1 представлено схему організаційно-інформаційного забезпечення контролю досліджуваних активів.

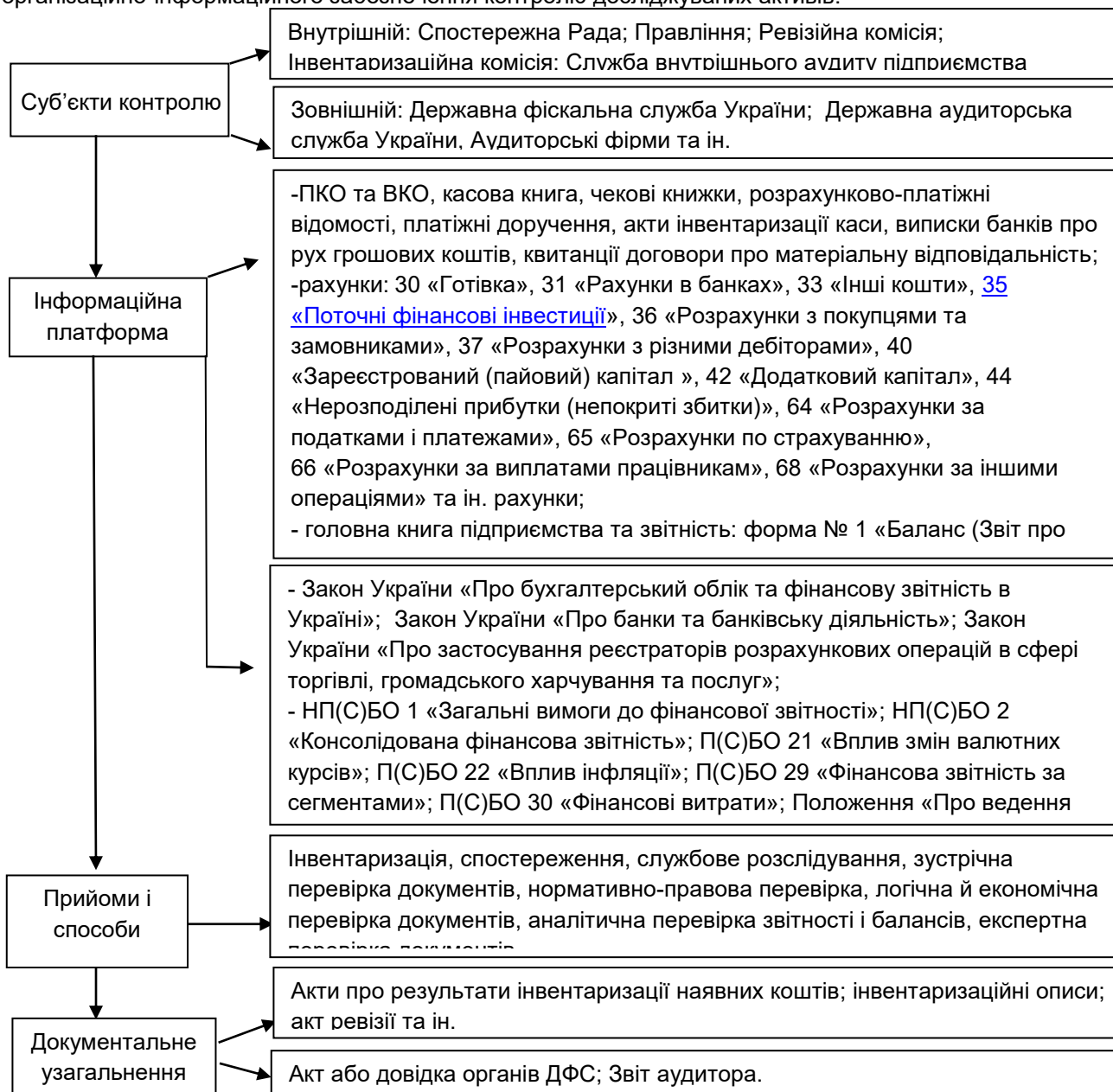

Рис. 1. Схема організаційно-інформаційного забезпечення контролю грошових коштів

Отже, важливо своєчасно та ретельно проводити контроль грошових коштів, так як за його результатами керівництво має можливість проаналізувати економічну та господарську діяльність підприємства, дотримання нормативно-правових і законодавчих актів, положень та інструкцій. Завдяки контролю на підприємстві є можливість своєчасно і швидко вирішити проблеми, які виникли та запобігти в майбутньому їх появі, підвищити ефективність в управлінні та діяльності підприємства, спланувати грошовий потік та бізнес-суб'єкти.

ПРИВЕДЕННЯ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Фурдига С.С., студ. 1-м курсу, спец. «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: Пасько О.В., к.е.н., доцент
Сумський НАУ

Активне інтегрування України до Європейського простору, в тому числі і до економічного ставить посилені вимоги до переорієнтації, а в деяких випадках і зміни нормативно-правової бази України. Все це рівною мірою стосується і питань, що мають відношення до бухгалтерського обліку. Визначальною проблемою модифікації обліку в бюджетних установах в умовах ринкових відносин є відсутність розробки дієвих механізмів єдиних підходів удосконалення системи обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів, а також створення єдиного організаційного та інформаційного забезпечення обліку. Сьогодні ключовим напрямком реформування обліку та звітності є перехід в державному секторі на національні стандарти, які відповідають міжнародним стандартам.

Визначальною проблемою модифікації обліку в бюджетних установах в умовах ринкових відносин є відсутність розробки дієвих механізмів єдиних підходів удосконалення системи обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів, а також створення єдиного організаційного та інформаційного забезпечення обліку. Сьогодні ключовим напрямком реформування обліку та звітності є перехід в державному секторі на національні стандарти, які відповідають міжнародним стандартам.

У державному секторі економіки адаптація бухгалтерського обліку до міжнародних норм відбувається на підставі Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки. Основними шляхами модернізації бухгалтерського обліку є розробка стандартів ведення бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних зразків, покращення системи ведення та зберігання його, удосконалення нормативної бази, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку, перехід на єдині встановлені засади та інші. Відповідно до вимог МСБОДС (IPSAS) Міністерством фінансів України протягом 2009-2012 років розроблено та затверджено 19 національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі - НП(С)БОДС), запровадження яких буде здійснюватися з 2015-2016 років. На виконання цієї стратегії затверджено НП(С)БОДС 122 «Нематеріальні активи», яке почало діяти з січня 2015 року, згідно з яким нематеріальний актив визнається активом, якщо його можна ідентифікувати (може бути виділений чи відокремлений від інших активів) та існує ймовірність отримання суб'єктом державного сектору майбутніх економічних вигід, пов'язаних з його використанням, та/або якщо він має потенціал корисності і його вартість може бути достовірно визначена [1].

Згідно з ПКУ (пп. 14.1.120), нематеріальні активи - право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами [2]. Необхідно зазначити, що наявна умова при визнанні нематеріальних активів у бухгалтерському обліку - «термін використання - 1 рік», яка використовувалась у Інструкції 64 (яка втратила чинність), вже не враховується відповідно до НП(С)БОДС 122 «Нематеріальні активи» та МСБОДС. Згідно з п. 12 р. 2 НП(С)БО, не визнаються нематеріальні активи, а підлягають відображенню в складі витрат того періоду, у якому вони були здійснені, витрати на: 1) дослідження; 2) підготовку й перепідготовку кадрів; 3) створення, реорганізацію та переміщення бюджетної установи або її частини. Якщо в установі ведуться розробки, нематеріальний актив може бути визнаний активом ще на етапі розробок внутрішнього проекту, але теж за настання відповідних умов. Таким чином відзначимо, що основними критеріями визнання нематеріальних активів згідно з НП(С)БО 122 є можливість його ідентифікації, існує ймовірність отримання суб'єктом майбутніх економічних вигід, пов'язаних з його використанням, потенціал корисності та його вартість може бути достовірно визначена. Що ж стосується МСБО 38, то основними критеріями визнання нематеріального активу залишаються собівартість та корисність.

У разі придбання об'єкта нематеріального активу за плату згідно з п. 5 р. 2 НП(С)БО ДС 122 його первісна вартість складається з: 1) ціни (вартості) придбання (крім отриманих торговельних знижок); 2) мита; 3) непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, 4) інших витрат, безпосередньо пов'язаних з його придбанням і доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи», затв. наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 із зм. і доповн. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

2. Податковий кодекс України №2756-VI від 02.12.2010 р.// Із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Літвиненко А.О., студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: доц. І.Д. Самошкіна
Сумський НАУ

В сучасних економічних умовах сільськогосподарські підприємства функціонують на принципах господарської самостійності, самофінансування, самоврядування, зацікавленості в результатах своєї діяльності, матеріальної відповідальності тощо. В зв'язку з цим, різко зростає значення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Це значно збільшує роль раціонального формування і використання фінансових ресурсів підприємств.

В ринкових умовах у фінансовій діяльності підприємств аграрної галузі відбуваються кардинальні зміни, які викликають «болючі» процеси в життєздатності господарюючих суб'єктів. Традиційні підходи до організації фінансової роботи не можуть відповідати новим вимогам економічного життя, сучасним процесам управління фінансами підприємств. Це є однією з головних причин неефективного управління фінансовими ресурсами. Керівники підприємств не опрацьовують питання управління фінансовими ресурсами: з'ясується, що показники і принципи, що використовувалися раніше для фінансового планування діяльності не дозволяють успішно конкурувати, отримувати достатній прибуток.

Отже, кожному сільськогосподарському підприємству необхідно самостійно розробляти політику формування фінансових ресурсів з урахуванням стратегії свого розвитку. Їх розмір визначає можливість здійснення необхідних капітальних вкладень, збільшення оборотних коштів і забезпечення потреб соціального характеру.

Достатній рівень фінансових ресурсів сприяє підтримці життєздатності господарюючого суб'єкта протягом усього періоду функціонування, зберігаючи його ліквідність, стійкість і платоспроможність, від розміру власних коштів залежить можливість збільшення вкладень в економіку країни, розширення ринку товарів і послуг.

Багато досліджень науковців з проблем оптимізації фінансових ресурсів, особливо пов'язаних з аграрним сектором, не в повній мірі відповідають потребам теперішнього часу.

При оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства необхідно врахувати, що як в закордонній, так і вітчизняній літературі, присвяченій дослідженням цієї проблеми з точки зору їх адаптивності до мінливих умов, відбувається поступова зміна акценту від пошуку «єдиного правильного рішення» до ситуаційного та конфігураційного підходів.

Ринкова трансформація економіки змінила умови функціонування агропідприємств, принципи їх фінансово-господарської діяльності, зумовивши ступінь готовності і здатності швидко пристосовуватися і мати достатню за обсягом і прийнятне за складом і вартістю кількість фінансових ресурсів, успішно працювати в постійно мінливих умовах конкурентного середовища. При цьому оптимізація структури фінансових ресурсів та забезпечення її стійкості, використання ринкових механізмів залучення коштів визначаються сільськогосподарським підприємством самостійно з урахуванням стратегічних завдань розвитку аграрного сектора регіону.

На нашу думку, ефективний розвиток підприємства аграрної галузі обумовлює пошук дієвих форм, методів, механізмів і інструментів формування фінансових ресурсів, які відповідають «золотому» правилу фінансового менеджменту. Сільськогосподарські підприємства формують фінансові ресурси за рахунок власних джерел. У зв'язку з цим доцільно використовувати описативну модель, яка має надзвичайно важливе значення для менеджера, оскільки дозволяє усвідомити логіку дії основних факторів розвитку організації, кількісно оцінити їх вплив, зрозуміти, які чинники і в якій пропорції можливо і доцільно мобілізувати для підвищення ефективності виробництва.

Провівши дослідження складу і структури фінансових ресурсів низки сільськогосподарських підприємств приходимо до висновку щодо їх схильності до ризику нестійкості, що зумовило необхідність складання фінансового плану за принципом формування фінансових ресурсів підприємств з усіх джерел на основі бюджетування, орієнтованого на результат. У зв'язку з цим доцільно застосовувати методику оптимізації ресурсів за критерієм «рентабельність - фінансовий ризик», основною науковою ідеєю якої є диверсифікація наявних активів агропідприємств з переважним вкладенням коштів в прибуткові. Для оптимізації структури фінансових ресурсів з метою зниження ризику розробки і реалізації невірних тактичних заходів слід використовувати методи теорії ухвалення рішень.

З урахуванням особливостей розвитку сільськогосподарських підприємств необхідно розробити макет фінансового плану, практична реалізація якого сприятиме ефективному розвитку підприємств аграрного сектору економіки регіону в майбутньому і дозволить обґрунтувати рекомендації по досягненню оптимального рівня фінансової стійкості, спрогнозувати альтернативні сценарії розвитку.

Отже, застосовуючи вищезазначені рекомендації, сільськогосподарські підприємства будуть в змозі оптимізувати структуру фінансових ресурсів, що дозволить створити умови для ведення господарства на розширеній основі і вирішення соціально-економічних проблем в аграрному секторі.

ВЕКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Карпович К.В., студ. 2 м курсу . ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

Важливою характеристикою зовнішнього середовища підприємства є ступінь її невизначеності, яка виражається в рівні стабільності. Стабільне економічне середовище зумовило б сприятливі зовнішні умови діяльності будівельних підприємств, в яких вони функціонують.

Будівельна галузь - має низку виняткових ознак і властивостей, які несуть в собі особливі умови функціонування. При цьому успіх будівельно-господарської діяльності підприємств залежить від чинників стійкості їх функціонування.

Стійкість функціонування підприємства, яка є запорукою успішного і стабільного функціонування будівельного підприємства, а іноді і його виживання в несприятливих і кризових умовах, не є постійною величиною і постійно змінюється під впливом змін станів внутрішнього і зовнішнього середовища. У зв'язку з цим управління стійкістю слід приділяти підвищену увагу.

Управління стійкістю функціонування будівельного підприємства полягає в постійній, систематичній послідовності дій суб'єкта управління, яка визначається його впливом на об'єкт управління, результатом якої є утримання параметрів останнього в певних межах в умовах мінливого внутрішнього і зовнішнього середовища і його цілеспрямоване і ефективне функціонування.

Під факторами зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування будівельного підприємства розуміється сукупність умов, які сприяють спрямованій, закономірній зміні кількості і якості показників підприємства, що обумовлює його перехід до нових рівнів функціонування.

Сьогодні в умовах зростаючої конкуренції прискорюються всі бізнес-процеси, зростає ризик невизначеності, що вимагає швидкої реакції, а стабільність зовнішнього середовища в сучасних умовах є певним ідеалом, якого важко досягти на даному етапі функціонування складних соціально-економічних систем в національній економіці України, забезпечення стійкості функціонування будівельного підприємства доцільно розглядати через призму його адаптації до негативних впливів навколишнього середовища, в якому вони функціонують.

Основними характеристиками зовнішнього середовища підприємства є: взаємна зв'язаність факторів; складність; невизначеність тощо.

В основі управління стійкістю на основі адаптації до мінливих умов господарювання повинні бути покладені такі наукові підходи як: системний, який забезпечує цілісність механізму як системи з певною структурою; ситуаційний, який забезпечує безперервн дослідження зовнішнього середовища, до яких має пристосовуватися будівельне підприємство, використовуючи специфічні засоби, для адаптації до конкретних зовнішніх змін; процесний, який забезпечує безперервність застосування адаптаційних заходів на підприємствах; сценарний, використовує прогнозування висококваліфікованими експертами декількох можливих варіантів розвитку ситуації та пов'язаної з цим динаміки основних показників.

Забезпечення стійкості і стабільності функціонування будівельних підприємств шляхом їх адаптації до зовнішнього середовища на основі використання комплексного підходу до управління, передбачає визначення змісту основних складових зовнішнього середовища, якими є законодавче та підприємницьке поле.

Визначення впливу законодавчо обумовлених і підприємницько-певних складових зовнішнього середовища на стан функціональних підсистем будівельних підприємств дає можливість врахувати їх негативний вплив в процесі функціонування будівельних підприємств і адаптувати їх до динамічного зовнішнього середовища, забезпечуючи їх стійкий стабільний розвиток.

Визначення впливу дестабілізуючих факторів зовнішнього середовища і можливості їх усунення сприяє забезпеченню сталого стабільного розвитку будівельно-господарської діяльності.

Адаптація підприємства до умов зовнішнього середовища, що змінюється, передбачає отримання таких результатів:

- реалізація запланованих обсягів продукції; своєчасне забезпечення підприємства необхідними ресурсами;

- виконання чинних в цей період угод з контрагентами та укладення нових комерційних угод з урахуванням кризових умов; недопущення підвищення собівартості будівельної продукції;

- проведення ефективної цінової політики з урахуванням кризових умов; підтримання вже досягнутого рівня конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому; досягнення запланованих фінансових результатів і нормативних значень показників, що їх характеризують.

Для досягнення вище зазначених результатів механізм адаптації до кризових умов повинен охоплювати всі сфери внутрішнього середовища підприємства і бути здатним впливати на них відповідно до змін кризових умов.

Таким чином, в процесі своєї діяльності будівельне підприємство повинно протистояти (зберігати певний стан і розвиватися) своєму навколишньому середовищу і перебувати з ним в рівновазі.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО КОРОТКОСТРОКОВОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ждек В.М., студ. 2 м курсу . ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

З переходом від адміністративної до ринкової економіки процес планування компанії кардинально змінився. Методи планування в умовах централізованої економіки не виявилися виправданими, і це було визнано однією з головних причин, що призвели до складної економічної ситуації. Також стара система планування не відповідала новим умовам після приватизації. Як виявилось, жоден бізнес не може функціонувати без планування.

Тому виникла потреба у розробці нової системи, яка б відповідала цілям компанії в умовах ринкової економіки та підтримувала реалізацію ефективної управлінської діяльності. Звичайно, ця система повинна базуватися на підходах та технологіях західних компаній з багаторічним досвідом планування.

Метою короткострокового фінансового планування є забезпечення фінансування бізнесу компанії та ефективне використання тимчасових грошових коштів. Для забезпечення подальшого розвитку бізнесу потрібен капітал, тобто гроші, вкладені в будівлі, машини та обладнання, придбання та зберігання товарно-матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості та інших активів. Як правило, всі ці активи купуються не відразу, а поступово створюються протягом певного періоду часу.

Назвемо загальні витрати компанії, необхідні для фінансування додаткових активів, потребою компанії в капіталі. У більшості компаній накопичилася потреба в капіталі зростає не рівномірно, а скоріше хвилеподібно. Потреба в капіталі має чітко виражену позитивну залежність від зростання обсягів операцій компанії. Однак можливі і певні сезонні коливання. Нарешті, будуть виникати і непередбачувані заздалегідь щомісячні або щотижневі коливання.

Накопичена вимога до капіталу може бути покрита коротко- та довгостроковими джерелами фінансування. Якщо довгострокове фінансування покриває не всі потреби в капіталі, компаніям потрібно вдаватися до короткострокового фінансування для мобілізації відсутніх коштів. Якщо довгострокове фінансування, яке отримує компанія, перевищує накопичені вимоги до капіталу, компанія має надлишок грошових коштів, які може використовувати для короткострокових інвестицій. Сума довгострокового фінансування, яку отримує компанія у зв'язку з цією накопиченою вимогою до капіталу, визначає, таким чином, чи є підприємство позичальником чи позикодавцем у короткостроковій перспективі, тобто чи позичає чи інвестує.

У короткостроковому фінансовому плануванні існують такі етапи: аналіз фінансового стану підприємства; Розрахунок запланованих надходжень грошових коштів; Розрахунок планових грошових відтоків; Виявлення потреби в додаткових джерелах фінансування; Вибір джерел фінансування; Підготовка плану фінансування; Оцінка плану фінансування; Ситуація моделювання.

Аналіз фінансового стану компанії включає аналіз балансу, звіту про прибутки та збитки, звіту про джерела платежів та звіт про їх використання. Аналіз балансу компанії починається з оцінки змін найважливіших статей порівняно з попереднім періодом або за декілька попередніх періодів. Звіт про прибутки та збитки відображає оборот компанії за період, основні витрати та прибуток.

Для розширеного аналізу ми використовуємо систему ключових показників, яка розраховується на основі статей балансу та звіту про прибутки та збитки.

Значення власного оборотного капіталу відіграє важливу роль в аналізі фінансового стану підприємства. Чистий оборотний капітал - це сума, яку компанія використовує для своєї поточної ділової діяльності (придбання товарних запасів, оплата рахунків тощо), що фінансується за рахунок довгострокової заборгованості та власного капіталу.

Для визначення джерел зростання та використання чистого оборотного капіталу використовуйте вихідні та чисті рахунки оборотних коштів.

Фінансовий стан компанії аналізується для підтримки прогнозування та планування грошових відтоків та надходжень. У компанії є три види діяльності: основна діяльність, пов'язана з виробництвом продукції чи послуг; Інвестування в купівлю-продаж довгострокових активів та фінансову діяльність (випуск цінних паперів, погашення боргів тощо). Кожен з цих видів діяльності генерує як притоки, так і відтоки грошових коштів. Таким чином, при складанні планових припливів і відтоків грошових коштів необхідно враховувати їх рух за всіма видами діяльності підприємства.

Таким чином, при складанні планових припливів і відтоків грошових коштів необхідно враховувати їх рух за всіма видами діяльності підприємства. Розробка якісного фінансового плану вимагає докладних розрахунків. Для цього необхідно розробити спеціальну комп'ютерну програму в середовищі будь-якого програмного засобу. Основна частина цих моделей представлена програмами комп'ютерного моделювання. Вони просто розраховують наслідки припущень і різних варіантів управлінських рішень, які задають менеджери.

Отже, керівництво підприємства повинно визначитись яку технологію бюджетування воно буде використовувати для планування своєї діяльності.

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ В ГРОМАДІ

Лук'яненко Т.І., студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Шалигіна І.В.
Сумський НАУ

На сучасному етапі Україна спрямовує свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу, виконання міжнародно-правових зобов'язань, в тому числі з питань розвитку місцевої та регіональної демократії. Основним меседжем даної реформи є досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях за принципами субсидіарності та децентралізації.

Фінансова децентралізація дає змогу оцінити такі аспекти фінансового менеджменту, як: управління коштами, закупівлі, збір доходів, адміністрування податків і зборів, бухгалтерський облік, виконання бюджету, управління активами, формування бюджету включно з використанням даних і залученням громадян до бюджетного процесу. Основні результати представлені у цій публікації.

Процес фінансової децентралізації зробив автономними місцеві бюджети від державного бюджету. Основним меседжем даної реформи має бути досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях територіального управління за принципами субсидіарності та децентралізації. Також, крім передачі органам місцевого самоврядування додаткових видаткових повноважень та стабільних джерел доходів для їх реалізації, було закладено законодавчі основи для стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з ресурсним забезпеченням і повноваженнями.

Значного свого розвитку на Сумщині реформи децентралізації зазнали саме в 2018 році, і на той час вона була однією із лідерів серед українських центрів регіонального розвитку. Вже понад два роки як створена та функціонує Нижньосироватська сільська об'єднана територіальна громада, до складу якої входить п'ять сіл: Нижня Сироватка, Старе село, Барвінкове, Гірне, Вишневе.

Проведена оцінка бюджетних показників даної громади свідчить про високий рівень залежності їхніх бюджетних доходів від державних трансфертів, адже питома вага трансфертів у сукупній величині доходів складає в середньому 60-80%.

Доходна частина бюджету Нижньосироватської ОТГ за 2018 рік виконана в сумі 44005,4 тис. гривень, що на 12356,8 тис. грн. менше, ніж у попередньому році. До загального фонду бюджету надходження склали 42326,4 тис. гривень, до спеціального – 1679,0 тис. гривень. Видаткову частину за 2018 рік виконано в сумі 41551,5 тис. гривень, у тому числі по загальному фонду – 34836,2 тис. грн., по спеціальному фонду – 6715,3 тис. гривень.

Міжбюджетні трансферти складають найбільшу частку доходів у бюджеті ОТГ. Аналіз щодо надання та використання місцевими бюджетами дотацій та субвенцій, отриманих з державного бюджету за 2018 рік наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Звіт коштів, отриманих з державного бюджету по Нижньосироватській ОТГ за 2018 рік, тис. грн.

Найменування	Залишок на початок звітного періоду	Надійшло коштів за звітний період	Касові видатки за звітний період	Залишок на кінець звітного періоду
Базова дотація	0,00	3748,3	0,00	3748,3
Субвенція на формування інфраструктури ОТГ	0,00	2407,8	2407,8	0,00
Субвенція на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань	0,00	111,4	111,4	0,00
Освітня субвенція	214,2	8887,3	7323,5	1778,0
Медична субвенція	3,1	4955,2	4958,3	0,00
Субвенція на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	192,0	486,0	573,1	104,9
Субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	0,00	23,9	23,9	0,00
Разом:	409,3	20619,9	15398,0	1882,9

Таким чином, важливим аспектом фінансового менеджменту є стратегічне бачення в управлінні громадою, що відображається в довгострокових документах та дозволяє знаходити додаткові джерела надходжень до бюджету, оптимізувати видатки та ефективно розпоряджатися активами громад, а також забезпечити ефективний нагляд за доходами та видатками бюджету ОТГ.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ТА КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Третяков Д.А., студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Рибіна Л.А.
Сумський НАУ

Дебіторська та кредиторська заборгованість служать важливим джерелом формування фінансових ресурсів для підприємств будь-якої галузі та сфери діяльності, здійснюють свою діяльність в Україні та за її межами. Значення дебіторської та кредиторської заборгованості в діяльності підприємств зростає в ринкових умовах, оскільки мають вплив на діяльність кожної підпорядкованої структури. Дебіторська та кредиторська заборгованість мають двоякий вплив на діяльність підприємств, як з позитивного так і негативного боку.

Що стосується позитивної сторони впливу дебіторської заборгованості на діяльність підприємств та стан його фінансових ресурсів, то необхідно визначити, що дебіторська заборгованість є активом для підприємства, який приносить йому дохід. Але процес фінансових і ділових відносин підприємств може збільшити або зменшити можливість отримання прибутку, саме тому дебіторська заборгованість має негативну сторону. Збільшення дебіторської заборгованості - це зменшення обігових коштів. Дебіторська заборгованість має можливість набути статусу сумнівної заборгованості, тобто кошти можуть бути втрачені з різних причин.

Причинами формування дебіторської заборгованості є:

- несвоєчасні платежі за надані послуги, відвантажену продукцію;
- несвоєчасне відображення в обліку документів про отримання матеріальних цінностей, робіт, послуг.

Кредиторська заборгованість є джерелом позикових коштів для покриття поточних активів і має позитивний вплив на формування фінансів підприємств. Прискорення оборотності кредиторської заборгованості призводить до покращення фінансового стану підприємства.

Процес управління - це діяльність системи бізнесу, яка направлена на досягнення поставлених цілей підприємства шляхом вивчення і реалізації певних функцій з використанням відповідних методів управління. Управління системою відносин кредиторської та дебіторської заборгованості повинно бути зроблено в рамках ефективного управління фінансовими ресурсами в цілому на підприємстві за всіма видами діяльності: операційної, фінансової та інвестиційної. У відповідності з завданням управління факторами, які визначають розмір, склад, ефективність функціонування дебіторської і кредиторської заборгованості та рахунків до отримання, у структуруванні цих факторів можна виділити:

- зовнішнє середовище (макроекономічне і мікроекономічне);
- внутрішнє середовище;
- об'єктивні та суб'єктивні.

Одним з способів управління дебіторською заборгованістю є контроль за допомогою маркетингу в умовах приховування платежів дебіторів. Оптимізація кредиторської заборгованості - пошук нових підходів, за допомогою яких зміни кредиторської заборгованості можуть мати позитивний вплив на результативність діяльності підприємства та його позиції на економічному ринку країни чи за кордоном. На відміну від оптимізації, мінімізація - це система управління кредиторською заборгованістю, в якій наявна кредиторська заборгованість мінімізована або повністю погашена. У разі ефективного управління кредиторською заборгованістю підприємство зможе усунути негативні наслідки своєї присутності. Необхідно прогнозувати загальну суму боргу відповідно до цілей та результатів діяльності підприємства. Постійний контроль за кредиторською заборгованістю сприятиме підвищенню ефективності фінансового сектору підприємства, а саме аналітичного обліку, для отримання точних термінів надання та погашення позик. Незважаючи на аналіз відповідності фактичних показників індикативному рівню кредиторської заборгованості, важливим кроком є також пошук причин відхилення. На цьому етапі потрібно не тільки виявити такі невідповідності та причини, але й розробити комплекс заходів, які допоможуть привести борги до оптимальних параметрів, які були заплановані. Для більш позитивних наслідків боргових відносин, які б відповідали цілям фінансової стабільності, необхідно максимізувати прибутковість підприємства за рахунок залучення іноземного капіталу та створення стратегічного зв'язку з використанням позикового капіталу та підвищення конкурентоспроможності.

Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю повинно включати ряд елементів: - формування принципів розрахунків підприємств з контрагентами; - стандарти оцінки клієнтів та диференціація умов кредитування; - система штрафних санкцій за несвоєчасне виконання зобов'язань; - процедура стягнення дебіторської заборгованості. На сьогодні найбільшою проблемою для підприємств є управління дебіторською заборгованістю, оскільки в кризових умовах українського ринку важко дотримуватися всіх вимог, принципів та дисциплін, що можуть призвести до погіршення

Процес прогнозування боргових зобов'язань, а саме розрахунок сум дебіторської та кредиторської заборгованості, може бути не зовсім чітким, але необхідним для аналізу фінансової діяльності підприємства й уникнення нестачі грошових коштів та їх еквівалентів.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Лазуткіна В.О., студентка курсу 2м спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н, доцент Рибіна Л.О.
Сумський НАУ

Центральною ланкою місцевих фінансів є місцеві бюджети, які максимально наближені до громадян відповідних адміністративно-територіальних одиниць і спрямовані на забезпечення фінансовими ресурсами функцій місцевої системи влади. Це означає, що будь-які проблеми у роботі місцевих бюджетів негативно будуть впливати на все населення країни.

З метою усунення проблем формування і використання місцевих бюджетів з 2015 року в Україні розпочалась довгоочікувана реформа децентралізації влади, завдяки якій місцеві органи влади отримують повноваження і відповідні джерела фінансування забезпечення поточної діяльності та розвитку на місцях, тобто набувають більшої фінансової самостійності. На сьогодні фінансова самостійність місцевих бюджетів передбачена відповідними правовими нормами Бюджетного кодексу України. Раделицький Ю. зазначає, що отримання більшої фінансової самостійності на місцях відбулось завдяки реалізації таких заходів бюджетної децентралізації: встановлення єдиних нормативів відрахувань від загальнодержавних податків; скасування системи індикативного планування Міністерством фінансів України показників місцевих бюджетів; формування єдиного кошика доходів загального фонду та розширення джерел його наповнення; формування та введення в дію системи вирівнювання податкової спроможності території тощо [1].

Місцеві бюджети є головною ланкою місцевих фінансів, оскільки є найбільшим за обсягом джерелом фінансування локальних територій. Місцеві бюджети формуються за рахунок місцевих податків, зборів та неподаткових надходжень, які стягуються у законодавчому порядку з фізичних та юридичних осіб, що працюють та зареєстровані на певній місцевості. Ключовим моментом реформи децентралізації є формування так званих об'єднаних територіальних громад на добровільній основі. Тобто територіальні громади сіл, селищ, міст та їх відповідні бюджети об'єднувались в одну громаду з єдиним бюджетом, який безпосередньо мав трансфертні відносини з державним бюджетом. Головним наповнювачем бюджетів об'єднаних територіальних громад став податок на доходи фізичних осіб, 60% якого надходило до місцевих бюджетів.

Здійснення реформи бюджетної децентралізації не вирішила проблеми на сьогодні дефіцитності місцевих бюджетів. За дослідженнями Шулюк Б.С. понад 90% усіх місцевих бюджетів є дотаційними. При цьому недостатнє виділення коштів місцевим бюджетам з Державного бюджету у вигляді міжбюджетних трансфертів було причиною недофінансування місцевих бюджетів, а значить недофінансування діяльності місцевих органів влади, діяльності бюджетних установ, які фінансувались за рахунок місцевих бюджетів, не говорячи вже про недостатність коштів для розвитку адміністративно-територіальних одиниць, оскільки всі кошти йдуть на покриття поточних потреб. Надія органів місцевого самоврядування на міжбюджетні трансферти з Державного бюджету позбавляє місцеве самоврядування стимулів до ефективного господарювання, розбудови місцевої інфраструктури та соціально-економічного розвитку території в цілому.

На думку Шуляка Б.С. однією з глибинних проблем загострення дефіциту місцевих бюджетів є невідповідність видатків дохідним надходженням, що зумовлено такими обставинами [2]:

- не високий рівень обґрунтованості, прогнозування та планування місцевих доходів;
- зосередження на центральному рівні (державному бюджеті) основної частини фінансових ресурсів;
- не вирішення проблеми покриття заборгованості між бюджетами різних рівнів за взаємними розрахунками;
- тенденція здійснення видатків з місцевих бюджетів без відповідного підкріплення дохідними джерелами, що збільшує дотаційність місцевих бюджетів.

Дисбаланс між дохідною і видатковою частинами бюджетів вітчизняні науковці також пояснюють тим, що в сучасних умовах відбуваються два протилежних процеси:

перший – це спад виробництва, що призводить до скорочення дохідної частини місцевих бюджетів, за неконтрольованого росту заробітної плати, що негативно впливає на грошово-кредитну систему, посилюється інфляція і зростають ринкові ціни;

другий – необхідність збільшення видатків на соціальні програми за обмеженості бюджетних асигнувань для їх фінансування. У такій ситуації збалансувати доходи і видатки бюджетів і тим самим домогтися фінансової стабільності в регіонах України стає практично нездійсненим завданням [3]

Список літератури:

1. Раделицький Ю. Проблеми наповнення місцевих бюджетів в Україні в контексті фінансової децентралізації. URL: <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/viewFile/994/1002>
2. Шулюк Б.С. Проблеми виконання місцевих бюджетів України. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/213.pdf
3. Татарин Н.Б., Войтович В.В. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/11_2017ua/37.pdf

ТЕЗАВРАЦІЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК МЕТОД ФІНАНСУВАННЯ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

Огій Я.В., студ. 1м курсу ФЕІМ, спец. «Фінанси банківська справа та страхування»
Науковий керівник: доц. Рибіна Л.О.
Сумський НАУ

Для сільськогосподарських підприємств прибуток – один із найбільш важливих показників фінансових результатів їх господарської діяльності. Сучасна наука визначає прибуток як дохід від використання основних факторів виробництва – праці, землі, капіталу, тобто того, що відповідно являє собою заробітну плату, ренту і процент. Формування фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і раціональне використання відбувається під впливом численних об'єктивних і суб'єктивних чинників, значну роль серед яких посідає самофінансування.

Самофінансування – це процес досягнення фінансового результату підприємства – суб'єкта господарювання за рахунок власних, залучених і позичених фінансових ресурсів без участі коштів інших власників та державних структур. Самофінансування – категорія, що притаманна системі ринкових відносин, характеризує процес становлення і функціонування виробника як власника.

У світовій економічній літературі, залежно від способу відображення прибутку в звітності, зокрема в балансі, виокремлюють:

- приховане самофінансування;
- відкрите самофінансування (тезаврація прибутку).

Тезаврація прибутку - це спрямування його на формування власного капіталу підприємства з метою фінансування інвестиційної та операційної діяльності. Величина тезаврації відповідає обсягу чистого прибутку, який залишився в розпорядженні підприємства після сплати всіх податків та нарахування дивідендів. Збільшення власного капіталу в результаті тезаврації прибутку підприємства позначається також як відкрите самофінансування.

Величина тезаврації відповідає обсягу чистого прибутку, який залишився в розпорядженні підприємства після сплати всіх податків та нарахування дивідендів. Збільшення власного капіталу в результаті тезаврації прибутку підприємства позначається також як відкрите самофінансування. Для визначення рівня самофінансування розраховують коефіцієнт самофінансування.

Коефіцієнт самофінансування розраховується як відношення тезаврованого прибутку до чистого прибутку. Чистий прибуток – прибуток до оподаткування за мінусом суми нарахованого податку на прибуток за податковою ставкою 18%.

В балансі підприємства, тезаврований прибуток відображається згідно наступних позицій у пасиві за статтями:

- нерозподілений прибуток;
- резервний капітал;
- статутний капітал.

При тезаврації прибутку, як правило, підвищується курс корпоративних прав підприємства; в активі він може бути спрямований на фінансування будь-яких майнових об'єктів:

- оборотних і необоротних;
- короткострокових і довгострокових.

Тезаврація прибутку здійснюється з метою розширення обсягів фінансово-господарської діяльності підприємства за такими двома основними напрямками – поповнення оборотного капіталу та фінансування необоротних активів.

Фінансування підприємства за рахунок тезаврації прибутку має як переваги, так і недоліки. До основних переваг самофінансування у вигляді тезаврації слід віднести такі:

- тезавровані кошти не потрібно повертати та сплачувати винагороду за користування ними;
- тезаврація прибутку при ефективному його використанні може призвести до збільшення прибутку підприємства в майбутньому.

Недоліки самофінансування (тезаврації) у тезовому вигляді можна охарактеризувати таким чином:

- недостатній контроль за внутрішнім фінансуванням знижує вимоги до ефективного використання коштів;
- іноді можлива помилковість інвестицій при неврахуванні рентабельності вкладень у підприємство.

Отже, самофінансування у вигляді тезаврації прибутку є економічною базою самостійності й самоуправління суб'єктів підприємницької діяльності. Для них воно означає: вигідне (найдешевше) вкладення капіталу, обов'язкове фінансування поточних та інвестиційних потреб за рахунок власних коштів, гарантовану можливість збільшення фінансової стійкості. Також слід врахувати, що розмір тезаврованого прибутку прямо пропорційно впливає на розмір виплачених дивідендів (наприклад для акціонерного товариства). Так, при збільшенні тезаврованого прибутку розмір виплати дивідендів буде менший, а при його зменшенні виплати дивідендів будуть вищі. З цього випливає, що на тезаврацію впливає дивідендна політика підприємства.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКІВ

Бондаревська Д.Р., студентка курсу 2м спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н, доцент Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

Головною метою діяльності (місією) установ природоохоронної галузі, однією з яких є Національний парк «Слобожанський» Харківської області, є ефективне збереження біорізноманіття, включаючи природні, культурні, історичні і соціально-економічні аспекти. На сьогодні в Україні існує 49 національних природних парків. На них держава покладає збереження цінних природних комплексів та підтримання екологічної природної рівноваги в регіонах, проведення науково-дослідної та екологічної освітньо-виховної роботи, створення умов для рекреації [1].

Покриття прямих і непрямих витрат, пов'язаних із функціонуванням національних парків, а отже забезпечення ефективної охорони біорізноманіття, потребує відповідного обсягу фінансових ресурсів. На глобальному, національному і регіональному рівнях діють різні політичні документи, стратегії і угоди, які підкреслюють необхідність і важливість функціонування територій природоохоронної галузі. Багато країн ратифікували міжнародні конвенції, які є підвалинами функціонування природоохоронних зон і збереження біорізноманіття, відповідно твердо зобов'язались дотримуватись їх вимог, в тому числі стосовно виділення коштів на підтримку біорізноманіття. Таким чином, у світовій практиці основними джерелами фінансування установ природоохоронної галузі є: національні державні бюджети, міжнародна донорська допомога і кошти неурядового, приватного секторів. В ринкових умовах віддавати перевагу якомусь одному чи невеликими за обсягами джерелами є досить ризиковано. Тому важливо мати різноманітну фінансову базу.

В Україні джерелами фінансування національних парків і заповідників відповідно до законодавства є кошти загального та спеціального фондів Державного бюджету України; кошти місцевих бюджетів, благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій, громадян та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством [2].

На думку Данилко С.В. серед дієвих фінансових джерел забезпечення діяльності національних парків та інших заповідних територій можуть бути екологічні фонди: на державному рівні, на місцевому рівні. Екологічні фонди є фондами цільового спрямування. Це означає, що кошти, які нагромаджуються в екологічних фондах за рахунок нагромадження позабюджетних коштів, спрямовуються виключно на забезпечення природоохоронних заходів. Цільові екологічні фонди у природоохоронній сфері можуть наповнюватися завдяки таким видам фінансових ресурсів [3]:

- частини штрафів та грошових стягнень за шкоду, заподіяну їм у результаті порушення законодавства про природно-заповідний фонд, у розмірі 70 відсотків від загальної суми штрафів та грошових стягнень;
- коштів, одержаних від реалізації конфіскованого або вилученого відповідно до законодавства майна, яке було зняттям або предметом екологічного правопорушення на їх території;
- частини платежів підприємств, установ та організацій за забруднення відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду, що визначається на підставі еколого - економічної оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище;
- цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій, у тому числі міжнародних і зарубіжних, та громадян.

На думку більшості експертів поточне фінансування національних парків вважається є недостатнім для збереження природних комплексів. Бюджетних коштів, що виділяються національним паркам і заповідникам, вистачає лише на заробітну плату існуючого штатного персоналу, податки, витрати на комунікації, охорону, обслуговування частини інфраструктури та інші мінімальні експлуатаційні витрати. Суттєві дії з охорони і збереження біорізноманіття залишаються не профінансованими.

Чинне законодавство України передбачає право національним паркам залучати кошти із додаткових джерел фінансування. При цьому важливим моментом є те, що національні парки не є комерційними організаціями, тому вони можуть здійснювати підприємницьку діяльність за умови, що вона відповідає цілям функціонування природоохоронних установ. Наприклад, додатковими джерелами фінансування національних парків можуть бути кошти, отримані від орендної плати юридичних чи фізичних осіб за використання земельних ділянок та інших об'єктів нерухомості парків в цілях забезпечення туризму і відпочинку; кошти від реалізації товарів, виконання платних робіт, послуг в рамках просвітньої, рекреаційної, наукової, рекламновидавничої та іншої діяльності національних парків.

Список літератури:

1. URL: <https://tsn.ua/tourism/u-radi-virishili-reanimuvati-ukrayinski-prirodni-parki-1161393.html>
2. Про природно-заповідний фонд України. Закон України в ред. 19.04.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
3. Данилко С.В. Екологічні фонди у заповідній сфері України: статистичний аспект. URL: http://www.rusnauka.com/18_NiIN_2007/Economics/22751.doc.htm

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОНЛАЙН СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Мацак Д.Р., студ.2 ст. курсу, ФЕІМ спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: доц. І.Д. Самошкіна
Сумський НАУ

Глобалізація економічних процесів та розвиток електронної економіки докорінно змінили сприйняття сучасних технологій підприємств. Так, частка доходів в Інтернеті за останні роки поступово зростала і досягла рекордно високих показників. Для багатьох виробників створення власного віртуального каналу збуту є необхідною умовою успішної роботи на ринку та досягнення максимальної ефективності у задоволенні потреб клієнтів.

В умовах віртуалізації економічних відносин суб'єкти страхового ринку не можуть залишатися осторонь цих процесів, тому з метою підвищення якості і доступності страхових послуг необхідним є поширення інтернет-технологій в страхуванні.

За допомогою Інтернет-технологій страховики виходять на ринок і уникають тривалого і дорогого процесу створення традиційних каналів дистрибуції. Це, в свою чергу, дозволяє знижувати ціну на страхову послугу, що дозволяє залучити значну кількість клієнтів та збільшити конкурентоспроможність.

Інформаційні технології радикально змінюють цінність та активність учасників страхових відносин в управлінні ризиками, особливо серед страхових посередників. Всесвітня мережа Інтернет змінює поведінку споживачів, надаючи страховикам цілодобовий доступ до інформації про умови страхування, спосіб страхової виплати та ймовірність отримання компенсації, акцій тощо. Страховики активно продають свої бренди та послуги в Інтернеті, а також через мобільні додатки та телекомунікації, залучаючи якомога більше клієнтів. Можна сказати, що процес надання страхових послуг змінився - від збору інформації, консультацій та укладання договору до отримання компенсації.

Зазвичай інтернет-страхування не повинно обов'язково повністю завершитись в мережі, тому можна виокремити такі етапи інтернет-страхування:

- вибір страхового продукту однією компанією або шляхом порівняння декількох компаній
- розрахунок страхової суми та вартості додаткових послуг
- оформлення замовлення, заповнення відповідної форми
- оплата кредитною картою або іншим способом платежу
- при необхідності зустрічі з представником для укладення страхового полісу

Веб-сайт страхової компанії в Інтернеті повинен запропонувати клієнту широкий спектр послуг. Шукаючи веб-сайти страхових компаній, в Інтернеті є дві страхові системи, а саме: "оф-лайн" та "он-лайн" страхування.

Оф-лайн страхування дає можливість отримати інформацію про товари та послуги компанії відповідно до умов договору, розрахувати суму страхового платежу та задати запитання фахівцю в режимі он-лайн або електронною поштою.

Он-лайн страхування пропонує можливість розрахувати витрати, здійснити онлайн-платіж та негайно отримати (або роздрукувати) свій страховий поліс тощо.

Слід звернути увагу на супермаркети он-лайн-страхування, тобто такі сайти, що дозволяють обрати страховку, яка відповідає вимогам користувача. На відповідному сайті потрібно залишити заявку на вид страхування, який зацікавив, пізніше дана інформація розсилається компаніям, які співпрацюють з таким супермаркетом. Таким чином замовник отримує пропозиції від страховика електронною поштою і відповідно обирає найбільш цікаві для нього умови страхування.

Відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» наразі є можливість придбати повноцінний електронний поліс, який має ту ж юридичну силу, що і друкований документ з «мокрою» печаткою, лише для виїжджаючих за кордон.

Страховики широко використовують Інтернет-технології для розширення свого страхового бізнесу, укладання договорів та продажу страхових полісів.

Онлайн-страхування пропонує багато значних переваг як для страховиків, так і для страхувальників. Для страхувальника основною перевагою є скорочення витрат часу і сил, адже заповнення заявки на сайті займає декілька хвилин, а відвідування офісу може зайняти декілька годин, економія коштів. Перевагами для страхової компанії є: менші витрати в порівнянні з веденням звичайного офісу; Трансакційні витрати для запуску віртуальних офісів значно нижчі, ніж для обслуговування клієнтів у типовому офісі. Відкриття інтернет-офісу автоматично призводить до географічної диверсифікації страхових продуктів компанії. Презентація в Інтернеті відкриває нові можливості просування послуг компанії на ринку, тобто використання Інтернет-маркетингу, надає можливість збільшення продажів страхових продуктів через відкритий доступ до клієнтів з усього світу; Можливість обслуговування клієнтів на новому рівні - сім днів на тиждень, 365 днів на рік.

Отже, розвиток страхових Інтернет- послуг пропонує значні переваги як для страхувальника, так і для самої страхової компанії, тому страховики повинні максимально орієнтуватися на розвиток цього бізнесу, створюючи та розвиваючи свої Веб-портали, при цьому роблячи їх доступними для потенційних клієнтів.

РОЛЬ ПОСЕРЕДНИКІВ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ

Мачуська М.О. студ. 4 курсу, ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий курівник: доцент І.Д. Самошкіна
Сумський НАУ

Світова економіка постійно переживає кризові хвилі, адаптується до все нових змін та нововведень, генерує нові економічні явища та механізми їх реалізації. Постійні зміни змушують усіх суб'єктів економічних відносин пристосовуватись до зовнішніх збудників та впроваджувати захисні механізми. Страховий ринок не є винятком в даному випадку, його особливістю є диверсифікація каналів реалізації продуктів та яскравий синергетичний ефект від співпраці з іншими інститутами. Ступінь розвитку страхового ринку країни залежить від ефективності діяльності страхових та нестрахових посередників. З науково-технічним розвитком вдосконалюються і засоби розповсюдження та продажів страхових продуктів. Сьогодні в Україні гостро стоїть питання правового регулювання діяльності страхових посередників, особливо розвитку страхового брокерства.

На страховому ринку України посередники існують з кінця 80-х років, тобто з моменту його виникнення. Посередники - це страхові агенти, фізичні особи, які працювали на умовах трудової угоди чи контракту, а також юридичні особи, для яких страхове посередництво не було виключним видом діяльності (залізничні каси, туристські фірми, ощадбанк тощо). Функції страхових посередників виконували і продовжують виконувати страхові компанії, які продають страхові продукти іноземних страховиків.

Професійні страхові посередники почали з'являтися на страховому ринку в середині 90-х років в особі страхових брокерів, що працювали в інтересах страховиків, забезпечуючи їм перестраховання як на українському, так і на зарубіжних перестраховальних ринках. Основу фахівців страхових брокерських фірм становлять колишні працівники страхових компаній середньої і вищої ланки.

На сьогодні можна з упевненістю зазначити, що з кожним роком зростає довіра населення до страхування як інституту реального захисту майнових та соціальних інтересів громадян. Свідченням цього є постійне збільшення активів страхових компаній, кількість страхових відшкодувань та підписаних угод. Проте потенційні можливості вітчизняного страхування значно більші, і вони потребують свого розвитку. Цьому могла б сприяти масова пропаганда можливостей галузі, консалтингу послуг тощо. Але засобами рекламних акцій це питання не вирішити. Назріла необхідність створити посередницький ринок між страховиками і потенційними клієнтами.

Страховий посередник діє на страховому ринку поряд зі страхувальником і страховиком. Страхова індустрія використовує різні типи посередників та їхні комбінації. Посередницькі функції можуть виконувати: персонал страхових компаній, агенти, брокери, банки, туристські агентства, відділення зв'язку, агентства нерухомості, автосалони тощо.

Професійна компетентність страхових посередників становить суттєвий елемент захисту страхувальників, і тому необхідні заходи, спрямовані на отримання страховими посередниками загальних, комерційних та професійних навичок і знань. Зміст кваліфікаційних вимог у різних країнах неоднаковий. Міжнародне бюро страховиків та перестраховиків (об'єднання національних професійних асоціацій страхових посередників Європейського Союзу) у своїй резолюції від 7 жовтня 1992 р. пропонує встановити програму навчання з мінімальним обсягом 300 годин за період, що становить 18 місяців, з обов'язковим складанням іспитів після курсу навчання.

У тому разі, якщо посередники незадовільно виконують свої обов'язки і, відповідно, їхні клієнти зазнають фінансових втрат, останні мають отримати компенсацію. Надання таких фінансових гарантій вимагається насамперед від брокерів. Загалом вважається, що страхові компанії несуть повну фінансову відповідальність за професійні дії своїх агентів. При цьому постає низка проблем, коли йдеться про агентів, які працюють на кілька компаній.

Щодо страхових брокерів існують деякі види гарантій покриття їхньої професійної відповідальності. Найпоширенішим, а в багатьох країнах обов'язковим, є страхування професійної відповідальності страхових брокерів. Існує також вид гарантії у формі банківського депозиту.

В Україні досі немає механізму надання фінансових гарантій з боку страхових посередників. Без високопрофесійних каналів дистрибуції страхових послуг страховим компаніям буде дуже важко вирішити проблему залучення значної кількості клієнтів для підтримки стабільного фінансового стану. Державні вимоги до збільшення гарантованого капіталу страхових компаній обов'язково призведуть до значного зменшення кількості страхових компаній, що сприятиме переходу частини страховиків на страховий посередницький ринок.

Таким чином, ефективний розвиток страхового ринку не можливий без розвитку його інфраструктури, яка забезпечує процес створення страхового продукту, його реалізацію, а також подальший супровід після продажу до закінчення терміна дії страхового договору. Інфраструктура страхового ринку включає в себе страхових посередників роль яких зростатиме, що піде на користь як страхувальникам, так і страховикам. Отже, наявність значної кількості страхових посередників дасть можливість активізувати український страховий ринок і наблизити його до Єдиного світового ринку страхування.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Хукаленко Є.О., студ. 4 курсу . ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

Проблеми забруднення навколишнього середовища та природних ресурсів та нераціонального природокористування – одні із найбільш нагальних і гострих проблем сучасності та вимагають участі усіх держав як на національному, так і на транснаціональному рівнях.

Через неврегульованість механізму економічної відповідальності суб'єктів господарювання, особливо підприємств з підвищеною небезпекою – винуватців аварій, держава бере на себе асигнування значних бюджетних коштів на подолання негативних екологічних явищ. У вирішенні цих проблем особливої актуальності набуває розробка та впровадження дійової системи екологічного страхування практично в усіх галузях народного господарства.

На перший план все активніше виступають не стільки традиційні політичні й соціально-економічні проблеми, скільки злободенні екологічні проблеми, які в наш час посіли провідне місце серед проблем на національному рівні. Саме тому одним із пріоритетних національних інтересів України є забезпечення екологічно безпечних умов життєдіяльності людини і суспільства, збереження навколишнього середовища. З метою управління екологічною безпекою для виконання задач, які сформульовані у Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року», виникає потреба прогностичної оцінки екологічного ризику, як міри реальних існуючих загроз для прийняття попереджувальних заходів щодо зниження даного рівня ризику, що стає все більш актуальним.

На сьогодні зростає кількість техногенно-екологічних аварій та катастроф, ядерних інцидентів, об'єктів та видів діяльності, які є джерелами підвищеної небезпеки для навколишнього природного середовища, актуалізуються проблеми зберігання та знешкодження екологічно небезпечних відходів, посилюються негативні впливи господарської діяльності на стан екосистеми. Така ситуація спонукає країни світу посилювати еколого-правові вимоги до виробничої та іншої господарської діяльності, здійснювати економічне стимулювання природоохоронної діяльності і одночасно підвищувати відповідальність за шкоду, заподіяну внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, а отже, впроваджувати екологічне страхування.

В Україні ще не визначено чітких механізмів страхування ризиків виникнення небезпечних техногенно-екологічних, ядерних інцидентів тощо. Для впровадження і регулювання ринку екологічного страхування необхідно створити на державному рівні відповідні фінансові інститути, організувати функціональну структуру національної системи екологічного страхування та розробити функціональну модель розвитку екологічного страхування з метою застосування цілісного підходу до формування ринку екологічного страхування в Україні.

Основними суб'єктами на ринку екологічного страхування мають бути: Державна та акціонерні страхові компанії, Національний фонд екологічного страхування, Національний пул екологічного страхування, а також безпосередньо страхувальники та треті особи, на користь яких укладаються договори екологічного страхування. Функціональні обов'язки пропонують розподілити так: Національний фонд екологічного страхування розробляє стратегію розвитку екологічних послуг в Україні, концептуальні засади розвитку екологічного страхування, основні методологічні питання щодо удосконалення нормативно-правової бази екологічного страхування; Державна та акціонерні страхові компанії визначають страхове поле екологічного страхування, розробляють програми (правила) страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання, виконують актуарні розрахунки страхових тарифів, є гарантом формування Національного страхового пулу; Національний пул екологічного страхування забезпечує функціонування системи перестраховування екологічних ризиків.

Ключовим питанням у розвитку системи екологічного страхування є визначення обсягу тарифних ставок. На величину страхового тарифу в системі екологічного страхування підприємств промисловості впливають наступні чинники: частота виникнення еколого-техногенних аварій, кількість підприємств з підвищеним ступенем екологічної небезпеки, розміщених на певній території, максимальний збиток, який може бути спричинений навколишньому середовищу внаслідок виникнення страхового випадку; імовірність виникнення страхового випадку; рівень екологічної небезпеки обладнання тощо.

Таким чином, можна сказати, що навколишнє природне середовище потребує розумного науково обґрунтованого контролю за використанням, збереженням та примноженням сировини а саме вдосконалення законодавчої бази екологічного страхування; пріоритетним напрямом у розвитку екологічного страхування має стати обов'язкове страхування відповідальності власників джерел підвищеної екологічної небезпеки в разі заподіяння шкоди третім особам внаслідок аварійного забруднення навколишнього середовища; розвиток добровільного та обов'язкового екологічного страхування; впровадження державної підтримки ринку екологічного страхування; покращення механізму використання екологічного аудиту, який слугує потужним інформаційним ресурсом під час здійснення екологічного страхування.

ФІНАНСОВА ОЦІНКА СТАНУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

Голубенко А.В., Павленко А.В., студентки 2 с.т. курсу факультету ЕіМ, спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Шалигіна І.В.

Сумський НАУ

Рівень життя громадян держави є одним з основних інтегральних показників розвитку її суспільства, який у свою чергу залежить від рівня доходів населення і їх купівельної спроможності. Одним з головних показників і чинників рівня соціально-економічного життя країни є рівень заробітної плати, який виступає як елемент структури доходів. На сьогодні проблема України полягає у значній різниці між високою вартістю життя і низькою ціною праці. В структурі доходів населення України з 2004 по 2018 роки найбільший відсоток (44,8%) заробітна плата становила у 2007 році, а найменший (39%) – у 2015 році. Соціальна допомога та інші трансферні платежі, відповідно, 36,7% і 40,8%. Для порівняння у 1991 році заробітна плата становила 54,5%, соціальна допомога та інші трансферні платежі – 34,1%. Наразі в Україні більшість населення стрімко біднішає на фоні стрімкого підвищення тарифів за комунальні послуги і високого рівня інфляції. Дана ситуація загрожує соціальній стабільності, зменшує мотивацію працівників до продуктивної праці і породжує інші економічно-соціальні проблеми (тіньова економіка, злочинність, демографічні проблеми тощо). Тому дослідження динаміки рівня заробітної плати в Україні в контексті виконання нею своїх функцій є актуальним.

Важливу роль у формуванні рівня заробітної плати та виконання нею відтворювальної функції відіграє рівень мінімальної заробітної плати - законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може проводитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці. Один із підходів визначення розміру мінімальної заробітної плати полягає в орієнтації на мінімальні потреби, які потрібно задовольняти для збереження життя. При такому підході розмір мінімальної заробітної плати залежить від прожиткового мінімуму і, очевидно, не має бути нижчим. Аналізуючи динаміку цих показників з 2006 по 2018 роки (рис. 1) можна стверджувати наступне. До 2010 року мінімальна заробітна плата була меншою за прожитковий мінімум. Лише починаючи з 2011 року спостерігалось незначне перевищення її розміру.

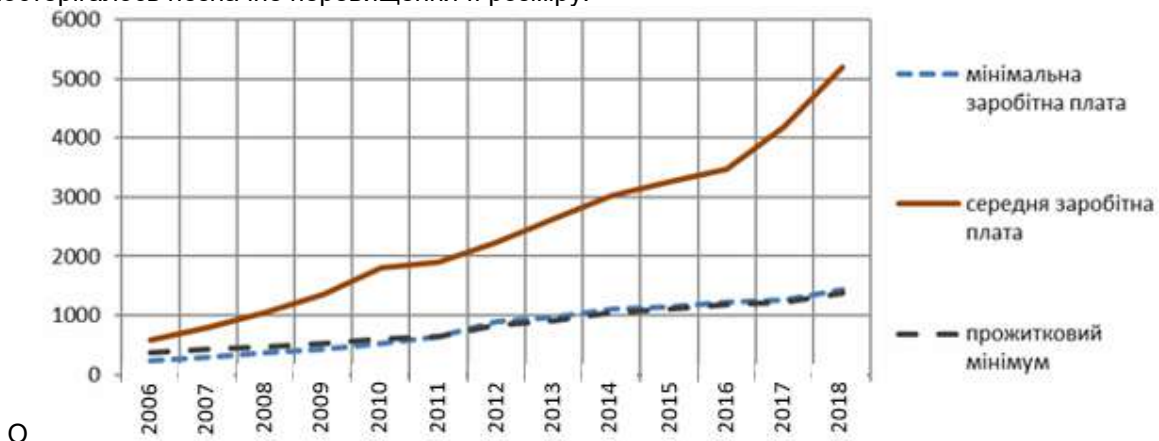

Рисунок 1 - Динаміка середньої і мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму

Найбільше це відбулось у 2013 році (в 1,065 разів), в 2018 році – в 1,036 разів. Проте у відповідності до вимог Європейської соціальної хартії, мінімальна заробітна плата має перевищувати прожитковий мінімум, що найменше, в 2,5 разів. Позитивним є збільшення мінімальної заробітної плати у 2018 році до 3723 грн. Але враховуючи ті факти, що, по-перше, у структурі сукупних витрат домогосподарств витрати на харчування у 2016 році становили 51,3%, а заробітна плата в структурі сукупних доходів лише 40,8%, по-друге, на одного працюючого у 2017 році в середньому припадає 1,62 не працюючого населення, по-третє, високий рівень у структурі доходів соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансферів (на рівні 32,4%) можна стверджувати, що до 2018 року мінімальна заробітна плата не виконувала своїх функцій. Очевидно, що при такому підході визначення рівня мінімальної заробітної плати необхідно враховувати, що найменше, утримування працюючою особою людей не працездатного віку та удосконалити методику розрахунку прожиткового мінімуму. Тому можна стверджувати, що рівень прожиткового мінімуму на сьогоднішній день в Україні є заниженим.

Отже, з метою покращення виконання заробітною платою своїх функцій пропонується: удосконалити методику розрахунку прожиткового мінімуму, зокрема: вчасно враховувати зміни споживчого попиту і структури реальних сукупних витрат населення; переглянути терміни споживання непродовольчих товарів у бік скорочення; в структурі прожиткового мінімуму враховувати податок на доходи фізичних осіб; узгоджувати темпи зростання мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму з темпами зростання споживчих цін і тарифами на комунальні послуги.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-АУКЦІОНІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕОБРОБЛЕНОЇ СИРОВИНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗБІЛЬШЕННЯ ДОХОДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Александрова Г. В., студ. 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак
Сумський НАУ

Україна завдяки своєму вигідному географічному положенню володіє потужним ресурсним потенціалом із загальною площею лісових ділянок 10,4 млн га, з яких 73% підпорядковано підрозділам Держлісагенства [1]. Тобто, Україна має прямий доступ до деревинної сировини, на виробу з якої сьогодні спостерігається попит. А отже, виведення стану деревообробної промисловості в нашій державі на вищий рівень позитивно вплине на економічний стан країни в цілому: більший попит на виробу із дерева, виготовлені вітчизняними виробниками, призведе до збільшення рівня зайнятості населення, а платоспроможне населення є джерелом поповнення державного бюджету.

Деревообробна галузь України цілком задовольняє державні внутрішньо-господарські потреби, а меблева промисловість взагалі оновлена за рахунок новітніх технологій. Виходячи з вищесказаного, постає питання: чому такий потужний потенціал деревообробної галузі нашої країни не реалізується повною мірою? Чому вітчизняні виробники меблів та ін. виробів із деревини не мають можливості реалізувати виготовлену продукцію в запланованому обсязі ні на внутрішньому, ні на зовнішньому ринках?

На внутрішньому ринку негативно на дохідність досліджуваних підприємств впливає неможливість виробником запропонувати споживачам доступні ціни на власні виробу. Як правило, малі та середні підприємства не можуть зменшити ціну у зв'язку з покриттям витрат на собівартість товарів, а саме – на необроблену деревину. Тоді, як на зовнішньому ринку вітчизняні виробники не можуть реалізувати свій потенціал у зв'язку з митними бар'єрами. В країнах, які входять до Митного Союзу, ввізне мито для української продукції із деревини коливається від 12% до 18%, а в країнах ЄС – 7% (якщо наявні пільги – 3,5%) [2]. В свою чергу, Україна скасувала митні бар'єри на імпортовану та експортовану продукцію деревообробної галузі.

В ситуації, що склалася, спостерігаємо такі чинники, які значною мірою гальмують розвиток деревообробної галузі в Україні: завищені ціни на необроблену деревину на внутрішньому ринку та незахищеність вітчизняних виробників від зовнішньої експансії українського ринку деревини.

Вітчизняний виробник стикається з суттєвою перешкодою в процесі реалізації своєї продукції на внутрішньому ринку. Цінова політика українських виробників не приваблює українських споживачів. В цілях покриття понесених на виробництво затрат, підприємства не можуть реалізувати свої товари за нижчими цінами. Чому вітчизняні представники малого і середнього бізнесу, що входять у деревообробну галузь, не можуть придбати сировину для своїх потреб за вигідними цінами? Ліси є багатством народу, і 6.7 млн га (73%) від загальної площі лісових ділянок підпорядковуються Держлісагенству.

До 2015 рік Держлісагенство займалося реалізацією необробленої деревини двома методами – шляхом проведення аукціонів (загальних, спеціалізованих, додаткових), а також укладанням довгострокових договорів з покупцями. Варто зауважити, що метод укладання довгострокових договорів був хоча б дещо вигіднішим для українських виробників, адже на спеціалізованих аукціонах відбувалося штучне формування завищених цін, від чого сильно потерпав мали і середній бізнес. Слід звернути увагу, що в таких країнах ЄС як Польща та Австрія вже давно необроблена деревина реалізується методами укладання коротко-, середньо-, довгострокових договорів, а також проведенням як звичайних так і інтернет-аукціонів.

Наразі, Держлісагенство підписало угоду з державним підприємством ProZorro. Тож планується співпраця між вищезазначеними відомствами з метою впровадження інтернет-аукціонів для прозорої реалізації необробленої сировини в Україні [3].

Якщо впровадження інтернет-аукціонів дозволить вітчизняним виробникам закуповувати сировину за стартовими, не сформованими штучно, цінами, це стане передумовою для входження ними на внутрішній ринок, і хоча б в певній мірі вирівняти конкурентні умови, в яких знаходяться українські виробники по відношенню до імпортерів.

Джерела інформації:

1. Товариство лісівників України. URL : <https://tlu.kiev.ua/obgovorjujemo-zakonoproekti/profesiino-prolis/objektivna-informacija-shchodo-lisiv.html>
2. Сергій Сагаль. Аналіз потенціалу лісового сектору в Україні. URL : http://www.enpi-fleg.org/site/assets/files/2116/report_sagal_forest_sector_potential.pdf
3. Українську деревину продаватимуть на ProZorro – Держлісагенство. Укрінформ: Мультимедійна платформа іномовлення України URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2715336-ukrainsku-derevinu-prodavativut-na-prozorro-derzlisagentstvo.html>

ВИКОРИСТАННЯ SWOT-АНАЛІЗУ ПРИ РОЗРОБЦІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МАЛОДІВИЦЬКОЇ ОТГ ЧЕРНІГОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Безрученкова Н.М., студ. 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак
Сумський НАУ

Малодівицька об'єднана територіальна громада (Малодівицька ОТГ) Чернігівської області утворена шляхом добровільного об'єднання територіальних громад відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». До складу громади увійшли 13 населених пунктів. Загальна площа становить –23865,3 га., населення громади становить – 4250 чол.

SWOT-матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, які мають стратегічне значення для Малодівицької ОТГ. Саме ці взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики і ризики, які є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку громади на довгострокову перспективу.

Так, до сильних сторін слід віднести практику залучення інвестицій в місцевий сільськогосподарських сектор економіки, який вже зараз дає відчутні позитивні результати у вигляді збільшення надходжень до місцевого бюджету (в т. ч. від ПДФО, податку на землю). Можна розраховувати, що подальше поширення таких дій з боку місцевої влади сприятиме формуванню позитивного інвестиційного іміджу громади не лише в сільськогосподарській сфері, але й в переробній промисловості (в першу чергу, тій, що пов'язана із переробкою продукції місцевих с/г-підприємств, індивідуальних підсобних господарств).

Водночас, використання значної частини сільськогосподарських земель невеликими господарствами паралельно формує вагомий потенціал для розвитку кооперативного руху, який матиме змогу дати «друге дихання», активізувати місцевий підприємницький рух, зробити інтегровану позицію господарств більш конкурентною.

У якості слабких сторін об'єднаної громади на конкурентному фоні інших адміністративно-територіальних утворень базового рівня, окрім іншого, ідентифіковано такі, як недостатня пропозиція робочих місць на локальному ринку праці, брак чітко визначеної спеціалізації малих сільських господарств, мала кількість малих, середніх та мікропідприємств. Кожен із згаданих чинників відноситься до економічної сфери життєдіяльності Малодівицької ОТГ. В сукупності, вони слугують вагомим стримуючим чинником її розвитку та, водночас, формулюють напрямки пріоритетного прикладення зусиль з їх усунення/нейтралізації.

Також, немаловажними внутрішніми стримуючими факторами є такі як поганий стан доріг місцевого значення, відсутність належного вуличного освітлення, нерозвиненість локального сектору побутових послуг, відсутність належної пропозиції дозвілля для молоді у позашкільний час. Зазначені негативним чином відображаються на комфорті проживання мешканців (а деякі з них також є складовою інвестиційної привабливості громади), яка є сама собою повинна бути однією з основних цілей місцевого розвитку.

Серед можливостей, які формує зовнішнє середовище Малодівицької ОТГ, виокремлено цілий ряд факторів, пов'язаний із потенційними перевагами, які може давати міжмуніципальна співпраця (зокрема – в питанні поводження з твердими побутовими відходами, роздільного збирання сміття і т. ін.). збільшення демографічного та економічного потенціалу у випадку приєднання до громади сусідніх сільських населених пунктів. Немаловажним є «накладання» сильної сторони «Висока родючість місцевих земель сільськогосподарського використання» із шансами розвитку, які можуть бути реалізованими у випадку стимулювання розвитку сільськогосподарської кооперації. Матеріальна, методична та технічна підтримка міжнародних організацій, які зараз активно діють в Україні, можуть лише посприяти такій реалізації.

Цілий спектр об'єктивних факторів стримують розвиток об'єднаної громади та становлять загрозу для успішної реалізації поставлених завдань, особливо тих, реалізація яких направлена на довгострокову перспективу. Зокрема, негативні демографічні тенденції «вимивають» трудові ресурси з місцевої економіки та, разом із диспропорціями у розширенні сфери компетенцій місцевої влади та їхнім фінансовим забезпеченням, збільшують у відносних величинах соціальне навантаження на місцевий бюджет; міжтериторіальна конкуренція, непрозорість правил розподілу Державного фонду регіонального розвитку та «розмивання» фінансової підтримки державою об'єднаних громад створюють в середньостроковій перспективі загрозливий фон для місцевих фінансів. Ці та ряд інших загроз не можуть бути усунені місцевою владою, проте врахування їх у своїй поточній та стратегічній діяльності є обов'язковим.

Підводячи підсумки, варто зазначити, що, не зважаючи на негативні фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, громада диспонує цілим спектром сильних сторін, конкурентних переваг, які, при використанні «вікон можливостей» що перед нею в сьогоденних умовах відкриваються, дають їй перспективи прискореного росту. При цьому, цей ріст стосується не лише економічної сфери (сільське господарство, мале підприємництво), але й соціальної (опіка над людьми старшого віку, підвищення якості медичних послуг) та екологічної (підвищення ефективності поводження з ТПВ).

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХОТІНСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ СУМСЬКОГО РАЙОНУ

Герман Т. М., студ. 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак
Сумський НАУ

Активізація підприємництва та зростання його ефективності є одним із головних чинників позитивних структурних змін у місцевих громадах, підвищення якості життя населення. Розвиток підприємництва також сприяє інституційній перебудові суспільства на основі поширення економічної свободи та становлення його середнього класу як підґрунтя соціально-економічної стабільності на різних рівнях управління.

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» у Сумському районі Сумської області Хотінська селищна, Кіндратівська, Олексіївська сільські ради рішеннями від 12 вересня 2016 року об'єдналися в Хотінську селищну територіальну громаду з адміністративним центром у селищі Хотінь, включивши до її складу: селище Хотінь, село Писарівка, село Кіндратівка, село Костянтинівка, село Степне, село Перше Травня, село Олексіївка, село Володимирівка, село Новомиколаївка, село Андріївка. Хотінська селищна об'єднана територіальна громада – друга створена на території Сумського району та входить в двадцятку перших створених на території Сумської області. Межує з Кияницькою, Кровненською, Стецьківською, Біловодською сільськими радами.

Громада об'єднує 10 населених пункти, з них - 1 селище і 9 сільських населених пункти. На сьогодні населення ОТГ складає 5109 чол., а площа - 176,55 м. кв.

В наслідок утворення громади з центром в Хотіні, цього року власні доходи селища зросли більше, ніж вдвічі: з 5 млн. 938 тис. грн. до 12 млн. 351 тис. грн. Але ще у 2016 році спостерігалось збільшення доходів внаслідок внесення змін до Бюджетного кодексу України, а саме за рахунок зарахування до місцевих бюджетів коштів за надання адміністративних послуг, а також стрімкого росту індексації нормативної грошової оцінки земель, збільшення ставки оподаткування у 1,8 рази по єдиному податку з сільськогосподарських товаровиробників.

На території громади діють такі підприємства: ТОВ АФ «ЛАН» (вирощування зернових та технічних культур), ТОВ АФ «СТЕП» (вирощування зернових та технічних культур), ТОВ АФ «ГАРАНТ» (вирощування зернових та технічних культур), ТОВ АФ «РОСТ» (вирощування зернових та технічних культур), ТОВ «ФАВОР» (промислове виробництво), ТОВ ВКП «НОТЕХС» (виробництво будівельних матеріалів), Хотінський ПАЛ (професійно-технічна освіта), АФ «Хотінська» (вирощування зернових та технічних культур) та Хотінська селищна рада (державне управління загального характеру). Всі виробничі підприємства є найбільшими платниками податків (табл. 1).

Таблиця 1 - Найбільші платники податків у громаді, тис. грн. (сплачено за 9 місяців 2017 року)

Назва	Податок з доходів фізичних осіб	Плата за землю	Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників
ТОВ АФ «ЛАН»	1329,5	487,3	535,7
ТОВ АФ «СТЕП»	6228,1	219,9	153,1
ТОВ АФ «ГАРАНТ»	1248,5	203,4	200,3
ТОВ АФ «РОСТ»	503,6	289,5	233,5
ТОВ «ФАВОР»	1006,3	211,5	
ТОВ ВКП «НОТЕХС»	71,8	16,2	
Хотінський ПАЛ	274,7		
АФ «Хотінська»	4,2	88,5	

Процес децентралізації дав шанс на відродження селищу Хотінь, яке до 1914 року було центром окремої Хотінської волості Сумського повіту та відоме своїм палацом авторства архітектора Джакомо Кваренгі.

Створення спроможної об'єднаної територіальної громади є реальним кроком до розвитку території Хотінської селищної ради, Кіндратівської та Олексіївської сільських рад, що забезпечить гідний рівень населення. Безпосередньо на місцях вирішуватимуться питання економічного розвитку, благоустрою території, надання соціальних допомог, культури та інших.

Слід позитивно відзначити низький відсоток на управлінські витрати у Хотінській ОТГ. Однак із збільшенням фінансування, виконавчому апарату селища доведеться вчитися не тільки освоювати більшу кількість бюджетних коштів, а і прозорості перед громадою. При підготовці цього матеріалу ми майже місяць чекали на відповідь запит про публічну інформацію, щоб отримати необхідні показники.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЬКОЇ ЛІКАРНІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ

Любченко Н. М., студ. 2м курсу ФЕІМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак
Сумський НАУ

В Україні започаткована комплексна реформа системи охорони здоров'я з метою забезпечення населення доступною та якісною медичною допомогою пілотне відпрацювання якої проводиться в пілотних регіонах. Реформою передбачено пріоритетне впровадження первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини та реформа вторинної медичної допомоги зі створення за принципом інтенсивності надання медичної стаціонарної допомоги: лікарень нового типу. Також впроваджуються сучасні економічні механізми діяльності закладів охорони здоров'я. Вказані перетворення на первинному та вторинному рівнях надання медичної допомоги торкнуться організаційному плані і роботи міських лікарень [1].

В організації надання високоспеціалізованої медичної допомоги в умовах реформування системи охорони здоров'я на рівні лікарні постає низка нових завдань. Це запровадження системи ефективного менеджменту, системи безпечного перебування пацієнтів в закладі охорони здоров'я, стратегічне планування розвитку закладу охорони здоров'я в умовах конкуренції з приватними закладами охорони здоров'я, які активно розвиваються при впровадженні сучасних методів фінансування, що потребує від організаторів охорони здоров'я нових компетенцій, знань і професійних вмінь.

Проведений аналіз КУ «Сумська міська клінічна лікарня №1» вказує на те, що вона має два поліклінічних відділення – поліклінічне відділення №1 (м. Суми, вул. 20 років Перемоги, 13) та поліклінічне відділення №2 (м. Суми, вул. Привокзальна, 31), які згідно наказу ВОЗ СМР від 17.07.2018 року №201обслуговують 55544 населення, з них працездатного віку 32000 (57,6%), пенсіонерів – 23544 (42,3%). Загальна чисельність населення змінена у 2018 році у порівнянні з 2017 роком (50001 чол.) в зв'язку з реформуванням медичної галузі м. Суми.

Поліклінічні відділення КУ «Сумська міська клінічна лікарня №1» розташовані в центральній та східній частинах міста. Радіус обслуговування поліклінічного відділення №1 5-7 км., поліклінічного відділення №2- 9 км. Працює 2 ендоскопічних кабінети, кабінет функціональної діагностики, жіночий оглядовий кабінет. Організовано роботу відділення денного стаціонару поліклінічного відділення №1 на 50 ліжок, денного стаціонару амбулаторного ортопедично-травматологічного відділення на 20 ліжок.

У районі обслуговування поліклінічного відділення №2 житлові будівлі на 2/3 складаються з приватного сектору, довжиною до 9 км (район Баранівки). Працює кабінет функціональної діагностики, кабінет масажу та ЛФК. Організовано роботу відділення денного стаціонару поліклінічного відділення №2 на 10 ліжок.

За 2018 рік виконання функції лікарської посади знаходилося під особливим контролем. У порівнянні з аналогічним періодом 2017 року даний показник значно покращився майже в усіх фахівців амбулаторно-поліклінічної мережі закладу. Основна маса лікарів працювала з переваженням, функція лікарської посади лікарями амбулаторно-поліклінічної мережі виконана на 107,8% за 2018 рік проти 118,4% у минулому році. За 2018 рік лікарняна функція виконана лікарями всіх спеціальностей, крім лікарів-ендокринологів (78,3%), лікаря хірурга поліклінічного відділення №2 (88,5%), лікаря-проктолога поліклінічного відділення №1 (31,4%).

Аналіз діяльності лікарні показує на необхідність планування обсягів, а звідси і потужності стаціонарного сектору для надання високоспеціалізованої як ургентної так і планової медичної допомоги. Важливою задачею є і розробка показів та системи підготовки до надання медичної допомоги в закладах охорони здоров'я третинного рівня надання медичної допомоги. Це задача є комплексною і підлягає рішенню на центральному галузевому рівні з залученням науковців, практичних лікарів та економістів.

Постає питання і до кадрової політики на рівні лікарні. Як визначає колектив авторів на чолі з Слабкий Г.О. [1]: «надавати високоспеціалізовану медичну допомогу тільки високоспеціалізовані медичні працівники як лікарі так і середні медичні працівники, При цьому медичний персонал має бути мотивованим до якісної та ефективної праці. Це може бути забезпечено шляхом усунення жорсткого централізованого нормування штатного розпису; впровадження економічних механізмів оплати праці, що може забезпечити їх професійну конкуренцію. Інновацією кадрової політики може стати персоналізований автоматизований облік діяльності кожного медичного працівника лікарні за визначеними критеріями.

1. Організація діяльності обласної лікарні в умовах реформування системи медичної допомоги населенню. Методичні рекомендації. / Слабкий Г.О., Лобас В.М., Качур О.Ю., Знаменська М.А., Пархоменко Г.Я., Готь Н.Р. м. Київ, 2013. – 23 с.

ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ РЕГІОНУ

Оберемко Ю. В., студ. 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак
Сумський НАУ

В основу проекту бюджету Сумської області на 2019 рік були закладені реальні можливості виконання як дохідної так і видаткової частин обласного бюджету, видатки розраховані виходячи з реалістичних доходів та наявних можливостей бюджету і розподіленні з урахуванням найголовніших пріоритетів розвитку області, а саме: соціальні стандарти, освіта, охорона здоров'я.

Дохідну частину обласного бюджету (з урахуванням трансфертів з державного бюджету) на 2019 рік сформовано у загальній сумі 6 636,6 млн. грн., з них загальний фонд – 5 959,6 млн. грн., спеціальний фонд – 677 млн. грн.

Прогнозні надходження доходів загального фонду обласного бюджету (власний фінансовий ресурс) на 2019 рік визначені в сумі 1 092,5 млн. грн., що на 127 млн. грн., або на 13,2% більше надходжень 2018 року. Питома вага власного фінансового ресурсу в загальному обсязі доходів загального фонду обласного бюджету складає 18,3%.

Бюджетотворюючим джерелом обласного бюджету, як і в попередні роки, залишається податок та збір на доходи фізичних осіб. У загальній сумі доходів 77,3% складають надходження саме цього податку, це - 844,9 млн. грн., що на 121,6 млн. грн. або на 16,8% більше надходжень 2018 року. Основним фактором, який вплинув на зростання прогнозних обсягів податку було збільшення розміру соціальних стандартів.

Найбільші обсяги податку по питомій вазі надходжень до обласного бюджету серед міст обласного значення очікується отримати від м. Суми (36,2% від загальної суми надходжень ПДФО) та м. Конотоп (8,3%), найменше від м. Лебедин (1,5%).

Серед районних бюджетів найбільші обсяги очікуються від Сумського (2,7%), Роменського (2,5%) та Білопільського районів (2,6%), найменше від Недригайлівського (0,4%) та Охтирського (0,2%) районів. Щодо показників об'єднаних територіальних громад слід зазначити, що найбільші обсяги податку очікувано надійде від отг м. Тростянець (2,3%) та отг м. Кролевець (1,7%). Найбільші обсяги ПДФО, як і у попередні роки, залишаються за промисловістю та бюджетною галуззями, а найбільшими платниками цього податку очікувано стануть: Регіональна філія «Південно-західна залізниця» ПАТ «Укрзалізниця», ПАТ «Сумхімпром», ПАТ Сумиобленерго», нафтогазовидобувне управління «Охтирканафтогаз» ВАТ «Укрнафта».

Друге місце за обсягом надходжень до обласного бюджету займають рентні платежі, надходження яких очікується в сумі 124,6 млн. грн., що на 9,7 млн. грн. або 8,3% більше надходжень 2018 року. У загальній структурі доходів обласного бюджету ці надходження складуть 11,4%.

Ще одним вагомим джерелом наповнення обласного бюджету є надходження 10% податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки. Обсяг планових надходжень складає 85,3 млн. грн., що більше на 4,6 млн. грн. або на 5,7% надходжень 2018 року. Найбільше цього податку до обласного бюджету прогнозовано надійде від: ТОВ «Гуала Кложерс Україна», ПрАТ «Якобз ДАУ ЕГБЕРТС Україна», АТ «Технологія», ТОВ «Агротрейд-НД». Як наслідок, найбільші обсяги податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки очікується від м. Суми.

Загальна сума інших податків та зборів, що будуть надходити до обласного бюджету, складає 37,7 млн. грн.

Загальна сума доходів спеціального фонду складає 103,7 млн. грн., з яких 87% або 90,4 млн. грн. – це власні надходження бюджетних установ.

Трансфертів з державного бюджету до обласного бюджету передбачається отримати 5 440,4 млн. грн., питома вага яких у загальному обсязі доходів складає 81,8%.

Суттєвий акцент у 2019 році було зроблено на галузь «Охорона здоров'я». Зокрема 34,5 млн. грн. спрямовано на будівництво та реконструкцію обласних закладів охорони здоров'я.

Ключовою позицією видатків у порівнянні з 2018 роком є зростання видатків розвитку більше ніж у два рази (у 2018 році обсяг капітальних видатків при затвердженні складав 68,6 млн. грн., а в 2019 р. – 126,9 млн. грн.). У 2019 році за рахунок коштів обласного бюджету планується реалізація 23 регіональних програм на загальну суму 222,2 млн. грн.

Так, у рамках реалізації заходів Обласної комплексної програми соціального захисту населення, на яку спрямовано 16,3 млн. грн. продовжується робота щодо підтримки учасників антитерористичної операції та членів їх сімей (операції об'єднаних сил), незахищених верств населення, учасників бойових дій на території інших держав.

Крім того, вперше саме при формуванні бюджету заплановано кошти у сумі 5 млн. грн. на придбання кульшових та колінних суглобів.

Продовжується підтримка та розвиток сільськогосподарської галузі області у рамках реалізації заходів Програми розвитку агропромислового комплексу та сільських територій. Заплановані видатки у сумі 6 млн. грн.

**НАПРЯМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ КЗ «ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«СУМСЬКА ОБЛАСНА ІНФЕКЦІЙНА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ ІМ. З.І. КРАСОВИЦЬКОГО»
В КОНТЕКСТІ РЕФОРМ**

Рябіченко В. В., студ. 2м курсу ФЕІМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак
Сумський НАУ

Обласний комунальний заклад «Сумська обласна інфекційна клінічна лікарня ім. З.І. Красовицького» (далі – СОІКЛ) діє на підставі статуту, який розроблено на основі Конституції України, Законів України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» та інших актів чинного законодавства.

Аналіз діяльності фахівців СОІКЛ у 2018 році свідчить, що в закладі є позитивні зрушення у вирішенні проблем, які визначались пріоритетними протягом всього звітного періоду.

В умовах недостатнього фінансування вдалось зберегти кадровий потенціал. Всі лікувально-профілактичні заклади області укомплектовані підготовленими інфекціоністами, серед яких більшість з вищою та першою категорією. У СОІКЛ укомплектованість штатних посад складає 94,8%. Укомплектованість молодшими медичними сестрами дорівнює 97%, середнім медперсоналом – 93%, лікарями – 85%, іншим персоналом – 89%. Лікарі і медичні сестри, які мають достатній для атестації стаж роботи, атестовані. Вирішується питання щодо укомплектування посад анестезіологів.

Щодо питання фінансового забезпечення закладу у 2018 році надійшли бюджетні кошти на 99,3% від затвердженого кошторису, 63,5% від потреби (2017 рік відповідно 99,5% та 46,3%).

Деяко покращилась матеріально-технічна база закладу. За рахунок бюджету розвитку шляхом проведення процедури відкритих торгів у червні закуплені гастрофіброскоп (547,3 тис. грн.) та апарат ультразвукової діагностики (1194,0 тис. грн.).

На сьогоднішній день відмічається ускладнення епідемічної ситуації із захворюваності на грип, ГРВІ серед населення області. Враховуючи негативну тенденцію до збільшення кількості хворих з тяжким перебігом, які госпіталізуються до відділення інтенсивної терапії СОІКЛ. Із-за зношеності обладнання, яке придбане у 2009 році та відсутності достатньої кількості кисневих концентраторів склалась пригнічена ситуація щодо надання медичної допомоги хворим у відповідності до уніфікованих протоколів та попередження летальних випадків.

Фахівцями закладу у звітному періоді здійснений певний обсяг роботи в напрямку підвищення рівня знань медичних працівників з організації заходів з профілактики інфекційних захворювань в регіоні. Все це деякою мірою сприяло стабілізації епідситуації із захворюваності на ряд інфекцій та недопущення спалахів у організованих колективах (2017 – 6). Разом з тим відмічений ріст інфекційної захворюваності з ряду нозологічних форм.

Разом з тим, у діяльності СОІКЛ відмічається ряд недоліків, на які необхідно звернути увагу. Так, у 2018 році в порівнянні з 2017 роком на 3,1% зменшився – відсоток виконання плану ліжко-днів з 55,8 (2017) до 52,7, кількість хворих зменшилась на 120 осіб: з 1705 до 1585.

Зменшення кількості хворих та зниження виконання плану ліжко-днів зареєстроване в II інфекційному відділенні. В порівнянні з 2017 роком кількість хворих у II інфекційному відділенні зменшилась з 822 (2017) до 616 (2018), т. б. на 206 осіб, % виконання плану ліжко-днів з 75,4 (2017) до 55,6 (2018), т. б. на 19,8%.

Тоді, як в I інфекційному відділенні зареєстровано збільшення кількості хворих з 836 до 926 (на 90) та на 7,1% виконання л/дня – з 44,6 до 51,7.

Не вжиті заходи щодо підвищення ефективності використання ліжкового фонду в закладі шляхом консультування та відбору хворих на первинній ланці.

Не виконане призначення кураторів в центрах первинної медико-санітарної допомоги № 1, № 2 та порядок проведення консультативного прийому в КІЗах.

Незадовільною залишається динаміка письмових звернень до керівних організацій з питання отримання протівірусної терапії в рамках програми «Антигепатит»: 2017 – 7 (2 – УОЗ, 2 – ОДА, 1 – МОЗ, 1 – КМУ), 2018 – 13 (7 – УОЗ, 2 – МОЗ, 3 – урядова гаряча лінія, 1 – департамент соціального захисту населення СОДА).

На разі закладу доведеться провести необхідні заходи щодо зміни організаційно-правової форми комунального закладу «Обласний комунальний заклад Сумської обласної ради «Сумська обласна інфекційна клінічна лікарня ім. З.І. Красовицького» на комунальне некомерційне підприємство «Комунальне некомерційне підприємство Сумської обласної ради «Сумська обласна інфекційна клінічна лікарня ім. З.І. Красовицького», підготувати та виконати акредитацію лікарні та клініко-діагностичної лабораторії.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР ЗА 2018 РІК

Суходуб Ю.О., студ. 2м курсу ФЕІМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак, Сумський НАУ

Економічна ефективність передбачає досягнення максимального ефекту від господарської діяльності підприємств за мінімальних витрат ресурсів. При цьому вона відображає вплив сукупності факторів, що формують її рівень і зумовлюють тенденції розвитку галузі. [1] При оцінці економічної ефективності виробництва зерна в підприємствах необхідно правильно визначити систему взаємопов'язаних показників, які повинні найбільш об'єктивно відображати її рівень.

В 2018 році аграрні підприємства України отримали рекордні врожаї зернових і олійних культур, що при сприятливій ціновій ситуації, призвело до прибутковості багатьох господарств. Однак, наважачи на це, прибутковість вітчизняного агробізнесу залишається порівняно низькою, а за деякими видами економічної діяльності - збитковою. [2]

Як свідчить аналіз даних вітчизняної статистики [3], за останні роки рівень рентабельності вирощування основних сільськогосподарських культур стабільно знижується, що негативно впливає на можливості аграріїв до розширеного відтворення виробничого потенціалу і впровадження нових технологій.

Так, минулого року середній рівень рентабельності виробництва зернових та зернобобових культур в цілому по підприємствам України знизився до 24,7%, у тому числі пшениці — 24,6%, кукурудзи на зерно — 27,2%, ячменю — 25,6%, вівса — 10,3%. Окремі культури взагалі ви-явилися збитковими. Зокрема, жито мало рівень збитковості 2,2%, а гречка встановила своєрідний антирекорд у -17,2%. Ніколи до цього вона не мала такого високого рівня збитковості, тоді як в окремі роки її максимальна рентабельність перевищувала 100% поріг. Порівняно кращі з середніми з усіх підприємств галузі показники рентабельності виробництва аграрної продукції мали фермерські господарства. Передусім серед усіх сільськогосподарських культур збитковим у них виявилось лише вирощування цукрових буряків (фабричних).

Аналіз рентабельності основних культур на регіональному рівні, свідчить про те, то найвищою для зернових та зернобобових вона була в агропідприємствах Черкаської (32,9%), Миколаївської (32,2%) і Хмельницької (32%) областей. Найменший її рівень зафіксовано в Івано-Франківській (6,2%) і Чернівецькій (9,7%) областях. [4]

Згідно зі статистичними даними в Сумській області у 2018 році зібрано рекордний валовий збір зернових та зернобобових культур по всіх категоріях господарств, він становить – 4 млн. 473 тис. т, при середній урожайності зернових – 69,8 ц/га, що на 9,7 ц/га більше ніж у 2017 році. З таким показником урожайності зернових та зернобобових культур Сумщина увійшла у 5 кращих регіонів України. [2] Із них ранніх зернових та зернобобових зібрано –1 млн. 173 тис. т, (що на 88,5 тис. т менше 2017 року). Озимой пшениці зібрано на площі 178,4 тис. гектарів, валовий збір якої становить – 897,2 тис. т, (що на 124,4 тис. т менше 2017 року), при середній урожайності в області – 50,3 ц/га, (-1,2 ц/га). Із пізніх зернових культур гречки зібрано на площі 11,1 тис. гектарів намолочено 11,5 тис. т, із середнім по області показником урожайності 10,4 ц/га.

За січень-серпень 2019 року по всіх категоріях господарств Сумської області вироблено валової продукції сільського господарства на суму 7249,3 млн. грн., або 105,2 % до відповідного періоду 2018 року. [5]

У 2018 р. аграрні підприємства на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства витратили близько 443 млрд грн. Найбільшу частку в структурі витрат продукції рослинництва займали мінеральні добрива (13%), а в тваринництві — корми (11,7%). Досить суттєвою була питома вага пального і мастильних матеріалів (8,8%). Серед інших елементів структури витрат значну питому вагу займали інші прямі витрати (зокрема, відрахування на соціальні заходи, орендна плата, амортизація), а також загальновиробничі витрати.

У структурі виробничої собівартості продукції рослинництва за основними її видами прямі матеріальні витрати коливалися від 34,7% на культурах ягідних і до 66,9% на картоплі.

За попередніми експертно-аналітичними прогнозами в 2019 році варто очікувати на підвищення рівня рентабельності виробництва основних видів аграрної продукції з огляду на порівняно невисокі темпи зростання витрат, а також більш сприятливу кон'юнктуру світового продовольчого ринку для вітчизняного агроекспорту [2].

1. Єфремова Н.О., Корнієнко В.Ю. Підвищення ефективності виробництва зерна. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vkhnau_ekon/2010_11/pdf/12.pdf

2. Юрій Кернасук Рентабельність агробізнесу. - <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichniy-hektar/item/14820-rentabelnist-ahrobiznesu.html>

3. Статистична інформація. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Маслак О. Аграрні підсумки 2018 / О. Маслак // Пропозиція. – 2018. – № 12. – С. 152–155..

5. Підсумки галузі рослинництва за 2018 рік. Сайт Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА. <http://www.apk.sm.gov.ua/index.php/uk/golovna-storinka/1188-pidsumky-haluzi-roslynnytstva-za-2018-rik>

УЗГОДЖЕНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ НЕДРИГАЙЛІВСЬКОЇ ОТГ З ПРОГРАМНИМИ ТА СТРАТЕГІЧНИМИ ДОКУМЕНТАМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Шаповалова В.А., студ. 2м курсу ФЕІМ
Науковий керівник: доц. Н. Г. Маслак
Сумський НАУ

Україна обрала стратегічний курс на європейську інтеграцію як пріоритет внутрішньої та зовнішньої політики. Європейські перспективи передбачають модернізацію усіх сфер життя громадян як на рівні держави, так на рівні місцевих громад. У контексті європейських перспектив України важливо вже сьогодні формувати довгострокове бачення розвитку громади у відповідності до широкого контексту стратегії розвитку країн ЄС.

Стратегія соціально-економічного розвитку Європейського Союзу «Європа 2020» прийнята на період до 2020 р. Радою Європи навесні 2010 р., базується на таких ключових сферах: знання та інновації; стала економіка; вища зайнятість і соціальне залучення.

Визначені стратегічні пріоритети мають на меті перетворити ЄС у розумну, сталу та всеохоплюючу економіку, яка забезпечує високий рівень зайнятості, продуктивності й соціальної згуртованості.

Стратегічне бачення розвитку Недригайлівської ОТГ, у свою чергу, головним спонукальним мотивом вважає за перетворення громади на європейську громаду за рівнем та якістю життя. Йдеться про сприяння рівному доступу усіх мешканців громади до освіти, послуг охорони здоров'я, соціального захисту, можливостей професійної підготовки й працевлаштування. У перспективі до 2025 р. Недригайлівська селищна рада прагне створити комфортне середовище для своїх мешканців, сприяти становленню сильної та відкритої до інновацій громади.

Приведення Недригайлівською ОТГ своїх стратегічних пріоритетів у відповідність до цілей розвитку ЄС є важливим у тому числі й з точки зору підготовки до можливостей інтеграційного процесу з ЄС, які передбачають перспективу розширення використання передбачених на згадані цілі грантових коштів ЄС. Створення інструментів підготовки до інтеграційного процесу з ЄС є важливим для місцевих громад, і Недригайлівська ОТГ має намір стати активним учасником цього процесу.

Національна система стратегічного планування базується на узгодженій системі координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівні.

Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 р. затверджена рішенням сорок другої сесії шостого скликання Сумської обласної ради від 09.04.2015 р. та узгоджується з:

- Державною стратегією регіонального розвитку України на період до 2020 р.;
- економічними, соціальними, екологічними, інфраструктурними, територіальними й іншими аспектами розвитку області.

Стратегія розвитку Сумської області розроблена відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р. та процесів державного стратегічного планування розвитку окремих секторів економіки країни та її регіонів, що враховує потреби їх розвитку, та необхідність підвищення конкурентоспроможності.

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р. (ДСРР-2020) включає три Стратегічні цілі:

1. Підвищення конкурентоспроможності регіонів;
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток;
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

Середньострокове та короткострокове державне стратегічне планування регіонального розвитку узгоджується з процесами стратегічного планування розвитку областей та міст на основі розробки та ухвалення відповідних стратегічних документів.

Стратегія розвитку Сумської області узгоджується з Генеральною схемою планування території України, схемами планування адміністративно-територіальних одиниць різного рівня та населених пунктів.

Реалізація Стратегії розвитку Сумської області передбачає розробку Плану реалізації Стратегії відповідно до визначених циклів/етапів.

Аналіз операційних цілей Стратегії розвитку Сумської області дає можливість узгодити стратегічні цілі Стратегічного плану сталого розвитку Недригайлівської ОТГ.

Узгодженість стратегічних пріоритетів Стратегічного плану розвитку Недригайлівської ОТГ з оперативними цілями Стратегії регіонального розвитку Сумської області дає усі підстави на здійснення раціонального та ефективного процесу заявлених Недригайлівською ОТГ стратегічних пріоритетів.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Гриб Є.С., студ. 1м курсу . ФЕiМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

Ефективна діяльність підприємств у довгостроковій перспективі, забезпечення високих темпів їхнього розвитку і підвищення конкурентоздатності в умовах переходу до ринкової економіки в значній мірі визначаються рівнем їхнього фінансового потенціалу і якістю керування їхньою фінансовою діяльністю та рівнем їх фінансового забезпечення.

Проблеми оптимального фінансового забезпечення підприємства набувають все більшої актуальності під час зростання ступеня впливу зовнішніх факторів. Загострення кризових явищ в економіці зумовлює створення гнучкої системи управління фінансовими ресурсами підприємства в галузі їх формування, здатної для адаптації до плинного зовнішнього середовища.

Фінансове забезпечення, виступаючи одним із значущих каналів руху грошових потоків у виробничій сфері, характеризує здатність фінансової системи сформувати такі економічні відносини між суб'єктами відтворювального процесу з приводу руху фінансових ресурсів, які забезпечать розвиток економіки, необхідний для гарантії національної економічної безпеки, закріплення ролі країни як одного з глобальних лідерів, задоволення соціально-економічних потреб суспільства.

Фінансове забезпечення є одним із складових елементів фінансового механізму поряд з управлінням фінансовою діяльністю, фінансовим регулюванням, фінансовим плануванням і прогнозуванням та іншими.

Фінансовий механізм підприємства — це система управління фінансами, сукупність форм і методів, за допомогою яких підприємство забезпечує себе необхідними коштами, досягає нормального рівня стабільності і ліквідності, забезпечує рентабельну роботу, і отримання максимального прибутку. За допомогою фінансового механізму здійснюється управління діяльністю підприємства.

Важливо зазначити, що у сучасних умовах постійного контролю вимагає фінансовий стан підприємства.

Тільки за умов стабільності фінансового стану підприємства можуть займати сталі положення в галузі, ефективно провадити модернізацію і реконструкцію виробництва, переходити на випуск конкурентоспроможної продукції.

Необхідність відродження аграрного сектора держави, національної продовольчої безпеки визначає важливість системного підходу до удосконалення механізму фінансового забезпечення підприємств, визначення та забезпечення їх фінансової стійкості.

Для розв'язання сучасних проблем стабілізації національної економіки та підвищення регулюючої функції державного бюджету в забезпеченні соціального розвитку нашого суспільства треба здійснити низку організаційних заходів у плані зміцнення фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

Тільки на основі позитивних зрушень індивідуального відтворення можливе безперервне своєчасне наповнення бюджету і посилення регулюючого впливу держави на визначальні процеси суспільного життя, збільшення платоспроможного попиту населення та піднесення його життєвого рівня.

Визначення фінансової стійкості підприємства належить до числа найважливіших проблем, адже недостатня фінансова стійкість призводить до неплатоспроможності підприємства, відсутності коштів для фінансування поточної та інвестиційної діяльності, банкрутства, а надмірна шкодить розвитку підприємства.

Стійкість фінансового стану виявляється у ритмічності виробництва якісної і дешевої продукції, яка має сталий попит, у міцному становищі підприємства на ринку, високому рівні матеріально-технічної оснащеності виробництва і відтворення, застосуванні передових технологій, налагодженні економічних зв'язків із партнерами, ритмічності кругообігу основного і оборотного капіталу. Ми вважаємо, що стійкість передбачає такий рух грошових потоків, який би забезпечив постійне перевищення доходів над витратами.

Фінансова стійкість тісно пов'язана з фазою економічного циклу, в якій перебуває економіка країни. У період кризи має місце відставання темпів реалізації продукції від темпів її виробництва. Зменшуються інвестиції і товарні запаси, що приводить до більшого скорочення збуту. Зменшуються доходи суб'єктів господарської діяльності, падають обсяги прибутку. Все це веде до зниження ліквідності підприємств, їх платоспроможності, що формує передумови для масових банкрутств.

Тому вважаємо, що в сучасних умовах господарювання, механізм ефективного фінансового забезпечення підприємства має концентруватись на самофінансуванні і використанні таких його важелів, дія яких генерує додатковий грошовий потік підприємства шляхом використання внутрішніх резервів (мінімізація витрат і ліквідація неприбуткових структурних одиниць), а не за рахунок збільшення доходів.

СУТНІСТЬ ТА СУЧАНІ ПРОБЛЕМИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

Корольов А.В., студ.1 с.т. курсу ФЕiМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Шалигіна І.В.
Сумський НАУ

Одним з найважливіших факторів розвитку економіки країни є грошово-кредитна політика. Грошово-кредитну політику кожної країни виражають фактори грошово-кредитної системи, а саме грошова маса, відсотковий рівень ставок за депозитами та кредитами, курс національної валюти, інфляція. Грошово-кредитна політика має прямий вплив на основні показники економічної системи – валовий внутрішній продукт, рівень доходів громадян, рівень національного добробуту. Таким чином, стратегія та діяльність грошово-кредитної політики є ключовим фактором сталого та ефективного розвитку економіки держави. Основним уповноваженим органом в Україні, що реалізує грошово-кредитну політику виступає Національний банк України. Конституція України зазначає, Рада НБУ самостійно визначає та затверджує «Основні засади грошово-кредитної політики» на кожний рік та контролює її проведення. Проводячи грошово-кредитну політику, НБУ виділяє окремі напрямки діяльності котрі допомагають вирішити найгостріші проблеми котрі мають найбільш негативний вплив на економіку країни. Найважливішими з них є:

- підвищення підтримки такої цілі НБУ як досягнення цінової стабільності на основі режиму інфляційного таргетування;
- наступний розвиток монетарних інструментів;
- посилення та вдосконалення прийняття рішень з допомогою модельних та аналітичних інструментів;
- удосконалення роботи банківської системи та розвиток фінансових ринків;
- підвищення прозорості грошово-кредитної політики.

Завдяки цим напрямкам діяльності НБУ зможе налагодити банківську систему, зменшити темп інфляції. Але перед Національним банком України стоїть безліч проблем, котрі заважають ефективно реалізувати грошово-кредитну політику. Одні з основних це:

- надмірно високий темп інфляції;
- значну частину в структурі грошової маси України становить готівка, що ускладнює можливість ефективно реалізовувати інструменти грошово-кредитної політики;
- недовіра громадян до національної валюти, її девальвація;
- відсутність стабільності валютного курсу;
- недовіра населення до банківського сектору;
- високий рівень відсоткових ставок за кредитами.

В свою чергу серед основних шляхів оптимізації грошово-кредитної політики потрібно виділити

такі:

- підтримання низького рівня інфляції та подальший розвиток політики інфляційного таргетування;
- підвищення фінансової безпеки держави шляхом збільшення міжнародних резервів;
- проведення валютних інтервенцій для захисту від надмірних коливань валютного курсу;
- збільшення ефективності та оптимізація процентної політики Національного банку України;
- підвищення контролю за витрачанням залучених коштів та оптимізація управління державним боргом;
- контроль за станом та платоспроможністю комерційних банків;
- підтримання низького рівня інфляції та встановлення оптимальних відсоткових ставок для залучення депозитів від населення.

Відсутність перспективи та невизначена монетарна політика НБУ в 2014 році з подальшою девальвацією гривні сформували значні розриви між активами та пасивами фінансових установ. Водночас неефективна політика Національного банку протягом певного періоду призвела до ліквідації 96 банків, у результаті чого все більше вкладників змушені отримувати тільки лімітовані депозити в рамках 200 тис. грн через Фонд гарантування вкладів. На 1 січня 2018 року він виплатив понад 88,9 млрд грн гарантованого державою відшкодування. Відповідно до покладених обов'язків саме Нацбанк є регулятором банківського ринку, а тому він мав під час оперативного моніторингу мінімізувати всі можливі ризики. Політика НБУ формувалася під впливом фактичних обставин, що призвело до банківської кризи.

Таким чином, можемо сказати, що перед Національним банком України стоїть безліч проблем, котрі потребують вирішення. Але завдяки проведенню грошово-кредитної політики та максимально ефективного використанню всіх її інструментів, економіка України зростає а разом і з нею добробут та національне благополуччя громадян.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Школа І.О., студ. 2м курсу . ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

Фінансовий результат - головний критерій оцінки діяльності для більшості підприємств. Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються сумою отриманого прибутку і рівнем рентабельності. Прибуток підприємства отримують, головним чином, від реалізації продукції, а також від інших видів діяльності.

Прибуток і рентабельність є найбільш важливими фінансовими показниками. Прибуток є не тільки узагальнюючим вартісним показником, що характеризує результати фінансово-господарської діяльності підприємства, а й реальним джерелом коштів. Прибуток створює певні гарантії для подальшого існування підприємства, так як саме накопичення прибутку допомагає долати наслідки ризику, пов'язаного з реалізацією товарів на ринку.

Стале отримання прибутку неможливо без детального аналізу складових виробничого потенціалу підприємства, виявлення результатів зростання виробництва і реалізації продукції, зниження її собівартості. Збільшення розриву між ціною і собівартістю реалізованої продукції сприяє зростанню прибутку і підвищенню рівня рентабельності. В сучасних умовах господарювання важливо оперативно управляти прибутком підприємства, намагаючись як мінімум отримувати запланований прибуток.

Ефективність підприємства в цілому, а також прибутковість окремих напрямків, характеризується показниками рентабельності. Дані показники найбільш повно відображають остаточний фінансовий результат господарювання, тому що їх величина показує співвідношення ефекту з наявними або спожитими ресурсами.

Аналіз фінансово-господарської діяльності та фінансових результатів підприємства передбачає всебічне вивчення технічного рівня виробництва, якості, і конкурентоспроможності продукції, що випускається, забезпеченості виробництва матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами та ефективності їх використання. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства заснована на системному підході, всебічному обліку різноманітних факторів, якісному підборі достовірної інформації і є важливою функцією управління.

Пошук резервів підвищення ефективності використання всіх видів наявних ресурсів-одне з найважливіших завдань будь-якого виробництва. Оцінка резервів збільшення прибутку дуже важлива складова фінансового планування та прогнозування на будь-якому підприємстві.

Господарські резерви - це можливість поліпшення продуктивно фінансової діяльності підприємства за допомогою максимального використання наявного виробничого потенціалу, досягнень науково-технічного прогресу і передового досвіду.

Резерви зростання прибутку - це кількісно вимірні можливості його збільшення. Вони визначаються по кожному виду товарної продукції.

Важливим резервом збільшення виробництва і відповідно зростання суми прибутку є недопущення втрат при збиранні та зберіганні врожаю.

Одним з факторів, що впливають на підвищення ціни реалізації є пошук більш вигідних ринків збуту. Це пошук нових споживачів на вироблену продукцію шляхом використання реклами та пошуку нових постачальників, які готові придбати продукцію на більш вигідних умовах.

Якість продукції-один з основних факторів, від яких залежить рівень середньої ціни реалізації. За вищу якість продукції встановлюють більш високі ціни, і навпаки.

Для зниження витрат необхідно раціонально використовувати трудові та фінансові ресурси, удосконалювати організацію виробництва, нормування праці тощо.

Важливим фактором скорочення повної собівартості є зниження матеріальних витрат на виробництво одиниці продукції і вдосконалення технології виробництва, використання прогресивних і ресурсозберігаючих видів матеріальних ресурсів, впровадження оптимальних норм витрат матеріальних цінностей. Навіть незначне заощадження сировини, матеріалів, палива і енергії при виробництві кожної одиниці продукції в цілому по підприємству дає великий ефект.

Таким чином, динамічний розвиток аграрної галузі економіки та стале підвищення фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах господарювання, вимагає вдосконалення наступних векторів діяльності:

- інвестиційного розвитку, що базується на інноваційній основі, що дозволяє підвищити стійкість галузі, конкурентоспроможність її продукції, зміцнити продовольчу безпеку держави;

- формування сприятливого клімату для інвестицій в галузь, зниження інвестиційних ризиків; державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, яка повинна: стимулювати розвиток інноваційного виробництва; розвивати експортну складову, підвищувати конкурентоспроможність продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках, знижувати інвестиційні ризики шляхом аграрного страхування з державною підтримкою тощо.

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Горбенко А. студентка курсу 2м спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н, доцент Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

Формування та використання фінансових ресурсів у сфері підприємництва здійснюється з метою підвищення ефективності всіх напрямків діяльності суб'єктів господарювання і забезпечення їх подальшого розвитку. Це можливо при спрямуванні фінансових ресурсів на впровадження нових технологій, поліпшення використання основних фондів, прискорення обороту оборотних коштів тощо. Нестача фінансових ресурсів може практично повністю паралізувати всю діяльність суб'єкта господарювання, що зумовлює необхідність постійної діагностики фінансового забезпечення. Організація фінансової діяльності підприємства має бути побудована так, щоб це сприяло підвищенню ефективності виробництва.

Організація фінансового забезпечення господарської діяльності підприємств повинна опиратись на базові принципи:

1) системність – формування та розподіл фінансових ресурсів господарської діяльності підприємств повинні здійснюватись з урахуванням всіх завдань стратегічного розвитку, в тому числі виробничої, технічної, соціальної систем підприємств та їх зворотного впливу на фінансове забезпечення;

2) єдність дій – розробка та реалізація фінансового забезпечення повинна поєднувати зусилля, інтереси всіх структур, які здійснюють виробничий, технічний і соціальний розвиток підприємства;

3) диференціація джерел фінансового забезпечення – формування фінансових ресурсів повинно здійснюватись з залученням різних джерел, що дозволить впливати на їх вартість та рівень ризику;

4) підпорядкованість визначеним цілям – діяльність структур, які відповідають за формування, розподіл та використання фінансових ресурсів, повинна бути узгоджена та координована з усіма службами підприємств, поєднуючи інтереси всіх зацікавлених сторін;

5) ефективність – раціональне й економічне використання коштів полягає в досягненні максимального ефекту за мінімальних витрат, що повинно забезпечувати стабільну прибуткову зовнішньоекономічну діяльність підприємства;

6) оптимальність – розробка політики фінансового забезпечення повинна опиратись на використання сучасних методів планування, контролю, аналізу, багатоваріантних розрахунків.

На практиці фінансове забезпечення діяльності підприємств, як правило, проводиться за рахунок самофінансування та кредитування, що в умовах глобальної фінансової кризи значно звужує можливості підприємств щодо зростання ефективності її діяльності чи, навіть, до збереження її на попередньому рівні. Разом з тим, розвиток самих фінансових механізмів значно розширює можливості забезпечення діяльності інноваційними способами і формами отримання фінансових ресурсів.

Так, зокрема, практикою доведена необхідність використання додаткового гарантійного забезпечення, що обумовлено розтягненістю процесу розрахунків у часі, ризиковим характером господарської діяльності. Воно може виступати в різних формах і призначене як для доповнення існуючих форм фінансового забезпечення, так і для їх заміни в окремих випадках. Це дає можливість розширити класифікацію форм фінансового забезпечення розрахункових відносин у діяльності підприємств інструментами додаткового гарантійного забезпечення.

Отже, по-перше, організація фінансового забезпечення діяльності підприємства – це складна система, яка дозволяє ефективно формувати та використовувати фінансові ресурси підприємства.

По-друге, це процес створення на підприємстві такого механізму, робота якого дозволяє розв'язувати практично всі проблеми розвитку, але слід враховувати, що роль фінансів у відносинах розподілу вторинна і основне регулювання здійснюється у сфері виробництва.

Ринкова економіка передбачає п'ятиелементну систему фінансування її системно утворюючих компонентів (підприємств): самофінансування; пряме фінансування через механізми ринку капіталів; банківське кредитування; бюджетне фінансування; взаємне фінансування господарюючих суб'єктів. У випадку самофінансування ідеться про фінансування діяльності підприємства за рахунок генерованого прибутку. Останнє полягає у тому, що власники підприємства завжди мають вибір між повним вилученням отриманого у звітному періоді прибутку з метою його споживання або інвестування в інші проекти; реінвестування прибутку в повному обсязі в діяльність того ж самого підприємства, оскільки вони віддають перевагу такому виду додаткового доходу; комбінацією перших двох варіантів, яка передбачає розподілення отриманого доходу на дві частини – реінвестування прибутку та дивіденди.

Саме останній варіант є найбільш розповсюдженим. Він дозволяє знайти компроміс між поточним та відстроченим споживанням, забезпечити нарощування обсягів фінансово-господарської діяльності, отримати переваги у випадку різниці між оподаткуванням реалізованого і капіталізованого доходу.

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Турцев Д.Д., студ. 2м курсу . ФЕІМ, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Самошкіна І.Д.
Сумський НАУ

Сучасне суспільство потребує змін і вносить корективи в роботу підприємств. Діяльність підприємств тепер не обмежується рамками – позиція на ринку, особливості організаційно-правових форм, а дає можливість використання конкурентних переваг. В такому вигляді ефективність роботи сучасних підприємств підвищується в рази, але і залежить від їх здатності адаптуватися до умов ринкової конкуренції. Це говорить про необхідність змінюватися (впроваджувати) нові відповідні системи управління коштами, які будуть рівноцінні до ринкових вимог. Незалежність підприємств та їхня відповідальність за результати діяльності на сьогодні вимагають конкретного визначення щодо переваг у розвитку фінансового стану та можливих перспектив. У зв'язку з цим виникає необхідність планування фінансової діяльності підприємства. Тобто підприємство має визначити глобальну конкуренцію, цільові напрямки розвитку, найбільш ефективні способи і шляхи їх досягнення.

Фінансова стратегія є ключовою в стратегічному плануванні. Для багатьох підприємств фінансова стратегія є основним планом дій, який з часом забезпечує підприємство грошовими засобами. В процесі розвитку підприємства відбувається еволюція фінансової стратегії, але кожна стратегія повинна чітко визначити мету, сферу впливу і часовий вимір для визначення, чи досягнуто поставлених цілей. Також фінансова стратегія повинна базуватися як на теорії так і на практиці у формуванні бюджету підприємства.

Теорія фінансової стратегії вивчає об'єктивні умови ринкових закономірностей, вдосконалює форми, методи виживання в сучасних умовах, корегує підготовку та ведення стратегічних фінансових операцій. Ми бачимо, що фінансова стратегія охоплює діяльність підприємства в цілому – вона допомагає взаємодіяти всім поставленим цілям у фінансовому плані: оптимізація основних та оборотних засобів, управління капіталом, розподіл прибутку, безготівкові розрахунки, податковий менеджмент, політика в області цінних паперів та інше. Все це є складовими фінансової стратегії. Об'єктами розробки і здійснення фінансових механізмів постають доходи та нарахування коштів, взаємовідносин з бюджетом і позабюджетними фондами, кредитні взаємовідносини. Також враховуючи фінансовий стан підприємства, можна реалізувати як базову стратегію розвитку, так і її функціональні стратегії, як варіант. Отже, фінансова стратегія є головною, невід'ємною складовою успішного зростання сучасного підприємства.

Прихід іноземного інвестора на підприємство передбачає зміни у діяльності суб'єктів господарювання, що стають об'єктами інвестування. Не зважаючи на те, чи інвестор купує підприємство цілком, чи лише частину акцій, господарська діяльність цього суб'єкта трансформуватиметься залежно від мети інвестування. Зміни стосуватимуться передусім способів і методів ведення бізнесу, стилю керівництва, рішень у виробничій сфері, маркетингу, логістиці тощо. Перевагою інвестора над вітчизняними власниками є доступність кредитів, оскільки зарубіжні ставки за кредитами значно вигідніші від вітчизняних, є вільні кошти для інвестування у модернізацію та розвиток виробничої та інноваційної діяльності вітчизняного суб'єкта господарювання.

Щоб управління інвестором було ефективно стратегічний план має ґрунтуватися на детальних дослідженнях та охоплювати період декількох років. Стратегічний план має об'єднувати всі структурні підрозділи підприємства однією метою, та надавати усім процесам однонаправленість і скоординованість, що в свою чергу дозволяє найбільш повно й ефективно використовувати існуючі ресурси, а також комплексно, якісно та швидко вирішувати різноманітні завдання управління.

Фінансова стратегія повинна розроблятися з урахуванням всіх ризиків неплатежів, стрибків інфляції та інших форс-мажорних (непередбачених) обставин. Також вона повинна відповідати діяльності підприємства та при необхідності коригуватися і змінюватися. В свою чергу контроль за виконанням фінансової стратегії забезпечує перевірку надходжень доходів, економне та раціональне їх використання. Добре налагоджений фінансовий контроль допомагає виявляти внутрішні резерви, підвищувати рентабельність діяльності господарства, таким чином збільшуючи грошові накопичення.

Ще однією важливою складовою фінансової стратегії є розробка внутрішніх норм, за допомогою яких визначаються, напрямки розподілу прибутку, обмеження значень коефіцієнтів ліквідності, граничні співвідношення величин власного і позикового капіталу, кредиторської і дебіторської заборгованостей, успішно використовуються в практиці різних підприємств.

Отже, кожне підприємство повинно мати власну фінансову стратегію, яка залежить від розміру підприємства, стадії розвитку, сфери діяльності, фінансового стану. Фінансова стратегія є інструментом реалізації загальної стратегії підприємства та генеральним планом дій по його забезпеченню коштом. Успіх фінансової стратегії підприємства гарантується, коли стратегічні цілі відповідають реальним фінансовим можливостям підприємства, коли чітко централізоване фінансове управління, а методи його втілення є гнучкими й адекватними змінам фінансово-економічних параметрів розвитку підприємства.

РОЗВИТОК FINTECH ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Калугіна А.Ю., студ.4 курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., доцент М.М. Геєнко
Сумський НАУ

В сучасному світі, ми вже давно використовуємо те, що називається financial technologies (фінансові технології), а якщо коротко - FinTech. Кожен раз, коли ви платите податки через онлайн-кабінет, заходите в онлайн-банк або щось купуєте онлайн - ви використовуєте досягнення FinTech-індустрії.

Почнемо з FinTech в області бізнесу. За останній рік FinTech-компанії тільки в США заробили \$ 17,4 мільярда, а світова частка прибутку склала \$ 84 мільярди. Непогано, правда? Звичайно, варто брати до уваги, що зараз ми говоримо тільки про стартапи. Якщо додати в список компанії, так чи інакше пов'язані з державними структурами, суми стануть ще більше. Отже, чим займаються ці компанії?

- Криптовалюта і цифрова валюта.
- Технології блокчейна, з децентралізованою системою. Так звані «розумні контракти», які дозволяють безпечно обмінюватися грошима і даними без допомоги третіх осіб.
- InsurTech - технології, які використовуються в галузі страхування, щоб оптимізувати процеси.
- RegTech (regulatory technology) - технології, що забезпечують швидке і надійне дотримання норм законодавства. Зараз їх популярність зростає, оскільки в різних країнах активно вводяться законодавчі норми щодо FinTech-компаній, за якими доводиться стежити, щоб забезпечити їх легальну діяльність.

- Небанківські сервіси, що пропонують послуги населенню з низьким доходом, яке не може отримати з тих чи інших причин підтримки традиційних банків або інших фінансових компаній.

- Кібербезпека.

Разом з популярністю інтернету зросла і частота онлайн-операцій, в тому числі фінансових. Тепер значно зручніше перевести гроші родичам на рахунок зі смартфона, ніж сидючи в банку або навіть стоячи біля банкомату. Молоде покоління і зовсім занурене в онлайн-операції.

Згідно з доповіддю Глобального звіту, більше 80% світових банків втрачають свої доходи через розвиток функціоналу FinTech-компаній. Перш за все клієнти користуються онлайн-платежами, перекладами на рахунки і зберіганням особистих фінансів. Більше 80% опитаних банків збираються налагодити співпрацю з FinTech-компаніями, щоб хоч якось покрити збитки. Експерти всесвітньо відомої аналітичної компанії PwC (PricewaterhouseCoopers) схилиються до думки, що незабаром FinTech-компанії розвинути і управління особистими коштами. У такому випадку користувачі можуть запитати себе, чи потрібні їм взагалі рахунок в банку.

Втім, досить багато у FinTech все ще відкритих питань. Один з найбільш гострих - невисока довіра потенційних клієнтів. Дослідження показують, що близько 50% клієнтів поки віддають перевагу послугам традиційного банкінгу, хоча і через мобільні додатки.

Цікавий FinTech-гібрид, який міг з'явитися тільки в наші дні, - необанкі, створені вже існуючими банками. Такі компанії почали набувати популярності після світової банківської кризи в 2008 році. Як правило, ці компанії, існують виключно онлайн, тобто не мають фізичних філій. Їх розвинена технологічна система будується з нуля, без застосування готових онлайн-конструкторів. Зрозуміло, такі компанії більш мобільні, ніж звичайні банки, оскільки не прив'язані до одного конкретного місця, а клас обслуговування в них значно вище традиційного для онлайн-банкінгу. Проте, щоб простіше отримати ліцензію, необанкі часто створюються на основі вже існуючих банків.

Сучасні технології мають дивовижний потенціал, який може втілитися в абсолютно несподіваних сферах. Тому зараз складно сказати про те, яким саме буде FinTech в майбутньому, але він, безсумнівно, буде продовжувати набирати популярність як серед бізнесменів, так і серед потенційних клієнтів.

Одна з найбільш логічних сфер розвитку FinTech - мобільний банкінг. Швидше за все він розвивається в тих країнах, які мало включені в світову банківську систему.

Таким чином, сучасні FinTech-компанії допомагають вирішити територіальні проблеми в країнах з низьким рівнем доступу до банківських послуг, значно спростити використання банків і надати громадянам нових можливостей

Отже, все це лише найочевидніші можливості застосування FinTech в майбутньому, але вже зараз можна сказати: світовий підхід до фінансів повністю змінюється. Популярність цієї сфері забезпечують зростаючі потреби нового часу, а значить, поки вони не будуть повністю задоволені, FinTech залишиться однією з провідних галузей світової економіки.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ДЕФІЦИТУ В ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ

Райденко Р., студ.4 курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., доцент М.М. Геєнко
Сумський НАУ

Бюджетний кодекс України визначає бюджет як план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду. У структурі бюджету розрізняють доходи та видатки. Стан бюджету як фінансового плану держави може визначатися трьома показниками: рівновага доходів і видатків бюджету; бюджетним профіцитом - перевищення доходів над видатками бюджету; бюджетним дефіцитом - перевищення видатків над постійними доходами. Розуміння сутності бюджетного дефіциту нерозривно пов'язано з поняттям фінансування бюджету. Дефіцит розміром у 2-3% валових національних продуктів повністю допустимо в економіці будь-якої держави, в тому числі і України.

Для покриття дефіциту можуть бути використані різні форми державного кредиту. Секвестр витратної частини бюджету не є повним розв'язанням проблеми, а буде лише сприяти збільшенню прихованого дефіциту бюджету України. Для ліквідації дефіциту необхідно лікувати саму економіку.

У програму конкретних заходів щодо скорочення бюджетного дефіциту необхідно включити заходи, які стимулювали б притоку коштів до бюджету країни і сприяли б скороченню державних витрат.

До них відносяться:

1. Зміна напрямів інвестування бюджетних коштів в галузях економіки з метою значного підвищення фінансової віддачі від кожної гривни.
2. Більш широке використання фінансових пільг і санкцій, які стимулюють зростання суспільного виробництва.
3. Різде скорочення сфери державної економіки і державного фінансування.
4. Скорочення військових витрат.
5. Збереження фінансування тільки самих важливих соціальних програм, неприйняття нових.
6. Не надання кредитів державним структурам.
7. Створення умов для залучення іноземних інвестицій.

Проблема дефіциту бюджету і способів її рішення власне результат економічної політики будь-якого уряду.

Як повідомляється на сайті Міністерства фінансів України (URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>), в цілому дефіцит загального фонду держбюджету за вісім місяців 2019 року становив 2,9 млрд грн. Зазначається, що в серпні 2019 року вперше в поточному році було виконано помісячний розпис з акцизного податку з тютюнових виробів, а з ПДВ з вироблених в Україні товарів - перевиконано. Також продовжилася позитивна динаміка з податку на прибуток підприємств і податку на доходи фізичних осіб - розпис серпня було перевиконано. У той же час, ці фактори за підсумками не компенсували невиконання, зокрема, за митними платежами та рентної плати за видобуток природного газу. Тому доходи загального фонду держбюджету за 8 місяців становлять 95% від розпису. У Міністерстві фінансів України підкреслили, що вживають заходів з наповнення держбюджету шляхом підвищення ефективності роботи органів доходів і зборів та зміцнення їх кадрового потенціалу, зокрема, чекаючи запуску найближчим часом ефективної роботи нових податкової та митної служб.

Зауважимо, що тільки неймовірно міцна економіка і суспільство можуть забезпечити основні пріоритети: сприяння підприємству розвитку виробництва, ділової активності через обдумані соціальні витрати; жорстка антиінфляційна політика через мінімальний дефіцит державного бюджету.

На основі узагальнення позитивного досвіду країн ЄС у вирішенні питання стосовно скорочення бюджетного дефіциту та державного боргу можна розробити такі рекомендації щодо вдосконалення бюджетно-боргової політики України.

1. Законодавче затвердження процедури розроблення середньострокової Стратегії управління державним боргом України як інструменту досягнення безпечного рівня боргового навантаження та забезпечення стабільності державних фінансів.
2. Законодавче закріплення та реалізація середньострокової стратегії бюджетного планування й прогнозування з підвищення якості макроекономічних прогнозів для попередження системних проблем в економіці.
3. Започаткування ефективного боргового моніторингу з виявленням основних причин збільшення бюджетного дефіциту та державного боргу.
4. Вироблення механізмів коригування відхилень планових показників від фактичних шляхом застосування процедури бюджетного маневру.

Реалізація зазначених заходів дозволить формувати бюджет України на бездефіцитній основі.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ МОТИВАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПЕРСОНАЛУ

Кириченко Б.М. студ. 4 курсу МН 1601, спец «Менеджмент»
Науковий керівник: к.е.н доцент Баценко Л.М.
Сумський НАУ

Головною мотивацією праці адміністративного персоналу у вітчизняній практиці є збільшення оплати праці або навпаки («тільки є два стимули змушувати людину працювати: жага заробити гроші і страх їх втратити»). Основа національної мотивації - це система преміювання, тарифних ставок і посадових окладах.

Формування системи мотивації адміністративного персоналу відбувається на підприємстві. Адміністративний персонал мотивується за допомогою заробітної плати, преміювання, та головне залучення соціальних стимулів. По-перше, це гарантування медичного страхування, по-друге допомога з орендою житла, по-третє, надання можливості після якісної роботи, відпочити, зробити вихідний чи подарувати квиток до рекреаційної зони (спа, басейн, бази відпочинку за містом). Для вищої ланки адміністративного персоналу підприємства застосовують гарантування відсотка від прибутку роботи підприємства.

Перевагами грошової системи мотивації є залежність оплати праці від продуктивності працівника, креативності адміністративних рішень та кваліфікації працівника. Але, в такій системі мотивації адміністрації є і недоліки. Працівник адміністрації вмотивований до тих пір, поки його заробітна плата не дійшла до точки комфорту. Таким чином, людина не має бажання до наполегливої роботи, тому, що кошти, які вона заробляє, покривають його потреби. Також, проблема може виникнути з податковою. Відрахування - це оподаткований рух коштів, за яким треба слідкувати. Ще один з недоліків системи матеріального заохочення адміністрації, працівник якісно працює на певний проміжок часу, для того, щоб показати свою вдячність за премію чи надбавку до заробітної плати. Тому, з вище перерахованих недоліків можна зробити висновок, що матеріальні заохочення можуть бути ефективними, але не на велику перспективу.

Іншим недоліком застосування грошової мотивації адміністративних працівників є те, що це дорого коштує підприємству. В той час, коли ви надаєте премії, чи більші заробітні плати в обмін на покращення праці, ви відмовляєтесь від своєї частини прибутку. Крім того, працівник адміністрації може очікувати підвищення заробітної плати кожен раз, коли він якісно і швидко виконує свою роботу.

Простіше кажучи, недоліки такої системи пов'язані з нестійкою мотивацією. На певному етапі грошова винагорода зменшується, разом з нею зменшується і продуктивність адміністративного працівника. Якщо вам потрібен короткий приріст продуктивності від ваших колег, або співробітників, пропонуючи грошові бонуси, тоді цілком можна використовувати систему грошової мотивації. Якщо ви хочете довгострокових результатів, бонуси не вирішать таку задачу.

Важливим рішенням для підприємства є мотивування працівників адміністрації через оплату праці комбінуючи її з іншими різними мотиваційними формами. Наприклад, моральне заохочення, створення спортивної конкуренції. Тому що створення комбінованих заохочень створить довгострокову, комплексну мотиваційну систему.

Не грошові мотиваційні форми, мають свої переваги. Вони майже нічого підприємству не коштують, але ефект від їх використання не гірше ніж від сучасних грошових стимулів. Створювання визнання працівника перед іншими, або надання додаткового часу, чи гнучкий графік роботи. Для покращення внутрішнього середовища, керівник має змогу: побудувати мотиваційні лозунги, використовувати наради, де він скаже промову, яка зможе бути стимулом. Такий діалог керівника зробить більш глибоку комунікацію з колегами, з'явиться командний дух. Ще один з мотиваторів такого типу є азарт та дух змагань, але тут важливо з цим не перебільшувати.

Персонал необхідно зацікавити, для цього потрібно створити робоче місце, яке буде подобатись працівнику. Робоче місце повинно бути світлим і незамалим для працівника. В ньому треба створити комфорт і затишок. Також для зацікавлення працівника, використовують ігрову форму праці. Ігрова форма праці, дозволяє покращити емоційний стан працівника на робочому місці.

Різні підприємства застосовують різноманітні способи і методи стимулювання адміністративного персоналу, але більшість з них першочергову перевагу віддають матеріальній мотивації. Варто знати, що обираючи форми мотивації, слід обов'язково враховувати потреби та інтереси працівників. Процес впровадження мотиваційних форм повинен бути спрямованим на досягнення максимального прибутку підприємства та задоволення потреб працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Вихор М.В., Колійчук Я.О. Менеджмент якості як фактор підвищення ефективності агропромислового виробництва / М.В. Вихор, Я.О. Колійчук // Науковий вісник НАУ. – № 43.-К., 2011.
Осовська Г.В. Основи менеджменту. Практикум: навч. посіб. / Г.В. Осовська, І.В. Копитова. – Київ: Кондор, 2010. – 581 с.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВАМИ АПК ПРИ ВИХОДІ НА ЗОВНІШНІ РИНКИ

Сахно О.В., студ. 2 курсу ФЕІМ, спец. 073 «Менеджмент» ОП «Менеджмент ЗЕД»
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Л.М. Могильна
Сумський НАУ

Під час вивчення особливостей національної економіки особливу увагу необхідно звернути на потенціал вітчизняного агропромислового комплексу. Насамперед, у вирішенні питань національної економіки та підвищення рівня її конкурентоспроможності у зв'язку з тим, що Україна обрала шлях до інтеграції в світове господарство, а також освоєння нових зовнішніх ринків збуту. Така участь дозволить підприємствам АПК України вийти на новий рівень розвитку. Для подальшого розвитку українських підприємств в міжнародній торгівлі необхідно зосередити зусилля на підвищення рівня якості продукції, асортименту та номенклатури. Крім цього, необхідно змінювати стандарти і вимоги до виробництва, запровадження новітніх технологій та сучасного обладнання, що дозволить конкурувати з іноземними підприємствами та значно підвищить ефективність праці і зменшить витрати.

У ході вивчення підприємств АПК, які займаються експортом можна дійти висновку про відсутність маркетингових стратегій збуту продукції. Крім цього, не здійснюється прив'язка до виробництва, а планування експортної діяльності обмежується лише оцінкою майбутніх продажів.

Можливості міжнародного маркетингу використовуються розрізнено і не в повній мірі. Діючі підприємства в своїй діяльності орієнтуються на виробництво і не забезпечують в повній мірі функції маркетингу, а саме: дослідження зовнішнього ринку та чинників, які впливають на збут продукції. Це в свою чергу призводить до неможливості товаровиробників ефективно використовувати можливості сільськогосподарського ринку в світових масштабах.

Українські агропромислові підприємства не приділяють достатньої уваги управлінню збутом їх продукції, що в свою чергу призводить до неповного попиту, ненадходження прибутків, а також прорахунків під час збуту продукції на зовнішні ринки. Вказані фактори призводять до значних втрат сільськогосподарської продукції та доходів. Аналіз світової практики свідчить про значні інвестиції в сфері реалізації з боку світових підприємств, яка розвивається швидшими темпами, ніж виробництво продукції.

У процесі становлення нашої країни питання управління збутом вивчені недостатньо глибоко та на даний час існує розрізненість в наукових уявленнях про вказані методи. Протягом останніх років вказаною проблематикою займалися такі українські автори як Л.В. Балабанової, С.С., Гаркавенко, В.П. Онищенко, А.О. Старостіної. Серед іноземних науковців слід відмітити таких як І.Ансофф, Г. Армстронг, Ф. Котлер.

Становлення України як ринкової держави викликало необхідність підвищення експортного потенціалу АПК, який має бути оптимізований до товарної структури експорту та географічної структури.

Аналізуючи експортні операції проведені протягом останніх років, можна з упевненістю стверджувати, що продукція агропромислового комплексу залишається однією з найважливіших статей українського експорту. Відновлення зростання економік країн, збільшення населення планети, сприяють зростанню попиту на продукти харчування та збільшення світової торгівлі сільськогосподарськими товарами. Це в свою чергу, дає можливість стверджувати про важливу роль збуту в діяльності українських підприємств, що призведе до поліпшення ролі українського експорту на зовнішніх ринках та в майбутньому дасть змогу розширити ринки збуту сільськогосподарської продукції

Водночас, формування конкурентоспроможного експортоорієнтованого агропромислового комплексу України неможливо провести за короткий термін. Це вимагатиме розробки підприємствами конкретних заходів та державної підтримки.

Також, необхідним є розвиток системи фінансового забезпечення розвитку агропромислового виробництва та ринку аграрної продукції, цінова політика і збутова діяльність аграрних підприємств, сертифікація їх продукції, розвиток інфраструктури та соціальної сфери, активізація експортної діяльності.

На даному етапі становлення нашої держави як світового експортера сільськогосподарської продукції необхідно створити сприятливі умови для укріплення позицій нашої держави на світовому ринку під державні гарантії та провести заходи щодо фінансового сприяння вітчизняним експортерам, зниження податкового навантаження, прийняття відповідних законодавчих актів, які поліпшать регулювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Таким чином, національним підприємствам необхідно в подальшому значну увагу приділяти використанню інструментів стратегічного менеджменту та стратегічного маркетингу в управлінні збутовою діяльністю, що дасть змогу забезпечити стабільний розвиток підприємств агропромислового комплексу.

ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ В УКРАЇНІ. ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИКА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Злиденний Т.В., студ. 2м курсу ФЕІП
Науковий керівник: доц. Л.О.Дашутіна
Сумський НАУ

Закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти, які проводять в Україні є досить складним процесом, який потребує відповідних знань та належного законодавчого врегулювання. На сьогодні в Україні закупівлі регламентуються Законом України «Про публічні закупівлі» й застосовуються замовниками за умови, що вартість предмета закупівлі — товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тис. грн., а робіт — 1,5 млн. грн. Такі закупівлі в обов'язковому порядку мають здійснюватися через систему ProZorro. Закупівлі можуть проводитися шляхом застосування однієї з процедур: відкриті торги, конкурентний діалог, переговорна процедура.

Проте, 15 жовтня Верховна рада України прийняла законопроект № 1076 – нова редакція Закону "Про публічні закупівлі", яка містить ряд нововведень щодо підвищення ефективності закупівель, введення персональної відповідальності за порушення законодавства у сфері закупівель та удосконалення механізму оскарження. Основною відмінністю нової редакції є зниження порогу для обов'язкового проведення закупівель через ProZorro з 200 до 50 тисяч гривень. Експерти прогнозують, що дане нововведення виведе з тіні понад 250 тис. закупівель. Крім того, використовуючи середній процент економії бюджетних коштів від очікуваної вартості закупівлі на конкурентних процедурах, можна передбачити, що економія бюджетних коштів від знищення порогу може сягнути близько 9 млрд. грн. на рік.

Значним проривом даного Закону буде і норма щодо автоматичного відхилення аномально низьких цінових пропозицій для боротьби з «демпінгом цін», який призводить до закупівель неякісних товарів і послуг. Аномально низька ціна тендерної пропозиції (далі - аномально низька ціна) поняття досить нове і відповідно до нововведень це - ціна/приведена ціна найбільш економічно вигідної пропозиції за результатами аукціону, яка є меншою на 40 або більше відсотків від середньоарифметичного значення ціни/приведеної ціни тендерних пропозицій інших учасників на початковому етапі аукціону, та/або є меншою на 30 або більше відсотків від наступної ціни/приведеної ціни тендерної пропозиції за результатами проведеного електронного аукціону. Проте, наразі зовсім незрозуміло, яким чином замовники будуть підходити до питання прийняття аргументів по підтвердженню аномально низької ціни, як будуть подаватися підтверджуючі документи. В новій редакції закону посилена відповідальність за порушення законодавства для недобросовісних замовників. Також у законопроекті з'являється нова норма, в якій відповідальність за порушення законодавства в сфері публічних закупівель поширюватиметься і на керівника замовника. Так, придбання товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур/спрощених закупівель, визначених законодавством та укладення договорів, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, визначених законодавством, – тягне за собою накладення штрафу на керівника замовника від двох тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Останнім часом практикуючі замовники стикнулись з проблемою блокування тендерів шляхом їх оскарження до Антимонопольного комітету України (далі-АМКУ). Для запобігання блокування нововведеннями передбачено можливість впровадження диференційованої плати за оскарження тендеру в АМКУ (у % від вартості предмета закупівлі). До розгляду будуть прийматися тільки оплачені скарги (оплата за подання скарги до АМКУ буде проводитись одразу в електронній системі), а відкликати їх буде неможливо. З'явився строк виконання рішень АМКУ для замовників — 30 днів. АМКУ буде розглядати скарги від учасників протягом 10 робочих днів, а в разі потреби може продовжити цей строк до 20 робочих днів.

Законопроект передбачає поступовий (в термін до 1 січня 2022 року) перехід від організації та проведення процедур закупівель тендерним комітетом до передачі цих функцій уповноваженим особам. Замовник матиме право призначити декілька уповноважених осіб, за умови розмежування відповідальності за організацію та проведення конкретних процедур закупівель. Ця зміна, в першу чергу, сприятиме професіоналізації сфери закупівель. Окрім того, за порушення закупівельного законодавства відповідатиме конкретна особа. Цікаве нововведення і щодо можливості виправлення помилок у тендерних пропозиціях протягом 24 годин. Дана норма дозволить переможцю не втратити тендер, а замовнику зберегти найбільш вигідну пропозицію.

Проте, чи не буде ця норма спонукати до зговору можливого переможця торгів з замовником. І головне і неприємне для замовників – Замовник зобов'язаний надавати звіт в ProZorro про всі закупівлі вартістю від 1 копійки.

ОСОБЛИВОСТІ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЦЕНТРАХ ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Ланін В.Г., студ. 2м курсу ФЕіП
Науковий керівник: доц. Л.О.Дашутіна
Сумський НАУ

Реформування застарілої та неефективної системи охорони здоров'я, успадкованої від радянського минулого, яка не здатна надавати задовільні послуги та потерпає від корупції, реалізується паралельно з впровадженням децентралізації влади в Україні. Показники здоров'я в Україні, такі як середня тривалість життя, залишаються одними з найгірших у Європі, у той же час витрати є порівняно високими.

Таким чином, мережа закладів охорони здоров'я повинна бути оптимізована: малопотужні, погано оснащені і головне – мало завантажені лікарні, в яких просто небезпечно лікуватись, будуть перепрофільовані під реальні потреби населення, наприклад, на реабілітаційні, діагностичні центри, хосписи, які отримуватимуть кошти за конкретні послуги. У зв'язку з цим, впроваджуються законодавчі ініціативи для активізації змін у системі охорони здоров'я для того, щоб зробити її доступною для всіх громадян, одночасно підвищуючи її прозорість та ефективність.

Медична реформа спрямована на переорієнтацію фінансової підтримки на надання послуг, а не на фінансування надмірно пропорційної та частково застарілої інфраструктури. Згідно Закону України "Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я" відбувається структурна перебудова первинної медичної допомоги. Близько 80% медичних послуг має надаватися саме на первинному рівні, у тому числі і в селі. У європейських країнах співвідношення звернень пацієнтів на первинний та інші рівні медицини – у пропорції 80% на 20%. В Україні все навпаки: лише 30% громадян звертається на первинний рівень, а 70% шукають допомоги на інших рівнях. Профілактика та запобігання захворюваності – ось завдання першої ланки медицини, саме на цьому наголошують більшість експертів.

Первинна медична допомога – медична допомога, що надається в амбулаторних умовах або за місцем проживання пацієнта лікарем загальної практики-сімейним лікарем. У зв'язку з цим виникає інша болюча проблема – перекваліфікація дільничних лікарів на сімейних, адже вони не мають права обіймати посади сімейних лікарів без проходження відповідних курсів спеціалізації.

Сьогодні система підготовки фахівців у галузі охорони здоров'я передбачає такі заходи:

- створення сучасної концепції розвитку вищої медичної освіти як невід'ємної складової системи розвитку охорони здоров'я України;
- створення мережі університетських клінік як необхідної бази для підготовки лікарів і медичних сестер з використанням сучасних лікувально-діагностичних технологій та розвитку медичної науки;
- розробку та впровадження системи зовнішнього оцінювання та управління якістю підготовки медичних сестер і лікарів на додипломному та післядипломному етапах навчання;
- впровадження дистанційної системи підготовки фахівців у галузі охорони здоров'я на засадах Інтернет і телемедичних технологій;
- обґрунтування нових принципів щодо функціонування системи передачі знань під час безперервного професійного вдосконалення лікарів;
- запровадження нової моделі підготовки викладачів вищих медичних навчальних закладів у системі безперервного професійного вдосконалення.

Також встановлено, що за останні роки загальна укомплектованість штатних посад лікарями зменшувалась. Варто наголосити, що більш напруженою є ситуація з укомплектованістю медичними кадрами закладів охорони здоров'я в сільській місцевості. За даними МОЗ України, кількість сільських лікарських амбулаторій без лікаря та фельдшерсько-акушерських пунктів без середнього медичного працівника щорічно зростає, що й обумовлює необхідне звернення громадян на більш високий та дороговартісний рівень надання медичної допомоги.

В свою чергу кількість медичних кадрів залежить від підходів до планування, що спираються на жорсткі затвержені штатні нормативи, та встановлюється з огляду на міркування «ситуаційної доцільності», а не на результати спеціальних досліджень і обґрунтувань. При реформуванні охорони здоров'я слід відійти від нормування чисельності медичних працівників за допомогою штатних нормативів до організаційних принципів, заснованих на самоврядуванні, забезпеченні свободи дій керівництва нижчих рівнів управління. Наприклад, дія наказу МОЗ України № 33 веде до штучного зростання кількості штатних посад, що потім використовується для підвищення заробітної плати за рахунок сумісництва. В цьому напрямку необхідно забезпечити поступовий перехід від штатних розкладів до формування кадрових складових на місцях з урахуванням можливостей місцевих бюджетів. За цих умов професійна підготовка медичних працівників була і є одним із регуляторів соціального розвитку, оскільки фактично формує доктрину життєздатності суспільства та підтримує його через діяльність кадрів системи охорони здоров'я.

ОСНОВИ БЕЗКОНФЛІКТНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Хауляк В.С., студ. 2м курсу ФЕіП
Науковий керівник: доц. Л.О. Дашутіна
Сумський НАУ

Поза всяким сумнівом, люди – це невід’ємна складова успіху кожного підприємства. Будь-який бізнес, здатний залучати та утримувати найкращі таланти, ефективно управляти ними і раціонально їх використовувати, неминуче досягне успіху в довгостроковій перспективі.

Сучасне підприємство прагне максимально ефективно використовувати потенціал своїх працівників, створюючи всі умови для найбільш повної віддачі співробітників на робочому місці та інтенсивного розвитку їхнього потенціалу. Головна роль у цьому процесі природно відведена керівному складу підприємства. Важливо, щоб в результаті співробітництва та управлінської діяльності між керівником та підлеглим були налагоджені рівні, продуктивні відносини, засновані на командній роботі.

Варто зазначити, що стиль управління звісно є індивідуальним вибором кожного керівника, але у кризовий період функціонування підприємства, або ж при зародженні підприємницької діяльності, доцільним є жорсткий менеджмент. У зв’язку з цим система культури спілкування «керівник - підлеглий» може характеризуватися рядом недоречностей, прорахунків, що можуть негативно відобразитися як на психологічному мікрокліматі в колективі, так і на результативності конкретних працівників. Для того, щоб побудувати конструктивні робочі взаємовідносини при застосуванні методів жорсткого менеджменту, на наш погляд, доцільно перш за все забезпечити:

1) ефективне оцінювання працівників на основі заздалегідь визначених KPI.

2) підтримку керівником власного авторитету. Авторитетною особистістю стає лише тоді, коли вона має явні переваги, що дозволяють досягати значущих, перш за все соціально-позитивних, результатів. Ці переваги можуть бути інтелектуальними, вольовими, характерологічними, пов’язаними з професійними вміннями або компетентністю. Головне, щоб завдяки їм досягалися корисні результати. Тому для будь-якого керівника дуже важливо мати свою індивідуальну програму випереджального особистісно-професійного розвитку. Її відсутність, небажання підвищення власного професіоналізму створюють сприятливу основу для виникнення псевдоавторитету. Практика свідчить: в організаціях, де керівник має високий авторитет, конфлікти виникають не часто, а конфліктні особистості поводяться дуже стримано.

3) наявність розвиненої організаційної культури. У психологічних дослідженнях неодноразово зазначалося, що конфліктність персоналу нижча в тих організаціях, де висока мотивація праці, професійних або статусних досягнень. Висока мотивація в ряді випадків елімінує навіть психологічну несумісність.

4) сприятливий морально-психологічний клімат в організації та колективі. Часто саме дружелюбність, товариська взаємодопомога, взаємовиручка, переважання позитивних емоцій, простота відносин є основою для формування таких важливих соціально-психологічних феноменів, як трудовий ентузіазм. Емоційний настрій, домінуючі настрої, емоційне забарвлення настроїв найсерйознішим чином впливають на організованість, ефективність праці, як індивідуального, так і колективного.

5) грамотне делегування повноважень. Засноване на особистій довірі. Це питання один з найскладніших і укладає в собі психологічне підґрунтя (йдеться про вміння довіряти людям).

6) налагодження ефективного оберненого зв’язку. Конструктивного, а не деструктивного зворотного зв’язку. Тобто співробітник має знати, що може в разі потреби звернутися до керівника і не отримати при цьому у відповідь критику, докори, наганяй або загрозу позбавити його премії. А так же співробітник має бути впевненим у тому, що керівнику дійсно цікаво і важливо знати його думку.

7) акцентування уваги на результатах. Для цього, на наш погляд, доцільно визначити конкретні очікування, допомогти персоналу в розстановці пріоритетів, чіткий розподілити обов’язки, забезпечити наполегливу працю колективу, перш за все власним прикладом, що в цілому задасть темп роботи для всього колективу.

Отже, управління в складних чи більш стабільних умовах господарювання, із застосуванням більш жорсткого управління чи більш лояльного має бути все одно ефективним. Сучасний ефективний менеджер має надихати кожного члена колективу на досягнення бажаних результатів, але в той же час має мати унікальні навички і допомагати власним підлеглим вирішувати виникаючі проблеми.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «АГРІФАС» ТА ЙОГО МОЖЛИВОСТІ ВИХОДУ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Шокун О.А., студ. 2м курсу ФЕіП
Науковий керівник: доц. Л.О. Дашутіна
Сумський НАУ

Сільське господарство — галузь економіки, що призначена для забезпечення населення продовольством і отримання сировини для промисловості. Галузь представлена практично у всіх країнах. У світовому сільському господарстві зайнято близько 1,1 млрд. економічно активного населення.

Роль сільського господарства в економіці країни або регіону показує її структуру і рівень розвитку. Як показник ролі сільського господарства в економіці застосовують частку зайнятого в сільському господарстві економічно активного населення, а також питому вагу сільського господарства в структурі ВВП. Ці показники достатньо високі в більшості країн що розвиваються, де в сільському господарстві зайнято більше половини економічно активного населення. Сільське господарство в таких країнах йде по екстенсивному шляху розвитку, тобто збільшення продукції досягається розширенням посівних площ, збільшенням поголів'я великої рогатої худоби, збільшенням числа зайнятого населення у сільському господарстві. Тому для кожного підприємства дуже важливо оцінювати стан менеджменту виробничої діяльності та перспективи розвитку в умовах розширення ЗЕД.

ТОВ «Агріфас» створене для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торгівельної, іншої господарської діяльності. Товариство є корпоративним підприємством та діє на основі договору колективної власності, з правом наймати працівників.

Господарство вирощує різні сільськогосподарські культури, але спеціалізується на вирощуванні зернових та технічних культур. Важливим фактором ефективного господарювання є забезпеченість підприємства в достатній мірі основними засобами виробництва (див. табл. 1).

Таблиця 1

Посівні площі, урожайність, валовий збір ТОВ «Агріфас», 2018 рік

Культура	Площа посіву, всього, га	Урожайність, т/га	Валовий збір, т
С. – г. угідь	714,75		
Рілля	673,32		
Посівна площа	673,32		
1 .Зернових всього :	184,83	3,47	64,136
Озимих зернових всього:	64,00	3,6	23,04
в т. ч. озима пшениця	64,00	3,6	23,04
Ярих зернових всього:	120,83	3,2	38,66
в т. ч. ярий ячмінь	16,54	2,5	5,95
кукурудза на зерно	72,00	6,3	45,3
овес	32,29	1,95	6,29
2: Технічні культури:	488,49	1,68	82,06
соя	488,49	1,68	82,06

Виконаний аналіз діяльності підприємства показав, що і на перспективу воно має виконувати свою основну функцію – бути регіональним науково-консультаційним центром з практичного запровадження досягнень науки і передової технології з важливих напрямів розвитку сільськогосподарського виробництва, в тому числі й тваринництва.

Нині менеджмент зовнішньоекономічної діяльності відіграє вирішальну роль у процесі формування позитивного іміджу вітчизняних підприємств на міжнародних ринках, зайняття гідних позицій на них, розширення обсягів і масштабів діяльності та їх диверсифікації.

Тому в умовах розвитку відкритості національної економіки, входження на вітчизняний ринок іноземних підприємств, посилення конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, а також в умовах реалізації інтеграційних прагнень України у світовий простір, ми вважаємо за доцільне проаналізувати можливості підприємства щодо диверсифікації своєї діяльності та освоєння нових її видів.

Вважаємо, що потрібно починати з невеликих проектів. Одним з таких є реконструкція не діючих зараз приміщень, а саме встановлення млина з переробки зерна на борошно з послідувочою реалізацією муки вищого ґатунку на закордонних ринках.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Бондаренко-Надеждіна В.В., студентка 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Ткаченко В.В.
Сумський НАУ

Головною метою господарської діяльності підприємства є реалізація продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг. Від правильного та чіткого обліку реалізації залежить обсяг доходу не тільки підприємства, а й прибуткова частина бюджету держави. У зв'язку з цим виникає необхідність організації та методики обліку виробництва та реалізації продукції підприємства.

Завданням обліку готової продукції є: контроль за виконанням завдань по випуску продукції; зберігання готової продукції за обсягом, асортиментом та якістю; використання фінансових і матеріальних ресурсів за допомогою складання фактичних і планових калькуляцій собівартості продукції.

Невизначеність економічної сутності готової продукції зумовлює певні проблеми в обліку і її оцінці.

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси», готова продукція розглядається як така, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом.

Разом з тим, дане визначення не містить пояснення щодо спроможності такого виду оборотних активів приносити економічну вигоду, хоча цей критерій є дуже важливим, якщо не основним. Його невиконання призводить до того, що такий товарно-матеріальний запас може бути визнаний як збиток організації, адже витрати, понесені на його виготовлення, не будуть компенсовані.

У бухгалтерському обліку готова продукція повинна оцінюватись відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» за первісною вартістю. Але оскільки вартість продукції може бути визначена лише після накопичення усіх витрат і калькулювання її фактичної собівартості, постає потреба в щоденному обліку наявності та руху готової продукції для визначення її вартісних характеристик.

Для удосконалення системи оцінки готової продукції, підприємства перш за все повинні організувати систему бухгалтерського обліку, так, щоб без додаткових вибірок формувати інформацію про собівартість продукції, що випускається підприємством.

Оскільки виробничу собівартість виготовленої продукції можна визначити тільки по закінченню місяця, виникає необхідність у застосуванні оцінки, яка дозволить протягом місяця своєчасно відображати рух готової продукції.

Вдосконаленню обліку готової продукції та її реалізації сприятиме розмежування витрат на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача та маркетингових витрат, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника.

Для удосконалення обліку готової продукції на підприємствах пропонуємо його ведення за видами продукції: основна, супутня, побічна. Для цього слід використовувати субрахунки: 261 «Основна продукція»; 262 «Супутня продукція»; 263 «Побічна продукція». Застосування системи субрахунків за видами продукції сприятиме підвищенню аналітичності інформації та можливості проведення аналізу співвідношення видів продукції.

Не менш важливим заходом є розмежування витрат на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо) та маркетингових витрат, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника.

Крім того, не треба знижувати важливість використання електронних документів. Завдяки ним можна підвищити виконавчу дисципліну працівників, зменшити час створення та роботи з документами, здійснювати моніторинг поточних технологічних показників (тобто оперативно використовувати необхідну інформацію щодо стану виробництва), а отже, покращити роботу підприємства.

Особливе значення при організації автоматизованого процесу обліку готової продукції та її реалізації має використання бухгалтером функцій для отримання довідкової інформації. Бухгалтер на підставі наявних в інформаційній базі даних отримує на екрані або друкувальному пристрої необхідну для контролю (перевірки) інформацію.

Отже, для того, щоб вдосконалити систему обліку готової продукції, підприємства перш за все повинні організувати систему бухгалтерського обліку для найбільшої її ефективної роботи. Це буде можливим при використанні вищезгаданих пропозицій.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Захарчук Т.М. студ. 2м. ФЕІМ спец. «Облік та оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Ткаченко В.В.
Сумський НАУ

Жодна бюджетна установа не може належно функціонувати без запасів. В умовах обмежених фінансових ресурсів її завдання — раціонально витратитися на їх придбання та ефективно використовувати в роботі. Сприяє цьому бухгалтерський облік запасів.

Методологічні засади формування в бухобліку інформації про запаси і розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності визначені в НП(С)БОДС 123 «Запаси», а більш детально пояснюють порядок застосування цього стандарту Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектора, затверджені Наказом № 11 від 23.01.2015 р.

Для державного сектора встановлено єдині вимоги до відображення в бухобліку операцій із придбання, використання та списання активів та запасів. Тому незалежно від профілю бюджетна установа має провадити свою діяльність лише згідно із чинним законодавством.

Головною вимогою є відображення запасів у бухобліку та звітності на дату балансу за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Первісна вартість запасів — це фактична вартість їх придбання (виготовлення). І щоб дізнатися первісну вартість тих чи інших матеріальних цінностей, достатньо скористатися даними бухгалтерського обліку. Тоді як під чистою вартістю реалізації слід розуміти очікувану ціну реалізації запасів, за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Після того як чисту вартість реалізації запасів визначено, необхідно її порівняти з первісною вартістю відповідних активів. Саме від того, яка з оцінок перевищує, залежить порядок відображення цієї операції в обліку.

Порядок списання запасів з балансу залежить від причин їх вибуття.

Так, найчастіше вибуття запасів у бюджетних установах відбувається за такими напрямками, як:

- споживання у процесі надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт;
- нестачі (у тому числі в межах встановлених норм) і втрати від псування, розкрадання та знищення;

- безоплатна передача за операціями з внутрішньої передачі;

- відчуження шляхом реалізації.

За загальним правилом вибуття запасів слід відображати в бухгалтерському обліку як збільшення витрат відповідного звітного періоду та зменшення вартості таких запасів.

Що стосується вибуття запасів, то для цього використовуються три методи:

- 1) ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;

- 2) середньозваженої собівартості;

- 3) собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

Бюджетна установа може здійснювати безоплатну передачу матеріальних цінностей іншій бюджетній установі в межах одного відомства. Для передачі матеріалів потрібно отримати дозвіл головного розпорядника коштів. Оформлюють передачу запасів актом приймання-передачі.

Вибуття та переміщення запасів (крім продуктів харчування та малоцінних і швидкозношуваних предметів) відображається у Накопичувальній відомості витрачання матеріалів ф. 396 (бюджет) - меморіальний ордер 13.

Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, облік запасів здійснюється на рахунках класу 1 «Нефінансові активи», а саме:

- 151 Виробничі запаси розпорядників бюджетних коштів;

- 171 Біологічні активи розпорядників бюджетних коштів;

- 181 Інші нефінансові активи розпорядників бюджетних коштів.

Аналітичний облік запасів у бюджетних установах ведуть у кількісному і сумарному вимірах за найменуваннями та в розрізі матеріально відповідальних осіб. Додатково облік запасів установа може здійснювати за номенклатурними номерами.

Бюджетні установи повинні проводити інвентаризацію запасів за місцем зберігання та за матеріально-відповідальними особами в строки і порядку, передбаченими відповідним Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань від 2 вересня 2014 року.

Облік запасів посідає важливе місце у формуванні витрат бюджетних установ, оскільки безпомилково відображена інформація про облік запасів, їх класифікацію та оцінку, визнання, термін експлуатації, методи вибуття дає змогу виготовити достеменно обліково-аналітичне забезпечення керівництва державними фінансами.

Правильна класифікація запасів на першій стадії надходження в установу та відображення їх в обліку будуть сприяти дотриманню вимог законодавства до ведення бухгалтерського обліку та відображення їх у звітності.

ПРОБЛЕМАТИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Шаповал Т.М., студентка 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Ткаченко В.В.
Сумський НАУ

Для здійснення господарської діяльності будь-яке підприємство повинно мати необхідні засоби та матеріальні умови. Це найголовніший елемент продуктивних сил, який сприяє процесу виробництва, розподілу, обміну та споживання ресурсів. У бухгалтерському обліку засоби праці виділено в окремий об'єкт обліку, який називається основними засобами підприємства. Від того, наскільки ефективно використовуються основні засоби підприємством, залежать результати його діяльності.

На сучасному етапі розвитку економіка вимагає ведення нових технологій, техніки в діяльність підприємства. У зв'язку з тим, що в нас недостатня законодавча база, застаріла матеріально-технічна база, по цих причинах облік основних засобів є надзвичайно актуальною темою та потребує удосконалення.

Облік основних засобів в останній час дещо ускладнився, а ряд проблем негативно впливають на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів. До кола таких проблем можна віднести різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у бухгалтерському обліку й системі оподаткування, а саме:

- 1) Проблема визначення терміну корисного використання основних засобів.
- 2) Проблема розбіжностей у бухгалтерському та податковому обліку
- 3) Проблема визначення ліквідаційної вартості основних засобів
- 4) Проблема не врахування морального зносу при визначенні терміну корисного використання основного засобу

Первинний, синтетичний та аналітичний облік основних засобів в основному відповідає вимогам, але система бухгалтерського обліку потребує певного вдосконалення. Так, з часу затвердження пакету типових первинних документів з обліку основних засобів відбулися істотні зміни в організації бухгалтерського обліку основних засобів. Проте змін у типових документах з обліку основних засобів не спостерігається.

Після проведеного дослідження були виявлені наступні недоліки:

- у первинних документах з обліку основних засобів зачасти не всі реквізити заповнені, значна кількість інвентарних карток мають тільки електронний вигляд;
- на більшості підприємств не використовується рахунок 286 згідно з законодавством переведення основних засобів до необоротних активів і груп вибуття при реалізації;
- внутрішнє переміщення об'єктів не завжди оформлюється Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів тощо;
- використовуються документи для обліку основних засобів які більшість підприємств використовує для обліку запасів (М-4 та ін.);
- на більшості підприємств використовуються недоцільні методи розрахунку амортизації для здійснення оптимальної амортизаційної політики. Основним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування. Відсутність наукового підходу до розробки механізму відтворення основних засобів спричинили значне погіршення стану активів.

З метою скорочення експлуатаційних витрат та забезпечення збереження майна необхідно вдаватися до консервації обтяжуючих основних засобів.

Бухгалтерський облік на підприємстві в сучасних умовах неможливий без використання інформаційних технологій. Використання бухгалтерських програм не лише дає змогу отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій основних засобів, але й сприяє покращенню організації роботи на підприємстві, полегшенню ведення обліку та зростанню продуктивності роботи персоналу. На сьогодні найбільш використовуваною програмою для автоматизації обліку основних засобів на підприємстві є «1С: Підприємство». Застосовуючи останні версії цієї програми підприємство отримує всі необхідні інструменти та механізми, що дозволяють швидко, легко та ефективно здійснювати облік основних засобів.

Таким чином, ефективна організація бухгалтерського обліку основних засобів має забезпечити досягнення цілей обліку, а саме: своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку повної інформації про оцінку, надходження, внутрішнє переміщення і вибуття основних засобів; відображення даних про нарахування амортизації основних засобів за звітний період і їх знос з початку строку корисного використання; визначення витрат на підтримку об'єктів у робочому стані, їх відновлення і поліпшення; визначення фінансових результатів від реалізації та іншого вибуття основних засобів; накопичення інформації для складання звітності про основні засоби і капітальні інвестиції.

МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ТА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ

Кіріченко О.А., студ. 2м курсу ФЕіМ, спец. «Менеджмент»
Науковий керівник: доцент Л.А Хромушина
Сумський НАУ

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (ЗЕД) є вагомим чинником міжнародних економічних відносин, який обумовлює посилення міжнародної конкуренції підприємств на світових ринках. ЗЕД підприємства є частиною його загальної діяльності, представляє собою комплекс виробничо-господарських, організаційно-економічних та комерційних функцій відповідно до зовнішньоекономічних зв'язків держави та пов'язаних із виходом підприємства на зовнішні ринки. Менеджмент ЗЕД підприємств, як напрям управлінської діяльності та прийняття рішень, базується на застосуванні загальних ідей, концепцій та технологій менеджменту за всіма формами ЗЕД (зокрема, експорт та імпорт товарів і послуг, лізингові операції, пряме інвестування та інші ділові операції).

Менеджмент ЗЕД слід розглядати як визначений процес, що охоплює дослідження елементів міжнародного середовища, що передбачає їх аналіз та оцінку, моделювання та прогнозування сценаріїв, вироблення стратегії діяльності на зовнішньому ринку. До таких елементів слід віднести: особливості міжнародних партнерів, рівень цін конкурентів, митні та податкові правила, правовий механізм, традиції, звичаї і т.д. Результативність ЗЕД залежить від дієвості та успішності функціонування системи менеджменту ЗЕД. Дієвість менеджменту ЗЕД, у свою чергу, залежить від ефективної взаємодії між усіма організаційними службами управління, а не лише тільки між персоналом зовнішньоекономічних підрозділів. Також варто наголосити, що критерієм якісного менеджменту ЗЕД є досягнення визначених підприємством цілей на міжнародних ринках.

Менеджменту ЗЕД притаманні певні специфічні риси, зумовлені особливостями об'єкта управління, а також тим, що керована економічна діяльність підприємства здійснюється в іншій (зовнішній) сфері і на іншому (міжнародному) рівні; охоплює більшу територію; в світових економічних зв'язках приймає участь більша кількість суб'єктів, які функціонують у різних політичних, економічних, правових і культурних умовах і таких, що мають своє уявлення про цінності; в ролі суб'єктів ЗЕД виступають не тільки підприємства, але й держави зі своєю зовнішньоекономічною політикою, стратегією у сфері ЗЕД; у міжнародній сфері широко застосовуються міждержавні інструменти і засоби впливу на зовнішньоторгові та інші відносини економічних суб'єктів.

Сама наявність ЗЕД для підприємства є не тільки успіхом та досягненням цілей, це ще й великі ризики та витрати. Отже, менеджмент ЗЕД є самостійною підсистемою загальної системи управління підприємством, яка має свої цілі, функції та завдання, принципи та підходи, специфічні закономірності та ін., що потребує врахування при практичній діяльності з менеджменту ЗЕД.

Організаційна структура менеджменту ЗЕД підприємства визначається тією метою і завданнями, які мають вирішуватися у загальній системі управління підприємством. Ключовою метою менеджменту ЗЕД можна визначити максимізацію прибутку на тривалий період за рахунок успішної діяльності та участі в міжнародному бізнесі. Організаційна структура менеджменту ЗЕД, як і загального управління, має постійно розвиватися та вдосконалюватися, адаптуватися до змін та викликів зовнішнього середовища. Тобто форми та методи, технології менеджменту також повинні змінюватися і відповідати умовам діяльності підприємства.

Як зазначають фахівці, організаційні форми менеджменту ЗЕД виробничих підприємств України мають індивідуальні риси, проте разом з цим існує низка загальних рис. Для підприємств, учасників зовнішньоекономічної діяльності, як правило, відповідний апарат управління функціонує у двох основних формах: відділ зовнішньоекономічних зв'язків (або відділ зовнішньоекономічної діяльності) в межах діючого управлінського апарату та зовнішньоторговельна фірма. Перша зазначена форма не є самостійним структурним підрозділом підприємства, а являє собою частину загального апарату управління. Головне завдання відділу зовнішньоекономічних зв'язків полягає в управлінні ЗЕД як елементом цілісної системи управління. Такий відділ не займається безпосередньо транспортуванням вантажів, митними процедурами та ін. і традиційно створюється для планування, організації й координації ЗЕД підприємства.

Зовнішньоторговельна фірма, відповідно, виконує завдання з планування; організації та регулювання ділових угод; підвищення конкурентоздатності продукції за кордоном, підвищення ефективності імпорتنих операцій з урахуванням стратегії розвитку підприємства; дослідження кон'юнктури на світових ринках; вивчення специфіки діяльності конкурентів; організації після продажного обслуговування за кордоном, розробки рекламних заходів задля розширення експорту; забезпечення правового захисту зовнішньоекономічних інтересів підприємства; організації транспортування, збереження продукції, купівлі-продажу патентів і ліцензій, "ноу-хау", здійсненні протокольних заходів. Доцільність створення зовнішньоторговельної фірми у складі підприємства визначається через співставлення затрат підприємства за відсутності власної такої фірми і витрат на її утримання. Слід зауважити, що результативність діяльності зовнішньоторговельної фірми буде явною тільки після декількох років її функціонування.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Мехтієва С.Р. студ. 4 курсу, Мн 1601, спец. «Менеджмент»
Науковий керівник, к.е.н. доцент Баценко Л. М.
Сумський НАУ

Дивлячись на погляди науковців про становище вітчизняного адміністративного менеджменту, бачимо проблему великого відставання українського адміністративного менеджменту в порівнянні з західним. Але ж треба брати до уваги те, що Україна тільки розвивається. Вона молода країна і не має великого досвіду як Сполучені Штати Америки з великим досвідом і розвитком теорій та практики адміністративного менеджменту.

В даний час адміністративний менеджмент можна поділити на три напрямки:

1. Спадок від радянських часів – це слабка мотивація персоналу, жорстка централізація, активне використання адміністративних методів управління.

2. Менеджмент який сформувався в малих та середніх підприємствах-спрощена лінійна структура підприємства, відсутність стратегії.

3. Менеджмент, що був впроваджений іноземними компаніями – неможливість застосування нових підходів, тому що впливають зовнішні чинники (політичні, економічні, соціальні ситуації).

На підприємстві вітчизняні власники розуміють, що треба переходити до нових стандартів, але не можуть здолати бар'єри, такі як:

1. Проблема підготовки висококваліфікованих керівників.

2. Неправильне уявлення про сутність роботи менеджера.

3. Невміння делегувати свої повноваження.

4. Страх перед аутсорсингом.

5. Нерозуміння ролі забезпечення ефективних комунікаційних процесів на підприємстві.

В наш час дуже швидко розвивається світова економіка, адміністратори та менеджери підприємств не можуть впоратись з інформацією та справами на підприємстві. На багатьох підприємствах є безлад та хаос в дуже простих і звичайних задачах. Причинами такого безладу є:

1. Недотримання певних термінів і низька ефективність праці.

2. Менеджери-адміністратори не можуть розпланувати свій робочий день та не розуміють обсяг роботи, яку треба їм виконати, тобто немає поняття про обсяг роботи і який час треба на неї відвести.

3. Велика частка завдань, які непередбачувані менеджером.

4. У адміністраторів є дискомфорт в режимі роботи, так що його підлеглі також роблять в умовах безладу та хаосу.

5. Працівники не можуть зрозуміти один одного і відволікаються на непотрібні дрібнички.

Якщо на підприємстві праця нагадує постійний хаос та безлад, доводиться або змиритися з цим, або заздалегідь скласти план дій і навчитися справлятися з ним.

Одна із основних функцій адміністративного менеджменту є контроль завдання та моніторинг. Перед тим як виконувати завдання, особливо якщо їх багато, треба зрозуміти обсяг. Буває, що менеджер-адміністратор сильно завантажений, багато отримує нових завдань, але записувати і сортувати їх він вважає не потрібним, але і шкідливим. Однак є науково доведений факт, що коли хаос на підприємстві починається, треба правильно контролювати.

Треба розпочинати контролювати, з першого завдання, а потім робити більше зону контролю - до одного дня, тижня, місяця і так далі. Коли у адміністратора є чіткий список завдань на день, де він все сам розписав, чим йому треба зайнятися, де записані всі справи, всі обіцянки та ідеї, він буде відчувати себе впевненіше.

До системи адміністративного контролю незалежно від їх виду пред'являються вимоги, дотримання яких є невід'ємною умовою ефективності їх функціонування. До таких умов відносяться наступні:

1) система контролю повинна відповідати цілям, задачам і планам підприємства;

2) система контролю повинна бути зрозуміла і прийнята керівниками всіх рівнів управління підприємством;

3) система контролю повинна бути економічна, тобто забезпечувати максимальну ефективність контрольних заходів при мінімальних витратах;

4) система контролю повинна забезпечувати своєчасне його здійснення;

5) система контролю повинна бути гнучкою, тобто мати здатність швидко пристосовуватися до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Райченко А.В. Адміністративний менеджмент: учебник/ А.В. Райченко. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 416 с.

2. Осовська Г.В. Основи менеджменту. Практикум: навч. посіб. / Г.В. Осовська, І.В. Копитова. – Київ: Кондор, 2010. – 581 с.

УПРАВЛІННЯ ПРОСУВАННЯ ТОВАРІВ В ПРИВАТНОМУ ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ В «ВИБІР» (м. Суми)

Дігтяренко Р.В. студ. 2 м курсу ФЕіМ, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник к.е.н., доцент. Турчина С.Г.
Сумський НАУ

Зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі висувають чіткі вимоги до вдосконалення механізму просування товарів, що значною мірою залежить від обґрунтованих методів управління цим процесом.

Управління просуванням товарів на сучасному підприємстві являє собою реалізацію щільно продуманої інтегрованої політики підприємства на ринку, яка забезпечує: цільову орієнтацію діяльності підприємства на забезпечення потреби суб'єктів ринку; комплексність, послідовність діяльності від задумки товару до його використання; облік перспектив стосовно удосконалення товарного асортименту відносно потреб та умов використання.

Для поглиблених досліджень стану визначеної проблеми нами обрано, в якості модельного об'єкта приватне виробниче підприємство «Вибір», яке спеціалізується на виробництві кормових добавок рослинного походження (Біостартер Ліквід, Кардіокс Хелат, Кокцилін Плюс, Салавіт, Турбоалістар Плюс), питома вага яких становить 52,3%, джерел високопродуктивного білка (соєве та рибне борошно, картопляний та рибний протеїн) - 27,8% в загальній сумі виручки від реалізації продукції. Частка іншої продукції та послуг коливається від 11,1% в 2016 р. до 7% в 2018р. Питома вага кормових фосфатів (монокальцій фосфат та дефторований фосфат) складає в середньому 6,4%,

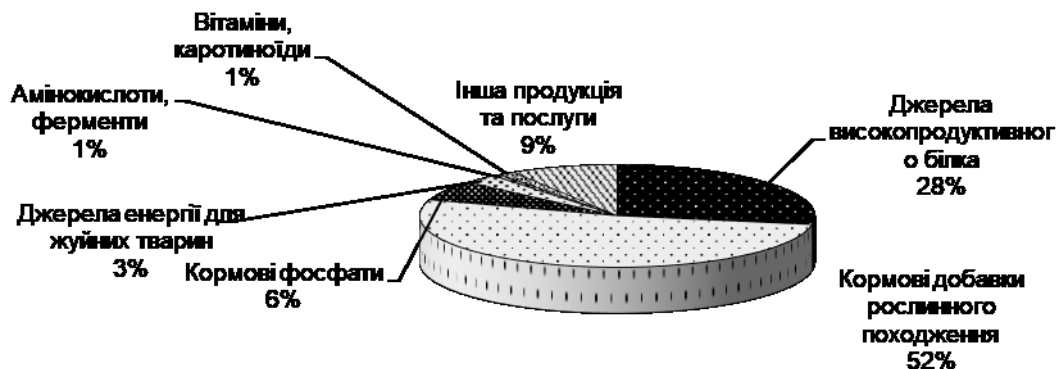

Рис. 1. Структура товарної продукції ПВП «Вибір»

У рамках теми дослідження нами встановлено, що ПВП «Вибір» маючи значний потенціал могло б покращити свою рентабельність і стабільність приділяючи управлінню просуванням товарів більше уваги.

Нині на підприємстві для просування продукції на ринки використовуються такі заходи: електронна пошта розсилка, інтернет – реклама, участь у виставках, реклама у спеціалізованих каталогах та рекламні заходи в соціальних мережах. Щодо останніх, підприємство має власні сторінки у Facebook, Twitter, Google+ та Youtube для комунікації із відвідувачами сторінок. Також не можемо залишити поза увагою такий дієвий інструмент як цінові знижки, що застосовуються виключно до соєвого борошна. Щодо інших видів товарної продукції система знижок теж діє але за особистою домовленістю з керівником підприємства.

Зважаючи на викладене пропонуємо маркетологу досконаліше вивчити наповненість ринку як вітчизняного так і зарубіжного, активніше працювати та виявляти нові канали збуту, здійснювати прогнозування ринку, динаміку та кон'юнктуру змін, проводити збір інформації про наповненість ринку, аналізувати структуру та динаміку попиту, запроваджувати нові форми та методи стимулювання збуту.

Отже, враховуючи сучасні тенденції розвитку економіки можна стверджувати, що діяльність сучасного підприємства має бути зорієнтована на клієнта, а відтак, підвищення ефективності просування товарів як у ПВП «Вибір» так і в інших підприємствах може бути досягнуто шляхом наступних дій:

- вдосконалення планування стратегії просування продукції як основної ланки процесу просування, що включає визначення цілей і задач;
- застосування сучасних математичних методів і комп'ютерних програм при складанні планів, прискорюючи їх розробку і підвищуючи якість;
- вдосконалення структури системи просування (значна увага має приділятися глибині і ширині просування, встановленню оптимально необхідного числа рівнів, впорядкуванню і оптимізації витрат на просування);
- вдосконалення методів просування та їх активнішого застосування в господарській практиці (в т.ч. необхідність творчого підходу до вибору відповідних методів просування);
- підвищення рівня підготовки і кваліфікації кадрів відповідальних за просування товарів.

ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИХОДУ ФГ «РЯБИНА_АГРО» НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Торяник М.І. студ. 2 м курсу ФЕіМ, спец. «Менеджмент ЗЕД»
 Науковий керівник к.е.н., доцент. Турчина С.Г.
 Сумський НАУ

Зважаючи на те, що аграрний сектор за останні роки набуває ознак експортоорієнтованої галузі, а для товарів сільськогосподарського походження характерним є позитивне сальдо зовнішньоторговельного обороту, особливої актуальності набувають питання економічного обґрунтування виходу підприємств на зовнішні ринки.

Об'єктом нашого дослідження є невелике за розміром фермерське господарство «Рябина Агро» Сумської області, яке має зернову спеціалізацію з розвиненим виробництвом сої та насіння соняшнику (рис.1).

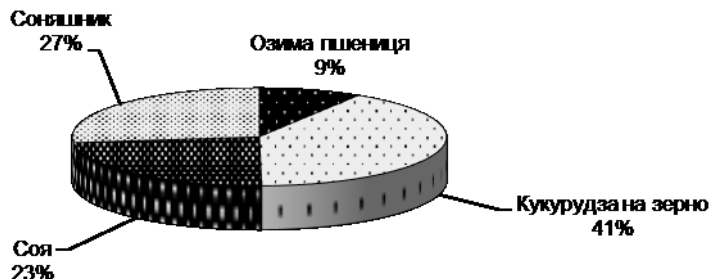

Рис. 1 Структура товарної продукції ФГ «Рябина Агро»

Проаналізуємо основні економічні показники господарської діяльності товариства за останні три роки.

Таблиця 1.

Основні економічні показники розвитку ФГ «Рябина Агро»

Показники	Роки			Відхилення 2018 р. від 2016 р., ±	
	2016	2017	2018	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	3813,5	4304,8	6252,7	2439,2	164,0
Собівартість, тис. грн.	3042,7	3759,6	4840,6	1797,9	159,1
Валовий прибуток, тис. грн.	770,8	545,2	1412,1	641,3	183,2
Чистий прибуток, тис. грн.	587,1	246,8	1169,4	582,3	199,2
Рівень рентабельності, %	19,30	6,56	24,16	4,86	X

Із даних таблиці 1 видно, що в 2018 р. в порівнянні з 2016 р. виручка від реалізації продукції в досліджуваному господарстві збільшилася на 64 %, або на 2439,2 тис. грн., а собівартість продукції підвищилася на 59,1%, тобто на 1797,9 тис. грн. Такі зміни привели до приросту валового прибутку на 641,3 тис. грн., обсяг чистого прибутку зріс вдвічі. Рівень рентабельності продукції в фермерському господарстві досить високий, хоча порокам коливається від 6,56% в 2017 р. до 20,16% в 2018 р., в цілому ж за досліджуваний період він зріс на 4,86%.

ФГ «Рябина Агро» самостійно не займається експортними операціями. Основну частину виробленої продукції господарство реалізує посереднику-агротрейдеру. Структура каналів розподілу продукції показана на рис. 1.

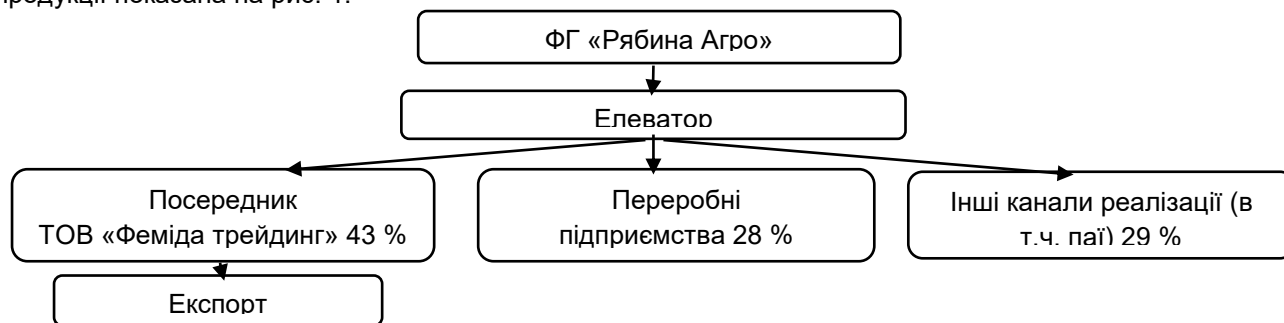

Рис.1. Структура каналів розподілу продукції ФГ «Рябина Агро»

Провівши дослідження ми встановили, що соя серед усіх сільськогосподарських культур займає окреме місце зі стабільно зростаючими обсягами експорту. Пропонуємо керівнику підприємства розглянути можливість самостійного виходу на зовнішній ринок, що в значній мірі покращить рентабельність і стабільність досліджуваного суб'єкта господарювання.

ЕКСПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА СУБ'ЄКТА ЗЕД

Безбабна П.В., студ. 2м курсу ФЕіП, спец. «Менеджмент ЗЕД»
Науковий керівник: доц. Н.В.Стоянець
Сумський НАУ

Стратегічне значення зовнішньої торгівлі для України зумовлюється тим, що модернізація економіки, залучення масштабних іноземних інвестицій, новітніх технологій можливі лише за умови формування в країні стійкої, відкритої до зовнішнього світу господарської системи. Відкритість господарської системи країни до зовнішнього світу у вигляді зовнішньої торгівлі регулюється державою та вимагає розроблення стратегії, що могла би органічно поєднати одночасне застосування політики імпортозаміщення та її взаємодоповнюваність з політикою стимулювання експорту.

У сучасній міжнародній економіці прогресуюча глобалізація робить усі країни залежними від світових ринків товарів, капіталів і послуг, звідки їхній відтворювальний процес отримує як стимули, так і шоки, що змінюють його течію. Не дивно, що від успіхів або неуспіхів у розвитку зовнішньоекономічних зв'язків залежать нині і темпи, і характер розвитку більшості країн. Міжнародна торгівля – це первинна форма міжнародних економічних зв'язків, що являє собою обмін товарами, послугами між державно оформленими національними господарствами, тобто між державами. Для національного господарства участь у міжнародній торгівлі набуває форми зовнішньої торгівлі. Зовнішня торгівля є основним напрямом господарської діяльності суб'єктів ЗЕД. Зовнішньоторговельні операції складають 80% всіх операцій, які включають ЗЕД суб'єктів світового господарства. Це означає, що у зовнішній торгівлі, насамперед, і розкривається головний зміст господарської діяльності суб'єктів ЗЕД. Зовнішня торгівля – це відносини між суб'єктами ЗЕД з приводу купівлі-продажу товарів, капіталу, робочої сили та послуг. Конкретний зміст зовнішньої торгівлі знаходить свій прояв у діяльності різних суб'єктів світового господарства.

На сучасному етапі розвитку економіки Україна намагається сформувати експортоорієнтовану модель розвитку економіки, в якій стратегічна роль експорту полягає в тому, що він має бути засобом сприяння економічному зростанню, інструментом активізації наявних та потенціальних конкурентних переваг з метою подолання відставання від розвинених країн за основними соціально-економічними параметрами [1]. Експортний потенціал являється найважливішою характеристикою економічної потужності будь-якої країни, в тому числі і України. Експортний потенціал являється однією зі складових економічного потенціалу, яка забезпечує, на відміну від інших складових (виробничого, трудового, природного, фінансового, інформаційного потенціалу тощо) не процес виробництва, а процес споживання, тобто процес реалізації продукції на зовнішньому ринку. Спроби визначення експортного потенціалу вітчизняними науковцями відносяться до 90-х років ХХ-го ст. з початком розвитку ринкових відносин, коли результати діяльності суб'єктів господарювання зумовлені не тільки можливостями виробництва, а й можливостями реалізації продукції. При виході на зовнішні ринки головною передумовою розвитку зовнішньоекономічних зв'язків стає розвиток зовнішньоекономічного потенціалу, складовою якого є експортний потенціал.

Отже, з наведених визначень експортного потенціалу можна зробити, принаймні, два висновки: по-перше, експортний потенціал притаманний економічним суб'єктам усіх рівнів – підприємство, галузь чи вид діяльності, регіон всередині країни, національна економіка, угруповання кількох держав, які реалізують цей потенціал шляхом розвитку зовнішньої торгівлі, передусім, експорту. Тобто експортний потенціал країни складається з експортних потенціалів окремих галузей, першою чергою промисловості як найважливішого продуцента готових виробів, а експортний потенціал галузі – з експортних потенціалів окремих підприємств; по-друге, експортний потенціал об'єктивно пов'язаний з конкурентоспроможністю продукції, призначеної для реалізації на світовому ринку. Враховуючи, що національна конкурентоспроможність має трирівневу структуру – країни, галузі, окремого підприємства [2], можна стверджувати, що існує тісний взаємозв'язок між підвищенням конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку та збільшенням експортного потенціалу національної економіки. Зв'язок між потенціалом економіки як можливістю виробляти товари, що користуються попитом на внутрішньому і зовнішньому ринках, та конкурентоспроможністю національної економіки простежується у визначеннях категорії конкурентоспроможності багатьох авторів. Так, В. Новицький розглядає конкурентоспроможність національної економіки як інтегроване поняття, яке включає здатність виробляти товари, що користуються попитом на світових ринках, залучати іноземні капітали завдяки сприятливому підприємницькому клімату, привабливості національної території для життєдіяльності людини, наявності висококваліфікованих фахівців [2].

Список літературних джерел:

1. Аль-Оста Салім Абдуль-Азіз. Трикомпонентна модель експортної діяльності підприємства / Аль-Оста Салім Абдуль-Азіз // Маркетинг і менеджмент інновацій – 2016. – №1 – С. 213-220.
2. Hessels J. Entrepreneurship, Export Orientation, and Economic Growth / J.Hessels, A. van Stel // Small Business Economics. – 2015. – №37(2). – 255-268 p

УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУЧАСНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бур'янова С. Є. студ. 2м курсу ФЕіП, спец. «Менеджмент ЗЕД»
Науковий керівник: доц. Н.В.Стоянець
Сумський НАУ

Збут виготовленої продукції є невід'ємною частиною діяльності промислових підприємств в умовах ринкових відносин. В даний час ефективність побудови збутових процесів безпосередньо фінансовий результат підприємства. Для забезпечення ефективної реалізації вироблених товарів підприємство повинне проводити комплекс цілеспрямованих дій, забезпечують переміщення товарів в ринковому просторі, активні дії на цінову політику.

В основі організації розподілу продукту підприємства лежить орієнтація на задоволення різноманітних запитів кінцевого споживача та сукупність дій по максимальному наближенню товару до цільової групи споживачів. Вибір орієнтації і способу задоволення запитів споживачів і становить суть «політики» підприємства в області збуту.

Призначення збутової діяльності - організація оптимальної збутової мережі для ефективних продажів виробленої продукції, включаючи такі компоненти, як маркетингова діяльність, просування продукції на існуючих ринках, вихід на нові ринки збуту, організація системи руху товару і багато іншого. При наявності жорсткої конкуренції головне завдання системи управління збутом - забезпечити завоювання та збереження організацією кращою частки ринку і домогтися переваги над конкурентами.

Збут продукції повинен розглядатися за допомогою ринкового попиту і пропозиції. Для успішного функціонування підприємств в ринкових умовах вітчизняні товаровиробники повинні виробляти те, що продається, а не продавати те, що вони роблять. Побудова збутової мережі часто найважливіше рішення керівництва підприємства, що визначає її успіх на ринку. Від розмірів і ефективності роботи збутової мережі залежить загальний оборот підприємства, динаміка його росту, норма і розмір одержуваного прибутку, а також ступінь контролю фірми виробника над доведенням своєї продукції до кінцевого споживача [1].

Для успішного функціонування збуту, необхідна комплекс заходів, пов'язаний зі збільшенням ринків споживачів продукції збутової діяльності в цілому, а також по кожному каналу розподілу. Робота підприємств в нових економічних умовах передбачає повне перетворення всіх функціональних сфер діяльності підприємства і головним чином це повинно торкнутися збутової діяльності.

Свобода вибору контрагентів, конкуренція та інші властиві ринковий економіці ознаки підвищують значення комерційної діяльності будь-якого промислового підприємства. Іншими словами, збут - це сфера діяльності, де в кінцевому підсумку реалізуються цілі підприємства. Внаслідок цього збутову діяльність підприємства необхідно розглядати в якості найважливішої складової маркетингових заходів на обраному ринку.

Становлення сучасної ринкової економіки в Україні відбувалося на основі жорсткої збутової політики, з огляду на декількох факторів, таких як:

- економіка країни тривалий час була плановою і були відсутні ринкові механізми комерції, що склалися в розвинених країнах;
- дефіцит товарів, властивий радянській економіці не може відразу бути покритий за рахунок нестачі грошової маси, інфляції та інших факторів перехідної економіки;
- стрімка зміна законодавчої бази в області комерції і підприємництва;
- збереження певної закритості ринку міжнародної торгівлі [2].

Отже успіх підприємства в сучасних умовах зростаючої конкуренції залежить від гнучкого реагування виробників на зміну потреб ринку, що вимагає створення механізмів управління, що дозволяють здійснювати адаптацію до ринкових умов і конкуренції. Посилення конкуренції змушує виробників швидко і точно реагувати на індивідуальні потреби покупців. Управління збутом продукції промислового підприємства являє собою побудову ефективних каналів збуту, організацію раціональної системи руху товарів, системи комунікацій і ефективного управління персоналом. Для досягнення цього необхідно постійно оцінювати і аналізувати поточну ситуацію в цій сфері діяльності, визначати недоліки і слабкі місця в збутової системі підприємства, виявляти і ранжувати перспективні напрямки її розвитку. Ефективне управління збутовою діяльністю дозволить підприємству задовольнити потреби покупців, випускаючи затребувану ними продукцію і, як результат, збільшити прибуток підприємства та посилити його ринкові позиції.

Літературні джерела

1. Камілова С. Р. Управління збутовою діяльністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/337>.
2. Матвієць О. В. Збутова діяльність як складова частина господарської діяльності підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Матвієць, М. В. Кошівська // Modern Economics. – 2018. – № 11(2018). – С. 116-121. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-19](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-19).

**SWOT-АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ОБЛАСНОГО КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ»
ПРИ НАДАННІ ЯКОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ**

Слісаренко О. студ. 2м курсу ФЕіП, спец. «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: доц. Н.В.Стоянець
Сумський НАУ

Ефективне управління якістю послуг сьогодні – це одне з найважливіших стратегічних завдань, що стоять перед медичними установами стаціонарної та (або) амбулаторної вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. В умовах української медицини це вимагає радикальної зміни ситуації та розробки програми, спрямованої на пріоритети якості. Поширена думка, що брак коштів перешкоджає реалізації цієї мети, не зовсім правильна, тому що існують так звані "безінвестиційні можливості" щодо покращення якості медичних послуг, а в багатьох випадках можлива зміна розподілу наявних у розпорядженні лікувальних закладів ресурсів, яка покращить якість. У високій якості медичних послуг повинні бути зацікавлені, перш за все, пацієнти, і самі заклади охорони здоров'я мають підвищувати рівень запропонованих медичних послуг. Це дасть змогу останнім збільшити шанси на ринку конкурентів, що вплине на кількість потенційних пацієнтів. Кожна діяльність спрямована на досягнення кінцевого результату. Досягнення мети можливе при ефективному використанні наявних засобів, практичних навичок, інформаційно- комунікаційної складової.

Із метою визначення основних стратегічних цілей, організацій, що функціонують у сфері надання медичних послуг та використовують модернізовані методи управління, необхідно оцінити зовнішні і внутрішні фактори, що впливають на їхню роботу. Для цього застосовують SWOT-аналіз (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), за допомогою якого можна знайти сильні та слабкі аспекти діяльності закладу (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз комунального закладу «Сумське обласне бюро судово-медичної експертизи»

Переваги 1. Професійність кадрів. 2. Модернізоване технологічне медичне обладнання. 3. Зручне розташування, комфорт і безпека при наданні медичних послуг. 4. Позитивні відгуки пацієнтів. 5. Знання потреб клієнтів. 6. Встановлені позиції на ринку. 7. Розширення спектру послуг.	Можливості 1. Продаж послуг, що приносять дохід та виходять за рамки медичного страхування. 2. Лояльність клієнтів.
Недоліки 1. Нестабільна фінансова політика та монопольне становище Міністерства охорони здоров'я.	Загрози 1. Конкуренція. 2. Високі відсоткові ставки з кредитів. 3. Підвищена чутливість до економічної ситуації в секторі послуг. 4. Зниження доходів пацієнтів.

Важливим для управління сферою надання медичних послуг є збалансований розрахунок її потреб у фінансових ресурсах; визначення очікуваних доходів; створення механізму ефективного функціонування, як кожного елемента, так і всієї системи надання якісних медичних послуг в цілому. Вивчення проблеми формування системи якісних медичних послуг потребує комплексного дослідження, як у фінансовій, так і регуляторній площинах, причому центральне місце дослідження зазначеної проблематики займає державне регулювання системи якісних медичних послуг та їх нормативно-правове забезпечення. Існування на ринку медичних послуг різних суб'єктів господарювання має стимулювати конкуренція, але це припущення не підтверджується в умовах сучасної моделі охорони здоров'я в Україні. Відсутність "регулятора" такого ринку і відповідальності за результати лікування, свідчать про брак підстав для здорової конкуренції в галузі. Зміна системи, що діє зараз, повинна спричинити зміну статусу лікарні як суб'єкта господарювання.

Література:

1. Мачуга Н. З. *Якість медичних послуг як інструмент реформування системи охорони здоров'я* / Н. З. Мачуга // *Актуальні проблеми економіки*. – 2016. – № 8. – С. 202.

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Липкусь К.В., студ. 2м курсу ФЕіП, спец. «Менеджмент ЗЕД»
Науковий керівник: доц. Н.В.Стоянець
Сумський НАУ

Зі збільшенням ступеня змін люди, які керують іншими, незалежно від їх назви, здатні впливати на процес та результати змін. Те, що вони роблять і кажуть, впливає на те, чи рухаються інші від затишку сьогодення до іншого майбутнього. Зміна керівництва більше не може обмежуватися фігурою на вершині організації, яка рухає змінами вперед. У сьогоdnішньому мінливому середовищі кожен, хто впливає на інших, має можливість завдяки активному використанню свого інтелекту чи типу інтелекту стати лідерами трансформації.

Традиційно менеджери тримали колеса повороти. Вони встановлюють цілі, визначають процедури та здійснюють моніторинг для того, щоб встигати зробити. Лідери беруть більш активну роль у змінах. Вони зосереджуються на надиханні інших, постановці стратегій майбутнього, моделюванні ролей та коучингу для підвищення продуктивності. Однією з ключових відмінностей є спрямованість на мене тут і зараз як на менеджерів. У центрі уваги лідерів - майбутнє та пошук різних способів робити справи. Недавні дослідження показали, що найважливішими якостями ефективних лідерів змін є не відкритий набір навичок чи знань, якими вони володіють. Швидше за все, ці якості стосуються чотирьох інтелектів чи типів інтелекту: ділової розвідки (BQ), політичної розвідки (PQ) та духовного та емоційного інтелекту (SQ та EQ). Ці інтелекту, зображені чотирма точками компаса, допомагають лідерам орієнтуватися у бурхливих водах змін.

Як і чотири точки компаса, ці інтелекту мають однакову вагу. Якщо керівнику бракує одного або декількох з них, компас стає невірноваженим і ненадійним, шлях неясним.

Успіх розвитку будь-якої організації, незалежно від роду і масштабів її діяльності, безпосередньо залежить від ефективності роботи співробітників. Висококваліфікований і компетентний персонал, задоволений умовами і оплатою своєї роботи, демонструє високу продуктивність праці. Тому грамотно організований процес набору, оцінки, розподілу і мотивації співробітників дозволяє досягати поставлених керівництвом організації цілей. Ключовим ресурсом в сучасних організаціях є людина. Це викликає необхідність наукового обґрунтування його ролі в сфері виробництва [2].

В сучасних умовах вдосконалення управління персоналом часто означає поступовий відхід від адміністративних методів керівництва до соціально-психологічних і соціально-економічних методів, що зарекомендували себе як більш результативні і дозволяє в підсумку сформувати «кістяк компанії», групу однодумців. Для того, щоб організація працювала ефективно необхідне вдосконалення методів управління. Суть вдосконалення полягає в тому, що кожен керівник організації повинен бути зацікавлений в кожному працівникові, в його особистому інтересі. Перетворення в принципах управління персоналом повинні бути орієнтовані в першу чергу на проведення політики мотивації працівників, що має вагоме значення в сучасних умовах. Сенс праці не може зводитися лише до матеріальної зацікавленості. В процесі реалізації ринкових перетворень девальювали трудові цінності, властиві періоду радянської доби. Праця перевтілюється з основи способу життя в засіб виживання. Можна сказати, що в суспільстві існує занепад праці, тому що праця втратила свою змістоутворюючу функцію. Для формування сильної трудової мотивації працівників необхідно, щоб зміст праці виходив за рамки задоволення особистих матеріальних потреб людини. Останні роки підвищилася увага державних органів влади та керівників організації до питань управління персоналом. Економіка знань висуває до трудової діяльності та трудової поведінки нові вимоги, а саме здатність працівників до генерування ідей та розроблення на їх основі новинок, що трансформуються в інновації. Прояв креативу стає найважливішим компонентом людського капіталу підприємства, що створює передумови для підвищення ефективності діяльності. Інтелектуально-креативне мислення та інноваційна активність працівників складають основний зміст трудової діяльності, що пов'язана з реалізацією набутих знань, творчих здібностей, професіоналізмом. Принципово важливими компетенціями працівників високотехнологічних підприємств стають здатність створювати інновації, виробляти інноваційну продукцію, надавати послуги високотехнологічного характеру, застосовувати новітні технології; здатність накопичувати власний людський капітал, навчаючись протягом життя; здатність працювати у складі творчих колективів, маючи схильність до командної роботи.

Літературні джерела

1. Лобза А.В. Підходи до створення ефективної системи найму персоналу на сучасному вітчизняному підприємстві / Лобза А.В., Бикова А.Л., Семенова Л.Ю. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Економіка», № 1(47), 2016. – С. 245–253. Режим доступу – Електронний ресурс: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2016_1%281%29_43

2. Настінова Ц. С. Управління персоналом в сучасних умовах // Молодий вчений. - 2016. - №8. - С. 632-634. - URL <https://moluch.ru/archive/112/28510/> (дата звернення: 29.10.2019).

ОЦІНКА ТА РОЗВИТОК ЕКСПОРТНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО АГРОФІРМА «НАДІЯ» ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПІВНІЧНОГО СХОДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ»

Скаун К. студ. 2м курсу ФЕіП, спец. «Менеджмент ЗЕД»
Науковий керівник: доц. Н.В.Стоянець,
Сумський НАУ

Економічною основою діяльності господарства є державна власність України на основні засоби, інше майно, закріплене НААН за господарством, а також землі Академії, які надані господарству згідно з державним актом на право постійного користування. Найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції рослинництва і тваринництва в середньому за три роки займає молоко - 24,6%. Також значна частина припадає на продукцію рослинництва зокрема зернові і зернобобові, що становить 23,1% відповідно.

Підприємство - глибоко спеціалізоване, оскільки галузь рослинництва займає 68,7% в структурі товарної продукції., зокрема господарство спеціалізується на вирощуванні насіння сільськогосподарських культур високих репродукцій. За останні 3 роки економічна ефективність сільськогосподарського виробництва на підприємстві має тенденцію до зростання. Проведені розрахунки дають можливість зробити висновок, що за 2015-2017р.р. зросла ефективність використання сільськогосподарських угідь, продуктивність праці та ефективність використання основних виробничих фондів.

Кінцевим результатом процесу виробництва, виробничо-господарської діяльності підприємства за той чи інший проміжок часу є чиста продукція, тобто новостворена вартість, а фінансовим результатом комерційної діяльності - прибуток, який за останні 3 роки зріс у господарстві на 31,1%.

Економічне обґрунтування зовнішньоекономічної діяльності підприємства виконується на підставі аналізу показників ефективності, які поділяються на:

- абсолютні - різниця між результатами зовнішньоекономічної діяльності та витратами на її здійснення (вартісна оцінка);

- відносні - співвідношення прибутку від зовнішньоекономічної діяльності підприємства до витрат на її здійснення (відсотки, частки одиниці).

Рентабельність витрат у 2017 році виросла в порівнянні з 2016 роком на 0,02 пункти або 2,22%. Показник рентабельності витрат менше одиниці, що означає, що даний зовнішньоторговельний контракт не є досить рентабельним. Це означає, що підприємству треба шукати шляхи підвищення рентабельності імпорту, тобто удосконалити свою зовнішньоекономічну діяльність. Коефіцієнт співвідношення прибутку та імпорту знизився порівняно з 2016 роком на 2,56%, але проте він більше одиниці. Це означає, що ДП «ДГ АФ «Надія» отримує прибуток в імпортних операціях, однак витрати все одно треба зменшувати.

Протягом 2016-2017р.р. підприємство займалося експортом сільськогосподарської продукції, зокрема відбувся продаж зернових культур до країн СНГ (Росія, Білорусь). Обсяги експорту були незначними по причині пробних поставок та високої вартості тарифів митного обслуговування. Також підприємство проводило імпортні операції, тобто відбувалася закупівля мінеральних добрив із Польщі.

Ефективність ЗЕД фірми в аналізованому періоді склала 12%, негативним є те, що на кінець 2017 р. вона зменшилася на 41%, це свідчить про зменшення обсягів зовнішньоекономічних операцій майже в двічі. Ефективність ЗЕД зменшилася за рахунок того, що прибуток від експортно-імпортних операцій був меншим в порівнянні з 2016 р. на 4,04 тис.грн. або на 33,9%, а витрати експортно-імпортні зросли на 4,5 тис.грн.

Проаналізувавши ЗЕД можна сказати що не зважаючи на певний спад обсягу експортно-імпортних операцій, підприємство має стійке становище на ЗЕ фоні і має перспективи розвитку, але необхідно звернути увагу на взаємозв'язок між ЗЕД і діяльністю підприємства в цілому. Особливу увагу необхідно звернути на величину готової продукції та запасів на складі, та необхідність застосування більш ефективнішої збутової політики.

На даний момент в господарстві проводиться аналіз і вивчення зовнішніх умов розвитку ринку збуту, його експортних можливостей, що в майбутньому сприятиме зростанню ефективності і рентабельності його виробничої і збутової діяльності. Головна мета всіх досліджень: визначити конкурентні можливості підприємства, виявити його сильні і слабкі сторони, знайти шляхи вдосконалення його діяльності.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК КРЕДИТІВ ОВЕРДРАФТ

Приліпко С.О., студентка 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Ткаченко В.В.
Сумський НАУ

У міжнародній практиці овердрафт (англ. overdraft — понад заплановане, перевитрата) розглядають як один із інструментів банківського фінансування. По суті, це короткостроковий банківський кредит, який надають суб'єкту господарювання у разі недостатності або відсутності коштів на його поточному рахунку. Як правило, комерційні банки пропонують такі кредити благонадійним клієнтам, а умови прописують безпосередньо в договорі банківського рахунку.

Завдяки овердрафту підприємство має змогу здійснювати оплату платіжних документів понад суми коштів на поточному рахунку в рамках установленого ліміту. При користуванні овердрафтом немає необхідності подавати до банку заявку на видачу кредитних коштів.

Відмінність овердрафту від звичайного кредиту полягає в тому, що у погашення заборгованості спрямовуються всі суми, які надходять на рахунок клієнта, і це відбувається автоматично. Остаточне погашення — в кінці терміну дії договору на овердрафт. У разі прострочення платежів та процентів за користування овердрафтом до платника податків застосовуються штрафні санкції. За відкриття овердрафту банк стягує фіксовану одноразову плату, яку слід сплатити при укладенні договору.

Умови процентної ставки або плати за користування овердрафтом найбільш суб'єктивні і залежать від кредитної політики банку.

Переваги овердрафту:

- швидкість проведення платежів;
- надається без застави, тому відсутні витрати, пов'язані з оформленням заставного майна;
- не передбачає перевірки цільового використання, а отже, платежі можуть здійснюватися на власний розсуд позичальника;
- погашається автоматично за рахунок щоденних надходжень;
- у разі погашення овердрафту в день, коли виникла заборгованість, проценти за користування кредитними коштами не сплачуються взагалі;
- постійне і поновлюване джерело позикових коштів;
- автоматичне регулювання потреби в обігових коштах на рахунку підприємства;
- основні фактори, від яких залежить розмір овердрафту - це надійність юридичної особи та середорічні обороти по поточному рахунку.

Враховуючи специфіку, відображати овердрафт в обліку можна у два способи:

1) з використанням рахунку 601 - враховуючи те, що овердрафт — це короткостроковий вид фінансування, а заборгованість за ним не що інше, як заборгованість за короткостроковим кредитом, то його суму можна відображати за Кт субрахунку 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті». Відповідно за Кт цього рахунку відображають суми отриманих позик, а за Дт — їх погашення (переведення у довгострокові зобов'язання, якщо відбулося відстрочення платежів, погоджене з банком);

2) з використанням винятково рахунку 31 - за своєю природою рахунок активний і призначений для обліку наявності та руху коштів, що знаходяться на рахунку в банку та які можуть бути використані для поточних операцій. Однак якщо відступити від теоретичних основ, то можна стверджувати, що кредитовий залишок свідчатиме про заборгованість підприємства, яка виникла на поточному рахунку. Кредитове сальдо поточного рахунку, що утворюється за позикою овердрафт, відображається на підставі виписки банку за кредитом рахунку 31 «Рахунки в банках».

Штрафи та пені у зв'язку з використанням овердрафту відображаються на субрахунку 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки».

Ніяких податкових різниць при користуванні овердрафтом виникати не буде.

Окрім переваг овердрафту є й недоліки, а саме, для забезпечення кредитування рахунку клієнта, згідно договору овердрафту, банку необхідно резервувати грошові кошти, а це відволікає їх з обігу. В зв'язку з чим банки поряд з платою за користування кредитом (відсотковою ставкою), стягують комісію за встановлення ліміту овердрафту чи за його недовикористання. Це підвищує вартість овердрафтного кредиту для підприємства-позичальника і знижує його привабливість.

Отже, незважаючи на те, що овердрафтний кредит надається без забезпечення, банки в цей нелегкий для них час шукають варіанти зниження кредитних ризиків, в даному випадку за рахунок надання овердрафту під забезпечення, надаючи його під менший відсоток, ніж овердрафт без забезпечення. Але це знижує мобільність і привабливість овердрафту і робить його майже невідмінним від кредитної лінії.

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙНИМИ ПОСЛУГАМИ ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА ЗЕД

Пинчук Б.В., студ. 2м курсу, ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., Турчина С.Г.
Сумський НАУ

Про роль і місце національної економіки в сучасній світогосподарській системі значною мірою свідчать обсяги міжнародної економічної діяльності, їх динаміка та структурні характеристики. В умовах глобалізації світової економіки, зростання конкуренції завдання нарощування масштабів та підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ускладнюються та посилюється важливість інформації та знань, зокрема управлінських, як фактор виробництва. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності все більше потребують належного консалтингового забезпечення задля більш ефективного здійснення їх зовнішньоекономічної діяльності, зниження трансакційних витрат, раціоналізації бізнес-процесів та більш стабільного і прогнозованого розвитку.

Важливе значення консалтингових послуг реалізується не лише на мікро-, але й на вищих рівнях управління. Для держави це розвиток міжнародних економічних відносин, модернізація галузей економіки у відповідності до факторних конкурентних переваг на світових ринках, забезпечення валютних надходжень та стабільності національної грошової одиниці, використання інноваційно-технологічних переваг. Все більше посилюється системоформуюча роль консалтингових послуг у зовнішньоекономічній діяльності держави. Натомість недостатньо обґрунтовані підходи до формування системи зовнішньоекономічної діяльності, вибору тактичних механізмів і засобів удосконалення консалтингового забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України посилюють загрози національній безпеці та обмежують можливості реалізації економічних інтересів, призводять до консервування невисоких обсягів та нераціональної структури експорту при надмірній імпортозалежності.

Консалтинг - діяльність з консультування керівників, управлінців з широкого кола питань у сфері фінансової, комерційної, юридичної, технологічної, технічної, експертної діяльності.

Важливим зовнішнім принципом консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності є «оцінка ефективності консалтингу». Суб'єкти, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність, повинні виробити методичні рекомендації та започаткувати практику постійного (періодичного) моніторингу ефективності використання консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності, що дасть змогу оцінювати рівень і повноту використання консалтингових послуг, ефективність (з точки зору всіх суб'єктів системи зовнішньоекономічної діяльності) діяльності підприємств консалтингу, справедливість вартості їхніх послуг.

Системність проблеми вирішення завдань підвищення ефективності послуг консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності України потребує стратегічного підходу, оскільки ефективність державної політики у тій чи іншій сфері значною мірою залежить від ефективності її планування та програмування. Це передбачає розробку та реалізацію державних документів стратегічного і тактичного характеру, які містять перелік економічних та адміністративних заходів державного впливу.

Великі можливості у сфері отримання консультаційних послуг вітчизняними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності відкриває так звана технічна допомога:

1) міжнародна – консалтингові та інші професійні послуги, що надаються за рахунок міжнародних урядових або неурядових організацій підприємствам та організаціям за кордоном;

2) внутрішня – консалтингові та інші професійні послуги, що надаються за рахунок урядових чи неурядових організацій підприємствам і організаціям усередині країни (як правило, цей вид технічної допомоги використовується для суб'єктів малого міжнародного підприємництва та некомерційних організацій).

Аутсорсинг є перспективним напрямом розвитку вітчизняних підприємств консалтингу, зокрема на зовнішніх ринках послуг та в період економічної кризи. Ця послуга полягає в переданні консалтинговій компанії функцій із управління бізнесом чи окремими складовими процесу управління. Передача функцій в аутсорсинг дає змогу зменшити витрати на оплату праці та відрахування з фонду оплати праці тих працівників, що виконували функції, передані консалтинговій компанії.

Отже, для прискорення розвитку вітчизняних підприємств консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності необхідно реалізувати заходи, спрямовані на їх приєднання до глобальної спільноти консультантів, посилення взаємодії внутрішнього і зовнішнього консалтингу, вдосконалення асортименту послуг із урахуванням умов ринку міжнародного консалтингу, створення сприятливого інвестиційного клімату в зовнішньоекономічній діяльності та у секторі консалтингу, вдосконалення спеціалізованого інтелектуально-кадрового забезпечення.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Нестеренко І.В., студ 2м курсу ФЕІМ
Науковий керівник: д.е.н., професор А.М. Михайлов
Сумський НАУ

Розвиток сільського господарства є запорукою довгострокового економічного зростання будь-якої країни. Це пов'язано з постійним зростанням попиту на сільськогосподарську продукцію. Вітчизняний аграрний сектор має перспективи виступити одним із головних постачальників продовольства на зовнішньому ринку. Втім для активізації ЗЕД слід враховувати її особливості, зокрема: переорієнтувати експорт з сировини на продукцію з поглибленою переробкою; експортувати ті продукти та товари, які є традиційними та найбільш рентабельними; мінімізувати імпортні поставки продовольства та розвивати імпортозаміщення.

Розвиток аграрного сектору в індустріально розвинених країнах сильно відрізняється від країн, що розвиваються. Але в зарубіжних країнах це характеризується тим, що країна підтримує аграрний сектор матеріальною допомогою. Сьогодні існує значення добровільного об'єднання в об'єднані територіальні громади, що є важливим фактором для розвитку сільського господарства в Україні. Завдяки цьому досвідчені фермери можуть вирішити проблеми збуту своєї продукції. Крім того, такі об'єднання зазвичай дозволяють своїм членам розширюватись та створювати технічну основу шляхом отримання позик, які б задовольнили їхні потреби.

Швидкий розвиток сільського господарства в економіці базується на використанні науково-технічних розробок. Він передбачає активне використання передових технологій у рослинництві та тваринництві, що може значно підвищити продуктивність фермерів. Крім того, консолідація стосується економії енергії та зберігання ресурсів.

Для активізації розвитку аграрного сектору органи державної влади мають надавати більше підтримки та фінансування планів модернізації аграрного підприємництва. Ці заходи підвищать рентабельність сільськогосподарського виробництва.

Аграрний сектор є важливою частиною економічної системи держави. Рівень життя в країні залежить від його розвитку. Усі промислові країни вкладають значні кошти в аграрний сектор та підтримують малі підприємства в даній ланці. Однак у сучасному світі зростає попит на продовольство, що зумовлено збільшенням населення світу. Це дає шанс аграрному сектору України нарощувати ВДВ завдяки розширенню зовнішньоекономічної діяльності. Держава повинна регулювати розвиток усіх необхідних складових ЗЕД, пропонувати шляхи та модернізації сільського господарства.

Структура сільськогосподарського виробництва в кожній країні потребує управління та регулювання зі сторони уряду. Від цього значною мірою залежать показники ефективності його роботи. Національна підтримка сільськогосподарського сектору повинна включати інструменти та заходи, щодо підтримки його розвитку. Це створює стабільність та конкурентоспроможність для всіх видів сільського господарства.

Організація державної підтримки аграрного сектору повинна базуватися на таких принципах: бюджет забезпечує достатні кошти на розвиток сільського господарства; допомога у своєчасному вирішенні невідкладних проблем у сільськогосподарських та промислових мережах; цільова фінансова підтримка; забезпечити державну підтримку розвитку малого бізнесу в аграрному секторі; врахування особливостей та специфіки товарної структури ЗЕД при розробці регіональних та державних планів підтримки сільського господарства;

Обґрунтовано, що в умовах кризи в сільському господарстві особливе значення має формування механізмів, що забезпечують його відновлення і довгостроковий стійкий розвиток. Формування дієвого механізму сталого розвитку сільського господарства інтегрує чотири взаємопов'язаних блоки: аграрна політика держави, що задає вектор розвитку АПК в короткостроковій і довгостроковій перспективі; складові елементи, які формують основи стійкого функціонування АПК; державна підтримка АПК, створює необхідні економічні стимули за пріоритетними напрямками; внутрішньогосподарський економічний механізм сільгоспвиробники, що визначає ступінь їх сприйнятливості до сформованих стимулами і можливими інноваціями. Кожен з блоків механізму складається зі своїх елементів і компонентів, що в сукупності створює інтегрований модуль.

Тому, при наявності великої кількості перешкод, що заважають інноваційному розвитку аграрного сектору, і при злагодженій підтримці з боку держави, всі проблеми можуть бути вирішені. Як показує практика ЄС та США, успішний розвиток аграрного сектору країни ґрунтується на його довгостроковій підтримці сільського господарства. У цьому випадку розвиток і трансформація сільського господарства в Україні повинні формуватися за рахунок інноваційного розвитку формування системи консультування та інформування виробників, підготовка та перепідготовка спеціалізованих кадрів, а також підтримка агробізнесу, який формується на інноваційному розвитку.

КОРМОВА БАЗА ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ПРОДУКТИВНОСТІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Кузьменко О.В., студ. 6 курсу ФЕІМ
Науковий керівник: д.е.н.;проф.. А.М. Михайлов
Сумський НАУ

Основним у забезпеченні споживачів найбільш цінними продуктами харчування, вирішенні соціально-економічних проблем у суспільстві займає тваринництво, головним чином молочне скотарство, яке комплексно впливає на кількість виробленої сільськогосподарської продукції, піднесення економіки підприємств. Але в останні роки, внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин, молочне скотарство в сільськогосподарських підприємствах потерпає від істотних негативних змін.

Велика кількість продукції рослинництва є малорентабельною і її вигідніше застосувати у тваринництві для виготовлення надзвичайно цінних продуктів харчування, які можуть транспортуватися на значні відстані й користуватимуться попитом на міжнародному ринку. На відміну від рослинництва, галузь молочного скотарства дає продукцію рівномірно впродовж року. Це дає можливість рівномірно і повноцінно застосовувати трудовий потенціал працівників, техніку та виробничі приміщення у сільському господарстві, а також забезпечує стабільне отримання прибутку від реалізації продукції, що є основою рентабельного підприємництва в умовах ринку.

Виробництво молока є однією з найбільш трудомістких галузей сільського господарства. Рівень продуктивності праці має залежність від зайнятості працівника ферми і рівня продуктивності молочного стада. Норма закріплення тварин за працівниками молочних ферм встановлюється в залежності від рівня механізації основних технологічних процесів, прийнятої технології утримання тварин, організації праці і ряду інших факторів. Основним фактором підвищення продуктивності праці в галузі є комплексна механізація всіх процесів за допомогою новітніх технологій.

Основною ланкою прямого зв'язку рослинництва і тваринництва є кормовиробництво. Якісна кормова база - найважливіший фактор для підвищення продуктивності у тваринництві. Її стан і рівень визначають можливості для збільшення поголів'я тварин та підвищення їх продуктивності. Підвищення якості продукції та зменшення її собівартості. Дослідження показали, що рівень продуктивності тварин на 50-80 % залежить від їх раціону. У зв'язку з важливістю кормів, треба, щоб їх виробництво могло повністю забезпечити власні потреби. Формулюючи кормову базу, важливо брати до уваги не лише загальний обсяг кормів, який забезпечить виробництво певної кількості продукції, а й збалансованість їх за поживними речовинами.

Повноцінна годівля корів сприяє отриманню високоякісного молока. На підвищення жиру в молоці впливає збільшення в раціонах корів доброякісного сіна та кормів, з великим вмістом легко перетравних вуглеводів, білків й мінеральні речовин до рівня, передбаченого нормами годівлі тварин. Для поліпшення якості молока за вмістом жиру і білка необхідно також потрібно проводити відбір корів за певними показниками, створювати такі умови годівлі та утримання поголів'я основного стада, які б сприяли підвищенню цих компонентів у молоці.

У розвитку кормової бази важливу роль відіграє складання кормового балансу. Кількість структурних вуглеводів у раціоні впливає на ефективність використання поживних – речовин корму, і в тому числі протеїну: як недостатня кількість, так і надлишок — не бажані. Надлишок зумовлює зниження енергетичної цінності раціону, зменшення вживання корму й молочної продуктивності. Недостатня ж кількість структурних вуглеводів призводить до порушення процесів травлення та обміну речовин, сприяючи зниженню молочної продуктивності і особливо жирності молока.

Для зростання кількості виробленої продукції молока і зниження його собівартості необхідно здійснити комплекс заходів. За мету підприємство мусить узяти підвищення урожайності усіх культур, які використовуються для годівлі тварин. Високі врожаї кормових культур є основним резервом зменшення собівартості виробництва молока і підвищення якості годівлі молочного стада. Правильний розрахунок кормової бази, забезпечення тварин потрібними кормами високої якості не тільки головна умова збільшення виробництва молока, а й основний резерв зменшення його собівартості. Раціонально побудована структура поголів'я тварин і збалансована кормова база є такими факторами, які не потребують додаткових ресурсів, це не капіталоємний варіант підвищення їх продуктивності молочного стада.

Разом з цим слід запровадити фірмову торгівлю молоком та молокопродуктами; підвищувати рівень оплати праці працівників тваринництва; забезпечувати їх спецодягом та медикаментами; надавати кредити підприємствам по переробці молока і створювати мережі пунктів по закупівлі молока від населення; поліпшувати забезпечення виробників засобами механізації молочних ферм та обладнанням для переробки молока: підвищувати купівельну спроможність населення, передусім у великих містах, де внаслідок зростання роздрібних цін різко скорочується попит на молоко і продукти його переробки.

АНАЛІЗ ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кузьменко О.В., студ. 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: д.е.н.;проф.. А.М. Михайлов
Сумський НАУ

Провідну роль у забезпеченні населення найбільш цінними продуктами харчування, вирішенні соціально-економічних проблем у суспільстві займає тваринництво і, насамперед, молочне скотарство, яке комплексно впливає на обсяг виробництва сільськогосподарської продукції, піднесення економіки господарств. Однак в останні роки, внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин, молочне скотарство в сільськогосподарських підприємствах зазнало істотних негативних змін. Це обумовило адекватну реакцію в забезпеченні потреб населення та країни молоком і молокопродуктами, завантаженні сировиною підприємств молочної промисловості.

Молочне скотарство – найбільш трудомістка і важлива у соціальному аспекті галузь тваринництва. До 2000 р. молочне скотарство розвивалося шляхом розширеного відтворення. З часом – внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин – намітилися негативні тенденції в розвитку даної галузі. У 2018 р. порівняно з 2000 р. обсяг виробництва молока в усіх категоріях господарств скоротився з 24,5 до 11,7 млн. т (більше, ніж у двічі), зокрема в сільськогосподарських підприємствах – із 18,6 до 2,1 млн. т (у 8,9 рази).

Задоволення попиту населення України у продуктах харчування великою мірою залежить від продуктивності галузей тваринництва. Адже підвищення рівня харчування населення супроводжується вдосконаленням його структури, що передбачає збільшення споживання молочних, м'ясних продуктів і яєць. Внаслідок цього у раціоні людини зростає кількість тваринного білка.

Інтенсивний розвиток тваринництва має великий вплив на рівень ведення землеробства і сприяє значному покращенню ефективності використання земельних ресурсів. Внесення органічних добрив є основним чинником збільшення врожайності всіх сільськогосподарських культур.

Велика частина продукції рослинництва є малорентабельною і її вигідніше використовувати у тваринництві для виробництва надзвичайно цінних продуктів харчування, які можуть доставлятися на значні відстані й матимуть попит на міжнародному ринку. На відміну від рослинництва, галузь молочного скотарства дає продукцію рівномірно протягом року. Це дає можливість рівномірно і повноцінно використовувати трудові ресурси, техніку та виробничі приміщення у сільському господарстві, а також забезпечує стабільне надходження прибутку від реалізації продукції, що є основою ефективного господарювання в умовах ринку.

Концепція інтегрованого виробництва молока в умовах перебудови аграрного сектору економіки враховує переваги великих спеціалізованих підприємств, а також передбачає зосередження у дрібних фермерських господарствах виробництво молока для особистих потреб і реалізації молока та продуктів його переробки на ринку. Таким чином досягається ефективне поєднання великих, середніх і дрібних підприємств і збільшення на цій основі виробництва молока та підвищення його рентабельності шляхом збалансованого поєднання виробничих витрат та прибутків від реалізації продукції.

Чернігівська область відноситься до тих регіонів України, в яких виробництво молока традиційно посідало значне місце, хоча вона й не відноситься до найкрупніших адміністративних регіонів. Маючи достатньо значну концентрацію ринків споживання молока і молочних продуктів, а також потужну молокопереробну базу, регіональна економіка потерпає від домінування на споживчому ринку молочної продукції інших регіонів, та від неефективного розвитку молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах.

Аналізуючи тенденції розвитку галузі молочного скотарства в першу чергу слід зазначити, що у 2018 року лідерами серед виробників молока у Чернігівській області стали Ічнянський – 40250 т., Бахмацький – 36543 т. та Носівський - 12161 т. райони. Обсяги валового виробництва молока у сільськогосподарських підприємствах безпосередньо залежать від чисельності поголів'я корів та рівня середньорічного надою на одну їх голову.

Встановлено, що одним із чинників, що сприяє розвитку галузі молочного скотарства у сільськогосподарських підприємствах, є відсутність цінового паритету та зростаючі темпи росту витрат порівняно з підвищенням ціни реалізації молока. Дослідження динаміки ціни говорить про наявність оберненої залежності ціни від кількості виробленого і реалізованого молока. Основна частина молока реалізується сільськогосподарськими підприємствами Ічнянського району за двома основними каналами збуту: переробним підприємствам та посередницьким структурам. При цьому, має місце стійка залежність рівня цін на молоко від обраного каналу реалізації. Врегулювання відносин між виробниками молока та переробними підприємствами із залученням науководослідних та навчальних закладів та за активної підтримки держави спричинить не лише відродження галузі молочного скотарства в країні, але й стимулюватиме її сталий розвиток на інноваційно-інтенсивній основі. Дослідженнями встановлено, що перехід молочного скотарства на інноваційно-інвестиційну модель розвитку та всебічна інтенсифікація галузі є ключовим фактором підвищення її ефективності та конкурентоспроможності.

УПРАВЛІННЯ ФАКТОРАМИ, ЩО СТРИМУЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Колеганова А.А., студ. 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., доцент Дубовик С.Г.
Сумський НАУ

На сьогодні виробництво молочної продукції займає провідне місце в агропромисловому комплексі України. Не дивлячись на високий потенціал розвитку молочної галузі України виробництво молочної продукції має тенденцію до скорочення. Саме тому для подолання цієї кризи необхідно проаналізувати та виявити фактори, що стримують збільшення обсягу виробництва молочної продукції.

Проблематика розвитку ринку молока та молочної продукції висвітлена у роботах українських науковців: Т.Г. Дудар, С.О. Степанчука, Т.Л. Керанчука, М.І. Бутенка, Н.В. Овсієнка та інших.

Однією із головних проблем, що стримує збільшення обсягу виробництва молочної продукції є проблема її якості.

Обсяги та питома вага бракованої, а також рекламаної продукції, штрафи за неякісну продукцію, втрати від браку є непрямими показниками якості виготовленої продукції.

Продукція, яка не може бути використана за призначенням, є бракованою. Найважливішим показником якості, організаційного та технічного рівня виробництва молочної продукції і якості виконаних робіт є вартість і рівень браку даної продукції.

Виправлення браку призводить до зростання собівартості продукції, зниження прибутку, а не виправний брак - до зниження обсягу виробництва, підвищення собівартості та зниження прибутку [1].

Джерелами інформації для проведення аналізу є дані оперативно-технічного обліку і дані бухгалтерського обліку. Аналіз втрат від браку здійснюють наступним чином:

1. Визначають величину остаточно забракованої продукції за періодами (минулий рік і звітний), знаходять відхилення, дають оцінку.
2. Аналізують показники в динаміці.
3. Визначають питому вагу браку в собівартості товарної продукції за періодами, дають оцінку.
4. Визначають вплив зміни втрат на величину обсягу випуску.

Наступним етапом виявляють причини зниження якості і допущеного браку за місцями їх виникнення, центром відповідальності.

Основними причинами зниження якості є:

- низька якість вихідної сировини,
- низький технічний рівень основних фондів,
- низький рівень організації і технології виробництва,
- недостатня кваліфікація робітників,
- аритмічність виробництва.

Потім розробляють заходи щодо усунення браку і підвищення якості.

Загальний обсяг виробництва у вартісному вираженні характеризується валовою продукцією, яка залежить від трудомісткості, матеріаломісткості та рентабельності виготовленої продукції. Там, де залишки незавершеного виробництва незначні за розмірами або не мають великих коливань у звітних періодах, товарна і валова продукція мають однаковий склад, в інших випадках розрахунок валової продукції слід обчислювати з урахуванням залишків незавершеного виробництва [2].

Нарощування обсягів виробництва продукції стримують такі фактори:

- випереджаюче зростання цін на сировину;
- значний знос основних виробничих фондів (близько 60%);
- недолік рухомого складу для відвантаження продукції;
- погіршення кон'юнктури світового ринку продукції.

Валова продукція характеризує обсяг виробництва як по повністю закінченим і підлягає реалізації, так і по незакінчених виробів.

У процесі аналізу перевіряється виконання плану по випуску (якщо є план) і дається оцінка зміни обсягу продукції в порівнянні з попереднім роком.

Список використаної літератури

1. Загородна О. Аналітичне обґрунтування цінової політики підприємства / О. Загородна, В. Серединська // Економічний аналіз. – 2013. - №12. – С. 136-143. 10
2. Липчук В.В. Маркетинг: основи теорії і практики: навч. посібник / В.В. Липчук, А.П. Дудяк, В.П. Нечаєв, С.Я. Бугіль. - 3-є вид., доп. і випр. - Львів:Новий Світ-2000, 2004. – 288 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Колеганова А.А., студ. 2м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н., доцент Дубовик С.Г.
Сумський НАУ

Молочний ринок є вагомою частиною продовольчого ринку України. Незважаючи на збитковість, багато переробних підприємств не відмовляється від виробництва молочної продукції, оскільки збут молока є джерелом систематичного надходження готівкових коштів протягом календарного року. Це пов'язано з тим, що продукція молочної галузі займає важливе місце у споживанні. Тобто, управління виробництвом молочної продукції є важливою складовою в менеджменті молокопереробного підприємства.

Проблеми розвитку молокопереробних підприємств та ефективності виробництва продукції висвітлено у роботах українських вчених: В.Н. Зимовця, Ю.Д. Білика, О.М. Шпичака, В.П. Галушко, В.Г. Андрійчука та інших. У працях названих науковців змістовно висвітлені проблеми сучасного розвитку молочної галузі на державному та світовому рівнях. Не дивлячись на численні дослідження питання розвитку молокопереробних підприємств на регіональному рівні залишаються відкритими.

Найважливіше завдання виробників молочної продукції — зберегти природні властивості молока і донести їх без суттєвих змін до споживача.

Основними товарними напрямками виробництва молочної продукції, на яких спеціалізується українська молочна промисловість, є продукція з незбираного молока, сир та масло, сухе молоко та казеїн.

На кожну партію молока підприємство оформлює спеціальний документ – посвідчення про якість. В ньому вказують: номер і дату видачі документа, назву (або номер) підприємства, назву продукції, номер партії, кількість літрів, дату та час виготовлення продукції з моменту закінчення технологічного процесу (для пастеризованого молока), термін зберігання (для пастеризованого молока), дані результатів аналізу за масовою часткою жиру, кислотності, густоти, умови зберігання продукту, позначення стандарту [2].

Згідно з діючими нормативно-технічними документами питне не поділяють на товарні сорти. Для визначення якості продукції враховують стан тари (транспортна та споживча тара повинна бути чистою, неушкодженою і добре закупорена) та маркування, фізико-хімічні, мікробіологічні та органолептичні показники.

Молоко і різні молочні продукти, які бачить на прилавку магазину споживач, – результат досить непростого виробничого процесу. Виробник у своїй роботі стикається з різними організаційними завданнями, використовує необхідне обладнання і допоміжні матеріали, застосовує різні технології виробництва, а також враховує безліч нюансів.

Так як виробництво молока і молочних продуктів є важливою частиною харчової промисловості, то вимагає серйозного контролю якості на всіх етапах. Для того, щоб продукт відповідав всім санітарним нормам, потрібно досконально контролюватися:

- якість сировини та продукту на всіх стадіях виготовлення;
- техніка і матеріали, які використовуються у виробництві;
- пожежні норми та санітарно-епідеміологічні правила;
- умови виробництва (температура, вологість, вентиляція та ін.).

Щодо особливостей технологічного процесу виробництва молочної продукції.

Всі виробничі процеси, які стосуються виготовлення молочної продукції, можна розділити на дві основні групи: первинна і вторинна переробка. Етапами первинної переробки є: очищення, охолодження, сепарування (гомогенізація), пастеризація. Щодо вторинної, то вона може здійснюватися двома способами:

- 1) із застосуванням мікроорганізмів, що дають можливість виготовляти кефір, сметану, сир, кисле молоко, казеїн тощо;
- 2) із застосуванням ферментів – харчові гідролізати казеїну, сухі молочні суміші і т.д.

Виробництво молока і молочних продуктів – це різноаспектна діяльність, яка вимагає спеціальних знань і умінь. Не достатньо оснастити цех обладнанням, найняти персонал і налагодити поставки сировини, а ще потрібно дотримуватися всіх етапів технологічного процесу і використовувати допоміжні матеріали. Тоді результат задовольнить і виробника, і споживача [1].

Список використаної літератури

3. Система технологій переробки молока та виробництва молочних продуктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aqrolife.info/systema-technolohij-10>. – Дата останнього доступу: 21.11.16.
4. Харіна О.О. Стан виробництва й переробки молока та молочних продуктів у сучасних умовах / О.О.Харіна // Економіка АПК. – 2013. - №9. – С.119-123.

НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО

Колесніков К.Ю., студ. 2м курсу АДМ
Науковий керівник: к.е.н. доцент Л.І. Калачевська
Сумський НАУ

Виробництво кукурудзи є ключовим напрямком розвитку українського сільського господарства. Порівнюючи з іншими зерновими культурами за значенням зернофуражного балансу кукурудза не має конкурентів. Ця культура здійснює суттєвий вплив на діаметально протилежні сектори економіки України – зернову, харчову, переробну, медичну галузі, мікробіологічну промисловість, паливно-енергетичний сектор (кукурудза є високоенергетичною сировиною для промислового виробництва біоетанолу та інших паливних матеріалів) [2].

Кукурудзі на зерно відводиться ключова роль як провідному та стабілізуючому фактору у забезпеченні Державної національної цільової програми «Зерно України – 2016–2020». Дане твердження ґрунтується на результатах наукових досліджень та прогресивному досвіді фахівців сільськогосподарської галузі, що свідчать про перспективність зростання рівня врожайності на рівні 50,0 ц / га та за рахунок збільшення площі посівів кукурудзи до 4,0–4,5 млн га гарантовано збільшити обсяги виробництва до 23–25 млн т.

Динамічним критерієм, що обумовлює рівень ефективності виробництва кукурудзи, є урожайність. Цей критерій обумовлений не тільки рівнем культури землеробства, а й відображає результат інтенсифікації виробництва та її економічну доцільність. Для досягнення гарантованих дружніх сходів кукурудзи важливим є наявність продуктивної вологи у посівному шарі ґрунту. Запаси продуктивної вологи під час посівів культури у шарі 0–10 см є недостатнім при вмісті 7–8 мм, задовільними – 9–13 мм, добрими – 14–15 мм і більше.

Глибина загортання насіння кукурудзи обумовлена фізико-механічними особливостями ґрунту, рівнем вологості та температурним режимом. Рекомендована глибина загортання насіння кукурудзи при посівах у важкі суглинкові ґрунти – 4–5 см, у легкі суглинкові – 5–6, у чорноземні – 5–7, а у супіщані – 6–8 см. За умови пересихання верхнього шару глибину загортання кукурудзяного насіння варто збільшити на 1–2 см. Варто звернути увагу на всі компоненти технології її вирощування. За умови, якщо взяти до уваги умови вирощування, потенціал поля та агротехніку, важливо зробити вірний вибір гібридів та препаратів, що надають можливість отримати прогнозований рівень урожаю і забезпечити захист культури, мінімізувавши негативний вплив на рослину, – це запорука повноцінного використання генетичного потенціалу обраного гібрида та отримання високих обсягів урожаю.

Покращення гібридного складу, включаючи зростання питомої частки у структурі посівів ранньостиглих і середньоранніх гібридів до 40%, зменшення обробітку ґрунту, внесення в складі поливної води хімічних препаратів (хімігація), впровадження водозаощадливих зрошувальних режимів, енергоекономних поливних, посівних, збиральних і транспортних засобів механізації, сприяють зниженню енергозатрат під час виробництва кукурудзи при умові зрошення мінімум на 35–40%, сприяючи перетворенню інтенсивної енергозатратної технології вирощування в енергозаощадливу [1].

Високий потенціал ефективності виробництва кукурудзи на зерно неможливо реалізувати без здійснення радикальної модернізації технологій зрошування цієї культури. При цьому важливо, щоб загальна потужність сільськогосподарської техніки співвідносились з послідовним набором компонентів технологічних процесів.

Таким чином, за умов дотримання фундаментальних вимог науково обґрунтованих технологій вирощування кукурудзи розглядається як фундамент визначених умов, в зв'язку з тим, що з врахуванням наявного рівня урожайності зазначати наявність високого рівня агротехніки в більшості агропідприємств не доводиться. Виконання вимог технологій вирощування кукурудзи дозволить наблизити рівень фактичної урожайності до потенційно можливого, що вимагає підвищення рівня витрат ресурсного забезпечення на 1 га. Вказаний фактор має реалізуватися виключно за рахунок кількісного збільшення ресурсів, але при умові раціонального їх використання: застосуванні інтегрованої системи захисту рослин від хвороб, шкідників і бур'янів, придбання високоякісного насіння високопродуктивних сортів і гібридів, оптимізації режиму живлення, сучасних прогресивних машин та знарядь.

ЛІТЕРАТУРА

Витрати на ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / [Шпичак О. М., Воскобійник Ю. П., Шпикуляк О. Г. та ін.]; за ред. Ю. П. Воскобійника. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 440 с.

Язвінська, К. В. Порівняння вітчизняної та міжнародної систем метрологічного забезпечення контролю безпечності та якості кукурудзи / К. В. Язвінська; наук. кер. Д. П. Антюшко // Проблеми формування здорового способу життя у молоді: зб. матеріалів XI Всеукр. наук. – практ. конф. молодих учених та студентів з міжнар. участю, Одеса, 4–6 жовт. 2018 р./ Одес. нац. акад. харч. технологій; гол. ред. Б. В. Єгоров. – Одеса, 2018. – С. 195–196.

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА У СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Мачула К.В., студ. 2м курсу ФЕІМ
Науковий керівник: к.е.н., доцент Калачевська Л.І.
Сумський НАУ

Фермерські господарства є однією з вискоєфективних організаційних форм виробництва сільськогосподарської продукції, що заснована на приватній власності на землю та особистому інтересу у результатах праці. Дослідження ефективності управління виробництва молока в сімейних фермерських господарствах висвітлювали у свої працях А. Дербичева, Т.В. Говорунова, А.П. Макаренко, Ю.О. Лупенка, Н. Чаусов, Т.В. Говорунова, І.В. Шарікова, Н.П. Фефелова, Е.І. Резнік, Н.П. Фефелова.

У країнах-членах Європейського Союзу в сільськогосподарському секторі в основному домінують кооперативи, особливо в організації збуту сільськогосподарської продукції. У Республіці Ірландія, раніше славилася своїми міцними кооперативними молочними господарствами, зараз у цій сфері значне місце посіли спілки, членами яких є нині 25 % усього дорослого населення країни. У Польщі традиційно переважаючі місце в сільському господарстві країни займає селянин-одноосібник. Нараховуються 2681,6 тис. одноосібних господарств, з яких 774,5 тис. розміром 0,5-2 га, 742 тис. - 2,5 га, 685 тис. - 510 га і 479,9 тис. - понад 10 га. У Бельгії налічується близько 80 тис. фермерських господарств. Середньою вважається ферма в 20-25 га, рідко зустрічаються ферми площею понад 300 га. У Франції також розвинена кооперація, адже вони займаються прийомом, переробкою та реалізацією готової продукції. Держава підтримує розвиток кооперації на законодавчому рівні [1].

Досвід успішних в аграрному розвитку країн підтверджує: сімейна ферма селянського господарства – це основа сталого розвитку сільськогосподарського виробництва та надійного продовольчого забезпечення, основа добробуту сільських територій. Сімейна ферма є століттями відпрацьованим виробничим, соціальним, цивільним, культурно-етичним базовим елементом ефективного сільськогосподарського виробництва.

У Німеччині сільське господарство більш ніж на 90% складається з сімейних ферм. Їх кількість становить 300 тис. Середній розмір земельних площ становить 49 га. Тваринницька ферма в середньому складається з 77 голів ВРХ, молочна ферма містить 50 корів. Середня свинарська ферма – 1 тис. голів.

Проведено аналіз управління ефективністю виробництва молока на прикладі німецького сімейного фермерського господарства "Wüst". Підприємство "Wüst" знаходиться в центральній Франконії і складається з 65 молочних корів, 41 телиці, 750 овець. Господарство має у своєму розпорядженні 246,3 га землі. З них 71,1 га приходить на пасовища, 36,8 га на ріллю, а також має 0,8 га лісництва і 0,2 га іншої земельної площі. Для годівлі молочних корів, телиць і овець господарство вирощує зерно на 11 га озимої пшениці, 10 га озимого ячменю, 4,06 га люцерни, 10 га кукурудзяного силосу, 50 га лугового силосу, збирає сіно з 21,06 га, 2,8 га пасовищної трави, 137,4 га пасовища.

Запропоновано шляхи вдосконалення виробничої діяльності даного господарства без зміни площі земель. Наголошено, що при оптимізації необхідно змінити раціон молочних корів та підвищити якість земель шляхом висівання сидератів (органічні добрива), що збільшує прибутковість господарства до 121 %.

Проаналізувавши існуючу ситуацію стосовно отриманого прибутку та витрат на обслуговування, встановлено, що ситуація на підприємстві цілком прибуткова, адже чиста прибутковість становить 121 %. Оцінюючи середню вартість виробленої продукції в господарстві по роздрібній ціні становить 0,88 € / кг, а ставка додаткового капіталу - 20,14%. Таким чином видно, що роздрібна ціна виробленої продукції повинна бути не менше 0,79 €/кг, щоб інвестиції стали прибутковими. У цьому випадку ставка додаткового капіталу становить 3,55%. Якщо ціна знизиться до 0,78 €/кг, то це означає, що інвестиції не стануть прибутковими.

В якості інвестиції доцільним є інвестування у відгодівлю молодняка ВРХ на 1500 тварино-місць, ця інвестиція коштуватиме для господарства 223.823 €, з яких 135.000 € можуть бути взяті в якості кредиту. Підводячи підсумок, можна сказати, що оптимізація та інвестиції мають позитивний вплив для покращення ефективності управління виробництва молока в сімейних фермерських господарствах.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» від 31.03.2016 №1067-VIII [Електронний ресурс]. – Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1067-viii>

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АГРОСЕКТОРУ НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ

Нечитайло Б.О., студ. 2м курсу, спец. «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Калачевська Л.І.
Сумський НАУ

Аграрний сектор економіки країни – це цілісний комплекс, тісно пов'язаний з природними умовами, ресурсами, технічними можливостями та кваліфікованими спеціалістами.

Аграрний сектор України та Німеччини мають багато спільного, але водночас розрізняються як по оснащенню ресурсами, так і по ефективності, а значить, і по виходу продукції.

Після підписання угоди про асоціацію та вільну торгівлю з ЄС Україна в даний час знаходиться на шляху до європейської інтеграції. Це відкриває нові можливості для торгівлі та інвестицій, проте вимагає відповідності технологічних та економічних показників до споживчих параметрів ЄС. Умовою цього є аграрна політика, що забезпечує сталий розвиток аграрно-продовольчого сектора

Сільськогосподарська площа в Україні майже в 2,5 рази більше, ніж у Німеччині, причому частка сільськогосподарської площі як у Німеччині, так і в Україні через урбанізацію та індустріалізацію скорочується.

Аграрний сектор України з часткою валового національного продукту в 13,7 % відіграє значну роль в народному господарстві країни. Водночас, значення аграрного сектору в Німеччині судячи з вкладу у валовий національний продукт значно поступається.

У той же час валова вартість аграрного сектора в Україні становить лише 54% від порівняльної вартості в Німеччині. При цьому необхідно брати до уваги те, що пряме державне сприяння сільгоспвиробникам в Німеччині знаходиться на більш високому рівні у зв'язку з спільною аграрною політикою ЄС (GAP).

В аграрному секторі України зайнято значно більше робочої сили, ніж в Німеччині. Це пов'язано, зокрема, з середньою продуктивністю праці, особливо в сімейних господарствах, які зосереджені в основному на овочівництві та тваринництві. У зв'язку з дефіцитом інтернаціоналізації та практики аграрної освіти на українському ринку праці спостерігається надлишок робочої сили з недостатнім утворенням. В аграрному секторі України середньомісячна валова заробітна плата значно нижча, ніж у Німеччині.

Аграрний сектор в Німеччині підлягає податку на загальний прибуток і на додану вартість. В Україні, навпаки, сільгосппідприємства користуються перевагами перед іншими сферами народного господарства. Українці не платять податок на прибуток, податок на майно і плату за воду. Замість цього стягується одноразовий податок, який, в залежності від нормативних, тобто встановлених державою вартості земельної ділянки.

В Україні 25,1% сільськогосподарських угідь належить державі і місцевим органам влади, в той час як цей показник у Німеччині (в тому числі майбутні до приватизації землі) становить 9,4%.

У Німеччині ринок сільськогосподарських земель, за винятком випадків з так званими "суспільними інтересами", повністю лібералізований. У середньому приватний власник в Німеччині володіє близько 110 га. В Україні було зайнято близько 74,8% сільськогосподарської площі, на початку 90-х років було приватизовано членами колгоспів (по 1-2 га). На сьогоднішній день діє мораторій на вільну торгівлю з цих приватних сільськогосподарських угідь, який за указом нового президента України Володимира Зеленського буде скасовано в 2020 році

Прямі міжнародні інвестиції в аграрний сектор України набирали обертів з 2005 по 2013 рік. З 2014 року в контексті політичних і економічних проблем, спостерігалось зниження зацікавленості з боку інвесторів. У 2016 році обсяг інвестицій скоротився до 3,1 млрд USD.

Що стосується Німеччини: глобальна фінансова криза 2008-2009 років, очевидно, вплинув на прямі міжнародні інвестиції в аграрний сектор цієї країни. Тільки в 2009 році зовнішні інвестування знизилися на 22,2%. Частка іноземних інвестицій в сільське господарство Німеччини становить 0,7% від загального обсягу інвестицій, в той час як в аграрній економіці України це значення становить 8,1% із загального обсягу інвестицій.

У торгових відносинах Німеччини і України в останні роки простежується негативний баланс по баченню останньої країни. Наприклад, у 2016 році імпорт українських аграрних продуктів до Німеччини перевищив експорт німецьких аграрних продуктів в Україну на 50 млн. USD. Німеччина як торговий партнер аграрних продуктів для України стоїть на десятому місці, в той час як сама Україна для Німеччини стоїть на 23 місці згідно з даними торгової статистики обох країн.

Політичні рамки (двоякі відносини з Росією, партійні інтереси і корупція у владі) значно впливають на розвиток сільського господарства і продовольчої забезпеченості України. У той же час Україна має ряд таких переваг, які роблять її привабливішою для інвесторів у порівнянні з Німеччиною, а саме: велика частка родючих земель, низька заробітна плата (насамперед у фахівців), невеликі податкові ставки в аграрному виробництві, а також вигрешне становище до ринків збуту в Західну і Східну Європу, Близький Схід і Центральну Азію. Аграрний сектор загалом відіграє більшу роль у народному господарстві України ніж у Німеччині

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ НА РИНОК

Рябошапка Б. О., студ. 2м курсу ЕіМ
 Науковий керівник: к.е.н., доц.Калачевська Л. І.
 Сумський НАУ

Сьогодні існує безліч аналогів товарів та послуг вітчизняних та закордонних виробників. Процес просування продукту чи послуги на ринок для багатьох компаній стає дедалі тривалим, складним і витратним. Тому маркетингові служби застосовують у своїй роботі різні методи маркетингових комунікацій, метою яких є просування продукції підприємств на сучасні ринки.

Поміж новітніх інструментів просування товару виділяють: Інтернет-маркетинг, мобільний маркетинг, франчайзинг, брендинг, телемаркетинг, рекламу та багато інших.

Інтернет-маркетинг, застосовування якого стає все більш визнаним, дає істотні переваги потенційним споживачам та виробникам. Інтернет-маркетинг в першу чергу надає споживачеві можливість отримати інформацію про товари. Будь-який потенційний споживач може, використовуючи інтернет, отримати інформацію про товар, а також купити його. Серед інших переваг даного методу просування товарів виділяють: можливість швидше реагувати на зміну умов ринку; оперативно змінювати описи товарів та послуг, асортимент і ціни; зробивши аналіз реакції покупців на ті чи інші пропозиції можна негайно відкоригувати рекламу або навіть повністю її змінити; менше витратити коштів на поширення інформації. Недоліками ж даного маркетингового інструменту є хаотичність та інформаційна перевантаженість більшості сайтів, через що залучення і утримання потенційних клієнтів ускладнюється. Admixer показав обсяг українського рекламного ринку, який оформлений графічно на підставі прогнозу від ВРК (див. рис. 1).

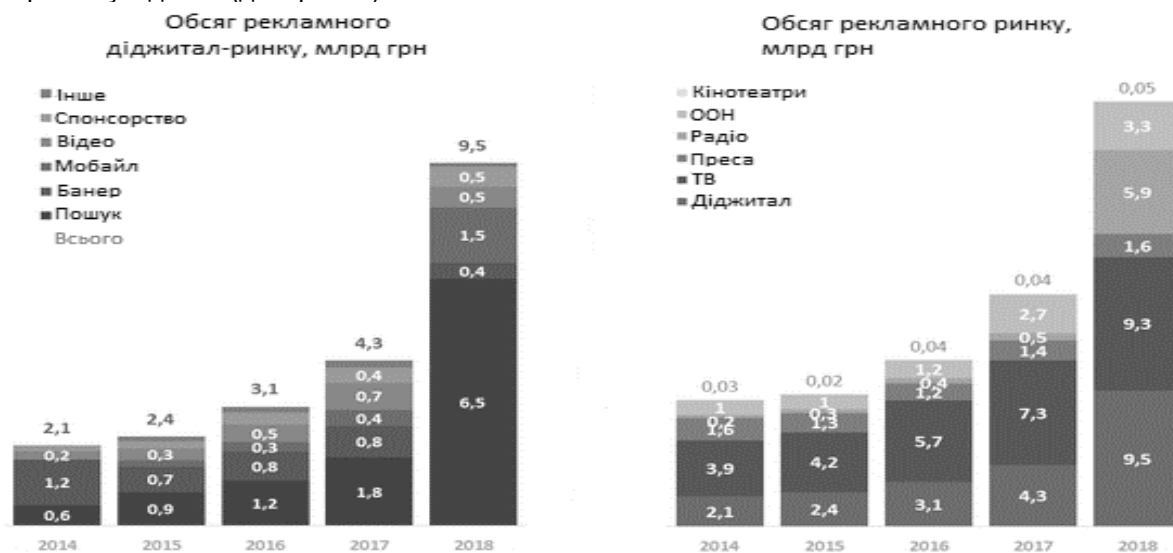

Рис. 1 Обсяг українського рекламного ринку.

Джерело: https://mmr.ua/show/obiemy_ukrainskogo_reklamnogo_rynka

Мобільний маркетинг - комплекс маркетингових заходів, спрямований на просування товарів або послуг з використанням засобів сотового зв'язку і з доставкою рекламних повідомлень на мобільні пристрої: телефони, смартфони, планшети. Ці канали комунікації дають можливість донести інформацію безпосередньо клієнтові «в руки» і вартість контакту при цьому значно нижче, ніж зовнішня або друкована реклама.

Одним із сучасних методів просування продукції є Франчайзинг. Це така організація бізнесу, яка дозволяє стороні компанії-власнику (франчайзер) передавати право на продаж товарів, продуктів, послуг компанії (за плату) іншій стороні (франчайзі). Одна із переваг франчайзингу це - заощадження на маркетингу. Головний недолік франчайзингу, вплив якого є найбільшим на діяльність головної компанії, на її репутацію і визнання товарного знаку, є негативний вплив, який можуть вчиняти погано працюючі франчайзингові підприємства.

Брендинг покликаний створювати попит споживачів на товари і послуги. Основні цілі брендингу - популяризація компанії або бренду, підвищення впізнаваності бренду, зростання продажів і прибутку. Якщо працювати з брендом правильно - споживачі заплатять більше, тому що порохують бренд гідним. Коли результати не відповідають запланованим, виникає ситуація ребрендингу. Проведення ребрендингу означає не тільки коригування візуальної ідентичності, але й роботу щодо позиціонування бренду, перегляд його аудиторії, місії та цінностей.

Щоб ефективно просувати продукцію на ринок рекомендується застосування комплексно всі інструменти маркетингових комунікацій. Такий підхід дасть можливість збільшити об'єм реалізації товару, охопити більшу частину цільової аудиторії, підвищити впізнаваність.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Биховець О.В., студ. 1м курсу ФЕІМ
Науковий керівник: к.е.н. доцент Бричко А.М.
Сумський НАУ

Сучасний стан ринку праці в Україні є досить неоднозначним. Одна з головних тенденцій всього світу — глобалізація — не тільки зміцнила попит на працівників, а й загалом укріпила в Україні таке явище, як «ринок претендентів», що породжує перевагу пропозицій від роботодавців над попитом шукачів.

На 1 жовтня 2019 року кількість вакансій, заявлених роботодавцями до державної служби зайнятості [1], у порівнянні з 1 жовтня 2018 року, зросла на 4% та становила 101 тис. одиниць. Крім того, у базі даних служби зайнятості містилася інформація про 30 тис. пропозицій роботи, отриманих з інших джерел. Але ще в 2017 році на 10 вакансій доводилося 50 безробітних, в 2018-му — чотири, а в цьому році всього три працівника на кожні 10 вакансій. Парадокс, але одночасно в країні утворився гострий дефіцит кваліфікованих кадрів робочих спеціальностей.

З «появою» глобалізації ринок праці повинен забезпечувати такі функції, як інформаційна, регулююча, посередницька, ціноутворююча, стимулююча і оздоровча. На сьогодні аграрний ринок праці не здатний виконувати всі перераховані функції. Це відбувається за рахунок негативних демографічних тенденцій, демотивації молоді та її виїзду за кордон, а також незадовільного стану працевлаштування та безробіття в сільській місцевості.

Так, згідно даним Державної служби статистики України [2] рівень безробіття у II кварталі 2019 р. в Україні становить близько 1,4 млн. осіб або це 57% від загальної чисельності зайнятого населення. Найнижчий рівень безробіття спостерігався у Харківській (5,9%), Київській (6,3%) областях та місті Києві (6,7%), а найвищий — у Луганській (15,3%), Донецькій (14,1%), Волинській (12,3%) та Кіровоградській (12,1%) областях. За видами економічної діяльності: серед зареєстрованих безробітних 11% раніше були зайняті у сільському, лісовому та рибному господарстві.

Окремим аспектом незадовільного стану ринку праці в аграрній сфері є трудова міграція. Так, у 2018 році відповідними суб'єктами господарювання за кордоном було працевлаштовано 97,1 тис. громадян України, що на 16% більше, ніж у 2017 році. Майже 6% трудових мігрантів до виїзду за кордон працювали у сільському господарстві.

За думкою Анни Деревянко [3], виконавчого директора Європейської Бізнес Асоціації, щоб подолати цей негативний тренд, необхідна домовленість та спільна політика дій від влади, бізнесу, міжнародних організацій та самого суспільства. Влада повинна бути зацікавлена в піднятті рейтингів роботодавців та запроваджувати такі дії, як підвищення мінімальної зарплати, поліпшення правового середовища і захисту громадян, тим самим підвищуючи рівень безпеки, тощо. Бізнес в стані стимулювати працівників матеріальними і нематеріальними благами, впроваджувати соціальні гарантії, наприклад, медичне страхування.

Ще однією проблемою ринку праці та гальмами економічного зростання є значні обсяги неформальної зайнятості. Хоча у цьому питанні відзначають позитивні тенденції — кількість неформально працевлаштованих робітників зменшилася з 21,8% до 21,0%. Кількість зайнятих громадян у віці 15-70 років у неформальному секторі економіки у I півріччі 2019 року скоротилася на 94 тис. осіб та становила 3,5 млн осіб. Серед видів економічної діяльності найбільш поширеною неформальна зайнятість була у сільському, лісовому та рибному господарствах (42%), в оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів (18%), а також у будівництві (16%) [1].

Підсумовуючи, варто зазначити, що в цілому стан ринку праці в Україні покращується. Проте існують ще невирішені питання, які впливають як і на весь ринок праці, так і на його окрему галузь — аграрний сектор. Працюючи над такими проблемами, як зменшення відтіку кадрів за кордон, створення привабливості аграрних професій для молоді, покращення умов роботи в сільській місцевості зможуть змінити стан сучасного ринку праці в агросфері. Так, наприклад, на підприємстві «Агро-Край» в Сумській та Полтавській областях зазначають, що молодь зацікавлена залишатися в селі і працювати там за гідну зарплату [4]. Це підтверджує той факт, що 90% співробітників підприємства складають місцеві жителі.

Літературні джерела:

1. Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dcz.gov.ua/>.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. ТОП-5 причин трудової міграції з України [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ulf.com.ua/ru/press-centre/press-releases/13061902/#from_page1.
4. Конкурентні зарплати в агробізнесі залучають в галузь все більше молоді – менеджер «Укрлендфармінга» [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ulf.com.ua/ua/press-centre/press-about-us/other-media/25101901/?fbclid=IwAR0-XLuDMkfz4AacRiC-YsZKdF33O7sw3u3aZ5Pix4aE-3ovDQIYjPWkeFs#from_page1.

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ НА СВІТОВИЙ РИНОК ТА МАЛИЙ БІЗНЕС

Пізняк Д.Ю., студ. 1м курсу ФЕіМ
Науковий керівник: к.е.н. доцент Бричко А.М.
Сумський НАУ

Створення Інтернету осягло новий спосіб життя для світу, в якому ми живемо. Інтернет спростовує час та простір та допомагає зробити спілкування більш легким та надзвичайно швидким, він також допомагає в мережі та підключенні людей з усього світу, що робить Інтернет абсолютно захоплюючими. Через цю нову хвилю технологій люди по всьому світу здатні спілкуватися та вести бізнес один з одним на абсолютно іншому рівні. Цей нарис буде прагнути проаналізувати глобальний медіа-ринок, який створив Інтернет.

Аналізуючи вплив Інтернету на світовий ринок та малий бізнес, важливо пам'ятати, що Інтернет несе інформацію та комерцію. Ефекти миттєвої інформації можуть бути настільки ж потужними, як і здатність охопити світову аудиторію. Але малому бізнесу все одно потрібно уважно вивчити вплив Інтернету на міжнародні ринки, щоб зрозуміти, чи є присутність в Інтернеті правильним кроком.

До появи Інтернету інформація подорожувала світом по телефону, телебаченню чи друку. Великі підприємства, які працювали на розвиток технологій, мали б доступ до найновішої інформації, але малому бізнесу доведеться полювати на інформацію самостійно. Інтернет дозволив малому бізнесу миттєвий доступ до будь-яких розробок нових продуктів та технологічного прогресу, який може допомогти вдосконалити свою продукцію та конкурувати з більшими компаніями.

Те, як малий бізнес обмінюється інформацією, різко змінився після того, як Інтернет став популярним. Малий бізнес не мав фінансових ресурсів, щоб організувати великі зустрічі з постачальниками чи розробниками, які потребували б авіаперевезень та витрат на проживання. Тепер через електронну пошту, веб-веб-конференції та веб-сайти з обміну документами малий бізнес може співпрацювати з розробниками та постачальниками по всьому світу недорого та з повним обміном необхідною інформацією.

Одним із найбільш значущих ефектів, який Інтернет має на світових ринках для малого бізнесу, є можливість малого бізнесу охопити міжнародну аудиторію за дуже низьку вартість. Корпоративний веб-сайт може стати маркетинговим ресурсом для компанії, до якого може отримати доступ будь-хто у світі. Веб-сайти соціальних мереж дозволяють компаніям без жодних витрат взаємодіяти з мільйонами потенційних клієнтів у всьому світі.

Інтернет дозволяє власникам малого бізнесу бути більш мобільними, полегшуючи управління бізнесом з будь-якого місця. Власник малого бізнесу у відрядженні може залишатися в режимі реального часу, контактувати зі своїм офісом через функцію онлайн-чату та обмінюватися важливими документами з будь-ким із будь-якої точки світу. Інтернет дозволив власникам малого бізнесу свободу шукати бізнес-можливості, зберігаючи при цьому контроль за своїм бізнесом.

Відносини з клієнтами дійсно важливі для успіху бізнесу. Інтернет допомагає бізнесу зв'язатися із каналами зв'язку клієнта та створити потужну мережу. Спілкування через Інтернет-платформи допомагає бізнесу залучати нових клієнтів та утримувати існуючих клієнтів. Правильний продукт для потрібних клієнтів неможливий без спілкування з клієнтами або покупцями про товар та їх проблеми. Веб-сайт, маркетинг соціальних медіа, адміністративна підтримка, технічна підтримка - це лише кілька прикладів, якими користуються майже всі підприємства сьогодні. Цілодобова підтримка клієнтів у соціальних мережах, що збільшує значення бренду, - ще один приклад ефективних програм ділового спілкування та побудови відносин.

На закінчення, Інтернет слід вважати дорогоцінним інструментом, оскільки він спочатку усуває деякі бар'єри "традиційна економіка", переважно простір та час. Це дуже добре для малого бізнесу, тому що це означає оскільки багато секторів в географічних районах бізнесу насичені, Інтернет пропонує можливості більш широкого рівня аудиторної бази. Яскравим прикладом може бути італійський італійський сектор, у якому багато малих компаній мають менше можливості на реальному ринку Італії через кризу, але Інтернет дає їм можливість знайти нове клієнти та продаючи свої предмети за кордоном. Це факт, що сьогодні італійський експорт збільшується насамперед через те, що Інтернет створює нові можливості. Однак нові можливості будуть реалізовані лише за умови правильного використання Інтернету, тому що він просто представляє інструмент. З цієї причини успіх надається лише в тому випадку, якщо підприємства роблять інвестиції для нової веб-присутності.

Літературні джерела:

1. "Журнал FDU": малий бізнес отримує свою частину глобального пирога; Анжело Карфанья; 2014 рік
2. Як почати продавати на міжнародному рівні [Електронний ресурс] // Inc. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.inc.com/articles/2009/11/how-to-sell-internationally.html>.

ПЕРСПЕКТИВИ НАРОЩУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОНЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ СОЇ

Ткачова Я.І. , студ.2м курсу АДМ, спец. «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Калачевська Л.І.
Сумський НАУ

Соя вважається найбільш важливою культурою білка та олії в сільському господарстві у всьому світі. Зерно сої та її перероблені продукти широко використовуються в харчовій промисловості, а також є важливим білковим компонентом збалансованої кормової бази, без якої неможливо розвивати інтенсивне тваринництво.

З моменту підписання асоціації з країнами ЄС Україна отримала доступ до європейських ринків. Це відкрило для українських виробників сої нові можливості випустити на ринок свою продукцію. Уже в 2015 року українські компанії поставили на зовнішній ринок більше 2 млн. т. соєвих бобів. Не став винятком і 2018 рік. Експортери сої завершили третіми за величиною оборотом за весь час поставок за кордон. Підсумок 2018 року - 2,34 млн.т. [1] Але треба відмітити, що обсяги експорту соєвих бобів в 2018 році знизилися (у порівнянні з 2017 роком на 18,5%) на тлі зростання обсягів виробництва. У минулому році, за даними Державної служби статистики українські аграрії отримали рекордний урожай сої - 4,46 млн. т., приріст у порівнянні з 2017 роком склав 14,4%. Причому внесок населення в загальний показник не значний - менше 30 тис. т. Все інше виростили підприємства.

Як відомо, в 2018 року Верховною Радою України було прийнято Закон, згідно з яким було скасовано відшкодування ПДВ при експорті олійних культур.[2] Пристрасті по невідшкодуванню ПДВ розтягнулися майже на півроку, що, мабуть, і стало головною перешкодою для нарощування зовнішньоторговельного обороту. Слід відмітити, що обсяги переробки соєвих бобів в 2018 році зросли майже на 110 тис. т, в той час як обсяги експорту знизилися на 50 тис. т.[3] Для однозначного висновку про інтенсифікацію переробки сої цього безумовно недостатньо, так як приріст врожаю соєвих бобів в минулому році склав майже 550 тис. т, але факт залишається фактом - експорт впав, переробка зростає. Основна перешкода для українського експорту до ЄС - це невідповідність продукції стандартам якості, встановленим у ЄС.

На сьогоднішній день країни Єросоюзу на 93% залежать від імпорту сої і рослинного протеїну у вигляді соєвих шротів. При цьому, приблизно дві третини споживачів стурбовані присутністю ГМО у продуктах харчування. Тобто в основі зарекомендованих європейських продуктів, таких як баварське молоко, швейцарський сир і ін., лежить імпортна соя, яку додають в корми тваринам. У споживачів виникає резонне питання: чому вони повинні платити високу ціну за брендові продукти, у виробництві яких використовується низькоякісна сировина. Крім того, питання імпорту сої в Європу через океан також важливе з точки зору захисту навколишнього середовища. Згідно з доповіддю Науково-дослідного інституту «Стіяка Європа» (SERI), в результаті інтенсивного землекористування вирощування сої за океаном сприяє формуванню 77% викидів CO₂, які супроводжують виробництво 1 кг свинини в Європі. [4] Ці факти впливають на створення негативного іміджу імпортованої сої через океан в Європу. Тому багато українських експортно-орієнтованих компаній стали проявляти досить високий інтерес до придбання соєвих бобів і продуктів їх переробки без вмісту ГМО.

За даними асоціації "Donau Soja" у 2019 в Європі спостерігався неврожай соєвих бобів, зокрема в Італії та Сербії. Втрата врожаю становить більш ніж 400 тис. тон. Швидше за все, це призведе до того, що в поточному сезоні буде підвищений попит на українську сою з боку ЄС, що може сприяти зростанню цін. Даний фактор також дасть додаткову можливість виробникам не ГМ соєвих бобів в Україні вийти на європейський ринок.

Отже, можна сказати, що спостерігається значний потенціал розвитку вирощування і переробки сої. Попит на сою залишається досить високим, прибутковість її вирощування в Україні значно зростає, соя є однією з кращих культур для українських аграріїв з точки зору сівозміни, так що в середньостроковій перспективі можна очікувати значного її збільшення посівних площ.

Що стосується врожайності, то зважаючи на те, що Україна значно відстає від основних світових виробників, ми бачимо значний потенціал її зростання. Необхідна умова для цього - використання високоякісного насіння, ну і звичайно – новітні технології.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/Ukr_cifra_2018_u.pdf
2. Наказ Міністерства фінансів України від 11.03.2019 № [Електронний ресурс] – <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/uzagalnyuyuchi-podatkovi-konsultatsii/73298.html>
3. Агробізнес України [Електронний ресурс] – https://agribusinessinukraine.com/get_file/id/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2018.pdf
4. Donau Soja & Europe Soya standards [Електронний ресурс] – https://www.donausoja.org/fileadmin/user_upload/Downloads/2017-09-27--01--ES-DS-Folder-DE_mitADA_LowRes-Korr-03.pdf

ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF MANAGEMENT AND ADMINISTRATION IN ORGANIZATIONS

Vlasiuk Ye., 2m course student Faculty of Economics and Management
 Scientific supervisor: Brychko A.M., Phd, associate professor
 Sumy National Agrarian University

To date, the issues of evaluating the effectiveness of management and administration in organizations are considered within the theoretical and practical directions in the field of enterprise management. A great deal of research is devoted to developing and reviewing an effective leadership style. Theoretical and methodological aspects of the assessment of management effectiveness have been studied by many Ukrainian and foreign scientists, in particular Y.S. Zavadskyi, L.I. Fedulova, Yu.N. Lapygin, V.R. Vesnin, J.K. Lafta, Van J. Mauric, G. R. Jones and Charles W. L. Hill.

Management effectiveness is determined by the impact that the management system has on achieving the end goals or on the degree of utilization of potential opportunities under these conditions. Management effectiveness - the ratio of overall results of manager's activity - ensuring the rational construction of the management object, timely development of necessary decisions and their implementation, achievement of set goals, realization of potential capabilities of the organization with optimal use of resources and taking into account market needs - to the costs associated with obtaining results and functioning of the control apparatus.

Yu. N. Lapygin develops the idea that in order to carry out a comprehensive analysis of management, there is a need to determine expenditure, effective and required efficiency. Expenditure efficiency is defined as the ratio of costs to the result that has been achieved. Effective efficiency - the ratio of the achieved result to the goals set. Effectiveness is the ratio of goals to needs, ideals and norms. These types of efficiency create a chain: the required efficiency determines the effective, and the effective - the expenditure. On this basis, it is proposed to use the formula of the overall effectiveness of the enterprise management assessment:

$$\text{Effectiveness} = \frac{E}{Ex} - \frac{G}{R} - \frac{E}{G},$$

where G - the goals of the enterprise; R - required efficiency; E - effective efficiency; Ex – expenditure efficiency.

At the present stage of management development, it is often necessary to use a retrospective method for assessing the effectiveness of management, which consists in examining previously created management systems and the results of their functioning.

It is necessary to distinguish the concept of quality of management, management efficiency and effectiveness of management. Researchers, in management theory, clearly distinguish between these concepts. Mr. Drucker believes that efficiency is a consequence of the fact that are being done necessary, right things, and the effectiveness is that these things themselves are done correctly. In general, today, such management can be considered effective that can promptly respond to constant changes in the economic development of public life and continuously accelerate the growth rate of labor productivity.

To assess management effectiveness, use the following methodological approaches:

1. Comparison of management costs with the final results of the enterprise: the output of gross output per head, obtaining the profit, etc.
2. The use of indicators directly related to the management process: the complexity of management and its individual functions and operations, the costs of material and financial resources.
3. Application of the final indicators of the enterprise.
4. The calculation of integrated indicators that determine the degree of influence of managers on the use of the main factors of production: land, labor and technical means.
5. The normative approach, which consists in comparing the actual costs of management with normative.

The criterion of management effectiveness is quality. The quality of management is the totality of the correspondence of the behavior of the management system to a specific situation, which allows the organization to stay confident with rapid changes in the internal and external environments.

The quality of control depends on the static and dynamic characteristics of the control system, that is, on its construction and operation. Therefore, all the characteristics of structures, process and management methods, personnel work and others in general determine the quality of management. Analysis of the effectiveness of managing social production is too complex a problem.

Thus, when evaluating the management system that operates in an organization, one should distinguish between economic, organizational, and social effectiveness. A general assessment of the effectiveness of enterprise management is supplemented by an assessment of the performance of individual management units, because the level of organization of activity is a prerequisite for high (low) overall efficiency.

ІНСТРУМЕНТИ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Даренська М.О., студ. 2м курсу РМЕН
Науковий керівник: к.е.н., старший викладач Т.О. Харченко
Сумський НАУ

Найважливішу роль в ефективності діяльності органів місцевої влади відіграє запровадження інструментів контролю за виконанням законів України, актів і доручень Президента України, Кабінету Міністрів України та інших нормативно-правових актів, а також організація їх виконання.

Основними цілями контролю в органах місцевого самоврядування є: забезпечення ефективної діяльності органів місцевого самоврядування; своєчасне виявлення порушень; чітке дотримання дисципліни; ефективне управління; дотримання законодавства.

Органи місцевого самоврядування є найбільш наближені до населення та щоденно співпрацюють з ним. Саме тому актуальним стає питання щодо контролю якості співпраці з населенням та належного виконання місцевою владою своїх обов'язків та функцій.

Одним із видів контролю, який на сьогодні є вкрай важливим - громадський контроль. Такий вид контролю є однією з форм реалізації демократії та способом залучення населення до управління державою та суспільством. Основною метою громадського контролю є дотримання вимог діяльності влади на місцях та запобігання їх порушень. Громадський контроль реалізується через громадські об'єднання та організації, політичні партії, трудові колективи, органи самоорганізації населення, збори громадян за місцем проживання, а також окремих громадян. Предметом громадського контролю є дії органів місцевої влади, прийняті та виконані ними рішення, програми, документи.

До технологій громадського контролю можна віднести: громадський моніторинг з боку громадських організацій; аналіз та надання пропозицій через вільний доступ до інформації; участь громади в прийнятті рішень органів місцевого самоврядування; контроль через засоби масової інформації; отримання звітності щодо діяльності органів місцевого самоврядування тощо.

Даний перелік технологій громадського контролю є не повним, але його можна використовувати, як для контролю за діяльністю органів місцевої влади, так і для всіх органів публічної влади. Першим проявом громадського контролю в Україні є звернення громадян. Громадяни мають можливість повідомити органи місцевого самоврядування про виконання, невиконання або неналежне виконання органами чи установами громадських потреб та вимагати вжиття відповідних заходів.

Згідно до ст.38 Конституції України, громадяни мають право здійснювати громадський контроль за органами місцевого самоврядування у тому числі, запобігати порушенням у сфері реалізації органами місцевого самоврядування повноважень за допомогою засобів суспільного впливу [1]. Відповідно до ст. 13 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" територіальна громада має право проводити громадські слухання - зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування [2]. Однак механізм організації, проведення та врахування результатів громадських слухань у законі не визначено. Іноді це не дає змоги громаді впливати на прийняття рішень органів місцевого самоврядування. При цьому для країн європейської спільноти громадські слухання з питань місцевого розвитку є звичайною справою.

Проте запровадження дієвого механізму громадського контролю наразі не можливо через відсутність законодавчого визначення сутності даного поняття, методів роботи, завдань, функцій та інших суміжних складових. На даний час громадський контроль має лише рекомендований характер. При цьому опрацьовуючи нормативно-правову основу для здійснення громадського контролю в Україні виявлено досить низький рівень демократії в країні.

Отже, для подальшого розвитку України, як демократичної держави та налагодження співпраці між громадою та органами місцевого самоврядування необхідне прийняття нових Законів України про громадський контроль, а також постійний моніторинг досвіду європейської практики розвитку громадянського суспільства, особливо в частині механізмів здійснення громадського контролю.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: [зі змін та допов., внесеними Законом України від 1 лют. 2011 р. № 2952-VI]. – Харків : Фактор, 2011. – 118 с. – (Серія «Бібліотека законодавства»).
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 №280/97-ВР[Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/card6#Public>. Дата звернення: 31.10.2019р.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Кулеш О.О., студ.1 курсу ЗРУ, спец. «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник: Пасько О.В., к.е.н., доцент

Пріоритетна роль на сучасному етапі розвитку українського державного управління належить інноваційним методикам та технологіям стратегічного управління, які є фундаментом щодо оптимізації діяльності органів місцевого самоврядування. Окреслена проблема є свідченням того, що стратегічне управління можна віднести до важливого функціонального ресурсу удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування, мета якого полягає в спрощенні структури управління та взаємодії між різними гілками влади, тобто, діяльність органів місцевого самоврядування повинна бути побудована таким чином, аби мати збалансованість між стратегічним та тактичним управлінням. Отже, стратегічне управління покликане розробити та запровадити інноваційні технології щодо удосконалення роботи органів місцевого самоврядування, що в майбутньому дасть змогу тактично та з успіхом розв'язувати конфліктні ситуації.

Коли визначається місце стратегічного управління в діяльності органів державної влади, постає необхідність в дослідженні її основних критеріїв. Діяльність органів державної влади повинна бути направлена на:

- вдосконалення структури та функціональних особливостей підрозділів всіх ланок орарів державної влади;
- створення системи безперебійного прийняття рішень;
- вдосконалення та системне спрощення делегування повноважень в органах державної влади;
- цілі та завдання повинні мати результат, який має бути направлений на функціонування структурний підрозділів державно-управлінських структур;
- розробка, виявлення та вдосконалення перспективних напрямків діяльності та розвитку органів державної влади.

Стратегічне управління зумовлює необхідність постійного гнучкого реагування країни на зовнішні впливи, своєчасно змінюючи внутрішні характеристики керування з метою адаптації до викликів зовнішнього оточення.

Риси стратегічного державного управління походять з визначення категорії корпоративного управління, а саме:

- державне управління – цілеспрямований організаційно-нормативний вплив держави на стан і розвиток соціальних процесів, свідомості, поведінки і діяльності людини і громадянина з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави, відображених в Конституції та Законодавчих актах, впроваджуючи державну політику, розробляються політичною системою і законодавчо закріплюються завдяки діяльності органів державної влади, наділяються необхідною компетенцією.

Концепція стратегічного управління є особливою з огляду на інтегруючі економічні та соціальні пріоритети держави, а також еволюційний характер розвитку державного управління, необхідно зосередити увагу на механізмі прийняття рішень і відповідної програми дій, що поєднує різні цілі і підсилює зовнішні проблеми нестабільності та ресурсного потенціалу.

Стратегічне управління забезпечує:

- методологією формулювання, запровадження, моніторингу та адаптації до зовнішніх впливів стратегії розвитку;
- інструментарієм для координації та інтегрування заходів, що можуть бути диверсифікованими, з метою досягнення цілей країни;
- засобами передбачення ризиків зовнішніх впливів та адаптації до них.

Головною причиною використання методів стратегічного управління є доведена на практиці їх спроможність забезпечити довгострокову результативність і ефективність. Для органів державної влади та місцевого самоврядування можна запропонувати такі етапи запровадження методології стратегічного управління.

1. Визначення призначення органу влади.
2. Оцінювання умов і факторів зовнішнього середовища.
3. Цільовий, функціональний, організаційний та ресурсний аналіз діяльності органу.
4. Формулювання цілей діяльності органу.
5. Формування стратегії.
6. Реалізація стратегії з одночасним моніторингом та автоматичним прийняттям рішень.
7. Оцінка досягнення результатів.

Розглянувши процеси формування та закріплення державної політики, зокрема економічної, треба зазначити, що всі їх етапи в основному проходять у структурах державного апарату, органах державної влади та виконуються державними службовцями. Це накладає вимоги високого професіоналізму щодо діяльності працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, а також нормативного врегулювання процесуальних регламентів формування, закріплення та реалізації положень державної економічної політики.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА СТВОРЕННЯ ДІЄВОЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ У СПРАВАХ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Максименко В.С., студ. 2м курсу ФЕіП, спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: д. екон. н., професор Лишенко М.О.
Сумський НАУ

Постановка проблеми. Низька соціальна згуртованість та демотивація громадян у вирішенні проблем місцевого значення.

Мета: сприяти розвитку самоорганізації населення та їх дієвої участі у вирішенні проблем місцевого значення.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення розвитку самоорганізації населення та створення дієвої системи громадської участі у справах місцевого значення є необхідним рішенням для розвитку місцевої громади та загалом всієї України.

Після незалежності України, процес розвитку демократії в державі, виявився затяжним та не доведеним до логічного завершення. Економічна складова України, залишається неконкурентоспроможною з більшістю країн Європи, а судова та соціальна несправедливість, присутня до більшості громадян країни. Створення успішної, демократичної держави - України, яку б хотіли бачити більшість громадян, неможливо здійснити без усвідомлення важливості спільної участі кожного громадянина у процесах прийняття рішень, як місцевого так і державного значення.

Такого типу самоорганізація громадян повинна починатися з вулиці, села, з найменшої територіальної громади. Як відомо, основою місцевого самоврядування в Україні є самоорганізація територіальних громад. Нормативну базу для самоорганізації складають Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закон України «Про органи самоорганізації населення».

Самоорганізація являє собою самостійну реалізацію і захист своїх прав та інтересів переважно соціального, економічного та культурного характеру територіальним колективом. Центральне місце в процесі самоорганізації посідає лідер, що веде за собою людей.

Законодавче підґрунтя для самоорганізації населення започатковане з Указу Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні», в якому запропоновано забезпечити «розвиток ініціативи та самодіяльності населення, створення органів самоорганізації населення як за територіальною, так і за функціональною ознакою, встановлення їх організаційних зв'язків із органами і посадовими особами місцевого самоврядування», а також «впровадження на основі статутів територіальних громад нових форм участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування, які б стимулювали розвиток місцевої демократії»¹.

Українське законодавство визначає чимало різноманітних форм та процедур здійснення місцевої демократії, найбільш розповсюдженими серед яких є, окрім вже згаданих: участь у виборах до місцевих рад (виборче право), громадські слухання, індивідуальні чи колективні звернення громадян, доручення виборців, громадські експертизи, громадські ради, консультації з громадськістю тощо.

Однак, зазначені форми громадської участі мають різний характер та ступінь нормативно-правового унормування. Місцеві вибори, референдуми та діяльність органів самоорганізації населення врегульовуються окремими законами України. Проте, громадські слухання регламентуються виключно статутами територіальних громад, загальні збори – законодавством і статутами, місцеві ініціативи – представницьким органом (положенням) або статутом територіальної громади. Таким чином, статут територіальної громади є одним з ключових нормативних документів, який має врегульовувати порядок участі населення у вирішенні місцевих справ. Враховуючи, що статuti територіальних громад на сьогодні запроваджені далеко не у всіх громадах, важливою складовою практичного засвоєння інструментів місцевої демократії є розробка та реалізація відповідних процедур і норм безпосередньо у громадах.

Висновки. Потрібно впроваджувати такого роду механізми, які уможливають реалізацію прав населення, присвоєних їм чинним законодавством та допоможуть вирішити вищевказані проблеми. Для цього необхідне фундаментальне бажання та активність, як представників влади, так і громадського сектору та неурядових організацій, які повинні сприяти впровадженню та розвитку механізмів участі громади. Все це разом узятє, забезпечить законне право громадян в здійсненні місцевого самоврядування, що є значним компонентом розвитку демократичного суспільства та становлення успішної, демократичної держави – України!

Список використаної літератури.

1. Указ Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» № 810/98 із змінами від 28.05.2006 [Електронний ресурс] : Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/9>

ВИКОРИСТАННЯМ ТАБЛИЧНОГО ПРОЦЕСОРА MS EXCEL ПРИ ПЛАНУВАННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Коваленко Р.В., студ. 2м курсу, ФЕІМ, спец.073 «Менеджмент»
Науковий керівник: доц. Пасько Н.Б.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної аграрної економіки одним з головних напрямків удосконалення системи управління та планування є впровадження інформаційних технологій. Низький рівень інформатизації є перешкодою на шляху ефективного застосування науково-обґрунтованих методів управління і реалізації виробничих завдань в галузі сільськогосподарського виробництва.

Для обробки економічної інформації використовують різні комп'ютерні засоби і інформаційні технології. Сучасний стан їх розвитку дає можливість автоматизувати розрахунки, моделювати економічні процеси, вирішувати задачі з оптимізації виробництва та його подальшого прогнозування.

Інформаційні технології (ІТ) - це комплекс методів і процедур, за допомогою яких реалізуються функції збору, передачі, обробки, зберігання та доведення до користувача інформації в організаційно-управлінських системах з використанням обраного комплексу технічних та програмних засобів. Основу інформаційної технології становить комп'ютерна техніка, сучасне і ефективне програмне забезпечення, розвинені комунікації. За їх допомогою можливо підвищити ефективність планування та оперативного управління діяльністю сільськогосподарського підприємства.

На сьогодні поширені ІТ різного плану: текстові редактори, технології табличних процесорів, системи управління базами даних та інші. Найвищою формою організації автоматизації офісу є створення інформаційних систем організацій та підприємств.

Для сучасних менеджерів вищого рівня впроваджують комп'ютерні системи підтримки прийняття рішень (СППР).

В економіці передових країн світу широкого застосування набули системи підтримки прийняття рішень для вирішення задач планування в умовах невизначеності. На рівні стратегічного управління використовують ряд СППР, з окрема для довго-, середньо- і короткострокового планування, а також фінансового планування, включаючи систему для розподілу капіталовкладень. Можливе застосування їх для операційного управління маркетингової діяльністю, прогнозування та аналіз збуту продукції, дослідження ринку і цін.

Для вирішення задач з бізнес-планування можна використати електронні табличні процесори. Як складова частина універсального програмного забезпечення вони призначені для зберігання та обробки інформації, представленої в табличній формі, їх використання дозволяє не тільки створювати таблиці, а й автоматизувати їх обробку. За їх допомогою вирішуються економічні, бухгалтерські, інженерні задачі, для наглядності яких можна застосувати діаграми і графіки.

Табличний процесор MS Excel використовується для вирішення конкретних задач користувача і організації обчислювального процесу. В електронних таблицях MS Excel можна працювати, як з окремими чарунками, так і з їх групою: копіювати, переміщувати, доповнювати. В Excel використовується різні типи даних: текстові, числові, формули, функції, типу дати, що дозволять зручності організації обчислювального процесу. В ППП MS Excel можна працювати з 4 типами документів: електронна таблиця (робоча сторінка), робоча книга, діаграма, макротаблиця. Створення та обробка таблиць передбачає введення заголовків, назви граф документів, форматування чарунки і таблиць, підготовка до друку і друк. Можливості MS Excel включають об'єднання та логічне пов'язування електронних таблиць. Це означає, що в результаті введення значення в одну таблицю, змінюється значення в іншій таблиці, яка пов'язана з нею.

Отже, електронні таблиці MS Excel, як елемент прикладного програмного забезпечення автоматизованих робочих місць управлінців дають змогу створювати і редагувати таблиці з економічними даними, з'єднувати їх в єдину систему, відобразити дані на графіках чи діаграмах, створювати підсумкові або зведені таблиці, вирішувати задачі шляхом підбору параметрів, а також здійснювати рішення оптимізаційних задач. Це значно спрощує розрахунки, робить наглядними результати дослідження, підвищує ефективність планування як на оперативному так і на стратегічному рівнях, підвищує економічну ефективність запланованих заходів.

Отримана в результаті застосування технології табличного процесора MS EXCEL інформація дозволяє не тільки визначити значення показників, але і зробити висновок, що заходи по впровадженню комп'ютерних технологій в процесі планування бізнес-процесів дозволяють оперативно здійснювати розрахунки, контролювати виконання планових завдань, проводити аналіз планів виробництва продукції.

Таким чином, використання комп'ютерних технологій, на прикладі застосування табличного процесора MS EXCEL, дозволяє оперативно здійснювати розрахунки, підвищити рівень продуктивності праці менеджерів, здійснювати інформаційну підтримку прийняття рішень при плануванні різних бізнес-процесів в сільськогосподарському підприємстві.

АГРОЛОГІСТИКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Авраменко М.О. студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. 073 «Менеджмент», ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Агробізнес є найбільш прибутковим видом господарської діяльності та найвигіднішою сферою для інвестування в Україні. Кожного року перспективність аграрного бізнесу лише підвищується, бо через постійне збільшення населення зростає і потреба у продуктах харчування. Але скористатися цією ситуацією, на жаль, не всім під силу.

Багато аграрних господарств не тільки не стають прибутковими, але й знаходяться на межі банкрутства через недостатній досвід, небажання вдосконалюватися під сучасні потреби, застосування застарілих та неефективних методів роботи. Одним із напрямків вирішення даної проблеми є застосування логістичних підходів у діяльності та вдосконалення управління ланцюгами постачання в агробізнесі. Агроланцюги поставок та агрологістика є малознайомими напрямками діяльності для вітчизняного аграрного сектору.

Агрологістика вважається прикладним напрямком логістики, яка забезпечує процес управління товарорухом аграрної продукції від місця безпосереднього збору до кінцевого споживача та дозволяє покращити умови зберігання сільськогосподарської продукції.

Призначення агрологістики – це забезпечення «наявності» потрібного продукту, потрібної якості, у потрібній кількості, в потрібний час, в потрібному місці, для конкретного споживача, з мінімальними витратами. Крім зменшення витрат та збільшення ймовірності наявності потрібних елементів агрологістика орієнтована на: зниження рівня конфліктності між підсистемами, які пов'язані з потоками матеріалів та інформації; зменшення часу, який витрачається у кожній ланці у процесі від постачання до доставки продукції споживачеві; досягнення максимального рівня обслуговування споживачів; контроль та при можливості скорочення рівня запасів матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції для збалансування витрат, які пов'язані з зберіганням запасів та вимогами виробництва, обслуговування споживачів.

Агрологістика займає діяльність підприємств, яка спрямована на координацію ресурсних потоків у сільському господарстві задля мінімізації сукупних витрат. Вона є невід'ємною частиною у забезпеченні безперервної роботи ринків сільськогосподарських культур. Основною проблемою агрологістики являється недостатнє фінансування, що вимагає рішення задачі – оптимальних пропорцій співвідношення вкладення/ризик.

Фактори, які затримують сучасний розвиток агрологістики в Україні: зменшення обсягів виробництва; недовершена система бухгалтерського обліку; неефективна професійна підготовка кадрів; дефекти у організаційних структурах підприємств; відсутність необхідного державного підходу щодо проблем логістики (відсутність програми розвитку логістики та державних інвестицій).

Головними напрямками для покращення ефективності системи агрологістики на підприємствах України є:

- перебудова аграрного сектора та розробка відповідної нормативно-правової бази, яка регулює роботу агрологістичних компаній;
- прийняття національної програми розвитку агрологістики на прикладах провідних країн світу;
- покращення інвестиційної привабливості логістичного сектору за допомогою запровадження спеціальних режимів оподаткування, пільгових митних тарифів на підприємствах на певні терміни (один – три роки).

З урахуванням вищевказаного для обґрунтування актуальності розвитку агрологістики в Україні все ж варто звернутись до двох основних принципів: аналізу інформації за результатами досліджень науковців, яка свідчить про значні втрати агросектора через «неефективну логістику»; досвіду передових країн у застосуванні логістичного підходу сільгоспвиробниками, що дістав в агробізнесі високі оцінки за міжнародними рейтингами

Стрімкий розвиток аграрного бізнесу в Україні, запровадження ринку землі, поступове наближення аграрного сектору до вимог СОТ та ЕС вимагає нових підходів до управління. Логістика є вирішальною в діяльності підприємства АПК. При умовах правильного її створення на підприємстві результативність його функціонування значно покращується. Розширюється і коло завдань, яке може бути більш ефективно вирішене за умови створення ЛС на підприємстві. Використання агрологістики для вдосконалення управління агроланцюгами постачання дає можливість отримувати продукцію, яка є конкурентоспроможною за оптимальних витрат. Сучасний світ має велику кількість напрацювань щодо впровадження в агробізнесі логістичних підходів. Настав час вітчизняним аграріям ознайомитися з ними та почати впроваджувати їх у практичну діяльність.

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК ПІДПРИЄМСТВА ДП «СУМСЬКА БІОЛОГІЧНА ФАБРИКА»

Антонова А.О. студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. 073 «Менеджмент», ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

В процесі логістичної діяльності виконуються дії, що призводять до зміни параметрів потоків і не підлягають декомпозиції в рамках поставлених завдань управління, які прийнято називати логістичними операціями. Транспортні операції є навантаження, розвантаження, перевезення, прийом і замовлення, консолідація, розрахунки з постачальниками, посередниками і споживачами і т.п.

Розглянемо й проаналізуємо логістичну діяльність Державного підприємства «Сумська біологічна фабрика». Такий аналіз необхідний для чіткого з'ясування існуючих логістичних процесів. При цьому метою аналізу є не збір детальної інформації, а загальна діагностика існуючих і процедур, а також спроба визначити ступінь. Найважливіше призначення аналізу – виявлення областей, у яких можливо значне вдосконалювання.

Зараз проведемо аналіз Державного підприємства «Сумська біофабрика». Встановивши матеріальні потоки підприємства можемо сказати що за останні 3 роки матеріальні потоки виросли на 6083 тис. грн. у порівнянні з 2016 роком.

Логістична система ДП Сумська біофабрика представляє собою сукупність основних ланок (виробничо-технологічних ланцюгів), які забезпечують виконання функцій постачання, виробництва і реалізації імунобіологічних, лікувальних і діагностичних препаратів ветеринарного призначення основним споживачем.

Логістичний ланцюг ДП Сумська біофабрика - це сукупність взаємопов'язаних послідовних і паралельних операцій (бізнес-процесів) з логістичного забезпечення процесу створення і доведення до споживача імунобіологічних, лікувальних і діагностичних препаратів ветеринарного призначення

Ланками логістичного ланцюга є операції або бізнес-процеси ДП Сумська біофабрика. Логістичний ланцюг (ланцюг логістичного забезпечення) створення та доведення до споживача готової продукції в логістичній системі ДП Сумська біофабрика представлено на рис. 1.1

У відповідності до визначених ланцюгів логістичного забезпечення організаційна структуризація логістичної системи, як складова частина внутрішньої діяльності визначається загальною стратегією підприємства, а також конкурентною стратегією ДП Сумська біофабрика. Організаційна структура Управління логістично діяльністю ДП Сумська біофабрики постійно розвивається і вдосконалюється, пристосовується до змін у зовнішньому середовищі і сфері управління.

Рис 1.1 Логістичний ланцюг ДП Сумська біофабрика

біофабриці є отримання максимального прибутку шляхом оптимізації логістичних витрат. За координацію взаємодії між усіма її функціональними ланками несе відповідальність логістична система, управління. Основою ефективності логістичної системи ДП «Сумська біофабрика» є її надійність, для забезпечення якої слід управляти процесами планування всіх ланок системи в різних умовах функціонування.

Для надійності логістичної системи ДП «Сумська біофабрика» її оцінку слід здійснювати за всіма елементами, що її складають, виділяють основні показники ефективності і надійності. В вузькоспеціалізованій економічній літературі частково відображено показники логістичної діяльності - роботи складу, логістичного обслуговування. Вважаємо можливим виділити основні етапи оцінки ефективності і надійності логістичної системи ДП «Сумська біофабрика»:

- 1) формування системи показників для оцінки ефективності та надійності;
- 2) формування бази даних по сукупності показників, обраних для дослідження;
- 3) оцінка надійності роботи підприємства та його логістичної системи;
- 4) розрахунок інтегрального показника надійності логістичної системи

Як висновок можна сказати, що проблема удосконалення управління ланцюгами поставок має в сучасному світі універсальний характер. Від того, наскільки успішно вона вирішується, залежить збільшення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства в умовах непередбачуваного ринкового середовища.

РОЛЬ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ У ЗДІЙСНЕННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Валькова Д.І., Михайленко К.П., студ 2м курсу, ФЕІМ, спеціальності 073 «Менеджмент» ОП «Логістика»

Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

В умовах ринкової економіки України для забезпечення стійкого положення на ринку для суб'єктів господарювання є вкрай важливим використання сучасних інструментів здійснення підприємницької діяльності. Одним з таких є ефективне використання логістичного інструментарію, що забезпечує розвиток логістичних процесів та систем і підвищення за рахунок цього ефективності ведення підприємницької діяльності суб'єктом господарювання.

Розвиток логістичних процесів та систем відбувається за рахунок формування системи організації і управління господарською діяльністю суб'єкта господарювання, організацію ефективної доставки, проведення досліджень і аналізу структурованих даних, а так само контроль виконання процесів за допомогою застосування технологій логістики, які, у свою чергу, забезпечують координацію інформаційних і матеріальних потоків по всьому логістичному ланцюгу.

Застосування сучасних логістичних систем дозволяє суб'єкту господарювання функціонувати як гнучкий і налагоджений механізм, здатний реагувати на мінливе ринкове середовище. Ефективність застосування логістики як системи управління матеріальними потоками й виробничою діяльністю підтверджується закордонним досвідом ведення підприємницької діяльності багатьох компаній. Однак, в залежності від стану справ суб'єкта господарювання, існує необхідність індивідуального підходу у виборі таких логістичних систем.

Основне завдання логістичної системи підприємства – визначення оптимальних і раціональних способів управління матеріальними та інформаційними потоками. Одним з найважливіших моментів ефективної логістичної системи є раціональне планування логістичних витрат, і як наслідок, організація економії ресурсів. До основних заходів, які сприяють зниженню витрат, є використання логістичного підходу, сприятливе раціональне управління матеріальними запасами. Обсяг виробничих і складських запасів визначає ефективність функціонування логістичних систем, фінансовий стан суб'єкта господарювання, ступінь надійності його функціонування, конкурентоспроможність у ринковому середовищі.

Оптимізацію виробничих запасів дозволяє здійснити система управління на основі методологічної концепції з використанням ефективного логістичного інструментарію. При цьому критеріями оптимізації можуть бути: мінімум логістичних витрат, пов'язаних з управлінням запасами, мінімальний час виконання замовлення, максимальна надійність поставки.

Застосування логістичного підходу в оптимізації виробничих запасів дозволяє вирішувати питання якості обслуговування, що відповідає споживчим стандартам, у мінімізації витрат, пов'язаних з формуванням і зберіганням запасів, а також формувати виробничий запас відповідно до плану поставок.

Завдання ефективного логістичного підходу у виробничій діяльності суб'єкта господарювання:

1. Клієнтоорієнтований підхід. Довгострокові й довірчі відносини дозволяють підприємствам знизити трансакційні витрати й скоротити час обслуговування, що у свою чергу, буде сприяти більшому задоволенню покупців і партнерів.

2. Ефективний менеджмент партнерських відносин з постачальниками.

3. Забезпечення безперебійної роботи виробничого обладнання та устаткування сприяє скороченню простоїв у виробничому процесі суб'єкта господарювання.

4. Сучасний логістичний інструментарій організації виробництва (наприклад, система «Kanban») дозволяє оптимізувати запаси.

5. Виключення невизначеності виробничого циклу за рахунок чого скорочується чисельність допоміжних працівників.

6. Технологічний підхід у поліпшенні якості власної продукції суб'єкта господарювання.

7. Знижуються втрати матеріалів за рахунок налагодженого взаємозв'язку транспортних і складських операцій з календарним плануванням і матеріально-технічним постачанням.

8. Логістичний підхід включає в себе заходи з дотримання та забезпечення безпеки праці, що призводить до зниження або повного виключення травматизму на виробництві.

Отже, ефективна робота суб'єкта господарювання в умовах мінливого зовнішнього середовища можлива тільки на основі раціонального управління його матеріальними, інформаційними й фінансовими потоками, а використання логістичних систем в оптимізації виробничих запасів дозволяє вирішувати питання якості обслуговування, а також формувати його виробничі запаси відповідно до плану виробництва.

ОСОБЛИВОСТІ МАТЕРІАЛЬНИХ ПОТОКІВ В АПК

Власенко В.В., студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Логістичні системи виробничих підприємств АПК задають ритм роботи систем розподілу готової продукції. Тому від їхнього функціонування залежить результат роботи оптових посередників, переробних підприємств і задоволення потреб кінцевих споживачів. Управління матеріальними потоками сільськогосподарського підприємства підкоряється певним закономірностям, пов'язаним із просторовим розміщенням виробничих ділянок (полів, тваринницьких комплексів) і сезонністю операцій. Організація виробництва інших учасників АПК здійснюється відповідно до загальних принципів логістики.

Необхідність і можливість використання інструментарію логістики в агропромисловому комплексі (АПК) навряд чи можна піддавати сумніву. АПК як комплекс взаємозалежних виробництв неможливо представити поза системним підходом, що є основним принципом логістики. Оскільки взаємозв'язки між галузями і підприємствами цього комплексу в умовах ринкової економіки підтверджують товарним обміном, тому системотворчими елементами АПК стають товарні потоки, а також пов'язані з ними потоки фінансових ресурсів і інформації.

Матеріальні потоки існують незалежно від наявності відділу логістики на підприємстві, але при відсутності керуючої підсистеми на підприємстві потоки будуть не погодженими і розрізненими. Тому виникають зайві витрати часу і грошей на організацію фізичного руху товарів, зайвий пробіг транспорту і спеціалізованої техніки. Специфіка логістичного підходу полягає в логістичному управлінні єдиним матеріальним потоком на рівні підприємства або групи підприємств (при управлінні ланцюгами поставок в АПК).

Для АПК характерно використання в якості основних засобів виробництва живих організмів, що найчастіше приводить до генерування двох і більш потоків, що значно відрізняються по властивостях і шляхам просування до кінцевого споживача.

Особливість матеріальних потоків в АПК є те, що матеріальний потік на будь-якій стадії логістичного забезпечення може бути одночасно сировиною для наступної стадії логістичного ланцюга і кінцевим продуктом. Ще одна особливість матеріального потоку в сільському господарстві впливає із сезонності сільськогосподарського виробництва. Матеріальні потоки в аграрному виробництві мають ще одну важливу особливість — вони значно змінюються при просуванні до кінцевого споживача. При цьому зміни у властивостях матеріального потоку приводять до змін вимог до зберігання продукції: температурі, вологості, газовому середовищу, строкам зберігання. Це, у свою чергу, викликає необхідність мати спеціалізовані сховища, транспорт і місця реалізації.

Для більшості галузей промисловості характерне виробництво з великої кількості комплектуючих обмеженого числа готових виробів, тобто звуження матеріального потоку на шляху до виробничих підприємств. В АПК же спостерігається зворотне явище: при просуванні в ланцюзі поставок матеріальний потік по асортименту розширюється: сучасний м'ясокомбінат з обмеженого набору сировини виробляє велику кількість найменувань продукції. Особливості матеріальних потоків в АПК вимагають додаткових зусиль для його логістичної підтримки.

Специфіка внутрішніх матеріальних потоків в АПК полягає в тому, що структурні частини агропідприємства значно роз'єднані в просторі. Зовнішніми потоками в логістичних системах є тільки ті, що мають відношення до підприємства, але ще не надійшли до підприємства.

Через неузгодженість економічних інтересів учасників логістичних ланцюгів руху товарів у сфері АПК страждають всі: і підприємства з виробництва і постачання матеріально-технічних ресурсів для сільського господарства (падіння ділової активності), і сільгоспвиробники (скорочення платоспроможного попиту), і підприємства переробної промисловості (звуження сировинної бази та скорочення обсягів виробництва), і кінцеві споживачі (недоспоживання). Оскільки сільськогосподарське товаровиробництво прямо залежить від стану забезпечення нафтопродуктами тому в умовах різкого диспаритету цін будь-яка додаткова ланка в ланцюзі руху товарів неминуче породжує додаткові витрати, а значить і подальше збільшення розриву цін на нафтопродукти і продукцію сільгоспвиробників. Тому крім заходів регулювання і стимулювання відносного зниження цін на нафтопродукти, необхідні заходи щодо оптимізації і раціоналізації поставок нафтопродуктів сільському господарству, тобто заходи для логістизації системи забезпечення нафтопродуктами сільгоспвиробників. Також зазначимо, що скорочення кількості і зниження якості ресурсного забезпечення АПК супроводжується деградацією всієї системи агропостачання і агросервісу, що в кінці-кінців призводить до зниження економічної ефективності економіки в цілому.

Таким чином, вивчення складових частин матеріального потоку і особливостей його переміщення на рівні підприємства або між підприємствами дозволяє виявити «вузькі місця» і є першим етапом в оптимізації фізичного руху товарів на підприємствах АПК. При цьому матеріальний, інформаційний, фінансовий і сервісний потоки слід розглядати як єдине ціле – ланцюг поставок.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ

Дараган О.О., Спаський О.М., студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

На сьогоднішній день розвиток логістики обумовлюється прагненням виробників до скорочення виробничих фінансових витрат, пов'язаних з рухом товарів і формуванням ефективних логістичних ланцюгів. Для прийняття управлінських рішень першорядну роль відіграє інформація про витрати. У зв'язку із цим дослідження логістичних витрат стає одним з найважливіших і актуальних питань. Удосконалювання системи планування є першорядним завданням, вирішення якої буде сприяти стабільному розвитку підприємства. Ситуація, що склалася на вітчизняних аграрних підприємствах, коли відсутня база обліку логістичних витрат у розрізі із загальними витратами обумовлює необхідність впровадження нових сучасних інструментів управління та планування логістичних витрат.

Логістичні витрати на практиці виступають як інструмент управління виробництвом, визначення складу логістичних витрат і їх аналіз сприяють прийняттю економічно обґрунтованих господарських рішень на всіх рівнях управління. Рівень логістичних витрат здійснює вплив на економічну ефективність підприємства, а також визначає рівень його конкурентоздатності на ринку. Зниження логістичних витрат, збільшення на цій основі прибутку, здійснює вплив на економічну безпеку і самостійність підприємницьких структур, підвищує рівень їх фінансових можливостей.

Планування логістичних витрат є важливим етапом управління, його основним завданням є попередня оцінка та визначення необхідного рівня витрат на здійснення логістичних операцій і функцій, при цьому розглядаючи найбільш раціональне використання ресурсів організації (матеріальних, трудових, інформаційних, фінансових). Виконання даного завдання неможливо без чіткого визначення і вимірювання всіх витрат. Для цього необхідно виконувати наступні дії: виділення витрат реалізації, що виникають у процесі, функцій логістики; формування інформації про найбільш важливі витрати; формування інформації про характер взаємодії найбільш важливих витрат один з одним.

Особливістю обліку логістичних витрат є групування витрат не по підрозділах компанії, а навколо певних операцій або процесів, які споживають ресурси. Для здійснення ефективного управління процесами необхідний перехід від обліку витрат по функціях до обліку витрат по процесах.

Незважаючи на всю складність, облік логістичних витрат не вимагає детальності, властивої бухгалтерському обліку. Основне завдання – виявити витрати та місця їх виникнення, а також визначити їхній взаємозв'язок між собою. Оцінка логістичних витрат є, більшою мірою, суб'єктивною. Вибір найменувань витрат для аналізу, а також метод їх розподілу – питання, яке на сьогоднішній день не розглянутий повною мірою. Суб'єктивність розподілу витрат спричиняє невірогідність звітності різних підприємств, що функціонують в одній сфері, через це, нерідко виникають суттєві відмінності у показниках. Слід розуміти, що дане явище не завжди відображає реальні відмінності в ефективності логістичних операцій.

Сьогодні можна спостерігати тенденцію активного зниження логістичних витрат на підприємствах, які мають високий рівень компетенції в сфері логістики, а також використовують різні методики оцінки і планування логістичних витрат. Логістика, у відмінності від традиційних підходів до обліку витрат, передбачає поопераційний облік на всьому шляху руху матеріального потоку. Ключовий об'єкт аналізу тут – замовлення і дії по його виконанню. Калькуляція витрат необхідна ж для визначення прибутку від певного замовлення, а також виявлення шляхів скорочення витрат на його виконання. Облік витрат по процесах дозволяє сформувати повну картину того, як формуються витрати на обслуговування клієнтів, і яку частку від загального відсотка несе кожний підрозділ підприємства. Знаходження загальної суми по горизонталі витрат дозволяє визначити витрати по окремому процесу.

З вищесказаного можна зробити висновок про те, що облік логістичних витрат відрізняється від традиційного: необхідністю виявлення всіх витрат, пов'язаних із процесами; групуванням витрат не навколо окремих підрозділів організації, а навколо безпосередніх центрів споживання ресурсів. На сьогоднішній день у світі не існує чітких встановлених вимог по обліку логістичних витрат по процесах для надання у фінансовій звітності. Для формування функціональної системи обліку логістичних витрат можна виділити ряд правил, необхідних до виконання: виділяти витрати, що виникають у процесі реалізації кожної логістичної функції; вести облік витрат по логістичних процесах для виявлення специфічних витрат, пов'язаних з одним процесом, але які виникають у різних підрозділах; формувати інформацію про найбільш значимі витрати; визначити зміну рівня витрат, а також видатки, що викликані відмовою від даного процесу; контролювати не тільки витрати, що утворюються усередині конкретного підприємства, але і витрати всіх учасників логістичного ланцюга, а також виявляти механізм їх утворення і взаємодії.

Таким чином, удосконалювання системи планування логістичних витрат буде сприяти сталому розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Долгопол І.С., студ. 2м курсу ФЕІМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»

Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

У сучасному світі, де інтелектуальний фактор відіграє все більш значущу роль, розвиток сектора промислових підприємств складно уявити поза інноваційним контекстом. Інновації стають невід'ємним фактором, який дозволяє підприємствам створювати високу додану вартість в кінцевому продукті (товари, роботи, послуги). Все це повною мірою відноситься і до логістичної сфери діяльності.

Управління логістичною діяльністю дозволяє знизити рівень логістичних витрат і раціоналізувати експлуатацію матеріальних ресурсів, необхідних для ведення основної діяльності (знизити рівень їх втрат у виробництві, а також рівень відходів при виробництві готової продукції).

Логістизація в удосконаленні механізму управління виробничо-господарською діяльністю промислових підприємств дозволяє встановити взаємозв'язок між основними процесами (виробництво) і процесами, що його забезпечують (постачання, збут), тобто уявити реалізацію цих процесів як єдине ціле. Використання логістизації в удосконаленні механізму управління виробничо-господарською діяльністю підприємств забезпечує формування стійких конкурентних переваг таким підприємствам, а також складає основу виявлення резервів сталого розвитку при постійному впливі зовнішнього середовища з урахуванням основних базових принципів логістики. Ці принципи логістики утворені сукупністю параметрів 1: • продукт (необхідний продукт в потрібній кількості, необхідний для виробництва або забезпечення збуту); • якість продукту (необхідний продукт належної якості, встановленого у відповідності з особливостями виробництва або у відповідності до запитів споживачів; • час, місце і витрати (необхідний продукт потрібної кількості та належної якості повинен бути доставлений в необхідний час і в необхідне місце з оптимальними витратами).

Конкурентні переваги, що створюються за рахунок використання логістизації в удосконаленні механізму управління виробничо-господарською діяльністю підприємств базуються, перш за все, на стратегічному менеджерському підході. Конкурентні переваги створюються на основі вдосконалення таких параметрів, як: якість, час, витрати і надійність логістичного ланцюга організаційної структури.

Стратегічна менеджерська концепція вдосконалення механізму управління виробничо-господарською діяльністю підприємств формується з урахуванням пріоритетів і взаємодії фінансового, операційного (виробничого) і логістичного менеджменту. Для фінансового менеджменту в цій сфері в якості критерію ефективності діяльності виступають витрати на закупівлю матеріальних ресурсів (прагнення їх мінімізувати або оптимізувати). Операційний (виробничий) менеджмент націлений на повне задоволення планових заявок в номенклатурі і обсязі поставок матеріальних ресурсів, синхронізації термінів їх доставки з виробничою програмою підприємницьких структур. На логістичний менеджмент покладено координацію функцій фінансового та операційного менеджменту в розрізі стратегічної концепції, пов'язаної з управлінням сукупним економічним потоком в логістичному ланцюзі і в цілому логістичної системи.

Інтегрування в економічному потоці різних функцій руху товарів, ресурсів, робіт, послуг, націлене на оптимальне співвідношення витрат в окремих ланках логістичного ланцюга, - найважливіша функція логістики як особливої функціональної системи підприємницької структури. Оптимальні рішення в цьому плані включають: оптимізацію загальних витрат управління постачанням і запасами матеріальних ресурсів, оптимізацію поставок і оптимальний вибір постачальника, оптимізацію витрат на складську, розподільну, транспортну логістику, в тому числі за рахунок використання інноваційних рішень в управлінні.

Отже, можна зробити висновок, що вдосконалення механізму управління виробничо-господарською діяльністю промислових підприємств має ґрунтуватися, перш за все, на стратегічних принципах, основу яких складають: принцип цілісності та системності функціонального комплексу логістики; принцип формування логістичного потоку на основі внутрішніх і зовнішніх потреб, принцип орієнтації функціонального комплексу логістики на створення додаткових цінностей.

Сучасна логістична концепція виходить з того, що в логістичні ланцюги включають тільки необхідні елементи, це дозволяє збільшувати швидкість протікання циклу бізнес-процесів. Другою важливою особливістю сучасної логістичної концепції можна вважати тенденції, що свідчать про перехід до комплексності формування логістичних функціоналів.

Метою логістичної діяльності організації бізнесу повинно бути забезпечення загального управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками для досягнення довготривалого успіху в бізнесі. Використання базового принципу організації логістичної діяльності формує систему бачення високої якості логістичного обслуговування клієнтів, конкурентоспроможності та позиціонування її щодо ринку і конкурентів.

ЛОГІСТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Дудченко Л.С., студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Успішне функціонування закладів сфери культури в сучасному конкурентному середовищі забезпечується використанням таких важливих інструментів як вдосконалення систем управління діяльністю закладів в цілому, зокрема запровадження логістичних концепцій управління, реорганізація закладів в умовах децентралізації влади результатом якої повинно бути забезпечення належного рівня надання послуг, застосування нових ефективних методів менеджменту, які могли б забезпечити оптимізацію засобів досягнення поставленої мети.

Також важливо проводити постійний моніторинг змін у функціональному середовищі на макро- та мікрорівні, для визначення напрямку зосередження існуючих ресурсів і потенціалу закладів культури і мистецтв, розвитку їх ділової активності.

Сутність і переваги логістичної концепції управління найкраще проявляються при формуванні логістичних систем, логістичних ланцюгів і інших логістичних структур, що створюються з метою оптимізації економічних потоків. Ця концепція передбачає перехід від традиційного управління поточковими процесами до нового, більш ефективного і визначає ступінь проникнення логістики шляхом логістизації базових потоків в сфері культури, передбачає раціоналізацію і оптимізацію управління людськими, фінансовими та інформаційними потоками на корпоративному рівні.

Результатом трансформації управлінського процесу в логістичне забезпечення має стати підвищення рівня керованості, мобільності ресурсного потенціалу закладу, оптимізація та раціоналізація всіх економічних потоків.

Будь-яке підприємство чи бізнес, впроваджуючи логістику і формуючи відповідну її цілям логістичну систему, має оцінити її фактичну і потенційну ефективність.

На сьогоднішній день вже сформувалася система показників (ключові, комплексні показники), що дозволяє оцінити в загальному вигляді ефективність логістичної системи: прибуток; загальні логістичні витрати; якість логістичного сервісу; тривалість логістичних циклів; продуктивність; повернення на інвестиції в логістичну інфраструктуру.

Першим показником є прибуток, в якому відображаються результати всієї логістичної діяльності, обсяг логістичних послуг, продуктивність логістичної системи, рівень витрат, наявність непродуктивних витрат і збитків. В цілому кращих результатів можуть домогтися ті об'єкти, які будуть використовувати концепцію інтегрованої логістики, що дозволяє об'єднати зусилля управлінського персоналу, їх структурних підрозділів та логістичних партнерів для наскрізного управління основними і супутніми потоками в інтегрованій структурі закладів культури і мистецтв: проектування послуги - розподіл - доведення до споживача.

Так як рівень логістичного сервісу підвищує ефективність функціонування логістичних систем, розрахунок різних варіантів обслуговування споживачів дозволяє визначити максимальну ефективність. З точки зору споживача, що є кінцевою ланкою логістичного ланцюга, ефективність логістичної системи визначається рівнем якості його обслуговування.

Транспортні витрати виступають як інструмент управління підприємством (компанією, організацією, закладом тощо). Визначення складу логістичних витрат сприяє прийняттю економічно обґрунтованих управлінських рішень. Аналіз таких витрат може дозволити керівництву вибрати найбільш гнучку тактику по обслуговуванню заходів. При цьому важливу роль відіграє сформована система мотивації персоналу, спрямована на підвищення його ефективності.

Зниження логістичних витрат, зростання на цій основі рівня прибутку підвищує фінансові можливості закладу. Принципи та методи даного підходу повинні бути спрямовані на отримання оптимального рішення, зокрема, мінімізацію загальних логістичних витрат. Скорочення всіх видів витрат, зменшення логістичних ризиків дозволить вивільнити фінансові кошти на додаткові інвестиції в інформаційно-комп'ютерні системи, рекламу, маркетингові дослідження і т.ін.

Отже, при формуванні ефективної логістичної системи нами пропонується використання концепції логістизації як основи підвищення резервів ефективності сфери культури, сутність і переваги якої найкраще проявляються при формуванні логістичних систем, логістичних ланцюгів і інших логістичних структур, що створюються з метою оптимізації економічних потоків.

Стратегічний орієнтир в логістизації закладів культури є інноваційний підхід в управлінні поточковими процесами і носить системний характер, що безпосередньо може позитивно впливати на управління і контролінг сфери культури в цілому. Запропонована концепція спирається на перманентність переходу від традиційного управління до логістичного та визначається ступенем проникнення логістики на всі рівні упра

вління потоковими процесами в галузі культури і мистецтв.

СПЕЦИФІКА ЛОГІСТИКИ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛОХВИЦЯ-СЕРВІС»

Захарченко І.Ю., студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. О.М. Ковбаса

Процес реформування системи житлово-комунального господарства в сучасних умовах результатом того стану, в якому знаходиться ціла галузь. В останні роки вона перебуває в умовах глибокої кризи через відсутність коштів на технічне переоснащення комунальної сфери та капітальний ремонт житлового фонду. В сучасних реаліях відсутній ефективний системний і послідовний підхід до процесу діяльності житлово-комунального господарства. Система вимагає реформування, адже оскільки слабке державне забезпечення функціонування, постійне зростання заборгованості споживачів комунальних послуг призвело до автоматичного зростання проблем діяльності в самих підприємствах, в першу чергу, спричинило неможливість технічної модернізації обладнання та обслуговуваних систем. За таких умов значну роль починає відігравати логістика, як спосіб оптимізації розміщення ресурсів та формування векторів діяльності комунальних служб.

Специфікою логістики в діяльності досліджуваного нами комунального підприємства «Лохвиця-сервіс» його двухконтурність: по-перше, воно надає послуги з водопостачання, а по-друге здійснюється обслуговування будинків. Відповідно, логістика здійснюється за двома основними векторами, з орієнтацією на завдання його роботи: логістика водопостачання та обслуговування водопостачальної мережі; логістика обслуговування жилих будинків: прибирання, ремонт, облагороджування території і т.д.

Логістика водопостачання зорієнтована, в першу чергу, на організацію водопровідних мереж, їх обслуговування, ремонт. Організація мережі внутрішнього водопроводу, що знаходяться в обслуговуванні підприємства «Лохвиця-сервіс» запроектовані з верхньої або нижньої розводящої магістраллю.

Логістика обслуговування житлових будинків зорієнтована на організації постачання матеріалів з ремонту, їх зберігання. Особливе місце даному сектору відіграє логістика при організації прибирання снігу взимку. Значну вагу в діяльності підприємством «Лохвиця-сервіс» приділяється саме снігоприбиральним роботам, їх логістиці.

Оцінюючи специфіку роботи, виділимо наступні переваги виробничої логістики в житлово-комунальному підприємстві «Лохвиця-сервіс»: значний рівень незалежності роботи підприємства від системи дисципліни поставок; використання спрощеного контролю за процесом обслуговування клієнтів в наслідок централізованого управління діяльністю. Щодо основних проблем в діяльності процесів з виробничої логістики в досліджуваному підприємстві «Лохвиця-сервіс» можна віднести наступні: значна кількість факторів впливу на кожну з ланок логістичного ланцюжка, що вимагає гнучких рішень управління логістикою. Через складність процесів обслуговування система логістики, вимагає більш дорогого і досконалого програмного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення. Окрім того, через нестабільність зовнішнього середовища та наявність значної кількості не прогнозованих факторів ризику в роботі обслуговуваних об'єктів, підприємство повинно мати достатні резерви матеріальних запасів на обидва вектори діяльності для того, щоб запобігти збоєм, мати можливість швидко усувати аварії та пристосуватися до змін умов роботи. Відповідно, система логістики припускає формування внутрішніх статичних потоків між різними ланцюгами послуг, що надаються підприємством.

Основою розвитку логістики в комунальному підприємстві, що досліджується нами, повинен стати сучасний організаційний підхід, який зорієнтовано на те, що технічні, організаційні, функціональні та галузеві елементи логістики для комунального підприємства включено в логістику в формі операційних констант. Відповідно до сформованих операційних блоків будується система оптимізації процесів комунального обслуговування і прийняття логістичних рішень.

Специфічним є те, що для підприємства «Лохвиця-сервіс» використовується логістична система, працюючи за умов стабільного функціонування, також обов'язково враховує варіанти використання декількох оптимальних режимів. Відповідно, її формування в майбутньому потрібно орієнтувати на оцінку сукупності параметрів, котрі прив'язані до часу та сезону надання послуг, створюючи оптимальний режим логістичної структури виконуваної послуги й процесу відтворення логістичної системи. При цьому варто враховувати різні варіанти логістичних операцій, що забезпечить пристосування підприємства до поточних флуктуацій (коливань) як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Важливим напрямком удосконалення логістики в підприємстві «Лохвиця-сервіс», є резервування, адже введення в систему надлишкових елементів забезпечить його ефективну роботу в пікові періоди. Система резервування згладжує піки. Адаптація житлово-комунального господарства до сучасної специфіки вимагає активізації в пошуку якісних змін в роботі для підвищення конкурентоспроможності. Створення нових моделі управління, впроваджувати в свою діяльність логістики дозволяє комунальним підприємствам забезпечити ефективну діяльність та надавати якісні послуги через реалізацію сучасних принципів господарської діяльності на мікро- та макрорівнях.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА УПРАВЛІННЯ НА ТРАНСПОРТІ

Карпенко І.М., студ. АДМ 1801м, спеціальність «Адміністративний менеджмент»
Науковий керівник: доц. С. Г. Дубовик

Міський пасажирський транспорт здійснює найважливішу соціально-економічну функцію життєдіяльності міста щодо забезпечення свободи пересування його мешканців. Кризові явища в економіці України у період переходу до ринку обумовили зниження ефективності та якості пасажирських перевезень. Недостатня якість перевезень викликана такими факторами: недостатність фінансових ресурсів; моральна та фізична застарілість рухомого складу пасажирського транспорту; недостатній розвиток дорожньо-транспортної мережі міст; невідповідність існуючого рухомого складу прогресивним вимогам сьогодення; недостатня тарифна політика; недостатній моніторинг перевезень пасажирів та ін.

Визначення пріоритетних напрямів розвитку логістично-транспортної діяльності при здійсненні пасажироперевезень базується на результатах проведеного SWOT-аналізу, що дає змогу встановити зв'язки між сильними та слабкими сторонами, які притаманні транспортній системі міста, і зовнішніми загрозами і можливостями. Співставлення сильних і слабких сторін з ринковими можливостями і загрозами дає можливість зробити такі висновки, щодо можливих напрямків розвитку: найпривабливішими можливостями є залучення інвестицій в транспортну систему, впровадження транспортно-логістичного менеджменту; використанню цих можливостей мають сприяти такі сильні сторони пасажирського транспорту, як розвинена транспортна інфраструктура, достатня кількість автоперевізників. Але на заваді можуть стати такі слабкі сторони: недосконалість нормативно-правової бази, низький рівень безпеки, якості та ефективності надання послуг з перевезення пасажирів у міському транспорті.

Актуальними загрозами є: посилення конкуренції на ринку пасажирських перевезень, збільшення рівня небезпеки пасажирських перевезень, погіршення рівня обслуговування населення, збільшення кількості населення «поважного» віку які будуть надавати перевагу безкоштовному комунальному транспорту. Слабкими сторонами, що можуть загострити ці проблеми є недостатність мотивації персоналу до змін, низькі показники якості перевезень.

Задля формування транспортної системи підприємства необхідний пошук нових підходів для корегування її розвитку, цілісного погляду на неї як елемента транспортної системи міста у всій її масштабності, складності, і взаємозалежності. Проведений аналіз пасажирських перевезень, довів, що розвиток транспортної системи підприємства має відбуватися за умов використати логістичного підходу.

Виробничо-комерційна діяльність підприємства складається з окремих процесів, що, з точки зору логістики, представлені різними потоками (матеріальними, енергетичними, інформаційними, фінансовими, кадровими). На наш погляд, кожен операційний процес має управлятися і, відповідно, може бути поданий певним видом управління. Вважаємо, що потрібно застосовувати індивідуальний логістичний підхід задля забезпечення потоку переміщених осіб відповідним транспортом та необхідними маршрутами. Доречно виконання таких логістичних дій: оптимізація потоку пасажирів, на основі логістичного підходу, який передбачає визначення кількісної характеристики потоків переміщених осіб за видами пасажиро-одиниць.

Опираючись на один з основних концептуальних принципів логістики - системний підхід, процес перевезення пасажирів може бути представлений у вигляді системи, що включає ряд підсистем (підсистему переміщення пасажирів і продажу квитків; підсистему формування пасажиропотоків; підсистему посадки і висадки пасажирів; підсистему подачі транспортних засобів і ін.). Початком системи є потреба населення в перевезеннях і наявність певного числа, типу і технічного стану рухомого складу. Кінцем системи є своєчасне і якісне перевезення пасажирів у пункти призначення. Зворотний зв'язок у розглянутій системі здійснюється надходженням з лінії інформації про рух рухомого складу, дотриманні розкладу, інтервалів руху і відповідності числа рухомого складу потребам у перевезеннях. Нормальне функціонування системи може протікати тільки при ряді обмежень, основними з яких є: дотримання заданого швидкісного режиму руху транспортним засобом, забезпечення комфортності поїздки, дотримання екологічних вимог, виконання фінансових показників роботи транспортних підприємств і ін. Метою досліджуваної системи є своєчасне і якісне задоволення попиту на пасажирські перевезення.

Головним об'єктом управління в системі пасажирських перевезень мають бути пасажирські і супутні їм потоки інформації та коштів, що забезпечують реалізовану технологію перевезення, а основою побудови ефективної системи операційного логістичного менеджменту - виробничий розклад, сформований, виходячи із завдань задоволення споживчого попиту на транспортні послуги.

Отже, впровадження вірно побудованих логістичних підходів до організації діяльності міського транспорту дає швидкий та відчутний ефект і, навпаки, нехтування ними та відповідними дослідженнями негативно впливає на життєдіяльність міста й призводить до постійного невдоволення його мешканців.

СТРАТЕГІЧНЕ ЛОГІСТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Кисіль Н.С., студ. 2м курсу ФЕiМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Найважливішою складовою логістики є стратегічна, яка являє собою науку і практику нарощування логістичного потенціалу різних систем управління потоковими процесами шляхом розробки довгострокових програм перетворень у рамках наміченої парадигми їх стратегічного розвитку. Стратегічна логістика дає можливість розробити конструктивну стратегічну програму розвитку підприємства, націлену на оптимальну організацію поточних процесів і перспективний успіх на ринку, визначивши тим самим структурно-функціональний (процесний) склад підприємства. Це означає, що не тільки склад внутрішньогосподарських підрозділів, а і сама місія підприємства в майбутньому стають похідними від завдань стратегічної логістики і її інтеграційному варіанті.

Стратегічне планування – це дії по прийняттю рішень, які стосуються всего бізнесу підприємства. Стратегічне планування виходить із верхів організації, де воно фокусує увагу на фундаментальних цілях і об'єктах логістичної системи. Стратегічне планування орієнтоване на довгострокову перспективу і визначає основні напрямки розвитку логістичної системи. У ході стратегічного планування визначаються: стратегічні цілі, логістична стратегія, конфігурація шляху розвитку ланцюгів поставок, інформаційна технологія, система показників оцінки виконання стратегічних завдань і моніторингу логістичного плану. Стратегічне планування базується на чотирьох основних принципах: спрямоване на пошук можливих у майбутньому шляхів розвитку; цей процес починається з визначення цілей і перспектив, а потім вибираються шляхи і методи їх досягнення; передбачає зв'язок між стратегічним планом і оперативним (тактичним) плануванням. Звичайно логістика розглядається через призму досягнення планованих стратегічних цілей діяльності і оптимізації її основних оперативних процесів. Стратегічне визначення цілей і стратегічне планування пов'язані з рішеннями, наслідки яких позначаються протягом тривалого часу і які важко скасувати або виправити. Стратегічне логістичне планування визначає мету, засоби, результати, у той час як тактичне (поточне) логістичне планування пов'язане з невеликими періодами часу і займається вибором засобів для виконання намічених цілей.

Характер сучасного економічного розвитку припускає вирішення усього комплексу взаємозалежних тактичних і стратегічних завдань управління у визначений період часу на базі використання потенціалу всієї логістичної системи для досягнення поставлених цілей. Логістика в сучасних умовах стає однією з найважливіших складових стратегічного розвитку підприємницької структури і залежить не тільки від визначення парадигми такого розвитку, але і у значній мірі впливає на цей вибір.

Логістичні системи функціонують як деякі слабо або сильно структуровані економічні системи, управління об'єктами і процесами в яких може бути побудоване на різних підходах, які досліджуються загальною теорією управління. При цьому для досягнення стратегічних цілей у рамках загальної корпоративної стратегії необхідно почергове вибудовування стратегій бізнес-одиниць, функціональних і операційних стратегій.

Процес стратегічного планування складається з наступних фаз: оцінка, постановка завдання, визначення пріоритетів і впровадження. Повна схема етапів стратегічного планування логістичної системи містить у собі: 1) розробку стратегічних ідей розвитку логістичної системи; 2) прогнозування розвитку логістичної системи; 3) формування цінової стратегії (розрахунки цін, знижок і пільг на логістичні послуги); 4) фінансове планування (складання бюджету на перспективу); 5) розрахунки потреби в ресурсах і інвестиціях; 6) розробка цільових комплексних програм; 7) планування якості процесів логістичної діяльності. При стратегічному логістичному плануванні слід ретельно аналізувати сприятливі можливості, чітко підтримувати баланс різних чинників, що здійснюють вплив на результати логістичної діяльності підприємства, віддаючи перевагу тем видам діяльності, які приводять до зміцнення зв'язків усередині логістичної системи підприємства.

Результатом стратегічного планування є розробка стратегічного плану з визначенням агрегованих показників діяльності як для логістичної системи (ланцюги поставок), так і для кожного учасника логістичної діяльності. Стратегічний план надає логістичній системі визначеність, індивідуальність, що дозволяє їй залучати певні типи фахівців.

Стратегічні плани повинні бути розроблені так, щоб не тільки залишатися цілісними протягом тривалих періодів часу, але й бути досить гнучкими, щоб при необхідності можна було здійснити їхню модифікацію і переорієнтацію. Загальний стратегічний план слід розглядати як програму, яка направляє діяльність логістичної системи протягом тривалого періоду часу, крім того необхідно зважати на те, що конфліктна і постійно мінлива ділова і соціальна обстановка робить постійні корегування стратегічних логістичних планів неминучими.

Таким чином, логістичне стратегічне планування являє собою визначений набір цілей, завдань і видів діяльності в області логістики для досягнення загальної корпоративної мети. При цьому важливо враховувати, що логістична стратегія складається зі стратегій функціональних областей логістики.

СТРАТЕГІЯ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Курдес Л.Ю., студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

У сучасних умовах пріоритетом для компанії, що реалізує логістичні підходи, повинен залишатися споживач, тому що саме він, в остаточному підсумку, оплачує всі рахунки підприємства і забезпечує його прибутковість. В організаційній структурі підприємства майже всі функції взаємозалежні з логістичною системою. Тому служба логістики повинна тісно взаємодіяти з іншими підрозділами в галузі транспорту, контролю над запасами, складських операцій, розміщення замовлень, управління інформаційним потоком і т.п. Організаційні форми управління логістикою багато в чому визначаються галузевою приналежністю підприємства і типом споживачів, що обслуговуються.

Управління логістикою ставить складні проблеми перед підприємствами, багато керівників воліють не поєднувати всі елементи управління системою логістики і розподіляють відповідальність між декількома службами, однак при цьому спостерігається збільшення витрат, тому зараз спостерігається тенденція до інтеграції всіх функцій логістики в єдиній системі управління.

Факторами, що впливають на вибір організаційних форм управління логістикою, є: розміри фірми; організація діяльності фірми (централізоване або децентралізоване управління); характер ринків і продукції (при загальних ринках і загальних каналах розподілу) дієвішим є варіант централізованої служби логістики; роль служби логістики в діяльності фірми (якщо на неї припадає значна частина витрат, то утворюють єдину організаційну підсистему); невизначеність і складність розв'язуваних завдань (в умовах невизначеності зовнішніх умов, переваги одержують підприємства, що інтегрують функції логістики в єдиній системі).

Проектування системи логістики торкається багато функцій фірми. У цей час загальними для багатьох підприємств є функції закупівлі, виробництва, фінансів і обліку, а також маркетингу. Відповідальність за управління складами, контроль над рівнем запасів і виробництвом, управління транспортною системою можуть бути розподілені між зазначеними вище функціями управління. Традиційно ці основні управлінські функції і їх складові досліджувалися, організовувалися і управлялися як зовсім не пов'язані один з одним види діяльності. В останні роки все більшу вагу набирає тенденція інтеграції функцій логістики для досягнення такого функціонування сукупної системи, яке характеризувалося б найкращим співвідношенням між витратами і отриманим результатом.

Налагоджена логістична служба підприємства дозволяє не тільки мінімізувати транспортні видатки, але і значною мірою заощадити на складських площах, що в остаточному підсумку позитивно позначається на собівартості продукції. Навпаки, слабкий взаємозв'язок виробництва з логістикою приводить до збільшення запасів на різних ділянках і до створення додаткового навантаження на виробництво.

Підприємство повинне встановити чіткі цілі своєї діяльності й розробити таку систему логістики, яка відповідала б цій стратегії. У цьому випадку діяльність служби логістики підвищує конкурентоспроможність фірми. Стратегічне планування компанії ставить завдання розробки довгострокових планів роботи всіх її структурних підрозділів. Воно спрямоване на формування моделей дій по збереженню і зміцненню конкурентоспроможних позицій на ринках збуту продукції. Це означає також необхідність розробки стратегії і політики дій тих служб, які відповідають за реалізацію цілей компанії в цілому. До таких служб слід віднести підрозділи, відповідальні за постачання, виробництво, маркетинг, фінанси і розподіл. Стратегічне планування містить у собі формулювання спільних завдань і цілей, встановлення специфічних цілей, розробку детальних планів, визначення раціональної політики фірми і дій по досягненню намічених планів. Кінцевим результатом планування є вибір виробленої продукції, ринків збуту, а також засобів доставки продукції на ринки збуту, включаючи вибір цін на продукцію, джерел поставок, мереж розподілу, рівня обслуговування. Для розробки збалансованого стратегічного плану підприємства слід домагатися рівної участі в його розробці всіх функціональних служб.

Слід зазначити, що традиційно багато обмежують роль логістики розробкою ефективної системи поставки продукції і розподілу готових виробів або взагалі не розглядають стратегію логістики як складової стратегії підприємства. На противагу цьому сучасна концепція виходить із того, що в стратегічному плані головним спільним завданням логістики є досягнення з найменшими витратами максимальної пристосованості компанії і фірм до мінливої ринкової обстановки, підвищення їх частки на ринку і одержання переваг перед конкурентами. Стратегія логістики містить у собі розробку моделей і планів дій по збереженню і утриманню конкурентоспроможних позицій компанії на ринках збуту шляхом установа кількості, розмірів і місцезнаходження центрів розподілу, вибору каналів розподілу, визначення способів транспортування, розміщення запасів, установа взаємозв'язків маркетингу і вимог по обслуговуванню покупців.

Таким чином, кінцевою метою і підсумком розробки логістичної стратегії та політики є створення умов для стабільного функціонування даної системи, що не суперечить цілям компанії в цілому і дозволить підвищити її економічну ефективність в перспективі.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Леунов А. В., студ 2м курсу, ФЕiМ, спеціальності 073 «Менеджмент» ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

В останні роки в практиці роботи вітчизняних підприємств одержав поширення новий підхід до управління запасами – логістичний. Цей підхід передбачає здійснення функцій управління матеріальними запасами протягом усього виробничого циклу: від постачальника до кінцевого споживача. Логістичний підхід до управління матеріальними ресурсами передбачає не тільки заміну запасів матеріалів інформацією про можливості їх своєчасного придбання, але й наявність вільних потужностей для оперативного реагування при зміні попиту. При цьому прагнення до найбільш швидкого задоволення попиту приводить до збільшення собівартості продукції за рахунок додаткових витрат, пов'язаних з логістичними заходами. Крім того, у багатьох логістичних моделях структура управління матеріальними ресурсами передбачає інтеграцію логістики в систему виробничих відносин.

Згідно з логістичним методом до функцій управління матеріальними запасами відносяться: планування, організація, управління, контроль і регулювання. Метою управління матеріальними запасами є задоволення попиту на продукцію, що випускається підприємством, при мінімальній величині сукупних витрат на зберігання запасів і виконання замовлення. Реалізація зазначеної мети може бути здійснена в умовах рівномірного споживання запасів матеріалів при стабільному попіді на власну продукцію. В умовах рівномірного споживання запасів основними регульованими параметрами є розмір замовлення та інтервал між ними. На основі фіксації одного із двох параметрів здійснюється, відповідно, одна із двох можливих моделей управління запасами: система управління запасами з фіксованим розміром замовлення та система управління запасами з фіксованим інтервалом між замовленнями.

У реальних ринкових умовах споживчий попит змінюється не прогнозовано, що вимагає розробки більш гнучких систем управління запасами. До таких можна віднести: систему з установленою періодичністю поповнення запасів до постійного рівня та систему «мінімум – максимум». Система із установленою періодичністю поповнення запасів до постійного рівня поєднує елементи систем з фіксованим розміром замовлення й з фіксованим інтервалом часу між замовленнями, що частково дозволяє вчасно враховувати мінливий попит. Метод базується на поповненні запасів матеріалів до максимального рівня не тільки через певні інтервали часу, але й у випадку додаткової необхідності, коли розмір запасу досягає деякого мінімального рівня. У реальних виробничих умовах виникають ситуації, коли витрати по контролю наявності запасів на складах і їх оформленню досягають величин, порівнянних з витратами, викликаними нестачею матеріалів. З метою ліквідації виникнення такої обставини застосовується система «мінімум – максимум». Її основна перевага полягає в можливості поповнення матеріальних ресурсів до максимального рівня при досягненні величини запасу деякого мінімального рівня.

У закордонній практиці набув застосування метод управління та планування ресурсів MRP (Material Resource Planing). Розвиток і розширення його практичного застосування обумовлений досить високим рівнем координації функцій окремих обслуговуючих і виробничих підрозділів, у тому числі служб матеріально-технічного забезпечення виробництва, шляхом їхньої інтеграції в загальну цілісну систему. Такий метод управління виробничими ресурсами заснований на логістичних принципах і вимагає значних фінансових вкладень для побудови й здійснення всіх завдань системи, включаючи збір, обробку й оперативну передачу необхідної інформації, визначення й забезпечення виробничих потреб з обліком зміни умов внутрішнього й зовнішнього середовища. При цьому, як свідчить практичний досвід, застосування методу управління й планування ресурсів MRP приносить відчутні результати в умовах великого та масового виробництва.

Світовий досвід показує, що застосування різних методів управління виробничими запасами може давати позитивні результати.

Найбільш діючими є методи «мінімалізму», «outsourcing», «точно в строк». В економічній науці обґрунтовані й розроблені моделі оптимального регулювання запасів із застосуванням математичних методів для зниження мінімальних сукупних витрат. При цьому основною метою є обґрунтування оптимальної політики управління запасами на основі співвідношення витрат на їхнє зберігання з витратами на поповнення та ліквідацію наслідків можливого недозабезпечення виробництва запасами. Узагальнення й класифікація результатів класичної теорії управління запасами, запропоновані вченими, засновані на існуванні й застосуванні моделей управління при різних станах виробничої системи.

У різноманітті відомих моделей управління запасами враховуються конкретні стани виробничого, зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства. Досліджуються статичні й динамічні моделі в системах з оперативною інформацією й у системах з оцінкою стану при періодичних перевірках.

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Лисицин К.Е., студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Сьогодні для реалізації завдань розвитку вітчизняної економіки важлива роль відводиться створенню сучасної логістичної інфраструктури, що відповідає світовим стандартам, з відповідними мікроекономічними, національними та міжнародними характеристиками.

«Логістична інфраструктура включає транспортні, складські та обслуговуючі елементи, пов'язані з додатковою обробкою товарів, з наданням торгівельних, побутових та адміністративних послуг, які забезпечені необхідними ресурсами - природними, матеріально-технічними, інформаційними, людськими, інституційними та фінансовими». Логістична інфраструктура є сполучною ланкою між виробництвом і споживанням, обслуговує процес руху товару, створює умови для задоволення попиту, скорочення часу реалізації товарів, прискорення обороту капіталів, зниження витрат руху товару і цін, формування ефективного конкурентного середовища.

До числа об'єктів логістичної інфраструктури відносяться виробничі підприємства, склади, вантажно-розвантажувальні термінали і магазини роздрібною торгівлі. Визначення необхідної кількості об'єктів кожного типу, їх географічного розташування та господарських функцій складає істотний елемент всієї діяльності по формуванню (проекуванню) логістичної інфраструктури. В особливих випадках ведення операцій на таких підприємствах може бути передано стороннім фахівцям, що надають відповідні послуги. Незалежно від того, хто реально виконує цю роботу, всі інфраструктурні підрозділи повинні розглядатися в процесі управління як інтегровані елементи логістичної системи компанії.

Інфраструктура утворює каркас, на якому будується система логістики і її робота. В силу цього інфраструктурна мережа включає в себе інформаційні та транспортні об'єкти. Ефективність логістики безпосередньо залежить від інфраструктури.

Чотири області діяльності в логістиці - організація логістичної інфраструктури, інформаційний обмін, транспортування і управління запасами - можуть бути скомбіновані в єдину діючу логістичну систему безліччю різних способів. Кожен з них потенційно дозволяє досягти певного рівня обслуговування споживачів з відповідними загальними витратами. По суті, ці чотири функції в поєднанні утворюють систему рішень інтегрованої логістики. Решта функціональні види діяльності в рамках логістичної інфраструктури - складування, вантажопереробка, і упаковка - теж являють собою частини логістичної системи, проте вони не займають такого незалежного положення, як чотири перші.

Транспортування в рамках конфігурації логістичної мережі (ланцюга поставок) можна організувати трьома основними способами.

По-перше, можна використовувати приватний транспортний парк.

По-друге, можна на контрактній основі найняти спеціалізовану транспортну фірму або експедитора, тобто скористатися аутсорсингом транспортних послуг.

По-третє, можна комбінувати різні способи перевезень, які забезпечують комбінацію транспортних послуг (мультимодальні, інтермодальні і комбіновані схеми), що дозволяє задовольняти індивідуальні потреби клієнтів. У логістиці ефективність транспортування визначається трьома факторами: витратами, швидкістю і безперебійністю.

Важливою складовою процесу управління логістичною інфраструктурою є управління запасами. Потреби фірми в запасах визначаються інфраструктурою логістики і заданим рівнем сервісу.

Зазвичай завдання полягає в тому, щоб забезпечити бажаний рівень сервісу при мінімальному обсязі запасів, з яким пов'язані найменші загальні витрати. Надлишкові запаси часом компенсують відсутність продуманого плану при формуванні логістичної інфраструктури, а також - до певної міри - недоліки в управлінні. Однак такі надлишкові запаси в кінці кінців обертаються вищими, ніж потрібно, загальними витратами логістики.

Логістична інфраструктура виступає тим механізмом, який забезпечує синтез, взаємозв'язок і взаємодія економічних процесів за рахунок оптимальної організації і своєчасного використання логістики на різних рівнях управління рухом товарів. Логістична інфраструктура забезпечує ефективність єдиного технологічного процесу «матеріально-технічне забезпечення - виробництво - збут - споживання - попит - виробництво» на основі оптимізації процесу переміщення товарно-матеріальних цінностей в ланцюзі постачань, підвищення якості обслуговування споживачів, скорочення часу доставки ресурсів.

Українська логістична інфраструктура потребує кардинального оновлення і комплексної концепції її подальшого розвитку. Модернізація об'єктів логістичної інфраструктури України є важливим засобом активізації руху матеріальних і супутніх потоків у зовнішньоекономічній діяльності. Це створює умови для прискореної інтеграції вітчизняної логістичної інфраструктури в просторово-часову організацію виконання логістичних операцій (процесів) європейської транспортно-логістичної системи, зміцнення авторитету нашої країни як надійного транзитного держави.

ЛОГІСТИКА АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МИХАЙЛОВКА-АФК»

Овчинка І.О. студ. 5 курсу ФЕІМ, спец. «Логістика»
Науковий керівник д.е.н., доцент Стоянець Н.В.

Еволюційні процеси становлення аграрного сектору України в реаліях ринку виступають одним із першочергових завдань розвитку держави. Інноваційний інструментарій логістики аграрних підприємств стає одним з ключових факторів реалізації критеріїв ефективності функціонування систем аграрного сектору. За сучасних умов проблематика недостатньої розвиненості логістичних мереж, велика кількість посередницьких ланок в ланцюгах логістики поставок та збуту сільськогосподарської продукції, невідповідність рівня цін товарів вхідних потоків до цін товарів вихідних потоків аграрного виробництва стає одним з базових чинників системних ризиків агропромислового комплексу України. За таких умов ефективна діяльність підприємств даного сектору економіки потребує сучасного системного підходу в логістиці аграрної сфери, відповідно, дослідження концепцій теоретичних та практичних питань логістики на даний час залишається одним із ряду актуальних завдань розвитку науки управління галуззю сільськогосподарства України.

За характерними ознаками, логістика сільського відноситься до групи галузевих видів логістики, включаючи в себе вивчення матеріальних потоків в цілому в цілому по галузі та в окремому сільськогосподарському підприємстві. Наукові дослідження проблеми логістики сільського господарства в Україні перебувають на стартовому етапі розвитку, хоча в більшості розвинених країнах світу застосування логістичних інструментів в сфері агробізнесу є одним з ключових факторів забезпечення його успішності. Відмітимо, що національна система логістики в секторі сільського господарства України характеризується схильністю до традиційності реалізації принципів функціонування. Через використання в діяльності агропідприємств логістичного інструментарію можливо забезпечити значне підвищення загальної та галузевої економічної ефективності їх діяльності.

Досліджувана логістика в обраному для вивчення сільськогосподарському підприємстві ТОВ «Михайловка-АФК» характеризується значними специфічними рисами щодо реалізації концепцій логістики. Відповідно до виробничих завдань господарства, можемо виділити в логістиці підприємства орієнтацію за наступними напрямками:

- створення господарських зв'язків в виробничих ланцюгах підприємства спирається на два основні зустрічні вектори, котрі зорієнтовані за закупку необхідних в виробництві сировини, матеріалів та засобів виробництва (такий вектор відноситься до внутрішнього спрямування) та розміщення та реалізація виробленої продукції за потребами внутрішнього споживання і забезпечення її зовнішнього збуту (даний вектор відноситься до зовнішнього спрямування);

- створення нормативів та основних правил щодо обсягів, строків, специфіки і напрямів перевезень закупленої та виробленої продукції з урахуванням факторів сезонності сільськогосподарського виробництва, а також з урахуванням особливостей внутрішніх процесів відтворення і споживання в підприємстві та тенденцій попиту і пропозиції на національних і світових ринках аграрної продукції;

- створення ланцюгів послідовності проходження продукції від виробництва до споживання з урахування строків зберігання, наявності потужностей з складування сільськогосподарської продукції та внутрішніх потреб на неї для забезпечення процесів виробництва;

- реалізація принципів оперативного регулювання процесів з поставок та перевезень в відповідності до специфіки виробничого циклу аграрної продукції;

- диференціація запасів різних галузей підприємства в відповідності до строків зберігання, та специфіки виробничого циклу;

- розвиток складського господарства з логістикою розміщення вироблюваної продукції, сировини та матеріалів відповідно до строків зберігання, специфіки виробничого циклічності та значної сезонності в діяльності галузей аграрного підприємства;

- розширення сфери логістичної діяльності за рахунок за рахунок формування комерційних та транспортно-експедиційних послуг.

Специфікою логістичного розподілу в сільськогосподарському підприємстві товарів є те, що окрім зовнішньої реалізації, обов'язково використовується частина продукції для внутрішніх потреб. Логістична діяльність ТОВ «Михайловка-АФК» має досить складну, багатолінійну та багатовекторну специфіку, притаманну саме сільськогосподарському виробництву з його невизначеністю, сезонністю та ризиками, тому принципи її реалізації вимагає особливого багатовимірного підходу. Основним завданням удосконалення логістичної діяльності підприємства є оптимізація ланцюгів поставок продукції. Формування специфіки довжини і ширини кожного ланцюга поставок потрібно орієнтувати індивідуально для кожного продукту підприємства, враховуючи рівень можливостей логістичного контролю, обсяги витрат, стандарти якості послуг.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОЗДАТНОСТІ

Слюсаренко С.В. студ. 2м курсу ФЕіМ, спец. «Менеджмент» «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

В умовах ринкового середовища суб'єкти господарювання зосереджують свою увагу на пошуку методів та інструментів, які б дозволяли покращити функціонування підприємства як в цілому, так і за його ключовими підсистемами. Серед них особливе місце посідає логістика як провідний інструмент сучасного менеджменту.

Конкурентоспроможність розглядається як здатність суб'єкта господарювання перевершувати конкурентів із застосуванням власних переваг з метою досягнення поставлених цілей [2]. Виділення логістичної підсистеми в концепції надання конкурентоспроможності підприємства обумовлено об'єктивною необхідністю розвитку конкурентоспроможності підприємства з використанням логістичних принципів і підходів.

Так як логістиці належить стратегічно суттєва роль в сучасному бізнесі, а безпосередньо збільшення значущості логістики відбувається в контексті підвищення обсягів промислового виробництва і розширення внутрішньо національних і масових фінансових взаємозв'язків потребують особливого інтересу до її можливості згідно зменшенню витрат у сфері ринкової діяльності та підвищенні результатів господарювання. Можливості логістики надають можливість збільшити організаційноекономічну стійкість підприємства на ринку. Це пов'язане з інтегральним ефектом логістичного менеджменту, який дає можливість з'єднати зусилля менеджерів підприємства, його структурних підрозділів та логістичних партнерів в наскрізному управлінні матеріальними та супутніми потоками в логістичному ланцюгу "закупівля-виробництво-дистрибуція-продаж".

Використання логістичних систем в управлінні підприємством передбачає ефективний метод зменшення витрат на транспортне обслуговування та складське зберігання, а крім того, дає можливість гарантувати значний рівень конкурентоспроможності кожного підприємства.

Логістичні принципи в повному обсязі застосовуються в ході функціонування іноземних підприємств і бізнес-структур. Але, в обставинах сформованого вітчизняного простору, розвитку виробництва, значної конкурентної боротьби, складності і швидкості економічних процесів, є потреба у аналізі та переосмисленні основ функціонування підприємств. Рішенням може бути застосування концепцій логістики.

Використання принципів логістики дає організації наступні переваги: підвищення продуктивності виготовлення продукції, зниження витрат на трудову діяльність і на втрати трудового часу, а крім того, збільшення рентабельності виробничого циклу підприємства. Важливо відзначити, що неправильна організація логістичної системи управління підприємством здатна послужити причиною зростання витрат. Зокрема, до результатів невірно створеної системи логістики підприємства зараховуються: зниження якості обслуговування клієнтів і споживачів продукції, підвищення витрат на використання виробничого обладнання, неефективне рух матеріальних потоків на підприємстві і багато іншого.

Впровадження в процес логістики управління підприємством принципу «точно вчасно», який динамічно використовується в ощадливому виробництві, дає можливість, по-перше, виключити витрати на стадії виготовлення, надлишку резервів продукції і періоду очікування, по-друге, істотно скоротити витрати і собівартість продуктів, і, по-третє, збільшити якість обслуговування логістики підприємства [3].

Сьогодні підприємства, що переходять на організацію системи виробничого циклу відповідно до логістичних принципів, мають всі шанси оптимальним способом виконувати цикл виробництва підприємства, здійснювати покупку матеріалів і сировини, вибирати постачальників і незалежно створювати виробничі процеси. Проте, на тлі істотного збільшення інтересу до логістики з боку підприємств в справжній період сприйняття логістики громадськістю в Україні знаходиться на низькому рівні. Тим часом, практичний досвід іноземних держав пояснює стратегічно важливу значимість логістики в управлінні підприємствами.

З системою логістики пов'язано 20-30% валового національного продукту індустриально розвинених держав. Зниження на 1% логістичних витрат рівнозначно 10% -ному підвищенню обсягу продажів підприємства [2].

У поточний період на сучасних підприємствах класичні функціональні області логістики, як, наприклад, управління закупівлями, транспортування і перевезення, виробниче складання плану, реалізація продукції і т. д., інтегрувалися на основі загального програмно-інформаційного забезпечення та виробляють платформу організаційної інформаційної системи. Це, в свою чергу, пов'язане з тим, що інформаційні технології в сучасних логістичних системах представляють собою головне джерело кожного процесу інтеграції.

Таким чином, правильно сформовані логістичні системи сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства, дають можливість скоротити товарні резерви, прискорити хід оборотності оборотних коштів, зменшити первісну вартість продуктів і втрати логістики, гарантувати споживчі вимоги в питаннях якості продуктів і послуг і супутньому сервісі.

ЛОГІСТИКА ТРАНСПОРТУВАННЯ НАФТОПРОДУКТІВ

Суханов М.Ю, студ. 2м курсу ФЕІМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Рівень постачання споживачів нафтопродуктами відіграє першочергове значення для економічного розвитку як промислового виробництва і сільського господарства, так і добробуту населення. При цьому великі обсяги використовуваних ресурсів, широкий діапазон нафтопродуктів, складність і широта охоплення комунікацій обумовлюють важливість завдань координації закупівель, зберігання та постачання нафтопродуктів, відстеження процесу просування товару і якості планування доставки і транспортування, обліку необхідного для цього обсягу фінансування.

Ефективна система забезпечення нафтопродуктами повинна забезпечувати своєчасне постачання нафтопродуктів споживачам в необхідній кількості та асортименті з найменшими витратами, що в умовах економічної кризи є необхідною умовою забезпечення енергетичної безпеки країни в цілому.

Вибір виду транспорту нафти і нафтопродуктів залежить від таких факторів як: відповідність маршруту технічними характеристиками транспортного засобу; екологічна складова; тимчасові обмеження; експлуатаційна швидкість руху; кілометраж перевезення вантажу; необхідність забезпечення зберігання вантажу на шляху проходження; технічний стан транспортного засобу; вантажопідйомність одиниці транспортного засобу; собівартість підготовки вантажу до перевезення.

За обсягом перевезень нафтопродуктів залізничний транспорт значно перевершує інші види транспорту. Цей надійний, всесезонний вид перевезення з високою швидкістю доставки продовжує успішно використовуватися і в Україні.

Але, не дивлячись на зручність залізничного способу перевезення нафтопродуктів на великі відстані, такі нафтопродукти, як бензин, ДТ, і скраплений газ оптимально на невеликій відстані доставляти автомобільним транспортом, автоцистернами. Цей спосіб транспортування помітно підвищує споживчу вартість палива. Рентабельність автоперевезень обмежується відстанню в 300-400 кілометрів.

Морські перевезення нафтопродуктів в порівнянні з залізничними знижують витрати на 10-15%, і на 40% в порівнянні з автомобільними.

Нафта - продукт важливий і в той же час небезпечний, тому транспортування такого продукту повинно бути добре організовано і забезпечено надійною системою безпеки.

«Зелена» логістика - сьогодні це не тільки наукова теорія, концепція ведення бізнесу, але і модний західний тренд. Оскільки в Україні розвиток логістики почався порівняно недавно, «зелена» логістика як найбільш вживаний етап розвитку концепції, ще не отримала належного поширення. Однак, з огляду на той факт, що логістика є молодою і динамічною концепцією, що розвивається, застосування методів «зеленої» логістики може стати суттєвою конкурентною перевагою транспортної компанії.

На сьогодні, застосування даної концепції є необхідним для компаній, що прагнуть успішно конкурувати на міжнародному рівні.

«Зелена» логістика дає позитивний результат не тільки компаніям, але також державі та суспільству. Часто «зелену» логістику зводять виключно до охорони навколишнього середовища, але варто відзначити, що в широкому сенсі, вона повинна мати соціальну спрямованість.

У логістиці транспортування нафтопродуктів можна виділити кілька варіантів переміщення транспортних засобів:

Початкове переміщення з автотранспортного парку на нафтобазу - перше переміщення транспортного засобу з порожніми ємностями з автотранспортного парку на нафтобазу для обслуговування АЗС.

Поїздка в обидві сторони між нафтобазою і АЗС - певне число циклів між нафтобазою і АЗС.

Переміщення від однієї нафтобази до іншої через відвідування АЗС. Таким чином, бензовоз залишає регіон, щоб більше не повертатися туди.

Кінцеве переміщення від АЗС в автотранспортний парк - кінцевий порожній рейс переміщення від останньої АЗС в автотранспортний парк, до якого транспортний засіб приписано.

Тому необхідно використовувати комплексний підхід вибору варіанту транспортування, що складається з наступних етапів:

1. Оцінка вартості перевезення. 2. Оцінка допустимості ризику. 3. Виключення неприпустимих сценаріїв; 4. Вибір оптимального сценарію з решти на основі виключно економічного критерію.

Отже констатуємо, нафтопродукти відносяться до категорії особливо небезпечних вантажів, тому транспортні системи, що використовуються для їх доставки, постійно повинні удосконалюватися. Тому головною проблемою, яку слід вирішити підприємствам, виступає зовсім не дефіцит нафтогазових ресурсів, а скорочення витрат на вироблення і доставку готового продукту клієнтам. А отже, грамотна координація ланцюгами поставок оптимізує економічний розвиток підприємств, що здійснюють реалізацію нафтопродуктів.

РОЛЬ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ ФАРМАЦІЇ

Тютюнник В.Р., студ. ФЕІМ спеціальності 073 Менеджмент ОП Логістика
Науковий керівник: к.е.н., доц. Ковбаса О.М.

Ветеринарна фармація належить, як відомо, до числа провідних високотехнологічних галузей, що визначають багато в чому інноваційну і стратегічну безпеку сучасної держави. У сфері фармацевтики сьогодні відчувається величезний інтерес до логістики, який викликаний пошуком шляхів підвищення ефективності просування товарів на ринку, де вже недостатньо використання тільки маркетингового підходу.

Останнім часом спостерігається тенденція мегарозвитку логістичного ланцюга поставок ветеринарних препаратів. Реорганізація та оптимізація потоків сировини, готової продукції полягає не тільки в нових рішеннях по їх дистрибуції, але також в концептуальних підходах і розробці методів управління цими ланцюгами.

Фармацевтичний ланцюжок поставок - це складна логістична система з високим рівнем відповідальності кожного учасника процесу, кінцевою метою якої є те, щоб відповідні лікарські засоби в установлені строки з дотриманням обов'язкових умов зберігання і транспортування були отримані очікуваними споживачами. Через значну кількість обмежень, пов'язаних не тільки з вимогами до зберігання та переміщення препаратів, але і з їх документальним супроводом, сертифікацією та ліцензуванням відповідного виду діяльності, фармацевтичний ланцюжок поставок, вразливий до впливу безлічі факторів, являє собою систему операцій, де рівень належного сервісу нижче 100% не припустимо, оскільки будь-яке інше значення цього параметра може вплинути на безпеку продукту для здоров'я як тварин так і людини.

Метою логістичного рішення в логістиці є оптимізація руху матеріально-інформаційних і фінансових потоків на підприємстві ветеринарної фармації шляхом забезпечення ефективного управління виробництвом, транспортом, відносинами з логістичними центрами, митницею, використання інформаційних систем підтримки прийняття рішень і сучасних технологій складування.

Логістика сьогодні стала невід'ємною частиною нової моделі конкуренції, оскільки враховує дії конкурентів в широкій сфері. Бізнес все більше усвідомлює стратегічне значення логістики, перш за все, внаслідок значного потенціалу економії коштів. Сучасна інформаційна система обліку перевезень, сучасні складські технології, гарантія збереження вантажу і своєчасної доставки, енергійний і професійний колектив є основними факторами успіху підприємства, яке орієнтується на логістичні принципи.

Місія фармацевтичної логістики - ефективне функціонування інтегрованого і гармонізованого, координованого і оптимального комплексу всіх логістичних потоків фармацевтичної сфери як процесів кінетичного перетворення в зовнішніх і внутрішніх середовищах просторі і часі.

Організаційні форми і економічні методи логістичного управління рухом товарів, методи і засоби його інформаційного та кадрового забезпечення, технічні засоби управління покликані максимально скоротити сукупні витрати на всіх стадіях зберігання та пересування товарів. Відповідно до цього в логістиці як в сучасній парадигмі ресурсозберігаючого алгоритму підприємницької діяльності виділяють сукупність бізнес-активностей, спрямованих на прагматичну реалізацію логістичного підходу, що іменується «логістичний менеджмент».

Особливість логістичного менеджменту фармацевтичних підприємств пов'язана з суміщенням функцій лікарського забезпечення з наукової, виробничої, контрольної - аналітичної, комерційної, медичної, інформаційної, контрольної та допоміжними функціями, при цьому комплексно розглядаються, оцінюються і вибираються економічні способи доставки вантажів, застосовуються прогресивні комерційно-правові норми і правила, тарифи і перевізні документація.

Мета логістичного менеджменту полягає в реалізації корпоративної конкурентної стратегії підприємства і функціональної логістичної стратегії з оптимальними ресурсними витратами, а також забезпечення сталого розвитку фірми за допомогою логістичної координації внутрішньокорпоративних протиріч між службами закупівель, виробництва, продажу, маркетингу, фінансів та оптимізації міжстановних відносин з постачальниками, одержувачами і логістичними посередниками.

Однак в сучасних умовах і при тих вимогах, які висуваються перед фармацевтичною логістикою, з точки зору гарантії якості логістичного обслуговування споживачів і забезпечення надійного, чіткого та ефективного функціонування логістичних середовищ, систем, мереж і ланцюгів поставок, логістика повинна бути «операційною» і «адекватною», «адаптованою» і «гнучкою», «оперативною» і «інтегрованою», «гармонізованою» і «прозорою», «оптимальною» і «збалансованою».

Тому підвищення організаційно-економічної стійкості підприємств ветеринарної фармації реалізується міжфункціональним логістичним менеджментом, що дозволяє забезпечити інтегровану взаємодію з логістичними партнерами по бізнесу.

Логістичний менеджмент дозволяє сформулювати компромісне рішення, що дозволяє досягти певних вигод всім членам дистрибутивного каналу, розглядаючи його як єдине ціле.

СИСТЕМА ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА

Федоренко Є.А., Федоренко Ю.О., студ. 2м курсу ФЕІМ спец. 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Виробництво а, відповідно і логістика виробництва є системним утворенням – підсистемою в структурі логістики, логістичного менеджменту підприємства, інтегрованого, в свою чергу, у системні утворення більш високого рівня – систему створення цінностей і т. п. Матеріальний виробничий потік є, з одного боку, є складовою вертикально інтегрованого потоку функціональної діяльності підприємства в структурі відтворювального циклу та, з іншого боку, горизонтально інтегрованою складовою у структурі інших забезпечуючих видів його функціональної діяльності. Системний підхід у логістиці, в тому числі і виробничій, передбачає включення максимально можливого доцільного числа факторів впливу в процесі економічної діяльності суб'єкту господарювання.

Управління логістичною системою виробництва підприємства розглядається як складова стратегічного управління його конкурентним розвитком. Логістична інтеграція діяльності виробничого підприємства пов'язує три функціональні області логістики: матеріально-технічне забезпечення, виробництво та збут. Завдання виробничої логістики стосуються управління матеріальними потоками усередині підприємства, що створюють додаткову додану вартість або надають послуги по обробці вантажів. У контексті логістики виробництва підприємства можна сформулювати її загальну мету, наступним чином - це формування динамічної інтегрованої підсистеми управління суб'єктоорієнтованим потоком створення-виготовлення продукту – матеріального втілення цінності як речовинного носія конкурентної переваги підприємства. Умови її досягнення являють собою необхідний ресурс відповідної якості у необхідній кількості, призначений для конкретного споживача, виготовлений у точний час та у визначеному місці з найменшими витратами.

Виробнича стратегія підприємства є функціональною стратегією в структурі логістичного менеджменту підприємства. Її структура і зміст обумовлюються стратегічними завданнями та конкурентною стратегією і є забезпеченням збутової стратегії і політики виробничого підприємства, головним чином її товарної та асортиментної складових.

Функції виробничої логістики в структурі логістичного менеджменту підприємства обумовлюються його роллю як основного суб'єкта економіки, принципами формування логістичної системи підприємства, стратегічною спрямованістю і напрямом його виробничої діяльності. Логістика в аграрному виробництві виконує цілий ряд функцій, до яких відносяться: системотворча функція, яка полягає в системі управління рухом товарів у технологічних процесах; забезпечуюча функція, яка спрямована на задоволення потреб виробництва в матеріально-технічних ресурсах по якості, кількості та номенклатурі в реальному часу; інтегруюча функція, яка забезпечує синхронізацію технологічних процесів і руху проміжної продукції шляхом узгодження виробничих графіків, доставки ресурсів і при необхідності використання запасів у незавершеному виробництві; регулююча функція, яка полягає в розв'язанні питань раціонального використання і економії всіх видів матеріальних ресурсів, а також скорочення трудомісткості при виконанні логістичних процедур і операцій.

Виробничий процес у сільськогосподарському виробництві з позиції логістичної діяльності розглядається у вигляді виробничого потоку, який класифікується наступним чином: потік, організований по технологічному принципу виготовлення продукції, виконання операцій і збирання готової продукції; потік, що функціонує по предметному принципу виготовлення продукції, виконання операцій і збирання готової продукції; комбінований потік, що поєднує при виготовленні продукції технологічний, предметний і фіксований принципи; потік, організований за принципом групових технологій, що й передбачає формування технологічних груп у виробництві.

Відносно управління запасами матеріально-технічних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах, слід зазначити, що для всіх варіантів матеріального потоку повинні бути розраховані величини поточного (виробничого) запасу, страхового (гарантійного) запасу, запасу проміжної продукції по кожній позиції матеріально-технічних ресурсів – основних і допоміжних матеріалів, що одним із основних завдань при впровадженні системи логістичного менеджменту на виробничих підприємствах.

У виробничій логістиці ресурсне забезпечення і організація праці та потоків створення і виготовлення продукції в просторі та у часі є основним чинником підвищення його продуктивності, економії витрат і часу та забезпечення виробництва продукції необхідної якості. Система основних функцій виробничої логістики, також як і система основних принципів, з якими вона взаємопов'язана, повинна створювати єдине ціле, у контексті якого і повинна розглядатися, трактуватися та реалізовуватися.

Таким чином, застосування логістичного підходу в організації та управлінні виробництвом дозволяє мінімізувати товарні запаси, а в ряді випадків взагалі відмовитися від їхнього використання, суттєво скоротити час доставки товарів, прискорити процес проходження інформації, підвищує рівень сервісу тим самим підвищуючи стійкість та керованість виробничого підприємства.

УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ

Черненко С.Г., Черненко М.Г. студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Основними об'єктами управління при традиційному підході до управління виробництвом є окремі ланки, що утворюють основу технологічної системи виробництва: цехи, ділянки, окремі одиниці обладнання. Планується, відслідковується, регулюється їхнє завантаження, режими роботи, черговість обробки ними різних видів продукції, а потоки предметів праці між цими ланками, нажаль, не є об'єктом дослідження. Відмінність логістичного підходу полягає в спрямованості уваги саме на матеріальні потоки, що формуються під час виробництва, між ним і зовнішнім середовищем, між підприємствами, у тому числі і у сфері обігу. Логістика орієнтована на забезпечення безперебійності цих потоків, виявлення і усунення перешкод, затримок, диспропорцій і т. д. У якості основного інструмента, що забезпечує, виступає погоджене, інтегроване управління потоками, охоплення єдиними системами управління як можна більш широких логістичних ланцюгів, утворених стадіями обробки предметів праці в рамках підприємства, а також підприємствами, пов'язаними кооперованими поставками продукції і наданням логістичних послуг на шляху продукції до кінцевого споживача.

Ідея наскрізного управління матеріальними потоками на більш протяжних логістичних ланцюгах неминуче ставить проблеми інфраструктурного характеру. Є кілька груп таких інфраструктурних питань, пов'язаних з функціонуванням логістичних систем. У мікрологістичних системах: формування оптимальної структури допоміжних і обслуговуючих підрозділів, визначення оптимального складу і кількості допоміжного і основного устаткування; формування оптимальної інформаційної системи, що здатна акумулювати і обробляти необхідну та достатню кількість інформації для ефективного управління матеріальними потоками; обґрунтування і вироблення управлінських рішень по аутсорсингу виробничих, управлінських (у тому числі логістичних) функцій; вибір і формування каналів постачання підприємства і збуту готової продукції, визначення конфігурації і побудова розподільної мережі. У макрологістичних системах: формування раціональної конфігурації (структури) системи, складу її учасників; формування системи розподілу функцій у системі, порядку обміну товарами і послугами; формування системи інформаційної взаємодії учасників; вибудовування системи транспортної взаємодії учасників; формування економічної цілісності системи за рахунок постійної підтримки взаємної економічної зацікавленості учасників у спільній діяльності.

Формування логістичної інфраструктури припускає визначення кількості і місця розташування кожного типу підрозділів (об'єктів), потрібних для здійснення логістичних функцій. Крім того, треба встановити, скільки і яких запасів слід мати на кожному об'єкті та де розміщати замовлення клієнтів на поставку. Інфраструктура утворює каркас, на якому будується система логістики і її робота. У силу цього інфраструктурна мережа містить у собі інформаційні і транспортні об'єкти. Важливість постійної адаптації інфраструктури логістики до змін попиту та пропозиції неможливо переоцінити. У динамічному конкурентному середовищі асортименти продукції, умови поставок і виробничі потреби безупинно міняються. Звичайно, одночасно змінити місце розташування всіх інфраструктурних підрозділів логістики неможливо, але існує маса можливостей переміщення та реорганізації окремих об'єктів. Необхідний періодичний моніторинг усіх об'єктів для оцінки доцільності їх існування в поточних умовах. Вибір компанією найкращого розташування інфраструктурної мережі може стати однією з найважливіших конкурентних переваг, ефективність логістики прямо залежить від інфраструктури. Проектування інфраструктурної мережі – основне завдання логістичної служби підприємства, тому що ефективність її роботи відбивається на загальній ефективності підприємства. Визначення необхідної кількості об'єктів кожного типу, їх географічного місця розташування і господарських функцій є основним завданням менеджерів з логістики та складає базис для роботи по формуванню логістичної інфраструктури. Обмежені можливості логістичної інфраструктури (прикордонні пункти пропуску, морські порти, дорожня інфраструктура) приводять до зниження швидкості доставки вантажів, зниженню ефективності використання транспортних засобів. Розрізненість об'єктів інфраструктури, відсутність координації приводить до неефективного її використання.

Логістичну інфраструктуру не можна розглядати як арифметичну суму логістичних об'єктів, що обслуговують реалізацію логістичних завдань. Тільки комплекс заходів просторово-тимчасового перетворення логістичних потоків і сукупність підприємств різних організаційно-правових форм, які мають єдине функціональне-логістичне призначення і мають певні загальні характеристики, може вважатися логістичною інфраструктурою.

Таким чином, реалізація цілей і завдання виробничої логістики підприємств вимагає подальшого розвитку об'єктів логістичної інфраструктури, спрямованого на підвищення узгодженості роботи структурних підрозділів і об'єктів виробничої логістичної інфраструктури. Вирішення даного завдання, внаслідок різної спрямованості матеріальних, людських і супутніх їм потоків, є неможливим без застосування принципів системного підходу до розвитку логістичної інфраструктури, включаючи і організацію управління виробництвом.

СУЧАСНА МЕДИЦИНА: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Болкуневич В.М., студ. 2м курсу, спец. "Адміністративний менеджмент"
Науковий керівник: доц. О.Г. Жмайлова

Система охорони здоров'я знаходиться в стадії становлення і залишається об'єктом експериментів в процесі розвитку країни і єдиного шляху її розвитку ще не знайдено. Реформи в охороні здоров'я не мають підкріпленої матеріальної і нормативно-правової бази.

Сьогодні в зв'язку з процесами децентралізації і як наслідок надання самостійності медичним закладам зростає необхідність запровадження інструментарію менеджменту в галузі охорони здоров'я. Безсумнівно основною метою менеджменту охорони здоров'я, є зниження втрат населення від захворюваності, інвалідності та смертності.

Для досягнення зазначеної мети необхідна ефективна діяльність, як всієї системи охорони здоров'я, так і кожної окремо взятої медичної установи, для чого необхідно впровадити нові принципи і підходи, методи і моделі управління всіма ланками медичних установ різних форм власності, спрямованих на задоволення таких взаємопов'язаних цілей: надання своєчасної та якісної і медичної допомоги; покращення якості здоров'я і життя населення; зростання рівня рентабельності та збільшення прибутковості діяльності медичних закладів.

При цьому не всі розуміють і визнають необхідність і значимість рентабельності і прибутковості для медичних організацій так званої "безкоштовної" охорони здоров'я. Однак практика показує, що найбільш успішними є медичні організації, які активно залучають додаткові позабюджетні фінансові кошти.

Фактори, що впливають на управління закладами охорони здоров'я:

➤ фактори зовнішнього середовища: органи державної влади завищують ліцензійні вимоги; використовуються застарілі стандарти оснащення медичних кабінетів; демпінгові ціни на платні послуги, що встановлюються державними медичними установами; постачальники завищують вартість медичних матеріалів і обладнання; високий рівень недовіри пацієнтів до медицини;

➤ фактори внутрішнього середовища: низька управлінська кваліфікація менеджерів медичних закладів; дефіцит професійних медичних кадрів; дефіцит фінансів і недофінансування галузі; низька якість реклами і маркетингу.

В сучасних умовах управління медичними організаціями передбачає трансформацію функцій головного лікаря в управлінські, керівник вже не може залишатися просто лікарем, а повинен володіти всім арсеналом засобів менеджменту. Керівник лікувального закладу стає менеджером охорони здоров'я - найманим професійним керуючим і по суті перестає бути лікарем тому в його діяльності провідне місце повинні займати економічні та менеджерські знання.

Таким чином, на сучасному етапі підвищується значення ефективного менеджменту. Менеджмент в охороні здоров'я передбачає управління трудовими, фінансовими і матеріальними ресурсами. При цьому найбільш очевидне і, здавалося б, зрозуміле управління кадрами пов'язане з величезною кількістю проблем і протиріч. І найголовніша проблема - це брак медичних кадрів, як лікарів, так і середнього медперсоналу. Найбільш ефективним вирішенням цієї проблеми у медичній організації може бути створення умов, що мотивують персонал в ній працювати. Найбільш очевидною є ситуація з рівнем оплати праці - зрозуміло, що це потужний мотивуючий (або демотивувальний) фактор. Однак рівень оплати праці медичних кадрів в галузі, по-перше, не можна порівняти з таким ні в жодній розвиненій країні світу, а по-друге, ні в якій мірі не залежить від його кількості і якості, а тому не може вважатися дієвим стимулом мотивації. - задоволеність результатами роботи. Отже, система мотивації та стимулювання обов'язково повинна акцентувати увагу на важливості результату, результати повинні фіксуватися і заохочуватися усіма відомими способами. Крім управління персоналом необхідно грамотне управління фінансовими і матеріальними ресурсами медичної організації. А в умовах дефіциту фінансових коштів економічна складова медичного обслуговування стає все більш значущою. Адміністрація медичної організації прагне до мінімізації витрат, підвищення доходу від платних медичних послуг, пошуку додаткових джерел фінансування, виявлення фінансових резервів. Частіше за все це намагаються досягти за рахунок всебічного статистичного та фінансового контролю витрат і доходів медичних організацій, оптимізації лікувального процесу. З огляду на інноваційний характер сучасних медичних послуг, для підвищення конкурентоспроможності та забезпечення безперервного розвитку медичних установ потрібні значні інвестиції. Унаслідок низького рівня платоспроможного попиту на дорогі високотехнологічні медичні послуги придбання медичними установами інноваційного обладнання, приміщень, навчання медичного персоналу стають для більшості медичних установ недосяжними і нерентабельними завданнями. Медичні організації, в силу відсутності практичного досвіду, теоретичних знань, не використовують рекламу і маркетинг в своїй діяльності. Хоча принципи маркетингу в охороні здоров'я і реклама медичних послуг і товарів широко використовуються у всьому світі.

Отже, акцентуючи увагу і намагаючись усунути перераховану сукупність факторів медичної організації, дозволить домогтися значного підвищення ефективності її діяльності.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

Волчкова О. І. студ. 2м курсу, спеціальність "Адміністративний менеджмент"
Науковий керівник: доц. О.Г. Жмайлова

Визначну роль в збереженні і зміцненні здоров'я громадян України відіграє система охорони здоров'я як соціальна сфера національної економіки, що надає населенню послуги в галузі охорони здоров'я, що забезпечує відтворення людського капіталу на основі соціальних гарантій.

Розвиток ринку медичних послуг ставить установи охорони здоров'я перед необхідністю здійснення організаційно-управлінських змін. Управляти по-старому конкурентному середовищі, що формується стане неможливим. Необхідно буде використовувати сучасні управлінські технології, що здатні забезпечити підвищення конкурентоспроможності медичних послуг та конкурентні переваги організацій. Успішність закладів охорони здоров'я в значній мірі визначається комплексним використанням маркетингового підходу, впровадженням системи управління якістю, принципів стратегічного управління та інноваційного менеджменту.

Проблема розвитку стратегічного управління організацією в Україні в даний час набуває особливого значення. Аналіз існуючих підходів до стратегічного управління закладами охорони здоров'я в українській та зарубіжній практиці дозволив з'ясувати, що в цілому заклади охорони здоров'я знаходяться в стадії стихійного формування системи стратегічного менеджменту. В даний час в більшості медичних установ відсутня чітко сформована і ефективна система стратегічного управління.

В умовах інноваційної економіки існує гостра необхідність пошуку і застосування найбільш ефективного інструментарію стратегічного управління закладами охорони здоров'я, що включає в себе стратегічний аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища, управління ресурсним потенціалом, підходи до стратегічного планування і прогнозування.

Розвиток закладів охорони здоров'я є невід'ємним компонентом стійкого зростання будь-якої цивілізовано функціонуючої економічної системи. Стратегічний менеджмент в охороні здоров'я тісно пов'язаний з поняттям якості організації управління, так як суть медичної діяльності полягає не тільки в управлінні процесами, але і поліпшення лікувальних або діагностичних показників, і, в кінцевому рахунку, орієнтований на поліпшення здоров'я населення. А, отже, визначення суті медичного стратегічного менеджменту є необхідним заходом для подальшого розвитку даного напрямку.

На сьогоднішній день вже багато державних закладів охорони здоров'я вийшли на новий рівень розвитку і здатні запропонувати пацієнтам високу якість медичної допомоги. Тому підвищення рівня стратегічного менеджменту є необхідною умовою їх конкурентного виживання в сучасних умовах господарювання.

Головним завданням стратегічного медичного менеджменту є формування логіко-інформаційної системи взаємодії різних рівнів управління медичним закладом з метою забезпечення ефективності функціонування всіх елементів організаційної структури. Під інструментарієм стратегічного медичного менеджменту розуміється набір управлінських технологій, які можна застосувати в організаційних формах охорони здоров'я і спрямованих на підвищення ефективності організацій охорони здоров'я як соціально-економічного суб'єкта.

Ступінь ефективності стратегічного менеджменту організацій охорони здоров'я визначається правильністю розподілу функцій робочих місць, скоординованості їх між собою і досягненням безперебійної реалізації бізнес-процесів на всіх рівнях господарювання.

Стратегічне управління закладами охорони здоров'я передбачає наявність високої управлінської кваліфікації, вміння орієнтуватися і застосовувати управлінські методики з урахуванням галузевої специфіки системи охорони здоров'я. Існує безліч загальних підходів до стратегічного управління закладами, проте медичний стратегічний менеджмент передбачає вироблення окремих управлінських підходів, стратегічних напрямків:

Стратегічний напрямок 1.Збереження здоров'я населення. 1 пріоритетний напрямок «Профілактика захворювань і формування здорового способу життя». 2 пріоритетний напрямок «Удосконалення надання медичних послуг».

Стратегічний напрямок 2. Підвищення ефективності системи охорони здоров'я.

3 пріоритетний напрямок «Поліпшення системи фінансування та управління в охороні здоров'я». 3.1. Впровадження обов'язкового соціального медичного страхування. 3.2. Розвиток корпоративного управління і сучасного менеджменту в системі охорони здоров'я. 3.3. Забезпечення подальшого розвитку інфраструктури охорони здоров'я на основі державно-приватного партнерства і сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

4 пріоритетний напрямок: Розвиток кадрового потенціалу.

Отже, стратегічне управління в сфері охорони здоров'я виступає важливим фактором стабілізації соціально-економічного стану суспільства. Малі та середні установи медичного бізнесу можуть істотно підвищити ефективність значної частини економічних процесів в країні, а також вивести на вищий рівень якість життя населення.

АДМІНІСТРУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНОЇ УСТАНОВИ

Лях Л.В., студ. 2м курсу, спеціальність "Адміністративний менеджмент"
Науковий керівник: доц. О.Г. Жмайлова

Медична установа – це соціально-технічна та економічна галузева одиниця, орієнтована на забезпечення якості медичних послуг, яка виконує завдання задоволення їх попиту на основі самостійних рішень і відповідальності за ризик, в умовах зовнішніх і внутрішніх обмежень, обумовлених завданнями охорони здоров'я в цілому.

Виходячи з даного визначення видно, що забезпечення якості медичних послуг – це багато секторальна функція, яка включає не тільки саму медичну допомогу, а й її господарське, техногенне, економічне і адміністративний супровід. І розглядати підходи до управління якістю необхідно системно.

Отримання прибутку не є головною метою медичної установи. Заклади створюються для досягнення соціальних, управлінських, освітніх, наукових, благодійних та культурних, цілей і з метою охорони здоров'я громадян, розвитку фізичної культури, задоволення духовних та будь-яких нематеріальних потреб громадян, захисту прав, законних інтересів громадян і організацій, вирішення спорів та конфліктів, надання юридичної допомоги, а також в інших цілях, спрямованих на досягнення суспільних благ. Ефективність діяльності медичної організації багато в чому залежить від якості прийнятих управлінських рішень.

Переважає більшість установ, що сьогодні існують в Україні – це державні установи.

На сьогодні в медичних організаціях сформувався напрям, що охоплює значний обсяг робіт адміністративного характеру, який вимагає не суто медичних знань, а професійного підходу до менеджменту і організації в охороні здоров'я.

Керівник медичної установи з немедичною освітою реалізує управлінські функції, пов'язані зі стратегічним плануванням організаційного розвитку, забезпеченням і внутрішнім контролем процесів адміністративної та фінансово-господарської діяльності. Це в свою чергу дозволяє системно вибудовувати управлінську вертикаль медичної організації і забезпечувати ефективність управлінської діяльності, і відповідно професійної спеціалізації розділяти трудові функції і дії керівництва, і забезпечувати системність і спадкоємність управлінських рішень.

Загальновизнано, що проблема оптимізації структури надання медичної допомоги є актуальною у всьому світі. Суть цієї проблеми – відсутність необхідної координації діяльності організацій, які беруть участь в наданні медичних послуг і недостатньою відповідальністю за досягнення кінцевого результату.

Складна соціально-демографічна ситуація в країні, недолік фінансування, недосконалість нормативної бази та багато іншого ставлять медичні установи у вкрай скрутне становище. Їм доводиться боротися не тільки за життя пацієнтів, але і за виживання самих медичних установ. Обмін думками, обмін досвідом, зараз важливий як ніколи – тим самим допомагають один одному не тільки в фінансовому виживанні, а й, в остаточному підсумку, досягненні головної та шляхетної мети – надання медичної допомоги людям.

Одним з основних шляхів розв'язання цих проблем є підвищення внутрішньої економічної ефективності роботи лікувально-профілактичного закладу. Зрозуміло, що стан здоров'я населення залежить не тільки від системи охорони здоров'я. Внесок цієї системи важко виміряємо, проте, очевидно, що він суттєвий. Сьогодні стан здоров'я наших громадян свідчить про те, що ситуація у сфері охорони здоров'я залишається складною. У зв'язку з цим назріла необхідність кардинальної реформи охорони здоров'я. Необхідно перетворення державних і муніципальних установ в автономні некомерційні організації. Для радикальних змін потрібна зміна організаційно-правового забезпечення діяльності підприємства. У кожному регіоні потрібно розробляти свої територіальні програми реструктуризації муніципальних медичних установ.

Процес адміністративного управління включає такі дії управління, як: прогнозування діяльності клініки, планування та аналіз процесу діяльності, координування і контроль усіх підрозділів клініки. В межах адміністративного управління людина не розглядається, як особа, а сприймається як об'єкт і суб'єкт управління, при цьому він повинен виконувати те, що встановлено правилами. Адміністрування медичних установ, по-перше, це процес виконання адміністративного управління, а по-друге, це методи, вживані при адміністративному управлінні.

До методів управління медичними установами відносяться: організаційно-розпорядливі методи. Вони мають обов'язковий характер, що базує на дисципліні й неухильному виконанні. Організаційні методи побудовані на стандартних ситуаціях, а розпорядливі методи (наказ, розпорядження) головним чином ґрунтовані на конкретних ситуаціях, при яких називаються певні виконавці та вказуються точні терміни виконання; економіко-математичні методи (описи економічних і виробничих процесів); соціально-психологічні методи; правові методи.

Адміністрування діяльністю медичної установи - це складний процес, ґрунтований на виборі оптимальних рішень, з постійним обліком як внутрішніх проблем організації, так і соціальної, економічної та політичної ситуації, що міняється, тому для оптимального управління необхідно спиратися на основні принципи управління.

АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Михайленко К.П., студ 2м курсу, ФЕіМ, спеціальності 073 «Менеджмент» ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Визначення стратегічної ролі логістики ґрунтується на природі логістичного ланцюга: по-перше, це існування потреб (споживачів) на ринку, які породжують попит на логістичні потоки; по-друге, існування джерел (власників ресурсів) логістичних потоків як можливості задоволення потреб; по-третє, існування організатора логістичного ланцюга, зацікавленого в забезпеченні функціонування логістичних потоків від власників ресурсів до споживачів.

Тобто, стратегічну роль логістики необхідно розглядати у взаємодії системи інтересів «вигоди – витрати» учасників логістичному ланцюга, яка проявляється в узгодженні, забезпеченні зрівноважування інтересів «вигоди – витрати» кожного з учасників.

Формування та моделювання логістичної стратегії повинне ґрунтуватися на розвиненій інформаційній системі підприємства, яка забезпечує систему менеджменту набором кількісних параметрів, які дозволяють оптимізувати як логістичну систему підприємства, так і його логістичний ланцюг. Такі кількісні параметри в умовах ефективно діючої інформаційної системи підприємства дозволяють вчасно одержати об'єктивні дані про стан функціонування та розвитку логістичної системи підприємства і його логістичних ланцюгів, а також передбачити тенденції розвитку в майбутньому. А це є необхідною умовою для формування логістичної стратегії підприємства й оцінки ефективності її реалізації.

При виборі логістичної стратегії повинен бути проаналізований вплив факторів на результативність логістичної стратегії (може бути презентовано показниками результативності, прибутковості підприємства за попередні періоди його діяльності). Необхідне використання таких факторів при побудові економіко-математичної моделі, які відображають основні складові логістичної результативності підприємства:

- показники логістичних витрат підприємства (розмір логістичних/операційних витрат, частка логістичних витрат в операційних витратах, логістичні витрати на 1 грн. реалізованої продукції й ін.);
- показники логістичного циклу (тривалість операційного циклу, час оплати за реалізовану продукцію, час поставок, виробничий цикл, тривалість доставки продукції споживачам і ін.);
- показники рівня розвитку логістичного ланцюга (рентабельність постачальників, потужність постачальників, рентабельність посередників, потужність посередників, рівень доходів споживачів, темпи росту ринку й ін.);
- показники гнучкості й адаптивності логістичної системи та логістичного ланцюга підприємства.

На підставі зазначених показників формується економічна модель логістичної діяльності підприємства, яка буде використана при аналізі логістичної діяльності й при формуванні логістичної стратегії. Ця модель є основою економіко-математичної моделі підприємства й передбачає перелік специфічних особливостей:

- результати логістичної діяльності відображаються в результатах операційної діяльності підприємства, тому що логістичні рішення підприємства в сучасних умовах суттєво впливають на результати його операційної діяльності;
- не всі показники можна використовувати в процесі побудови економіко-математичної моделі, тому при побудові моделі повинні бути використані показники, які можуть бути розраховані й оцінені в умовах існуючих інформаційних систем підприємств;
- у більшості випадків слід використовувати відносні, а не абсолютні показники логістичних систем і ланцюгів підприємства;
- не існує менш значимих або більш значимих факторів впливу на логістичну діяльність підприємства, є тільки фактори, які мають більший рівень впливу на результуючий показник моделі;
- показники повинні бути кількісно вимірні, тому що економіко-математична модель оперує кількісними даними.

Вибір підприємством логістичної стратегії може залежати від ключових факторів логістики, на які орієнтоване логістичне управління підприємства (витрати, якість, час, логістичні активи), а також від рівня ризику логістичної діяльності, який вибирає система управління підприємством (високий, середній, низький). Виходячи із цих параметрів, може бути обрана логістична стратегія на основі співвідношення «ключові фактори успіху – рівень логістичного ризику». Застосування рівня ризику обумовлене спрямованістю підприємств на формування сучасних логістичних ланцюгів, тому що прагнення до формування таких ланцюгів впливає на зниження ризику як логістичної діяльності підприємства, так і його операційної діяльності, і є наслідком більш прогнозованої діяльності в сфері формування логістичного ланцюга (підприємство має більше надійних постачальників і посередників, і на сучасному етапі розвитку має необхідні конкурентні переваги на ринку).

УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Верещагіна Д.В., студ. 2м курсу ФЕІМ, спец. 073 «Менеджмент», ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Розвиток аграрної сфери передбачає реалізацію системного підходу, що ґрунтується на поєднанні можливостей виробництва, розподілу і зберігання окремих видів сільськогосподарської продукції. В цьому випадку логістика виступає потужним і надійним інструментом для покращення ефективності діяльності, оскільки дозволяє оптимізувати рух сільськогосподарської продукції від виробника до споживача.

Якісна трансформація ринкових умов господарювання сучасних підприємств обумовлює необхідність вирішення принципово нових проблем, в основі яких головне місце займає пошук адекватних методів і способів досягнення і утримання конкурентних позицій, розробка стратегії і тактики забезпечення довгострокового успіху підприємства. У цих умовах перед керівниками підприємств виникає питання формування такої системи управління, яка б забезпечила стратегічну гнучкість організації. При цьому, аналіз ряду літературних джерел, показав, що важливе значення набувають нові підходи до управління, серед яких провідне місце займає саме логістика.

Логістика дозволяє істотно скоротити часовий інтервал між виготовленням сировини і поставкою готового продукту споживачу, що значно прискорює процес отримання інформації, сприяє різкому скороченню матеріальних запасів, підвищує рівень сервісу і оптимізує витрати. Використання логістичних концепцій, систем та технологій дозволяє оптимізувати ресурси підприємства (матеріальні, фінансові, трудові), пов'язані з управлінням матеріальними і супутніми потоками.

Основним завданням логістики є досягнення підприємством максимального прибутку та мінімізація витрат на послуги. Отже у даній роботі основне завдання буде направлене на удосконалення логістичної діяльності сільськогосподарського підприємства ТОВ «Агрозем».

На нашу думку, проблеми підвищення ефективності логістичної діяльності слід вирішувати комплексно і відразу в декількох напрямках:

1. Розвивати центри інформаційно-консультаційних послуг для підприємств сільськогосподарських підприємств. Проводити окремі семінари щодо основних принципів логістики і можливостями логістичної оптимізації в сільському господарстві агропідприємств регіону, інформувати про сучасні методи управління і контролю логістичних процесів з використанням комп'ютерних технологій, включати до переліку послуг, що надаються аудит логістичних систем підприємства і доводити цю інформацію до посадових осіб агропідприємств.

2. Заохочувати кооперацію агропідприємств регіону чи району. Особливо важливим є розвиток закупівельної і збутової кооперації між сільськогосподарськими підприємствами. З одного боку, слід діяти директивно - виставляти плани регіональним міністерствам сільського господарства і продовольства, з іншого - необхідно заохочувати агропідприємства, що створюють подібні сервісні центри, в функції яких буде входити доставка обладнання та запасних частин, добрив, кормів; зберігання сировини і готової продукції; доставка готової продукції споживачам тощо.

3. Створювати мережі сучасних логістичних компаній (можливо, за участю держави), які взяли б на себе всю організацію логістичних процесів для сільськогосподарських підприємств якості послуги.

4. Посилювати державну підтримку організації переробки рослинної сировини поблизу сільськогосподарських підприємств і колективних (фермерських) господарств.

5. Підвищувати контроль діяльності всіх підрозділів, з точки зору логістичної оптимізації, з боку керівників агропідприємств.

Не виключено, що удосконалення ефективності логістичної системи сільськогосподарського підприємства може спонукати збільшенням виручених коштів, за умови, що загальні логістичні витрати збільшаться на меншу величину або взагалі зменшаться.

Необхідно також відзначити, що мінімізація загальних витрат логістичної системи зовсім не означає, що система буде працювати в оптимальному режимі і відповідати стратегічним цілям підприємства.

Отже, надія на наявність в нашій країні ефективної аграрної логістичної системи є. Залишилося додати до цього інвестиції, державну підтримку і трохи часу.

ХМАРНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТОМ АВМ RINKAI TMS

Литвин Н.С., студ. 2м курсу, ФЕiМ, спеціальності «Логістика»
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ковбаса О.М.

Практично в будь-якому бізнесі є транспортний ланка, отже, скорочення витрат на його утримання цікавить менеджерів в будь-якій країні світу. Сучасні програми для автоматизації транспортної логістики не мають прив'язки до країни і місцезнаходження компанії, можуть використовуватися будь-якою компанією, в будь-якій точці земної кулі.

Автоматизація транспортної логістики дозволяє підприємству, яке займається вантажоперевезеннями, бути конкурентоспроможними і надавати якісні послуги за рахунок впровадження програмно-апаратного комплексу. Будь-яка автоматизація передбачає впровадження на підприємстві TMS - системи управління транспортом. Завданням такої системи є забезпечення ефективного планування маршрутів руху автотранспорту, оптимальний розподіл навантаження між усіма транспортними одиницями, розробка план-фактових аналізів вантажних перевезень компанії і так далі. Використання TMS дозволяє відстежувати процес доставки вантажу в режимі 24/7. Крім того, з її допомогою можна дізнатися, перевозиться чи вантаж в повному обсязі; не відхиляється чи водій від маршруту; чи дотримується він графіка транспортування. Ще один важливий фактор - TMS може автоматизувати процеси розрахунків, необхідних для транспортування вантажу: оптимальні втрати вантажу, контроль залишків, розрахунок норми витрати бензину, оптимальна кількість зупинок в дорозі і багато іншого.

ABM Rinkai TMS - хмарне рішення для планування оптимальних маршрутів по всіх внесених в систему замовлень, що дозволяє значно знизити транспортні та часові витрати. Для використання Rinkai потрібно тільки доступ в Інтернет. При плануванні маршрутів система становить кілька варіантів маршрутів з яких можна вибрати найбільш підходящий, виходячи з пріоритетів компанії (ціна, час, протяжність тощо).

Автоматизація транспортної логістики і оптимізація логістики з ABM Rinkai TMS дозволяють істотно скоротити витрати: до 10% витрати на 1 км доставки, до 12% - перевищення пробігу, до 15% - сукупні транспортні витрати. Програма для автоматизації транспортної логістики ABM Rinkai призначена для щоденного планування маршрутів, контролю виконання та аналізу ефективності транспорту.

У систему закладено два типа карт кожного регіону для планування маршрутів - TomTom і OpenStreetMap. Наприклад, для країн СНД краще використовуються карти OpenStreetMap, тому що вони більш деталізовані і дають можливість самостійно задавати свої мітки, дороги, закривати якісь частини території і т.д.

Через сервіс GPS або Android-додаток, який передає координати можна відстежувати в реальному часі перебування транспортного засобу. У режимі реального часу, можна бачити на карті плановий маршрут, відстежувати який маршрут вже пройдений і де зараз знаходиться автомобіль. Клієнт може бачити через скільки прибуде машина з урахуванням GPS координат місцезнаходження транспортного засобу і плану маршруту. Це реалізовано через відправку SMS повідомлення або листа на електронну пошту клієнту. У повідомленні вказується час прибуття машини. Для окремих клієнтів (найбільш важливих або за іншим критерієм), ви можете налаштувати індивідуальний доступ в вашу базу (через логін, пароль), і клієнт зможе самостійно відстежувати прибуття автомобіля.

Програма враховує знаки обмеження в'їзду вантажного транспорту. Під кожен вид транспорту, можна налаштувати свою карту доріг (легкові або вантажні авто, висота мостів і т.д.).

Причинами вибору ABM Rinkai TMS є:

- Краще рішення на ринку по співвідношенню ціна / якість;
- Унікальний алгоритм, який дозволяє оперативнo спланувати оптимальні маршрути з мінімальними витратами.
- Економія, яку приносить система, вище, ніж плата за її використання;
- Хмарне рішення не вимагає великих інвестицій;
- Система легко інтегрується з обліковою і трекинговою системами.

Отже, ABM Rinkai TMS – це хмарна система управління автотранспортом, призначена для автоматичної побудови маршрутів. Веб-сервіс дозволяє підвищувати ефективність служби доставки і скорочувати витрати на утримання автопарку. Оптимізація досягається за рахунок гнучкого планування на основі докладної інформації по автомобілям, замовленнями, адресами, обмежуючими чинниками. Інструмент допомагає проводити план / фактний аналіз, розраховувати точний час виконання операцій і знижувати транспортні витрати.

АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКО-ЗБУТОВОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ананченко О.І., студ 2м курсу, ФЕІМ, спеціальності 073 «Менеджмент» ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Сучасна ринкова економіка характеризується загальною комерціалізацією. Це означає, що всі господарючі суб'єкти ринку займаються комерцією, тобто торгівлею. Усі суб'єкти ринку закупають необхідні для себе ресурси й продають на ринку результати своєї діяльності, якими є товари та послуги. Тобто на ринку реалізується корисність від діяльності даного підприємства та зроблена ним продукція. Тобто ринок і тільки ринок визначає потребу в зробленій підприємством продукції. Отже, будь-яка продукція є предметом дозволеного комерційного обороту.

У сучасних умовах постачальницько-збутова діяльність здійснюється на основі логістичної концепції. Це означає, що всі процеси купівлі-продажу або торгівля в цілому інтерпретуються як потокові процеси. Тому об'єктом у постачальницько-збутовій логістиці є матеріальні (товарні) потоки та нерозривно з ними пов'язані фінансові та інформаційні потоки. Тому, комерція – управління двоєдиним об'єктом «товари + гроші» на інтегрованому ринку.

З погляду логістики, управління постачальницько-збутовою діяльністю – це управління системою, яка містить в собі матеріальні, інформаційні та фінансові потоки від початкової до кінцевої точок траєкторії.

У рамках комерції розглядаються два види торгівлі: оптова й роздрібна. Предметом оптової торгівлі є засоби виробництва, тобто товари, призначені для виробничого споживання або подальшої реалізації. В оптовій торгівлі продавцями й покупцями є юридичні особи. Предметом роздрібною торгівлі є предмети споживання. У роздрібній торгівлі продавцями є юридичні особи, а покупцями – фізичні. Принципова відмінність між оптовою і роздрібною торгівлею: у роздрібній торгівлі товари купуються для особистого споживання, а в оптовій – для подальшої реалізації. Отже, постачальницько-збутова діяльність суб'єктів інтегрованого ринку вимагає логістичного обслуговування і супроводу.

Логістичні потокові процеси утворюють так званий функціональний логістичний контур. Цей контур зі своїми блоками характеризує ті процеси, які входять у компетенцію постачальницько-збутової логістики. По своїй економіко-логістичній сутності зазначений контур є ніщо інше як логістичний процес руху товарів. Логістичний контур включає такі блоки, як: закупівля (постачання), збут (продаж, реалізація готової продукції), переміщення (транспортування), складування (управління запасами). Перераховані блоки формують єдиний контур за допомогою управління, тобто за допомогою прийнятих управлінських рішень. Вони перетворюються в управлінські впливи, а ті у свою чергу є ніщо інше як конкретні дії або заходи логістичного менеджменту. Цей менеджмент впливає на процес руху товарів. Таким чином, процес руху товарів перебуває в сфері дії логістичного менеджменту.

У постачальницько-збутовій діяльності пріоритет віддається закупівельній діяльності. Раціонально виконані закупівлі визначають комерційний успіх у діяльності підприємства. Постачальницько-збутова логістика передбачає оптимізацію закупівель у прямому сенсі. Цільова функція в оптимізації закупівель - максимізація корисності закупаваних товарів при наявних коштах у бюджетних обмеженнях. В умовах ринкової економіки пропозиція перевищує попит (навіть при рівноважному стані), а тому об'єктивно покупець має свободу вибору. Отже, якщо є безліч варіантів закупівель, покупець має можливість вибрати найкращий варіант.

Збут також входить до компетенції постачальницько-збутової логістики. Збут є заключною стадією постачальницько-збутової діяльності підприємства, є джерелом коштів – прибуток, частина якого іде на закупівлю матеріальних ресурсів – при реалізації продукції продавець керується суб'єктивною корисністю кожного свого покупця, тобто ставить себе на місце даного покупця й керується його суб'єктивною корисністю стосовно товару, що купується.

Остання вимога реалізується на практиці у виробничій постачальницько-збутовій діяльності у формі так званого активного постачання. За цією формою постачальник організує постачання для всіх своїх споживачів, а саме визначає потребу в матеріальних ресурсах, розраховує необхідну суму коштів, організує доставку продукції своїм споживачам, оперативно реагує на запити своїх споживачів. Товар вважається закінченим у виробничій системі тоді, коли він доставлений споживачеві. Тому транспортування є частиною постачальницько-збутової діяльності. Так, зокрема, при реалізації продукції відділ збуту організує навантаження й транспортування продукції споживачеві, встановлює діловий стосунки з перевізником, із транспортними експедиторськими службами. Досить важливим є блок «складування», який функціонує на підставі системи управління запасами.

Логістичний менеджмент, пов'язаний із транспортуванням і управлінням запасами, використовує сукупність приватних логістичних систем: транспортна логістична система, складська система, управління запасами, логістична система послуг.

ЗНАЧЕННЯ ЛОГІСТИКИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

Закревська Г.І., студ. 2м курсу ФЕІМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. О.М. Ковбаса

Роль аграрного сектора важко переоцінити. Аграрна галузь займає стратегічне положення в економіці будь-якої держави, оскільки сільське господарство виступає в якості основної продуктивної системи, що забезпечує безперерйне забезпечення населення продуктами харчування і товарами першої необхідності, без яких не можна жити. Ось чому розвиток аграрного сектора можна вважати запорукою економічної безпеки держави.

Подолання економічної кризи і виведення агропромислового комплексу в режим стійкого зростання - одне з пріоритетних завдань сьогодення. Нагромаджені за останнє десятиліття проблеми в АПК вимагають системного, комплексного підходу до їх вирішення, включаючи заходи економічної, соціальної, екологічної, науково-технічної та інших політик держави. Поряд з традиційними методами та засобами виведення АПК з кризи підвищується роль і значення нових для вітчизняної економіки інструментів господарювання; включаючи маркетинг і логістику.

Логістика вже багато років відіграє важливу роль в розвитку економічних відносин і з часом її актуальність тільки зростає. Тепер логістика доповнилася безліччю функцій і, крім звичних операцій транспортування, комплектації і внутрішнього переміщення, до логістики відносяться: збір, зберігання і обробка даних інформаційного потоку та ін.

Логістика як новий науковий напрям менеджменту, що охоплює системне управління потоковими процесами в економіці, має свої особливості в агропромисловому комплексі. Пов'язано це, в першу чергу, специфікою функціонування самого комплексу, залежністю результатів господарювання від безлічі непередбачуваних природно-кліматичних чинників, умов землекористування і сезонності сільськогосподарського виробництва.

Найважливішими напрямками логістизації АПК є системна інтеграція та структурна оптимізація всіх логістичних ланцюгів і систем. Логістику АПК науковці визначають як науку і практику управління економічними потоками в сфері виробництва, розподілу, обміну та споживання продукції сільського господарства, включаючи ресурсне забезпечення АПК і збут готової продукції комплексу з метою найбільш повного задоволення потреб населення і народного господарства в сільськогосподарській сировині і продуктах його переробки.

Сільське господарство сьогодні відноситься до однієї з галузей, що найбільше динамічно розвивається, хоча проблем в аграрному секторі ще досить багато: витрати українських аграріїв на логістичну і транспортну складову перевищують аналогічні витрати європейських і американських компаній. Це знижує конкурентоспроможність української сільськогосподарської продукції на світових ринках. Крім того, сьогодні в українському АПК склалася ситуація, при якій зростання зернового експорту випереджає розвиток логістики.

У найближчі 3-5 років світові ринки почнуть виходити з рецесії, що забезпечить додатковий попит на українську аграрну продукцію. Однак образливим перешкодою на шляху цих планів може стати стан логістики в Україні:

- нестача портових і елеваторних потужностей; - застарілий парк залізничних вагонів-зерновозів;
- нерозвиненість річковий логістики; - занадто великі витрати на аграрну логістику

Для подолання зазначених проблем доцільно застосовувати наступні логістичні заходи:

- Ухвалення закону, який скасовує сертифікацію Державної інспекції сільського господарства при відправленні вантажів з внутрішніх елеваторів в порти.
- Спрощення або скасування внутрішньої сертифікації ветеринарної та фітосанітарної служби.
- Дозвіл змішувати партії зерна з метою формування експортних партій в портових складах, що має прискорити оборотність портових потужностей.
- Диверсифікація тарифів для залізничних вагонів, що знаходяться в приватній власності, що має сприяти залученню інвестицій в збільшення парку вагонів-зерновозів приватних компаній.
- Розвиток річкового судноплавства по Дніпру.
- Будівництво нових терміналів за участю товаровиробників і трейдерів.
- Необхідна виважена інвестиційна політика зацікавлених суб'єктів господарювання та державна підтримка.
- Логістичне планування, контроль і аудит.

Отже, логістика стає одним із самих дієвих інструментів інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств і розвинутої ринкової економіки.

Організація ресурсного забезпечення сільгоспвиробників і просування їх продукції на ринок на принципах логістики дає значний економічний, соціальний і екологічний ефект.

ПОБУДОВА ЕФЕКТИВНОЇ СХЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПОСТАЧАЛЬНИКІВ І СПОЖИВАЧІВ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Назаренко Д. В., студ 2м курсу, ФЕіМ, спеціальності 073 «Менеджмент» ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

Логістика охоплює значну частину послуг, яка надається споживачам. Використання логістичного підходу є ефективним засобом створення єдиної, інтегрованої системи взаємовідносин учасників ланцюгів поставок на основі надання споживачам матеріальних потоків комплексу сервісних послуг.

Таким чином, можна визначити логістичний сервіс, як комплекс послуг, які надаються при проведенні і оформленні замовлення, покупки, поставки і подальшого обслуговування товару.

Найважливішими задачами стратегічного характеру, які закладені в основу сервісної логістики є декілька положень, які складають сучасний підхід в обслуговуванні споживачів.

1. Орієнтація на вподобання клієнтів, постійний зв'язок з споживачами логістичних послуг.

Передбачається, що в сучасних умовах основна мета логістичного обслуговування полягає не в нарощуванні об'ємів сервісу, а в задоволенні споживачів з урахуванням того, що прибуток підвищиться, коли підвищиться якість послуг, що надаються. Головне не кількість послуг пропонується споживачу, а скільки сервісне підприємство задовольняє запити своїх клієнтів.

В даний час саме цей фактор визначає фінансовий успіх більшості сервісних компаній. Причому ключовим питанням для створення бізнесу, орієнтованого на споживача є не то, які споживчі пріоритети сьогодні, а те – які вони будуть завтра.

2. Наявність у сервісного підприємства стратегії розвитку

Розробка політики фірми в області логістичного обслуговування є найважливішою задачею керівництва сервісних підприємств. Великий асортимент послуг і мінливість їх якості впливають на конкурентоспроможність логістичних провайдерів, величину логістичних витрат, імідж логістичного посередника. У зв'язку з цим для постачальника важливо чітко сформулювати стратегію в області обслуговування клієнтів. При цьому особливого значення надається розробці і застосуванню стандартів обслуговування споживачів.

3. Взаємозв'язок сервісної логістики з маркетингом і фінансовим менеджментом.

Взаємозв'язок логістичного сервісу з маркетингом виражається в тому що маркетинг вивчає запити на послуги, а компанії логістичного сервісу практично реалізують ці запити, надаючи споживачам комплекс різного ряду послуг. Таким чином, логістику можна розглядати, як інструмент реалізації стратегії маркетингу. Зв'язок підприємств сервісу зі службою управління фінансами складається в спільному визначенні цін на представлене обслуговування.

4. Побудова взаємовигідних відносин з споживачами послуг і персоналом власної компанії.

Задача побудови ефективних взаємовідносин з клієнтами обслуговуючого підприємства передбачає надання споживачам реальних переваг за рахунок: раціонального використання ресурсів, зниження витрат, і відповідно цін на послуги, порівняно з конкурентами. Це в свою чергу призводить до скорочення витрат споживачів і забезпечує задоволеність клієнтів.

5. Гнучкість системи сервісного обслуговування, готовність враховувати мінливі вимоги споживачів.

Заключення гнучких договорів з клієнтами демонструє здатність сервісного підприємства до швидкої перебудови в умовах зміни середовища. Складання гнучких планів робіт мережі розподілу відповідно зі зміною попиту виконання поставок «точно в термін», здатність змінити діапазон своєї продуктивності, всі ці фактори дозволяють організувати якісне обслуговування споживачів, і в кінцевому підсумку визначають успіх самих сервісних компаній.

6. Використання підходу до управління якістю «нуль дефектів» в обслуговуванні споживачів.

В вирішенні цього питання велике значення має прихильність керівництва сервісних підприємств політиці безперервного вдосконалення. Це передбачає використання в практиці роботи логістичних посередників сучасних підходів до управління якістю у сфері послуг, застосування принципів бережливого виробництва до процесів надання послуг.

Відповідно з розглянутими стратегічними положеннями тактичними завданнями логістичного сервісу є: вивчення ринку потенційного збуту послуг; визначення областей економічної вигоди сервісу і сервісної компанії, і споживачу послуг; складання переліку найбільш затребуваних послуг; розрахунок потреби в ресурсах, необхідних для обслуговування клієнтів; формування прямих і непрямих каналів розподілу послуг, їх кількості; навчання персоналу сервісної компанії прийомам ефективного обслуговування споживачів; складання плану сервісного обслуговування споживачів; реалізація усталеного плану – надання споживачам комплексу послуг на різноманітних етапах логістичного процесу – від закупівлі матеріальних ресурсів до кінцевого розподілу готової продукції.

АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗПОДІЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ніконова В.В., студ 2м курсу, ФЕіМ, спеціальності 073 «Менеджмент» ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

У сучасному суспільстві питання управління логістикою стають все більш актуальними. Це відбувається через високий рівень конкуренції. Логістика є найкращим засобом досягнення стратегічних цілей за рахунок функціональної інтеграції та координації матеріальних потоків. Докорінно, це стосується логістики розподілу.

Розподільна логістика охоплює весь комплекс завдань з управління матеріальним потоком на ділянці постачальник - споживач, починаючи від моменту постановки завдання реалізації і закінчуючи моментом виходу поставленого продукту зі сфери уваги постачальника.

Посилення уваги на ефективності функціонування розподільчої логістики на підприємстві, підтримання тісної взаємодії з постачальниками і споживачами дозволить знизити кількість технологічних змін у виробництві і прискорити рух матеріального потоку. При цьому є вкрай необхідним впровадження нових прогресивних методів управління, одним з яких є розвиток ІТ-технологій, тобто поставка «точно в строк». Даний вид технологій має багатоцільовий характер, де головним є зниження собівартості запасів.

Удосконалення методів управління запасами сировини і визначення обсягів продукції, що замовляється, дозволить знизити складські витрати, зменшити обсяги сировини і матеріалів, що не відповідають поточним потребам виробництва.

Також, для вдосконалення системи розподілу підприємства, необхідно провести ряд функціональних процедур, таких як: розробка внутрішніх стандартів збутової діяльності та документальне їх закріплення; розробка комплексу організаційно-нормативних документів, що регламентують збутову діяльність підприємства в ринкових умовах; розробка функціональних процедур контролю збуту готової продукції.

Показниками ефективності розподільчої логістики є скорочення запасів в ланцюгах поставок за рахунок перерозподілу запасів між оптовою та роздрібною торгівлею і зосередження запасів в оптовій ланці; застосування сучасних технологій контролю запасів; високого ступеня узгодженості учасників ланцюга в питаннях своєчасного поповнення запасів. Необхідно прагнути до скорочення поточних і страхових запасів. Поточні запаси можна скоротити за рахунок використання технології «точно в строк», а страхові запаси - за рахунок їх концентрації у великих розподільчих центрах.

Для успішного функціонування розподільчої логістики в компанії важливо постійно вдосконалювати внутрішні ланцюги поставок, що забезпечують виконання замовлень покупців і якісне надання торговельних послуг. Чітко організована взаємодія структурних підрозділів знімає ряд проблем. Наприклад, відсутність такої взаємодії між виробничим відділом і відділом продажів може привести до того, що обсяг попиту перевищить обсяг виробництва. У цьому випадку споживач не зможе знайти розрекламований товар у торговій мережі, так як він не надходить вчасно від виробника. Протилежна ситуація (коли продажі набагато нижче, ніж їх виробництво) також є серйозною проблемою, тому що високий рівень непроданих товарних запасів обходиться виробництву вкрай дорого.

Основні напрямки ефективно організації розподільчої логістики:

- організацію процесу збуту готової продукції з урахуванням принципів і методів логістики;
- організацію управління збутом як сукупність логістичних операцій, логістичних ланцюгів і логістичних систем;
- організацію взаємодії учасників збутової діяльності, тобто суб'єктів розподільчої логістики.

Якщо уточнювати, то в процес організації розподільчої логістики входить: організація всього процесу збуту, потім - організація управління збутом, тобто управління фізичними операціями - розвантаження, навантаження, комплектування, маркування та інше; управління логістичними ланцюгами; організація взаємодії учасників збутової діяльності - взаємодія служби збуту або маркетингових служб з внутрівиробничими службами, а також взаємодія зі збутовою мережею підприємства.

Напрями та функції організації розподільчої логістики можуть істотно відрізнятись в різних підприємствах через відмінності в змісті основних напрямків господарської діяльності, цілей, завдань і відмінностей в складі структурних підрозділів цих підприємств і форм їх організації в цілому.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

Овдієнко Н.В., студ. 2м курсу ФЕіМ спеціальності 073 Менеджмент ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

З автомобілізацією населення збутова мережа нафтопродуктів в країні характеризується істотним збільшенням кількості її елементів: нових автозаправних станцій (АЗС), автозаправних комплексів (АЗК), нафтобаз (НБ), транспортних підприємств, що виконують логістичні функції розподілу нафтопродуктів. Взаємодія зазначених елементів часто визначається сформованою практикою, без врахування якості функціонування і узгодження інтересів елементів системи розподілу, зростання конкуренції в даному секторі ринку.

В умовах нестабільності економіки і при кризових явищах весь технологічний ланцюжок реалізації нафтопродуктів повинен неминуче трансформуватися під впливом ринкових законів, ефективне використання яких може полегшити знання маркетингової логістики, що дозволяє оптимізувати просування кінцевої продукції галузі до споживачів, найбільш повно задовольняючи їхні інтереси в надійному і якісному нафтопродуктозабезпеченні з очевидною вигодою для виробників і споживачів нафтопродуктів. Аналіз тенденцій розвитку сучасної світової економіки показує, що одним з найважливіших факторів підвищення конкурентоспроможності сучасних ринкових структур є логістичне управління.

Особливу значущість логістика як наука про вивчення поточкових процесів і ефективної організації управління цими процесами набуває стосовно сфери розподілу нафтопродуктів, зокрема стосовно транспортної складової. Для економіки якість забезпечення вітчизняних споживачів нафтопродуктами має особливо важливе значення, так як воно відображається на економічному стані основних галузей промисловості і сільського господарства, а також населення.

Регіональний ринок нафтопродуктів Сумської області представлений нафтотрейдерми світлик нафтопродуктів: «Укрнафта» (18,9 %), «Лукойл Україна» (17,2 %), «WOG Retail» (13,2 %). Нафтопереробні заводи в регіоні відсутні, а нафтопродукти в регіон надходять з різних регіонів країни. На регіональному ринку нафтопродуктів велика їх частина реалізується через приватні фірми. Лідуючі позиції на ринку нафтопродуктів регіону займає ТОВ «Біоеталон», яке в даний час володіє великими можливостями щодо розширення свого впливу на ринок регіону. Це підтверджує позитивна динаміка обсягів реалізації нафтопродуктів компанією ТОВ «Біоеталон» за останні роки.

Проведений аналіз напрямків і джерел посилення діяльності компанії на ринку регіону показав, що ефективно забезпечення регіону нафтопродуктами можна здійснити за рахунок створення логістичної системи. Що дозволить покращити якість процесу руху товару; вдосконалити якість матеріально-технічного постачання, збуту, сервісного обслуговування паливними ресурсами.

Ефективність надійності і якості поставок нафтопродуктів в регіоні багато в чому визначається: ступенем узгодженості, скоординованості дій на різних етапах нафтопродуктозабезпечення. Надійність, якість поставок і послуг на всьому шляху руху нафтопродуктів можуть бути досягнуті на базі логістичного забезпечення управління поточковими процесами поставок, які приведуть не тільки до підвищення ефективності функціонування руху товару нафтопродуктів, якості послуг, але і до посилення позицій компанії на ринку нафтопродуктів.

Метою створення логістичної системи є мінімізація сумарних витрат на всьому шляху руху матеріального потоку від виробника до споживача. У зв'язку з цим логістична система видобутку, переробки і поставки нафтогазової продукції на ринок націлена на максимальну економію витрат при нафтопродуктозабезпеченні споживачів.

Основною метою функціонування систем розподілу є виконання замовлень кінцевих споживачів з максимально високим рівнем якості. При синтезі логістичної мережі «ТОВ «Біоеталон» - мережа АЗС - споживач» важливу роль відіграють два моменти:

- співвідношення рівня сервісу системи розподілу нафтопродуктів і логістичних витрат;
- кількість і цілі логістичних посередників в системі.

З одного боку, стратегічною метою ТОВ «Біоеталон» є покращення власних позицій на ринку, в т.ч. за рахунок збільшення власної частки; максимальне задоволення потреб споживачів через реалізацію якісних нафтопродуктів за справедливою ціною і сервісом розподілу. З іншого боку, підвищення якості розподілу неминуче пов'язане з ростом логістичних витрат і, отже, зростанням ціни нафтопродуктів, що в свою чергу може привести до зменшення збуту або обсягу продажів. Таким чином, необхідно досягнення певного компромісу між рівнем сервісу в розподілі нафтопродуктів і величиною логістичних витрат за рахунок оптимізації організаційної структури, транспортування і управління запасами в ланцюжку «ТОВ «Біоеталон» - нафтобаза - АЗС».

Створення логістичної системи дозволить знизити логістичні витрати в елементах розподільчого ланцюга «нафтобаза - доставка - АЗС» та підвищити економічну ефективність роботи системи нафтопродукт-забезпечення регіону в цілому, а також глобальні логістичні операції дозволять компанії домогтися ринкового росту, значної економії за рахунок масштабів діяльності та підвищення прибутковості.

ЛОГІСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Покутня О.М. студ 2м курсу, ФЕіМ, спеціальності 073 «Менеджмент» ОП «Логістика»
Науковий керівник: доц. Ковбаса О.М.

На сьогодні у зв'язку із зростанням потенціалу виробництва агросектору в Україні, досліджують основні тенденції розвитку агрологістики та її вплив на підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції.

Встановлено, що логістична діяльність має ключову роль в оптимізації витрат та їх зниження. А саме в координації та інтеграції процесів управління в постачанні сировини, її переробки та доведення до кінцевого споживача.

Проблематикою в агрологістиці сільськогосподарських підприємств - є саме додаткові витрати, які утворюються в логістичних ланцюгах при управлінні замовленнями, поставками, складами, запасами, транспортом та інше. Тому основною метою ефективних логістичних рішень є їх зниження. При цьому на всіх етапах, від виробництва до постачання, виникає потреба у досягненні та збереженні якості сільськогосподарської продукції відповідно до вимог кінцевого споживача.

В агрологістиці діють принципи та методи, за якими можна планувати, контролювати та управляти операціями, що створюються у процесі транспортування сільськогосподарської продукції споживачу.

Для малих та середніх сільськогосподарських виробників слід орієнтуватись на кооперативне використання невеликих потужностей, спрямованих на координацію логістичних потоків, з метою мінімізації сукупних витрат. А ще з метою забезпечення безперервного сільськогосподарського виробництва, постачання якісних і безпечних продуктів виникає потреба у розвитку і використанню переваг маркетингу. Адже завдяки формуванню і використанню маркетингової логістики можливо забезпечити зниження витрат на складування, транспортування та скорочення часу на доставку сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача.

Метою впровадження маркетингових схем у агрологістиці є:

- підвищення доступу виробників сільськогосподарської продукції до нових маркетингових каналів та ланцюгів логістики;
- розробка нових каналів збуту сільськогосподарської продукції;
- створення та розвинення маркетингового відділу постачання та збуту;
- звертання уваги та сприяння інтересам усіх учасників маркетингових каналів для прозорості ринку, це підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств;
- підготовка та удосконалення законодавчих та нормативних актів відповідно до міжнародних стандартів.

Основними функціями, якими займається маркетинг в логістиці, є:

- дослідження ринку (збір інформації),
- розробка асортименту продукції,
- організація товароруху та продажу,
- стимулювання збуту.

Але вони не можуть ефективно реалізовуватись, якщо в повній мірі не задіяна служба логістики. Тому організація ефективного керування інформаційно-матеріальними потоками сприяє створенню прогресуючої системи.

Дотримання маркетингових функцій у логістиці на етапі формування та реалізації товарної продукції підвищує витрати на логістику і організацію інформаційно-матеріальними потоками та їх продаж. Однак вони швидко окупаються та дають змогу закріпити та зміцнити маркетингові позиції агропідприємства на ринку й одержати переваги в конкурентній боротьбі. Окрім цього, ефективність логістики в агропідприємствах не лише забезпечує достатній рівень виробництва сільськогосподарської продукції, а й піклується про мережі її збуту. Бо за висновками експертів, в над урожайні роки, Україна втрачала значну частину прибутків саме через нерозвиненість логістичних систем.

Вміле використання поєднання логістики та маркетингу в агропідприємствах дозволить приймати швидкі та раціональні рішення щодо ефективного забезпечення взаємодії сільськогосподарського виробництва та збутової діяльності, контролю ринку та купівельної спроможності, взаємовідносин із постачальниками та споживачами, виробничими та операційними витратами.

У сучасних умовах розвитку економіки в Україні виникає потреба агропідприємствам у досягненні стабільності на ринку та закріплення його позицій серед конкурентів. Вирішення цього питання пов'язане із формуванням ринкової стратегії, проведенням постійних маркетингових досліджень, ефективно організованою комерційною діяльністю, що забезпечує відповідний розвиток сільськогосподарського підприємства.

ФАКУЛЬТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ВИКОРИСТАННЯ ГЕЛІВ У КОНДИТЕРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Черняков В.А. студент 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Декорування та оздоблення кондитерських виробів може виконуватися безліччю різних способів із застосуванням сотні різних інгредієнтів. Надати випічці закінчений вигляд допоможуть кондитерські гелі.

Одним з найяскравіших «аксесуарів», що привертає увагу широкою палітрою кольорів, заслужено можна назвати кондитерський гель. Кондитерські гелі бувають блискучі і матові, дзеркальні і перламутрові, порошкоподібні і желейні, нейтральні та смако-ароматичні, безбарвні та кольорові. Вони смачні, красиві, не засихають і не просочують виріб. Будь-яке свято стане яскравішим і апетитнішим, якщо на столі стоїть торт, покритий кондитерським гелем.

Кондитерський гель - желеподібна речовина, в основі якої - пектин. Кондитерські гелі випускаються в декількох видах: сухому і у вигляді пасти, володіють багатою палітрою смакових відтінків. Дослідженнями підтверджено, що кондитерські гелі нешкідливі для організму людини: не викликають алергії і не підвищують цукор в крові. Їх можна використовувати для прикраси випічки, призначеної для самих маленьких дітей. Кондитерські гелі використовуються в наступних випадках: глазурування фруктів та ягід, глазурування горіхів, глазурування випічки, а також в якості згущувача желе і джемів.

Для створення приголомшливого декору компаніями-виробниками пропонуються кондитерські гелі для декорування, що поєднують кращу якість, кращий зовнішній вигляд і легкість використання, розроблені під запити споживачів в області традиційних і вишуканих кондитерських виробів. До них відносяться холодні гелі, повністю готові до застосування, желейні та сухі гелі гарячого приготування, гелі для декору і малювання - топпинги.

Для приготування десертів і солодких страв, покриття та декорування тортів, тістечок, печива, рулетів, кексів, для заливки фруктів і ягід, художнього декору, зображення малюнків на поверхні компаніями-виробниками пропонуються кондитерські гелі холодного нанесення, які мають ряд технологічних і економічних переваг. Кондитерський гель холодного нанесення готовий до використання, немає необхідності перемішувати його перед початком роботи, що в свою чергу економить трудовитрати і виключає людський фактор на якість продукту. Гель володіє пластичною консистенцією з короткою структурою, за рахунок чого не тягне за собою шари крему при закладці виробу, дозволяючи тим самим створювати неймовірні візерунки на поверхні виробу. Кондитерський гель холодного нанесення володіє чудовим, стійким блиском, відмінним смаком, містить тільки натуральні барвники. В процесі зберігання гель не ущільнюється, не утворює твердих згустків. Кондитерські вироби, покриті такими гелями можна піддавати шоківій заморозці, а після дефростації гелі зберігають всі свої властивості.

Асортимент кондитерських гелів представлений широкою палітрою смаків і кольорів, як популярними - зі смаком шоколаду, карамелі, ванілі, різноманітними фруктовими та ягідними смаками, так і ексклюзивними - вершково-карамельним, шоколадно-горіховим, кавовим смаком, смаком кленового сиропу, коли, м'яти, меду, тропічних фруктів, а також міксом полуниця з бананом.

Крім кондитерських гелів холодного нанесення, виробники розробили два види гелів гарячого нанесення: концентрований нейтральний і сухий нейтральний. Ці гелі призначені для глянцевавання і заливки тортів і тістечок, для глазурування свіжих або консервованих фруктів, виготовлення десертів і фруктового желе. Гелі гарячого нанесення вимагають нагрівання, при якому гель перетворюється в текучо-в'язку масу зручну для заливки. Гелі витримують багаторазове нагрівання, що дозволяє використовувати продукт ще й ще, не втрачаючи ні крапельки. Отримане за допомогою даних гелів желе, при розрізанні дає рівний зріз, стійке до заморожування і розморожування, має приємний смак. Гелі кондитерські гарячого нанесення утворюють дзеркальну поверхню і володіють винятковою прозорістю і блиском.

Одже, універсальні, високотехнологічні гелі гарячого і холодного нанесення - це художня зброя з широкими функціями:

- Надають кондитерському виробу красивий, привабливий зовнішній вигляд;
- Охороняють випічку і фрукти від висихання і псування;
- Запобігають розтріскування вершків на поверхні тортів і тістечок;
- Додають смако-ароматичну ноту в загальну гармонію.

Таким чином, використання кондитерських гелів, спрощує виробничий процес, допомагає розширити асортимент продукції, що випускається, а головне, не дає можливості залежатися кондитерському виробу на вітрині.

КОРИСНІ КОМПОНЕНТИ ХМЕЛЮ

Черняков В.А. студент 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Пиво є одним з найбільш споживаних алкогольних напоїв в світі. Воно містить більше білка і вітаміну В, ніж вино. Хміль, основний компонент для пивоваріння, - джерело флавоноїдів, які виступають потужними антиоксидантами.

Пиво також є дуже хорошим джерелом мінералів, які відіграють істотну роль в різних метаболічних процесах. Якщо вживати цей напій в помірних кількостях, то воно точно зможе поліпшити ваше здоров'я.

Користь для здоров'я від вживання пива стає помітною, якщо робити це в помірних кількостях.

Класична технологія виробництва пива включає наступні основні етапи: отримання солоду з ячменю, приготування сусла, зброджування сусла, витримку пива, обробку і розлив пива. Це тривалий складний процес, який триває 60-100 днів і багато в чому залежить від кваліфікації пивовара. Незважаючи на те, що вихідною сировиною є одні й ті ж компоненти, якість пива, що виробляється різними підприємствами, по-різному.

Всі добре знають, що зловживання алкоголем негативно позначається на здоров'ї. Проте обмежене вживання спиртвмісних напоїв згубного впливу не наносить, у всякому випадку, про це свідчить ряд досліджень. Для порівняння взяли дві групи здорових людей, які не приймають жодних ліків. Одній з них запропонували не вживати алкоголю взагалі, а другій в невеликій кількості. Експеримент показав, що у людей з другої групи ризик розвитку інфаркту на 45-55 % менший ніж у першої групи.

За даними з інших джерел, люди, які приймають алкоголь в обмежених кількостях, рідше хворіють на ішемічну хворобу серця, не жаліються на підвищений артеріальний тиск, пошкодження судин головного мозку та цукровий діабет, у них високий відсоток вироблення так званого «хорошого» холестерину, в порівнянні з людьми, які абсолютно відмовилися від вживання алкогольних напоїв. До переваг вживання пива включають наступне. Флавоноїд ксантохумол міститься у хмелі, його як використовують в пивоварінні. Доведено, що він грає важливу роль в профілактиці раку, особливо раку передміхурової залози. Пиво і вино знаходяться на одному рівні за своїми антираковими властивостями, що давно вже доказано. Також у пиві міститься вітамін Е – він є потужним антиоксидантом, який підтримує здоровий стан шкіри і сповільнює процес старіння. Також пиво підвищує потенцію. Пиво має низку стимулюючих ефектів на травну систему. Вони включають стимуляцію вироблення гастрину, шлункової кислоти, холецистокініну і панкреатичних ферментів.

Пиво відрізняється від інших алкогольних напоїв застосуванням в якості сировини хмелю. Здавна людина використовує численні корисні для здоров'я компоненти, що містяться в суцвіттях цієї рослини, які мають бактерицидні та протизапальні властивості.

Незважаючи на рекламну розкрутку пивоварних властивостей хмелю, він має безліч корисних, цілющих, властивостей, які досить яскраво виражені і позитивно впливають на здоров'я людини, а тому хміль застосовується не тільки в харчовій промисловості, а й у медицині

До складу суцвіть хмелю містяться лупулинові залози, що виробляють лупулін – смолоподібне речовина жовтуватого кольору, саме воно витягується з шишок хмелю при приготуванні пива і перетворюється на речовини, що надають пиву гіркуватий смак. В склад лупуліна входять альфа - і бета-кислоти, поліфеноли і ефірні масла, всі ці природні компоненти надають пиву корисні для здоров'я властивості.

З даних, отриманими вченими з голандського Гентського університету, кислоти, що входять в склад хмелю, окрім надання характерного смаку пива, також забезпечують антибактеріальну стійкість напою, виконуючи роль натурального консерванту. Було виявлено кислоту гумулон, якої міститься найбільше. Вона уповільнює процес руйнування кісток у людини, а саме розвиток остеопорозу, також має протизапальні властивості. Також гумулон гальмує розвиток ангіогенезу, тобто процесу утворення нових кровоносних судин, який є ключовим при формуванні пухлин.

Хміль також багатий поліфенолами – потужними натуральними антиоксидантами, що захищають від руйнівного впливу вільних радикалів. У цьому ж дослідженні було продемонстровано, що антиоксиданти пива заважають розвитку серцево-судинних захворювань і процесів старіння.

До групи поліфенолів відноситься і інше з'єднання – хопеин, що впливає на рецептори до естрогену, а тому здатна агрегувати на ракових клітинах молочної залози, матки, простати, а значить, дана речовина може інгібувати процес формування метастазів.

Наявність у складі пива всіх цих компонентів надають напою властивості, схожі на властивості хорошого вина. Та запам'ятайте! Надмірне вживання пива викликає залежність, що дуже небезпечно для здоров'я і зводить нанівець будь-які корисні ефекти.

ЗНИЖЕННЯ ВТРАТ І ВІДХОДІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ КОНЦЕНТРОВАНИХ ТОМАТНИХ ПРОДУКТІВ

Пігуль А.В., студ.3 курсу ФХТ, Пустовойтов В.П., Стрельченко Є.О. ЗТМЛ 1801м
Науковий керівник: ст. викладач Т.І. Маренкова
Сумський НАУ

Томати є найпопулярнішими і поширеними овочевими культурами в світі. В даний час переробка томатних відходів є актуальним завданням для харчової промисловості.

У виконанні цього завдання важливе місце набуває зниження втрат і відходів в процесі виробництва концентрованих томатних продуктів. В процесі виробництва томатних продуктів відходи утворюються на наступних стадіях: інспекція, мийка, дроблення, протирання, змішування.

Найбільша кількість відходів утворюється в процесі підготовчих операцій. При переробці томатів вцілому вигляді відходи складають: у очищених 37%, у неочищених 20-25%. До томатних відходів можна віднести: насіння, шкірку і томатні вичавки.

Вторинні продукти виробництва концентрованих томатних продуктів містять цінні поживні та біологічно активні речовини. томатні насіння містять (у%): 27-30 жиру, 25-35 азотистих і 11-18 безазотистих екстрактивних речовин, 2,5-5,8 мінеральних речовин і 12-25 целюлози. Шкірка томатів містить (в%): до 10 вологи, близько 70 целюлози, 5 пектинових речовин, 5,4 білків, 3,3 жиру, 6,5 золи і 2,5 каротину.

В процесі інспекції утворюються такі відходи: зелене листя і пагони. В отриманих відходах міститься глікоалколоїд Томатина (C50H83O21N). Він проявляє по відношенню до багатьох хвороботворних бактерій і грибів дію, подібну до дії антибіотиків. Томатина - речовина складного хімічного будови, з якого синтезується цінне ліки - кортизон. Ліки застосовується при лікуванні ревматизму, артриту, нейродерміту, бронхіальної астми та інших захворювань.

Одним з видів відходів, що утворюються при переробці томатів, є шкірка. Внаслідок сушіння, подрібнення, CO₂ - екстрагування можна отримувати харчової натуральний барвник з номером Е.

В процесі дроблення утворюються такі відходи: насіння. Насіння сушать, подрібнюють, піддають CO₂ - екстрагуванню для отримання томатного масла і білкової фракції. Використання CO₂ - екстрагування є більш вигідним методом по порівняно з екстракцією органічним розчинником. Отриманий шрот після обробки сатурованих водою і віджимання можна використовувати як основний компонент заливки при отриманні консервів. Також макуха насіння томатів застосовують в якості добавки до кормових сумішей. З насіння та макухи отримують рослинний білок. Виділений білок використовують для виробництва пластичних мас. Томатно-масляний екстракт і томатно-білкову пасту використовують при виробництві консервної, майонезної, маргаринової та хлібобулочної продукції. Томатне масло використовують в харчовій і парфюмерно-косметичної промисловості. Сухі і розмелені насіння додають до сухому томатному пюре, оберігаючи готовий томатний порошок від комкоутворення.

В процесі протирання утворюється велика кількість вичавок. кількість цих відходів залежить від умов попереднього підігріву, регулювання протиральних машин. Для зменшення втрат відходи після протирочної станції слід віджимати на пресах. Рідку фазу, отриману на пресах, з'єднують з протертою масою, що потім віддають на концентрування.

Також томатні відходи є сировиною для заготівлі силосу на зимовий період. При силосуванні втрати маси і поживних речовин становлять 2 - 15%, а при сушінні кормів вони становлять від 30 - 50%. Ще одним способом утилізації відходів томатного виробництва є отримання сухого томатного порошку з вичавки, шкірки і насіння томатів. Застосовується він як функціональний харчовий інгредієнт для внесення в продукти на основі пшеничного борошна, м'ясні продукти і томатну пасту. Томатний порошок застосовується в якості добавки при виробництві кетчупу зі свіжих томатних вичавок. Використання сухого томатного порошку для виробництва кетчупу має свої позитивні і негативні сторони. Виробництво з порошку є мікробіологічно більш безпечним способом. Готовий продукт містить велику кількість харчових волокон. Але виробництво томатного порошку вимагає витрат великої кількості енергії і дорогого устаткування. Томатні вичавки є хорошим джерелом лікопіну, білка, харчових волокон, пектину і масла. В даний час проводять дослідження з метою вилучення всіх цінних інгредієнтів з відходів. Подальші дослідження повинні вдосконалити ці технології і розширити спектр їх практичного застосування. Відходи концентрованих томатних продуктів в майбутньому можуть стати матеріалом для виробництва біопластика. Біопластик отримують з жирної фракції агро відходів вичавки томатів. Томатні відходи є адсорбентом і застосовуються, як матеріал для виробництва різного біопалива. Вихід біодизеля складе 98,5%.

Таким чином, на підставі наведених даних можна зробити висновок, що технології, засновані на отриманні та використанні вторинних і побічних продуктів переробки томатів, є перспективним біотехнологічним напрямком при створенні інноваційних препаратів для різних галузей.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО М'ЯСА У ВИРОБНИЦТВІ «IMPOSSIBLE BURGER»

Коркішко А.О., студ. 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

У лабораторіях компанії «Impossible Foods» смажать м'ясні котлети для «неймовірних» бургерів. Їх м'ясо шкварчить на пательні, і з нього навіть сочиться кров, але для його створення не було вбито жодної тварини. Традиційні вегетаріанські бургери з сої, бобів і сочевиці мають суху, розсипчасту текстуру, не схожу на яловичину. «Impossible Burger» змінив це: було створено новий вид продукції, яка має завдяки своєму рожевому кольору, соковитим краплям, димному смаку і можливості отримати ту характерно обсмажену скоринку, яку раніше міг запропонувати тільки смажений бургер з яловичиною. Вчені зробили штучне м'ясо, яке за текстурою і смаковими відчуттями ніяк не відрізняється від справжнього.

У чому суть цієї котлети для бургера? У неї особливий запах, смак і текстура. Вона містить цілий набір білків, які взаємодіють між собою, створюючи унікальний смак. Компанія «Impossible Foods» вважає, що головну роль в м'ясі грає молекула під назвою гем - саме вона додає м'ясу його колір і легкий присмак металу (вона містить в собі залізо). Гем – це простетична група в молекулах ряду білків, відповідальна за їх функціональність. У крові ця молекула міститься в білку підназвою гемоглобін, а в м'язах - в міоглобіні.

Цікаво, що глобіни (клас білків) можна знайти не тільки в тілах тварин, але і в рослинах. Наприклад, в коренях сої міститься леггемоглобін, де теж можна знайти гем. У леггемоглобіна в сої і міоглобіна в м'ясі однакова односпіральної 3D-структура, і обидва цих білкамістять гем. Виходить, заміник секретного інгредієнта м'яса можна отримати просто з рослин? Вірно, але є одна проблема - для цього буде потрібно дуже багато сої. Щоб добути всього один кілограм леггемоглобіну, знадобиться зібрати урожай з поля площею 4000 квадратних метрів.

Засновник і глава компанії «Impossible Foods» знайшов рішення цієї проблеми. Інженери витягли гени сої, що відповідають за леггемоглобін, і помістили їх в особливий вид дріжджів «*Pichia pastoris*» Потім вони нагодували модифіковані дріжджі цукром і мінералами, через що ті вирости і зробили величезну кількість гема. За словами компанії, таким методом можна готувати бургери зі штучного м'яса, причому на їх виробництво буде використовуватися лише 1/20 землі, необхідної для вирощування худоби, а кількість вироблюваних парникових газів скоротиться до 1/6.

Зрозуміло, для створення штучного м'яса, яке виглядало б як справжнє, недостатньо одного лише гема. У реальному м'ясі є величезна кількість різних елементів, які поєднуються між собою і створюють унікальний аромат. Щоб його передати, «Impossible Foods» використовує метод газової хромато-мас-спектрометрії. Вчені розігрівають шматочок справжнього м'яса, щоб воно почало виділяти запах. Цей запах прив'язується до шматочка волокна. Потім машина аналізує його і виділяє всі молекули, що відповідають за ті чи інші відтінки аромату.

Справжнє м'ясо тварин має унікальну структуру. Щоб її передати, вчені «Impossible Foods» виділяють в лабораторних умовах окремі білки м'яса. Суміш різних білків дозволяє відтворити структуру справжнього м'яса. Завдяки пшеничному білку котлета знаходить щільність і тягучість під час жування. А через картопляний білок під час обсмажування м'ясо твердне. Для додання м'ясу жирності «Impossible Foods» використовувала кокосовий білок, через який прибрала характерний для нього аромат. І, зрозуміло, компанія додала леггемоглобін, який додає страві «м'ясний» присмак. Насправді бургер з штучним м'ясом не так вже «неймовірний», як може здатися на перший погляд.

Компанія «Impossible Foods» відправила в Управління з контролю продуктів харчування і лікарських засобів (FDA) заявку на визнання свого штучного м'яса безпечним. У ній компанія перерахувала ряд причин, за якими соєвий леггемоглобін не становить загрози здоров'ю людини, зокрема, тому що його хімічний склад ідентичний іншим безпечним глобінам. FDA так і не визнала штучне м'ясо безпечним, але й небезпечним вони його теж не назвали. Результати досліджень здалися недостатніми. Компанія провела ряд додаткових дослідів: вчені годували штучним м'ясом лабораторних щурів і не виявили ніяких негативних наслідків.

«Impossible Foods» вважає, що їх розробка безпечна тільки тому, що володіє аналогічною структурою з іншими білками, але це не означає, що вони ідентичні. У них різні амінокислотні послідовності, а навіть невеликі відмінності можуть дати особливий ефект.

На даний момент «неймовірні» бургери з штучним м'ясом подають в деяких ресторанах в США. «Impossible Foods» відкрила завод і планує збільшити виробництво свого продукту з 300 тисяч одиниць на місяць до одного мільйона. Можливо ми стоїмо на порозі нової ери високотехнологічної геномодифікованої їжі.

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПАКУВАННЯ

Козел В.Ю., студ. 3 курсу ФХТ, Бондаренко В.О., студ. 2 м курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Сучасна пакувальна галузь використовує широкий спектр видів упаковок, за формою та матеріалами. Стрімко розвиваються технології й способи пакування харчових продуктів.

Термін «скін» (англ. skin — шкіра) - пакування, яке виготовляється обтягуванням предметів полімерною плівкою, розташованих на тонкій підкладці. З того моменту коли пакування з'явилося в технологічній промисловості воно пройшло досить великий шлях модернізації. Наприклад, для скін - пакувань використовують спеціальні плівки з поліетилену, товщина яких залежить від розмірів та маси предметів пакування. У якості підкладки можуть використовувати такі види картону як крейдований, не крейдований та перфорований або інший матеріал, що пропускає повітря. Скін застосовується також у вигляді елементів, які амортизують, під час транспортування продукції. Маючи всі переваги класичного пакування з вакуумом, скін завжди представляє товар у найкращому виді, не деформуючи його під навантаженням. Великою перевагою та показником пройденого шляху модернізованості є те, що за одну операцію, не потрібно виготовляти форми й робити зварювання також є й ще одна сторона медалі - блістер-пакування більш універсальне. Його можна використати для впаковування більш тендітних товарів, які можуть деформуватися через плівку при скін-методі. Взагалі слово "блістер" прийняли для позначення пакування, сформованого з плівок під дією температури (плівка набуває пластичності) та тиску. Об'єднавши ці фактори, утвориться об'ємна форма пакування, яка дійсно нагадує міхур. Процес вакуум-формування здійснюється двома способами: негативним – матеріал втягується в поглиблення форми (формування в матриці) і позитивним – матеріал формується на поверхні опуклої форми пуансона (формування на пуансоні). Пуансон може бути рухливим і нерухомим, з додатковим підігрівом також і без нього. Формування об'ємного пакування в матриці використовується для виготовлення виробів з невеликим ступенем витяжки матеріалу, проте істотне зменшення товщини матеріалу спостерігається у днищі упаковки, а також кутових елементах, що приводить до його не рівномірності. Спосіб формування впакування на пуансоні застосовують для виробів, у яких товщина стінок верхньої частини найбільша, також коли необхідно виготовити виріб з підвищеним ступенем витяжки матеріалу. Також блістер-пакування використовують тоді, коли виникають проблеми притиснення упакованого товару до нагрітої плівки, а також коли не має стабільного закріплення товару на підкладці, у випадку використання скін-пакування.

На сьогоднішній день при розробці сучасного пакування набувають популярності 3D-моделювання - візуалізація готового продукту для споживача, до його виходу на лінію упаковки, значне заощадження коштів та матеріалу. Також необхідно звернути увагу на ще один вид упаковки-полімерне пакування, адже на даний момент людство зіткнулось з проблемою полімерних відходів. Наповнення поліетилену мармуром здатне пришвидшити його біодеградацію, але при цьому відбудеться часткова втрата прозорості, а плівка набуде білого відтінку. Стретч - плівки можна довести УФ - випромінюванням до руйнування, кінцевим результатом якого буде біорозкладання під дією хімічних та мікробіологічних процесів.

В даний період часу на світовому ринку досить часто розвивається виготовлення картонів для упаковки. Відповідно, споживач хоче отримати не лише виготовлену продукцію з дотриманням всіх технологічних умов, але й гарно оформлене поліграфічними технологіями пакування. Як для кожного технологічного процесу, для вище перерахованих вимог споживача необхідне дотримання вимог. А саме, оптичні вимоги (глянець чи білизна), фізико-механічні (жорсткість, деформація при видовженні та стисканні, стійкість до продавлювання), друкарсько-механічні (адгезія до фарб, лаків), бар'єрних характеристик. На такі деталі важливо звертати увагу, адже технологічні характеристики картону визначають поведінку і взаємодію його з іншими матеріалами в процесі виготовлення продукції для пакування, а ще не мало важливим моментом є те, що це впливає на експлуатаційні характеристики.

Враховуючи всі моменти, наприклад такі як потрапляння клею до упаковки, термостатичності клейових матеріалів упаковки, стреч – плівок, якості картонів та шкідливості полімерів, можна зробити висновок, що сучасні підприємства для виготовлення упаковок для своєї продукції мають великий спектр щодо вибору. Але слід пам'ятати, що кожне підприємство звертає увагу на вигідність пакування, а не на модернізацію. Адже, як і в кожній галузі, підприємця цікавить в першу чергу фінансова сторона питання. Звичайно з того часу, як тільки з'явилась харчова промисловість разом нею була зароджена ідея упаковок. Також кожен розуміє, що з кожним роком прогрес ставав помітнішим і новизна впроваджувалась в ногу з часом. Але і всі ми прекрасно знаємо, що не кожне підприємство може собі дозволити найновіше обладнання упаковки, тому більшість обирає стратегію «ціна-якість». Але хотілося б, що власник кожного підприємства задумувався не лише про вигідність для себе, а й про користь для суспільства.

КОРИСТЬ ВЕГЕТАРІАНСТВА

Князев А.І., студ. 4 курсу ФХТ
Науковий керівник: старший викладач Т. І. Маренкова
Сумський НАУ

У наш час існує багато нових видів дієт, які неоднаково добре сприймаються науковцями різних сфер, а також більшістю звичайних людей. Це такі види харчування як вегетаріанство, веганство, сиродство і тому подібні. На даний час вегетаріанство більш розповсюджене серед вище зазначених. Його основою є відмовлення від вживання м'яса та риби, але дозволяється вживати інші продукти тваринного походження, як молоко та кисломолочні продукти та яйця, на відміну від веганства, де заборонено приймати будь-яку їжу тваринного походження і навіть мед. Близько 7-8 років тому у мережі Інтернет почала розповсюджуватися чулка про те що ВООЗ визнало що вегетаріанство являє собою психічний розлад, але ця інформація була спростована. Головними чинниками, які підбурюють людину відмовитися від споживання м'яса є почуття вини перед вбитими тваринами та прагнення до харчування здоровою їжею. МАДР – міжнародне агентство з питань вивчення раку довели, що вживання більше 50 грам червоного м'яса на добу збільшує ризик розвитку колоректального раку на 18%, а також простежувався розвиток раку підшлункової залози та раку простати. Дослідження академії харчування США доказують, що грамотно підібрана вегетаріанська дієта підходить на всіх важливих етапах розвитку людини, таких як вагітність, годування грудьми, дитинство, юність, зрілість, а також для людей які займаються спортом. Рослинні раціони більш екологічно стійкі, ніж раціони, багаті продуктами тваринного походження, оскільки вони використовують менше природних ресурсів і пов'язані з набагато меншою шкодою для навколишнього середовища. Вегетаріанці і вегани схильні до зниженого ризику певних захворювань, включаючи ішемічну хворобу серця, діабет 2 типу, гіпертонію, деякі види раку і ожиріння. Низьке споживання насичених жирів і високе споживання овочів, фруктів, цільного зерна, бобові, соєві продукти, горіхи і насіння (всі багаті клітковиною і фітохімічними речовинами) є характеристиками вегетаріанської і веганської дієти, які виробляють більш низькі рівні загального холестерину і ліпопротеїнів низької щільності і кращий контроль рівня глюкози в сироватці. Ці чинники сприяють зниженню хронічного захворювання. Але вегетаріанцям потрібні надійні джерела вітаміну В-12, такі як збагачені продукти або добавки.

Статистика показує, що смертність від ішемічної хвороби серця у вегетаріанців була на 24% нижче, ніж у не вегетаріанців в порівнянні зі звичайними їдцями м'яса смертність від ішемічної хвороби серця була на 20% нижче у випадкових їдців м'яса, на 34% нижче у людей, які їли рибу, але не м'ясо, на 34% нижче у лактозо вегетаріанців і на 26% нижче у веганів. Коефіцієнти смертності у віці 16-89 років були розраховані за допомогою регресії Пуассона, і всі результати були скориговані з урахуванням віку, статі та статусу куріння.

Також були проведені дослідження на предмет втрати ваги: 62 жінки із надлишковою вагою були поділені на дві групи, перші 28 трималися дієти NCEP, а другі - веганство. Заміри ваги відбувалися через 1 та 2 роки. Жінки першої групи в середньому за перший рік втратили 1,8 кг, другої - 4,5 кг, а через 2 роки дієти - 0,8 кг проти 3,1 кг відповідно.

Щоб рослинна дієта була корисною вона повинна бути ретельно та уважно підібрана. Необхідно повільно відмовлятися від їжі тваринного походження, та заздалегідь спланувати свій раціон, щоб отримати досить поживних харчових речовин для підтримання свого організму. Якщо компенсувати відмову від м'яса малопоживною їжею, то користі від такого харчування буде мало. Слід вживати досить багато здорової рослинної їжі (фрукти, насіння, овочі), а тваринний білок замінити на рослинний, вживаючи бобові, продукти із сої та горіхи. Якщо людина має певний вид захворювань (цукровий діабет, гастрит) необхідно перш за все консультуватися із лікарем, оскільки можливі погані наслідки. Роблячи висновок, можна зазначити, що користь від вегетаріанства дійсно існує, про що свідчать різні дослідження, але треба підходити з розумом до такої дієти, щоб не отримати протилежний ефект.

Список використаних джерел:

1. Melina V. Position of the Academy of Nutrition and Dietetics: Vegetarian Diets. [Електроннийресурс] / V. Melina, W. Craig, S. Levin // Academy of Nutrition and Dietetics. – 2016. – Режимдоступудоресурсу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27886704>.

2. Mortality in vegetarians and nonvegetarians: detailed findings from a collaborative analysis of 5 prospective studies. [Електроннийресурс] / [T. Key, G. Francer, M. Thorogoodtain.] // US National Library of Medicine. – 1999. – Режимдоступудоресурсу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10479225>.

3. Turner-McGrievy G. A two-year randomized weight loss trial comparing a vegan diet to a more moderate low-fat diet [Електроннийресурс] / G. Turner-McGrievy, N. Barnard, A. Scialli // University of North Carolina at Chapel Hill. – 2007. – Режимдоступудоресурсу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17890496?dopt=Abstract>.

ВИКОРИСТАННЯ БОРОШНА НУТУ У ВИРОБНИЦТВІ КУЛІНАРНИХ СТРАВ ТА ВИРОБІВ

Князев А.І., студ. 4 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Борошно нуту - продукт харчування, який отримують шляхом подрібнення нуту. Борошно нуту особливо користується попитом в країнах Азії, Індії, Пакистані. Воно смачне, поживне, містить безліч корисних для здоров'я елементів.

Борошно нуту виготовляється з рослини сімейства бобових. Нут - це турецький горох (лат. *Cicer arietinum*). Нут, згідно з традиціями культур, включають в свій раціон народи вже більше 7500 років. Хоч цей продукт і не звичний був раніше для харчування слов'янських народів, споживчий попит на нут поширився і по європейському континенту.

Щоб отримати борошно нуту, використовують спеціальні млини, через які пропускають боби нуту і подрібнюють до стану однорідного борошна. Існують різні фракції помелу в залежності від використання. Борошно нуту має приємний горіховий присмак.

Калорійність нутового борошна становить 337 ккал на 100 грамів продукту, білків 10.9 м (~ 44 ккал), жирів 2.9 м (~ 26 ккал), вуглеводів 66 р (~ 264 ккал), енергетичне співвідношення (б / ж / у) : 13% / 8% / 78%. У хімічному складі нутового борошна представлені: бета-каротин, вітаміни А, В1, В2, В5, В6, В9, С, Е, К і РР мікро- і макроелементи (калій, кальцій, магній, залізо, цинк, селен, мідь і марганець, залізо, хлор і сірка, йод, молібден, бор, ванадій, олово, титан, кремній, кобальт, фосфор і натрій), амінокислоти (лізин, треонін). Саме за рахунок цього будь-яка випічка з використанням борошна з турецького гороху відрізняється підвищеною біологічною цінністю. Борошно нуту в своєму складі містить також чимало розчинних харчових волокон (так званої дієтичної клітковини), які необхідні організму людини для здоров'я і повноцінної життєдіяльності. Крім харчових волокон, які сприяють нормалізації роботи кишечника, борошно нуту містить насичені і ненасичені жирні кислоти, які надають неоціненне вплив на організм людини.

Завдяки унікальному складу і численним корисним властивостям борошно нуту відносять до найцінніших дієтичних продуктів харчування. При додаванні борошна нуту в страви підвищуються поживність, біологічна цінність і смакові якості готових виробів

Доведено, що введення борошна нуту в раціон харчування покращує травні процеси і зміцнює імунітет. Завдяки своєму унікальному складу нут є не тільки корисним і поживним продуктом харчування, але також позитивно впливає на організм.

Нут корисний для серцево-судинної системи. Він сприяє зниженню вмісту холестерину в крові, нормалізує артеріальний тиск, зміцнює і підвищує еластичність стінок судин і артерій, попереджає розвиток запальних процесів і утворення тромбів, знижує ризик виникнення інфаркту та інсульту. Стабілізує рівень цукру в крові, тому неоціненна його користь і для діабетиків.

Нут благотворно впливає на травну систему. Завдяки вмісту розчинних і нерозчинних харчових волокон турецький горох очищає організм, допомагає позбутися від запорів, запобігає розмноженню шкідливих бактерій і розвиток гнильних процесів. Тим самим нут запобігає ризику розвитку онкологічних захворювань в кишечнику.

Нут покращує обмін речовин і сприяє зниженню ваги. Ця культура має сечогінну дію і разом з відходами виводить з організму жовч, здатна розчиняти жовчні камені, позитивно впливати на роботу печінки, жовчного міхура і селезінки.

Борошно нуту не містить глютен. Глютен - гнучкий білок або клейковина. Він може бути корисним, а може нести шкоду, в залежності від кількості використання його в добовому раціоні. Є категорія людей із захворюванням тонкої кишки, для яких ця речовина в складі є небезпечною. Обумовлено це генетичної хворобою (целиація), яка характеризується непереносимістю глютену. Борошно нуту здатне зробити корисними хлібобулочні традиційні вироби і покращити раціон людей з рідкісним захворюванням. Борошно з турецького гороху додає хлібобулочним виробів незрівняний смак і робить продукти більш ситними і енергетично цінними. Широкого застосування знайшло використання борошна нуту для випічки кондитерських виробів.

Нутове борошно входить до складу деяких панірувальних сумішей для панірування рибних і м'ясних і страв. Крім цього, явную гідністю борошна з нуту вважається його здатність при смаженні не вбирає в себе масло рослинне. Борошно нуту застосовується в якості згущувача для соусів, супів і тушкованих страв, каш..

Таким чином, борошно нуту має високу харчову цінність, що дозволяє розглядати його перспективною сировиною для збагачення кулінарних страв і виробів.

ВИКОРИСТАННЯ МІКРОЗЕЛЕНІ АМАРАНТУ У ХАРЧУВАННІ

Єрмак К.Г., студ. 3 курсу ФХТ, Коваленко О.О., студ. 2 м курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

У всьому світі спостерігається тенденція віддавати перевагу здоровому харчуванню та екологічно здоровій їжі. На сторінках фуд-блогерів, які пропагують здоровий спосіб життя і усвідомлене харчування, на кулінарних акаунтах побачимо чимало красивих знімків, на якій зафіксовані апетитні страви з мікрогрінном,

Що таке мікрогрін? Це маленькі стебла овочів, які збирають зазвичай від 5 до 15 днів після проростання. Їх розмір лише кілька сантиметрів. Три харчові компоненти мікрогрину: центральний стовбур, сім'ядольні листки (виносяться з паростком на поверхню) і молоде листя. Мікрогрін почав з'являтися у меню шеф-кухарів ще в 1980-х, в Сан-Франциско. Спочатку було запропоновано дуже мало різновидів: рукола, базилік, буряк, капуста та суміш під назвою Rainbow Mix. Мініатюрний мікрогрін позитивно впливає на людське здоров'я. У дослідженні Коледжу сільського господарства та природних ресурсів штату Меріленд (AGNR) та Міністерства сільського господарства Сполучених Штатів (USDA) підтверджується, що мікрогрін має більшу поживну цінність, ніж зріла рослина. Їх команда провела дослідження, щоб порівняти кількість вітамінів С, Е, К та бета-каротину в 25 видах мікрогрину та їх дорослих аналогів. Було виявлено, що мікрогрін утримує від 4 до 40 разів більше поживних речовин, ніж зріла рослина. Отже, користь мікрогрину колосальна. В зелені безліч вітамінів і мікроелементів, а так як рослина знаходиться тільки на початку свого становлення — природа дає йому максимум необхідних корисних речовин у високій концентрації. Мікрогрін очищає організм, омолоджує клітини тіла і сприяє омолодженню шкіри, прискорює ріст волосся. Також він дуже корисний для травлення і крові. Калорійність продукту настільки низька, що організм на його перетравлення витрачає більше енергії. За деякими показниками мікрозелень має в 30 разів більший вміст корисних для організму людини речовин, ніж рослина, що вже сформувалася.

Сьогодні мікрозелень амаранту стала не просто прикрасою страв високої кухні, але і частиною політики багатьох ресторанів, які включають її в своє меню за порадами відомих експертів з харчування. Попит на мікрозелень особливо зріс після того, як в 2006 році вона стала національною тенденцією високої кухні. При постійному вживанні мікрогрину амаранту зменшується ризик розвитку цілої низки захворювань. Цілющі і лікувальні властивості мікрозелені амаранту обумовлені наявністю великої кількості корисних речовин. Тут містяться вітаміни групи В і С, каротин, рутин, а також є велика кількість майже ідеального білка, рослинних жирів і клітковини.

Мікрозелень амаранту цінується прихильниками здорового харчування не тільки за її цілющі властивості. Любителі кулінарії можуть проводити з мікрогрінном різні експерименти. Так, мікрозелень можна вживати в їжу в сирому вигляді, робити основою салатів, доповнювати нею сендвічі, роли, а також мініатюрні листочки можуть бути подрібнені і додані в сік. Мікрозелень амаранту рекомендується використовувати в якості гарніру до піци, супів, омлету, каррі та інших теплих страв. Все це дає можливість підвищити естетичну привабливість і загальне враження від страви.

На думку шеф-кухарів багатьох ресторанів, мікрозелень амаранту найкраще підходить для застосування в сирому вигляді, оскільки делікатний характер мініатюрних рослин не витримує сильного теплового впливу. Вони мають м'який, землистий смак, який служить прекрасним доповненням солодких і солоних страв, і все ж таки мікрогрін краще використовувати як гарнір. Його можна нарізати на шматочки лосося або макарони, покласти в бутерброди і змішати з зеленими салатами. Причому додавати зелень амаранту найкраще на самому останньому етапі приготування страви: якщо її піддавати тривалому нагріванню, делікатні листочки в'януть. Тому мікрогрини в стравах не витримують сильних заправок і соусів. Micro Red Amaranth добре поєднується з зеленими яблуками, з апельсинами, морквою, солодким перцем, цибулею і морепродуктами.

Сьогодні кухарі з творчим підходом використовують мікрозелень амаранту для поліпшення візуальної привабливості своїх кулінарних страв. Micro Red Amaranth продовжує залишатися популярним завдяки своєму яскравому кольору і переконаності кухарів в тому, що споживачі спочатку їдять страву очима, і це особливо правильно, коли люди вважають за краще обідати далеко від дому. У другій особливості споживачів впевнена американський художній шеф-кухар Елісон Кріспін. На її думку, в страві необхідно збалансувати смак, колір і фактуру, і треба зробити це «як паллету художника», а яскраві фіолетові, червоні або зелені листочки амаранту надають тарілці зі стравою більш привабливого вигляду.

Багато кухарів для своїх ресторанів і кафе намагаються вирощувати мікрозелень, в тому числі амарантову, щоб подати на стіл щойно зрізану. Так склалося, зокрема, в київському ресторані «Eight».

Таким чином, за твердженням експертів, сьогодні мікрогрін амаранту являє собою зростаючий сегмент ринку в розвинених країнах. Ресторанні кухарі використовують ці рослини, щоб додати незвичайні аромати, кольори і креативне представлення до страв, пропонувані тим висококласним споживачам, хто піклується про своє здоров'я.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗРОБКИ НОВИХ ПРОДУКТІВ НА ОСНОВІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ІНГРЕДІЄНТІВ

Дзюба О.М., студ. 3 курсу ФХТ, Демиденко Г.В., студ. 2 м курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Причиною появи функціональних продуктів стала недостатня забезпеченість населення Землі мікро- і макроелементами (мінералами), амінокислотами, вітамінами, харчовими волокнами. Їх дефіцит спостерігається як у населення країн, що розвиваються, так і у населення розвинених країн. Ще однією причиною поширення функціональних продуктів є спосіб життя звичайних людей, що характеризується різким зниженням фізичної активності, що призводить до підвищення вимог до якості їжі.

Вперше концепція функціонального харчування була сформульована в Японії ще на початку 80-х років минулого століття, коли урядом були ініційовані 86 проектів по системній оцінці функціональних властивостей харчових продуктів та інгредієнтів. До 1987 року в країні вироблялося вже близько 100 найменувань таких виробів. Японські дослідники внесли величезний вклад в розробку понятійного апарату функціонального харчування, в розробку нормативно-правової бази та класифікації продуктів функціонального харчування. У 1991 р була розроблена і затверджена Концепція харчових продуктів для певного впливу на здоров'я (of Foods for Specified Health Use). У Законі про вдосконалення харчування (Nutrition Improvement Law) були згруповані харчові продукти для дієтичного і спеціального харчування.

Споживчі властивості функціональних продуктів включають три складові: харчову цінність, смакові якості, фізіологічний вплив. Традиційні продукти, на відміну від функціональних, характеризуються тільки першими двома складовими. Продукти здорового харчування не є ліками, проте вони допомагають попередити хвороби старіння організму в ситуації, що виникає при певній екологічній обставині. На сьогоднішньому етапі розвитку ринку (по теорії Д. Поттера) використовуються 7 основних видів функціональних інгредієнтів: харчові волокна, вітаміни, мінеральні речовини, поліненасичені жири, антиоксиданти, олігосахариди, мікроелементи, біфідобактерії.

Структура і якість продуктів харчування трансформуються в міру розвитку суспільства, науково-технологічного прогресу і нових знань, що змінюють умови організації ведення народного господарства і вимоги до переробки сировинних ресурсів. Ці підходи лежать в основі концепції збалансованого здорового харчування. Дієтологи різних країн приходять до єдиної думки, що основна причина високого зросту кількості важких хронічних захворювань за останні десятиліття пов'язана зі зміненням хіміко-біологічним складом і якістю харчових продуктів.

Сучасні промислові технології виробництва продукції рослинного та тваринного походження, технологічна обробка сільськогосподарської сировини, внесення великої кількості різного роду добавок в процесі виробництва харчової продукції та їх вживання завдають шкоди нашому організму. Їжа може лікувати, а може шкодити, бути джерелом і носієм великої кількості потенційно небезпечних і токсичних речовин хімічного та біологічного походження, які потрапляють в продукти харчування з сировини і в процесі його виробництва. До числа основних причин низьких обсягів виробництва даної продукції слід віднести слабкий попит з боку основної частини населення нашої країни, що має невисокий рівень доходів. Як правило, зазначена продукція знаходиться в більш високому ціновому сегменті ринку і доступна обмеженому колу населення. Слід також зазначити слабку інформованість населення про користь для здоров'я цієї харчової продукції всіма віковими групами населення, зниження ризиків захворювань.

Харчування є одним з основних умов життєдіяльності організму. Недолік або надлишок харчування в сучасному світі є фактором розвитку захворювань шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної, ендокринної систем, карієсу зубів. Від організації харчування залежить здоров'я, працездатність людини і тривалість життя. Будь-які корисні властивості функціональних харчових продуктів повинні ґрунтуватися на надійних і точних наукових критеріях, включаючи ретельні дослідження безпеки та ефективності. Взаємодія з іншими дієтичними компонентами і потенційні несприятливі взаємодії з фармацевтичними агентами повинні бути чітко визначені. Функціональні продукти можуть стати частиною ефективною стратегії, спрямованої на максимальне поліпшення здоров'я і зниження ризику захворювань, тільки при дотриманні всіх принципів здорового способу життя.

Таким чином, розробка нових продуктів на основі функціональних інгредієнтів дозволить забезпечити в харчовому раціоні необхідний рівень есенціальних мікронутрієнтів, а також буде сприяти профілактиці неінфекційних захворювань і зміцненню здоров'я.

Поліпшення економічного становища народного господарства і зростання добробуту населення в майбутньому періоді повинно стати основним стимулом, як для зростання виробництва продуктів здорового і функціонального харчування, так і для їх споживання.

ВИКОРИСТАННЯ БОРОШНА ЛЬОНУ У ВИРОБНИЦТВІ КУЛІНАРНИХ СТРАВ, БОРОШНЯНИХ ТА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБАХ

Гіріченко С.С., студ. 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Борошно льону - цінний продукт харчування, що отримується внаслідок переробки насіння льону (лат. *Linum*), трав'янистої рослини. Борошно льону виробляється з лляного шроту, що залишився після холодного віджиму олії, і є одним з найбільш корисних продуктів борошномельного виробництва. Борошно отримують шляхом перемелювання і очищення лляного насіння, а отриману сировину потім знежирюють і висушують. Знежирення є важливим етапом в процесі приготування борошна, тому борошно і подрібнене насіння льону - це абсолютно різні продукти. У борошні повністю відсутній такий компонент лляного насіння, як жирна олія, в якій при всіх своїх корисних властивостях швидко починаються процеси окислення, що призводить до псування продукту. Тому лляне борошно і продукти з нього придатні для тривалого зберігання.

Хімічний склад борошна льону робить його вельми корисним для організму продуктом. Великий вміст в борошні льону клітковини, рослинного білка, мікроелементів (калію, магнію, цинку), вітамінів В1, В2, В6 і фолієвої кислоти, дозволяє використовувати борошно в якості сировини для випічки хлібобулочних, кондитерських виробів дієтичної кухні. Крім того, завдяки вмісту поліненасичених жирних кислот, борошно льону використовується в якості компоненту спортивного і лікувального харчування, для профілактики розвитку атеросклерозу і онкологічних захворювань. Дієтичні властивості лляного борошна обумовлюються його позитивним впливом на серцево-судинну, травну і видільну системи організму. За смаковими якість борошно льону дещо відрізняється від пшеничного або житнього, покращуючи аромат і смак виробів. Крім випічки, борошно льону можна використовувати для приготування різних соусів, каш, панірування і навіть киселю.

Борошно льону містить всілякі корисні компоненти, але зобов'язано своєю лікувальною репутацією трьом з них: омега-3 незамінні жирні кислоти, лігнани, клітковині.

За кількістю амінокислот білок лляного борошна можна порівнювати з білками сої, які вважаються найбільш поживними протеїнами рослинного походження. У лляного борошна переважають глобуліни високої молекулярної маси (58-66%), частка альбумінів в загальному обсязі білкової складової -20-42%. Кількість білка доходить до 50% від загальної маси продукту.

Борошно льону багате жирами (13%), при цьому відрізняється низьким вмістом насичених жирних кислот. Унікальність лляного борошна полягає у високому вмісті в ньому α -ліноленової і лінолевої кислот. Ці поліненасичені жирні кислоти (ПНЖК) виконують ряд важливих біологічних функцій в організмі людини і входять до складу практично всіх клітинних мембран. Баланс двох типів ПНЖК (α -ліноленової і лінолевої) важливий для гомеостазу і нормального розвитку організму людини.

Близько 30% припадає на клітковину і харчові волокна. Харчові волокна в лляному борошні представлені оболонками клітин рослини, що складаються з полісахаридів. На клітковину припадає приблизно 28% сухої маси борошна льону. Вміст розчинних і нерозчинних волокон варіює зазвичай в межах 20:80 - 40:60. На водорозчинну фракцію клітковини доводиться 7-10% від сухої маси лляного борошна. Нерозчинна фракція клітковини містить целюлозу і лігніни. Обидві форми клітковини цінні через їх фізіологічної дії (сприяють роботі кишечника, зменшують атеросклероз і жирові відкладення, виводять з організму токсичні речовини).

До складу лляного борошна входять складні фенольні кислоти. Загальний вміст фенольних кислот в лляному насінні становить від 7,9 до 10,3 мг / г. Своєрідний гіркуватий смак лляного борошна надає глікозид лінамарін. Борошно льону є одним з найбагатших джерел лігнанів, що відносяться до класу фітоестрогенів, здатних пригнічувати ріст і розвиток ракових клітин. Цінується і вітамінний склад лляного борошна, який представлений вітамінами В1, В2, В6, Е, фолієвою кислотою. Борошно льону багате калієм, магнієм, фосфором, кальцієм і іншими мікроелементами. Борошно льону містить невелику кількість вуглеводів, і тому має здатність зменшувати калорійність страв, знижувати їх глікемічний індекс. Воно підходить для дієтичного та дитячого харчування. Калорійність лляного борошна - 270 ккал на 100 грамів продукту.

Борошно льону не вимагає тривалої термічної обробки, тому його можна використовувати для приготування каш, соусів, запіканок, киселів, заправляти ним супи, фарші, жульєни. Борошно льону надає випічці приємний коричневий відтінок, а також неповторний смак і аромат. Лляне борошно часто використовують для панірування биточків і котлет. Крім того, лляне борошно має вологопоглинаючі властивості, чим пояснюється його здатність продовжувати термін свіжості продуктів.

Таким чином, борошно льону має високу харчову цінність, що дозволяє розглядати його в якості добавки для збагачення кулінарних страв, борошняних та кондитерських виробів з метою надання їм профілактичних властивостей.

THE INTEGRATION BETWEEN PEARL POWDER AND FISH POWDER IN BISCUIT

Shen Yunjian, Master 2 year FTF

Scientific advisor: PhD, Associate Professor T.M. Stepanova

Sumy NAU

Pearl is the product of nature. When sand or microbes invade the mantle of the pearl shell, the shell is secreted to excite the calcium carbonate liquid-alpine, and the foreign matter is surrounded by layers, thereby producing pearls. Most of the natural pearls are eaten and cured. In recent years, artificial pearls have been cultivated in various places, but most of them are used as decorations.

The pearls are brilliant and radiant, and they are not only high-grade decorations, but also valuable health care drugs. According to analysis, the pearl contains about 95% calcium carbonate and 4% hard protein. It also contains various elements such as silicon, iron, zinc, potassium, magnesium and phosphorus. According to research, calcium carbonate can neutralize gastric acid, and calcium ions can promote human vitality. To improve human health. Hard eggs contain a variety of amino acids that the human body cannot synthesize. Regular use can enhance the body's metabolism, promote the regeneration of epidermal cells, make the skin soft and white, moisturize and smooth, reduce wrinkles, and rejuvenate youth. Therefore, the ancient doctors used natural pearls for health treatment and used for growing long muscles to help the healing of wound ulcers.

According to the record, far away from the Jin Dynasty, medical scientists have affirmed the anti-aging, slow-reducing and longevity of pearls. In the Tang Dynasty, the secret recipe of the palace used pearls as an important component of beauty products and as a medicine for treating facial skin diseases. In the Ming Dynasty, the Compendium of Materia Medica records that the pearls are served with Pinggan, Yangyin, Breath, calm and moist. Color and external application can help the muscles. Modern medicine also affirms that pearls have the functions of clearing away heat and detoxifying, calming and calming the nerves, calming the liver and improving eyesight, astringent positive blood, indomethacin, etc. Many traditional Chinese medicine prescriptions are inseparable from pearls. Especially for The heart of the town is shocked, uneasy about the mind, restless nights, sometimes horror and epilepsy, convulsions, acute convulsions and other symptoms have obvious curative effect.

Because of the medicinal value of pearls, pearls are the beauty of skin care According to the data, many emperors and art stars have chosen pearl beauty and anti-aging, and the famous female emperor Cleopatra in the history of the world. I often drink a kind of wine containing pearls and is famous for glamorousness. In the early Tang Dynasty, Princess Yongtai loved the Sanqi pearl cream prepared with Dingqiu pearl to delay the aging of the skin; the Empress Dowager Cixi also paid great attention to it in the Qing Dynasty. Beauty and anti-aging, insist on taking pearls (take pearl powder every 7 days), the skin is still delicate and moist, and energetic in the following year. The modern Peking Opera master Mei Lanfang also takes pearls for a long time, until the skin is still lustrous and lubricated in his later years. Many ladies in modern times also have the habit of taking pearls to nourish. Nowadays, more and more people in our country have begun to pay attention to beauty skin care and beauty. Among them, many people also use skin care products made of pearls to make them more and more comfortable. Thus, applying pearl powder into a kind of food is possible.

I studied the process of extracting active calcium from Katsuwonus pelamis bone calcium by using citric acid malic acid. The effects of malic acid ratio, acid concentration, extraction time and extraction temperature on the extraction rate of fish bone calcium were investigated. At the same time, according to the optimal process obtained by orthogonal optimization, calcium is extracted, and the active calcium product is prepared by drying.

The last study has shown that the integration of fish bone powder and biscuit has a considerable commercial value. Nowadays, a lot of waste produced by pearl is able to be recycle as well. After pearl processing, plenty of pearl pieces produced. Thus, these pieces can be collected, further, applying them to other ways.

This study provides how to take advantage of these scraps. We can integrate them into food so that developing a functional food--functional biscuit. Pearl powder and fish bone powder are added into biscuit at the same time. The nutritive value can be attained through analysis. In addition, we can do some comparisons to acquire the best formula on the senses. Finally, we can get the result that this biscuit has the potential of being a supplement of calcium, meanwhile, it has good performance on the senses.

АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИДИ ПАКУВАННЯ

Теслев С.М., студ. 2 м курсу, ФХТ
 Науковий керівник: к.т.н. доцент О.Ю.Мельник
 Сумський НАУ.

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини - невід'ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України.

З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

В останні роки, з метою запобігання забрудненню природного середовища від пластику, вчені в усіх кутках світу стали працювати над розробленням еко-упаковки та їстівного посуду. Виробництво такого посуду та упакування для їжі набагато екологічніше, оскільки сировиною для такого посуду є органічні натуральні матеріали, а не пластик. І навіть якщо після вживання їжі це упакування буде викинуте, воно не забруднить ґрунт, а стане відмінною їжею для мікроорганізмів.

Одна з перших ініціатив з масового виробництва їстівного посуду належить доктору Девізу Едварду з Гарварду. В якості їстівної упаковки він запропонував створити «Wiki Cells» («вікіклітини»). Wiki Cells – тонка мембрана з натуральних харчових продуктів, яка містить рідини, емульсії, піни або тверді речовини. Іншими словами, ця мембрана – біорозкладні полімери та харчові добавки.

Їстівні склянки й ложки, смачні контейнери для зберігання їжі, упакування зі смаком винограду або томатів стали виготовляти у Польщі, Беларусі, Чехії, Бельгії, США, Германії, Японії, Італії, Франції, Великобританії і в багатьох інших країнах.

В Україні почали виробництво екологічно безпечного одноразового посуду. Тепер українці зможуть користуватися замість пластикових стаканчиків їстівними заміниками.

Посуд з висівок і очерету привозять в нашу країну з Польщі та Індонезії, однак їстівні склянки для кави виробляють в Україні. Склянки роблять з вафельних листів і накривають такими ж кришками. Однак такий посуд має певні недоліки - тримає форму до 10 хвилин.

Крім того, на виробництві в Сумах створили пакети з полісахаридів. За смаком вони нагадують локшину. Продукт ще вдосконалюють, втім, переваги вже очевидні - розкладається він за три тижні і не шкодить навколишньому середовищу.

Біопосуд та їстівні пакети, які не шкодять навколишньому середовищу, розробила науково-дослідницька група під керівництвом доцента факультету харчових технологій Сумського національного аграрного університету Дмитра Бідюка. Матеріалом для посуду став природний білок, який повністю засвоюється організмом. У білковому посуді навіть можна розігрівати їжу – він витримує температуру кипіння води. Пакети виготовили з клітковини (полісахаридів, що містяться в овочах, фруктах). Ці матеріали широко використовуються в харчовій промисловості.

Бездумне використання пластику веде світ до екологічної катастрофи – це очевидно для кожної людини. Тому скорочення споживання пластику сьогодні – це світовий тренд. За даними ООН, обмеження на використання поліетилену в тій чи іншій мірі діють на території 127 країн. Також, 170 країн зобов'язалися скоротити його споживання до 2030 року. Найбільший недолік екологічного посуду – його вартість, тому зараз екопосуд програє пластику.

Їстівний та біорозкладний посуд є той шлях, який дозволить назавжди відмовитися від його неекологічних аналогів з пластмаси, які не є корисними як для нашого здоров'я, так і для здоров'я нашої планети. Тому наукові розробки нових альтернативних видів пакування та посуду є досить важливим етапом охорони навколишнього середовища, яке є в інтересах нинішнього та майбутніх поколінь.

Список використаних джерел

1. Наталія Федосенко «Українські вчені створили їстівні пакети і посуд з білка та клітковини» (Електронний ресурс) – 2018. – Режим доступу: <https://ecotown.com.ua/news/Ukrayinski-vcheni-stvoryly-ivistivni-pakety-i-posud-z-bilka-ta-klitkovyny/>
2. «В Україні почали виготовляти їстівний одноразовий еко-посуд» (Електронний ресурс) – 2018. – Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/kyiv/kother/v-ukraine-nachali-izgotavlivat-sedobnuyu-odnorazovuyu-eko-posudu-1181809.html>
3. Оксана Рішко – редактор відділу «Експерти» «Відмова від пластику – світовий тренд, на якому можна непогано заробити» (Електронний ресурс) – 2019. – Режим доступу: <https://thepage.com.ua/ua/experts/vidmova-vid-plastiku--svitovij-trend-na-yakomu-mozhna-nepogano-zarobiti-2019>

ВИКОРИСТАННЯ ОВОЧЕВОЇ ТА ФРУКТОВОЇ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ

Телевна Н.Г., студ. 2 м курсу, ФХТ
Науковий керівник: к.т.н. доцент О.Ю.Мельник
Сумський НАУ

Вироби з тіста здавна є улюбленими продуктами харчування людини. Їх різноманіття – від звичайного хліба до святкових пирогів, тортів, кексів - відбиває багатотисячолітній досвід, майстерність, смаки і традиції народу. Випічка - важлива складова щоденного меню та святкового столу. Крім приємного смаку, харчові переваги борошняних виробів обумовлені значною кількістю цінних інгредієнтів тваринного і рослинного походження, серед яких яйця, молоко, жири. Проте переважають у випічці такі вуглеводи, які мають особливе значення як джерела енергії для організму. Особливістю дріжджового тіста є те, що до його складу входить такий розпушувач, як дріжджі. Продукти з дріжджового тіста печуть в печі або в жиру, над паром або в гарячій воді. При цьому дріжджове тісто збільшується в об'ємі. Недотримання технології та правил приготування тіста може призвести до утворення недоліків, які вплинуть на його якість (надлишок жиру, малий час розстоювання та ін.)

Продукти, що входять в рецептуру виробів з тіста, мають високу енергетичну цінність і є важливим джерелом вуглеводів (крохмалю і цукрів), жирів (вироби із здобного тіста), вітамінів групи В, цінних мінеральних речовин та харчових волокон (борошно). Харчова цінність борошняних виробів визначається насамперед хімічним складом борошна. За рахунок зернових продуктів забезпечується понад 1/2 потреби організму у вуглеводах і близько 40% в білках. Однак білки борошна не повноцінні, тому що незамінні амінокислоти знаходяться в них у співвідношенні, яке не забезпечує високу біологічну цінність продукту. Особливо вони дефіцитні по лізину. Тому утилізуються білки не більше ніж на 56%. Додаючи в тісто молоко і яйця можна значно підвищити утилізацію білка. Засвоюються білки борошна теж недостатньо добре (на 75-89%). Надаючи виробам рихлість, пористість, можна підвищити їх засвоюваність.

Вироби з тіста повинні мати правильну форму, рівномірно засмажену верхню кісточку, без тріщин, надривів, яка щільно прилягає до м'якушки. Колір кісточки — світло-золотистий або світло-коричневий. Тісто добре пропечене, еластичне, при легкому натискуванні пальцем набуває первинної форми. Смак, запах повинні відповідати виду виробу і його складу, проте без присмаку гіркості, надмірної кислотності. Не допускаються сторонні запахи і присмаки. Готові вироби зберігають у чистому, сухому, світлому приміщенні з температурою 6—20°C у лотках. При цьому їх укладають рядами так, щоб вироби не втратили форми. Строк реалізації — 24 год.

Однак хлібобулочні вироби, крім вуглеводів та білків, містять недостатню кількість вітамінів та мінеральних речовин. Тому у їх виробництві доцільно використовувати добавки, які зможуть підвищити харчову цінність виробів, зокрема продукти переробки овочів та фруктів - сухі овочеві та фруктові порошки

У виробництві хлібобулочних виробів, використовують дуже багато овочів, фруктів та ягід.

Овочі, фрукти і ягоди служать основним постачальником в організм вітаміну С, каротину і більшості речовин, що володіють Р-вітамінною активністю.

Найбільш корисні свіжі фрукти та овочі, оскільки вони містять найбільшу кількість вітамінів, макро- та мікронутрієнтів. Проте, не всі з них ми маємо можливість вживати цілий рік. Тому постає проблема максимального збереження цих речовин під час переробки рослинної сировини

Одним із способів є активаційний метод сушіння з одночасним подрібненням сировини в порошок. Це дозволить підвищити їх харчову та біологічну цінність, терміни зберігання харчових продуктів. Крім того введення подрібнених інгредієнтів гальмує процес черствіння.

Порошок сливи - прекрасний замітник синтетичних вітамінних комплексів і продукт для збалансованого харчування. Порошок з сливи отриманий за технологією низькотемпературної сушіння, що дозволяє максимально зберегти всі корисні властивості і первинний смак свіжого продукту. Порошок темно-синього кольору з приємним кислуватим смаком.

Переваги фруктового порошку з сливи: 100% розчинний у воді; містить велику кількість дієтичного волокна, сорбіту та ізатину; високий вміст баластних речовин регулює обмін речовин і роботу шлунково-кишкового тракту, що сприяє очищенню кишечника і зниження ваги. Крім цього сливи багаті на такі вітаміни: А, В1, В2, В9, РР, С, Е; та мінеральні речовини: калій, кальцій, магній, натрій, залізо, йод, марганець, мідь, цинк.

Таким чином, використання фруктових та овочевих порошоків в харчових технологіях є досить перспективним напрямком, оскільки вони мають досить широкий спектр застосування та позитивний вплив на якість готового виробу. На Україні сливу вирощують в усіх плодівих зонах, тому не має потреби імпортувати її з інших країн.

Список використаної літератури:

http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/15441?fbclid=IwAR2WREG2OP3cwVP3Mf_WEK1VjOO_r mRaV5kSXzgNh7gRvf7nXliovEyCNWQ

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ САЛАТІВ

Богунова М.В., студ. 2 м курсу, ФХТ
Науковий керівник: проф. Ф.В. Перцевой
Сумський НАУ

Ведення здорового способу життя вимагає від людини не тільки високих психічних, фізичних, морально-етичних випробувань, але й дотримання збалансованого харчування що в подальшому впливає на його фізичні можливості і здоров'я організму в цілому. Отже необхідно вживати шість основних груп натуральних цільних продуктів – овочі та бобові; фрукти; горіхи, насіння і натуральні олії; м'ясо, риба і морепродукти; цільні злаки; молочні продукти, які дозволять забезпечити організм людини всіма необхідними поживними речовинами – білком, вуглеводами, жирами, вітамінами та мінеральними речовинами. Задовольнити організм людини білком можна за рахунок споживання м'яса курятини, індички, сирів, яєць, бобових, насіння, горіхів та продуктів переробки зернових культур (висівки, шроти). Для нормального функціонування організму, особливо під час занять спортом, варто збільшувати надходження мінеральних речовин, які входять до складу ряду тканин, підтримують просторову будову білків. Збільшення мінеральних речовин в організмі людини сприяє підвищенню фізичних можливостей, відновленню працездатності. Одним із методів підвищення харчової цінності страв для людей, які займаються спортом є використання кунжуту. Для підвищення харчової цінності, виробництва страв оздоровчого харчування також доцільно використовувати олії не традиційних видів (кедрова, льняна, конопляна).

Споживання 100 грамів кунжуту дозволяє збагатити організм людини кальцієм, який засвоюється краще ніж кальцій з молока. Насіння кунжуту містить фосфор, магній, залізо, цинк, мідь, вітаміни групи В, А, Е, РР. Наявність омега-3, робить кунжут особливо корисним, адже сприяє зниженню рівня холестерину в крові. Конопляна олія – унікальний продукт із конопляного насіння, яку виготовляють шляхом холодного віджиму, зберігаючи при цьому всі лікувальні властивості та біологічно активні речовини. В кулінарії конопляною олією можна замінити будь яку іншу, при цьому значно збагативши страву багатим комплексом мікро- і макроелементів (фосфор, цинк, магній, калій, кальцій, залізо, сірка), насиченими і ненасиченими жирними кислотами, вітамінами (А, В1, В6, К, Е, РР).

За основу аналог брали салат «Грецький» до складу якого входять такі інгредієнти: перець болгарський, помідори, огірки свіжі, сир фета, маслини, оливкова олія, сік лимону. В рецептурі холодної страви – салат «Грецький», оливкову олію замінюватимемо на олію конопляну в кількості: 50%; 70% 100%; насіння кунжуту додаватимемо до салату, замінюючи частково свіжі огірки: 5%; 10%; 15%. Рациональну кількість нової сировини в рецептурі холодної страви, визначали на основі органолептичної оцінки якості за наступними показниками: зовнішній вигляд, смак, запах, колір, консистенція. За результатами органолептичної оцінки встановили що додавання кунжуту у кількості 10.0% до маси огірків, та заміни 50.0% оливкової олії на конопляну не погіршує органолептичні показники нового салату, однак значно змінює харчову цінність страви. Згідно з даними визначено, що найкращі показники отримали досліді із збільшенням вмісту насіння кунжуту та соняшника, органолептичні показники дещо знижуються. Використання в рецептурі холодної страви – салат «Грецький» насіння кунжуту конопляну олію, позитивно впливає на харчову цінність, за рахунок збільшення вмісту білку – на 64,5%; жиру – на 99,27%; вуглеводів – на 9,33%; харчових волокон – на 28,92%; вміст вітамінів: А – на 2,15%; В1 – в 4,5 рази; В2 – на 136,84%; В4 – на 23,02%; В5 – на 15,24%; В6 – на 6,19%; В9 – на 35,48%; Е – в 4,26 разів; РР – в 4,5 рази; мінеральних речовин: калію – на 50,77%; кальцію – на 66,81%; магнію – в 6,56 разів; натрію – на 1,27%; фосфору – в 3,06 рази; заліза – в 2,87 разів; селену – в 1,73 разів; цинку – в 5,3 рази.

Таким чином, проведені дослідження доводять, що використання насіння кунжуту в технології салатів є доцільним і перспективним з точки зору підвищення вмісту білку, жирів, вуглеводів, харчових волокон, вітамінів та мінеральних речовин, що дає можливість рекомендувати розроблену страву – салат «Вітамінний» з насінням кунжуту та конопляною олією для використання в лікувально-оздоровчому та спортивному харчуванні.

Література:

1. Харчування людини і сучасне доквілля: теорія і практика : монографія / М. І. Пересічний, М. Ф. Кравченко, О. М. Григоренко. – К. : Київ. нац. торг.- екон ун-т, 2003. 2. Спиричев В. Б.
2. Научные основы и современный опыт обогащения пищевых продуктов микронутриентами / В. Б. Спиричев, Л. М. Шатнюк // Проблемы харчування. – 2014. – №3(4). – С.
3. Скурихин И. М.
3. Химический состав пищевых продуктов / И. М. Скурихин, В. А. Тутельян. – М. : ДеЛипринт, 2002.

ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ВИДІВ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ СТРАВ З М'ЯСА

Журавлевич С.Ф, студ. 2 м курсу, ФХТ
Науковий керівник: проф. Ф.В. Перцевой
Сумський НАУ

На сучасному етапі розвитку кулінарного мистецтва, головним його завданням є поєднання смаку, креативність оздоблення та вміст корисних елементів в обраній страві. Сучасні тенденції пропагують здоровий спосіб життя, тому основним аспектом моєї роботи було саме пропорційне поєднання дієтичного м'яса індички та мигдалю з прісним тістом. М'ясо даної птиці насичене білком, який потрібен м'язам для спалювання жиру. Саме тому індичатина рекомендована тим, хто хоче позбутися зайвих кілограмів, а також спортсменам. Дієтичний продукт є лідером за вмістом вітамінів, що відносяться до групи В, кислот Омега-3 (жирних поліненасичених), сприяє підтримці нормальної роботи м'язу міокарда та підвищенню активності головного мозку. Містяться в продукті і мікроелементи: кальцій і калій, фосфор і магній і т. д. Завдяки наявності цих речовин м'ясо індички сприяє нормалізації процесів обміну в організмі, підтримує систему опорно-рухового апарату і зміцнює стінки судин крові. Вагому роль в страві відіграє мигдаль. В своєму складі мигдаль має необхідну добову норму вітаміну В, який сприяє затриманню старіння організму. А вітамін Е має антиоксидантні властивості і також вважається вітаміном молодості. Завдяки високому вмісту мононенасичених жирів, сприяє виведенню холестерину з організму.

На основі вищенаведеного матеріалу, що свідчить про актуальність застосування індички та мигдалю, була розроблена рецептура пельменів з різними видами натуральних барвників в прісне тісто. (шпинат, сік буряку, куркума), та начинкою з індички та мигдалю. Харчова і енергетична цінність м'яса індички і мигдалю представлена в таблиці № 1.

Згідно статистичних даних, споживання високоякісного м'яса в нашій країні незначне через високу вартість, тому більшість виробників агросектору зацікавлені у переоблаштуванні господарств з вирощування великої рогатої худоби на інкубатори для вирощування птиці. Промислове розведення птиці як галузь м'ясного птахівництва є важливим джерелом збільшення виробництва м'яса і розширення його асортименту. Запозичуючи досвід розвинених країн Європи - Франція, Німеччина, Італія і Великобританія, вітчизняні виробники впроваджують інноваційні методи та технології в свої господарства, впевнено конкуруючи з лідерами виробництва. Тому Україна є широкою сировинною базою вирощування індиків та використання індичого м'яса у харчових технологіях та технологіях приготування кулінарних виробів.

Для приготування пельменів готували начинку з індичатини, в яку додавали подрібнений мигдаль у кількості :5,0 ;10,0 ;15,0 % до маси м'яса. Шляхом органолептичної оцінки встановили оптимальну кількість добавки, яка складає 10,0 %.

Таблиця № 1. Харчова та енергетична цінність м'яса індички, мигдалю.

Біле м'ясо, 100 г: Калорійність-161 ккал; жири-4 г; білки-30 г; залізо-1,57 мг; цинк-2,08 мг; Вітамін В1-0,4 мг; Вітамін В2-13 мг; селен-31,1 мкг; Вітамін В9-1 мкг.

Темне м'ясо, 100г: Калорійність-192 ккал; жири-8 г; білки-28 г; залізо-2,4 мг; цинк-4,3 мг; Вітамін В1-0,5 мг; Вітамін В2-24 мг; селен-40,9 мкг; Вітамін В9-10 мкг.

Мигдаль, 100г: Калорійність-576 ккал; жири-49,5 г; білки-22 г; вуглеводи-21 г; харчові волокна-12 г; Вітамін Е-26 мг; рибофлавін -1,02 мг; фолати-50 мкг; ніацин-3,4 мг; пантотенова кислота-0,5 мг; магній-267 мг; залізо-3,8 мг; марганець-2,3 мг; фосфор-485 мг; цинк-3 мг; селен-2,4 мкг; кальцій-266 мг; калій-700 мг.

Крім того готові н/ф пельменів пропонуємо зберігати в замороженому вигляді при температурі -12 (-18)°С та використовувати режим шокового заморожування, що дозволить отримати високу якість готового продукту.

Відзначаючи безсумнівну користь індички, доведено, що вона є гіпоалергенним продуктом, маючи у своєму складі велику кількість вітамінів і мінералів, які разом зміцнюють імунітет, зберігають молодість, запобігають раковим захворюванням, а також поліпшують стан кісток, волосся та крові. Також, мигдаль - багате джерело вітамінів групи В, необхідних для побудови нових клітин, що сприяють гарному обміну речовин, незамінного для підтримки в здоровому стані шкіри, волосся, зубів. Для нормального функціонування серцево-судинної системи вкрай важливі мінеральні речовини фосфор, магній, кальцій, калій, що містяться в мигдальних горіхах.

Література:

1. Гринченко Н. Г., Большакова В. А., Онищенко В. М. Сучасні підходи до використання нетрадиційної сировини в технології м'ясопродуктів. Полтава ПУЕТ 2014 **НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ І ОБЛАДНАННЯ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ** (м. Полтава, 20 березня 2014 р.)

2. С.Л. Павленко - **СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ІНДУСТРІЇ** УДК 664; 001.895:<https://fullukrmed.ru/narodna-medicina/2344-energetichna-cinnist-migdalju.html>

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КАВОВОГО ЖМИХУ ЯК ЦІННОГО ХАРЧОВОГО ВІДХОДУ

Пархоменко І.І., студ. 2 м курсу, ФХТ
Науковий керівник: проф. І.К. Мазуренко
Сумський НАУ

Сьогодні кава є популярною серед різних верств населення, в різних закладах ресторанного господарства. Вона містить велику кількість білків, вуглеводів, органічних кислот, жирів, алкалоїдів та звичайно кофеїн. Використання кави та продуктів її переробки є актуальним та перспективним на сьогоднішній день. За добу люди по всій планеті випивають до 400 мільйонів чашок кави. Кавовий жмих зазвичай попадає у смітник, в той час як залишки кави можна повторно використати шляхом додавання продуктів переробки кави у функціональні напої. Вживання напоїв, які містять функціональні продукти, забезпечує організм необхідними речовинами, сприяє прискоренню перебігу біохімічних процесів у ньому.

Проаналізувавши та ознайомившись із властивостями функціональних напоїв, пропонуємо рецептуру напою функціонального спрямування, до складу якого входить така сировина як журавлина, апельсин, яечний жовток, кавовий жмих, цукор і вода, а також насіння чіа. Технологія приготування : журавлину перебираємо, та віджимаємо сік, який потрібно зберігати в холодильній камері. Жмих, що залишився залили гарячою водою приблизно 150 г і настоювали протягом 20хв. Настій процідили, від жмиху, а отриману рідину змішали з охолодженим соком журавлини. Також видавлюємо сік з апельсину, з 100 г апельсину отримуємо 50 г соку. Сік апельсину теж зберігаємо у холодильнику. Для приготування цукрового сиропу: в каструлю наливаємо воду і доводимо до кипіння, додаємо цукор і уварюємо протягом 10 хв, готовий сироп охолоджуємо. Насіння чіа замочуємо для набухання, 50г кавового жмиху заливаємо 100г окропу і даємо настоятися протягом 15хв., проціджуємо. Яечний жовток збиваємо, додаємо сік журавлини, апельсиновий сік, цукровий сироп, настій з кавового жмиху та насіння чіа разом з водою, в якій воно настоювалось та перемішуємо усі інгредієнти. Реалізація готового напою 40 хв.

Дослідивши біологічну цінність напою, встановили, що створений продукт має покращені функціональні властивості, а також містить підвищений вміст вітаміну С, лимонну, бензоєву, яблучну, хінну, олеїнову кислоти, фруктозу і глюкозу, в меншій мірі сахарозу, біофлаваноїди, бетаїн та макроелементи, магній, кальцій, залізо та кофеїн. Дослідження багатьох науковців показують, що зерна чіа проявляють імуномодулюючі властивості. Також володіє корисними властивостями журавлина. Речовини, що входять до складу ягід мають антибактеріальні властивості. Вони сприяють зниженню рівня холестерину в сироватці крові, запобігає утворенню тромбів, зменшує запальні процеси. Апельсиновий сік володіє антимікробними і тонізуючими властивостями, допомагає краще переносити втому і навіть знижує чутливість до холоду. Яечні жовтки містять важливі амінокислоти, такі речовини як тирозин триптофан які мають антиоксидантні властивості. Кавовий настій покращує самопочуття для гіпотоніків, тим самим нормалізує тиск.

Підсумувавши вищесказане, внесення нетрадиційної сировини у рецептуру напою дозволило надати йому антиоксидантних властивостей, а завдяки кофеїну покращити кровообіг в нирках. Напій сприяє наповненню організму вітамінами за рахунок високого вмісту в ньому антиоксидантів, а настій кавового жмиху надає бадьорості. Отже, створення такого напою, з застосуванням продуктів переробки кави є досить привабливою інновацією, оскільки отриманий напій має високу харчову цінність і може споживатися різними групами населення, як смачний і корисний напій.

Список використаної літератури:

- 1.Тележенко Л.М., Безусов А.Т. Биологически активные вещества фруктов и овощей и их сохранение при переработке: монография. Одесса: Optimum, 2004. – 268 с.
2. Паденьків Я.Я. Технология экстрактов, концентратов и напитков из растительного сырья: учебн.-практ. пособие. – Киев: ЦУЛ, 2017. – 444 с.
- 3.Домарецький В.А., Прибильський М.Г., Михайлов М.Г. Технологія екстрактів, концентратів і напоїв із рослинної сировини: підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 408 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЦЕПТУРИ ГЛАЗУРОВАНИХ СИРКІВ З НАЧИНКОЮ

Безкоровайна В.В., Олексієнко Н.А., студ. 2 м курсу, ФХТ
Науковий керівник: доцент О.Ю. Мельник
Сумський НАУ

Кожна людина піклується про своє харчування, тому воно має бути безпечним та корисним. Уже багато століть одними із найважливіших продуктів харчування є молочні та кисломолочні групи товарів. Особливою популярністю серед населення користується кисломолочний сир – натуральний молочний продукт, отриманий в результаті кисломолочного бродіння. Цей продукт вміщує у 6-7 разів більше амінокислот та мінеральних речовин, ніж молоко. Цей продукт є дуже корисним, адже рекомендується для профілактики запальних процесів, для зміцнення кісткової тканини, а також є дієтичним, тому рекомендований до вживання у будь-якому віці. У даний час більшість виробників кисломолочної продукції намагаються зекономити на виробництві, тому перевірка якості є необхідною.

Кисломолочний сир – продукт дієтичного харчування. Завдяки високому вмісту амінокислоти метіоніну він рекомендується для профілактики захворювань печінки і атеросклерозу (метіонін нормалізує жировий обмін і обмін холестерину, порушення яких є причиною розвитку атеросклерозу і захворювань печінки). Високий вміст кальцію дозволяє рекомендувати кисло-молочні сири для лікування та профілактики різних запальних процесів, а також для зміцнення кісткової тканини, зокрема після переломів

Глазуровані сирки є затребуваним у споживачів продуктом. Кисломолочні продукти користуються широкою популярністю в Україні. Під час розроблення збагачених молочних продуктів корисно використовувати декілька основних функціональних харчових інгредієнтів для введення в продукт: харчові волокна (розчинні і нерозчинні), вітаміни, мінеральні речовини, поліненасичені жирні кислоти, антиоксиданти (у тому числі вітаміни), пребіотики, а саме: фруктоолігосахариди, спирти та пробіотики

Слід зазначити, що в глазурованому сирку саме сирна маса становить основну частину десерту. У сирі міститься необхідний для кісткової тканини кальцій, вітаміни А, Е і С, а також вітаміни групи В, амінокислоти (лізин, триптофан, метіонін) і мікроелементи.

Як наповнювач до глазурованого сирка було внесено лимонно-імбирний та обліпиховий джеми, виходячи з їх корисного складу. Плоди обліпихи містять у собі безліч корисних мікроелементів і вітамінів. В обліпихових ягодах містяться каротини і каротиноїди, ненасичені жирні кислоти Омега 3, Омега 6, Омега 9.

Глазурований сирок, що містить сир кисломолочний жирністю 5%, має високі органолептичні показники готового продукту та відповідає вимогам нормативної документації на дані види продуктів.

Список використаних джерел

1. Пилат Т.Л. Функциональные продукты питания: своевременная необходимость или общее заблуждение / Т.Л. Пилат, О.А. Белых, О.А. Волкова // Пищевая промышленность. – 2013. – № 2. – 72 с.
2. Вироби сиркові. Загальні технічні умови: ДСТУ 4503:2005 [Чинний від 28.01.2006]. – Київ: Держспоживстандарт України, 2006.
3. Продукты переработки плодов и овощей. Рефрактометрический метод определения растворимых сухих веществ: ГОСТ 28562-90 [Дата введения 01.07.1991]. – Москва: ИПК Издательство стандартов, 1990.
4. Молоко и молочные продукты. Методы определения жира: ГОСТ 5867-90 [Чинний від 07.01.1991]. – Киев: Межгосударственный стандарт, 1990.
5. Молоко и молочные продукты. Титриметрические методы определения кислотности: ГОСТ 3624-92 [Дата введения 01.01.1994]. – Москва: ИПК Издательство стандартов, 1994.

ЗАЛЕЖНІСТЬ ЕФЕКТИВНОЇ В'ЯЗКОСТІ ДОСЛІДНОЇ СИСТЕМИ ТЕРМОСТАБІЛЬНОЇ МОЛОКОВІСНОЇ НАЧИНКИ ВІД ТЕМПЕРАТУРИ ЗА РІЗНОГО ВМІСТУ СУМІШІ ПОЛІСАХАРИДІВ

Марченко О.С. студентка 1 м курсу ФХТ, Голоп'ярова О.В. студентка 2 м курсу ФХТ,
Хорошавіна Ю.С. студентка 2 м курсу ФХТ
Науковий керівник: асистент Кошель О.Ю.
Сумський НАУ

На сьогоднішній день все більшого поширення набувають кондитерські вироби з використанням різноманітних наповнювачів. Виробники працюють над новими та перспективними напрямками для розширення асортименту начинок, шукають шляхи вдосконалення споживчих та органолептичних властивостей.

У технології виробництва термостійкої молокової начинки з використанням желатину важливим показником є її в'язкість. Вона визначає структуру начинки, тобто опірність її руху до дії зовнішніх сил, що характеризує її поведінку під час технологічної операції «розлив у форми». У ході досліджень деяких авторів ефективної в'язкості гідроколоїдів та їх сумішей (цитрусового низькоетерифікованого пектину та крохмалю кукурудзяного модифікованого) доведено, що вона залежить від температури та взаємодій між компонентами. [1; 2; 3]. Однак, через наявність у рецептурному складі, окрім гідроколоїдів, компонентів білкової природи велике значення має структура готового продукту. Таким чином, з метою виявлення плинності дослідної системи термостійкої молокової начинки досліджено залежність ефективної в'язкості начинки за різних співвідношень суміші полісахаридів «камедь ксантану: камедь тари» від температури (рис. 1).

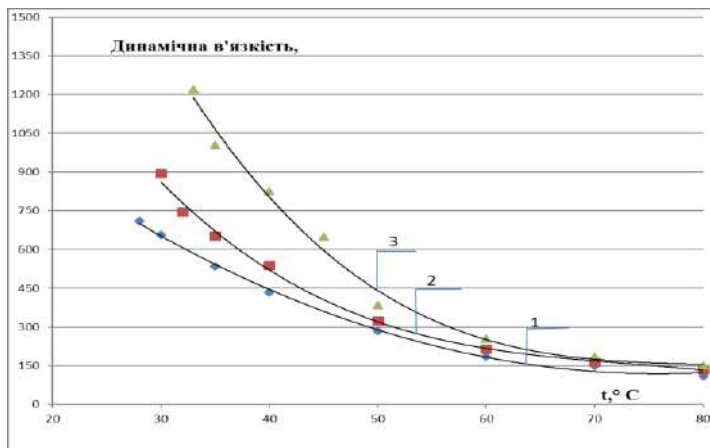

Рис. 1. Залежність ефективної в'язкості дослідної системи суміші від температури за концентрацій:

- 1 – суміші камеді ксантану та камеді тари 0,6%;
- 2 – суміші камеді ксантану та камеді тари 0,8%;
- 3 – суміші камеді ксантану та камеді тари 1 %;

За наведеними даними (рис. 1) в системі «камедь ксантану - камедь тари» спостерігається збільшення ефективної в'язкості системи зі зниженням температури.

Виявлено, що ефективна в'язкість зростає з підвищенням вмісту суміші полісахаридів. Таким чином, збільшення реакційноздатних груп приводить до виникнення нових угруповувань, які надалі утворюють сітку гелю. Отже, зниження температури зумовлює виникнення водневих зв'язків і групування молекул, що приводить до утворення гелю, зростання в'язкості та міцності.

Список використаної літератури:

1. Муратова Е. И. Реология кондитерских мас: монография / Е. И. Муратова, П. М. Смолихина. – Тамбов: Изд-во ФГБОУ ВПО «ТГТУ», 2013. – 188 с.
2. Справочник по гидроколлоидам / [под ред. А. А. Кочетковой и Л. А. Сарафановой] – СПб.: ГИОРД, 2006. – 536 с.
3. Структурно-механические характеристики пищевых продуктов / [Горбатов А. В., Маслов А. М., Мачихин Ю. А. и др.]; под ред. А. В. Горбатова. – М.: Легкая и пищевая пром-сть, 1982. – 296 с.

ПЕРСПЕКТИВА ЗАСТОСУВАННЯ «МЕДУ З ШИШОК»

Чуйко О.В., Машинська Т.В., Кишко П.Л., студ. 2 м курсу, ФХТ
Науковий керівник: доцент О.Ю. Мельник
Сумський НАУ

Важливим напрямком при розробці страв функціонального та профілактичного призначення є їх збагачення шляхом заміни традиційних вуглеводних складових сировини і створення смачної і корисної продукції з бактерицидними і цілющими властивостями. Такими властивостями наділений мед. Він не підлягає термічній обробці. Мед – це густа солодка маса від світло-жовтого до темно-коричневого кольору залежно від його виду. Існують різні види сировини, з якої добувається мед, наприклад, з бавовни, малини, волошок, соняшнику, липи, гречихи, каштанів, тютюну, хвої та ін.

Пріоритетні дослідження, які обґрунтували біологічні механізми впливу аліментарних факторів на організм людини і вікові традиції застосування в народній медицині, дозволили сформулювати принципи розроблення страв з використанням «Меду з шишок» для спрямованої корекції порушеної ланки в обмінних процесах організму людини, шляхом включення в раціони продуктів функціонального призначення. Метою дослідження стало розробка технології отримання меду з шишок та страв для закладів громадського харчування з використанням полісахаридовмісного і бактерицидного продукту - меду з шишок. Дослідження пов'язані з використанням зелених шишок сосни, що представляють собою цінний матеріал для харчової та медичної промисловості. Шишки, хвоя і пилок сосни містять масу корисних речовин і вітамінів. Так, бруньки багаті ефірними маслами, смолою, дубильними речовинами, живиця сосни містить смоляні кислоти і ефірне масло, хвоя – джерело смол, вітаміну С і каротину. Молоденькі зелені шишки володіють дивовижними цілющими властивостями. При дослідженні виявили, що соснові шишки накопичують в собі за літо масу лікарських речовин і «консервують» їх. І всі ці цінні лікарські речовини в шишках зберігаються в природному вигляді – і вітаміни, і фітонциди, і новий вид танінів, які дуже ефективні при постінсультному стані. Для отримання меду з шишок необхідно молоді шишки сосни зібрати у дні літнього сонцестояння. Зібрані шишки перебрати, промити, видалити зіпсовані, просушити. Шишки укладають в прозору стерилізовану ємність, щільно пересипаючи їх цукровим піском і ставлять в темне прохолодне місце до дня осіннього рівнодення. За цей час утворюється сироп, який необхідно процідити і розфасувати в простерилізований посуд для зберігання. Мед із соснових шишок не тільки сам по собі смачний і оригінальний, але ще й має яскраво виражені бактерицидні і цілющі властивості.

Мед з шишок можна широко застосовувати при приготуванні цілого ряду страв для закладів громадського харчування, що дозволить вітамінізувати їх, підвищити харчову та енергетичну цінність. При регулярному застосуванні покращується самопочуття, підвищується працездатність, зменшується стомлюваність. При додаванні в рецептуру меду з шишок, розширюється асортимент страв і виробів:

- гарячі вітамінізовані напої (покращує смак і вітамінізує);
- коктейлі та холодні напої (надає пікантний смак);
- солодкі соуси (покращує смак і вітамінізує);
- крему для борошняних кондитерських виробів, (покращує смак і вітамінізує);
- борошняні кондитерські вироби (дозволяє сповільнити черствіння, збільшує термін зберігання);
- десерти та желе.

В результаті проведеної роботи було розроблено технологію отримання меду з шишок та запропоновано його використання у виготовленні кулінарних виробів для закладів ресторанного господарства, таких як десерти та желе, для підвищення їх харчової цінності та надання оздоровчо-профілактичних властивостей новим виробам.

Література:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B4>

Сирохман І.В. Товарознавство цукру, меду, кондитерських виробів: підручник / І.В. Сирохман, Т.М. Лозова. - [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. Центр учбової літератури, 2008. – 616 с.

<https://vkazivka.com/svoimi-rukami/kulinarni-recepti/varenya-iz-sosnovix-shishok-zabudte-pro-grip-ta-zastudu.html>

ADVANCES IN SOUS-VIDE COOKING

Cui Zhenkun, Ph.D-level student

Summy National Agrarian University

Scientific supervisor: Candidate of Technical Sciences (Ph. D.), Associate Professor, Tatiana Manoli
Odessa National Academy of Food Technologies

Sous vide (SV) is the process of cooking and heating food raw materials and media food in a heat stabilized vacuum device with controllable temperature and time. Sous vide technology was first used in hospitals to disinfect packaged foods to improve food safety and storage. SV technology began to be used to make food. Chefs Pralus G and Troisgros P found that sealing the foie gras in plastic bags and cooking them at precise temperatures minimized fat and moisture loss, thus maintaining the best taste. In 1986, Goussault B. collaborated with the famous French chef Robuchon J. to create the first national catering project for the French National Railways and bring SV technology to other large commercial food service organizations. Later, this new cooking technique began to be introduced to the United States, the United Kingdom, and Canada, and was used by some of the world's top restaurants. In the 1990s, SV technology was introduced to Australia and South Africa. At the beginning of the 21st century, every Michelin-starred restaurant in the world used some SV technology in its kitchen. Despite these breakthroughs, SV technology is still only appearing in the field of professional chefs.

The general process of food processing by Sous vide cooking technology is as follows: pretreatment of raw materials →accessories quantitative vacuum package →heating in water bath→ cooling in ice bath below 4 °C →storage. Sous vide cooking has the characteristics of low temperature heat for a long time, heating temperature (LTLT) generally between 55-90 °C, time in a few minutes to several hours. Sous vide cooking technology has the following advantages: vacuum packing to avoid the again pollution in food processing, reduce the growth of aerobic microorganisms in food, eliminate peculiar smell and processing because of the oxidation process of volatile flavor components, the loss of water and nutrients, accurate control of temperature and time to make the sous vide cooking food processing has a perfect replication, at the same time improve the shelf life of products. Different combinations of temperature and time affect the quality, texture, flavor, taste and other quality characteristics of SV cooking products. The formation of meat flavors is derived from the oxidative degradation of lipids and the Maillard reaction of reducing sugars and amino acids. Longer cooking at higher temperatures facilitates the formation of meat aromas and barbecue flavors. The addition of flavor precursors (such as glucose, ribose, cysteine, and thiamine) significantly enhances the toughness, chewiness, and flavor score of SV cooking lambs. Compared with traditional cooking, SV cooking can improve the quality of food, reduce the loss of nutrients, and improve the color of food. However, the heating temperature is generally below 100 °C, and food safety issues are questioned. Therefore, the food safety of SV cooking is the focus of many scholars. SV cooking relies on temperature control of microorganisms, while vacuum packaging is more effective than conventional air packaging samples to inhibit microbial spoilage and thus extend shelf life. Vacuum low-temperature cooking mussels (85 °C, 10 min) can be stored for 21 days by freezing. It can be stored in vacuum packaging and added to brine for 30 days. The traditional cooking mussels (90 °C, 10 min) are only stored for 14 days. The Indian white shrimp after SV cooking has a shelf life of 28 days, while air-packed samples have a shelf life of only 8 days. In addition to controlling the temperature, some scholars have used vacuum packaging for low-temperature cooking and non-heat treatment, irradiation, high pressure treatment (HPP), microwave, and adding essential oils. Combine control of pathogenic microorganisms.

Totally, SV cooking foods are bound to be concerned by the food industry due to their convenience, nutritional safety, low cooking loss and high product yield. Catering industry, food retail, restaurant, transportation system (air, rail and sea), the military, hospitals, health food markets, schools and mobile feeding companies will also become potential markets for SV technology.

ВИКОРИСТАННЯ ОСМОТИЧНО-ДІЮЧИХ РЕЧОВИН В ТЕХНОЛОГІЇ РИБНИХ ПРЕСЕРВІВ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ КОНСЕРВУЮЧОГО ЕФЕКТУ І РЕГУЛЮВАННЯ ВМІСТУ БІОГЕННИХ АМІНІВ

Довжинська А.О., студ. 4 курсу ОНАХТ, Гошев Д.І., магістр 2 року навчання ОНАХТ

Наукові керівники: Манолі Т.А., доцент, Баришева Я.О., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій

Життя людини тісно пов'язане з умовами оточуючого його середовища: без кисню повітря людина може прожити близько 3 хвилин, без води – 3 дні, без їжі – небагато більше 30 днів. Насамперед, їжа визначає важливі фізіологічні процеси підтримки цілісності тканин; регулює біохімічні механізми обміну речовин і є головним детермінантом росту та розвитку. Проте харчові продукти можуть мати шкідливий вплив на організм людини в силу мікробного псування та окиснення. Тому, одним з найважливіших завдань, що стоять перед агропромисловим комплексом України, є забезпечення населення країни якісними і безпечними продуктами харчування. Це завдання, в свою чергу, є частиною проблеми щодо виконання державної програми забезпечення продовольчої безпеки країни. Виходячи із значущості рибної продукції, як джерела незамінних біологічно цінних компонентів харчування, важливу роль у вирішенні цього завдання відводиться рибній галузі. Значну частину в діяльності рибної галузі займає виробництво пресервів. Але в технології рибних пресервів намітився ряд невирішених проблем. А саме: зниження уловів, висока ціна на океанічну сировину, необхідність переробляти азово-чорноморську рибу, яка має високу активність тканинних ферментів, складна енергетична обстановка. У виробників виникають проблеми із зберіганням пресервів у торговельних мережах, тому що оптимальна температура зберігання пресервів складає від 0 до мінус 8°C. Однак торговельні мережі пропонують температуру зберігання у магазинах від 4 до 6°C. Це призводить до зменшення терміну зберігання пресервів до 2-3 тижнів, при нормативному 2-4 місяця в залежності від хімічного складу готової продукції. При підвищенні температури зберігання відбувається бомбаж пресервів, який виникає в результаті розвитку мікроорганізмів та перезрівання за рахунок високої активності власних ферментів риби.

Крім того, зберігання при помірних позитивних температурах сприяє накопиченню біогенних амінів, які володіють токсичністю і призводять до отруєння та навіть можуть мати летальний результат. Однією з причин утворення біогенних амінів є умови та строки зберігання сировини та готової продукції. Найнебезпечнішим біогенним аміном є гістамін, що утворюється із амінокислоти гістидину під впливом специфічного ферменту гістидиндекарбоксілази. Літературні джерела свідчать про те, що утворення гістаміну проходить на кінцевих стадіях бродіння, в середовищах в яких відсутня або недостатня кількість вуглеводних компонентів (глюкози). Це підтверджується наявністю біогенних амінів не тільки у рибних пресервах, але й в таких видах ферментованих продуктів, як зрілі вина, витримані сири й ковбаси, квашені овочі.

Отже, тема зберігання рибних пресервів є актуальною і потребує термінового вирішення намічених проблем, а саме проведення досліджень з підвищення стійкості пресервів при зберіганні при помірній позитивній температурі.

В роботі обґрунтовано вибір сировини для виробництва пресервів в олії. Також обґрунтовано і розроблено пряну композицію для пресервів з кільки чорноморської у збагаченій олії. Розроблені основні технологічні параметри отримання збагаченої олії. Балова шкала дозволяє визначити інтегральний показник якості пресервів і визначити раціональну масову частку осмотично-діючих речовин (ОДР), що сприяють попередженню утворення БА, гармонійному смаку і забезпеченню гарантійного терміну зберігання. Досліджено вплив внесення ОДР на зміну фізико-хімічних показників (азот летких основ, буферність, консистенція і водоутримуюча здатність м'язової тканини) і показники безпечності (кількість МАФАНМ, масова частка гістаміну) в процесі зберігання пресервів з кільки азово-чорноморської у збагаченій олії при помірних позитивних температурах.

ПОРІВНЯННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПИЛОВЛОВЛЮЮЧОГО УСТАТКУВАННЯ

Князев А. І., студ. 4 курсу ХТ 1603
Науковий керівник: доцент Савченко – Перерва М. Ю.
Сумський НАУ

У харчових виробництвах, де виробляють пилоподібні продукти або напівфабрикати застосовують циклони. За допомогою них розділяється пилова суміш на очищене повітря та продукт. Пиловловлювачі застосовують як для збільшення виходу продукту так і для підтримки екологічної безпеки навколо підприємства. В залежності від особливостей конструкторського виконання, швидкості руху сушильного агенту, часток продукту у повітрі, що надходить у пиловловлювач, фізико-хімічних властивостей продукту та його гранулометричного складу величина пило виносу продукту із відпрацьованим повітрям або рідиною коливається в широких межах, а в окремих випадках може бути значною [1].

Пиловловлювачі поділяють за типом [2] на :

- пиловловлювачі сухого типу
- вологого типу
- фільтри

Головною **метою** всіх підприємств є ефективне використання енергетичних ресурсів. Із літературних джерел [3] ми маємо дані для порівняння різних пиловловлювачів. З цих даних маємо, що циклони вловлюють часточки більше 10мкм та мають ступінь очистки 70-90%; рукавні фільтри вловлюють – більше 1мкм та – ступінь очистки 98-99%, але при їх використанні необхідно часто очищати осаджений пил; пінні апарати вловлюють – більше 0,5мкм, та – ступінь очищення 95-99%, але їх застосовують при влові малоцінного продукту.

Оскільки всі вчені намагаються досягти кращого результату влову, то створюються нові конструктивні рішення вже відомих апаратів, але це призводить до збільшення розмірів апаратів або використання більш дорогих матеріалів, що має відбиток на ціні апарату. Із наукового дослідження [3] відомо що задля підвищення влову часток розміром до 5 мкм доцільно використовувати апарат із зустрічними закрученими потоками (АЗЗП). Експериментальним шляхом визначено ефективність влову часток сухого молока за допомогою типової моделі АЗЗП та її модифікацій з одним та двома конусами. Так найменший розмір вловлених часток у типового апарату був 2,55 мкм, у апарату з двома конусами 2,04мкм, і в апарату з одним конусом 1,99мкм [3]. Принцип роботи апарату ЗЗП полягає у подачі газової неоднорідної суміші двома потоками по каналам, на відміну від циклону, оснащеними завихрювачами, які формують два зустрічно направлених завихрених потоки, в результаті центробіжних сил часточки зіштовхуються та випадають у приймальний бункер. Порівнявши розмір вловлених часток, за допомогою циклону (від 10 мкм) та апарату із закрученими зустрічними потоками (від 1,99 мкм), можна зробити висновок про більшу ефективність останнього. Також цей апарат має менші розміри у порівнянні із циклоном. Використання можливе на виробництвах цукру, сухих молочних продуктів, борошна та інших підприємствах із запиленням повітря у виробничих камерах машин.

Висновок. Аналізуючи літературні джерела, ми порівняли ефективність роботи різних пиловловлюючих апаратів. Оскільки традиційні методи розділення неоднорідних газових сумішей мають різні недоліки визначили, що використання апарату із зустрічними закрученими потоками має більшу перевагу використання тому що при сталих розмірів ефективність влову часток збільшується, а якість продукту не втрачається.

Список використаної літератури

1. Мартеньянов Д. Б. Оценка эффективности пылеулавливания сухого молока в циклоне с продольными прорезями / Д. Б. Мартеньянов, П. А. Лысин. // Омский государственный аграрный университет. – 2010. – №2. – С. 53.
2. Иванец В. Н. ПРОЦЕССЫ И АППАРАТЫ ПИЩЕВЫХ ПРОИЗВОДСТВ / В. Н. Иванец, И. А. Бакин, С. А. Ратников. – Камерово: КЕМЕРОВСКИЙ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ, 2004. – 180 с.
3. Савченко - Перерва М. Ю. Удосконалення вихрових апаратів для інтенсифікації процесу вловлення пилоподібних продуктів в харчовій промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.18.12 "процеси та обладнання харчових, мікробіологічних та фармацевтичних наук" / Савченко - Перерва Марина Юрїївна – Харків, 2015. – 20 с.

ВИКОРИСТАННЯ ПАКУВАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ ТИПУ FLOW-PACK З ВИКОРИСТАННЯМ ГАЗОМОДИФІКОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА У М'ЯСОПЕРЕРОБНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Шубіна Є. А. студ. група ТМЯ 1901м, 1 курс ОС «Магістр»
Науковий керівник ст.вик-ч. Казаков Д. Д.

Вступ. Пакування напівфабрикатів та готових продуктів один з найважливіших етапів виробництва у м'ясній промисловості. Від виду та якості пакування залежать терміни зберігання, товарний вигляд та, безпосередньо, якість виробів. Із збільшенням обсягів виробництва постала проблема збільшення терміну зберігання продуктів. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є використання вакуумування продуктів у газомодифікованому середовищі. Для пакування м'ясних продуктів у газомодифікованому середовищі одним із перспективних напрямків є використання обладнання типу flow-pack.

Матеріали і методи. Загальна характеристика пакувальних машин типу flow-pack. Упаковка продуктів харчових продуктів у модифікованому газовому середовищі. Ознайомлення з літературними даними та науковими дослідженнями.

Результати.

Пакування у модифікованому середовищі полягає у заміні атмосферного повітря сумішшю газів, що пригнічує розвиток мікроорганізмів. Основними газами, які використовуються для упаковки є кисень, вуглекислий газ та азот, співвідношення яких, залежить від виду продукту, який упаковується. Вміст кисню коливається від 0 до 80%. Інертний газ азот використовується як наповнювач газової суміші всередині упаковки, так як він не змінює кольору м'яса і не пригнічує зростання мікроорганізмів. Тому його можна використовувати як замітник вакуумування. Вуглекислий газ пригнічує ріст бактерій і, при використанні його на ранніх стадіях розвитку мікроорганізмів, термін зберігання продукту може значно збільшитись.[1]

Для того, щоб отримати максимальний термін зберігання продукту, він повинен бути свіжим і з низькою концентрацією мікроорганізмів; чим їх менше, тим більшим може бути термін придатності продукту. Якщо ж навпаки, то, відповідно, результат буде протилежним. Крім того, на термін придатності також впливає склад бактеріологічної флори. Досліди показали, що вуглекислий газ має властивості тривалого впливу: протягом кількох днів після відкриття упаковки зміни відбуваються значно повільніше в порівнянні із звичайною упаковкою. Наприклад, вплив газу на біфштекси триває протягом 2-3 днів після розпакування.[2]

На м'ясопереробних підприємствах одним із найперспективніших видів обладнання є пакувальні установки типу flow-pack. Автоматична пакувальна система типу flow-pack може бути вертикальною і горизонтальною. Вертикальна машина застосовується для пакування сипкої продукції, а горизонтальна — для м'яса, риби, сиру, кондитерських виробів.

Якщо перша пакувальна система ще не достатньо застосовується в Україні, то друга, особливо для рибної та м'ясної продукції, знаходить застосування.

Упаковка системою flow-pack має ряд переваг:

- зручність у використанні — навіть масштабні партії товару через автоматизацію процесу можна упакувати в найкоротші терміни.

- збереження продукції — вакуум або модифікована атмосфера, значно збільшують термін придатності.

- економічність.

- зовнішня привабливість — можливість нанести на упаковку будь-який напис і логотип.

- герметичність — захист продукту від факторів навколишнього середовища.

- різні розміри і склад, що дозволяє використовувати упаковку для штучних і партійних товарів.

Можливість використання для товарів різної категорії.

Основним недоліком в пакуванні продуктів з використанням цієї технології є не щільне прилягання

упаковки до продукту. Таким чином, при транспортуванні продукт рухається в середині упаковки, що може змінити його товарний вигляд.

Висновки. Проведений аналіз та розглянувши способи застосування та особливості упаковки типу flow-pack для ковбасних і м'ясних виробів, можна зробити висновок. Упаковка даним способом має ряд переваг, а саме економічність, привабливий вигляд, зручність і безпеку товару. Невисока вартість пакувального матеріалу і висока продуктивність обладнання для упаковки в flow-pack дозволяють забезпечити привабливі ціни на даний вид упаковки. Для герметичної упаковки ковбас і копченостей в захисному середовищі даний тип установок має великі перспективи розвитку.

Список літератури

1. Упаковка в газомодифікованому середовищі (MAP) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : < <http://meat-service.com/news/novosti-zhurnal/190-upakovka-v-gazomodifkovanomu-seredovisch-map.html>>.

2. Способи пакування готової продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : < <https://studfiles.net/preview/5194235/page:51/>>

КРАЩИЙ ВИБІР УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПЕЛЬМЕННОЇ ПРОДУКЦІЇ ЗА ТЕХНІЧНОЮ ХАРАКТЕРИСТИКОЮ

Почтарьова Д.В. студ. група ТМЯ 1901м, 1 курс ОС «Магістр»
Науковий керівник ст.вик-ч. Казаков Д.Д.
Сумський НАУ

Вступ. На сьогодні виробництво пельменів є одним із найрентабельніших завдяки їх активному споживанню впродовж усього року. Слід зазначити, що попит на пельмені не залежить від сезонних коливань. В умовах економічної кризи покупці та споживачі вимушені переходити з дорогих м'ясних виробів на більш економічні та недорогі вироби – пельмені. Тобто криза стимулює пельменний бізнес, не знижуючи його прибуток, збільшуючи дохід від виробництва пельменної продукції. Обсяги продажу пельменів за останні п'ять років стабільно збільшувалися, тому підприємства потребують в збільшенні породуктивності обладнання для виробництва пельменної продукції.[1]

Матеріали і методи. Загальна характеристика устаткування для виробництва пельменної продукції. Порівняння технічної характеристики апаратів для формування пельменної продукції та вибір кращого устаткування для підприємств за продуктивністю, кількістю рядів формування, масою виробу, потужністю та габаритами апарату.

Результати. Сучасне устаткування з виробництва пельменної продукції характеризується компактністю, не потребує великих площ та кількості обслуговуючого персоналу. Це дозволяє організувати пельменне виробництво в умовах малих і середніх підприємств.

Засобом успішної роботи підприємства з випуску напівфабрикатів є правильний підбір устаткування для цеху, призначеного для виробництва пельменів. На сьогодні ринок устаткування для виготовлення пельменної продукції представлений широким спектром апаратів як вітчизняних, так і зарубіжних виробників. Основними критеріями вибору устаткування є його вартість, продуктивність, надійність, комплектація лінії, гарантії якості як апарата, так і готової продукції. [2]

Порівняння технічної характеристики апаратів HLT-700XL, JGL 120-5B, JGL 135, HLT-630.

Таблиця 1. Основні технічні характеристики устаткування для виробництва пельменної продукції

Основні технологічні характеристики				
Модель	HLT-700XL	JGL 120-5B	JGL 135	HLT-630
Продуктивність, шт./год	12 000-20 000	7200	8100	7000-800
Вага пельменя, гр.	5-6	15-20	12-17	5-7; 10-12; 18-20
Споживана потужність, кВт	3	1.1	1.1	1.5
Габаритні розміри, мм	1150x570x1700	990x470x1150	990x470x1150	500x1010x1515
Маса, кг	380	160	160	240
Основні особливості	Автоматична екструзійно-формуєча машина з шестерним насосом	Найбільш доступна машина	Найпопулярніша модель. Використання покриття, що виключає налипання сировини, готових виробів на робочі частини машини	Висока продуктивність

Висновок. Проведено порівняння технічної характеристики апаратів HLT-700XL, JGL 120-5B, JGL 135, HLT-630 для формування пельменної продукції. За даними Таблиці 1 ми можемо бачити, що найкраща характеристика в пельменного автомата HLT-700XL. Його цінують за високу продуктивність, відмінну надійність, можливість вмонтувати кілька машин в пельменну лінію, продуманий дизайн з точки зору гігієни і простоти використання, відсутність браку та отримання ідеально рівної продукту навіть на максимальних швидкостях при цілодобовій роботі. Всі ці переваги, особливості універсальність і простота у використанні роблять автомати для виготовлення пельменів практично ідеальними, як для невеликих пельменних підприємств, так і для середніх цехів по виробництву напівфабрикатів.

Список використаної літератури.

1. Дейниченко Г. В. Оборудование предприятий питания: справочник. В 3 ч. Ч. 1 / Г. В. Дейниченко, В. А. Ефимова, Г. М. Постнов. – Х.: Мир Техники и Технологий, 2002. – 256 с.
2. Оборудование для производства замороженных полуфабрикатов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://pelmeni.at.ua/index>>.

ТЕПЛОВІ НАСОСИ В ЕНЕРГОСБЕРЕЖЕННІ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Черняков В.А. студент 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: доцент Л.Г.Рожкова
Сумський НАУ

За останні роки все більш пильну увагу приділяється проблемам енергозбереження. Одним із способів економії паливно-енергетичних ресурсів і захисту навколишнього середовища від теплового забруднення є теплонасосна технологія, заснована на використанні альтернативних джерел теплової енергії для отримання теплоти, холоду та електроенергії. Оскільки в технологічних процесах харчової промисловості, а також при тепло- і холодопостачанні харчових підприємств виникають джереланизко-потенційної теплоти, то застосування теплових насосів (ТН) в цій області є доречним.

Існуючі теплові насоси підрозділяються на парокompресорні, абсорбційні, термоелектричні і т.д. Найбільшого поширення набули парокompресорні теплові насоси. Робочими речовинами яких до теперішнього часу, в основному, були R717, R22, R142b, R11, R143b, R114 і інші, а також азеотропні і неазеотропні суміші. Але дані холодоагенти завдяки вмісту хлору та хімічної стійкості, CFC (хлорфторвуглеводні, такі як, наприклад R22) є небажаними для навколишнього середовища. Вони мають як високі потенціал руйнування озонового шару, так і потенціал глобального потепління. Через їх азоно-руйнівний потенціал виробництво цих холодоагентів і їх використання в нових установках в даний час обмежено, тому, в даний час проводяться дослідження можливості застосування азоно-безпечних хладоносіїв, сумішей і існуючих в природі робочих речовин для теплових насосів.

У певному діапазоні температур кипіння t_b і температур конденсації t_k можуть бути використані різні типи холодоагентів, оскільки різниці тисків в процесі стиснення і всмоктування мало відрізняються зі зміною типу холодоагенту. Однак перевагами, з точки зору енергетичної ефективності, мають робочі середовища, що забезпечують мінімальні значення ступеня стиснення P_k / P_0 і максимальну об'ємну теплопродуктивність q_v . Важливим є аналіз поведінки робочих речовин в області високих температур в зв'язку зі зміною показника адіабати і теплоємності і їх вплив на енергетичні характеристики ТН. Переважний вибір робочого агента пов'язаний з термодинамічним циклом, за яким працює ТН, температурної області і типом компресора. Енергетична ефективність ТН в значній мірі залежить від ефективності роботи компресорів.

В даний час в холодильній техніці і теплонасосній технології широкого поширення набули маслозаповнені гвинтові компресори, які мають високі енергетичні показники і володіють рядом експлуатаційних переваг. Відсутність в цих компресорах деталей, схильних до інтенсивного зносу, зумовлює високу надійність і довговічність цього типу компресорних машин в порівнянні з поршневыми компресорами. Високі швидкості обертання роторів забезпечують отримання високої продуктивності при малій масі і габаритах компресора, при цьому, внаслідок повної врівноваженості роторів, відсутня необхідність в важких і громіздких фундаментах. Крім того, гвинтові компресори забезпечують рівномірність подачі пари і стабільність робочих характеристик в процесі тривалої експлуатації. Одним з достоїнств гвинтового компресора є можливість плавного регулювання продуктивності в широких межах. Більшість маслозаповнених гвинтових компресорів забезпечено регулятором продуктивності, що дозволяє змінювати ефективну довжину гвинтів.

Використовуючи конструктивні особливості гвинтових компресорів ТН, розглянута можливість організації циклу зі стисненням робочого агента з області вологої пари і зі стисненням по правій прикордонній кривій. Можливе здійснення циклу за каскадною схемою з використанням хладоу R133a в якості робочого агента нижнього каскаду, а водяної пари у верхній гілці каскаду. Новітні розробки дозволяють управляти процесами стиснення з метою підвищення теплопродуктивності і ККД схеми з використанням економайзера. У схемі ТН реалізується двоступенева економайзерная схема (рециркуляція частини хладоу через розширювальний клапан в проміжну сходинку компресора). При розробці ТН була обрана неазеотропних суміш R22 і R426. Повідомляється про випуск ТН з гвинтовими компресорами в яких в якості джерела низькопотенційної теплоти використовується повітря. У ТН використаний однороторний напівгерметичний гвинтовий компресор, особливістю якого є використання для ущільнення в процесі стиснення замість масла рідкого хладоу.

Підвищення ефективності використання ТН в системах тепlopостачання має здійснюватися у наступних напрямках:

- використання двоступеневих, економайзерних і каскадних циклів ТН з різними робочими речовинами;
- пошук нових робочих речовин для парокompресорная ТН з низькою нормальною температурою кипіння і невисоким тиском конденсації.

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ПОСІЧЕНИХ М'ЯСОМІСТКИХ НАПІВФАБРИКАТІВ

Почтарьова Д.В. студ. 1м групи ТМЯ 1901 м, ФХТ
 Науковий керівник: доцент Тищенко В.І.
 Сумський НАУ

М'ясні напівфабрикати користуються широким попитом споживачів і з кожним роком займають все більший сегмент у харчовому раціоні населення України. Використання в їх рецептурі поряд з традиційною сировиною білкових ресурсів рослинного походження та вторинної сировини (за рахунок глибокої переробки) стимулює виробників цієї продукції до розширення асортименту та збільшення обсягів виробництва.

Сучасні технології посічених напівфабрикатів широке застосування має ясо птиці механічного обвалювання (МПМО) в деяких літературних джерелах [1] доведена доцільність використання в рецептурі напівфабрикатів білків гідробіонтів замість відповідної частки яловичини та свинини.

Виробництво комбінованих м'ясомістких напівфабрикатів з використанням рибної сировини відкриває нові можливості в питаннях раціонального використання ресурсів аквакультури.

Продукти харчування на основі гідробіонтів є індивідуально адекватними потребам організму людини з точки зору джерела енергії та есенціальних нутрієнтів.

Проте в літературних джерелах основна увага при цьому надається лише показникам смаку, аромату та соковитості і зовсім мало уваги надається фізико-хімічним показникам та їх зміні в процесі термічної обробки. Так, наприклад, водозв'язуюча здатність фаршу та її динаміка в процесі теплової обробки суттєво впливає на органолептичні показники, структуру та вихід готових виробів.

Метою наших досліджень були фізико-хімічні та органолептичні показники посічених напівфабрикатів виготовлених за інноваційною рецептурою. З цією метою в лабораторії кафедри технології молока і м'яса СНАУ були розроблені та апробовані рецептури м'ясомістких напівфабрикатів до складу яких входило МПМО індиче в кількості 36,41, та 46 %, за базову рецептуру були взяті котлети посічені «Домашні».

Таблиця 1. Фізико-хімічні показники

Рецептура	pH	ВЗЗ, % до загальної	Втрата маси під час теплової обробки, %
Рецепт 1	6,18	67,9±0,31	19,31±0,7
Рецепт 2	6,09	71,8±0,86	20,30±0,9
Рецепт 3	6,21	72,16±0,73	20,47±0,5
Контроль	6,07	65,70±0,93	22,19±0,4

Аналіз отриманих результатів досліджень свідчить, що ВЗЗ котлет виготовлених за інноваційними рецептурами вище на 6,3-8,7% в порівнянні з котлетами виготовленими за рецептурою ДСТУ 4437. Це в свою чергу вплинуло на втрати маси готових виробів під час теплової обробки. Також слід зазначити, що під час дегустаційної оцінки, котлети виготовлені за інноваційними рецептурами за показниками ніжності, соковитості та смаку мали найвищу оцінку (за 5-ти бальною шкалою) у переважній кількості оцінювачів.

Таким чином виробництво м'ясомістких посічених напівфабрикатів з додаванням мяса птиці механічного обвалювання межах 36-46% до загальної маси фаршу, дозволяє не лише заощаджувати на дефіцитній та вартісній сировині, якою є яловичина та свинина, але й зменшити її втрати під час теплової обробки.

Література:

1. Божко Н.В., Тищенко В. І., Яковенно Я.М., Пасічний В.М.. Перспективи використання регіональної аквакультури у виробництві посічених напівфабрикатів. Праці ДТАУ. 2018. в.18. Т1.-75-84.
2. ДСТУ 4437-2005. Видання. Напівфабрикати м'ясні та м'ясо-рослинні посічені. Київ, 2006.- 24 С.

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ КОМБІНОВАНИХ ФАРШЕВИХ СИСТЕМ

Шубіна Є. А., студ. 1м групи ТМЯ 1901 м, ФХТ
Науковий керівник: доцент Тищенко В.І.
Сумський НАУ

Виробництво комбінованих м'ясопродуктів на основі поєднання традиційної м'ясної сировини та білкової сировини різного походження в останні кілька років стало чи не основним напрямком в технології харчових продуктів. За рахунок такого поєднання стало можливим підвищити функціонально-технологічних властивості, харчову та біологічну цінність готових виробів, а головне більш раціонально використовувати білкові ресурси.

Аналіз літературних та патентних джерел [1], [2] дозволяє зробити висновок про зростання інтересу виробників м'ясної продукції до неординарної сировини, а саме гідробіонтів і в першу чергу прісноводної риби. В переважній більшості гідробіонти володіють дієтичними характеристиками за рахунок низького вмісту жиру та добре збалансованого співвідношення мікро- та макроелементів

Прісноводна риба регіонального виробництва відрізняється високим вмістом білків які не тільки впливають на харчову та біологічну цінність готових виробів, а й визначають стан та зміну фізико-хімічних, структурно-механічних та технологічних показників фаршу та готових виробів.

Метою наших досліджень є теоретичні та експериментальне обґрунтування доцільності комбінування м'яса, регіонально аквакультури в складі м'ясомісткої варено-копченої ковбаси та дослідження структурно-механічних, фізико-хімічних властивосте комбінованих фаршевих систем.

З метою вивчення ступеня міцності дисперсної системи комбінованого м'ясо-рибного фаршу (з введенням до нього м'яса сріблястого карася у кількості 33, 35 та 40% замість відповідної кількості яловичини) провели дослідження емульгуючої здатності та стабільності емульсії (рис.1).

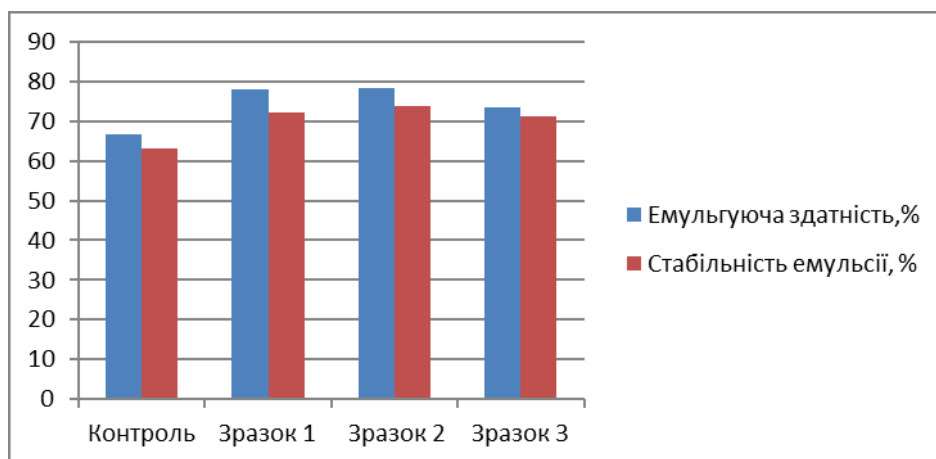

Рис. 1. Залежність показників ЕЗ та СЕ від рецептурного складу фаршу

Емульгуюча здатність в усіх досліджуваних зразках була у межах від 66,7 до 78, 4 %. Проте у дослідних зразках вона була на 5,4 та 11,7 % вищою в порівнянні з контрольним зразком. Така ж тенденція була і з показником стійкості емульсії.

Таким чином доведено, що комбінування свинини з м'ясом сріблястого карася покращує структуру фаршу, що на нашу думку пов'язано з особливостями фракційного складу білків прісноводної риби.

Наступним етапом наших досліджень буде вивчення впливу досліджених показників на реологію та технологічні властивості фаршу в процесі технологічної обробки та вихід готової продукції.

Література:

1. Тищенко В.І., Божко Н. В., Пасічний В. М. Рибний фарш як сировина для виробництва полікомпонентних продуктів харчування. Вісник Харківського національного технологічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2016, вип. 179. с. 100-107.
2. Божко Н.В., Тищенко В.І., Коник М. В., Пасічний В. М.. Розробка рецептури варених ковбас з мяса водоплавної птиці та малоцінної ставкової риби. Науковий вісник ВНЗ УКООПСПІЛКИ «Полтавський університет економіки і торгівлі» серія «Технічні науки». 2018. - №1 (85). –с. 17 - 20.

М'ЯСО ПТИЦІ МЕХАНІЧНОГО ОБВАЛЮВАННЯ В РЕЦЕПТУРІ М'ЯСНИХ ХЛІБІВ

Ершов О.В. студ. 1м групи ТМЯ 1901 м, ФХТ
 Науковий керівник: доцент Тищенко В.І.
 Сумський НАУ

Сучасна технологія виробництва м'ясопродуктів іде шляхом залучення у їх рецептуру нових видів білкової сировини яку з високою ймовірністю можна вважати натуральною, через відсутність впливу на неї хімічних, ферментативних чи інших модифікованих процесів. Як правило використовують білки рослинного походження, малоцільну вторинну сировину та продукцію аквакультури. В останні декілька років в різних країнах склалась стійка тенденція на широке використання, як альтернативи м'ясної сировини, м'яса птиці механічного обвалювання (МПМО) у технології напівфабрикатів та окремих видів ковбас.

Під час механічного обвалювання тушок птиці особливих змін біологічної цінності білків або жирів не відбувається, але в результаті переходу в м'ясну фракцію часток кісткової тканини його харчова цінність дещо знижується. Відповідно до вимог ГСТУ 46.070-2003 МПМО повинно мати вміст білків не менше 14%, жиру не більше 20% при вологості не вище 68% [1]. Використання такої сировини вирішує задачу зниження собівартості продукції, підвищення харчової цінності виробів, покращення структурно-механічних властивостей фаршу, особливо в технології м'ясних хлібів.

М'ясний хліб, або як його ще називають в країнах Європи – Террін, є різновидністю ковбас без оболонки. Країна походження цієї страви – Франція, а її приготування в давнину вважалося справжнім мистецтвом, гурмани називали його «Королівська відрода». В технології м'ясних хлібів добре поєднуються різноманітні нутрієнти та спеції [2].

В лабораторії кафедри технології молока та м'яса Сумського НАУ були розроблені модельні рецептури м'ясомісткого хлібу на основі МПМО (індичого). В якості аналогу була взята рецептура хліб «Чайний» згідно ДСТУ 4436.2005. В розроблених рецептурах м'ясо яловичина та свинина були замінені на більш дешеву сировину – МПМО у відповідному співвідношенні до рецептури, інші інгредієнти були незмінними. В процесі виготовлення м'ясних хлібів досліджував органолептичні показники та функціонально-технологічні властивості фаршу, що впливають на якість та вихід готових виробів.

За результатами досліджень модельних зразків фаршевих систем встановлена оптимальна кількість додавання МПМО. Так при введенні в рецептуру 35% МПМО були отримані кращі показники як по якості, так і по виходу готових виробів.

Таблиця 1 - Показники якості м'ясних хлібів після процесу запікання

Показники	Контроль	Рецепт 1 (35% МПМО)	Рецепт 2 (50% МПМО)
Вміст вологи, %	63,31 ± 0,2	69,28 ± 0,6	69,54 ± 0,3
Вихід, % до маси сировини	98,3	105,7	101,6
pH	6,07	6,23	6,29
Співвідношення: волога: білок;	3,65	3,87	3,61

За результатами дегустаційної оцінки всі зразки мали досить високий показник (4,3 – 4,7), проте зразок №1 за всіма показниками мав кращі результати. Таким чином заміна основної сировини на МПМО в кількості 35% в рецептурі м'ясних хлібів є найбільш оптимальною.

Література:

1. ГСТУ 46.070-2003 «М'ясо птиці механічного обвалювання. Загальні технічні умови»
2. Божко Н.В. Оптимізація рецептури м'ясних хлібів з використання гідробіонтів / Н.В. Божко., В.І. Тищенко., В.М. Пасічний//Наук. вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького. – 2017. – т. 19, №80. – с. 38 – 42.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ МАСЛА ВЕРШКОВОГО З НАПОВНЮВАЧЕМ «ПОЛУНИЧНИЙ ПОРОШОК»

Сергійко Я. В., студ. 2м курсу, ФХТ
Науковий керівник: старший викладач Геліх А.О.
Сумський НАУ

Масло вершкове - харчовий продукт, що є концентратом молочного жиру. Його виробляють збиванням вершків або сметани. Зараз виготовляють велику кількість сортів масла. Несолоне - масло з пастеризованих вершків. Солоне - масло з пастеризованих вершків із додаванням солі. Вологодське - масло несолоне, отримане з солодких вершків, пастеризованих за високої температури +95 - +97 °С, і витриманих 20 - 30 хв. У результаті воно має горіховий присмак і запах. Любительське - масло з пастеризованих вершків. Масло з наповнювачами - переважно солодковершкове. Наповнювачами можуть бути: какао, мед, цукор та ін. Саме такі види масла з наповнювачами дозволяють розширити асортимент та створити продукт, що володіє функціонально-технологічними властивостями.

Порошок полуниці - нормалізує обмін речовин в організмі, лікує авітамінози, пригнічує розвиток вірусу грипу, знижує рівень цукру в крові, компенсує недолік йоду в їжі та питній воді, поповнює дефіцит заліза при анемії, нормалізує обмін речовин і тиск, знімає стрес і рятує від безсоння, є природним джерелом антиоксидантів, знижує рівень холестерину в крові, збуджує апетит, регулює травлення. У своєму складі містить вітамін С, фолат, антоціан, кварцетин, кемферол, що володіють високими антиоксидантними властивостями. Серед вітамінів переважають вітамін А – 0,03 мг, В1 – 0,03 мг, В2 – 0,05 мг, В3 – 0,3 мг, В6 – 0,06 мг, В9 – 20,0 мкг, С – 60,0 мг, Е – 0,8 мг, Н – 4,0 мкг, РР – 0,3 мг. Серед числа макроелементів у полуничному порошку виявлено калій – 161,0 мг, кальцій – 40,0 мг, магній – 18,0 мг, натрій – 18,0 мг, сірка – 12,0 мг, фосфор – 23,0 мг, хлор – 16,0 мг. Мікроелементи: залізо – 1,2 мг, марганець – 0,2 мг, мідь – 0,125 мг, фтор – 18,0 мкг, хром – 2,0 мкг, цинк – 97,0 мкг, йод – 1,0 мкг, бор – 185,0 мкг, селен – 0,7 мг, нікель – 2,0 мкг, ванадій – 9,0 мкг, кобальт – 4,0 мкг, молібден – 10,0 мкг.

Метою нашої роботи було розробити технологію солодковершкового масла з наповнювачем «порошок полуничний» та дослідити його органолептичні властивості, а також кислотне та перекисне число в процесі зберігання. Для досліджень було розроблено 3 зразки масла з полуничним порошком у таких співвідношеннях (масло:полуничний порошок), у %: зразок 1 – 99:1; зразок 2 – 97:3; зразок 3 – 95:5 відповідно. В якості контролю використовували масло солодковершкове без наповнювачів. Готовий продукт пакували в поліетиленову плівку масою 100 г і зберігали в холодильнику за температури (0±2°C). Проводили органолептичну оцінку зразків масла, визначали кислотне та перекисне числа в процесі зберігання. Органолептичні показники вершкового масла оцінюють за 20-бальною шкалою відповідно до вимог ДСТУ 4339:2005. На кожен показник відводять певну кількість балів: смак і запах - 10, консистенція і зовнішній вигляд - 5, колір - 2, упаковка та маркування - 3. В залежності від загальної бальної оцінки масло відносять до вищого (загальна сума балів - 17-20, в тому числі не менше 8 до смаку і запаху) або до першого сорту (при оцінці масла в 11-16 балів, не менше 5 до смаку і запаху). Результати дегустаційної оцінки показали, що додавання порошку полуниці до рецептури у кількості 1% майже не справляє впливу на показники консистенції масла вершкового, проте впливає на забарвлення, яке характеризується ніжно-рожевим кольором. Зразки з додаванням порошку полуниці в кількості 3% і 5% мають яскраво-рожевий колір та кислуватий присмак. Порошок полуниці сприяє утворенню приємного свіжого аромату. Масло має ніжну мазку консистенцію у всіх варіантах дослідних зразків. Узагальнюючи результати дегустаційних досліджень, можна констатувати, що зразок № 1 має кращі показники, ніжний та характерний запах, смак, колір і зовнішній вигляд. Одним з основних показників, що знижують харчову цінність масла вершкового є окиснення та гідроліз жирової фази. Оскільки масло вершкове з полуничним порошком містить у своєму складі велику кількість жирів, якісні зміни яких у процесі зберігання можуть призводити до погіршення якості та псування. Тому проведено дослідження динаміки зміни пероксидного та кислотного чисел у процесі зберігання протягом 3 місяців. З метою дослідження стійкості ліпідів до розщеплення на альдегіди, кетони та органічні кислоти під дією кисню у дослідних зразках масла вершкового у порівнянні з контролем аналізу проводили у свіжовиготовленому маслі та у період зберігання за температури 0±2°C. Ступінь окиснення контролювали за величиною кислотного числа (КЧ) та пероксидного числа (ПЧ). Кислотне число жиру масла вершкового з наповнювачем має стабільну динаміку і майже однакові значення протягом першого місяця зберігання. Відзначається тенденція до збільшення у проміжку часу від 1-х до 3-х місяців зберігання. Проте отримані показники навіть після зняття зі зберігання не перевищують ГДК по даному показнику. Збільшення даного показника свідчить про те, що в процесі зберігання накопичуються вільні жирні кислоти. Результати експериментальних даних з визначення пероксидного числа жиру масла вершкового з полуничним порошком, що були досліджені під час зберігання, свідчать про збільшення пероксидного числа жиру. Кислотне та пероксидне числа знаходяться у межах, що відповідають чинним нормативам у всіх 3-х дослідних зразках масла вершкового з наповнювачем «полуничний порошок».

ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУШІННЯ, ЯК СПОСОБУ КОНСЕРВУВАННЯ М'ЯСА

Ащаулова Н.С., студ. 1 с.т. курсу, ФХТ
Вінник А.О., студ. 1 с.т. курсу ФХТ
Науковий керівник: ст.викл. Самілик М.М.
Сумський НАУ

М'ясо є цінним харчовим продуктом, основним джерелом білкових ресурсів. В процесі його зберігання знижується біологічна цінність оскільки відбувається розпад білків, поліпептидів, амінокислот та інших компонентів, що каталізуються ферментними системами мікроорганізмів. Мікробіологічні процеси відбуваються порівняно інтенсивно і визначають термін їх зберігання. Стабільність м'яса і м'ясних продуктів при зберіганні залежить від температури, відносної вологості, швидкості циркуляції повітря, а також, рівня початкового мікробного обсіменіння.

Для підвищення здатності до зберігання м'яса застосовують різні способи консервування, серед яких найчастіше використовуються охолодження та заморожування. В процесі тривалого зберігання замороженого м'яса змінюється стан білків, морфологічна структура, перерозподіляється волога, що призводить до погіршення органолептичних показників, втрат поживних речовин з м'ясним соком при розморожуванні, втрат вітамінів та зниження вологозв'язувальної здатності. Під час засолювання з м'яса частково вилучаються екстрактивні та мінеральні речовини, водорозчинні вітаміни, білки. Втрати зростають зі збільшенням концентрації солі до 10 — 12 %, але саме така концентрація солі необхідна для стійкого плазмолізу мікробних клітин. Температурна обробка дією високих температур призводить до теплової денатурації м'язових білків, яка починається при 30...35 ° С. При 65 °С денатурує близько 90 % всіх м'язових білків. За такої теплової обробки білки ущільнюються, і виділяють більше води. Внаслідок цього знижується засвоюваність їх організмом людини. Крім того, за температури від 60°C до 100°C відбувається взаємодія білків з відновлюючими цукрами, що супроводжується утворенням меланоїдинів, які зменшують біологічну цінність виробів, знижуючи засвоюваність амінокислот.

Перспективним способом консервування є зневоднення, найбільш відомими методами якого є сублімаційне та конвективне сушіння. Сушене м'ясо доцільно використовувати в умовах відсутності традиційних способів зберігання харчових продуктів, тому воно є в раціоні харчування геологів, спортсменів, військових та інш.

В якості сировини для виготовлення сушеного м'яса запропоновано яловичину, технологічне значення якої полягає в наявності водо- і солерозчинних білків. Коефіцієнт засвоюваності організмом людини яловичини в середньому становить 82 – 83 %. Як метод теплової обробки нами використано вакуум-конвективне сушіння при температурі 45°C протягом 4 годин. Перед висушуванням досліджуваний зразок подрібнили на шматочки товщиною 2-3 мм. Висушування здійснювали на ситі, рівномірно розподіливши зразок по його поверхні. В результаті вдалося видалити 78% вологи. Висушене м'ясо має високі органолептичні показники і добре подрібнюється у порошок, що дає можливість його використання в якості сировини у виробництві харчових концентратів та продуктів швидкого приготування (рис. 1).

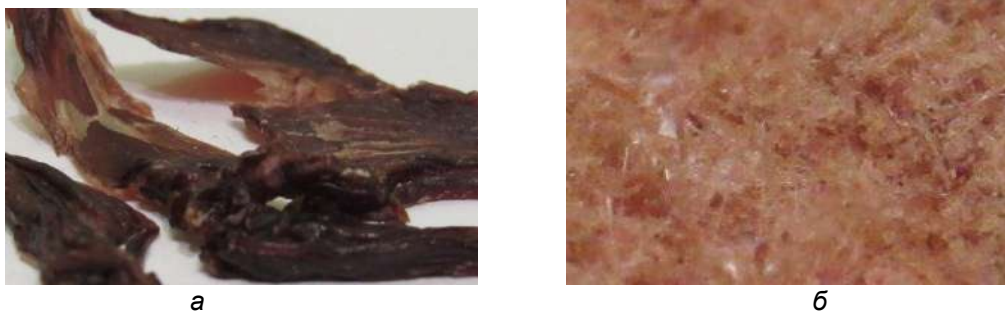

Рис. 1. Висушене м'ясо: а – до тонкого подрібнення, б – після тонкого подрібнення

На першому етапі досліджень нами визначено, також, стійкість до зберігання. При температурі 20°C продукт не втратив своїх властивостей протягом 10 діб.

Таким чином, технологія консервування м'яса методом конвективно-вакуумного сушіння дозволяє отримати продукт з певними органолептичними та функціонально-технологічними властивостями. Висушене м'ясо є перспективною сировиною для виробництва білковмісних харчових продуктів.

МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БОРОШНА КУНЖУТА У ВИРОБНИЦТВІ КИСЛОМОЛОЧНИХ НАПОЇВ

Товарниченко А.О., студ. 2 курсу ЗТМЛ, Митченко Т.В. ЗТМЛ 1801м ФХТ
Науковий керівник: д.т.н., проф. Мельничук С.Д., ст.викл. Самілик М.М.
Сумський НАУ

Питання підвищення біологічної цінності кефіру є актуальним, оскільки цей продукт, як і решта кисломолочних напоїв, має функціональні властивості і рекомендований до введення у щоденний раціон харчування. Функціональні властивості кефіру пов'язані з присутністю в ньому «живої» корисної мікрофлори, яка здатна відновлювати природні захисні властивості мікрофлори шлунково-кишкового тракту.

При розробці технології виготовлення збагаченого кисломолочного напою, на основі традиційної технології виготовлення нежирного кефіру, важливим етапом стало обґрунтування параметрів його зберігання, з метою забезпечення високих органолептичних і пробіотичних показників якості. Проаналізовано можливість використання, в якості додаткової сировини у виробництві кисломолочних напоїв, різноманітних рослинних компонентів, що містять харчові волокна. З метою надання кисломолочного напою підвищених біологічних та енергетичних властивостей, нами пропонується збагачувати його корисними вітамінами та мікроелементами, що містяться в борошні кунжуту.

Кунжутне борошно містить: білків – 19,4 %; ліпідів – 22,6 %; кальцію – 14,7 %; фосфору – 7,2 %. Застосування в їжу кунжутного борошна дозволяє частково забезпечити добову потребу організму в деяких корисних нутрієнтах. Встановлено, що споживання 30 г кунжуту забезпечує 40% добової потреби в Ca, 103% – в Cu, 53%-в Mn, 46% – в Mg, 29% – в B1, 19% – в Zn та 18% – в P.

З метою обґрунтування доцільності використання кунжутного борошна у технології виробництва збагаченого кисломолочного напою, досліджено 4 зразки. В якості «Контролю» прийнято знежирений кефір, виготовлений за традиційною технологією, термостатним способом відповідно до існуючого ДСТУ. В зразки 1, 2,3 добавлено, відповідно, 1; 1,5 та 2% кунжутного борошна. Зовнішній вигляд, консистенцію та колір продуктів оцінювали візуально, а смак і запах - органолептично.

Результати цих досліджень графічно наведено на рисунку 1.

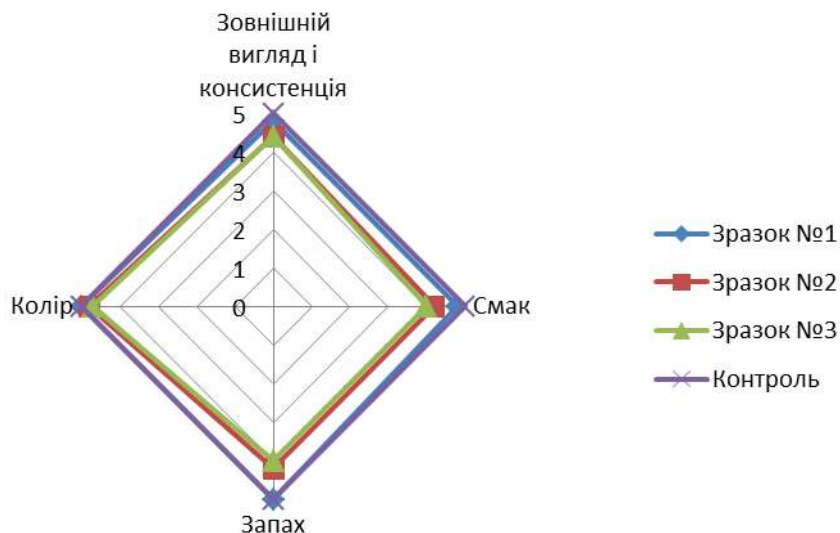

Рис. 1. Органолептичний профіль досліджуваних зразків

Результати органолептичної оцінки свідчать про те, що найбільш гармонійний та властивий смак з інтенсивністю в 4,8 балів, характерний знежиреним кефірам, спостерігався у зразку №1. В зразку №3 з найбільшою кількістю кунжутного борошна відчувався кунжутний післясмак. Зразок №1 мав також найвищу оцінку за зовнішнім виглядом, консистенцією, кольором та запахом. Виходячи з отриманих результатів органолептичної оцінки, зразок №1 вибрано для подальших досліджень і аналізу.

В ході досліджень з'ясовано, що кунжутне борошно не лише збагачує кефір функціональними нутрієнтами, а й підвищує його здатність до зберігання, забезпечуючи стабілізаційний ефект.

Використання кунжутного борошна, як добавки до кисломолочних напоїв, збагачує їх нутрієнтний склад та підвищує термін зберігання продукту, що дає підстави для доцільності їх промислового виробництва.

ДОСЛІДЖЕННЯ ХАРЧОВОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ ВАРЕНО-КОПЧЕНИХ КОВБАС КОМБІНОВАНОГО СКЛАДУ

Балаклейська Д.М., студ. 1м групи ТМЯ 1901 м ФХТ
Науковий керівник: доцент Тищенко В.І.
Сумський НАУ

Сучасні принципи створення нових рецептур м'ясопродуктів базуються на комбінуванні різних видів білковмісної сировини, з метою отримання високоякісних та відповідно дешевих продуктів харчування. Виробництво комбінованих м'ясопродуктів дозволяє раціонально використовувати сировинні ресурси, зробити продукцію більш доступною для споживача, за рахунок ціни, а також урізноманітнити асортимент і тим самим забезпечити ефективність виробництва в цілому.

В останні декілька років було досліджено значну кількість ковбасних виробів та напівфабрикатів до складу яких входила сировина різноманітного походження, а саме: м'ясна та рослинна, м'ясна та рибна, а також вторинна сировина[1][2]. Нові види ковбас розробляють з урахуванням комплексного використання сировини, особливого значення при цьому набуває регіональна білкова сировина. Крім привабливого вигляду, смаку та дешевої ціни, відповідно до сучасних вимог науки про харчування, комбіновані ковбаси повинні бути повноцінними за біологічними вимогами [3]

Враховуючи практичну та теоретичну значимість піднятих вище питань метою нашої роботи було дослідження харчової та біологічної цінності м'ясомісткої варено-копченої ковбаси. З цією метою були розроблені модельні зразки комбінованих фаршів до складу яких входила свинина, м'ясо качки та риби, а саме білого товстолобика. За базову рецептуру була взята ковбаса «Бістро» виготовлена за ТУ У 15.1-30183690-026:2007.

За результатами проведених досліджень встановлено, що всі дослідні зразки ковбас мають високі органолептичні показники та характеризуються високим вмістом білків і дещо нижчим вмістом жиру, в порівнянні з базовою рецептурою.

Таблиця 1 Харчова та енергетична цінність комбінованих ковбас

Показники	Контроль	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3
Білок, г/100 г.	16,31	15,47	15,19	15,21
Жир г/100 г.	26,63	21,16	21,07	20,08
Вуглеводи г/100 г.	1,413	0,796	0,796	0,796
Енергетична цінність, кКал.	310,32	255,50	253,57	244,14

Встановлено що з збільшенням частки рибної сировини в рецептурі комбінованих варено-копчених ковбас знижується їх енергетична цінність, що дає можливість розглядати їх як продукти дієтичного харчування.

Дослідження амінокислотного та жирно-кислотного складу дослідних зразків показали, що вміст НЖК в середньому складає 35-41%, МНЖК – 43-51%, а ПНЖК – 11-35%, що на 2,7-3,3% вище в порівнянні з контрольним зразком. В усіх дослідних зразках, в наслідок часткової заміни основної сировини на рибну, амінокислотний скор був вищим практично у 2 рази в порівнянні з контролем. Оптимальною рецептурою можна вважати дослідний зразок №2, в якому кількість м'яса фаршу білого товстолобика складала 40% до загальної. Збільшення до 50% або зменшення до 30% цієї сировини в рецептурі давало дещо гірші показники.

Література:

1. Тищенко В.І. Функціонально-технологічні властивості м'ясо-рибних фаршів./В.І. Тищенко, В.Л. Горбач, В.М. Пасічний.//Матеріали п'ятої міжнародної науково-технічної конференції «Перспективи розвитку м'ясної, молочної та оліє жиркової галузей у контексті євроінтеграції», (7-8 листопада 2016 р.) – К.. НУХТ, 2016 р. – с. 16-17.
2. Пасічний В.М. Комбіновані м'ясо-рибні напівфабрикати з використанням прісноводної риби./ В.М. Пасічний, Т. О. Хорунжі, О.С. Рамік, В.І. Тищенко, В.Л. Горбач.// Матеріали п'ятої міжнародної науково-технічної конференції «Перспективи розвитку м'ясної, молочної та оліє жиркової галузей у контексті євроінтеграції», (7-8 листопада 2016 р.) – К.. НУХТ, 2016 р. – с. 65 - 66.
3. ТУ У 15.1-30183690-026:2007 «Вироби ковбасні варено-копчені з харчовими домішками фірми «Віберг» (Австрія).

КОМБІНОВАНІ М'ЯСОВМІСНІ НАПІВФАБРИКАТИ З РЕГІОНАЛЬНОЇ СИРОВИНИ

Ткаченко О.М., студ. 4 курсу, групи ХТ 1602, ФХТ
 Науковий керівник: доцент Тищенко В.І.
 Сумський НАУ

В останні роки значно збільшився попит на високоякісні, не жирні або дієтичні продукти харчування. Одним із напрямків збільшення таких продуктів та розширення асортименту є комплексне використання сировини тваринного та рослинного походження. Враховуючі сучасні економічні проблеми в технології м'ясної галузі, а також стан здоров'я населення надто актуальним є розробка нових технологій високоякісних комбінованих продуктів, в рецептурі яких раціонально поєднуються види регіональної сировини.

В першу чергу це пов'язано з адаптованістю населення певного регіону до цих білкових ресурсів, що в свою чергу буде сприяти профілактиці захворювань, зміцненню імунітету та подовженню тривалості життя людей. Сьогодні продукти харчування розглядають не лише, як джерело білків, жирів, мінеральних речовин тощо, але і як інструмент, що підвищує роботу всього організму та регулятора функцій і реакцій людини.

Сумська область володіє значними обсягами білкових сировинних ресурсів, більшу частку із них займає продукція птахівництва. М'ясо птиці—це смачне та корисне джерело білків, вітамінів та жирних кислот і значно дешевше в порівнянні з іншими видами м'яса. Більше 83% білків м'язової тканини є повноцінними, це м'ясо практично універсальне з точки зору здорового харчування. Поряд з цим широкого значення набуває МПМО (м'ясо птиці механічного обвалювання) яке містить достатню кількість нутрієнтів та є альтернативою м'ясній сировині у виробництві ковбасних виробів та напівфабрикатів.

Метою нашої роботи було використання регіональної екологічно-чистої сировини з високими органолептичними показниками, біологічною повноцінністю та адаптованістю за нутрієнтним складом до фізіологічних особливостей організму людини в рецептурі комбінованих м'ясовмісних напівфабрикатів. Відповідно до поставленої мети в умовах лабораторії кафедри молока і м'яса були розроблені рецептури комбінованих напівфабрикатів на основі м'яса птиці, МПМО та рослинної сировини, а саме насіння конопель, гарбузової пасти та соєвого ізоляту. За аналог було взято рецептуру котлет «Ярославські» відповідно до Патенту №12977 UA МПК (2018.01) A23L.

Дослідження функціонально-технологічних властивостей фаршу та готових виробів а також результати дегустаційної оцінки показали, що заміна основної сировини на білковмісну на регіональну практично не знижує їх якісні показники.

Таблиця 1 - Функціонально-технологічні властивості модельних зразків.

Показники	Контрольний зразок	Зразок 1	Зразок 2
Вміст вологи, %	71,03±0,8	76,18±0,03	81,31±0,27
pH	6,07	6,31	6,57
VЗЗa, %	68,47±0,98	71,23±0,03	76,31±0,43
VЗЗm, %	97,31±0,16	98,05±0,46	98,13±0,27
VУЗ, %	62,30±1,41	67,21±0,80	73,20±0,73

У розроблених рецептурах вміст вологи та показник ВУЗ узгоджується з технологічними властивостями сировини та показником рН. Встановлено, що збільшення частки рослинної сировини в рецептурі напівфабрикатів приводить до підвищення показника рН, що в свою чергу впливає на гідрофільність білків і тим самим на показник ВУЗ.

Так введення у рецептуру 7,0-7,5 % насіння конопель та такої ж кількості гарбузової пасти дозволяє отримати високі органолептичні показники готових виробів.

Рис. 1. Профілограма сенсорної оцінки готових виробів.

Комбінування сировини різного походження з різноманітними ФТВ дозволяє отримати продукти з широким діапазоном функціональних властивостей.

ВИКОРИСТАННЯ ФЕРМЕНТІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ АРОМАТИЗАТОРІВ

Синенко Т.П., аспірантка кафедри «Технології молока та м'яса», ФХТ
Науковий керівник: д.т.н., проф. Н.Е. Фролова
Сумський НАУ

При виробництві ароматичних продуктів значне місце займають біотехнологічні процеси, які в більшості випадків є ферментативними. Головна мета даних реакцій – це гідролітичне розщеплення або трансформація основних біологічних речовин: білків, жирів, вуглеводів і кислот [1].

Ферменти, які здебільшого застосовуються в харчовій промисловості, зокрема і при виробництві ароматизаторів, відносяться до гідролаз. Даний клас ферментів каталізують гідролітичні реакції (розщеплення органічних сполук за участю води) в процесах біоконверсії субстратів рослинного, тваринного і мікробного походження [2, 3]. Найбільший інтерес для фахівців в області харчової біотехнології представляють ферменти наступних підкласів гідролаз: естерази (пектинестераза діє на пектин в рослинних субстратах); глікозидази (каталізують гідроліз глікозидних зв'язків у полі- і олігосахаридів); протеази (здатні каталізувати гідроліз білкових речовин) [4].

Використання протеолітичних ферментів (протеаз) дозволяють отримувати цілком натуральні ароматизатори на основі природної сировини рослинного чи тваринного походження, які є порівно безпечними ніж інші відомі способи. Наприклад, кислотний гідроліз рослинних білків (зокрема соєвого білка) при використанні концентрованої соляної кислоти при високих температурах супроводжується утворенням токсичних дихлорпропанолів. В свою чергу, альтернативний спосіб гідролізу з використання ферментних препаратів та м'яких умов дозволяє отримувати безпечний та корисний кінцевий продукт [1]. Використання протеолітичних ферментів дозволяє отримувати ароматизатори і на основі молочної, м'ясної та рибної сировини. Технології таких ароматизаторів протікають у дві стадії: 1) ферментація (утворення вільних амінокислот, низькомолекулярних олігопептидів і високомолекулярних фрагментів білків); 2) реакція Маяра (взаємодія вільних амінокислот із редуруючим цукром, утворення аромату) [5].

Зміна класичних рецептур та використання ферментів дає змогу прискорити технологічні процеси, зокрема утворення натурального аромату готових продуктів, не втручаючись в інші процеси і не змінюючи основних властивостей продукту. Наприклад, термін утворення характерного аромату в дозрілому сирі може коливатись від 3 до 8 місяців, а в деяких випадках і більше. Тому для прискорення даного процесу і для формування типових нот зрілого витриманого сиру, до рецептури можливе додавання ліпази або збільшення її концентрації. В результаті, термін визрівання сиру скоротиться в декілька разів [1, 7]. Також, отримання сирних ароматизаторів можливе при ферментації сировини сировиробництва певними мікроорганізмами (*L. lactis subsp. cremoris*, *P. roqueforti* та ін.). Такі ароматизатори використовують у виробництві сирних спредів чи сировмісних продуктах.

Ще один спосіб використання ферментів з метою посилення натурального аромату це руйнування рослинних тканин. Такий метод широко використовується при виробництві соків, при використанні пектолітичних ферментів збільшується вихід смакоароматичних речовин в екстракт [1]. Натуральні ароматизатори за допомогою ферментів також можливо отримати із відходів переробки плодів та ягід (шкарлупи, кісточок та ін.). Рослинні тканини піддаються ферментації, з отриманням попередників аромату, з наступним їх відокремленням методом екстракції чи дистиляції [6].

Таким чином, використання ферментів в технологіях ароматизаторів є актуальним на сьогодні. Оскільки реакції ферментації збільшують кількість ароматичних речовин, реакції протікають в м'яких умовах із виходом безпечних кінцевих продуктів. Також із застосування ферментів здійснюється повна та раціональна переробка як рослинної, так і тваринної сировини. А саме вторинна сировина харчової промисловості придатна для подальшої переробки та виробництва натуральних ароматизаторів на їх основі.

Список використаних джерел:

1. Смирнов Е. В. Пищевые ароматизаторы. Справочник. Санкт-Петербург : Профессия, 2008. 736 с.
2. Грачева И. М., Кривова А. Ю. Технология ферментных препаратов. Москва : Элевар, 2000. 512 с.
3. Гуменюк О. Л. Харчова хімія. Тексти лекцій для студентів напряму підготовки 6.051701 "Харчові технології та інженерія". Чернівці: ЧДТУ, 2013. 244 с.
4. Римарева Л. В., Серба Е. М., Соколова Е. Н., Борщева Ю. А., Игнатова Н. И. Ферментные препараты и биокаталитические процессы в пищевой промышленности. Вопросы питания. 2017. Т. 86. № 5. С. 62–74.
5. Frey Carl, Russell Rouseff. Natural flavors and fragrances: chemistry, analysis, and production. American Chemical Society, 2005. 215 p.
6. Дубова Г. Е., Безусов А. Т. Научные основы восстановления естественных ароматов в пищевых продуктах. Наукові праці Одеської національної академії харчових технологій. 2012. Вип. 42(2). С. 33–38.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО-МЕХАНІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ВАРЕНИХ КОВБАС ІЗ М'ЯСА ПТИЦІ З ВИКОРИСТАННЯМ БІЛКОВОГО СТАБІЛІЗАТОРА

Подвезко О.В., студ. 2 курсу ОС «Магістр» ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Крижська Т.А.
Сумський НАУ

Вступ. Варені ковбаси користуються найбільшим попитом серед споживачів та є високорентабельним продуктом, у нарощуванні випуску якого зацікавлені, перш за все, власники м'ясопереробних підприємств. Для зменшення собівартості м'ясної продукції дозволено зміни рецептурного складу, згідно ДСТУ 4436:2005 «Ковбаси варені, сосиски, сардельки, хліби м'ясні». Частіш за все основну м'ясну сировину замінюють: м'ясом птиці механічного обвалювання, рослинними або молочними білками та білковим стабілізатором.

Консистенція готових продуктів є вагомим чинником якості. Застосування «замінників» впливає на даний показник. Для поліпшення структури використовують волого- та жирозв'язуючі добавки (емульгатори, стабілізатори, згущувачі).

Метою роботи було дослідження змін структурно-механічних показників в готових варених ковбасах залежно від сировинного складу розроблених рецептур.

Матеріали і методи досліджень. Основною сировиною рецептур є філе курчат-бройлерів, сало бокове, а у дослідних зразках у різних співвідношеннях ще й білковий стабілізатор із свинячої шкурки сирої та коригуюча структура добавка. Структурно-механічні дослідження проводили на універсальній механічній тест-машині «SANS» серії СМТ за допомогою спеціальних насадок: Уорнера-Бретцлера для визначення показників зусилля зрізу та плунжера – для визначення пружності [1].

Результати досліджень. Робота виконувалась в лабораторії кафедри технології молока і м'яса Сумського національного аграрного університету. Усі дослідні зразки були виготовлені в однакових умовах з дотриманням усіх технологічних етапів та режимів обробки: підготування сировини; подрібнення м'яса; приготування білково-жирової емульсії; приготування фаршу; формування батонів; перев'язування шпагатом; осаджування; обжарювання; варіння; охолодження; пакування.

Структурно-механічні (реологічні) властивості харчових продуктів визначають поведінку продуктів у різних технологічних процесах, характеризують агрегатний стан, дисперсність, будову, структуру і вид взаємодії всередині продукту. Цими властивостями обумовлюються також смаків якості та засвоюваність їжі.

В результаті роботи отримано дані, щодо показників зусилля зрізу та пружності. Аналіз даних, наведених на рисунку 1, свідчить, що дослідні зразки за показником зусилля зрізу у 2,2-2,6 рази були вищі, ніж у контрольному варіанті.

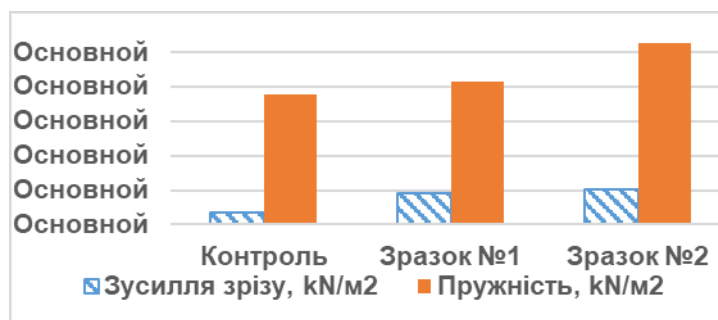

Рис. 1 Зміна структурно-механічних показників у готових виробів залежно від рецептурного складу варених ковбас

Аналогічна тенденція спостерігається і за показником пружності, де зразки №1 та №2 мали вищі значення у 1,1-1,4 рази порівняно з рецептурою аналогом. Цей факт пояснюється внесенням у дослідні рецептури білкового стабілізатору та структуроутворювальної добавки. Комбінація вказаних інгредієнтів позитивно вплинула на щільність та кусаемість дослідних виробів, що також підтверджено і дегустаційною комісією.

Висновки. Встановлено, що використання білкового стабілізатору та добавки для покращення консистенції готових виробів забезпечує формування необхідних структурно-механічних властивостей, підвищує стійкість м'ясопродуктів до впливу технологічних факторів, сприяє зниженню втрат маси і забезпечує високу вологоутримуючу здатність.

Література:

1. Косой В. Д. Инженерная реология в производстве колбас / Косой В. Д., Малышев А. Д., Юдина С. Б. – М.: Колос С, 2005. – 264 с.

ВИКОРИСТАННЯ М'ЯСА МЕХАНІЧНОГО ОБВАЛЮВАННЯ У ВИРОБНИЦТВІ М'ЯСОМІСКИХ НАПІВФАБРИКАТІВ

Будніцька Г.О., студ. 2 курсу ОС «Магістр», ФХТ
Ковпак В.В., студ. 2 курсу ОС «Магістр», ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Крижська Т.А.
Сумський НАУ

Сьогодні, коли головним дефіцитом в суспільстві є час, все більшою популярністю користується продукція швидкого приготування, і зокрема м'ясні напівфабрикати. Напівфабрикати з м'яса – це вироби з натурального або рубленого м'яса, що не пройшли термообробку.

В економічних умовах сьогодення проблема забезпечення м'ясної промисловості України тваринною сировиною набуває особливої гостроти. Це обумовлено, перш за все, різким скороченням поголів'я ВРХ і свиней, а також відхиленнями якості м'ясної сировини, які ускладнюють його промислову переробку. При цьому ринкова економіка вимагає покращення якості продукції та розширення асортименту. Актуальними питаннями наукових досліджень у галузі м'ясної промисловості є забезпечення гарантованої якості м'яса, безпечності, пакування та зберігання.

Для здешевлення продукції виробники вимушені шукати нетрадиційні та не дорогі види сировини, поєднання якої в рецептурі м'ясомісних напівфабрикатів дозволить виготовити збалансовані та поживні продукти харчування. Підвищити харчову цінність напівфабрикатів намагались багато науковців за рахунок додавання до рецептур не стандартної сировини.

Останнім часом в технології посічених напівфабрикатів використовують м'ясо механічної обвалки та дообвалки, яке за хімічним складом та функціонально-технологічними властивостями дозволяє виробляти продукцію з високими фізико-хімічними показниками. Механічна обвалка - це один з етапів переробки м'яса, який має на увазі під собою відділення м'язової м'якоти - тобто м'яса - від кісток. Крім механічного способу із задіянням спеціальних механізмів, також можливе виконання обвалки ручним способом, що займає набагато більше часу і зусиль у робітників.

Щоб досягти високого рівня якості м'ясо птиці механічного обвалювання (МПМО) необхідно застосовувати якісне обладнання, яке дозволить здійснити повільний процес тиску (за допомогою машинного двигуна), що не дозволяє піддати фарш перегріву (тобто зберігаються всі корисні технологічні властивості м'яса). Крім того, для виготовлення фаршу не використовуються білкові добавки (соєа) і фосфати. Такий фарш ідеально підходить як компонент рецептур, що знижує собівартість продукції як в поєднанні з м'ясом яловичини і свинини, так і самостійно у межах допустимих норм згідно ДСТУ.

Завдяки низькому вмісту кісткового залишку та малому розміру його частинок, присутність МПМО в напівфабрикатах при пережовуванні невідчутно. На виробництвах слід контролювати розмір кісткових включень, для запобігання погіршення якості МПМО. Показники якості МПМО наведені у таблиці 1.

Таблиця 1 - Основні показники якості

Показники, %				
Масова доля вологи, %	Масова доля білка, %	Масова доля жиру, %	Масова доля кісткових включень, %	Масова доля солі, %
Не більше 70	Не менше 12	Не більше 18	Не більше 0,6	До 2

У міру збільшення використання механічно сепарованого м'яса птиці в м'ясних продуктах глибокої переробки все більшого значення набувають його функціональні властивості, яким науковці приділяють особливої уваги [1]. Основна частина МПМО використовується в емульгованих продуктах. Відомо, що процес механічної сепарації впливає на вміст жиру і солерозчинних білків, а отже і на функціональні властивості м'ясної сировини. Так, механічно сепароване м'ясо індички містить менше солерозчинних білків, ніж натуральне. Крім того, м'ясо індички ручної обвалки характеризується кращою емульгуючою здатністю.

Таким чином, МПМО є головним чином, економічною та цінною м'ясною сировиною, яка широко використовується виробниками для виготовлення усіх видів м'ясних продуктів, окрім вищих сортів.

Література:

1. Пешук Л.В., Карпенко П.О. Перспективи розробки спеціалізованих продуктів харчування на м'ясній основі // Мясной бизнес, №2 . – 2009.-С.14-16.

ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ СИРОВИНИ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ЗАПЕЧЕНИХ М'ЯСНИХ ПРОДУКТІВ

Ласлов О., студ. 1 курсу ОС «Магістр» ФХТ, спец. «Харчові технології»
Науковий керівник: ст. викладач. Крижська Т.А.
Сумський НАУ

Збереження традиційних технологій, адаптування їх до сучасних вимог, а також розробка технологій нових видів продуктів, насичення продовольчого ринку якісними повноцінними продуктами харчування є питанням державного престижу України, як країни, що планує, по-перше, забезпечити власне населення, по-друге, наповнити зовнішній ринок якісною продукцією вітчизняного виробництва.

Забезпечення населення збалансованими за хімічним складом м'ясними продуктами є важливою задачею сьогодення. Білковий дефіцит є значною проблемою продовольчої безпеки. Незважаючи на пропозицію низки альтернативних варіантів (рослинні та молочні білки), все ж основою білкового харчування залишаються білки тваринного походження. М'ясо є джерелом не тільки білка і жирів, але і необхідних людині вітамінів, легкозасвоюваних сполук заліза і цинку. М'ясо птиці вважається пісним і дієтичним, і сьогодні воно доступне всім.

Основними виробниками м'яса птиці у світі нині є США, Китай, країни ЄС та Бразилія, які виробляють понад 50 % світового обсягу м'яса. Виробництво м'яса цими країнами за останнє десятиріччя зросло у середньому на 12 %.

За останні роки у технології вирощування м'яса птиці досягнуто значних результатів. Ведуться роботи з селекції м'ясних курей у напрямі зниження термінів відгодівлі, поліпшення конверсії корму, підвищення виходу грудних м'язів та збереження поголів'я птиці.

Залежно від виду птицю підрозділяють на тушки: курей, курчат, курчат-бройлерів, качок, каченят, гусей, гусенят, індичок, індичат, цесарок, цесарят.

Найбільш розповсюдженим та вивченим є м'ясо птиці – курей, курчат, курчат-бройлерів, качок, каченят. На кафедрі технології молока та м'яса ведеться розробка запечених м'ясних продуктів на основі використання сировини із м'яса птиці, а саме - з м'яса гусей.

Гусівництво - важливий резерв збільшення виробництва м'яса птиці. Порівняно з іншою домашньою птицею гуси невибагливі до умов годівлі та утримання, здатні у великій кількості поїдати та перетравлювати зелені корми, різні коренеплоди, трав'яну муку і навіть сіно. Гусей можна розводити там, де є водойми, малоцінні пасовища і неугіддя. Найчисельніше поголів'я гусей утримують у Полтавській, Івано-Франківській та Дніпропетровській областях України.

На основі літературних даних, було встановлено, що тушки м'яса гусей мають вищий вихід м'яса, тобто їстівної частини, на 4-38 % порівняно з іншими видами м'яса птиці.

Характерною ознакою, яку можна віднести до переваг є найнижчий кількісний вміст вологи. Так, вміст масової частки вологи у м'ясі гусей, становить – 48,9 %. У той час, як м'ясо курей має кількісний вміст вологи – 65,5 %, курчат-бройлерів – 67,5 %, індиків – 60,0 %, індичат – 68,4 %, цесарок – 61,1 %, качок – 49,4 %, каченят-бройлерів – 56,6 %. Це свідчить про те, що сировина із м'яса гусей має найкращі функціонально-технологічні властивості, щодо вологопоглинання під час складання рецептур. І це є значною перевагою, серед інших видів м'ясної сировини із м'яса птиці.

У тушці гусей міститься до 40-50 % жиру, який по своїх якостях перевершує курячий. Наявність вищого вмісту жиру свідчить про соковитість м'яса, що впливає на його енергетичну цінність. У ньому немає холестерину, завдяки підвищеній кількості ненасичених жирних кислот він добре засвоюється, довго зберігається і є цінною сировиною для харчової, медичної і фармацевтичної промисловості. Точка плавлення гусячого жиру 26-34°C, тоді як качинового - 34-38, і курячого - 33-40 °C.

За кількістю вміста білка м'ясо гусей аналогічно качиному та на 35-44 % нижче, ніж міститься у м'ясі курчат-бройлерів та індички. Проте, слід зазначити, що м'ясо гусей має товстіші м'язові волокна, ніж у м'ясі курей та індиків. Цей факт впливатиме на здатність м'язової тканини утримувати більшу кількість доданої вологи під час складання рецептур. Структура гусячого м'ясного волокна більш наближена до яловичинного м'ясного волокна та має відповідний червоний колір, за рахунок більшого вмісту гемового пігменту – міоглобіну, що позитивно буде впливати на кінцевий колір у готовому виробі.

Таким чином, було запропоновано виготовлення запечених м'ясних хлібів з м'яса гуски та заміни м'яса яловичини в рецептурі аналогу, з відповідним доповненням і перерахунком її складових.

ХАРЧОВА ТА БІОЛОГІЧНА ЦІННІСТЬ ПОСІЧЕНИХ НАПІВФАБРИКАТІВ З РЕГІОНАЛЬНОЇ СИРОВИНИ

Гаркуша В.М., студ. 4 курсу, групи ХТ1602, ФХТ
Науковий керівник доцент Тищенко В.І.
Сумський НАУ

М'ясо є джерелом білків тваринного походження, але в той же час білки м'яса мають дисбаланс незамінних амінокислот та дефіцит деяких біологічно активних речовин, що в свою чергу вплинуло на прискорення нового напрямку технології м'ясних продуктів. Цей напрямок ґрунтується на оптимальному комбінуванні харчових компонентів, з метою отримання високоякісних продуктів харчування підвищеної біологічної цінності.

Розробка таких продуктів харчування є досить актуальною для нашої країни. Економічні та політичні стреси, екологічний вплив та деякі інші чинники негативно впливають на стан здоров'я населення. Тому комбіновані продукти з високою біологічною цінністю повинні стати інструментом що підвищує імунітет та має профілактичні та лікувальні властивості.

З цією метою у рецептуру посічених напівфабрикатів додають біологічно активні добавки, вітаміни та мінеральні речовини різного походження. В той же час джерелом біологічних активних речовин в нашому регіоні є насіння конопель, вміст жирних кислот (омега-6 та омега-3) значно перевищує всі види сировини. Багато природних антиоксидантів, каротиноїдів та мінеральних речовин містить звичайний гарбуз. Тобто досить доступні та дешеві джерела есенціальних жирних кислот токоферолів, каротиноїдів та вітамінів можна використовувати в технології комбінованих м'ясопродуктів, особливо напівфабрикатів.

Метою нашої роботи є розробка технології та рецептури м'ясомісткої напівкопченої ковбаси з м'ясом качки пекінської та білковмісною сировиною, дослідити функціонально-технологічні властивості фаршевих систем. А також обґрунтування розширення асортименту м'ясної продукції з одночасним підвищенням біологічної цінності.

За аналог було взято рецептуру котлет «Ярославські» відповідно до Патенту №12977 UA МПК (2018.01) A23L.

В розроблених модельних зразках вміст МПМО складав від 40% до 45% в залежності від рецептури, а м'ясо курей від 10% до 15% до загальної маси. Решту сировини становили: насіння конопель подрібнене-7,0-7,5%, паста гарбуза також 7,0-7,5%, хліб, цибуля та сухарі у відповідній кількості до рецептури аналогу.

Після виготовлення напівфабрикату оцінювали за органолептичними показниками та розраховували їх харчову та біологічну цінність. Середня оцінка за 5-ти бальною шкалою інноваційних виробів складало 4,60-4,76 балів, що відповідає високій якості.

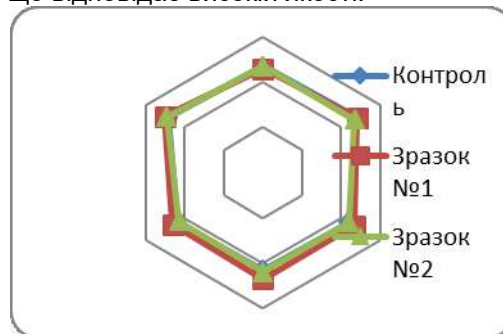

Рис. 1. Профілограма сенсорної оцінки готових виробів

Підвищення енергетичної цінності виробів за інноваційними рецептурами відбувається за рахунок збільшення вмісту білку рослинного походження при додаванні насіння коноплі.

Таблиця 1 - Харчова та енергетична цінність комбінованих напівфабрикатів

Показники	Контрольний зразок	Зразок 1	Зразок 2
Вміст білку, г/100г	15,61	22,98	23,19
Вміст жиру, г/100г	26,07	23,01	23,08
Вуглеводи г./100г	0,67	1,27	1,27
Енергетична цінність, кКал	229,75	303,97	305,44

Таким чином розроблені рецептури напівфабрикатів дозволяють виготовити продукти харчування з більш енергетичними показниками, при одночасному вмісту жиру і можуть розглядатися як продукти функціонального призначення для людей що займаються активним видом діяльності.

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЦЕПТУРИ М'ЯСОМІСТКИХ ХЛІБІВ

Кондрух П.І., студ. 4 курсу, групи ХТ1602, ФХТ
 Науковий керівник: доцент Тищенко В.І.
 Сумський НАУ

М'ясо та м'ясні вироби є одними із найбільш вживаних продуктів харчування та мають велике значення в забезпеченні організму людину в пластичних та енергетичних ресурсах. Унікальність цих продуктів полягає у високій збалансованості амінокислотного складу білків, наявності біологічно активних речовин і високій засвоюваності.

В той же час особливості сировини та зменшення її ресурсу не дозволяють виготовити продукти з бажаними, найбільш збалансованими характеристиками. Тому створення нового покоління продуктів харчування на основі м'ясної сировини та комбінування її з нетрадиційною, білковмісною, сировиною стало одним із основних напрямків в харчовій промисловості.

Комбінування сировини різного походження, з різними функціонально-технологічними властивостями дозволяє отримати продукти з широким діапазоном функціональних властивостей. При цьому окремі види м'ясопродуктів є досить специфічними за своїм складом та призначенням і орієнтовані виключно на визначену групу споживачів, що потребує досить серйозного маркетингового та технологічного розуміння особливостей таких продуктів і грамотного рекламного супроводу.

У ковбасному виробництві технологічна сумісність сировинних компонентів залежить від хімічного складу вихідної речовини її мікробіологічних і фізико-хімічних характеристик. Для одержання екологічно чистої продукції гарантованої якості варто використовувати сировину, що відповідає розробленим вимогам.

М'ясні хліби є різновидом варених ковбас, в їх рецептурі досить вдало поєднується різноманітна сировина (м'ясна, рибна, рослинна, а також субпродукти). Останнім часом набуває широкого використання в їх рецептурі м'ясо птиці механічного обвалювання, як альтернативи основної сировини.

За мету наших досліджень була поставлена задача розробити рецептуру м'ясомісткого хлібу, в якому дешеві сировинні ресурси дозволили б виготовити продукт з високими органолептичними та харчовими показниками.

В лабораторії кафедри технології молока і м'яса Сумського НАУ були розроблені модельні рецептури м'ясомісткого хлібу на основі широкого використання м'яса птиці механічного обвалювання. Для надання пікантного вигляду та покращення органолептичних показників до рецептури додавали лущене насіння коноплі та шматочки гарбуза. В якості аналогу була рецептура хліб м'ясний «Чайний» згідно ДСТУ 4436:2005.

Таблиця 1 - Рецептура модельних зразків хлібу

Компоненти	Контрольний зразок	Зразок 1	Зразок 2
Яловичина 2 сорту	70	-	-
Свинина напівжирна	20	-	-
Шпик твердий	8	7.5%	7.5%
Борошно пшеничне	2	-	-
МПМО (індиче)	-	37	37
Фарш курячий	-	22	20
Сіль кухонна	2,5	2.5	2.5
Серце свиняче	-	22	22
Гарбуз	-	7.5	7.5
Соєвий ізолят	-	3.6	2
Насіння коноплі	-	-	3.6
Перець чорний мелений	0,1	0.1	0.1
Коріандр	0,05	0.05	0.5
Нітрит натрію (в розчині)	0,0075	0.075	0.075
Вода (лід)	20-25	20-25	20-25

Наступним етапом наших досліджень буде вивчення харчової та біологічної цінності готових виробів, дослідження функціонально-технологічних властивостей, структурно-механічних показників фаршу. За результатами досліджень планується розробка нормативно-технічної документації для подальшого впровадження у виробництво.

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА БІФІЛАЙФА З ВИКОРИСТАННЯМ СУХОЇ МОЛОЧНОЇ СИРОВАТКИ

Левченко І.В., студент 2м курсу, Бігун Н.М. ЗТМЛ 1801м ФХТ
Науковий керівник: к.т.н., доцент Назаренко Ю.В.
Сумський НАУ

Одним з пріоритетних напрямків розвитку харчової промисловості є удосконалення технології виробництва продуктів функціонального призначення, що сприяє зміцненню захисних функцій організму людини і знижує ризик впливу шкідливих факторів.

Біфілайф - комплексний кисломолочний продукт лікувально-профілактичного призначення, що виробляється шляхом сквашування натурального коров'ячого молока симбіотичною закваскою біфідобактерій повного видового складу і молочнокислих мікроорганізмів. Це не тільки кисломолочний напій приємною консистенції з прекрасним м'яким смаком, але і чудовий засіб, що допомагає зберегти або відновити функції організму.

В якості молочної основи для виробництва біфілайфу заслуговує на увагу використання вторинної молочної сировини, зокрема, молочної сироватки, ефективне використання якої, є важливим резервом збільшення обсягів вироблюваної молочної продукції.

Молочна сироватка є побічним продуктом при виробництві сирів, сиру, молочно-білкових концентратів і відноситься до вторинних молочних ресурсів.

Молочну сироватку можна розглядати як істинний розчин, одержуваний після видалення жиру і білків з молока. Склад і властивості молочної сироватки визначаються видом основного продукту (кисломолочний сир, казеїн) і особливостями технології його отримання, в залежності від яких сироватка підрозділяється на підсирну, сирну і казеїнову.

Біологічна цінність молочної сироватки обумовлена вмістом в ній білкових азотистих сполук, вуглеводами, ліпідами, мінеральними солями, вітамінами, органічними кислотами, ферментами, імунними тілами і мікроелементами. У сироватці виявлені практично всі 200 з'єднань, наявні у вихідному молоці. Основний обсяг в сухій речовині молочної сироватки займає молочний цукор (близько 70%), який представлений головним чином дисахаридом лактозою (її вміст становить до 90% від загальної кількості вуглеводів) і продуктами її гідролізу - глюкозою і галактозою. При цьому в сирній сироватці вміст лактози трохи менше за рахунок її зброджування в молочну кислоту, що відбивається на кислотності сироватки. Поряд з енергетичними функціями лактоза виконує функції структурного вуглеводу.

Таким чином, при низькій енергетичній цінності сироватка має високу біологічну цінність, є джерелом цінних харчових нутрієнтів, що зумовлює доцільність її використання в якості основи для виробництва продуктів з функціональними властивостями.

Експериментальні дослідження по удосконаленню технології виробництва біфілайфу з використанням молочної сироватки проводили в лабораторії кафедри технології молока і м'яса Сумського НАУ. Апаратурно-технологічна схема виробництва біфілайфу представлена на рис. 1.

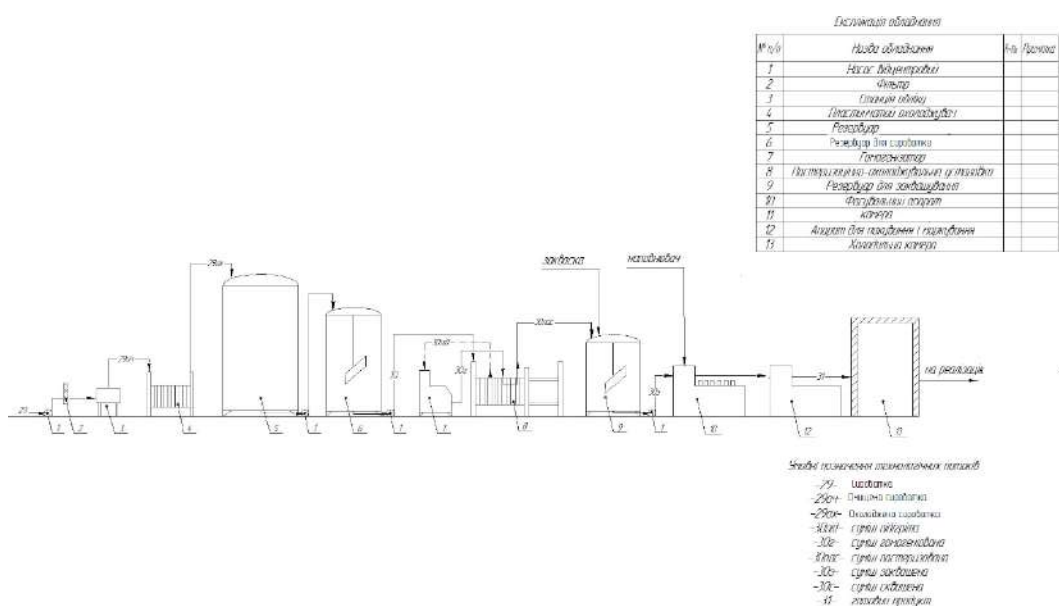

Рис. 1. Апаратурно-технологічна схема виробництва біфілайфу

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЙОГУРТУ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕТАНТАТУ МОЛОЧНОЇ СИРОВАТКИ

Жданова Н.Г., студент 2м курсу, Єленік О.О. ЗТМЛ 1801м ФХТ
Науковий керівник: к.т.н., доцент Назаренко Ю.В.
Сумський НАУ

В даний час в Україні стоїть питання про створення нових видів продуктів з високою поживною цінністю, збагачених корисними речовинами і вітамінами, для поліпшення якості харчування населення і розширення асортименту продукції.

Особливої актуальності в даний час набуває виробництво кисломолочних напоїв на основі молочної сироватки – вторинної молочної сировини, що утворюється при отриманні різних видів молочних продуктів (твердого сиру, сиру, казеїну ін.).

Висока харчова та біологічна цінність молочної сироватки, обумовлена комплексом біологічно-активних речовин (сироваткові білки, незамінні амінокислоти, лактоза, більше 30 макро- і мікроелементів (Ca, P, Fe і ін.); водо- і жиророзчинні вітаміни (С, групи В, РР, β-каротин, А, Е), вуглеводи, ферменти та ін.) роблять її привабливою для виробництва асортименту продуктів, призначених для поліпшення функцій травлення, імунної системи, обмінних процесів в організмі людини.

Особливий інтерес представляє можливість використання ретентату молочної сироватки у виробництві кисломолочних продуктів, адже ретантат має в собі всі властивості молочної сироватки, але сконцентровані майже в 3 рази, що є вигідним з економічної точки зору.

Експериментальні дослідження розробки рецептури кисломолочного напою – йогурту на основі ретентату молочної сироватки проводилися в лабораторіях кафедри «Технології молока і м'яса» Сумського національного аграрного університету.

Під час дослідження використовували загальноприйняті та спеціальні методи досліджень, а саме: фізико-хімічні, мікробіологічні, структурно-механічні, органолептичні, інструментальні, математичні. Загальна схема проведених досліджень наведена на рис. 1.

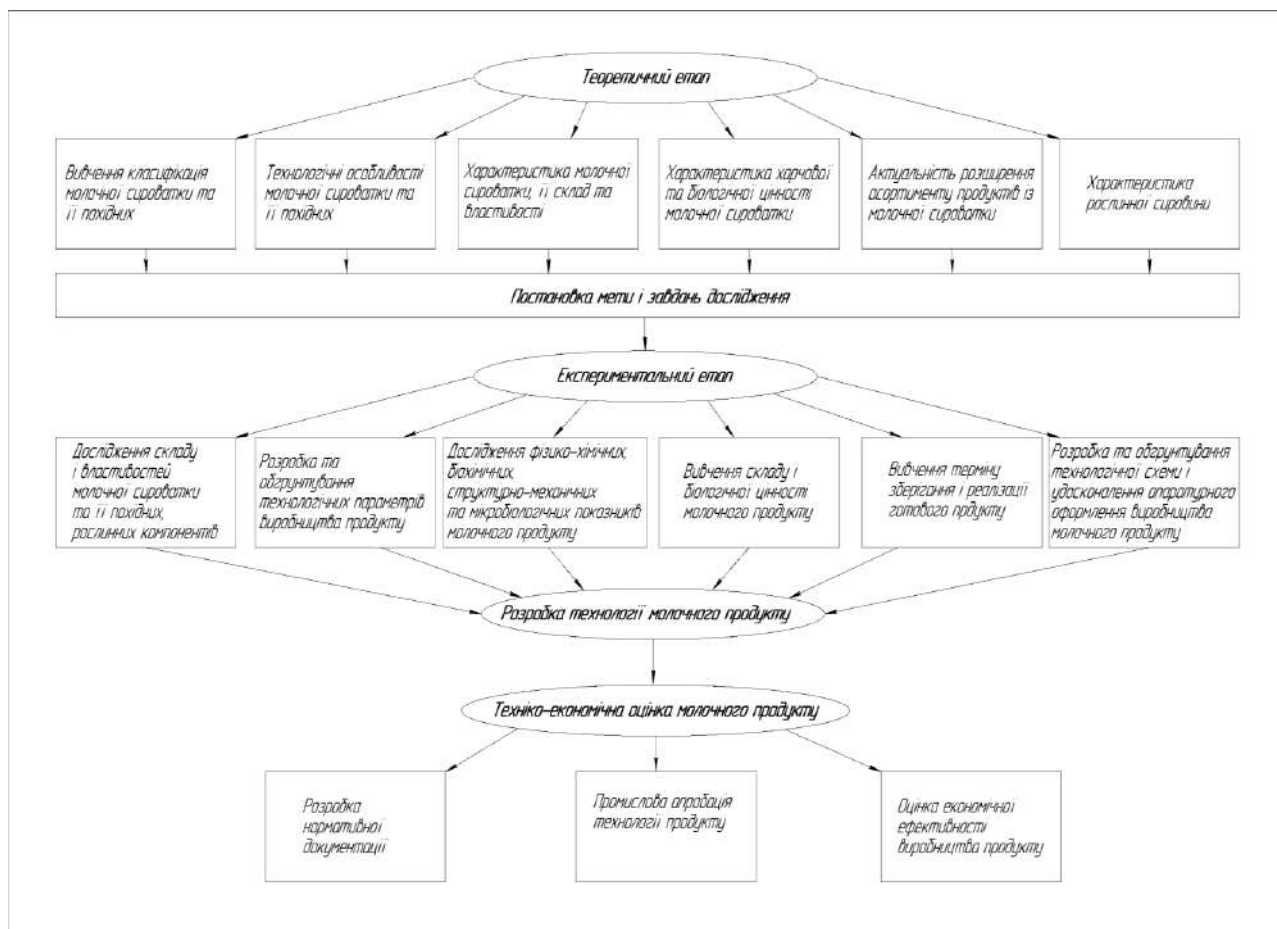

Рис. 1. Загальна схема досліджень

РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ ПЛАВЛЕНОГО СИРУ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕТАНТАТУ

Ковака В.Д., студент 2 м курсу, Пушкар І.В. ЗТМЛ 1801м ФХТ
 Науковий керівник: к.т.н., доцент Сабадаш С.М.
 Сумський НАУ

Однією із вирішальних проблем забезпечення населення високоякісними продуктами харчування пов'язане з розробкою прогресивних технологій і раціональним використанням сировинних ресурсів. Значні ресурси молочного білка, високі функціональні властивості і біологічна цінність висувають сироваткові білки на одне з перших місць серед харчових добавок. Із літературних джерел відомо, що концентрати сироваткових білків містять всі незамінні амінокислоти в великій кількості і значно переважають біологічну цінність казеїну. Тому вони представляють інтерес для досліджень, пов'язаних з використанням ретантату у виробництві плавлених сирів, що дозволяє повністю усунути дефіцит лімітованих незамінних амінокислот в плавлених сирах. Загальна технологічна схема виробництва плавлених сирів зображена на рис.1.

Плавлений сир виробляється за наступною схемою:

Рис. 1. Загальна технологічна схема виробництва плавлених сирів

Використання ретантату є найбільш економічним і ефективним у процесі виробництва плавлених сирів. Концентрат сироваткового білку - результат використання ультрафільтрації на різних типах сироватки (солodka, кисла, казеїнова) або різних типах ретинтат після мікрофільтрації молока. Залежно від необхідного рівня концентрації білка можуть застосовуватися різні технології ультрафільтрації (наприклад, розведення водою, т.зв. діафільтрація). Кінцевий склад сироваткового білку залежить від декількох факторів, таких як початковий склад сироватки, рівень концентрації, тип мембран і параметри процесу. Побічний продукт - ретпнтат - як правило, містить лактозу і може бути використаний в подальших технологіях.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНОЛЕПТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НАПОЇВ З СИРОВАТКИ

Митченко Т.В. студент 2 м курсу, ФХТ
 Науковий керівник: к.т.н., доцент Сабадаш С.М.
 Сумський НАУ

Поживна цінність і дієтичні властивості вторинної молочної сировини дозволяють застосовувати її після попередньої обробки в харчових цілях для приготування напоїв. При цьому, використовуються практично всі складові частини вторинної молочної сировини і створюється можливість її спрямованого збагачення за рахунок біологічної обробки і введення наповнювачів.

Хімічний склад, енергетична або харчова цінність і фізичні властивості вторинного молочної сировини в значній мірі залежать від способів його отримання. Під вторинну молочну сировину в тій чи іншій мірі переходять майже всі з'єднання, виявлені в даний час в молоці. Приблизний зміст основних компонентів в молочної сироватці в порівнянні з цільним молоком (у відсотках) наведено в табл. 1. Ступінь переходу основних компонентів молока у вторинну молочну сировину приведено в табл. 2.

Табл. 1. Вміст основних компонентів в молочної сироватці в порівнянні з цільним молоком

Компоненти	Незбиране молоко	Молочна сироватка
Масова частка сухої речовини	12,5	6,3
У тому числі: молочного жиру	3,7	0,2
білків	3,3	0,8
лактози	4,8	4,8
мінеральних речовин	0,7	0,5

Табл. 2. Ступінь переходу основних компонентів молока у сироватку

Компоненти молока (100%)	Ступінь переходу,%, в
	молочну сироватку
Молочний жир	5,5
Білок, всього, в т.ч.	24,3
казеїн	22,5
сироваткові білки	95
лактоза	96
мінеральні солі	98
суху речовину	52

Напої з сироватки виробляли наступним чином: спочатку сирну сироватку кислотністю не більше 75°T очищували від казеїнового пилу шляхом фільтрації через 2 шари марлі або лавсанової тканини. Очищену від казеїну сироватку пастеризують при температурі $(76 \pm 2)^{\circ} \text{C}$ з витримкою 20 с або $(65 \pm 2)^{\circ} \text{C}$ з витримкою не менше 30 хв. Охолоджують пастеризовану сироватку до температури $(6 \pm 2)^{\circ} \text{C}$.

Цукор вносять у пастеризовану і охолоджену сироватку у вигляді цукрового сиропу. Цукровий сироп готують наступним чином: цукор-пісок розчиняють в сироватці в співвідношенні 1: 1 по масі, розчин пастеризують при температурі $(92 \pm 2)^{\circ} \text{C}$ з витримкою 7 - 2 хв, потім охолоджують до температури $(27 \pm 2)^{\circ} \text{C}$ і фільтрують. Допускається внесення цукру безпосередньо в сироватку перед пастеризацією.

Коріандр вносять у вигляді відвару, який готують на сироватці. Зерна коріандру подрібнюють в кавомолці або ступці, заливають сироваткою в невеликій кількості, нагрівають до 85°C і витримують 25 хв, потім фільтрують.

У пастеризовану і охолоджену сироватку вносять підготовлені за рецептурою компоненти і ретельно перемішують.

Сироватка молочна, пастеризована без наповнювачів повинна мати кислотність не більше 75°T , з наповнювачами - не більше 85°T .

ПОЛІФЛОРНИЙ МЕД ЯК НОВИЙ БАР'ЄР В ТЕХНОЛОГІЇ РИБНИХ ПРЕСЕРВІВ

Нікітчина А.О, студ. 4 курсу ОНАХТ, Сорока А.М., магістр 2 року навчання ОНАХТ
Наукові керівники: Нікітчина Т.І., доцент, Манолі Т.А., доцент
Одеська національна академія харчових технологій

Органічні продукти більш корисні для споживачів завдяки мінімізації впливу на здоров'я токсичних і стійких хімічних речовин. Світовий ринок органічної продукції оцінюється нині більше ніж у 60 млрд. євро й науковці прогнозують, що найближчим часом потрібно очікувати збільшення глобального ринку органічних продуктів. Нині в Україні спостерігається збільшення культури споживання продуктів харчування та підвищення інтересу до їх якості. В цілому, екологічно чисті продукти – це продукти, які сприймаються споживачами як безпечні для здоров'я і такі, що позитивно впливають на людський організм, не чинять негативного впливу на навколишнє середовище і не містять небезпечних інгредієнтів.

У виробників виникають проблеми із зберіганням пресервів у магазинах, тому що оптимальна температура зберігання складає від 0 до мінус 8°C, при цьому температура зберігання у магазинах складає від 4 до 6°C. Це призводить до зменшення терміну зберігання пресервів до 2-3 тижнів, при нормативному 2-4 місяця в залежності від хімічного складу готової продукції. При підвищенні температури зберігання відбувається бомбаж пресервів, який виникає в результаті розвитку мікроорганізмів та власне руйнування за рахунок активності власних ферментів риби. За останні десятиліття відбулися великі зміни, як в методах виробництва і переробки продуктів харчування, так і у видах контролю. Безпечності продуктів харчування для забезпечення високого рівня захисту здоров'я споживачів відводиться важливе місце в харчовій промисловості. Більшість продуктів харчування, які виробляє сучасна промисловість, характеризується вмістом компонентів штучного походження. Але для збереження цінних властивостей продукту і для забезпечення певного терміну зберігання слід приділяти увагу посиленню бар'єрного ефекту при зберіганні.

Останніми десятиліттями світовий органічний рух, до цього протягом півстоліття відомий лише невеликому колу ентузіастів, набрав потужних обертів і вже став життєвою філософією для багатьох. У продажу постійно розширюється асортимент органічних продуктів харчування, косметики, засобів гігієни, тканин, одягу та інших товарів. До цього руху успішно приєдналася й Україна, яка має всі передумови для ефективного функціонування підприємств органічного виробництва. Розвиток органічного виробництва є актуальним питанням, оскільки попит на безпечні та якісні продукти у світі постійно зростає. В основному, збільшення попиту пов'язане зі зростаючою тривогою з боку споживачів, з приводу безпеки харчових продуктів, вироблених загальноприйнятими способами.

На першому етапі для обґрунтування органолептичної сумісності поєднання риби з поліфлорним медом був проведений сенсорний аналіз. Зразки пресервів були виготовлені з традиційного виду рибної сировини, оселедцю атлантичного, з додаванням заливок на основі поліфлорного меду - мед луговий, з плодів культур і гірський. Луговий мед - золотисто-жовтого, часом жовто-коричневого кольору, з приємним ароматом і смаком. Вважається дуже корисним і лікувальним. Мед з плодів культур - один із ранніх весняних видів. Має дуже приємний аромат, колір від блідо-жовтого до червонуватого. Гірський мед карпатських бджіл відрізняється високими смаковими та лікувальними якість. Асортимент розширюють за рахунок поєднання його з квітковим пилком (10 %), з прополісом (1 %), маточним молочком, ядрами горіхів: мигдалю, фундука, волоського, арахісу, асорті (30 %).

Тому на основі інтегрального показника визначали органолептичну сумісність поєднання солоні риби з поліфлорним медом. За комплексом органолептичних показників найкращий результат отримали зразки пресервів у заливці на основі меду плодів культур та гірського з відповідною кількістю балів 4,4. Такі результати свідчать про доцільність використання поліфлорного меду для одержання досліджуваних пресервів.

СПОСІБ ОТРИМАННЯ ЗБАГАЧЕНОГО ВЕРШКОВОГО МАСЛА

Личко Я. О., студ. 3 курсу ФХТ

Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова

Сумський НАУ

Вершкове масло являє собою концентрат молочного жиру, що містить найвищу серед природних жирів поживну і біологічну цінність. Біологічна цінність масла характеризується наявністю в ньому жиророзчинних вітамінів А, Д, Е, а також водорозчинних В₁, В₂ і С. Підприємства молочної промисловості виробляють близько п'ятнадцяти видів масла, що розрізняються за хімічним складом, смаком, ароматом.

Масло вершкове – це харчовий продукт, що виробляється тільки з коров'ячого молока та продуктів його перероблення, з рівномірно розподіленою в жировому середовищі вологою і сухими знежиреними речовинами.

Вершкове масло виробляють з вершків або продуктів перероблення молока, яке має специфічний притаманний йому смак, запах та пластичну консистенцію за температури (12±2)^оС, з вмістом молочного жиру не меншим ніж 61.5%. Вершкове масло становить однорідну емульсію типу «вода в жирі».

Солодковершкове масло - це масло, що виробляють з пастеризованих натуральних вершків.

Кисловершкове масло – масло, що виробляють з пастеризованих вершків, сквашених чистими культурами молочно-кислих бактерій.

Солоне вершкове масло – масло, що виробляють з додаванням кухонної солі.

Топлене масло; молочний жир – група масла з масовою часткою жиру не менше ніж 99,0% (99,8%), отримане з вершкового масла, підсирного масла, масла-сирцю або вершків видаленням практично всієї вологи та інших, окрім жиру твердих речовин.

Вершкове масло екстра – група вершкового масла з масовою часткою жиру від 80,0 до 85,0%.

Вершкове масло селянське – група вершкового масла з масовою часткою жиру від 72,5 до 79,9 %.

Вершкове масло бутербродне – група масла з масовою часткою жиру від 61,5 до 72,4 %..

Молочний жир легко засвоюється організмом. Біологічна цінність жирів визначається вмістом поліненасичених жирних кислот – лінолевої, ліноленової, арахідонової. Рослинні жири в порівнянні з тваринними володіють більшою біологічною цінністю, за рахунок вмісту лінолевої кислоти у 5-6 раз більшого ніж у тваринних жирах. Вершкове масло і спреди містять біологічно важливу арахідонову кислоту і є значним джерелом β-каротину, вітамінів А і Д. Змінити склад молочного жиру технологічною обробкою неможливо, але цілком можливо підвищити властивості жирового компоненту молока і молочних продуктів. Цьому сприяє додання рослинних масел, що характерно при виробництві спредів.

Масло виробляють двома способами: збиванням вершків і перетворенням високожирних вершків.

Важливими існуючими недоліками способів отримання вершкового масла є одноманітний смак і обмежений жировий, білковий, вуглеводний, вітамінний та мінеральний статус, що негативно позначається на споживчих характеристиках продукту, а також обмежений термін зберігання масла.

Сучасні технології виробництва масла вершкового дозволяють збагатити масло вершкове за рахунок внесення до рецептури пряно-ароматичних рослин (наприклад, насіння рослин кропу (*Anethum graveolens* L.), коріандру (*Coriandrum sativum* L.) і кмину (*Carum carvi* L.)), а також жиророзчинні вітаміни (вітамін А, вітамін Е, вітамін D, вітамін К). Додавання насіння пряно-ароматичних рослин значно підвищує харчову та біохімічну цінність вершкового масла. Так, наприклад, насіння коріандру містять 42% харчових волокон, 12,37% білків, насіння кропу - 16% білків, 21% харчових волокон; в кмину 20% білків і майже 40% харчових волокон. У насінні пряно-ароматичних рослин багато калію і кальцію, селену, фосфору і магнію, що робить вершкове масло з даними насінням не тільки функціональним продуктом, але і найважливішим компонентом харчування для всіх груп населення.

Спосіб отримання збагаченого вершкового масляного продукту за рахунок внесення різних добавок дозволяє здійснювати регулювання жирового, білкового, вуглеводного, вітамінного та мінерального складу продукту. Таким чином, сучасні технології дозволяють отримувати різні види збагачених вершкових масляних продуктів, які відрізняються підвищеною харчовою і біологічною цінністю та мають органолептичні властивості привабливі для споживачів.

ВИКОРИСТАННЯ ОЛІЇ ЗАРОДКІВ ПШЕНИЦІ У ХАРЧУВАННІ

Прокопенко І.В., студ. 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Про незвичайно дивовижну силу пшеничних зародків і олії люди знають вже давно. Пшеничні зародки мають у своєму складі унікальний комплекс вітамінів, біологічно активних речовин, ліпідів, мінералів і незамінних амінокислот для життя. Олія зародків пшениці - це унікальний суперконцентрат вітамінів і біологічно активних речовин, закладених природою в зерні.

Олія зародків пшениці виготовляється за новітньою вітамінно-зберігаючою технологією з ядер зародків пшениці. При виробництві олії зародків пшениці методом холодного пресування не застосовується обробка олії лугом і метод екстракції, не використовується гексанова фракція, не використовуються ніякі хімічні добавки та барвники. Молекули олії зародків пшениці збережені «живими» і природними. Виготовлена таким способом олія є найбільш цінною за поживними і лікувальними властивостями, в ній зберігаються всі необхідні корисні елементи і вітаміни, які дуже добре засвоюються організмом людини.

Олія зародків пшениці – це репродуктивна, геронтологічна, серцева формула з великим вмістом вітаміну Е. Олія зародків пшениці стимулює ліпідний і вуглеводний обміни, тому що уповільнює окислення ліпідів, сприяє нормалізації обмінних процесів на рівні клітинних реакцій, дозволяє поліпшити стан слизових оболонок, структуру шкіри і волоссяного покриву. Дуже корисне регулярне вживання олії зародків пшениці при діабеті. Вживання олії сприяє нормальному протіканню вагітності та збільшенню лактації, покращує реологічні властивості крові. Щоденне вживання олії зародків пшениці покращує проникність судин і забезпечує активізацію тканинного дихання, підвищує роботу імунної системи. Олія зародків пшениці допомогла покращувати роботу серця і судин. Цинк, вітамін Е, марганець, а також алантоїн, що входять до складу олії зародків пшениці перешкоджають розвитку запалень в різних частинах серцево-судинної системи. Унікальний антиоксидантний комплекс з вітамінів Е і А, октакозанолу і сквалену захищає серце і судини від шкідливого впливу вільних радикалів. Також олія зародків пшениці сприятливо впливає на обмінні процеси в міокарді, а кальцій і фосфор беруть участь в регуляції ритму і сили скорочень серця. Крім того, олія зародків пшениці багата речовинами, що відіграють важливу роль в процесі синтезу гемоглобіну.

Відмінною особливістю олії зародків пшениці є високий вміст «вітаміну молодості» токоферолу (Е) - всього в 100 г міститься до 400 мг даного природного антиоксиданту. Цей унікальний продукт також багатий вітаміном D, що грає вкрай важливу роль в засвоєнні кальцію і фосфору. У олії зародків пшениці також присутній бета-каротин, який в організмі перетворюється на вітамін А. Крім того, ця олія є джерелом вітамінів групи В. Відрізняється вона і досить високим вмістом цинку, який бере участь в жировому, білковому, вуглеводному обмінах і кровотворенні, в синтезі травних ферментів і інсуліну.

Олія має чудові гастрономічними і дієтичними властивості, саме тому широко використовується для приготування різноманітних холодних і гарячих страв, соусів, для заправки каш, вареної картоплі, гарнірів, перших і других страв. Олію зародків пшениці смачно і корисно змішувати з сиром і зеленню.

Традиційно олію зародків використовують як заправку для різноманітних зелених салатів, вінегретів, капусті.

При кулінарному застосуванні олію не рекомендується піддавати нагріванню вище 60 градусів, оскільки при цьому продукт втрачить харчову і біологічну цінність. Олія зародків пшениці, звичайно ж, дуже калорійна, як і інші рослинні олії, але вона нормалізує ліпідний і вуглеводний обмін. Саме тому можливе застосування цього продукту людьми з надлишковою вагою.

Олія пшеничних зародків має високу харчову, а також біологічну цінність, будучи справді унікальним за біохімічним складом і цілющими властивостями натуральним продуктом. Харчова цінність в 100 грамах: білки - 0 г, жири – 99,8 г, вуглеводи – 0 г, калорійність - 884 ккал.

Олія, виготовлена із зародків пшениці, має бути густою і мати сильний аромат. Вона повинна мати колір від коричневого до блідо-бурштинового. Зберігати олію можна в щільній закритій пляшці в темному і прохолодному місці. При правильному зберіганні цей продукт може використовуватися протягом 3 місяців. Додавання невеликої кількості олії зародків пшениці до інших рослинних олій запобігає їх швидкому прогорканню і продовжує термін їх придатності.

Таким чином, олія зародків пшениці має високі корисні властивості, що дозволяє розглядати цей унікальний продукт в якості добавки для збагачення кулінарних страв та виробів з метою надання їм профілактичних властивостей.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕКТИНУ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ЖЕЛЕЙНИХ ВИРОБІВ

Канівець Т.П., студ. 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст..викладач Маренкова Т.І.
Сумський НА

Пектинові речовини або пектини - полісахариди, утворені залишками головним чином галактуронової кислоти. Присутні у всіх вищих рослинах, особливо багато у фруктах і в деяких водоростях. Пектини, будучи структурним елементом рослинних тканин, сприяють підтримці в них тургору, підвищують посухостійкість рослин, стійкість овочів і фруктів при зберіганні. У харчовій промисловості пектини використовуються як структуроутворювачі (гелеутворювачі), загусники.

Пектин для застосування в харчовій промисловості - очищений полісахарид отримують способом кислотної екстракції з цитрусових (лайм, лимон, апельсин, грейпфрут), яблучних вичавок, жому цукрового буряка або з кошиків соняшнику. Технологічна схема отримання пектину передбачає його очищення після екстракції, осадження органічними розчинниками, сушку, подрібнення і стандартизацію. Стандартизація являє собою процес модифікації властивостей пектину, що досягається фізичними або хімічними способами, з метою приведення їх у відповідність з технологічними і рецептурними вимогами виробництва різних груп харчових і нехарчових продуктів. Пектин є гелеутворювачем, стабілізатором, загусником, вологоутримуючим агентом, освітлювачем, речовиною, що полегшує фільтрування і засобом для капсулювання, зареєстрований в якості харчової добавки Е440. Пектини для промислового застосування, отримані з різних рослинних джерел, представляють собою порошки без запаху від світло-кремового до коричневого кольору. Цитрусові пектини зазвичай світліше яблучних. У вологій атмосфері пектини можуть сорбувати до 20% води. В надлишку води вони розчиняються. Пектини не розчиняються в розчинах з вмістом сухих речовин більше 30%. На відміну від цукрового піску, який відразу ж після потраплення в воду починає розчинятися, частка пектинового порошку, потрапивши в воду, всмоктує її, наче губка, збільшуючись в розмірах у кілька разів, і тільки після досягнення певного розміру починає розчинятися. Якщо частинки пектинового порошку при зіткненні з водою знаходяться близько один до одного, то, всмоктуючи воду і розбухаючи, вони злипаються, утворюючи один великий липкий ком, що надзвичайно повільно розчиняється в воді.

Залежно від хімічних властивостей розрізняють дві основні групи пектинів - 1) високоетерифікований пектини і 2) низькоетерифікованим пектини. Механізми гелеутворення у названих груп пектинів відрізняються один від одного. Високоетерифікований пектини утворюють гелі при високому вмісті сухих речовин в середовищі (наприклад, при високому вмісті цукру) і високій кислотності. Низькоетерифіковані пектини здатні утворювати гелі при низькому вмістах сухих речовин і невисокій кислотності. Гелеутвоєння високоетерифікованих пектинів - це процес, при якому полімерні молекули в умовах високої кислотності і високого вмісту сухих речовин, взаємодіють один з одним через утворення хімічних зв'язків - водневих містків, утворюють щільну просторову структуру, яка називається гелем або желе. Молекули пектину утворюють рівномірно розподілену тривимірну мережу, зв'язуючи при цьому велику кількість води. Гелеутворення низькоетерифікованих пектинів відбувається як за механізмом гелеутворення високоетерифікований пектинів, так і в результаті взаємодії з іонами полівалентних металів, наприклад, з іонами кальцію. При цьому іони кальцію є сполучними ланками між полімерними молекулами пектину, що утворюють просторову структуру гелю (желе). Саме гелеутворююча здатність пектину є визначальним фактором його широкого застосування в харчовій промисловості

Комплексоутворююча здатність заснована на взаємодії молекули пектину з іонами важких і радіоактивних металів. Завдяки наявності в молекулах великої кількості вільних карбоксильних груп саме низькоетерифіковані пектини виявляють найбільшу ефективність. Спеціальні препарати, що містять комплекси високо- і низькоетерифікованим пектинів, включають в раціон харчування осіб, які перебувають в середовищі, забрудненому радіонуклідами, і які мають контакт з важкими металами. Спеціальні високоочищені пектини можуть бути віднесені до незамінної речовини для використання у виробництві функціональних харчових продуктів, а також продуктів здорового і спеціального (профілактичного і лікувального) харчування. У харчовій промисловості пектин використовують у виробництві начинок для цукерок, виробництві фруктових начинок, кондитерських желейних і пастильних виробів (наприклад, зефір, пастила, мармелад), молочних продуктів, десертів, морозива, спредів, майонезу, кетчупу, соковмісних напоїв.

Таким чином, використання пектину з покращеними функціональними властивостями дозволяє розширити асортимент солодких холодних страв з драглеподібною структурою типу желе. Це дозволить не тільки заощадити певну кількість пектину як дорогоцінну сировину, але й отримати структуру із наперед заданими структурно-механічними властивостями, не погіршуючи при цьому якість готової желейної продукції, спростити технологію виробництва, знизити собівартість желейної продукції.

ХАРЧОВІ ДОБАВКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗИ ЛЮДИНИ

Клименко В.О., студ. 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Людство протягом декілька тисячоліть використовує харчові добавки (перець, гвоздика, мед, кориця, оцтова кислота, поварена сіль, мускатний горіх та ін.). Харчові добавки - це природні або синтезовані речовини, які навмисно вводяться до продуктів харчування з метою надання їм необхідних властивостей (наприклад, органолептичних, технологічних) і не вживаються самостійно у вигляді харчових продуктів або звичайних компонентів їжі. Харчові добавки можуть залишатися у харчових продуктах у повному обсязі або у вигляді речовин, які утворюються після хімічної взаємодії добавок з компонентами продуктів харчування. Харчові добавки - це природні, ідентичні природним або синтетичні хімічні сполуки, які зазвичай не використовуються в якості харчових продуктів, але які додають в продукти харчування з метою надання їм заданих якісних показників, а також для прискорення технологічного процесу їх отримання.

Широке використання харчових добавок потребувало розробки їх класифікації, створення технологій застосування і гігієнічного регламенту. В Європейському Союзі для регулювання харчових добавок, а також щоб інформувати споживачів, кожній добавці після схвалення присвоюється унікальний номер - E-номер. Ця схема нумерації прийнята і видана Міжнародною Комісією Codex Alimentarius для найпоширеніших харчових добавок у Європі. Надання певній речовині статусу харчової добавки та тризначного ідентифікаційного номеру із індексом "E" має конкретне визначення, яке передбачає про те що:

- данна хімічна речовина є перевіреною на безпечність;
- речовина може бути застосована у межах її встановленої безпечності та технологічної необхідності при умові, що застосування добавки не введе споживача у оману відносно типу та складу продукту, до складу якого входить харчова добавка;
- для речовини встановлено критерії чистоти, обов'язкові для забезпечення певного рівня якості продуктів харчування.

Українське законодавство визначає, що харчова добавка – це речовина, яка зазвичай не вважається харчовим продуктом або його складником, але додається до харчового продукту з технологічною метою в процесі виробництва та у результаті стає невід'ємною частиною продукту.

На сьогодні відомо більш 2800 найменувань харчових добавок. У Європі класифіковано 296 харчових добавок. Кожен організм людини реагує на харчові добавки індивідуально. Існують харчові добавки, які вважаються безпечними, однак у деяких людей вони можуть викликати приступи астми, алергію чи аритмію. Таким споживачам потрібно знати знати інформацію, що саае приховується за кодом, яку можливо передбачити реакцію організму на харчову добавку.

Багато людей вважають, що, усі **харчові добавки** - це "хімія" і саме тому вони є шкідливими. **Харчові добавки** застосовуються для забезпечення відповідності санітарно-гігієнічним нормам у харчовій промисловості, затвердженим регулюючими інстанціями. Однак, частина **добавок** є дійсно шкідливою (наприклад, нітрит натрію для ковбас), але на практиці вони не є забороненими. **Інші добавки** вважаються досить безпечними (молочна кислота, лимонна кислота, сахароза та ін.). Споживачам потрібно знати, що спосіб синтезу тих чи інших харчових **добавок** у різних країнах є різним. Саме тому рівень їх безпечності, також, є різним. Наприклад, синтетичні оцтова або лимонна кислоти, отримані мікробіологічним способом, можуть мати домішки тяжких металів, вміст котрих у різних країнах нормується по-різному.

Проте існують безпечні і навіть корисні харчові добавки. Наприклад, E163 – барвник – антоціан із шкірки винограду. E338 — антиоксидант та E450 — стабілізатор — безпечні фосфати, що є необхідні для наших кісток. А комбінація із E260, E334, E620, E160, E375, E163, E330, E363, E920, E300 та E101 міститься у звичайному хрусткому яблуці та є поєднанням оцтової, винної та глютамінової кислот, каротину, цистину, вітаміну С та вітаміну В. Спеціалістами було виявлено, що саме консерванти здатні чинити пагубний вплив на синегійну паличку – хвороботворний організм, що є причиною хвороб сечовивідних шляхів, шкіри, очей та м'яких тканин. Консерванти спричиняють у синегійної палички генетичні зміни і роблять її набагато сприятливішою до ліків.

Світовий технічний прогрес у харчовій галузі базується на досягненнях науки. Погіршення стану екології, жорстка конкуренція продуктів харчування на ринку приводить до необхідності удосконалення технології виробництва традиційних продуктів харчування, а також створення нового покоління продуктів, що відповідають сучасним вимогам. Це продукти харчування зі збалансованим складом, низькою калорійністю, пониженим вмістом цукру та жирів, спеціального функціонального призначення. Це також продукти швидкого приготування та тривалого терміну зберігання. Створення продуктів харчування, що відповідають цим вимогам, у наш час є неможливим без застосування харчових добавок. Одже, харчові добавки мають велику роль для технологій традиційних продуктів харчування майбутнього.

АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ПРОДУКТІВ ОЗДОРОВЧОГО, ПРОФІЛАКТИЧНОГО ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Махова А. С., студ. 3 курсу ФХТ
Керівник: Маренкова Т. І.
Сумський НАУ

На протязі останніх років спостерігаються стійкі несприятливі зміни в структурі харчування населення України. Різні причини вплинули на різке зниження споживання біологічно цінних продуктів: м'яса, молока, яєць, риби, овочів, фруктів, рослинних олій при одночасному відносно стабільному високому рівні споживання хлібопродуктів, сала, картоплі, каш.

Сучасний спосіб життя з характерним для нього надлишком у раціоні калорійної їжі, недостатнім вживанням фруктів, овочів, харчових волокон, гіподинамією і стресами призвів до появи нових та різкого зростання відомих захворювань. У їх переліку з'явився термін "хвороби цивілізації": синдром хронічної втоми, атеросклероз, ожиріння, серцево-судинні, ендокринні, онкологічні та інші захворювання. Відповідно до основних періодів розвитку людства змінювались уявлення про правильне харчування. Завжди існувала мрія про ідеальну їжу, котра містила б лише корисні сполуки та сприяла людині в її вдосконаленні.

Внаслідок дефіциту в харчовому раціоні вітамінів, особливо антиоксидантного ряду, макро- і мікроелементів у населення України спостерігається так званий «прихований голод». Ця ситуація призвела до диспропорції у хімічному складі раціону, що є основним чинником ризику виникнення хвороб різних органів та систем організму. Створення і широке застосування продуктів оздоровчого, профілактичного, спеціального харчування є найефективнішим і економічно доцільним шляхом розв'язання проблеми оптимального забезпечення всіх груп населення необхідними поживними та біологічно активними речовинами.

Сьогодні продукти здорового харчування називають «їжею XXI століття». До категорії основних продуктів, що позиціонуються як продукти здорового харчування відносяться:

- натуральні природні продукти;
- збагачені продукти;
- спеціалізовані продукти (дитяче харчування, діабетичні та безглютенові продукти, спортивне харчування тощо);
- альтернативні традиційним харчові продукти (соєве, мигдальне та рисове молоко, рослинні білки тощо).

Згідно з прогнозами провідних фахівців світу в галузі харчування та медицини, найближчим десятиріччям частка продуктів спеціального призначення у розвинених країнах складатиме до 30% усього продуктового ринку. Асортимент виробів даної продукції, що виготовляються в Україні на сьогодні вузький – їх випускається близько 2,0%, у більшій кількості - це дієтичні вироби. В порівнянні з зарубіжним виробництвом, продаж тільки кондитерських виробів варіює від 4,2 до 25,0%. Це говорить про те, що дане питання розробки технологій і випуск перерахованих вище продуктів в Україні стоїть досить гостро і є актуальним.

Для створення продуктів здорового харчування потрібно мати ґрунтовні знання, тому що саме в галузі оздоровчих продуктів проводяться найбільш інтенсивні дослідження. Саме ця галузь зараз розвивається швидко. На світовому ринку оздоровчі продукти мають найбільший попит. У сучасних ринкових умовах продукти повинні бути не тільки смачними та корисними для здоров'я, але й конкурентоспроможними. Вирішенню цих завдань може сприяти тільки застосування інноваційних технологій і розробок.

Одним з найбільш ефективних засобів у вирішенні багатьох технологічних завдань щодо виробництва оздоровчих харчових продуктів є застосування інноваційних інгредієнтів (харчові волокна, вітаміни, мінеральні речовини, поліненасичені жирні кислоти, антиоксиданти, пробіотики, фосфоліпіди, фітостерини). Внесення в харчові продукти інноваційних інгредієнтів дозволяє розширювати асортимент, а також розробляти нові види, які спрямовані на підтримку та поліпшення стану здоров'я різних груп населення, профілактику захворювань, пов'язаних з порушенням структури харчування. Впровадження нових технологій з використанням інноваційних інгредієнтів природного походження дозволить скоротити дефіцит тих чи інших компонентів в харчуванні, тобто скорегувати раціон харчування, підвищити опір організму людини до несприятливих умов довкілля.

Таким чином, можна зробити висновок, що дана тема дуже актуальна у наш час. Так званий «прихований голод» дуже погано впливає на людський організм та приносить багато проблем. Розвиток людини, стан її здоров'я і підтримання його на належному рівні неможливі без раціональної взаємодії людини і природи, без уміння людини розумно використати потенційні можливості сільськогосподарської та лікарської сировини. Створення продуктів оздоровчого, профілактичного та спеціального призначення є актуальним та перспективним для покращення здоров'я та самопочуття людства.

ВИКОРИСТАННЯ СМАКОВИХ ДОБАВОК У ХАРЧУВАННІ

Москаленко А. О., студ. 3 курсу ФХТ
Науковий керівник: ст. викладач Т.І.Маренкова
Сумський НАУ

Покращувати смакові якості їжі людина почала ще у стародавні часи за допомогою ягід і трав. Завдяки різним сполученням спецій і прянощів їжа почала набувати нові смакові властивості і стала приносити все більше задоволення. Сьогодні практично жодна кулінарна страва не обходиться без смакових добавок.

Одними з найбільш популярних харчових добавок є прянощі - свіжі або висушені частини пряно-ароматичних рослин, які містять пряні й різноманітні леткі ароматні речовини. У своїй більшості ці продукти не мають поживної цінності, але при додаванні до страв невеликої кількості надають їм своєрідного смаку й аромату. Як прянощі використовують різноманітні частини рослин, наприклад: плоди, квіткові бруньки, листя, коріння, цибулини. Смакові добавки до їжі, а також приправи, прянощі, спеції - це хімічні речовини, окремі частини біологічних продуктів рослинного походження та їх суміші, призначені для поліпшення смакових і ароматичних якостей продуктів харчування і готових страв.

Всі прянощі, спеції, приправи і різні хімічні речовини, які використовують для додання особливих смакових якостей їжі, можна об'єднати під одним назвою - смакові добавки. Деякі смакові добавки стандартизовані, вони можуть бути включені до спеціальної категорії і класифікуються як харчові добавки.

Смакові добавки сприяють поліпшенню травлення і засвоєння їжі, а також використовуються для збільшення тривалості зберігання деяких продуктів харчування. До них відносяться прянощі, сіль, цукор, деякі ароматизатори, соуси, готові до вживання продукти (кетчуп, гірчиця, хрін), олійні суміші й інші речовини, які впливають на смак або аромат (глутамат натрію, розведена водою оцтова есенція, лимонна кислота та ін.). Всі смакові добавки при правильному дозуванні покращують смакові та ароматичні властивості продуктів харчування і вже готових кулінарних виробів. Смакові добавки впливають на смак їжі, роблять її солоною або солодкою, гострою або кислою. Відсутність смакових добавок залишає їжу позбавленою смаку і непривабливою з точки зору смакових властивостей. Приправи застосовують у кулінарії, харчовій промисловості, а також у медичній парфумерії. На сьогоднішній час замість приправ у промисловості часто використовують підготовлені продукти, такі як порошки, пасти, екстракти, ефірні олії, а також синтетичні й напівсинтетичні ароматизатори.

Корисними властивостями смакових добавок можливо вважати:

- Смакові добавки сприяють зниженню рівня «поганого холестерину»;
- Багато спецій і прянощі покращують обмін речовин, що сприяє схудненню.
- Смакові добавки зменшують поріг насиченості, що означає: з'їдаєте менше і швидше відчуваєте насиченість;
- Деякі спеції, такі як кориця, імбир, перець, або гвоздика, є природними антиоксидантами;
- Багато спецій і приправ є природними афродизіаками і мають здатність підвищувати сексуальний потяг;

Шкідливих спецій або приправ не існує. «Філософія» правильного використання смакових добавок – це їх помірна кількість. Але іноді буває перебір з кількістю їх вживання. Крім того, деяким людям можуть бути протипоказані ті або інші добавки. Треба знати, що смакові добавки можуть зводити нанівець дію деяких ліків. Зловживання смаковими добавками може викликати захворювання шлунка, викликати запаморочення або мігрень, збільшити серцевий ритм та викликати інші негативні реакції організму людини.

Основна функція використання приправ – це підвищення смакових якостей їжі, поліпшення її аромату, збуджування апетиту, а іноді можливість замаскувати небажані органолептичні властивості продуктів.

Крім надання стравам і кулінарним виробам нових смакових і ароматичних якостей, деякі приправи служать як джерело органічних кислот (оцет), ферментів (соевий соус), мікроелементів (Fe, Ca, I та ін.).

Отже, використання смакових добавок, водночас є корисним аспектом для організму людини. Але, якщо перебільшити їх додавання до страв, то це негативно може вплинути на організм. Також, смакові добавки, невід'ємна складова будь якої страви, яка готується. Проте застосування даних добавок може відкрити найдивовижніші смаки та аромати, відкрити для споживача нову «філософію смаку».

ЕТИКЕТ ЯК КУЛЬТУРНА ПРАКТИКА ПОВСЯКДЕННОСТІ

Настенко Ю. М., студентка 1 курсу ФЕіП
Науковий керівник: ст. викл. О. В. Кубрак
Сумський НАУ

Наявність у етикету ознак неінституціональності його норм призводить до того, що етикет фактично зводять до моралі, розглядаючи його як одну з підсистем моральних норм - так званих «простих (елементарних) моральних норм і правил», але чи так це насправді? Уважне вивчення цих феноменів показує, що при всій єдності моралі та етикету, вони не знаходяться в стані тотожності. Між ними завжди є дистанція, є відмінності. І доказом тому служать кілька моментів.

По-перше, сам етикет не є системою тільки моральних норм. Емпіричний досвід показує, що можна дотримуватися всіх правил етикету і все ж залишатися людиною аморальною. «Негідник з хорошими манерами», дійсно, не такий вже рідкісний тип. У той же час, якщо людина добра, чесна, совісна, справедлива це ще не означає, що у нього хороші манери і він вміє, наприклад, красиво і елегантно користуватися різноманітними столовими приборами. Етикет може нести в собі різний ціннісний зміст (естетичний, моральний та ін.). Історично ми можемо простежити, як в різні епохи на перший план виходили ті або інші ціннісні смисли етикету. Так, в античності етикет поставав як форма доцільної, розумної діяльності («калокагатія»). В середні віки - скоріше, як традиційні, релігійно схвалювані форми поведінки, в період пізнього середньовіччя на перший план виходить естетична складова етикету. Тому не випадково і сьогодні досить часто етикет називають «естетикою поведінки». У Новий час етикетні вимоги несли в собі, в більшій мірі, заряд прагматичної моралі. Етикет Новітнього ж часу характеризується технологічністю, функціональністю, де в залежності від конкретної ситуації на перший план висувається та чи інша сторона етикету (прагматизм, естетизм, гуманізм, традиційність і т. д.).

Таким чином, етикет не можна вважати тільки елементом моральної системи. В цьому плані етикет являє собою, скоріше, якусь форму (виразу, значущу), яка кожного разу наповнюється різним ціннісним (моральним, естетичним, ідеологічним) змістом.

По-друге, правила етикету не завжди пов'язані з моральними нормами сучасного суспільства. В етикеті існує ціла група норм, які не мають моральних смислів сьогодення, а виконуються тільки тому, що «так завжди було прийнято» або «це завжди вважалося непристойним». Інакше кажучи, норми етикету можуть виходити за рамки власне моральної системи і спиратися на традиції, звичаї, релігійні норми і т. д. Наприклад, згідно з правилами етикету, чоловік, входячи в приміщення, повинен знімати головний убір. Задамо питання: чому і як це пов'язано з сучасними моральними нормами добра, справедливості, відповідальності, совісті? А чи мають якийсь моральний сенс цілий ряд норм столового етикету: чому ніж треба тримати в правій руці, а виделку - в лівій? Чому хліб з хлібниці слід брати рукою, а не виделкою? Чому лляну серветку треба класти на коліна, а не на груди? З точки зору моральних норм і цінностей це незбагнено, оскільки витоки цих правил лежать поза мораллю і мають іншу ціннісну природу (міфологічну, прагматичну та ін.).

По-третє, етикет може відриватися від моралі і в разі крайньої своєї ритуалізації, коли більш важливою стає сама форма, манера поведінки, а не її моральні смисли. Це властиво становому (феодалному) етикету з жорсткою регламентацією поведінки або строгому, деталізованому дипломатичному етикету.

По-четверте, на відмінність етикету і моралі вказує той факт, що етикет передбачає можливість займатися виконанням етикетних норм і приписів професійно. В етикеті існують свої професійні авторитети - церемонімейстери, протокольні служби і т. д. Моральною діяльністю, як відомо, не можна займатися професійно (немає такої професії - «хороший хлопець»).

По-п'яте, про відмінності моралі і етикету свідчить і відмінність в санкціях. Якщо в моралі порушення норм призводить до того, що порушник оцінюється як втративший (в тій чи іншій мірі) «людське в людині»: оцінці піддається його право приналежності до роду, до соціуму в цілому. Громадська думка фіксує це в вираженні «поводиться не по-людськи». Порушення ж норм етикету санкціонується громадською думкою як «розбіжність зі «своїми», зі своєю референтною групою (чужинець). Це може виражатися в таких судженнях, як: поводить «не по-джентельменськи», «не як належить поводитися дворянину» і т. д.

Таким чином, стає ясно, що етикет пов'язаний з мораллю і в той же час виходить за її межі, стикаючись з іншими формами культури. Етикет і мораль мають багато спільних характеристик і функцій: є механізмами соціальної регуляції, що спрямовані на стабілізацію зв'язків і відносин в суспільстві; виступають способами збереження і передачі соціально-культурного досвіду, традицій народу від покоління до покоління; виконують виховну та ціннісно-орієнтаційну функції і т. д.

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СФЕРИ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ**

Авхутський Д.В., студент 2 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: І.О. Кравченко
Сумський НАУ

Питання правового забезпечення медичної діяльності в останній час характеризуються підвищеною актуальністю у зв'язку з проведенням реформи у сфері охорони здоров'я. Право на медичну допомогу і охорону здоров'я є базовим в системі соціальних прав людини. Здоров'я населення в цілому і кожної людини зокрема має визначальне значення для існування і розвитку держави. Сфера охорони здоров'я являє собою складний комплекс суспільних відносин — медичних, фінансових, управлінських, організаційних, які регулюються різними галузями законодавства — конституційним, адміністративним, інформаційним, господарським, кримінальним тощо.

Норми адміністративного права займають домінуюче місце серед інших правових норм, які регулюють відносини у сфері охорони здоров'я населення. Саме тому механізм адміністративно-правового регулювання цих відносин є важливою складовою формування і реалізації державної політики у цій сфері.

Інформаційне забезпечення - сукупність єдиних класифікацій і принципів кодування інформації, уніфікованих систем документації, схем інформаційних потоків, методик створення баз даних, що використовуються підприємством або галуззю.

В Україні вже давно існує потреба у правовому регулюванні зазначеної сфери та створення єдиних уніфікованих стандартів і механізмів електронної інформаційної взаємодії закладів охорони здоров'я та пацієнтів, й переході від традиційної паперової технології зберігання та передачі даних до електронної, з удосконаленням програмно-технічних засобів автоматизованої обробки інформації, що, у свою чергу, значно полегшить надання медичних послуг, спростить документообіг.

У зв'язку з зазначеними вимогами часу, Міністерство охорони здоров'я України розробило Концепцію інформатизації охорони здоров'я. Метою Концепції є визначення напрямів, принципів та механізмів інформатизації охорони здоров'я на період 5 років (2019–2023 роки). Відповідно до прогнозів впливу реалізації проекту пацієнти будуть мати ключовий інтерес - отримання якісних медичних послуг, доступність до власних медичних даних та можливість керувати правами доступу до них, а також пацієнтам стане зручніше читати медичні записи та рецепти в електронній формі, а також вони будуть мати цілодобовий доступ до власних медичних даних.

З'ясування сутності та визначення поняття «медична послуга» стосуються праці багатьох дослідників та законодавців. Але до сьогодні поняття «медична послуга» не має офіційних тлумачень, невизначеним залишається і його співвідношення з поняттям «медична допомога». Ці дефініції дослідники трактують і як синоніми, і як антоніми, і як частину одна одної.

Аналізуючи політику нашої держави у сфері надання медичних послуг потрібно виділити наступні основні питання реформування зазначеної сфери: впровадження електронної системи охорони здоров'я; забезпечення державних гарантій надання медичних послуг відповідно до видів медичної допомоги; розвитку ефективної та доступної мережі закладів; безперервного покращення якості медичної допомоги; забезпечення пацієнтів лікарськими засобами.

Інформатизація охорони здоров'я є лише питанням часу і, звичайно, значних капіталовкладень. Окрім цього, необхідно створити умови і забезпечити участь у міжнародних грантах для спеціалістів в галузі інформатизації охорони здоров'я, зокрема, для розробки та впровадження інформаційних систем, але поки що таких прецедентів дуже мало, або вони взагалі відсутні. Загалом розвиток інформаційних технологій для охорони здоров'я може виступити одним з важливих факторів, які могли б пришвидшити в українській медицині реальні реформи та еволюцію в напрямку покращення охорони здоров'я та надання якісних медичних послуг населенню.

Отже, на нашу думку, потрібно окреслити наступні напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення надання медичних послуг, а саме: правовий; організаційний; технічний. Правовий напрям полягає у розробленні та реалізації нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на забезпечення та захист інформації у сфері надання медичних послуг. Організаційний напрям передбачає регламентацію діяльності та взаємовідносин «лікар-пацієнт». Технічний напрям полягає у використанні технічних та програмних засобів, а також технічних систем для забезпечення та захисту інформаційної забезпеченості надання медичних послуг. Сучасна електронна система охорони здоров'я є невід'ємною частиною трансформації охорони здоров'я України. Підвищити якість надання медичних послуг можливо за рахунок вдосконалення робочих процесів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та урегулювати ці відносини у відповідних нормативно-правових актах.

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНУ ГЕНОЦИДУ ТА ПОКАРАННЯ ЗА НЬОГО

Антонюк Р. О., студ. 2 курсу ЮФ, спец. «Міжнародне право»
Науковий керівник: доц. Волченко Н.В.
Сумський НАУ

Сьогодні більшість країн додержуються ідей гуманізму, а головними принципами міжнародних відносин є повага, захист прав та інтересів людини, незалежно від раси, етнічної приналежності, віросповідання, політичних поглядів та національності. Тому, незаперечним є той факт, що геноцид є одним із найтяжчих злочинів у міжнародному праві. Саме здійснення такого акту або спонукання до нього порушує всі вище зазначені ідеї та принципи, зводить нанівець всі досягнення людства. Його особлива небезпека в тому, що він являє собою загрозу для загального миру та безпеки, окрім цього під час геноциду відбувається винищення цілих народів, що супроводжується великими жертвами серед населення. Тільки під час геноциду в Сребрениці, що відбувся у період Боснійської війни, загинуло близько 8000 боснійських мусульман. Генеральна Асамблея ООН підготувала та прийняла конвенцію, що покликана запобігати таким злочинам або ж карати за них, у разі скоєння. Та чи працює вона на практиці?

Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, що була прийнята 9 грудня 1948 р. внесла значні зміни до міжнародного права. По-перше, геноцид став одним із найтяжчих злочинів, що може бути скоєним проти людства або ж країни (не зважаючи на те, чи це відбулося у мирний час або під час воєнних дій). До цього не існувало жодного договору, навіть неформального, який би карав або хоча б знижував престиж країни, що вчиняла такий акт. По-друге, ця конвенція чітко визначає поняття геноциду та його рамки. У цій Конвенції під геноцидом розуміються наступні дії, вчинені з наміром знищити будь-яку національну, етнічну, расову чи релігійну групу, що передбачає: навмисне створення для будь-якої групи таких життєвих умов, які розраховані на повне або часткове фізичне знищення, насильницька передача дітей з однієї людської групи в іншу та інше [1]. По-третє, конвенція визначає покарання не тільки для тих, хто був визнаний винним у вчиненні геноциду, а і для тих, хто публічно до нього підбурює, робить замах на здійснення геноциду та є його співучасником. Головною метою конвенції є не тільки покарання за вчинення акту, а й спроба запобігти йому та уникнути жертв. Також конвенція передбачає покарання, але більш м'яке, для тих країни, що не змогли або не схотіли запобігти акту геноциду. Показовою є справа, яка розглядалася Міжнародним Судом ООН, про геноцид у Боснії (Боснія і Герцеговина проти Сербії та Чорногорії) [2].

Відповідно до її матеріалів, в ході Боснійської війни (1995 р.), Військо Республіки Сербської захопило місто під назвою Сребрениці, що належало Боснії та Герцеговині та вчинили там безпрецедентну різанину, що забрала життя майже 8000 боснійських мусульман віком від 12 до 77 років. З цього приводу влада Боснії і Герцеговини, у 1995 р., попросили Суд визнати, що Сербія вчинила акти геноциду і потребувала від неї негайно припинити практику так званих «етнічних чисток» і виплатити відшкодування. Слухання справи по суті почалося в лютому 2006 р. Міжнародний Суд ООН визнав, що масові вбивства боснійських мусульман у Сребрениці, що здійснювалися армією Республіки Сербської, є актом геноциду. Суд постановив, що відповідно до міжнародних норм про відповідальність держав, він не може покласти провину за ці акти на Сербію. 13 з 15 суддів Суду прийшли до висновку, що Сербія не здійснювала актів геноциду, і не «вступала в злочинну змову з метою їх здійснення». Проте у свою чергу 12 з 15 представників міжнародного правосуддя вирішили, що Сербія все ж порушила свої зобов'язання за Конвенцією щодо попередження та покарання злочину геноциду тим, що не зробила належних заходів для запобігання. Щодо прохання Боснії та Герцеговини про відшкодування, суд встановив, що, оскільки не було доведено, що геноцид у Сребрениці насправді був би зупинений, якби Сербія намагалася запобігти цьому, то фінансова компенсація за неспроможність запобігти геноциду у Сребрениці не була відповідною формою відшкодування. Але все ж таки, суд постановив, що країна зобов'язана передати осіб, що звинувачені у геноциді до Міжнародного трибуналу щодо колишньої Югославії для покарання та співпрацювати з останнім.

Очевидно, що Конвенція має великий вплив та дуже важко недооцінити її значення, адже вона визначає геноцид, як один із найтяжчих злочинів проти людства у міжнародній сфері права, визначає його рамки, поняття і дії, які підпадають під це визначення та допомагає визначити міру покарання за таке діяння.

Література:

1. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155. (дата звернення 29.10.2019)
2. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro). URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/91>. (дата звернення 30.10.2019)
3. Международный Суд ООН назвал преступления в Сребренице актами геноцида, однако отказался возложить вину за них на Сербию. URL: <https://news.un.org/ru/story/2007/02/1101661>. (дата звернення 30.10.2019)

РЕЦЕПЦІЯ РИМСЬКОГО ПРАВА ЯК ФАКТОР ЗБЛИЖЕННЯ ПРАВОВИХ СИСТЕМ ЄВРОПИ

Бабак А.О., студ. 2 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: старший викладач Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Римське право вважається одним з найдавніших та найпрогресивніших інститутів в світовій практиці. Запозичення його норм та принципів сучасними правовими системами світу, в тому числі Європейськими країнами є досить передбачуваним кроком в розвитку права кожної країни і світу взагалі. Дослідження даної теми серед науковців, насамперед, є важливим кроком для розуміння закономірностей розвитку та поступового запозичення римського права, його безпосередній вплив на процес зближення правових систем сучасної Європи.

Запозичення малорозвинутими стародавніми державами Європи, правової системи більш розвиненої - Римської, називається рецепцією римського права. Об'єктом запозичення було, насамперед, приватне право, тому що прийнято вважати, що публічне право перестало існувати разом з Римською імперією.

Причиною запозичення римського права є поступовий процес розвитку Європейських країн, які потребували правової системи відповідного рівня. Римське право за своєю природою та розвитком було безумовно кращим світовим аналогом того часу. В процесі збільшення ролі освіти в житті європейців, розвитку торгівлі, утворення великих міст з'явилася необхідність нової правової системи, яка могла задовольнити потреби середньовічної Європи.

Найбільший вплив на розвиток права Європейських країн здійснювали науковці, які безпосередньо займалися розробкою законів та кодексів на основі Кодифікації Юстиніана. Відповідаючи на питання: «Чому саме римське право було взяте за основу правових систем Європейських країн?», можна беззаперечно стверджувати, що римське право було вершиною правового бачення видатних римських юристів того часу. Також потрібно пам'ятати про те, що Римська імперія в період свого розквіту захопила значну частину Європи. Приходячи на захоплені території, римляни з собою приносили свої традиції, культуру та найголовніше правову систему, яка в певній мірі вже в той період часу вплинула на розвиток права Європи.

Для римської культури в цілому, і для сучасної європейської, характерною є множинність культур і субкультур, тобто «мультикультура» – наявність в одній культурі краплень і присутності інших, активних культур. Римляни широко використовували елементи правових культур інших народів: варто згадати, що основні технологічні прийоми створення позитивного права, римляни запозичили у греків, також громадяни Риму активно використовували надбання звичаєвої правової регуляції поневолених народів. Якщо уважно проаналізувати правові системи сучасних європейських держав, то стане помітним вплив та взаємопроникнення правових феноменів. Асимілятивні та дисимілятивні процеси у сфері права, з одного боку, зближують національні правові системи, а з іншого – сприяють збереженню їх унікальності [1, с. 29]

В юридичній літературі існують різні погляди на етапи західноєвропейської рецепції римського права, але найбільш поширеним є такий: I етап — раннє та пізнє середньовіччя (V — початок XII ст.); II етап — формування права «нової Європи» (XII–XVIII ст.); III етап — кодифікація законодавства Франції та Німеччини у XIX ст.; новітня рецепція — удосконалення національно-правових систем і створення нового права Європи (кінець XX — початок XXI ст.).

Безумовно римське право є материнським щодо правових систем Європи. Юридичне значення римського права полягає в тому, що понятійний та категоріальний апарат, термінологія сучасного права ґрунтуються на ідеях, засадах та визначеннях, розроблених римською класичною юриспруденцією [2, с.76].

Отже, римське право здійснило значний внесок у розвиток європейського законодавства, закріпивши свої принципи, норми та звичаї. Вплив римського права на законодавство багатьох західноєвропейських країн, здійснюваний або прямим запозиченням, або через сприйняття принципів цього права та забезпечує зближення європейських правових систем.

Література:

1. Макарчук В. С. Римське приватне право: навч. посіб. К.: Атіка, 2007. 256 с.
2. Харитонов О.І., Харитонов Є.О. Порівняльне право Європи. Основи порівняльного правознавства: Європейські традиції: навч. посіб. «Одіссей», 2002. 592 с.
3. Борисова В. І. Основи римського приватного права: підручник. Право, Харків, 2008. 224 с.
4. Троцька А.І. Відображення ідей римського права у вітчизняній філософсько-правовій думці: дис. ... канд. юр. наук. Київ, 2017. 161 с.
5. Орач Є. М., Тищик Б. Й. Римське приватне право: підручник. Дім "Ін Юре", 2012. 392 с.

СУТНІСТЬ АГРО-ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ

Бабак А. студ., 1м. курсу, ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Для розроблення заходів, планових на усунення негативних ефектів втручання суспільства в навколишнє природне середовище і покращання екологічного стану, використання методів оптимізації природокористування з одержанням достатньої кількості продукції при синхронному збереженні довкілля потрібна організація екологічного моніторингу.

Моніторинг — це комплексна система досліджень, збору, обробітку, систематизації та аналізу інформації про стан навколишнього середовища, що дає оцінку і передбачає його зміни, готує аргументовані рекомендації для прийняття управлінських рішень.

Екологічний моніторинг – це інформаційна система спостережень, оцінки і прогнозу змін у стані навколишнього середовища, створена з ціллю акцентування антропогенних складових таких оборотів в середині природних процесів.

Одними з найголовніших завдань екологічного моніторингу є такі:

- контроль за джерелами антропогенного впливу;
- визначення факторів антропогенного впливу;
- спостереження за тим, як антропогенні фактори впливають на стан природного середовища та процесів, які виникають в ньому;
- оцінка фактичного стану природного середовища;
- прогнозування змін стану природного середовища під впливом факторів антропогенного впливу й оцінка прогнозованого стану природного середовища.

Важливу роль у системі екологічного моніторингу виконує біологічний моніторинг, тобто моніторинг біологічної складової екосистеми (біоти). *Біологічний моніторинг* – це контроль стану навколишнього природного середовища за допомогою живих організмів. Основним методом біологічного моніторингу є біоіндикація, зміст якої полягає в реєстрації будь-яких змін в біоті, викликаних антропогенними факторами. У біологічному моніторингу можуть бути застосовані не тільки біологічні, але і будь-які інші методи, наприклад, хімічний аналіз змісту забруднюючих речовин в живих організмах.

Необхідність і невідкладність вирішення проблем моніторингових досліджень полягають в тому, що хоча й існує низка відомчих спостережень систем за станом довкілля, але вони не об'єднані в відповідний комплекс і не можуть правильно застосовувати узагальнюючу функцію оцінки стану і рівня використання ресурсів, з тим щоб спрогнозувати зміни і формування пропозицій для реалізації управлінських рішень щодо оптимізації господарської діяльності і природокористування в відповідних регіонах.

В Україні моніторинг природного середовища проводиться не одним відомством, що мають складові підсистеми моніторингу. Тобто, наприклад, у системі моніторингу, що проводиться в Україні, розділяють на три рівні моніторингу навколишнього природного середовища: *глобальний*, *регіональний* і *локальний*. Метою є стандартність і практичність підходів моніторингу в окремих рівнях відрізняються. Так, на локальному рівні – це реалізація такої стратегії, що дає змогу створити бажану якість довкілля. На регіональному рівні підхід до моніторингу оснований на тому, що забруднюючі речовини, потрапивши в кругообіг речовин в біосфері, змінюють стан абіотичної складової і, як наслідок, спричиняють зміни в біоті (екзогенні сукцесії). Всі господарські процеси, що проведені у масштабі регіону, позначається на регіональному фоні – змінює стан рівноваги абіотичного і біологічного компонента. Цілі глобального моніторингу визначаються в процесі міжнародного співробітництва в основі різноманітних міжнародних формувань, договорів і декларацій. При реалізації моніторингових досліджень, однією з головних умов є знаходження кордонів його об'єктів В складних географічних умовах найелементарнішою просторовою одиницею доцільно вважати територію водозабору (басейну) ріки. Просторова структура екологічного моніторингу на території області формується на мережі головних та підлеглих до нього пунктів постійного спостереження (ППС). Основні ППС розміщені в межах 60—16 км² і складають ефективну моніторингову мережу, що пов'язана з європейською мережею ППС. Кількість таких пунктів на території кожної області визначається, враховуючи величину її території.

Таким чином, завдання моніторингу стану навколишнього середовища у глобальному масштабі визначається багатфакторними. Найсуттєвішою з його завдань є виявлення величини допустимого впливу на Землю, особливо на біосферу Землі. Також необхідно враховувати, що допустимими слід вважати такі впливи, які не приводять до погіршення стану біосфери.

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СПОЖИВАЧАМ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ

Баранець Б. С., студ. 2 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: В.В.Стрельник
Сумський НАУ

Отримання споживачем інформації щодо безпечності та якості харчового продукту є способом забезпечення права людини на свободу вибору, охорони здоров'я, на належну якість товару, тому порядок надання такої інформації та відповідальність за неналежне надання такої інформації, повинно визначатися нормами законодавства, охоронюватися державою. Зобов'язанням України, що передбачено Розділом IV Угоди про асоціацію, є інформування споживачів про вміст харчових продуктів. Метою якого є сприяння торгівлі товарами, що передбачає дотримання санітарних та фітосанітарних заходів між сторонами, забезпечення охорони життя, здоров'я людей, тварин, рослин.

Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» від 06.12.2018 р. № 2639-VIII, який набрав чинності 08.08.2019 р., врегулює правові, організаційні основи надання інформації про харчові продукти споживачам, забезпечує належний рівень захисту здоров'я населення, задоволення соціальних та економічних інтересів громадян. Закон вимагає від виробника зазначити в обов'язковому порядку перелік інформації, що повинна бути на упаковці товару. За нанесення на упаковку неправдивої інформації до виробника застосовуються фінансові санкції.

Згідно із положеннями Глави 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Україна зобов'язалась створити та реалізувати на практиці систему контролю якістю, безпечністю харчових продуктів аналогічно тій, що існує у Європейському Союзі. Тому Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження «Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, й Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Для практичної реалізації Стратегії було прийнято відповідні нормативно-правові акти у сфері: вимог до безпечності й якості харчових продуктів, державного контролю, безпеки та гігієни кормів, ідентифікації, реєстрації тварин, продуктів тваринного походження, насінневого матеріалу тощо.

Закон поширюється на операторів ринку харчових продуктів і споживачів харчових продуктів. Зокрема, ст. 6 Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» містить перелік обов'язкової інформації про харчові продукти. Назва харчового продукту повинна містити офіційну назву. Якщо офіційна назва відсутня – повинна бути назва зрозуміла для споживача без додаткового пояснення. При відсутності звичної назви використовується описова назва продукту; інформація про фізичний стан продукту (заморожений, концентрований, порошкоподібний, рідкий, копчений тощо). Алергени треба виділяти окремим кольором, шрифтом, стилем. Позначка «з ГМО» використовується якщо їх частка перевищує 0,9%. Позначка «Без ГМО» використовується якщо ГМО відсутні. Використовуються наступні терміни придатності: «Вжити до», «Краще спожити до», «Краще спожити до кінця...». Для харчових продуктів що потребують спеціальних умов зберігання та використання – вказуються такі умови. На упаковці товару треба зазначити назву оператора ринку що є відповідальним за інформацію щодо харчового продукту. Інструкція використання харчового продукту обов'язково додається коли її відсутність може ускладнити використання продукту. Напої із вмістом спирту етилового понад 1,2% повинні містити інформацію про фактичний вміст спирту. Поживна цінність включає інформацію щодо енергетичної цінності, вмісту жирів, насичених жирів, вуглеводів, цукру, білку, солі. Заморожений продукт повинен містити інформацію про дату заморожування. Якщо твердий харчовий продукт перебуває в рідкому середовищі – вказується маса твердого продукту без маси рідини. Якщо заморожений харчовий продукт вкритий крижаною глазур'ю – маса не повинна включати масу крижаної глазури. Інформація про нефасований товар надається у визначений оператором ринку спосіб.

Закон передбачає відповідальність: за порушення вимог надання інформації споживачу, за надання недостовірної інформації про продукт, за зміну інформації оператором ринку; за введення споживачів в оману щодо речовин і харчових продуктів, що викликають алергічні реакції.

Отже, прийняття Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» призвело до уніфікації правил надання споживачам інформації стосовно харчових продуктів. Це позитивно впливає на забезпечення інтересів громадян шляхом законодавчого закріплення вимог точного, чіткого, зрозумілого маркування, відповідальності за порушення вимог. Вказаний Закон направлений на забезпечення належного рівня захисту здоров'я й інтересів споживачів, їх поінформованості, встановлення засобів гарантування права споживачів на інформацію та процедуру надання інформації про харчові продукти.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗМІНИ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Беліков В.Ю., студ., 2м. курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: В.В. Гончаров
Сумський НАУ

Зміна цільового призначення земельних ділянок державної або комунальної власності, як це передбачено статтею 122 Земельного кодексу України [1] (далі ЗКУ) проводиться органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, які приймають рішення про затвердження проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок та передачу цих ділянок у власність або надання у користування відповідно до повноважень та у разі вилучення зі зміною цільового призначення земельної ділянки відповідно до статті 149 ЗКУ.

Зміна ж цільового призначення земельних ділянок здійснюється за проектами землеустрою щодо їх відведення, відповідно до статті 50 Закону України «Про землеустрій» [2]. За загальним правилом установлює цільове призначення земельної ділянки той орган, в компетенції якого знаходиться передача цих ділянок у власність або надання їх у користування.

Існують певні обмеження щодо зміни цільового призначення земель окремих категорій:

- зміна цільового призначення особливо цінних земель допускається лише для розміщення на них об'єктів загальнодержавного значення, доріг, ліній електропередач та зв'язку... (ч. 6 ст. 20 ЗКУ);

- у разі відчуження земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності, віднесення земель, зазначених у пунктах «а» і «б» частини 1 статті 150 ЗКУ, до земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земель історико-культурного призначення;

- зміна цільового призначення земельних ділянок природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, історико-культурного, лісогосподарського призначення, що перебувають у державній чи комунальній власності, здійснюється за погодженням з Кабінетом Міністрів України (ч.7 ст. 20 ЗКУ);

- відповідно до статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [3], зміна цільового призначення земельної ділянки, яка не відповідає плану зонування території та/або детальному плану території, заборонена. Інформація про наявність такої містобудівної документації є публічною і надається на звернення відповідним органом влади. Якщо земельна ділянка знаходиться в межах населеного пункту, то інформацію має надати міська (сільська, селищна) рада, якщо за межами населеного пункту – місцева райдержадміністрація;

- відповідно до пункту 15 розділу Х «Перехідні положення» ЗКУ до набрання чинності закону про обіг земель сільськогосподарського призначення, але не раніше 1 січня 2020 року, не допускається зміна цільового призначення (використання) земельних ділянок, які перебувають у власності громадян та юридичних осіб для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства, а також земельних часток (паїв).

Порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення земель є відповідно до ст. 21 ЗКУ підставою для:

- визнання недійсними рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам;

- визнання недійсними угод щодо земельних ділянок;

- відмови в державній реєстрації земельних ділянок або визнання реєстрації недійсною;

- притягнення до відповідальності відповідно до закону громадян та юридичних осіб, винних в порушенні порядку встановлення та зміни цільового призначення земель.

Щодо інших форм відповідальності за нецільове використання землі, слід зазначити, що відповідно до статті 53 Кодексу України про адміністративні правопорушення за порушення правил використання земель встановлено відповідальність у вигляді накладення штрафу на громадян від п'яти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (85 – 425 гривень) і на посадових осіб – від п'ятнадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (255 – 510 гривень).

Розглянуте свідчить, що зміна цільового призначення земель чітко встановлена законодавством процедура по різних категоріям земель і не виконання цих вимог тягне за собою притягнення до юридичної відповідальності.

Література: 1. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення 17.10.2019). 2. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15> (дата звернення: 15.10.2019). 3. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. Дата оновлення: 25.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> (дата звернення 17.10.2019).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА НА ОПІКУ ТА ПІКЛУВАННЯ

Біла В.. студ. 3 курсу Право
Науковий керівник: І.В. Майорова
Коледж СНАУ

Одним з головних питань в державі є рівень її турботи про осіб, що потребують особливої соціальної допомоги та захисту. Саме тому розгляд цього питання є одним із актуальних проблем цивільного та сімейного права.

Питання опіки та піклування регулюються Цивільним кодексом України та Сімейним кодексом України.

Відповідно до положень Цивільного кодексу України опіка та піклування встановлюється з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права та обов'язки (ст. 55 ЦК).

Опіку (піклування) може бути встановлено і за життя батьків неповнолітніх (малолітніх) дітей якщо:

- батьки судом позбавлені батьківських прав або прийнято рішення про відібрання дитини і передачі її під опіку;
- недієздатність або обмежена дієздатність батьків;
- відмова від дітей;
- перебувають під слідством;

Призначення опікуна або піклувальника покладається на орган опіки та піклування (ст. 63 ЦК), в деяких випадках- на суд (ст.60 ЦК) та нотаріуса (ст.44 ЦК).

Опіка (піклування) встановлюється також для захисту особистих і майнових прав та інтересів повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати свої обов'язки (особи, визнані обмежено дієздатними чи недієздатними).

Фізичній особі може бути призначено одного або кількох опікунів чи піклувальників, якщо цього вимагають її інтереси.

- Згідно з статті 244 Сімейного кодексу України особи, які можуть бути опікунами та піклувальниками:
- Опікуном та піклувальником дитини може бути за її згодою повнолітня дієздатна особа.

При призначенні дитині опікуна та піклувальника органом опіки та піклування враховуються особисті якості особи, її здатність до виховання дитини, ставлення до неї, а також бажання самої дитини.

Опікун зобов'язаний дбати про підопічного, про створення йому необхідних побутових умов, забезпечення його доглядом та лікуванням. Опікун малолітньої особи зобов'язаний дбати про її виховання, навчання та розвиток(ст.67 ЦК).

Опіка (піклування) може припинитися, якщо дитина досягла повної цивільної дієздатності, у разі смерті опікуна, реєстрації шлюбу неповнолітньої особи , передачі дитини батькам (усиновлювачам), поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена.

Дії опікуна можуть бути оскаржені, в тому числі родичами підопічного, до органу опіки та піклування або до суду.

Опіка та піклування являє собою важливу роль у державі, що визнає найголовнішою цінністю людину. Українське цивільне та сімейне законодавство передбачає норми, які регулюють суспільні відносини у сфері опіки та піклування.

За допомогою інституту опіки та піклування держава захищає як особисті, так і майнові права та інтереси громадян, які самі зробити це не можуть, а для неповнолітніх опіка (піклування) - ще й спосіб їхнього влаштування на виховання в родину.

Завданням органів опіки та піклування є виявлення осіб, які потребують встановлення над ними опіки та піклування. Дані органи стверджуючи кандидатів в опікуни та піклувальники повинні враховувати як фізичні якості претендентів, так і матеріальне їхнє становище, так як в подальшому вони займаються не тільки вихованням неповнолітніх підопічних, але і розпоряджаються їх майном, що забезпечує дотримання законних прав неповнолітніх підопічних . Органи зобов'язані вести спостереження за діяльністю опікунів і піклувальників, що не дозволяє обмежувати законні права та інтереси їхніх підопічних.

ВПРОВАДЖЕННЯ І ПРОБЛЕМАТИКА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ

Білоцерківська К.В., студ. 1 курсу ЮФ
Науковий керівник: С.В. Калюжна
Сумський НАУ

Юридична освіта — частина системи спеціалізованої освіти, яка забезпечує підготовку правознавців (юристів) для роботи в державному апараті, судах, адвокатурі, народному господарстві, правоохоронних органах.

Юриспруденція є досить поширеною спеціальністю сьогодні. Не зважаючи на те, що займатися за цим фахом престижно й цікаво, навчання є зовсім нелегким. Проте це не є перешкодою для здійснення мрії стати юристом!

Юридична освіта є необхідною кожному з нас, не дивлячись на професію, адже на сьогоднішній день важливо знати свої права та користуватися ними. Більше того, невід'ємною частиною є знання не тільки прав, але й обов'язків. Дуже часто ми порушуємо права інших не через бажання так чинити, а через незнання прав. Проте Стаття 68 Конституція України 2013 говорить, що «Кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності».

З іншого боку, держава має готувати високоякісних робітників, які знають свою справу та є обізнаними у своїй професії. Іншими словами, державі слід готувати юристів не для кількості, а, навпаки, працювати над якістю їхніх знань, умінь та навичок. Щоб вони могли стати корисними для держави та зробити все, щоб піднести її на вищий рівень. Адже, оскільки суспільство стрімко рухається вперед шляхом різних відкриттів, прогресу в різних сферах науки, то й юридична освіта має відповідати потребам даного прогресу.

«Розумна людина завжди повинен пам'ятати про те, що, будучи нащадком минулого, вона, одночасно, є батьком майбутнього» - Герберт Спенсер, англійський філософ і соціолог. Як на мене, цей філософ повністю має рацію. Ми, люди, знаючи своє минуле, історію своїх предків, їх помилки та перемоги, створюємо майбутнє, беручи з минулого все, що може нам знадобитися. Саме ми створюємо наше майбутнє, а тому лише нам і вирішувати, яким воно має бути. Доказом цих слів є вислів одного з найвпливовіших теоретиків менеджменту ХХ століття – Пітера Друкера, який сказав, що «кращий шлях передбачити майбутнє – створити його».

Держава повинна піклуватися про навчання юристів, адже вони є важливою частиною нашого майбутнього. Це можуть бути різні екскурсії в юридичні установи, додаткові лекції від кваліфікованих юристів-практиків, відвідання судових засідань, навчальна практика у юридичних установах тощо. Для того, щоб стати юристом майбутнього, нам слід навчатися вже зараз, щоб через 10-15 років бути потрібними своїй країні та зробити свій внесок у її розвиток.

Юрист майбутнього – це фахівець, який уміло застосовує останні технологічні рішення для покращення результатів своєї роботи та її пришвидшення, постійно адаптується до змін, орієнтується у бізнесі клієнта, бачить його реальні потреби та розуміє, де до юридичних питань долучаються, а також де необхідно залучати інших фахівців.

На жаль, з бурхливим розвитком технологій юриспруденція перестає бути консервативною. Щоб залишатися потрібними, юристам потрібно відкинути страх змін і трансформуватися разом з потребами нового часу. Більше того, як приватні, так і державні юридичні фірми беруть на роботу студента, який, окрім навчання в університеті, намагається збагачувати свої знання самостійно, адже на сьогодні науковий прогрес є незавершеним, а тому говорити про ідеальну навчальну програму для студента-юриста зарано.

Таким чином, можна зробити висновок, що професія юриста - це, перш за все, величезний рівень відповідальності. У руках фахівця іноді долі людей, підприємств і навіть держав. Навіть не беручи до уваги те, що з кожним роком росте число абітурієнтів, які бажають стати фахівцями у цій справі, засмучує той факт, що далеко не кожен з них стає гарним спеціалістом. Тому уряду слід докладати великих зусиль для того, щоб звичайний студент мав змогу стати професійним юристом. Як на мене, це можуть бути різні тренінги, звісно ж, практика та постійне бажання дати студенту більше інформації, ніж того дозволяє програма.

Я вважаю, що по закінченню навчання, студент має знати основні закони та правові процедури, розумітися на юридичних термінах, уміти грамотно писати, бути організованим, уміти працювати в команді, працювати з клієнтом. Адже уявити сучасний світ без юристів взагалі неможливо, бо саме вони допомагають нам розібратися в тонкощах правових процедур.

ПАСПОРТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Борсай В.В., студ. 1м курсу ЮФ
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Земельна ділянка (сільськогосподарського призначення) – це не лише територія, а й ґрунтовий покрив, який забезпечує формування певного рівня врожайності сільськогосподарських рослин. Рівень врожайності визначається станом ґрунтового покриву, тобто вмістом гумусу, елементів живлення, мікроелементів, водно-фізичними властивостями і, звичайно, вмістом токсичних компонентів (залишками пестицидів, важких металів, радіонуклідів тощо). Весь цей комплекс показників можна встановити лише на основі лабораторного аналізу ґрунту, який і є основою агрохімічного паспорта поля. Нова його редакція згідно з наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України, передбачає 25 показників.

Таким чином, агрохімічний паспорт – це високотехнологічний продукт, який дозволяє дати чітку оцінку стану продуктивності (рівня можливої врожайності) та екологічного рівня безпечності. Крім того, у ньому передбачено внесення даних через кожні 5–10 років, залежно від типу використання земельних угідь. По своїй суті – це медична карта пацієнта, яким є ваш ґрунт, з якої можна однозначно судити про стан його здоров'я, при необхідності – встановити діагноз, а при потребі – застосовувати лікування.

Також, слід зважити, що це документ державного зразка, який володіє й цивільно-правовими властивостями та може використовуватись у позовній практиці. Дані паспорта у першу чергу дають можливість розрахувати оптимальну кількість добрив або меліорантів для отримання високих та екологічно безпечних врожаїв рослинництва. Незамінним є паспорт і при продажу дачної ділянки, адже крім місця розташування покупець цікавиться чи є родючою земля. А у паспорті, на основі агрохімічних показників вказано й агрохімічний бал ґрунту за 100-бальною шкалою [1].

Фермери і власники особистих селянських господарств, які господарюють на власних чи родинних паях, не менш зацікавлені у проведенні агрохімічного обстеження та періодичному поновленні показників у паспорті, оскільки лише таким чином можна оцінити стан та зміни в ґрунті, які є наслідком господарювання. Адже земля є власністю і дистанється нащадкам. На відміну від автомобіля, який з часом ймовірно прийде у непридатність, ґрунт – при належному поводженні з ним, зберігає свої позитивні властивості і навіть може поліпшувались. І найбільш широка аудиторія – власники паїв, які надають свої наділи в оренду. Провівши обстеження та отримавши агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки, ви володієте документом у якому зафіксовані реальні показники стану ваших ґрунтів. Передавши його орендареві, ви звичайно обговорюєте умову, що повернутись з оренди ваша власність повинна у не гіршому стані. А саме, паспорт є єдиним способом оцінити якість ґрунтового покриву до передачі та при поверненні з оренди земельного наділу [2].

Також, орендарі, які беруть вашу земельну ділянку з метою використання у товарному виробництві та отримання прибутку повинні складати паспорт орендованої землі. Для справжніх господарів агрохімічний паспорт – це гарантія фізичного та морального спокою перед орендодавцями (власниками паїв). Забезпечуючи належний баланс між виносом та надходженням елементів живлення у ґрунті, застосовуючи сучасні ґрунтозахисні технології, витрачаючи на це відповідні ресурси, орендар, з врахуванням даних агрохімічного паспорта, планує ефективно їх розподілення, отримує прибуток та при періодичному контролі – підтвердження належного поводження з ввіреною йому громадянами власністю.

В той же час, для орендарів, які взяли вашу землю для отримання власної вигоди за рахунок виснаження ґрунтів, механізм цивільно-правових відносин, що закладений в агрохімічному паспорті, дозволить власникам зажадати відшкодування збитків, які були нанесені вашим ґрунтам [1].

І останній аргумент, який стосується усіх категорій учасників земельних відносин. У випадку надзвичайних ситуацій (пиллові бурі, водна ерозія (змив ґрунту), техногенні катастрофи, що супроводжуються хімічними, біологічними, радіоактивними забрудненнями) чи неадекватного поводження сусідів та сторонніх осіб, невілілого застосування засобів хімічного захисту рослин, що призвело до забруднення, або погіршення стану ґрунтового покриву, саме наявність агрохімічного паспорта поля (земельної ділянки) дозволить притягнути до відповідальності винуватця чи навпаки її уникнути (у випадку форс-мажорних обставин) в об'єктивному правовому полі. А з введенням у дію ринку земель сільськогосподарського призначення – агрохімічний паспорт буде надійною та вимірюваною основою для укладання іпотечних угод, страхового забезпечення і відшкодування збитків, отримання кредитів тощо.

Література:

1. Богінська Л.О. Екологічна паспортизація, як основа контролю за станом земельних ресурсів *Вісник СНАУ.-(Серія "Економіка та менеджмент")*.-С., 2006.- С. 13-18
2. Беда Я. Экологическая паспортизация в сельхозпредприятиях АПК. *Экономика управления*. – Киев, 1996, №10. – С. 46-52.

ОПОДАТКУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Борщ Д.С., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Т.О.Чернадчук
Сумський НАУ

Згідно з даними Bitcoin Foundation Ukraine в 2014 році Україна ввійшла в Топ-10 країн з найбільшою кількістю користувачів Bitcoin. Незважаючи на це, в нашій державі до сьогодні не визначено правовий статус криптовалюти, а також не передбачено її оподаткування.

Однією з перших країн, яка відразу здійснила регулювання відносин у сфері цифрового бізнесу, є Велика Британія. Криптовалюта визначається як фінансовий актив, дохід від якої, отриманий фізичними особами, обкладається ПДФО на загальних підставах, а дохід суб'єкта господарювання обкладається податком на приріст капіталу. В 2018 році Німеччина офіційно визнала цифрову валюту розрахунковою грошовою одиницею, а операції з нею обкладаються податком на приріст капіталу, якщо обсяг операції становить більше 600 євро і прибуток отримано протягом року з моменту отримання валюти. В законодавстві Ізраїля криптовалюта визначена як «фінансовий актив» та обкладається податком на приріст капіталу, що сплачують приватні інвестори у розмірі 25%, ПДВ у розмірі 17%, що сплачують майнери та біржі.

Одним із прикладів ефективної податкової політики в сфері оподаткування цифрової валюти є Канада. В законодавстві цієї країни цифрова валюта визначається як майно. За допомогою «цифрових грошей» можна оплачувати товари і послуги. Під час здійснення угод, предметом яких виступає криптовалюта, стягується податок на доходи та податок на приріст капіталу. Майнинг, який здійснюється в комерційних цілях, також обкладається податком на доходи. Також підлягає оподаткуванню заробітна плата, отримана в цифровій валюті. Наступною прогресивною країною, яка розглядає криптовалюту як майно, товар, є Сполучені Штати Америки. В США ставка податку залежить від суми прибутку, тривалості операції та становить від 15% до 35%.

Що ж стосується оподаткування віртуальної валюти в Україні, то, на жаль, в нашій країні відсутні податкові норми, які б регулювали здійснення діяльності щодо стягнення податків.

В 2018 р. було розроблено та подано до ВРУ два Законопроекти «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними операціями в Україні» від 14.09.2018 №9083 та від 27.09.2018 № 9083-1. Перший проект передбачає податок на прибуток із ставкою 18%, проте встановлюється пільговий період до 31.12.2024 – 5%. Прибуток, отриманий фізичними особами, обкладається ПДФО зі ставкою 5% до 31.12.2024, а з 01.01.2025 справлятиметься відповідно до загальної ставки. Також не передбачається сплата ПДВ.

Розробка на законодавчому рівні правових норм та заходів оподаткування криптовалюти в Україні насамперед необхідна для дотримання основного принципу оподаткування – загальності. Відповідно до ПКУ, дохід на території України має бути задекларований та з нього мають сплачуватись податки. На нашу думку, операції з цифровою валютою завжди мають на меті отримання прибутку, а тому можуть бути віднесені до підприємницької діяльності. Що стосується майнингу, ми підтримуємо позицію Державної служби статистики України, яка відносить діяльність з видобування криптовалюти до видів економічної діяльності та класифікує її з позиції 64.19 КВЕД «Інші види грошового посередництва», а купівлю – продаж цифрової валюти з позиції 66.19 «Інша допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення».

З метою визначення правового статусу цифрових грошей на законодавчому рівні Україні слід перейняти досвід провідних країн світу та встановити загальні правила оподаткування, визначені ПКУ. Проте для стимулювання нового виду діяльності потрібно встановити зменшені ставки податків на певний період часу. При цьому розмір повинен бути конкурентоспроможний та не становити 0%, оскільки держава не зацікавлена в цьому.

Операції з криптовалютою можуть бути об'єктом оподаткування ПДВ лише за умови визнання їх товаром. При порівнянні із ПКУ майнинг цифрових грошей не підпадає під об'єкт оподаткування ПДВ, оскільки сам видобуток криптовалюти по своїй суті є виключно виробництвом, що не обкладається даним податком. А саме подальші операції з обміну видобутої валюти на товари та послуги, відчуження валюти є потенційними об'єктами ПДВ. Проте, якщо майнер добровільно зареєструється платником ПДВ та виконає вимоги, визначені в п. 181.1 ПКУ, він може стати платником зазначеного податку.

Для врегулювання відносин у сфері оподаткування криптовалюти та операцій нею необхідно: по-перше, визначити на законодавчому рівні правову природу цифрової валюти; по-друге, визначити методику обліку операцій з віртуальними грошима; по-третє, внести зміни в чинний Податковий кодекс України в частині обов'язковості оподаткування криптовалюти, розробити базу оподаткування, визначити ставки та порядок сплати податків.

КОМІТЕТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Бровкіна О.Ф., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. О.В. Роговенко
Сумський НАУ

Розвиток демократичної держави неможливий без розвитку парламентаризму, який передбачає ефективну роботу усіх структурних елементів Верховної Ради України, в тому числі і парламентських комітетів.

Комітети є постійно діючими депутатськими органами Верховної Ради України, які утворюються з числа народних депутатів України. Законодавець наділив їх значними повноваженнями. Правовий статус комітетів Верховної Ради України закріплений у Конституції України, Регламенті Верховної Ради України, Законі України від 4 квітня 1995 року «Про комітети Верховної Ради України» в останній редакції від 11.01.2019 р.

Згідно із Законом України «Про комітети Верховної Ради України» комітет Верховної Ради України - це орган Верховної Ради України, який утворюється з числа народних депутатів України для здійснення за окремими напрямками законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України, виконання контрольних функцій. Комітет відповідальний перед Верховною Радою України і підзвітний їй. Діяльність комітетів

Останнім часом кількість комітетів коливалася в межах 23-29, хоча в юридичній літературі висловлювалися різні думки щодо оптимальної кількості комітетів.

Нині в парламенті України дев'ятого скликання діє 23 комітети. Варто зазначити, що найбільш багаточисельними є Комітет з питань бюджету, Комітет з питань аграрної та земельної політики, Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики (більше 30 членів). Цікавим видається і той факт, що 10 депутатів не є членами жодного з комітетів (станом на 29.09. 2019 р.). Комітети є однією з основних форм організації роботи Верховної Ради України і депутатів. Вони забезпечують неперервність функціонування парламенту та здійснення його функцій, участь депутатів в їх діяльності, ефективність реалізації парламентських функцій на основі функціональної та галузевої спеціалізації окремих комітетів тощо.

Комітети парламенту активно сприяють реалізації компетенції Верховної Ради України, передусім законопроектної, організаційної та контрольної функцій (ст. 11 Закону України «Про комітети Верховної Ради України»).

Два основних правових джерела, на підставах яких формуються парламентські комітети – це профільний Закон України «Про комітети Верховної Ради України» та Регламент парламенту. Відправні положення щодо формування комітетів містяться в ст. 89 Конституції України. Таким чином, комітети є не лише структурними підрозділами парламенту, але й обов'язковими елементами парламентської структури. Кожен комітет як структурна одиниця і робочий орган парламенту взаємодіє з іншими його структурними елементами, які виражають його представницький та колегіальний характер. Тому питання оптимізації процесу створення комітетів Верховної Ради України та їх участі в парламентських процедурах має важливе значення для розвитку парламенту в цілому.

Стосовно пропозицій науковців щодо вдосконалення законодавства про статус народного депутата України, то вважаємо доречним висловити нашу позицію до окремих з них:

- доцільним вважаємо бачення стосовно того, що загальною тенденцією розвитку конституційно-правового статусу народного депутата України в сучасних умовах повинно стати підвищення значення принципу професіоналізму в діяльності народних депутатів України;
- заслуговує на увагу пропозиція щодо потреби прийняття комплексного нормативного акта – Парламентського Кодексу України, в якому б детально розписувались усі аспекти діяльності Верховної Ради України та її органів, народних депутатів України як посадових осіб Верховної Ради України.
- слід прислухатися до пропозиції щодо запровадження положення про відповідальність членів парламенту за неналежне виконання їх обов'язків стосовно постійного підтримання зв'язку з виборцями. Це стимулюватиме народних депутатів добросовісно виконувати свої обов'язки;
- цікавою вбачається пропозиція ввести в національне законодавство конституційний принцип, який безпосередньо вказує на юридичний характер депутатського мандата,
- кожний член парламенту представляє націю (народ), і виконує (реалізує) свої функції (повноваження) без імперативного мандата;
- заслуговує того аби бути розглянутою й пропозиція щодо запровадження матеріальної відповідальності у формі відшкодування, а саме – повної матеріальної відповідальності за втрату, пошкодження або знищення депутатом майна, яке надано йому в користування з метою забезпечення належного рівня реалізації його повноважень.

Вдосконалення законодавства про статус народного депутата України вимагає не лише врахування вітчизняного досвіду, наукових розробок у цій сфері, але й важливе значення мають рекомендації, висловлені авторитетними міжнародними організаціями. Врахування таких рекомендацій сприятиме приведенню національного законодавства у відповідність до визначальних європейських стандартів.

ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Ващенко В.М., студент 2 курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: О.М. Канівець
Сумський НАУ

Державний земельний кадастр є найважливішим інструментом державного управління земельним фондом. Він встановлює процедуру визнання факту виникнення чи припинення права власності на земельні ділянки і права користування ними та містить сукупність відомостей і документів про місце розташування та правовий режим цих ділянок, їх оцінку, класифікацію земель, кількісну та якісну характеристику, розподіл серед власників землі й землекористувачів.

Значення державного земельного кадастру полягає у забезпеченні органів державної влади та місцевого самоврядування, заінтересованих підприємств, установ, організацій і громадян інформацією про природний стан, господарське призначення і правовий режим земель з метою організації їх раціонального використання та охорони, регулювання земельних відносин, економічного й екологічного обґрунтування бізнес-планів та здійснення землеустрою, визначення розміру плати за землю.

Відповідно до статті 195 Земельного Кодексу основними завданнями ведення державного земельного кадастру є: забезпечення повноти відомостей про всі земельні ділянки; застосування єдиної системи просторових координат та системи ідентифікації земельних ділянок; запровадження єдиної системи земельно-кадастрової інформації та її достовірності [1].

Завдяки отримання інформації, що містить державний земельний кадастр, проводиться раціональне використання земель. Воно ведеться для збереження природних властивостей земельних ділянок чи їх покращення. Раціональне використання земель має основні напрями, до яких відноситься: розробка та виконання загальнодержавної та регіональної програм охорони земель та відтворення родючості ґрунтів; удосконалення принципів здійснення еколого-ландшафтного землеустрою; удосконалення нормативно-правової бази охорони земель сільськогосподарського призначення; ефективне використання ріллі в сільськогосподарських підприємствах завдяки запровадженню сівозмін та впорядкування угідь; поліпшення екологічного стану сільськогосподарських земель як важливої складової підвищення еколого-економічної ефективності потенціалу земельних ресурсів [2].

Державним земельним кадастром користуються в процесі управлінні земельними ресурсами. Цей процес виконується через використання земель в галузях народного господарства. Метою управління земельними ресурсами є концентроване вираження потреб суспільства, що задовольняються на основі використання властивостей землі. Створення управління склалося на підставі того, що суспільство не може само вирішувати питання з використання земельних ресурсів, оскільки виникає розмаїття думок у загальній меті та правильності їх використання. Тому управління створило загальні правила та межі використання земель [3].

Формування та ведення містобудівного кадастру також потребує інформації про державний земельний кадастр. Містобудівний кадастр є складовою частиною державної системи кадастрової документації, яка вміщає відомості про земельні, водні, лісові та інші ресурси і забезпечує єдність обліку й контролю використання природних ресурсів. Основна задача містобудівного кадастру забезпечувати інформацією органи державної влади та місцевого самоврядування про дійсний стан і статус об'єктів землекористування та нерухомості, зміни їх характеристик, функціонального використання, результатів економічної оцінки, тощо. Містобудівний кадастр містить в собі дані, які можна використовувати для вирішення задач планування, забудови і прогнозування розвитку населених пунктів; проектування розміщення будівництва і реконструкції об'єктів житлового, виробничого і громадського призначення; створення і реконструкції інженерно-технічної, транспортної та соціальної інфраструктури: регулювання земельних й економічних відносин; визначення зон економічної оцінки території; аналіз використання міських земель і контроль за використанням природних ресурсів, тощо.

Отже можна зробити висновки, що державний земельний кадастр являється важливою системою земельно-кадастрових робіт, який необхідний у всіх сферах земельних відносин. Він забезпечує інформацією про ефективне використання земельних ресурсів та надає можливість користуватися інформаційними даними про всі земельні ділянки на території всієї країни.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/-laws/show/2768-14>.
2. Шерстюк С. В. Раціональне використання сільськогосподарського призначення: нормативно – правовий аспект. Юридичний вісник. 2014. № 5. С. 37-40.
3. Ковтуняк І.П. Петрище О.І Ясінецька І.А. Державний земельний кадастр як інформаційна база. Економіка і суспільство. 2018. № 14. С. 680-685

СЕРІЯ СТАНДАРТІВ ISO 14000 ЯК ФАКТОР СТУПЕНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОЦЕСІВ ВИРОБНИЦТВА

Ващенко В.О., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: В.В. Стрельник
Сумський НАУ

Досягнення ринкової конкурентоспроможності стає можливим за умови мінімізування негативного впливу виробничої діяльності на навколишнє середовище, шляхом досягнення високого рівня екологічної безпеки процесів виробництва. Допомогти зазначеному спрямована всесвітньовідома система стандартів ISO, що є найбільш значимою міжнародною природоохоронною ініціативою. Метою якої є управління, використання та функціонування ефективної системи якості. Стандарт ISO 14000 забезпечує зменшення несприятливих впливів на навколишнє середовище шляхом організації екологічної «поведінки» підприємства. Стандарти серії ISO 14000 застосовуються в діяльності кожного підприємства, яке ставить собі за мету самоконтроль, оцінку своєї діяльності та відповідність міжнародним стандартам у галузі екологічного менеджменту.

Завдяки стандартам ISO з'явилася більша узгодженість між системами управління якістю та реальними процесами виробництва на підприємствах, зростання попиту на світовому ринку, сумісність з іншими системами управління виробництвом, у першу чергу із системою захисту навколишнього середовища.

Серія стандартів ISO 14000 є добровільною ініціативою, не заміняє законодавчих вимог, орієнтована на вимогу використовувати кращу з доступних технологій для сприяння пошуку суб'єктами господарювання найменш витратних методів для досягнення цілей щодо вирішення екологічних проблем. Конструкція самоконтролю сприяє зниженню негативного впливу промислового виробництва на навколишнє середовище.

Активне запровадження такої самоініціативи залежить від системи стимулів і заохочень (наприклад, надання податкових канікул). Перехід від забруднення до системи запобігання таким факторам, формування принципів ефективності на підприємствах за допомогою зміцнення існуючого іміджу та співвідношення екологічних стандартів світового рівня.

Фактор ступеня екологічної безпеки безпосередньо самого підприємства пов'язаний із фактичними масштабами сукупного шкідливого впливу підприємства на довкілля. Для забезпечення ефективності екологічного розвитку в Україні, слід удосконалити законодавство в зазначеній сфері, створивши уніфіковану систему природо-ресурсного законодавства, законодавства про екологічно небезпечну діяльність і про управління в галузі охорони навколишнього середовища.

Саме відповідно до стандарту ISO 14000 політика організації повинна бути відкритою та зрозумілою, як для персоналу (працівників), так і для населення. Процес запровадження ініціативи мусить містити чітке встановлення екологічних аспектів, оцінки, можливих екологічних впливів. Одним із дієвих способів є включення відповідних принципів екологічного управління в планування діяльності на загальному рівні. Функціонування таких принципів безумовно потребує постійного моніторингу для доцільності та відповідності згідно з екологічними цілями підприємства. Система управління якістю, мусить охоплювати всі аспекти управління, зокрема маркетинговий, фінансовий, екологічний і навіть виробничий. Стандарт серії ISO 14000 базує в собі головне стратегічне положення: зобов'язання та заходи з забезпеченням функціонування підприємства, що мотивує керівництво підприємства до постійного поліпшення в екологічному управлінні.

Практичне впровадження вимог стандартів ISO 14000 потребує дієвої законодавчо – нормативної бази, зацікавленості керівництва і персоналу, свідомого ставлення громади до навколишнього середовища.

За сучасних умов ми можемо помічати тенденцію зростання потреб самого населення в поєднанні з певними обмеженнями для підприємства, що стосуються екологічних факторів. Тому підтримка екологічної поведінки дуже важлива саме задля конкурентоспроможності підприємства. Таким чином, екологічний стан на підприємствах потребує пильної уваги та контролю не тільки від державних уповноважених органів, а також і від самого керівництва та загалом від його персоналу.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Виглазова М.В., студ.4 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Чернадчук Т.О.
Сумський НАУ

У сучасних умовах економічного розвитку споживче кредитування суттєво впливає не тільки на загальний розвиток економіки країни в усіх напрямках господарської діяльності, але й на процес росту ефективної банківської системи та подальше удосконалення кредитних відносин банківських установ з позичальниками, а також відіграє суттєву роль у задоволенні потреб населення, підвищенні життєвого рівня, забезпеченні соціального захисту та розвитку. Тому, споживче кредитування є однією з найпоширеніших сфер діяльності банківського сектору, адже динамічний розвиток, різноманітність форм і видів споживчого кредиту свідчать про зацікавленість у ньому як в джерелі високих прибутків з боку банків, а також про постійний попит з боку населення.

Значний теоретико-методологічний та практичний внесок у становлення та розвиток знань про споживче кредитування зробили відомі вчені, серед яких слід відмітити: Доценко І.О., Дубчак О.В., Шаповал О.А., Чайковський Я.І, Вовчак О.Д., та інші.

До запровадження Закону України «Про споживче кредитування» права позичальників захищалися виключно Законом України «Про захист прав споживачів», застосування якого, насамперед, було спрямовано на договори купівлі-продажу та договори про надання послуг. При цьому, хоча надання споживчого кредиту є послугою, але має низку особливостей, які повинні бути врегульовані окремим нормативним актом. До того ж Угода про асоціацію між Україною та ЄС вимагає гармонізації у сфері кредитування. Тому було запроваджено Закон України «Про споживче кредитування», який визначає загальні правові та організаційні засади споживчого кредитування в Україні відповідно до міжнародно-правових стандартів у цій сфері. Головною метою якого, відповідно до Закону, є захист прав та законних інтересів споживачів і кредиторів, створення належного конкурентного середовища на ринках фінансових послуг та підвищення довіри до нього, забезпечення сприятливих умов для розвитку економіки України, гармонізація законодавства України із законодавством Європейського Союзу та міжнародними стандартами.

Безумовно, характерними рисами споживчого кредитування є надання його на споживчі потреби на засадах поступового повернення і, як правило, з виплатою відсотка за користування кредитними коштами. При цьому банк, який надає даний кредит не уточнює цілі кредитування у фізичної особи, тому кошти можуть бути витрачені на освіту, відпустку, лікування, ремонт чи купівлю житла, автомобіля або інших товарів як тривалого користування, так і першої необхідності. Саме завдяки широкому розповсюдженню операцій із споживчого кредитування формується внутрішній споживчий попит, що є рушійною силою розвитку економіки, а також певним чином згладжується соціальна нерівновага суспільства. Загалом, до переваг споживчого кредиту можна віднести такі, як: збільшення сукупного платоспроможного попиту на споживчі товари й послуги, який стимулює розширення виробництва в умовах ринкової економіки, де платоспроможний попит є основним чинником економічного зростання; прискорення обігу грошових коштів, що призводить до стимулювання фінансово-банківської галузі; розширення споживчого кредиту сприяє формуванню цивілізованих відносин на споживчому ринку країни.

Основними проблемами банківського споживчого кредиту є: розвиток інфляційних процесів, девальвація національної грошової одиниці, низька платоспроможність фізичних осіб, висока вартість споживчих кредитів. Та головною проблемою, на нашу думку, є недостатність аналізу банківськими установами кредитоспроможності позичальників-фізичних осіб, що призводить до зростання кредитних ризиків та обсягів неповернення банківських споживчих кредитів. Враховуючи нестабільну політичну та економічну ситуацію в Україні, громадянам іноді важко задовольняти свої потреби без використання споживчих кредитів, тому українці вимушені звертатися до банківських установ.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що споживчий кредит надається комерційними банками фізичним особам під відсоток у тимчасове користування на умовах забезпеченості, зворотності, терміновості, платності і цільовій спрямованості. Головна проблема надання споживчого кредиту в Україні полягає у ризику, коли позичальники, внаслідок несприятливої соціально-економічної ситуації, не можуть своєчасно погашати споживчі кредити, а це призводить до зростання ризику неповернення кредитних коштів та зниження ліквідності банків. Для вирішення даної проблеми можна запропонувати такі шляхи вдосконалення сегменту споживчого кредитування в Україні: зміна нормативно-правової бази у сфері кредитування фізичних осіб; перегляд та вдосконалення механізму здешевлення споживчих кредитів шляхом прив'язки відсоткової ставки за ними до облікової ставки НБУ; комплексний підхід до оцінки кредитоспроможності потенційних клієнтів, а саме вдосконалення процесу перевірки; активне використання маркетингових технологій для забезпечення зростання обсягів споживчого кредитування; створення нових кредитних продуктів для фізичних осіб; удосконалення якості обслуговування та консультацій клієнтів.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Виглазова М.В., студ.4 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Чернадчук Т.О.
Сумський НАУ

В умовах ринкової економіки дорадча діяльність є однією з важливих та необхідних інституцій підтримки та розвитку аграрної сфери економіки країни, а також підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарського виробництва. Відповідно важливість поширення сільськогосподарських знань, інформаційна підтримка та навчання виробників сільського господарства визнана у більшості країн світу, і тому успішність аграрного сектору значною мірою залежить від його динамічності щодо освоєння новітніх технологій, а також змін організаційного характеру, які необхідні для його розвитку.

Серед учених, які вивчали поняття, сутність та розвиток сільськогосподарської дорадчої діяльності можна виділити, зокрема: І.В. Арістова, Г.Ю. Уркевич, Г.С. Корнієнко, Н.Л. Чекас, Р.Я. Корінець, О.А. Галича, Л.В. Доценка, Т.О. Коваленко, А.Т. Цвігуна, А.В. Чаянова, та інші.

На законодавчому рівні поняття «сільськогосподарська дорадча діяльність» охарактеризовано в ч. 5 ст. 1 Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». Під цією нормою розуміється сукупність дій, заходів, які спрямовані на задоволення потреб особистих селянських і фермерських господарств, господарських товариств, інших сільськогосподарських підприємств різних форм власності й господарювання, а також сільського населення в частині підвищенні рівня знань, а також вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення господарства. При цьому, категорією «дорадчі послуги» слід вважати послуги, що надаються суб'єктами сільськогосподарської дорадчої діяльності юридичним і фізичним особам, які певним чином здійснюють свою діяльність у сільській місцевості, а також сільському населенню, органам виконавчої влади й органам місцевого самоврядування.

Світова практика свідчить, що реальним механізмом забезпечення масовості застосування технічних, технологічних, біологічних, економічних, управлінських та соціальних інновацій є система сільськогосподарського дорадництва, тому розбудова системи сільськогосподарського дорадництва в Україні є невід'ємною складовою євроінтеграційного процесу. Згідно із статтею 404 Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачено, те що Співробітництво між Сторонами у сфері сільського господарства, а також розвитку сільських територій охоплює, певним чином поширення знань шляхом проведення інформаційних та навчальних заходів, а також можливості сприяння інноваціям шляхом проведення досліджень та просування системи дорадництва до сільськогосподарських виробників. Основними завданнями дорадчої діяльності, згідно законодавства є: підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення господарства суб'єктів господарювання; надання суб'єктам господарювання, органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування інформаційно-консультативних послуг з різних питань; впровадження та поширення у виробництво сучасних технологій, певних новітніх досягнень техніки і науки; робота з сільською молоддю, ініціювання та реалізація молодіжних програм; інші завдання, визначені законом. Серед причин, що стримують розвиток сільськогосподарського дорадництва в Україні, можна виділити наступні: зменшення обсягів фінансування сільськогосподарської дорадчої діяльності з державного бюджету; складність процедури отримання бюджетних коштів дорадчими службами, яка не дозволяє забезпечити планомірність, ритмічність та чіткість надання дорадчих послуг, а також своєчасність сплати соціальних платежів; низька платоспроможність та, відповідно, зменшення кількості можливості малих та середніх сільськогосподарських товаровиробників бути споживачами сільськогосподарських інформаційно-консультаційних послуг; а також найбільш суттєвою проблемою є скорочення міжнародних програм та проектів технічної допомоги розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні. Здійснення подальшого розвитку аграрного законодавства активізує сільськогосподарську дорадчу діяльність в Україні. При цьому дасть змогу: підвищити прибутковість сільськогосподарського виробництва; збільшити виробництво якісної аграрної продукції; створити належні умови для залучення внутрішніх та іноземних інвестицій у сільськогосподарське виробництво; покращити добробут на селі; підвищити знання сільськогосподарських товаровиробників, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування та їх інформованість щодо діяльності сільськогосподарських дорадчих служб і їх можливостей, напрямів впровадження, порад, роз'яснень; знизити рівень безробіття серед сільського населення.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що забезпечуючи стабільне, а головне прибуткове ведення сільського господарства в Україні, а також створення умов для ефективної інформаційно-консультативної діяльності дорадчих служб в аграрній сфері сприятиме формуванню нових виробничих відносин між сільськогосподарськими товаровиробниками, іншими учасниками аграрного ринку та органами державної влади, аграрною освітою і наукою, а також зниженню рівня бідності та поліпшенню добробуту селян.

МИРОВА УГОДА, ЯК ФОРМА ЗАВЕРШЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ

Войтенко С.М., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Ю.О. Котвяковський
Сумський НАУ

У судовій практиці наявні випадки коли розгляд справи не закінчується постановленням судом рішення по суті заявлених вимог. Так, у ході розгляду справи судом, сторони можуть погодити власні позиції щодо предмета спору та самостійно віднайти взаємовигідний варіант вирішення існуючого між ними спору. У такому разі подальший судовий розгляд справи та ухвалення судом рішення може виявитись недоцільним, а сторони можуть скористатись правом укладання мирової угоди.

Відповідно до ч. 1 ст. 207 ЦПК України мирова угода укладається сторонами з метою врегулювання спору на підставі взаємних поступок і має стосуватися лише прав та обов'язків сторін. Укладаючи таку угоду сторони можуть вийти за межі предмета спору за умови, що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб.

Отже, надаючи сторонам право на вирішення спору шляхом укладання мирової угоди законодавець визначає ряд умов за яких така угода може бути укладена. Зокрема, сторони укладаючи мирову угоду здійснюють взаємні поступки шляхом відмови від частини позовних вимог та визнання їх частини. Крім того, новелою чинної редакції ЦПК України є право сторін, при укладанні мирової угоди, вийти за межі предмета спору. Такий підхід створює умови для комплексного врегулювання спірних правовідносин між сторонами не обмежуючись заявленими у суді вимогами. Саме ця особливість відрізняє мирову угоду від процедури відмови позивача від позову та визнання позову відповідачем. На цю обставину звертав увагу Амур-Нижньодніпровський районний суд м. Дніпропетровська у справі № 199/7829/18. Відмовляючи у затвердженні мирової угоди суд вказував, що подана до суду мирова угода не встановлює взаємних поступок сторін, натомість з неї вбачається повне визнання відповідачем позову, та прихована цивільно-правова угода з реалізації частки у статутному капіталі господарського товариства.

Важливою умовою укладання мирової угоди є вирішення в ній питань, які стосуються виключно прав та обов'язків сторін. Недопустимим є укладання сторонами такої угоди, умовами якої певним чином вирішуються питання про права та інтереси третіх осіб, оскільки за своєю природою мирова угода розглядається як різновид цивільно-правової та може створювати права і обов'язки лише для осіб, які її уклали. Такий висновок підтверджується позицією Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, викладеною у листі від 05.12.2011 р. відповідно до якої мирова угода, затверджена судом, може вважатися зобов'язанням у цивільно-правовому розумінні.

Новим для вітчизняного інституту мирової угоди є положення ч. 4 ст. 207 ЦПК України щодо обов'язкового її затвердження ухвалою суду із зазначенням в резолютивній частині умов угоди укладеної сторонами. Вказана обставина є надзвичайно важливою, оскільки, згідно ст. 208 ЦПК України, ухвала про затвердження мирової угоди є виконавчим документом та, у разі невиконання мирової угоди, може бути подана для її примусового виконання в порядку визначеному законом для виконання судових рішень.

Варто відзначити, що затвердження судом укладеної сторонами мирової угоди не є формальною процедурою. Згідно ч. 5 ст. 207 ЦПК України суд постановляє ухвалу про відмову у затвердженні мирової угоди і продовжує судовий розгляд у разі встановлення в угоді ряду умов, які доцільно розглянути детальніше. Так, підставою для відмови у затвердженні мирової угоди є включення сторонами до неї умов, які суперечать законодавству. Прикладом може слугувати ухвала Старобільського районного суду Луганської області у справі №431/2769/18, якою було відмовлено у затвердженні мирової угоди, однією з умов якої була відмова відповідача від права апеляційного оскарження, у зв'язку з чим затвердження такої мирової угоди суперечитиме законодавству.

Також, як зазначалось вище, суд відмовляє у затвердженні мирової угоди, якщо в ній вбачаються порушення прав чи охоронюваних законом інтересів інших осіб. Крім вказаного, під час вирішення судом питання про затвердження мирової угоди, він зобов'язаний встановити наявність реальної можливості виконання включених до неї умов. Неможливість виконання мирової угоди за наявних на момент її укладення обставин є підставою для відмови у її затвердженні судом.

Суттєвою гарантією захисту прав та охоронюваних законом інтересів малолітніх, неповнолітніх та недієздатних осіб є положення п. 2 ч. 5 ст. 207 ЦПК України, згідно з якими суд відмовляє у затвердженні мирової угоди укладеної законним представником у разі, якщо його дії якого суперечать інтересам особи, яку він представляє. Таким чином, мирова угода може бути затверджена судом лише у разі відсутності вказаних вище підстав.

Важливе значення при укладанні мирової угоди має усвідомлення сторонами процесуальних наслідків її укладання. Зокрема, згідно ч. 4 ст. 207 ЦПК України затверджуючи мирову угоду, суд цією ж ухвалою одночасно закриває провадження у справі. Поряд з тим, відповідно до ч. 2 ст. 256 ЦПК України у разі закриття провадження у справі повторне звернення до суду з приводу спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав не допускається. Таким чином, після затвердження мирової угоди, повторне звернення до суду у тій же справі стає для сторін неможливим. Задоволення їх інтересів може бути здійснене лише на умовах укладеної між ними мирової угоди.

ПРИНЦИП ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ ТА ГАРАНТІЇ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ

Воронін О.Ю., студ. 1 курсу ЮФ
Науковий керівник: В.Б. Бойко
Сумський НАУ

Реалізація принципу доступності правосуддя є дуже важливим питанням, яке формує фундамент для надійної та правової держави, де громадяни мають широкі можливості для захисту своїх порушених прав. Звичайно, дане питання доречним буде не тільки в юридичному колі, але і для будь-якого громадянина для відновлення своїх порушених прав найбільш доступним способом.

На теперішній час, доступність правосуддя слід трактувати у широкому сенсі, як вважає Н.Ю. Сакара. Розуміється відповідний стандарт, у якому функціонують умови щодо справедливого та ефективного захисту у суді, які більш конкретно призначення знаходять у судовій юрисдикції, процедурах відповідно до закону, розумних строках і звернення зацікавленої особи без перепон до судового органу. Впровадження доступності правосуддя має відбуватися шляхом відповідних організаційних, правових та економічних чинників.

Під організаційними розуміють наступне: наближеність суду з точки зору територіального аспекту; інформування суспільства про місце розташування судового органу та його компетенцію, в тому числі процедура звернення до такого суду; необхідна кількість суддів та відповідні умови у суді для їх діяльності.

Правові основи включають наступні фактори: безперешкодне здійснення своєї діяльності судом та його безсторонність, реалізація якого відбувається шляхом здійснення правосуддя виключно судами та на принципі рівності учасників певного судового процесу; незалежності суддів та регламентації їх діяльності і повноважень згідно закону.

Економічні чинники згідно принципу доступності правосуддя включають належні судові витрати та практична реалізація підстав для відстрочки, розстрочки, часткового чи повного звільнення від сплати судових виплат; надання професійної допомоги громадянам з низьким рівнем доходів з боку юристів; контроль діяльності за розміром винагород адвокатів та експертів

На думку адвоката О.П. Кучерявого, законодавство у сфері судового збору створює перешкоди у захисті прав та законних інтересів. Закон про судовий збір обмежує можливість незаможних осіб звертатися до суду з невеликими сумами позову, оскільки очевидно, що судовий збір буде превалювати над сумою позову і значенням вирішення судової справи. Також доречно враховувати той факт, що ставки судового збору залежать від розміру мінімальної заробітної плати, а тому розмір судового збору буде неухильно збільшуватись.

Негативним моментом можна вважати введення представництво інтересів осіб виключно адвокатами, окрім малозначних спорів, спорів щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена. В інших випадках, як вказано в Конституції України, що виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. У такому разі, звернення до судового органу для особи буде вкрай економічно невиправданим. Також значний дефіцит у малих населених пунктах призведе до малозначності вибору звичайним громадянам у отриманні фахової правової допомоги.

Проблема доступності правосуддя також виявляється у труднощах територіальної доступності судового органу. Про це свідчить Указ Президента України №449/2017, згідно якого районні суді будуть перейменовані в окружні, а їх чисельність скорочується. Наприклад, лише у Дніпропетровській області згідно вищезазначеного указу замість 24 судів були утворені 10. Звичайно, така тенденція для більшості громадян буде впливати на можливість звернення до суду та бажання витратити час на розгляд справи, у тому числі враховуючи матеріальні витрати.

Враховуючи практику Європейського суду з прав людини, розумність строків вираховується з огляду складності справи, поведінку заявника та органів державної влади, а також значимість спору. Органи державної влади вживаються у тому значенні, що вони не повинні заважати розгляду справи та здійснювати відповідні перешкоди на певний судовий процес загалом.

Європейський суд з прав людини багато разів зазначав про належний доступ до суду кожної особи. Наприклад, про це йдеться проявляється у рішенні «Белле проти Франції», що п.1 ст.6 Конвенції включає в себе гарантії справедливого судового розгляду, і одним із моментів є доступ до суду. Для доступного правосуддя особи на практиці повинна мати змогу оскаржити ті дії, які проявляються у порушенні її прав.

Звичайно, всі вони потребують рішення та пошук дієвих механізмів. Тому доцільним буде законодавчо закріпити наступні заходи:

забезпечити реальне підвищення кваліфікації суддів кожні 3-5 років з метою підвищення професіоналізму та оперативності розгляду судових справ;

унеможливити залежність судової системи від політичної ситуації в країні та зробити її більш стабільною шляхом заборони на зміну судового устрою протягом 5-10 років;

зменшити навантаження на суддів шляхом впровадження альтернативних видів захисту порушених прав (зокрема, схвалення законодавства про медіацію).

НЕРУХОМЕ МАЙНО ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Гевлич І.І., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. В.В. Стрельник
Сумський НАУ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства актуальності набуває врегулювання таких договірних зобов'язань, як купівля-продаж нерухомого майна, земельних ділянок. Згідно зі ст.41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися, розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності. Також зазначена стаття закріплює непорушність права приватної власності та заборону протиправно позбавляти права власності.

Відповідно до ст. 181 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) закріплює поділ речей на рухомі та нерухомі. До поняття нерухомого майна законодавчо віднесені не тільки будівлі, споруди, а також і земельні ділянки. До нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення. Положення ст. 9 ЦК України встановлює правило, за яким норми поширюють свою дію і на земельні відносини, якщо останні не врегульовані земельними законами.

Як правило, право власності на нерухоме майно набувається на вторинних підставах, тобто набуття права власності суб'єктом ґрунтується на правах попереднього власника. Право власності вважається набуте правомірно, якщо інше не впливає з рішення суду або закону.

Стаття 331 ЦК України регламентує набуття права власності на новостворене житло і визначити особливості виникнення такого типу права власності: право власності на житловий будинок тісно пов'язане з правом на земельну ділянку. Для здійснення будівництва особа повинна мати розроблений і затверджений з відповідними службами план будівництва. Закінчений будинок може експлуатуватись лише після здачі його в експлуатацію, що має бути оформлено актом, затвердженим органом місцевої влади. Виходячи з цього можна зробити висновок, що право власності на новостворене нерухоме майно виникає вперше і не залежить від волі попередніх власників, а що стосується іншої нерухомості, котра перебуває у праві власності, то підставами набуття права власності будуть різні цивільно-правові договори, наприклад, договір купівлі-продажу.

У науці цивільного права існують різні думки щодо питання правового статусу такого об'єкту як і трубопроводи. Трубопровід пов'язаний з певною земельною ділянкою. Дане положення закріплене ч.1 ст. 11 Закону України "Про трубопровідний транспорт". До земель трубопровідного транспорту належать земельні ділянки, на яких збудовано наземні трубопроводи та їх споруди, а також наземні споруди підземних трубопроводів. Проаналізувавши ознаки трубопроводу, можна зробити висновок, що він відповідає рисам нерухомих речей, оскільки прив'язаний до певної земельної ділянки, є довговічним, стаціонарним, розрахованим на тривале використання.

Наступна особливість правового режиму нерухомого майна - це особливий порядок відчуження нерухомості. Враховуючи положення ст. 181 ЦК України, розрізняється два види нерухомого майна: земельні ділянки і об'єкти, що розташовані на цій земельній ділянці. При чому сама земельна ділянка може бути різного призначення, площі тощо. Об'єктами, що розташовані на цій ділянці виступають приміщення, споруди, житлові будинки одно та багатоквартирні житлові будинки. Необхідною умовою відчуження нерухомого майна є наявність волі власника на відчуження цього майна, підготовка необхідних документів для укладення необхідного цивільно-правового договору і, звісно, сам факт укладання відповідного правочину.

Підсумовуючи все вищесказане, робимо наступний висновок. Нерухомість є особливим об'єктом права власності, оскільки наділена специфічними рисами, такими як: сталий зв'язок з землею, особлива цінність, неможливість переміщення без знецінення та зміни її призначення тощо. Саме вони вимагають визначення спеціальних правил, що регулюють участь таких об'єктів у майновому обороті. Також у зв'язку тим, що нерухоме майно має значну вартість у порівнянні з іншими об'єктами цивільних прав, особливий правовий режим, високу економічну цінність, то законом визначено порядок укладення правочинів із нерухомістю та порядок реєстрація речових прав на нерухоме майно, які мають імперативний характер.

АВТОМАТИЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ

Головенко І.О., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

В умовах економічного реформування значно зростає роль державного земельного кадастру, який є інформаційною-базою для ефективного управління земельними ресурсами, ведення земельної статистики, землеустрою, регулювання земельних відносин, підтримки податкової та інвестиційної політики держави і розвитку ринку землі, обґрунтування розмірів плати за землю.

Державний земельний кадастр містить систему необхідних відомостей і документів про правовий режим земель, їх розподіл серед власників землі і землекористувачів, у тому числі орендарів, за категоріями земель, про якісну характеристику і народногосподарську цінність земель.

Ведення державного земельного кадастру забезпечується проведенням топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розвідувань, реєстрацією землеволодінь та землекористувань і договорів про оренду землі, обліком кількості та якості земель, бонітуванням ґрунтів, економічною та грошовою оцінкою земель [1].

Ведення державного земельного кадастру виключно на паперових носіях певною мірою стримує такі функції управління земельними ресурсами, як функціонування цивілізованого ринку землі, податкової та інвестиційної політики держави тощо. У зв'язку з оперативним вирішенням цих завдань, а також тих, що стосуються прискорення реформування земельних відносин, відстеження динаміки кількісних та якісних змін земельного фонду, розподілу його за власниками і землекористувачами, запровадження заходів щодо збереження та відтворення родючості ґрунтів, поліпшення навколишнього природного середовища, охорони прав суб'єктів на землю, у країні створюється автоматизована система ведення державного земельного кадастру. [3].

Сучасний розвиток землекористування вимагає створення єдиної автоматизованої системи державного земельного кадастру України. реалізованої в середовищі сучасних інформаційних технологій, мова про яку ведеться вже давно. Проте результатом багаторічної роботи є лише кілька пілотних проектів, які були успішно протестовані та довели необхідність і нагальність створення єдиної автоматизованої системи, починаючи від базового і закінчуючи національним рівнем. Автоматизовані системи державного земельного кадастру України в рівній мірі необхідна для всього земельного фонду України і твердження про те, що вона є важливою лише для певної категорії земель є некоректним, на нашу думку, адже вона передбачає створення єдиного інформаційного середовища для ефективного управління земельними ресурсами загалом. Сьогодні чи не найбільш актуальною проблемою є стан використання земель сільськогосподарського призначення в Україні, тому було здійснено дослідження ролі автоматизованої системи державного земельного кадастру України для цієї категорії земель

АС ДЗКУ повинна базуватися на загальносистемних принципах побудови сучасних автоматизованих інформаційних систем. Оскільки майже вся інформація про ресурси сільського господарства має просторову прив'язку, очевидно, що в якості базових інформаційних технологій доцільно використовувати геоінформаційні системи (далі – ГІС). В свою чергу, впровадження ГІС-технологій повинно починатися зі створення бази даних та картографічної основи для отримання актуальної планово-картографічної інформації. Рациональне управління сільськогосподарським виробництвом та рациональне використання земель, на якому воно (виробництво) знаходиться, вимагає обробки та аналізу величезної кількості інформації для отримання достовірних висновків та оцінок, прийняття на їх основі оптимальних рішень і досягнення потрібного кінцевого результату. [2].

Автоматизована система державного земельного кадастру України має безліч можливостей для ефективного, своєчасного управління земельними ресурсами, яке здійснюється централізовано. Використання ГІС та сучасних систем моніторингу виробництва сільськогосподарської продукції і рационального використання земель сільськогосподарського призначення дозволять прогнозувати негативні явища і процеси, які можуть виникнути.

Література:

1. Програма створення автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 2 грудня 1997 р. N 1355
2. Воронюк Ю.Ю., Беспалько Р.І. Автоматизована система ведення державного земельного кадастру як інструмент управління землями сільськогосподарського призначення. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vanp_2013_4\(1\)_17.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vanp_2013_4(1)_17.pdf) (дата звернення 25.10.2019 р.)
3. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навч. посібник / М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, О.Я. Микула та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. 2-ге видання, стереотипне. Львів: «Новий Світ-2000», 2006. 336 с.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Гоман І.Г., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.О. Петрова
Сумський НАУ

Сімейне фермерське господарство (далі – СФГ) є новою формою господарювання, що передбачено Законом України «Про фермерське господарство» № 973-IV від 19 червня 2003 року (далі – Закон № 973-IV), що визначає правові, економічні та соціальні засади створення та діяльності фермерських господарств як прогресивної форми підприємницької діяльності громадян у галузі сільськогосподарства України.

Згідно ст.1 Закону № 973-IV, фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону.

Фермерське господарство, зареєстроване як юридична особа, має статус СФГ, за умови що в його підприємницькій діяльності використовується праця членів такого господарства, якими є виключно члени однієї сім'ї відповідно до ст. 3 Сімейного кодексу України (далі – СК). Відповідно до положення даної статті, можна відмітити, що сім'я є первинним та основним осередком суспільства, є основою розуміння сутності СФГ при його створенні. Так, сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства, які перебувають в подружжі та мають своїх дітей. Відповідно до ч. 3 ст. 3 СК, права члена сім'ї має і одинока особа, тобто СФГ може створити і одна особа та здійснювати діяльність СФГ одноосібно, без складу членів сім'ї.

Аналізуючи законодавство, на даний час в Україні можна виокремити такі різновиди СФГ за правовою підставою створення: фермерське господарство, що зареєстроване як юридична особа, на підставі статуту, індивідуальне СФГ, що засновується однією фізичною особою, яка є одноосібним її власником, без статусу юридичної особи, на підставі декларації про створення та СФГ без статусу юридичної особи, на підставі договору про створення СФГ.

Правовою основою, окрім Закону №973-IV, є Земельний кодекс України, Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15 травня 2003 року. (далі – Закон № 755-IV).

Особливістю створення СФГ є передбачення Законом №973-IV необхідності укладення спеціального договору чи складання декларації про створення СФГ у випадку функціонування СФГ без статусу юридичної особи. Так, відповідно до ч. 4 ст. 1 Закону №973-IV СФГ діє на основі установчого документа (для юридичної особи — статуту, для господарства без статусу юридичної особи — договору (декларації) про створення фермерського господарства), що відповідно до ч. 6. ст. 8-1 Закону № 973-IV має бути затверджена Міністерством аграрної політики та продовольства України.

На сьогодні вже прийнята така форма – № z0438-19. Завдяки цьому затвердженню полегшується процедура створення СФГ державними реєстраторами, які до такого затвердження не завжди могли здійснити реєстрацію. Так, договір про створення СФГ може укласти фізична особа спільно з членами її сім'ї. Декларація про створення СФГ складається фізичною особою самостійно в письмовій формі. Таким чином, конкретизація правил, умов, правових підстав створення СФГ є вірним кроком, що сприятиме збільшенню кількості СФГ.

Недоліком у законодавстві, що пов'язане з державною реєстрацією СФГ є те, що відповідно до ч.1 ст. 8. Закону № 973-IV, фермерське господарство підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, за умови набуття громадянином України або кількома громадянами України, які виявили бажання створити фермерське господарство, права власності або користування земельною ділянкою, при чому, що вимоги в Законі № 755-IV такої вимоги щодо підтвердження наявності земельної ділянки на праві власності або користування у особи, що бажає створити фермерське господарство, немає.

Отже, зазначимо, що внесення змін та доповнень до Закону №973-IV, що стосуються створення сімейних фермерських господарств сприяє їхній активізації. З іншого боку, вищезазначені суперечності між нормативно-правовими актами щодо створення СФГ додають складнощів при їх створенні.

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ОБСЛУГОВУЮЧИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Гончаренко Т.С., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.О. Петрова
Сумський НАУ

Забезпечення економічного зросту і соціального розвитку нашої країни вагомою мірою залежить від стану та умов діяльності сільськогосподарських кооперативів, в яких за останні десятиліття відбулися радикальні зрушення, пов'язані з трансформацією національної економіки.

Проблемам розвитку кооперації в Україні, зокрема сільськогосподарської, присвячені наукові праці економічного та правового напрямку, зокрема Гаєцької-Колотило Я.З., Гафурової О.В., Гончаренка В.В., Деми Д.І., Єрмоленка В.М., Зіновчука В. В., Кропивки М. М., Кулініча П.Ф., Маліка М. Й., Молдаван Л.В., Погрібного О.О., Семчика В.І., Статівки А.М., Титової Н.І., Уркевича В.Ю., Чурилової Т.М., Шульги М.В., та ін. Ґрунтовні дослідження науковців та практиків щодо створення та функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів вказують та численні правові та організаційно-управлінські проблеми, серед них слід виділити: при створенні найперше стикаються з проблематикою реєстрації як неприбуткової, некомерційної організації. Це свідчить про нечіткість норм діючого законодавства, а отже, і неоднозначність правозастосування.

Основними нормативно-правовими актами, які детально регламентують створення та діяльність сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, є: Закон України "Про кооперацію" № 1087 від 10 липня 2003 року (далі- Закон №. 1087), "Про сільськогосподарську кооперацію" №469/97-ВР від 17 липня 1997 р., (далі – Закон №469/97-ВР), окремі положення Цивільного кодексу України №435-IV від 16 січня 2003 р. й Господарського кодексу України №436-IV від 16 січня 2003 р., Податкового кодексу України № 2755-VI від 20.10.2019 р. (далі- ПКУ), Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань" №755-IV від 15 травня 2003 р., (далі - Закон №755-IV), Укази Президента України від 6 червня 2000 р. "Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку" №767/2000, "Про заходи щодо розвитку кооперативного руху та посилення його ролі в реформуванні економіки на ринкових засадах" №1348/2000, Порядок ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 440 від 13 липня 2016 року (далі – Реєстр) та ін.

Так, спеціальним законом, що визначає правові, організаційні, економічні та фінансові особливості утворення і діяльності сільськогосподарських кооперативів є Закон №469/97-ВР. При цьому, загальні принципи, поняття та норми утворення, забезпечення функціонування, управління та ліквідації СГОК регулюються Законом № 1087. Вагомою проблемою СГОК при його створенні є нечіткість норм законодавства щодо підстав внесення до Реєстру. Статтею 9 Закону №469/97-ВР встановлені особливості господарської діяльності СГОК, де в ч.1 ст.9 закріплено його неприбутковий статус. Проте, є поширені випадки невідповідності установчих документів та діяльності СГОК вимогам саме податкового законодавства, що унеможливило неприбутковий статус СГОК. Так, Державною фіскальною службою України у листі №3017/6/99-99-15-02-02-15/ІПК від 15.12.2017, було надано індивідуальну податкову консультацію щодо перебування у Реєстрі СГОК. Тобто, СГОК можуть бути не зареєстровані як неприбуткові організації відповідно до положень ПКУ та перебувати в Реєстрі, і тому зобов'язані нараховувати і сплачувати податок на прибуток у порядку, встановленому розділом III та підрозділом 4 розділу XX ПКУ, що спричиняє значне сповільнення створення СГОК. Зокрема, відповідно до пп. 133.4.1 п. 133.4 ст.133 ПКУ не є платниками податку на прибуток підприємств неприбуткові підприємства, установи та організації, що одночасно відповідають вимогам, визначеним у цьому підпункті ПКУ серед яких є заборона розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників) та визначення в установчих документах неприбуткової організації порядку передачі активів у разі припинення неприбуткової організації як юридичної особи. А от в Законах № 1087 та №469/97-ВР передбачені положення про можливість розподілення загальними зборами фінансового результату господарської діяльності кооперативу на формування фондів кооперативів та кооперативних виплат його членам, нарахувань на паї. Пошук шляхів усунення таких розбіжностей буде продовжуваним напрямом дослідження задля активізації створення СГОК як неприбуткових організацій.

Окрім того, збільшення та покращення роботи кооперативів в Україні залежить від можливості отримання кооперативами державної підтримки, своєчасного та легкого доступу до інформації, а також створення Фонду підтримки кооперативів, який надавав би допомогу новоствореним кооперативам у отриманні кредитів, гарантії їх повернення, частковій сплаті платежів, що стосуються можливості державної підтримки. Таким чином, встановлено, що недосконалість та неузгодженість кооперативного, податкового законодавства України є одними з причин ускладнення процесу створення СГОК.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ І ВІДТВОРЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Горбуль Г.С. студентка 2м курсу ЮФ., спец. « Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: проф. А.М. Михайлов
Сумський НАУ

Відповідно до статті 14 Конституції України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави [1]. Земля потребує постійної уваги до себе кожного громадянина. А вже від стану її використання та охорони залежить збереження корисних властивостей землі й передусім її родючості, без чого не можуть бути забезпечені благополуччя і добробут ні нинішнього ні майбутнього покоління.

За останні роки проблемі раціонального використання і охорони земельних ресурсів присвячено чимало наукових праць. Вагомий внесок у розвиток теорії й практики зробили Д.І. Бабміндра, Д.С. Добряк, В.М. Другак, О.П. Канаш, Р.М. Курильців, А.Г. Мартин, Л.Я. Новаковський, М.Г. Ступень, А.М. Третяк, М.А. Хвесик та ін.

Сьогодні особливої гостроти набувають проблеми пов'язані з погіршенням екологічного стану земель, а саме: економічно та екологічно необґрунтованим рівнем господарського освоєння території; значними площами земель, що зайняті промисловими виробництвами; інтенсивним розвитком деградаційних процесів та наявністю значних площ деградованих земель; стихійним формуванням нових землекористувань, що характеризуються нестабільністю, дрібноконтурністю; недостатньою часткою земель природоохоронного, рекреаційного, оздоровчого та історико-культурного призначення; незадовільним нормативно-правовим та нормативно-технічним забезпеченням, що регулює використання та охорону земель. Таким чином, на нинішній час земельні ресурси потребують ефективного використання та відтворення [2].

Питання підвищення ефективності використання і відтворення земельних ресурсів, їх охорони набуває особливої актуальності, а наукове обґрунтування та впровадження заходів, які б забезпечили екологобезпечне землекористування, – своєчасності та нагальності.

Для раціонального використання земельних ресурсів та їх охорони необхідний моніторинг земель. Це система спостереження за станом земельного фонду, з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відтворення та ліквідації наслідків негативних процесів. Упровадження системи моніторингу забезпечує систематичне спостереження за станом земельного фонду. Систематичний аналіз стану земельного фонду дасть можливість передбачити на перспективу заходи по кожному з регіонів щодо поліпшення стану земельних ресурсів і їх раціонального використання.

Основними напрямками, охорони земель має бути запобігання водній і вітровій ерозії ґрунтів, зсувам, заболочуванню, засоленню, забрудненню пестицидами, стічними водами, промисловими і комунальними відходами. Важливе значення має рекультивація порушених господарською діяльністю земель [3].

Основою для розробки системи захисту ґрунтів від ерозії повинна стати організація території господарств, що передбачає раціональний розподіл землі по угіддях, правильне розташування полів сівозмін із відповідним набором сільськогосподарських культур та захисних лісових насаджень.

У ефективному використанні землі зацікавлений не лише її власник чи землекористувач, а й усе суспільство. Отже, одним з дієвих чинників, який може вплинути на формування оптимальної системи землекористування, збереження та підвищення рівня родючості землі, повинно стати посилення регулятивного впливу держави у питанні використання земель [4].

Особливо важливе значення для підвищення ефективності використання земельних ресурсів відіграє меліорація, яка спрямована на формування екологічно збалансованої раціональної структури земельних угідь. Ефективність меліорації земель досягається за умови поєднання гідротехнічних, культуртехнічних, хімічних, агротехнічних, агролісотехнічних заходів.

Отже, стан використання наших земель, як показує практика, потребує вжиття нагальних науково обґрунтованих заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів. Заходи з охорони земельних ресурсів та їх раціонального використання різноманітні і різнопланові, але найефективніше діють в комплексі, єдиною системою, взаємодоповнюючи і посилюючи дію всіх інших.

Література:

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 № 254к /96/ ВР// Відом. Верхов. Ради України (ВВР) – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Кузін Н.В., Гончаров В.В., Канівець О.М. Окремі аспекти стану та використання земельно – територіального ресурсу сумського регіону. Вісник СНАУ. Серія «економіка і менеджмент» №6 (72). – 2017.
3. Смагин Б.И. Эффективность использования ресурсного потенциала в аграрном производстве. Научное издание / Б. И. Смагин, В.В. Акиндинов. - Мичуринск: Издательство Мичуринского государственного аграрного университета, 2007. - 150 с.
4. Хвесик М.А. Економіко-правове регулювання природокористування: Монографія / Хвесик М.А., Горбач Л. М., Кулаковський Ю.П. - К.: Кондор, 2009. - 524 с.

ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

Гордієнко А., студ. 1 курсу магістратури ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Відповідно до статті 191 Земельного кодексу України, моніторинг земель - це система спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів [2].

Аналізуючи пункт 2 статті 191 ЗКУ та «Положення про моніторинг земель», затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 № 661, проведення моніторингу земель здійснюється у такому порядку:

- виконання спеціальних зйомок на місцевості і обстежень земель;
- виявлення негативних факторів, вплив яких потребує здійснення контролю;
- оцінка, прогноз, запобігання впливу негативних процесів [1].

Варто зауважити, що моніторинг передбачає довготривалу в часі, періодичну діяльність. Таким чином, стан земельного фонду має оцінюватися шляхом аналізу ряду проведених спостережень і порівняння одержаних показників.

Ведення моніторингу земель здійснює Держгеокадастр за участю Мінприроди, Мінагрополітики, Національної академії аграрних наук та ДКА.

Інформація про результати моніторингу, одержана під час спостережень за станом земель, узагальнюється за районами, містами, а також за окремими природними комплексами і передається у пункти збору автоматизованої інформаційної системи територіальних органів Держгеокадастру. Форма та порядок надання інформації з моніторингу земель затверджується Мінагрополітики.

За результатами оцінки стану земель складаються звіти, прогнози та рекомендації, що подаються місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування та Держгеокадастру для вжиття заходів до запобігання і ліквідації наслідків негативних процесів.

Відомо, що широкомасштабне обстеження ґрунтів було проведено більш ніж 50 років тому. До цього процесу була залучена велика кількість фахівців: агрохіміків, ґрунтознавців, землевпорядників, картографів, технічних працівників. У сучасних умовах також проводяться агрохімічні аналізи ґрунтів, проте лише на окремі ділянки, або їхні частини. Результати таких аналізів не завжди є достовірними через недосконалість або не дотримання методики відбору ґрунтових зразків. Попри наявність широких сучасних методів дослідження ґрунтів — дистанційного зондування, використання ГІС, публічна кадастрова карта чи карта НГО навряд чи може конкурувати з картографічними зображеннями 1957-1961 років. Стан земель змінився, але не в кращий бік. Питання підвищення родючості стоїть досить гостро.

Площа деградованих земель в Україні щорічно збільшується майже на 100 тис. га.

На даний час водній і вітровій ерозії піддається близько 20 млн га. В поліських регіонах загальна площа еродованих земель становить 674,5 тис. га, з них середньо- і сильноеродованих — 5%. У межах Лісостепової частини території країни ці цифри значно більші.

За даними вчених, урожайність культур знижується від 15% на слабоеродованих землях до 50% на сильноеродованих [3].

Актуальною проблемою сьогодення є процес передачі державної землі громадам, який повинен включати якісну оновлену складову земель та містити у своєму алгоритмі дослідження стану ґрунтів.

Загальна площа забруднених в Україні земель становить 7,4 млн. га. За даними уточнюючого обстеження 2006-2010 років площа забруднених земель Сумської області зменшилась з 11,8 тис. га до 7,1 тис. га. [4].

Питання проведення регулярного моніторингу земельних ресурсів не можна оминати під час створення єдиної електронної бази даних про земельні ділянки. Якість землі та її агроекологічний стан мають бути включені в основні реєстри країни та бути доступними для всіх відомств. Господар має право знати все про свою землю.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про моніторинг земель" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-п>.
2. Земельний кодекс України / Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3. – Ст. 27.
3. <https://agropolit.com/blog/339-vilniy-rinok-zemli-finalizuye-peredachu-gromadam-derjavnih-zemel-ne-zrozumiloyi-yakosti#>
4. <https://menr.gov.ua/files/docs/Reg.report/%D0%A0%D0%B5%D0%B3.%D0%B4%D0%BE%D0%BF.%D0%A1%D1%83%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.2016.pdf>

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Гримайло І. М., студ. 1м курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Т.О. Чернадчук
Сумський НАУ

Однією із складових забезпечення динаміки зростання, конкурентоспроможності економіки України є утвердження інноваційної моделі розвитку. Саме такий шлях дає можливість Україні найбільш ефективно використовувати наявний науково-технічний потенціал для здійснення структурних технологічних змін, а також зайняти належне місце в світовому співтоваристві. Перехід на інноваційний шлях розвитку значно залежить від позиції, що посідає держава щодо збереження і примноження наявного інноваційного потенціалу. Інноваційний процес стає невід'ємним елементом системи суспільного відтворення, до того ж завданням держави стає проведення інноваційної політики з метою забезпечення його стабільного зростання. Так, комплекс питань, пов'язаних із фінансуванням інноваційного процесу, а також із забезпеченням його безперервності (поступовості), зближення та інтеграції його стадій можливо вирішити за регулювання потоку інвестицій, спрямованих в інноваційну сферу, а також стимулювання їх зростання.

Для розвитку необхідного інноваційного клімату і відповідного середовища фінансова політика повинна створити в національній економіці сприятливі передумови. Тобто необхідність створення фінансово-кредитного механізму, який сприяв би забезпечувати економічне зростання країни та реалізації інвестицій інноваційного характеру. Важливим чинником розвитку економіки інноваційного типу є створення ефективного фінансового механізму. Сьогодні управляти інноваційним процесом – це, передусім, управляти фінансовими ресурсами і через інститути та інструменти фінансового механізму стимулювати інноваційний розвиток. Тому потреба у теоретичному обґрунтуванні і формуванні цілісного уявлення щодо фінансового механізму інноваційного розвитку є основою ефективною фінансовою політикою держави. Розміщення інвестицій у високотехнологічні види діяльності є найбільш ефективним.

Інноваційна орієнтованість інвестицій не тільки зводиться до заміни застарілих основних фондів новими, з її допомогою здійснюється міжгалузеве і міжсекторальний перерозподіл капіталу. Головні зміни в підприємницькій діяльності в умовах інноваційної економіки, як свідчить світова і українська практика, пов'язані з розвитком глобальних ланцюжків створення вартості, що складається з незалежних в майновому відношенні фірм. Результати дослідження інноваційного потенціалу розвитку економіки країни дозволили визначити ряд проблем. Основними елементами державної фінансової політики сприяння розвитку інноваційного середовища є: організаційно-правові методи впливу держави на формування інфраструктури інноваційної сфери; створення інформаційної бази на ринку інноваційної продукції; інституційне та організаційно-правове забезпечення функціонування ефективного механізму реалізації фінансової політики держави; створення фінансових механізмів державної підтримки інноваційної діяльності у напрямку фінансування через систему державних науково-технічних програм різного рівня та фінансування через спеціально створені фонди.

Впродовж останніх років Україна досягла певних здобутків у фінансовій сфері, що стали визначальними для зміцнення економічної безпеки держави в умовах гібридної війни та закладають передумови для забезпечення економічного зростання. Разом з тим, на тлі збереження широкого кола викликів, ризиків та загроз, потребує впровадження низка заходів фіскального, боргового та монетарного регулювання з боку держави. Практичне впровадження комплексу заходів у бюджетно-податковій, борговій, грошово-кредитній сферах з урахуванням безпечного виміру фінансової політики держави мають забезпечити фінансову стійкість держави у середньостроковій перспективі та прискорення соціально-економічного зростання в Україні.

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ПРИНЦИП ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Гринько В.М., студ. 3 курсу ст. ЮФ
Науковий керівник: В.Б.Бойко
Сумський НАУ

Принцип верховенства права - один із найважливіших та основоположних принципів існування демократичних, економічно розвинутих країн світу. У процесі реформування судової системи Україна постулово імплементує міжнародні стандарти цивільного судочинства, відображаючи їх у національному законодавстві. Конституція України в ст. 8 закріплює визнання та дію верховенства права, а також роз'яснює його зміст: а) як найвищу юридичну силу Конституції України та відповідність їй законів та інших нормативноправових актів; б) як пряму дію норм Основного Закону та гарантування права на звернення для захисту конституційних права і свобод людини та громадянина. Формування новітньої правозастосовної практики істотно змінює й підходи до тлумачення принципу верховенства права та особливостей його застосування, зокрема в цивільному судочинстві.

Закон України № 1402-VIII «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 р. в редакції від 05.08.2018 зазначає, що суд здійснює правосуддя на засадах верховенства права. Цивільний процесуальний кодекс України прямо не розкриває зміст даного принципу, а лише включає положення статті 10 відповідно якого суд при розгляді справи керується принципом верховенства права. Суд розглядає справи відповідно до Конституції України, законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Суд застосовує інші правові акти, прийняті відповідним органом на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що встановлені Конституцією та законами України. Суд застосовує при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року і протоколи до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та практику Європейського суду з прав людини як джерело права. Суд застосовує норми права інших держав у разі, коли це передбачено законом України чи міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Схвалена Указом Президента України «Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки» передбачає, що внаслідок реалізації зазначеної Стратегії судова система України та суміжні правові інститути працюватимуть, керуючись принципом верховенства права, ефективно, продуктивно та скоординовано, стануть підзвітними громадянам України, вільними від будь-якого політичного впливу та відповідатимуть стандартам і передовим практикам Європейського Союзу.

Принцип верховенства права характеризує такий стан цивільного судочинства, який залежить як від правової основи процесу, так і від діяльності суб'єктів, зокрема судових органів. Конституційний Суд України у Рішенні від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 акцентував: «Верховенство права — це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути пройняті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо». Цей принцип забезпечує пріоритетність прав і свобод людини та громадянина, справедливість і гуманність при постановленні судових рішень.

Реалізація принципу верховенства права в процесі судочинства має свої особливості. Якщо виходити зі змісту двох документів Венеційської комісії – Доповіді про верховенство права від 25-26 березня 2011 р. та Контрольного списку верховенства права від 12 березня 2016 р. – структуру верховенства права складають: 1) законність; 2) правова визначеність; 3) незалежність і безсторонність суду; 4) повага до прав людини; 5) заборона свавілля; 6) рівність і заборона дискримінації. Отже, даний принцип визначає спрямованість судочинства на досягнення справедливості, що досягається законністю здійснення судового процесу, а також його остаточними результатами. Дотримання принципу верховенства права у процесі здійсненні правосуддя при вирішенні конкретної справи, стороною якої є людина, становить основну ідею правової системи. Застосування права повинно відповідати критеріям безсторонності та незалежності суду, при цьому сторонам у справі повинна бути надана можливість бути заслуханими, а судові рішення повинні бути обґрунтованими та узгодженими з існуючою практикою.

Згідно з рейтинговою оцінкою дотримання принципів верховенства права в країнах світу, так званого Індексу верховенства права у 2017-2018 роках, що проводиться Міжнародною організацією World Justice Project Україна, на жаль, посідає 77 місце зі 113 держав. Цей рейтинг склався на основі 8 показників: відсутність корупції, відкритість держави, обмеження повноважень інститутів влади, захист основних прав, регулятивне правозастосування, правопорядок і безпека кримінального правосуддя та громадянське правосуддя.

Принцип верховенство права не повинен носити декларативний характер, оскільки його дотримання безпосередньо впливає на успіх реформ у державі і повинен сприйматися як загальнообов'язкова норма, в тому числі у сфері судового правозастосування і виконання рішень. Оскільки саме його виконання забезпечує практичну реалізацію прав і свобод людини, безпосередньо гарантує їй невід'ємні природні права.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ЯК ДОКАЗУ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.

Гузенко Є., студ. 2 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: доц. Ю.О. Котвяковський
Сумський НАУ

Бурхливий розвиток соціальних мереж, блог-платформ, відеохостингів та інших сучасних різновидів джерел розповсюдження інформації у мережі Інтернет створює відповідні виклики для правової спільноти, яка бажає використовувати цю інформацію як докази у цивільному процесі. У випадку, якщо сторона справи бажає зафіксувати інформацію, яка міститься в мережі Інтернет, вона має можливість скористатись процедурою огляду доказів, врегульованою ст. 85 ЦПК України.

Так, суд за заявою учасника справи чи з власної ініціативи може:

- оглянути веб-сайт чи інші місця даних в Інтернет для встановлення та фіксування їх змісту з чи без залучення спеціаліста з чи без відеофіксації огляду технічними засобами;
- призначити експертизу для встановлення та фіксування змісту веб-сторінки на сайті в інтернет, якщо це потребує спеціальних знань.

Для огляду веб-сайта можуть залучатися свідки чи спеціалісти або експерти. Про огляд веб-сторінки на сайті складається протокол, до якого додаються разом з описом усі складені або звірені під час огляду копії документів, та зроблені електронні копії доказів. Протокол підписується всіма особами, які беруть участь в огляді.

Проблемною видається законодавча норма, відповідно до якої про дату, час і місце огляду доказів за їх місцезнаходженням мають бути повідомлені всі учасники справи. Відповідно, сторона справи, яка не зацікавлена у дослідженні електронних доказів, розміщених у всесвітній мережі, і має відповідну технічну можливість, може внести відповідні корективи або взагалі знищити інформацію. Чинне процесуальне законодавство України залишає небагато можливостей зберегти цифрову інформацію, розміщену у мережі Інтернет, та у подальшому використати її з дотриманням вимог щодо допустимості:

–провести відповідну експертизу інформації з веб-сайту на замовлення сторони в порядку, врегульованому ст. 106 ЦПК України;

–з залученням адвоката зафіксувати зміст веб-сайту шляхом проведення її огляду та збереження при реалізації захисником професійного права на збирання відомостей для використання у якості доказів.

Однак все ж вказані методи збирання електронних доказів не створюють гарантії для їх допустимості у конкретному судовому спорі. Зокрема, при розгляді справи № 753/13197/18 Київський апеляційний суд критично поставився до наданого стороною експертного висновку за результатами проведеної фіксації і дослідження змісту веб-сторінок у мережі Інтернет, виготовленого Об'єднанням підприємств «Український мережевий інформаційний центр», оскільки особа, яка його підписала, не є судовим експертом та при його складанні було допущено порушення форми складання та порядку отримання доказової інформації. Також судом у постанові по згаданій справі було зроблено висновок, який є спільним майже для всієї інформації, розміщеної у мережі Інтернет. Це стосувалось того факту, що документ, поданий позивачем, який став підставою для встановлення судом належності відповідача, жодним чином не підтверджує того, що сторінка в соціальній мережі «Facebook», на котрій начебто розміщено текст оспорюваної інформації, належить саме відповідачу. Як наслідок, суд зазначив, що позивачем не доведено факт причетності відповідача до розміщеної інформації в мережі Інтернет, що є фактично припущенням сторони позивача.

Це дозволяє нам акцентувати увагу на проблемі складнощі ідентифікації безпосередньої особи, яка створила або поширила інформацію з використанням мережі Інтернет. Фактично, будь-яка особа має можливість реєстрації на розміщених у всесвітній мережі сайтах, форумах чи інших джерелах, з зазначенням довільних ідентифікаційних даних, з подальшим розміщенням інформації у вигляді документів, фотографій, відеоматеріалів тощо. Питання щодо дослідження можливих фальсифікацій в будь-якому випадку має вирішуватись з залученням спеціалістів або експертів, що на рівні спеціальних знань мають можливості для надання суду необхідної інформації.

Зміна підходу законодавця до тлумачення електронних доказів саме як елементу інформаційного, а не матеріального світу, також залишає прогалину в частині відповідальності осіб за умисне знищення або пошкодження електронних доказів. В даному аспекті важливим є чіткий поділ власне електронних доказів та матеріальних носіїв, на яких такі докази розміщуються. Водночас відкритим залишається питання належного зберігання електронних доказів, наданих суду та включених до матеріалів справи.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ВІДПОВІДАЧА ПРИ ЗАОЧНОМУ РОЗГЛЯДІ СПРАВИ У ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Денисенко Н., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Ю.О. Котвяковський
Сумський НАУ

Частина 1 статті 12 ЦПК України передбачає здійснення цивільного судочинства на засадах змагальності сторін. Частиною 3 цієї ж статті на кожну із сторін покладається обов'язок доведення обставин, які мають значення для справи, і на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог або заперечень. Сторони, під час розгляду справи судом, користуються визначеними законодавством процесуальними правами з метою представлення власної позиції та реалізації своїх інтересів щодо результатів розгляду справи. При цьому, як слушно зазначають Н.Л. Бондаренко-Зелінська та П.В. Гопкін, важливим завданням є забезпечення балансу можливостей сторін у процесі – наскільки позивач має право на судовий захист, на стільки ж відповідач повинен мати право на захист від необґрунтованого пред'явлення позову. Аналіз положень ст.ст. 43, 49 та інших норм ЦПК України, які закріплюють права сторін дає можливість для висновку про дотримання, в цілому, вказаного балансу у чинному цивільному процесуальному законодавстві. Таким чином, сторони приймаючи участь у розгляді справи, мають процесуальні можливості для представлення власної позиції, обґрунтування своїх вимог та заперечень.

Разом з тим, за одночасного існування умов визначених ч. 1 ст. 280 ЦПК України, суд може ухвалити заочне рішення на підставі наявних у справі доказів, тобто фактично доказів поданих позивачем. До таких умов зокрема належить: 1) наявність належного повідомлення відповідача про дату, час і місце судового засідання; 2) нез'явлення відповідача в судове засідання без поважних причин або без повідомлення причин; 3) неподання відповідачем відзиву; 4) відсутність заперечень проти такого вирішення справи з боку позивача. Варто відзначити, що заочне провадження є, в першу чергу, засобом недопущення перешкоджання розгляду справи з боку відповідача. Проте наявність вказаних вимог не завжди свідчить про умисне ухилення відповідача від судового розгляду заявленої до нього вимоги. Так, звертаючись до Малинського районного суду Житомирської області із заявою про скасування заочного рішення у справі № 283/563/19 заявник обґрунтовував причини нез'явлення до суду під час розгляду справи тим, що він постійно проживає за іншою адресою і дана обставина була достеменно відома позивачу. Вказане може свідчити про зловживання з боку позивача, який не повідомив суд про місце проживання відповідача позбавивши останнього можливості для висловлення думки по суті справи та надання відповідних доказів. В іншій справі, подаючи заяву про скасування заочного рішення до Суворовського районного суду м. Одеси (справа № 523/12840/17) заявник обґрунтовував причини неявки до суду перебуванням час розгляду справи на стаціонарному лікуванні. Загалом, аналіз судової практики свідчить про наявність непоодиноких випадків нез'явлення відповідача до суду та неподання ним відзиву на позов з поважних причин. Таким чином, питання захисту інтересів відповідача має важливе значення і під час заочного розгляду справи. З цією метою суд вирішуючи питання про такий розгляд справи повинен встановити одночасну наявність всіх визначених законом умов. Зокрема, як випливає з положень ч. 1 ст. 280 ЦПК України суд повинен перевірити наявність факту належного повідомлення відповідача про розгляд справи. Як зазначає М.П. Курило, доказом належного повідомлення відповідача про час і місце розгляду справи відіграє судова повістка. Належним може вважатись повідомлення у разі, якщо повістка направлена в порядку встановленому ст. 128 ЦПК України та наявні докази її отримання відповідачем. Відповідач, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме викликаються до суду через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за десять днів.

В.В. Комаров вказує, що визначальною умовою заочного розгляду справи є неявка відповідача у судове засідання. Для вирішення питання про заочний розгляд справи важливе значення має оцінка судом поважності причин неявки, якщо вони повідомлені відповідачем. Таке визнання здійснюється судом виходячи з обставин конкретної справи та, за умови визнання причин поважними, повністю виключає заочний розгляд. Також заочне рішення не може бути ухвалене у разі видалення відповідача із зали судового засідання в порядку застосування заходів процесуального примусу, подання відповідачем заяви про розгляд справи за його відсутності чи участі у справі представника відповідача. Отже, обов'язковими умовами заочного розгляду є неявка відповідача до суду з причин які визнані судом неповажними чи без повідомлення причин, не надіслання заяви про розгляд справи за його відсутності та відсутність у відповідача представника.

Важливою умовою для вирішення судом питання про заочний розгляд справи є неподання відповідачем відзиву на позов, оскільки саме у цьому документі відповідач викладає заперечення проти позову, визнає позовні вимоги повністю чи частково, висловлює власну правову позицію щодо позову та додає докази, що підтверджують його заперечення. У справах, які згідно ст. 274 ЦПК України розглядаються у порядку спрощеного провадження, подання відзиву є практично єдиною можливістю для висловлення відповідачем своєї позиції. Для складання відзиву відповідач повинен отримати позовну заяву та додані до неї документи, і саме ця обставина повинна перевірятись судом при вирішенні питання про заочний розгляд справи.

Інструментом захисту прав відповідача є встановлена законом можливість подання ним заяви про перегляд заочного рішення. Згідно ч. 1 ст. 288 ЦПК України таке рішення підлягає скасуванню, якщо судом буде встановлено, що відповідач не з'явився в судове засідання та (або) не повідомив про причини неявки, а також не подав відзив на позовну заяву з поважних причин, і докази, на які він посилається, мають істотне значення для правильного вирішення справи. Аналіз вказаної норми дає підстави для висновку необхідність одночасної наявності обох вказаних умов. Водночас в судовій практиці зустрічаються випадки, коли суд не перевіряє поважність причин неявки відповідача та неподання ним відзиву, акцентуючи увагу лише на тому чи мають суттєве значення докази надані заявником для правильного вирішення справи. Такий підхід, на нашу думку, створює умови для зловживань з боку відповідача шляхом затягування розгляду справи.

Викладене дозволяє зробити висновок про наявність у чинному ЦПК України механізмів забезпечення балансу інтересів сторін, як на стадії заочного розгляду, так і на стадії оскарження заочного рішення. Важливою умовою при цьому є комплексне дослідження судом визначених законом умов для їх реалізації.

ПОВНОВАЖЕННЯ СУДДІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ. ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

Юзва М. В., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: І.О. Кравченко
Сумський НАУ

Завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень із боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень (ч. 1 ст. 2 КАСУ).

Безпосереднім завданням адміністративного судочинства є вирішення адміністративно-правових спорів, що виникають у зв'язку із захистом прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень із боку органів владних повноважень. Водночас існують певні складнощі захисту в сфері таких відносин. По-перше, публічні відносини виникають усупереч бажанню іншої сторони, в деяких випадках пов'язані з підпорядкованістю або підлеглистю осіб у цих відносинах і, як наслідок, особі, що потребує захисту, протистоїть потужний управлінський апарат. По-друге, об'єктивно на виконання законів суб'єкти владних повноважень жорстко зв'язані правовими рамками, тому, не виключено, вони можуть вчиняти дії, приймати нормативні акти, які суперечать правам і інтересам особи, обґрунтовуючи це державними інтересами.

Діяльність адміністративних судів спрямована не на покарання протиправної поведінки громадянина, а навпаки, пріоритети адміністративної юстиції лежать у площині захисту прав людини, поновлення законного стану. Основне призначення адміністративної юстиції — це відновлення порушеного права. Таке відновлення може здійснюватися одним шляхом — шляхом скасування незаконного адміністративного акта. Перш за все, варто звернути увагу на кадрові проблеми адміністративних судів у зв'язку із несвоєчасним призначенням суддів, у яких закінчились повноваження, Верховною радою України, а пізніше – із зміною порядку самого призначення. 30.09.2016 набрали чинності закони України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» №1401-VIII від 2.06.2016 та «Про судоустрій і статус суддів» №1402-VIII від 2.06.2016. До набрання ними чинності кандидати на посади суддів вперше призначались Президентом України строком на 5 років. Таке призначення здійснювалося на підставі рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ВККСУ) за поданням Вищої ради юстиції. Місцеві адміністративні суди є судами першої інстанції і розглядають справи, пов'язані з правовідносинами у публічно-правовій сфері (справи адміністративної юрисдикції). Підсудність окремих категорій справ, а також порядок їх розгляду визначаються процесуальним законом. Місцеві адміністративні суди здійснюють:

1. правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;
2. процесуальні дії та організаційні заходи для забезпечення розгляду справи;
3. контроль за своєчасним зверненням до виконання судових рішень;
4. ведення судової статистики;
5. інші передбачені законом повноваження.

Апеляційні адміністративні суди утворюються в апеляційних округах відповідно до зазначеного Указу Президента України. До складу апеляційного суду входять судді, як правило, обрані на посаду судді безстроково. У складі апеляційного адміністративного суду можуть утворюватися судові палати з розгляду окремих категорій справ за встановленою спеціалізацією в межах адміністративної юрисдикції. Однією зі складових комплексної проблеми підвищення ефективності судового захисту прав і свобод людини і громадянина у публічно-правових відносинах є проблема вдосконалення процесуального порядку розгляду справ адміністративними судами, вирішення якої неможливе без визначення структури судового адміністративного процесу.

THE CURRENT SITUATION OF CHINA'S LABOR LAW DEVELOPMENT UNDER THE INFLUENCE OF INTERNATIONAL LABOR STANDARDS

Zhang Sh., stud of the Master Course of LF, specialty "International Law"
 Scientific supervisor: PhD, associate prof. Klietsova N. V.
 Sumy NAU

The general situation of the influence of international labor standards on China's labor legal system, the influence of international labor standards on China's labor legal system also includes direct impact and indirect impact of two aspects. So, China has ratified the international labor conventions directly become part of China's labor legal system. On the other hand, other international labor standards have become China's labor legislation, improve the guidance of the labor law. The specific ratifications of the international Labour conventions in China are shown in legislation of China. Among the ILO member states, the number of conventions ratified by China is relatively small. It accounts approximately 25. But according to them, the conventions of international labour standards can be divided into three categories:

(1) Core labor standards that include freedom of association and collective bargaining, abolition of all forms of forced and compulsory labor, effective abolition of child labour, equal pay for equal work, and elimination of discrimination in employment and occupation.

(2) Labor professional standards that include conventions on employment promotion, social policy, labor management, labor relations, working conditions, occupational safety and health, and social security.

(3) Criteria for specific populations, including conventions on specific groups such as women, child labor and juvenile workers, elderly workers, persons with disabilities, migrant workers, seafarers, fishermen, dockers, and domestic workers.

It can be seen from the above that there are only four of the international labor conventions ratified by China that belong to the core labor standards conventions, and the remaining four have not yet been approved. Although the non-ratification of the Convention does not mean that the requirements set out in the Convention are not recognized. But ratifying a convention means recognizing its legal validity and legal responsibility.

Judging from the number of conventions ratified by China, the influence of international labor standards on China's labor legislation is actually quite limited. But the international Labour conventions and recommendations provide codes of conduct and legislative standards for the legal construction of Labour in ILO's member states. As one of the member states, China's proposals and even the unratified conventions have guiding effects on the improvement of China's labor law system and bring impetus and pressure to improve the labor law environment. This is the second impact of international labor standards on China's labor law system.

But nowadays the integration of China's labor laws with international labor standards is taken place. Thus, China has incorporated some international labor standards into the existing labor legislation system and become legal norms. The following mainly discusses the integration of the content stipulated by the core labor standards and the related content of China's labor legal system. If we take, for example, the Integration to eliminate the problem of child Labour, we have to understand the Minimum Age for Employment Convention Number 138 that stipulates in any case, the minimum age at which work may be allowed is not less than 15 years of age. The nature of employment or work, the environment in which work is performed may endanger the health, safety or morality of adolescents. The minimum age for such employment or work permits should be no less than 18 years of age. There are also provisions on maritime work (Convention No. 7), charcoal workers and furnace workers (No. 15), industrial minimum age for employment (No. 59), and Convention No. 138 on the minimum age limit for employment mentioned above. A general rule has been made. Moreover, the minimum age for employment as stipulated in the Regulations on the Prohibition of the Use of Child Labor promulgated by the State Council of China is 16 years old, one year older than the provisions of the Convention, but exceptions are made. In general, however, China's labor legislation on child labor is basically linked to international labor standards. The overall standard is also higher than international labor standards. In the actual implementation of the law, China's administrative law enforcement and judicial work on child labor issues are also strictly prohibited.

If we take the abolishment of the integration of forced labor, we should talk about Convention No. 29 on Forced Labour and Convention No. 105 on the Abolition of Forced Labour are the main international labour standards against forced labour and are regarded as basic human rights conventions, which have been widely understood and recognized by all countries. Most of the countries in the world have already ratified the two conventions. For various reasons, China has not signed or ratified the two conventions. Therefore, in theory, China has not reached an agreement with the abolition of forced labor in the core labor standards. However, Article 8 of the International Covenant on Civil and Political Rights, adopted by the United Nations on December 16, 1966, also stipulates the issue of forced labour.

Bibliography: [1]标题 : 山东省就业促进条例(Regulations of Shandong Province on ...链接 : <https://max.book118.com/html/2017/1001/135374747.s>

КОНСОЛІДАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ ЯК ОДИН ІЗ ЗАХОДІВ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ

Дрюк К.А. студ. 2м курсу ЮФ., спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: О.М. Канівець
Сумський НАУ

Консолідація земель як один із заходів удосконалення структури землеволодіння, є відносно новим і практично невідпрацьованим поняттям для України. Однак, через великі масштаби роздрібності землекористувань і зростаюче значення сільської місцевості, консолідація земель стає дедалі важливішим елементом стратегій і проектів, спрямованих на підвищення якості життя в сільських районах за допомогою забезпечення ефективнішого управління природними ресурсами й охорони навколишнього середовища, підвищення конкурентоспроможності сільського господарства й стимулювання розвитку сільських районів, створення інфраструктури й надання послуг, створення можливостей працевлаштування й поліпшення побутових умов у сільській місцевості [1].

Фахівці-землевпорядники традиційно розглядають консолідацію земель як інтегровану систему заходів з організації території землекористувань (землеволодіння) через об'єднання роздрібнених земельних ділянок у компактні масиви, створення правових та інституційних механізмів щодо уникнення фрагментації земель, а також природоохоронних заходів, здійснення необхідних поліпшень для агроформувань, зокрема, іригаційно-дренажної інфраструктури, дорожньої мережі, заходів ведення боротьби з ерозією та поліпшення природних ландшафтів, що базуються на засадах раціональності та економічної ефективності [2].

Підґрунтям проведення консолідації земель в Україні є необхідність усунення їх надмірного подрібнення. У науковій літературі пропонується поділяти консолідацію земель на постійну та тимчасову [3]. Прикладом постійної консолідації може слугувати формування однієї земельної ділянки шляхом об'єднання декількох суміжно розташованих земельних ділянок, які належать суб'єкту на відповідному правовому титулі постійно (праві власності, праві постійного землекористування, постійного емфітевзису тощо). Про тимчасову консолідацію йдеться у разі оренди земельних часток (паїв) та земельних ділянок сільськогосподарськими товаровиробниками єдиними земельними масивами. При цьому, йдеться саме про тимчасовий характер використання землі.

Консолідацію земель можна проводити такими способами:

- обмін земельними ділянками чи їх частинами. Одним із найпоширеніших і найпростіших способів консолідації земель є добровільний обмін земельними ділянками з метою такої просторової організації території землекористування (компактності), що задовольнятиме потреби землекористувачів і сприятиме ефективнішому використанню земельних ресурсів;

- оренда. Сучасна технологія обробітку потребує великих площ. У теперішніх умовах функцію об'єднання земель виконує оренда, яка дає змогу фермерам розширювати свої володіння і підвищувати вихід продукції як для збуту на ринку, так і для власного споживання. Вона приваблює людей тим, що не потребує вкладення великих фінансових засобів, дозволяючи фермерам інвестувати гроші в техніку та ін. фактори виробництва. Передача земель в оренду здебільшого залежить від розмірів земельної ділянки. Невеликі земельні ділянки власники обробляють самостійно. Більші площі потребують використання необхідного устаткування. Відсутність техніки і змушує власників таких земельних ділянок здавати їх в оренду. Таким чином, в орендні відносини залучаються переважно середні за розміром земельні наділи-частки. Орендар, поєднуючи невеликі за величиною ділянки в одне ціле, створює необхідні умови для їх використання;

- купівля-продаж. Ефективний перерозподіл і консолідація земель неможливі без функціонування повноцінного ринку земель, зокрема сільськогосподарських [4].

Можна із впевненістю стверджувати, що на сучасному етапі еволюційного розвитку земельних відносин в Україні питання консолідації земель сільськогосподарського призначення є принципово новими і потребують створення ефективного механізму щодо їх регулювання і запровадження.

Література:

1. Шворак А.М. Теоретичні засади консолідації земель: зміст, мета, завдання, принципи // Землеустрій і кадастр. — 2008. — №4. — С. 11—13.
2. Ткачук Л.В. Консолідація земель: ефективне використання та охорона в умовах трансформації земельних відносин: монографія / Л.В. Ткачук. — Львів: Вид-во Львівського НАУ, 2009. — 249 с.
3. Кулинич П.Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія / П.Ф. Кулинич.- К.: Логос, 2011. — 688 с.
4. Нестеренко Г.Б. Консолідація земель як один із заходів удосконалення структури землеволодіння / Г.Б. Нестеренко, Г.І. Красовська // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — Вип. 21.1 — С. 235—240.

СУЧАСНИЙ СТАН ЗДІЙСНЕННЯ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Смельянова А.О., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.О.Петрова
Сумський НАУ

Сучасний стан аграрного сектору економіки характеризується постійним процесом здійснення змін, перетворень, трансформацій, тобто відбувається незупинне реформування. Кожен із етапів має свої особливості, виходячи зі специфіки здійснюваних економічних, політичних соціальних та міжнародних процесів. Нині коли в Україні проголошено продовження курсу реформ в аграрній сфері важливим є дослідження та оцінка сучасного стану аграрної реформи, визначення основних напрямків її проведення, над чим працювали вчені як економічного, так і правового напрямку: Н. Волошанюк, Н. Гончарук, М. Гребенюк, О. Гафурова, В. Єрмоленко Т. Курман А Мельник, О. Могильний, О. Онищенко, Б. Пасхавер, О. Погрібний, І. Сурай, А. Статівка, А. Сьомко та інші.

Відповідно до розпорядження КМУ №806-2013-р від 17 жовтня 2013 року «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» сучасна аграрна реформа в Україні передбачає вирішення продовольчої проблеми та створення умов щодо формування продовольчої безпеки, утвердження ринкових відносин, соціально-економічне перетворення та розвиток сільської місцевості, підвищення конкурентоспроможності країни як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях.

На законодавчому рівні аграрна реформа була започаткована прийняттям Верховною Радою України постанови «Про земельну реформу» № 563 -XII від 18 грудня 1990 року. Першочерговим завданням якої було перерозподіл земель, надання у довічне успадковане володіння громадянам, виробничим структурам з державною та кооперативно-колгоспною власністю з метою створення рівноправного розвитку форм господарювання на землі. Такі відносини набули безмежної довготривалості через що наразі постає актуальне питання про припинення мораторію (заборони) відчуження землі сільськогосподарського призначення.

Так, одним із важливих напрямків аграрної реформи є вдосконалення земельних відносин, метою якого є створення багатоаспектного ринку землі, що полягає в отриманні можливості відчужувати землю сільськогосподарського призначення - для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства, а також земельних часток (паїв). У законопроекті № 2178 від 25 вересня 2019 року, що наразі активно обговорюється, «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», який винесений на доопрацювання та має бути затверджений до 01 січня 2020 року, фіксуються спрямування норм та розвиток українського фермерства, захист дрібного власника, слід зазначити, що поки що цей законопроект не врегулює питань щодо можливого зниження ціни на землю, щодо гарантій захисту від виснаження ґрунтів, першочерговість продажу земель українцям чи іноземним інвесторам, максимального обсягу придбання землі однією особою, також є невизначеність із заставною землею через неповернення кредитів тощо.

Ще одним напрямком сучасної аграрної реформи є здійснення виробництва сільськогосподарської продукції на основі сталого розвитку, який включає в собі основні три складові – економічну, екологічну та соціальну. Економічна складова базується на бажанні споживачів великої кількості дешевих кінцевих продуктів с/г діяльності, екологічна на відсутності впливу на здоров'я людини та довкілля (отруєння живої води, ерозія ґрунтів), збереженні ресурсів для наступних поколінь, соціальна на забезпеченні знань серед громадян України щодо впливу традиційного виробництва на їх здоров'я, що закріплено Законами України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» № 771/97-ВР від 23 грудня 1997 року, «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» № 2496-VIII від 10 липня 2018 року та п. 3 розділу 17 «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (далі – Угода про асоціацію).

Також ще одним напрямком аграрної реформи є формування інфраструктури аграрного ринку, яке має здійснюватися з урахуванням потреб виробників сільськогосподарської продукції. Такий напрямок було зафіксовано відповідно до Указу Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Ми вважаємо, що сучасний стан здійснення аграрної реформи потребує активізації та значного вдосконалення, гармонізації вітчизняного законодавства у відповідності до міжнародних договорів та угод, зокрема, до Угоди СОТ та Угоди про асоціацію. Задля ефективної реалізації прийнятих нормативно-правових актів, необхідних для продовження аграрної реформи, слід посилити контроль за виконанням прийнятих програм, проводити консультаційну, роз'яснювальну роботу серед населення, виробників сільськогосподарської продукції, встановити чітке правило ціленаправленості та контролю за наданням та використанням державної підтримки виробникам сільськогосподарської продукції.

ПИТАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Ємець Н., студ. 3 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. В.В. Стрельник
Сумський НАУ

Охорона навколишнього середовища, забезпечення права на безпечне довкілля визнається пріоритетним напрямом державної політики в країнах Європейського Союзу. Важливою складовою у сфері охорони природи є питання поводження з відходами.

Важливим кроком в цьому напрямі є ухвалення Верховною Радою України рамкового законопроекту «Про управління відходами», що передбачає запровадження ієрархії управління відходами, розширення відповідальності виробника, систему довгострокового планування управління відходами на національному, регіональному та місцевому рівнях. Планується створення інформаційної системи управління відходами, Національного переліку відходів, залучення інвестицій, створення сучасної інфраструктури, зменшення кількості об'єктів управління відходами, що не відповідають вимогам законодавства. Передбачається, що ієрархія управління відходами складатиметься з п'яти складових: 1) запобігання утворенню відходів; 2) повторне використання; 3) перероблення (рециклінг - операція з відновлення, відходи переробляються на продукцію, матеріали або речовини (органічний матеріал, паливо, матеріали для зворотного заповнення). У разі неможливості переробки передбачаються інші види утилізації. Якщо зазначені варіанти не можливі відбувається видалення відходів (захоронення або знищення). Для європейської спільноти найбільш прийнятними є перші два варіанти.

Контроль за додержанням вимог щодо експлуатації та використання полігонів для захоронення відходів з метою зменшення, запобігання негативних впливів на довкілля, здоров'я громадян здійснюється Директивою Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. «Про захоронення відходів» із змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003.

Дана директива класифікує полігони відходів за 3 видами:

- полігони для захоронення небезпечних відходів (відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними: відходи металів та відходи, що складаються із сплавів до складу яких входить ртуть, свинець, талій; відпрацьовані батареї, акумулятори; відходи виробництва або переробки нафтового коксу чи бітуму);

- полігони для захоронення безпечних відходів (відходи, що не віднесені до категорії небезпечних, тобто не мають небезпечних властивостей);

- полігони для захоронення інертних відходів (означають відходи, що не зазнають ніяких значних фізичних, хімічних чи біологічних перетворень. Інертні відходи не розкладаються, не горять і не вступають у інші фізичні чи хімічні реакції, вони біологічно не розкладаються та не впливають негативно на інші речовини, з якими контактують у спосіб, що може призвести до забруднення навколишнього середовища або загрози здоров'ю людей).

Також дана директива визначає категорії відходів, які не повинні прийматися до полігонів, зокрема рідкі відходи; відходи, які в умовах полігону є вибуховими, корозійними, окислювальними, високо вогнебезпечними або вогнебезпечними; лікарняні та інші клінічні відходи від медичних або ветеринарних установ, які є інфікованими та деякі інші.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 року №117-р затверджено Національний план управління відходами до 2030 року. Відповідно до якого передбачається проведення інвентаризації полігонів відходів, що не є небезпечними; оцінки ризику полігонів відходів, що не є небезпечними; підготовку та затвердження переліку полігонів відходів, що не є небезпечними, експлуатація яких повинна бути припинена, полігонів відходів, що не є небезпечними, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами; розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення полігонів відходів, що не є небезпечними, у відповідність із встановленими вимогами; визначення місць розташування регіональних полігонів відходів, що не є небезпечними, на основі попередньо визначених оптимальних районів охоплення/кластерів; будівництво регіональних полігонів відходів, що не є небезпечними; припинення експлуатації/закриття сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам.

Підсумовуючи все вище сказане, необхідно зазначити, що на сучасному етапі в Україні вирішення питання поводження з відходами відбувається не ефективно. Правові інструменти, які можуть успішно застосовуватись для запобігання, зменшення обсягів утворення відходів, стимулювання використання відходів у якості вторинної сировини, практично не застосовуються. Відсутня налагоджена система інформування та мотивації населення щодо екологічно безпечного поводження з відходами.

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОБОРОННІЙ СФЕРІ

Єсманчук К.Ю., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. М.Ю. Кузнецова
Сумський НАУ

Для кожної держави важливе становлення та розвиток всіх сфер суспільного життя, наприклад таких як економічна, політична, наукова, культурна та інші. Разом із тим у роботі вважається за доцільне зосередити увагу на дослідженні оборонної сфери, так як її ефективне функціонування залежить від правового регулювання. На нашу думку оборонній сфері завжди приділяли недостатню увагу, і тому вона в нашій державі не на кращому рівні. Але з часом, воєнна ситуація в країні загострювалась і тому влада почала приділяти оборонній сфері більше уваги.

На Збройні сили України покладена велика відповідальність, насамперед захищати суверенітет нашої країни та її територіальну цілісність і недоторканість. У разі збройної агресії, або збройного конфлікту з боку інших держав Збройні сили України повинні захищати нашу державу засобами які закріплені в Конституції України та Законах України. Від якості розробки оборонної сфери, залежить насамперед здатність нашої держави до захисту у разі збройної агресії інших держав.

Також я вважаю, що в Збройних силах України вчені повинні розробляти новітні зразки військового озброєння та техніки, бо розвиток не стоїть на місці, деякі держави, такі як США або Китай, вже давно займаються розробками новітнього воєнного озброєння та техніки. Можливість мати новітню техніку та зброю збільшить шанси на перемогу нашої країни.

До основних завдань для підвищення обороноздатності нашої держави можна віднести:

- Розробка та виготовлення конкурентоспроможної військової техніки та зброї.
- Вдосконалення чинних та створення нових зразків зброї.
- Збільшення власного виробництва, відкриття нових заводів які будуть виготовляти комплектуючі матеріали, а не закуповувати недостатні матеріали в інших країнах.
- Досягнути повної незалежності від інших держав в питаннях виробництва зброї та військової техніки.
- Підключення нових молодих перспективних кадрів для розробки військової техніки та зброї, створення робочих лабораторій для молодих вчених.
- Збільшення фінансової підтримки для швидкого розроблення та втілення винаходів.

Отже, аналізуючи законодавче регулювання сфери інтелектуальної власності в оборонній сфері України, можна зробити висновок про недосконалість чинного законодавства.

Право інтелектуальної власності в оборонній сфері хоч і охороняються згідно з законами України, за порушення яких передбачено покарання. Патентно – ліцензійні винаходи мають на меті підвищення боєготовності та боєздатності військ. В процесі винахідницької роботи не менш важливим є забезпечення охорони державної таємниці, та здійснення контролю за процесом та станом роботи. Збройні сили України мають свій науково дослідницький інститут для розробки новітньої зброї та техніки. На який покладається: розробка проектів, документів та діяльність, щодо охорони прав інтелектуальної власності.

Охорона прав інтелектуальної власності неможлива без додержання деяких умов, а саме: додержання певного контролю та дотримання положень законодавства у сфері інтелектуальної власності, при здійсненні науково – дослідницьких та дослідно – конструкторських робіт. Обов'язковою участю комісії з прийняття науково – дослідницьких робіт фахівців у сфері інтелектуальної власності. Без цих та інших не менш важливих умов, не можливе правильне функціонування та захист інтелектуальної власності в оборонній сфері.

На сьогоднішньому етапі розвитку правової системи, економіки та правосвідомості громадян, для України найбільш оптимальним шляхом вирішення проблем правового регулювання відносин інтелектуальної власності в оборонній сфері є гармонізація законодавства в сфері інтелектуальної власності із загальним законодавством України та міжнародними нормативно-правовими актами.

Також, запровадження грантів, премій, стипендій та інших заохочень у системі освітніх, наукових і науково-дослідних установ за напрямом модернізації інструментів використання та просування інтелектуальної власності, а також, збільшення бюджетного фінансування програм підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в сфері інтелектуальної власності.

ДО ПИТАННЯ ПОНЯТТЯ ДЖЕРЕЛ ПРАВА ВАТИКАНУ

Запара Є.М., студ. 2 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Основною метою цієї роботи є дослідження особливостей джерел права Ватикану, з метою кращого розуміння правової природи Ватикану, а також симбіозу світської та духовної влади в руках глави держави – Папи Римського, що є надзвичайно актуальними питаннями, які цікавлять все більше людей – як віруючих, так і атеїстів.

Датою заснування Ватикану вважається 11 лютого 1929 р., а саме підписання Латеранського договору між Святим Престолом та Королівством Італії. До зазначеного договору, відносини між Церквою та країною регулювалися Законом Папських гарантій, який дозволяв Папі Римському автономію у межах Італії. Латеранський договір складався з трьох окремих документів, що включає двадцять сім статей та чотири додатки: угода про визнання Ватикану як незалежної держави, також відома як Договір про примирення; конкордат про церковно-державні відносини між міською державою та Італією; і фінансову конвенцію про ліквідацію фінансових вимог Святого Престолу до Італії. Метою Латеранських домовленостей було усунення розбіжностей між Ватиканом та Італією, досягнення остаточного врегулювання взаємовідносин між обома сторонами, забезпечення папі абсолютної незалежності та остаточне і безповоротне вирішення римського питання.

Того ж дня, коли був підписаний Латеранський договір Ватикан прийняв *конституцію* у формі шести конституційних (або основних) законів: Основний закон міста Ватикану; Закон про джерела права; Закон про права громадянства та проживання; Закон про адміністративну організацію; Закон про економічну, комерційну та професійну організацію; та Закон громадської безпеки.

Згідно з "Законом про джерела права", джерела Ватикану складаються з Кодексу канонічного права та законів, прийнятих для Ватикану Суверенним Понтифіком або будь-яким іншим делегованим органом влади. Стаття 3 цього закону також дозволяла використовувати італійське право, а також провінційне та муніципальне римське право, якщо вони не суперечать канонічному праву, нормам Латеранського Договору або божому закону. Конституційні закони були детально переглянуті у 2000 році. Новий закон, який набрав чинності 22 лютого 2001 року, в першу чергу, присвячений закріпленню повноважень та обов'язків уряду Ватикана. Він більш чітко розмежовує повноваження, делеговані законодавчій владі, та ті, що делеговані виконавчій владі. Новий Основний Закон не вплинув на цивільну судову систему, що значною мірою пояснюється останніми реформами. Окрім статей, що визначають обов'язки різних гілок влади, є статті, присвячені таким темам, як безпека, трудові спори, амністія та помилування, державний прапор.

Закони Верховного Понтифіка. Ватикан є унікальним державним утворенням, оскільки монарх держави є також духовним лідером Римо-католицької церкви у всьому світі. Як абсолютний монарх держави, Папа має повну законодавчу, виконавчу та судову владу. Папа Римський делегує більшість цих повноважень різноманітним органам у Ватикані, всі члени яких можуть бути призначені або усунені з посад на розсуд Папи. Закони Верховного Понтифіка, безпосередньо чи через делеговані повноваження одного з органів держави, можуть приймати різноманітні форми, включаючи апостольські конституції та конвенції чи угоди з іншими державами.

Кодекс канонічного права, часто згадується своєю латинською назвою, *Codex Iuris Canonici*, є кодифікованим представленням церковного богослов'я юридичною мовою. За словами Папи Іоанна Павла II, Кодекс канонічного права є «вираженням папської влади». Він також зазначив, що Кодекс є «головним законодавчим документом Церкви, заснованим на юридично-законодавчій спадщині Одкровення і традиції. . . незамінний інструмент для забезпечення порядку як в особистому, так і в суспільному житті, а також у діяльності Церкви».

Право Італії. Відповідно до статті 3 Закону про джерела права, передбачено додаткове застосування "законів, оприлюднених Королівством Італії". Стаття 3 також передбачає застосування загальних положень та місцевих постанов провінції та уряду Риму. Хоча це є вторинним, в порівнянні до законів Верховного Понтифіка та Кодексу канонічного права, значна частина роботи, що проводиться судовими органами Ватикану, проводиться шляхом застосування італійського закону. Однак, конституційні закони приділяють велику увагу тому, щоб італійське законодавство не застосовувалось у випадках, коли це може суперечити папському чи канонічному законодавству.

Отже, правова система Ватикану заснована на канонічному праві (*jus canonicum*), а також на законодавстві самого Ватикану та Італії. Дослідження джерел права Ватикану є складною задачею через переплетення законів держави з законами, які регулюють діяльність Римо-католицької церкви в особі Святого Престолу. Проте, враховуючи конституційну складову Ватикану та суверенні повноваження, надані Верховним Понтифіком, існує певна межа між церковною та державною владою. Таким чином, враховуючи унікальність Ватикану, як абсолютної монархії пов'язаної із здійсненням релігійних повноважень, джерела права Ватикану набувають самотності заснованої на канонічному праві.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Зубко Я.М., студ. 2 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: доц. О.В. Роговенко
Сумський НАУ

Гене́за конституційно-правового статусу глави держави в незалежній Україні та зміни у формі правління становить декілька етапів:

- 1) липень 1990 р. - грудень 1991 р. – орієнтованість на парламентську модель;
- 2) грудень 1991 р. - червень 1995 р. – зміна орієнтованості на президентсько-парламентську модель;
- 3) червень 1995 р. - 28 червня 1996 р. – формування направленості на президентську модель;
- 4) червень 1996 р. - грудень 2005 р. повернення орієнтованості на президентсько-парламентську модель;
- 5) січень 2006 р. – січень 2010 - орієнтованість на парламентсько-президентську модель.
- 6) січень 2010 р. – червень 2013 орієнтованість на президентсько-парламентську модель;
- 7) 2014 чергове зміщення до парламентсько-президентської моделі

Глава держави — це одноособовий орган державної влади, який займає центральне місце в системі органів державної влади та наділений функціями і повноваженнями, визначеними конституціями та окремими органічними законами. Правовий статус глави держави і його реальна роль в процесі здійснення влади залежить від форми правління і характеру державного режиму. Особливою проблемою є відсутність єдиного законодавчого акта, який би визначав особливості правового статусу Президента України.

Повноваження Президента України, які зазначені насамперед у ст. 106 Конституції України, для зручності аналізу можна систематизувати за такими групами:

По-перше, представницькі повноваження – повноваження із представництва держави у внутрішньо- та зовнішньополітичних відносинах. Представницькі повноваження глави держави – комплекс державно-владних повноважень у сфері здійснення відносин і представництва держави як на міжнародному рівні, так і в середині країни, механізм реалізації яких передбачений нормами національного і міжнародного права і зумовлений політико-правовим призначенням у механізмі держави, визначений Конституцією і законами України.

По-друге, повноваження глави держави у сфері державного управління, що визначені як встановлені й гарантовані конституційним законодавством його права та обов'язки щодо утворення, реорганізації, злиття, ліквідації, затвердження структури певних державних органів, визначення їх чисельності й мережі, а також вчинення дій щодо фізичних осіб, пов'язаних з призначенням, переведенням їх на посаду чи звільненням з посади, заповненням вакансії або надання згоди на вчинення наведених вище дій іншими суб'єктами. На думку окремих вчених даний вид повноважень може поділятися: за суб'єктним складом: щодо фізичних осіб, яких глава держави призначає чи звільняє з певної посади (йдеться про посадових осіб, якими є Прем'єр-міністр, Генеральний прокурор та ін.), та юридичних осіб публічного права, якими є органи державної влади (уряд, суди тощо); за функціональною спрямованістю: як правозастосовна діяльність, що полягає в заповненні уже існуючих органів публічної влади, вакантних посад, так й інституційна діяльність, що полягає в утвердженні нових державних органів чи посад – так званих конституційних інститутів, утворення яких здійснюється вперше; за гілками влади: глава держави наділений правом призначати вибори до законодавчого органу держави.

По-третє, найважливішими повноваженнями Президента в сфері правосуддя є здійснення права помилування; головування у вищих консультативних установах, що відають дисциплінарними і частково адміністративними питаннями, які відносяться до суддівського корпусу; призначення на судові чи вищі судові посади.

По-четверте, Президент України як глава держави наділений й іншими видами повноважень, а саме: нормотворчими, контрольними, повноваженнями глави держави щодо реалізації його правового статусу як верховного головнокомандувача, номінаційними (нагородження, присвоєння почесних звань, вирішення питань у сфері громадянства) тощо.

Юридична відповідальність глави держави – це вид соціальної відповідальності, яка полягає в застосуванні до нього передбачених законодавством санкцій, що забезпечуються у примусовому порядку державою. Президент може бути суб'єктом таких видів юридичної відповідальності, як конституційно-правова, цивільно-правова і кримінальна відповідальність

Долучаючись до думки Г. Задорожної, визначаємо необхідність забезпечення комплексної нормативної регламентації конституційно-правового статусу Президента України в цілому і комплексу його повноважень зокрема шляхом прийняття Закону України «Про Президента України», в якому мають бути врегульовані питання порядку зайняття поста Президента України, припинення повноважень Президента України, компетенція Президента України, організація діяльності та гарантії забезпечення діяльності Президента України. Також важливо наголосити на необхідності забезпечення співрозмірності сфери компетенції Президента України з його юридичною відповідальністю.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ

Івченко А.І., студ. 3 курсу с.т. ЮФ
Науковий керівник: В.Б.Бойко
Сумський НАУ

Доступність правосуддя – важливий принцип будь-якої демократичної та правової держави дотримання якого є однією з передумов утвердження судової гілки влади як повноцінного й самодостатнього механізму захисту прав і свобод людини. Міжнародною спільнотою через такі міжнародні організації, як Генеральна Асамблея ООН, Європейський суд з прав людини, Комітет Міністрів Ради Європи, приділяється значна увага розробці та запровадженню стандартів права на доступ до правосуддя. Цей принцип знайшов своє закріплення у багатьох міжнародних документах, зокрема опосередковано у ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод згідно з п. 1 якої кожний має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Аналогічне положення закріплене у п. 1 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та Конвенції про міжнародний доступ до правосуддя.

З метою чіткого і правильного розуміння та застосування ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод Комітетом Міністрів Ради Європи були розроблені ряд Рекомендацій, які не є обов'язковими, але мають важливе методологічне значення. Велике значення для забезпечення та реалізації права на доступ до правосуддя мають практика та рішення Європейського суду з прав людини, який є єдиним органом, правомочним тлумачити Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод.

Слід зазначити, що доступність правосуддя, як міжнародний стандарт, є багатоаспектним поняттям та включає наступні основні організаційні, правові та процесуальні складові:

1. Забезпечення раціональної територіальної юрисдикції судів. Даний елемент характеризує побудову системи судів загальної юрисдикції в контексті мережевого поширення судової юрисдикції на всю територію держави.

2. Розмежування судової юрисдикцій. Так Європейський суд з прав людини приділяє увагу питанням судової юрисдикції та розмежуванню її видів у контексті п. 1 ст. 6 та ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (про це йдеться в справі «Tserkva Sela Sosulivka v. Ukraine» (no. 37878/02, 28 February 2008, коли через те, що національні суди не могли визначитися із юрисдикційною приналежністю справи, особа взагалі була позбавлена права на доступ до суду) .

3. Стабільність судової системи, яка передбачає виконання умов стійкого функціонування, збереження її основної функції протягом тривалого часу. Суди не можуть змінювати встановлену інтерпретацію закону, оскільки цим порушується принцип обґрунтованості очікувань, передбачений законодавством ЄС і визнаний у практиці Європейського суду з прав людини.

4. Усунення фінансових перешкод доступу до правосуддя. Так Рекомендація № R 81(7) яка містить положення про спрощення та здешевлення судового розгляду. Резолюція № R 78(8) Комітету Міністрів Ради Європи про юридичну допомогу і консультації від 2.03.1978 р. рекомендує усунути економічні перешкоди доступу до правосуддя. Рекомендація № R (93) Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про ефективний доступ до закону і правосуддя для найбідніших верств населення (прийнята Комітетом Міністрів 8.01.1993 р.) зазначає, що судові витрати не повинні бути перешкодою для реалізації права на доступ до правосуддя.

5. Розумні строки процесу розгляду справи. Обґрунтованість тривалості провадження повинна оцінюватися з урахуванням конкретних обставин справи та критеріїв, викладених у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини, зокрема, складності справи та поведінки заявника та держорганів. На це звернув увагу Європейський суд з прав людини справі «Зяя проти Польщі» (заява № 45751/10) та інших справах.

6. Простота процедури розгляду справ. Держава повинна гарантувати простоту та зрозумілість судового процесу сторонам з огляду на їхні мовні, майнові, освітні особливості.

7. Заборона дискримінації права особи на доступ до правосуддя. Ст. 14 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод передбачає, що користування правами та свободами, визнаними в цій Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою. Також принцип недискримінації передбачений в ст.19 Європейської соціальної хартії від 3.05.1996 р., ст.4 Рамкової конвенції про захист національних меншин від 1.02. 1995 р.

Отже, міжнародні стандарти доступності правосуддя передбачають такий існуючий у державі та визначений її законами стан організації судової системи та юрисдикційної діяльності суду, який відповідає вимогам, закріпленим у міжнародно-правових актах з прав людини та судочинства, та задовольняє потребу суспільства у вирішенні юридичних справ, забезпечує кожному громадянину його конституційне право на судовий захист. На нашу думку, міжнародні стандарти мають важливе значення і повинні втілюватися на національному рівні незалежно від форми їх закріплення.

МЕЛІОРАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ ЇХ СТАНУ

Ігнатенко К., студ. 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Зменшення площі сільськогосподарських ґрунтів пов'язано з урбанізацією, ростом міст, населених пунктів, доріг, комунікацій, розвитком гірничої промисловості, відчуженням земель у зв'язку з розвитком гідроенергетики й іншими причинами.

Збільшення чисельності населення визначає необхідність зростання виробництва продовольчих товарів і сільськогосподарської сировини. Цього можна досягти при різкому зростанні родючості ґрунтів, збільшенні виходу продукції з одиниці площі. Останнє досягається за рахунок впровадження в практику землеробства досягнень селекції, хімізації, механізації, електрифікації, меліорації. [2;с. 51]

Меліорація земель — це комплекс гідротехнічних, культуртехнічних, хімічних, агротехнічних, агролісотехнічних, інших меліоративних заходів, що здійснюються з метою регулювання водного, теплового, повітряного і поживного режиму ґрунтів, збереження і підвищення їх родючості та формування екологічно збалансованої раціональної структури угідь. [3; с.3]

Від способу використання меліорованих земель залежить розвиток і функціонування України, так як земля це національне багатство.

Законом України "Про меліорацію земель" передбачено, що залежно від спрямування здійснюваних меліоративних заходів визначаються такі основні види меліорації земель: гідротехнічна, культур технічна, хімічна, агротехнічна, агролісотехнічна [3;с.8].

Площа зрошуваних земель становить 2,2 млн гектарів. Основна їх частина зосереджена в зоні Степу - 2,1 млн га, або 80 відсотків, у зоні Лісостепу зрошується 356 тис. га, на Поліссі - 11 тис. га. Частка зрошуваних земель щодо сільгоспугідь та орних земель становить відповідно 8,4 та 12,8 відсотків. - 11,1, у Донецькій - 9,4 відсотка.

Основні площі осушених земель знаходяться на Поліссі та в західних областях. Це 3,3 млн га, або близько 30% загальної площі сільгоспугідь, зокрема у Рівненській - 41%, Львівській – 39%, Волинській – 38%, Закарпатській – 37%, Івано-франківській – 31%, Житомирській – 25%.

Меліоровані землі, займаючи майже 14 відсотків загальної площі сільгоспугідь, забезпечували в докризові роки виробництво 20 відсотків продукції рослинництва (овочів – 60%, кормів – 28%, рису – 100%, льноволокна – 36%, зерна - 12,5 %) [1;с.20].

Тому зменшення родючості на меліорованих землях, особливо зрошуваних, спричинило до зменшення об'ємів виробництва.

Залежно від напрямку здійснюваних меліоративних заходів визначаються такі основні види меліорації земель: гідротехнічна, культуртехнічна, хімічна, агротехнічна, агролісотехнічна.

Забезпечення здійснення державної політики у сфері меліорації земель, підвищує родючість ґрунтів, забезпечує:

- раціональне використання земельних, водних, лісових та мінерально-сировинних ресурсів;
- захист землі від деградації, вітрової і водної ерозії;
- охорону ґрунтів від виснаження, засолення, заболочення, насичення пестицидами, нітратами, радіоактивними та іншими шкідливими речовинами, погіршення інженерно-геологічних властивостей;
- охорону поверхневих і підземних вод від забруднення та виснаження;
- запобігання негативному впливу меліоративних заходів на рослинний і тваринний світ, рибні запаси;

- збереження природних ландшафтів, територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, водно-болотних угідь міжнародного значення, територій, що підлягають особливій охороні. [3;с.11]

Ефективна діяльність меліоративного комплексу неможлива без наявності необхідної кількості основних засобів (водогосподарських систем, водопроводів тощо), які є одним з визначальних факторів, щоб водне господарство в повному обсязі виконувало свої функції. Крім того, зношеність основних засобів призводить до значних понаднормативних втрат води, викликає велику кількість аварій та поломок, що спричиняють значні втрати води та простої, які в кінцевому результаті не дозволили досягти запланованих цілей [1;с.23]. Враховуючи вищесказане слід зазначити, що в сучасній державній політиці має місце забезпечення ефективних та дієвих заходів по відновлення та покращенню земель, так як це один із стратегічних планів держави щодо раціонального використання та відновлюваних процесів якості землі.

Література:

1. Гідротехнічні споруди. Підручник для вузів [Текст] / За редакцією А.Ф. Дмитрієва. Вид-во Рівненського державного технічного університету, 1999 р.-328с.
2. Дейнега М. Правове регулювання меліорації земель сільськогосподарського призначення в Україні: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право». К., 2012. 19 с.
3. Закон України від 14.01.2000 № 1389XIV "Про меліорацію земель".

ПІДГОТОВКА ДО ЗАПУСКУ ВІЛЬНОГО РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Ізюменко І.М. студ. 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Запуск вільного ринку землі фіналізує процес передачі земель громадам. У парламенті оприлюднили проект закону про вільний ринок землі. Тож не за горами зняття мораторію на продаж землі. Процес передачі ж земель у розпорядження громадам обговорюють в основному лише з боку розробки законодавчих механізмів. Так, це досить важливе питання, але не менш важливим є вивчення стану земель, які передаються. Від чого залежатиме ціна землі, яку суму можуть отримати громади для власного територіального розвитку?

Усі говорять, що відштовхуватися необхідно від грошової оцінки земель, яка враховує бали бонітету ґрунтів. Відомо, що широкомасштабне обстеження ґрунтів було проведено більш ніж 50 років тому. До цього процесу була залучена сила-силенна фахівців: агрохіміків, ґрунтознавців, землевпорядників, картографів, технічних працівників. У сучасних умовах також проводяться агрохімічні аналізи ґрунтів, проте лише на окремі ділянки, або їхні частини. Результати таких аналізів не завжди є достовірними через недосконалість або не дотримання методики відбору ґрунтових зразків [1].

Попри наявність широких сучасних методів дослідження ґрунтів – дистанційного зондування, використання ГІС, публічна кадастрова карта чи карта НГО навряд чи може конкурувати з картографічними зображеннями 1957-1961 років. Стан земель змінився не в кращий бік. Питання підвищення родючості стоїть досить гостро.

Площа деградованих земель в Україні щорічно збільшується майже на 100 тис. га.

На даний час водній і вітровій ерозії піддається близько 20 млн га. В поліських регіонах загальна площа еродованих земель становить 674,5 тис. га, з них середньо- і сильноеродованих — 5%. У межах Лісостепової частини території країни ці цифри значно більші.

За даними вчених, урожайність культур знижується від 15% на слабоеродованих землях до 50% на сильноеродованих.

Яку землю отримують громади? Процес передачі державної землі громадам повинен включати якісну оновлену складову земель та містити у своєму алгоритмі дослідження стану ґрунтів.

Також болючим є питання наявного складу угідь, які плануються до передачі в ОТГ. Як показали проведені по інвентаризації роботи в межах кількох сільських рад Житомирщини: що є на папері й насправді на місцевості – велика різниця. Чи не отримують ОТГ гарненькі блюдця боліт, або зарослі чагарників? А якщо повезе – лісові масиви замість полів? А як бути з забрудненими радіонуклідами територіями, як розпоряджатися таким спадком [2]?

Загальна площа забруднених в Україні земель становить 7,4 млн. га. Зокрема, в Житомирській області – 326,8 тис. га, з них щільністю менше 5 Кі/км² – 84%, 5-15 Кі/км² – 13%, понад 15 Кі/км² – 3% [1].

Ці питання не можна оминати також під час створення єдиної електронної бази даних про земельні ділянки. Якість землі та її агроекологічний стан мають бути включені в основні реєстри країни та бути доступними для всіх відомств.

Господар має право знати все про свою землю.

Нажаль, зараз використовують необліковані землі задля своїх потреб, наприклад, За результатами супутникової зйомки було виявлено, що обсяг посівних площ в Україні ще у 2017 році був на 2 млн. га більше, ніж за даними офіційної статистики.

Окрім того, аналіз супутникових даних дозволив виявити, що у низці областей розходження між офіційними даними статистики та супутниковими даними щодо площ, на яких вирощують озимий ріпак, подекуди сягають майже 20%. Наявність таких «необлікованих» земель свідчить і про масштаби їх «тіньового обробітку», і про обсяги недоотримуваних місцевими громадами податків.

У країнах Європейського Союзу прийнято низку прогресивних заходів з вироблення єдиної стратегічної екологічної політики і зближення підходів у методології і практиці контролю за станом природного середовища в області моніторингу ґрунтів, оскільки не може бути сприятливого навколишнього природного середовища і стійкого землекористування без добре організованого моніторингу ґрунтів [1].

Література:

1. <http://zemvisnuk.com.ua/news/propozits-vchenikh>
2. <https://menr.gov.ua/files/docs/Reg.report/%D0%A0%D0%B5%D0%B3.%D0%B4%D0%BE%D0%BF.%D0%A1%D1%83%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.2016.pdf>

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ 2019: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Карпик Ю.А, студ.1 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: В.В. Нежевело
Сумський НАУ

Президентські та парламентські вибори 2019 року перенесли Україну в нову політичну реальність, де цілком можливим стає здійснення багатьох незрілих реформ, насамперед, земельної. Сьогодні, у кожного другого громадянина на слуху інформація про реформування земельних відносин в аспекті скасування мораторію на купівлю-продаж близько 42,7 мільйонів га земель, одних із найродючіших у Європі чи й світі, а також відкриття повного ринку сільськогосподарських земель.

Питання власності на землю було та залишається гострим та спекулятивним, оскільки уособлює в собі одночасно суспільні страхи та бізнес інтереси. Тож за 28 років, з яких 17 в умовах дії мораторію, аграрний сектор України сформувався на базі механізму оренди земель та земельних часток (паїв). Водночас, питання соціальної напруженості в очікуванні перерозподілу аграрного ринку у зв'язку зі скасуванням режиму «мораторних» земель з кожним роком тільки загострювалось.

Особливих обертів питання скасування діючого мораторію на відчуження земель та відкриття ринку набрало з серпня 2019 року, коли Президент України Володимир Зеленський заявив про такий намір Уряду України. Тому, політичні сили, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (далі – Мінекономіки), Уряд нашої держави, спільно з Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру, почали активно формувати необхідні механізми та законодавчий алгоритм, що загалом дозволять навести лад в земельній сфері, а також сприятимуть ефективному запуску земельного ринку, з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду.

Так, 20.09.2019 року на сайті Мінекономіки України був опублікований проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель с/г призначення». Повне введення в дію цього документа заплановане на 01.10.2020 року. Даним законопроектом визначається суб'єктний склад осіб, які можуть набувати право власності на земельні ділянки с/г призначення: громадяни України, територіальні громади, держава, юридичні особи України та іноземні громадяни і особи без громадянства у разі набуття права власності в порядку спадкування (які зобов'язані відчужувати ділянку протягом року); встановлюється мінімальна стартова ціна продажу земельних ділянок державної та комунальної власності на земельних торгах на рівні не нижче нормативної грошової оцінки; встановлюється обмеження на сукупну площу земельних ділянок с/г призначення, яка може перебувати у власності громадянина і юридичної особи та пов'язаних з нею осіб; забезпечується переважне право орендаря на купівлю земельної ділянки; забезпечується право громадян на викуп земельних ділянок для ведення селянського (фермерського) господарства, які їм належать на праві постійного користування та праві довічного успадкованого володіння.

Фактично, автори законопроекту вважають, що негайне відкриття ринку землі призведе до економічного, інвестиційного зростання України, адже, по-перше, податок від купівлі-продажу земельних ділянок зможе значно наповнити державний бюджет, по-друге, така реформа приверне увагу іноземного інвестора.

Та спеціалісти, зокрема правники, аграрії та земельні експерти відстоюють позицію, що явним перебільшенням є сподівання Уряду на те, що забезпечення обігу земель с/г призначення допоможе урівноважити економічний стан країни та забезпечить міцне, стійке майбутнє. Одним з аргументів такої позиції є те, що дана земельна реформа не забезпечить вільні та демократичні ринкові відносини, адже є ризик, що більшість земель с/г призначення будуть скуплені монополістами, тобто великими агрохолдингами або іншими заможними суб'єктами, що значно обтяжить діяльність невеликих фермерських господарств. По-друге, є загроза територіальній цілісності України, адже якщо велика частина земельної ділянки виявиться в руках іноземної особи (в обхід всім застереженням авторів реформи), то чи не призведе це до спроб ведення автономії або до інших подібних дій, метою яких є відчуження території...

Таким чином, враховуючи неоднозначні погляди навіть у нормативно-правовому забезпеченні відкриття ринку земель, дискусії щодо даного питання знову загострилися.

Згідно з опитуванням, проведеним соціологічною групою Рейтинг, станом на 2019 рік, підтримують відкриття ринку землі 19% опитаних, 73% - проти цієї ініціативи, 8% - не визначились.

Дослідивши тему формування нової хвилі відкриття ринку земель с/г призначення в Україні, можна здійснити висновки, що земельна реформа в даному аспекті повинна відбутись і це неминуча подія, але при цьому слід врахувати безліч факторів та питань, що значно вплинуть на майбутнє нашої країни. Зокрема, це встановлення реальних обмежень щодо купівлі земель с/г призначення «в одні руки» (враховуючи всі можливі нівелювання на цьому питанні), що унеможливить існування монополістичних поглядів у земельній сфері. Це також встановлення чітких правил гри, які унеможливлять вчинення свого роду «обходу норм права». Крім того, ринок земель має бути обмеженим, адже ми повинні пам'ятати, що земля – це національне багатство і головний капітал українського народу, який ми повинні зберегти для майбутніх поколінь.

ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАСЛІДКИ РЕФОРМУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Карпик Ю.А., студ. 1м курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Особливе значення для формування правової культури українського суспільства, як необхідного компонента соціального прогресу має юридична освіта. Під впливом юридичної освіти відбувається впровадження сучасних правових ідей та гуманістичних цінностей. Юридична освіта є показником того, що суспільна свідомість в Україні рухається в бік визнання ідеї правової держави, законності, правопорядку. Розвиток юридичної освіти сприяє формуванню «соціального прошарку» юристів, що оволоділи необхідними знаннями й здатні до підготовки та реалізації реформ у політико-правовій системі нашої держави.

Питання реформування юридичної освіти в Україні стало особливо актуальним за останні 3-4 роки, про що активно пропагують експерти соціальних, наукових, освітніх, правових сфер.

Особливих обертів питання реформування вітчизняної юридичної освіти набуло у липні 2016 року, коли два міністерства – Міністерство освіти і науки України та Міністерство юстиції України утворило Робочу групу з розробки Концепції розвитку юридичної освіти в Україні.

Найбільшу реакцію правової спільноти викликав проект закону «Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії», який визначає засади юридичної (правничої) освіти, а також встановлює механізми оцінювання якості юридичної (правничої) освіти та загального доступу до правничої професії. Зокрема, законом передбачалось: запровадження «наскрізної» моделі здобуття юридичної освіти; запровадження Стандарту юридичної освіти та Стандарту освітньої діяльності для правничих шкіл; збільшення ролі практичної підготовки під час здобуття юридичної освіти; створення системи оцінювання правничих шкіл; визначення принципів правничої професії та доступу до неї; запровадження єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності «Право»; започаткування самоврядування правничих шкіл.

Однак, невідповідність законопроекту нормам Конституції України, нормам чинного законодавства України, обмеження доступу до правничої професії, повна зміна організації навчання у частині визначення рівнів освіти, форм навчання та статусу ВНЗ, порушення у законопроекті правил нормотворчої техніки стали вагомими причинами зняття з розгляду даного Законопроекту. Проте, обуреність суспільства не зупинила на шляху до реформування юридичної освіти. Наразі, все ж таки «боротьбу за життя» веде Концепція розвитку юридичної освіти.

Представники правової та освітньої сфер відстоюють позицію, що існуючі проблеми в сучасному просторі юридичної освіти можливо розв'язати шляхом проведення комплексної реформи юридичної освіти, включаючи навчання впродовж життя, що полягатиме у системному підході до зміни структури, змісту, організації та методів навчання, суттєве посилення в освітніх програмах практичної складової.

Аналізуючи погляди науковців, освітян, студентів та практиків потрібно зазначити, що, студенти юридичних навчальних закладів взагалі вважають, що реформувати потрібно внутрішню систему забезпечення якості освіти і пропонують збільшити кількість soft skills і світоглядних предметів, а також практичних занять і практики; необхідність ресурсної підтримки муктортів; реальна вибірковість предметів, тощо. Практики вважають, що юристів слід, по-перше, залучати до складання викладацьких програм, а по-друге, вони самі можуть викладати якусь частину певного курсу. Крім того, слід змінити систему оцінювання та мотивації студента. А от науковці і освітяни вважають, що концепція реформи юридичної освіти мала б дати відповідь на питання яким чином реально долучити практиків до освіти не на один курс чи лекцію, а системно та який дійсно має бути баланс, у годинах чи процентах, між теоретичною підготовкою студента у ВЗО та його стажуванням у юридичній фірмі.

Загалом, варіюють наступні погляди, щодо реформування юридичної освіти: по-перше, необхідно оцінювати реалії юридичного ринку і глобальні тренди; по-друге, слід чітко розуміти, що саме практикою людина повинна підкріплювати теоретичний багаж знань, наданою їй в навчальному середовищі. Так, чітка стратегія реформування юридичної освіти має з'явитись в Україні, але чи має український законодавець в такому процесі самостійно, авторитарно розробляти нововведення, якщо під рукою є безліч ідей, думок та досвіду, які можуть значно підвищити запланований результат? На наш погляд, законодавець вкрай необхідна допомога в реалізації реформи юридичної освіти, це аргументується, по-перше, відсутністю потужного та якісного нормативно-правового акту, який би відповідав усім потребам юридичного сьогодення, по-друге, низький рівень знань в навчальному середовищі, який спостерігається за результатами тих чи інших систем оцінювання. Нам усім, суддям, адвокатам, прокурорам, професорам, викладачам, студентам та законодавцю слід об'єднатися та на основі взаємної та плідної праці сформувавши чітку стратегію розвитку, яка повністю вирішить проблеми юридичної освіти в Україні.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ

Кендюшенко Г., студ. 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

В умовах сьогодення, українські землі використовуються нераціонально, що призводить до великих збитків, як фінансового, так і природного характеру. Тому є потреба нагляду для своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів [1].

На перший погляд, Україна має надзвичайно розгалужене нормативно-правове регулювання моніторингу земель. Зокрема, основу такого регулювання становлять:

- Земельні кодекси України від 18.12.1990 № 561-XII, 13.03.1992 № 2196-XII та 25.10.2001 № 2768-III;
- Положення про моніторинг земель, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 р. № 661;
- Положення про моніторинг ґрунтів на землях сільгосппризначення, затверджене наказом Міністерства аграрної політики України від 26.02.2004 р. № 383/8982;
- Інструкція з організації та здійснення моніторингу зрошувальних та осушувальних земель, затверджена наказом Держкомітету України по водному господарству від 16.04.2008 р. № 108;
- Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону земель», «Про меліорацію земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель» та інші законодавчі акти [1,2,3].

Для підвищення якості та ефективності управління земельними ресурсами є важливим, аби місцеві громади та власники земельних паїв змогли отримати максимальний зиск від власної землі після впровадження земельного ринку. Вітчизняне нормативно-правове забезпечення моніторингу земель потребує перегляду та вдосконалення. Слід відмітити, що запроваджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 № 639 пілотний проект щодо проведення моніторингу земельних відносин не може вважатися складовою моніторингу земель в Україні, оскільки як за метою, так і завданнями та принципами, він не спрямований на здійснення спостережень за станом земель і, натомість, передбачає лише опрацювання інформації про володіння, користування і розпорядження земельними ділянками в рамках міжвідомчої інформаційної взаємодії [2].

У Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 22) констатується, що з метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища. Спостереження за його станом, рівнем його забруднення здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, іншими спеціально уповноваженими державними органами, а також підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища.

На сьогоднішній день в багатьох країнах ЄС активізовано роботу з моніторингу ґрунтів у зв'язку з проголошенням ЄС нової ґрунтової політики, в якій зазначено, що ґрунт, як найважливіший компонент навколишнього середовища, виявився незаслужено забутим і непопулярним порівняно з водою і повітрям. Вирішення проблем моніторингу довкілля і зокрема земель і ґрунтів, в Україні знайшли своє відображення в різних законодавчих актах, урядових і відомчих постановках.

Матеріали моніторингу земель мають стати основою для оперативного здійснення заходів державного, самоврядного та громадського контролю (нагляду) за використанням та охороною земель, у т.ч. правопорушень, що пов'язані із використанням земель за нецільовим призначенням, зняттям родючого шару ґрунту без спеціального дозволу, самовільним відхиленням від документації із землеустрою, незаконним будівництвом, видобутком корисних копалин, лісо та водокористуванням тощо [1].

Необхідною передумовою удосконалення системи моніторингу земель як складової державного моніторингу довкілля має стати запровадження окремої бюджетної програми «Моніторинг земель» у Державному бюджеті України, що передбачатиме фінансування заходів зі створення та підтримання комплексної системи спостережень, постачання геопросторових даних, розроблення та удосконалення програмного забезпечення, інформаційної взаємодії з органами, що здійснюють державний контроль (нагляд) у сфері природокористування, опублікування даних моніторингу.

Література:

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF>
2. <https://zakarpattya.net.ua/News/193292-Na-Zakarpatti-suputnykova-ziomka-poliv-vyiyavla-neoblikovani-positvy-ozymoho-ripaku>
3. <http://zemvisnuk.com.ua/news/propozits-vchenikh>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Кіреєв С.О., студ. 3 ст курсу ЮФ
Науковий керівник: І.О. Кравченко
Сумський НАУ

Наприкінці 2017 року набули чинності довгоочікувані зміни до процесуального законодавства України, серед яких найбільш інноваційною стало запровадження процедури врегулювання спору за участю судді. В Україні це нововведення наразі перебуває на етапі свого формування та безпосереднього розвитку в практичній площині. Водночас у таких країнах, як Німеччина, Австрія, Велика Британія, США судова медіація вже досить тривалий час успішно працює, а результати практики її застосування свідчать про беззаперечну ефективність цієї процедури примирення конфліктуючих сторін.

Вирішення спору за участю судді є спеціальною судовою (а не позасудовою) процедурою, що проводиться за правилами Кодексу адміністративного судочинства. Її застосування допускається за наявності кількох умов.

Насамперед це згода всіх сторін спору. Законодавець не передбачає необхідності надання згоди на врегулювання спору за участю судді третіми особами. Але така позиція законодавця видається суперечливою, адже треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, залучаються до участі у справі, якщо рішення суду може вплинути на їхні права або обов'язки. Відповідно, на їхні права або обов'язки можуть вплинути і умови примирення.

Також вирішення спору за участю судді допускається лише до початку розгляду справи по суті та у передбачених законом категоріях справ. Законодавець дозволяє використовувати вказаний процесуальний інститут у всіх справах, крім визначених гл.11 розд.II КАС (за винятком справ, указаних у ст.267 цього кодексу, та типових справ).

Одна з обов'язкових умов є відсутність у справі третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.

Чітке визначення умов урегулювання спору за участю судді, форм (спільні та закриті наради) та процедури у поєднанні з несплатою судового збору за зазначену процедуру тощо має сприяти її активному використанню. Але на практиці такий інститут в адміністративному процесі майже не застосовується, а якщо і застосовується то є неефективним.

Однією з причин, що не сприяють вирішенню спору за участю судді, є визначення законом часових обмежень. Так, законодавець дозволяє цю процедуру лише до початку розгляду справи по суті та протягом не більш як 30 днів з дня постановлення ухвали про її проведення. Зрозуміло, що такі обмеження гальмують ефективне функціонування вказаного інституту. Адже досить часто питання щодо можливості примирення виникає саме під час розгляду справи по суті, після з'ясування її обставин, заслуховування учасників тощо.

Також досі незрозуміло, чому законодавець обмежився можливістю вирішення спору за участю судді лише у суді першої інстанції та не передбачив цього на стадіях апеляції та касації.

На перший погляд, установлення таких строків повинне спонукати учасників до оперативного вирішення спору та запобігати затягуванню розгляду справи. Натомість видається, що таке обмеження не сприятиме ефективному застосуванню інституту вирішення спору за участю судді, що обумовлено значною завантаженістю та зайнятістю суддів адміністративних місцевих судів. І це може негативно впливати на якість вирішення спору, наслідком чого можуть бути швидке поверхове проведення процедури, неможливість її перенесення на іншу дату в межах 30-денного строку тощо.

Як свідчить практика для мирного вирішення спору сторонами самостійно недостатньо 30 днів. Тому доцільно дати суду можливість продовжити цей строк, але за наявності згоди на це усіх сторін спору та третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Очевидно, що за відсутності згоди хоча б одного з учасників справи продовження строку свідчитиме про затягування розгляду.

Відсутність у багатьох суддів спеціальних знань та навичок «судді-медіатора» являється однією з можливих причин нечастого застосування даного процесуального інституту. І, хоча в Україні відповідні навчання проводять часто, не всі судді беруть участь у таких тренінгах. Насамперед це обумовлено тим, що законодавець не вимагає від суддів наявності спеціальної підготовки та навичок урегулювання спорів за їхньою участю.

Отже, сьогодні інститут урегулювання адміністративного спору за участю судді є неефективним, що обумовлено насамперед недосконалістю чинного законодавства. Зокрема, правового регулювання потребують питання збільшення строків, можливості проведення цієї процедури в судах апеляційної та касаційної інстанцій, розширення повноважень державних органів тощо.

MEETING THE REQUIREMENTS OF THE EUROPEAN SOCIAL CHARTER (REVISED) IN UKRAINE

Kyrychenko V.O., stud. 2nd course LF, specialty "International Law"
Scientific supervisor: PhD, associate prof. Klietsova N.V.
Sumy NAU

According to the Law of Ukraine "On Ratification of the European Social Charter (Revised)", Ukraine has been a party to the European Social Charter since 2006. The signatory governments have pledged to secure the civil and political rights set out in this document for their populations. This article is aimed at examining the gaps in the Law of Ukraine "On Ratification of the European Social Charter (Revised)" and how to overcome them. Carefully studying the document of the Law of Ukraine on the adoption of the Charter, it can be noticed that this Law does not contain the following points: Article 12, paragraphs 1 and 2, Article 13, Article 19, Article 25, Article 31, paragraph 3.

Considering the fact that Ukraine is on the verge of full disclosure of labor and economic potential, it still remains an attractive country for foreigners. The large business opportunities and the wide industrial potential each year cause a large influx of immigrants. It should admit that the issue of immigration in Ukraine is regulated by the Constitution of Ukraine, the Law "On Immigration" and other normative legal acts. In Ukraine, immigration permits are granted within the limits of the immigration quota. In particular, there are nine quota categories for immigrants, including science and culture, highly skilled professionals and workers, individuals who have made foreign investments in the Ukrainian economy in foreign currency for at least 100,000 \$, persons who are full-fledged siblings, grandfathers or grandmother, grandson, or granddaughter of Ukrainian citizens, formerly resident citizens of Ukraine, parents, spouse, immigrant wife and his/her minor children, persons who have resided continuously on the territory of Ukraine for 3 years from the date of establishment ting their status to victims of trafficking of people, people who have served in the Armed Forces of Ukraine three years or more.

That's why Article 19 of the Social Charter, which deals with the right of migrant workers and their families concerning the protection and assistance, is of particular relevance. It states that in order to ensure the effective exercise of the right of migrant workers and their families to the protection and assistance in the territory of any State of any other Party, the Parties undertake: 1) assistance to workers, in particular in obtaining accurate information, and to take within the framework of national laws and regulations all appropriate measures to prevent misinformation regarding emigration and immigration; 2) take appropriate measures within their jurisdiction to facilitate the departure, relocation and reception of such workers and members of their families, and to provide, within their jurisdiction, appropriate medical services during their relocation; 3) promote, where appropriate, cooperation between public and private social services in the countries of emigration and immigration; 4) to provide to such workers, when lawfully in their territory, if such matters are governed by laws or regulations or subject to control by the administrative authorities, a regime no less favorable than that accorded to their own nationals in so far as it concerns them; issues such as: remuneration and other conditions of employment and employment; trade union membership and collective bargaining; dwelling; 5) to provide such workers, when lawfully in their territory, with a regime no less favorable than that accorded to their own nationals in respect of work-related taxes, fees or contributions in respect of working persons; 6) promote, as far as possible, the reunification of a family of a foreign worker who is authorized to reside in the relevant territory; 7) to provide such workers, when legally in their territories, with a regime no less favorable than that accorded to their own nationals in respect of the administration of justice on the matters referred to in this article; 8) to ensure that such workers, when they reside in the territory of their States on a legitimate basis, are not expelled unless they threaten national security or do not harm state interests or public morals; 9) allow the transfer of such portions of the income and savings of migrant workers as the latter may require to the extent provided for by law; 10) extend the protection and assistance provided for in this article to migrants engaged in self-employed activity, to the extent that such provisions may apply; 11) to promote the teaching of the national language of the host State or, if several, one of these languages by migrant workers and their families; 12) to promote, as far as possible, the teaching of the mother tongue of migrant workers to their children.

Today, the Cabinet of Ministers of Ukraine sets quotas, recognizes the procedure for granting an immigration permit, approves a model of a permanent residence permit, rules and procedure for its registration and issuance. Central executive bodies organize work with immigrants, keep records of persons.

However, along with this legislation, Ukraine does not provide for the support and provision of free services by immigrants who would provide legal and information assistance. Ukraine does not provide immigrants with adequate working conditions and does not provide them with housing. However, all of this is foreseen in the Article 19 of the European Social Charter and forces Ukraine to comply with these conditions.

ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД РОБІТ ГЕОДЕЗИЧНОГО МОНІТОРИНГУ

Кішінець О.В., студ. 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

При будівництві об'єктів нерухомості необхідно проводити безліч робіт, але невід'ємним компонентом даної діяльності є геодезичний моніторинг. Це свого роду проведення спостережень за деформаціями будівель під час проведення будівельного процесу. Такий моніторинг дозволяє визначити також причини утворення цих відхилень, та зазирнути наперед визначаючи ступінь прогресивності розвитку їх, а також вжити відповідні заходи для того, щоб не допустити критичних ситуацій, які можуть призвести до непоправних наслідків [1].

Загалом, нова будівля після закінчення будівництва протягом певного часу дає осадку, що вважається цілком нормальним процесом.

Термін "осідання споруди" у науці – геодезія має на увазі під собою зниження деяких точок зведеного об'єкта, яке викликає крен будинку, а в деяких випадках, повне його руйнування. Щоб цього уникнути необхідно проведення такої роботи, як геодезичний моніторинг, який дозволить виявити розміреність осад точок споруди. Дані роботи проводяться не тільки для будівель, які знаходяться в процесі будівництва, але також і для будинків, що знаходяться поблизу будівельного майданчика.

Геодезичний моніторинг представляє собою цілу сукупність процесів, які направлені на контроль і постійне спостереження за станом конструкції, як під час будівництва, так і після введення її в експлуатацію. Основна мета спостереження - це деформаційні процеси об'єкта. Ступінь деформації та інші показники досліджуються шляхом їх вимірювання. Ці вимірювання фіксуються, а потім обробляються і аналізуються [1,2,3].

Тобто найважливішою складовою геодезичного моніторингу є геодезичні спостереження за деформаціями будівель. Вони здійснюються за допомогою використання спеціальних геодезичних приладів, які дозволяють проводити з максимальною точністю геометричне нівелювання. Для проведення геодезичного нагляду здійснюють закладання спеціальних марок і реперів по всьому периметру досліджуваного об'єкта. При кожному циклі вимірювань віднімається різниця висотних відміток цих марок. Отримані дані дозволяють проаналізувати відхилення, стрімкість зміни їх значень.

Якщо детально розглядати склад геодезичних робіт при вимірюванні зрушень, осад і деформацій, то можна виділити такі процеси як: розробка методів і визначення періодів вимірювання зсувів, осад і деформацій; розробка схеми, методів і програми застосування планових і висотних опорних мереж; розробка конструкцій геодезичних знаків; розробка періодів і методів перевірки стану знаків опорної мережі; закладка знаків; вимірювання для створення опорної мережі (триангуляція, полігонометрія, геометричне нівелювання); вимірювання величини горизонтальних і вертикальних зсувів, величин крену і перенесення споруди, тріщини і вимірювання їх розмірів [3].

Важливу роль у всьому цьому процесі відіграє опорна геодезична мережа реперів і точок. Слід враховувати дуже важливий момент: пункти мережі повинні знаходитися поза зоною впливу осідань.

Моніторинг також може проводитися з допомогою електронного тахеометра. Він використовується в тому випадку, коли видно тріщини на стінах споруди. Дуже важливо, щоб дані спостереження здійснювали кваліфіковані геодезисти, які мають великий досвід роботи, а також володіють спеціальними навичками і знаннями, завдяки яким роботи виконуються якісно і оперативно. Слід відмітити, що вимірювання деформацій будівель і споруд носять систематичний характер, періодичність виконання яких проводиться один раз на місяць. Періодичність може варіюватися в залежності від етапів будівництва [2].

При вимірах деформацій з високою точністю, використовують ретельно вивірені високоточні нівеліри типу Н-05, штрихові інварні або спеціальні малогабаритні рейки і високоточні теодоліти типу ЗТ2 і рівно точні їм тахеометри, що дозволяє виконувати вимірювання з мінімальною похибкою, адже якість моніторингу є дуже важливим моментом, помітити навіть найменше відхилення від норми і точно зафіксувати - ось завдання, яке стоїть перед геодезистами.

Отже, геодезичний моніторинг являє собою комплекс геодезичних робіт та систематичних спостережень за динамікою розвитку деформацій в період будівництва та експлуатації будівництва. Даний процес відіграє одну з найважливіших ролей в процесі будівництва того чи іншого об'єкта, основним завданням якого є вимірювання зрушень, осад і деформацій.

Література:

1. ДБН В.1.3-2: 2010 «Геодезичні роботи в будівництві» Глава 8.
2. ДБН В.1.2-12: 2008 «Будівництво в умовах ущільненої забудови. Вимоги безпеки» Глава 8
3. ДБН В.1.2-5: 2007 «Науково-технічний супровід будівельних об'єктів»

СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ КОНКУБІНАТУ

Коваленко А., студ 4 курсу Право
Науковий керівник: І.В. Майорова
Коледж СНАУ

Мало хто з людей в Україні взагалі знає значення слова «конкубінат». У римському праві це поняття означало не заснування родини, а задоволення статевого потягу. Незважаючи на свою розповсюдженість, конкубінат не тягнув за собою правових наслідків: жінка не поділяла суспільного становлення співмешканця, який у цей час міг бути у шлюбі, в той час як перебування в конкубінатному шлюбі розглядалося як зрада.

У наш час поняття конкубінату трохи осучаснили і ним вважають співжиття жінки і чоловіка з наміром встановити шлюбні відносини. У сучасному законодавстві, а саме статтю 21 СК України визначено, що шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований в органі державної реєстрації актів цивільного стану. Далі, у пункті 2 цієї статті говориться, що якщо жінка з чоловіком проживають разом без документа що засвідчує шлюб, це не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя.

Цікавим фактом вважається, що в прилеглих до України країнах, поняття шлюбу відповідно до їх внутрішнього законодавства, як правило йде врозріз з його європейським баченням. Єдина прикордонна з Україною держава, у законодавстві якої передбачені правові наслідки співжиття жінки та чоловіка без реєстрації шлюбу, є Угорщина, хоча й вона не являється новатором у цій сфері.

Перша держава, на законодавчому рівні якої було визнано та врегульовано відносини фактичного подружжя, прийнявши в 1987 році Закон «Про конкубінат», є Швеція. У даному нормативному акті передбачається поділ спільного житла та рухомого майна, придбаного для спільного користування, на рівні частини. Швеція, маючи вже п'ятнадцятирічний досвід законодавчого регулювання фактичних шлюбних відносин та їх наслідків, не лише не відмовилася, а навпаки удосконалила даний правовий інститут, прийнявши першого липня 2003 року нову редакцію Закону «Про співжиття». Відповідно до статті 3 Закону Швеції «Про конкубінат», майно, що використовується для спільного проживання та побуту, знаходиться в спільній сумісній власності фактичного подружжя, якщо воно було придбане для спільного використання. На сьогоднішній день саме ця країна вважається лідером серед європейських країн за кількістю сімейних союзів, що живуть без офіційної реєстрації шлюбних відносин.

Законодавство України визнає правові наслідки фактичного шлюбу, встановивши на рівні законодавства принцип, згідно з яким майно що придбане в період спільного проживання, належить фактичному подружжю на праві спільної сумісної власності. Навіть більше, у відношенні придбаного майна за час спільного проживання діють норми, які регулюють право власності подружжя, що зареєстрували свій шлюб у передбаченому законом порядку, якщо інше не встановлено договором між ними. Якщо жінка та чоловік укладають письмовий договір, у якому врегульовуються майнові права, права спільної сумісної власності в такому союзі не виникає. Так, у статті 74 Сімейного кодексу України зазначається, що якщо чоловік та жінка проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними.

Сьогодні існування випадків спільного проживання чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу, зустрічається все частіше, але існують певні проблеми:

- у визначенні майнових прав конкубінатного подружжя;
- у отриманні прав на виховання дитини, після припинення співжиття чоловіка та жінки.

Немає нічого дивного, що сучасне суспільство диктує свої тенденції і необхідність молодих пар перед офіційною реєстрацією своїх відносин та створенням сім'ї випробувати один одного, впевнитись у дійсності своїх почуттів. Однак, давайте дивитись правді у очі, ані конкубінат, ані офіційний шлюб ніколи не дадуть вам гарантій довговічності союзу. Вирішити питання в сфері сімейного права, а якщо точніше в сфері шлюбних відносин, ні з допомогою Сімейного кодексу, ні з допомогою інших нормативно-правових актів неможливо.

Легалізувати конкубінат в Україні не прикладі європейських країн дуже просто, але спочатку потрібно розібратися яка істинна мотивація людей, які відмовляються від традиційних форм співжиття чоловіка та жінки в цивілізованому суспільстві, даючи перевагу конкубінатному шлюбу? Конкубінат, закріплений на законодавчому рівні все ж усуватиме функцію запобігання шлюбу, а офіційний шлюб завжди буде дієвим механізмом захисту прав чоловіка, жінки та дитини.

Кохання часто затьмарює розум, але перед прийняттям рішення проживати спільно чи ні, важливо звернути увагу на щирість, добросовісність своєї другої половинки, щоб так «романтичні» стосунки болісно не закінчилися.

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ В СТЯГНЕННІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Коваленко А. С. студ.3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Т.О. Чернадчук
Сумський НАУ

Якщо розглядати податкову систему України в цілому, то податок на додану вартість (ПДВ) заслуговує на найбільшу увагу, оскільки він є основним джерелом наповнення Державного бюджету України і в той же час одним із найбільш корумпованих податків України. ПДВ в Україні став стабільним джерелом доходів Державного бюджету. Це зумовлено тим, що він є податком на споживання, і кінцевим платником цього податку є споживач [1].

Насьогоднішній день понад 135 держав світу застосовують ПДВ. Наявність податку є однією з обов'язкових умов вступу країн до Європейського Союзу. Ставки ПДВ дуже часто коригуються і зазнають змін залежно від економічних умов країни.

З метою поповнення державного бюджету ПДВ було введено і в Україні. На початку 90-х років ставка ПДВ складала 28%, а на сьогоднішній день її зменшено до 20%. Нульова ставка є пільговою, вона застосовується до товарів, виробництво та реалізацію яких стимулює держава. 7 % застосовується по операціях з постачання, ввезення на митну територію України лікарських засобів, які дозволені для виробництва і застосування в Україні. У Податковому кодексі України зазначено, що ставка ПДВ залишається без змін і буде становити 20%. [2].

Функціонування ПДВ в Україні породжує велику кількість проблем для системи державних фінансів. Перевагами даного податку є: висока фіскальна ефективність, можливість регулювання цін, стримання кризи надвиробництва і витіснення з ринку слабких виробників, має вбудований механізм взаємної звірки платниками податкових зобов'язань і вносить гармонізацію у торгівлю із іншими країнами.

Водночас – це найбільш проблемний податок, а саме: як податок на кінцеве споживання він лягає на населення і бюджетну сферу, ПДВ при досить високій ставці і високих темпах інфляції може перетворитися в один із факторів, що стримують розвиток виробництва; може стимулювати інфляційні процеси; існує можливість ухилення від сплати податку та зловживання за допомогою різних схем і фіктивних ланцюгів постачання; є масовим регресивним податком на товари і послуги широкого споживання, що є тягарем для бідних верст населення [3].

Актуальності на даний момент є проблеми відшкодування ПДВ спрямована на вирішення двох її сторін: по-перше, доцільно спростити порядок такого відшкодування з метою повернення сплачених сум ПДВ добросовісними платниками (проблеми з відшкодуванням ПДВ, з точки зору платників податків, створюють перешкоди для нормального товарообігу, заважають розвитку економічних відносин, обмежують свободу договору і підприємницької діяльності); по-друге, законодавець повинен забезпечити такий порядок відшкодування ПДВ, який не допустить зловживань у сфері відшкодування податку з боку недобросовісних платників податків, оскільки ситуація, що склалася, з незаконним його відшкодуванням з бюджету завдає відчутного збитку економіці держави.

Водночас, необґрунтоване копіювання зарубіжного законодавства про ПДВ у вітчизняну практику є недопустимим. Сьогодні, виступаючи податком на кінцеве споживання, ПДВ при досить високій ставці і стрімкій інфляції стає одним із факторів, що стримують розвиток виробництва. У зарубіжних країнах ПДВ використовується у фіскальному і регулюючому аспектах як засіб стримування кризи перевиробництва, витіснення з ринку «слабких» товаровиробників і наповнення національної казни.

Дедалі загострюється проблема несвоечасного відшкодування ПДВ з бюджету, що спонукає до збільшення ухилень від його сплати. Тому, удосконалення дієвих засобів боротьби з такими негативними явищами має відбуватись поступово, з урахуванням національних правових традицій. Рівнятись до промислово розвинених країн і переймати досвід застосування ПДВ, не враховуючи особливостей розвитку не лише податкової системи, а й економіки України, неможливо. Проблему зловживань у сплаті ПДВ необхідно ефективно вирішувати узгодженими діями органів виконавчої влади, на які покладено функції справляння ПДВ [4].

Література:

1. Семенко Т.М. Податок на додану вартість у контексті адаптації законодавства України до законодавства ЄС / Т.М. Семенко // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — №10 (124). — 222 с.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-v--podatok-na-dodanu-vartist/>.
3. Пікінер В. О. Оцінка фіскального потенціалу податку на додану вартість в Україні / В. О. Пікінер, К. І. Швабій // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). — 2012. — №2(57). — 42 с.
4. Мороз Ю.А. Правові проблеми відшкодування податку на додану вартість / Ю.А. Мороз // Європейські перспективи. — 2011. — №2, ч.2. — С.191—192.

ОСОБЛИВОСТІ ІУДЕЙСЬКОЇ (ЄВРЕЙСЬКОЇ) ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Козодав М.Ю., студ. 2 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Іудейська (єврейська) правова система є однією з найстаріших правових систем світу, адже її історія налічує понад III тис. років. Єврейському праву притаманний цілий ряд неповторних та специфічних рис, які визначають його самобутність та виокремлюють іудейську (єврейську) правову систему серед масиву інших типів правових систем.

Окремі аспекти розвитку єврейського права досліджувались у працях багатьох вчених, серед яких В.В. Рожко, А.Х. Саїдов, О.Ф. Скакун, Д.В. Лук'янов, О.М. Олійник, О.В. Петришин та інші. Проте, на сьогодні не існує чітко сформованих специфічних рис іудейської (єврейської) правової системи.

Іудейське право - сукупність підтримуваних державою релігійних, моральних і правових норм, принципів і правил, що виникли у середині єврейської общини на основі релігії іудаїзму [3, с. 86].

Так, на нашу думку, серед характерних рис іудейської (єврейської) правової системи слід виокремити такі:

1) *Єврейське право є складовою частиною іудаїзму.* Правова система є нерозривною частиною цієї релігії – однієї з найстаріших релігій світу. Це зумовлено, по-перше, спільним походженням і збігом джерел права і джерел релігії, по-друге, з єдності релігійних і правових норм впливає суворий обов'язок єврея дотримуватися не тільки суто релігійних приписів, а й юридичних законів іудаїзму, оскільки їх порушення носить за собою не менш тяжкий гріх. По-третє, право й релігія поєднані однією системою правозастосування всіх норм. Ті самі органи й особи, які вирішували питання щодо релігійних відносин, вирішували й інші питання [2, с. 95].

2) *Мононаціональний характер права.* Іудейське право поширюється виключно на одну націю – євреїв.

3) *Стабільний розвиток права в умовах тривалої відсутності власної держави.* Юридична наука традиційно розглядає виникнення й існування права і держави як нерозривних явищ, що обумовлюють один одного. Іудейське право тут становить виняток. Цьому сприяли два чинники: внутрішній, в основі якого – сутність і характер єврейського права і його роль у духовному та культурному житті народу; і зовнішній – обумовлений державноправовим сприйняттям понять влади та судочинства. Єврейський народ без своєї державності розвивався майже два тисячоліття. Тільки 1948 року він утворив свою державу Ізраїль. Проте єврейське право і право Ізраїлю – це різні правові системи.

4) *Норми іудейського права переважно містять обов'язки та заборони,* тобто імперативні норми переважають над диспозитивними.

5) *Принцип богообраності іудейського народу.* В іудейському праві панувало табу на шлюби з неєвреями, звернення до неєврейських судових організацій та ін.

6) *Єврейське право має чітку і розгалужену ієрархію правових джерел.* Джерелом права іудеїв є священні писання Танаха, куди входить Біблія, точніше, та її частина, яка містить П'ятикнижжя Мойсея або «Тора». Інше джерело - Талмуд. Це збірник стародавніх священних писань, що складається з текстів (Мішна) та їх тлумачень єврейськими священнослужителями – рабинами (Гемара). Багато дослідників визнають, що як джерело іудейського права Талмуд має більший авторитет і значення, ніж Старий Завіт [3, с.86]. Варто також зазначити, що Талмуд складається не лише з Мішни та Галахічних мідрашів, а й з Гмари - законспектованих спорів та дискусій на різноманітні юридичні теми семи поколінь найвпливовіших рабинів Ізраїлю та Вавилону, а також низки коментарів до них, зроблених пізніше. Іншими словами, Талмуд є центральним джерелом єврейського права, де перетинаються конституційні принципи і норми Тори, з одного боку, з юридичними нормами та звичаями, сформульованими рабинами на розвиток фундаментальних норм Тори, з другого боку, де водночас містяться критичні дискусії та коментарі щодо усіх вищезгаданих правових джерел [1. с. 158].

Отже, можна зробити висновок, що за три тисячоліття свого існування єврейське право розвинулось у потужну систему принципів і норм, що регулюють суспільні відносини всередині єврейського народу. На відміну від інших стародавніх національних та релігійних правових систем, єврейське право не лише не зникло з юридичної мапи світу, а й залишається актуальною системою права в наші дні та має ряд специфічних особливостей.

Література:

1. Білоричський Г. Єврейське (іудейське) право: джерела та тенденції розвитку. Порівняльне правознавство. 2012. № 3-4 С. 157-162.
2. Євдокимова А. І. Характерні риси іудейської правової системи світу: матеріали щорічної міжнародної науково-практичної конференції «Запорізькі правові читання» (18 травня 2018 року). Запоріжжя, 2018. С.94-96.
3. Рожко В. В. Особливості іудейського (єврейського) права. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 4. С. 84-97

ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ ПРИ ПРЕДАЧІ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ОРЕНДУ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ТОРГІВ У ФОРМІ АУКЦІОНУ

Коноз В.О., студ. 2м. курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: В.В. Гончаров
Сумський НАУ

Створення ефективного ринку сільськогосподарських земель в Україні залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежить динаміка соціально-економічного розвитку АПК, земельних відносин, та національної економіки в цілому. В умовах глобальної економіки та все більшої інтеграції України у світові економічні процеси саме агропромисловий комплекс може стати в авангарді розвитку української економіки.

Згідно статті 6 Закону України «Про оренду землі» орендарі набувають права оренди земельної ділянки на підставах і в порядку, передбачених Земельним кодексом України, Цивільним кодексом України, та іншими законами України і договором оренди землі [1]. У разі набуття права оренди земельної ділянки на конкурентних засадах підставою для укладення договору оренди є результати аукціону. Відповідно до статті 134 Земельного кодексу України з вересня 2008 року зокрема земельні ділянки державної власності сільськогосподарського призначення передаються в оренду юридичним та фізичним особам шляхом проведення земельних торгів у формі аукціону.

До 2019 року процедура підготовки земельної ділянки (лоту) до земельних торгів у формі аукціону потребувала значного часу, що дещо відтермінувало укладання договору оренди землі за результатами аукціону, а саме:

- засідання комісії із земельних питань, що створена в органі, який має повноваження щодо розпорядження такими земельними ділянками;
- визначення комісією інвестиційної привабливості земельної ділянки, на яку є бажані укласти договір оренди землі за результатами аукціону;
- визначення комісією розробника документації із землеустрою та виконавця земельних торгів.

Так як стартова ціна лоту визначається від нормативної грошової оцінки земельної ділянки, також значного часу потребувало для розроблення даного виду документації із землеустрою, проведення державної землепорядної експертизи та затвердження на черговій сесії районної ради.

Відповідно до пункту 11 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» у 2018 році за рішенням та в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, проводилась загальнонаціональна (всеукраїнська) нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення. Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.08.2018 №552 «Про затвердження технічної документації із загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення» [2] затверджено відповідну технічну документацію. Це значно прискорило визначення нормативної грошової оцінки земельної ділянки, відомості про яку внесено в Державний земельний кадастр.

У зв'язку з великою кількістю скарг від учасників торгів, рішень судових органів про визнання не дійсними торги, у 2019 році було змінено умови проведення торгів на електронні, які здійснюються за допомогою електронного майданчика державного підприємства «СЕТАМ», <https://land.setam.net.ua>.

Так на території Великописарівського району Сумської області у липні місяці 2019 року було продано право оренди землі по Солдатській та Тарасівській сільських рад, що дало змогу значно поповнити місцеві бюджети сільських рад.

По Солдатській сільській раді на торги було виставлено земельну ділянку державної власності сільськогосподарського призначення площею 30,2476 га із стартовою ціною 22 530, 83 грн. Учасників торгів по даному лоту було 6 (шість). Ціна продажу лоту склала 205 587,08 грн. Строк користування земельною ділянкою 7 років.

По Тарасівській сільській раді на торги було виставлено земельну ділянку державної власності сільськогосподарського призначення площею 86,6874 га з із стартовою ціною 67 789,65 грн. Учасників торгів по даному лоту було 6 (шість). Ціна продажу лоту склала 575 875,70 грн. Строк користування земельною ділянкою 7 років.

З наведених прикладів, можна зробити висновок, що всі ті зміни, які відбулися в законодавстві щодо процедури проведення аукціону значно покращили якість проведення торгів та їх результати і забезпечили надходження додаткових коштів в органи місцевого самоврядування.

Література:

1. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14> (дата звернення: 05.10.2019).

2. Про затвердження технічної документації із загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.08.2018 №552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0552730-18/conv> (дата звернення: 05.10.2019).

ІНСТИТУТ УПОВНОВАЖЕНОГО З ПРАВ ЛЮДИНИ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ

Копоть С.А., студ. 2 ст курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А.Бондар
Сумський НАУ

Актуальністю даної теми є вивчення досвіду становлення омбудсмена в країнах Східної Європи, виходячи з їх загального з Україною історичного минулого, яке наклало певний відбиток на реалізацію процесів посткомуністичного розвитку, що породжує загальні риси та проблеми організації і функціонування інституту омбудсмена в цих країнах. При цьому хотілось би звернути увагу на інститут Уповноваженого з громадянських прав у Польщі, оскільки Польща стала першою країною колишнього соціалістичного табору, що запровадила у себе інститут омбудсмена, та має достатній досвід його функціонування, який вартий уваги.

Омбудсмен – це вища посадова особа, яку призначає, як правило, парламент, уповноважена Конституцією чи окремим законом здійснювати контроль за дотриманням прав і свобод людини і громадянина органами державної влади, іноді органами місцевого самоврядування та їх посадовими і службовими особами [1, с.51].

При здійсненні порівняльного аналізу, перш за все потрібно виділити повноваження польського та українського омбудсмена. Так як кожен з них має різні повноваження.

Польський омбудсмен несе відповідальність тільки перед Сеймом. Він призначається Сеймом за поданням Маршала Сейму чи 35 депутатів. Строк на призначення омбудсмена – 1 місяць. Повноваження польського омбудсмена можуть бути достроково припинені за рішенням Сенату, якщо він: не дотримується своєї присяги; став недієздатним внаслідок хвороби чи іншої причини; за власним бажанням склав свої повноваження. Уповноважений щорічно звітує перед Сеймом та Сенатом з приводу своєї діяльності та про стан дотримання прав людини в країні. Його завданням є належне забезпечення усіх прав особистості від посягань держави. В окремих випадках Уповноважений наділений компетенцією захищати права громадян також від недержавних суб'єктів, за умови, що на них покладено юридичне зобов'язання сприяти реалізації прав громадян [5, с.36].

Щодо українського Уповноваженого з прав людини, то він призначається та звільняється з посади Верховною Радою України шляхом таємного голосування. Пропозицію щодо його кандидатури подає Голова Верховної Ради України або не менше однієї четвертої народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України. Діяльність омбудсмена може бути припинена у разі: порушення присяги; смерті особи; припинення громадянства; набрання законної сили рішення про визнання безвісно відсутнім чи оголошення його померлим; добровільної заяви про складання своїх повноважень; визнання обвинувальним у скоєнні певного злочину. Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України подає висновок щодо наявності підстав для звільнення омбудсмена. Уповноважений представляє Верховній Раді України щорічну доповідь (протягом першого кварталу) про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина. В цій доповіді повинні міститися всі ті порушення, які виникли протягом цього року.

Підводячи підсумки даного аналізу, можна встановити, що український та польський омбудсмени мають схожість у своїй діяльності. В обох країнах омбудсмен користується правом недоторканності на весь час своїх повноважень, але в Україні він не може бути без згоди Верховної Ради притягнутий до кримінальної відповідальності або підданий заходам адміністративного стягнення, що накладаються в судовому порядку, затриманий, заарештований, підданий обшуку, а також особистому огляду. У той же час польське законодавство передбачає, що омбудсмена не може бути затримано або заарештовано, окрім випадку, коли його було затримано на місці вчинення злочину, та, якщо його затримання є необхідним для забезпечення належного перебігу провадження. Про затримання негайно повідомляється Маршалку Сейму, який може розпорядитися про негайне звільнення затриманого. Тобто, у Польщі недоторканність омбудсмена певним чином обмежена, що можна розглядати як запоруку більш високого ступеня відповідальності посадової особи.

Література:

1. Барчук В.Б. Діяльність уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері забезпечення національної безпеки України: монографія. Київ: Наук.вид. відділ НА СБ України, 2009. 153 с. 2. Автономов А.С. Конституционное (государственное) право зарубежных стран: учебник. Москва: Проспект, 2005. 547 с. 3. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»: Закон від 23.12.1997 № 776/97-ВР // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр> (дата звернення: 14.10.2019). 4. Пономарьова О.П. Інститут спеціалізованого омбудсмена. Право і Безпека: Науковий журнал №3. 2011. URL: www.archive.nbu.gov.ua 5. Kedzia Z. Poicie Prawa i wolnosci obywatelskie: Uwagi na tie ustawy o rzecznikie praw obywatelskich. Panstwo i prawo. Warszawa. 1989. R.44 - JSe 3. S.25-38.

СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРОБЛЕМИ ТА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Корінченко О.І. студ. 2 м курсу ЗЮФ
Науковий керівник: проф. А.М. Михайлов
Сумський НАУ

Згідно з Перспективного плану формування територій об'єднаних громад Сумської області, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2015 року № 1001-р в області передбачено створення 53 об'єднаних територіальних громад.

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1] Методики формування спроможних територіальних громад (Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015р. № 214) на принципах добровільності, економічної ефективності та відповідальності створеного усього 38 ОТГ. А саме: у 2015 році створена Березівська ОТГ, у 2016 році Бездрицька, Груньська, Дружбівська, Зноб-Новгородська, Миколаївська (Білопільський район), Миколаївська (Сумський район), Миропільська, Недригайлівська, Боромлянська, Нижньосироватська, Хотинська, Кириківська, Тернівська та Шалигинська ОТГ, у 2017 році було створено ще 15 ОТГ: Кролевецька, Краснопільська, Вільшанська, Бочечківська, Степанівська, Верхньосироватська, Коровинська, Комишанська, Буринська, Дубов'язівська, Чернечинська, Новослобідська, Тростянецька, Чупахівська та Андріяшівська ОТГ, у 2018 році Путивльська, Шосткинська та Білопільська міські ОТГ, у 2019 році створилися Липоводолинська селищна, Сумська та Конотопська міські ОТГ.

Також в планах створення ще 15 об'єднаних територіальних громад.

Процес об'єднання громад вже триває п'ять років. Але досі не встановлено в (натурі) на місцевості меж ні однієї об'єднаної територіальної громади і їх не внесено до Державного земельного кадастру, відмова у задоволенні потреб громадян у земельних ділянках та інше.

Законодавча неврегульованість питань встановлення меж, розроблення схем та проектів землеустрою єдиного земельно-ресурсного простору об'єднаних територіальних громад, сільських, селищних та міських рад.

Відповідно до статті 184 Земельного кодексу України [3] землеустрій передбачає складання схем землеустрою, розроблення техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Згідно зі статтею 45 Закону України «Про землеустрій» [2] вказані схеми та обґрунтування складаються щодо території району, села, селища, міста. Однак відповідно до статті 53 цього ж Закону для сіл, селищ та міст розробляються окремі проекти землеустрою щодо впорядкування території вказаних населених пунктів. Отже в законодавчому полі наявні колізії щодо сутності такого виду землевпорядної документації як «Схеми землеустрою».

Також ще однією проблемою при створенні об'єднаних територіальних громад Сумської області є порушення цілісності меж районів (на прикладі Верхньосироватської ОТГ спостерігається порушення цілісності меж Краснопільського та Сумського районів).

Ще однією проблемою є присвоєння кадастрових номерів, які й надалі продовжують присвоюватись на колишні сільські, селищні та міська ради, що увійшли до складу об'єднаних територіальних громад.

На сьогодні, якщо відкрити публічну карту України, ми спостерігаємо, що до неї не занесена ні яка інформація про об'єднанні територіальні громади, при внесенні кадастрового номеру бачимо територію колишньої сільської ради, а не об'єднаної територіальної громади.

Тому з'ясовано, що відсутність сформованих і встановлених меж у об'єднаних територіальних громадах значно впливає на здійснення землеустрою в межах їх території, достовірність обліку земель та статистичної звітності, на надходження коштів у місцеві бюджети, ефективність та раціональність використання природних ресурсів, що ускладнює діяльність органів місцевого самоврядування. Виявлено, що перенесення проектів формування та встановлення меж сільських, селищних та міських рад у натурі не виконувалось, тобто формування їх меж відбувалося камеральними методами і, як наслідок, отримали неточні площі та межі. І тому на сьогоднішній час шляхом вирішення цієї проблеми є створення схем меж об'єднаних територіальних громад, що відображають загальну межу громади, межі населених пунктів, що увійшли до складу об'єднаної територіальної громади, назви суміжних територіальних громад. Така схема має бути в масштабі не більше 1:25 000. У текстових матеріалах до схеми додати каталог координат поворотних точок межі ОТГ та населених пунктів, опис меж об'єднаної територіальної громади та населених пунктів, приведено у відповідність КОАТУУ до адміністративного центру територіальної громади.

Література:

1. Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад»;
2. Закон України про землеустрій (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003);
3. Земельний кодекс України (ст. 181) м. Київ, 25 жовтня 2001 року N 2768-III.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕЙДЕРСЬКИХ ЗАХОПЛЕНЬ В СИСТЕМІ РЕЧОВИХ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ

Коровяков Д.В., студ. 2 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: В.В. Нежевело
Сумський НАУ

Українські чорноземи вважаються найкращими у світі, що обумовлено їх родючістю та сприятливим середовищем для вирощування сільськогосподарських культур. Можливо саме тому наші чорноземи часто стають об'єктами неправомірних зазіхань.

Де-юре, право володіння, користування і розпорядження земельними ділянками складає комплексно титул права власності на земельну ділянку. Користувач же земельної ділянки має право володіння та користування ділянкою. В свою чергу, речове право, має мати максимальну нормативну захищеність та містити максимальний рівень реалізації конституційних прав.

Проте, певні прогалини в тому числі в земельному законодавстві часто стають підґрунтям, яким намагаються скористатися так звані «земельні рейдери». Та, на жаль, рейдерські захоплення в сфері земельних правовідносин, в тому числі рейдерські захоплення в системі речових прав на землю, за останні роки зросли.

На сьогодні, державною інформаційною системою прав на нерухоме майно є Державний реєстр речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. В свою чергу досить поширеними є рейдерські атаки що відбуваються саме шляхом незаконних дій з речовими правами власників земель. Дані рейдерські захоплення мають прояв через протиправні переукладення договорів оренди пайових наділів чи інших земельних ділянок, які вже знаходяться в оренді іншого добросовісного орендаря, крім того, вбачається, що рейдери здійснюють реєстрацію в Державному реєстрі прав на нерухоме майно право оренди на земельні ділянки на своє ім'я, на підставі документів, які були раніше фальсифіковані, серед яких фігурують договори оренди, судові рішення, та інші документи які подають державним реєстраторам чи нотаріусам.

Дійсно, рейдерські захоплення, в тому числі речових прав на землю, починаються з процедури укладання договору, державної реєстрації права (особливо оренди) та передачі земельної ділянки володільцю. Так, в більшості випадків реєстрація права оренди земельної ділянки відбувається без установлення та присутності особи власника, та, відповідно, без відомостей про дійсні наміри сторін правовстановлюючих документів.

Окрім того, значна кількість афер відбувається і під час прийняття спадщини на земельні ділянки, де фігурує як факт фальсифікації документів, так і не добросовісність нотаріальних дій.

Також благополучною почвою для рейдерів є відсутність деяких кадастрових номерів на земельні ділянки, які підлягали розпаюванню, проте так і не були приватизовані та відомості про які відсутні або ж знівечені у Державному земельному кадастрі. Не слід залишати без уваги і помилки в технічній документації на земельні ділянки.

Основна проблема існування в Україні рейдерських захоплень земель та речових прав на землю в першу чергу існує із-за не урегульованості даного питання на нормативному рівні. Так, поняття рейдерські захоплення в законодавстві України не існує, але є наближене до рейдерських дій поняття самовільного зайняття земельної ділянки, що підпадає під дію як адміністративного, так і кримінального законодавства.

Враховуючи той факт, що рейдерство в нашій країні зустрічається досить часто, і на жаль за останні роки тенденція лише зростає, є нагальною потребою в першу чергу чітко встановити на законодавчому рівні поняття «рейдерство», «рейдерські захоплення», окремо «рейдерство стосовно землі» або «рейдерське захоплення земельної ділянки», та «рейдерське захоплення речових прав на земельні ділянки», здійснити характеристику за видами та елементам рейдерських захоплень, чітко описати коло протиправних дій та злочинів що формують склад даних правопорушень, достеменно розмежувати повноваження всіх органів влади та суб'єктів, які мають відношення до дій в сфері рейдерських захоплень, конкретно класифікувати повноваження всіх контролюючих органів в сфері боротьби з рейдерськими захопленнями земель, тощо.

Також, потребує чіткого врегулювання питання відповідальності за такого роду порушення, що має розкриватися не лише через відповідальність за самовільні захоплення земельних ділянок або за зловживання службовим становищем, але й мають бути чітко прописані норми з чіткими мірами покарання за кожний окремий та спеціальний вид протиправного діяння в системі рейдерських захоплень.

Крім того, в епоху нової хвилі земельної реформи та активних дій щодо відкриття ринку землі, виникає серйозна загроза щодо зросту рейдерських захоплень земельних ділянок та особливо рейдерських захоплень речових прав на землю. На жаль протидіяти рейдерським схемам дуже важко, а коли вже виявлено прояви захоплень речових прав, належним захистом є лише судовий розгляд, який може складати досить довгий період.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ГЕОДЕЗИЧНИХ МЕРЕЖ

Костян Д.О., студ. 3 курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

У сучасних умовах інтенсивного розвитку країн світу в напрямку диджиталізації (переходу інформаційного поля на цифрові технології), з метою вирішення різних видів проблем, полегшити та покращити якість виконання робіт у різних галузях діяльності людини. Україна не є винятком і однією з галузь в якій потрібно змінити підхід вирішення проблем є землеустрій в сфері топографо-геодезичних робіт, а саме питання стосовно оновлення та відновлення пунктів геодезичної мережі.

В Україні пункти державної геодезичної мережі (ДГМ) були побудовані впродовж 50 - 90-х роках минулого століття. Вона об'єднувала пункти: Державну геодезичну мережу 1,2,3 класів та нівелювання I, II, III і IV класів, геодезичні мережі згущення 4 класу, 1 та 2 розрядів, технічне нівелювання та спеціальні геодезичні мережі [1]. Залежно від типу мережі для їх закріплення на місцевості використовують різні види спеціальних довготривалих наземних споруд (пірамідами), а також різними за конструкціями центрів геодезичних пунктів. Центри геодезичних пунктів мають найбільше значення і створюються згідно з «Інструкцією про типи центрів геодезичних пунктів (ГКНТА-2.01,02-01-93)», саме центри забезпечують точність мережі у висотному та плановому положенні їх знаходження на місцевості [2].

Метою нашого дослідження є порівняти пункти геодезичної мережі України з іншими країнами світу і знаходження новітнього, більш сучасного способу створення та оновлення пунктів геодезичної мережі та їх центрів. На сьогоднішній день в нашій країні і досі продовжують використовувати застарілі способи та технології розроблення пунктів, наземних конструкції та центрів геодезичної мережі, тоді як в розвинених країнах існують нові види і моделі пунктів, використання яких полегшує та, покращує ведення геодезичних робіт.

Для початку вирішення даного питання, краще всього, слід почати з вивчення світової практики країн, які вирішили або мінімізували цю проблему. Такими країнами є Німеччина, Сполучені Штати Америки, Туреччина, Великобританія, Іспанія, Австралія, Китайська народна республіка, Японська держава, Республіка Корея тощо.

Яскравим прикладом для порівняння є Республіка Корея в особі Національного інституту географічної інформації (National Geographic Information Institute / 국토지리정보원). Корейська геодезична мережа поділяється на два види: горизонтальна - встановлює національні геодезичні пункти горизонтального походження відповідно до Всесвітньої геодезичної системи відліку (ITRF2000 & GRS80), а також встановлює космічний геодезичний контроль, CORS, об'єднаних контрольними та триангуляційними точками та вертикальна - визначає висоти національних пунктів вертикального (висотного) походження відносно ІТС (Inha Technical College) який знаходиться висоті 26,6871 метрів над рівнем бухти Інчхон та є уніфікованими контрольними точками. Для порівняння візьмем пункти 1 класу України і Республіки Корея, які є основними і від яких створюються похідні пункти. В Україні 1 клас геодезичної мережі складається з 807 пунктів, що представлений у вигляді наземних споруд (складної піраміди) або без зовнішнього знаку а лише центром конструкції яких представлені бетонними блоками з арматурою чи металевими трубками, а також залізобетонні пілони, які чітко зафіксовані на місцевості [2]. В свою чергу в Кореї 1 клас геодезичної мережі складається з 52 пунктів, що мають вигляд супутникової станції (VLBI), що складається з антени діаметром 22 метри, приймача 2, 8, 22, 43 ГГц та додаткового обладнання (годинником водню, центром управління, процесор даних) [3].

Таким же виглядом як і у Республіці Корея представлені пункти геодезичної мережі і в інших країнах, таких як Австралія, Туреччина, Японська держава, Китайська Народна Республіка.

Отже, на відміну від розвинених країни світу Україна має досить застарілу систему пунктів Державної геодезичної мережі, їх встановлення та оновлення. Тому слід звернути значну увагу на перспективу майбутнього оновлення та заміну пунктів та центрів старих моделей на більш новітні, які в подальшому матимуть більш практичне застосування і покращать точність ведення геодезичних робіт. Особливо це стосується астрономо-геодезичних пунктів 1 класу, які є основою і повинні мати більш значне значення їх використання, а також оснащати центри пунктів геодезичної мережі GPS обладнанням або спеціальними мікро чипами, які здатні передавати в реальному часі інформацію стосовно їх місцезнаходження, висоту, координати, цілісності та матимуть змогу прив'язки (зв'язування) з іншими пунктами, особливо першого класу, та сучасним геодезичним обладнанням.

Література:

1. Тревого І., Гур'єва М. Сучасні центри геодезичних пунктів. *Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва*. 2011. №21. С. 115-117.
2. Державна геодезична мережа України. URL: <http://dgm.gki.com.ua/home> (дата звернення: 28.10.2019).
3. Корейський геоінформаційний центр. Національний інститут географічної інформації: URL: <https://www.ngii.go.kr/eng/main.do> (дата звернення: 27.10.2019).

МОНІТОРИНГ СТАНУ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

Кравченко Б.Ю., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

Одним із найбільш дієвих заходів контролю за додержанням законодавства у сфері земельних відносин та забезпеченням раціонального використання земельних ресурсів, збереження їх якісного стану, є моніторинг земель, адже прийняття ефективних управлінських рішень щодо дотримання норм чинного законодавства залежить, у першу чергу, від наявності точних, науково обґрунтованих даних про якісний стан земель та ті зміни, що в них відбуваються. Джерелом отримання таких даних є саме моніторинг земель, який передбачає здійснення комплексу технічних та інформаційно-аналітичних заходів контролю за станом земель з метою своєчасного виявлення тих або інших змін, їх оцінки, а також запобігання та усунення наслідків негативних процесів у даній сфері [1].

Моніторинг земель (англійською monitoring – контроль, від латинської monitor – той, хто попереджає, застерігає, радник, консультант) являє собою регулярне спостереження за станом природних, технічних і соціальних процесів з метою їх оцінки, контролю та прогнозування [1, с. 764].

Процес моніторингу земель включає в себе ряд послідовних стадій, а саме: збирання, оброблення, передавання, збереження та аналіз інформації про стан земель, прогнозування їх змін і розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень щодо запобігання негативним змінам стану земель та дотримання вимог екологічної безпеки.

З огляду на охорону якісного стану земель складовою моніторингу земель є моніторинг родючості ґрунтів. Моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення проводить Міністерство аграрної політики та продовольства України у взаємодії з іншими виконавцями, а саме: Міністерством екології та природних ресурсів України, Держгеокадастром, науково-дослідними установами Національної академії аграрних наук України землеохоронного профілю. Моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського включає наступне: 1) агрохімічне обстеження ґрунтів; 2) контроль змін якісного стану ґрунтів; 3) агрохімічну паспортизацію земельних ділянок.

Проте моніторинг земель та ґрунтового покриву має певні недоліки. Так, за оцінками фахівців, Україна – одна з небагатьох країн Європи, яка не має моніторингових мереж і сучасної інформаційної системи про стан природних ресурсів, зокрема ґрунтового покриву, і як наслідок – не існує єдиної методики проведення спостережень. Вимогам моніторингу відповідає лише агрохімічне обстеження земель сільськогосподарського призначення, яке здійснює мережа регіональних центрів. За його результатами здійснюється паспортизація земельних ділянок з видачею агрохімічних паспортів

Але, за оцінками фахівців, це не є моніторингом, бо спостереження роблять не на постійних ділянках і за обмеженим переліком показників. До того ж паспортизація не дає повного уявлення навіть про зміни родючості ґрунтів, бо не визнає фізичні, численні хімічні та біологічні показники. Вона лише орієнтована на оцінку поживного режиму ґрунту, реакцію ґрунтового розчину і деяких забруднювачів [2].

На практиці розвиток моніторингу земель ускладнюється через вплив зовнішніх та внутрішніх чинників. Зовнішні чинники мають непрямий вплив на організацію моніторингу земель, складаються з соціально-економічних, правових, політичних, технічних, територіальних факторів. Прямий вплив мають внутрішні фактори: організаційні, виробничотехнічні, фінансові. Схема чинників, через вплив яких ускладнюється організація подана на рисунку 1. Розвиток системи моніторингу земель ускладнюється специфікою її функціонування, бо є складовою моніторингу навколишнього середовища і має характерну ознаку земельних ресурсів їх різноманітність.

Моніторинг земель проводиться на локальному (на території окремих землеволодінь, землекористувань, ділянках ландшафтів), регіональному (у межах адміністративно-територіальних одиниць, на територіях економічних і природних регіонів), національному (охоплює всю територію України) і глобальному рівнях (пов'язаний з міжнародними науково-технічними програмами).

На кожному рівні доцільно визначати вплив антропогенного навантаження. Для цього потрібні різновиди інтегральних показників дії антропогенного навантаження всіх підвидів і використовувати індекси інтегральної оцінки. Це спонукає раціонально планувати території і розміщати на них народногосподарські об'єкти з урахуванням правил і норм охорони навколишнього природного середовища [3].

Література:

1. Пахов В.В. Удосконалення системи моніторингу земель як елементу контролю-наглядової діяльності. Цивільне, підприємницьке, господарське та трудове право. 2015. № 4, С.158-162
2. Оверковська Т. К. Моніторинг земель України: правові аспекти. Юридичний вісник. 2015. № 1 (34), С. 125-128
3. Анисенко О.В., Хапун О.С., Розвиток моніторингу в системі управління земельними ресурсами. Агросвіт. 2018. № 8, С. 22-25

PURPOSE OF RATIFICATION OF THE INTERNATIONAL LABOR CONVENTION №131 IN UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Kravchenko D.V., stud. 2nd course LF, specialty "International Law"
Scientific supervisor: PhD, associate prof. Klietsova N.V.
Sumy NAU

Convention - is a kind of international treaty, an agreement between subjects of international law that regulates relations between them through the creation of mutual rights and obligations. The process of ratifying the conventions is quite lengthy and may take up to one year. Currently, 71 ILO conventions have been ratified in Ukraine. Of these, 63 have come into force. But, as practice shows, getting legal force is only a third of the case. Currently, we have 8 fundamental conventions. In our view, the issue of expanding the list is urgent, in particular the ILO 131 Convention of 1970.

Thus, ILO Convention No. 131 on the Establishment of a Minimum Wage, with Special Consideration for Developing Countries, should be included in the list of fundamental ILO conventions in Ukraine. Unfortunately, of the 125 countries that are members of the United Nations, our Ukraine ranks 102-nd next to Uruguay and Uzbekistan. In first place is Australia. For comparison, their minimum wage per week is 561.84\$, while in our country, the minimum wage per month is 190.48\$. That is why there are a number of questions that need thorough research.

What is the Minimum Wage? Minimum Wage is the minimum wage for an hour, day, week or month that an employer has to pay to his worker and for which the employee can legally sell his work. For the first time, this method of regulation was proposed as a means of combating the pathological system (the production of which implies an extreme measure of labor exploitation). Minimum Wage – as a means of poverty reduction was proposed in 1946 by George Stigler.

In Ukraine, ILO Convention No. 131 was adopted as of June 22, 1970 and ratified on October 19, 2005. The approval document of ILO Convention No. 131 is the Law of Ukraine of October 29, 2005 No. 2997-IV on the Ratification of International Labor Organization Convention No. 131 on the Establishment of a Minimum Wage, with Special Consideration for Developing Countries. But even today, the minimum wage in Ukraine leaves much to be desired. The question is: "What prevents us from standing at least close to Australia?"

According to many economists of Ukraine, the introduction of Minimum Wage in widespread use adversely affects the development of economy. And that slows down the introduction process. They claim that Minimum Wage is the way into the abyss.

There are many problems that the Minimum Wage will cause, in particular: it reduces competition in the labor market, prevents firms from cutting costs during economic downturns, leads to inefficient economics, unemployment, poverty, rising prices and discussions in general. Many economic experts also claim that the Minimum Wage is the detrimental to small businesses. Minimum Wage encourages the poorest and least productive workers at the expense of more productive and skilled workers. In addition, it demonstrates the poorest sections of the population, including in obtaining additional education, guaranteeing them an opportunity to get a job.

However, there are many examples of foreign practice that will shatter the myths of our Ukrainian economists, and in these experiments the Minimum Wage, on the contrary, helps to flourish the country. For example, one of the most well-known studies in the US that proves the absence of an impact of Minimum Wage on employment is the work of Alan Kruegen and David Kard, "Minimum Wages and Employment: A Specific Example of Fast Food in New Jersey and Pennsylvania." Each state in the United States sets its own MW. This allows economists to perform a comparative analysis across states. Surveys have shown that the annual and average wage bill of enterprises has increased, and employment rates have increased or remained unchanged in states with higher Minimum Wage.

A study of the UK labor market has shown that prices are rising faster in the sectors regulated by the Minimum Wage than in other sectors. Also, a Low Pay commission study found that instead of reducing bids, working hours, increasing prices is easier, it is more profitable to increase labor productivity, and this can be done through the introduction of a Minimum Wage. However, the most striking example was in Germany, an amount of 8.50 Euros was introduced from 1 January 2015. The number of employees earning below EUR 8.50 was up to 17% of employees. Already in 2014, after the adoption of the law on Minimum Wage, companies began to adapt to the requirements of the law, and a year after the introduction of Minimum Wage, economists in Germany concluded that "the predicted accident with jobs did not happen." Conversely, in late 2015, Germany recorded the lowest unemployment rate since the early 1990s.

This is by no means a complete list of examples that prove the appropriateness and necessity of introducing an adequate, high Minimum Wage. That is why in our country we need to combat the myths of the Ministry of Foreign Affairs and make every effort at the legislative level for its introduction, as it is one of the steps towards the effective development of Ukraine as an independent state.

ДИСТАНЦІЙНІ МЕТОДИ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ

Кузьмін В.О.. студ., 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

За останні роки навколишнє природне середовище зазнало значного антропогенного впливу. В умовах сьогодення люди все частіше звертають увагу на стан довкілля, адже використовують його як середовище проживання. Саме основною функцією моніторингу земель є періодичний контроль динаміки основних ґрунтових процесів у природних умовах та при антропогенних навантаженнях, прогноз еколого-економічних наслідків деградації земельних ділянок з метою запобігання або усунення дії негативних процесів.

Моніторинг земель - система спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів [1].

Одним із сучасних методів проведення моніторингу земель є дистанційне зондування землі. Його почали використовувати ще у 1970-х роках для цілей моніторингу сільськогосподарських територій. Це було пов'язано із запуском великої кількості супутників спостереження Землі, наявністю великої кількості даних дистанційних спостережень. За останній час спостерігається активне використання цих даних органами виконавчої влади для прийняття рішень у сфері екологічної безпеки.

Дистанційне зондування землі (ДЗЗ) - інструмент надання об'єктивної інформації для підтримки прийняття адекватних поточних ситуацій оперативних рішень на основі врахування перспективної динаміки процесів різного характеру. ДЗЗ, будучи основним напрямом космічної діяльності, належить до важливих пріоритетів технологічного розвитку, який стимулює підтримку науково-технічного потенціалу країни. Розвиток цього напрямку передбачений Загальнодержавною космічною програмою України на 2013-2017 рр. [2].

Чинниками ефективності застосування даних дистанційного зондування є:

— дослідженню може бути піддана будь-яка точка земної кулі, включаючи важкодоступні і небезпечні регіони;

— не вимагається надання наземного персоналу, організації польових робіт, експедицій, виділення додаткових ресурсів і т.д.;

— оперативність отримання даних і ефективна можливість організації контролю над станом регіону;

— масштабність досліджень, адже площа, що покривається одним знімком, може досягати десятків тисяч квадратних кілометрів. Наявність різночасових знімків одного регіону дозволяє досліджувати динаміку явища;

— повна вартість робіт на 2-3 порядки нижче, ніж при традиційних методах дослідження [2].

Найбільш актуальною для України на сьогодні є інформація про дотримання земельного законодавства та відповідності даних, які надаються органам державної влади щодо використання земель, реаліям.

На даний момент ДЗЗ дозволило виявити:

- імовірні порушення у використанні зони обмежень (зокрема, забудову у прибережній смузі)
- розбіжності між даними щодо схем посівів
- нерозпайовані ділянки, які засіяні
- використання земель не за призначенням
- межі оброблюваних земель, посівів с/г культур, садів, пасовищ, водних об'єктів, лісів, доріг.

З вищевикладеного видно, що дистанційні методи зондування природних ресурсів мають ряд істотних переваг перед традиційними, а саме: більш високий ступінь інформативності, можливість проведення кількісної і якісної оцінки стану агроландшафтів з необхідною періодичністю, отримання оперативної інформації, що дозволяє своєчасно видавати рекомендації по застосуванню регулюючих заходів, проводити спільний аналіз різночасних даних дозволяє виявити динаміку стану земельних угідь, визначити напрям і швидкість негативних процесів [2].

Перевагами дистанційних методів можна вважати оперативність; незалежність від погодних умов, добового чи сезонного періоду; можливість дослідження великих територій, включаючи важкодоступні місця; можливість проведення комплексного моніторингу, що охоплює різні характеристики досліджуваних об'єктів; відображення динаміки протікання процесів; картографування потенційно небезпечних ділянок.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 1993 р. №661 «Про затвердження Положення про моніторинг земель» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF>.

2. Принципи, що стосуються дистанційного зондування Землі з космічного простору 1986 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_596.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО СУДОВИЙ ЗБІР» ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Курач О.О. студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: проф. М.М. Ясинок
Сумський НАУ

При зверненні до суду будь-якої інстанції із заявою, скаргою чи позовом суб'єктом звернення сплачується судовий збір. Судовий збір – збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених Законом. (стаття 1 Закону України «Про судовий збір»).

Закон України «Про судовий збір» - це нормативно-правовий акт, у якому чітко закріплено порядок сплати, повернення та ставки судового збору, за звернення до судів, а також випадки в яких особи звільняються від сплати судового збору чи мають пільги.

Ставки судового збору визначаються у відношенні до прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на перше січня поточного року, закріпленому у Законі України про державний бюджет. Вважаю прив'язку саме до прожиткового мінімуму абсолютно справедливою та виправдану, такою, що забезпечує рівність суб'єктів звернення до суду, а також поміркованою та виваженою, так як розмір є досить невеликим, та посильним для оплати.

Наприклад у 2019 році прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 01 січня 2019 року становив 1921 грн. Таким чином, наприклад, мінімальний судовий збір за майнову вимогу на протязі року становив – 768 грн. 40 коп. (мінімальний судовий збір за майнову вимогу сплачується у разі якщо ціна позову менша за 76 840 грн., у іншому випадку судовий збір становить 1% від ціни позову), за немайнову – 384 грн. 20 коп., а за видачу копії документів – 5 грн, 76 коп. за 1 аркуш.

До того ж, законом України «Про судовий збір» визначено перелік категорій заяв при зверненні із якими, суб'єкт звернення звільняється від сплати судового збору. Суб'єкти звернення, звільнені від сплати судового збору визначені статтею 5 Закону України «Про судовий збір». До таких випадків зокрема належать: позивачі - у справах про стягнення заробітної плати та поновлення на роботі; позивачі - у справах про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також смертю фізичної особи; позивачі - у справах про стягнення аліментів; позивачі - громадяни, віднесені до 1 та 2 категорій постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи; особи з інвалідністю I та II груп, законні представники дітей з інвалідністю і недієздатних осіб з інвалідністю; та ін.

Окрім цього, враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою відстрочити, розстрочити сплату судового збору, зменшити його розмір або звільнити від його сплати на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі. (стаття 8 Закону України «Про судовий збір»). Тобто, якщо суб'єкт звернення із тих чи інших причин не має фінансової можливості для оплати судового збору, це може бути наприклад скрутне матеріальне становище спровоковане низькими доходами, наявністю інших утриманців чи хвороби у суб'єкта звернення, особа може до заяви чи скарги додати докази наведених вище обставин та просити суд звільнити її від сплати судового збору.

Із судової практики вбачається, що загалом судді при наявності поважних причин, обґрунтованих доказами задовольняють клопотання про звільнення від сплати судового збору та відкривають провадження у справі.

Також, зазначеним законом передбачені випадки в яких сплачена сума судового збору повертається за клопотанням особи, яка його сплатила за ухвалою суду (стаття 7 Закону України «Про судовий збір»). До таких випадків зокрема належать: зменшення розміру позовних вимог або внесення судового збору в більшому розмірі, ніж встановлено законом; повернення заяви або скарги; відмови у відкритті провадження у справі; а у разі укладення мирової угоди до прийняття рішення у справі судом першої інстанції, відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем до початку розгляду справи по суті суд у відповідній ухвалі чи рішенні у порядку, встановленому законом, вирішує питання про повернення позивачу з державного бюджету 50 відсотків судового збору, сплаченого при поданні позову.

Отже, Закон України «Про судовий збір» - це нормативно-правовий акт, яким регулюється порядок сплати, повернення, чи звільнення від сплати, а також ставки судового збору при зверненні до суду. У зазначеному законі визначені категорії справ за якими судовий збір не справляється та випадки у яких особи, в залежності від майнового стану чи інших обставин можуть бути звільнені від сплати судового збору, чи отримати пільги по оплаті, адже ніхто не може бути позбавлений права на захист свого порушеного чи оспорюваного права у суді.

На підставі вищевикладеного вважаю, що Закон України «Про судовий збір» є досить продуманим та не є автоматизованим, а якраз навпаки, в ньому передбачені обставини при яких суб'єкт звернення може отримати пільги по оплаті судового збору або ж і взагалі може бути звільненим від сплати судового збору. Таким чином, я б у даному законі нічого не змінювала адже він сприяє нормальному процесу діяльності судової системи, визначаючи загальний порядок сплати судового збору та рівність суб'єктів звернення, при цьому враховуючи інтереси малозахищених верств населення, та не порушуючи їхнє право на звернення до суду.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ВНУТРІШНЬО-ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Курбатова О.С., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. О.В. Роговенко
Сумський НАУ

На сьогодні в Україні існує досить багато невирішених питань, що стосуються біженців і внутрішньо переміщених осіб. Особливо гострим це питання стало після анексії Криму та через проведення антитерористичної операції в Донецькій і Луганській областях. Термін «внутрішньо переміщений» за дослівного тлумачення означає особу, яка змінила своє розташування в межах держави, тоді як поняття «вимушений» означає примусовий характер і здійснення дії проти бажання особи під тиском обставин внаслідок злочинної діяльності терористичних організацій на території України, порушення норм міжнародного законодавства Росією.

Військово-політична та соціальна ситуація в нашій державі спричинила появу нової категорії осіб – права та свободи яких потребують додаткового посиленого захисту та контролю з боку держави.

Серед численних воєнно-політичних, економічних, соціальних проблем, перед розв'язанням яких наша держава постала у такий важкий та вирішальний для неї час, особливе місце посідає питання вирішення долі тих людей, які не з власного бажання залишили свої домівки і були вимушені рятуватися від воєнних дій та спричиненої ними гуманітарної катастрофи в інших регіонах нашої держави.

Законодавець виявився неготовим до такої ситуації, оскільки на момент виникнення небезпеки в нашій державі ще діяли нормативно-правові акти, які врегульовували виключно внутрішнє переселення постраждалих від Чорнобильської катастрофи. Тому необхідний масив нормативно-правових актів був прийнятий із певною затримкою.

Стаття 1. Поняття внутрішньо переміщеної особи

1. Внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.
2. Адресою покинутого місця проживання внутрішньо переміщеної особи в розумінні цього Закону визнається адреса місця проживання особи на момент виникнення обставин, зазначених у частині першій цієї статті.

Стаття 2. Гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб

1. Україна вживає всіх можливих заходів, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, щодо запобігання виникненню передумов вимушеного внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні.

Таким чином, конституційно-правовий статус вимушених переселенців на сьогодні можна охарактеризувати як наявність таких особливостей і відмінностей від конституційно-правового статусу інших громадян України:

- 1) вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням місця проживання для вимушених переселенців;
- 2) надання медичної допомоги вимушеним переселенцям;
- 3) соціальне забезпечення дітей вимушених переселенців у питаннях освіти й науки;
- 4) надання вимушеним переселенцям усього комплексу соціальних та адміністративних послуг державними органами у встановленому законом порядку щодо будь яких питань, які стосуються їхніх прав та інтересів;
- 5) сприяння поверненню вимушених переселенців до місця проживання згідно з державною реєстрацією;
- 6) надання соціальних виплат і соціальної допомоги.

Отже, з огляду на досвід минулого, складну теперішню ситуацію та потенційну можливість загострення стану безпеки людей як у нашій державі, так і у світі загалом, зауважимо, що питання конституційно-правового статусу біженців і внутрішньо переміщених осіб тривалий час залишатиметься актуальним. Особливість конституційно-правового статусу обох категорій осіб полягає в тому, що зазначені категорії осіб були змушені покинути свої місця проживання для уникнення негативних наслідків ситуації у своїх державах. Здійснений аналіз свідчить про те, що діяльність держави в цьому напрямі ведеться, і конституційно-правові статуси таких категорій осіб відрізняються від інших громадян України, іноземців чи осіб без громадянства.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗРОБКИ ПРОЕКТІВ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ (ЗМІНИ) МЕЖ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Лапенко І.В., студ. ЮФ
Науковий керівник: проф. С.І.Запара
Сумський НАУ

З дня набрання чинності Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», відбувся потужний поштовх до актуалізації питання встановлення меж населених пунктів. За даними офіційного веб-порталу Верховної Ради України, в Україні нараховується 490 районів, 460 міст, 111 районів у містах, 885 селищ міського типу, 28385 сільських населених пунктів, значна частина з них не має встановлених меж. А це ускладнює роботу органів місцевого самоврядування та Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру (далі – Держгеокадастр), адже межа розподіляє повноваження органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади щодо розпорядження землею. Отже, це питання є відкритим та актуальним, з огляду порядку складання та погодження проектною документацією щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів (далі – проекти землеустрою).

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів розробляються для створення повноцінного їх функціонування та створення сприятливих умов їх територіального розвитку, забезпечення ефективного використання потенціалу територій із забезпеченням їх природних ландшафтів та історико-культурної цінності, з урахуванням інтересів власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, і затверджені містобудівної документації; за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради; на районному рівні - за рішенням відповідної районної ради, а у разі якщо районна рада не утворена – обласної ради. На підставі рішення міської ради розробляється проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж району в місті.

У практичному аспекті проекти землеустрою розробляються на підставі договору між замовником та його розробником відповідно до завдання на розроблення проекту. Замовлення на розроблення проектів землеустрою можуть подавати сільські, селищні, міські, районні або обласні ради. Розробляти ці проекти можуть як юридичні, так і фізичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працюють не менш як два сертифікованих інженери – землевпорядники.

Основною законодавчою нормативною базою для розроблення проектів землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів є Земельний кодекс України, Закони України «Про землеустрій» і «Про місцеве самоврядування». Фінансування робіт з розроблення проектів землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів здійснюється за кошти державних, місцевих бюджетів та інших джерел відповідно до законодавства.

У процесі підготовчих робіт, щодо складання проектів землеустрою проводиться збір, вивчення та аналіз земельно-облікової документації, матеріалів відведення та інвентаризації земель, наявних планів на територію. З метою уточнення проходження межі проводяться обстеження на місцевості земельних ділянок, наявності інженерної інфраструктури. В процесі збору необхідної інформації часто виникають складнощі, через те, що інформаційна база Держгеокадастру до сих пір повністю не оновлена. У зв'язку з цим розробники проектною документацією змушені використовувати застарілу інформацію, що значно знижує якість виконаних робіт.

Проекти землеустрою погоджується сільськими, селищними, міськими, районними радами та районними державними адміністраціями та підлягають обов'язковій державній експертизі землевпорядної документації. Після погодження проекту землеустрою та отримання позитивного висновку державної експертизи приймаються рішення про встановлення (зміну) меж адміністративно - територіальних одиниць. Після отримання рішення про встановлення (зміну) меж, розробник проектною документацією обов'язково повинен отримати Витяг з Державного земельного кадастру (далі – ДЗК) земельної ділянки, якій встановлюють межі. Одночасно з отриманням витягу інформація про нові межі або їх встановлення вноситься в інформаційну базу ДЗК.

У зв'язку з великим обсягом робіт під час виконання проекту, тривалістю строків погодження та проходження експертизи (не менше 6 місяців) виникають труднощі з кадастровою реєстрацією виготовленої проектною документацією. Ці труднощі виникають через те, що в період оформлення та затвердження проекту процес отримання земельних ділянок громадянами не зупиняється, а отже виготовлений проект стає не повністю достовірним. Тому доречно було б створити дієвий механізм обміну інформацією між розробником даного виду документації та органами місцевого самоврядування населеного пункту межа якого встановлюється.

Завершальним етапом виконання проекту є перенесення меж адміністративно-територіальних одиниць в натуру (на місцевість), що здійснюється після затвердження проекту землеустрою за окремим клопотанням замовника. Таким чином можна зробити висновок про актуальні питання та існуючі проблеми у сфері розроблення проектів землеустрою щодо встановлення (змін) меж населених пунктів, які потребують першочергового вирішення: 1) Існує необхідність у прийнятті єдиного кодифікованого нормативно-правового акту, який би регулював відносини щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць. 2) Брак на доступних планово-картографічних матеріалах меж адміністративно-територіальних утворень, встановлених належним чином або ж не встановлення їх взагалі. 3) Недостатнє фінансування виконання робіт щодо встановлення та зміни меж населених пунктів державними органами та органами місцевого самоврядування, що пов'язано з деякою законодавчою неврегульованістю. Вирішення зазначених проблемних та практичних аспектів слугуватиме основою для створення якісної та достовірної містобудівної та землевпорядної документації.

MIGRATION OF THE WORKING POPULATION OF UKRAINE: THE ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS

Lezhenina Zh. O., stud. 3rd course LF, specialty "International Law"
Scientific supervisor: PhD, associate prof. Klietsova N. V.
Sumy NAU

Today, the issue of population migration is increasingly being raised. The influence of the socio-economic condition of the country, its legal basis for employees, causes citizens to travel abroad. The result is a decrease in the population of Ukraine and a shortage of workers in various fields of work. All these processes lead to labor migration in a general sense. Migration is an objective process characterized by the change of permanent residence of individuals [1]. The reasons for migration are diverse, in particular: the state of the economic environment, natural conditions, the existence of economic ties of the region with others, the development of international relations, family ties and others. Of course, I would like to draw your attention not only to the state of the economic environment in the country, but also to the social one. However, the protection of the able-bodied population of the country at the legislative level today occupies an important place.

So, if we look at the statistics for the last 10 years, we can say with certainty that a significant number of able-bodied people, especially young specialists aged 18-25, have gone to work abroad. According to expert estimates, up to 5 million Ukrainians work abroad in 2019 today [2]. As practice shows, most workers choose countries such as Poland, the Czech Republic and Hungary. Under these conditions, the term "personnel deficit" has become increasingly used in native lands. What it means and whether young professionals understand what it can lead to is very difficult to answer right away. That is why, speaking of the real employment of the population in the country, as a rule, the overwhelming majority of scientists start with problems at the macro level, in particular the processes that hinder the stable development of the state as a whole. And only some scientists are immediately looking for problems in the policy of employment at the micro level [3].

Ever since childhood, probably everyone has dreamed about a beautiful life and a decent income. Even in Art. 43 of the Constitution of Ukraine states that everyone has the right to work, which includes the opportunity to earn a living by work, which he freely selects or agrees freely [4]. The issue of labor migrants is regulated by the Law of Ukraine "On Foreign Labor Migration", which clearly covers the protection of the rights and legitimate interests of migrant workers [5], as well as various international treaties. If we look at the legislation of other countries to regulate the issue of labor migration, we will see that the positions of the countries are somewhat different from each other. For example, let's take Germany and Italy for comparison. Germany is fully open to Ukrainian migrants and provides many benefits and protection for people who come from other countries. As the German government has introduced the so-called "New Migration Law", which facilitates employment in the country of migrants from third countries [6]. We would like to emphasize that this law greatly simplifies the procedure of employment in Germany, according to which the worker is not required to collect a bunch of documents for the right to work in that country, and on the contrary he is given the right to stay in Germany for six months to look for a job. If we look at Italian law, the situation with migrants is quite different. Italian authorities are trying to combat a large flow of migrants by approving a package of innovations proposed by Interior Minister Matteo Salvini. The changes suggested by Salvini include, in particular, an increase in the maximum length of detention of migrants to be deported from 90 to 180 days. The document also provides for the allocation of € 3.5 million for the forced repatriation of migrants in 2018-2020 [7].

Therefore, the issue of migration is very controversial today, as some countries freely accept migrants and others try to impose as many restrictions and sanctions as possible to halt migration.

Bibliography: 1. Population migration as a complex social process. URL: https://pidruchniki.com/15941024/rps/migratsiya_naselennya_skladniy_sotsialniy_protse (дата звернення 31.10.2019). 2. Migration from Ukraine is growing and approaching critical. URL: <https://nv.ua/ukraine/events/mihratsija-iz-ukrainy-rastet-i-priblizhaetsja-k-kriticheskoj-2462687.html> (дата звернення 31.10.2019). 3. Klietsova N. Improvement of the Ukrainian Labor Legislation Concerning the Hired Workers' Employment Protection in the Context of European Integration. Nauchni trudove. 2018. Vol. 2. P. 251-264 (University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria) URL: http://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6048/1/Klietsova_%2030.pdf (дата звернення 11.09.2019). 4. Constitution of Ukraine: Basic Law of Ukraine of 28.06.1996. No. 254k / 96-ВР. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. No. 30. Art. 141 (дата звернення 31.10.2019). 5. Law of Ukraine: On External Labor Migration from 05.11.2015. No. 761-VIII. Verkhovna Rada (BBR) Announcements, 2015, No. 49-50, p.463 (дата звернення 31.10.2019). 6. German government approves bill on immigration of skilled workers. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2605082-novij-migracijnij-zakon-nimeccina-vidkrivae-dveri-dla-robocih-migrantiv.html> (дата звернення 11.09.2019). 7. The Italian government has approved tough changes to migration standards. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27104215.html> (дата звернення 21.10.2019)

УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

Лобода А.М., студ., 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Земля – багатогранне й широке поняття. Вона є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Державне управління в сфері земельних відносин щодо охорони земель є важливою складовою запоруки раціонального використання земель та їх подальшого функціонування. На сьогоднішній день землі України підлягають захисту від нераціонального використання, деградації, ерозії, незаконного вилучення із сільськогосподарського обігу та інше.

Відповідно до ст. 163 Земельного кодексу України завданням охорони земель є забезпечення збереження, використання і відтворення земельних ресурсів, екологічної цінності природних і набутих якостей земель [1].

Охорона земель - це система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського і лісогосподарського призначення, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісогосподарського призначення, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

До основних компонентів будь-якої управлінської системи належать об'єкт управління, суб'єкт управління, керуючий вплив як сукупність прийомів, інструментів і механізмів, за допомогою яких здійснюється вплив суб'єкта на об'єкт, досягаються реальні зміни у ньому, а також зворотний зв'язок як інформація для суб'єкта управління про результативність керуючого впливу та зміни в об'єкті [2].

До органів державного управління в галузі використання та охорони земель відносяться органи державної влади, а також органи місцевого самоврядування, які уповноважені здійснювати відповідну організаційно-правову діяльність щодо забезпечення раціонального використання земельних ресурсів та їх охорони. До таких органів Земельний кодекс України відносить: Кабінет Міністрів України, Верховну Раду Автономної Республіки Крим, Верховну Раду України, обласні, Севастопольську та Київську міські, районні, районні у містах, міські, селищні та сільські ради, центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів, центральний орган виконавчої влади з питань охорони навко-лишнього природного середовища, місцеві державні адміністрації. Під державним управлінням в сфері охорони земель слід вважати організаційно-правову діяльність уповноважених органів влади у сфері забезпечення раціонального використання земель власниками та користувачами земельних ділянок, а також іншими суб'єктами земельних правовідносин. Згідно чинного законодавства до функцій державного управління належать: планування використання земельних ресурсів, моніторинг земель, нормування та стандартизація у сфері землеустрою, встановлення цільового призначення земельних ділянок, ведення державного земельного кадастру, здійснення державної реєстрації земельних ділянок, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель [2].

Однією з найважливіших функцій державного управління у сфері земельних відносин є землеустрій – сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин і раціональну організацію територій адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання (ст. 181 ЗК України, ст. 1 Закону України «Про землеустрій» від 22.05.2003 р.). На думку деяких науковців наведене визначення землеустрою є надто широким; при його формулюванні виходячи із змісту землеустрою (ст. 184 ЗК України) слід змістити акценти у бік сукупності технічних заходів з підготовки, складання, виконання та нагляду за виконанням проектної документації щодо використання, охорони та відтворення земель.

Найважливішим інструментом державного управління земельним фондом є державний земельний кадастр – єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження в їх використанні, а також дані про кількісну й якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками та користувачами (ст. 1 Закону України «Про державний земельний кадастр» від 07.07.2011 р.).

Чинне земельне законодавство передбачає здійснення контролю за охороною земель на таких рівнях: державному, регіональному та місцевому. Цілком зрозуміло, що для управління таким трудомістким процесом знадобиться багато зусиль і коштів, щоб отримати бажані результати. Це важливо не тільки для землевпорядної, правової та економічної сфер, а й для країни в цілому, але ж використання й охорона земель є одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері природокористування, екологічної безпеки і охорони навколишнього природного середовища і невід'ємною умовою збалансованого економічного і соціального розвитку.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3. Ст. 27.
2. Колпаков В. К. *Адміністративне право України*. №1. 2000. – К., С. 13-17

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Лук'янов С.С., студ.4 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.О. Петрова
Сумський НАУ

У світовому просторі все більшої популярності набуває фермерство як традиційна форма ведення сільського господарства. Такі господарства виробляють широкий спектр продукції для внутрішніх потреб та експорту. Проте в Україні існує ряд не вирішених проблем, які стримують подальший розвиток дрібнотоварного виробництва. Отже, для вдосконалення правового регулювання діяльності фермерських господарств в нашій державі необхідним є аналіз розвитку фермерства в інших країнах та врахування позитивного досвіду законодавчого забезпечення та функціонування фермерських господарств.

Слід зазначити, що сферу державної допомоги виробникам сільськогосподарської продукції в країнах Європейського Союзу, в тому числі і фермерських господарств регулюють окремі акти. Деяка з державної допомоги потребує схвалення Європейською Комісією, а також існують такі положення, відповідно до яких державна допомога не потребує такого схвалення. Так, відповідно до ст. 42 Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union 2012/C 326/01 (далі - TFEU) у сфері, що стосується сільськогосподарської продукції, правила щодо державної допомоги, викладені у статтях 107 - 109 TFEU застосовуються лише в тій мірі, яка визначена Європейським Парламентом і Радою. Тобто існує можливість надавати державну підтримку в межах регіональних програм, але з дотриманням правил єдиного законодавства.

Так, відповідно до проаналізованих джерел, встановлено, що більшість фермерських господарств на Заході є господарствами сімейного типу. Існують також несімейні партнерства, проте партнерські відносини там детально врегульовані. На сьогоднішній день, аграрне законодавство США дає фермерів-власнику широкий діапазон державного захисту його прав і одночасно повну свободу його дій. Зокрема, Законом про сільське господарство, прийнятим американським Конгресом у 2014 році передбачено пряме субсидування сільського господарства, страхування врожаю та прибутків, страхування падіння цін, страхування сільськогосподарських ризиків, тощо.

Ведення сільського господарства в Нідерландах є цікавим досвідом для України, адже в державі існує програма гарантування частини позики, яку готова взяти на себе держава, навіть для молодих фермерів; державна підтримка фермерських господарств, які відмовилися від використання хімікатів та пестицидів передбачається. Багаторічною фінансовою рамкою регулювання майбутньої спільної сільськогосподарської політики, виданою робочою групою з оцінки нових пропозицій комісії.

Досвід Франції свідчить про мережу профспілок, які піклуються про умови праці та життя фермерів, а також про збереження «мінімального рівня доходів» навіть у разі неврожаю або природних катаклізмів. Особливою є і система оподаткування: розрахунок суми доходу, що підлягає оподаткуванню, проводиться виходячи з даних земельного кадастру, середніх показників вартості продукції, витрат виробництва. Уряд регулює ці відносини Законом Франції «Про орієнтацію сільського господарства» від 05.08.1996 року. Крім уряду, французьких фермерів також підтримує й ЄС через Єдину сільськогосподарську політику.

В Австралії фінансова підтримка уряду відповідно до Закону про підтримку домогосподарств у сільському господарстві від 2014 року (гранти, короткострокові кредити за низькими відсотковими ставками) надається фермерам, як правило, для компенсації збитків спричинених природними або техногенними факторами - головним чином, це тривалі періоди посухи (на всій території країни поєднується зрошення і сухе землеробство), повені, пожежі або деякі інші стихійні лиха. Також держава надає податкові пільги фермерам для компенсації амортизації сільськогосподарського обладнання, для захисту національного агросектору уряд застосовує систему спеціальних платежів та імпортних мит.

Щодо Канади, то крім державних підтримок у вигляді цільових програм, варто зазначити про існування для фермерів спеціальної кредитної установи Farm Credit Canada.

Німецьке сільське господарство базується на невеликих сімейних фермерських господарствах. Держава підтримує галузь, але не дотаційно чи прямим виділенням коштів. Зокрема, можлива державна допомога соціального характеру окремим споживачам, гуманітарна допомога та гранти господарствам, які зазнали збитків після відновлення Німеччини. Польський уряд запроваджує програми для фермерських господарств щоб модель популярних малих сімейних сільськогосподарських підприємств не була витиснута великими фермерськими підприємствами. У Польщі кілька банків спеціалізуються на кредитуванні сільського господарства.

Таким чином, досвід державної підтримки фермерства в зарубіжних країнах, безумовно, заслуговує на увагу в процесі перспективного розвитку фермерських відносин в Україні. Для успішного функціонування фермерських господарств необхідна підтримка. На це має бути спрямована економічна, фінансова і правова політика держави.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМЦІВ

Марков Г. А., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Т.О. Чернадчук
Сумський НАУ

Розвиток економіки України залежить від активності малого підприємництва, а саме приватних підприємств. У більшості країн світу йому належить значне місце в загальній сумі валового національного продукту, виробництві товарів та продуктів, наданні послуг, що дає змогу повніше задовольняти попит у товарах, збільшувати зайнятість населення, надходження грошових ресурсів до бюджету за рахунок сплати податків. Але розвитку малого підприємництва заважають цілий ряд економічних та організаційних перешкод, де особливу роль відіграє механізм його оподаткування. Законодавство України з питань оподаткування нестабільне - постійно вносяться зміни, приймаються нові нормативні акти. Протягом минулих років Верховна Рада України розглядала проект Податкового кодексу, який викликав низку протестів малого бізнесу, особливо фізичних осіб, оскільки створював загрозу спрощеній податковій системі та наблизив її до загальної податкової системи. Податковий кодекс із змінами та доповненнями є основним регуляторним актом, що регулює сферу спрощеного оподаткування. Єдиний податок, який раніше вважався загальнодержавним, став частиною місцевих податків.

Першою та найбільш вагомою проблемою в оподаткуванні приватних підприємств є значне податкове навантаження, що сприяє лише уникненню платниками податку оподаткування та створенню незаконних схем. Перш за все, це виражається у сплаті єдиного соціального внеску. Відповідно до змін, внесених до Податкового кодексу України, незалежно від того, чи має особа дохід за певний місяць чи дохід менший за розмір мінімальної заробітної плати, особа повинна сплатити мінімальний внесок, тобто 704 грн. Це стосується і податкового зобов'язання загалом. Оскільки фізичні особи сплачують 18% податку на доходи фізичних осіб, 20% єдиного соціального внеску та 1,5% військового збору. Таким чином, приватний підприємець сплачує майже половину свого доходу податками, що спонукає людей уникати оподаткування різними способами, в тому числі незаконними.

Відповідно до Податкового кодексу України для фізичних осіб-підприємців податкові системи представлені у двох формах: загальна система оподаткування фізичних осіб; спрощена система оподаткування фізичних осіб. У першому випадку база оподаткування обчислюється так: сума доходу - сума витрат. У другому випадку податки сплачуються на всю виручку суб'єкта господарювання. Умови роботи на загальній системі оподаткування встановлені ст. 177 Податкового Кодексу України. Якщо приватний підприємець використовує працю найманих робітників, також необхідно щомісяця сплачувати податки з заробітних плат та інших подібних виплат: податок на доходи найманого працівника; військовий збір; єдиний соціальний внесок з фонду оплати праці; єдиний соціальний внесок із зарплати працівника. Незаперечна перевага загальної системи оподаткування полягає в тому, що розмір сплачуваних доходів в основному залежить від розміру одержуваних доходів і понесених витрат. Приватні підприємці, які обрали спосіб оподаткування на загальній основі не мають пільг, повного або частковою.

У загальній системі, на відміну від єдиного податку, немає обмежень щодо обсягу продажів, виду здійснюваних видів діяльності, кількості працівників. Основним недоліком цього способу оподаткування доходів приватного підприємця є його складність. Підприємці зобов'язані вести облік та документувати свої доходи та витрати. Водночас до складу витрат включаються витрати, які задокументовані та відносяться до операційних витрат відповідно до розділу III Податкового кодексу України. На жаль, цей розділ кодексу не враховує специфіку ведення підприємницької діяльності приватними підприємцями. Проте поряд з перевагами спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу, існують і певні недоліки, що стримують розвиток малого підприємництва в Україні, зокрема: обмеження обсягів виручки суб'єктів малого підприємництва, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування; суми єдиного податку фізичної особи-платника податку сплачуються авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховують, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період; елемент подвійного оподаткування в спрощеній системі за ставкою 6 % за умови сплати ПДВ.

Таким чином, основними проблемами розвитку приватних підприємств є: недостатня ресурсна база, як матеріально-технічна, так і фінансова; відсутність законодавства щодо розвитку малого бізнесу; високі податки, які змушують деякі малі та середні підприємства переходити до тіньової економіки; відсутність ефективного механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого бізнесу. Основними напрямками подальшого розвитку малого підприємництва в Україні у найближчій перспективі є: формування належної законодавчої бази, сприятливої для розвитку малого бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку малих підприємств; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва.

EVOLUTION OF WOMEN'S ROLE IN SOCIETY

Martynenko A. V., stud. 2nd course LF, specialty "International Law"
Scientific supervisor: PhD, associate prof. Klietsova N. V.
Sumy NAU

Until the mid-19th century, women were perceived as the property of their husbands and they had no control over their money or possessions. It is only through the persistent desire of women to prove their role in society that this has changed, and things are a little different now.

The wife and husband are now legally equal, and the property is shared between them. Previously, the property of all women, except land and landscaping, was known to her future husband, and everything was under his control, "she" could not say anything. Women were slowly limiting their rights. If the husband stated in his will that all the property belonged to him and he would not pass any of this to his wife, then the wife was not even entitled to a fork if the husband had died before her. If they had a child when they were married, and the father died, then the child should have happened as stated in his will. However, no matter how she raised her children, after his death, she still did not have to contradict the will of the deceased man.

In the nineteenth century, states began to enact laws that promote the importance of a married woman. These laws were to make a married woman equal to her husband. For example, they would be equal in terms of earnings, ownership of property and the right to sue or sue.

Women extended their equality demands in their labor places. They encountered discrimination based on sex and racial differences. After the War, many women fought against their lack of voting prerogatives and role in politics increasingly. People used different mechanisms to express and focus on women's sexuality in previous years, including movie presentations, and the middle class started comprehending this concept.

There have been tremendous changes for women in terms of employment in recent decades, when women were getting paid work outside the home in a way their grandparents and even their mothers couldn't imagine. For the US, women accounted for just over half of the workforce in 2011 was a major breakthrough. Some of the top female executives appear. There is a small but growing number of female presidents. stayed at home.

In the private sector, women are in most boards of directors of large companies, but their numbers remain low compared to the number of men. In addition, the consequences of stereotypes and outdated rules prevent women from applying for senior positions in private companies. This is especially noticeable in the largest corporations where men are still in priority. Turning to statistics, of the 500 largest corporations in the US, only 23 have a female CEO. This is only 4.6%. However, if we take the Ukrainian Parliament, only 12.5% of women hold posts in the national parliament

Since the 1990s, the Council of Europe has always devoted its initiative to the protection of women's rights and domestic violence at the international level. All discussions and amendments resulted in the creation of the Council of Europe Convention on the Prevention and Combination of Violence against Women and Domestic Violence, or the Istanbul Convention, which was signed in May 2011. But signing it alone was not enough. And if Turkey was the first country to ratify the Convention, Ukraine leaves it open to this day.

It is known that in December 2017 the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Law of Ukraine "On Prevention and Countering Domestic Violence" and the Law "On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in order to implement the Council of Europe Convention on the Prevention of Violence against Women and Domestic Violence and combating these phenomena "with amendments that exclude from the text the concept of" gender "," gender identity "," gender-based violence "," gender stereotypes "and" sexual orientation ".

The Istanbul Convention is to be ratified by Ukraine in the second quarter of 2016, as enshrined in the Legislative Support Plan for Ukraine. The ratification was then postponed to July, then to August 2016.

On November 14, 2016, former President of Ukraine Petro Poroshenko submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine a draft law of Ukraine "On Ratification of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence", known as the Istanbul Convention. But ratification has not yet taken place

Thus, it must be concluded that women have always played a significant role in the development of society. The story of women has evolved over the centuries, constantly changing its goals and dreams, promoting the women's movement, mainly in the 20th century, when electoral rights and suffrage were popularized. The importance of women in the 19th century differed from their significance in the 20th century. But in our own practice, we can see that all that happens is the result of not three months of work, and it is not the result of three women. Women have always fought and will fight for their right to vote, the right to have an abortion, as much as men, for the opportunity to join the armed forces. Because every woman has the right to moral, legal and political choice.

ОСОБЛИВОСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Масленкова А.Ю., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: В.В. Нежевело
Сумський НАУ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що сучасне земельне законодавство дуже тісно пов'язано з іншими існуючими галузями правової системи. Цей зв'язок має прояв у тому, що система земельного законодавства складає сукупність норм, які за своєю природою взаємодіють із іншими нормами численних галузей як матеріального, так і процесуального права.

Основною метою такого тандему є якісне, дійсне та дієве врегулювання правовідносин із земельними ділянками.

Якщо розглядати земельне право як самостійну галузь права, то здебільшого досліджуване питання є дискусійним, оскільки у правовій доктрині впливають різні поняття. Загалом, земельне право регулює не лише відносини, які пов'язані з землею, але й ті відносини які пов'язані з охороною, використанням та відтворення природних ресурсів.

Так, як зазначає А.М. Мірошніченко, земельним правом як галуззю права являється система правових норм, що регулюють відносини, пов'язані із використанням, охороною та відтворенням землі як частини земельної поверхні із простором над нею та під нею, необхідним для її цільового використання, включаючи розташований у межах цього простору ґрунтовий покрив.

Земельне право, як галузь права, має свою внутрішню та цілісну структуру і складається в першу чергу із прийнятих положень Конституції. Крім того дана галузь права складається із норм, що врегульовуючи земельні відносини, є похідними з кримінального, адміністративного, екологічного, цивільного та інших галузей права.

У конституційному праві присвячується питання державного та адміністративно-територіального устрою, сама ж земля розглядається як територія, основа суверенітету, а не як базис для розглядання продуктивних сил та засіб виробництва.

Аналізуючи взаємозв'язок адміністративного і земельного права, здебільшого виникають питання, які стосуються встановлення межі між земельними ділянками, а також видачі відповідних документів та контролю за додержанням земельного законодавства, виявлення правопорушників та їх відповідальність тощо.

Для земельного права особливе значення займає взаємозв'язок з цивільним правом, оскільки майнові і земельні відносини регламентують зміст права власності на землю, види майнових прав, межі правомочностей власника і володільців інших майнових прав, відносин пов'язаних з обігом землі як об'єкта права власності з урахуванням дозволів та обмежень, встановлених нормами земельного права, а також зобов'язальні відносини, об'єктом яких є земля.

У свою чергу, перспективи дослідження, які полягають у взаємовідношенні екологічного права з земельним, зумовлюється саме встановленням землі, як об'єкту навколишнього середовища, що є елементом функціонування екосистеми і взаємодії в екологічному середовищі. Проте, самі норми екологічного законодавства мають як спеціальний характер так і загальний, що сприяє безпеці охорони земель, а також недопущення та запобігання несприятливого антропогенного впливу. При цьому слід враховувати спеціальні норми, не лише з наданням додержання порядку використання земельних відносин, які переважно регулюють економічні відносини, насамперед пов'язані з землею, але й також спеціальні норми, що встановлюють вимоги до забезпечення навколишнього природного середовища.

Своєї важливості та значущості заслуговує питання співвідношення земельного права з кримінальним правом України. Розслідування кримінальної справи з виявлення складу злочину в земельних правовідносинах та притягнення винних до відповідальності за злочини в сфері довкілля - є важливою нішею становлення та розвитку правових відносин в державі.

Необхідно зупинитися також і на фінансовому праві, оскільки самі фінансові відносини, що стосуються земельного законодавства взаємопов'язані і взаємодіють з об'єктом даних відносин. Адже кошти державного бюджету присвоєму функціональному призначенні можуть витрачатися на розробку проектів відповідних документів, щодо надання земель у власність громадянам для ведення фермерського і особистого господарства, а також на землеустрій, контроль та відновлення земель, що потребує окремої уваги та дослідження в нашій країні.

Таким чином, можна зазначити, що земельне право формується у взаємодії та взаємозв'язку з іншими галузями права, незалежно від того, який саме предмет правового регулювання має певна галузь. Проте чітко зрозуміло одне, що означена взаємодія спрямована на позитивний вплив та розвиток земельних правовідносин.

ПРАВОВА ПРИРОДА СУДУ ПРИСЯЖНИХ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Мищенко Є.В., студ. 2ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: старший викладач Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Розвиток судової системи України буде ефективним за умови врахування нею всіх складових, зокрема, і суду присяжних. Статтею 124 Конституції України встановлено, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних. Правосуддя здійснюють судді. У визначених законом випадках правосуддя здійснюється за участю присяжних, тому, на нашу думку, буде цікавим і корисним дослідити досвід правової природи інституту суду присяжних в зарубіжних країнах.

Суд присяжних на сьогодні існує в таких країнах як Англії і Уельсі, США, Канаді, Швеції, Бельгії, Данії, Норвегії, Австрії, Франції та ін. Сучасні суди присяжних кваліфікують: із роздільними колегіями – Англія та Уельс, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Гонконг, Швеція, Росія (рішення приймають журі); із роздільно-спільною колегією, коли після винесення присяжними вердикту остаточне рішення приймається спільно з професійними суддями – Бельгія, Данія, Австрія, Норвегія, Німеччина, Італія, Франція, Греція. Розглянемо деякі з них.

Щодо історії суду присяжних Англії, існують відомості про використання терміну «журі» у діяльності утвореного при королі Етельреді англо-саксонського королівства Ексекс в Англії, колегіального судового органу, який приймав рішення з цивільних справ на прохання сторін. В Англії суд присяжних формувался на протязі двох століть. Спочатку суд присяжних розглядав земельні та майнові суперечки, а потім його компетенція, внаслідок поразки короля у боротьбі з повстанням баронів, була поширена на політичні справи. Присяжні Англії та Уельсу розглядаються, як основна частина англійської правової системи, однак конституційна позиція інституту журі в Англії та Уельсі є вразливою через неписану конституцію. Діяльність присяжних регулюється Законом про журі 1974 (Juries Act 1974) року з певними поправками у 2017 році. Також, потрібно відмітити що, суд присяжних є суб'єктом судового процесу у кримінальних та цивільних справах.

У Франції створення суду присяжних пов'язано з Декретом про судову організацію 1790 р., який заклав підвалини судочинства за участю народу і для народу. Проіснував він приблизно 150 років, а вже у 1941 р. нацистським режимом були скасовані самостійні колегії присяжних. Вироки виносилися судами у складі трьох професійних суддів і шести засідателів. У Франції присяжні представляють громадян, які разом із професійними суддями беруть участь у судовому розгляді тяжких злочинів (вбивства, отруєння, зґвалтування, збройне пограбування) у суді присяжних. Згідно з Кримінально-процесуальним кодексом Франції, винні у тяжких злочинах несуть покарання у вигляді позбавлення волі понад 10 років. Отже, присяжні здійснюють свою роботу виключно у кримінальних справах, які розглядаються судами як тяжкі злочини.

У Німеччині суд присяжних було створено в 1848 р., а у 1924 р. замінено колегією із трьох професійних суддів і шести присяжних (шефенів). У 1975 р. кількість шефенів була зменшена до двох осіб.

Аналізуючи суд присяжних США, а саме їх Конституцію, яка встановлює, що всі судові процеси повинні проводитися за участю присяжних, тому це право було розширене поправкою VI до Конституції США, за якою: «При будь-якому кримінальному переслідуванні обвинувачений має право на негайний і публічний суд неупереджених присяжних того штату та округу, раніше встановленого законом, де було скоєно злочин», та поправкою VII, яка передбачає застосування суду присяжних у цивільних справах. Отже, можна сказати що дана країна є прикладом розвитку та дії суду присяжних в державі. В цій державі завдяки суду присяжних люди мають змогу справедливо понести покарання, так як суд може змінити своє рішення, щодо конкретної справи, а саме цим змінити майбутню долю певної людини.

В Канаді джерелом правових норм функціонування інституту присяжних є Кримінальний кодекс, та Закон про журі – Jury Act¹⁰, окремі закони провінцій. Право на суддівство та журі - це конституційне право, передбачене Канадською Хартією про права та свободи та Конституцією Канади.

Суди присяжних в Іспанії було запроваджено у 1886 р. для розгляду справ про тяжкі кримінальні злочини. Під час франкістської диктатури інститут суду присяжних було скасовано. Відновлення суду присяжних пов'язано з прийняттям у 1995 р. Органічного закону про суд присяжних. До складу суду входить професійний суддя, який головує на слуханні, 9 присяжних засідателів та 2 запасних.

Отже, інститут присяжних у зарубіжних країнах за весь час розвитку то набував актуальності, то фактично не застосовувався. Натепер, як правило, він активно застосовується в кримінальному провадженні. В Україні цей інститут є порівняно новий і не набув такого практичного застосування. Таким чином, варто говорити про запозичення певних норм до законодавства України з досвіду діяльності інституту присяжних в зарубіжних країнах.

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Міщенко М., студ. 2 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. С.О.Шестакова
Сумський НАУ

Професія юриста є, без сумніву, однією із найбільш стресових. Проте стрес — це реакція людини на ситуацію, а не сама ситуація. Від нього неможливо позбутись абсолютно, проте ним можна навчитись керувати. Найбільш характерними особливостями професійної діяльності юристів є, на думку фахівців, владний характер посадових повноважень та чітка правова регламентація поведінки. Сюди ж слід віднести підвищену персональну відповідальність юридичних працівників, які інколи повинні ледь не щодня ухвалювати ті чи інші рішення із серйозними правовими наслідками.

Дослідження проблеми синдрому «емоційного вигорання» проводилось у роботах зарубіжних і вітчизняних вчених (М. Буріш, Н. Є. Водоп'янова, С. Джексон, К. Маслач, Х. Дж. Фрейденбергер, Л. М. Карамушка, В. В. Бойко та ін.).

Мета дослідження - обґрунтувати сутність феномена професійного вигорання юриста.

Трудова діяльність значної кількості юристів має постійний конфліктний характер внаслідок активного опору заінтересованих осіб, які вчиняють протиправні дії. Протягом звичайного робочого дня юристи (судді, прокурори, правоохоронці, працівники виконавчої служби) часто стикаються із ситуаціями, в яких необхідно швидко ухвалити відповідальне рішення. Саме ця обставина в багатьох працівників викликає стан стресу. На фоні постійного стресу виникає певне емоційне навантаження, яке потім призводить до хронічної втоми.

Емоційне вигорання є основною складовою професійного вигорання: почуття емоційного спустошення, втоми породжується власною роботою. Емоційне виснаження виявляється як емоційне гно. байдужість або емоційна перенасиченість [1. с 99].

Поступово хронічна втома викликає стан апатії та депресії, спалахи роздратування, почуття напруги, дискомфорту. Погоджуючись із американськими дослідниками К. Маслач і С. Джексон, вважаємо, що професійне вигорання - це синдром емоційного виснаження, деперсоналізації і редукції особистих досягнень [2].

Насправді, емоційне вигорання трапляється не тільки із представниками юридичної галузі. Будь-яка робота, навіть найбільш динамічна та різноманітна, із часом для конкретної людини стає рутинною та одноманітною, як би суперечливо це не звучало. З огляду на зазначене вище вважаємо за можливе накреслити основні шляхи подолання проблеми емоційного вигорання.

1. Зміна діяльності. Щоб повернути натхнення до своєї роботи, юристу потрібно змінити сферу діяльності, свої обов'язки або повноваження. Зміна категорій справ, збільшення самостійності та відповідальності можуть професійно підбадьорити. Можна, наприклад, на певний час, приділити більше уваги науковій чи викладацькій діяльності, організувати захід, провести семінар тощо.

2. Відпустка, час для себе та сім'ї. Зміна обстановки позитивно впливає на мислення. Іноді потрібно абстрагуватися від проблеми або складного кейсу, зробити паузу, провести час із сім'єю, поїхати в подорож тощо.

3. Знайти хобі. Хобі відмінно допомагає справлятися зі стресом, відволіктися та зайнятись тим, що заряджає морально, саме тому ця практика така популярна серед юристів.

4. Зайнятись спортом. Багато хто поділяє думку, що найкращий спосіб позбутися стресу та професійного вигорання — заняття спортом. Справа в тому, що для значних навантажень потрібне регулярне джерело енергії і спорт цьому чудово сприяє.

Таким чином, професійне вигорання юриста - це результат негативного впливу професійної діяльності. Робота з людьми, особливо з кримінальним та антисоціальним контингентом, завжди вимагає значних психоемоційних витрат. З цієї причини представники юридичних професій одними з перших стають жертвами емоційного вигорання, яке є формою професійної деформації особистості.

Література:

1. Малец Л. Внимание: выгорание. *Персонал*. 2000. № 5. С.99-102.
2. Маслач К. Профессиональное выгорание: как люди справляются. URL: <https://www.top-personal.ru>.

ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

Мірошніченко І.В., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

Земля – це основний фактор виробництва, що відіграє провідну роль у розвитку суспільних відносин. Земля є одним з головних природних ресурсів. На сьогодні актуальне дослідження землі в сільському господарстві. Земля є тією основою сільського господарства, в якій відбувається переплетення економічних процесів виробництва і відтворення з природними. На відміну від інших засобів виробництва, які в міру використання зношуються і, врешті-решт, виходять з ладу, земля при раціональному її використанні постійно поліпшується, набуває нових якостей, підвищує свою родючість. Питання ефективності використання і стану земель сільськогосподарського призначення в країні набуває особливої актуальності.

Україна – одна з найбільших країн Європи. Її земельний фонд – 60,4 млн га, що становить 5,7% території Європи та 0,5% площі земної кулі. Земельні ресурси країни характеризуються високим біопродуктивним потенціалом, у структурі якого переважають родючі ґрунти чорноземного типу – 60,2% від площі орних земель, що становить близько 7% світових запасів. Земельні ресурси виступають територіальною базою розміщення економічних об'єктів, системи розселення населення, а також основним засобом виробництва (насамперед, сільського й лісового господарства). Усі землі України незалежно від їх цільового призначення, господарського використання й особливостей правового режиму належать до земельних ресурсів і утворюють єдиний земельний фонд держави. Рівень, тривалість використання родючості та продуктивність ґрунтів залежать від їх властивостей, клімату, соціально-економічних умов господарювання, розвитку науки й техніки. Теоретичною основою високої продуктивності ґрунтів є врахування біологічних вимог культур, що вирощуються, до тепла, вологи тощо [1].

Вважаємо, що процес використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій ґрунтується на системі заходів і підходів обробки сільськогосподарських земель, суспільного використання окремих видів земельно-ресурсного потенціалу у певний період часу, на певній території з метою отримання суспільних благ.

Таким чином, процес формування земельно-ресурсного потенціалу сільських територій включає особливості і передумови до суспільного використання земельно-ресурсного потенціалу за умови запровадження системних заходів з раціонального (ощадливого) ведення сільського господарства, збереження, відновлення і охорони довкілля.

Раціональне використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій передбачає поєднання екологічного, економічного й соціального напрямів у процесі суспільного використання окремих його видів у часі і просторі. Екологічний напрям ґрунтується на необхідності охорони і розумному використанні земельних ресурсів сільської території, як основного природного ресурсу і базисного компонента навколишнього середовища; під економічним напрямом враховуються система інтересів товаровиробників у нарощуванні фінансових результатів; соціальний напрям працює на задоволенні суспільних потреб жителів сільських територій.

Сутність процесу охорони земельно-ресурсного потенціалу сільських територій визначається як система правових, організаційних і технологічних заходів, спрямованих на забезпечення режиму раціонального використання ресурсів, які сконцентровано на окремої території. А охорона ґрунтів є системою організаційно-господарських, технологічних, нормативно-правових і економічних заходів цілісності й ландшафтних функцій ґрунтового покриву, які дозволяють відновити якісні характеристики ґрунтів, забезпечити їхній захист від забруднення і подальшої деградації [2].

Сучасний екологічний стан більшості території України дозволяє обумовити необхідність запровадження системного підходу у запровадженні заходів з екологізації виробничих процесів, залучення й освоєння «екоінновацій». А процес використання земельних ресурсів передбачає збереження і підвищення родючості ґрунтів за умови використання ґрунтозахисного обробітку земель, удосконалення структури угідь, оновлення лісових насаджень, збереження земель під водою, використання ощадливих технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Література:

1. Кримська Л.О., Коваль М.О. Земельно-ресурсний потенціал як основа ефективного використання земель сільськогосподарського призначення. Держава та регіони. 2013 р., № 6 (75), С.148-151
2. Вишнеvsька О.М., Альбещенко О.С., Бобровська Н.В. Земельно-ресурсний потенціал сільських територій: теоретичні й практичні аспекти : монографія. Миколаїв, 2018. 184 с.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Молокоєдова Т.С., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

Визначення кола понять, що стосуються управління земельними ресурсами об'єднаних територіальних громад (ОТГ), набувають особливого значення, оскільки, з одного боку, в умовах децентралізації активувалися процеси законотворення та застосування норм права в цій сфері, а з іншого, – як ніколи раніше, постає необхідність системних і ефективних дій суб'єктів публічного управління. Адже лише напрацьовані та сформульовані наукою і практикою дефініції, закріплені в законодавстві, здатні встановити діяльність об'єднаних громад, визначити чітке коло повноважень усіх суб'єктів управлінської діяльності, їхні статус та межі компетенції. Разом із тим поки відсутні конкретні ключові визначення у сфері децентралізації взагалі та земельної децентралізації зокрема, тому громади вимушені діяти “наосліп”, що в майбутньому може стати причиною правових колізій та виникнення прецедентів, не врегульованих правом.

У результаті утворення ОТГ з'являються нові категорії в понятійному апараті науки і практики сучасного публічного управління, перш за все місцевого самоврядування як його найважливішої складової. Зокрема, у процесі здійснення земельної децентралізації активно використовуються ключові поняття “об'єднана територіальна громада”, “земельні ресурси ОТГ”, але їх при цьому досі не закріплено в законодавстві.

При цьому законодавець обов'язково має не лише стимулювати громади до об'єднання, а й чітко підходити до унормування всіх аспектів функціонування ОТГ у сфері управління земельними ресурсами: у разі передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення в комунальну власність громад необхідно здійснювати перерозподіл обов'язків щодо управління, використання та контролю земель, враховувати корупційні аспекти та кадровий потенціал під час передачі відповідних повноважень, захистити інтереси орендаторів земель, власність на які буде передано громадам, і, звичайно ж, визначити й закріпити в законодавстві базові поняття, статус, функції та повноваження всіх суб'єктів управління [1].

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначив, що територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної територіальної громади визначаються за зовнішніми межами юрисдикції рад територіальних громад, які об'єдналися. Оскільки територія громади не обмежується межею населеного пункту, а включає територію відповідних сільських, селищних та міських рад, які функціонували до об'єднання, то очевидно, що і право власності на землі новоутворених територіальних громад не повинно обмежуватись межами населеного пункту. Воно має бути поширено на всі землі в межах таких територіальних громад, або територій відповідних рад, що залишаються на даний час. Такий підхід наповнює реальним змістом запропоновані пропозиції щодо побудови адміністративно-територіального устрою України на засадах децентралізації влади, повсюдності та спроможності місцевого самоврядування, сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій. Адже, маючи в своєму розпорядженні землі комунальної власності, органи місцевого самоврядування будуть спроможні забезпечити реальну фінансову та економічну незалежність та розвиток відповідних територій. Однак слід констатувати, що на сьогодні місцеве самоврядування щодо управління земельними ресурсами здійснюється тільки в межах адміністративно-територіальних одиниць (населених пунктів). Існуючий підхід не відповідає практиці іноземних країн. У них місцеве самоврядування реалізується в межах адміністративно-територіальних одиниць, у тому числі й на первинному рівні, що об'єднують як безпосередньо територію населеного пункту, так і суміжну територію [2].

Проведення вдосконалення правового регулювання земельних відносин на засадах децентралізації влади створить передумови для нового етапу в розвитку земельного законодавства України – проведення його нової кодифікації. Однак розпочинати кодифікаційні роботи з розробки проекту нового Земельного кодексу України можна буде лише після завершення формування об'єднаних територіальних громад на всій території України.

Література:

1. Мамонова В. В., Кожуріна В. М. Визначення базових понять земельної централізації. Теорія та практика державного управління. 2018. № 1(60). С.1-6
2. Ігнатенко І. Правові аспекти децентралізації влади у сфері земельних відносин. Земельне право. 2017. № 4 (21). С. 62-75

ЩОДО ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Плиска І.О., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: к.ю.н., доцент. О.В. Роговенко
Сумський НАУ

За сучасних умов особливої актуальності набуває розроблення теоретичних аспектів імплементації міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування у законодавство України з метою переосмислення засад його реформування. З огляду на це необхідним є вивчення теоретичних засад і досвіду та практики впровадження міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування у законодавство нашої країни.

Метою дослідження є виявлення проблем реалізації європейської моделі місцевого самоврядування в Україні та визначення її пріоритетів і перспектив у правових реаліях сьогодення.

Важливість проблеми та недостатня науково-теоретична розробка правової природи міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування неодноразово привертала увагу дослідників, серед яких М. Баймуратов, О. Батанов, В. Борденюк, І. Демченко, О. Київець, О. Копиленко, М. Корнієнко, В. Кравченко, В. Куйбіда, П. Маланчук, Н. Мікула, Н. Нижник, В. Погорілко, Н. Пронюк, А. Ткачук, О. Фрицький, В. Шаповал, Ю.Шемшученко та інші.

Сучасні стандарти демократичного місцевого самоврядування закріплені в документах: Всесвітня Декларація місцевого самоврядування, Європейська Хартія місцевого самоврядування, Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, Європейська Хартія регіональних мов та мов меншин тощо.

Система місцевого самоврядування визначається як така, що складається з елементів, які у свою чергу пов'язані між собою відносинами внутрішньої детермінації та структурної залежності, що спричиняє гостру реакцію системи на зміни у окремих її елементах. Місцеве самоврядування – це самостійна діяльність громадян по регулюванню, управлінню та вирішенню безпосередньо або через сформовані ними органи місцевого самоврядування значної частини питань місцевого значення в інтересах населення даної території з урахуванням розвитку всього суспільства [3]. Для існування місцевого самоврядування на території потрібні певні умови:

- перелік місцевих проблем, вирішення яких можливо власними силами та засобами;
- ініціатива та бажання громадян самостійно й відповідально вирішувати ці проблеми;
- фактиснування нормативно-правової бази (конституції, законодавство або статут органу місцевого самоврядування), що не лише дає можливість, а й гарантує реалізацію права населення на місцеве самоврядування;
- фінансово-бюджетні резерви території для забезпечення ефективного функціонування органів місцевого самоврядування;
- чітке розмежування власності між органом місцевого самоврядування й державними органами;
- узгодження місцевих інтересів з регіональними та загальнодержавними;
- наявність кваліфікованих кадрів, здатних професійно реалізувати функції управління;
- географічні умови території (відносна компактність проживання, існування загальної інфраструктури, кліматичні умови).

Перелік цих найбільш загальних умов залежно від місцевих особливостей може бути змінений: уточнений, скорочений або розширений.

Дослідження специфіки впровадження реформ місцевого самоврядування в різних країнах світу свідчить, що досвід кожної з них є унікальним та відображає специфіку розвитку окремої країни. Тому, на нашу думку, є недоцільним упровадження зарубіжного досвіду без урахування особливостей економічного та політичного розвитку конкретної країни. На основі аналізу зарубіжного досвіду можна виокремити основні шляхи впровадження реформ з децентралізації влади в Україні: чітке розмежування повноважень, прав та обов'язків різних рівнів влади, що дозволить досягти балансу інтересів у системі публічних відносин; розроблення та виконання ефективної регіональної політики, спрямованої на забезпечення рівномірного місцевого і регіонального розвитку; забезпечення втілення принципу субсидіарності як способу подолання конфлікту інтересів між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; впровадження адміністративно-територіальної реформи з забезпеченням збереження цілісності держави та її унітарного устрою; забезпечення розширення прав територіальних громад щодо вирішення проблем їх життєзабезпечення; проведення бюджетної реформи з урахуванням загальнонаціональних та місцевих інтересів.

Досягнення бажаного стану місцевого самоврядування неможливе без здійснення подальших законодавчих та інституційних перетворень. Такими є перетворення щодо адміністративно-територіального устрою, виборів місцевих депутатів, формування виконавчих органів місцевого самоврядування, делегування повноважень і здійснення контролю за їх виконанням, збору місцевих податків, утримання неприбуткових підприємств тощо. При цьому знову неможливо уникнути орієнтації на зарубіжний досвід вирішення подібних проблем і на основоположні цінності в галузі місцевого самоврядування держав Європейського Союзу.

ІНТЕРНЕТ ПІРАТСТВО ЯК ВИД ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Попов Д.М., студент 2 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. В.В. Стрельник
Сумський НАУ

Інтернет піратство є нагальною проблемою в Україні сьогодні. З появою нових пристроїв і носіїв піратство трансформувалося у технічно досконале правопорушення, з'явилися нові можливості обходу засобів охорони, які використовують автори та правоволодільці з метою недопущення порушення авторських і суміжних прав. Як правило піратство проявляється у використанні та розповсюдженні чужого виробу у сфері мережі Інтернет з метою отримання матеріальної вигоди.

Ситуація, що склалась в Україні в сфері охорони авторських і суміжних прав в мережі Інтернет, викликає занепокоєння не тільки на національному рівні. За статистикою рівень піратства у Китаї становить 71 %, в Росії –65%, в Польщі – 54%, в Угорщині – 41%. За даними щорічного звіту «Глобальне дослідження піратства» Асоціації виробників програмного забезпечення рівень комп'ютерного піратства в Україні становить 86 %. Протягом останніх десяти років Україна визнається однією з країн із найбільшим рівнем піратства у сфері авторського права і суміжних прав. Спеціальний звіт Торгового представництва Сполучених Штатів Америки (USTR Special 301) наголошує на необхідності вирішення таких питань, як захист прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, поліпшення та регламентація діяльності організацій колективного управління авторськими і суміжними правами, а також забезпечення використання легальної продукції в органах державної влади. Україна вже кілька років поспіль утримує статус «країни пріоритетного спостереження».

Суть Інтернет-піратства полягає у відтворенні і розповсюдженні мережею Інтернет фільмів, музичних творів, комп'ютерних програм, іграшок, інших об'єктів інтелектуальної власності, без дозволу автора або іншої особи, яка має авторське право і/або суміжні права, або без виплати винагороди за використання творів у встановленому законом порядку.

Законодавче визначення поняття «піратства» міститься в ст. 50 Закону України «Про авторське право та суміжні права». Піратство - це опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм і програм організацій мовлення. Піратство розрізняють за наступними ознаками: незаконне використання об'єктів авторського права і суміжних прав; опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України та поширення об'єктів авторського права та (або) суміжних прав; завдає значної шкоди інтересам автора або правоволодільця; комерційні масштаби такої діяльності; отримання прибутку або моральної вигоди.

Нормативно закріплені способи захисту від Інтернет-піратства є не достатньо дієвими. Одним з яких є запровадження практики ініціювання кримінального переслідування, що за останні кілька років проявила себе як вкрай неефективна. Боротьба з таким явищем як піратство відеоігор є тривалою в усьому світі, в тому числі і в Україні. Спроба виробників реєструвати ігри за кодом на диску не призвели до очікуваного результату. Був розроблений порушниками генератор кодів, який дозволяє отримувати доступ до продукту авторського права без ліцензії. Книги у цифровому форматі також є об'єктом Інтернет-піратства.

Отже, можна дійти до висновку, що проблема піратства в Україні потребує негайного вирішення. Для досягнення дієвих результатів у сфері запобігання та припинення порушень авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет необхідним є вжиття комплексних заходів, які передбачають, зокрема, вдосконалення законодавства, що сприяло б зменшенню кількості піратського контенту, зниженню штрафних санкцій, накладених на державу Україну у розмірі 75 млн доларів щорічно. Потребують кардинальних змін судові процедури, блокування шляхів перевезення, збуту піратської продукції, співробітництво держави та користувачів з компаніями, які займаються створенням та розповсюдженням контенту. Співпраця держави та користувачів з авторами (правоволодільцями), організаціями колективного управління, а також активна участь авторів (правоволодільців) у заохоченні та сприянні правомірному використанню об'єктів авторського права і суміжних прав є шляхами гармонізації інтересів авторів, правоволодільців та суспільства в сфері інтелектуальної власності.

СКЛАД І СТРУКТУРА РОБІТ З ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ

Пузир Ю., студ. 1м курсу ЮФ
Науковий керівник: Л.О.Богінська
Сумський НАУ

Головне багатство України – родюча земля. При грамотному використанні вона може давати рекордні врожаї і, відповідно, серйозні надходження до бюджету. Регулювання процесів соціально-економічного розвитку агропромислового комплексу країни та її регіонів базується на широкому комплексному використанні можливостей сучасних інформаційних та геоінформаційних технологій [2].

Вивчення проблем у використанні стратегічного ресурсу країни – землі, є однією з найактуальніших тем для різних сучасних досліджень у контексті досягнення цілей сталого розвитку. Однією з найголовніших проблем в управлінні земельними ресурсами та їх використанні є втрата достовірної інформації про кількісний і якісний стан земель, яка є базовою основою для забезпечення механізму регулювання земельного обігу, встановлення платежів за землю, ведення державного кадастру нерухомості, землеустрою та контролю за використанням земель. Для внесення та оновлення інформації застосовуються інвентаризація. Інвентаризацію можна поділити на такі види: обов'язкова, добровільна, планова, раптова, вибіркова, суцільна. Якщо говорити про загальне визначення, то інвентаризація - процес складання детального опису майна. Отже, актуальність даної проблеми не викликає сумнівів [1].

Інвентаризація земель на початку земельної реформи розглядалась як спосіб одержання первинних відомостей для надання земельних ділянок громадянам, ведення обліку земель. Інакше кажучи, інвентаризація мала б забезпечити створення «первинного земельного кадастру», на базі якого стало б можливим ведення чергових кадастрових планів (карт) із відображенням усіх об'єктів кадастрового обліку.

На практиці проведення інвентаризації земель здійснюється у п'ять основних етапів.

Перший етап – це закупка послуг із інвентаризації земель.

Другий - одержання вихідної інформації для проведення інвентаризації земель.

Третій - проведення вишукувальних та топографо-геодезичних робіт.

Четвертий - складання документації із інвентаризації земель.

П'ятий - використання документації із інвентаризації земель.

Названі вище п'ять етапів, ми можемо згрупувати у три процеси: підготовчий, польовий та камерний. Розглянемо детальніше кожний із них.

Підготовчий. На цьому етапі робіт збираються і аналізуються первинні матеріали, оцінюється стан чергового кадастрового плану (карт), перевіряється стан планів земельних територій, виготовляється і затверджується технічний проект з проведення інвентаризації.

Польовий. Цей етап складається з проведення геодезичних вимірювань, які виконуються для встановлення точного місця розташування та розмірів земельної ділянки. Геодезичні вимірювання включають в себе аерофотозйомку земельної ділянки та проведення картографічних робіт.

Камерний. На цьому етапі обробляються результати геодезичних вимірювань, узгоджуються і уточнюються межі ділянок, землепорядні документи оформляються у вигляді звіту.

В ході проведення інвентаризації використовуються архівні схеми внутрішньогосподарського землеустрою, кадастрові плани територій, космічні знімки.

Семантична інформація заноситься в інвентаризаційні відомості. Всі матеріали проходять уточнення і узгодження з представниками територіальних утворень і землепорядниками.

Завершальним етапом є оцифровка та внесення в геоінформаційну оболонку атрибутивної інформації для подальшого виведення інформації у вигляді звітів і картографічної інформації [3].

Отже, інвентаризація земель має проводитися у відповідності до вимог законодавства України, терміни її проведення залежать від інформаційних потреб суспільства.

Література:

1. Горбатюк В. М., Дмитрусенко В. Н. Інвентаризація земель у системі управління земельними ресурсами [Електронний ресурс]. *Містобудування та територіальне планування*. – 2012 – №31. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/MTP/2012_31/pdf/3115_gbat.pdf
2. Закон України «Про землеустрій» від 22 травня 2003 року № 858: за станом на 27.07.2013 р. [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. - Офіц.вид. – К.: Офіційний вісник України, 2003 - № 25 – С. 1178– Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/858-15>
3. Мартин А. Г. Інвентаризація земель: як її здійснювати в сучасних умовах [Електронний ресурс] / А. Г. Мартин. – Режим доступу: http://www.zsu.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2254:2011-05-27-14-48-38&catid=62:2011-01-12-14-57

ПРОЕКТ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Радько Д.В., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: В.В. Гончаров
Сумський НАУ

Відповідно до положень статті 50 Закону України «Про землеустрій» [1] проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки складається у разі зміни цільового призначення земельних ділянок або формування нових земельних ділянок, зокрема у випадку одержання безоплатно у власність чи у користування на умовах оренди земельної ділянки із земель державної чи комунальної власності.

В результаті спрощення порядку надання земельних ділянок із земель державної і комунальної власності у власність і користування громадянам та юридичним особам надто узагальнився підхід до вирішення різних за змістом завдань. Разом з тим, відведення земельних ділянок для тих чи інших потреб регулюється відокремлено великою кількістю законів та прийнятих до них нормативно-правових актів.

У Законі України «Про землеустрій» визначено склад документів, які в обов'язковому порядку мають бути у проекті відведення земельної ділянки у разі зміни її цільового призначення або формування нової земельної ділянки. Законом зазначено, що у такому проекті землеустрою мають бути матеріали землевпорядного проектування (у разі формування земельної ділянки). Але жодним нормативним документом не визначено, яким чином здійснюється землевпорядне проектування у подібних випадках.

Зміст матеріалів землевпорядного проектування (у разі формування земельної ділянки) можна врегулювати порядком розробки проекту землеустрою щодо її відведення. Неодноразово порушувалося питання необхідності розробки еталону проекту відведення земельної ділянки.

У 1999 році Держкомземом був розроблений «Еталон проекту відведення земельної ділянки юридичним та фізичним особам для будь яких потреб» [2]. Але, фактично, цей Еталон стосувався відведення земельних ділянок під забудову. Можливо, саме з цієї причини почали спрощувати порядок розроблення проектів відведення земельних ділянок для тих чи інших потреб. Таке спрощення зачепило ту частину земельних відносин та землевпорядного проектування, де спрощувати не можна. Згаданим Еталоном у проекті відведення земельної ділянки передбачено такий документ як план відведення земельної ділянки. У сучасному земельному законодавстві абсолютно не заслужено забуто цей основний документ землевпорядного проектування при відведенні земельних ділянок для будь-яких потреб.

План відведення земельної ділянки - це документ, який наочно відображає хід землевпорядного проектування (формування нової земельної ділянки), організацію певної території. Тобто відображає практично всю існуючу ситуацію та передбачені проектом заходи з використання і охорони земель.

План відведення має підписуватися (погоджуватися) майбутнім власником земельної ділянки чи землекористувачем, у разі вилучення земельної ділянки, що перебуває у користуванні, користувачем ділянки, а також працівником територіального органу Держгеокадастру, який за принципом екстериторіальності здійснює розгляд та погодження проекту землеустрою.

Разом з тим, Законом України «Про землеустрій» не передбачається наявність копій документів, що визначають розміри земельної ділянки у проекті землеустрою щодо її відведення. За загальним принципом землевпорядного проектування розробники документації із землеустрою проектують розмір і конфігурацію земельних ділянок для сільськогосподарського використання, крім проектування виробничих зон сільськогосподарських підприємств і сільських поселень.

Територіальними органами Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру почало проявлятися різне бачення розробки погодження проектів землеустрою щодо відведення земельної ділянки. Розбіжності у підходах до розробки проектів землеустрою щодо відведення земельної ділянки ускладнюють виконання поставлених завдань при наданні земельних ділянок для тих чи інших потреб.

Складність виникає через відсутність порядку розроблення проектів землеустрою щодо відведення земельної ділянки: застарілість стандартів, норм і правил, суперечливість між окремими нормативними актами. Тому виникає необхідність в законодавчому ініціюванні розробки «Еталону проекту відведення земельної ділянки юридичним та фізичним особам для будь яких потреб».

Література:

1. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15> (дата звернення: 05.10.2019).

2. Еталон проекту відведення земельної ділянки юридичним та фізичним особам для будь-яких потреб: Затверджений Держкомземом України 18.06.1999. URL: http://www.amm.org.ua/images/stories/Land_Law_Materials/Etalon_projektu_vidvedenja.PDF (дата звернення: 08.10.2019).

ПОЗОВНА ЗАЯВА: ЇЇ РЕКВІЗИТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕЄСТРАЦІЇ В СУДІ

Радьков О.М., студ. 3 ст курсу ЮФ
Науковий керівник: проф., акад. М.М. Ясинок
Сумський НАУ

Конституцією України передбачена можливість захисту прав і свобод людини і громадянина судом. Реалізація цього права у цивільному судочинстві здійснюється у порядку наказного, позовного та окремого провадження. Саме у порядку позовного провадження вирішуються спори про право цивільне.

Позов – це звернена через суд, відповідно до правил процесуального законодавства, матеріально-правова вимога однієї особи (позивача) до іншої (відповідача) з приводу захисту у передбачений законом спосіб порушених, невизнаних чи оспорюваних прав, свобод або інтересів. Відповідно до ст.184 ЦПК України позов пред'являється шляхом подання позовної заяви до суду першої інстанції, де вона реєструється та не пізніше наступного дня передається судді. Статтями 175 та 177 ЦПК України встановлено вимоги до позовної заяви та правила її подання.

Отже, позовна заява – це документ, який в установленій процесуальним законом формі пред'являється позивачем до суду та містить вимогу про примусовий захист порушеного права чи інтересу. Для позовної заяви встановлена письмова форма. У ній позивач викладає свої вимоги щодо предмета спору та їх обґрунтування. Тому, складання позовної заяви – це один із найважливіших етапів підготовки справи до її розгляду у суді першої інстанції.

Реквізити позовної заяви визначають структуру її змісту. Так, чинним законодавством передбачено такі її обов'язкові елементи: 1) найменування суду першої інстанції, до якого подається заява;

2) реквізити сторін та інших учасників цивільного процесу;

3) зазначення ціни позову, якщо позов підлягає грошовій оцінці; обґрунтований розрахунок цих сум;

4) зміст позовних вимог: спосіб (способи) захисту прав або інтересів, передбачений законом чи договором, або інший спосіб (способи) захисту прав та інтересів, який не суперечить закону;

5) виклад обставин, якими позивач аргументує свої вимоги; посилання на докази, що підтверджують вказані обставини;

6) відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору, якщо такі проводилися, в тому числі, якщо законом визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору;

7) відомості про вжиття заходів забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви, якщо такі здійснювалися;

8) перелік документів та інших доказів, що додаються до заяви; зазначення доказів, які не можуть бути подані разом із позовною заявою (за наявності); зазначення щодо наявності у позивача або іншої особи оригіналів письмових або електронних доказів, копії яких додано до заяви;

9) попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які позивач поніс і які очікує понести у зв'язку із розглядом справи;

10) підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього ж відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав;

11) підпис позивача або його представника, або тієї особи, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи.

Крім того, у позовній заяві, де це має місце, мають зазначатися: підстави звільнення позивача від сплати судового збору; підстави звернення до суду в інтересах іншої особи. У позовній заяві можуть бути вказані також й інші відомості, необхідні для правильного вирішення спору.

До позовної заяви додаються такі документи:

- клопотання та заяви позивача про звільнення (відстрочення, зменшення) від сплати судового збору, про призначення експертизи, витребування доказів тощо;

- документи, що підтверджують сплату судового збору у встановлених порядку і розмірі, або документи, що підтверджують підстави звільнення від сплати судового збору відповідно до закону;

- всі наявні в позивача докази, що підтверджують обставини, на яких ґрунтуються позовні вимоги;

- копія (або оригінал) оспорюваного акта чи договору або засвідчений витяг з нього (до заяви про визнання акта чи договору недійсним);

- довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження представника позивача (до заяви, підписаної представником);

- копії позовної заяви та копії всіх документів, що додаються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб (крім випадків передбачених чинним законодавством).

Текст заяви повинен повно, вірно і зрозуміло виражати волю чи певну інформацію позивача. Недоліками тексту є його неповнота, неточність і незрозумілість. Текст не повинен мати закреслювань, виправлень, підчисток і дописів. Подати позовну заяву з усіма додатками можна як особисто (до канцелярії суду), так і поштою (бажано цінним листом з описом вкладення). Також рекомендується вимагати проставлення штампів про прийняття заяви на особистому примірнику.

Отже, додержання процесуальної форми і змісту позовної заяви є однією з обов'язкових вимог законодавства, що забезпечує прийняття суддею заяви та порушення ним провадження у справі.

СТАНОВЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОЕКТУ ЛІГИ НАЦІЙ

Ромасенко К.М., студ. 3 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. А.В. Гончаренко
Сумський НАУ

Досвід і уроки Першої світової війни вимагають комплексного вивчення і осмислення як у контексті еволюції міжнародних відносин, так і з точки зору їх впливу на подальшу історію людської цивілізації. Саме в цей час вперше була створена універсальна міжнародна організація – Ліга Націй, основним завданням якої було забезпечення загального миру і безпеки. Багато в чому дані новації пов'язані з активним включенням Сполучених Штатів Америки до світової політики, а фігура президента Вудро Вільсона стала втіленням нової ідеологічної конструкції світоустрою.

Ідея створення особливого наднаціонального органу для вирішення спорів між державами та запобігання конфліктам стала набувати практичних обрисів лише в роки Першої світової війни і пов'язана з ім'ям Вудро Вільсона. Екстраполяція внутрішніх тенденцій на зовнішнє середовище породжувала надії, що можливо створити співтовариство націй, метою якого було б забезпечення безпеки його членів. Була присутня також переконаність в тому, що можливо виробити деяке загальне розуміння міжнародних відносин на основі принципу верховенства закону. Саме тому в той період ідеї пацифізму перебували на підйомі, відстоюючи необхідність примусового вирішення спорів, установи міжнародних судів і роззброєння

Вільсонівська концепція міжнародної організації стала своєрідною американською «відповіддю» на загострення міжнародних протиріччя на початку ХХ ст. Вже на самому початку свого президентства В. Вільсон заявив про прагнення до пошуку власних рецептів для їх всеосяжного вирішення. Цей же досвід Вільсон припускав використати для реорганізації відносин між воюючими європейськими націями, надаючи принципам «доктрини Монро» універсального характеру в плані забезпечення колективної безпеки. У своєму зверненні до Сенату від 22 січня 1917 р. він запропонував, щоб всі країни прийняли доктрину президента Монро як доктрину для всього світу. Жодна нація не повинна прагнути до поширення власної політичної влади ні на одну іншу націю чи народ. Всі нації повинні з цього моменту уникати вступу в союзи, які втягнули б їх в змагання міццю.

У цьому твердженні можна помітити коріння майбутніх розбіжностей в даному питанні на мирній конференції між американським президентом і його європейськими візаві. Не тільки громадськість, але і правлячі кола союзних країн розуміли всю значимість цього проекту. Прем'єр-міністр Великої Британії Д. Ллойд Джордж вітав ідею створення організації з підтримання миру. У переддень Різдва 1918 р. він сказав в близькому колі, що повернення з Парижа без Ліги Націй буде означати для нього політичну катастрофу, оскільки британське суспільство з жахом прийме збереження такого стану справ, який ще раз може перетворитися в подібну трагедію. Проте ідея Ліги не захоплював його уяви – підтримуючи її він відчував сумніви в ефективності майбутньої організації.

Ще менший оптимізм щодо дієвості Ліги як механізму забезпечення колективної безпеки мали французькі високопосадовці. Навіть стримана реакція громадської думки країни стосовно перспектив Ліги Нації не йде ні в яке порівняння з тим скептицизмом, який демонстрували в цьому питанні відношенні офіційні особи.

У США співробітниками «Інквайрі» під керівництвом полковника Е. Хауза був розроблений перший проект побудови міжнародної організації, викладений в пояснювальній записці президенту від 16 липня 1918 р. У цьому документі досить глибоко були розроблені організаційні питання діяльності міжнародної організації як виконавчого органу підтримання міжнародного миру, передбачалося створення секретаріату Ліги і судовий трибунал.

Слід особливо зупинитися на питанні про гарантії, що увійшли в проект Хауза. Ця ідея, що стала каменем спотикання при ратифікації Версальського договору в Конгресі, була внесена з ініціативи Вільсона, який припускав можливість відмовитися від гарантії територіальної і політичної незалежності через третейський розгляд і наполягав на безпосередніх гарантіях. Президент виходив з положень про американський державний устрій, закріплених в Конституції США. Зокрема, розділ IV ст. IV Конституції передбачав, що США будуть гарантувати кожному штату в цьому союзі республіканську форму правління і охорону кожного з них від зовнішнього нападу.

Стаття про гарантії також мала на увазі, що Ліга Націй стане механізмом, який після укладання договору зможе сприяти зміні status quo. Для цього, з одного боку, закріплювалося право націй на самовизначення, а, з іншого, рішення в Лізі Націй повинні були прийматися кваліфікованою більшістю в 3/4 голосів. Ознайомившись з проектом Хауза, президент уніс до нього ряд змін – з Статуту були виключені положення про міжнародний судовий трибунал і відновлена стаття про застосування збройної сили як каральний захід за порушення постанов Ліги. Головне питання полягало не стільки в тому, чи потрібно створювати цю організацію, скільки у баченні Вашингтоном завдань, які повинна була вирішувати Ліга, і, відповідно, ті інструменти, які їй слід було б використовувати.

ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ

Сайтгазін В.М., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

В умовах здійснення земельної реформи виникла необхідність поглибленого вивчення проблеми екологічних і економічних аспектів ефективності використання, відтворення й охорони земельних ресурсів. Це пов'язано з тим, що земельні ресурси – один із найважливіших компонентів природного середовища, які використовуються для виробництва матеріальних благ. Земля як об'єкт управління являє собою багатовимірне «тіло».

Питанню управління земельними ресурсами в країні нині надається особлива увага. Тільки через управління реалізуються функції контрольнаглядного характеру. При цьому базовою правовою основою чіткої організації управління земельними ресурсами є Конституція та закони України, постанови Верховної Ради України, Укази і розпорядження Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Держкомзему України тощо. У цьому зв'язку, очевидно, недоцільно ділити управління земельними ресурсами на загальне, яке має територіальний характер, тобто охоплює певні території в межах адміністративно-територіальних утворень, і галузеве. Якщо ця умова буде досягнута, то з повною впевненістю можна сказати, що в Україні існує ефективна система управління земельними ресурсами.

Управління земельними ресурсами - це процес постійного вдосконалення земельних відносин, землекористування і землеволодіння, землевпорядкування території і землеустрою господарств, оптимізації розподілу земель між галузями господарського комплексу і раціоналізації їх використання у кожній із них, розробка і впровадження комплексу заходів з охорони земельного фонду та підвищення продуктивності й економічної ефективності використання.

А.М. Третяк розширює визначення поняття управління земельними ресурсами в ринкових умовах та зауважує, що це процеси реєстрації і розповсюдження інформації про власність на землю, вартість і використання землі та пов'язаних із нею ресурсів [1].

В Україні передбачено систему управління земельними ресурсами, яка базується на регулюванні відносин у сфері сільськогосподарського землекористування за допомогою нормативноправових актів, дотримання вимог чинного законодавства, систематичного контролю використання та охорони землі, обмеження прав і свобод тих суб'єктів змелених відносин, які порушують встановлені державою норми. З цього випливає, що забезпечення виконання функцій державного регулювання відносин у сфері земельного права і є державним управлінням земельними ресурсами України. Ефективність державного управління та регулювання питань землекористування залежить від регулярного моніторингу поточного стану та аналізу наявного потенціалу земельного фонду, оцінки основних тенденцій у його використанні.

Головна особливість управління земельними ресурсами полягає в тому, що наслідки від цієї діяльності спостерігаються у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Окремо визначимо, що землі сільськогосподарського також характеризуються рядом особливостей. До земель сільськогосподарського призначення належать: сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги), тобто з певним господарським використанням; несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісосмуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісового фонду, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації тощо) [2].

Так як, управління земельними ресурсами — це систематичні, цілеспрямовані дії з боку держави і суспільства у сфері земельних відносин та землекористування. Ці дії повинні базуватися на земельній політиці управління земельних відносин, яка, в свою чергу, полягає в об'єктивності та закономірності інформації задля формування ефективних механізмів використання земельних ресурсів в країні, окремих регіонах та територіях. Особливостями, що характеризують земельні ресурси є те, що земля виконує багатофункціональну роль, є засобом виробництва, предметом праці та основою будь-якого бізнес плану. Земельні ресурси за недбалого використання є невідтворюваними, тому ціна землі залежить від територіального розміщення та якості ґрунту. Однак при раціональному використанні сільськогосподарських земель можуть покращувати свої властивості та рівень родючості.

Література:

1. Третяк А.М., Дорош О.С. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2006. 360 с.
2. Семенчук І.М., Рощенко В.А., Шаповаленко Д.Р. Особливості управління земельними ресурсами в Україні. Агросвіт. 2018. №1. С.25-30

ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ ВІД ЗАБРУДНЕННЯ ВІДХОДАМИ

Сапінський Г. Л., студ. 4 курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Богінська Л. О.
Сумський НАУ

З набуття Україною незалежності постала велика кількість питань державного рівня у багатьох сферах діяльності держави в цілому. Одним з цих питань є охорона земель від забруднення відходами.

Наразі є низка проблем у сфері охорони, таких як:

- Дотримання суб'єктами господарювання вимог законодавства.
- Здійснення організаційних, науково-технічних та технологічних заходів для максимальної утилізації відходів, реалізації чи передачі їх споживачам або підприємствам, установам та організаціям, що займаються збиранням, обробленням та утилізацією відходів.
- Вирішення питання несанкціонованого зберігання та видалення відходів у несанкціонованих місцях чи на об'єктах.
- Розширення повноважень місцевих органів виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, уповноваженим органам виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища.
- Декларування суб'єктами господарської діяльності поводження з небезпечними відходами [1].

Законодавство про відходи складається із законів України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Про поводження з радіоактивними відходами", "Про металобрухт", "Про житлово-комунальні послуги", "Про хімічні джерела струму", "Про ветеринарну медицину", "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції", Кодексу України про надра, цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Закон України "Про відходи" є основним законом, що визначає правові, організаційні та економічні засади діяльності, пов'язаної із запобіганням або зменшенням обсягів утворення відходів, їх збиранням, перевезенням, зберіганням, сортуванням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням та захороненням, а також з відверненням негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини на території України [1].

Закон України "Про охорону земель" законодавчо регулює виконання усіх умов раціональної господарської діяльності, пов'язаної із збиранням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням і захороненням відходів [2].

В наш час є необхідним удосконалення організації та порядку діяльності Державної екологічної інспекції України, шляхом встановлення уніфікованої форми акту, переліку питань, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю), дотримання законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, з розподілом питань для здійснення заходів державного нагляду (контролю) з урахуванням ступеня ризику від здійснення господарської діяльності у відповідності з законодавством України.

Це є можливим тільки за встановлення прозорої системи здійснення державного нагляду (контролю) перевірок. Тим самим буде встановлено вичерпний перелік питань, що забезпечить прозорість, об'єктивність, прогнозованість і неупередженість при здійсненні планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища [3].

Внаслідок прийняття проекту акту буде зменшено регуляторний тиск шляхом визначення вичерпного переліку питань, що забезпечить прозорість, об'єктивність, прогнозованість і неупередженість при здійсненні планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Література:

1. Закон України № 187/98 "Про відходи"
2. Закон України 962-IV "Про охорону земель"
3. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатом проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів»

ВПЛИВ КОДИФІКАЦІЇ ЮСТИНІАНА НА ФОРМУВАННЯ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Сафонова Т.О., студ. 2 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Проблема дослідження історії створення та значення Кодифікації Юстиніана, щодо впливу на формування романо-германської правової системи, є однією з найактуальніших. Потрібно зауважити, що спеціальних наукових розвідок в зазначеній темі не існує. Дійсно, у працях останніх років відчувається відсутність комплексного аналізу Кодифікації Юстиніана та, натомість, досліджуються окремі елементи цього історичного надбання людства, в контексті вивчення окремих інститутів римського права

Видатну роль у передачі високорозвиненої правової системи — римського цивільного права — відіграла Кодифікація Юстиніана (*Corpus Juris Civilis*), створена в VI ст. н. е., де відображені як визначальні ідеї римського приватного права, так і сам процес адаптації останніх до нових політичних, соціальних та економічних умов. Вона складається з таких частин:

– *Кодекс Юстиніана* (в 529 році відбулась перша редакція, в 534 виходить друга редакція кодифікації), втілив в собі найкращі правові думки того часу, класифікував і систематизував всі відібрані імператорські постанови. Метою створення кодексу було відібрати найважливіші імператорські конституції і відкинути все застаріле, що фактично втратило значення.

– *Інституції*, були створені в 533 р., висвітлювали сучасний стан права, в основу яких було покладено реформоване Юстиніаном законодавство. Вони використовувались не тільки в школах права Східної Римської імперії, а й були основою при розгляді окремих судових справ. Інституції займають особливе місце у систематизації Юстиніана. Зі слів самого Юстиніана, вони були покликані слугувати вступним піврічним курсом для студентів, з якого слід починати, щоб підготувати їх до більш поглибленого вивчення римської юриспруденції. Саме слово *Institutiones* означає латиною «елементарні викладення», тобто мова йде про навчальний посібник або, простіше, підручник з римського права.

– *Дигести (Пандекти) Юстиніана*, створені в 533 році та являють собою збірник правових ідей, поглядів, які були запозичені з різних праць римських юристів. Так історично склалося, що Дигести є найважливішою частиною Зводу цивільного права, оскільки вони охоплювали широке коло юридичних питань, і їх слід розглядати як визначну законодавчу та історичну пам'ятку. У Дигестах була започаткована концепція природного права (*jus naturale*), в якій основоположними принципами були норми моралі та гуманності, наприклад, доктрина про те, що «по праву природи всі люди є рівними». На нашу думку, Дигести Юстиніана, як частина Зводу цивільного права є недостатньо дослідженими у напрямку релігійно-правового впливу на передумови його створення та змісту.

– *Новели (535-565 рр.)*, являють собою законодавчі приписи, що вводять нові та скасовують застарілі юридичні норми. Закони Юстиніана поділялися на: едикти, (проголошувалися суспільству в цілому), декрети (положення, які охоплювали судові рішення першої або апеляційної інстанції); мандати (наказували керівнику провінції ініціювати певні дії); рескрипти (звернення імператора офіційним або приватним особам).

Для розвитку європейських правових систем значення кодифікації Юстиніана виявилось набагато більшим. Тут вона тісно пов'язана з таким явищем як рецепція римського права (відродження римського класичного права, сприйняття його духу, ідей, головних засад та основних положень наступними цивілізаціями).

Важливим також є значення кодифікації Юстиніана, як прикладу організації систематизації норм, що були проведені у стислі строки у складних політичних та соціальних умовах. Під таким кутом зору кодифікація Юстиніана практично не розглядається, хоча, як свідчить історія створення деяких значних законодавчих актів, методика Юстиніана використовувалася досить успішно.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що Кодифікація Юстиніана мала надзвичайно великий вплив на подальший розвиток романо-германської правової системи, зокрема, сформувалась правова культура правників, відбувся значний розвиток філософії права, були запозичені ідеї, які зафіксовані у Дигестах для подальшої регламентації в сучасних нормативно-правових актах. Це була дійсно найбільша кодифікаційна робота у всій античності, а може бути, і у всій історії права, якщо брати до уваги його зміст і вплив на подальший розвиток права. Кодифікація Юстиніана відрізняється від попередніх кодифікацій (для прикладу, Кодекс Феодосія V ст. н.е.) незрівнянно більшим обсягом і більш влучним закріпленням правових норм. У ній виявляються найважливіші правові положення римських юристів, які знайшли своє відображення у романо-германській правовій системі.

РЕЙДЕРСТВО НА РИНКУ ЗЕМЛІ

Сафонова Т.О., студ. 2 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: В.В. Нежевело
Сумський НАУ

У реаліях сьогодення рейдерство в аграрному секторі на території України є доволі розповсюдженим явищем, що на жаль має негативні та, навіть, шокуючі прояви.

Реалізована в Україні земельна реформа показала недостатній рівень урегульованості питань охорони як всього земельного фонду нашої держави, так і окремих видів категорій земель. За нормальних обставин державне управління у сфері раціонального використання та охорони земельних ресурсів має базуватися на розмежуванні повноважень органів державної влади. На мою думку, державним органам доцільно передати управління землями з подальшим обґрунтуванням концептуальних положень розробки та реалізації цільової комплексної програми протидії рейдерству на ринку землі.

Зокрема, Верховна рада України схвалила в другому читанні законопроект №1056-1 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності", який в тому числі спрямований на боротьбу з рейдерством. Даний законопроект передбачає: припинення діяльності акредитованих суб'єктів; обов'язковість нотаріального посвідчення договорів про відчуження корпоративних прав; одночасне вчинення нотаріальної дії і державної реєстрації прав; посилення відповідальності за порушення вищезазначених реєстраційних процедур. Серед нововведень слід також віднести створену Кабінетом Міністрів України гарячу лінію протидії рейдерству в агробізнесі.

Аналізуючи проблему рейдерських атак на ринку землі слід також звернути увагу на зарубіжний досвід. Так, в Австрії всі об'єкти нерухомості та їх власники, у тому числі власники земельних ділянок, проходять державну реєстрацію в спеціальній книзі нерухомості. Наприклад, у Німеччині засновані два державних реєстри, в яких відображаються дані про земельні ділянки. Перший реєстр - земельний кадастр, який містить інформацію про фізичні характеристики кожної земельної ділянки, встановлені в ході землевпорядних та межових робіт. Другий реєстр - поземельна книга, яка ґрунтується на даних першого реєстру - земельного кадастру. В сучасних умовах вона призначена для державної реєстрації цивільних прав на земельні ділянки.

Аналізуючи шляхи захисту суб'єктів господарювання в Україні, які стали учасниками рейдерських захоплень на ринку земель, слід зазначити про перший, так би мовити досудовий порядок захисту, – подання скарги до профільної комісії при Міністерстві юстиції України. Скарги в комісію Міністерства юстиції України з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації («Антирейдерська комісія») дозволяє швидше, в порівнянні з захистом в судовому порядку, захистити права суб'єктів господарювання. Так, за 10 місяців 2018 року «Антирейдерська комісія» у своїй діяльності задовольнила більше ніж 500 скарг, з яких 226 скарг стосувалися рейдерських захоплень саме земельних ділянок, повернувши у власність громадян близько 6 тис. земельних ділянок загальною площею понад 7,5 тис. гектарів.

Проте, незамінним процесом захисту прав та законних інтересів залишається судовий порядок захисту прав учасників земельних правовідносин, що стали «жертвами» рейдерських захоплень земельних наділів. На жаль, у суспільства склався стереотип, що з огляду на значну тривалість розгляду справ важко говорити про високу ефективність судового захисту. Дана позиція обґрунтовується тим, що на практиці власникам земельних ділянок, які стали об'єктом рейдерської атаки, зазвичай доводиться чекати на повний розгляд судової справи та винесення рішення суду місяцями, а то й роками. При цьому, досить часто в законних власників виникають труднощі з отриманням забезпечення позову шляхом заборони вносити зміни до державних реєстрів, що зупиняє подальші реєстраційні дії стосовно об'єкта атаки. Та досить поширеною є практика, коли суди взагалі відмовляють у застосуванні таких заходів, посилаючись на недоведеність підстав.

Отже, на мою думку, треба розробити систему заходів, спрямованих на протидію рейдерським діям на ринку землі, а саме: інституційні (введення чітких понять про ринок землі; формування менталітету ефективного захисту прав та інтересів землевласника; створення середовища, що забезпечує захист прав власності; удосконалення управління державними землями, що знаходяться у приватній власності; формування об'єднань власників землі в суспільно-політичні структури з метою захисту власників); економічні (вдосконалення проведення аукціонів і механізмів торгівлі на біржах; підтримання власників земель сільськогосподарського призначення); організаційно-правові (введення жорстких правил відводу земель; усунення колізій в організаційно-правових документах, що регулюють економічні відносини на ринку землі; виявлення та усунення в законодавстві положень, що містять ознаки корупційних ризиків; допомога бізнес-структурам у боротьбі з рейдерами і наданні їм консалтингових послуг), тощо.

ІДЕЯ ФЕДЕРАЦІЇ У БРИТАНСЬКОМУ КОЛОНІАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Сафонова Т.О., студ. 2 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. А.В. Гончаренко
Сумський НАУ

Британська імперія наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. була найбільшою державою у світі. Зміни, що відбувалися в ній, були одними з ключових у трансформації колоніальної системи в цілому. Велика Британія намагається зміцнити свої позиції серед держав, що прагнуть побудувати власні колоніальні імперії. Проте вона стикається з необхідністю вирішення наростаючої проблеми дезінтеграції, з якою свого часу зіткнулися Іспанія і Португалія – колонізація призвела до утворення нових націй, і сприяла їхньому розвитку, який призвів до прагнення незалежності. Одним з варіантів вирішення проблеми була ідея перетворення імперії в єдине державне утворення на зразок федерації, відгороджене від решти світу загальним митним кільцем і планом оборони. Таку ідею наприкінці ХІХ ст. просував міністр колоній Дж. Чемберлен.

У 1897 р. для дослідження шляхів вирішення проблем імперії була скликана колоніальна конференція, підсумки якої для Чемберлена і його однодумців були невтішні. І перед найбільшою колоніальною державою виникла дилема – йти класичним шляхом централізації під суворим керівництвом метрополії, яка витягувала б для себе економічні і стратегічні вигоди на шкоду інтересам колоній, висока розвиненість яких не терпіла б такої однобокості, або знаходити альтернативні шляхи збереження імперії. А в тому, що її необхідно зберегти, в і британському істеблішменті ніхто не сумнівався, у тому числі ліберали і фритредери, які пропонували лише змінити форми взаємовідносин з переселенськими колоніями з урахуванням вимог часу, компенсуючи поступки їм експансією на інших територіях. Ставлення фритредерів до колоніальних воєн не можна охарактеризувати як антиколоніальне або миролюбне, навпроти, вони незмінно залишалися прихильниками посилення експансії, вітаючи встановлення британського панування на Сході. Не дивно, що наприкінці ХІХ ст. Лондон розвиває активну діяльність щодо розширення і зміцнення своїх володінь.

Ще у 1890 р. була опублікована праця колишнього члена Палати громад, ліберала Чарльза Ділка «Проблеми Великої Британії», в якій він розглядав доцільність існування Британської імперії з економічної та стратегічної точки зору. На його думку, в недалекому майбутньому почнеться боротьба великих націй між собою, перш за все «англо-саксонської» і «російської». Ч. Ділк розглядав імперію як стратегічний «англо-саксонський» союз, вигідний як для метрополії, так і для «білих» колоній. Найбільш оптимальним варіантом колонізації автор вважав «протестантський», спрямований на «цивілізаторському» підході до колоніалізму, в той час як «католицький», орієнтований на месіанство, і «кальвіністський», що припускає ізоляціонізм від місцевих культур, автор знаходив неефективними. Основна теза Ч. Ділка полягала у розділі Африки та решти світу, в незалежності від економічної цінності захоплених територій, необхідних Великої Британії з військово-стратегічних міркувань. При цьому інтереси Португалії, давньої британської союзниці на континенті, мали бути збережені, а Афганістан перетворений на буферну зону між Індією і Росією. Прогнози та рекомендації Ч. Ділка багато в чому збіглися з реальною британською політикою наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Зацікавленість британських політиків в Африці тільки посилювалася. Велика Британія не витримувала економічної конкуренції з Німеччиною в Європі. Європейський ринок був закритий для англійської індустрії. В Азії британські інтереси стикалися з німецькими, російськими, японськими й американськими. Китай був занадто далеко, і на панування в ньому претендувало багато держав, щоб можна було сподіватися на його значне освоєння англійським капіталом. Так, якщо в 1893 р. Велика Британія контролювала 14,9% китайської торгівлі, 6,5% Японія, 3,7% Росія і 6,4% США, то в 1904 р. вже 12%, 15% Японія, 10% США, 23% Росія. Компенсацією за неможливість перетворення спільно з процвітаючими самоврядними колоніями у федерацію мало стати оволодіння «кращими частинами Африки». Саме на цей час припадає активізація культурно-релігійної експансії Лондона в Африці. Причому склад місій на початку ХХ ст. був на дві третини укомплектований світськими спеціалістами: лікарями, вчителями та ін. Тим не менш, англійське місіонерство мало неоднозначні наслідки. Через особливості протестантської віровчення, що сприяють автономізації окремих громад, вже в перші десятиліття ХХ ст. в Африці та Індії відбувається «релігійна деколонізація», оскільки під оболонкою африканської форми християнства здійснюється повернення до язичницьких вірувань, а в політичному плані – до етнічної роздробленості. Мали місце і релігійні рухи, спрямовані проти колоніального управління. У деяких з них відбувалося з'єднання теології і політичних доктрин. Широкого поширення набуло афро-християнське сектанство. На континенті налічувалося більше, ніж де-небудь у світі, – близько 6 тис. месіанських і пророчих сект і незалежних церков.

Таким чином, проблема подальшого існування Британської імперії, тим не менш, залежала від того, яким чином будуть вибудовуватися подальші взаємини між метрополією і її самоврядними колоніями. Крім того, почуття національної єдності, а також стратегічної доцільності відігравали важливу роль.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРИ ОБМЕЖЕНІЙ ОСУДНОСТІ

Селедцова К. О., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковій керівник: А. В. Шутьженко
Сумський НАУ

На сьогодні тема кримінальної відповідальності при обмеженій осудності є актуальною завдяки проблемам визначення індивідуальних рис кожної неосудної особи. Важливі питання з цього приводу залишаються дискусійними, а деякі з них взагалі не були висвітлені.

На нашу думку, існує нагальна необхідність у розгляді питань кримінальної відповідальності при обмеженій осудності, тому що питання застосування примусових заходів медичного характеру збудовано недосконало, адже при тлумаченні процесуальний статус обмежено осудних осіб мало чим відрізняється від статусу неосудних осіб.

Кримінальна відповідальність – це вид юридичної відповідальності та несприятливі правові наслідки для особи, яка скоїла злочин, у формі кримінального покарання, а саме перетерпіти певні обмеження та відчуті дію кримінального закону. Застосовується виключно за вироком суду.

При аналізі ст. 20 КК України можна відмітити два критерії обмеженої осудності: медичний та юридичний. Медичний критерій пов'язаний з психічними розладами, через які особа не могла повною мірою усвідомлювати суспільну небезпечність своїх дій.

Обмежена осудність пов'язана з наявністю у суб'єкта певного психічного розладу, внаслідок чого особа не повністю здатна усвідомлювати суспільну небезпечність вчинюваного, однак здатність усвідомлювати свої дії та керувати ними не виключається. Такі розлади психіки не сягають глибини, що зумовлює неугодності, тому обмежена осудність не виключає кримінальної відповідальності за вчинений злочин, але враховується судом як пом'якшуюча обставина при призначенні покарання.

Деякі вчені не погоджуються з позицією щодо пом'якшення покарання обмежено осудним особам, тому що вони вважають, що не можна менше відповідати за свої вчинки.

Але ми вважаємо, що судом під час призначення покарання має враховувати психічний розлад, що не виключає осудності, лише тією мірою, в якій особа була обмежена у здатності усвідомлювати свої дії через вплив на психіку цього розладу. Однак без спеціальних знань неможливо вирішити питання осудності. Саме тому особа визнається судом обмежено осудною на підставі висновку судово-медичної експертизи, що дає можливість для застосування до такої особи заходів медичного характеру, щоб запобігти вчиненню нових злочинів.

Примусові заходи медичного характеру застосовуються лише за умови наявності у справі обґрунтованого висновку експертів про те, що ця особа страждає на психічну хворобу чи має аномалії в психіці, що зумовлює обмежену осудність. Однією з причин є потреба в застосуванні щодо особи заходів медичного характеру. Є необхідність також критично оцінювати вмотивованість та переконливість висновку судово-медичної експертизи, адже вона є вагомим доказом у справі. Якщо суд не згоден з висновком експертизи, то він має це вмотивувати. У разі необхідності додаткових роз'яснень, суд має право викликати до залу судового засідання експерта-психіатра для допиту.

Під час проведення експертизи, головним завданням експерта є визначення клінічної наявності захворювання, його глибину ураження, можливість одужання, а також визначення часу виникнення психічного розладу, що має особливе значення. Адже необхідно з'ясувати, у яких процесуальних діях обвинувачегий брав участь у стані обмеженої осудності. За вказаних умов, такі процесуальні дії не матимуть ніякого кримінального процесуального значення. Основною метою застосування заходів медичного характеру є лікування осіб, які вчинили злочини у стані обмеженої осудності, для того щоб запобігти вчиненню нових злочинів.

Також ми вважаємо за доцільне у разі отримання судом на розгляд кримінальної справи про злочин вчинений особою у стані обмеженої осудності, постановити обвинувальний вирок, але при призначенні покарання врахувати психічний стан засудженого, як пом'якшуючу обставину, та одночасно застосувати заходи медичного характеру.

На практиці трапляються випадки, коли душевна хвороба може виникнути у засудженого після призначення чи під час відбування покарання. У цьому випадку призначається судово-психіатрична експертиза. У разі виявлення захворювання особа підлягає звільненню від подальшого відбування покарання на підставі висновку судово-медичної експертизи. А після одужання та проведення повторної експертизи засуджений продовжує відбувати покарання.

Отже, ми погоджуємося з думкою вчених, які зазначають про неможливість розгляду обмеженої осудності в якості обтяжуючої обставини. Тому що ми вважаємо, що обмежена осудність має враховуватися судом саме в якості пом'якшуючої обставини. Також ми вважаємо за доцільне законодавчо закріпити правила, згідно з якими суд буде зобов'язаний призначити більш м'яке покарання для обмежено осудних осіб. Однак, такі правила не можуть застосовуватися до осіб, які використали свій стан для скоєння злочину. Саме у цьому випадку відображається принцип справедливості до осіб з обмеженою осудністю.

Не зважаючи на запропоновані варіанти вирішення питання про кримінальну відповідальність при обмеженій осудності залишається відкритими для обговорення.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ-СИРИТ В УКРАЇНІ ТА США: КОМПАРАВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Семененко П.Д. студ. 1 ст курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Захист прав дітей є одним з основних завдань державної політики більшості країн світу. Поряд з цим це є глобальною проблемою сучасності, у розв'язанні якої має бути зацікавленим усе людство. В усіх країнах світу і, зокрема, в Україні існує таке соціальне явище, як сирітство, що потребує особливої уваги з боку держави. На сьогодні, за даними Міністерства соціальної політики, в Україні на обліку перебуває понад 17 тисяч дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. З них понад 12 тисяч перебувають в сімейних формах виховання та понад 4,5 тисячі виховуються в державних установах різного типу. Аналіз американського досвіду дасть змогу проаналізувати українські правові норми та можливість застосування останніх щодо подолання прогалини законодавства у сфері соціального захисту дітей-сиріт в Україні.

Законодавство України про соціальний захист дітей складається з Конституції України, ЗУ «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», Декларація прав дитини, Конвенція ООН Про права дитини, ЗУ «Про охорону дитинства», ЗУ «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», Постанова КМУ «Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». Наведені вище законодавчі акти проголошують основні права дітей (у тому числі дітей-сиріт) та регулюють їх здійснення, проте, варто зазначити, що ці права в більшості випадків виходять із основних (базових) потреб дітей. Нинішня державна політика України у сфері соціального захисту дітей-сиріт, орієнтується на міжнародні вимоги та стандарти соціального захисту та спрямована на розвиток і підтримку національного усиновлення та інших форм сімейного виховання таких дітей.

У США кожний штат має свою законодавчу базу щодо соціального захисту дітей та молоді. Нормативно-правова база щодо захисту дітей-сиріт в США, наприклад у штаті Каліфорнія, складається з Title 22 Foster regulations in state (California), US Code - Part E: Federal payments for foster care and adoption assistance. У Сімейному кодексі Каліфорнії передбачено низку правил поведінки дорослих і дітей в сім'ї. У цьому ж кодексі дається чітке визначення, що означають поняття "ляпас", "бити" тощо. Нормативно-правова база щодо захисту дітей-сиріт в штаті Каліфорнія побудована на досить високому рівні, оскільки в законодавчих актах чітко прописані види і механізми надання соціальних послуг (відповідно до потреб дитини-сироти та потреб так званого Foster Parent), чітко вказані соціальні інституції, на які покладено обов'язок регулювання процесу виховання дітей-сиріт в прийомній сім'ї.

У США згідно федеральних законів та законів штатів захист дітей від усіх факторів ризику покладено на державні служби захисту дітей (Child Protective Services), які підпорядковані Департаменту соціальних служб (Department of Social Services). На рівні штатів можуть функціонувати окремо служби захисту і служби профілактики, які відповідають за захист дітей, їх інтересів і добробуту.

Служби соціального забезпечення США основну увагу приділяють питанням нормального перебування дитини у родині, забезпечення їй належної турботи. Перевага надається усиновленню та домашнім дитячим групам, що дозволяє зменшити кількість дітей, які виховуються у дитячих будинках та притулках. Дитячий заклад сімейного типу організовується жінками, які не працюють, але мають власних дітей. Найчастіше група складається з трьох-чотирьох дітей. Це дозволяє забезпечити гнучкий підхід до кожної дитини, враховуючи її індивідуальні особливості.

У США один раз на 10 років, починаючи із 1909 року, проводиться конференція Білого дому з питань дітей та підлітків. У ході конференції аналізуються та оцінюються як сучасне становище дітей та підлітків, так і їх перспективи на майбутнє.

Проте, варто також зазначити, що, на протипагу українському законодавству, в США в нормативно-правових актах, що регулюють систему забезпечення надання соціальних послуг дітям-сиротам, вихователям (Foster Parent) та опікунам, ретельно прописані механізми взаємодії зазначених суб'єктів з органами влади та можливість їх вільного доступу до відповідних ресурсів.

Отже, відмічаючи дієвість розглянутих підходів у сфері соціального захисту дітей США, в Україні для розвитку системи захисту дітей-сиріт, важливим є розробка та реалізація державних соціальних програм підтримки та реінтеграції біологічних родин, розширення структури соціальних послуг для прийомних батьків, особливо тих, які приймають на виховання немовлят та дітей молодшого шкільного віку. З позитивних аспектів потрібно відмітити, що в США соціальний супровід дітей-сиріт передбачає попереднє ліцензування потенційних батьків або вихователів; влаштування дітей в сім'ю та безпосередній контроль за виконанням опікунами своїх обов'язків. В Україні, згідно з законодавством, крім механізму влаштування дітей-сиріт в сім'ї існує досить розгалужена система закладів соціального спрямування, на які покладено навчання, виховання та утримання таких дітей.

A BRIEF OVERVIEW OF THE SITUATION OF IDPS

Sereda O. V., stud. 2nd course LF, specialty "International Law"
Scientific supervisor: PhD, associate prof. Klietsova N. V.
Sumy NAU

Due to the current situation in Ukraine (temporary occupation of the territory of the Autonomous Republic of Crimea and conducting a large-scale anti-terrorist operation in the Luhansk and Donetsk regions), a new category of citizens with a special status – internally displaced persons has emerged. Special laws not only define the concept of internally displaced persons, but also determine the procedure for obtaining such status, privileges, rights and duties of these persons, as well as the powers of state bodies for registration of internally displaced persons, assistance in the exercise of the rights stipulated by law, etc.

In Ukraine, as of early August, there are 1 million 398 thousand 917 internally displaced persons from the occupied territories of Donbass and Crimea. At the same time, the number of registered migrants increased by 9 thousand 125 persons compared to June.

According to the Ministry of Social Policy, the largest number of displaced persons registered in the Donetsk region - 492 thousand 160 people, in Lugansk - 273 thousand 652 persons, in Kyiv - 151 thousand 126 persons. The western regions of Ukraine are the least attractive for internally displaced persons: in the Ternopil region - only 2 thousand 117 people, in Chernivtsi - 2 thousand 447 people.

In July, the state provided UAH 255.3 million of financial assistance to the displaced persons to cover the costs of living and paying for housing and communal services. For comparison, in May last year this amount was UAH 247.1 million. According to these data, we can see the direct interest of the state in supporting this unprotected population.[1]

The main official document governing this issue is the Law of Ukraine "On Ensuring the Rights and Freedoms of Internally Displaced Persons", which was first published and came into force on 10/20/2014. This law has changed and supplemented over time and is currently effective in its 8th amendment, effective 27.03.2018. This law regulates many processes, procedures, capacities and responsibilities related to the status of an internally displaced person; This law is complete, but it requires some by-law assets such as CMU Resolution No 365 of 08.06.2015 and CMU Resolution No 637 of 5 November 2014 on the implementation (recovery) of social payments to internally displaced persons. In addition to the above-mentioned normative acts, Ukraine enjoys less significant acts and regulations adopted at the level of regional and city administrations.

It is also interesting from a legal point of view that IDPs assert their rights in court not only with personal requirements but also with a desire to change the laws. Thus, for over two years, a court proceeded between the retired migrant Mykola Kozyrev, who argued that the Cabinet's procedure for controlling social payments of IDPs and a number of provisions of accompanying documents were unconstitutional. The Kyiv District Administrative Court upheld Kozyrev's claim in part. He abolished the aforementioned Control Procedure... and paragraphs 7, 8, 9 and 13 of the Procedure for Assigning (Recovering) Social Benefits of IDPs, which referred to the conclusion of survey acts (both documents were approved by CMU Resolution No. 365 of June 8, 2016). Paragraphs 6, 7 and 8 of the CMU Resolution No. 637 of November 5, 2014, on the implementation of social payments to IDPs were also abolished [2]

Experts now highlight 4 major problems of migrants in the fifth year of the Donbas war.

1. Freedom of movement. From October last year to September 2018, more than 13 million people crossed the line of demarcation in Donetsk and Luhansk regions, of whom about three million did so in the Luhansk State. According to experts, the current system makes it difficult and sometimes impossible to move, in particular, representatives of low-mobility groups who want to cross the line of demarcation in the Luhansk region, while in Donetsk there are several crossing points - both for pedestrians and for transport.

2. Pensions. About 700,000 pensioners from Luhansk and Donetsk regions today cannot receive their pension because they cannot leave the uncontrolled territory for various reasons: they may be low-mobility, may be sick, may have sick relatives who need care.

3. Housing. Several bills (e.g. 6240) have been registered to provide housing for people whose homes have been affected by the conflict, but lack political will to pass them.

4. Elections. Migrants can now elect a president and a half of the Verkhovna Rada, but they cannot vote for majorities and elect local authorities [3]. These problems make their lives very difficult.

Bibliography: 1. Динаміка міграції в Україні: де зареєстровано найбільше переселенців. URL: <https://www.slovovidlo.ua/2019/08/10/infografika/suspilstvo/dynamika-mihracziyi-ukrayini-zareystrovano-najbilshe-pereselencziv> (access date 10.10.2019)

2 Переселенці перемогли уряд у Верховному суді України. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pereselentsi-perevirky-verkhovny-sud/29718191.html> (access date 14.09.2019)

3. Чотири проблеми переселенців на п'ятому році війни на Донбасі. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/chotyry-problemy-pereselentsiv-na-pjatomu-rotsi-vijny/29573337.html> (access date 20.09.2019)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Сидоренко К. А., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.О. Петрова
Сумський НАУ

Курс України на європейську спільноту, необхідність створення цивілізованої ринкової економічної системи, забезпечення та дотримання прав та свобод людини, а також права на землю, ставлять перед нашою державою нагальні завдання, які повинні наблизити систему законодавства до міжнародних норм. Вивчення та запозичення досвіду зарубіжного законодавства зумовлюється потребами підвищення ефективності вітчизняного правового регулювання та розвитку ринку землі в Україні. Для прикладу можна розглянути правове регулювання сфери земельних відносин в окремих країнах, як Польща, Молдова, Грузія, Угорщина, Латвія.

Щоб провести даний аналіз, слід розуміти, що створення всеохоплюючого ринку землі не є самоціллю; важливо усвідомлювати формат його функціонування, встановити осіб, що найбільше матиме переваги та втрати від його запуску, а також прийти до висновку, як досягти компромісного рішення для всіх учасників земельних відносин, найперше для власників землі сільськогосподарського призначення, що полягає у можливості скористатися правом власності в повній мірі – мати можливість розпорядження земельними ділянками способом їх відчуження.

Так, зарубіжний досвід, зокрема, Польщі свідчить, що з 2004 року, коли Польща вступила до ЄС було запроваджено мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення іноземцям строком на 12 років. Після завершення цього періоду було внесено зміни до Закону Польщі «Про формування системи сільського господарства», відповідно до яких іноземець, що виявив бажання придбати земельну ділянку сільськогосподарського призначення у Польщі, повинен виконати певні умови, які прописані в даному нормативному акті, що хоча й не забороняють придбання земель сільськогосподарського призначення іноземцями, проте значно ускладнюють таку процедуру. В інших країнах відсоток земельних ділянок у приватній власності різниться, але спостерігається чітка тенденція до повного переходу до приватної власності. В кожній країні після першого етапу формування приватної власності - коли люди отримали землю у власність і був створений ринок – відбувався вторинний перерозподіл. В Молдові, наприклад, через складні соціальні умови, інтерес до землі проявляють більш іноземці, ніж громадяни Молдови. На сьогодні в Молдові придбавати землю можуть без обмежень в тому числі і щодо максимального обсягу, виключно громадяни Молдови, а також особи з подвійним громадянством; таким чином для іноземців відкривається доступ до власності на землю. В Грузії значною проблемою було самозахоплення земель селянами. Такий суперечливий досвід свідчить про те, що ключову роль в проведенні земельної реформи грає не ринок землі як такий, а законодавство та конкретні правила, на основі яких він запроваджується. В Угорщині пріоритетне право на придбання земельних ділянок сільськогосподарського призначення надається особам, які пов'язані із сільськогосподарською діяльністю і мають аграрну освіту. У цій країні покупцем земельної ділянки можуть бути лише громадяни Угорщини та держава в особі Національного земельного фонду. При цьому іноземні громадяни могли отримувати у власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення у порядку спадкування. Юридичні особи не можуть набувати у власність земельні ділянки. Землевласник може подарувати земельну ділянку тільки близьким родичам. А ось обмін земельними ділянками можливий тільки в межах одного населеного пункту і має бути рівноцінним. На сьогодні після закінчення десятирічного мораторію на придбання земель сільськогосподарського призначення іноземцями прийнято в новій редакції Закон «Про землю Угорщини» (далі – Закон Угорщини), який встановлює низку обмежень до покупців сільськогосподарських угідь, в тому числі і для іноземних громадян. Так, покупець повинен бути фізичною особою – громадянином однієї з держав-членів ЄС та підтвердити відповідність певних норм цього закону. Іноземна юридична особа може користуватися земельною ділянкою на правах оренди, встановлених законом. У Латвії з моменту вступу держави до ЄС ринок землі був відкритий без обмежень, результатом чого стало перебування у власності іноземних осіб половини земель сільськогосподарського призначення, а місцеві жителі почали в них орендувати землю. У 2017 році Закон «Про приватизацію землі в сільській місцевості», здійснив уточнення порядку придбання землі, який передбачає спрощення умови придбання землі для місцевих селян, встановив заборону іноземцям купувати землю, якщо вони постійно не знаходяться в Латвії, вимагається володіння латиською мовою.

Слід зазначити, що останнім часом в досліджуваних країнах відмічається тенденція обмеження прав іноземним особам на придбання землі сільськогосподарського призначення при одночасному вільному обігу землі для резидентів. Таким чином, порівняння та аналіз окремих аспектів обігу землі в зарубіжних країнах, їх досвід, надає можливість сформулювати власні напрямки розвитку вітчизняного ринку землі.

АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Симоненко Д.І., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

Базисом сталого розвитку країни є земля, що розглядається як фізичний об'єкт, із своєю топографією і територіально просторовими характеристиками. У більш широкому розумінні вживається поняття земельні ресурси, тобто основа природного і суспільного (соціального) життя. Щоб земля була постійним джерелом багатства людей, вона повинна раціонально використовуватися [1].

Земельна реформа – процес довгостроковий, пов'язаний із реформуванням та вдосконаленням насамперед земельного законодавства – правової реформи та державницьких засад, тобто обумовлений потребами докорінних земельних перетворень, появою різних за рівнем та спрямованістю нормативно-правових актів.

Нинішня земельна реформа в Україні пов'язана із переходом від адміністративно-командної до ринкової економіки, роздержавленням власності на землю, глибокою трансформацією суспільних відносин взагалі. Це складний багатоступінчастий процес, у ході якого виникає необхідність аналізу результатів здійснених перетворень, послідовного обґрунтування та розроблення нових законодавчих і нормативних актів, що регулювали б земельні відносини в сучасних умовах господарювання. Від початку проведення земельної реформи пройдено найскладніші її етапи - роздержавлення та приватизацію продуктивних земель, організаційну перебудову аграрного виробництва. Проте практично не вдалося досягти фундаментальної кінцевої мети, яка ставилася перед земельною реформою, - забезпечення раціонального, ефективного та екологічнобезпечного використання земельних ресурсів і охорони земель [2].

Початковий етап реформування земельних відносин передбачав роздержавлення землі. Земля передавалася за умови, що на вимогу членів підприємств вона буде розпайована і, при потребі, виділена в натурі на земельні ділянки із статусом приватної власності. На думку дослідників перший етап земельної реформи було завершено у 1999 році. До кінця того року понад 2 мільйонів селян отримали сертифікати, які підтверджували їх права на виділення земельних часток (паїв) у приватну власність в натурі. Земельна реформа мала розпочати перехід від трансформації колективної власності на приватну. Однак позитивні досягнення у здійсненні земельної реформи до кінця 90-х років не привели до радикального і ефективного оновлення сільськогосподарського виробництва, позвуження інвестиційних процесів в інших галузях виробництва, підвищення добробуту населення.

Суттєво сприяло продовженню земельної реформи прийняття у жовтні 2001 року Земельного кодексу України. Норми цього кодексу створили правові засади для формування ринку землі. Він містить норми прямої дії, ним закріплена напрацьована практика приватизації земель сільськогосподарського призначення.

Основні напрями земельної реформи в Україні на 2011 – 2020 рр. визначено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 р. № 1072-р «Про затвердження плану дій з проведення земельної реформи та створення прозорого ринку земель сільськогосподарського призначення». Цей план передбачає розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів законів: щодо спрощення процедури встановлення меж населених пунктів, про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року, про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відміни безоплатної приватизації земельних ділянок, про проведення аналізу, систематизації, упорядкування та приведення до єдиного електронного формату кадастрової інформації; проектів постанов про затвердження документів, що регулюють питання ведення державного земельного кадастру, про схвалення Концепції Загальнодержавної програми використання та охорони земель та ін. [2].

Завершальним етапом земельної реформи в аграрній сфері має стати запровадження повноцінного ринку земель сільськогосподарського призначення та іпотеки землі, що означатиме повну імплементацію правил ринкової економіки у земельні відносини країни. Її кінцевим результатом, з огляду на перехід до ринкової економіки, має стати паювання і передача землі селянам у приватну власність, заснування на цій основі господарств ринкового типу, запровадження повноцінного ринку землі.

Література:

1. Пашков І.А. Земля як чинник соціального розвитку. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2007. Вип. 37. С. 37-42
2. Мельник О. О. Земельна реформа в Україні: історія проведення та сьогодення. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/znptdau_2013_1_2_28.pdf (дата звернення 20.09.2019 р.)

СУЧАСНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ

Синиця Р.М., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: К.М. Горбачева
Сумський НАУ

Одна з основних сфер суспільних відносин, що потребує правового врегулювання, є сфера трудових відносин. Формування основних положень регулювання трудових відносин зумовлено активним використанням найманої праці, що характерно для капіталістичного способу виробництва.

Трудові відносини відрізняються від цивільно-правових, вимагають окремої регламентації іншими, відмінними від цивільно-правових, способами. Законодавство про працю захищає права робітника та роботодавця, а також встановлює їх обов'язки у процесі становлення трудових відносин. На даний час приймається низка законодавчих актів щодо регулювання організації праці, її оплати та охорони

Розвиток ринку праці випереджає розвиток правової системи законодавства про працю України. Розвиток законодавства про працю не відповідає сучасним темпам розвитку взаємовідносин між роботодавцем і робітником. Законодавство про працю є обмеженим і не відображає всього розмаїття правомочностей означеного соціального спрямування. Зважаючи на важливість своєчасного прийняття нормативно правових актів для захисту прав та обов'язків обох сторін усі вони повинні бути відображені в Кодексі законів про працю України. Трудове право та право соціального забезпечення є однією з найважливіших ланок правової системи України, яка повинна повною мірою забезпечувати соціально-правовий захист людини у сфері застосування права на працю. Якщо є права працівників і роботодавців, то мають бути й відповідні обов'язки. Права і обов'язки суб'єктів правовідносин – парні категорії і не існують одна без одної, вони становлять основний зміст правовідносин. Так права і обов'язки, кореспондуючи один одному в межах певного правовідношення, і утворюють його юридичний зміст. Цей важливий аспект правового регулювання не враховано в чинному КЗпП: у ньому визначаються лише основні права та обов'язки сторін і тільки фрагментарно. Ефективне правове регулювання трудових відносин можливе лише за умови чіткого впорядкування прав та обов'язків основних суб'єктів цих правовідносин – працівника і роботодавця. Основна модель їх взаємодії така: з одного боку, працівник зі своїми правами і обов'язками, з іншого – роботодавець, який має свої права та обов'язки. Права працівника кореспондують обов'язкам роботодавця, а права останнього – обов'язкам працівника. Рівень дійсної реалізації прав працівниками і роботодавцями та виконання ними своїх обов'язків і визначає якість правового регулювання відносин, що виникають у процесі реалізації громадянами конституційного права на працю.

На зазначеному етапі розвитку інституту трудового права важливою передумовою рівності розвитку як трудових відносин так і трудового законодавства стане поява нових концептуальних теоретичних положень щодо всієї системи трудового діалогу. Таким чином поступово почне формуватися система законодавчої охорони інтересів економічно слабкої сторони – працівника, яка полягає насамперед в істотному обмеженні принципу свободи договору

Підсумовуючи вищевикладене можна відзначити, що закріплення індивідуальних трудових прав у національному законодавстві здійснено на доволі гарному рівні щодо міжнародних стандартів, а у деяких випадках (щодо прав жінок, дітей та підлітків), містить більш високі стандарти. Перелік же індивідуальних трудових прав у проекті Трудового кодексу України потребує деякого коригування, однак у ньому все ж слід відзначити достатньо прогресивний рівень закріплення індивідуальних трудових прав працівників відносно міжнародних та європейських трудових стандартів.

КОНКУБІНАТ: ІСТОРІЯ

Сіренко В., студ. 4 курсу Право
Науковий керівник: І.В. Майорова
Коледж СНАУ

На сьогодні досить поширеним у суспільстві нині є явище спільного проживання чоловіка та жінки однією сім'єю без реєстрації шлюбу. Тому метою цієї публікації є дослідити історію досить поширеного явища, як «Конкубінат» та вияснити походження цього поняття.

Отже, конкубінат - відкрите співжиття чоловіка і жінки, не підкріплене законними обрядами одруження. Часто можна почути іншу назву, більш поширене - «цивільний шлюб». Походження такого поняття існує ще з початків зародження Римської імперії, проте воно актуально і до цього дня.

У чинному Сімейному кодексі України згаданий факт набуває юридично вагомих наслідків. Чинний СК України вочевидь реагуючи на потреби часу та практики, нормативно визнає спільне проживання чоловіка та жінки однією сім'єю, тобто як таке, що пов'язує осіб спільним побутом та взаємними правами й обов'язками, а також визнає майно, набуте за час такого спільного проживання, спільною сумісною власністю цих осіб.

У Римському праві, попри існування декількох різновидів законних шлюбів, відомий також інститут конкубінату - шлюбних відносин між особами, що відповідно до приписів римських законів не мали права на укладення законних шлюбів. В Середні віки конкубінат та церковний шлюб існували як рівно поширені союзи. Пізніше позиція церкви, що вживала репресивних заходів до пар, які жили в «блуді», призвела до тотальної заборони конкубінату, тим не менше, так і не змогла витіснити його повністю.

Конкубінат розглядався як дозволене законом спільне проживання чоловіка та жінки з метою встановлення сталих шлюбних відносин і міг мати місце за відсутності одного з подружжя. Таким чином, конкубінат вважався в суспільстві неповноцінним шлюбом.

Легалізація конкубінату була здійснена римським імператором Августом з метою введення в правове поле фактичних шлюбних відносин між особами, які не могли укласти між собою традиційний шлюб. Проте закон Августа швидше мав на меті протиставлення фактичних шлюбних відносин тимчасовим статевим стосункам - перелюбу, який, як відомо, засуджувався римськими законами. Так, дружина, що перебувала в конкубінаті, на відміну від законної дружини, не мала права на набуття ні імені свого чоловіка, ні його соціального становища, ні майнових, ні будь-яких інших прав. З самого початку навіть діти, які походили із конкубінату, не набували статусу та імені батька, не мали права на аліменти, не мали спадкових прав щодо батька, водночас на них і не поширювалась влада батька.

З часом обсяг прав, що гарантувались державою для дітей, народжених у конкубінаті поступово розширювався, разом із ними з'явилися інструменти захисту таких прав. Так, через процедуру узаконення з волі батька дитина, що походила із конкубінату, могла набути такого ж обсягу прав, як і дитина, що народжена у законному шлюбі: вона могла вимагати у батька утримання і мала обмежене право спадкування - шостої частини майна батька. Поряд з цим згодом і особам, що перебувають у конкубінаті, було надано певний обмежений обсяг взаємних прав.

Законодавство України визнає правові наслідки фактичного шлюбу, встановивши на законодавчому рівні принцип, згідно з яким майно, придбане в період спільного проживання, належить фактичному подружжю на праві спільної сумісної власності. Навіть більше, у відношенні придбаного майна за час спільного проживання діють норми, які регулюють право власності подружжя, що зареєстрували свій шлюб у передбаченому законом порядку, якщо інше не встановлено договором між ними. Так, стаття 74 Сімейного кодексу України визначає, що якщо чоловік та жінка проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними.

Обґрунтовані вище фактори вказують на те, що фактичні шлюбні відносини породжують ті самі юридичні наслідки майнового характеру, що й перебування в зареєстрованому шлюбі. Зокрема, все майно, набуте в конкубінаті, належить фактичному подружжю на праві спільної власності, частки фактичного подружжя в разі поділу їхнього спільного майна вважаються рівними.

СТАДІЇ МУНІЦИПАЛЬНОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Скворцов Є.В. студ. 2 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: проф. Т.М. Кравцова
Сумський НАУ

У зв'язку з реформуванням у напрямі подальшої лібералізації управління на місцях, особливої актуальності набуває удосконалення правового регулювання нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування, а саме плюралізмом думок науковців, щодо змісту та стадійності муніципальної нормотворчості.

Як відомо, постадійність нормотворчого процесу має не лише теоретичне значення, а й практичне. Лише на теоретичних дослідженнях повинна бути побудована ефективна практична модель нормотворчого процесу, саме за допомогою чіткого моделювання черговості здійснення тих чи інших послідовних дій, а також урахування специфіки їх виконання. Саме за дотримання такого підходу нормотворчий процес може набути ознак наукової обґрунтованості та системного характеру.

Як вже зазначалось, нормотворчий процес в органах місцевого самоврядування в Україні носить стадійний характер, але сучасні науковці не дійшли консенсусу, щодо кількості і змісту стадій муніципальної нормотворчості. Так, наприклад, М. О. Петришина виокремлює шість загальних стадій: 1) ініціювання необхідності розробки й прийняття нормативного правового акта (визначення предмета, постановка цілі правового регулювання); 2) прийняття рішення про підготовку проекту нормативного акта; 3) розробка проекту правового акта; 4) попередній розгляд проекту акта; 5) офіційний розгляд радою проекту акта з дотриманням установлених процедур; 6) прийняття нормативного правового акта, його оформлення, опублікування, набрання чинності [1, с. 14].

В. Р. Барський запропонував стадійність муніципального нормотворчого процесу моделювати шляхом її рубрикації по п'яти пунктах, кожен з яких включає або одну однойменну стадію, або декілька різнойменних стадій: 1) підготовка проекту нормативно-правового акта (визначення предмета регулювання, підготовка тексту, розробка концепції); 2) офіційне внесення проекту нормативно-правового акта до місцевої ради; 3) проходження проекту нормативно-правового акта в місцевій раді (попереднє обговорення проекту в постійній комісії; обговорення проекту на пленарному засіданні; прийняття рішення за проектом); 4) промульгація нормативно-правового акта (підписання уповноваженою особою; присвоєння реєстраційного номера); 5) офіційне оприлюднення нормативно-правового акта [2, с. 9].

К.І. Наумова виділяє такі стадії нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування: 1) Підготовка проекту нормативно-правового акта (визначення предмета регулювання, підготовка тексту, розробка концепції). 2) Внесення проекту нормативно-правового акта до правотворчого суб'єкта місцевого самоврядування (нормотворча ініціатива). 3) Проходження проекту нормативно-правового акта в місцевій раді чи в іншому суб'єкті місцевого самоврядування, який наділений правотворчими повноваженнями. 4) Промульгація нормативно-правового акта (підписання уповноваженою особою; присвоєння реєстраційного номера). 5) Офіційне оприлюднення нормативно-правового акта [3, с. 123-128].

З урахуванням розмаїття статутних і регламентних норм місцевих рад щодо процесуальних питань нормотворчості, на думку Ю.А. Шпака, було б доцільно виділити три основні стадії нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування: 1) ініціювання та підготовка проекту нормативно-правового акта; 2) попередній та офіційний розгляд проекту у місцевій раді; 3) прийняття та офіційне оприлюднення нормативно-правового акта [4, с. 106].

Зважаючи на багатовекторність поглядів в питаннях стадійності муніципальної нормотворчості відсутня єдність думок науковців.

Отже, стадіями муніципальної нормотворчості слід вважати окремі завершені етапи діяльності уповноважених органів місцевого самоврядування. Теоретико-правове обґрунтування стадій муніципальної нормотворчості сприятиме упорядкуванню та структурованості. У зв'язку з цим, на нашу думку, основними пропозиціями по удосконаленню досліджуваної проблеми можуть стати наступні кроки - прийняття, так званого, Закону про нормативно-правові акти, в якому повинні міститися норми щодо стадій, суб'єктів, які мають право приймати ці акти, та перелік питань муніципальних нормативно-правових актів, адже у стадіях муніципальної нормотворчості знаходять прояв його сутність та особливості.

Література:

1. Петришина М.О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2010. 21 с.
2. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2006. 18 с.
3. Наумова К.І. Правові акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування в системі джерел муніципального права в Україні: дис.... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 255 с.
4. Шпак Ю.А. Стадії нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування: теоретико-правовий аспект. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки.* 2014. № 801. С. 103-108.

ОРГАНІЗАЦІНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ

Сторчак В. М., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: проф. І.В. Арістова
Сумський НАУ

Світова спільнота включно з Україною наразі перебувають в надзвичайно динамічному етапі розвитку, що отримав назву «інформаційне суспільство». З розвитком інформаційних технологій гостро постала проблема захисту персональних даних. В умовах такого динамічного розвитку Україна прагне адаптуватися до стандартів і орієнтирів Європейського Союзу. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом сторони домовились про співробітництво з метою забезпечення належного рівня захисту персональних даних відповідно до найвищих європейських та міжнародних стандартів[1]. Досліджено ступінь врахування положень міжнародних нормативно-правових актів, зокрема ЄС, у національному законодавстві.

Проаналізувавши вітчизняне законодавство та практику, можна виділити низку проблем, що стосуються захисту персональних даних:

1. Законодавство з питань захисту персональних даних України характеризується фрагментарністю, неузгодженістю правових актів між собою, недостатньою чіткістю, конкретністю та відповідністю європейському законодавству [2].

2. У вітчизняному законодавстві відсутній перелік даних, що відносяться до персональних. Також відсутні способи захисту таких даних. Закон України «Про захист персональних даних» лише містить право суб'єкта персональних застосовувати засоби правового захисту[3].

3. Проблемною є відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних, зокрема стаття 28 Закону України «Про захист персональних даних»[3] є досить абстрактною, Кримінальний кодекс України[4] містить «мертву» норму, що передбачає відповідальність за порушення законодавства щодо захисту персональних даних, Кодекс України про адміністративні правопорушення[5] передбачає штрафи за порушення законодавства про захист персональних даних, які є дуже низькими.

4. Законодавець не дає визначення терміну «захист персональних даних».

5. Окремі положення щодо повноважень Уповноваженого Верховної Ради з прав людини є суперечливими.

6. Відсутні правові механізми захисту прав неповнолітніх, зокрема неповнолітніх, що вчинили злочини або правопорушення.

Українське законодавство з даного питання потребує подальшого удосконалення, зокрема:

1. Є необхідною систематизація, конкретизація та деталізація законодавства.

2. Потрібно переглянути відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних і окремі положення, що визначають повноваження суб'єктів, що здійснюють охорону прав володільців персональних даних, зокрема, порівнюючи із законодавством Європейського Союзу.

3. Доцільно виробити правові механізми захисту прав на конфіденційну інформацію щодо неповнолітніх, які вчинили злочини або правопорушення і приведення їх у відповідність Рекомендації CM/Rec (2018)7, Регламенту (ЄС) 2016/679.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення 14.10.2019).

2. Обуховська Т. І. Захист персональних даних в умовах розвитку інформаційного суспільства. Вісник НАДУ. 2014. № 1. С. 95–103.

3. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 14.10.2019).

4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.10.2019).

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 80731-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 14.10.2019).

СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЖИТЛОВИХ ВІДНОСИН І ПРОВІДНІ ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Сухарь І. А., студент 2м курсу ЮФ
Науковий керівник: Ю.В. Ладика
Сумський НАУ

Право особи на житло являється невіддільним природнім правом людини. Життя людини не можливе без житла. Це пов'язано з потребою людини в відмежуванні від природи та соціуму. Цю сферу прийнято називати сферою приватності особи.

Одночасно права особи на житло не отримали належного механізму реалізації, будучи частково розпиленими між окремими актами цивільного й конституційного законодавства. Право на житло та на недоторканність житла закріплено в нормах Конституції України та Цивільного Кодексу України, застарілого Житлового кодексу УРСР.

Протягом багатьох років зтягується прийняття нового ЖК України – нормативно-правового акта, який повинен регулювати на основі конституційних положень питання, пов'язані із забезпеченням права громадян на житло. Наслідком відсутності такого акта є те, що в юридичній науці сформувалися різні точки зору і концепції правового регулювання житлових відносин, які реалізуються в нормотворчій практиці, причому дуже непослідовно. Процес кодифікації законодавства, який проходить в Україні, потребує наукового обґрунтування концептуальних засад здійснення житлової політики в Україні. При цьому залишається невирішеною низка питань щодо поняття житла, житлових відносин, їх сутності і місця в системі правовідносин, співвідношення житлового законодавства з цивільним тощо. Така невизначеність впливає на статус учасників житлових правовідносин. Лише на рівні теорії останнім часом з'явилися дослідження щодо поняття і змісту права на житло, елементи житлової правоздатності особи, способів реалізації житлових прав; форм і способів захисту житлових прав та інтересів особи. Це потребує глибокого змістового аналізу як сутності означених прав, правовідносин, які виникають у зв'язку з реалізацією права особи на житло, так і механізму правового регулювання житлових відносин.

Ухвалення нового Житлового кодексу України (далі – новий ЖК) – одне з першорядних завдань, що стоять перед законодавцем у даний час. Нині чинний Житловий кодекс УРСР 1983 р., прийнятий ще за радянських часів, був розрахований на позаринкові відносини в житловій сфері. Зміни, внесені до ЖК 1983 р. вже за сучасних соціально-економічних умов, здатні тільки в деякій частині вирішити проблему регулювання відносин щодо житла з урахуванням вимог ринку.

Перший кодифікований закон у сфері житлового права (Житловий кодекс України) парламентом був прийнятий майже через 15 років після проголошення незалежності України, а саме 7 липня 2005 р. Однак, до нього Президентом України застосовано право вето та повернуто на повторний розгляд Верховної Ради України; в подальшому (4 жовтня 2005 р.) – його скасовано.

На сьогодні існують теоретичні та практичні причини виникнення проблем розвитку житлового законодавства: довготривале прийняття Проекту Житлового кодексу України; відсутність концептуальних ідей оновлення житлового законодавства; відсутність чіткого порівняльного аналізу законодавства, судової практики навколо житла у Європейському Союзі та країн СНД; відсутність нормативного регулювання ріелторської діяльності щодо житла.

На сьогоднішній день вимагає суттєвого реформування та ґрунтовного наукового дослідження. Прийняття нового Житлового кодексу в нинішній редакції призведе до неповноти правового регулювання житлових відносин в Україні. Відсутність в подальшому єдності правового регулювання житлових відносин значно ускладнить здійснення державою послідовної житлової політики та спричинить невизначеність у здійсненні громадянами своїх житлових прав. Житлове законодавство України на сьогодні потребує суттєвого реформування та ґрунтовного наукового дослідження.

Пріоритетними напрямками формування нормативно-правової бази у сфері державної житлової політики має бути постійний аналіз чинних актів законодавства; виявлення прогалин та протиріч у чинному законодавстві; забезпечення першочергової розробки та розгляду проектів законодавства з питань: розвитку державного регулювання на монопольних ринках комунальних послуг; удосконалення тарифної політики у сфері житлово-комунальних послуг; розвитку фінансових механізмів залучення коштів на капітальний ремонт житла та запровадження енергозберігаючих технологій; розвитку житлового фонду, призначеного для надання у найм; соціального захисту громадян щодо забезпечення їх житлом на основі адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВУ ОПЛАТУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Тарасенко Б.В., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. К.М. Горбачова
Сумський НАУ

Конституція України в ст.1 визначає нашу країну, як суверенну, соціальну і правову державу. В низці нормативних міжнародних правових актів (Конвенції Міжнародної організації праці про захист заробітної плати № 95 (1949 р.), Конвенції Міжнародної організації праці про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця № 173 (1992 р.) та багато іншими актами міжнародного права), захищається та затверджується право робітника на отримання тієї винагороди за виконану роботу, що має забезпечити гідний рівень життя, як самого працівника, так і членів його родини.

Так, згідно із ст. 5 Хартії Європейського Співтовариства «Про основні соціальні права працівників», будь-яка праця повинна справедливо винагороджуватись. Тобто має забезпечуватись задовільний соціальний рівень, як самих працівників так і їх сімей.

В Європейській соціальній хартії від 3 травня 1996 року (ратифікованої Україною 14.09.2006), обумовлено, що усі працівники мають право на справедливу винагороду, яка забезпечить достатній життєвий рівень.

Згідно із ст. 9 Конституції України всі міжнародні правові акти, є визнані частиною національного законодавства. В них декларується право громадян на одержання справедливої заробітної оплати праці, що в сучасних умовах розвитку українського суспільства таку категорію, як «справедлива оплата праці», на нашу думку, не можна віднести до українських реалій життя

Також, питання «справедливої» заробітної плати не обділене увагою національного законодавства.

За статтею 8 Закону України «Про оплату праці» держава встановлює розмір мінімальної заробітної плати, а також інших державних норм і гарантій для працівників підприємств усіх форм власності; умов і розмірів оплати праці.

В КЗпП зафіксовано право працівника на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, та право звернення до суду у разі порушення законодавства про оплату праці з позовом про стягнення належної йому заробітної плати без обмеження будь-яким строком. З одного боку, здається, що розмір мінімальної заробітної плати станом на 2019 рік, що становить 4173 гривні є достатнім для задоволення всіх потреб людини, але чи так це насправді ?

Так згідно з даними інфографіки вже оподаткованих зарплат у всіх європейських країнах, що підготувало видання ТЕКСТИ.ORG.UA, станом на 2018 рік, рівень заробітної плати у перерахунку на валюту Європи - Євро в Україні є найнижчим у порівнянні із усіма іншими європейськими країнами. Середня заробітна плата українця становить близько 136 Євро, що є трохи меншим, ніж те що отримують молдавани. Найбільша зарплата в жителів Швейцарії (4047 Євро), Норвегії (3527) і Данії (3313). Що ж стосується співвідношення українських зарплат і купівельної спроможності населення, то станом на 2018 рік Україна займала третє місце знизу. На 2019 рік ситуація змінилася в кращу сторону, але ми як і були так і залишаємося аутсайдерами в питанні рівня заробітної плати серед всіх країн Європи. З цього всього можна зробити висновок, що українці хоча за обсягом виконаної роботи працюють не менше чим працівники в інших країнах, але отримують набагато нижчу винагороду чим всі інші працівники в країнах Європи.

Виникає питання: «Чому держава не забезпечує конституційно визначені права своїх громадян?».

Відповідаючи на це запитання, перш за все, спробуємо розібратися із питанням того, що таке «справедливість».

Один із відомих науковців, Д.Роулз, оцінюючи поняття «справедливість», дійшов до висновку, що це є не лише моральною, але й оцінною категорією". Усі явища оцінюються саме з моральних, етичних позицій як: чесні, нечесні; хороші, нехороші; справедливі, несправедливі.

Такий науковець, як Божко В. М., аналізуючи право працівника на справедливу заробітну плату, охарактеризовує його через наступні особливості:

- по-перше, це є здатність заробітної плати забезпечити гідний рівень життя не тільки працівникові, а і членам його сім'ї;
- по-друге, заробітна плата не має бути меншою ніж мінімальна заробітна плата;
- по-третє, вона має бути рівною за рівноцінну працю. З чим ми повністю хочемо погодитися.

На жаль, інших показників справедливості не існує. На нашу думку заробітна плата в Україні є незадовільною, і тому виключає саму «справедливість». Саме тому назріла реальна необхідність в реформуванні нинішнього законодавства в Україні та знаходженні шляхів до виконання Конституційно прописаних норм, щодо справедливої оплати праці в Україні.

Щоб втілити все це в життя, необхідно, не лише реформувати законодавство щодо оплати праці з підвищення соціального рівня платоспроможності населення. Потрібно, також, побороти «корупційні прояви» в середині країни і знайти реальний ресурс, що допоможе втілити все це в життя.

МІСЦЕ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ ПРАВА УКРАЇНИ

Тарасенко Б.В., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А.Бондар
Сумський НАУ

Суспільні відносини постійно змінюються. Швидка динаміка їх розвитку не дає можливості законодавцю оперативного відреагувати на їх зміни. Одним із тих «ключових важелів», що могли б допомогти законодавцю їх врегулювати, могло б стати визнання всієї судової практики на території України, як офіційного джерела права. Сучасна Україна сформувалася на базі тоталітарної системи управління, пройшла, проходить і в майбутньому ще має пройти складний шлях до правової держави, і привести всю свою законодавчу базу до європейських і світових стандартів.

Сучасне континентальне право, на яке Україна традиційно орієнтується в своєму правовому розвитку, - це не лише й не стільки кодекси, скільки сотні рішень судів вищої та нижчої інстанції, що стали результатом прискіпливого аналізу конкретних справ, аргументів, які лежать в основі попередніх рішень, а інколи й досить вільного та сміливого тлумачення норм тих-таки класичних кодексів. У багатьох країнах континентальної системи існують офіційні загальнодержавні збірники судової практики.

На думку Кудрявцева В., судова практика – це вся діяльність судів з вирішення конкретних справ, що включає рішення правильні й неправильні, залишені в силі та скасовані чи змінені... При іншому розумінні юридичної практики, коли вона зводиться до правильних, до того ж узагальнених правоположень, ми вільно чи не вільно позбавляємо науку можливостей для об'єктивного аналізу всієї реальної діяльності юридичних органів, включаючи їхні помилки й недоліки, необґрунтовано обмежуємо предмет її досліджень.

Погоджуючись з думкою Мазура М.В., що поняття «судова практика» в широкому значенні включає: а) будь-яку діяльність судових органів щодо розгляду та вирішення конкретних справ; б) соціально-правовий досвід, накопичений у результаті цієї діяльності. Разом із тим, дане поняття може використовуватися й у вузькому значенні, залежно від контексту позначаючи ним: а) діяльність судових органів щодо здійснення правосуддя; б) всі результати цієї діяльності; в) певну частину результатів судової діяльності.

Науковці у своїх думках розділися на дві основні групи: одні не визнають судову практику, як джерело права, інші, навпаки, наводять достатньо ґрунтовні аргументи на користь іншої точки зору.

Такий науковець, як Марченко М.М. наводить наступні аргументи того, чому судова практика не може бути визнана офіційним джерелом права: визнання судової практики, джерелом права, суперечить конституційно затвердженому принципу розподілу влади; судова практика, визнана джерелом права України, не може бути узгодженою із характерними особливостями романо-германської правової сім'ї; наводить, як аргумент те, що визнання практики суду, офіційним джерелом права, суперечило б конституції та звичайному законодавству і вступало б у протиріччя із правотворчою діяльністю парламенту.

Окремі дослідники дотримуються позиції про те, що судова практика, вже є джерелом права. Так, В. Костюк вважає, що «постанови Пленуму ВСУ є джерелами трудового права». До числа судових актів, що містять нормативні приписи, які свідчать про існування судової практики, як джерела права, на їх думку, можуть бути віднесені: рішення Європейського суду з прав людини; рішення Конституційного Суду України; нормативне тлумачення Пленуму Верховного Суду України рішення судів загальної юрисдикції; основи норм права, що містять оціночні поняття.

Питання застосування практики Європейського суду з прав людини врегульовано ЗУ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р., ч. 1 ст. 17. У деяких випадках прецеденти міжнародних судів є джерелами права не тільки з питань тлумачення норм міжнародних договорів, але й при тлумаченні норм внутрішнього права.

Отже, надання обов'язкової сили, зокрема роз'ясненням та рішенням з конкретних справ Верховного Суду України, і визнання їх джерелами права зумовило б підвищення ефективності судової влади, реальної відповідальності суддів за свої тлумачення, що в результаті могло б принести суспільству користь через кілька років у вигляді повноцінної і незалежної гілки судової влади – беззаперечного гаранта прав і свобод громадян. Можливість створення судом норм права в правовій системі нормативно не закріплена, але фактично має місце. Шляхи нормативного регулювання цієї проблеми лежать у наданні органам судової влади права законодавчої ініціативи. Для вірного вирішення проблеми судової практики, як джерела права, необхідно провести порівняння ключових ознак, які б поєднали рішення суду і законодавчі акти.

Література:

Васильєв С. В. Судова практика: поняття, значення і види. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2013. № 16. С. 191–195. 2. Дашковська О. Судовий прецедент і судова практика як джерела права. Вісник Академії правових наук України. 2011. № 1(64). С. 34–41. 3. Мазур М. В. Судова практика як джерело права: проблема визначення поняття. Форум права. 2011. № 3. С. 493–497. 4. Марченко М. Н. Правовые системы современного мира: Учебное пособие.- М.: Зерцало, 2001.- 394 с.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ НАЙМУ (ОРЕНДИ) ЖИТЛОВОГО ПРИМІЩЕННЯ

Ткаченко Ю.А., студ. 2 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: Ю.В. Ладика
Сумський НАУ

На теперішній час одним із майнових прав, що закріплене та гарантоване Конституцією України, є право на житло. Положення ст. 47 Основного Закону гарантують кожному право на житло. Особа яка не має можливості придбати власне житлове приміщення – має право користуватися таким житлом на підставі договору найму [2]. Тому договір оренди житла є найпоширеннішим способом задоволення важливої потреби для кожної людини. Такий високий відсоток оренди житла свідчить про те, що в нашій країні не стабільна економіка, низька заробітна плата, яка не дає змогу забезпечити громадянина власним житлом.

Поняття, порядок укладення, форма та зміст договору найму житлового приміщення врегульовано нормами Глави 59 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) [4] та нормами Житлового кодексу Української РСР (далі – ЖКУ) [1].

Відповідно до норм ч. 1 ст. 810 ЦКУ, за договором найму (оренди) житла одна сторона – власник житла (наймодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (наймачеві) житло для проживання у ньому на певний строк за плату. Надалі, норми ч. 2 ст. 810 ЦКУ врегульовують підстави, умови, порядок укладення та припинення договору найму житла, що є об'єктом права державної або комунальної власності та додатково встановлюються законом. Отже, договір найму є: іменним; двостороннім; консенсуальним; оплатним; належить до категорії договорів про передачу майна у тимчасове користування.

Відповідно до ст. 150 ЖК України громадяни, які мають у приватній власності будинок, квартиру, розпоряджаються цією власністю на свій розсуд, зокрема здають в оренду й укладають інші не заборонені законом угоди [1]. Тобто, норми житлового законодавства визначають свободу права укладення будь-якого договору власнику житла, якщо таке житло знаходиться у приватній власності чи то договір найму житлового приміщення, чи то договору оренди житла. Що стосується житлового приміщення, яке перебуває в державній чи комунальній власності (державний чи громадський житловий фонд), то житловим законодавством передбачено укладення договору найму житла. Так, відповідно до норм статті 61 ЖКУ, користування жилим приміщенням державного та громадського житлового фонду здійснюється на основі договору найму жилого приміщення. Такий договір найму укладається у письмовій формі на підставі ордеру на жиле приміщення між наймодавцем та наймачем [3]. Отже, сторонами договору найму є наймодавець, наймач та члени його сім'ї.

Відповідно до норм статті 20 Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» від 12.01.2006 № 3334-IV [3], договір найму соціального житла – угода, оформлена в письмовій формі, за якою одна сторона – власник житла (наймодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (наймачеві) житло для проживання в ньому на певний строк. Такий договір укладається між органом місцевого самоврядування (уповноваженим ним органом) та наймачем (уповноваженою ним особою). У договорі повинні бути вказані особи які проживатимуть разом із наймачем. Ці особи набувають рівних з наймачем прав та обов'язків щодо користування соціальним житлом.

Предметом договору найму соціального житла є квартира, садибний (одноквартирний) жилий будинок, жиле приміщення в соціальному гуртожитку та перелік житлово-комунальних послуг, які надаватимуться наймачу відповідно до договору найму соціального житла. Не можуть бути предметом договору найму соціального житла не можуть бути допоміжні приміщення в багатоквартирному жиллому будинку.

Мешканцям тимчасових притулків для дорослих за їх згодою може бути надане жиле приміщення за договором найму соціального житла або приміщення у спеціалізованому будинку для бідних та безпритульних. Особам з інвалідністю та людям похилого віку за їх згодою може бути надана за договором найму квартира або садибний (одноквартирний) жилий будинок з житлового фонду соціального призначення чи приміщення у спеціалізованому будинку для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та осіб з інвалідністю. Квартири або садибні (одноквартирні) жилі будинки з житлового фонду соціального призначення надаються громадянам, які перебувають на соціальному квартирному обліку, у порядку черговості, виходячи із часу взяття таких громадян на облік. Жилі приміщення за договором найму соціального житла надаються громадянам на підставі рішення органу місцевого самоврядування. Рішення про надання жилого приміщення є підставою для укладення договору найму соціального житла.

Література:

1. Житловий кодекс Української РСР від 30.06.1983 № 5464-Х. Відомості Верховної Ради УРСР. 1983. № 28.
2. Конституція України: Закон України 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
3. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12.01.2006 № 3334-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 19-20.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40.

БОНІТУВАННЯ ҐРУНТІВ

Толкачов І., студ. 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Бонітування ґрунтів (від лат. *boni*us – доброякісність) – порівняльна оцінка якості ґрунтів за їх родючістю щодо конкретних сільськогосподарських культур або груп біологічно близьких культур за однакових рівнів агротехніки, інтенсивності землеробства, а також природно-кліматичних умов [1].

Ґрунти - не лише джерело поживних речовин для рослин, середовище проживання деяких тварин, а ще й унікальне природне утворення, до складу якого входять мінерали, перегнилі залишки рослин, коріння, мікроорганізми і тварини. Будь-який вплив на ґрунти позначається на всій природі і, навпаки, зміни природних умов зумовлюють значні зміни ґрунтів.

У процесі сільськогосподарського освоєння угідь ґрунти неминуче еволюціонують і при цьому питома вага штучної родючості часто перевищує природну. Варто зазначити, що основні фактори продуктивності землі поряд із якістю ґрунтів - це кількість внесених добрив, забезпеченість робочою силою, сільськогосподарською технікою, технологічні умови обробітку полів, рівень інтенсивності землеробства.

В процесі бонітування ґрунтів встановлюють ступінь відповідності їхніх властивостей вимогам сільськогосподарських культур. При цьому враховують ті властивості ґрунтів, динаміка яких найменша і вони добре корелюють з урожайністю сільськогосподарських культур.

До таких властивостей ґрунтів належать:

- вміст гумусу в орному шарі й по генетичних горизонтах;
- потужність гумусових горизонтів; кількість фізичної глини;
- індекс фізичного стану;
- ступінь засоленості; скелетність ґрунтів;
- кислотність (рН сольової витяжки);
- оглеєність;
- еродованість;
- наявність рухомих поживних речовин (фосфор і калій);
- змитість [1].

Бонітування ґрунтів повинно базуватися на глибокому і всебічному вивченні та встановленні впливу окремих ознак ґрунтів і їх співвідношень на урожайність культур. Однак проводити його за фактичною урожайністю неможливо, оскільки вона залежить не лише від якості ґрунту, а й від економічних факторів ведення сільськогосподарського виробництва (забезпеченість основними й оборотними фондами, кількість внесених добрив, кваліфікація спеціалістів сільського господарства тощо) [1].

Облік якості ґрунтів за природною родючістю виражається в балах при зіставленні й уточненні їх із середньою багаторічною урожайністю основних сільськогосподарських культур, а на природних кормових угіддях – за виходом сіна і зеленої маси.

Мета бонітування ґрунтів – встановити, у скільки разів один ґрунт кращий або гірший за інший.

Об'єкт бонітування ґрунтів – ґрунт, виражений чітко встановленими таксономічними одиницями відповідно до матеріалів детального обстеження ґрунту.

Критерії бонітування ґрунтів – їх природні діагностичні ознаки та ознаки, набуті в процесі тривалого окультурювання.

Дані бонітування ґрунтів – основа економічної оцінки земель [1].

Отже, бонітування ґрунтів є логічним продовженням комплексних обстежень земель. Так, показники бонітування ґрунтів забезпечують планові органи і сільськогосподарські підприємства необхідною інформацією про землю, як головний засіб виробництва у сільському господарстві. Ці дані потрібні для науково обґрунтованого визначення плати за землю, планування, організації, розміщення і спеціалізації сільського господарства, оцінки результатів виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, удосконалення системи господарсько-договірних відносин, державних і ринкових цін на сільськогосподарську продукцію, матеріально-технічне постачання [2].

Література:

1. [Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.:С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.- [Електронний ресурс] <http://ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/20-b/31116-bonituvannya->].

2. [Електронний ресурс <https://studfiles.net/preview/5342226/page:43/>].

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОРЯДОК ДОСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ СПОРІВ

Тохтамиш О., студ. 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Ю.О. Котвяковський
Сумський НАУ

Статтею 55 Конституції України встановлює право кожної особи захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань будь-якими не забороненими законом засобами. Кожній особі гарантується судовий захист її прав та законних інтересів. На практиці, у більшості випадків, сторони при виникненні між ними спору, в першу чергу, намагаються вирішити його без звернення до судових процедур і лише у разі недосягнення компромісу звертаються до суду. Оновлена у 2016 році ст. 124 Конституції України також вказує, що «законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору». Ненадання доказів вжиття заходів досудового врегулювання спору, у випадках коли законом визначено обов'язковість таких заходів, згідно п.7 ч. 4 ст. 185 ЦПК, є підставою для повернення судом позовної заяви.

Викладене дозволяє зробити висновок про актуальність дослідження заходів досудового врегулювання спорів. Воно має серйозні перспективи розвитку в Україні, як це відбувається в усьому світі.

Чинний ЦПК містить ст. 19, яка визначає основні положення досудового врегулювання спору. Зокрема, вона встановлює, що сторони вживають заходів для досудового врегулювання спору за домовленістю між собою, або у випадках, коли такі заходи є обов'язковими згідно із законом. Особи, які порушили права і законні інтереси інших осіб, зобов'язані поновити їх, не чекаючи пред'явлення претензії чи позову. Таким чином, визначаючи обов'язковість, у певних випадках, вжиття сторонами заходів досудового врегулювання спору ЦПК не містить переліку таких випадків. Ним також не визначено можливих заходів, які можуть вживатись сторонами для врегулювання їх спору у досудовому порядку. У ст. 19 ЦПК є вказівка лише на можливість заявлення претензії. Водночас, законодавство не містить норм, що врегульовують претензійний порядок врегулювання спорів у сфері цивільних правовідносин. Його регулювання є у ст. 222 ГК, та до відповідних правовідносин може бути застосований лише за аналогією. Разом з тим, розділ 3 ЦК визначає можливість самозахисту особою порушених прав, а також захист цивільних прав шляхом звернення до уповноважених органів влади. Так, ст. 15 ЦК вказує, що кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання. Особа має право на самозахист свого цивільного права та права іншої особи від порушень і протиправних посягань (ст. 16 ЦК). Особа може здійснювати конституційне право на звернення до органів влади для захисту цивільного права.

Одним із способів досудового врегулювання спорів є медіація. Вона є новим, але перспективним напрямком. Наразі в Україні процедура медіації не регламентована на законодавчому рівні, що значно ускладнює її застосування на практиці. Комітет ВР України підготував проект Закону «Про медіацію». Проте він був відхилений Верховною Радою України. Ним медіація визначалася як «позасудова процедура врегулювання конфлікту (спору) шляхом переговорів сторін конфлікту (спору) за допомогою одного або декількох медіаторів».

Головна мета медіації – допомогти сторонам у пошуку найкращих рішень проблеми шляхом розширення їхніх можливостей та поліпшення відносин між ними. Окрім того, коли медіація інтегрується в судову систему, вона може зменшити навантаження на суддів та скоротити час на розгляд справ. Таким чином, скорочуються витрати громадян та судів загалом, а отже підвищується доступність правосуддя.

Важливо відзначити, що діюче законодавство визначаючи обов'язковість досудового врегулювання певних спорів встановлює порядок його здійснення. Так, ст. 231 КЗпП визначає, що розгляд трудових спорів у судах за заявами працівника чи власника відбувається у випадках, коли сторони, або одна з них, не згодні з КТС. Відтак, КТС є обов'язковим органом по розгляду трудових спорів, що виникають, за винятком деяких спорів, спеціально зазначених у ст. ст. 222, 232 КЗпП. Іншим прикладом є ст. 106 СК, яка встановлює, що за умови відсутності у подружжя дітей та наявності спільної згоди, шлюб розривається органом ДРАЦС на підставі спільної заяви. При цьому у разі ненадання згоди або ухилення одного з подружжя від оформлення спільної заяви в органах ДРАЦС розірвання шлюбу можливе лише в судовому порядку. Отже, по суті закон вимагає від подружжя спроб досудового врегулювання.

У ЗК є норми, згідно з якими певні земельні спори перед судом повинні пройти через первинне врегулювання. Це, наприклад, спори щодо меж ділянок, що перебувають у власності і користуванні громадян, та додержання правил добросусідства, а також спори щодо розмежування меж районів у містах здійснюють органи місцевого самоврядування в межах населених пунктів (п. 3 ст. 158 ЗК).

Питання про обов'язковість досудового врегулювання після конституційних змін залишається відкритим. Так, автори збірки «Альтернативні способи вирішення спорів...» коментуючи дану проблему приходять до висновків про небажаність обов'язкової медіації. Висновки робляться на прикладі Італії. Вказуються ризики, що: 1) медіація стане бюрократичною формальністю; 2) зростуть час та витрати на справи, у яких була спроба невдалої медіації; 3) обов'язковість медіації призведе до її державного фінансування; 4) може виникнути нестача кадрів; 5) є корупційні ризики («кишенькові» медіаторів).

Отже, в результаті дослідження можна зробити висновки: 1. досудове врегулювання цивільних спорів є актуальним як з точки зору переваження судів, так і з точки зору захисту прав громадян; 2. законодавче регулювання даного процесу у ЦПК має бути доповнене іншими актами, у т.ч. – про медіацію, при цьому важливо врахувати як українську, так і закордонну практику; 3. одним із суперечливих питань є питання про визначення переліку випадків коли досудового врегулювання є обов'язковим.

НАБУТТЯ МАЙНА У НЕДІЙСНОМУ ШЛЮБІ

Требух В., студ 4 курсу Право
Науковий керівник: І.В. Майорова
Коледж СНАУ

Загальні правові наслідки недійсності шлюбу застосовуються до усіх видів недійсного шлюбу: недійсного шлюбу (ст. 39 СК України); шлюбу, який визнається недійсним за рішенням суду (ст. 40 СК України); шлюбу, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду (ст. 41 СК України).

Першим з негативних наслідків є те, що майно, набуте протягом недійсного шлюбу, вважається таким, що належить сторонам на праві спільної часткової власності.

В дійсному шлюбі норми сімейного права враховують особливість відносин подружжя, їх довірчий, особистий характер. Тому в законодавстві закріплено, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини самостійного заробітку (доходу). Якщо внесок одного з подружжя у спільне майно був незначним або взагалі відсутнім у зв'язку з навчанням, веденням домашнього господарства, доглядом за дітьми, хворобою та іншими суттєвими обставинами, то це не впливає на його права щодо спільного майна. У разі поділу майна подружжя частки дружини та чоловіка у праві власності на майно визнаються рівними (ст. 70 СК України).

Інший підхід закріплюється в законі щодо прав на майно осіб, які перебувають в недійсному шлюбі. Таким особам майно належить на праві спільної часткової власності (статті 356-367 ЦК України). Розмір часток кожної із сторін визначається відповідно до її участі у придбанні цього майна своєю працею та коштами. Недобросовісна сторона не може набувати прав на майно в порядку, встановленому для подружжя. Вона може розраховувати лише на те майно, у придбанні якого вона брала участь своєю працею та коштами. Розмір належної їй частки в праві власності на майно визначається відповідно до її особистої участі у його придбанні. У разі спору сторін факт такої участі має бути доведений в суді. Якщо недобросовісна сторона не вкладала зусиль або коштів у придбання майна, вона також не може посилатися на ведення нею домашнього господарства, догляд за дітьми тощо. Якщо добросовісна сторона може вимагати поділу майна, набутого за час недійсного шлюбу, за правилами, встановленими для поділу спільного майна подружжя (статті 46, 69, 70 СК України), то недобросовісна сторона такого права не має. Відносно цієї сторони поділ здійснюватиметься за правилами цивільного законодавства (статті 357, 367 ЦК України). Якщо обидві сторони недійсного шлюбу діяли недобросовісно, то правила цивільного законодавства щодо права спільної часткової власності на майно застосовуватимуться до них обох.

Складні майнові відносини виникають у разі реєстрації шлюбу особою, яка вже перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі (ст. 39 СК України). У цьому випадку дійсним є перший шлюб, а другий - недійсним з усіма наслідками, що з цього випливають. Якщо така особа набула, наприклад, нерухоме майно, право на яке було зареєстроване на її ім'я, то юридично таке майно є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, тобто сторін першого (дійсного) шлюбу.

При цьому друга сторона дійсного шлюбу набуває права власності щодо такого майна без будь-яких доказів. Натомість друга сторона недійсного шлюбу повинна доводити свої внески (трудові або грошові) у придбання такого майна.

Найбільш складними для юридичного вирішення у цьому плані є випадки, коли друга сторона недійсного шлюбу є добросовісною. Ситуація може бути наступною. Особа, яка перебуває у зареєстрованому шлюбі, уклала новий шлюб, приховавши цей факт від другої сторони (добросовісної). Протягом перебування, умовно кажучи, у двох «шлюбах» - дійсному та недійсному - вона набула нерухоме майно, яке було зареєстроване на її ім'я. Не викликає сумнівів, що другий шлюб є недійсним (ст. 39 СК України). Незважаючи на це, добросовісна сторона недійсного шлюбу має право на поділ майна, набутого у недійсному шлюбі, як спільної сумісної власності подружжя (ст. 46 СК України). Одночасно набуте майно є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя у дійсному (першому) шлюбі (ст. 60 СК України). Таким чином дві особи - друга сторона дійсного шлюбу та друга добросовісна сторона недійсного шлюбу - одночасно мають право вимагати поділу набутого майна за правилами поділу об'єкта права спільної сумісної власності.

Тут виникає колізія прав, яка, на жаль, не вирішується в законі. Якщо недобросовісна сторона, яка перебуває у першому нерозірваному шлюбі, повністю припинила відносини з другою стороною в цьому шлюбі, то можна застосовувати правила, передбачені в ст. 57 СК України: суд може визнати роздільним майном подружжя майно, набуте ними за час окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин. За таких обставин добросовісна сторона недійсного шлюбу набуває певний пріоритет щодо майна і може вимагати його поділу як об'єкта права спільної сумісної власності. Ситуація практично не має вирішення в іншому випадку. Якщо недобросовісна особа, яка перебуває у дійсному та недійсному шлюбах, не припиняє відносин з другою стороною як в першому, так і у другому шлюбі, за таких обставин права на майно другої сторони дійсного шлюбу та добросовісної сторони недійсного шлюбу повністю збігаються: кожна з них може вимагати визнання його об'єктом права спільної сумісної власності.

ПРАВОМІРНІСТЬ РОЗГОЛОШЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТАЄМНИЦІ

Тютченко О.А., студ.5 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. М.Ю. Кузнецова
Сумський НАУ

Одним із важливих прав людини є право на медичну таємницю. В юридичній літературі поняття "медична таємниця" визначається як інформація про стан здоров'я, яка стала відома про особу (пацієнта) лікарю (лікуючому персоналу), обслуговуючому персоналу, посадовим особам та службовому персоналу медичної установи при здійсненні ними своїх професійних обов'язків.

Предмет медичної таємниці складають: стан здоров'я пацієнта; хвороби і діагноз; огляд і його результати; методи лікування; інтимна і сімейна сторони життя пацієнта; інші відомості, отримані при медичному обстеженні.

Досить часто, звертаючись до лікаря, пацієнти побоюються – чи не стане відома інформація, яку вони повідомлять лікарю, третім особам? Зараз це стало особливо актуально, адже більшість медичних центрів інформацію про пацієнта зберігають у вигляді баз даних, а отже теоретично отримати до неї доступ не так і складно.

Аналіз норм чинного законодавства України вказує на те, що вся інформація про пацієнта, яка стала відома медичному працівникові або іншій особі у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків, повинна зберігатися у таємниці. А чи існують все ж такі випадки, коли медична таємниця може бути розкрита? Відповідно до ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я, розголошення відомостей, які становлять медичну таємницю, можливо лише у передбачених законом випадках. Аналіз законодавства України дає змогу визначити випадки, за яких медична таємниця може бути розголошена без згоди особи чи її законних представників, а саме:

- якщо пацієнт надає згоду на поширення такої інформації (згідно ч. 2 ст. 21 Закону України "Про інформацію");

- особа, яка добровільно звернулася до наркологічного закладу для проходження курсу лікування, забезпечується, на її прохання, анонімність лікування, а у разі притягнення до кримінальної відповідальності, відомості про таке лікування можуть бути надані лише правоохоронним органам (згідно ч. 5 ст. 14 Закону України "Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними");

- в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (ч. 1 ст. 32 Конституції України);

- при медичному обстеженні наречених, які зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я (ст. 30 Сімейного кодексу України);

- при організації надання особі, що страждає на тяжкий психічний розлад, психіатричної допомоги (ч. 4 ст. 6 Закону України "Про психіатричну допомогу");

- при провадженні досудового розслідування, складанні досудової доповіді щодо обвинувачених або судового розгляду за письмовим запитом слідчого, прокурора, суду та представника уповноваженого органу з питань пробації (ч. 4 ст. 6 Закону України "Про психіатричну допомогу");

- у випадку надання допомоги неповнолітньому, що не досягнув віку 14 років та особі, що визнана недієздатною у встановленому законом порядку, з метою інформування її батьків (усиновлювачів) чи інших законних представників (ч. 2 ст. 39, ч. 1 ст. 43 Основ законодавства України про охорону здоров'я);

- у разі виявлення ВІЛ у дітей віком до 14 років та осіб, визнаних у встановленому законом порядку недієздатними, з метою повідомлення про це батьків або інших законних представників зазначених осіб (ч. 3 ст. 7 Закону України Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ).

Цей перелік не вичерпний, існує низка інших випадків, коли можливе розголошення певних відомостей про стан здоров'я особи.

Таким чином, лікар повинен зберігати усе, що йому стає відомо про свого пацієнта з довіри, що йому надається. Але якщо збереження певних відомостей у таємниці загрожує суспільству, то лікар не лише може, а й повинен порушити медичну таємницю, та аргументуючи відповісти пацієнтові на якій підставі він порушив цю таємницю.

ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ

Федорова Н.О. студ., 1м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Л.О. Богінська
Сумський НАУ

Екологічний моніторинг довкілля є сучасною формою реалізації процесів екологічної діяльності за допомогою засобів інформатизації і забезпечує регулярну оцінку і прогнозування стану середовища життєдіяльності суспільства та умов функціонування екосистем для прийняття управлінських рішень щодо екологічної безпеки, збереження довкілля та раціонального природокористування.

Державна система моніторингу навколишнього природного середовища - це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін і розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень про запобігання негативним змінам довкілля та дотримання вимог екологічної безпеки [1].

На даний час, моніторинг навколишнього природного середовища виконується, згідно Постанови Кабінету Міністрів України №391 від 30.03.1998р. «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля», Міністерством надзвичайних ситуацій, Міністерством охорони здоров'я, Держлісагентством, Держводагентством, Мінрегіоном, Держгеокадастром, "ДКА", "Державною службою зв'язку та захисту інформації". Всі ці органи влади містять в собі спеціальну службу спостережень, що здійснює такі основні види спостережень, як спостереження за станом забруднення повітря в містах і промислових центрах, забруднення ґрунту, забруднення прісних і морських вод, трансграничним переносом речовин, що забруднюють атмосферу, хімічним і радіонуклідним складом, кислотністю атмосферних опадів і забрудненням сніжного покриву й ін.

Основними нормативними актами, що регламентують моніторинг об'єктів довкілля є такі:

- постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.1999 № 343 «Про затвердження Порядку організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря»;
- постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.1996 № 815 «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод»;
- постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 № 661 «Про затвердження Положення про моніторинг земель»;
- постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.2004 № 51 «Про затвердження Положення про моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення».

З метою координації діяльності міністерств та відомств, визначення основних принципів державної політики з питань розвитку системи моніторингу навколишнього середовища, забезпечення її функціонування на основі єдиного нормативно-методологічного забезпечення постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2001 № 1551 утворено Міжвідомчу комісію з питань моніторингу довкілля.

Екологічний моніторинг довкілля здійснюється за довгостроковою Державною програмою, яка визначає спільні, узгоджені за цілями, завданнями, територіями та об'єктами, часом (періодичністю) і засобами виконання дії відомчих органів державної виконавчої влади, підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності. Програма спрямована на поєднання зусиль усіх суб'єктів системи моніторингу для запобігання дублюванню функцій з моніторингу, створення єдиної мережі спостережень після оптимізації її елементів і програм, уніфікації та постійного вдосконалення технічного, методичного, метрологічного, наукового забезпечення її функціонування [2].

Таким чином, державна система екологічного моніторингу України має складну та розгалужену структуру органів державної влади, комітетів та різноманітних природоохоронних організацій.

Основним недоліком здійснення державного моніторингу збереження природного капіталу на сьогодні залишається обмеженість контролю лише за видами, які представляють промисловий інтерес (деревина, риба, дичина). Це зумовлено недостатністю держбюджетного фінансування та дією залишкового принципу.

Необхідно долучатися до досвіду розвинених країн, де набули великого розвитку програми моніторингу, до яких на добровільних засадах, приєднуються місцеві жителі. В деяких таких програмах беруть участь десятки тисяч волонтерів. Ефективною державна система моніторингу збереження природного капіталу може бути лише за умови наукової його організації, залученні сучасних технологій дослідження, інноваційних розробок, вдосконаленню роботи дослідних станцій та технічного переоснащення. Всі ці затрати виправдані, оскільки природний капітал є незаперечною умовою існування людства.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF>

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 № 1376 «Про затвердження Державної цільової екологічної програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1376-2007-%D0%BF>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННІ З ВІДХОДАМИ

Фесенко Б., студент 5 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Стрельник В.В.
Сумський НАУ

Проблема забруднення навколишнього природного середовища відходами залишається актуальною в умовах сьогодення. Так, при щорічному утворенні в Україні 9-12 млн тонн твердих побутових відходів, лише 7-10 відсотків з них утилізується чи піддається переробці, а основна більшість потрапляє на звалища та полігони.

Згідно з статтею 1 Закону України «Про відходи» відходи - це будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися у процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення і від яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення. Відповідно поводження з відходами - дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження та захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення. Особливої уваги потребує нагляд за місцями їх розміщення.

Твердими відходами є залишки речовин, матеріалів, предметів, виробів, товарів, продукції, що не можуть у подальшому використовуватися за призначенням. В Україні 95,3 % твердих побутових відходів захоронюється на сміттєзвалищах, відбувається збільшення їх обсягів. Ситуація в регіонах відрізняється. Наприклад, у Волинській і Луганській областях найменша частка населених пунктів охоплена збором твердих побутових відходів. У Вінницькій області роздільно сортується мокра і суха фракції відходів.

Пестициди – це речовини, які використовуються в сільському господарстві, садівництві для боротьби зі шкідниками (шкідливими або небажаними мікроорганізмами, рослинами і тваринами). Хімічна сполука, яка використовується для захисту рослин і сільськогосподарських продуктів, а також боротьби з переносниками небезпечних захворювань. Проблемою є надмірне та безконтрольне використання пестицидів, в тому числі тих, які заборонені в Європі, що завдає нищівної шкоди довкіллю та здоров'ю людей. Не здійснюється належного контролю за внесенням пестицидів, за рівнями забруднення, не відслідковують їх якість та кількість.

Залишається невирішеною проблема поводженням з небезпечними відходами, відсутня система збору й екологічно безпечних технологій з переробки. На території України налічується велика кількість місць зберігання та захоронення небезпечних відходів, що вимагає значних витрат на їх утримання. Токсичні, радіоактивні, біологічні, інші відходи становлять надзвичайну небезпеку для довкілля та здоров'я населення України. Небезпечні відходи – це відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними. Відпрацьовані люмінесцентні лампи, відпрацьовані батарейки, медичні відходи, непридатні і заборонені до використання пестициди. На жаль задокументована кількість ліцензованих підприємств щодо поводження з небезпечними відходами не відповідає їхній фактичній спроможності. Близько 300 ліцензіатів за попередні роки отримали ліцензії на поводження з небезпечними відходами до 2018 р.

Таким чином, правове регулювання забезпечення охорони навколишнього природного середовища при поводженні з відходами в Україні сьогодні потребує комплексного реформування, враховуючи норми міжнародного законодавства. Слід констатувати, що в Україні не впроваджено технології з утилізації більшості відходів у відповідності до міжнародних стандартів.

ДО ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПРАВОТВОРЧІСТЬ» І «НОРМОТВОРЧІСТЬ»

Хайхан І. Р., студ. 1 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: Н. А. Бондар
Сумський НАУ

У будь-якій правовій, демократичній, соціальній державі правотворчість органів державної влади займає провідне місце. Це пов'язано, насамперед, із тим, що наслідком правотворчості є виникнення певних суспільних відносин, які можуть змінюватися та припинятися під дією норми права. Правотворчість є одним із показників розвитку держави.

На сьогоднішній день наука теорії держави і права має розвинений характер, що обумовлено її фундаментальним місцем серед галузевих юридичних наук. Такий стан речей викликає необхідність вдосконалення термінології, формулювання чітких визначень понять. Однією з проблем сучасної правової доктрини є питання співвідношення понять «правотворчість» та «нормотворчість». Розглянемо думки провідних фахівців з теорії держави та права.

О.Ф. Скакун визначає правотворчість як правову форму діяльності держави за участю громадянського суспільства (у передбачених законом випадках), пов'язану із встановленням (санкціонуванням), зміною, скасуванням юридичних норм. Правотворчість виражається у формуванні, систематизації, прийнятті та оприлюдненні нормативно-правових актів.

Правотворчість тісно пов'язана із законотворчістю. Остання, проте, є вузьким поняттям, оскільки стосується лише ухвалення законів, а правотворчість охоплює процес прийняття як законів, так і інших нормативно-правових актів.

К.З. Мазурик зазначає, що з поняття правотворчості можна виділити поняття законотворчості як частину загальної категорії. Законотворчість, будучи частиною правотворчості, спрямована на реалізацію цілей закону як соціального регулятора суспільних відносин. Вона визначає потребу в законодавчому регулюванні тих або інших суспільних відносин і створенні відповідно до виявлених потреб нових законів, заміні і скасуванні чинних.

Нормотворчість розглядається як процес «творення норм», що є більш загальним – родовим поняттям, щодо правотворчості, виступає як родове поняття щодо створення соціальних норм, різновидами якої є правова нормотворчість, релігійна, корпоративна тощо.

З.О. Погорелова у дисертації «Законодавчий процес в Україні: проблеми теорії та практики» підкреслює, що нормотворчість, стосуються головним чином процедури прийняття нормативних актів. Нормотворчість вимагає вивчення розвитку реальних зв'язків між різними явищами, що беруть участь у формуванні права здійснюють перехід від матеріальних факторів до свідомості та від неї - до правових норм. Таким чином, нормотворчість досить тісно пов'язана з такими правовими поняттями як «правотворчість», «правотворчий процес».

С. Плавич у авторефераті свого дисертаційного дослідження зазначає, що правотворчість, як діяльність, являє собою складний матеріальний процес, якому притаманна певна правова природа, що полягає у діалектичному поєднанні форми та змісту: матеріально-правовий зміст, що полягає в прийнятті компетентним органом рішення про встановлення, зміну або скасування правових норм – сутнісна сторона правового регулювання, процедурно-процесуальна форма, яка є лише засобом реалізації її матеріально-правового змісту.

О. Петришин визначає нормотворчість як діяльність уповноважених на це суб'єктів з розроблення, розгляду, прийняття та офіційного оприлюднення нормативно-правових актів, яка здійснюється за визначеною процедурою.

Н. Лата у своєму дисертаційному дослідженні пропонує визначення нормотворчості як особливої діяльності держави, в особі спеціально уповноважених на це владних суб'єктів, спрямованої на нормативне закріплення суспільних потреб й інтересів та забезпечення належних умов для реалізації прав і свобод громадян та їх ефективного захисту, яка здійснюється шляхом створення системи внутрішньо узгоджених нормативно-правових актів з метою підвищення ефективності регулювання суспільних відносин в Україні.

Цікава думка А. Апарова, який адміністративно-нормотворчий процес називає нормотворчою діяльністю зі створення (зміни, призупинення, скасування) підзаконних нормативно-правових актів виконавчих органів публічної влади з метою створення правової бази для реалізації законів.

Підсумовуючи вищезазначене, хотілося б вказати на те, що поняття «правотворчість» є ширшим за поняття «нормотворчість». Правотворчість відображає процес виникнення права, що зумовлене соціальним розвитком суспільства, що бере початок із появою потреби у нормативному регулюванні суспільних відносин. Нормотворчість є різновидом правотворчості, що являє собою врегульовану законодавством цілеспрямовану діяльність уповноважених суб'єктів, щодо прийняття, зміни чи скасування нормативно-правових актів. Тобто, правотворчість та нормотворчість співвідносяться як ціле і частина.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЗА СУМІСНИЦТВОМ ТА СУМІЩЕННЯМ ПРОФЕСІЙ (ПОСАД)

Хайхан І.Р., студ. 1 курсу магістратури ЮФ
Науковий керівник: доц. К.М. Горбачова
Сумський НАУ

Сумісництво та суміщення професій (посад) сьогодні набувають дедалі більшої популярності. В умовах низької заробітної плати на ринку праці, з метою досягнення необхідного соціального та економічного рівня, самореалізації в іншій професії багато громадян намагаються одночасно з основною діяльністю виконувати трудові функції на додаткових роботах. Такі відносини вже стали звичайним явищем і тому потребують чіткого правового регулювання держави.

Чинна нормативно-правова база у сфері регулювання сумісництва здебільшого сформована практично без врахування ринкових реформ в економіці України та дублює нормативні акти, що існували за радянських часів. Саме через це безліч питань, що ставить перед нами життя, залишаються без відповіді, що є реальною перешкодою реалізації права громадян на працю.

Законодавство про працю передбачає можливість працівника працювати як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом. Частиною 2 ст. 21 Кодексу законів про працю України передбачено право працівника реалізувати свої здібності до продуктивної і творчої праці шляхом укладення трудового договору на одному або на кількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачене законодавством, колективним договором чи угодою сторін. При цьому, влаштувавшись на роботу за сумісництвом, працівник не зобов'язаний запитувати дозвіл роботодавця за основним місцем роботи. При визначенні поняття "сумісництва", доречно звернутися до п. 1 Постанови Кабінету Міністрів України "Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій" від 3 квітня 1993 р. № 245, а саме: "сумісництво – це виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярно оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час". Роботу за сумісництвом працівник може виконувати або за місцем основної роботи (внутрішнє сумісництво), або в іншого роботодавця (зовнішнє сумісництво).

Законодавством, колективним договором, а також трудовим договором, який для працівника є основним, можуть бути встановлені обмеження на сумісництво (ч. 2 ст. 21 КЗпП).

Ситуація із суміщенням професій (посад) у правовому полі теж далека від ідеальної. КЗпП не надає визначення і цього терміну. Лише зі змісту ст. 105 кодексу випливає, що за своєю сутністю суміщення — це лише виконання працівником на тому ж самому підприємстві поряд зі своєю основною роботою (обумовленою трудовим договором), додаткової роботи за іншою професією, посадою або обов'язків тимчасово відсутнього працівника. І це за умови виконання своєї основної роботи.

Основна відмінність між сумісництвом і суміщенням полягає в тому, що при першій формі організації праці додаткова робота здійснюється за межами нормальної тривалості робочого часу, а при другій формі (суміщення) додаткова робота здійснюється в рамках нормальної тривалості робочого дня (робочої зміни). Це може бути як додаткова робота з іншої професії (посади), так і виконання обов'язку тимчасово відсутнього працівника без звільнення від своєї основної роботи. При цьому під виконанням обов'язків тимчасово відсутнього працівника без звільнення від своєї основної роботи варто розуміти заміну працівника, відсутнього в зв'язку з хворобою, відпусткою, відрядженням і з інших причин, коли відповідно до діючого законодавства за ним зберігається робоче місце, посада.

За роки незалежності України в трудовому законодавстві сформувалася система норм, яка регулює відносини праці працівників на умовах сумісництва та суміщення. Але разом з тим, є проблема адаптації чинного трудового законодавства до сучасних процесів, які відбуваються у суспільстві, створення ефективної системи правового захисту як працівника, так і роботодавця.

Дане питання частково вирішено в запропонованому проекті Трудового кодексу України № 1658 від 27.12.2014 р., внесений народними депутатами України В. Б. Гройсманом, Л. Л. Денісовою та М. М. Папієвим. Регулювання відносин сумісництва у запропонованому проекті Трудового кодексу України здійснюється низкою статей, а саме: ч. 2 ст. 32 передбачає право працівника на укладання трудового договору за сумісництвом; ч. 3 ст. 37 - передбачає можливість суміщення та встановлює доплату за нього; ст. 45 – визначення сумісництва, право працівника укладати декілька трудових договорів про роботу за сумісництвом, загальні обмеження щодо здійснення сумісництва, припинення трудових відносин із сумісником; ч. 2 ст. 51 – вимоги до заяви під час прийняття на роботу – робота за сумісництвом вказується у заяві; ст. 227 – оплату праці за сумісництвом. Натомість щодо суміщення міститься лише декілька норм, а саме: ч. 3 ст. 37 - передбачає можливість суміщення та встановлює доплату за нього; ст. 237 – встановлює розмір оплати праці в разі суміщення професій (посад).

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЮЧИХ АПАРАТІВ

Цеділкіна В.В. студ. 2м курсу ЮФ., спец. « Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: О.М. Канівець
Сумський НАУ

Сьогодні одним із найперспективніших напрямків у сфері поєднання геоінформаційних технологій і дистанційного зондування стану землекористувань є використання безпілотних літаючих апаратів. Нині вони ефективно використовуються в таких сферах діяльності: геодезія та картографія (проведення аерофотознімання, створення цифрових моделей місцевості та 3D моделей різних об'єктів, створення топографічних планів, збір даних для інвентаризації земель тощо); в сільському господарстві (обмір полів, створення карт для внесення добрив, фото - і відеомоніторинг полів, контроль якості обробітку ґрунту і посівних робіт, визначення засміченості полів бур'янами, розрахунок вегетаційних індексів, аналіз втрат сходів й густоти посівів); у добувній промисловості; при ліквідації надзвичайних техногенних ситуацій; при моніторингу телекомунікаційної інфраструктури тощо.

Безпілотні літальні апарати (БПЛА) або ж дрони — це літальні апарати без людей на борту, але керуються з блоку управління пілота дрона який знаходиться на землі. Безпілотними літальними апаратами наразі користуються в багатьох галузях і в більшості випадків без них вже не можуть обходитись. Не залишилась осторонь і сфера землеустрою. Використання дронів в вишукуваннях, кадастрі та землевпорядкуванні відкриває великі перспективи. Масштаби залучення дронів та проведення землевпорядних робіт будуть щороку збільшуватись завдяки можливості встановлення знімальної апаратури для отримання знімків надвисокої роздільної здатності на основі яких в подальшому можуть створюватись високоточні цифрові моделі рельєфу [1].

На сьогодні досить активно починають використовувати на гірничих підприємствах безпілотні літальні апарати, які є цінним джерелом для перевірки, спостереження, картографування та тривимірного моделювання різних об'єктів.

Використання таких літальних апаратів вирішує проблему швидкого збору даних, дає можливість виконувати зйомку у важко доступних і небезпечних місцях повністю в автоматизованому режимі. Найчастіше безпілотники (дрони) використовуються для вирішення наступних топографо-геодезичних задач:

- в маркшейдерських роботах - при зйомці та моніторингу стану кар'єрів, відвалів, визначенні обсягів при розробці відкритим способом;
- при інженерно-геодезичних вишукуваннях, для створення ортофотопланів і топографічних планів місцевості, де застосування традиційних методів економічно не ефективно або пов'язано з ризиком для персоналу (зйомка важкодоступних, непрохідних або ж протяжних об'єктів);
- при земельно-кадастрових роботах для визначення характерних точок меж земельних ділянок фотограмметричним методом на не великих площах (село, селище, садовий кооператив), інвентаризації земель та інших об'єктів нерухомості;
- при плануванні використанні земель сільсько - господарського та промислового призначення;
- при проведенні аерознімання для складання докладних планів місцевості;
- контроль технічного стану та безпечної експлуатації об'єктів енергетичного та комунального господарств (ЛЕП, газопроводи, теплотраси), об'єктів інфраструктури, залізничного господарства, тощо.

Безпілотні літальні апарати мають ряд таких переваг як: визначення місця розташування об'єктів по GPRS; висока продуктивність - до 20 км² в день; висока точність і детальність одержуваних цифрових даних; можливість використання у темний час доби; легкість транспортування, відсутність необхідності злітно-посадочної смуги, невеликі розміри і вагу БПЛА; мобільність; отримання істинного рельєфу під кронами дерев; інтегровані радіоелектронні бортові підсистеми управління, контролю; є можливість використання в поганих метеоумовах, що не вважаються оптимальними для виконання об'ємної фотограмметрії [2].

Технології з використанням БПЛА (безпілотних літаючих апаратів) є надзвичайно актуальними і дозволяють вийти на принципово новий рівень проведення землевпорядних робіт. Можливості програмного засобу дають змогу створювати ортофотоплани, цифрові моделі різних за складністю поверхонь (земельна ділянка із рослинністю, рельєф місцевості, будівлі та інші об'єкти), проводити 3D моделювання та вирішувати різні проектні задачі тощо.

Література:

1. Канівець О., Чубур П. Застосування безпілотних літальних апаратів// Матеріали наукової конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (19 – 21 квітня 2018 р.). – В 3 т./Т.І. – Суми, 2018.
2. Глотов В., Гуніна А. Аналіз можливостей застосування безпілотних літальних апаратів для аерознімальних процесів// Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. - 2014. - Вип. 2. - С. 65-70.

ФОРМИ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ

Цесто М.В., студ. 2м курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. М.Ю. Кузнецова
Сумський НАУ

Форма захисту трудових прав працівників - це специфічний вид діяльності, що реалізується державним владним компетентним суб'єктом та/або працівником. Така діяльність полягає у використанні передбачених законодавством засобів спрямованих на попередження порушень трудових прав працівників, припинення вчинюваних правопорушень, відновлення належного стану трудових прав, відшкодування шкоди, завданої незаконною поведінкою. При цьому, така діяльність компетентних органів держави щодо захисту трудових права спрямовується не тільки на захист трудових прав, але і на припинення правопорушень, відновлення трудових прав, відшкодування шкоди.

Форми захисту трудових прав та інтересів визначають порядок юридичної діяльності щодо захисту трудових прав та інтересів, а способи захисту – дії, що спрямовуються на усунення порушень трудових прав та інтересів, які охороняються законом.

Форми захисту трудових прав і законних інтересів реалізуються через дії суб'єктів трудового права, які призводять до виникнення відповідних відносин. У свою чергу, в рамках цих відносин, можуть бути виявлені порушення трудових прав і свобод. Такі порушення і повинні бути усунені в перерахованих відносинах, змістом яких є здійснення процесуальної діяльності з метою усунення порушень трудових прав. Дана діяльність підлягає належному процесуальному оформленню. Без процесуального оформлення використання будь-якої форми захисту не може привести до відновлення порушених прав працівників.

Від вибору способу та форми захисту залежить, які виникнуть відносини по захисту трудових прав працівників. Наприклад, при судовому захисті трудових прав виникають відносини, які врегульовані нормами цивільного процесуального або адміністративного права. Державний нагляд і контроль за дотриманням норм трудового законодавства передбачає виникнення відносин з нагляду та контролю за дотриманням трудових прав працівників, а також їх уповноважених представників, які мають власне правове регулювання, особливий суб'єктний склад, самостійні підстави виникнення, зміни та припинення і т.д.

В наковій літературі форми захисту трудових прав та інтересів поділяють на два види: юрисдикційну форму захисту та неюрисдикційну.

Юрисдикційна форма становить собою діяльність публічних інституцій щодо захисту суб'єктивних прав та інтересів суб'єктів трудових правовідносин. Неюрисдикційна форма передбачає самостійне використання засобів захисту без звертання до публічних інституцій.

Неюрисдикційна форма захисту трудових прав та інтересів поділяється на: доюрисдикційне врегулювання спорів між роботодавцем і працівником (працівниками) та самозахист працівником або роботодавцем своїх трудових прав та інтересів.

Доюрисдикційне врегулювання - це усунення перешкод, що виникають на шляху реалізації свого суб'єктивного права, шляхом звернення безпосередньо до другої сторони правовідносин, яке має на меті відновлення порушеного права або усунення перешкод на шляху здійснення суб'єктивних прав і реалізації охоронюваних законом інтересів.

Право на самозахист передбачено ст. 55 Конституції України, де встановлено, що «кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань». Слід зазначити, що в чинному КЗпП України не містяться спеціальні норми та положення, які врегульовують порядок та підстави здійснення самозахисту своїх порушених прав, але право на самозахист також не передбачено і в проекті Трудового кодексу України.

Юрисдикційна форма захисту - діяльність уповноважених державою органів щодо захисту порушених або оспорюваних прав. Тобто, особа трудові права чи інтереси якої порушено, звертається до уповноважених державних органів чи інститутів, які вчиняють необхідні дії з метою відновлення порушеного права, припинення правопорушення тощо. При цьому, розрізняють загальний та спеціальний порядок захисту. До загального порядку належить судовий захист. До спеціального порядку належить адміністративний захист іншими державними органами що здійснюють контроль за дотриманням трудового законодавства.

РОЗВИТОК ЗЕМЛЕУСТРОЮ В УКРАЇНІ

Ціммер І.М., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

Перетворення, які проходять в даний час в економіці України, і зокрема в сільському господарстві, суттєво загострили проблеми організаційно-правових і організаційно-територіальних форм сільськогосподарських підприємств, захисту прав власності на землю. Трансформація земельних відносин порушила традиційні форми організації сільськогосподарського виробництва, знизила ефективність капіталовкладень у поліпшення, використання та охорону земель. Тому, з метою підвищення ефективності сільськогосподарського землекористування в умовах формування ринкової економіки нагальною вимогою часу є проведення глибокого аналізу видів та форм землеустрою, які б знайшли своє закріплення на законодавчому рівні.

Землеустрій здійснюється на всій території країни. Ним охоплені землі незалежно від цільового призначення, форми власності і характеру використання. Однак цілі і завдання землеустрою, його зміст можуть бути різними. Важливою рисою землеустрою є і його види. Чинний Земельний кодекс України, як і Закон України «Про землеустрій» не містять правових положень щодо поділу землеустрою на окремі види. Сучасна практика здійснення дій у сфері землеустрою також свідчить про існування ще і третього виду землеустрою – зооокремленого. Кожен з них характеризується певною метою, здійснюється на різних рівнях. Тому було б доцільно, щоб самостійні види землеустрою знайшли своє закріплення й на законодавчому рівні.

Враховуючи, що в процесі здійснення землеустрою за об'єкт земельних відносин та кадастровий облік взято земельну ділянку, здійснено паювання сільськогосподарських угідь, де власникам земельних часток (паїв) виділені земельні ділянки у власність, система землекористування, особливо сільськогосподарських підприємств, суттєво змінилася. Все це обумовило виникнення нового виду територіального землеустрою, який направлений, особливо у сільському господарстві та природоохоронній сфері, на організацію землекористування юридичних осіб та громадян, на засадах об'єднання земельних ділянок, що перебувають на різних правах власності. Виходячи з цього, слід виділити як вид землеустрою територіальне планування землеволодіння, землекористування, завданням якого є формування їх території, як це має місце в розвинутих зарубіжних країнах. [1].

Методологічна основа землеустрою – вчення про землю як засіб виробництва – забезпечувало інтереси виробництва. Відповідно, в практиці землеустрою панувала економічна ефективність, основним показником якої виступав термін окупності. Однак, в умовах посилення екологічної і соціальної спрямованості, а також відходу від суто національного характеру землеустрою, теорія ефективної організації використання землі повинна бути значно розширена і поглиблена. Визнання в якості методичної основи землеустрою вчення про триєдину роль землі як природного комплексу, засобу виробництва і рекреації дозволяє окрім економічної, виділяти екологічну і соціальну ефективність. Екологічна ефективність відображає рівень оволодіння і використання суспільством законів природи. Вона визначає міру використання речовини природи, що забезпечує стає функціонування або бажаний розвиток ландшафтів.

В період земельної реформи в Україні перед землеустроєм постали нові завдання, а саме: реалізація земельної політики держави шляхом науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування з усуненням незручностей у розташуванні земель і забезпеченням соціальної справедливості земельних перетворень; інформаційне забезпечення правового і економічного механізму регулювання земельних відносин на всіх рівнях господарювання шляхом поділу, відмежування (межування) земель зі встановленням (відновленням) на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень; здійснення заходів щодо прогнозування, програмування планування, організації раціонального використання та охорони всіх категорій, земель незалежно від форм власності на всіх рівнях; встановлення меж і відведення земельних ділянок в натурі (на місцевості), оформлення планів (креслень) меж, підготовка документів на право власності на землю, землеволодіння і землекористування; організація територій сільськогосподарських підприємств зі створенням просторових умов, що забезпечують раціональне функціонування сільськогосподарського виробництва та розробка системи заходів щодо збереження і поліпшення навколишнього середовища [2].

Література:

1. Третяк А.М., Колганова І.Г. Розвиток видів та форм землеустрою в Україні як інструментів удосконалення планування землекористування. *Землеустрій, кадастр та моніторинг земель*. 2016. № 1-2. С. 26-31
2. Футулуйчук В.М., Шапоренко О.І., Бойчук Я.Д. Принципи, завдання та методологічна основа землеустрою. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2017. Вип. 48. С. 166-174

ПРАВОВА ПРИРОДА ІНСТИТУТУ ОМБУДСМАНА: КОМПАРАТИВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Чала К.О., студ. 2 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.А. Бондар
Сумський НАУ

Захист прав людини і громадянина є одним з пріоритетних завдань держави та її інституційних структур – парламенту, президента, уряду, судової системи та інших органів. Одним із правозахисних інститутів, що виник не так давно, і спеціалізується на забезпеченні прав та свобод людини, є інститут омбудсмана, який у сучасних правових системах країн світу вважають важливим та дієвим механізмом захисту прав і свобод людини та забезпечує зміцнення законності в роботі державних органів. Право на звернення до органів державної влади та суду, більш відомі громадянам України та, зазвичай, використовуються ними як основні засоби та способи захисту своїх порушених прав. Звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини на даний час, на жаль, не сприймається громадянами як дієвий механізм захисту своїх прав. Звідси випливає необхідність дослідження зазначеного інституту у зарубіжних країнах.

Омбудсман – це посадова особа (представник парламенту), яка контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері дотримання прав людини.

Інститут омбудсмана має різні найменування: у Франції – медіатор, в Іспанії – народний захисник, у Великобританії – парламентський уповноважений у справах адміністрації, в Італії – цивільний захисник, в Австрії – колегія народного правозахисту, у Нідерландах – національний омбудсман, у Канаді – уповноважений у публічних розслідуваннях, у США – громадський адвокат і помічник громадян. Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Загалом, у світовій практиці відомі три функціональні моделі інституту омбудсмана, які розрізняються його за місцем у системі державної влади, порядком призначення, підзвітністю, обсягом повноважень: 1) Виконавчий омбудсман; 2) Незалежний омбудсман; 3) Парламентський омбудсман.

Для кожної конкретної держави характерна своя національна схема побудови цього інституту. У багатьох країнах існує вже дворівнева або навіть трирівнева система інститутів омбудсмана – національний, регіональний та місцевий омбудсмани, які не пов'язані між собою ієрархічним підпорядкуванням. До національних омбудсманів можна віднести Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Україні, Національного правозахисника – у Македонії. Регіональні омбудсмани діють у Великій Британії, Франції, ФРН, Канаді, Швейцарії, Бельгії, США, Індії, Російській Федерації, Італії та в деяких інших державах. Усі вони відрізняються за своїм статусом один від одного, що пов'язано з чинними правовими системами країн, їх правовими традиціями, менталітетом народу тощо. Місцеві омбудсмани діють у США, в округах Дейтон-Монтгомері (штат Огайо) і Сіетл-Кінг (штат Вашингтон). Місцевого омбудсмана на рівні міста запроваджено також у Швейцарії, в Цюріху. Місцевий омбудсман повністю незалежний як від муніципальної ради, так і від виконавчого органу міської влади.

Залежно від кількісного складу інституту омбудсмана поділяють на колегіальні омбудсмани (Постійна комісія з розслідувань у Танзанії, в Австрії – Колегія народного правозахисту в Австрії, Національна комісія з прав людини у Мексиці), та одноособові омбудсмани (Уповноважений із прав людини в Російській Федерації, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Національний омбудсман у Нідерландах, Захисник прав людини у Польщі, Омбудсман у Португалії, тощо).

Окрім цього, низка зарубіжних країн має позитивний досвід створення інституту спеціалізованих омбудсманів у сферах, що зазнають найбільш масового порушення прав людини.

Виходячи з цього можна зазначити, що для кожної держави характерна своя національна схема побудови цього інституту.

Отже, звертаючи увагу на досвід зарубіжних країн потрібно засвідчити, що діяльність інституту омбудсмана є дієвим механізмом захисту прав і свобод громадян. Інститут омбудсмана насправді є ефективним способом захисту прав громадянина, порівняно з діяльністю судових органів, які потребують більше витрат часу на вирішення справи. На нашу думку, доречно перейняти досвід, щодо запровадження інституту спеціалізованого омбудсмана, в тому числі омбудсмана з прав дитини, виходячи з того що діти є вразливою та спеціфічною категорією населення країни, у якій можливість захисту своїх прав обмежена віковим критерієм та необізнаністю своїх прав та можливості їх захисту; омбудсмена з питань літніх людей або з пенсійних питань, так як ця категорія є також вразливою, яка в силу своїх фізичних можливостей не може себе захистити, вирішити свої проблеми. Також можливо розглянути питання щодо запровадження місцевого омбудсмана для більшої ефективності та зручності захисту прав мешканців відповідної громади, яке повинно супроводжуватися чітким визначенням повноважень, компетенцій, та розмежування повноважень і функцій місцевих органів.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОЧИНКУ

Чала Ю.О., студ. 3 ст курсу ЮФ
Науковий керівник: проф. С.І. Запара
Сумський НАУ

Стаття 45 Конституції України гарантує всім працюючим право на відпочинок. Трудове законодавство взагалі не визначає поняття «час відпочинку».

Основними видами часу відпочинку є: перерви протягом робочого дня, щоденний відпочинок, вихідні дні, святкові та неробочі дні, щорічні відпустки.

За чинним законодавством працівникам має надаватись, як правило, через 4 години після початку роботи, перерва для відпочинку і харчування, тривалістю не більше 2-х годин, котра не включається в робочий час. Мінімальна тривалість такої перерви законодавством не передбачена, тому ця норма обов'язково має бути визначена правилами внутрішнього трудового розпорядку та колективним договором підприємства, установи чи організації. На практиці тривалість перерви коливається переважно в межах від 30 хвилин до 1 години. Оскільки перерва не включається до робочого часу, працівники можуть використовувати цей час на свій розсуд, в тому числі і відлучатись з місця роботи. На тих роботах, де через умови виробництва встановити перерву не можна, працівникові має бути надано можливість вживати їжу протягом робочого часу. Оплата праці працівників в цьому разі провадиться за весь фактично відпрацьований за графіком час.

Отже, якщо за умовами праці працівники постійно мають бути присутніми на робочому місці, то перерва не встановлюється.

Щоденний відпочинок як самостійний вид часу відпочинку спеціального закріплення в законодавстві не отримав. Визначається він з тривалості робочого дня. Тобто все, що є за межами робочого часу, протягом доби складає час відпочинку.

Щотижневий відпочинок – вільні від роботи дні календарного тижня. Мінімальна тривалість безперервного щотижневого відпочинку – 42 години. Вихідні дні належать до щотижневого відпочинку. Норми трудового законодавства забороняють залучати працівників до роботи у вихідні дні. Однак, у визначених статтею 71 КЗпП України виняткових випадках, з дозволу виборного органу первинної профспілкової організації окремі працівники можуть залучатися до роботи у вихідні дні.

Ще одним часом відпочинку є святкові та неробочі дні, що закріплені в статті 73 КЗпП України. Однак вбачається, що в цю статтю необхідно внести зміни. 7 січня – Різдво Христове, Пасху (Великдень), Трійцю законодавець назвав «неробочими днями», але ж вихідні дні теж є неробочими днями, оскільки в ці дні робота не проводиться і крім того, Пасха і Трійця завжди припадають в неділю. Тому цим дням найбільш доцільно відповідав би термін «святкові дні».

Одним з видів часу відпочинку, передбачених трудовим законодавством, щорічні оплачувані відпустки. Загалом відпусткам присвячений спеціальний Закон України «Про відпустки», який передбачає види та особливості застосування відпусток.

Оскільки теорія права передбачає обов'язкову наявність дефініцій основних категорій, вважаю необхідним, на основі характеристики відпочинку сформулювати його визначення.

Однією із складових відпочинку як явища є його тісна взаємодія із іншою категорією «робочий час». Саме наявність робочого часу породжує необхідність розглядати відпочинок як супутник цього поняття. Без праці людський вид *homo sapiens* не набув би властивих йому характеристик. Юридичне визначення робочого часу розвивалось разом із відношенням людини до праці. Нині праця далеко не завжди є обов'язком людини, а способом самовираження, основою для реалізації власних талантів, професійних компетенцій. Водночас, праця є джерелом для існування людини. Але праця може виснажувати працівника. Очевидно, що після робочого часу працівнику потрібен час для відновлення втрачених сил. На підставі вищенаведеного пропоную основними характеристиками відпочинку вважати: (1) час, поза робочим; (2) час, спрямований на відновлення сил та працездатності.

Підсумовуючи, можна зробити наступні висновки: однією з головних проблем правового регулювання праці є встановлення обов'язку роботодавця надавати працівникові час для відпочинку. Робочий час обов'язково має чергуватися з часом відпочинку. Одне з основних завдань держави – створення для громадян відповідних умов праці та відпочинку, задоволення їх потреб і запитів, забезпечення їх законних прав та пільг. У КЗпП України відведена Глава 5 «Час відпочинку», але відсутнє визначення цього поняття. Тому, я вважаю, що слід внести доповнення до чинного законодавства і дати чітке визначення даного поняття. Наприклад: «Відпочинок – час поза межами робочого, спрямований на відновлення сил і працездатності».

РОЗВИТОК ЗЕМЛЕУСТРОЮ В УКРАЇНІ

Черкашин О.О., студ. 2м курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Капінос Н.О.
Сумський НАУ

Грошова оцінка земель відноситься до однієї з найактуальніших задач у здійсненні земельної та економічної реформ в Україні. Вона виступає інтегральною характеристикою кількісних, якісних, економічних, правових, регіональних та інших показників земельних ділянок слугує основою єдиного механізму оподаткування земель та справляння інших платежів в процесі цивільного обігу земельних ділянок. За своїм змістом грошова оцінка земель відносять до задач геоінформаційного (просторового) аналізу, оскільки її виконання потребує рахування впливу факторів регіонального, зонального та локального місцезонального розташування земельних ділянок на території населеного пункту, які мають кількісні характеристики, просторову прив'язку та просторові відношення.

Розвиток населених пунктів, динаміка чисельності їх населення, зростання соціально-економічного та інфраструктурного потенціалу здійснюють безпосередній вплив на вартість їхньої території. За останній час грошова оцінка населених пунктів України перетворилася у вид робіт, де повно та ефективно використовуються ГІС-технології. ГІС – географічна інформаційна система – набір апаратних та програмних засобів для роботи з географічними даними. ГІС також можна визначити як систему збору, обробки, графічного представлення (візуалізації) та аналізу просторово-розподілених даних. Задачі проведення грошової оцінки визначені Законом України «Про оцінку земель». Реалізація цих задач без застосування ГІС-технологій на сьогоднішній день не представляється можливим. Саме тому є актуальним питання дослідження нормативної грошової оцінки населених пунктів з використанням ГІС [1].

В сучасних умовах неможливо відокремити способи і методи інформаційного забезпечення від процесу створення проектів землеустрою і земельного кадастру. Проведення цих робіт повинно базуватися на достовірних даних про топографічні умови місцевості, необхідно мати спеціальну систему обробки даних, яка дозволяє створити цифрові карти і вирішити задачі реєстрації нерухомості, власності, планування і великомасштабного картографування. у даний час такі карти стали створюватися і використовуватися в автоматизованих системах, які базуються на географічних інформаційних системах (ГІС). ГІС-технології в земельному кадастрі дають можливість використовувати для ведення й оновлення відомостей у базі даних сучасних електронних засобів геодезії та системи глобального позиціонування і завжди мати постійну точну й свіжу інформацію. Для оперативного управління земельними ресурсами необхідна тривимірна інформація. Дані про рельєф місцевості важливі для оцінки земельної ділянки, для прийняття рішень щодо її цільового використання і вирішення інших питань, пов'язаних з управлінням нерухомістю. При розв'язанні цих задач у сприятливі терміни, в застосуванні до великих територій можливо використовувати дані дистанційного зондування і фотограмметричної обробки цих даних, із визначенням розмірів, форми і просторового положення об'єктів за результатами вимірювання їх зображень [2].

Серед головних завдань, у яких застосування ГІС-технологій значно підвищує якість грошової оцінки є:

1. Автоматизований збір, обробка та систематизація вихідних даних (семантичних і картографічних).
2. Аналіз отриманої інформації.
3. Пошук, сортування та вибірка результатів грошової оцінки окремих земельних ділянок.
4. Підготовка та роздрукування результатів грошової оцінки через застосування принтерів та плотерів.

На сучасному етапі ГІС-технології є неодмінним фактором земельнооціночної діяльності, яка не тільки полегшує виконання та складання техдокументації, а ще й забезпечує ефективне використання отриманих результатів грошової оцінки земель, дозволяє автоматизувати визначення розмірів платежів за кожен земельну ділянку, а також для постійного моніторингу грошової оцінки і прогнозування надходжень у бюджет за рахунок справляння платежів за землю. аналізуючи результати дослідження.

Література:

1. Євдокімов А.А., Журавльова С.В. Геоінформаційні технології грошової оцінки земель населених пунктів. Математика и кибернетика - фундаментальні та прикладні аспекти. 2011. № 2/4 (50). С. 56-59

2. Опара В.М., Загній Д.М. Особливості застосування геоінформаційних систем у кадастрі населених пунктів. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21C OM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Pbgo_2009_10_30.pdf

ПРАВО ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ

Чіпізубова А. О., студ. 2 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. О.В. Роговенко
Сумський НАУ

Перш ніж розпочати тему законодавчої ініціативи, вважаю правильним більш детально зупинитись на самому понятті, тож законодавча ініціатива – це перш за все стадія законодавчої процедури, яка полягає у внесенні уповноваженим органом або посадовою особою до парламенту офіційної пропозиції на тему прийняття, зміну або скасування законодавчого акта. Як правило реалізація даної норми провадиться у внесенні законопроекту, який має урегулювати та налагоджувати ту чи іншу проблему в суспільстві, це в свою чергу є нормативно правовим актом, тобто в подальшому загальнообов'язковим при виконанні. Реалізація ініціативи законодавчого права передбачає не тільки внесення проектів законів, інших актів до парламенту, а й обов'язковий розгляд законодавчих ініціатив відповідних суб'єктів.

У законодавстві України право законодавчої ініціативи належить перш за все особам, які належать до законодавчої та виконавчої ланки, тож у Верховній Раді належить Президенту України, народним депутатам, Кабінету Міністрів України і Національному банку України. Проект закону про надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів України вносить Президент України або Кабінет Міністрів України. Проекти резолюцій, декларацій, звернень, заяв вносять народні депутати. Законопроекти, доповнення до них чи законодавчі пропозиції додаються суб'єктами права законодавчої ініціативи в письмовій формі. Законодавча пропозиція повинна містити проект рішення Верховної Ради, який пропонується Верховній Раді для прийняття.

Інститут народної законодавчої ініціативи є поширеним у багатьох європейських державах та полягає в можливості громадян, у визначеній Конституцією кількості, ініціювати конституційні або законодавчі зміни через внесення законопроекту до законодавчого органу або винесення на референдум, але як показує європейська практика використання права законодавчої ініціативи не надає оптимізму – аналітики зазначають, що за майже півстоліття після прийняття Конституції Італії, незважаючи на численні випадки подання законопроектів у порядку народної ініціативи в парламент цієї країни, жодна з пропозицій не була схвалена. Цей інститут практично не використовується в Іспанії, а також в її автономних спільнотах. Приблизно така ж ситуація спостерігається і в Австрії: неприйнятні для уряду ініціативи легко відхиляються урядовою більшістю в парламенті, що стосується нашої країни, то цікавим фактом виявилось те, що Президент України – Володимир Зеленський запропонував право законодавчої ініціативи в українському парламенті розширити на народ України. Про це йдеться в законопроекті №1015 "Про внесення змін до ст.93 Конституції України (про законодавчу ініціативу народу)", внесеного президентом України Володимиром Зеленським 29 серпня. Текст опублікований на сайті українського парламенту. Моє бачення стосовно даного явища є надзвичайно позитивним, адже в подальшому « народовладдя» матиме можливість брати участь, або хоча б мати змогу подати ініціативу, пропозицію для вирішення важливих питань сьогодення, адже як говорить Голова держави, - перелік суб'єктів права законодавчої ініціативи "є звуженням і позбавляє можливості виступати таким суб'єктом безпосередньо народу України як єдиного джерела влади".

Законодавство відіграє особливо значущу роль у житті окремої людини та суспільства загалом. Саме така роль законодавства і викликає потребу в знанні, перш за все того, яким чином воно створюється, формується і розвивається, і чи достатньо тих механізмів формування законодавства, які існують наразі. На сьогодні в законодавстві України, на жаль, відсутнє таке поняття як « законотворчість», адже воно б відіграло значущу роль в юридичній літературі. Нерідко це поняття вживається у контексті законодавчої діяльності та трактується як діяльність законодавчого органу, які закріплюються у формі законів та інших нормативно-правових актах. На мою думку це поняття охоплює як і законотворчий процес так і законотворчу діяльність, тобто практичну реалізацію, втілення певної норми, як зазначалося вище – загальнообов'язкове право, необхідне для виконання. Виходить, що законотворчість поглинає як законодавчу діяльність та законодавчий процес, так і аналітичну та наукову діяльність за результатами правозастосовної практики, тож я вважаю, що для «здійснення законодавчої ініціативи» в подальшому потрібно залучати як і звичайне населення нашої країни так і професійних юристів, ораторів та мислителів, які б мали ідейність та чітко законодавчо відобразити, передбачивши різні механізми врегулювання питань суспільних потреб й колізій у законодавстві, а таких не мало.

Головним висновком із наведеного є те, що, встановлюючи ті чи інші правила поведінки, держава має в першу чергу дбати про потреби людей, утримуючись за можливість від встановлення таких правил, які негативно можуть сприйматись тими чи іншими групами суспільства. Встановлення таких правил може бути виправдане тільки наявністю переважаючих суспільних інтересів, які не можуть бути задоволені в інший спосіб, але і в цьому разі має бути дотриманий принцип пропорційності.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Чоні Є. В. студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: А.В. Шульженко
Сумський НАУ

На рубежі ХХ–ХХІ ст. злочинність стала однією із найбільш значущих проблем внутрішнього розвитку в усіх країнах світу, незалежно від їхнього економічного та політичного статусу. І хоча на даний момент в Україні відбуваються позитивні зміни в суспільстві, питання пенітенціарної системи є надзвичайно актуальне та потребує найшвидшого втручання та вирішення нагальних проблем. Час від часу у вітчизняному та міжнародному суспільстві відбувається справжній резонанс, у зв'язку з черговою новиною про не тільки не задовільне, а навіть злочинне поведіння з засудженими (ув'язненими), порушення їх найелементарніших прав та свобод людини і громадянина.

Антисанітарія, грибок у камерах, недотримання норм тримання, неналежне харчування, незадовільний рівень медичного обслуговування, порушення прав засуджених (ув'язнених), придушення будь-яких спроб засуджених (ув'язнених) скаржитися чи протестувати та неналежне відношення до цих осіб з боку адміністрації та незадовільно врегульовані відносини між засудженими (ув'язненими) – все це, як показує практика останніх років, реалії деяких українських виправних колоній та слідчих ізоляторів.

Найгучнішим скандалом останнього часу з приводу діяльності пенітенціарної служби став бунт у львівській в'язниці №30, де засуджені для того щоб привернути увагу суспільства до порушення їх найелементарніших прав, жадливіх умов тримання та зловживання адміністрації пішли на смертельно небезпечний крок та вчинили спробу самогубства в знак протесту, а один із засуджених навіть прибив власні ноги до підлоги з вимогою пропустити журналістів в колонію. За словами засуджених в колонії є велика кількість осіб, які хворі на туберкульоз, а їх лікують аспірином. За слова засуджених для цієї колонії аспірин є ліками від усіх хвороб. Вважаю за необхідне також зазначити про величезну кількість порушень, які були виявлені під час перевірки в Коростінській виправній колонії №71. Залишається риторичним запитання, як після такого свавілля та знущань можна сподіватися на виправлення та зміну поведінки осіб, які вчинили злочин.

Факти, які були зазначені вище підтверджують думку багатьох правозахисників, що на даний момент пенітенціарна система переживає значну кризу, і для її подолання необхідно значне посилення фінансування, а також зміна самої ідеології та відношення інших громадян, а особливо представників бізнесу, до засуджених. Для об'єктивності дослідження необхідно зазначити, що в інших українських виправних колоніях та слідчих ізоляторах справи набагато кращі, там дотримуються прав і свобод людини і громадянина, але все ж катастрофічно не вистачає коштів для покращення умов утримання засуджених (ув'язнених). В останні роки на 30% знизився рівень виробництва в пенітенціарній системі через те, що засуджені не відчують подальших перспектив для отримання нової професії за ґратами, вони не мають ніякої мотивації до праці, адже розуміють, що навіть з погашеною судимістю надзвичайно важко влаштуватися на роботу. Як результат, 80% з них повторно вчиняють злочини, адже не знаходять для себе місце в суспільстві. Якщо ж суспільство зміни своє відношення до засуджених, то після звільнення засуджені зможуть працевлаштуватися, що допоможе вирішити головну соціально — економічну проблему держави їх адаптації та ресоціалізації, а також призведе до зниження витрат на виплати одноразових допомог за рахунок коштів Державного бюджету України та ризику скоєння рецидивних злочинів.

Найбільший рівень фінансування пенітенціарна система отримала у 2014 році — 0,69% від загального обсягу видатків Державного бюджету, з 2015 по 2017 роки відбувся значний спад у фінансуванні, але на даний момент ситуація з фінансуванням цієї системи є значно краща та прогресує. Щоденно Україна витрачає на утримання одного в'язня до 2,68 євро. А в середньому у країнах, які є членами Ради Європи, ці витрати складають 45 євро, або у 20 разів більше, ніж в Україні.

До країн із найкращою пенітенціарною системою в світі відносяться: Норвегія, Данія, Німеччина, Австрія, США, Естонія, Фінляндія. У Норвегії на повторний злочин ідуть 20-25% (це найменший показник в світі), нагадую, що в Україні цей показник становить близько 80%. Норвежці вважають: «Тюрма зсередини – це дзеркало суспільства зовні». В основі Норвезької пенітенціарної системи лежить так званий «принцип нормальності». Відповідно до принципу, позбавлення волі це і є покарання, а от безпосереднє перебування у в'язниці має бути наближено до звичайних умов. Ув'язнені мають такі самі права, як і не ув'язнені. Серед них: право на навчання, право на медичну допомогу, право на працю та ін.

За статистику, 80% злочинів скоюють безробітні, через це необхідно при в'язницях створювати професійні курси та робочі міста. Ідея полягає в тому, щоб здобути у в'язниці навички в'язень застосував на волі. Тому у провідних країнах світу наглядачі проходять дуже складний добір і постійно вчать. Норвежці вважають: «Бути хорошим наглядачем мало, задача кожного тюремного наглядача - стати наставником для в'язня».

Ми вважаємо, що реформація пенітенціарної системи до «принципу нормальності», діалог з підприємцями про забезпечення робочих місць для ув'язнених, які отримали спеціальність у в'язниці, та підвищення оплати праці засуджених дозволить пенітенціарній системі майже повністю покривати всі свої видатки та суттєво покращить показник рецидивної злочинності.

ПРИМИРНІ ПРОЦЕДУРИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Чоні Є. В., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. Ю.О. Котвяковський
Сумський НАУ

Не завжди суб'єкти спірних матеріальних правовідносин зацікавлені в примусовій реалізації належних їм прав. В інших випадках більш важливим є швидкість вирішення конфлікту, розуміння кінцевої вартості виходу із спірної ситуації, збереження для майбутнього нормальних взаємовідносин. У такому випадку очевидно є необхідність пошуку нових прийомів й способів впливу на суспільні відносини, й не тільки в межах наявної конструкції мирової угоди. Ці обставини свідчать про зростання актуальності аналізу примирних процедур в цивільному судочинстві.

Слід зазначити, що процедури примирення – це урегульовані нормами цивільного процесуального законодавства, послідовно здійснювані під контролем суду дії посередника й осіб, які беруть участь в справі, а у необхідних випадках й самого суду, спрямовані на врегулювання спору мирним шляхом та закриття провадження у справі, а також досягнення завдань цивільного судочинства. За свідченням Г. П. Тимченка, у світовій практиці існує кілька десятків різного виду примирних процедур, серед яких переговори, посередництво, арбітраж, посередництво-арбітраж, примирне провадження, міні-суд, незалежна експертиза для встановлення фактичних обставин справи, омбудсмен, приватна судова система та інші. І. Ю. Захар'яшева виділяє такі види примирних процедур, як позасудові примирні процедури, відносячи до них переговори, посередництво, мирову угоду; судові примирні процедури – процесуально-правові засоби, які використовуються учасниками процесу із метою мирного врегулювання спору безпосередньо в суді; а також універсальні примирні процедури, до яких автор відносить мирову угоду, посередництво, переговори. В свою чергу Ю. С. Коляснікова пропонує поділяти примирні процедури на: досудові; позасудові; судові; постсудові і такі, що застосовуються у виконавчому провадженні.

На думку О. М. Здрок, сутність примирних процедур становить не вирішення спору сторін кимось третім (нехай навіть особою, яка обрана за взаємною згодою сторін) шляхом винесення обов'язкового для них рішення, а досягнення згоди. При цьому характерною особливістю примирних процедур є те, що в процесі їх застосування сторони повинні самі знайти взаємоприйнятний шлях вирішення конфлікту. А. Н. Кузбагаров у примиренні сторін вбачає соціально корисне правове явище, модель якого призначена для врегулювання приватноправових конфліктів як на досудовому етапі, так і тоді, коли порушено судове провадження щодо вирішення конфліктів.

Враховуючи особливості, що пов'язані з вирішенням цивільних спорів, Н. Л. Бондаренко-Зелінська визначає основні риси примирних процедур як форми захисту прав осіб у сфері господарювання:

- 1) примирні процедури спрямовані на мирне врегулювання цивільного спору, тобто сторони вчиняють дії, спрямовані на пошук взаємоприйнятних рішень;
- 2) примирні процедури можливі лише у разі добровільного волевиявлення сторін цивільного спору;
- 3) примирні процедури можна застосувати на будь-якій стадії розгляду цивільного спору, тобто до, в процесі або після судового розгляду;
- 4) примирні процедури дозволяють оперативно вирішувати цивільні спори.

У контексті дослідження примирних процедур привертають увагу питання співвідношення понять «примирення» та «медіація», пошук вирішення яких є особливо актуальним на фоні численних проектів Закону України «Про медіацію» та досвіду міжнародно-правового регулювання даної сфери. Стаття 2 проекту Закону України «Про медіацію» визначає медіацію як альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в межах структурованого процесу самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора.

Також вважаємо за необхідне зазначити, що стаття 3 Директиви 2008/52 Європейського парламенту та Ради Європи щодо деяких аспектів медіації в цивільних та комерційних справах від 21 травня 2008 р. розглядає медіацію як будь-який процес незалежно від того, як він називається, в якому дві або більше сторони спору вдаються до допомоги третьої сторони із метою досягнення угоди про вирішення їх спору, та незалежно від того, чи був цей процес ініційований сторонами, запропонований або призначений судом чи передбачений національним законодавством держави члена ЄС. При цьому в директиві особливо підкреслюється, що це визначення не включає в себе зусилля, вжиті судом або суддею, які прагнуть урегулювати суперечку в межах судових процедур, що стосуються відповідного спору.

Підсумовуючи вищезазначене слід відзначити, що примирні процедури для цивільного судочинства є досить новою та в достатньому обсязі недослідженою процедурою, потребують поглибленого дослідження та сильної законодавчої бази. Для визначення місця примирних процедур в структурі цивільного процесу доцільним, на нашу думку, є внесення змін до ст. 2 ЦПК України, шляхом доповнення її частиною 4 наступного змісту: «Суд сприяє сторонам у врегулюванні спору (примиренні) шляхом виконання процесуальних дій, передбачених цим Кодексом». Вважаємо також, що потребує вивчення питання щодо надання сторонам можливості звернення до процедур медіації у процесі розгляду справи судом. Такою можливістю може бути законодавчо визначене право суду зупинити провадження у справі у разі надходження від сторін спільної заяви про намір звернутись до примирних процедур.

АГРОХІМІЧНИЙ ПАСПОРТ ОРНИХ ЗЕМЕЛЬ, ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ УЧАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Чоні Є. В., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: В.В. Нежевело
Сумський НАУ

За підрахунками фахівців, при ефективному землекористуванні наші чорноземи здатні прогодувати близько 300-320 млн. осіб. Проте, одночасно вимушено констатується, що цей потенціал стає все менш вражаючим, адже українські ґрунти поволі втрачають свою родючість.

Частка сільськогосподарських угідь України становить 0,8% площі сільськогосподарських земель світу. В той час земельний фонд саме України становить 60,4 млн. га, з яких 42,4 мільйона (або 70,3%) займають сільськогосподарські угіддя.

Україна має одні з найкращих чорноземів у світі, які містять величезну кількість поживних елементів, тобто потенціальна родючість є надзвичайно високою. Цей факт приваблює інвесторів з усього світу, адже відкриває гарну можливість заробітку та примноження капіталу. Проте, одночасно слід зазначити, що більше 50% орендарів не в повній мірі здійснюють заходи щодо охорони родючості ґрунтів, які передбачені в тому числі ст. 37 Закону України «Про охорону земель».

Звертаючись до статистичних даних, можливо зазначити, що в нашій державі розораність земель досягає 81%, а у Вінницькій, Тернопільській, Кіровоградській областях взагалі понад 90%. У результаті такої величезної розораності с/г земель виникає процес деградації орних земель, тобто зниження чи втрати їх продуктивності та структури, який нажалі надзвичайно швидко прогресує.

Найбільш незахищеними в даній ситуації є власники паїв, які надають свої наділи в оренду. Аналізуючи судову практику можна зазначити, що нерідким є випадок, коли орендодавець після закінчення строку оренди отримує власний земельний наділ в кардинально протилежному відносно родючості стані в порівнянні зі станом на момент здачі ділянки в оренду. Тобто орендар для власного збагачення нехтує положеннями постанови Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2010 р. № 164 «Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах», заходами щодо охорони та відновлення родючості ґрунтів, та в результаті таких безвідповідальних дій орендарів отримуємо повне виснаження земель та непридатність до ефективного вирощування культур. У таких випадках, орендодавець звертається до суду з приводу захисту порушених прав та інтересів і відповідно відшкодування завданих збитків та відновлення стану земельного наділу до попереднього. Але, як показує практика, вимоги орендодавця суд повністю не задовольняє, адже позивач не має достатньо доказів на підтвердження зниження якостей родючості ґрунту.

За часту, дана ситуація виникає через те, що орендодавець немає агрохімічного паспорту орних земель, а відповідно й достатньо доказів того, що його земельний наділ частково або повністю виснажений та втратив родючі властивості.

Наведена вище ситуація показує важливість розроблення та отримання агрохімічного паспорту орних земель. Пунктом 1.2 наказу Міністерства аграрної політики та Продовольства України від 11.10.2011 №536 «Про затвердження Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки» регламентовано визначення «агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки» - документ, що містить дані щодо агрохімічної характеристики ґрунтів і стану їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами. Також слід зазначити, що відповідно п. 1.5 вищезазначеного наказу агрохімічна паспортизація орних земель здійснюється через кожні 5 років, тобто є можливість періодичного контролю за характеристиками ґрунту і стану його забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами.

Отже, наявність агрохімічного паспорту орних земель є надзвичайно важлива, адже: дані паспорта у першу чергу дають можливість розрахувати оптимальну кількість добрив або меліорантів для отримання високих та екологічно безпечних врожаїв; надзвичайно важливим даний агрохімічний паспорт стане і при продажу земельних наділів, адже у ньому на основі агрохімічних показників вказано також агрохімічний бал ґрунту за 100-бальною шкалою і в разі, якщо власник вносив мінеральні та органічні добрива, поліпшував якісні показники ґрунту, то він в праві просити суттєвого збільшення вартості ділянки; у випадку надзвичайних ситуацій, чи протиправного поведіння сусідів та сторонніх осіб, з невмілим застосуванням засобів хімічного захисту рослин, що призвело до забруднення, або погіршення стану ґрунтового покриву, саме наявність агрохімічного паспорту поля (земельної ділянки) дозволить притягнути до відповідальності винуватця (чи навпаки її уникнути у випадку форс-мажорних обставин) в об'єктивному правовому полі; і головне, знаючи про наявність агрохімічного паспорту орендарі будуть дотримуватися всіх заходів щодо охорони та відновлення родючості ґрунтів.

Отже, отримання агрохімічного паспорту орних земель є надзвичайно ефективним способом захисту прав орендодавців та одночасно способом реалізації прав орендарів земельних ділянок.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВИРОБНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Чоні Є. В., студ. 4 курсу ЮФ
Науковий керівник: Н.О.Петрова
Сумський НАУ

Сільське господарство – галузь народного господарства, що характеризується виключно характерними особливостями: підвищеним ризиком діяльності, що пов'язаний із сезонністю виробництва, залежністю від природних, кліматичних умов, диспаритетом цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, тощо. Тому, виробники сільськогосподарської продукції потребують особливої уваги з боку держави щодо посилення державної підтримки різними формам агрогосподарювання. Окрім цього, від рівня розвитку сільського господарства залежить продовольча безпека країни, економічне зростання та активна позиція держави на світовому ринку сільськогосподарської продукції.

Основними нормативно-правовими актами у сфері надання державної підтримки виробникам сільськогосподарської продукції є: Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» № 1877-IV від 24 червня 2004 року (зі змінами) (далі – Закон № 1877-IV), Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу» №400-XII від 17 жовтня 1990 року, Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» № 1160-IV від 11 вересня 2003 року, а також Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р., Концепція розвитку сільських територій, яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 995-р від 23 вересня 2015 р., Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1437-р., Закон України «Про фермерське господарство» № 973-IV від 19 червня 2003 року (далі – Закон № 973-IV), Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської обслуговуючої кооперації на 2018-2020 роки, схвалена Розпорядженням КМУ № 664-2017-р від 13 вересня 2017 року та ін.

Закон № 1877-IV визначає основи державної політики у бюджетній, кредитній, цінній, регуляторній та інших сферах державного управління щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки населення. Зокрема даний нормативно правовий акт передбачає: тимчасове адміністративне регулювання цін та тимчасову бюджетну дотацію (ст.8 Закону № 1877-IV); державні заставні закупівлі зерна (ст.12 Закону № 1877-IV); фінансову підтримку суб'єктів господарювання агропромислового комплексу (ст.13 Закону № 1877-IV); додаткову фінансову підтримку сімейних фермерських господарств (ст. 13-1 Закону № 1877-IV); дерегуляцію українського ринку сільськогосподарської продукції та заборона дискримінації прав її власників (ст. 14 Закону № 1877-IV); бюджетну дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції (ст. 16-1 Закону № 1877-IV). Державна підтримка фермерським господарствам здійснюється через Український державний фонд підтримки фермерських господарств відповідно до Закону № 973-IV, Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки фермерським господарствам затвердженого Постановою № 106 Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 року. основною проблемою використання бюджетних коштів є недосконалість механізмів отримання передбачених законодавством, державними програмами коштів. Так, в бюджет 2018 року було закладено суму в 6,3 млрд грн. на підтримку агропромислового комплексу, та її, на жаль, не було використано в повному обсязі. Слід зазначити, що в 2019 році залишаються всі напрямки підтримки, які діяли в минулому році: на підтримку аграрного сектору країни в державному бюджеті України було закладено 5,9 млрд. гривень, що на 20% більше коштів, ніж в попередньому році.

Дослідження законодавства у сфері державної підтримки та аналіз Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на надання державної підтримки агропромислового комплексу, вказують на необхідність суттєвого вдосконалення в частині механізмів та обсягів фінансування, контролю, моніторингу та аудиту програм державної підтримки, а також виконання інших функцій, які забезпечують найбільш ефективно використання бюджетних коштів. Відповідно до вищезазначеного Звіту, недосконалість існуючої системи державної підтримки зумовлена також відсутністю як державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки України, адже розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1437 схвалено лише її Концепцію, так і документа, що визначає пріоритети державної підтримки сільськогосподарського товаровиробника на середньо- та довгостроковій періоди. Це, в свою чергу, не дозволяє здійснювати перспективне бюджетне планування державної підтримки агропромислового комплексу та не забезпечує повноцінний розвиток галузі на базі сучасних інноваційних технологій. Заходи, які на сьогодні реалізуються свідчать про короткострокову спрямованість державної підтримки аграрної галузі, відсутність комплексного бачення її розвитку з метою підвищення економічного потенціалу країни. Таким чином, законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють питання надання державної підтримки сільськогосподарському товаровиробнику, є недосконалими та недостатньо дієвими і потребують системних змін та подальших досліджень з метою вдосконалення правового регулювання державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції.

ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРЬСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОБІГУ ДЕРЕВИНИ

Шевченко К.В., студ. 3 курсу ЮФ
Науковий керівник: В.В. Нежевело
Сумський НАУ

Відповідно до Земельного кодексу України, землями лісогосподарського призначення, є землі вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства (ст. 55 кодексу).

Використання лісових ресурсів на землях лісогосподарського призначення наразі є актуальним питанням, адже являється не лише втіленням здійснення лісогосподарської діяльності, як значної ніші в системі економіки нашої країни, але й, на жаль, є проявом ведення тіньового бізнесу в сфері обігу деревини.

До способів здійснення лісогосподарської діяльності шляхом використання земельних ділянок лісогосподарського призначення, саме в аспекті використання лісових ресурсів, згідно Лісового кодексу України відносять загальне та спеціальне використання лісових ресурсів. Перший вид включає в себе можливість безоплатного та такого, що не потребує особливих дозволів використання лісових ресурсів (для прикладу збір грибів, квітів, ягід, горіхів, тощо), але за винятком операцій з деревиною. Відповідно, даний вид правовідносин не потребує спеціального оформлення. Другий вид передбачає саме заготівлю деревини, другорядних лісових матеріалів, та побічні лісові користування.

Реалізація власниками та землекористувачами земельних ділянок лісогосподарського призначення права на спеціальне використання лісових ресурсів включає в себе процес обігу деревини, який має базуватися на таких основних принципах, як законність, прозорість та безпечність.

Тому, важливого значення сьогодні набуває збереження лісових ресурсів від протиправних вирубок, адже такі діяння несуть значні втрати в тому числі для економіки, так як незаконна вирубка та продаж лісу сприяє підтриманню тіньового ринку деревини. Означені дії можуть виражатися як в правопорушеннях, так і в злочинних діяннях кваліфікованих статтями кримінального законодавства.

Так, згідно статті 65 Кодексу України про адміністративні правопорушення за незаконну порубку лісів і пошкодження дерев або чагарників, перевезення, зберігання незаконно зрубаних дерев або чагарників, знищення або пошкодження лісових культур, сіянців або саджанців у лісових розсадниках і на плантаціях, а також молодняка природного походження і самосіву на площах, призначених під лісовідновлення, - передбачено покарання у вигляді накладення штрафу від 15 до 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за те саме порушення вчинене посадовими особами – штраф від 75 до 150 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Щодо Кримінального кодексу України, то в даному нормативному акті регламентована відповідальність за незаконну порубку дерев або чагарників у лісах, захисних та інших лісових насадженнях, що заподіяла істотну шкоду, а також вчинення таких дій у заповідниках або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або в інших особливо охоронюваних лісах. Санкція статті включає в себе штраф від 300 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або арешт на строк до трьох років, або позбавлення волі на той самий строк. Та сама дія, вчинена повторно або за попередньою змовою групою осіб, карається обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

Крім того, слід зауважити, що одним з важливих напрямків держави щодо охорони лісів в процесі реалізації лісогосподарської діяльності є нормативно закріплений прозорий та дієвий процес порядку вирубки лісів, обліку обігу деревини, забезпечення процесу спостереження за рухом деревини від моменту заготівлі до моменту продажу, та, у разі необхідності, законний експорт.

Чи не найважливішим досягненням у вирішенні даної проблеми є створення єдиної державної системи електронного обліку деревини, яка дає можливість контролювати обіг деревини.

До основних завдань електронного обліку деревини (ЕОД) відносяться: своєчасне, якісне та достовірне відображення руху лісопродукції; контроль за зберіганням і використанням лісопродукції; облік та контроль за оплатою відвантаженої продукції; попередження нестач, крадіжок і незаконного витрачання лісопродукції.

Перевагою ЕОД є те, що вона дає можливість повністю відслідкувати шлях руху деревини від місця її заготівлі до кінцевого споживача. А також за допомогою нумерації бирки встановити законність заготівлі лісопродукції, а саме: місце та час, назву бригади, що здійснювала заготівлю, повну характеристику маркованої продукції. Це дає змогу мінімізувати незаконний облік деревини.

На даний час незаконна діяльність у сфері обігу деревини та використання земель лісогосподарського призначення сприяє тому, що на даний момент в Україні середній показник лісистості становить 15,9%, при цьому нормою є показник в межах 25-30%.

Таким чином можна стверджувати, що незаконні вирубки лісу та існування тіньового ринку деревини дуже негативно впливають на навколишнє природне середовище, особливо в аспекті нівечення та мінімізації земель лісогосподарського призначення, а також на ведення лісового господарства, що в свою чергу негативно відображається на економіці країни.

PROSPECTS OF FREELANCE IN UKRAINE: THE ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS

Shyshlevska P. R., stud. 3rd course LF, specialty "International Law" Scientific supervisor: PhD, associate prof. Klietsova N. V.
Sumy NAU

"91% of Ukrainians dream of being a freelancer", this conclusion was reached by the International Human Capital Research Center hh.ua. Obviously, the modern man is paying more attention to his comfort, looking for new conditions of his productivity. Remote work and self-employment are still poorly studied in Ukraine but rapidly gaining momentum owing to the European experience [1]. About 60 percent of office workers have been working solely, so it is not surprising that the number of "home workers" is increasing every year. Analyzing a wider range of socioeconomic indicators, in addition to the innovative form of employment, freelancing is becoming a way of life. It is not only students working this way, that is wrong to even consider them to be the majority, but also representatives of the creative professions, parents of young children, IT specialists. In short, the part of people who does not need to work in the office. It is advisable to determine the effectiveness of this method by the comparison: marketers, advertisers, and consultants - office workers in the past, have identified improvements in their motivation, positively evaluate flexible schedules, ability to solve cases at a convenient time, no attachment to the place of work: the number of benefits increases with experience. Material goods are the driving force for meeting social and personal needs. Just in the previous century, employment had only one form: a hired worker, an employer, a place of permanent job - literally primitive for our times. Through continuous progress, human activity is undergoing dramatic changes. D. Pink at "Free agent Nation" considers freelancers to be "above" traditional workers. It also points to the need to develop certain skills, such as the ability to analyze and think logically, to be able to absorb large amounts of information, process it, and make important points. Therefore, the emergence of a new form of employment can be a certain reaction of society to the modern dehumanization of work, which turns us into "factors of production" and leads to a decrease in art skills and creativity. Employment as a whole is one of the fundamental factors for the stability of the economy, and so, the emergence of a new way (or method) of earning symbolizes the adaptation to the current economic situation in the country. Therefore, the idea that freelancing is a certain marker of the current state of the labor market is entitled to live. That means, apart from scientific and technological progress, self-employment is directly linked to unemployment. Remote work still allows the employee to fully develop himself as an individual and specialist. This method provides the opportunity to meet the need for self-planning and freedom of action, selecting the type of work, its size, payment and timing of the order. Work on a specific contract is carried out at the contractor's place; otherwise, the terms are already discussed with the client, for whom such employment enables the involvement of specialists from different spheres, minimizes documentation and reporting, and, of course, saves money, since only performed work is paid for, and there is no need for working place arrangements, coverage of vacations, leaves and social guarantees. The emergence of alternative forms of employment requires appropriate regulation. In Ukraine, such relationships are based on discussed and signed agreements, the terms of which provide the organization and/or preparation of certain activities [2]. In Ukrainian practice, such contracts came into effect not long time ago, in addition to the traditional labor law, usage of "borrowed labor" has received a form of outsourcing (out-stuffing). The Civil Code of Ukraine, in Articles 626 and 627, implements the relationship between the client and the contractor through agreements on provision of personnel. Although outsourcing in Ukraine still needs to be detailed in current legislation, the rights and interests of participants in such relationships can already be reasonably protected. Legal regulation of freelancing will stimulate the progress of economic development in Ukraine. This can be achieved by gradually streamlining commercial relations, ensuring the effective protection of the rights and legitimate interests of business entities. As D. Kerimov wrote, "The scientific substantiation of lawmaking involves active, purposeful entry into interests of social progress". Following this way, in the contract for freelance the next basis should be laid down: description and list of services provided, size, terms, and procedure of payment, term, and conditions of the agreement, client's and contractor's responsibility.

Thus, freelancing has the prospect of successful development in Ukraine. Employment, as was previously noted, improves the stability of the economy. Therefore, self-employment must be provided in the texts of both the Labor Code and the Tax Code of Ukraine to function effectively. Only an integrated approach and taking into account foreign experience will form the basis for the spread of freelance among employees, and will provide the opportunity to build reliable working relations, will provide the opportunity to work comfortably, and, thus, productive. The future comes with change. And that is exactly what the Ukrainian labor market needs now - reforms.

Bibliography:

1. Klietsova N., Volchenko N. Employment Policy in the Context of European Integration of Ukraine. Finance and Management Journal of the Faculty of Economic Sciences University of Warmia and Mazury in Olsztyn, 2017 Volume 2(1). – 41-51 p.
2. Shyshlevska P. R. Legal aspects of practical application in Ukraine of contracts of outsourcing under the impact of international practice. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів* (17-20 квітня 2019 р.). Суми, 2019. – С. 720

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ

Шишлевський Р.М., студ. 3 ст курсу ЮФ
Науковий керівник: проф. С.І. Запара
Сумський НАУ

З переходом України до ринкової економіки постає необхідність у створенні нових форм власності та господарювання що обумовлює появу протиріч у сфері застосування найманої праці, а особливо у сфері договірних відносин. Крім того політична нестабільність в країні наклала свій відбиток і на законотворчу сферу, а саме малопродуктивну роботу Верховної Ради України. Перед Кодексом законів про працю стоїть складне завдання: зробити регламентування праці максимально сприятливим та справедливим, тобто таким, що коректно відображає реалії соціального, громадського життя, і одночасно зберегти первинне призначення трудового права — соціальне, максимально захистивши інтереси працівника, як ведеться вважати — найменш захищеного суб'єкта трудового права. Це може бути досягнуто лише за допомогою ефективної внутрішньої організації системи трудового права, відсутності колізій у складеному в її основу нормативно-правовому матеріалі, максимально ефективного поєднання основних норм цієї галузі з юридичними аспектами інших галузей права. Трудове право, як уособлена галузь, відіграє корінну роль у суспільстві та направлене здійснювати повною мірою функцію соціального захисту, а з іншого – забезпечувати ефективний розвиток виробництва. Очевидно, що з підстав та з приводів виникнення трудових відносин між працівником та роботодавцем неодмінно виникають розбіжності. Тобто, розбіжності, що виникли з приводу застосування трудового законодавства, колективних договорів, угод, договорів, нормативних актів або пов'язані з встановленням нових (або зміною чинних) норм праці, які не були врегульовані переговорами називають трудовим спором.

Колективні спори набувають все більше уваги з боку учених, адже сприяють появі нових методів вирішення. Суперечність інтересів передбачає пошук компромісу, певні поступки між сторонами. Законодавець, у свою чергу, вирішує даний спір методом примирення, тобто створюються умови коли роботодавець та працівник вступають у відносини задля узгодження конфлікту з обов'язковим дотриманням умов договорів. Встановлюється обов'язок проводити переговори, закладати певні домовленості. У наукових працях закордонних та українських учених вже розглядалося правове регулювання трудових спорів та пов'язані з цим проблеми. Однак, ці питання й досі не знайшли свого повного висвітлення та все ж таки залишаються дискусійними. Тому необхідно звернути неабияку увагу на ґрунтовні наукові розробки, практично перевірені рішення з міжнародним та національним досвідом для вдосконалення трудового законодавства у сфері правового регулювання індивідуальних трудових спорів. В Україні все ще не сформовані незалежні профспілки бо колишня радянська система практично вже вкоренилася і регулювання суспільних та трудових відносин не набуває вивіреного та регламентованого правового механізму. В. Зуб має точку зору, що, «головним завданням трудового права є захист працівників від свавілля з боку роботодавця». Навіть виходячи з цієї думки потрібно звернути увагу на допрацювання таких аспектів як положення про соціальне партнерство та діалог і передбачити усі можливі механізми захисту колективних прав працівників, розширивши можливість судового захисту цих прав. Існує міркування, що оскільки трудове право - це лише одна з галузей соціального права, то й окремі положення знаходяться поза сферою регулювання законодавства про працю. Адже «в чистому вигляді» не існує жодної галузі законодавства, як зазначено в загальній теорії права, то і КЗпП включає у свою структуру цілу низку норм інших галузей.

Нині в КЗпП України розглядаються лише індивідуальні трудові спори. Колективні трудові спори регулюються окремим Законом України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)". В новому кодексі поряд із індивідуальними трудовими спорами мають з'явитись колективні трудові спори. При цьому порядок вирішення спорів має передбачатись в колективних договорах та угодах, що зобов'язує включити до обов'язкових положень колективних договорів (угод) норми порядок вирішення трудових спорів та узгодити ці норми із діючими спеціальними законами. Це сприятиме захисту прав працівників та балансуванню їх інтересів.

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА

Школа І.О., студ. 3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. О.В. Роговенко
Сумський НАУ

Громадянство є правовим зв'язком людини з державою, що визначає їх взаємні права і обов'язки. У приведеному визначенні підкреслюється наявність обопільних прав і обов'язків у особи і держави. Наявність громадянства є характерною ознакою держав з республіканською формою правління. У ст. 1 Закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. (в останній редакції від 25.08.2019), громадянство України визначається як «правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках».

У наш час зростає значення міжнародного права у визначенні прав громадянина. Так, ст. 15 Загальної декларації прав людини 1948 р. проголошує право кожної людини на громадянство. Що означає не право вимагати надання громадянства у конкретній державі, а встановлює, що ніхто не може бути довільно позбавлений свого громадянства або права змінити своє громадянство.

Першим міжнародно-правовим актом, що кодифікує принципи і норми, які відносяться до громадянства, є Європейська конвенція про громадянство 1997 р. Цією конвенцією встановлюється, що держави повинні привести своє внутрішнє право у відповідність з її принципами і нормами. В ній підкреслюється взаємна зацікавленість у правовідносинах щодо громадянства як з боку особи, так і з боку держави. Підтверджується право на громадянство. Пропонується уникати випадків без громадянства.

Долучаючись до думки Яковюка І.В., встановлено періодизацію розвитку інституту громадянства ЄС, зокрема, виокремлено чотири основні етапи його генези: I етап – зародження ідеї європейської єдності як умови мирного співіснування та історичної, культурної та релігійної спільності народів Європи і основи їх об'єднання (від Нового часу – до 1952 р.); II етап – запровадження окремих соціально-економічних, а згодом політичних прав громадян на рівні Співтовариств (від 1952 р. до 1993 р.); III етап – юридичне закріплення інституту громадянства ЄС та його розвиток у праві ЄС/Співтовариств (від 1993 р. до 2009 р.); IV етап – модернізація інституту громадянства через посилення політичних прав громадян в умовах подолання проблеми «дефіциту демократії» в Європейському Союзі (від 2009 р. до нашого часу).

Спираючись на досягнення конституційно-правової думки в галузі принципів громадянства, можна дійти висновку, що науковці найчастіше диференціюють їх за:

- 1) змістом і сферою виявлення. Відповідно розрізняють дві групи принципів: а) загальні політико-правові принципи, що мають найширшу сферу об'єктивації у праві, пронизують всі його складові, виступають як базові принципи; б) спеціальні, виходячи з подвійного характеру інституту громадянства (по-перше, як об'єктивно існуючого політико-правового зв'язку фізичної особи і держави, і, по-друге, як державно-правового інституту, що являє собою сукупність правових норм, які регулюють відносини з приводу громадянства);
- 2) ступенем значущості принципів при характеристиці змісту (сутності) громадянства України та рівнем їх правового закріплення. Відповідно до цього виділяють три групи принципів: а) загальні або загальноправові чи політико-правові принципи громадянства; б) особливі — принципи, які характеризують громадянство як цілісний інститут права; в) спеціальні — принципи, які є спрямованими для певних підінститутів громадянства і головними при регулюванні конкретних правовідносин, що виникають з приводу громадянства України;
- 3) природою інституту громадянства. З огляду на це виділяють дві групи принципів: а) загальні політико-правові принципи, які ґрунтуються на фундаментальних засадах конституційного устрою України і властиві не тільки інституту громадянства, а й іншим політичним, соціальним і правовим інститутам; б) специфічні — суть яких полягає в тому, що вони лежать в основі конкретних відносин особи з приводу набуття та припинення громадянства.

Таким чином, установлення окремих обмежень щодо права громадян на вибір громадянства, відповідно до Європейської конвенції про громадянство, є компетенцією держави.

З метою з розв'язання проблеми удосконалення правового регулювання питань, пов'язаних з набуттям та припиненням громадянства України, пропонується: визначитись з доцільністю внесення змін до Конституції України в частині конституційно-правового врегулювання питань, пов'язаних з набуттям та припиненням громадянства України; визначити ефективні механізми контролю за процесами набуття/ припинення іноземного громадянства особами, які претендують на зайняття посад на в органах державної влади та місцевого самоврядування; визначити перелік та обсяг заходів юридичної відповідальності за порушення законодавства з питань громадянства.

РОЗВИТОК ДЕГРАДАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Шлосер А.О., студ. 3 курсу ЮФ, спец. «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: Н.О. Капінос
Сумський НАУ

Однією із головних проблем світового земельного фонду є деградація сільськогосподарських земель, тому актуальними є питання щодо розробки заходів зі сталого управління земельними ресурсами та охорони ґрунтів для досягнення нейтрального рівня деградації. У світовому масштабі різними видами деградації ґрунтів охоплено: водною ерозією — 23,7 %; вітровою ерозією — 11,9; хімічною деградацією — 5,1; фізичною — 1,7 % від загальної площі сільгоспугідь. Водночас збитки тільки від ерозії становлять 26 млрд доларів на рік. В Україні ці види деградації поширені на такій площі, млн га: водна ерозія — 13,3; вітрова — 6; хімічна деградація — 14; фізична — 12,6. Такий стан підтверджує високу вірогідність подальшого зменшення площ орних земель і погіршення землезабезпеченості населення як України, так і всього світу [1].

На землях України деградаційні процеси за видами прояву можуть бути: – вітрова ерозія, прояв якої найбільше зафіксовано на південному сході України (південні частини Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської та Херсонської областей); –водна ерозія поширена на Поліссі й у лісостеповій зоні, зокрема, на ділянках з нахилом <3; – зсуви найбільше спостерігаються в гірсько-складчастих регіонах України, що зумовлено такими природними факторами, як значна висота і крутість схилів, наявність на них потужної товщі вивітрених порід, інтенсивним розчленуванням. Також помітні прояви зсувних процесів мають місце на узбережжі Чорного й Азовського морів; – забруднені території, де прояв важких металів і радіонуклідів переважає граничнодопустиму концентрацію (навколо великих промислових об'єктів); радіоактивне забруднення у зв'язку з аварією на ЧАЕС (більша територія Полісся, частково Київська й Черкаська області); – засолені ґрунти на території України трапляються у сухому Степу, в зонах Степу та Лісостепу, незначні – на Поліссі; – підкислені ґрунти поширені на Поліссі, а у зв'язку з антропогенним впливом людини на навколишнє природне середовище – на переважній території нашої держави [2].

Нейтральний рівень деградації земель (НРДЗ) — це такий їх стан, коли кількість та якість земельних ресурсів, потрібних для підтримання екосистемних функцій, послуг і підвищення продовольчої безпеки, залишаються сталими або збільшуються у визначених часових і просторових рамках та екосистемах. Для досягнення НРДЗ потрібно: • розробити і впровадити політику і практику сталого управління земельними ресурсами для забезпечення мінімізації поточної деградації земель та запобігання їй у майбутньому; • відновити і ренатуралізувати деградовані і малопродуктивні землі. Основною метою у досягненні НРДЗ є визначення чинників, що спричиняють опустелювання, розробка практичних заходів, потрібних для боротьби з цим явищем, пом'якшення наслідків посухи; поліпшення стану порушених агроекосистем, у т.ч. зміни в землекористуванні; інтеграція у світові інформаційні системи (створення ґрунтово-інформаційних центрів, баз даних та ін.). Деградація — це природні й антропогенні процеси погіршення природних властивостей та режимів ґрунтів, які спричиняють стійкі негативні зміни їхніх функцій, знижують стійкість і зменшують родючість [8]. За таких умов інтенсивність процесів руйнування ґрунту перевищує інтенсивність ґрунтотворних процесів або відтворення ґрунтів. Ґрунт, в якому незворотньо порушені екологічні функції і який протягом тривалого часу (за оцінками міжнародних експертів не менше 10–15-ти років) характеризується зниженою продуктивністю сільськогосподарських культур, слід визнати деградованим. Найчастіше ґрунт стає деградованим у разі надмірних антропогенних навантажень (механічних, хімічних, гідротехнічних та ін.). Вважаємо, що до базових показників стану деградованих земель слід додати показники стану земель, їх продуктивності, запасів органічного вуглецю для отримання об'єктивнішої оцінки деградації ґрунтів [1].

В сучасних умовах моніторинг деградаційних процесів у розрізі земельних ресурсів України фактично не проводиться. Тому можна стверджувати, що дані Держземагентства України потребують уточнення, бо в деяких випадках вони занижені і їх необхідно постійно детально вивчати.

Зрозуміло, що нинішня економічна ситуація в країні не дає змоги розв'язати питання охорони земель лише на державному рівні через нестачу коштів, але потребує розвитку діючих механізмів заохочення землевласників і землекористувачів до землеохоронної діяльності на території України, спираючись на існуючий світовий досвід для подолання причин і наслідків деградації земель [2].

Література:

1. Балюк С.А., Медведєв В.В., Воротинцева Л.І., Шимель В.В. Сучасні проблеми деградації ґрунтів і заходи щодо досягнення нейтрального її рівня. Вісник аграрної науки. 2017. С.5-11
2. Бутенко Є.В., Харитоненко Р.А. Прояви деградаційних процесів на землях України: причини і наслідки. Землеустрій, кадастр та моніторинг земель. 2014. №1-2. С. 85-91

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ В КРАЇНАХ ЄС

Шпіллер А. студ.3 ст. курсу ЮФ
Науковий керівник: доц. О.В. Роговенко
Сумський НАУ

Перш за все, відзначимо, що Європейський союз (далі – ЄС), як провідна, наднаціональна, могутня організація, яка об'єднала в собі сучасні, прогресивні країни європейського континенту характеризується проведенням ефективної внутрішньої та зовнішньої політики, а також, має неабиякий потенціал до утвердження лідерських позицій у світі. Характеризуючи місцеві бюджети країн ЄС, слід вказати на два основні вектори їх функціонування: по-перше, це значна автономність бюджетів громад, здобута в результаті децентралізації, зокрема, в частині незалежності від центральних органів влади, по-друге, здійснення фінансування витрат місцевих бюджетів частково із загального бюджету ЄС, що має свої переваги. Розглядаючи загальні аспекти місцевих бюджетів ЄС, зауважимо, що у Федеративних державах Західної Європи, а саме Австрії, Німеччині, Швейцарії передбачається істотна автономність бюджетів різного рівня разом з розвинутою системою їх взаємодії та співробітництва. Проте, Бельгія, Франція, Греція, Італія, Нідерланди, Португалія, Іспанія характеризуються низьким рівнем автономності місцевих бюджетів, значною залежністю від центрального бюджету. Для країн Північної Європи, а саме Данії, Норвегії, Швеції і Фінляндії характерною є висока частка участі регіональної та місцевої влади у фінансуванні соціальних витрат.

В Болгарії податок на нерухоме майно найнижчий в Європі. Він нараховується з податкової оцінки нерухомого майна та визначається для кожного муніципалітету Муніципальною радою. Для нерухомості, що є основним житлом, податок нараховується зі знижкою 50 %. Податки на нерухомість вважаються найбільш ефективними саме на місцевому рівні. Це пов'язано з тим, щопід час використання податку на нерухоме майно об'єкт оподаткування легко ідентифікувати, він має територіальну прив'язку, його не можна перемістити в іншу місцевість, як прибуток чи рухоме майно, ухиляючись від сплати податку. Податки на власність не зменшують податкову базу загальнодержавних податків та зборів; для них характерна стабільність надходжень, на відміну від податку на прибуток чи податку на додану вартість. Крім того, податок на майно можна розглядати і як плату за послуги влади для його захисту та утримання.

Важливо відзначити, що у Європі місцеві бюджети формуються на засадах децентралізації. Правовим фундаментом для її проведення став стратегічно важливий нормативний документ Ради Європи – Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 [2], яка заклала підвалини для розвитку місцевого самоврядування, а також, впровадження децентралізації у розвинених європейських країнах. Мета децентралізації – заохотити місцеві органи покращити життя своїх громад, викликати мотивацію для такого покращення шляхом надання місцевим органам влади права розпоряджатися місцевим бюджетом на власний розсуд, без попереднього дозволу уповноважених органів державної влади.

Реформу посилення муніципального рівня було проведено також у Фінляндії за рахунок добровільних об'єднань (кількість муніципалітетів скоротилась із 450 до 320), і, порівняно з іншими північними країнами, фінські муніципалітети стали більшими за ісландські та норвезькі, проте залишилися меншими за датські (середня чисельність понад 50 тис.) та шведські (30 тис.). Загалом середній розмір муніципалітетів становить близько 17 тис. мешканців, проте є і значна кількість громад (майже половина) з населенням менше 6 тис. осіб [3, С. 6]. Польща вдало здійснила реформи з бюджетної децентралізації, в результаті чого на всіх трьох рівнях місцевого самоврядування (воєводства – повіти – гміни) спостерігається майже повна відповідність у структурі доходів та видатків. Формуються основні доходи та одночасно фінансуються видатки на рівні гміни. Видатки фінансуються за принципом субсидіарності – наближення послуг до їх безпосереднього споживача. На обласний рівень воєводств переважно спрямовується податок на прибуток підприємств; на рівні повітів доходи формують податки на доходи фізичних осіб, податок на нерухомість та частково податок на прибуток підприємств. Доцільно зазначити, що для політики ЄС характерним є те, що органи управління у країнах членах ЄС, крім власних фінансових ресурсів мають доступ до ресурсів самого союзу. Це сприяє тому, що таким державам легше проводити політику децентралізації за посередництвом цього наднаціонального утворення, адже деякі кошти виділяються, безпосередньо, з бюджету союзу.

На основі вище зазначеного, доцільно констатувати факт того, що базовим, фундаментальним явищем, що сприяє дієвому механізму функціонування місцевих бюджетів є децентралізація, тобто право громад розпоряджатися бюджетними коштами на свій розсуд, відповідно до першочергових потреб, спрямовувати фінансові ресурси на ті сфери, що найбільш потребують змін. У даному відношенні важливого значення набуває питання довіри громадян до муніципальних органів, як головних розпорядників коштів. Для країн ЄС, як демонструє практика – це завдання не викликає труднощів, і враховуючи високий рівень розвитку європейських країн, очевидно, що довіра до місцевих органів є високою та, відповідно, її виправдання такої довіри здійснюється на належному рівні.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ОСОБЛИВОЇ ЖОРСТОКОСТІ ПІД ЧАС КВАЛІФІКАЦІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ

Штанопруд К.В., студ.3 курсу ЮФ
Науковий керівник: А.В. Шульженко
Сумський НАУ

Кваліфікація злочинів у відповідності до положень кримінального права - це кримінально-правова оцінка вчиненого діяння на підставі встановлення його ознак у порівнянні з ознаками відповідного складу злочину, визначеного відповідною нормою Особливої частини Кримінального кодексу України та правове закріплення цих діянь у встановленій законом формі.

Однією з проблем кваліфікації виступають поняття насилля і особлива жорстокість.

Під поняттям «насилля» у кримінальному праві розуміють фізичний або психічний вплив особи на іншу людину, який порушує її право на особисту недоторканість, з метою досягнення певного злочинного результату.

Насильницькі злочини поділяються на три групи: некорисливі; корисливі; злочини, які посягають на основи національної або громадської безпеки, а також на авторитет органів державної влади і місцевого самоврядування.

Насильницькі некорисливі злочини включають безпосередньо насильство, пов'язане з реалізацією мети некорисливого спрямування. Мотивами цих злочинів можуть бути помста, заздрість, ревності, хуліганські спонукання, спотворений статевий інстинкт, садистські нахили. Але завжди в основі механізму злочинної поведінки виявляється агресивно-зневажливе, цинічне ставлення до особи, її життя, фізичного і психічного здоров'я, честі й гідності. Злочинне діяння може бути спрямоване як на конкретну особу, так і на невизначене коло осіб. Отже, до некорисливих насильницьких злочинів насамперед належать такі умисні злочини, як вбивство, усі види тілесних ушкоджень, побої та мордування, катування, зґвалтування та інші статеві злочини, погроза вбивством, хуліганство, наруга над могилою, нищення, руйнування чи псування пам'яток історії архітектури або культури, жорстоке поводження з тваринами та інші.

Корисливі насильницькі злочини представлені грабежем, поєднаним з насильством; вбивством з корисливих мотивів, розбоєм, вимаганням. Ці злочини мають на меті злочинне збагачення.

Насильницькі злочини, що посягають на основи національної або громадської безпеки, а також на авторитет органів державної влади й місцевого самоврядування мають на меті через насильство змінити характер діяльності владних структур, примусити їх виконувати незаконні дії, державних службовців перейти межі їх повноважень. Об'єктивна сторона цих злочинів спрямована на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади, посягання на життя державного чи здоров'я громадських діячів, захоплення заручників, масові заворушення, наруга над державними символами.

У чинному кримінальному законі особлива жорстокість: відіграє роль конструктивної або кваліфікуючої ознаки окремих юридичних складів злочинів; визнається обставиною, що обтяжує покарання. Жорстокість (особлива жорстокість) характеризується такими рисами: 1) жорстокість передбачає заподіяння іншій людині страждань (при цьому, особлива жорстокість має бути пов'язана з винятково сильними або тривалими стражданнями як самого потерпілого, так і інших осіб, близьких потерпілого); 2) страждання потерпілого можуть мати як фізичну форму, так і психічну форму; страждання іншим особам заподіюються внаслідок впливу на їх психіку самого факту спостереження за вчиненням злочину щодо їх близьких; 3) жорстокість характеризує тільки ті фактичні обставини, які мають місце під час вчинення злочину і не можуть визначатись обставинами, які настали після завершення об'єктивної сторони відповідного посягання; 4) жорстокість у будь-яких її проявах повинна охоплюватись умислом винної особи.

Враховуючи викладене, пропонуємо під «Особливою жорстокістю» розуміти умисне заподіяння потерпілому у процесі позбавлення його життя винятково сильних фізичних та (або) психічних страждань, а також страждань іншим особам, у присутності яких було вчинено злочин. Класифікація проявів жорстокості (особливої жорстокості) може відбуватись за декількома критеріями. Залежно від наслідків злочинної поведінки, жорстокість (особлива жорстокість), поділяється на таку, яка спричиняє потерпілому фізичний біль або фізичні страждання; таку, яка спричиняє психічні страждання. Залежно від характеру впливу на організм людини, жорстокість (особлива жорстокість), поділяється на таку, що полягає: у активному впливі на організм потерпілої особи, здебільшого пов'язаному із застосуванням певних засобів чи знарядь; у позбавленні людини засобів, якими підтримується її життєдіяльність та нормальний фізичний стан. Залежно від об'єкту насильницького впливу, жорстокість (особлива жорстокість) передбачає: вплив на зовнішні покрови тіла людини; вплив на внутрішні органи людини; вплив на психіку. Залежно від того, на кого направлена жорстокість – вона поділяється на таку, яка спричиняє фізичні або психічні страждання безпосередньому потерпілому від впливу злочинця, а також таку, яка спричиняє страждання близьким особам потерпілого.

Результати вивчення цих видів злочинів свідчать як про певну стабільність їх основних структурних показників в Україні за багато років, так і про серйозні несприятливі тенденції у розвитку даних злочинів.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ

Сторчака В. М., студ. 5 курсу ЮРМ

Науковий керівник: професор, доктор юридичних наук І.В. Арістова
Сумський НАУ

Світова спільнота включно з Україною наразі перебувають в надзвичайно динамічному етапі розвитку, що отримав назву «інформаційне суспільство». З розвитком інформаційних технологій гостро постала проблема захисту персональних даних. В умовах такого динамічного розвитку Україна прагне адаптуватися до стандартів і орієнтирів Європейського Союзу. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом сторони домовились про співробітництво з метою забезпечення належного рівня захисту персональних даних відповідно до найвищих європейських та міжнародних стандартів[1]. Досліджено ступінь врахування положень міжнародних нормативно-правових актів, зокрема ЄС, у національному законодавстві.

Проаналізувавши вітчизняне законодавство та практику, можна виділити низку проблем, що стосуються захисту персональних даних:

1. Законодавство з питань захисту персональних даних України характеризується фрагментарністю, неузгодженістю правових актів між собою, недостатньою чіткістю, конкретністю та відповідністю європейському законодавству [2].

2. У вітчизняному законодавстві відсутній перелік даних, що відносяться до персональних. Також відсутні способи захисту таких даних. Закон України «Про захист персональних даних» лише містить право суб'єкта персональних застосовувати засоби правового захисту[3].

3. Проблемною є відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних, зокрема стаття 28 Закону України «Про захист персональних даних»[3] є досить абстрактною, Кримінальний кодекс України[4] містить «мертву» норму, що передбачає відповідальність за порушення законодавства щодо захисту персональних даних, Кодекс України про адміністративні правопорушення[5] передбачає штрафи за порушення законодавства про захист персональних даних, які є дуже низькими.

4. Законодавець не дає визначення терміну «захист персональних даних».

5. Окремі положення щодо повноважень Уповноваженого Верховної Ради з прав людини є суперечливими.

6. Відсутні правові механізми захисту прав неповнолітніх, зокрема неповнолітніх, що вчинили злочини або правопорушення.

Українське законодавство з даного питання потребує подальшого удосконалення, зокрема:

1. Є необхідною систематизація, конкретизація та деталізація законодавства.

2. Потрібно переглянути відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних і окремі положення, що визначають повноваження суб'єктів, що здійснюють охорону прав володільців персональних даних, зокрема, порівнюючи із законодавством Європейського Союзу.

3. Доцільно виробити правові механізми захисту прав на конфіденційну інформацію щодо неповнолітніх, які вчинили злочини або правопорушення і приведення їх у відповідність Рекомендації СМ/Rec (2018)7, Регламенту (ЄС) 2016/679.

Список використаної літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення 14.10.2019).

2. Обуховська Т. І. Захист персональних даних в умовах розвитку інформаційного суспільства. Вісник НАДУ. 2014. № 1. С. 95–103.

3. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 14.10.2019).

4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.10.2019).

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-I-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 14.10.2019).

УПРАВЛІННЯ БРЕНДОМ ПІДПРИЄМСТВА

Блюмська-Данько К., к.е.н.
Світлична К.А., студент спеціальності «Маркетинг»
Сумський національний аграрний університет

Ідентифікація бренду була найважливішим фактором для збільшення продажів і забезпечення зростання з самого початку капіталізму. Унікальний дизайн, знак, символ, слова або їх комбінація, що використовуються при створенні образу, що ідентифікує продукт і відрізняє його від конкурентів. З часом цей образ стає пов'язаним з рівнем довіри, якості та задоволеності розуму споживача [1]. Таким чином, бренди допомагають споживачам у переповненому та складному ринку, виступаючи за певні переваги та цінність. Юридична назва бренду є торговою маркою і, коли вона ідентифікує або представляє фірму, вона називається торговою маркою.

Бренд-менеджмент - це розвиток сприйняття бренду на ринку. Побудова позитивних відносин з цільовим ринком є життєво важливим для управління брендом [2]. Але він також охоплює всі аспекти асоціації бренду клієнта та відносини з процесом закупівель. Це включає в себе матеріальні елементи бренду.

Управління брендом є важливим аспектом маркетингу і підвищує вартість продукту. Він будує відданих клієнтів, використовуючи афірмації брендів із зображеннями або ключовими повідомленнями [3]. Щоб створити стратегію позицій, необхідно спочатку визначити унікальність свого бренду та визначити, що відрізняє вас від конкуренції. Є 7 ключових кроків для ефективного роз'яснення вашого позиціонування на ринку:

1. Визначте, як саме ваш бренд зараз позиціонує себе
2. Визначте своїх прямих конкурентів
3. Зрозумійте, як кожен конкурент позиціонує свій бренд
4. Порівняйте своє розташування з конкурентами, щоб визначити свою унікальність
5. Розробити чітку і ціннісну ідею позиціонування
6. Розробляйте заяву про позиціонування бренду
7. Перевірте ефективність заяви про позиціонування бренду [4].

Бренд може розглядатися як ідея або образ, який люди мають на увазі, коли думають про конкретні продукти, послуги та діяльність компанії, як у практичному (наприклад, «легке взуття»), так і в емоційному (наприклад, «взуття, що змушує мене відчувати себе сильним»). Тому не тільки фізичні особливості створюють бренд, але й відчуття, які споживачі розвивають до компанії або її продукту. Ця комбінація фізичних і емоційних сигналів спрацьовує, коли піддається впливу назви, логотипу, візуальної ідентичності або навіть повідомлення. Продукт може бути легко скопійований іншими гравцями на ринку, але бренд завжди буде унікальним. Наприклад, смак Pepsi і Coca-Cola дуже схожий, однак з якихось причин деякі люди відчують себе більш пов'язаними з Coca-Cola, інші - до Pepsi.

Брендінг - це мистецтво і наріжний камінь маркетингу. Без брендів люди будуть як риба без води. Бренди є унікальними в багатьох відношеннях, оскільки вони характеризуються величезною складністю, що виникає внаслідок атрибутів послуг роздрібною торгівлі, а також від різноманітності атрибутів марки. Враховуючи присутність більш ніж 12 мільйонів магазинів в Китаї, районний магазин Kirana є найпотужнішим роздрібним брендом в Індії. Він привертає до себе силу бренду від місця розташування, доступності, філософії особистого уваги, довгих годин роботи, доступних цін і сервісу.

На сьогоднішній день бренд і брендінг в Україні є невід'ємною частиною успішного бізнесу. Сучасний брендінг, здатний не тільки збільшити прибутковість компанії, але і дати можливість інтегрувати український бізнес в європейський бізнес, відкривши нові ринки. Але сучасність демонструє ситуацію де багато маркетологів не мають ясності та переконаності у тому, що вони виконують свої слова. Необхідно перетворити все, що ви робите, на вираз бажаного позиціонування, і ви можете створити щось особливе. Це вимагає мужності; активно позиціонувати свій бренд означає, щось відстоювати. Тільки тоді організація дійсно на вірному шляху володіння своєю власною позицією в розумі свого постійного та потенційного клієнта.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барлоу Дж. Якщо за брендом не доглядати, він просто загине... [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/events/barlow.html>
2. Д'Алессандро Д. Війни брендів / Д'Алессандро Д. К.: ПітерВидавництво 2003. 203 с.
3. Девіс С. Бренд-білдинг / С. Девіс, М. Данн ; пер. з англ. ; під ред. В. Домніна. – СПб. : Питер, 2015. – 320 с.
4. Карпова, С.В. Брендінг: учебник и практикум / С. В. Карпова, И. К. Захаренко ; под общ. ред. С. В. Карповой ; – М.: Юрайт, 2014. – 438 с

PR, ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Блюмська-Данько К., к.е.н.
Обуховський Д.С., студент спеціальності «Маркетинг»
Сумський національний аграрний університет

Зв'язки з громадськістю (PR) та комунікації були академічними дисциплінами та корпоративними функціями протягом десятиліть. Незважаючи на те, що великі компанії та організації мають постійний стратегічний акцент на позиціонуванні свого бренду в пресі, щоб вивести їх повідомлення, малі компанії та підприємці більше не бажають використовувати PR як маркетинговий інструмент, головним чином тому, що вони бояться контакту з журналістами. Але малі компанії не повинні боятися ЗМІ, тому що PR - це чудовий маркетинговий інструмент, коли він використовується належним чином.

Сьогодні велика проблема для компанії, якщо вона незрозуміла або не отримує визнання. Часто можна знайти зв'язок між іміджем та експозицією, і завжди краще для компанії бути видимими і підтримувати відкритий діалог з суспільством. Це має великий вплив на здатність компанії залучати та утримувати співробітників [3].

Зв'язки з громадськістю можуть бути одним з найбільш економічно ефективних способів передачі цінності вашій цільовій аудиторії та ринку. Ми всі постраждали від 24/7 цикли новин. Facebook, Instagram і Twitter переривають новини і пошук на Google - це простий спосіб для потенційних клієнтів ідентифікувати нових постачальників послуг.

Суть проведення PR діяльності полягає в мистецтві побудови довіри. Ця довіра може бути між брендом та його потенційними споживачами, для особи або наданих послуг. У сучасному конкурентоспроможному світі важливо не тільки забезпечити найкращі продукти та послуги, але й представити себе в позитивному світлі. Тим не менш, можливість виникає з крихітного жесту представлення когось у потрібній місці. Так, інша можливість для бізнесу, яку передає комунікація, - це заснування агентства зі зв'язків з громадськістю [1].

Стратегічні суспільні відносини приймають багато форм. Ось деякі з найбільш поширених є:

1. Бізнес та комунікації з споживачами: Багато організацій розробляють стратегії зв'язків з громадськістю для спілкування між бізнесом (B2B) та бізнес-споживача (B2C). Мета може полягати в зміцненні позиції компанії на ринку, підтримці та закладенні основ для запуску нового продукту або інших цілей.

2. Внутрішні комунікації: Важливо постійно інформувати співробітників про політику, ініціативи та маркетингові стратегії компанії. Через прозорість і відкрите спілкування організації надихають довіру і повагу серед своїх співробітників. Якщо бізнес коли-небудь стикається з кризою або стає об'єктом недобросовісної критики, то такі працівники частіше будуть адвокатами компанії.

3. Корпоративне громадянство та громадськість: Організації стають все більш чутливими до своєї ролі в місцевих громадах, де вони ведуть бізнес, і багато хто з них має стратегії щодо зв'язків з громадськістю, спрямовані на демонстрацію своєї соціальної відповідальності, філантропії, етичної бізнес-практики та екологічних ініціатив.

4. Управління кризовими ситуаціями: Коли виникають проблеми, залучена організація повинна мати можливість швидко оцінити ситуацію, надати точну інформацію та вжити необхідних заходів для захисту як бізнесу, так і суспільних інтересів. Маючи кризовий план на місці, який можна легко змінити, щоб вирішити конкретну проблему, часто різниця між вивірюванням бурі та зануренням [4].

PR-індустрія вимагає постійного оновлення. Ви не можете залишитися незацікавленими в усьому, що відбувається навколо вас, що в кінцевому підсумку призводить до зростання PR-компаній. Сьогодні за кордоном керуються не лише міжнародні компанії; Індійські компанії також розглядають зовнішні ринки [2]. PR компанії, звичайно ж, мають яскраве майбутнє в майбутньому, оскільки вони завжди будуть зобов'язані надавати свої послуги незалежно від того, хороші чи погані часи. Але тільки найсильніший виживає, коли вхід легко, а конкуренція величезна. Отже, якщо підприємства готові використати всю свою творчість, щоб привернути своїх клієнтів у центрі уваги, PR - це галузь для них.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ромат Е. Реклама: теория и практика / Е. Ромат, Д. Сендеров. - СПб. : Питер, 2013. - 512 с.
2. Курейко В. PR-агентства : факторы выбора, сервис для клиента / В. Курейко // Маркетинговые исслед. - 2010. - № 3. - С. 38 - 42.
3. Связи с общественностью и реклама в системе коммуникаций : сб. науч. тр. кафедры рекламы и связей с общественностью / под ред. проф. В. М. Горохова. - М. : Ф-т журналистики МГУ, 2014. - Вып. 9. - 157 с. ; То же [Электронный ресурс]. - URL: <http://www.journ.msu.ru/upload/iblock/47a/47a0981d29af7394f44b0c89f2e9be6b.pdf> (20.04.2018)
4. Филатова О. Г. PR в информационном обществе: новые модели взаимодействия с общественностью // Интернет и современное общество : тр. X Всерос. объединенной конф. - СПб. : СПбГУ, 2007. - С. 162-164 ; То же [Электронный ресурс]. - URL: <http://www.ict.edu.ru/vconf/files/7847.pdf> (20.04.2018)

ЗМІСТ**БІОЛОГО–ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Величко, С. В., Ільченко М.М., Душина В.О. ОЦІНКА КОРІВ СТАДА З РОЗВЕДЕННЯ КОРІВ СУМСЬКОГО ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ПЛЕМІННОГО ЗАВОДУ ПІДЛІСНІВСЬКОЇ ФІЛІЇ ПП “БУРИНСЬКЕ” ЗА ЕКСТЕР’ЄРОМ	3
Куриленко С.О., Дерновий І.Б., Неня Б.І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКИ КОРИСНИХ ОЗНАК КОРІВ ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ФОРМУВАНЬ ТА БУГАЇВ-ПЛІДНИКІВ СТАДА ПЛЕМІННОГО ЗАВОДУ ПП «БУРИНСЬКЕ» ПІДЛІСНІВСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ СУМСЬКОГО РАЙОНУ	4
Черв’яков М. С. УДОСКОНАЛЕННЯ СТАДА З РОЗВЕДЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ПЛЕМІННОГО ЗАВОДУ ПП «БУРИНСЬКЕ» ПІДЛІСНІВСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ СУМСЬКОГО РАЙОНУ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ДОВІЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ	5
Дульська, Л. С. РЕЗУЛЬТАТИ ЛІНІЙНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ КОРІВ СУМСЬКОГО ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ СТАДА ПП “БУРИНСЬКЕ” ПІДЛІСНІВСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ ЗА ЕКСТЕР’ЄРНИМ ТИПОМ	6
Корнух, Р. В., Кучкова Т.П. ОЦІНКА КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ БУРОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ДОВІЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ ЛІНІЇ ТА БУГАЯ-ПЛІДНИКА	7
Сакадьол П.О., Жиряк М.М., Куряков О.О. ВПЛИВ ВІДТВОРНОЇ ЗДАТНОСТІ НА ПОКАЗНИКИ НА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИТА	8
Мудрик Ю.С. ПОКАЗНИКИ ПРОДУКТИВНОГО ДОВГОЛІТТЯ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ФОРМУВАНЬ	9
Люліна Я.О. ВПЛИВ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	10
Куровська О.І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОСНОВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПТАХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ	11
Цзао Іньїнь ВПЛИВ ВИКОРИСТАННЯ ФІТОГЕННИХ ПРЕПАРАТІВ НА ВІДГОДІВЕЛЬНІ ЯКОСТІ СВИНЕЙ	12
Саєнко А., Ковалько М. Рубцов А. ВПЛИВ ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ НА ПОКАЗНИКИ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ТОВ ІМ. ШЕВЧЕНКА ЛЕБЕДИНСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	13
Лось М., Чернецький В. ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ТЕЛИЦЬ БУРИХ ПОРІД В УМОВАХ ПАТ ПЛЕМЗАВОД «МИХАЙЛІВКА» ЛЕБЕДИНСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	14
Балик П.Б., Євтушенко О.С. ПРОДУКТИВНІ І ВІДТВОРНІ ОЗНАКИ МАТОЧНОГО ПОГОЛІВ’Я УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО- РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ	15
Кривохижа А.В., Тверезовський Д.В. ПОРІВНЯЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОДІВЛІ ПОРОСЯТ ПРЕСТАРТЕРНИМИ КОМБІКОРМАМИ КАРГІЛ ТА ДІАМАНТ В ТОВ «НВП «ГЛОБІНСЬКИЙ СВИНОКОМПЛЕКС»	16
Таран С.В., Новик В.М. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СУПЕРПРЕСТАРТЕРНИХ КОМБІКОРМІВ ДЛЯ ПОРОСЯТ В ГК «ГЛОБИНО»	17
Кунденко В.С., Гробовой А. В. ОПТИМІЗАЦІЯ ПРЕСТАРТОВОГО ВИРОЩУВАННЯ ПОРОСЯТ В УМОВАХ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ГК «ГЛОБИНО»	18
Панова Е.Л. АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ОЖИРІННЯ НА ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ СОБАК	19
Романченко М.Ю., Гуленко Ю.В., Левченко В.С. ВПЛИВ РІВНЯ СТАТЕВОГО ДИМОРФІЗМУ НА ЯЄЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ ПТИЦІ РЕЗЕРВНОГО ГЕНОФОНДУ	20
Ігнатущенко Ю.В., Бикова Ю.О., Гребенюк Р.М. ПОКАЗНИКИ ПРИРОДНОЇ РЕЗИСТЕНТНОСТІ КОРІВ БУРИХ ПОРІД	21
Нечога І., Куба Т. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОРМОВОЇ ДОБАВКИ «VATAGANIMAL» ПРИ ВИРОЩУВАННІ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ	22
Шевченко О., Ніжник А. ОСОБЛИВОСТІ ГОДІВЛІ КОРІВ В ГОСПОДАРСТВАХ СУМСЬКОГО РЕГІОНУ	23
Кобзар В. О. ВИВЧЕННЯ МОРФОЛОГІЧНОГО ТА БІОХІМІЧНОГО СКЛАДУ КРОВІ КОРІВ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД УМОВ УТРИМАННЯ ТВАРИН	24
Борисова Т.Г., Гуленко Ю.В., Станішевська А.І., Ускова Л.В. СУЧАСНИЙ СТАН СОБАК ПОРОДИ ЧИХУАХУА В УКРАЇНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИСТАВОК	25
Бейчук О., Кагановський І., Трущенко І. ПОХОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОРОДИ СОБАК НІМЕЦЬКИЙ БОКСЕР В УКРАЇНІ	26
Змисля І.В. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ МОЛОЧНОЇ СИРОВИНИ КОРІВ МОЛОЧНИХ ПОРІД УКРАЇНИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	27
Волкова Ю., Зеленський А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІТ- ТЕХНОЛОГІЙ В ГАЛУЗІ	28

МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА	
Пономаренко М., Пушкар Є. ОЦІНКА ЯКОСТІ МОЛОКА ПРИ ЗБЕРЕЖЕННІ ЛЕБЕДИНСЬКОЇ ПОРОДИ	29
Свисенко С. В., Єрошкін Р. В., Сергєєва Ю. Ю. ОБГРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ПІДГОТОВКИ СЛУЖБОВИХ СОБАК З ПОШУКУ ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ТА ЗБРОЇ	30
Пономаренко М.Г. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛЕМІННОГО РОЗПЛІДНИКА СОБАК ПОРОДИ ВЕЛЬШ КОРГІ ПЕМБРОК	31
Грицина А.А., Гладченко С.В. ЗАСТОСУВАННЯ СОБАК ПОРОДИ НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА В КІНОЛОГІЧНІЙ СЛУЖБІ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ	32
Безрук А., Безрук І. ДОСЛІДЖЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ТЕРМІЧНОЇ ОБРОБКИ ПРИ ВИГОТОВЛЕННІ НАПІВКОПЧЕНИХ КОВБАС В УМОВАХ ТОВ «СУМСЬКА М'ЯСНА КОМПАНІЯ»	33
Борман М.О. ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	34
Головач Т.О. ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГА УРАЖЕНИМ В НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ	35
Лабезна О.А. ОЦІНКА ОБСТАНОВКИ ПРИ СХОДЖЕННІ ЛАВИН	36
Христенко А.С. УПРАВЛІННЯ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	37
Литвиновський В.Ю. СУЧАСНИЙ СТАН ПОПУЛЯЦІЇ СОБАК ПОРОДИ ЙОРКШИРСЬКИЙ ТЕР'ЄР В УКРАЇНІ	38
Волкова Ю.В., Гецеу Н.О. ОСОБЛИВОСТІ УТРИМАННЯ СОБАК ПОРОДИ НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА	39
Безрук А., Безрук І. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ОБЛАДНАННЯ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ В УМОВАХ ТОВ «СУМСЬКА М'ЯСНА КОМПАНІЯ»	40
Цурпал В.В. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ МОДИ НА ДИНАМІКУ ПОПУЛЯЦІЇ СОБАК	41
Кіктенко С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА	42
Кохана О.І. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРЕСТАРТОВОЇ ГОДІВЛІ ПОРОСЯТ В УМОВАХ ТОВАРНОГО РЕПРОДУКТОРУ ТОВ «ГЛОБІНСЬКИЙ СВИНОКОМПЛЕКС»	43
Любочко І., Рябенко О. ЗАБІЙНІ ЯКОСТІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ	44

БУДІВЕЛЬНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Бабак Р.В., Юрченко О.В. ВИКОНАННЯ УТЕПЛЕННЯ БУДІВЕЛЬ З ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ МАТЕРІАЛІВ	45
Басов Є.Ю., Срібняк Н.М. ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО СТАНУ МОСТОВОЇ БАЛОЧНОЇ СПОРУДИ З УРАХУВАННЯМ ТРИЩИНОУТВОРЕННЯ	46
Безлюдний Ю.Л. БЕЗБАЛОЧНІ ЗБІРНІ ПЕРЕКРИТТЯ	47
Бережний А. С. ВПЛИВ ЖОРСТКОСТІ РИГЕЛІВ НА СУМІШНУ РОБОТУ ПЛИТ	48
БесарабС.О., Срібняк Н.М. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІНИ НДС МОНОЛІТНОГО ПЕРЕКРИТТЯ ПРИ УТВОРЕННІ НОРМАЛЬНИХ ТРИЩИН	49
Білоус А.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗБІРНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО НАСТИЛУ НА РОБОТУ ЗАЛІЗОБЕТОННОЇ БЕЗРОЗКІСНОЇ ФЕРМИ	50
Блужан О.В. МІЦНІСТЬ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ СТЕРЖНІВ ПРЯМОКУТНОГО ПЕРЕРІЗУ ПРИ ДІЇ ПОВЗДОВЖНИХ СИЛ І КРУТНОГО МОМЕНТУ	51
Богуш С.В. ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОБЛАСТІ БУДІВЕЛЬНОЇ АКУСТИКИ	52
Бондарь І. А. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗБІРНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО НАСТИЛУ НА РОБОТУ ЗАЛІЗОБЕТОННОЇ ПОЛІГОНАЛЬНОЇ ФЕРМИ	53
Бондарь І.А. МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТУ ВЗАЄМОДІЇ ПАЛЬ ПАЛЬОВОГО ПОЛЯ ВИСОТНИХ БУДІВЕЛЬ ЗА МЕТОДОМ ГРАНИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ	54
Борщинський А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ДОДАТКОВИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСАД ФУНДАМЕНТІВ БУДИНКІВ СУСІДНЬОЇ ЗАБУДОВИ ПРИ УЛАШТУВАННІ ТРАНШЕЙНОЇ «СТІНИ В ҐРУНТІ»	55
Будьонний Д. Ю., Юрченко О.В. БУДІВНИЦТВО КАРКАСНИХ БУДІВЕЛЬ В УКРАЇНІ ПОРІВНЯННЯ З КЛАСИЧНИМИ БУДІВЛЯМИ	56
Булахов А.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РІЗНИЦІ КЛАСУ БЕТОНУ ЯДРА ЖОРСТКОСТІ ТА ІНШИХ КОНСТРУКЦІЙ МОНОЛІТНО-КАРКАСНИХ БУДІВЕЛЬ НА ЇХ ПРОСТОРОВУ ЖОРСТКІСТЬ	57
Василенко В. ДО ПИТАННЯ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО РІШЕННЯ АРКОВОГО МЕТАЛЕВОГО ПОКРИТТЯ	58
Глушко Д.В. ОБГРУНТУВАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ СХЕМИ ПЛИТИ БЕЗОПАЛУБОЧНОГО ФОРМУВАННЯ, ЗАЩЕМЛЕНОЇ В ЦЕГЛЯНУ КЛАДКУ	59
Глущенко Я. ОЦІНКА ВПЛИВУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ НА ДОВКІЛЛЯ	60
Гончаренко Г. АВТОМАТИЗАЦІЯ КОШТОРИСНОЇ СПРАВИ	61
Гончарук Ю.В., Циганенко Л.А. ОГЛЯД ПИТАННЯ РОЗРАХУНКУ МОНОЛІТНИХ ВИСОТНИХ	62

БУДІВЕЛЬ В ПК ЛИРА ПРИ ЇХ РУЙНУВАННІ	
Гостева А.В., Срібняк Н.М. ДОСЛІДЖЕННЯ РОБОТИ КЕСОННОГО ПЕРЕКРИТТЯ З УРАХУВАННЯМ ЙОГО КОНСТРУКТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ	63
Гримайло О.М. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ТРЕТЬОГО ЕКОЛОГІЧНОГО КЛАСУ	64
Дворник А.Г. ОСОБЛИВОСТІ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО СТАНУ КЛЕСНИХ ДЕРЕВ'ЯНИХ БАЛОК, АРМОВАНИХ ВОЛОКОННИМИ СИНТЕТИЧНИМИ МАТЕРІАЛАМИ	65
Дьоміна І.М., Срібняк Н.М. ЗАЛЕЖНІСТЬ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО СТАНУ МОНОЛІТНОГО ПЛИТНО-РЕБРИСТОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО ПЕРЕКРИТТЯ ВІД СПОСОБУ МОДЕЛЮВАННЯ ЙОГО КІНЦЕВОЕЛЕМЕНТНОЇ РОЗРАХУНКОВОЇ СХЕМИ	66
Демченко Г.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СТІЙКОСТІ АСФАЛЬТО- І АСФАЛЬТОПОЛІМЕРБЕТОНІВ ДО РІДКИХ АГРЕСИВНИХ СЕРЕДОВИЩ	67
Денисенко О. М. ОСОБЛИВОСТІ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО СТАНУ КЛЕСНИХ ДЕРЕВ'ЯНИХ БАЛОК, АРМОВАНИХ СКЛОПЛАСТИКОВОЮ АРМАТУРОЮ	68
Дерезюк В.А. ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА КЕРАМІЧНИХ СТІНОВИХ ВИРОБІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ВУГЛЕМІСТКИХ ВІДХОДІВ	69
Деркач В., Савченко О.С. ОГЛЯД ПИТАННЯ, ЩОДО ОСНОВ ПРОЕКТУВАННЯ ВИСОТНИХ БУДИНКІВ НА НЕСУЧУ ЗДАТНІСТЬ, СТІЙКІСТЬ ТА ОПІР ПРОГРЕСУЮЧОМУ ОБВАЛЕННЮ ..	70
Євтушенко А. В. НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНИЙ СТАН ЗБІРНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО ТРИШАРОВОГО ПЕРЕКРИТТЯ В ПОРІВНЯННІ З МОНОЛІТНИМ І ЗБІРНИМ ПЕРЕКРИТТЯМ З КРУГЛОПУСТОТНИХ ПЛИТ	71
Жигіт О.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКУ МОНОЛІТНИХ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ РАМ	72
Зенченко В.І. РОЗРАХУНОК КРОКВЯНОЇ СИСТЕМИ З УРАХУВАННЯМ ЇЇ ПРОСТОРОВОЇ РОБОТИ	73
Іваненко В.М. ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ МАТЕРІАЛІВ КОМПАНІЇ «ХЕНКЕЛЬ-БАЛТЕХНІК» ПРИ ВЛАШТУВАННІ ПІДЛОГ	74
Калантаєнко О. Г. ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИНИ МАКСИМАЛЬНО ПРИПУСТИМОГО ОБПИРАННЯ ДЛЯ ПЛИТ, ЗАЩЕМЛЕНИХ В ЦЕГЛЯНУ СТІНУ	75
Кікало І.М., Срібняк Н.М. ВИЗНАЧЕННЯ НЕСУЧОЇ ЗДАТНОСТІ ЕЛЕМЕНТІВ ПЛИТНО- РЕБРИСТОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО МОСТОВОГО ПЕРЕКРИТТЯ ЗА РІЗНИМИ НОРМАМИ РОЗРАХУНКУ	76
Кириченко С.О. КОРОЗИЯ І ЗАХИСТ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ КОНСТРУКЦІЙ В СИСТЕМІ ВОДОПОСТАЧАННЯ	77
Ковалевський Антон ПЕРЕВАГИ ЗОВНІШНЬОГО УТЕПЛЕННЯ ФАСАДІВ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД	78
Коваленко Д.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗБІРНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО НАСТИЛУ НА РОБОТУ РИГЕЛІВ	79
Козлов О.А. ТЕХНОЛОГІЯ БЕТОНУВАННЯ ПОРОЖНИН ПІД ДНИЦЯМИ ПРОМИСЛОВИХ АПАРАТІВ МЕТОДОМ НАГНІТАННЯ	80
Коплик С.Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ УЛАШТУВАННЯ НАВЕСНИХ ФАСАДНИХ СИСТЕМ ЦИВІЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ ПО ПАРАМЕТРАХ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ	81
Косенко О.М. ОЦІНКА НЕСУЧОЇ ЗДАТНОСТІ ГРУНТА З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОГРАМИ SCAD Й ANSYS	82
Кравченко В.Г. ВИЗНАЧЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЖОРСТКОСТІ ДВОСХИЛОЇ ГРАТЧАСТОЇ БАЛКИ ПРИ МОДЕЛЮВАННІ ЇЇ СТРИЖНЕВИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ	83
Крикун І.В. МОНОЛІТНЕ ПРОСТОРОВЕ ПОКРИТТЯ	84
Кругляк А. П. НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНИЙ СТАН ЗБІРНОГО ДИСКУ ПЕРЕКРИТТЯ, ОБПЕРТОГО ОДНІЄЮ СТОРОНОЮ НА РИГЕЛЬ, А ІНШОЮ НА ЦЕГЛЯНУ СТІНУ	85
Крупський Ю.В., Циганенко Л.А. РОБОТА ЕЛЕМЕНТІВ РЕБРИСТОГО ПЕРЕКРИТТЯ НА ЗГІН З КРУЧЕННЯМ	86
Курдес В.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІНЕРАЛЬНИХ І ПІНОПОЛІСТИРОЛЬНИХ УТЕПЛЮВАЧІВ БАГАТОПОВЕРХОВИХ БУДИНКІВ	87
Лавров А.Р. ВУЗЛОВІ СПОЛУЧЕННЯ В ЗАЛІЗОБЕТОННИХ КОНСТРУКТИВНИХ СИСТЕМАХ	88
Лазоренко В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ МАТЕРІАЛІВ У ДОРОЖНЬОМУ БУДІВНИЦТВІ	89
Липовий М., Циганенко Л.А. ШЛЯХИ ОЦІНКИ РОБОТИ ВАНТОВОГО ПРОСТОРОВОГО ПОКРИТТЯ	90
Литвиненко В. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РОЗТАШУВАННЯ ПОЗДОВЖНИХ НАСКРІЗНИХ ТРИЩИН ПО ВИСОТІ ПЕРЕРІЗУ НА НЕСУЧУ ЗДАТНІСТЬ ДЕРЕВ'ЯНИХ БАЛОК	91
Лузан Е.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК СИСТЕМ УТЕПЛЕННЯ	92

Марчишак Я. ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОЛІСТИРОЛБЕТОНУ ДЛЯ БУДІВЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ І ВИРОБІВ	93
Мирончук В.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТРІЩИН НА НЕСУЧУ ЗДАТНІСТЬ ДЕРЕВ'ЯНИХ БАЛОК	94
Мокренко М.І., Срібняк Н.М. ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО СТАНУ СІТЧАСТОГО ПОКРИТТЯ ЗА ФОРМОЮ СКЛАДЧАТОГО ПАРАБОЛОІДУ ОБЕРТАННЯ	95
Муленков С.В., Височин І.А. ОБСТЕЖЕННЯ ШЛЯХОПРОВОДУ ЧЕРЕЗ ЗАЛІЗНИЦЮ В М.БІЛОПІЛЛЯ ЗВ'ЯЗКУ З ЙОГО РЕКОНСТРУКЦІЄЮ.....	96
Мяус Д.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗБІРНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО НАСТИЛУ НА РОБОТУ МЕТАЛЕВОЇ ФЕРМИ.....	97
Новиков О. А. ВПЛИВ ДЕЯКИХ ВИДІВ ПОСЛАБЛЕНЬ ПОПЕРЕЧНОГО ПЕРЕРІЗУ НА РОБОТУ АРМОВАНИХ ДЕРЕВ'ЯНИХ БАЛОК.....	98
Олефіренко А. ДЕРЕВ'ЯНІ ФЕРМИ ДЛЯ ЗБІРКИ ЗА МІСЦЕМ БУДІВНИЦТВА.....	99
Парамонова Н.П. АВТОМАТИЗОВАНИЙ РОЗРАХУНОК МІЦНОСТІ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ЕЛЕМЕНТІВ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В СКЛАДНОМУ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОМУ СТАНІ НА ПРИКЛАДІ ЕЛЕМЕНТУ ПРЯМОКУТНОГО ПЕРЕРІЗУ З НОРМАЛЬНИМИ ТРІЩИНАМИ ПРИ ДІЇ КРУТНОГО ТА ЗГИНАЛЬНОГО МОМЕНТІВ.....	100
Парасотченко І.І. ПЕРСПЕКТИВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ТЕПЛА У ВЕЛИКОПАНЕЛЬНИХ ЖИТЛОВИХ БУДИНКАХ.....	101
Пашенко К.С. ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНОГО ПОКРИТТЯ ПРИ ВЕЛИКИХ ПРОГОНАХ.....	102
Плющик А. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУМІСНОЇ РОБОТИ ПРИ РОЗРАХУНКУ ЗБІРНОГО ДИСКУ ПЕРЕКРИТТЯ.....	103
Полозюк О.С. ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ПОВЗДОВЖНИХ ТРІЩИН НА НЕСУЧУ ЗДАТНІСТЬ КЛЕСНИХ ДЕРЕВ'ЯНИХ БАЛОК, ЩО ЗАЗНАЮТЬ ЗГИН.....	104
Пустовойтов Е. ОГЛЯД ПИТАННЯ ВРАХУВАННЯ ГРУНТОВОЇ ОСНОВИ ПРИ РОЗРАХУНКУ ВИСОТНИХ БУДІВЕЛЬ.....	105
Розумовський В.О. ДОСЛІДЖЕННЯ УЛАШТУВАННЯ АНКЕРНИХ КРІПЛЕНЬ У ГАЗОБЕТОННИХ НЕСУЧИХ ТА ОГОРОВАННИХ КОНСТРУКЦІЯХ.....	106
Розумовський В.О. УДОСКОНАЛЕННЯ УЛАШТУВАННЯ АНКЕРНИХ КРІПЛЕНЬ У ГАЗОБЕТОННИХ БЛОКАХ.....	107
Рудік М.О., Юрченко О.В. БУДІВНИЦТВО УЗБІЧЧ ДОРІГ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	108
Рябошапка О.С. КУПОЛЬНІ БУДИНКИ.....	109
Сітало С.І., Срібняк Н.М. НЕЛІНІЙНИЙ РОЗРАХУНОК ДВОПРОЛІТНОЇ БАЛКИ З УРАХУВАННЯМ ПОВЗУЧОСТІ БЕТОНУ.....	110
Склярченко Р.В. ЗАЛІЗОБЕТОННІ МОНОЛІТНІ КАРКАСИ БУДІВЕЛЬ ТА ЇХ ДЕФЕКТИ.....	111
Сочивець Р.О. ВПЛИВ ПРОЛЬОТУ БАГАТОПУСТОТНОЇ ПЛИТИ НА ОПОРНІ МОМЕНТИ ПРИ ЇЇ ЗАЦЕМЛЕННІ.....	112
Спіцина Т.Г., Срібняк Н.М. ВПЛИВ КОНСТРУКТИВНИХ РІШЕНЬ СТЕРЖНЬОВИХ КУПОЛЬНИХ СИСТЕМ НА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОБОТИ.....	113
Степаненко Р.В., Юрченко О.В. АЛЮМІНІЄВІ КОНСТРУКЦІЇ У СУЧАСНОМУ БУДІВНИЦТВІ.....	114
Стрілець В., Юрченко О.В. СИСТЕМА "АКТИВНОГО УТЕПЛЕННЯ" ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ТА ЕКОНОМІЧНО-ОБҐРУНТОВАНА СИСТЕМА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ І СТВОРЕННЯ МІКРОКЛІМАТУ СЕРЕДОВИЩА.....	115
Сукаленко С.В. ТЕХНІЧНИЙ СТАН ВІДКРИТИХ СКЛАДІВ ПІД ЗЕРНО В С. ЖОВТНЕВЕ.....	116
Сукач І. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСТОРОВОЇ РОБОТИ МОНОЛІТНОГО ПЕРЕКРИТТЯ ПО МЕТАЛЕВИМ БАЛКАМ.....	117
Супрун Д. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗБІРНИХ РЕБРИСТИХ ПЛИТ ПЕРЕКРИТТЯ НА РОБОТУ МЕТАЛЕВИХ ФЕРМ, ЩО СПИРАЮТЬСЯ В РІВНІ НИЖНЬОГО ПОЯСУ.....	118
Сусленко О.О. ПОРІВНЯННЯ МОНОЛІТНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО ПЕРЕКРИТТЯ І ЗБІРНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО ПЕРЕКРИТТЯ ІЗ ТРИШАРОВИХ ПЛИТ, РОЗРОБЛЕНИХ В КИЇВЗНДІЕП.....	119
Терновий В.О. ЗАСТОСУВАННЯ АРБОЛІТУ В КОНСТРУКЦІЯХ СТИНОВИХ МАТЕРІАЛІВ.....	120
Титенко О. М. РОЗРАХУНОК АРМОВАНИХ ДЕРЕВ'ЯНИХ КОНСТРУКЦІЙ, ЩО ЗАЗНАЮТЬ ЗГИН, З УРАХУВАННЯМ ПОВЗУЧОСТІ.....	121
Ткачевський М. МОНОЛІТНО-КАРКАСНОЇ БУДІВЛІ ПРИ ВИКОРИСТАНІ РІЗНОГО КЛАСУ БЕТОНУ.....	122
Токарев І.М. НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМІВНИЙ СТАН ПРИЗМАТИЧНИХ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ СТРИЖНІВ.....	123
Третяк Є., Соколов М. ПАКЕТ ПРОГРАМ РОЗРАХУНКУ СНІГОВИХ НАВАНТАЖЕНЬ ЗА ВИМОГАМИ ДБН «НАВАНТАЖЕННЯ І ВПЛИВИ».....	124
Трофімов Є. СИНТЕТИЧНІ АРМУЮЧІ МАТЕРІАЛИ В БУДІВНИЦТВІ.....	125
Федорів М. Р. ЗАЛЕЖНІСТЬ ОПОРНИХ ЗГИНАЛЬНИХ МОМЕНТІВ В ЗАЦЕМЛЕНИХ ПЛИТАХ ПЕРЕКРИТТЯ ВІД ЖОРСТКОСТІ ОСНОВИ.....	126

Федько Л.Г., Височин І.А. ПАТРІОТИЧНО-ВИХОВНИЙ ТУРИЗМ РОМЕНСЬКОГО РЕГІОНУ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА РЕСТАВРАЦІЇ ДОБИ ГЕТЬМАНА УКРАЇНИ ПЕТРА КАЛНИШЕВСЬКОГО (В АРХІТЕКТУРНИХ ОБРАЗАХ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД)	127
Федько О. В. АНАЛІЗ РОЗРАХУНКУ КЛЕЄДЕРЕВ'ЯНИХ КОНСТРУКЦІЙ, ЩО ЗАЗНАЮТЬ СТИСК ЗІ ЗГИНОМ, ЗА ДЕФОРМОВАНОЮ СХЕМОЮ З ДОПОМОГОЮ ВРАХУВАННЯ ГЕОМЕТРИЧНОЇ НЕЛІНІЙНОСТІ В КОМПЛЕКСІ ЛІРА-САПР	128
Холод В. РОЗРОБКА СПОСОБУ ПОЛІПШЕННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ЯКОСТЕЙ БЕТОНУ ЗА РАХУНОК МІКРОДОБАВОК	129
Хоминич В.Ю., Циганенко Л.А. ОГЛЯД ПИТАННЯ РУЙНУВАННЯ МОНОЛІТНИХ ВИСОТНИХ БУДІВЕЛЬ	130
Христофоров Е.С, Срібняк Н.М. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАТИЧНОЇ РОБОТИ ЦИЛІНДРИЧНОЇ ОБОЛОНКИ ПОКРИТТЯ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ВИДУ ЇЇ ТВІРНОЇ	131
Цигикал С. М. ВРАХУВАННЯ СУМІСНОЇ РОБОТИ ЗБІРНИХ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ РЕБРИСТИХ ПЛИТ ПЕРЕКРИТТЯ ПРИ РЕКОНСТРУКЦІЇ БУДІВЕЛЬ	132
Цимбал К. О. ЗАСТОСУВАННЯ СКЛОПЛАСТИКОВИХ ПРОФІЛІВ В БУДІВНИЦТВІ	133
Черкашин О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗБІРНОГО ЗАЛІЗОБЕТОННОГО НАСТИЛУ З РЕБРИСТИХ ПЛИТ НА РОБОТУ ҐРАТЧАСТИХ ДВОСХИЛИХ БАЛОК	134
Шама А.Ю., Срібняк Н.М. ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИН ЕФЕКТИВНОГО ПРОЛЬОТУ ДЛЯ РІЗНИХ КОНСТРУКТИВНИХ РІШЕНЬ МОНОЛІТНИХ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ПЕРЕКРИТТІВ	135
Шаповаленко Т.І. ВІДТВОРЕННЯ САДИБИ ГРАФА КОМБУРЛЕЯ* У СЕЛИЩІ ХОТІНЬ СУМСЬКОГО РАЙОНУ (ПАЛАЦО-ПАРКОВИЙ АНСАМБЛЬ ПЕРІОДУ КІНЦЯ ХVІІІ ПОЧАТКУ ХІХ СТОЛІТТЯ)	136
Шестак І. Є. ВРАХУВАННЯ СУМІСНОЇ РОБОТИ ЗБІРНИХ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ КРУГЛОПУСТОТНИХ ПЛИТ ПЕРЕКРИТТЯ ПРИ РЕКОНСТРУКЦІЇ БУДІВЕЛЬ	137
Шестаков Д.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІАРМОВАНИХ ФІБРОБЕТОНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ АМОΡФНОМЕТАЛІЧНОЇ ФІБРИ	138
Школа А.В., Срібняк Н.М. ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРУЖЕНО-ДЕФОРМОВАНОГО СТАНУ СТАЛЕВОГО КАРКАСУ БУДІВЛІ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СПОСОБУ З'ЄДНАННЯ ВУЗЛІВ СИСТЕМИ	139
Якушин Є.В., Юрченко О.В. ЗАСТОСУВАННЯ КОМПОЗИТНИХ МАТЕРІАЛІВ В БЕТОННИХ КОНСТРУКЦІЯХ	140
Мирошніченко Я.А. ЗВУКОІЗОЛЯЦІЯ, ЯК ЗАСІБ ВНУТРІШНЬОГО КОМФОРТУ В ПРИМІЩЕННІ	141
Гармас С.О. ЗАСОБИ КОМФОРТУ ЗА РАХУНОК ЗВУКОІЗОЛЯЦІЇ	142
Згир В.О. АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГІЯ, ЯК ЗАСІБ ЗАОЩАДЖЕНЬ	143
Ляпин І.Л. ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЯ, ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМФОРТУ В ПРИМІЩЕННІ	144
Веретельнік М.А. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОСТОРОВОЇ ЖОРСТКОСТІ У ВИСОТНИХ БУДИНКАХ	145
Гребенюк О.О. МОДЕЛЮВАННЯ СЕЙСМІЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ТА ГЕОМЕТРИЧНОЇ НЕ ЛІНІЙНОСТІ В ПК ЛІРА	146

ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Васільєв С. В. НОВА ТЕХНОЛОГІЯ ОЧИСТКИ ГАЗІВ В ЕЛЕКТРОФІЛЬТРАХ	147
Зубенко Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗБИРАННЯ ВРОЖАЮ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В МЕХАНІЗОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ ДЛЯ УМОВ СУМЩИНИ	148
Зубенко Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗБИРАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРОДУКЦІЇ ГОРОХУ В УМОВАХ СУМЩИНИ	149
Новокшанов В.С. БУДІВНИЦТВО ВІТРОВИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РИЗИКИ	150
Чешенко Б.Ю. АВТОМАТИЧНЕ НАПЛАВЛЕННЯ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАХИСНИХ ГАЗІВ	151
Нанка І.В. УДОСКОНАЛЕНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПАЛИВНИХ БРИКЕТІВ ІЗ СОЛОМИ	152
Новокшанов В.С. ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОРИСТАННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ АКУМУЛЯТОРНИХ БАТАРЕЙ	153
Сахан П.О. ПЕРЕВАГИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ РОСЛИНИЦТВА	154
Семенюта Є.О. ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ БІОМАСИ ДО СПАЛЮВАННЯ ШЛЯХОМ ВИГОТОВЛЕННЯ ПАЛИВНИХ БРИКЕТІВ	155
Косогоров О.В. ПАЛИВНІ БРИКЕТИ ТА ПІЛЕТИ З ЛИСТЯ	156
Сичов І.І. СКЛАД ВІДХОДІВ ТОВАРНОГО СОНЯШНИКА	157
Павленко М.О. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ SMART GRID	158
Павленко М.О. ВОДОВУГІЛЬНЕ ПАЛИВО	159
Довжик О.О., Чепіжний А.В., ЕНЕРГЕТИЧНІ СИСТЕМИ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ	160

Полятикіна Л.І. ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ НА ВІДНОВЛЮВАЛЬНУ ЕНЕРГЕТИКУ ...	161
Захарченко В.Д. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	162
Яременко В.В. ПЕРСПЕКТИВНІ РОЗРОБКИ ПАРОГАЗОВИХ УСТАНОВОК НА ВУГІЛЛ.....	163
Яременко В.О. ТЕПЛОФІЗИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ В ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЦІ.....	164
Штатний В.В. ШЛЯХИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ТЕПЛОВІДДАЧІ В КОЖУХОТРУБЧАСТИХ ТЕПЛООБМІННИКАХ.....	165
Юрченкова О.П. КОМБІНОВАНІ СИСТЕМИ ОПАЛЕННЯ ТА ГАРЯЧОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ НА БАЗІ СОНЯЧНИХ КОЛЕКТОРІВ ДЛЯ УМОВ УКРАЇНИ	166
Довжик О.О. ТЕХНОЛОГІЇ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В СИСТЕМАХ ОСВІТЛЕННЯ.....	167
Бабич І. В., Саржанов О.А., ТОЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	168
Бабич О. В., Саржанов О.А., ЯК ТОЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО ДОПОМАГАЄ АГРАРІЯМ	169
Белов С.С., Кравченко В.О., ПУНКТИ АВТОМАТИЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАПРУГИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ СПОЖИВАЧІВ	170
Белов С.С., Кравченко В.О., АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ СВІТЛА ДЛЯ ДОСВІЧУВАННЯ ПРИ ВИРОЩУВАННІ РОСЛИН У ЗАКРИТОМУ ҐРУНТІ.....	171
Муравський С.В., Семірненко С.Л. БІОПАЛИВО ЯК АЛЬТЕРНАТИВА НАФТОПРОДУКТАМ	172
Бондаренко Є.О., СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗАЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	173
Бондаренко Є.О., ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ РЕСУРСУ РОБОТИ КОРМОВОЇ ДРОБАРКИ.....	174
Бублик В.С., Зубко В.М. ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО СІВБИ СОНЯШНИКА	175
Бублик В.С., ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСІВУ ТА ДОГЛЯДУ ЗА ПОСІВАМИ СОНЯШНИКА	176
Мікуліна М.О., ВІДМІННІСТЬ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ВІД ІНШИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	177
Манченко Н. А. ВЕКТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ.....	178
Верещага Д.Ю. ВИЗНАЧЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА.....	179
Верещага Д.Ю. ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР.....	180
Басов В.В. ВИРОБНИЦТВО ПЕЛЕТІВ З ВІДХОДІВ	181
Гурин О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІРОЛІЗУ ПРОДУКЦІЇ ВТОРИННОЇ ПЕРЕРОБКИ.....	182
Кліндухов Г.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ	183
Кліндухов Г.В. ТРАНСПОРТУВАННЯ ЗЕРНОВИХ ВІД ПОЛЯ ДО МІСЦЯ СБЕРІГАННЯ	184
Басов В.В. АЛЬТЕРНАТИВНЕ БІОПАЛИВО З СВІЧГРАСА.....	185
Закревська Г.І. ОГЛЯД СИРОВИННОЇ БАЗИ З ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	186
Мікуліна М.О. ЗНАЧЕННЯ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	187
Зубков О.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ ТОВАРНОГО СОНЯШНИКА ЯК ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИРОВИНИ	188
Зубков О.І. ОБҐРУНТУВАННЯ ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИРОВИННОЇ БАЗИ БІОПАЛИВА	189
Карпенко Д.В. ПЛАВУЧА ВІТРОЕНЕРГЕТИКА НА ПРИКЛАДІ НОРВЕГІЇ ТА ШОТЛАНДІЇ	190
Кіба В.Д. ЕНЕРГОРЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧА ВЕНТИЛЯЦІЙНО-ОПАЛЮВАЛЬНА УСТАНОВКА З УТИЛІЗАЦІЄЮ ТЕПЛОТИ ВИКИДНОГО ПОВІТРЯ.....	191
Кіба В.Д. КОМПЛЕКСНА ПЕРЕРОБКА РОСЛИННИХ ВІДХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	192
Сіренко В.Ф., Клімак М.С. ПЕРСПЕКТИВНІ СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУШІННЯ ЗЕРНА.....	193
Коробейник М.В. ПРО СУЧАСНІ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ВИСІВУ НАСІННЯ.....	194
Кравченко Є.О. ПРО ТЕХНОЛОГІЧНІ РЕГУЛЮВАННЯ АГРЕГАТІВ ДЛЯ ПЕРЕДПОСІВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ.....	195
Крапівін А.О. ЗБИРАННЯ ЗЕРНОВИХ, ЯКІ КОМБАЙНИ КРАЦІ БАРАБАННІ ЧИ РОТОРНІ?.....	196
Сіренко В.Ф., Кутах А.А., ВПЛИВ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ НА БІОХІМІЧНІ ПРОЦЕСИ В НАСІННІ РОСЛИН.....	197
Лаврик Є. М. ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДСЬКОГО МІСЦЯ.....	198
Сіренко В.Ф., Лисенко М.О., СТВОРЕННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ МОДЕЛІ ВИПРОБОВУВАННЯ ОДНОФАЗНОГО АСИНХРОННОГО ЕЛЕКТРОДВИГУНА	199
Лаврик Є.М. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ	200
Муравський С.В., МУЛЬЧУВАННЯ ҐРУНТУ.....	201
Несвідомін С.А. ВИКОРИСТАННЯ МЕТЕОСТАНЦІЙ У СИСТЕМАХ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	202

Несвідомін С.А. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ JDLINK ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ JOHN DEERE	203
Заїка А.В. ОПТИМІЗАЦІЯ РОБОТИ ЕЛЕВАТОРА	204
Отрохов О.О. ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕГАЗОВИХ ВИМИКАЧІВ У ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СИСТЕМІ.....	205
Охріменко О.В. СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ ПРОЇЗДУ ПЕРЕХРЕСТЬ	206
Охріменко О.В. СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ ВИВЕЗЕННЯ ВРОЖАЮ С ПОЛЯ.....	207
Папенко Є.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ СОНЯШНИКОВОГО ЛУШПИННЯ ЯК СИРОВИНИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА	208
Папенко Є.В. ВИРОБНИЦТВО І СПАЛЮВАННЯ ГРАНУЛЬОВАНИХ ВІДХОДІВ РОСЛИННИЦТВА.....	209
Почкун В. М. ПЛАТФОРМА ARDUINO ТА ЇЇ ПЕРЕВАГИ	210
Похил В.О. МЕТОД ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНОВИХ МАС.....	211
Похил В.О. РЕЛЕЙНИЙ ЗАХИСТ ТА АВТОМАТИКА РОЗПОДІЛЬНИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕРЕЖ	212
Савойський О.Ю. ВПЛИВ УЛЬТРАЗВУКОВИХ КОЛИВАНЬ ВИСОКОЇ ІНТЕНСИВНОСТІ НА БІОЛОГІЧНІ ОБ'ЄКТИ.....	213
Сапегін А.О. СИСТЕМА ДОЩУВАННЯ ZIMMATIC	214
Сапегін А.О. МСИСТЕМА НАВИГАЦІЇ JOHN DEER.....	215
Саєнко О. ПОНЯТТЯ «ТЕХНОЛОГІЧНА КОЛІЯ» ВИНИКНЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ	216
Саєнко О., СЬОГОДНІШНІЙ СТАН ПРОЦЕСУ УЩІЛЬНЕННЯ ГРУНТУ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВИРІШЕННЯ.....	217
Севідов О.С. ВИКОРИСТАННЯ ВІТЧИНЯНИХ ПРОСАПНИХ КУЛЬТИВАТОРІВ З ПІДРІЗУВАЛЬНИМИ ЛАПАМИ	218
Соїн Ю.Г. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗЕМЛЕРОБСТВА	219
Сокрута Р.О. ВИДИ ЗНОШЕННЯ ФОРМОУТВОРЮЮЧИХ ПОВЕРХОНЬ ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ПАЛИВНИХ БРИКЕТІВ ІЗ РОСЛИННОЇ БІОМАСИ.....	220
Сокрута Р.О. ОЦІНКИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЛОМ'ЯНОЇ БІОМАСИ.....	221
Круподер В.В. СОНЯЧНА ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ В ТРОСТЯНЦІ	222
Немченко А.В. СОНЯЧНА ЕНЕРГЕТИКА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ЕНЕРГІЇ	223
Ступаченко І.В. ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГІЇ ТА ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕРЕЖ.....	224
Овсієнко В.М. МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАХИСТ АКУМУЛЯТОРНОЇ БАТАРЕЇ	225
Ананко С.М. АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО СИРОВИНИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ БІОГАЗУ	226
Голіус І.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРІОРИТЕТУ СВІТЛОДІОДНИХ ЛАМП НАД ЛАМПАМИ РОЗЖАРЮВАННЯ.....	227
Фецак Е.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМОБІЛІВ У АГРОКОМПЛЕКСІ	228
Антюшко В.В. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ.....	229
Богомол Н.Д. СПОСОБИ ЗМЕНШЕННЯ ВТРАТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В МЕРЕЖАХ	230
Костенко В.В. ЗНОС ВКЛАДИШІВ.....	231
Голіус І.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ І ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ВІТРОВИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ УКРАЇНИ.....	232
Костенко В.В. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ГБО	233
Фецак Е.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТРАНСПОРТОМ.....	234
Гаманок Б.В. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НОВИХ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ.....	235
Радченко О. В. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ТЕХНОЛОГІЙ МАШИННОГО ДОЇННЯ ВРХ.....	236
Гапоненко І.О. ЕНЕРГЕТИЧНА ОСНОВА АВТОМАТИЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ.....	237
Хмель О.С. АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ.....	238
Яценко А.М. ПЕРЕХІД НА ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	239
Гончарова Н.В. АНАЛІЗ ПОТЕНЦІЙНИХ НЕБЕЗПЕК ТА РИЗИКІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИРОБНИЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА	240
Мікуліна М.О., Бакляк І.В., СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ТРАНСПОРТНОГО ПРОЦЕСУ	241
Карпенко Д.В. ПЛАВУЧА ФОТОВОЛЬТАЙКА ТА ЇЇ СТАН НА ДАНИЙ МОМЕНТ	242
Палієнко О.А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І ЗАСТОСУВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ СУЧАСНИХ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ.....	243
Труфаненко С.В. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ ТРАКТОРНИХ РУШІВ НА УЩІЛЬНЕННЯ ГРУНТУ	244
Труфаненко С.В. АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ НА ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНОСТЕРЖНЕВОЇ МАСИ КУКУРУДЗИ ПРИ ЇЇ ЗАГОТІВЛІ.....	245
Шевчук М. С. ЗБИРАННЯ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ОЧІСУЮЧОЮ ЖНИВАРКОЮ	246
Шевчук М. С. ПРОБЛЕМИ ПІД ЧАС ВИРОЩУВАННЯ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	247

Радченко О. В. РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ДОЇЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ	248
Богомол О.В. ВПРОВАДЖЕННЯ АСКЄ – ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ І СТАБІЛЬНОСТІ РОЗПОДІЛУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ	249
Тарабар С.Ю. ВПЛИВ ГУСЕНИЧНИХ РУШІВ НА ГРУНТ	250
Бодарь О.Л. АНАЛІЗ ПОШКОДЖУВАНOSTІ ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕРЕЖ МІСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ	251
Тарабар О.Ю. ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	252
Бордаков С.М., ШЛЯХИ ЕКОНОМІЇ ТЕПЛОТИ ТА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ПРИ СУШІННІ СОЛОДУ ...	253
Ващенко Н.О. ЗАХИСТ ВІД СТРУМІВ КЗ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ ЛІНІЙ 0,4 КВ З ВИКОРИСТАННЯМ СІП	254
Зубко К.Ю. АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОМАГНІТНОЇ СУМІСНОСТІ ЕЛЕКТРООБЛАДНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄКТІВ	255
Кононенко В.В. ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ЕЛЕКТРИЧНОГО СТРУМУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ДИНАМІЧНОГО КОМПЕНСАТОРА СПОТВОРЕНЬ НАПРУГИ	256
Колесник Р.А. ЗАСТОСУВАННЯ ВАКУУМНИХ ВИМИКАЧІВ СЕРІЇ ВВ/TEL	257
Барсукова Г. В. БІОЕНЕРГЕТИКА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ РІШЕННЯ ЕНЕРГОКРИЗИ УКРАЇНИ	258
Волик О.І. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОЇ ЗЕРНОЗБИРАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	259
Єфросинін В.В. СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЗНОСОСТІЙКОСТІ РОБОЧИХ ОРГАНІВ КУЛЬТИВАТОРІВ	260
Зеленін В.І. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ СОНЯШНИКУ В УМОВАХ СУМЩИНИ	261
Зеленін В.І. АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЙ ЗБИРАННЯ ПРОДУКЦІЇ СОНЯШНИКУ НА СУМЩИНІ	262
Івахненко В. Я. ДОСЛІДЖЕННЯ ПО ВДОСКОНАЛЕННЮ ТЕХНОЛОГІЇ ЗБИРАННЯ ВРОЖАЮ СОНЯШНИКУ	263
Карась В.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗБИРАННЯ ПРОДУКЦІЇ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ В МЕХАНІЗОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ ДЛЯ УМОВ УКРАЇНИ	264
Карась В.В. ОГЛЯД ДЕЯКИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ЕЛЕМЕНТАМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ГУСТОТИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	265
Максименко І.М. НЕОБХІДНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ СІВБИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	266
Мартиненко А.О. АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ УТИЛІЗАЦІЇ МАШИН, ВУЗЛІВ ТА МЕТАЛОВІДХОДІВ	267
Панченко А.М. ОГЛЯД НАПРЯМКІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСОБІВ МЕХАНІЗАЦІЇ ЗБИРАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	268
Мікуліна М.О., Поливаний А.Д. ПОНЯТТЯ І ВЛАСТИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ	269
Мікуліна М.О., Поливаний А.Д. ЛОГІСТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	270
Москаленко В.М. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	271
Мікуліна М.О. ХАРАКТЕРИСТИКА АГРОСФЕРИ УКРАЇНИ В ПОТОЧНИЙ ПЕРІОД	272
Мікуліна М.О. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ	273
Безверхий Д.А. КОНТРОЛЬ ІНТЕНСИВНОСТІ І РОЗВИТКУ РОСТУ РОСЛИНИ	274
Безверхий Д.А. ТОЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО ЯК ЄДИНА СИСТЕМА МАЙБУТНЬОГО	275
Пальоха О.С. ВТРАТИ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В СИСТЕМАХ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ	276
Похил В.О. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ СИСТЕМАМИ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ	277
Хоменко Д.О. ПРОБЛЕМАТИКА БУДІВНИЦТВА СОНЯЧНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ В УКРАЇНІ	278
Хоменко Д.О. ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОМОБІЛІВ В УКРАЇНІ: СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ	279
Петров В.А. ВИКОРИСТАННЯ AVANT 635 ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ З ОЗЕЛЕНЕННЯ ТЕРИТОРІЙ	280
Шкабара В.В., ТЕХНОЛОГІЯ ТА МАШИННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БОРОШНА	281
Тесленко В.С., Яковлев В.Ф., ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЗНОШЕНОГО ЕЛЕКТРООБЛАДНАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	282
Тесленко В.С., Яковлев В.Ф., СУЧАСНИЙ СТАН ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ВІДЧИЗНЯНОГО РИНКУ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ	283
Мікуліна М.О., ТРАНСПОРТНА РУХЛИВІСТЬ НАСЕЛЕННЯ	284
Мікуліна М. О., ФУНКЦІОНАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ	285
Хоменко Д.О., Яковлев В.Ф., ПРОБЛЕМАТИКА БУДІВНИЦТВА СОНЯЧНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ В УКРАЇНІ	286
Хоменко Д.О., Яковлев В.Ф., ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОМОБІЛІВ В УКРАЇНІ: СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ	287

Цупко Ю. М., Яременко В.П., БІОПАЛИВО ЯК ДЖЕРЕЛО ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕНЕРГІЇ.....	288
Цупко Ю. М., Хворост Т.В., ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ПРОЦЕСІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	289
Черненко Б.О., Яковлев В.Ф., ЗАСТОСУВАННЯ УЛЬТРАЗВУКОВИХ КОЛИВАНЬ В ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВАРЮВАННЯ ПОЛІМЕРНИХ ТЕРМОПЛАСТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ	290
Черненко Б.О., Яковлев В.Ф., АНАЛІЗ ПРИЧИН ОЖЕЛЕДИЦІ НА ПРОВОДАХ ЛІНІЙ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ ТА СПОСОБИ БОРотьБИ З НЕЮ	291
Щербак О.О., Лобода В.Б., СОНЯЧНА ЕНЕРГЕТИКА: МІФИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ	292
Захарчук О.М., Мікуліна М.О., ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ - НОВИЙ КРОК В ДОСЛІДЖЕННІ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ.....	293
Гурин О.О., Семірненко Ю.І., ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЯКІСТЬ ПАЛИВНИХ БРИКЕТІВ	294
Кравченко А.І., Барабаш Г.І., ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБЕРТОВИХ ПЛУГІВ.....	295
Лисенко Є.І., Барабаш Г.І., ОГЛЯД ТЕХНОЛОГІЧНИХ СХЕМ ЗБИРАННЯ НЕЗЕРНОВОЇ ЧАСТИНИ ВРОЖАЮ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	296
Полторацький С.В., Барабаш Г.І., ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ГРУНТООБРОБНО-ПОСІВНИХ КОМПЛЕКСІВ В СИСТЕМІ МІНІМАЛЬНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ	297
Лисенко Є.І., Барабаш Г.І., ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ТЕХНІКИ ДЛЯ ЗБИРАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО.....	298
Полторацький С.В., Барабаш Г.І., ОГЛЯД ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В СИСТЕМІ ГРУНТОЗАХИСНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	299
Криворучко В.М., Барабаш Г.І., ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ ТЕХНІКИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІВБИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	300
Лаптур О.В., Барабаш Г.І., ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ СІВАЛОК ДЛЯ ПРЯМОЇ СІВБИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	301
Максименко І.М., Барабаш Г.І., НЕОБХІДНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ СІВБИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	302
Любимий М.В., Г.А. Смоляров, ЗБІЛЬШЕННЯ ПОТУЖНОСТІ ГЕНЕРАТОРА ПОСТІЙНОГО СТРУМУ	303
Омеляненко О.С., Г.А. Смоляров, УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНИХ СТАРТЕРНИХ АКУМУЛЯТОРІВ.....	304
Брага В.Ю., Тарельник В. Б., БЕЗПЕКА ПРАЦІ У СФЕРІ ТВАРИННИЦТВА	305
Брага В.Ю., Тарельник В. Б., ФУНДАМЕНТАЛЬНІ АСПЕКТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ГОЛУЗІ	306
Долгопол І.С., Колодій Т.М., ПОКРАЩЕННЯ МАНЕВРНОСТІ КОЛІСНИХ ТРАКТОРІВ	307
Долгопол І.С., Колодій Т.М., ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	308
Наслідінов М.М., Воліна Т.М., ПІДВИЩЕННЯ ТЕРМІНУ ЗБЕРІГАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІД ЧАС ТРАНСПОРТУВАННЯ	309
Рогатенюк Д.М., ОБГРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ СХЕМ ЗБИРАННЯ ЯЧМЕНЮ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПОВОЇ ЗОНИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	310
Рогатенюк Д.М., ДОВГОВІЧНІСТЬ ТЕПЛООБМІННИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ УСТАНОВОК НОВОГО ПОКОЛІННЯ.....	311
Заболотний І.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИГОТУВАННЯ КОРМІВ	312
Заболотний І.О. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВИРОБНИЦТВА ОЛІЇ.....	313
Єфросинін В.В. МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ЛАП КУЛЬТИВАТОРА.....	314
Волик О.І. АНАЛІЗ ПРИЧИН ЗНОСУ ДЕТАЛЕЙ ХОДОВОЇ ЧАСТИНИ КОМБАЙНА ДОН-1500	315
Щебетун І.В. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ МІНІМАЛЬНОГО ТА НУЛЬОВОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ	316
Дегтярьов О.М. ДОТРИМАННЯ ТА ПОКРАЩЕННЯ УМОВ ПРАЦІ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	317
Шашков С.В. ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄКТІВ МАЛОЇ ГІДРОЕНЕРГЕТИКИ.....	318
Циганенко С.В. ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ	319
Федоряка О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕНЕРГІЇ МАЛИХ РІЧОК.....	320
Ткаченко О.М. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ НА ГІДРОЕЛЕКТРОСТАНЦІЯХ.....	321
Школярєнко С.М. НАУКОВА ДОПОВІДЬ НА ТЕМУ: «РОЗУМНИЙ БУДИНОК»	322
Ганненко Ю.І. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ КУКУРУДЗИ НА СИЛОС В УМОВАХ СУМЩИНИ.....	323

Ганненко Ю.І. ДОСЛІДЖЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО РЕЖИМУ РОБОТИ СЕГМЕНТНОГО РІЗАЛЬНОГО АПАРАТУ ПРИ ЗРІЗАННІ СТЕБЕЛ КУКУРУДЗИ.....	324
Зубко К.Ю. НОВІТНІЙ ПОМІЧНИК У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	325
Виставного О.С. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА РЕМОНТУ ДЕТАЛЕЙ МАШИНО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ	326
Виставного О.С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАКТОРІВ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ	327
Плавинський В.І., Деревянченко А.В., ОГЛЯД ТА АНАЛІЗ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ПЛУЩЕННЯ ЗЕРНА ПЛІВЧАСТИХ КУЛЬТУР (ОВСА, ГРЕЧКИ, ПОЛБИ, СПЕЛЬТИ ТА ІН.)	328
Мирончук Б.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІАГНОСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ.....	329
Двуреченський С.В. ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	330
Двуреченський С.В. ВИСОКОТОЧНІ МЕТОДИ ОТРИМАННЯ СУПУТНИКОВИХ НАВІГАЦІЙНИХ ДАНИХ ДЛЯ ЗАДАЧ ПРЕЦИЗІЙНОГО ВОДИННЯ	331
Медведев М.І. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ	332
Медведев М.І. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕДАЧІ ЕЛЕКТРИЧНОГО СТРУМУ В УКРАЇНІ.....	333
Лоза О.М. ВИЗНАЧЕННЯ, ПРИНЦИП ДІЇ І КЛАСИФІКАЦІЯ ГІДРОПРИВОДІВ. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....	334
Лоза О.М. ПРОБЛЕМА ПЛУНЖЕРНОЇ ПІДОШВИ В ҐРУНТАХ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ	335
Цюпка О.А. ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРТВІ	336
Цюпка О.А. ВІДБІР ҐРУНТОВИХ ПРОБ У ТОЧНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ	337
Момот В.О. АНАЛІЗ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ПІД КУКУРУДЗУ	338
Момот В.О. ПЕРЕДПОСІВНИЙ ОБРОБІТОК ҐРУНТУ ПІД ПІЗНІ КУЛЬТУРИ	339
Ковбаса О.М., Бардаков С.М.ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМТСВІ	340

ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Гнітецький М.О. АНАЛІЗ ГІБРИДНИХ ПОПУЛЯЦІЙ КАРТОПЛІ ЗА КІЛЬКІСТЮ БУЛЬБ У ГНІЗДІ	341
Бутенко Є.Ю. ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ КАРТОПЛІ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	342
Ковальов О.С. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КАРТОПЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД СХЕМИ ПОСАДКИ РОЗСАДНИХ РОСЛИН	343
Ільченко О.І. ВІТАЛІТЕТНА СТРУКТУРА ТА САНІТАРНИЙ СТАН ЗАПІДСОЧЕНИХ НАСАДЖЕНЬ НПП «ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ»	344
Коваленко І.В., Парченко О.В. ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ: ЗНАЧЕННЯ, ВЛАСТИВОСТІ, ВИМОГИ ДО ЗАГОТІВЛІ ТА ЗБЕРІГАННЯ	345
Коплик Я.В. ВПЛИВ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН НА СТРУКТУРУ МІКРОБІОТИ РИЗОСЕРИ	346
Маруха Т.В., Забродін В.М. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЮ ІНВАЗІЙ АДВЕНТИВНИХ ВИДІВ РОСЛИН У НПП "ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ"	347
Мелешко Т.І. МІСЦЕ ПОПУЛЯЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ В ОЦІНЦІ ЯКОСТІ ДОВКІЛЛЯ	348
Мірошниченко М.О. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАС-СПЕКТРОМЕТРІЇ В ЕКОЛОГІЧНОМУ МОНІТОРИНГУ ЗАБРУДНЕННЯ ПЕСТИЦИДАМИ ТА ВАЖКИМИ МЕТАЛАМИ.....	349
Мосенцева А.О. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ЩОДО ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ У НІМЕЧЧИНІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ)	350
Петленко О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОПУЛЯЦІЙ <i>LEONURUS VILLOSUS</i> DESF. EX SPRENG. НА ЗАПЛАВНИХ ЛУКАХ КРОЛЕВЕЦЬКО-ГЛУХІВСЬКОГО ГЕОБОТАНІЧНОГО РАЙОНУ.....	351
Подгорний О.О., Коплик Я.В. МОНІТОРИНГ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ОЗЕРА ЧЕХА В МІСТІ СУМИ ЗА ДОПОМОГОЮ ГІС ТЕХНОЛОГІЙ	352
Сергієнко Г.С., Теребило М.С. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛЬЩІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ)	353
Тебенко Ю.М., Пяткіна О.В. СТАН ОЧИСНИХ СПОРУД КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	354
Трофименко Д.О. ЗАСТОСУВАННЯ ГІС-ТЕХНОЛОГІЙ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ОЦІНЦІ СТАНУ ОЗЕРА «ЛЕБЕДИНСЬКЕ» В МІСТІ ЛЕБЕДИН (СУМСЬКА ОБЛАСТЬ)	355
Хоменко А.В., Су Я. ГІНКГО БІЛОБА ЯК ЦІННА ЛІКАРСЬКА РОСЛИНА.....	356
Su Yahui, Homenko A. SUGGESTIONS FOR UKRAINIAN GINKGO CULTIVATION.....	357
Когтев Р.В. ОСНОВНІ ШКІДНИКИ НА ПОСІВАХ ЦУКРОВОГО БУРЯКУ В УМОВАХ ТОВ «ЕЛЕВАТОР АГРО» ЛОХВИЦЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	358
Колесник О.В. ОСНОВНІ ХВОРОБИ КУКУРУДЗИ ТА ЗАХОДИ ЗАХИСТУ В УМОВАХ ТОВ	359

“SAT” СУМСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
Проценко В.С. ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ХВОРОБ ВИНОГРАДУ	360
Фурса О. ОСНОВНІ ШКІДНИКИ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УМОВАХ СУМСЬКОГО ПОЛІССЯ	361
Харітонов В.С. ОСНОВНІ ХВОРОБИ СОНЯШНИКУ ТА ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ВІД НИХ В УМОВАХ ТОВ «СК-АГРО» ЛИПОВОДОЛИНСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	362
Бойко М.Ю., Кревсун С.В. МІНІМАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОТЕНЦІЙНУ ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ РІЛЛІ	363
Борисенко Р.В., Биценко А.О. ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	364
Васюченко Ю.В., Сороколат Б.С. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХОДІВ БОРОТЬБИ З БУРЯНАМИ	365
Денисенко В.В., Майборода В.Г. УРОЖАЙНІСТЬ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СПОСОБІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ	366
Домашенко Г.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІСЛЯЖНИВНОЇ ТА ОЗИМОЇ СИДЕРАЦІЇ ПІД КАРТОПЛЮ	367
Карлюк С.Г., Король С.М. ВПЛИВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ І ГЕРБІЦИДІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ІЧНЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	368
Кравченко І.О. Кравченко О.В. ВПЛИВ ДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ РІЗНИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ В УМОВАХ ТОВ «УРОЖАЙНА КРАЇНА» СУМСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	369
Литвиненко Є.О. УРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ В УМОВАХ БОРЗНЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	370
Лозицький В. ВПЛИВ МАГНІЄВО-СІРКОВІСНИХ ДОБРІВ НА ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ КУКУРУДЗОЮ АЗОТУ	371
Неплюев Д. ПРОДУКТИВНІСТЬ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГУСТОТИ ПОСІВУ ТА ДОЗ ДОБРІВ	372
Москаленко С.П. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	373
Остапенко С.І., Йосипенко Є.А. ВПЛИВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ЩІЛЬНІСТЬ ҐРУНТУ ТА ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН ПОСІВІВ	374
Парфило В.М., Демідов Ю.В. ПРОДУКТИВНА ВОЛОГА В ҐРУНТІ В ПОСІВАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	375
Петрусенко І.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ СОНЯШНИКУ	376
Пилипенко О.Ю., Боржемський О.Ф. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ТЕХНОЛОГІЙ ПРЯМОГО ВИСІВУ І СТРИП-ТІЛЛУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В УМОВАХ ТОВ «НАДІЯ» ЛИПОВОДОЛИНСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	377
Пронозов І.С., Серпенінова М.А. ОЦІНКА МЕТОДІВ АНАЛІТИЧНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ДЕФІЦИТУ БАЛАНСУ ГУМУСУ ПІД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ КУЛЬТУРАМИ	378
Ступак О.В. ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ	379
Фенота Є.А. ПРОДУКТИВНІСТЬ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТА АГРОТЕХНІКИ ВИРОЩУВАННЯ	380
Ващенко В.І., Черкай Д.В. УРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ DEKALB В УМОВАХ ТОВ "НИВА 2015" НЕДРИГАЙЛІВСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	381
Вернигора В.А., Ванюшенко О.М. ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ НА УРОЖАЙНІСТЬ В УМОВАХ ПСП АФ "СОСНІВСЬКА" КОНОТОПСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	382
Дядя О.М. ПРОДУКТИВНІСТЬ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ГУСТОТИ ПОСІВУ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	383
Іванько А.О. ПЕРЕДПОСІВНА ІНОКУЛЯЦІЯ НАСІННЯ ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРМОВИХ БОБІВ	384
Момот О.І. НИШЕВІ КУЛЬТУРИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	385
Пропой Є.О. КРИТЕРІЇ ВИБОРУ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ЇЇ ВИРОЩУВАННЯ	386
Сватківський О.О., Момут Є.І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКА В УМОВАХ ФГ "БЕРЕЗКИ" ГАДЯЧЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	387
Яценко Д.О., Ванганен А.В. УРОЖАЙНІСТЬ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В УМОВАХ ПП "КАРЛА МАРКСА" ПУТИВЛЬСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	388
Яценко В.М., Баранов К.В., Крутась О.В., Чубур П.Ю. РЕАКЦІЇ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКА НА ВИКОРИСТАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ	389
Ismael Nandosora Katjatak THE INFLUENCE OF SOWING RATES AND FERTILIZER APPLICATION ON THE PRODUCTION OF HULLED OAT (AVENA SATIVA)	390
Білокінь В.О., Кубрак Т.М., Кравченко О.М. ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ	391

ЗЕРНОБОБОВИХ У ПІВНІЧНО-СХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ ЗА СУЧАСНИХ ЗМІН КЛІМАТИЧНИХ УМОВ.....	
Бондарева В.В., Фурдило Я.С., Ворошилова Н.О. ДЕНДРОЛОГІЧНІ ПАРКИ, ЯК ЧАСТИНА КОМПЛЕКСУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА СУМЩИНИ.....	392
Бунякін Є.О., Кулешов І.В., Горбачов О.В. РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ "ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ".....	393
Бурякова О.С. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ДУБА ЧЕРВОНОГО	394
Бутенко С.О., Колосок В.Г., Бруньов М.І. ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ СУЧАСНИЙ СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВРОЖАЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР.....	395
Васенко В.Г., Горошко В.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА НЕВИСНАЖЛИВОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ КОМПЛЕКСІВ ТА ОБ'ЄКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДООХОРОННОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ВІДДІЛЕННЯ НПП "ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ".....	396
Вчорашня Е.В., Зубко К.Ю. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ МАЙДАНУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ У МІСТІ СУМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО БЛАГОУСТРОЮ	397
Гринь О.О., Дацько В.В. ВПЛИВ КОРЕНЕУТВОРЮВАЧІВ НА ІНТЕНСИВНІСТЬ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ СІЯНЦІВ ТА САДЖАНЦІВ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ.....	398
Іщенко А.А. СПРИЯННЯ ПРИРОДНОМУ ПОНОВЛЕННЮ <i>PINUS SYLVESTRIS</i> L. У ЛІСОВИХ КУЛЬТУРАХ ДП «ЛУБЕНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	399
Канівець Ю.Г., Токарев С.Ф. ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ АЙВИ ЯПОНСЬКОЇ В УМОВАХ ДП «ТРОСТЯНЕЦЬКИЙ АГРОЛІСГОСП».....	400
Коваленко С.І. СПІРЕЇ ЯПОНСЬКОЇ ЯК КУЛЬТУРА ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	401
Кольчекно Н.С. ПРОБЛЕМИ ВСИХАННЯ ЯСЕНОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УКРАЇНІ ТА НА СУМЩИНІ	402
Куровська А.І. РОЗРОБКА ЕСКІЗНОГО ПРОЕКТУ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ САДИБИ ДП «КРАСНОПІЛЬСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	403
Лаврик Є.В., Басов І.В. АНАЛІЗ ТАКСАЦІЙНОЇ БУДОВИ ТА ХОДУ РОСТУ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ ДП "СУМСЬКЕ ЛГ"	404
Ляшенко Ю.М. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЛІСОУТВОРЮЮЧИХ ПОРІД В УМОВАХ ДП «ЛИПОВОДОЛИНСЬКИЙ АГРОЛІС»	405
Луцик А.Л. ПАРК МИНУЛОГО «ШВЕЙЦАРІЯ» ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ У М. СУМАХ.....	406
Мельник А.А. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЛІСІВ ЗЕЛЕНОЇ ЗОНИ НАСЕЛЕНИХ МІСТ	407
Настюха Є.О. ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ДАХІВ В ОЗЕЛЕНЕННІ.....	408
Настюха Є.О., Пацюк А.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕКСПЛУАТАЦІЇ ДАХІВ ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ.....	409
Новик Д.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЛОМИНІСУ	410
Пеньковська Л.В. СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЙ <i>HELICHRYSUM ARENARIUM</i> L. (<i>ASTERACEAE</i>) В РІЗНИХ ФІТОЦЕНОЗАХ В УМОВАХ ШОСТКИНСЬКОГО ГЕОБОТАНІЧНОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ (УКРАЇНА).....	411
Пилипець В.В. ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ВИРОЩУВАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ <i>LARIX DECIDUA</i>	412
Подопригора М.А., Бережний В.Ю. АЛЬТЕРНАТИВНІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ВЕРХІВКОВОМУ КОРОЇДУ НА ПРИКЛАДІ СУМСЬКОГО ОБЛАСНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОВОГО ТА МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	413
Полюкова Т.Т. ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЕВИНИ ДУБУ ЧЕРВОНОГО (<i>QUERCUS RUBRA</i> L.) ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ	414
Рагуліна Т.В. ЗАСТОСУВАННЯ ВЕРТИКАЛЬНОГО ОЗЕЛЕНЕННЯ ДЛЯ КОМПАКТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗИМОВОГО САДУ	415
Рева І.В. ВИКОРИСТАННЯ В ОЗЕЛЕНЕННІ АЙСТРИ КИТАЙСЬКОЇ	416
Самохвалова А.М. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ГАЗОНУ НА ЗАТІНЕНИХ ДІЛЯНКАХ	417
Стаднік В.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛГІЇ ВИРОЩУВАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ <i>JUNIPERUS HORIZONTALIS</i> L.	418
Стегній О.В. ВИКОРИСТАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ У ЛІСОКУЛЬТУРНІЙ ПРАКТИЦІ	419
Ткач В.В. ЕЛЕМЕНТИ АГРОЕХНІКИ ВИРОЩУВАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ <i>JUNIPERUS MEDIA</i> L.	420
Чеберяко І.М. ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ ВСИХАННЯ ЯСЕНОВИХ НАСАДЖЕНЬ В ЄВРОПІ ТА УКРАЇНІ	421
Шамота І.М. АНАЛІЗ ІСНУЮЧОГО СТАНУ ТЕРИТОРІЇ ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА «ПАРК ІМ. О.І. АСМОЛОВА»	422
Шкурка М.С. ДЕКОРАТИВНІ ЗЛАКИ В САДОВО-ПАРКОВОМУ БУДІВНИЦТВІ.....	423
Tengfei Yan AGROFORESTRY – AN IMPORTANT MEANING SOLVE WORLD ENVIRONMENT	424

ПРОBLEM.....	
Ярмак В.В., Панасенко І.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВНЕСЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ ВОДОРОЗЧИННИХ ДОБРИВ НА ПОСІВАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	425
Сімак Р.О. ПРОДУКТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАСІННЯ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	426
Войтенко М.Д. ВПЛИВ СИСТЕМ АЗОТНОГО ЖИВЛЕННЯ НА РОЗВИТОК ТЕМНО-БУРОЇ ПЛЯМИСТОСТІ В ПОСІВАХ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	427
Никоненко В.В., Бутов А.І., Токарев О.П. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОТРИМАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ <i>QUERCUS ROBUR</i> L. В УМОВАХ ДП СУМСЬКОГО ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	428
Дегтярьова Д. ОПИС СТАНУ ГОЛОВНИХ ДЕРЕВНИХ ПОРІД НА ТЕРИТОРІЇ ПАТ «СУМИХІМПРОМ»	429

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Пилипенко В.І. Замазій А.А. СТАН ІМУННОЇ СИСТЕМИ ТЕЛЯТ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ГОДІВЛІ КОРІВ ПІД ЧАС СУХОСТОЮ	430
Китаєва Д.В. ВПЛИВ ПРОБІОТИКІВ НА ОРГАНІЗМ ІНДИЧАТ	431
Ping Xu. IN VITRO CULTURE AND EVALUATION OF A BOVINE MAMMARY EPITHELIAL CELL LINE FROM UKRAINE DAIRY COW	432
Ping Xu. ESTABLISHMENT OF INFLAMMATORY MODEL OF BOVINE MAMMARY EPITHELIAL CELLS INDUCED BY LIPOTEICHOIC ACID	433
Супрун Ю. О., Чаплів С.С. ПРОБЛЕМА ПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРЬ КРОЛІВ В УКРАЇНІ	434
Неджеря Т.І., Косенко М.В. КРИТИЧНІ ПЕРІОДИ ПРИ ВИРОЩУВАННІ СВИНЕЙ	435
Бойченко А.С. ВПЛИВ ПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ НА ОРГАНІЗМ ТВАРИН	436
Великодна Х.С. НЕСПЕЦИФІЧНИХ ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІМУННОГО СТАТУСУ ТЕЛЯТ	437
Касіч А. О. ІМУНОБІОЛОГІЧНА РЕАКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗМУ ТЕЛЯТ У ВІКОВОМУ АСПЕКТІ	438
Мартимьянов В. О. ВИКОРИСТАННЯ ФІЗИКО-ХІМІЧНИХ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ МІКОТОКСИНІВ В КОРМАХ	439
Лазаренко Ю.В., Шевченко А. Ю. РЕГУЛЯТОРИ ОБМІНУ РЕЧОВИН У СВИНЕЙ.....	440
Лазоренко Л.М., Валіахметова А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОМІЖНИХ ХАЗЯІВ ПАРАЗИТИЧНИХ ЧЕРВІВ	441
Лазоренко Л.М., Максимейко Д.О. МЕТОДИКА ГЕЛЬМІНТОЛОГІЧНОГО РОЗТИНУ ССАВЦІВ ...	442
Лазоренко Л.М., Маринченко Н.О. СУЧАСНІ МЕТОДИ БОРОТЬБИ З МОЛЮСКАМИ – ПРОМІЖНИМИ ХАЗЯЯМИ ГЕЛЬМІНТІВ.....	443
Лисиця Ю. Р. ПОХОДЖЕННЯ НАЗВ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА АНАТОМІЧНИХ СТРУКТУР ПРОВІДНОЇ СИСТЕМИ СЕРЦЯ	444
Арістова А. Ю. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ТЕРАПІЇ КОРІВ ЗА СЕРОЗНОГО МАСТИТУ	445
Черняк М. В. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ВІДТВОРЕННЯ ВРХ ДОСЛІДНОГО ГОСПОДАРСТВА.....	446
Негреба Ю.В., Оніпа Я.О. ЦІКАВЕ В БІОЛОГІЇ ГЕДЗІВ (DIPTERA, TABANIDAE).....	447
Негреба Ю.В., Назарова Є.О. ЛЯМБЛІОЗ - ХВОРОБА БРУДНИХ РУК	448
Рисований В.І., Лагошна А.П. ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЗА БАБЕЗІОЗУ СОБАК	449
Негреба Ю.В., Кравченко Ю.О. ПРЕДСТАВНИКИ РОДИНИ SARCOPHAGIDAE ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ	450
Негреба Ю.В. , Бублик А.А. ОБЕРЕЖНО ДИРОФІЛЯРІОЗ	451
Зон І.Г., Ушакова Н.В. ПСЕВДОМОНОЗНА ІНФЕКЦІЯ (АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМАТИКА).....	452
Козлова Н. І. Смолянїнова В. Є. ОСТЕОХОНДРОДИСТРОФІЯ У ШОТЛАНДСЬКИХ ВИСЛОВУХИХ	453
Дудченко Ю. А., Ситник В.М. ОБМІН РЕЧОВИН У ОВЕЦЬ	454
Гавриков С.В. АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ ДО БОРОТЬБИ З ДЕРМАТОФІТОЗАМИ ДРІБНИХ ТВАРИН	455
Непийвода І.В. ДОСВІД ЛІКУВАННЯ КОРІВ, ХВОРИХ НА ДИСТОНІЮ ПЕРЕДШЛУНКІВ.	456
Zhang Jingjing THE ANALYSIS OF ATTEMPTS TO DEVELOP THE SPECIFIC PROPHYLAXIS OF AFRICAN SWINE FEVER	457
Ємець М.О. Литкін Д.В. ЕСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ШРОТУ РОЗТОРОПШІ ПЛЯМИСТОЇ З ЛІКОПІНОМ В КОМБІНОВАНІЙ ТЕРАПІЇ ГЕЛЬМІНТОЗІ.....	458
Борщан Б.Ю., Пилипенко В.І. ПОРУШЕННЯ ОБМІНУ РЕЧОВИН	459
Герун І.В. Сечовина молока як показник білкового обміну.....	460
Сурай С.С., Терещук М.О. Ефективні лікувальні роботи при гнійному отиті у соба	461
Боюн К.В. ВПЛИВ УМОВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПЕРЕБІГ ГРИБКОВИХ ХВОРОБ РОЗПЛОДУ МЕДОНОСНИХ БДЖІЛ.....	462

Вілкова Д.Р. ВУГЛЕВОДНА НЕДОСТАТНІСТЬ, КЕТОЗ ТА ЙОГО УСКЛАДНЕННЯ.....	463
Линок Є.С., Мулач Л.В. ОТРИМАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ ПРОДУКТІВ БДЖІЛЬНИЦТВА	464
Титаренко Я.І. КЛІЩ VARROA DESTRUCTOR ЯК ФАКТОР ПЕРЕДАЧІ ВТОРИННОЇ ІНФЕКЦІЇ ...	465
Шевченко Л.В. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОРУШЕНЬ ОБМІНУ РЕЧОВИН У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.....	466
Шарафутдинов Р. Р. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ВІДТВОРНОЇ ЗДАТНОСТІ, ПЕРЕБІГУ РОДІВ І ПІСЛЯРОДОВОГО ПЕРІОДУ У КОРІВ НА ФОНІ ПОПЕРЕДНЬОЇ АКУШЕРСЬКОЇ ПАТОЛОГІЇ ЗАПАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ	467
Нікольський Ю. М. ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ КОРІВ ХВОРИХ НА ЦЕРВІЦИТ В УМОВАХ.....	468
Калашник М. О.КЕСАРІВ РОЗТИН ПРИ КРУПНОПЛІДІ У СУК	469
Дудак А. П. БІОЛОГІЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ТЕРАПІЇ ПРИ СИМПТОМАТИЧНІЙ НЕПЛІДНОСТІ КОРІВ.....	470
Усік О. І. ДІАГНОСТИКА І ПРОФІЛАКТИКА СУБІНВОЛЮЦІЇ МАТКИ У КОРІВ	471
Водяник В.Є. , Макогонов Д.М. ВПЛИВ ТРИВАЛОСТІ ПЕРЕБІГУ РОДОВОГО ПРОЦЕСУ В СВИНОМАТОК НА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ ПОРОСЯТ І ЇХ ЗАПЛІДНЕНІСТЬ	472
Макогонов Д.М.Водяник В.Є. Гавриков С.В.СТИМУЛЯЦІЯ ТА СИНХРОНІЗАЦІЯ ЕСТРУСУ У ТЕЛИЦЬ	473
Водяник В.Є., Макогонов Д.М.ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТОКОЛУ ЛІКУВАННЯ КОРІВ ЗА МАСТИТУ.....	474
Приходько Ю.І., Беркут А.В., Сіренко Т.Л . ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ЗА АСЕПТИЧНИХ ПОДОДЕРМАТИТІВ У КОРІВ	475
Приходько Ю.І., Беркут А.В. ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ЗА ГНІЙНИХ РАН У КОНЕЙ	476
Гавриков С.В., Водяник В.Є., Макогонов Д.М. ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ПРИ НЕКРОТИЧНИХ ВИРАЗКАХ В ДІЛЯНЦІ ПАЛЬЦЯ	477
Дакалова Н.В.ФАЛЬСИФІКАЦІЯ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ	478
Безуглий О. А ОЦІНКА МІКРОБІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПИТНОЇ ВОДИ У ПРОМИСЛОВОМУ СВИНАРСТВІ	479
Брязкун І.І.БІОЛОГО-ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ МАРГАНЦЮ В ОРГАНІЗМІ ЖУЙНИХ ТВАРИН	480
Yanan Wang PHYSICOCHEMICAL PROPERTIES AND TOXICOLOGICAL EFFECTS OF ZEARALENONE	481
Xiaofei Wang MEASURES TO IMPROVE CHICKEN IMMUNITY	482
Шульга А. Р. ВИДИ КОРМІВ ДЛЯ СОБАК ТА КОТІВ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ.....	483
Опанасенко Ю.М. ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ «ЕНЦИМ 10%» НА РЕПРОДУКТИВНІ ОРГАНИ ПІВНИКІВ	484
Мальченко К.О., Косенко М.О.ОСОБЛИВОСТІ АНАТОМІЧНОЇ БУДОВИ ЛОСЯ, ОНДАТРИ ТА НУТРИЇ.....	485
Радченко А. В. КЛАПАННИЙ АППАРАТ СЕРЦЯ. ФУНКЦІЇ ТА ВИДИ КЛАПАНІВ.....	486
Ващик Є. В., Мусієнко О. В., Демяненко Д. В.ОСОБИСТА ГІГІЄНА ПЕРСОНАЛУ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ХАРЧОВИХ ЯСЦЬ.....	487
Демяненко Д. В. ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІВІТАМІННОГО КОМПЛЕКСУ «ЛОВІТ AD3E» З МЕТОЮ ЗМІЦНЕННЯ ІМУНІТЕТУ, ПІДВИЩЕННЯ ЯЄЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ТОВАРНОГО ЯЙЦЯ.....	488
Великодна Х. С. СОЦІАЛЬНИЙ ПРОЕКТ «ЖИТТЄВІ ПОРАДИ ВІД ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ - ДІТЯМ І НЕ ТІЛЬКИ», ЯК СПОСІБ КОРИСНОЇ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ТА ОБІЗНАНОСТІ	489
Бойченко А.С., Кекух Л.А., Корчінова Д.О.ВІД ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗНАНЬ – ДО ГУМАННОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ.....	490
Смирнов М. С. ПОДІЛ ПЕРОРАЛЬНИХ ЖЕЛАТИНОВИХ КАПСУЛ – ДІЯ, ЩО РОЗКРИВАЄ «СКРИНЬКУ ПАНДОРИ»	491
Барабанова Л. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОРМУВАННЯ ВМІСТУ ОКСИМЕТИЛФУРФУРОЛУ В ПРОДУКТАХ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ	492
Гурин А.ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА АСКАРОЗУ СВИНЕЙ В УМОВАХ ТОВ «ЖУРАВКА » ВАРВИНСЬКОГО РАЙОНУ	493
Педан О. ПРОЯВ КЕТОЗУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СЕЗОННОСТІ ТА ФІЗІОЛОГІЧНОГО СТАНУ КОРІВ В УМОВАХ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ФІЛІЇ «РАЙЗ – МАКСИМКО» ТРОСТЯНЕЦЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	494
Павловський В.В. ЗДОРОВИЙ КИШЕЧНИК – ЗДОРОВА ТВАРИНА	495
Лисиця В.А. Застосування СТЕМПІНГ-АУТу при ліквідації спалаху африканської чуми свиней(АЧС)	496
Гома К.С.ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНАЛІЗАТОРІВ	497

Грива Н.Р. Морфофункціональна характеристика будови шкіри	498
Маренич М.Р. ПІД'ЯЗИКОВИЙ СКЕЛЕТ ТВАРИН, ЙОГО АНАТОМІЧНА БУДОВА	499
Сабадашов П.С. ФІЛОГЕНЕЗ І ОНТОГЕНЕЗ СКЕЛЕТА КІНЦІВОК ТВАРИН	500
Титух Я.М. ЛІКУВАННЯ ТА СПЕЦИФІЧНА ПРОФІЛАКТИКА МІКОПЛАЗМОЗУ ТВАРИН	501
Сачук В. О. ОРГАНИ ЛІМФОЇДНОЇ СИСТЕМИ	502
Freeman Ganian Frnd THE HEART	503
Мірошник І.І., Рижко Г.О., Міщенко Т.С. ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЗА КЕТОЗУ	504
СМОЛЯНИНОВА В.Є., МУЛАЧ Л.В., ГЛИБОКИЙ К.С. ПРОТОКОЛИ НОВОНАРОДЖЕНИХ ТЕЛЯТ	505
Рижко Г.О. ОСОБЛИВОСТІ СЕЧОКАМ'ЯНОЇ ХВОРОБИ (НЕФРОЛІТАЗ)	506
Димидко О.С., Мірошник І.І., Рижко Г.О., Міщенко Т.С. КОНТРОЛЬ СТАНУ ЗДОРОВ'Я НОВОТІЛЬНИХ КОРІВ	507
Смолянінова В.Є., Мулач Л.В., Глибокий К.С. ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЗА ГІПОКАЛЬЦІЄМІЇ КОРІВ	508
Погоріла М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БДЖОЛИНОГО ПІДМОРУ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ	509
Нестерук В. МАСТИТИ – ПРОБЛЕМА ПРОМИСЛОВОГО СКОТАРСТВА	510
Вовк Б. ЕКТОПАРАЗИТИ ЯК ФАКТОР ЗНИЖЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА	511
Погорілець М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БДЖОЛИНОГО ПІДМОРУ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ	512
Чорнобай М.Ю. ВИЗНАЧЕННЯ ЗБУДНИКІВ БАКТЕРІОТОКСИКОЗІВ УМ ЯСІ І МОЛОЦІ	513
Федорківський І. МІКРОБІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ КОРМУ	514
Середа В. МЕТОДИ КОНСЕРВУВАННЯ МОЛОКА	515
Гузаєва В. ПОХОДЖЕННЯ МІКРОФЛОРИ МОЛОКА	516
Крючкова Є. Батишева Л. ПАТОГЕННІ МІКРОБИ ПЕРЕДАНІ ЧЕРЕЗ МОЛОКО	517
Бублик А. А., Назарова Є. О. МІКРОБІОМ ҐРУНТУ ЛОЖА СТАВУ ПРИ ЛІТУВАННІ	518
Волохова О.О. Курова А.А., Педан О.В., Гузь В.А., ДИРОФІЛЯРІОЗ У СОБАКИ З ЛОКАЛІЗАЦІЄЮ DIROFILARIA PERES У ОРБІТІ ОКА (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК)	519
Белопольський Є.О. АНАЛІЗ ХІРУРГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ У ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН	520
Олех Т.І. АНАЛІЗ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ СЕЧОКАМ'ЯНОЇ ХВОРОБИ У КОТІВ В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ м. КОНОТОП	521
Капшук А.І. АНАЛІЗ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ НОВОУТВОРЕНЬ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ У ДОМАШНІХ ТВАРИН ЗА СІЧЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 2019 РОКУ В УМОВАХ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ «ГРАНД-ВЕТ» м. КИЇВ	522
Павловський В.В. ЗАХВОРЮВАННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У СОБАК	523
Павловський В.В. ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ У СОБАК	524
Павловський В.В. ЗДОРОВИЙ КИШЕЧНИК – ЗДОРОВА ТВАРИНА	525
Задорожна В.В. БОТУЛІЗМ ПТИЦІ	526
Xueqin Zhao THE MECHANISM OF ANTIMICROBIAL PEPTIDE ON STERILIZATION	527

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

Балюра Н.В. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ – ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ	528
Сакун Н.М. ІСТОРИЧНІ ВІХИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОЇ СИСТЕМИ В УЛЯНІВСЬКІЙ СЕЛИЩНІЙ РАДІ	529
Євдокименко В.І. ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ	530
Анфіногенова О.Г. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ, ЩО ЧИНЯТЬ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА КУКУРУДЗИ: ТОВ «КАТЕРИНІВСЬКЕ»	531
Amoo Hammed Abidemi MODERN TECHNOLOGIES OF WHEAT GROWING	532
Кальченко К. О. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НА БІЛОПІЛЬСЬКІЙ ФІЛІЇ ДП "УКРЛІКТРАВИ"	533
Зеря А.О. ОГЛЯД СТАНУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УЛЯНІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ	534
Сухоставець В.О. РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ	535
Єрьоменко О.М. ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ НА ЛІСОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: ДАП «НЕДРИГАЙЛІВСЬКИЙ АГРОЛІСГОСП»	536
Скляр С.А. ХАРАКТЕРИСТИКА ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ НА ФГ «НИВА-2007»	537
Шпонарська В.В. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (на прикладі ФГ «Світанок» Великописарівського району, Сумської області)	538

Кравченко К.В. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В ПІДПРИЄМСТВІ	539
Прядка С.І. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНО-БЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ	540
Беляєва В.В. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ НАДЖИНГУ ПРИ СТИМУЛЮВАННІ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	541
Назаренко Д.В. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	542
Abigail Quaye MODERN CONCEPTS OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT	543
Радченко Л. М. ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	544
Змисля М.В., Козловський М.І., Вербицький К.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ВАЛОВОГО ЗБОРУ ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	545
Недельніцина Д.Л. ПРОГНОЗУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЦУКРОВОГО БУРЯКУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	546
Капустянська А.Ю., Чуйко В.Ю. ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ВАЛОВОГО ЗБОРУ ФАБРИЧНИХ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ В УКРАЇНІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	547
Горшкова Ю.А. ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	548
Буднік Д.Ю., Приходко В.М. ПРОГНОЗУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	549
Дзярик А.С., Євженко В.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ СОНЯШНИКУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	550
Васильєва Я.В., Різніченко О.І., Корольов А.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ВАЛОВОГО ЗБОРУ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	551
Мацак Т.Р., Демиденко В.А. ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	552
Назаренко А.В., Карпець О. ПРОГНОЗУВАННЯ СЕРЕДНЬОМІСЯЧНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ	553
Волкова Ю.В. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	554
Півень О. О. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ	555
Чирва О.В. РОЛЬ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ	556
Скіданов Є.М. ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ,	557
Отюська В.О. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГУ	558
Каплун А.О. ФОРМУВАННЯ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	559
Труш Д.С., Писаренко І. В. РОЗВИТОК МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ АГРОБІЗНЕСУ	560
Солошенко Ю.В. УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В ЛОГІСТИЦІ	561
Бур'ян Н.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ	562
Ващенко Т.М. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАРАХУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	563
Вощенко М.М. НАПРЯМИ СПРОЩЕННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	564
Гнеденко К.А. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	565
Заїка В.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТВЕРДЖЕНЬ В ПРОЦЕСІ АУДИТУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ.....	566
Іщенко А.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ОТРИМАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ДОКАЗІВ В ПРОЦЕСІ АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	567
Колодченко Г.В. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КРЕДИТОРАМИ	568
Кривошея К.Ю. ОБЛІК ДОХОДІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН	569
Кулик Н.В. ОБЛІК МАЙНА НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	570
Лукаш Т.В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	571

Пипенко Ю.С. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ.....	572
Поліщук В.В. КОНСТИТУТИВНА ОЦІНКА ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ В ПРОЦЕСІ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	573
Рибець О.Г. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ЗА СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ	574
Сема В.О. ОСОБЛИВОСТІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА МІСІЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ В СУЧАСНИХ ДИНАМІЧНИХ УМОВАХ	575
Складанюк І.А. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ТОВАРІВ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА	576
Соколова Г.І. ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	577
Солодовникова К.В. ВИРОБНИЧІ ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ	578
Соломка К.Ю. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО (ПАЙОВОГО) КАПІТАЛУ ЯК ВАГОМОЇ КОМПОНЕНТИ СУЧАСНОГО АУДИТУ	579
Трохименко І.І. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ	580
Фірсова Т.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	581
Фурдига С.С. ПРИВЕДЕННЯ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ	582
Літвиненко А.О. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	583
Карпович К.В. ВЕКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	584
Ждек В.М. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО КОРОТКОСТРОКОВОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	585
Лук'яненко Т.І. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ В ГРОМАДІ	586
Третяков Д.А. УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ТА КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	587
Лазуткіна В.О. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ	588
Огій Я.В. ТЕЗАВРАЦІЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК МЕТОД ФІНАНСУВАННЯ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ	589
Бондаревська Д.Р. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКІВ	590
Мацак Д.Р. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОНЛАЙН СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	591
Мачуська М.О. РОЛЬ ПОСЕРЕДНИКІВ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ	592
Хукаленко Є.О. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	593
Голубенко А.В., Павленко А.В. ФІНАНСОВА ОЦІНКА СТАНУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ ..	594
Александрова Г. В. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-АУКЦІОНІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕОБРОБЛЕНОЇ СИРОВИНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗБІЛЬШЕННЯ ДОХОДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	595
Безрученкова Н.М. ВИКОРИСТАННЯ SWOT-АНАЛІЗУ ПРИ РОЗРОБЦІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МАЛОДІВИЦЬКОЇ ОТГ ЧЕРНІГОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	596
Герман Т. М. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХОТІНЬСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ СУМСЬКОГО РАЙОНУ	597
Любченко Н. М. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЬКОЇ ЛІКАРНІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ	598
Оберемко Ю. В. ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ РЕГІОНУ	599
Рябіченко В. В. НАПРЯМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ КЗ «ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «СУМСЬКА ОБЛАСНА ІНФЕКЦІЙНА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ ІМ. З.І. КРАСОВИЦЬКОГО» В КОНТЕКСТІ РЕФОРМ	600
Суходуб Ю.О. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР ЗА 2018 РІК ...	601
Шаповалова В.А. УЗГОДЖЕНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ НЕДРИГАЙЛІВСЬКОЇ ОТГ З ПРОГРАМНИМИ ТА СТРАТЕГІЧНИМИ ДОКУМЕНТАМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	602
Гриб Є.С. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА	603
Корольов А.В. СУТНІСТЬ ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ	604
Школа І.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	605
Горбенко А. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ	606
Турцев Д.Д. ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	607
Калугіна А.Ю. РОЗВИТОК FİNTECH ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	608

Райденко Р. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ДЕФІЦИТУ В ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ	609
Кириченко Б.М. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ МОТИВАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПЕРСОНАЛУ	610
Сахно О.В. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВАМИ АПК ПРИ ВИХОДІ НА ЗОВНІШНІ РИНКИ	611
Злиденний Т.В. ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ В УКРАЇНІ. ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИКА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ	612
Ланін В.Г. ОСОБЛИВОСТІ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЦЕНТРАХ ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ	613
Хауляк В.С. ОСНОВИ БЕЗКОНФЛІКТНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	614
Шокун О.А. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «АГРІФАС» ТА ЙОГО МОЖЛИВОСТІ ВИХОДУ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК	615
Бондаренко-Надеждіна В.В. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	616
Захарчук Т.М. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	617
Шаповал Т.М. ПРОБЛЕМАТИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ	618
Кіріченко О.А. МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ТА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ	619
Мехтієва С.Р. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	620
Дігтяренко Р.В. УПРАВЛІННЯ ПРОСУВАННЯ ТОВАРІВ В ПРИВАТНОМУ ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ВИБІР» (м. Суми)	621
Торяник М.І. ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИХОДУ ФГ «РЯБИНА_АГРО» НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК	622
Безбабна П.В. ЕКСПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА СУБ'ЄКТА ЗЕД	623
Бур'янова С. Є. УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУЧАСНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	624
Слісаренко О. SWOT-АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ОБЛАСНОГО КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ» ПРИ НАДАННІ ЯКОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	625
Липкусь К.В. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ	626
Скаун К. ОЦІНКА ТА РОЗВИТОК ЕКСПОРТНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО АГРОФІРМА «НАДІЯ» ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПІВНІЧНОГО СХОДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ»	627
Приліпко С.О. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК КРЕДИТІВ ОВЕРДРАФТ	628
Пинчук Б.В. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙНИМИ ПОСЛУГАМИ ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА ЗЕД	629
Нестеренко І.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ	630
Кузьменко О.В. КОРМОВА БАЗА ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ПРОДУКТИВНОСТІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА	631
Кузьменко О.В. АНАЛІЗ ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	632
Колеганова А.А. УПРАВЛІННЯ ФАКТОРАМИ, ЩО СТРИМУЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ	633
Колеганова А.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ	634
Колесніков К.Ю. НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	635
Мачула К.В. ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА У СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД	636
Нечитайло Б.О. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АГРОСЕКТОРУ НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ	637
Рябошапка Б. О. СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ НА РИНОК	638
Биховець О.В. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ	639
Пізняк Д.Ю. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ НА СВІТОВИЙ РИНОК ТА МАЛИЙ БІЗНЕС	640
Ткачова Я.І. ПЕРСПЕКТИВИ НАРОЩУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОНЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ СОІ	641
Vlasiuk Ye. ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF MANAGEMENT AND ADMINISTRATION IN ORGANIZATIONS	642
Даренська М.О. ІНСТРУМЕНТИ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	643
Кулеш О.О. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	644
Максименко В.С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА СТВОРЕННЯ ДІЄВОЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ У СПРАВАХ МІСЦЕВОГО	645

ЗНАЧЕННЯ	
Коваленко Р.В. ВИКОРИСТАННЯМ ТАБЛИЧНОГО ПРОЦЕСОРА MS EXCEL ПРИ ПЛАНУВАННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	646
Авраменко М.О. АГРОЛОГІСТИКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	647
Антонова А.О. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК ПІДПРИЄМСТВА ДП «СУМСЬКА БІОЛОГІЧНА ФАБРИКА».....	648
Валькова Д.І., Михайленко К.П. РОЛЬ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ У ЗДІЙСНЕННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ	649
Власенко В.В. ОСОБЛИВОСТІ МАТЕРІАЛЬНИХ ПОТОКІВ В АПК.....	650
Дараган О.О., Спаський О.М. УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ	651
Долгопол І.С. УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ... ..	652
Дудченко Л.С. ЛОГІСТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ	653
Захарченко І.Ю. СПЕЦИФІКА ЛОГІСТИКИ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛОХВИЦЯ-СЕРВІС»	654
Карпенко І.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА УПРАВЛІННЯ НА ТРАНСПОРТІ	655
Кисіль Н.С. СТРАТЕГІЧНЕ ЛОГІСТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ	656
Курдес Л.Ю. СТРАТЕГІЯ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	657
Леунов А. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	658
Лисицин К.Е. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ПІДПРИЄМСТВА	659
Овчинка І.О. ЛОГІСТИКА АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МИХАЙЛОВКА-АФК»	660
Слюсаренко С.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОЗДАТНОСТІ	661
Суханов М.Ю. ЛОГІСТИКА ТРАНСПОРТУВАННЯ НАФТОПРОДУКТІВ	662
Тютюнник В.Р. РОЛЬ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ ФАРМАЦІЇ	663
Федоренко Є.А., Федоренко Ю.О. СИСТЕМА ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА	664
Черненко С.Г., Черненко М.Г. УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ	665
Болкуневич В.М. СУЧАСНА МЕДИЦИНА: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ	666
Волчкова О. І. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я	667
Лях Л.В. АДМІНІСТРУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНОЇ УСТАНОВИ.....	668
Михайленко К.П. АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА... ..	669
Верещагіна Д.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	670
Литвин Н.С. ХМАРНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТОМ АВМ RINKAI TMS	671
Ананченко О.І. АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКО-ЗБУТОВОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	672
Закревська Г.І. ЗНАЧЕННЯ ЛОГІСТИКИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ.....	673
Назаренко Д. В. ПОБУДОВА ЕФЕКТИВНОЇ СХЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПОСТАЧАЛЬНИКІВ І СПОЖИВАЧІВ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ	674
Ніконова В.В. АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗПОДІЛЬЧОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	675
Овдієнко Н.В. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА	676
Покутня О.М. ЛОГІСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	677
ФАКУЛЬТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Черняков В.А. ВИКОРИСТАННЯ ГЕЛІВ У КОНДИТЕРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ.....	678
Черняков В.А. КОРИСНІ КОМПОНЕНТИ ХМЕЛЮ	679
Пігуль А.В., Пустовойтов В.П., Стрельченко Є.О. ЗНИЖЕННЯ ВТРАТ І ВІДХОДІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ КОНЦЕНТРОВАНИХ ТОМАТНИХ ПРОДУКТІВ	680
Коркішко А.О. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО М'ЯСА У ВИРОБНИЦТВІ «IMPOSSIBLE BURGER»	681
Козел В.Ю., Бондаренко В.О. НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПАКУВАННЯ	682
Князєв А.І. КОРИСТЬ ВЕГЕТАРІАНСТВА	683
Князєв А.І. ВИКОРИСТАННЯ БОРОШНА НУТУ У ВИРОБНИЦТВІ КУЛІНАРНИХ СТРАВ ТА ВИРОБІВ	684

Срмак К.Г., Коваленко О.О. ВИКОРИСТАННЯ МІКРОЗЕЛЕНІ АМАРАНТУ У ХАРЧУВАННІ	685
Дзюба О.М., Демиденко Г.В. АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗРОБКИ НОВИХ ПРОДУКТІВ НА ОСНОВІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ІНГРІДІЄНТІВ	686
Гіріченко С.С. ВИКОРИСТАННЯ БОРОШНА ЛЬОНУ У ВИРОБНИЦТВІ КУЛІНАРНИХ СТРАВ, БОРОШНЯНИХ ТА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБАХ	687
Shen Yunjian THE INTEGRATION BETWEEN PEARL POWDER AND FISH POWDER IN BISCUIT	688
Теслев С.М. АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИДИ ПАКУВАННЯ	689
Телевна Н.Г. ВИКОРИСТАННЯ ОВОЧЕВОЇ ТА ФРУКТОВОЇ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ	690
Богунова М.В. ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ САЛАТІВ	691
Журавлевич С.Ф. ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ВИДІВ СИРОВИНИ У ВИРОБНИЦТВІ СТРАВ З М'ЯСА	692
Пархоменко І.І. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КАВОВОГО ЖМИХУ ЯК ЦІННОГО ХАРЧОВОГО ВІДХОДУ	693
Безкоровайна В.В., Олексієнко Н.А. УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЦЕПТУРИ ГЛАЗУРОВАНИХ СИРКІВ З НАЧИНКОЮ	694
Марченко О.С., Голопорова О.В., Хорошавіна Ю.С. ЗАЛЕЖНІСТЬ ЕФЕКТИВНОЇ В'ЯЗКОСТІ ДОСЛІДНОЇ СИСТЕМИ ТЕРМОСТАБІЛЬНОЇ МОЛОКОВМІСНОЇ НАЧИНКИ ВІД ТЕМПЕРАТУРИ ЗА РІЗНОГО ВМІСТУ СУМІШІ ПОЛІСАХАРИДІВ	695
Чуйко О.В., Машинська Т.В., Кишко П.Л. ПЕРСПЕКТИВА ЗАСТОСУВАННЯ «МЕДУ З ШИШОК»	696
Cui Zhenkun ADVANCES IN SOUS-VIDE COOKING	697
Довжинська А.О., Гошев Д.І. ВИКОРИСТАННЯ ОСМОТИЧНО-ДІЮЧИХ РЕЧОВИН В ТЕХНОЛОГІЇ РИБНИХ ПРЕСЕРВІВ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ КОНСЕРВУЮЧОГО ЕФЕКТУ І РЕГУЛЮВАННЯ ВМІСТУ БІОГЕННИХ АМІНІВ	698
Князєв А. І. ПОРІВНЯННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПИЛОВЛОВЛЮЮЧОГО УСТАТКУВАННЯ	699
Шубіна Є. А. ВИКОРИСТАННЯ ПАКУВАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ ТИПУ FLOW-PACK З ВИКОРИСТАННЯМ ГАЗОМОДИФІКОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА У М'ЯСОПЕРЕРОБНОМУ ВИРОБНИЦТВІ	700
Почтарьова Д.В. КРАЩИЙ ВИБІР УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПЕЛЬМЕННОЇ ПРОДУКЦІЇ ЗА ТЕХНІЧНОЮ ХАРАКТЕРИСТИКОЮ	701
Черняков В.А. ТЕПЛОВІ НАСОСИ В ЕНЕРГОСБЕРЕЖЕННІ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	702
Почтарьова Д.В., ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ПОСІЧЕНИХ М'ЯСОМІСТКИХ НАПІВФАБРИКАТІВ	703
Шубіна Є.А., ФУНКЦІОНАЛЬНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ КОМБІНОВАНИХ ФАРШЕВИХ СИСТЕМ	704
Єршов О.В., М'ЯСО ПТИЦІ МЕХАНІЧНОГО ОБВАЛЮВАННЯ В РЕЦЕПТУРІ М'ЯСНИХ ХЛІБІВ	705
Сергійко Я.В., ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ МАСЛА ВЕРШКОВОГО З НАПОВНЮВАЧЕМ «ПОЛУНИЧНИЙ ПОРОШОК»	706
Ащаулова Н.С, Вінник А.О., ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУШІННЯ, ЯК СПОСОБУ КОНСЕРВУВАННЯ М'ЯСА	707
Товарниченко А.О., Митченко Т.В. МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БОРОШНА КУНЖУТА У ВИРОБНИЦТВІ КИСЛОМОЛОЧНИХ НАПОЇВ	708
Балаклеїська Д.М., ДОСЛІДЖЕННЯ ХАРЧОВОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ ВАРЕНО-КОПЧЕНИХ КОВБАС КОМБІНОВАНОГО СКЛАДУ	709
Ткаченко О.М., КОМБІНОВАНІ М'ЯСОВМІСНІ НАПІВФАБРИКАТИ З РЕГІОНАЛЬНОЇ СИРОВИНИ	710
Синенко Т.П., ВИКОРИСТАННЯ ФЕРМЕНТІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ АРОМАТИЗАТОРІВ	711
Подвезко О.В., ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНО-МЕХАНІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ВАРЕНИХ КОВБАС ІЗ М'ЯСА ПТИЦІ З ВИКОРИСТАННЯМ БІЛКОВОГО СТАБІЛІЗАТОРА	712
Будніцька Г.О., Ковпак В.В., ВИКОРИСТАННЯ М'ЯСА МЕХАНІЧНОГО ОБВАЛЮВАННЯ У ВИРОБНИЦТВІ М'ЯСОМІСТКИХ НАПІВФАБРИКАТІВ	713
Ласлов О.М., ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ СИРОВИНИ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ЗАПЕЧЕНИХ М'ЯСНИХ ПРОДУКТІВ	714
Гаркуша В.М., ХАРЧОВА ТА БІОЛОГІЧНА ЦІННІСТЬ ПОСІЧЕНИХ НАПІВФАБРИКАТІВ З РЕГІОНАЛЬНОЇ СИРОВИНИ	715
Кондрух П.І., УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЦЕПТУРИ М'ЯСОМІСТКИХ ХЛІБІВ	716
Левченко І.В., Бігун Н.М. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА БІФЛАЙФА З ВИКОРИСТАННЯМ СУХОЇ МОЛОЧНОЇ СИРОВАТКИ	717

Жданова Н.Г., Єленік О.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЙОГУРТУ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕТАНТАТУ МОЛОЧНОЇ СИРОВАТКИ.....	718
Ковака В.Д., Пушкар І.В. РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ ПЛАВЛЕНОГО СИРУ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕТАНТАТУ.....	719
Митченко Т.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНОЛЕПТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НАПОЇВ З СИРОВАТКИ.....	720
Нікітчина А.О, Сорока А.М. ПОЛІФЛОРНИЙ МЕД ЯК НОВИЙ БАР'ЄР В ТЕХНОЛОГІЇ РИБНИХ ПРЕСЕРВІВ.....	721
Личко Я. О. СПОСІБ ОТРИМАННЯ ЗБАГАЧЕНОГО ВЕРШКОВОГО МАСЛА.....	722
Прокопенко І.В. ВИКОРИСТАННЯ ОЛІЇ ЗАРОДКІВ ПШЕНИЦІ У ХАРЧУВАННІ.....	723
Канівець Т.П. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕКТИНУ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ЖЕЛЕЙНИХ ВИРОБІВ.....	724
Клименко В.О. ХАРЧОВІ ДОБАВКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗИ ЛЮДИНИ.....	725
Махова А. С. АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ПРОДУКТІВ ОЗДОРОВЧОГО, ПРОФІЛАКТИЧНОГО ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	726
Москаленко А. О. ВИКОРИСТАННЯ СМАКОВИХ ДОБАВОК У ХАРЧУВАННІ.....	727
Настенко Ю. М. ЕТИКЕТ ЯК КУЛЬТУРНА ПРАКТИКА ПОВСЯКДЕННОСТІ.....	728

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Авхутський Д.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ.....	729
Антонюк Р.О. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНУ ГЕНОЦИДУ ТА ПОКАРАННЯ ЗА НЬОГО.....	730
Бабак А.О. РЕЦЕПЦІЯ РИМСЬКОГО ПРАВА ЯК ФАКТОР ЗБЛИЖЕННЯ ПРАВОВИХ СИСТЕМ ЄВРОПИ.....	731
Бабак А. СУТНІСТЬ АГРО-ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ.....	732
Баранець Б.С. ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СПОЖИВАЧАМ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ.....	733
Беліков В.Ю. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗМІНИ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ.....	734
Біла В. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА НА ОПІКУ ТА ПІКЛУВАННЯ.....	735
Білоцерківська К.В. ВПРОВАДЖЕННЯ І ПРОБЛЕМАТИКА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ.....	736
Борсай В.В. ПАСПОРТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ.....	737
Борщ Д.С. ОПОДАТКУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	738
Бровкіна О.Ф. КОМІТЕТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.....	739
Ващенко В.М. ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	740
Ващенко В.О. СЕРІЯ СТАНДАРТІВ ISO 14000 ЯК ФАКТОР СТУПЕНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОЦЕСІВ ВИРОБНИЦТВА.....	741
Виглазова М.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	742
Виглазова М.В. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	743
Войтенко С.М. МИРОВА УГОДА, ЯК ФОРМА ЗАВЕРШЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ.....	744
Воронін О.Ю. ПРИНЦИП ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ ТА ГАРАНТІЇ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ.....	745
Гевлич І.І. НЕРУХОМЕ МАЙНО ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	746
Головенко І.О. АВТОМАТИЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ.....	747
Гоман І.Г. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	748
Гончаренко Т.С. ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ОБСЛУГОВУЮЧИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	749
Горбуль Г.С. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ І ВІДТВОРЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ.....	750
Гордієнко А. ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ.....	751
Гримайло І. М. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ.....	752
Гринько В.М. ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ПРИНЦИП ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	753
Гузенко Є. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ЯК ДОКАЗУ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	754
Денисенко Н. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ВІДПОВІДАЧА ПРИ ЗАОЧНОМУ РОЗГЛЯДІ СПРАВИ У ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	755
Юзва М. В. ПОВНОВАЖЕННЯ СУДДІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ. ПРОБЛЕМИ ТА.....	756

ЇХ ВИРІШЕННЯ	
Zhang Sh. THE CURRENT SITUATION OF CHINA'S LABOR LAW DEVELOPMENT UNDER THE INFLUENCE OF INTERNATIONAL LABOR STANDARDS	757
Дрюк К.А. КОНСОЛІДАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ ЯК ОДИН ІЗ ЗАХОДІВ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ	758
Ємельянова А.О. СУЧАСНИЙ СТАН ЗДІЙСНЕННЯ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ	759
Ємець Н. ПИТАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ	760
Єсманчук К.Ю. ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОБОРОННІЙ СФЕРІ	761
Запара Є.М. ДО ПИТАННЯ ПОНЯТТЯ ДжЕРЕЛ ПРАВА ВАТИКАНУ	762
Зубко Я.М. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ	763
Івченко А.І. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ	764
Ігнатенко К. МЕЛІОРАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ ЇХ СТАНУ	765
Ізюменко І.М. ПІДГОТОВКА ДО ЗАПУСКУ ВІЛЬНОГО РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ	766
Карпик Ю.А. ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ 2019: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	767
Карпик Ю.А. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАСЛІДКИ РЕФОРМУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	768
Кендюшенко Г. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНИТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ	769
Кіреєв С.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	770
Kurychenko V.O. MEETING THE REQUIREMENTS OF THE EUROPEAN SOCIAL CHARTER (REVISED) IN UKRAINE	771
Кішінець О.В. ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД РОБІТ ГЕОДЕЗИЧНОГО МОНИТОРИНГУ	772
Коваленко А. СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ КОНКУБІНАТУ	773
Коваленко А.С. ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ В СТЯГНЕННІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	774
Козодав М.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ІУДЕЙСЬКОЇ (ЄВРЕЙСЬКОЇ) ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	775
Коноз В.О. ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ ПРИ ПЕРЕДАЧІ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ОРЕНДУ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ТОРГІВ У ФОРМІ АУКЦІОНУ	776
Копоть С.А. ІНСТИТУТ УПОВНОВАЖЕНОГО З ПРАВ ЛЮДИНИ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ	777
Корінченко О.І. СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ПРОБЛЕМИ ТА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ	778
Коровяков Д.В. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕЙДЕРСЬКИХ ЗАХОПЛЕНЬ В СИСТЕМІ РЕЧОВИХ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ	779
Костян Д.О. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ГЕОДЕЗИЧНИХ МЕРЕЖ	780
Кравченко Б.Ю. МОНИТОРИНГ СТАНУ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ	781
Kravchenko D.V. PURPOSE OF RATIFICATION OF THE INTERNATIONAL LABOR CONVENTION №131 IN UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	782
Кузьмін В.О. ДИСТАНЦІЙНІ МЕТОДИ МОНИТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ	783
Курач О.О. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО СУДОВИЙ ЗБІР» ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ	784
Курбатова О.С. ПРАВОВИЙ СТАТУС ВНУТРІШНЬО-ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	785
Лапенко І.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗРОБКИ ПРОЕКТІВ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ (ЗМІНИ) МЕЖ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ	786
Lezhenina Zh.O. MIGRATION OF THE WORKING POPULATION OF UKRAINE: THE ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS	787
Лобода А.М. УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ	788
Лук'янов С.С. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	789
Марков Г.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМЦІВ	790
Martynenko A. V. EVOLUTION OF WOMEN'S ROLE IN SOCIETY	791
Масленкова А.Ю. ОСОБЛИВОСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	792
Мищенко Є.В. ПРАВОВА ПРИРОДА СУДУ ПРИСЯЖНИХ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	793
Мищенко М. ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА	794
Мірошніченко І.В. ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ	795
Молокоєдова Т.С. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН	796
Плиська І.О. ЩОДО ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	797
Попов Д.М. ІНТЕРНЕТ ПІРАТСТВО ЯК ВИД ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА	798
Пузир Ю. СКЛАД І СТРУКТУРА РОБІТ З ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ	799
Радько Д.В. ПРОЕКТ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	800
Радьков О.М. ПОЗОВНА ЗАЯВА: ЇЇ РЕКВІЗИТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕЄСТРАЦІЇ В СУДІ	801

Ромасенко К.М. СТАНОВЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОЕКТУ ЛІГИ НАЦІЙ	802
Сайтгазін В.М. ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ	803
Сапінський Г.Л. ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ ВІД ЗАБРУДНЕННЯ ВІДХОДАМИ	804
Сафонова Т.О. ВПЛИВ КОДИФІКАЦІЇ ЮСТИНІАНА НА ФОРМУВАННЯ РОМАНО- ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	805
Сафонова Т.О. РЕЙДЕРСТВО НА РИНКУ ЗЕМЛІ	806
Сафонова Т.О. ІДЕЯ ФЕДЕРАЦІЇ У БРИТАНСЬКОМУ КОЛОНІАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.	807
Селедцова К.О. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРИ ОБМЕЖЕНІЙ ОСУДНОСТІ	808
Семененко П.Д. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ-СИРИТ В УКРАЇНІ ТА США: КОМПАРАВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ	809
Sereda O. V.A BRIEF OVERVIEW OF THE SITUATION OF IDPS	810
Сидоренко К. А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	811
Симоненко Д.І. АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ	812
Синиця Р.М. СУЧАСНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ	813
Сіренко В. КОНКУБІНАТ: ІСТОРІЯ	814
Скворцов Є.В. СТАДІЇ МУНІЦИПАЛЬНОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	815
Сторчак В.М. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ	816
Сухарь І.А. СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЖИТЛОВИХ ВІДНОСИН І ПРОВІДНІ ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	817
Тарасенко Б.В. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВУ ОПЛАТУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ	818
Тарасенко Б.В. МІСЦЕ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ ПРАВА УКРАЇНИ	819
Ткаченко Ю.А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ НАЙМУ (ОРЕНДИ) ЖИТЛОВОГО ПРИМІЩЕННЯ	820
Толкачов І. БОНІТУВАННЯ ГРУНТІВ	821
Тохтамиш О. ДО ПИТАННЯ ПРО ПОРЯДОК ДОСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ СПОРІВ	822
Требух В. НАБУТТЯ МАЙНА У НЕДІЙСНОМУ ШЛЮБІ	823
Тютченко О.А. ПРАВОМІРНІСТЬ РОЗГОЛОШЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТАЄМНИЦІ	824
Федорова Н.О. ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ	825
Фесенко Б. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННІ З ВІДХОДАМИ	826
Хайхан І.Р. ДО ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПРАВОТВОРЧІСТЬ» І «НОРМОТВОРЧІСТЬ»	827
Хайхан І.Р. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЗА СУМІСНИЦТВОМ ТА СУМІЩЕННЯМ ПРОФЕСІЙ (ПОСАД)	828
Цеділкіна В.В. МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЮЧИХ АПАРАТІВ	829
Цесто М.В. ФОРМИ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ	830
Ціммер І.М. РОЗВИТОК ЗЕМЛЕУСТРОЮ В УКРАЇНІ	831
Чала К.О. ПРАВОВА ПРИРОДА ІНСТИТУТУ ОМБУДСМАНА: КОМПАРАТИВІСТИЧНИЙ АПЕКТ	832
Чала Ю.О. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОЧИНКУ	833
Черкашин О.О. РОЗВИТОК ЗЕМЛЕУСТРОЮ В УКРАЇНІ	834
Чіпізубова А. О. ПРАВО ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ	835
Чоні Є.В. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕНЕТЕЦІАРНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	836
Чоні Є.В. ПРИМИРНІ ПРОЦЕДУРИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	837
Чоні Є.В. АГРОХІМІЧНИЙ ПАСПОРТ ОРНИХ ЗЕМЕЛЬ, ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ УЧАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	838
Чоні Є.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВИРОБНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ	839
Шевченко К.В. ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОБІГУ ДЕРЕВИНИ	840
Shyshlevska P.R. PROSPECTS OF FREELANCE IN UKRAINE: THE ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS	841
Шишлевський Р.М. ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ	842
Школа І.О. ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА	843

Шлосер А.О. РОЗВИТОК ДЕГРАДАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	844
Шпіллер А. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ В КРАЇНАХ ЄС	845
Штанопруд К.В. ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ОСОБЛИВОЇ ЖОРСТОКОСТІ ПІД ЧАС КВАЛІФІКАЦІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ	846
Сторчака В. М. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ	847
Блюмська-Данько К., Світлична К.А. УПРАВЛІННЯ БРЕНДОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	848
Блюмська-Данько К., Обуховський Д.С. PR, ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	849